

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Wosomatšiceth lětnik.

W Budyschinje.

Čiřkaj Smolerjec knižicizšicejnje w Maczičjnym domje.

1900.

Wopšchijeczo.

Strona

Budź khwaleny Jezus Khryštus!	1
Snjaca kwětka abo Smwężka swjateje Marije. W.	2
P. Thaddäus Franc Natufsch †. Pišče —i.	9, 17
Dr. Pawoł Leopold Haffner, Mohučžski biskop. D.	19, 25, 33, 42
Subjene czasy za ratarjow	20
Do Roma	41, 57, 80
Rothschild. Pišče —i.	43, 51, 66, 75, 83
Wopomnjeczu wótcžinskeju měšchnikow. J. L.	49, 58, 65
Leo XIII. — džewjeczdžesat lět	73
Katoliška cyrkej w Transwaalstef. Kr.	82
Pètr Szapary. J. L.	88
Smjertna reja. J. W.	91, 100, 107, 124, 131, 147
Senior Herman Blumentrit †	97
Pobožny Wofadnik, druge rozmnožene wudaczo	105, 113
Słowna zhromadžizna Macžicy Serbiskeje	121, 129
Serbski muzej w Budyščinje	123
Swjatej Mariji. Pobožny postrow za meju	137
Twar nowoho katoliškoho seminara w Budyščinje w sakskim sejmje pšchizwoleny	138
Czeška pola swjatocho wótea	144
Šhto našch wojak z manevra piša	146
Passionste hry w Oberamergawje	153, 163
Audienca pola swjatocho wótea	160
Jan Sobieski	161
Kanonizacija zbóžneju Jana Baptista de la Salle a Nity da Cascia	169
Schtwórta faznja boža. Z wučžbu rozjasnjena a z pšchikladami wu- debjena	171, 267, 345, 353, 362
Słowcžo k nowej czitancy	177
Wopyt cyrkwy swjatocho Boszczana a tatakombow w Romje	178
Dr. Hendrich Brück, nowoswjeczenny Mohučžski biskop	179, 186, 202, 210
Niščeže słowcžo wo audiency pola swjatocho wótea	185
Stručke podawli we wótcnym fraju	193
Njepolitiška politika. M. A.	200
Wopyt tatakombow pšchi cyrkwi swjatocho Boszczana w Romje	209
Romski pučžowar w jubilejnym lécze 1900	212, 226, 243
Čło na žita	216
Wobstojuosče we wječhowstwje Monako. D. S.	219
Rak a tomu wotkazowacž?	225
Khudy muž w njeju	233
Italški kral Humbert morjeny wot zlobniskeje ruki	241
Wěly jehlips	242
Zně lěta 1900	244, 264

	Strena
Martrač lubošče k najsvječijšomu sakramentej	249
Kral Humbert	250
XXVI. glowna škadžowanika serbišce stud. mladošče	257, 266
Skalowna Margherita	259
Abinša a kješeczanstvo. J. Š.	273
Ryčne wulěty	275
Spodziwna mačer — proš za nas! J. B.	281
Spodziwna dowěra na Boha hošcy w Sibirfej. Wot † Tadeja Natuscha	282, 299
47. glowna zhromadžizna katolikow Němijeje w Bonnje	289
Kanonifus Franc Krahl †	291
Brunc Albert †	297
Serbiške katoliške swójby w městach	305
Na wulkej kołbasy. (Z pólskoho pscheložene.)	306, 322
Glowna zhromadžizna katoliskich wučenyh w Mnichowje	313
Stručla smjercž	314
Róžowc Maczerje Božeje	321, 339
Oberammergau a wobzamknjene passionste hry	323
Z klóštra Marijnoho Doła	324
Džakny swjedžen w Zaseńcy	328
Delanski dopis	337, 346
Mjez burami	361, 370.
Bojak — seminar	369, 377, 385, 394, 403
Mnich psched swjećecžom	372
Zbožopšhecža k nowomu létu	393
Žita so swjećza	401
Kanonifus Müller †	409
Rozprawa „Włady“. Feliks Pětranc	410
Z Łuzicy a Saksije	} tajne rubriki.
Z chłoho swěta	
Naležnosće našoho towarstwa	
Wšelake dary za nabožne a narodne naležnosće	
Wšhecžizny a nawěštki w někotryh czjstach.	

Pšchisponnjenje.

Dokonjawschi 38. lětnik našchoho „Katholiskoho Bojola“ podamy tudy krótki pscheglad wo joho sobudžělaczerjach. Z wulkim džakom mjenujemy najprjedy swojoho glownoho pomocnika a soburedaktora knjeza Jakuba Nowaka, direktora tachantijeje škole. Toho móčna podpjera pschez cyłe lěto je nam našče džěło zawěčno wolóžila, haj druhdy z wulfoho džěla wote-
wzala. „Katholiski Bojol“ je runje z tej pomoci to docpěl, zo wo wschitkich
zjawnych praschenjach runje tak dokładnje a spušhecžomnje rozprawowacž wě,
kaž žadyn drugi z lěpschich časopisow. Echťož chce wědžecž, šchto so w šcherokim
swěče stawa, njetrijeba druhich časopisow: „Katholiski Bojol“ jomu to tež
praji, a husto z jadriwym słowom jasnje a z krótkta to praji, za czimž mašč we

wjetichich časopisjach halle so dobowwacz čitajo sahodolhe nastawki, z kotrymiž čašto wjele prajene njeje.

Dale su **nastawki** podawali knježa: kanonikus kantor Luscžanski, fararjo a kaplanojo Ducžmann, Kubasch, Libsch, Ršchizant, Andrici, Satub Schewczik, Bart=Cžišchiuski, Winger a Scholta we Wotrowcu, wučerjo Wjela, Kral a Jurij Schewczik, dale studenczi Delan, Brhl a Pëtranc a Michal Kofka: hromadže 18 spisowaczerjow.

Dopisy su pódla tych knjezow tež hiščeže podawali: knježa fararjo a kaplanojo kanonikus Herrmann, Zur, Michal Schewczik, Just, Hicka, Scholta w Kulowje, Fedlicžka a P. Schczëpan, wučerjo Wjeńka, Sommer a Hajna, zapóslane Michal Kofka, student Kuježt, Satub Kofka, Michal Wawrik, Michal Scholta, Satub Schëre, Kostorž a Kral, Schkoda w Dubrawje a jena duchowna knježna w Marijnym Dole. Wšich hromadže je 39 spisowaczerjow a dopisowarjow bylo. Wšichim so wutrobne džatujemu, wošebje tohodla, dofelž je z jich pschinoschkami Posol na zajimawoseži dobyt. Wšichim tym pomocnikam njedch Bóh wšichitku prócu płaczi.

Wulki džak tež zawdawamy našchim čezesženym expeditoram a agentam, kotřiz su so wo rozestlanjo, rozdželenjo a podawanjo Posola prócowali. Hlownomu expeditorej, knjezej inspektorej Wjeńcy, suy hižo na druhim měsčezě swój džak wuprajili. Druzy expeditorojo a agenczi bechu, sčtož wěmy, ff. kaplan Just, pschekupc Zarjeńt a poselnik Stala w Khróšćicach, kanonikus farar Herrmann we Wotrowje, P. Konwald a poselnik Lehman w Kulowje, farar Kubasch, klamar Kubasch a Schwejda w Mjebjelščicach, farar Hicka w Schpitalu, administrator P. Leopold Schneider w Ržencze, farar Wjedrich a kaplan Andrici w Kalbicach, farar Krause a kaplan Scholta w Kulowje, farar Zur w Nadworju, administrator Libsch a kubler Wjedch w Bacžonju a Czorlich w Zdžeri.

Njedch Bóh wšichim jich prócu a lubosež płaczi a nam tež za nowe lëto a nowy lëtstott zdžerzi.

Na zaschwidženjo w nowym lëcze!

W Budyšchinje, 28. decembra 1900.

Redaccija „Katholiskoho Posola“.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 1.

6. januara 1900.

Lětnik 38.

Budź křwaleny Žezus Křhřtus!

Tak postrowja „Katolicki Posol“ 38. křeć lubych Serbow na započatku nowoho lěta. W tym postrowjenju je tež wopšhijate najwutrobnišce a najmóćnišce zbožopšhjećo:

1. „Žezus Křhřtus wčora a dženja, tón samy tež na wěki“, praji swjaty Pawol w lišće na Hebrejskich (13, 8). Kajki postrow mohł tohodla rjeńšchi, kajki bóle křhěšćanski być? 1900 lět ma zemja najzbožnišchi dar, kotryž je so hdy swětej dał: Syna božoho wozłowjeczjenoho; 1900 lět zas smědža cłowjekojo, tak dołho wot lubošće wulkocho Boha džěleni, z dowěru wołacž „Wótcze našch, kiž sy w njebjesach“. Njeje spravne a zdobne, zo runje započejch pšhestupowacž do nowoho lěstotka so dopominamy nutnje a radošnje na tule nješkóncžnu milošć božu? Tohodla je so wosebje tele lěto wuzwolilo, zo bychmy po woli našchoho najwysšchchoho wječcha a naměštnika Křhřtusowoho na zemi najhorchšchi džak wotložili Bohu za nje-wurjeknitu hnadu našchoho wumóženja.

Šdyž dha z wutrobu prajimy a so swěrne strowimy: „Budź křwaleny Žezus Křhřtus“, dha zas a zas z tym wuprajamy džak a hołdowanjo trójjeničkomu Bohu za tu hnadu, zo smy křhěšćenje, zo je nam Žezus Křhřtus syn žiwoho Boha, zo nam žana namóc a žana lešć, žadny cžajny wužitk, žane hroženjo tule wozbožacu wěru njemóže z wutrobhy wutorhnyć. Z hlubokošće swojeje wutrobhy tohodla wotmołujamy a budžemy wotmołwjecž hač do swojoho poslednjoho zdychnjenja: „Do wěčnosće. Amen“.

2. Našče zbožopšhecžo lubym Serbam k nowomu lětu je w tutym pobožnym postrowje cyle wopšchijate. Ščto mohło tež zbožownišče za naš byčž, hačž zo smy wěrní kšesješzenjo, wopravdže wumoženi, zo plód wumožejškožo skutka so polnje nad nami dopjelni?

O zo bychu tola wšchitcy napjelneni byli z tym pšchewědčenjom, zo bjez njoho je prózdne, hinite, kničomne wšcho, ščtož zemja, šwět poskicža! Wšchitke wjeselo, wšchitke zbožo hatle je nadobne, hdyž so na Khrystusa zepjera, a wšchitka zrudoba, wšchitke njezbožo wolóžene, hdyž so w Khrystusu znije. Cyle žiwjenjo a wšchón wobkhad čłowjekow njez jobu je derje zarjadowany, hdyž je Khrystus srjedžizna wšchitkich žadanjow, wšchitkich zamyslow, wšchitkich słowow a skutkow. Kazuja lubošče k Bohu a k bližšchomu, kotruž je našč Zbóžnik tak dospolnje ze skutkom wuczil a tak šwjatocžnje ze słowom wobkružil, pšchinjese dobry rjad do jenotliwych wutrowow tak kaž do šwójbow, wosadow, krajow a ludow. By-li ta kazuja wšchitkich napjelnjala a nawjedowala: z dobom bychu so zhubile njeimanštwa, zlóšče a nješkutki ze šwěta, žanoho sudništwa, žanoho jastwa, žaneje policije njeby trjeba bylo, kaž z dopisa sprawnoho a pokornoho muža z ludu, kotryž dóstachny, wopšjetujemy. Ščto móže potajkim spomožnišče byčž, hačž tónle našč tak rjany a tak mócný postrow? Šdyž prajimy: Budž khwaleny Žezus Khrystus, dha zawěrnó sebi pšchejemy najlěpšče, najwěščišče za čas a za wěčžnosčž.

Tohodla tež „Katholski Posol“ swoje najnutrnišče zbožopšhecža za was wšchitkich swojich lubowaných čitarjow, haj za wšchěch bjeze wšchoho wuwzacža wobjima do horliwoho postrowa:

Budž khwaleny Žezus Khrystus!

Do wěčžnosče. Amen!

W Budyšchinje, 1. januara 1900.

Redakcija „Katholskoho Posola“.

Hušaca kwětka

abo

Šwěžka šwjateje Marije.

Da luba kwětka hušaca
Tež reča hwěžka Marijna;
N po čim tajke mjeno ma,
So tak ze starika powěda:

Šynk mały Marje šwjateje
Wšchě kwětki rady mějesče,
Riž Wótc bě stworil na zemju
Ža pěčne wócžka k wjeselu.

N dolhož lěto čzopke bě,
So wšchudže zdobnje rozecžžě,
Šdyž pak so k zymje nastaji,
So zhubjowachu kwětaščki;

N k narodnemu jeho dnju
So pominychu ze zymu.
N na tón džeń pak šwjata macž
Kad chychšče kwětku šwjatej dacž,

Go na dnju swojim narodnym
 By hladal z wóczkom wjesolym.
 „Gdyż wonfach žana njecha kęžecz,
 Chcu za njoh' podobiznu męcz,

Haj rjanu rōżicęku jom' schięz,
 Ze zhytkow schięca zhotowięz.“
 A z ruku pętuje stwōrniwej
 So nęzna kwętku radži jej,

Mę srjedža wóczko złotojte
 A wob nim pružki bęlusčke,
 Bę podobna na hwęzdžicęku
 Ze zybołkom so swęcžatu.

Tak wutworila Žęžuisej
 Bę kwętasčk z ruku wustojuej.
 Na bęle pružki hladajcy
 Trašč z dobom prasčęce so wy:

„Kak to, zo pružka kōždžicęka
 Se na kōncęku tak cęrwjena?“
 Tež wo tom lube wowki su
 Nam powędate pschicžinu:

Pať nęhdžęčkuli hinať jęcže
 A rjenscho prajięz skschięce:
 Tam ręka, hwęčcy podobna,
 Tež hwęžka swjatej' Marijua.

Pschi schięžu jęhla khwatniwa
 Kłó swjatu Marju do porsta,
 So křepka křewje wužōrli,
 Te kōncęki rjensko wobarbi:

Tak wone wocęstwjenichu
 Z tej wjeledrohej křepjelsku.
 Nęťk na tej kwętcy barwy tšj
 So swęcžachu we rjanosęzi:

Ta žolta a ta bęlusčka,
 A z wobęmaj ta cęrwjena. —
 Tōn zradny sypť ze spodobu
 Wža z džakom kwętku lubožnu,

Wōn dychny do tej' mortweje
 Tak zbudži we nej žiwjenje,
 Žo rořila by a njezasčła,
 Tež nic, hdyž snęhi padaja.

So wona z lęczom rozmnoži
 Na kufi, brjōžki, trawniki. —
 Tej ludžo z wjetscha dawaja
 To mjeno: kwętku husaca;

W.

3 Łužich a Sakskeje.

3 **Budyřhina.** W minjenym z božej pomocu dokoujanym lęcže bu w nasčej wosadže a do njeje pschipořazanej diasporje (tola bjez Lubijskeje mlodeje wosady) **řschęženych** 144 džęcži (loni 5 wjac), a to 91 hōlcžatkow a 53 hōlcžatkow, nimo tych jo 6 džęcži mortwnych narodži. Bęřche 1 por dwōjnikow. Z tutych 144 džęcži bu řschęženych w Hajnicach 30, w Huscy 1, doma w Smilnej 3, w Bōckowach 2, wot baby wulřchęzene w Hajnicach 1. Mjemandželřkich bęřche 22 (4 wjac hačž loni), a to wot wosadnych z męřta 6, ze wřow 1, wot druhich z cuzoh 5 a w Hajnicach a wofolinje 10. Z męřchanych mandželřtwow bę 40 džęcži. — **Węrowanjow** męjachmy hromadže 29 (loni 27), z nich z Hajnic a wofolinj 9, męřchanych porow 8, wysche toho 10 pschipopędanjow. — **Pohrjebanych** bu wřcho hromadže 98 wosobow (loni 77), 52 mužřkoho a 46 žōnřkoho splaha, k tomu hiřchęže 6 mortworodžęnych. Z nich bu pohrjebanych na Mikławřřk 82 (loni 62), w Muřřchoncu 16 (loni 14) cęčłow. Wysche toho buchju hrjebane 2 cęčle w Dobruřřki, 1 w Bōckowach, 1 w Smilnej, 1 bu na anatomiju do Dřeždžan pschewjezene. Cęčla lutherskich wosobow ze wřow, prjedy cyle k nam řřuchach, busčtej 2 malej a z Budyřhina z dowolnosęžu 2 wulfej na Mikławřřk hrjebanej. Mřez zemřętymi bę džęcži hačž do 14. lęta 43 (loni 31), mřez nimi džęcži do lęta zemřętých 26; dorosęženych bę 55 (loni 46).

3 doroszczenych wosobow zemrě do 20 lět 4, do 30 lět 1, do 40 lět 4, do 50 lět 11, do 60 lět 13, do 70 lět 9, do 80 lět 10 a 3 wosoby 80 lět pschekrocziachu, najstarscha nimale 86½ lěta dosćeže. Nježenjenych běšac 10, ženjenych muži 18, ženjenych žonow 14, wudowcow 2 a wudowow 11. — K swjatomu **woprawjenju** pobu w tachantskej a farskej cyrkwi hromadze 9201 wosobow. Pschijpomnicž hycemy, zo jo za młodu Lubijsku wosadu wot lěta 1899 wofebite cyrkwinjske knihi abo matriki wjedu. — Pschi cyrkwinjskich **woporach** so nawda: za missiomy w Africy 25 hriwnow, za Lyonste missiynske towarštwu 49 hr., za towarštwu swj. Šózefa 29 hr., za swj. Bonifacijowe towarštwu 33 hr., za cyrkwi a schule w oriencze 24 hr., za kustodiju swjatoho rowa w Seruzalemje 16 hr. 50 pj. a porjadnoho Pětrowoho pjenješka za swj. wótca 74 hr. Džesacž měsacžnych woporow za twarjomne cyrkwi naseheje dišesny (wofebje za doplacžomnej cyrkwi w Lubiju a Radworju) mječachu wunofšča 155 hr. 50 pj. K tomu hišćeže wopora za kšudobu 9 hr. Gromadže 415 hr. — W tachantskej cyrkwi běše wunofšct woporow: Afrika 28 hr. 82 pj., Lyonski 30 hr. 32 pj., Šózefowy 15 hr. 54 pj., Bonifacijowy 39 hr. 50 pj., za schule a cyrkwi w oriencze 15 hr., za kustodiju 18 hr. 75 pj., Pětrowy pjenješk 55 hr. 65 pj., za kšudobu 17 hr. a měsacžny dišesanski wopor 136 hr. 37 pj. Gromadže 356 hriwnow 95 pj. K tomu hišćeže zhromadny wopor za swjaty row 54 hr. 65 pj. Potajkim we wobemaj cyrkwijomaj hromadže 826 hriwnow 60 pj.

— Wot nowoho lěta 1900 so tež w cyrkwi Naseheje Lubeje Knjenje w Budyščinje rano, pschipołdnju a wječzor zwoni a klanajo bje.

3 **Lubija.** W minjenym lěcže dštachu w nasehej cyrkwi 29 džěcžatfow (11 hšlcow, 18 hšlcow) swjatu kšecžesicu; mjez nimi dwšjnifaj a dwě nje-mandželiskej. Pschipopwědaniow bě 12, wěrowani 5. Na nowy, 1. oktobra poswjecženy, kerchow polhowa so 5 wosobow, dwě dorosćenej (mužiskej) a 3 džěcži (holcški). Swjatyh woprawjenjow bě 749, w jutrownym čžasu 297.

3 **Radworja.** W zauidženym lěcže je so w nasehej wosadže 67 džěcži (29 hšlcžatfow a 38 hšlcžatfow) narodžilo, mjez nimi jene hnydom po narodže zemrě. Njemandželskich běšac 4 wot katholicich holcow, 2 pschiudžeschtej z městow a 1 ze wly do wosady a 1 bě wot pschipołazaneje. — Wumrělo je 55 wosobow (25 mužškoho a 30 žšniškoho) splaha — 30 dorosćenych a 25 džěcži). — Pschipopwědaniych bu 7 porow a tu wěrowaniych 6 porow, mjez nimi 1 mješčanic mandželstwo. — K božomu blidu je 5100 wosobow pobyl. Doma wobstaraniych bu 122 wosobow. — Do bratštwu Šěžujoweje smjertneje štyšnosće na kšičižu zastupi 11 a do bratštwu najšwj. Mšžarija 37 wosobow.

3 **kšičtra Marijnoho Dola.** Šodowne swjate dny běchu na kšncu lěštotka wulke huadowne dny za naseh kšičtyr a cyku wokolinu. Na wofebitu prštwu bě najdosťojnišči knjez bištop dowolil, zo smědžesche so w nasehej cyrkwi 40 hodžinska pobožnosć swjecžicž. Nasehe lube šotry běchu hižo wjac njeđzel do čžasa cyrkej a kšičižnu kššdbu, po šotrejž pschi swjatocžnym wobkhadže jo Najšwjecžishe njesesche, dosťojnje a zdobuje debile. Wšjedosťojny knjez pršbt Wincenc mješesche sam wšch 6 přėdowanja, ke šotrymž jara mnozy pobožni z daloka a blizka pschikhadžachu; přėdowanja běchu jara krasne a za hordoznu swjatocžnosć pschihšdbne. Wšchelacy wėriwi tež w nšcnych hodžinach pschikhadžachu a wopštowachu Bože-Šorde-Čžělo. Naseha dobrowšlna wohnjowa wobora mješesche čžetnu štražu w noč pola bšjškoho Šbšžnita. Nasehe knježny paš kšecžachu wodnijo a w noč pschė

Najswjećiszym, modlachu so za cyłu swjatu cyrkej a za cyłe cłowjstwo wo hnadu a smilnosć našeho bóstwoho Bóstwa. Maryjny Doł tule wulku hnadu hišćeje ženje měl njeje, nadźija pak so, zo ju psychodnje tola zas změje.

»**Wjedrowi wěšćerjo**« su z razom wonejeli, hdyž bě zyma zastupila, cyle exemplariska zyma. A mudri su; psychotož roztorhali jich bychmy. To su nam psychy balontki do powětra pušćezeli, a wschudžom na nich pijach: miła zyma, miła kaž loni, kaž psychedlońšce lěto. Bajachu nam či žlěpy, zo su z časami perody — a zo je nětko zašo tajka peroda miłych, blóczanych zymow, a zo budže to tak hacž do lěta 1903. A w tu chwilu mějachmy hižo lěta 1899 zažnu zymu a rjadnu »zymičku«, kažejž lěta njepomnimy. Mnohim ludžom je to wězo w hódž: kóžarjo, sankarjo, rukajčkarjo, kintušerjo zo wějež Bohu dodžakowacž njemóža, zo je jim njebjeski Wótc po dolhim časju wobradžil žně, a to hižo do hód. Po hodžoch bjez toho wjele nječupuja, »dokelž hižo njeje hódno«. Tež Bože Džěčo radšči jěcha na čistym běłym konju schumjelu — hacž hdyž je mazany, blóczany. A kaž rjenje je, móžesch-li so, do cypłoho kožucha so zawaliwšchi, z klinotatymi sanjami jěčž na swjate dny k domjacym, k psycheslětu. Wězo móže to jenož, jěčžž sanki a kožuchi a deki a rukajcy ma. — Psychemnoho deuchim wšak je w tej zymje wopravdže — zyma. Zmjerzujecž nochcedža — drjeva, wuhla nimaja — abo lěpje: pjenjež nimaja, zo bychu sebi nakupili. W tajkim časju je swjata psychuschnosć kóždomu, kotryž je zohnowanischi z tymi časnymi, zo by sebi z mamonom kupil wěčnych kulłow a tradacu khudžinu podpjerak a jej pomhał. Tu my njemyšluny lěnich psycherjow, ale czerpjacy khudy lud mjez nami. Tón po psychenju njekhodži, tón je němý — dokelž je joho hańba — ale doma je wbohi. Wj wšchity, lubi čitarjo, zuajecže tón lud: wobradžeje dha tym, pola kotrychž Bože Džěčo wobradžato njeje, kotřiz maju čyrjodu džěči wulku a bróžcu malusčku. Njezabywajecže ani na ptacžinu, kotraž k wam na wobjed khodži a na swacžinu. Ruski »muzik« (burik) časťo nup zorna za huna čistnje, zo bychu schórcy jón wumblóžile ... — (Mjez tym drje je zyma popuščezila, tola móže zas psychicž. Red.)

3 cyłoho swěta.

Němska. Smy to dolhi čas hižo zwučeni, zo ludžo zastup nowoho lěta ze wšchelakimi swjatocnostjemi powituja. Lěta běchu wjetšce, hacž hdy předy, dokelž džě započinamy nowy lěstotk. Njech je tež tutón započatk po wšchědnym wachnju ličěnja psychewatany, njemóženy so tola psychično officialnym postajenjam spječicž. A tuž wopuščezujemy 19. lěstotk z joho 99 lětami a zastupujemy z nowej nadžiju do 20. lěstotka. Wóh dał, zo by wón psychěčanstwu nowy kčěw a nowe zbožo psychiněł.

Nowy čas změje psychede wšchim w Němskej nadawł, zo by poslednje powostanki kulturnoho wojowanja dale bóle wotstromił. Hdys a hdys so wone psychy zas pokazuja, kaž smy to njedawno wo Bochumje pijali. Nowy tajki dopokaz psychy so nam z Westfalskeje, hdžež je w tamnych wuhlowych podtopkach mnoho katholicich wukrajnych džělaczerjow, pólskich a slowjenskich. Za jich nabožne potreby staraja so, schtož je móžno, mníšca francistanowje, kotřiz maja swoje sydlo w Dorsten. Dokelž pak žadyn z nich slowinsku rěčž dopoknje njemóže, běchu sebi francistana z Norutanskeje wuprošli, zo by swojich

Ślowinow w jich rěczy spowědał. Mjédzjelu 7. decembra wozjewjesche tohodla faraŕ w Herten, zo budže pjatk 22. decembra pschiležnosć k spowědži w ślowinŕskej rěczy. Ale śchto jo sta? Schtwórtk wječor pschindže wotřejny komisar na faru, wuprašchowaŕše so, hač je spowědnik z wukraja, a zakaza skónčujuje w mjenje wyschnoŕže, zo by tam jako wukrajnik spowědž styschał. Tak dyrbjachu wbozy spowědni ludžo swjate dny bjez spowědže wotcaž. Tu dyrbimy so tola praŕšec, kaŕ móže kuježerstwo tajke něčchto činić! Komu mohło to śchto schodžec, hdyž khdžki džělaczerjo so w swojej rěczy, runjež tež wukrajnomu spowědnikej, swojich hrěchow wuznawaja? Śchto dyrbi jich kručic, pschecziwo ŕchězuwanjam socialističich zawjednikow, jeli nic jich wěra? Tutu paŕ jim wyschnoŕž na tajke waŕchnjo z wutrobny drěje a plecže sibi tak sama na sjebie prut. A kaŕ dyrbi so mjez katolikami luboŕž ke kuježerstwu džđeržec, hdyž tute pschecziwo najlubŕchim synam katoliskeje cyrkwie, pschecziwo ponužnym mničham, z tajkej njepŕschecžnosću zachdža?

Wobobnje čini pruske kuježerstwo tež pschecziwo Polakam. Tak je w Poznańskej provincy z nowa zaŕy wukaž wobkručilo, zo pólsky haptkarijo njesmědža pólske napisma nad swojimi křěžemi, haj samo etiketty w pólskej rěczy na swojich lěkarŕskich bleŕschach měč. Němskim haptkarijam je tam woboje dowolene. Z tym ŕnadž móža tamnym wobhdlerjam na strowoŕžy, haj druhdny na žiwjenju schodžec — jich rěč paŕ njemóža z tym podobicžic.

Kaŕuŕta. Z přenim wulkoho rózka bu w Kaŕuŕskej stempel na nowiny zbhñjeny, śchto je so w Němskej hižo psched 30 lětami stało.

— Na ŕtaciji Karlsdorf pola Graza zajědže ŕpěŕnik do tworowoho čaha. Dwaj zaŕtojnŕkaj buschaj čježto — a jedyn zaŕtojnŕk a tjo paŕažerowje ranjeni. Pŕŕhi njezbožu zapali so tež wóz z póŕtowymi wěcami, mjez kotrymiž bě tež tójŕchto pjenjež. Žloto zo rozeschtrě a papjery so spalichu.

— Zo maja ludžo w Kaŕuŕskej ŕchězuwanja pschecziwo katolŕskej wěrije hižo nadoŕč, dopokažuje podawŕ w čjeŕskim měŕŕe Kommotawje. Tu běchu na 7. december zhromadžiznu powołali, na kotrejž chychu ludži k wotpadej wot Roma namotwječ. Schtyrjo znači a ŕlawni rěčnikowje so tam zeńdžechu. Tež zaŕtojnŕstwo póŕla tam komisar a policistu, zo byŕchaj na porjad hładaloj, hdy by čjiŕchěženca nastała. Tola čjiŕchěženca njebu ŕtraŕchna; pschetž wŕŕcho hromadže pschindžechu tjo pschipoŕŕucharjo. Hač ju ŕchtyrjo rěčnich cyklu zhromadžiznu katolŕŕskej cyrkwi wotwjedli, njeje znate.

Rom. Kaž ŕny z krótka ŕpomili, je swjaty wóte patoržicu swjate wrota w swj. Pětrowej cyrkwi swjatocžnje wotewrił. Mnozy kardinalowje, zapóŕŕlancy cizych krajoj a romŕcy zemjenjo zeńdžechu so dopoŕdnja w pschedhali kraŕneje cyrkwie. Po krótkej modlitwje psched najŕswječjiŕchim ŕakramentom bu swjaty wóte ze Sixtinskej kapale w swojich kraŕnych pontifikalnych draŕtach po tak mjenowanej scala regia k wrotam baŕilŕki njeleny, mjez tym zo z wulkim zwonom zwonjachu. Na to pozbhñny so swj. wóte ze swojoho tróna, pschŕŕtupi pschewođžany wot tjoch kardinalow k ŕčěnje, kotraž swjate wrota zawođže- waŕše, a dyri tji króč do njeje ze žlotym hamorkom, kotryž běchu italŕcy biŕŕopja jomu k tomu powječžili. W krótkim čaŕsu wotŕtronich něko ŕampietrini, džělaczerjo pschi cyrkwi swjatoho Pětra, ŕčěnu. Na to buch u ŕtołpy a próh ze ŕwječenej wodu wobkřeppene, mjez tym zo bamž psalm „Jubilare Deo“ zaŕpěwa. Potom poklakny so swjaty wóte, wotpołožiwŕŕi tiaru, w prawej rucy kŕŕiž a w lěwej ŕwěčžu džđeržo, na próh wotewrjenych wrotow a zaŕpěwa swjatocžne Te Deum. Zaŕo přeni zaŕtupi potom swjaty wóte do cyrkwie, wŕŕŕŕity druzy

za nim; z dobom zaklincežachu vschitke zvonj po cyhym Romje. W krótkej rěči wudželešce swjaty wótc vschitkim pschitonnym swjate požohnowanjo a wotpušk. Njefměrne słyty ludži pschitjadžachu do cyrkwyje. Swjaty wótc je so jara wjeselił, zo je Bóh jomu tu hnadu dał, tule swjatocžnosć wotmčez. Pšched 22 lětami nohcyšce swjaty wótc nowe zasťojnstwo pschuwzacž, dokelž měnjše, zo je stary a słaby — a nětko je swjatu cyrkej tak dokho wodžil, kaž malo bamžow prjedy. Kral nutnje žadašce jubilejste lěto wotewrič, zo wón po swjatocžnosćach słowa sprawnoho Simeona na so naložowacž móžesce: „Nětko wotpušćežiš swjojoho služownika w měrje.“

— Wšchelake nowiny běchu powěseče rozschěrjaše, zo chce swjaty wótc za katholicich měšćnikow w Americy coelibat zběhnyč, t. r. jim dowolicž, zo smčdža so ženicz. Hacz runjež bě tale powěseč hižo sama na sebi wěrje nje-podobna, dha tola wofebje njewěrive nowiny jara za njn wustupowachu. Tuž je so nětko z Roma officialnje wozjewilo, zo sebi tam ničtó na tajke něšćto njemyšli.

Francóžka je wójnke lódze na kupu Madagaškar póšłała. Zda so, zo chce Zendželskej zadžewacž něšćto pschecžiwu Delagoabai sezinicž. Tuta šćučha Portugalskej a šćičža Wnram jenicžki pučž k morju. Za tutych by to jara strašćne bylo, hdy by do jendželskich rukow pschisćhla.

— Wobšćorženi, kotrychž dyrhjesce senat Indžicž, buchju z wulkoho džěla wuswobodženi. Bórhju po tom mějachu z nowa zhromadžinu w Parizu, w kotrejž pschecžiwu swojim sudnikam, pschecžiwu přasidntej Loubetey a cyłomu knježerstwu jurowje zakhadžachu. Hanyachu a wusměšćowachu jich a dawachu jim najhórsce pschmjena. Wy-li pola naš něšćtó jenož polojeu wot toho pschecžiwu knježerstwu rěčať, njeby z jastwa pschisćhól. Tam pak je vschitko to móžno, samo w zjawnych zhromadžinach.

Ruska čaka na to, zo Zendželska swoje mocy w Transwaalskej wójnje pschetrjeba. Nimalo wěste je, zo jamo mjelčjo Burow podpjera, haj zo samo ruscy wojacy pschecžiwu Zendželčanam wojuja. Mjez tym pschihotuja sebi Rusowje dale bóle pučž k Indiskej, a hdyž budže Zendželska došć wukrawjena, potom budža so šnaduo jeje ašiatistich wobšedžěnstwow mocowacž. Tu pak móža so derje hišće pschicžiny k dalschim wójnám namafacž.

Serbiska. Kral Alexander je dla nadpada na krala Milana zasudženyh wobhnadžil. Z tym njeje sebi jenož džakownosć swojich poddanow, ale tež pschipóznacžo cuzych knježerstwow dobył. To pokazo so hižo pschi joho poslednim wopyče we Winje, hdyž joho pschecželnišćo hacž hdy prjedy witachu.

Amerika. W poľnócej Americy bu 14. decembra 100 lětny narodny džěň Jurija Waffingtona, přěnjoho přasidnta Zjednoczenych Statow, swjecženy. Njewuprajomna horliwosć knježesce w cyhym kraju, pschetož Amerika čžesći swojich wulkich muži bóle, hacž žadny druzi kraj. Njedžiwajcy na to pak su joho nastupnicy docňla puče wopušćežili, kotrejž bě jim založer jich mocy z wulkej pschědšladniwosćju radžil. Soho přěnja zasada bě, zo so Zjednocžene Staty njemčle ženje wo cuze kraje staracž, a runje poslednje lěta su nam pokazate, kať jara Amerikanowje nětko za zwonkownymi wobšedžěnstwami žadaja. Hacz budže to k jich zbožu, to drje so jara prašća.

Naležnosće našoho towaršćwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 1—25. z Budyšina: Can. Cap. Cantor Jurij Lusčanski, Can. Cap. Scholasticus Jakub Skala, Can. Franc Löbmann, direktor wučer-

skoho seminara, Jakub Nowak, direktor tachantskeje šule, Jakub Nowak, kaplan, Jakub Sewčik, tachantski předař, Jurij Winger, katecheta, wučer Jan Rječka, registrator Jurij Banda, inspektor Jakub Wjenka, zwónk Franc Jaenich, Jan Nowak, August Wjerab, Jan Winař, Mikławš Mólnik, Jan Wjergač, Karl Mišnař, Jan Pětrka, Mikławš Šram, Hana Pózerjowa, Michał Kubie, Marija Mičkec, Kata Pawlikec, Hańža Grólmusowa, Hana Libšec, 26—28. z Khrósćic: kaplan Jan Just, Hana Hejdaneč, Michał Wawrik, 29. 30. z Róžanta: administrator P. Tadej Natuš, Jakub Šolta, 31. Handrij Dubski ze Židowa, 32. 33. z Bělšec: Jan Krasa, Jurij Jakubaš, 34. 35. ze Zajdowa: August Kokla, Handrij Haša, 36. Jan Mólnik z Čemjerie, 37. Madlena Dučmanowa z Hněwsec, 38. Michał Trenkleř z Jenkec, 39. Michał Budař z Nadžanec, 40. Jakub Wenel z Džěžnikec, 41. Michał Rječka z Małych Bobole, 42. 43. z Mašec: Jan Ulbrich, M. Š., 44. Bosćij Šolta z Łazka, 45. Madlena Tkalěkec z Njebjelčie, 46—49. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Wjacławak, Mikławš Khěžka, Madlena Šercowa, 50. Mikławš Just z Noweje Jaseńcy, 51—53. z Radworja: farař Mikławš Žur, Katholska Bjesada, Mikł. Brycka, 54. 55. z Hodlerja: Hańža Roztokec, Jan Połeńk, 56. Marija Kašporowa z Měrkowa, 57. Khrystina Donatec z Khelna, 58. Hana Symankowa ze Šěrachowa, 59. Jan Woldrich z Brjemjenja, 60. Jakub Heša w Ronšperku w Čechač, 61. Frater Damian Delenk, franciskan w Croghan w Americy, 62. Jakub Kórjenk z Ralbie, 63. Jakub Pječak z Nowoslic, 64. Mikławš Buk z Konjee. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1899: kk. 712. 713. z Dobrošic: Jakub Šćapan, Pětr Šolta, 714. wučer Karl Wjenka w Róženće, 715. Jakub Bjedrich z Łazka. (Přich. dale.)

Dobrowólne dary za towarstwo: k. C. C. Cantor Łusčanski 1 kr., k. direktor Nowak 1 hr., k. tach. předař Sewčik 1 hr., K. M. 75 pj., H. S. 75 pj., H. H. 75 pj., M. M. 1 hr.

Za cyrkej w Lubiju: k. farař Kubaš w Nj. 20 hr., B. Š. z Ł. 1 hr. 40 pj., P. T. N. z Ř. 4 hr. 33 pj., Wórša Polanowa z Mnišonca 15 hr.

Zapłać Bóh všěm dobročerjam!

Sobustawy bratřstwa „Žezusoweje Wutroby“ a „Zapowšćolstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu januaru Bohu woprowač, „30 bŕhŕu ludy pšchez lŕchescjanstwo woprawdže postupowače“.

☛ Šćtŕž chce wot nowoho lěta „Serbski Hospodar“ čitač pozčeč, njech to bŕrŕy abo najpozŕŕiřcho pšchi wotewzachu přenjoŕho čŕiřla tam wozjewi, hŕŕež „Bořol“ dořtawa. Tute wozjewjenje, kaŕž teŕž pozŕŕiřcho domojnořchenjo „Hospodarja“ mŕŕa cyle derje řchulřke dŕŕečŕi wobřtaracz. (Dŕřtač je „Serbski Hospodar“ tam, hŕŕež „Bořol“ dořtawateř.) — Přeńe čŕiřlo je wuřchlo. Ze mŕŕeřech teŕž na pořazku darmo dořtač. **Red. „S. S.“**

Ke kupowanju poručamy:

Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“ in Bautzen.

Ma pšchedař pola zwŕňka Serbskeje cyrkwy za 20 pj.

Zjawnŕ dŕat! Šŕŕŕ ŕu něř nimale wřchŕŕy z nařcheje wřy, kořŕiŕ bŕchŕu w tehdomniřchej řrařřneŕ nocy pšchez wŕŕnjowe njeŕboŕo domapŕtani, po zařy-natwarjenju řwŕj zjawnŕ dŕat wřchŕm dobročerjam wuprajŕi, čŕujemoj řo teŕž mŕj winowataj, „Zapłač Bŕh!“ wřchŕm wuprajč, kořŕiŕ ŕu naju na kařŕeŕřkŕi wateřnjo podpjerati. Njeŕhodŕeře řo to přjedy, dořelŕ njebŕchmoŕ přjedy do řjada.

W Nowej Wřeřcy.

Michał Nowak a Marija zwud. Grubertowa.

☛ Dŕensa je teŕž „Serbski Hospodar“ 1. čŕiřlo 1900. ☛

Čŕiřčŕ Šmolerec kniŕŕiřŕečŕeńje w Mačŕŕŕŕnym domje w Budyřŕŕŕne.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wót
małoho rynčka 10 pj.

Žudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 2.

13. januara 1900.

Lětnik 38.

P. Thaddäus Franc Ratusch †.

(Napisał —i.)

Ze wuzami tute rjadki pišchu.

Wšehož dobry, swjatobliwy knjez je naš wopuščežil. A to tak nagle, njenadžicy! Wšehož druhoho smy so sferje nadželi, jenož toho nic. A tola so sta, čožož nihto ani wo njje njeje wozakował. Włacizich pjatk rano k nam džěčo pschiběža, zo je knjez Thaddäus njeboh. Tón placž bě z wot-
hłosom cyłoho plakacoho Róžanta. Dalischa wojada a wokolina wězo hagle wob džen a nazajtra zhoni, sčto je so podalo. To je zrudna powěsč do Djeła a hiščeže sčto wě hdže — prjedy docpěła, dnyžli do naschich zdalenisich wšow. Po wšach njeje telegrafa. Pschipołdnju drje tež w Ralbicach zwonjachmy, a nasche zwony hač do Rakec a k Wóslinkej klincza — ale mnozy so ani tehdy njedoprašchachu, zo to zwonja knjezej Tadejej.

Sewak so w nekrologach pišche w přenim rjedže wo poslednich wokomitach njebohoho. Dóntróčž so njehodži. Knjez Thaddäus je za zamknjenymi durjemi w nočy wumřěl. Wón mějsche woschnjo, zo wječzor za sobu zamkasehe — a mějsche dar twjerdoho spara. Tak je na psch., hdyž so z njewjedrom wupali Surawowski mlyn, woheń w měrje zaspal. Tuž sebi tež pjatk tydženja služowna winu dawasche, zo njeje dosč »wołala«, hdyž »knjez« w 7 hodžinach njebě pola woltarja. Wón bě na minutu knjez.

Pschipadnje mějsche tón tydžen k. P. Leopold na wulkim woltarju božu mšchu — w Róžencze so knjezaj wotměnjujetaj. Hdyž pak knjez administrator njepščińdže ani na njej, ani po njej — džěsche so za nim hladacž. Durje

buchu wułamane, a za nimi we łozu, hacž pod brodu z posleszczom pschikryty, leżesche f. P. Thaddäus — częło. Częło bę hijcycze czople — dokelž derje nawoblekane a pod pjerinami — ale częłowa žona a tež knjez lęcar wuznašchtaj, zo je šmjerć hižo wokolo 5 hodž, hdyž nic prjedy, zastupila. Knjez njehuity leżesche, ani trochu šfchuwjeny we woblicžu abo na stawach. Woprawdže: kaž wo sije bę wušnył. Wjez džiwa dha, zo jo njemožachu dowołać knjeza, hdyž bę sebi joho powołał hižo Böh luby Knjez.

Šmjerć, nahła šmjerć »Różenczańskoho knjeza« na wješ a wosadu a na šchěršču wokolnoščę skutkowasche wulcy. Wo niczim a wo nikim so po našchim kraju w tych dnjach njepowědasche, šhiba wo knjezu Tadeju. Šdyžkuli a hdyžkuli so ludžo zetykowachu — tuto bywasche prjenje a poslednje słowo. Njeboh knjez ni hdy njeby na zjawnoščę pschitkhadzał, ale na šwjedženjach Božyje Maczerje a na dnjach, hdyž bychu hewal cyłe Serby z czjrybami w Różencže zastupjene byle — to šmy pschecy tež knjeza Tadeja wyšoło nad stami a nad tysacom ludu widželi a slyšcheli šhwalicž a sławicž Najžbóžnišču Knježnu a Božu macž. To je so z kłęki stawalo, potajkim ze zjawnoho městna. A my dha šmy so — z prawom drje — džiwali, zo jo njeje šchěršču zjawnoščę pschi šhowanju njeboh knjeza wobdžělita, hdyž je wón tola próštwy a dżatne hrona ze wschęcž stron katholicž Serbow njebjeskej Maczeri podawał. Šam Różant a wosada so lępic štwicę mōžeschej. — —

Róndželu w 7½ hodž, po božej mschi, zo njeboh knjez na wschón čas ze swojim lubowanym Różantom rozžohnowa. Prědku dżechu: I. rjad. Różenczańskeje šchule a stawy Kalbiczańskeje katholicke Wjeady a Knjeczańskoho wojejskoho towarštwu, z krasnymaj nowymaj korhowjomaj — za kaszczom šyla ludu. Knjez kublet Wicžaz rjanu palmu njesesche za Różant — ze žiwymi różemi a z rjanym bantom. Za Kulowom bu zrudny czah wot Kulowskeje katholicke Wjeady, tež z korhowju, woczakowany a wot I. rjad. Kulowskeje hólczeskeje šchule z f. wuczerjom Šlodenškom.

W starodawnym kłóštrškim »torhožu« bu częło z woza (f. dr. Rachela) wzate, a bywšchi wobtrjepjene a wobkadžene, z pschewodom towarštwow a mnohoszczę ludu wot sobnišawow wohnojoweje wobory do cyrkwie njesene. Šam šweczesche, hdyž bęchu pschisłusčne psalmy a modlitwy wušpěwane, knjez P. Alexander, z aššitencu ff. P. Gottharda a P. Romualda šwjatoczne Requiem.

Po božej mschi a po dokonjanych wobrjadach so czah z częłom z cyrkwie hnu. Cyłe wokolne duchowništvo za kaszczom dżesche: Duchowni knjeza z Khróščic, z Njebjelćic, z Kamienca, z Wotrowa, z Radworja, z Worsklec, z Kalbic a z Kulowa. Z Budyšchina bęšchtaj ff. cantor Knjeczański a schol. Škala pschisłoj, z Marijinoho Dola knjez P. Sgnac Wolke, z Kumburka laištaj bratraj za kaszczom dżeschtaj.

Kondukt wjedžesche wyšokodostojny knjez probst Wjacław Toišer. Šłós so jomu ze šylzami dušesche, hdyž z dolhimi a pohnuwacymi modlitwami częło dobroho zasťojnšoho bratra a knjeza pschepodawasche šklódněj zemi — a joho dušchu porucžesche božej šmilnej radže. Mny šmy so wschitcy tež za nju modlili a nadžiju we wutrobach męli, zo budže njebjeski Wótč nadobnije płacžicž šwěrnomu škužownikej. Zuta nadžija je nas pokojala, hdyž bratsija a duchowne dżęci z hruzlikom zmjerzleskeje zemje posledni postrow zawdawachmy wótcej a towarškej — a hdyž tež so nam woczji mucžeschej wschēm z tej najdróžsčej wodu.

Běšče wšchal knjez Thaddäus horliwy měšćnik, dobry paštyr dufchow a įprawny człowjek. Z joho džěćowstkich lět so nam powěda, zo by joho nan, kotryž bě kłóšćrski zahrodnik, swojoho pěknoho Francka — wón bě so na dnju swj. Francisťa z Alfissi 4. okt. 1834 w Kufowje narodził — tež sobu do knježnjaceje zahrody brał, a knježny bychu pokornomu hólčkej druždy brack abo družu wěc z woŕnom čisłnyli. Naz tež wjelele z tajke fhlóšćejeńtu k nanej pschiběža — ale tutón měrniwy muž, kotryž słowa jenož tak — tak sadžešće, jomu rjekny: Ale Francko, sy dha to so tež džatowal? Smydom Franck bėžešće, a zejmnymyshi klobuczł do woŕnow zawoła: Zaplać Bóh! — po nēmstu, tak derje hačž bě sebi to w kłóšćrskich murjach wotposłuchał. — Tajku ponižnu a čizhomnu mysl je njebohi wobkřowal čas žiwjenja. Tajčž so tale dufcha njeznajěšće, a wotwěracž so hagle nitomu njetrzebašće, dokelž běšće stajnje wotevrjena. Mało je njebohi knjez rěčal, ale sčtož by prajł, bě prawda a lubošć, kotrež wobě tež joho woczomaj dawajšćeje tajkeje hłubošćeje a miłoty. (Střonczenjo pschichodnje.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Khróšćic. W minjenym z božej pomocu dokonjanym lěče 1899 je so w našćej farsćej wošadže narodžilo 136 džěću (loni 124) a to 82 hólčatow a 54 hólčatow; z nich su 3 pschěz babu křćezene a 1 je so mortwe narodžilo. W Baczonskej cyrkwi bu jich 14 křćezenych. Džitřoč bėchu dwójniki. Zemřěło je 114 wošobow, a to 55 mužskoho a 59 žónskoho splaha. Z wuzaczom 8 w Baczonsju pokřowanych namakachu wšchity družy swój wot-počjnt na Khróšćanskim kerchowje. Wěrwanjom bě 14, pschipowědanjom pak 20. Doma wobstaranych bu wot Khróšćanskich knježich 195 wošobow. A swjatomu woprawjenju bėchu w Khróšćicach pschisłchi na 12000.

— Woltar swj. Antonija w Khróšćanskej cyrkwi je nětko zaplaćeny a wupraja so z tutym wšchitim wutrobny džak a Zaplać Bóh za tež nahladne dary, wošebje tym, kotřž su postawu swj. Antonija darili. Swj. Antonij je tež hižo swoju skutkowacu móc pokazal z tym, zo bu na smjercž křore džěćo na spodžiwne wajšnje wustronjene, hdyž bě mačž slubiła, zo dar woprue, jeŕi budže wušłychana, a slubi, zo chce to wozjewić, zo bychu tež družy wulku móc swj. Antonija spóznali.

3 Malbic. Našće spěwarske towařstwo je minjenu sobotu 5. lěto swojoho skutkowanja dokonjalo. Sobustawy, kotrychž bě 40 z jonym čěstnym, skhadžowachu so z wjetšcha kóždy sobotny wječor pola Březanec a spěwachu a wuknjechu serbske narodne a cyrkwinke křelujšće a spěwy. Wopyt, jenož na žnjach a w sčpatnym puczju a wjedrje slabšchi, bě hewal pschěch spokoajcy — a towařchowje wobšwědčichu z tym, zo jo jim „w pschěčelnym towařtwje“ — lubi. Nowy duch a čerstwischy duch do towařstwa zastupuje, hdyž so k swjedženjej hotuje — sčtož žada wězo murjadne napinanjo mnohich. Tak tež nam po jutrach a wošebje na synach bywajšće horco: w Malbicach spěwachny, a w Konjecach spěwacž wuknjechu a hracž, pola knjeza wučerja Mikl. Hajna, kotryž měješće tónkrěč režiju žortniwěju wustupow. Podpisany bě jej na serbski pscheložil a za serbskich ludži pschiprawil. Tola wšchelatu přěcu a džěło rjenje mytowajšće julijowy Sernjanski koncert, kotryž so derje radži. Hóseži bě nadobuje, a wšchity bėchu spokojom z nami, tež — našće piano, kotrež je nětko dozaplaćene. Tohorunja so k dotalnym 20 hr. da 10 hr. za

Macziczyjny Dom. Pŝchi nowych wólbach so pŝchedŝydstwo stare z nowa pŝcheproŝy, a tež pŝchija.* A tak je zdobnje tež. Wo mjeno ani wo woŝobu so njejedna; hdyž jedyn pŝchypadnje njemóže, w luboŝci joho město raz zaŝtupuje drubi. Ruka ruku myje, a dobra wěc so ŝpěchuje. A woprawdže to dobra wěc je. Šdžež je pŝchistojne serbske ŝpěwanjo zakčžko, tam womjelknie wŝchelaka pjanfa, z wojakow a hinaf importowana — tam město wŝchelakich džiwnych tež „zabarow“ nastupuje pěkny ŝpěw, kotryž njekazy wutrobow, ale myŝl pozběhuje, znadobnjuje. Tam tež so bórzy, nie jenož radichi, ale tež pěkniŝcho a ŝkladniŝcho ŝpěwa, kaž nozhonjenjo wučži. Tuž, towaŝŝowje, dale budžeže ŝpěwu dobri a towaŝtww, w kotrymž jón pěkčeže. Zapiŝowat.

3 Kalbic. Tudyŝcha Bjejada — kotraž bě zaŝy jara derje wopytana (37 pŝhit.) — mějeŝche 7. t. m. pŝchede wŝchēm zrudnu pŝchisluŝchnoŝč, wopomnič ŝmjercz dweju ŝwojeju załožerjow a něhdyŝcheju horliweju ŝobuŝtawow, k. wučerja em. M. Hiciki a wyŝocydoŝtowoŝo knjeza administratora P. Tadeja Natuŝcha. Po pŝchisluŝchnych ŝłowach k. pŝchedŝydy ŝchewčika zaŝužby knjeza administratora wuzběhnyŝtaj tež k. kaplan Andricki a z pohnutymi ŝłowami a ze ŝylzami městopŝchedŝyda, f. kubler Wiczaz z Rózanata. Tuŝe za tydžeń, njedželu 21. t. m., budže za wobjeu ff., kotrejž žarujemy, ŝpěwana boža miŝcha. — Zapiŝowat, podawŝi žwučeny rozhlad po nowŝchich podawtch, rozprawjeŝche wo rjanoŝčach pŝchirody, kotrejež pychu, lubožnoŝč a něžne krajnoŝče by woŝebje našch mlody lud dale bóle póznowacž měl, zo by so wučzil, wjeŝelo na nej měcz, a nie jenož wjeŝela pytal na rejwanŝkich kubjach a za piwonym bliodom. Po rozprawje knihownika jo zhromadžizna ŝfónczi, hdyž bě so hiŝčeže pŝchinoschł do towaŝtwa z 75 pj. ponižil na 50. Za kotroj nazbėrachmy 2 hr. Pŝchichodna zhromadžizna budže 4. mał. róžka w 6 hodž. Zapiŝowat.

— Na fararjec hródžach ŝrjedu na wječor walečki pŝchetŝkowachu. Pŝchi tym so 69lětny Miŝchal Woto ze Smjerdžaceje pŝchelada a z wyŝofoŝce 18 ŝthodženkow na hlownu po kamjentnym ŝthodže do dwora padže. Walečk pak wobdžerža w rukomaj, a to bě joho zbožo. Tak pak so jomu ničjo njeŝta, ŝhiba zo so mjez wocži a na ŝtawach zbi a tam a ŝem wobodrė. Woži jauidžel je joho zaŝital.

— W Kamjencu ŝudžachu ŝrjedu małoho ŝerbskoho padncha. To rėka, po lėtach a po poŝtawje je hólčłk, ale paduch je hižo reŝpektabl. Njedocžink, kotryž w Koczini poŝlednje lėto do ŝchule ŝhodži, je hižo lėta 1898 (!) ŝwojomu „wujej“ w Nowoŝlicach móŝchničku z 110 hr. z kapŝy wučahnył a na polu zarył. Loni po manevrach je zaŝy z bratrom wury — ale ŝotŝička, kotraž bě pŝchi tom, joho pŝcheradži. Młody hrėŝchnik, kotryž je hižo prjedy pakoŝčil a brał — ŝamo so rozemi! — n. pŝch. za caltovej žonu duchy poprjancy z korba a pod. — njejewjeŝche ani trochu želnijeje myŝle — a bu dha na 2 mėŝacaj do jaŝtwa zaŝudženy. A tomu ma, doŝelž na tydžeńŝchi termin ani njeje pŝchichoł, wobji termin zapłaczič. — Praŝcham so, njeju to ŝtruchle ŝpocžatki mlodoho žiwjenja? Lubiči ŝtarŝchi, hładajče waiče džėci, zo so wuknu

* Pŝchedŝyda a dirigent: wučerž Žurij ŝchewčik, městopŝchedŝyda: kubler Žurij Čornak z Kalbic, poŝladnik: Pėtr Brėzan ze ŝchunowa, zapiŝowat: kaplan Miŝl. Andricki. — W poŝlednjeje zhromadžiznje jo tež namjet pŝchija, zo by pŝchichodnje kóžda ŝthadžowanfa w zapiŝniku městno namakala, kaž je to w ŝhróŝčiznanŝkej „Sednocze“ wot ŝpocžatka pravo bylo. Tutón namjet je ŝhwaloŝny.

Boha bojecz a joho swjatoho zakonja. Wosebje je hladajecze, zo njewufnu sledzicz a maczeri do khlóschćenkow, do cowna atd. khodzicz. Wschetoz sledziczo f pafóschćenju wjedze a dale dele. Pohladajecze jim czasto do schulskich knisow, hacz tam nimaju — byrnjez cuze swjeczatko bylo. „Solca, zo mi njezbéhujicich ani jehliczki a sibi njeprschityknjesich, su-li w cuzym domje“ — tak bychu w starym czaju maczerje napominale. Snadz a wjecze to netkle tez hischecze czinja — ale wschitte nihdy nie.

W **Konjecach** pola Wjaclawfec je pokhroma wudyrila. 6 krunow lezi.

3 **Wotrowa.** W minjenym lécze so w naschey cyrkwinstej wosadzje 22 dzéczatow narodzi, wot kotrychz 20 w bozim domje, 2 pak doma a to nuznu kschćenicu dostachu, 11 hólczatow a 11 hólczatow, mjez nimi 2 njemandzelskej. Zemreli su w naschey wosadzje 14 wosobow, 8 doroszczenyh a 6 dzéczi, 13 czélow bu na nasch ferchow khowanych, 1 pak (njeboh kaplan Schotta) do Khrósczic přchewjzene a tam khowane. Pšchipopědanych bu 7 porow, wot nich buch 4 poru w naschey cyrkwi wěrowane. K božomu blidu pobu 2935 wosobow. — Wunoshk cyrkwinskich woporow a skadowanjow za cyrkwinste naležnosce bě scžehowach. Rawda so mjenujcy za africanske missiony 45 hr. 76 pj., za Lyonke towarstwa 100 hr., za towarstwo swj. Zósefa 33 hr. 42 pj., za swjaty row w Teruzalemje 31 hr., za towarstwo swj. Bonifacija (wopor a přichinoski jobustawow) 45 hr., za twarjomne cyrwyje w naschey diócesy 70 hr. 60 pj., za towarstwo Afrika 73 hr. 50 pj., za miłoszcziwych bratrow w Prazy 15 hr., za kustodiju swjatoho kraja 50 hr. 70 pj., za orientalske cyrwyje a škole 51 hr. 65 pj., za swjatoho wótea 163 hr. 45 pj., za štuk jerajisheje lubosce do Ingolstadt a jako wopor 26 hr. 5 pj. a za štuk dzéczatsiwa Szuznowo 312 hr. 25 pj., f czomuž so w Njebjelczicach 160 hr. nahromadzi, we Wotrowje potajfim 152 hr. 25 pj. Pšchez móschnicžu bu za cyrkej nahromadžene 206 hr. 96 pj.

3 **Njebjelczic.** Narodžilo je so a kschćenych bu w lécze 1899 turdy 23 dzéczi, 10 hólczatow, 13 hólczatow; z nich bě 21 mandzelskich. Zemrelo je jich 13, z nich 6 doroszczenyh. Wosada je dha so wo 10 duschow pšchisporila. Pšchipopědanych bu 5 porow, wěrowanych 2. K božomu blidu pobu něšto pšchez 4500. — Ženje hischecze nascha cyrkej w běhu lěta tak wot cuzych domaphtana byla njeje, jako lěsa: nowoho swjeczcza dla, totrež bu nam darjene. Tute a wczipnoscz je nětotroho wabílo, zo daloki pucz scžini a do naschoho božoho domu stupi, schtož jomu hewal do myslí pšchischo njeby.

3 **Kamjenc a pod Schpitalom.** W minjenym z božej pomocu dokonjanym lécze narodzi so tu 37 dzéczi: 15 hólczatow, 22 dzowcziczkow, mjez nimi 3 njemandzelske dzéczi. — Zemrelo je 39 wosobow, 34 bu na naschim pohrjebnišchczu pokhowanych, 1 czélo bu pokhowane w Khrósczicach, 1 w Kalbicach, 1 w Kinsbórfu, 1 w Schwepnicach a 1 w Bischheimje, běchu 19 mužskoho a 20 žónskoho splanaha. — Pšchipopědanjow bě 11, t. j. 9 cykle katolskich a 2 měščanej; wěrowani bě tu 7. — K swjatonu wopravjenju pobu pšchez 2000 wosobow. K přenjomu swjatonu wopravjenju bě bělu njebjeli 17 dzéczi. — Do bratstwa swjatoho Zósefa da so 32 wosobow zapřiacz.

3 **Kulowa.** W zańdženym z božej hnadu dokonjanym lécze bu w naschey cyrkwi 135 dzéczi kschćenych, a to 73 hólczatow a 62 hólczatow; njemandzelskich bě ze wšow jene, z měšta schtyri. Wunrelo je 125 wosobow; wěrowanych bu 33 porow. — Woni so wudželi w naschey cyrkwi nimale 14

tyjac swjatyh woprawjenjow. Do bratstwa swjatoho ržarija bu zapisanyh 280 wosobow.

— Rōnc zaŋdžewoho lěta a lěttotka bu tu po pschikazni naschoho najdostojnišeho knjeza kardinala na swjatocžne waschnjo swjeczene. Mějachmy tři-dnjowstu pobožność, pjatk a sobotu wječor w 7 a njedželu po nychporje, na kotrejž so nimale cyła wosada wobdžěli. W noci na nowe lěto bě Bože Cžělo wustajene a w 12 so swjatocžna boža mšcha džeržesche. Wě zwjeselace, zo bě dom boži wot pobožnych cyle pschepjelnjemy, kotřiž z modlenjom do nowoho lěta zastupichu. — Dokelž bě tež dowolene, w noci na tej božej mšchi swjate woprawjenje wudžělic, pschistupichu nimale 500 k božomu blidu. Wōh dał, zo bychu wšchě próstwy a zdychowanja wosadnych dobre plody za wěčność pschinješe.

— Njedželu 21. januara změje serbske spěwanke towařstwo Bratrowstwo w Kulowje załoženiski swjedžen, wobstojacy w serbskim koncercze, k čzomuž so towařstwa pschecželniwje pscheproschija.

3 chloho swěta.

Sakska. Rōndželu wotewri našch sejm zasy swoje porjadne posedženja a druha komora wuradžowasche wo nomotwarjenju abo dalšich wutwarjenju wschelatich njeišchich železnicow, pschi čzimž našchej serbskej zapóslancaj tež za železnicu rěčeschtaj. Twarjena budže; hačž našchomu ratařstwu nětko nimale powyschitkownje woczafowane žohnowanja pschinješe, to dyrbi pschichod wucziež. Čzeledž budže potom wěšče dale žadnišcha a natwarja-li nam hišecze tu a tam fabriku, čzomuž dže so hižo pschihoty stawaja, komu budže so potom čzežtoho burskoho džeła chycyž?

Němska. Bratrej němskoho kejžora, pryncej Heinrichowej, narodži so 9. jan. w Kielu, hdžčž joho maudželska po swojim pucžowanju do Kiaucžau zasy pschebnywa, mały prync. Z hichčženicu chcedža čzafacž, doniž so nan, kotryž je hižo dlějšchi čzas na dompucžu, wrěči.

— Němski sejm zeŋdže so po hodownych próždninach přeni króčž zasy 9. januara. Na samnym dnju bu tež pruski sejm z kralowškim pōselstwom wot pschednydy ministerstwa, wjetcha Hohenlohe, swjatocžnje wotewrjeny. Nowe namjety k twarjenju prjedy zapowědženych a nowych kanalow buchju pschipowědžene.

— Němcojo so na Seudželčanow džen a bóle hněwaja. K staromu nje-pschecželstwu su z afrikansteje wójny nowe pschicžimny nastale. Kaž pschi kōždej wójnje, tak je wězo tež tu po ludowym prawje zakazane, zo cuze kōdže nje-pscheczelej nēlafje wōjniske potreby pschivožuja. Čzim hubjenšcho so tam nětko Seudželčanam dže, čzim frucžišcho hladaja na to, zo Burowje njebychu pschěz portugijski pschistaw w Delagoa-bai z wukraja nowych brōni a druhich frědkow dōstawali. Tohodla su hižo mjez druhimi tež tsi němske kōdže popadnyli a do swojich pschistawow dowjezli, zo bychu je tam pschepytowali, hačž nicžo zakazane za Burow nimaja. Zajke wěcy su so tež hewak we wójnach stawale, a su wězo za kōdže, wosebje hdyž su, kaž pōstowe, na wěšty čzas zwjazane, jara wostudle. Tuž dyrbjało so to tež jenož potom čziwicž, hdyž nēlafja sprawnna wina na to pokazuje, zo kōdž něšto za nje-pschecžela khowa. Seudželčenjo pak su pschecy činili, jakož bychu jeniczy knježa na morju byli a so mało wo to starali, šchto so druhim spodoba abo nješpodoba. Tu khowilu pak tola

loško tak daloko njeponóžja, zo bychu sebi nemište knježerstwo docyła roz-
hñevali. Maja bjez toho vschudžom njevscheczelow dosć.

— Konservativnych zastojnikow, kotřiž buchu loni dla zapowědžeuja
nowoho kanala ze služby pósłani, počina pruske knježerstwo zasj pchistajecj.
Stara lubošč njeda so tola na dolho podtkóčicj.

— Podobne njezbožo kaž pola Karlsdorfa je so bohuzel tež w Elsfatej
w staciji Bischoweiler stalo. Tež tu zajědže spěšchnik na wopacžne kolije, hdžej
tworowy czah stojesche. Z wotmachom prašny do poslednjoho woza, kotryž
wuzběhny a rozrazy. Na njezbožo bě wón poľny spiritusa, kotryž so nětko na
parnik a na pósłowy wóz spěšchnoho czaha wuliny. Z dobom so wschitto za-
pali. Wjednik a tepjet jo palešchtaj, prjedy hač móžeschtaj wotškwecjicj, a na
hmjercz ranjeneju dyrbjachu jeju do khorownje donjesć. W pósłowym woze
běchu tjo zastojnicy, kotřiž njemóžachu so wjacj wuswobodžicj. Wsched wočemi
pšchihladowari, kotřiž njemóžachu jim pomhacj, dyrbjachu so spalicj.

— Pola Bochuma wudyrri we wuhlowych podkopych woheń a z njoho
wustupowace jědojte dymy pohlschichu džělaczerjow. Z wulkej prócu buchu
wot wohnjowaje wokory a druhich pomocnikow wunoscheni. Wschitcy hač do
jenošo so Bohu džak zasj k žiwjenju wróćicju.

— Němiske towarštwó za swjaty kraj chce lěta nalěto dwójcy pučzo-
wanjo do Palestiny zarjadowacj. Přenje wotdželenjo ma 30. měrc a druhe
22. hapryla z Kölna wotpučowacj. Płacžizna za cyłe pučžowanjo wucžini
1200—1500 hriwnow.

Ratujša. Pšchi politifich njeměrach roscje stajnje móc socialdemokratow.
To pokazuje so w poslednim czasu wošebje w Steiermarku. Tu su džělacze-
rjo w najwjetšich wuhlowych podkopych džělo zložili. Socialistifcy zawjed-
nicj z Graza su jich k tomu narěčželi. Tucji maja tajše moč nad
džělaczerjemi, zo dyrbi knježstwo z nimi wo dalšce džělo jednacj.

Rom. Subilejše lěto pokazuje swoju móc wošebje nad wobydlerjemi
Roma samoho. Mnogy, kotřiž hewak najhorliwišchi kšchescženjo njeběchu,
wopytuja nětko pilnje wotpuskne cyrkwyje. Někotři čžinja to wězo sobn tež
z wjeselóscju a z wěštej horbosćju, zo so Rom pšchi tutej pšchiležnosći tak
prawje jasnje jako sředžizna cyłoho swěta wozjewja. Tola tež wěrna pobož-
nošč wjedže hižom nětkle mnohich liwkich wěrných do cyrkwyjow a wschědnje
pšchihadžuja z dalšceje wokoliny wjacj a wjacj pobožnych pučžowarjow.

Italija. Kak niesprawny a słaženy wulki džěl zastojnikow w sławnym
italfim kraleštwje je, to je džěl a jasnišcho widžecj pšchi znatym processu
pšchecžino zwjazkej Maffiji. Wóšfowy minister Mirri wobšforžowasche tam
přebawšchoho prokuratora Venturini z Palermo, zo je tamny zwjazk wschelako
podpjerak a zo loško sam k njomu słušča. Na to wozjewi Venturini někotre
lišty, kotřej bě Mirri jomu pišal, hdžjž bě hiščeže diktator nad Siciliskej byl.
W nich wón Venturini-a namohwja, zo by jatošo jobustawa Maffija
puschćil, dokelž dyrbjal tutón pšchi wólbach za ministerštwó džělacj. Znaty
swobodny murjet Crispi bě tehdom přesident ministerija a k jeho druhim
štitkam so tajke něšcho cyłe derje hodži. Po wozjewjenju tuteh listow
dyrbjesche Mirri wězo hnydom wot swojoho zastojništwa wotšćupicj a kral je
joho hižo ze služby puschćil. Kak zrudnje pał dyrbi tola z krajom šćacj, hdžjž
jo najwchjšchi zastojnicj w provincach z rubježnymi zwjazkami najadžuja a
hdžjž móža potom hiščeže k ministerštwon pšchincj.

Francózska. Wusudžowanja psched senatom su došónčene. Najhubjenscho wotendže Guérin, kotryž w swojim času z policiju wopravdžitu wójnju wjedzješce. Pschi sudnistwoje pať so wón jara zmužity njewopokaza, ale phtasche za wschelakimi wurěčzeni. Wón bu na 10 lět k jastwu zajudženy. Wrótny Déroulade a jeho pscheczel Buffet staj na samón čas z kraja wupokazanaj. Druzcy wobiskorženi buch wšchitcy puschčeni.

Ruska čini w Asiji wschelake wojerške manevry, kotrejž so lohfo Seudželčanam jara spodobacž njebudža. Tak je swoje karkasijke wójsko z Tiflis do Rusksa pschepoložika. Dyrbi drje to jenož pospyt bycž, ale wojacy tam tola wostanu a maja tať pucž do Indisťeje pschikrótschceny, hdžezž su jendželške najdrohotnišce wobšedženštwu.

China. Z Klaw Czow wozjewja wyschnošcž, zo maja tam němšcy wojacy wot thorošcžow, wosebje wot tyfusa, wjele czerpjecž. Wina toho je hubjena woda k picžn a znata čhinešta mazanošcž.

— Na Filipinach dyrbjja Amerikanojo pschecy hišcěže horco wojowacž. Njedawno pijasche jich general Otis, wot kotrohož su Seudželčenjo kčecž wufnyli, wo bitwoje, w kotrejž běchu drje zběžkarjow zahnali, sami pať někotrych wojakow zhubili.

Afrika. Seudželčenjo seželu pschecy wjaccy wojakow na bitwišcězo. Poslednje dny su pocželi wosnu dwwisiju z domizny wuwozecž. Mjez tym su tu a tam wojowali, na woběmaj stronomaj bjez wosebitoho wuspěcha. Tola so zda, zo jo wjetšce bitwy pschihotuja a bližšce dny móža wo nich powěšcě pschijuscž.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 65. Jakub Libš z Wunjowa, 66—74. z Budyšina: Marija Welsowa, Jan Helgest, Hana Rychtarjowa, Madlena Pičowa, Jan Handrik, Hana Bukec, Jan Jaenich, Michał Ella, Marija Dučmanowa, 75. Jakub Křižank z podhroda, 76. 77. z Jaseňey: Jakub Just, Michał Just, 78. Mikławš Just w Leuben pola Naundorfa p. Ošaca, 79—89. z Radworja: Mikławš Šoťta (z aleja), Mikławš Čech, Jan Brycka, Jakub Delan (dwórski), Jan Hantuš, Karl Nawka, Jakub Kašpor, Mikl. Grólmus, Madlena Wünsec, Jan Pjetaš (ziwnoscer), Mikl. Mička.

NB! Dalše kwitowanja sobustawow za tydžen podamy.

Zemréte sobustawy: P. Tadej Natuš, administrator w Róženće, Jan Pjetaš, zwónk w Radworju, Jan Zynda z Boranec. R. i. p.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6643 hr. 21 pj. Dale darichu: K Božomu džěsću: M. H. z K. 3 hr. Č. H. 50 pj. M. P. z Ł. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 50 pj. + 1 hr. 60 pj. + 30 pj., zeleni so ruta 1 hr. 25 pj. Dodawka 50 pj. Z 20-nowarjow-palcikow 30 pj. Štož widžec chce mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom; štož zatrasć: dwaj 30 pj. + 50 pj. K. K. 50 pj.

Zapłať Bóh wšěm dobročerjam!

Wot redakcije.

Pola našchich ff. agentow je nětko 13. zešchwł „Žiwjenja Swjatych“ doštacž. Róždny sobustaw towarštwu ff. Cyrilla a Methodija, kotryž swój pschinoschť **2 hr.** (z čimž so tež „Katholiski Posol“ sobu zaplaći) **na lěto 1900** wotkóži, doštanje tajki zešchwł jako dar. Šchtóž je na lěto 1900 hižo zaplaći, njech sebi po zešchwł tam došdže, hdžezž je placžil. — Dowolamy sebi na dobrowólne dary za towarštwu spomnicž, dofelž došhody lońšchoho lěta wudawki njedošcžahnu, hdžž čišcěž „Žiwjenja Swjatych“ lońšchi etat wo wjaccy štom pschecroži. Zličćenjo so po lětušcěj hłownej zbromadžiznje wozjewi.

Čišcěž Smolerjec Inihčijščcětnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našieh
expediciojach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj, štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Yudowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 3.

20. januara 1900.

Lětnik 38.

P. Thaddäus Franc Ratusch †.

(Mapisal —i.)

(Stónčzenjo.)

Bobožny staroserbski staršijiski dom a tajomny dych křóšćerskeho žiwjenja, kotryž hólčka wobwěwajše, z kóždej krocělu doma drje w nim žadosež zbudži za podobnym powołanjom. Studowajše w Chomutowje na gymnasiju a zastupiwšy 25. sept. 1855 do křóšćetra w Dseku, slyšecyše bohosłowski wědomosće w Litoměřicach a w Dseku w křóšćtrje. Zložiwšy 26. sept. 1858 swjatoczne sluby a swjećiwšy 11. septembra 1859 přeni křóč wopor božce mysče w křóšćtrje Marijinej Swěždze — běšče hač do lěta 1861 konventual a předač w Dseku. Kač je nan so nad synowej wólbu wjeselil a kajke bě jeho zbožo z toho, wobswědčuje tuto jeho słowo, tak proste a tola tak hnujace: O, šhto bych za to dač, hdy bych tak křóšćidla měč a mohl do Dseka ležecy a přenje słowa slyšecy, kotrež našy Franc Thaddäus na křěcy rjeknje!

Nanowe zbožo je so potom na syna přchenješlo. Mało ludži na swěće je tak spokojeny w swojim powołanju a spokojom z nim, kaž bě njebohi tnej. Wón bě za mnišcke žiwjenje kaž pschedpoitajeny a z mnišckej samotu so slubi. Mještarašče so wo holt wulkoho swěta, ale w swojej křóšćobnej istwiczy rozmołwješče so w čžichynje wutrobny z Bohom a ze swojej duschu a za swoju duschu. Senož katolske miššije jeho zajimachu bóle, wo tych by rad powědač, a šhtóž by na tu trunu sahnył a na njej tež hracy znač, z tym drje by tež hodžinu pobješadowač a so jara zwjeselil.

Mała, ale wuznamna drobnosćka: Wot swojich Litoměřickich, tudijow sem, wot lěta 1858, P. Thaddäus njeje w žanym měsće pobyl, křóšć je so k exercicijam podawač. Lěta 1865 wopyta Marijiny Dol, do Budyschyna nježaloži.

31. oktobra 1861 do Marijincje Šwězdy za kapłana pschibdže, a wot toho čaja je pschey w Serbach stutkował: hač do leta 1867 w Marijinej Šwězdze, potom 7 lět w Róžencze jako kapłan, hač do leta 1881 zasj w »Kłóschtrje«; wot toho čaja w Róžencze jako administrator.

Wěšče wón hižo schěćidžesatnik, prawda — nichtó wschał njepomyšli, widžo joho, zo ma telko lět, a hdyž tola: toho nichtó wocakowali njejšmy, zo so 7., 8. kschizita njedocžaka a zo z 19 administratorskimi lětami z Róžanta pónidže — posledni pucž. Wón bě sebi wězo derje wědomy, zo staj jomu nan a jena sotra nahle wumrěloj, a w poslednim času wosebje by druhdy pražil, zo drje so ani jomu njepowjedže hinał. Hišće njedžetu psched swojim poslednim pjatkom je wo nahlej smjerczi předował — a nihdy přjedy tak raznje wo tym pschedmjecze rěčal njebě. To bě słowo — a stutk, tak bórzy bě tu! A kajke to za naš wschitki memento mori!

Haj, předowacž wón znajesche. Tónsamy pokorny a čížomny mnich, kotryž by wschědnje swój kwantum drjewa rozkałak, tónsamy na słowa skoro stupy muž, kotryž njelubowasche zabawow, so njestarasche wo swět, njeczitajche skoro žanych nowin — kotrohož čžiche wjeselo a zradowanjo běchu jenož joho pežofki a Róženczansti lěs z Pěstecžanskej kapalku — tón knjez so wschón pschemeni, stupiwšchi na klětu. To wón wědžesche zahorječ, storkowacž k dobrym stutkam. To joho jasny, mlodoštny hlós tak pschemědčiwje klincžesche a duschow putasche sta a tyjac. Tón hlós budže pobožnym Serbam na dnjach swjateje Marije a rócžne čajy w Róžencze hišće dołho we wuschomaj zyncječž. Tež zahrimacž njeboho wědžesche. Dopomněže so na swjatkownu wutoru 1899. Těchdom je nam štedžbliwy a na nasche dusche a wo naschich duschow zbbžnosč žarliwy pastyr kručže porěčal a na zakładže znatych zrudnych podawkow Serbam podobiznu namolował, kotrejež nichtó njeje schleńčzerjej škał, ju zaramowacž.

Njeboho bě horliwy džělacžer w Rnjezowej winicy, džěla so njebojesche. Dubowasche spomědny stol — a zo je tež duškam rozemil a jich potrebam, wokažuje to, kał lubowany joho stol bě. Za joho swědomitošč a pilnosč swědčži, zo mějesche hišće z předowanja na swjeden swjatyh Thjoch Kralow a na scžehowacej njedželi napisane. Hižo jich njeje trjebał ... — Tež Kalbicžanskej knjezaj z džakom wopominataj pscheczelnivosč a stajnu hotowosč njeboho knjeza administratora, hdyž je rad a wjesele w pschipadže nužy, a hewak prošehny ke khorym schoł a tak jeju podpjerował.

Runjež knjez Thaddäus njeje »Serbowki« znał, ani druhoho towarštwu, hdžez by w hronje horliwych mlodžencow serbski wuknył pišacž a rjanosče nascheje droheje macžerščezimy znač, je wón tola — w času, hdžez hišće njebě telko knihow a serbskich pišmow — so sam předował a sam dobre nastawki a dopišy do »Krajana« pišal a tež do naschoho časopisa, kotryž je za Róžant a wokolnosč tež wobstarował swědomicže hač do swojeje smjercze. Hdyž nascha »Wjesada« hišće we Łazku bywasche, je stajnje do posedženjow khodžil a zahorjene pschednoschi wo katolskich misijach w nich měl. Wjacj lět bě jeje protokollant.

Rad kóždym postypom nascheje spravneje wěcy je so nutrunje wjeselił, a wěsje je to joho duschi, hdyž so za nju po khowanju swjecžesche tak mjenowana jandželika boža mšcha, wulke pofojenjo bylo, hdyž pschi nej kłóschtrje schulste džěči k zwukam harmonija rjenje spěwachu serbske kěrlusche — čžohož dołho njeje bylo. —

Zo by moja rozprawa trochu dospolna byla, dodavam, zo je knjez P. Thaddäus schtworće czěło na nowym, wot knjeza propšta Alberika založenym duchownym kerchowje pschi flóschtriskej cyrkwi. Njech tam wotpoczjuje w měrje. A njech, kaž bė knjezim a jeho pschuwuznym po khorwanju pschihotowanu wobjed — njech tak tež joho, swěrnoho škużownika, powoła Bóh k swojey njebjeskej hoščinje!

Dr. Pawol Leopold Gaffner, Mohučski biskop †.*

Botajny dzeń wschěch křudnych dušchow, nas žiwje dopominajo na wuzki zwjazk, wobstojacy mjez bėdžacej cyrkwi tu na zemi a čerpjacej w čišću a nam pschiwolajo: Wopomń čłowjeczė, zo proch sy a do procha so zasj wróćijich, zamóže wěrnowo a pobožno kšesěčžana, stoi-li tež sředž howrja wšchědnoho žiwjenja, na něšto hodžintow k wězo křutnym ale spomožnym myšlětkam na swoju smjereč, na boži sud atd. pschiprawjecz, a wón so prascha, je-li to wscho w swojich myšlach wožiwil: Sčto potom? Tola Ioni dyrbjesche tutón dzeń Mohučkej a cykej dičesny cyle wurjadne dopomnjeczjo na zachodnošč wšchoho čajnoho a na našchu samstnu hinitošč zawostajicz. Tón, kotryž bė powołany, swoju cyrkew tu namjedowacz, wychichy pastyr bu nahle wotwołany wot swojoho wjednistwa. „Najdostojnišči knjez biskop je runje zemřel“, tak roznoščowasche so wječor w 9. hodžinje pschezrudna powěšč mjez wšchěmi, kotři hewal w biskopiskim hrodze wobkřadžuja. Blizjo hroda bydłacy Mohučeni midžachu duchownych wysočoho kapitla rucže do kšěže zastupicz — dopořaz, zo je wsche dalšche dwělowanjo na powěščjo podarmo. Haj, tak nje-možna a njewěrna, kaž so tež pschipředku powěšč zdasche, wěrna bė, dr. Pawol Leopold Gaffner, tudyhych knjez biskop, bė mornow. Na zlemjenjo wutrobny bu nimale 71 lět stary nadobo wotwołany. Pšecz mjeńšchinow přjedy njebė so hiščeje ničto toho nadžal. Hiščeje pónđželu a wutoru, kaž je hižo znate, bė bohospoweam duchownšohoho seminara w swojey domjacej kapacy swjate smjeczizny wadželal. Bė drje tehdom něšto khorowaty a dyrbjesche so na lěkarstwu pschifaznju po swjatyh wobřjadach zasj do loža podacz. Lěkar so pschipředku bojesche, zo so zahorjenjo plucow pschinda. Tola bórzy mēnjėsche, zo je strach wotwobročeny, haj samo wuzna, zo je najdostojnišči knjez žymicu wotbył, tak zo knjez biskop na smjertnym dnju ložo wopuščeži, so brewir modlesche a samo hiščeje zastojnište džěla pišomnje dokonjesche. Hiščeje něšto malo mjeńšchinow pšchod smjereču rozmołwjesche so žiwje ze swojim domjacym duchownym, profesorom Pěschom, kotryž jomu wo pohřebje swobodnoho knjeza z Dael-Koeth, slawnoho a zmužitohoho kšesěčžana, na kotrymž bė knjeza biskopa zastupujo so wobbžělil, rozprawjesche. A něšto mjeńšchinow pozdžišcho bė hižo smjereč začahnyla do hrodu a žrudne žiwki requiescat in pace dachu so slyšhecž. Tak bu Mohučski dušchepastyr sředž swojeje dušchepastyrškej džělawošče nadobo wotewzaty k wěčnomu dušchepastyrju. Nazajtra wozjewjachu zwony starošlawnoho Mohučšohoho doma a z nimi zjednočichu so wšchě towaršchki w měščjo a na kraju a powědachu měštej a kraju: Smy itadko bjez pastyrja,

* Nastawł wot luboho sobudžělaczerja hižo loni w prawym času dóstachmy, njemóžachmy pak jón tehdom podacz. Džakownošč pscheczjwo slawnomu biskopej sebi žada, zo na njoho spominamy, tež hdyž ma žemřety hižo swojoho nastupnika. Ned.

dofelž wopušćežil je naš paštyr na wschě čašy. Hišćeže samny wječor bu čželo z biskopškej kleriku zwoblecane a tak tu nětko ležesche runja měnje drěmacomu, rózowc w styhnyjemaj rukomaj.

Hdyž nětko tu njedžiwajo na krótke powěšće lońšehoho lěta hišćeže dlějšju rozprawu wo pohrjebnych swjatocžnosćach a wo žiwjenju a powažanju njeboh Mlohucžsfoho biskopa wocžisćežecž damy, čžinimy to w krutym pschěšwědčženju, zo je sebi to zemřety wulcy zašřizil, zo je to našaja wolebita pschisřkućnosć, hdyž k tomu z džakownej wutrobu swoje słabe mocy posřicžujemy, zo by njeboh biskop tež we wutrobach Serbow kruty pomnik dšřtał, pomnik, kaž su jomu stajili miliony džakownych katholicow Němisteje. Albo praježe mi, njeje to dobrotu došć, hdyž je njebohi lubošćiwje do swojoho seminara tež študowacych ze Sakskeje pschijimal, hacžrunjež bě to jenož joho dobra wola, a hacžrunjež, kaž chle wěšćeže wěmy, dyrhjesche k tomu hišćeže telko stow pschisřadžicž; dofelž, ištož ma kšžbdu bohosřlowc za jěć a bydlenjo plaćicž, nje wuruna ženje wschě wudawki za jenotliwych, a wot krajneje wyšćnosće nje dšřtanje Mlohucžsři seminar nic złamanoho pjenježka, tež scžěhwř nježbožownoho tak mjenowanoho „kulturkampa“. Haj, nic jenož to, wón je swojich sakskich knjezow, ištož bě joho stajne prajenjo, z wolebitej lubošću wobjimal, derje wěđžo, kať derje enzomu je, hdyž w cuzbje nadeńdže dobreje dušajc. Dopomnimy so hišćeže, kať sebi po lońšich exercicijach w oktobru psched chřym alumnatom nowozastupjenych bohosřlowcow ze Sakskeje samych pschedstajicž da, hacžrunjež běchu tež tajcy tu z joho dišćesy. Al kať lubošćiwje je so z nimi dolhi čas zabawjal, hdyž joho tucži w joho bydlenju wopytachu, tať zo to pomšćitkownje nadpadny. Tohodla tež wobžarujemy, zo pschi pohrjebje zastupjerja ze Sakskeje njewuhladachmy.

(Přotrjećowanjo.)

Hubjene čašy za ratarjow.

Ršžbdu bur škorži na hubjene čašy, Přosol sam je wjac krócž piřal, zo nětkole złote čašy njejsu. Tomu tať chle pschisřosowacž njemšžu; měnju tež, zo iměto to wurajicž, dofelž sym sam bur a ze swojoho nazhonjenja řečžu. Hdy by kšžbdu bur so ponižal, kať psched 50 lětami so drašćachu, šhodžachu a jěđžachu, by tež nětko hišćeže mohł dobre čašy mjenowacž. Za z najmjeńšcha mšžu prajicž, zo so mi něšćtožkuli hišćeže z 10 procentami dani. Al nimam runje lohke nakladžene. Zoni sym, kať mam kšžbde lěto wotwjesć, 1000 hřiwnow danje plaćil — a tola sym hišćeže 300 hřiwnow sam na dať dacž mohł, a lěto njeběšče najlěpsche. Tohodla swojim lubym towaršćam w serbskim kraju na špocžatku nowoho lěta praju: Njesřorčže jenó na hubjene čašy, pschedhladaćeže wjele bóle šwój dom, hacž trašć hordosć njeje wina, njetrěbne wudawki, bršjenjo a druhe njesřěšćantiske waschnjo. Al scže-li tajke wopacžnosće pola sebye namakali, njekomdžče so, je wotšřronicž, potom wěšće kšžbdu na swojim derje wobštoji. X.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Šhršćic. Šřjedu, 10. wulfoho ršžka, wotměwajšče Šasěncžanřka katholicka Bjeřada kať kšžbolětnje šwój založenři šwjedžen. Tute jeje založenře šwjedženje běchu po čašu wjele pschipšznacža namakale a tohodla tež dale a bóle bohatscho wopytowane; hřn, kotrež so tu hřajachu, wabjadu hšćeži z daloka a z blizka, a tať so šřawasche, zo bě Šasěncžanřka šala hacž do

poslednjoho kuczika nabita. Dolho mējachmy wojowacŕ z tutym njedostatkom; lěsa pak bē hošecnač pšhecŕelnje po pšhecŕu Bjejadu tutomu staromu njedostatkej wotpomhāl a jalu wo tōjščto powjěšchik, tak zo jo wopytowarjam lōzo dychašche. W 5 hodŕinach wotewri pšchedyda, t. kawonit Jakub Wornat, swjedŕelŕku zhromadŕiznu z katholicim postrowom a powita hošci w dlějšchej rēcŕi. Duch do Saseńcy bēšche joho, kaŕ nam wuzna, mēšacŕt ze spodŕŕwnej moci wabit t rozpominanju, a ičtoŕ bē tak pšchi joho miłym swētle rozpominal wo njewobstajnošci a zathodnošci wschoho zemštoho a časnoho; a zo by nas wo tom prawje ŕiwje pšchewēdcŕil, wjedŕešche nam pšched wocŕi muŕa, kotryŕ na spocŕatku tohole lētstotka swēt ze swojim mjenom a ze swojej sławu napjelni, kiŕ pak dyrbješche teŕ bóle hač ŕadny drugi smjertny spōznacŕ tu wērnosč, zo wschitta sława tutoho swēta zaridŕe, Napoleou I. Wopominajo wofud tohole muŕa dopokaŕa nam hiuitosč wschoho zemštoho, zo by našche myšle wobrocŕil t wyšchŕim kublām, kotreŕ njeju podate čašej a joho pšchemēnjenjam, t duchownym kublām, kotreŕ wēcŕnje ŕdŕerŕa swoju plačŕiwosč. Ze je po swojich mocach hajika a pēstowala teŕ katholicka Bješada, a budŕe je hajicŕ a spēchowacŕ ze starej swērn teŕ we wschŕim pšchichodŕe, t čomuz jej knjeŕ rēcŕit pšheješche buŕe ŕohowowanjo. — Zabawny dŕŕel wobstoješche z dweju dŕŕiwadłoweju kručow; hraješche jo po ŕwucŕenym waschjuju jedyn ŕortniwy kruč: „Mankowe ičfōrnje“ a jedyn kŕutny naboŕny: „Cācilia“. Wubjernje hraješche jo wješelohra „Mankowe ičfōrnje“, znata hra, kotraŕ jo t prēnjomu a najšcerje teŕ nic t poslednjomu razej hišchŕe na serbskim jewišchŕu njehraješche. Šrajerjo bēchu wschŕicy bjeŕ wuwzacŕa swoje rōle derje zrozemili a derje do nich jo ŕadŕŕali. tak zo šrowy ŕort, kotryŕ w cyłym kruču t swojej połnej plačŕiwosci pšchŕidŕe a mōcnje na pšchipošlucharjow skutkowašche; wosebje słowna wojoba cyšeje hrŕ, lohki egzŕudijo, hraješche wustojnje, runjeŕ njebē ŕenje šudentŕte ŕiwjenjo ze wchēmi joho potajnosčemi spōznal. „Cācilia“ dawajšche jo t prēnjomu razej; tuta hra njeje, dofelŕ je w nēmškej, wjazanej rēcŕi špišana, tak šnadna a lohka a ŕada sebi hiŕo wuwucŕene mocy; a teŕ tu dyrbimy wuznacŕ, zo našchi šrajerjo swoju wēc činjachu po swojich mocach. Cyła hra njeje ničo druhe, hač najrješŕa kŕwalba šwjateje čŕištoty a jasny dopokaŕ za jeje potajnu mōc, z kotreŕŕ najwješŕe a najkrašnišche dobyčŕa dobywa, z kotreŕŕ pšchedobŕwa njewēru a niŕku poŕadliwosč. Z luboŕnym ŕiwym wobrazom jo cyła hra šfōncŕi. — Spokojom dŕŕechu wopytowarjo z Saseńcy, špokojom z tym, šchtoŕ bē jo jim poškieŕilo; mlōdŕŕi lud wosta tam hišchŕe dlějšchi čas w zhromadnym zawjěšelenju. —

3 Rōzanta. Za nastupnika t knjeŕa P. Tadeja, kotryŕ je nas tak nahle wopušchŕil, je wot šfōchŕŕŕeje wyŕi wšče knjeŕ P. Leopold Schneider, dotalny kapłan tu, postajeny. P. Leopold Šneider, narodŕiwŕŕi jo 1. januara 1868 w Brunjowje w Čzechach, a 15. septembra 1886 w Dŕŕku zadrascŕeny, 5. oktobra 1890 ŕloŕi šwacŕne šluby, a 25. meje 1891 prēni frōčŕ šwjecŕešche wopor boŕeje mišče. Runjeŕ po rodŕe Nēmce, je sebi knjeŕ P. Leopold za najfrōtŕŕi čas serbschŕiznu pšchŕiwowil we šlowje a w pišmje. Wšhejemy wjeledostojnomu knjeŕej administratorej, kotryŕ hiŕo wot 2. februara 1891 w Rōzence a w Serbach pšchewjawa, zo by nētŕo na mēštnje šlawnoho P. Cecelina skutkował wjele, wjele lēt! Wōrŕy dōstajeny teŕ kapłana, knjeŕa P. Šchŕŕpana Romana Kociāna, rodŕeny Čzecha. Dotal bē za prēdarja a konwentalu w Dŕŕku.

Rozprawje z **Wotrowa** mamy porjedzejcy dodac, zo bu tam w lécze 1899 za „stutt serafiskeje lubošće“ 50 hr. a jako wopor do Sngolštada 26 hr. 5 pj. nahromadžene.

3 cnyloho swěta.

Němska. Mjez tym, zo w sakskim sejmje wschelate pschetwarjenja a wutwarjenja na dwórnišchychach a železnicach dale wuradźowachu a z wjetšcha pschizwolichu, rěčachu w němskim sejmje wo dalschich zakonjach k zawěščenju dželaczerjow pschecziwo njezbožam a thorošči. Wošebje za domjacych a za wudowcy a džeczi zemrětych dželaczerjow dyrbi so wjacych stac, tola njemóža so z tutymi wěcami pschewhatac, dokelž dotalne zawěščenja dale wjacych kapitalow žadaja. Wopytany bč sejm tak schpatnje, zo storo psched próždnymi lawkami rěčachu. Hagle k pjatkej woczakuja wjacych žiwjenja. Potom chcedža so mjenujcy zapóštanecy knježerstwa praschec, kak chce tomu zadžewac, zo by Zendželsta němste póstowe a pschekupste lódze lóžika a pschepytowala. Cyly kraj je na to džec a bóle rozhorjeny, a samo jendželste nowiny tohodla pschecziwo swojomu knježerstwu pijaja, dokelž nochcedža němste pschecželstwo docyla zhubic. Czim bóle pak dyrbimy so potom džiwac, zo tola wulcy „patriotojo“, kofsiž bychu najradšicho ze wšitkimi Burami pschecziwo Zendželstkej so zbratsili, tamnomu krajey wójnišce potreby pschedawaja, hdyž to dobroho dobytka njeje. Tak so njedawno wukopa, zo znaty Krupp w Gijenje za Zendželstu kanony a kulki džela, kotrež bychu wězo potom w Africy trjebali. Pjenjezy njewonjeja, njedch pschiudu, wot kohož chcedža. Krupp je wězo wot knježerstwa potim dóstal, zo by radšicho swoje twory drubdže pschedawal.

— Dještrowa žadošc z pjenjezami z cyla swědomjo husto tak wutupi, zo ani wjacych na žiwjenje a strowošc žobucžłowjekow njedžiwa. Zrudny dopokaz za to su w Barlinje žajny nazhoni. W tamnym wustawje za rězanjo stotu su někotři zastojnicy hižo dołhi čas mjašo, kotrež bu pschi pschepytowanju jako tuberkulozne a nještrowe k rozschkřěnjaju postajene, po stach centnarjom mjelcžo do wjacorych hošecencow pschedawali. Tajcy cžłowjekoj so runja mordarjam a žajšuzja najwješce khostanjo.

— Krajna nowa póstowa lóž bu 10. januara w Stettinje w pschitomonšči němiskoho kejžora do morja puschecžena. Ze to parnik „Deutschland“, kotryž ma do Ameriki jězdžic. Lóž je najwjetšcha ze wšchěch, kotrež w tu khwilu po morju jědža, dołha je 208,5 metrow a ščěroka 20,42 metrow. W 263 komorach přenjeje a 99 komorach druheje rjadownje a we wjacorych zhromadnych salach tječeje rjadownje móže nimale 4000 wošobow hošpadowac, mjez tym, zo je jich k stajnomu poškozowanju 525 trěbnych. Pschi tym je lóž jena z najšpěšnichich.

— Zo pruske knježerstwo z podežišchczowanjom Polakow wulkoho wušpěcha nima, pokazaja so jasnje we wotrjesu Bromberga. Tam je lěta 1898 z pólskich rukow 137 kublow do němskich pschewchlo, nawopak pak 168. Pschi tym mamy pomyslěc, zo je sejm knježerstwu hižo druhe sto milionow hriwnow k poškupowanju pólskich kublow a k podpjeranju němskich wobšedzerjow zwolił.

— Němska wofada Oldenkirchen je w cnylym po poručnošči wyschnošće nětko zaúdzěnym lěttotku jenož dweju sararjom měla. Lěta 1800 zastupi tam sarar Klinfenberg a wofa hac do 1861, hdyž 92 lět starý wumrč. Jeho nastupnik, k. sarar Wiedemann, kotryž běšce tam hižo wot 1851 za kaplana, je hišchcže strowy a czerstwý.

Ruska. Pjatk zastupi na město dotatnoho ministerija Wittek nowe pod pschedydom Störber om. Wone zmjeje pschede wšchim czeški nadawt, Czechow a Němcow po možnosći wujednac. Nadatej za tym poprawom wobej stronje, kaž so to psched krótkim časom hišćeje w Brazyl pokazal. Tu běchu wosebje mjez industrialnymi wjele podpismow nahromadžili, kotrež so za to wuprajichu, zo by tola sfbnczuje měr mjez hlownymaj narodomaj zastupit. Hlowny zadžewt su wěšći sčezuwalojo, kotřiž ju wot njeměra živi. Zara kručje je njedawno kejžor Franc Šózeľ pschecziwo tym rěčal, kotřiž rozsčezpjenja po rěči a narodach do wójska roznowšchujal. Kaž dychlo wójsko pschecziwo njepscheczelej kručje stacž, hdy bñschtej tež mjez jenotliwymi wojaťami njeměr a njepscheczenosčz snježiloj.

Italija. W sudženju pschecziwo Maffiji w Majlandže su zasyl dñrbjeli nětotrych policistow zajecž, kotrymž bu pschez šwědkow dopofazane, zo ju wšchelakich njedocžinkow zafitowali.

— W Romje bu Luigi Crispi, syn znatoho přäsidenta, padušchtwa dla in contumaciam k sčtñri lětam czežtoho jastwa zasudženy. Wšchě prócowanja staroho Crispi-a, kotryž je so sam pschecy jastwu wuwicž wědžal, běchu podobno. Tať wjele pak jomu wězo k woli scžinjaj, zo joho lynka, kotryž je do Ameriki czežnył, njenamafajal.

Ruska. Kať jara kejžor Wiklawšch za swoju wosobu měr lubuje, to widžimy z pisma, kotrež je k nowomu lětu swojomu ministrej zwonkownych naležnosčow, hrabi Murawjewej, póstal. Džakuje so jomu w nim za wšchě joho dobre služby, wosebje pak za to, zo je k zdžerženju měra w Europje z wustojnosčzu a šwěrnej lubosčzu skutkował. Wězo budže Ruska njedžiwajo tež dale swoje lěpsche pytačž, je-li trjeba, tež z brónjemi; bjez šprawneje winy pak drje tola měr fazycž njebudže.

— W Rawfasu, blizko města Tiflis, je šurowe zemjerženjo bylo. Wjele wšow je skoro cyle zničenyh a wofoto džewjecž stow ludži žiwjenje zhubilo.

Afrika. W poslednich wjetšich wojowanjach wofoto wobšchnjenoho města Ladysmith bu 14 jendželskich officirow a 135 mužů morjenych, 27 officirow a 244 mužů ranjenych. General Buller njewobdžěli so na bitwje, dofelž bč wjetšči džěl joho wojaťow na pucžu, zo by lěhwo Burow wobeschoť. To drje je z džěla dokonjal, tola hrozyl jomu nětko štrach, zo móže jomu njepscheczel pschi nahlym nadpadže joho wójsko do rěki Tugela zahnacž. Wšchědnje woczafujal so tohodla powěšče, zo su na tej abo tamnej stronje nětko wjetšče započželi. — Generalaj Roberts a Kitchener, nowaj jendželsťaj wjednikaj, staj hižo w Africy a dónđetaj w bližichim časju na bitwischczjo.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 90—92. z Kamjenej: Jan Handrik, Haňža Trenklerjowa, Michaľ Kubaňk (z haja), 93. 94. z Boranec: Mikławš Kašpor, Mikławš Mikliča, 95. August Krawc z Khelna, 96. Mikławš Wólman z Łuha, 97. Handrij Libš z Měrkowa, 98. Jakub Rjenč, wojeřski farať w Drježdžanach, 99. Jan Hančik z Brjemjenja, 100. Jurij Lebza ze Sloneje Boršće, 101. Jan Kral z Čemjerje, 102. Sotra Adalberta w klóštrje Kadanje w Čechach, 103. 104. z Khrósćic: Jurij Rychtať, Michaľ Hojeť, 105. 106. z Kopsřina: Mikławš Ješka, Jakub Běr, 107. Franc Jedlička, hrowowski kapłan w Workleacach, 108—110. z Noweje Wjeski: Jurij Budať, Jurij Wojnať, Hana Dyrlichec, 111. Madlena Knježkowa z Njeradec, 112. Jakub Knježk z Wučkec, 113—117. z Njebjelćic: G. J. Kubaš, farať, wučer Herman Brauner, Mikławš Libš-Jurjane, Jakub Pječka, Mikławš Žur, 118. Pěť Robl w Struchach, 119—125. ze Serbskich Pazlic: Pěť Ryćerja, Jakub Lukaš, Mikławš Wjenka, Jakub Zmij, Michaľ Šewc, Jakub Robl, Khata Mikławškec, 126. Michaľ Šiman z Miłóćic,

127. 128. z Kukowa: Mikławs Cyż, Pëtr Renner, 129—137. z Wotrowa: farań Can. Jakub Herrmann, Michał Cyż, Michał Łusćanski, Madlena Juršec, Michał Robl, Mikławs Haidan, Madlena Cyżowa, Pëtr Nowak, Marija Kubańkowa, 138—143. ze Żuric: Michał Cyż, Pëtr Krawża, Jurij Cyż, Jan Schware, Jurij Wjenka, Jan Pjetaš, 144. Mikławs Krawc z Nowomëstačka, 145. Jakub Šolta z Kašec, 146—148. z Kanec: Khata Khilankowa, Mikławs Čorlich, Mikławs Nagl, 149. 150. z Krjepjec: Mikławs Koch, Pëtr Haška, 151. Jakub Cyż ze Stróžišća, 152—158. z Ralbie: wučer Jurij Šewëik, Michał Kocor, Jurij Žur, Jurij Čornak, Khata Bräuerjec, Jakub Šwejda, Pëtr Lebza, 159. 160. z Konjec: Mikławs Čornak, Mikławs Hajna, 161. Pëtr Wowčerk z Kosłowa, 162. Marija Pórnadžikec z Łazka, 163. Mikławs Šejda z Trupina, 164. 165. z Kamjenca pod Špitalom: farań Bernard Hicka, Jakub Klieemann, 166—170. z Budyšina: Marija Dućmanowa, Augusta Schusterowa, Haňža Kampratowa, Jan Kućank, Marija Rječeyna, 171. Marija Jurkowa z Róžanta, 172. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 173. 174. konwent klóštra Marijneje Hwëzdy, 175—178. z Hasława: Pawoł Vicky, Jakub Měrëink, Mikławs Libš, Michał Zopa, 179—182. z Baćonja: administrator Jurij Libš, wučer Jan Symank, Marija Smolina, Handrij Handrik. (Priehodnje dale.)

Sobustawy na léto 1899: kk. 716. Mikławs Mička z Radworja, 717. 718. z Khelna: Jan Jaenich, August Krawe, 719. Jan Kubańk z Kamjenej, 720. 721. z Kamjenjanskoho Haja: Michał Kubańk, Madlena Šoćina, 722. Pëtr Hicka z Lutowëa, 723. Jan Liška z Nowoho Bronja, 724. 725. z Boranec: Mikławs Buš, Mikl. Mikliča, 726. Handrij Libš z Měrkowa, 727. Jan Mark ze Zdžerje, 728. Jan Hančik z Brjemjenja, 729. Jakub Cyż ze Żuric, 730. 731. z Kašec: Jakub Rjeda, Jakub Čumpjela, 732. 733. z Kanec: Khata Khilankowa, Jakub Hajńš, 734—736. z Wotrowa: Madlena Čornakowa, Jakub Buk, Jakub Symank, 737. Jakub Šerak z Nowodwora, 738. Jurij Gławš ze Swinařnje, 739. Marija Šoćic z Pančic, 740. Jakub Ryćerja z Kamjenca, 741. Khata Hëblakowa z Pazlic, 742. Michał Lehman-Kowaf z Pěskec, 743. Jakub Měrëink z Hory, 744—746. z Khróšćic: Jurij Rychtaf, Jakub Jurk, Michał Šwejda, 747. Jakub Hejduška z Hórkow, 748. 749. z Prawoćic: Jan Lešawka, Khata Symankec, 750. Jakub Włóski ze Stareje Cyhelnicy, 751. Jakub Domaška z Ralbie, 752. 753. ze Šunowa: Michał Wowčerk, Pëtr Handrik, 754. Jakub Čemjera z Kosłowa, 755. Mikl. Šejda z Trupina, 756. Jakub Weikert z Čornec, 757. Jakub Zynda z Banec, 758. 759. z Budyšina: Madlena Zyndžina, Jan Kućank, 760. Jakub Šočka z Hórkow, 761. Marija Bryłowa ze Stareje Cyhelnicy, 762. Hana Herlichowa z Bóšic.

Na léto 1898: kk. 852. Mikławs Mička z Radworja, 853. Handrij Libš z Měrkowa, 854. Khata Khilankowa z Kanec, 855. Jakub Peregal z Wudworja (nětk w Nowoslicach), 856. Michał Wowčerk ze Šunowa, 857. Jan Kućank z Budyšina.

Na léto 1897: kk. 816. Michał Rab z Jawory, 817. Jakub Peregal z Wudworja.

Na léto 1896: k. 798. N. N.

Na léto 1895: k. 754. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: J. L. 65 pj., Jurij Herrmann z Khróšćic 1 hr., Jakub Šwejda z Ralbie 50 pj., konwent klóštra Marijneje Hwëzdy 6 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6652 hr. 96 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: sekretar za dobru službu 3 hr., tohorunja na křicznach 75 pj. D. S. D. 2 hr.

Zapłać Bóh wšëm dobročerjam!

Towarstwo „**Bratrowstwo**“ w **Kulowje** změje jutře njedzeli 21. januara II. založeński swjedžen. Porjad: I. džěl. 1. Pójće, bratřa, wobkhowajmy. Južno-słowjanski chor. — 2. Wěš mi mój rjany wóteny kraj? Frencl. Solo. — 3. Wjesni hólcy na měrje. Dźiwadłowy kruch. — 4. Šewc Šidleško. — II. džěl. 5. Hura! wy bratřa zmužiwi. Kocor. Chor. — 6. We wudawafni nowin. Směšk. — 7. Muleř Mikotak. Směšk. — 8. Widziž hólicy róžičku. Werner. Solo. — 9. Swjaty Jurij. Pólski hlós. Štyrihłósný chor.

Započatk w 7 hodź. — Po koncerće reje, jenož za wopytowanjow.

Katholista swójba w Dreždžanach pyta 1. februara služownu hotcu — přichěz redakciju.

Čiřičež Smolerjec knižicijichčezetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 4.

27. januara 1900.

Lětnik 38.

Dr. Pawol Leopold Saffner, Mohučski biskop †.

(Potracžowanjo.)

Po cyłym hessenskim kraju, pola pscheczelow a njepscheczelow, najdale krajnych mjeczow, dale němskich hranicow samo, bě zrudoba po njebohim wulka a jeje wothłós wupraji so we wulkotnej liczbje telegamow a listow, kotrež biskopskomu kapitlu a tež bratrej njeboh biskopa powšchitkowne džělbranjo wuznawachu. Wot soboty ranja bě czěło we wulkej konferencnej sali biskopstoho hrodu wustajene, a sala bě ze samymi czornymi draperijemi wobwěšhana a z wjele rostlinami wobstajena. Czěło same bě z biskopskej drastru, kaž je biskop pschi swjatyh wobradach, n. psch. pschi božej mishi, zdrasčeny, zwoblekane, a wotpoczowasche w kowanym kaschežu ze schleńčanym wěkom, a tutón kaschež stojesche zasj w druhim dubowym z wosmi žokłymi pozłoczanimi pschimadłami a złotymi kruženkami. Prawa ruka bě pozběhnjena, kaž pschi wudželenju božoho požohnowanja, a lěwa džeržesche biskopski bafulum (stab). Bjez wschěch hewak hufto pschi nahlej smjerczi widžomnych scěchwow mjez woczomaj ležesche lubowanj cyrkwiniski wjerch kaž spich na běłym atlasowym židžanym hłowaku, z myrtami wobdatym. Wot ranja 5 hač do wječora 8 hodž. stražowachu wot pjatka hač do wutory dwaj a dwaj z bokow kascheža klečacy bohosłowcy seminara swojoho duchownoho wótea, w nočy pak miłosčiwje sotny z rjadu swj. Franciska a tež „wot božeje pschedwidžiwosče“, kotrež w njebohim swojoho dobrocziwoho schitarja a wulkoho dobroczerja wobžaruja.

W času, hdyž bě pschistup k czěłu ludej dowoleny, bě wokoło hrodu tajka czischčeńca a nawal, zo móžachu stražnicy lědma ludej dowobarač a porjad wobšhowač. Z blizka a z daloka běchu wěrniwi pschihwatali, zo bychy hischče raz swojoho lubowanoho biskopa wohladali, a tež druhowěrniwi pschihadžachu we wulkej liczbje k maram. Wnozy, kotřiž běchu tu pschischli, dyrbjachu so zasj

wróćcież, bjez toho, zo bychn njeboho wobhladali, dokelž pschezmerneje czishezenicy dla so samo druhdy wobhlad haczejshe. Wjele je so w tutych dnjach za njeboho paczeri wuspewato a dzelbranjo bu slajnje nutrische a wutrobuische, schtož so tež pschecy razuischo pokazowasche, wosebje pschi pohrjebje.

Tutou wotmewasche so wutoru 7. novembra 1899, be to wopravdže nazymiski dzeu, zo za to pschidobnischy bjez njemozesche. Tolsta schera mlha zakrywawasche cyle mesto a wurazowasche z tym jasnje czucejo a myslje Mohuczanow na tutym dnju. Haly, po kotrychž mesejsche zrudny czah pschiacz, bechu so zarowacu draftu woblekle, a wosebje twarjenja blizko biskopskeje cyrkwijske abo domu bechu tak rjec cyle do skhutneje czorneje pschy zawalene. Wschudžom mejachu khorhowje ze zarowanstim florom na pol sezejora sezejnjene. Z kóždym czahom pschidže wulka mnohosce pschewodžeri, cyle mesto be na nohach, a lud so pschecy hućežischo na hasach, wot biskopskeho hrodu k domej wjedzacych, zestupowasche. Czische a mernje woczakowasche lud na potorne a dostojne wajcnyje czah. W postajenym czasu bechu so towarstwa a wschelake wotdžele druhich zwjazkow na wosebitym mestnje zestupali, duchowni a bohoflowcy pak w domje, a stoncunje czi wosobnischy knjeza a pschewodžerjo w biskopskim hrodze zhromadzili. Tuž so pohrjebny czah rzjadowa. Cyle pschi predku džechu katolske syroty a schulske džežci wyschschich rzadownjow, za nimi katolscy schulerjo, na wyschschich tudyschich schulach studowacy, ze swojimi wuczerjemi, schulerjo swj. Marijineje schule z krasnym wencem. Na to sežehowachu katolske mesežanste towarstwa a tež wjele z druhich mestow ze swojimi krasnymi khorhowjemi (51 dohromadu). Mohucžke towarstwa njebechu wency darili, ale wobzamknyli, za to dacž za njeboho bože msche czitacz. Za towarstwami krocžachu wotdžele wchelackich mestow a gmejnow, a be tak rjec kóžda wjetšaha gmejna diwecy w czahu zastupjena. Tutym pschizamknychu so towarstwa katolskich studentow, katolske wuczejske towarstwa a tsi studentiske zwjazki z khorhowjemi a w swojej wosebitej drascze. Za tutymi pschidžechu bohoflowcy biskopskeho duchowniskeho seminara a za nimi duchowni diwecy, kotsiž bechu z najdalšich dželow pschihwatali. Tola tež z druhich diwecow, kaž wosebje z Limburgskeje, be wjele duchownych pschischlo, be džen njeboh biskop nehdy wuczeť mnohich byl: Bohoflowcy a 200 duchownych, wschity w bełym rochecze a ze sweczku, wschity dwaj a dwaj w dołhim rynnku krocžacy, be rjany dopofaz za to, kelko džakomnosce je njewustawace džeło zemretoho wschudžom zbudžilo. Nětko sežehowachu zastupjerjo cuznych biskopskich kapitlow, kapitularojo a pralaczi z Freiburga, Rottenburga, Limburga a Fuldy a Mohucžski kapitl. Za nimi pschidžechu najdostojnischi knjez abt Kourad Kolb z cistercijskeho klóschtra Marijinoho mesta a woin biskopow: z Keppler Rottenburgski, Eubert z Fuldy, z Flör z Würzburga, hrabja z Galen, wjeczacy biskop w Münsteru, Willi Limburgski, Kurum Trieriski, z Ehrler Speierski a officiant z assistencu dr. Mörber, Freiburgski archibiskop a metropolit uadrynskeje cyrkwijskeje provincy. Wschity bechu w czornym pluwialu a w belej mitrje. Zeli ničjo jasnischy njereczzi za wschitkowne czeschowanjo njeboh biskopa, zawčeze tola tute kóždoho jimace dzelbranjo telto bratrow njeboho na biskopskich mestnach.

Na to bu kaschcz njeboh biskopa na wóz, wot schtyrjoch koni czehnjeny, zbehnjeny. Za kaschczom njesesche bohoflowce na somoczanyh czornym pucalku wuznamjenja a rjady njeboho. Dale džechu za kaschczom najblizšichi krejni pschuwuzni njeboho, kaž knjez Saffner, sobustaw mesežansteje rady, bratr knjeza biskopa, ze swojim synom, dale excellenc Mothe, statuy minister, zastupjeť Zoho

kralowiskej Wysokościje wulkowójwody, wschelacy ministerialni radzićieljo, provincialny direktor z Gagern ze swojimi zastojnikami, wječchaj z Löwenstein a z Sjenburg-Wirstein, guvernier baron z Collas, Mołuchyjski komandant z Castron, pschewodžany wot wjele wojejskich wyschlow, wyschšahi měščzanosta dr. Gagner ze jobustawami měščzanskeje rady, wjednik centra dr. Lieber a cyła frakcija hešsenštokho centra. To bě cžah, tak wulkotny, kaž z rědka žadyn, tola doštojný a hōdny nadobnoho zemřetoho. To bě tež mēnjenjo wschěch, zo bě jebi njeboh tajšeje cžesčeje w polnej měrje zaslužil.

Do cyrkwje donješený bu kaschěz psched hłownym wołtarjom na katafalk postajeny, wobdaty z wulkimi slěbornymi kandelaberami. Mjez tym, zo chor „Benediktus“ z rjanej antifony: „Sa sym horjestaco a žiwjenjo, ičtōž do mnje wěri, budže živy, bynjeje wumrěł“ wubjernje spěwalsche, započinašche jo wulkotne pontifikalne requiem, kotrež mějesche Freiburgski archbisjop. Šhutne šchoralne zwuki pschimachu mōcnije w cyrkwi zhromadženyh 6000 ludži. Wotřjedža w hōdbbje itojesche woprawdžity lěš wot šchorowjow tworjený. Swjata cžiščina knježesche w nadobnym twaru. Pať žalosčizicy, pať trōšchtujey klincžachu šchoralne hłōsy a lamachu jo na wysokich murjach a stolpach, a hdyž pschi swjatym pschěžohnowanju wšchitcy na kolenach klecžachu a nutruje jo modlachu, ičtož jayne džěcžace hłōsy trōjcy spěwachu: Pie Jesu Domine, dona eis requiem (Mily Žězuso šnježe, popščej jim wěčny pokoj), jebi mnoha mužška ruka hlyšy z woczow wutře.

Poslednje requiescat in pace bě wuklincžako a Šimburgski knjez bisjop nastupi klětku, na kotrež z rjanymi mōcnymi šlowani zaslužby njeboho šlawjesche, jo pschi tom zložujo na Danielowe šlowa: „Kotřiz pať běchu wobšwětleni, budža jo swěcžiz, kaž blyšchěz firmamenta, a kotřiz mnohich w šprawnošči rozwučowachu, kaž hwězdny stajnje a wěčnuje.“ Šo předowanju wotměwalsche jo absolucija ad tumbam. Š hłowje njeboh bisjopa, pschi prawym a lěwym ramjenju a pschi nohomaj běchu jo pjeczō bisjopja zěstupali, z kotrychž kōždy absoluciju po pschedpschamym waschnju dokonjesche.

Na to zběhnychu twaršcy rjemještnicy doma kaschěz z katafalcka a cžah poda jo k pohrjebnomu měštnu, k tak mjenowanomu najšausštomu wołtarju, psched kotrymž bu njeboh bisjop pohlowany. Tam je tež miššionjski škchiz wot pobožnych jara wopytowane měštno, kotrež, zdalene wot wjchoho hōlka, k pobožnej modlitwje wosebje namōkwja, tak zo budže pohrjebne měštno njeboho w cyrkwi wot katholicškich wobydleri jara jo wopytowacž. Zemřety knjez sam njeje jo ženje dale wuprajil, hdy by najradšcho pohlowany byl.

Šdyž bě row zažohnowany, bu kaschěz tši metry hšubobo dele pušchženy, poslednje modlitwý jo dofonjachu, a hnydom na to jo ze zaurjowanjom započinašche. Tak škōnczi jo pohrjebna swjatocžnosč z dypkom 12.

(Potracžowanjo.)

3 Šuzicy a Šafšteje.

3 Šhrosčezic. Šwjedženi swj. Bosčezijana šwjeczzi jo w najšchj wosadže a tež drje w Šljebjelčanskej wot starodawných cžasow šem wurjadnje swjatocžuje a spěwa so tudy na nyschporje, tež šitanija wo swjatym Bosčezijanu; nje-namašamy pať žanu tajku w „Pobožnym Šošadniku“. Špěwarjo dyrbja jebi ju we wschelackich štarych spěwalskich a pačerjacych knihach hromadu pýtacž, hdyž je w kōždych knj hynalscha! Šjeby tohodla wužitne bylo, hdy by

towařstwo ř. Cyrilla a Methodija na wořebite łopjeno w formacze „Wořadnika“ za swój naklad litaniju wo swjatym Wořezijanu z pŝichluřchacymi modlitwami woćzichcejeć dako? — Kupowali nařhi ludžo bychu, a tute łopjeno móža potom do „Wořadnika“ pŝichpołozicž a litaniju potom powŝchitkownje jenak ŝpěwacž. — (Wotmołwjenje: To ŝo ŝtanje za dotalne „Wořadniki“; do nowoho wudaćža je ŝpomnjena litanija pŝichijata. Red.)

3 Wořlec. W zańdženym lěcze bu w nařkej kapali woprawjennych 1042. Za Bonifacijowe towařstwo nahromadziřchtaj ř. Bětr Šiwarcžk a Miřal Žur 33 řr. 30 pj. Druhe lěta bě 100 řr. a wjacj, dofełž teč knjeřřtowo řobu dawajře. — Mały čzornuřřk w hali uařejeje kapaly dóřta 38 řr. 36 pj., kotreč buchu miřionaram do Marianhill w Małalu w Afriře za wufupjenje pohansřich dčeczi z njewólniřtwa pořkane. — Z wjetřcha řuwaja jenož dčeczi pjenjeři a grořeje čzornuřřkej, kotryč řo za kóždy dar zdwórluwe dčakuje z tym, zo řlowu řřhili. — Mamy ř wopytarjam nařejeje kapaly, wořebie ř tym, kotřiž pola Žezus-dčecžatka pomoc pytaja, mału próřtwi. Za dčewjecž-dnjowře pobožnořeje, kotreč řo tu za wřchelafore naležnořeje dčerža, njeplaczi řo nicžo, řchióž chce, da Žezus-dčecžatkej řwěcžu abo dwě. Njemóhl řón, řiž jow pomoc namaka w řwojich naležnořčach, z lubořeje a dčatownořeje ř Žezus-dčecžatkej małomu čzornuřřkej za wboře pohansře dčeczi mały wopć pŝchinječž a do joho kařchczi na řěotre grořeje tyřnyč? Pŝajeře tola Žezus řam, hdyž hiřeje po zemi řhodžeře: „Šchtožkuli řčiniče jenomu z mojich najmjeřřich, řeje mi čzinił!“

Ze wřj do wřj. „Serbři Hořpodař“ piřaře njedawno wěrnóřč: řu řhudžicže žně, kotreč je lěto 1899 nam wobradžiło. Škoro kóždy bur řforži: 100 řórcow řym lěřa mjenje namóbcžil. Z druhimi řlowami: 1000 řriwnow mjenje wuwikował. A dawki? Te wězo wořtanu „jenake“! Škerje hiřeje budža řřrubu napinacž, hdyž je w kraju tak nadobny deficit, jařo wóndy nowiny piřachu: 30 milijonow! Njech dha čzi, kotřiž řu pŝchi wuradženju dořhodnyř dawkow, po bitym buru a towařřchu řo hořebjeru jařož řo řluřřha. Njejju-li žně za tym, dha řěka: Nic dawki nacžahowacž, ale ponižečž; za to řkerje induřtriiji a tym něřřto do řrijemjeřřka tyřnyč, kotřiž bjez wulleje prócy řwoju čřařřku ze žłotoho čzelecža řebi wřčěduje wotkřaja. — Šmy tola dalořo pŝichřřli, hdyž měřčzan a wřchón zamóžity řwój boži řřlěb z Ruřkeje a čaktu z Ameriki a Argentinije tuňřchu je, jařo řřrócnu hořpodař ze řwojeje řróždy!

3 Drježdžan. „Šednota“, towařřtowo katořřřich Serbow tudy, mějeře wutoru 16. januara řwój řwójbnu wječřor we Wettinřich řalacj. Program běře: Wojeřřki koncert, wuwjewjedžený wot řhudžbneje kapale gardejčzdnyř, a potom bal, řiž teč řěotre řerbře reje wopŝijjeře. Mjez pŝeřřawku koncerta mějeře pŝeřřawku „Šednoty“, knjež Barjenk, powitanřku řěčž, w kotreč teč wořebje na řěotřnyř tudy rad wiđžanyř pŝchitomnyř hořeři řpomni. Dale wopominaře wobřřojnořeje Drježdžanřeje „Šednoty“ a řkónczi ze řlawu na řkala Alberta, na čřož pŝchitomni ze zahorjenjom žhromadnje řřalowřřu řymnu wuřpěwachu. Mjez pŝeřřawkami řeři řřřchacnyř tam a řem teč řerbři narodny řpěw zanowowacž, a naře řerbři holicža w řwojich narodnyř drařřach, běře jich wokolo pjatnacze, wobđželichu řo pěnuje pŝchi řejach, tak zo dyrbjachu řo pjeřle řlěcacž, kaž je to w Serbach wařřnjow, řchtož tudy w Drježdžanach cyle originalnu napořlad dawajře. Wy-li Drježdžanřej „Šednocze“ móžno byřo, pŝchi řwojich řwjedženjach řerbři řpěwanřki koncert abo řerbři dčiwadło

mujeciež, dha by to žiwiješe dopomnjeczo na serbsku wótenu Łužicu za nich bylo! — Šewak pak je zaměr „Sednoty“ křwalobny, tež wona džela na zajadach narodnosće a nabožnosće, tak daločo hač je to tu po datych wobstojenjach móžno. — Z Drježdžanskich serbskich duchownych běchtaj k wjeselu „Sednoty“ pichi šwjedzenju pschitomuaj knjez dwórski předař Kummer a wojeński farar Rjeuc, tež někotři němscy duchowni knjeza. Dale počeseži pichěz šwoju pschitomosć towarštwu tež knjez konštorialny a krajny sudniški radžiczel dr. Mayer, kotrohož k našemu wjeselu jako dobroho picheczela Serbow spóznachmy; tohorunja widžachmy wjacny wojakow serbskeho rodu a jenožo staroho Serba z Łužicy. — Bóh zohmij dale dobry zaměr a skutkowanjo „Sednoty“.

3 Kulowa. Kulowscy spěwarjo su minjenu njeđzeli swojich hošći wulcschnje pšchewapili. To rěka, bóle běchu to hrajerjo; w Kulowškim „Bratrowštwje“ tež „hrajeja“ — a wubjernje, wobkrućam wam. „Wjejni hólcj na měrje“ — aj, tych ježe měli widžecž: kapitalnych to woprawdže pachowow a komijskich hač na nitku, kaž běchu slepi, hluschi a jakotachu. Cyku štanu komišijn mudrych mužow wobjechu, a njeběchu ani tučži zapřaucy nitajcy, ale propre zhotowani a zróstni kaž jěble: knjez major a towaršchowje, wšchityc w krajnych unifformach, kaž by jich z drahtnoho khamora był wucžahnył. A potom knjez „knježk“, Wěrcžin Kilant, radženy nant radženoho syna, kotryž jara pošluchnje wucžbu „k jebi hjerjese“ a z prawej Kulowškej dobrej wutrobu, hdyž jomu z trubu do wulchow zahrmachu, z waha wštanu wšchi rjekny: „Bóh daj štrow!“ — Ze zamysłom mjenow nje wočješchujemy, ale to směmy rjec: „Čžejež, komuž čžejež . . . Čžim bóle, zo hrajerjo ani serbskeje pšchědłohi njemějachu, ale po němškim tekseže samostatnje tworjachu. To tež plačji wo schewcu Schidleschku a murjerja Mikotaku, kotrajž běchtaj wobaj šlabujschaj na nozy, jenož hrajercej wutorhnychtaj šnadujschi monolog, abo chešch-li: šamorozprawu. Wězo my, z drugeje strony lubym pšchěčjelam z Kulowa a z wofady nutrinje pschějemy, zo bychu pschichodnje čžeježane abo tola pišane serbske hry w rukomaj měli. Mjez tym su hišchže raz wjele hrali, a bjez tajtoho podložka, a derje su hrali. Ani rěč njebě šchpatua, ale jara dobra poměrnje, a z wjacorymi Kulowškimy prajidwami a měštnymi žortami forjenjena abo popjerjana. — Po tekstu z „Krajana“ rěčachu knježa „we wudawaćni nowiny“, a tež prawje pěkuje Wulka próca a zahorjenoč za dobru wěc ze wšchoho hladašche — a wulka pilnosć. Čžitar džě widži, kať bohaty bě program; haj, my sebi wěriny prajjež, zo běchtaj dwě čjile bjez šchfody šmełoj woštač. — A to hišchže so nješjmy spěwneho džela dótkli. Wěšche wón wužšchi, hač šmy čžakali, dokelž so čžaja njeđóštawajche. Wot poslednjoho koncerta njeje wjacny dweju měšacow. Šchtož pak so pšchě-njeje, bě dobre. Wosebje rjenje radži so šchtyrhłóšny „Swjaty Jurij“, kotryž zjewi, zo ma towarštwu wustojnoho wjednika. W tercetn „Widžik hólcžik róžicžku“, tutón, wjelezaslužbny fantor Tiltšch, wustupi sam z knježnjomaj Hanu Rjekuichic a Madleuu Pjacec. — Braunarjec lubja bě pšchěpelnjena do poslednjoho kucžita, a tola knježesche pšchěz cyke škoro temšchacy měr. — Z krótka: Wotnjesechmy sebi z Kulowa najrjenešche začucžja a začžičže, a jenož so džiwamy, zo z druhich towarštwow hoščezo do Kulowa pšchitadžeja z běhymi wrónami . . . Pětnym Delanskim hóleam pak a najwjacny tež jich horliwomu wučerzej wołamy šłowa wutrobnoho pšchěpóznacža a „Daj Bóh zbožo do pschichoda!“

3 cyłoho swěta.

Saksa. Erjedu 24. januara popołdnju $\frac{1}{2}$ 3 hodzin je so prynczej Bjedrickej Augustej pryncesua narodžila. Wysofa njeđzelnicza Louisa a džěćo stej Bohu džak strowej. Ršćěžena bu noworodžena pryncesua schtwórtk w jenej w kralowstwej kapali, a to wot swojoho wysokodostojneho wuja pryncca Wlaza, a je mjeno Margaretha dóstala. Bóh dał noworodženomu džěćezu a joho staršchimaj strowotu.

— Džžo někotre lěta w Drježdžanach pschebywaca macz němškejkej kejžorke, arcywójwodowa Adelheid ze Schleswig-Holstein, je schtwórtk 25. januara wurmrěła. Běhi smjerečzi maczerje kejžorke njeje kejžorowa Wiktorija pschitomna byla.

— Nimo wschelakich mjěnskich pschednjetow, kotrež sakski sejm w poslednim časju wuradžowasche, pschizwa tež zakon, po kotrymž ma wot 1. januara t. l. pschilohi, wuczerjam po starobje pschidawane, z džěla stat placzicž. Tak dóstanu wot nětka wosady, kotrež nimaja wjacu hacž wóšom statnych wuczerjow, wschě pschilohi zarunane, wjetšche schulske wosady pak dóstanu na kóžde džěćo 4 hr., ma-li pak schula wjacu hacž 3000 džěćzi, placzi knježerstwo na dalsche hacž do 5000 na kóžde 2 hr. a pschi hišćeže wyjščeje liežbyje na kóžde dalsche džěćo 1 hr. Nasche serbske wosady změja potajkim jenož załožnu mzdu, kotraž je w tu chwilu na 1200 hr. postajena, placzicž. Dotal hižo placžene statne pschidawki wostanu tež w pschichodže.

Němska. W posedženju pjatk 19. wulfoho rózka jednasche němski sejm wo tym, šcho chce němške knježerstwo pschěćizno Zěndželczanam czinicz, dofelž běchu so němškich pschetupskich a póstowych kóžzi pschimali. Wšec běšche mjez tym hižo mjez němškim a jendželskim ministerstwom zwontownych naležnosczow wujednana. Tuž njeběšche rozmołwa tak žiwa a rozhorjena, kaž bychu to někotři moczakowali abo snadž tež jebi pscheli. Statny sekretar Bülow sejmej wozjewi, zo chce jendželske knježerstwo šchodnu, kotruž bě kóždam pschěz zadžeržowanjo a pschepytowanjo naczinilo, zarunacz, a w pschichodže němške kóžze jenož z chle wažnych winow zadžeržowacz. Wšeste němške strony, kotrež w swojim njepschěczelstwje pschěćizno Zěndželczanam žanych mjezow njeznaja, bychu najradšicho k wójnje šchěžiwali. To pak by wot Němskej nejwjětšchi njerozom był, pschetož na žane waschnjo njemóže napschěćo jendželskej móštej mocy wustupowacz. Móžemy drje Burow wobžarowacz, dofelž su njeprawne pschimani a jim tež na wschě dowolene waschnjo k pomocy byčž, ale so jich dla do strachow wulkeje a šuraweje wójnje podacz, k tomu pschěćizny minamy. Tuž móžemy so jenož wjeselicz, njeđžiwajcy na někajkich šchěžiwatow, swoje prawo pytajcy a tež docpějcy. — Druhe posedženja němškoho sejma běchu šlabje wopytane, a jednachu w nich wo wschelakich pscheměnjach prjedawčich, woschjeje zawěšczacych zakonjow.

— Bšchednjet nowoho zakonja k rozmnoženju němškich wójnškich kóžzow je na zwjazkowu radu dóščow. Wot njeje pschidžže po kótkim wuradženju na sejm, a tu so potom hacle pokaz, šcho so pschizwoli.

— Nowy bškop za Wec je postajeny. Ze to baron Zorn z Bulach, 41 lět stary a 1891 na měšchnika wurwjećemy. Wjeleđostojny knjez běšche prjedy prawa študowal a tež hižo někotry čas jako referendar šušil. Šako měšchnik běšche dotal w bamžowych diplomatškich šušbach, a to pschi bamžowym zapóšlanstwje w Brüsselu.

Rakuska. Nowe ministerstwo Körber chce so pschede wšchim prócowacž, zo by njespšcheczelstkich němskich a čžěšskich bratrow zjednało. Tohodla rjaduje wofebitu komisijiju z čžěšskich a němskich zapóštanow, kotraž ma zařady wuradžecž, tak měła so pschichodnje němska a čžěška rěčž nałožowacž. Rozomnišče němske štrony su pschislibile, so na wuradžowanjach komisijije wobdžělicž.

— Pschez cyhu Čžěftu, Morawu a hiščeže druge džěle Rakuskeje su džělaczerjo we wuhlownych podkoptach džělo žložili, zo bychu swoje kujejstwa nuzowali, jim wyšchlehu mzdu a druge polepschenja pschi jich džěle zwolicž. Na 50,000 džělaczeri hižo šwjeczi a wjacj jich hiščeže hrozj, z džělom pschecstacž. Wšěte je, zo su tam ludžo z wjetšcha jara hubjenje płacženi, a tuž je tež bjez džiwa, zo su so w poslednich lětach socialistiskim šchěžowanjam podali. Šnježerstwo chce rady komisijiju, z wobsedzerjom a džělaczerjom wobstojacu, pomolacž, kotraž měła wo cklej wěcy jednacž. Wobsedzerjo podkoptow pak chcebžža so na nej wobdžělicž, ale chcebžža džělaczerjom nuzowacž, bjeze wšchěch wuměnjenjow so zajy do džěla podacž. Wjěz tym brachuje hižo we wšchelakich městach wuhlo. W Čžoplicach je wuhlo šchtyri krócž tak drohe kaž prjedy. W Brazj, we Winje a druhich městach dyrbya mnohe wustawy zaitawacž, kotrež z wuhlom džělaja. Samo pola naš je płacžizna wuhla špluje zrosćla, haj jamo za drohe pjenjezy njeje wjacj dóstacž. W Drježdžanach maja jenož krótki čas wuhla k tepjenju, potom budžža dyrbjecž samo šchule z džěla zamknyčž.

Ruska. Tež tu brachuje wuhlo a wšchelacy pschekupcy běchu tohodla płacžizny njesprawnje powyšchili. Ruska pak ma za tajke njesprawnošče špěchnu pomoc. Waršchawski guverner, wječch Šmeretinski, je w pschězjenocžzi z ministrom znutřkownych naležnosčow wukaz wudał, po kotrymž budže kóždy pschekupc, kiž kórc wuhla dróžšcho hacž cubel a 15 kopejkow pschecdawa, na najkrótkšjim pucžu do Archangela, do wuhnanštwu pošlawy. Wšchitcy, kotřiž wuhlo pschecdawaja, stoja na šhwilu pod policajskim dohladom. Tak je njesprawnej špikulaciji najšpěje zadžěwane.

Afrika. Na bitwišchězu su poslednje dny horco wojowali a hiščeže dale to traje. General Buller je hiščeže w poslednim wokomiku, prjedy hacž nowaj wjednikaj Roberts a Kitchener dóndžetaj, špětal pschez njespšcheczelste wójško k wobšehnjenomu Ladysmithej so dobyčž. Surowe su joho wojowanja, ale dokelž njespšcheczelste lěhwa wysche leža a su kručje wobtwjerdžene, su joho wuhladny za dobyčžo jara šnadne.

Naležnosće našoho towarštwu.

Subustawy na lěto 1900: kk. 183. Mikławš Jórdan z Čěškec, 184. Madlena Delenkec z Wutožćic, 185—200. z Khróscie: kapłan Jurij Hejduška, Michał Kokla-Lisak, zapósk, Jurij Herrmann, Marija Pjetašec, Bernhard Krawža, Marija Šramina, Marija Zyndžina, Hana Wicazowa, Jakub Šořta, Jurij Jacšlawk, Jakub Krawža, Marija Zyndžic, Hana Skalić, Jurij Dórnik, Michał Khilank, Handrij Kórcjenk, 201. 202. z Hórkow: Jakub Šócka, Michał Lebjěška, 203—207. z Noweje Wjeski: Marija Klimantowa, Haňža Koehowa, Jakub Kocor, Marija Khilaneec, Michał Wobza, 208. Haňža Hórnikowa z Časec, 209. 210. z Lišeje Hory: Jurij Wjesela, Mikławš Khěžka, 211. Jurij Trenkleř ze Smječkec, 212. Pětr Ryčerja z Lejna, 213. 214. z Hory: Pětr Nowak, Hana Cyžowa, 215. Haňža Lipičowa z Kozarc, 216. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 217. Marija Lipičowa z Wudworja, 218. Hana Herlichowa z Bóšic, 219. 220. z Worklec: Jurij Pjekař, Madlena Krancowa, 221. Pětr Křizank z Jaseńcy, 222. Marija Brylowa ze Stareje Cyhelnicy, 223. Jakub Špitank ze Zejic, 224. 225. z Ralbic: Michał Narćik, Jurij Mróz, 226—228. ze Šunowa: Jurij Šořta, Jakub Šele, Hana Krawžic, 229. Jakub

Wjaclawk z Nowoslic, 230. Mikławš Kórjenk z Trupfna, 231. Bosčij Rachel z Łazka, 232. Michał Wićaz z Konjce, 233—245. z Radworja: cyrkw. wučer Pětr Šořta, Mikł. Grubert, Pětr Kurjo, Marija Grubertec, Jakub Hieka (zwóńk), Hana Kubańkec, Franc Grubert, Mikławš Suchi, Michał Lukaš, Jan Glüeklich, Marija Šćapanowa, Jan Grubert, Michał Nawka, 246—248. z Bronja: Jakub Wjerab, Hana Wenclowa, Michał Konjecht, 249—252. z Kamjonej: Mikławš Wićaz, Mikławš Winař, Mikławš Cyž, Jan Winař, 253. Marija Pjetašowa z Lutowča, 254. Hana Kubańkowa z Boranee, 255. Jakub Rěčk z Khelna, 256. 257. z Hodlerja: Jan Wjerš, Jakub Wićaz, 258. Mikławš Kubaš z Khasowa, 259. Franc Gäbler ze Zajdowa, 260. 261. ze Zdźerje: Jan Šmarander, Jakub Kubaš, 262. Jakub Helgest z Brjemjenja, 263. Marija Knježkec z klóštra Marijneje Hwězdy, 264. Marija Pjehowa ze Swinařnje, 265. 266. z Pančic: Pětr Kocor, Mikławš Bobik, 267. Jan Wočka z Miłočic, 268. Jan Wolenk z Kukowa, 269. Mikławš Rab z Jawory, 270. Pětr Rab z Noweje Cyhelnicy, 271—273. z Budyšina: rěčnik a kralowski notar Michał Cyž, Marija Rabowa, Jakub Koprij, 274. Madlena Koprijowa z Khróšćic, 275. Handrij Móńk z Dalic, 276. farař Michał Žur w Ligoće Turowskej w Šlezynskej. (Přichodnje dale.)

Subustawy na lěto 1899: kk. 763—766. z Radworja: Mikławš Grubert (wětrnik), Jan Rěčk (młyn), † Jan Pjetaš, Michał Nawka, 767. Mikławš Wićaz z Kamjonej, 768. 769. z Bronja: Michał Konjecht, Jakub Wjerab.

Na lěto 1898: kk. 858. † Jan Pjetaš z Radworja.

Dobrowólne dary za towarštwó: z Budyšina 40 pj., J. M. z Č. 50 pj., farař M. Žur w Ligoće Turowskej 3 hr.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowař: —š. 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Wot žiwoho różowca z Budyšina 10 hr. 50 pj., na Šustree-Jenkec kwasu 27 hr. 28 pj., Haňža Šćapanec z Radworja 3 hr., M. P. L. 3 hr., Jan Grubert z Radworja 3 hr., Marija Fórmanka z Lutowča 3 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowařa: Njemjenowana z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale su woprowali: M. C. z B. 7 hr., njemjenowany z Budyšina 50 pj., wot žiwoho różowca z Budyšina 10 hr., z měsćanskeje wosady ze słowami „O Jězuso, smilnosť!“ 50 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjencach (Chemnitz): Z měsćanskeje wosady ze słowami „O Jězuso, smilnosť!“ 25 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V.: Z měsćanskeje wosady ze słowami „O Jězuso, smilnosť!“ 25 hr., farař Michał Žur w Ligoće Turowskej 10 hr.

Za šulu w Lubiju: Njemjenowany z Budyšina 25 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6658 hr. 71 pj. Daledarichu: »Rozkolnicy« 2 hr., farař Kubaš 5 hr., překupe Michl w Slanje 1 hr. 69 pj., hercam postajene, ale zakomdžene, a tohodla njezaslužene 55 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Towarštwó Serbskich Burow za Halbicjanskfu wosadu změje pjatt 2. februara (na swj. Marcu) popołdnju w 4 hodžinach hłownu zhromadžiznu w Konjecach.

Džeński porjad: 1. Blicžbowanjo. 2. Stazanje nalětnych symjenjow a hnoja. 3. Wotwjedženjo lětnych přichinoschkow. 4. Namjety.

Wo prawje bohaty wopyt prosy

přichodny dźeń.

Čištšć Smotercjec knižicšćizny w Macičičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 5.

3. februara 1900.

Lětnik 38.

Dr. Pawol Leopold Gaffner, Mohučski biskop †.

(Potrjećowanjo.)

Pawl Leopold Gaffner narodži so w małym, přjedy hišćeje kejžorskim (rakuskim), nětko württembergskim měštačku Gorb, je potajkim krajan našeho knjeza biskopa. Zoho nan bě tam z wyschskim hamtskim lěkarjom, tola njebě pšchi tutym wyškim zastojništwje bohaty, dokelž njebě joho wašchnjo, pšchi swojim skutkowanju za cłowjekow na móšćen džiwacž, haj, dyrbi so rjec, zo bě pšchi tom hnadž pšchegara dobrocziwuy, dokelž sebi niczo njenapiša, a tohodla tež wot swojich khornych hustych ničo nježadasthe. Sředž kóždyho wěcwoho sčesčezana zawěšće jimacych a pozběhowacych zacziščežow dobreje pobožneje katoliskeje wokoliny ze swojimi cyrkwińskimi swjedenjemi, swjatymi dnjami, ze swojimi božimi martrami a wschelatimi druhimi swjeczatami na pucach a sčezčach pšcheziwu mały Pawol w rjanej luboznej wokolinje Čornocho lěsa pšchi Nekarju złote časy džeczastwa. Měžemy sebi mysljeć, zo je zahe hižo tamnišcha krasna sčizna cyrkej na hórach stoji a cyłe město wobtnježujjo ze swojimi hnjacyimi a k pobožnym rozpominanjam wabjacyimi božimi službami młodobho pachola k sebi wolala a w joho duschi mysljećku zbudžila a ju z kóždym lětkom w joho wutrobje hłubšcho zatorenika a wudospolnika, mjenujcy so na wosebite wašchnjo w swjatym měšchništwje swojomu Bohu a joho swjatej katoliskej cyrkwi na wěčne slubič a poswjeczič. Tu pšched najswjeczišchim jaframentom a pšched woltarjom Božej maczerje, wosebiteje pšcheczelnicy duchownych, mamy nimo dobrych zacziščežow w staršiskim domje tamny płomjeniti woheń lndošće a zahorjenošće za wscho, sčtož z Bohom a z cyrkwiu zwišuje, pytacž, sčtož změjemy w joho dalškim žiwjenju wob-
džiwacž.

W staršiskim domje wot rozhladnoho sprawnoho nana a pobožneje starošeznjeje maczerje na póccziwoho młodženca wufublany, widžimy studenta

Paula na školach w Rottenburgu a w Ellwangen a stónčnje na univerzicze w Tübingen. Na školach so stajnje psched druhimi w zadžerženju, pilnosći, kedźbliwosći wuznamjenjesche, a tuž je hjez džywa, zo sebi tak wobščernu a wošebitu wědomosć pschiswoji, kotraž bě ze zakladom za jeho dalsche skutkowanjo. Džiwajo na „Posol“ jako ludowy časopis, pscheńdžemy ze zamysłom wscho to w žiwjenju njeboh biskopa, sčtož je wón za wědomosťny swět był jako wučer a spisacel, kaž z cyła našch zamysl njeje, tu dospołny žiwjenjoběh njeboho wopisac, ale chcemy jenož česceženym čitarjam w powšchitkownych nacziščach wobraz podac, sčtož so po našchim zdacžu za lud bóle pschihodža. Hižo jako kaplan pokazowasche w swojich předomanjach swój wubjerny rěčnisfi dar, kotryž so pschecy dale wumi, a w časach kulturnoho wojowanja bě njeno Gaffner po cyłej Němskej slawjene jako rěčnika, kotromuž bě date, tysacy pschez swoje płomjenite horliwe słowa, pschi čimž stajnje rozemjesche, prawy wuraz za mysl namatac, zahoricž za dobru wěc. Bě tohodla tež jara pytany rěčnik pschi wschěch wulkich swjatocžnosćach a swjedženjach. Swój wurjadny talent naložowasche cyłe w službje za cyrkej a jeje swjate prawa. Tola nic jenož zeznawamy joho jako wojowarja za Boha a cyrkej ze samym hołym, morthym słowom, ně, bě tež muž skutka, duchowny, kotryž přbzdneje hodžinki njeznajesche, a kaž bě so hižo w času swojich studijow mjez wschěmi wuznamjenil pschez swoju njewustawacu, tak rjec železnu pilnosć, z pomocu kotrejež njewščednje pokračowasche we wědomosćach, tak zwoita tež, k wołtarjej božomu pschisťupiwichi, w swojich wschelatorych zastojństwach, kotrež běchu jomu dowěrjene, njepschewajacy džělawy a njesprócnivy. Njebocžiczi njemějesche šhwile „sprócny bycž“.

Hižo dwě lěcze po joho měščniskej swjeciznje dowěri Bóh tón Anjez młodomu duchownomu nadobny nadawł, młodžencow, kotřiž so na duchowniwo pschihotuja, rozwucžowacž we wědomosćach, za jich staw trěbnych. Sčtož je w tutym čezčkim zastojńtwje wuskutkował, stoji zapisane we wutrobach wjele stow duchownych nic jenož z Mohucžskeje diocesy, ale tež z Limburga, Freiburga, St. Gallen, Basel, Chur a druhich, kotřiž, hačruniž nětko hižo dołhe lěta w zastojńtwach, so z wjeřoloscžu hiščeže dopomnja na powucžowace a zajimawe hodžiny, w kotrychž su w seminaru jako šchulerjo na joho duchapólne zahorjace pschednosčki posłuchali. Pschez dwaceći lět bě tak wučer a wjednik bohosłowcow, a je pozdžišcho so husto wuprajil, zo bě to najrjeńšchi čas w joho žiwjenju.

Tola njepokoji so jenož ze swojej wučerškej džělawoscžu, widžimy tež wučenoho profesora jako předarja, spowědnika, katechetu a duschepastyrja skutkowacž — w jařtwach a šchpitalach. Ze swjatym Pawołom smědžesche prajicž: wschěm hym wscho był, zo bych wschěch za Khrystusa dobył. Pschi tom namata hiščeže časa, pschi swjedženskich škladnosćach, kaž wošebje w posće, w Mohucžskich cyrkwach a w mnohich druhich městach předomacž. Z tym zwišuje tež joho horliwe skutkowanjo w towarštwach. Wošebje w zymškim času zwjeseli hač do najnowšchoho časa katolske kafina ze swojimi zajimawymi wědomosťnymi pschednosčkami, kaž w Mohucžu, Frankfurtu, Darmstadt, Wormsu, Wiesbadenu, Koblencu, Rólnje, Nachsen, Düsseldorfje, Krefeldu, Manheimje, Karlsruhe, Freiburgu atd. Z toho widžimy, zo njebě njeboh biskop, kaž so praji, profesjor jenož z kože a koščow, kotryž jenož za swojimi knihami šyda, kaž tajkich husto nadeńdžemy, ně, wědžesche, sčtož bě sebi pschiswojil w dołholětnych studijach, tak žiwje pschednoschowacž a wu-

kladowacź, zo so joho pschednoschki wuczenomu a prostomu wulcy spodobachu a zawěcζε njeplōdne njewostachu.

W zrudnych czasach kulturnoho wojowanja mējesche za swoju wosebitu pschifluschnosć, swōj wurjadny rēcźniski dar w sluźbje za Boga a cyrkej natożowacź. We wjele ludowych zhromadźiznach zastupowajšce raznje a bjez wšcheje bojowšce njepuschczomne swjate prawa najšceje swjateje cyrkwie, a z mōcnyim rēcźniskim zapalom zahori wšchēch, khablacnych a swērnych. Wšchez swoju horliwosć za cyrkej a njeruhsomnu lubosć k dušcham zastorczi tež do njezbożownych prusskich zakonjow, w tutym času wudatych. Někotrych zastojńskich džēlow w prusskej farje Rūdelheimje dla, kotraž tehdom hišcζε do Mōhucza ituschesche, bu wobforżeny a z 250 hr. a 94 hr. sudnischich wudawkow pothostany. Poslednje 94 hr. zaplaczi, nic pať 250 hr. khostanja, dokelź bē tute cyle njesprawne, a bu tohodla woczazany. A ščto bē poprawom zawinny? Bē dwōjcy njedzelu spēwanu božu mišhu mēl z přēdowanjom, jōnu šchczil, jōnu hrjebał a hišcζε raz mjelczacu božu mišhu mēl. Kōždy z tutch „njefutkow“ bu z 50 hrivnami pothostany.

Njedźiwajo na swoju tak rozšchěrjenu džēlawosć je hišcζε wšchelate wuczene knihi, spisy a wudžēlki spisał, kotrež su joho mjeno nješe do wšchēch kulturnych krajow, a tež tam, hdžež njebē šława joho žiwoho šłowa dōšchła. Ščtōž je tute hdy czital, dyrbi wuznacź, zo ju wumjelšte džēla w štilu a w formje. Drobnišcho wo nich rēcζεć, njefluschu do tutoho czajopisa. Wšchez šiceczi lēt bē tak njeboh biskop na wēdomostnym polu, na wuczeřskim stole, jato dušchepastyr, w cyrkwiniskim zarjadnistwoje jako domkapitular a sobustaw Mōhucźskoho kapitra, a w zjawnym žiwjenju z wulkim žohnowanjom šfutkował, hdyž joho najwšchšchi cyrkwiniski pastyr, swjaty wōte Leo XIII., na Mōhucźski biskopski stol powoła. Czēžke bē zastojństwo, kotrež jo jomu dowēri. Czjedź kulturnoho wojowanja bē njeboho přjedownik na biskopskim stole, z Ketteler, do rowa stupil.

Mjez tym bē so zasty džewjecź lēt minylo, bjez toho, zo bychu so zrudne wobstojnosće nētak polepschile. Tu nastupi Pawoł Leopold zrudne herbštwō, a na rozpadankach, kotrež bē kulturne wojowanjo zawostajilo, dyrbejsche swōj trōn natwaricź. Tej rucy, powołanej rany hojicź, bēšchtej pať zwjazanej pschez krajne zakonje. Wēdžo, zo by tola joho próca podarmo byla, njebychu-li jomu k pomocy byli duchowni, polni lubosće k cyrkwi a dušcham, bē tohodla přēnja joho starosć, sebi duchownych wufublacź, kotřiz, jenoho zmyslenja z nim, njebychu časa a mocow lutowali w podpjeranju swojoho biskopa.

Mōhucźski seminar bēchu hejenske krajne zakonje, w lēcze 1875 wudate, wottud jem tak rjec k wotemrēcžu wosudžile a bohōškowcy dyrbjachu druhdže študowacź, kaž n. psch. w Eichstacze. Wjez džywa tohodla, zo pschi nastupjenju biskopstwa wšchudžom w kraju na duchownych pobrachowajšce. Žoho prócowanja, jebi dostojnych a hōdnych duchownych woczahnyć, njebēchu bjez wšpēcha, dokelź w bēhu 12 lēt, wot z nowawotewrjenja seminaru jem, je Mōhucźski seminar, swēru so po swojich zajadach zložujo, do diōcehy štajnje dobrych a w prawym mēšchniskim duchu wufublanych duchownych šłak, tať zo nētko pschi šmjerczi njeboh biskopa so wo prawym njedostatku na duchownych rēcζεć njemōže. Seminar bē do joho wutroby wosebicze zapisany, ščtož je tež wōn pschi wšchēch mōžnych škladnosćach ze šłowom a ze šfutkom wopozazal.

Žato wērny nastupnik swojoho přjedownika starajšce so tež wulcy wo nabožne woczehnenjo młodobcζε. Šacžruniž dyrbi so wuznacź, zo hišcζε su

nětcziſche ſchulſke wobſtojnoscze w Heſſenſkej ſobu najczeſzſchi kſchizik za biſkopa, dokelž ju wot lěta 1874 ſem powſchitkownje zakonſcy ſimultalne ſchule zawjedzene, njehodži ſo přecž, zo je njeboh biſkop wſchě ſwoje mocy zaſtajił za přócowanja wo woczechnjenjo džeczi w tym duchu a w ſchulach, kaž ſebi najcha ſwjata cyrkej pſcheje. „Stražujcze wěru Waſchich džeczi!“ běſche napijmo poſlednjoho joho paſtyrſkoho liſta.

Zo je krajnojpomozne ſtutkowanjo nabožnych rjadow, kaž na pſchiklad miłocziwnych bratrow, zakonſcy zadžewane, tež to napjelnjejſche njeboh biſkopa z wulkej zrudobu, a je huſto pſchi ſkladnoſczi w „přenjei komorje“ krajnoho ſejma w tutym zmyslu ſo raznje a krucze wuprajik, tola bohužel zwoſta wſcho pſchi ſtarym, jenož zo bě z tym pola „ewangeliſkoho zwjazta“ rjenje trjehil, kotryž joho z cylej wutrobu hidžejſche a tute hidženjo na wſchě možne waſchnjo w ſtutku wopofaza. Tuczi joho njeprchecželjo njerēczechu ženje hinaf, hač wo „rad ſo wadžacym biſkopu“, ſchtož pať tutón ženje njebě. Fortiter, ſuawiter, bě joho heſto. Kruty, njepowalny we wěcy ſamej, miły a měrny, kaž ſebi myſleſche, dokelž tajenja njeznajeſche. Tuž poſtorczi czaſto pola tych, kotřiž wěrnoscž iſchecž njechadža, dokelž ju značž njechadža.

(Stónczenjo pſchichodnje.)

3 Ružicy a Saſſeje.

== **Sněh, sněh, sněh!** Hač do wězorawſchoho wječzora — piſchu ſchwórk — ſo joho džejſche ſtoro njeprchewajcych, a ſporje a z cžwakami je paďal. Tu macze pſchiklad, kať rychle druhdy krajina ſwoje wobljećo měnja. Hiſchcze pozdže póněželu ſo pola a kuť iſchěrjachu a zelenjachu, kaž imy w poſlednich zymach nimale pſcheco widželi; a tu hlej: wutoru rano hižo do pol nohow sněha . . . W wjeſele ſypaſche ſo dale, a napada hač pod kolena. Wčzora wječzor pať ſo za sněhom pſchihna wěťſik, a zo by ſo ludžom džělo džeržalo, ſwědomicze a ſwěrnje zaſy zawě, ſchtož běchu wob džěń pučza wujeli. W hórkatym kraju a w horach wěſcze ſepje leža. Wle ſchto mohł to wědžecž? Nohcedža-li nam to pijacž — my tam hladacž njeponěžemy. Wſchetož ſo tajkim sněžy ſo broďicž, to jara na ſtawy pada — a ſanki? Hdyž dyrbiſch ſo bėdžicž z nimi kaž z wozom kamjeni a njemóžeſch lecžecž kaž ze ſchipom — to radſchi wo jſtwe ſedžo z wofnom na tu zymſu krajuſcž hladamy. Wěťſik je nam pſchipóďla mjenujcy tež mróčzele rozehnał, złote ſlónco pſchinjeſł a módre njehjo — a, kaž powėďaju: nouwu zymu. Njewėm, jeli nic tež dołhu . . . Wjele ludži ſebi jeje njeprchewje, nic jenož liſtynofcherjo, hermantarjo, pučzowarjo atď. nic, ale wofebje khudy lud a kraj, hđžež wuhlowe podkopy nětto wotpocžuja. Tola wo tym nam „Katholiſti Poſol“ drje druhdže a lepje wjacych powėďa.

3 Kulowa. Wjeſelachmy ſo, zo budže lěťſa wokoło ſwjatkow ſyn najſcheje wofady zaſ jako měſchnik přeni wopor božeje miſchě ſweczič, a jaťo džělaczeť do winicy božeje zaſtupicž, mjenujcy kandidat duchowniſtwa Pawoł Grať z Kulowa. Tola Wóh tón knjez je hinaf poſtajił. Woni w lěcze ſo na mlóďžencu pokazachu znamjenja cžežkeje ſmjertneje khoroſcze, za kotruž je zańdženu ſobotu, 27. januara, w ſtarſchjiſkim domje tu wumřěl. Zara zrudnje bě ſtarſchimaj a bratram pſchi pohrjebje, hdyž widžejſchaj, kať ſo jeju nadžije poſny ſyn rowej pſchepoda. Njebohi běſche na ſtudijach we Wřótiſlawju a je tež jerſfu rěcž nimale derje rozemil a powėďal. R. i. p.

3 Kulowa. Towarstwo „Bratrowstwo“ mjeścse 29. wulkoho rózka swoju hłowuu zhromadziynu. Hdyž bě pschedyda zhromadziynu wotewrił, wuspěwa so najprjedy kěrłusch „Budž khwalen Sězus Khrystus“. Potom poda pokladnik Comak zliczenjo wo dokonjanyh lěcse; te bu wot někotrych sobustawow pschehladae a za prawe spóznate, na čož so wone wot cyłse zhromadziynu pschija a pokladnikej so dešcharža wudžěli. Pichi wólbje na to ležehowacej wuzwolichu pschitomni nimale jenohłójuje f. Michala Wawrija z Kulowa za pschedydu, f. Wiklawšcha Wochy za městopschedydu, f. Satuba Comaka za pokladnika, za pismawjedžerja f. Emila Welsa, wncžerja w Koczjinje, za jeho nastupnika f. Jana Heidana, a za knihownika f. Michala Pólta z Kulowca. Wšchitcy wuzwoleni pschijachu wólbju; towarstwo ma w tu khwilu 79 sobustawow, wyšce toho hiščeže něotre čestne sobustawy. Po wólbje spěwachu pschitomni hiščeže něotre narodne spěwy, na čož so zhromadziyna škóczi. — Bóh dał, zo by mlode towarstwo dale ležěło a dobry cyrkwiniski a ludowy spěw swěru a z wulkim wuspěchom pěstowalo. K.

3 cuzoho kraja. Njedawno čitach we wěštych němŝkich nowinach nawěštki jerbiteje holcy, w kotrymž wozjewja, zo chce do Drježdžan na škzbu; němžiny je dokladnje (?) móčna. Werthe Dfferten . . . — Nrašča ofjerta by byla, zo by šnadž, džiwajo na móščen, za móščen lěpje bylo, hdyž by so Serbowka do južneje Afriki, do Transwaala, hžez mamy wójnu, podała a tam pomhala kanony rjedžić, dofelž so to derje placzi. Schewco, zwostań tola pichi swojim kopytu!

Njepšhecžel wšchoho wotnarodžćństwa.

3 chłoho swěta.

Němŝka. Trochu pozdže, hdyž chychmy hižo za přenimi znamjenjemi pschihadžacoho nalěča zhladowač, je so hiščeže rjany sněh nawalil. Nšana je wězo z bělym plascyžom wudžeta pschiroda, ale tež škčodu je sněh nadžělal. W lějach leži čezto na ščtomach a zawěčeje so lama pod joho čezju mnoha hałza, haj samo mnohi zdónk. Z městow, kaž z Drježdžan a Wrotławja, so pišce, zo je nahly mokry sněh telefonowe a telegrafowe grotly roztorhał, tak zo změja čašto njedžele dołho džělac, prjedy hač wšchitto naprawja.

— Čžěło njebocžicžkeje maczerje němŝkeje kejšorki bu z Drježdžan na jeje kublo Brimkenau w Schlezŝkej pschewjezene a tam pokhowane w pschitomnošči němŝkoho kejšora a kejšorki. Nrašč kral a kralowa běščaj so dałoj zastupić a krašne wěncy pošłaloj. Njebocžicžka běšče jara jednoroho wajšnja, ale dobra knjeni, wosebje je cyłe žiwjenjo škutki lubošče f bližšchomu čžinika. Žažna smjercž jeje mandželskoho bě ju tak zrudžila, zo bě posledni čas swojoho žiwjenja šamo na duchu čžerpila.

— Šakŝi šejm jednašče posledni čas tež wo pschehladowanju mjaša, pichi čžimž minister wupraji, zo chce knježerštwu pschimožowanju hušto nještrowoho ameriškanskoho mjaša po móžnošči zadžěwacž.

— Tež němŝki šejm w Barlinje, kotryž bě posledni čas rataŝki a póštwy etat wuradžowal, mjeścse burštwu zajimacu rozmołwu. Ze wšchelacištron bu knježerštwu porokowane, zo so za rataŝtwu mało stara, hačžrunjež joho nuzu znaje a tež pschipóznawa. Wosebje dnrbjało džělacžerjam z wukraja, kotrychž němŝke rataŝtwu w tu khwilu parowacž njemóže, pschebhywanjo w kraju položecž a nic wobčežowacž. — Z druheje štrony bu z wěšty

pravom wuprajene, zo dyrbjalo burſtvo ſame kruciſcho hromadu ſtač a wjacj zjednocenſtwom založowacž. Róždy ſam za ſo je ſlaby, w związku paſ něčto plaći.

— Čžežto ſhory zapóſlanc dr. Sieber ſo zaſj porjedža.

— Naſche pſchekupſtwa z wukrajom lěto wot lěta roſtu. Lěta 1899 je němſke kejžorſtvo za 56 milijonow hriwnow tworow wjacj hačž lěto prjedy z wukraja kupowalo a za 141 milijonow hriwnow wjacj do wukraja wuwožowalo. Z toho widžimy, zo je rjany pjenjez z cuzby do kraja pſchiſchol.

— Grěſchne a njezakoniſke waſchnjo duellow nočce ſo w naſchim kraju zhubić a ma woſebje mjez wojeſtſimi wyſchami ſwojich zakitarjow. Wokoło hód bechu hnydom we wjacorych měſtach mjez ſobu ſo tſěleli a ſo čžežto zranili, hač ſamo morili. Nowy pſchiſklad piſche ſo z Badenſkeje. Tam bečaje lěkač dr. Karſt duell zaponěl a tohodla bu z wojeſkeje reſerwy, do kotrejež dotal ſluſcheſche, wuzamknjenu. Toho pſchedſtajeni čechu joho potajkim f duellej nuzowacž a ſhoſtachu joho za to, zo to zaponěl, ſchtož tola zafon hižo zafazuje. Doniž tajke nahłady hiſčće we wóſtju knježa, njemóže ſo z tym wězo hiſčće polěpſhicž.

W Oberamergawje pokračuju pſchihoty f paſſionſkim hram. Dyrbi ſo přeni króčž 24. meje hračž a potom kóždu njeđzelu a kóždy ſwjaty džen hačž ſkónc ſeptembra. Za pſchiſkladowarjow ſu za 200,000 hr. nowy ſtan natwarili, w kotrymž je za 4000 ludži měſtno; jeniſčće paſ woſtanje teč w pſchihodže pod hołym njebjom. Hry započinjaju ſo wſchědnje rano we woſmich a ſkóncža ſo popođnju $\frac{1}{2}$ z pođrahodžinſkim pſchetorhnjenjom pſchipođnju. Pſchihadža-li njeđzelu pſchewjele ludži, maja ſo hry pónđzelu woſpjetowacž.

— Sudniſke präſidium w Danzigu je wot miniſterſtwa rozkaž dóſtało, zo njemě wjacj Polakow za tołmacžow pſchiſtajecž, ale jenož Němcow, kotřiž póſtcy rozemja. Storzacy a wobſtorženi Polacy maja jenož potom tołmacža dóſtač, hdyž joho ſami zaplaća. Hačž je tajki zafon po prawdže a hačž ſo praktiſcy wuwjeſčž hodži, ſo jara praſcha.

Italiſta. Džělaczerjo w někotrych wuhlowyach podkopych, n. pſch. pola Dura, ſu zaſj džělacž započjeli, w druhich paſ je hiſčće wjacj z džělom pſcheſtało. Wokoło Čzoplic tač malo ludži džěla, zo njemóža ani wodny wuklumpacž, tač zo je ſtrach, zo ſo podkopy do cyla zatepja. We Winje je tohodla woſebita miniſterialna konferenca zeſtupila, a knježekſcy wotpóſlancy buch do wſchěch krajín ſlani, zo bychu džělaczerjow z wobſedžerjemi podkopy wujednali. Hačž dotal bě to wſcho podarmo. Wobſedžerjo wochčebža ani jednacž, dokelž praja, zo ſu džělaczerjo njezakoniſcy džělo zložili. Mjez tym brachuje wuhlo wſchudžom bóle a bóle. Wnohe twornje w Bayerſkej a teč w Salkſkej ſu dyrbjale hižo džělo pſchetorhnyčž a džělaczerjo dyrbja ſwjeczičž, tač n. pſch. w někotrych ſchleńčžernjach w Nadebergu. Bórzy budže tač mjez ſhubnymi ludžimi nuza. Mjech f tomu, kačž ſo zda, kruciſcha zyma pſchijſtupi, móže nuza džělaczerjow f wſchelaſim njemeram nučicž.

Čžeſta. W Prahy wola nowoho měſčjanoſtu. Staročechy Srb a Włodoczechy Podlipny ſtojtač ſebi napschecž. Hačžrunjež ſu hižo ſchtyri króčž wolili, nima žadyn hiſčće wjeſchynu hłoſow. Zda ſo, zo Staročechy wuzwola, dokelž ma tón wo hłóſ wjacj.

Francóziſta. W Parizu ſu ſobuſtawow kóſchtrſtowo rjadu Aſſumpcionſtow ſudžili. Róždoho z nich ſu ſkóncžnje zaſudžili f 16 frankam kſhoſtanja, dokelž

běchu zjednocěnstwu pschisłuscheli, kotrež knježerstwo njepschisłobnawa a cyłe zjednocěnstwo bu zběhnjene, t čzomuž pak knježerstwo prawa nima, dokelž je to cyrkwinsta wěc. Zo bychu w kłóschtrje wulke bohatswa byle, kaž něfotre nowiny pisachu, njeje so pokazalo. Pjenjez tam wězo tóschto běsche, dokelž su nowiny Wssumpcionistow „Croix“ daloko rozschěrjene a dokelž mnoho lubži t tutym mnicham pjenjezy na dobre wěcy jezele.

Jendželsta. Wutoru zestupi so jendželski parlament, psched kotrymž změje so ministerstwo zamotwjecz, zo je africansku wójnu lohkomyslnje započzalo a zo njeje dosčž řřědkow za nju pschihotowalo. Pschi tym pak zawěčeje tež parlament zwostanje, zo so wójna njemóže sfónčzicž, doniž Jendželsta njeje dobyła, a tuž so krej hšchčeze njepschestanje lecž.

China. Wudowa přjedawšchoho kejžora, kotraž je knježacomu kejžorej hšžo wjele zadžěwčow čzinika, je joho sfónčznje t tomu nuzowala, zo so tróna wotřetny. Na joho město stupi džewječzłětny princ Fu Chun, kotryž budže 5. maloho rózka pod njenom Chifuang za kejžora wuwolany. W provincy Schangai nastawaja tohodla wschelake njeměry, wosebje pscheczžno Europškim. Wschelake europške knježerstwa su tam tohodla wójnske kóžže t zafitej swojich poddanow psłale.

— Najnowšche powěčeje wozjewjeja, zo je wotřadženy kejžor Kwangsu „so sam mori“. (Ze drje morjeny?)

Afrika. W Kamerunje nochcedža njeměry pscheczžno němškomu knježerstwu pschecjacz. Wosebje džimi čzornuchojo Buli, kotřž běchu tež loni w septembřu kłowne řřidlo Kribi nadpadli, čzinja jomu wjele starošczow. Jedyn z najkřmańschich němškich wyschčow, leutnant dr. Plehn, bu z jedořtym kłokom zafšeleny.

— Kaž bě nimale z wěstosczu dopřědka widžecz, njeje so generalaj Bullerej radžito, so pschecz njepscheczłelke wójššo t woblehnenomu městu Ladysmith pschědobycž a je wiswobodžicz. Najčežežo wojowal je džěl wójšša, kotryž pod generalom Warrom stojšche. Wón dyrbješche prawu stronu Burow wobencž a wobtwjerdžene lěhwo Burow, kotrež na 4800 štopow wyškej a kšětro schěrofej horje ležšche, dobyčž. Zoho wojakam drje so radži, w nocy tamnu horu docpěčž, buchų pak potom w křawym bėdženju wot Burow zash z njeje zahnačži. General Buller dyrbješche ze swojim cyłym wójškom na južnu stronu řřeli Tugele cofacz. Wón je na 3000 wojakow pschi tutej bitwje řřubit; tola tež z Burow je wjele mortwych a ranjenych.

— Po powěščzach italskich nowin we wójšku Burow 18 francóžskich a 34 němškich officirow wojuje. Strategiske postajenjo cyłoho wójšša, kotrež je tał jara wuschikne, stawa so po namjetach němšłoho wyschča Brauna, kotryž je w swojim čzasu pola generalštaba w Barlinje byl.

Wschelczžznty.

* **Čzečž boža psched čzłowjelami.** Jedyn podwyščł w měsčže Chonje měsčšche za wosebitu čzečž, hđhž móžšche pschi woporje božšje mlchě řřužicz a čzinješche to tak husto, hacž bě jomu móžno. Zoho wyschčaji, hđhž to řřoni, da joho zawolačž a praji t njomu: „Tajka řřužba so njepschisłoji za tvoje epaulety. Ty dyrbšich so toho wostajicz, abo ja čze wotřadžu.“ Šnydom wotřiny sebi podwyščł swoje epaulety a da je wyschčohomu. General Bourbaki,

kiž w Lyonje divizion namjedowasche, wo tom zboni; wón derje rozemjefche, fajta winowatošej tu za njoho je a njekomdžefche so, ju dopjelnicž. Wyšchšchi došta 14 dnjow arefta, podwyscht pať zdžerža swoje dotalne zastojáštwo.

* **Trjebacze hišceže jedyn mebl.** Windthorst, sławny wjednik němšich katholicow, pišafche něhdy swojomu duchownomu pscheczelej: „Hdyž běch ja hišceže wyšchšchi konsistorialny radžičel w Hanoverškej, pschidžde jónu žona ke mui, šforžefche a plakafche, zo pschi jeje mužu wjacu k wutracžu njeje, kóždy wječor pschidhadža pjany dom, a kóždy króčz bije potom njewjedro.“ — „Schto wy potom k tomu czinicze“, woprašchach so. — „Zo pschi tom změrom bheč njemóžu, so samo rozemi.“ — „Dobra žona“, wotmołwich, „mi so zda, zo wam jedyn mebl pobrachuje we waschim wobudlenju; wobstaraječe jebi flakatu ławku za modlenjo, a hdyž wasch muž pjany domoj pschidžde, swari a zeli, potom rěčecze wy z Bohom a nic z mužom.“ — Tak mohło tež wjele druhich žonow czinicze, to by zawěscze wjacu pomhało, dyžli z nim sobu swarjecz a šakromacz.

* **Napoleon I.**, pschebhwajo w swojej knihowni, chcyšche někotrym knježim wěštu knižtu pokazacz. Ale poležta bě pschewysofo. Napoleon njemóžefche došahnyč. Tu pschifkoczi general Mortier: „Dowolče, najjajnišchi knježe, ja sum wjetšchi.“ — „Dlejšchi šm, ječe chcył prajicž“ — ze žortom rjekny Napoleon.

* **Pschi pruhowanju.** Professor: „Knjez kandidat, na měsacžfu njeje wody. Schto z toho sečehuje?“ — „Kandidat: „Zo tam njeje tež piva.““

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 277—283. z Miłoćie: Michał Wornač, Pětr Kral, Mikławš Pjech, Ernst Schneider, Jakub Šořta, Michał Vulk, Mikławš Rycerja, 284. Jurij Rězak z Běšee, 285. Jan Měrcink z Hrubjelčie, 286. 287. z Budyšina: Jakub Mjehela, Jan Šořta, 288—297. z Radworja: Knježe holey, Jakub Běrk, Jan Lórene, Jan Polan, Jurij Mička (Hodleř), Jan Šenk, wučef em. Jakub Kral, Mikławš Winař, Jakub Delan (alej), Jakub Libš, 298. 299. z Bronja: Mikławš Žofka, Mikławš Kopr, 300. Jurij Běrk z Khelna, 301. Jurij Winař z Kamjenje, 302. Michał Pan z Miłkee, 303. 304. ze Šunowa: Pětr Narčik, Hańža Rachelie, 305. 306. z Łazka: Pětr Šořta, Jan Bjarš, 307. 308. z Ralbie: Jakub Wnuk, Pětr Braeuer, 309. 310. z Konjee: Pětr Suchi, Jurij Kocor.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 770. Jurij Šiman z Wutołčie, 771. Jan Wočka z Miłoćie, 772. Handrij Mónk z Dalie, 773. farař Michał Žur w Ligoće Turowskej w Šlezynskej, 774. Mikławš Lebza z Nowoslic, 775. Hańža Rachelie ze Šunowa.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6668 hr. 95 pj. Dale darichu: Z Budyšina wot dweju wotřihaneju wowceow 1 hr. 40 pj. Delanska Patentna Komisija 25 pj. + 30 pj. Štóz widžec chee mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom; štóz zatrašć: dwaj 30 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za tercjarow: Zemřela je šotra Madena Bergmanec z Kumburta. R. i. p.

Sobustawy bratštwu „Žezusoweje Wutrobny“ a „Zapowštokštwu modlenja“ maja swoje dobre štućki a modlitwy w měsacu februaru Bohu woprowacz, „zo bychu wšchitcy džělo jalo łaznju božu swěrne došonjeli“.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 2. čišo 1900.

Čitacž Smolerjec knižičičejcjetnje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 6.

10. februara 1900.

Lětnik 38.

Do Roma!

Do Roma, k hnadownomu jubilej, slubichmy sebi loni na wulcotnej zhromadźiznje katolikow w Nijy; do Roma, komuž je móžno, tak čitamy tu zahi we wšěch katolickich nowinach. Móžešch potajsim lětja jubilejny wotpusť w Romje dobyć, móžešch dale swjatoho wótca, hlavnoho banža Leona XIII. sam počesćić a jeho jako daloki pučować ze swojeje pschitomnošću zwjeselić, a sčóncnje na mjezy dweju stotkow pschi tajkej pschiležnošći Žezusa Khrystusa jako Žbóžnika cžłowjekow zjawnje wuznawać. Wnozy, koiž mječachu zbožo, pschi 50 lětnym biskopskim jubileju swjatoho wótca pschitomni bječ, ju a budža wo „wěčnym Romje“ a jeho swjatych městnach telko zajimawoho a krasnoho powědacž wědzecž, zo njeje trjeba, tu dale na to spominacž. Tež wo jubilejnym wotpusťu, kotryž mječache so z kłětki wozjewić, je so wošpjet rěcžalo. Čhencž Čže tohodla wošebje na zhromadny cžah, w zhromadźiznje katolikow w Nijy wobzamknjenu, dopomnicž, a z tym tež na dobru pschiležnošć, do Roma pschińcž, spomnicž.

Tuton zhromadny cžah, na kotrymž smě so kóždy wobdželić, wotjědže poslednje dny hapryla do Roma, a to z Freiburga w Breisgawje (Badenskej), pod wjednistwom duchownoho radžicžela dr. Werthmana. Dofelž so jich za wěcže wjele na tutym pučowanju wobdželi, placži retourbillet wot Chiasso (Schwycsko-italfska mjeza) pschěz Loreto do Roma II. rjad. na 40 hriwnow a III. rjad. na 18 hriwnow.

Schtóž pak chce tunju placžiznu, kaž tež druge dobroty spomnjenoho cžaha wuziwacž, dyrbi so do cžasa zamotwjecž pod scžehowacej adrešsu:

„Zentralstelle der deutschen Jubiläumsfahrt. Sr. Hochw. Herrn Geistl. Rath Dr. Werthmann. Freiburg i. Br.“

Dr. Pawol Leopold Gaffner, Mohučski biskop †.

(Stónčenjo.)

Kaž bě hižo jako profesor a domkapitular horliwy pscheczel katholickich towařstwom byl, zwošta to tež jako biskop. Wosebje na swojich pučowanjach pŕchi wudželenju swj. firmowanja polaža swoju zajimawosć z tym, zo so na tutych zhyromadžiznach wobdželi, hacžrunjež bě to za njoho wosebje w poslednich lětach jara wobčežnje. W swojich přédowanjach a pastyrškich lištach namołwjesche wěrnych k horliwomu wobdželenju pŕchi towařstwonym žiwjenju a k spéchowanju přócowanjow socialnych a nabožnych towařstwom. Towařstwo za knježny a maczerje poručesche najnaležnišcho, a namołwjesche duchownych, za towařstwa swěru skutkowacž.

Na wjetšich zhyromadžiznach, kaž na zjězdze němškich katholicow w Mohuču, bě biskop Gaffner pschecy hiščeje starý znaty a sławjený rěcznik. Tak bě wón stajnje zwólniwy, wšch k ludowomu wěcznomu a čašnomu zbožu so stawace přócowanja z mocu podpjerowacž. Nastupajo biskopstwo bě njeboh překomyslnje swoju wobščěrnú přjedawšchu wědomostnu dźělawosć zastajil, zo by móhl wšch swoje mocy nadobnomu powolanju, ke kotromuž bě joho Bóh powolał, poshwjećicž a w nim džen wote dnja žiwý bycž. Zako předač, pak tež jako biskop zastacž njehašche. Z rědka bě prošwa w tutym nastupanju pola njoho podarmo, jeli z tym wulke zaštojnske dźěla njezafomdži. Dohli čas přédowajšche w Mohučskim domje póštny čas, a hiščeje loni sŕchachny joho na klěty cyly advent. Ženož w najrědichich padach da so pŕchi swojich firmowanškich pučowanjach pŕchěz khorowatočž wotdžeržowacž, pŕchi tutym swjatym wobryjadu sam přédowacž. W dobrým dopomnjecžu zwoštanu w ludu joho wutrobne rěče pŕchi powitanju a pŕchi wotšalenju wot jenotliwych wošadow.

Z nowa zestawace nabožne žiwjenjo dawajšche tež nastorč k dostojnomu wuporjedženju starých a k twarjenju mnohich nowych cyrkwjow. Njeboh sam je jara wulku licžbu cyrkwjow a woltarjow sam powujecžil. Hiščeje 4. a 11. novembra chychche dwě cyrkwi swjeczicž. Haj, hiščeje něšto mjěščinow psched swojej smjercžu bě pišal, zo dyrbi tutej swjecziznje khorowatočže dla hacž na dalsche wotštorczicž. Gušto zhyromadži staršich knjezow fararjow, kotřiz mějachu dohlad na farach we wofolinje (= defanow), wokoło so a z nimi wuradžowajšche wo dušchepastyrškich naležnosćach.

Knježa duchowni čjesčowachu a kŕwalachu jeli njeboho jako luboščiwoho, pscheczelniwoho a žortniwoho duchownoho pschedstojiczerja, kotryž na póbłaniške zwonkownošče dale nježiwajšche, tak zo někotři joho pschewulku zdwočrliwosć, z kotrejž bě wšchěm po woli, na nim druhdy porokowacž chychu, abo z najmjěšča wustajicž.

Pater ac Dominus, wóte a knjez w Khrystusu so biskop mjenuje; wóte je byl, to dyrbi kóždy, kiž je joho znał, wuznacž, joho knještwu njeje jich wjele čuło. Wšcho tajne a pschejara wošamocžene wašchnjo, kotrejž pŕchi jeli sŕhowašch a so z tym njewudašch, tak myslíšch a čuješch, bě jomu wohidne, dokelž bě swěrneje a runjotneje powahi. Lud to na swojim biskopu znajesche a lubowajšche tute runjotne wašchnjo, dokelž rozemjesche, čžohodla tajki bě. „Bošol“ pišajšche w swojej rozprawje, zo bě njeboh z wutrobny ponižny, tak zo joho kóždy čim bóle lubowajšche, čžim lěpje joho zezna — pschistajimny, zo so samo druhdy zdašche, kaž by w swojej ponižnosći čžasto storo sam na swoju dostojnosć zabyl. Mały pschiklad njech to wobšwědči.

Sónu bu njeboh biskop we wulkim swjatocznym czahu do wěštoho městacžka do cyrkwy pschemodžany. Na hasy stojesche tež khuda žonka z malym džěščym na rukomaj. Sdnyž biskop nimo pschidžže, wupadny džěšču snadž ze strachom — wuzol. Kucže so biskop skhili, wuzol zbehny a tyhny jón sam džěšču do hubki.

Pšchi swojim ponižnym waschnju husto skoržesche: wěm wschať, zo sym khuduški biskop, tola myslu, zo je to pschecy hiščesze khamušcho, hacž hdyž tu njeby žadny byl.

Ž joho wulkich nadobnych počěžiwosčow njechamy joho pobožnošče zabycz. Na smjertnym dnju bě so hiščesze kaž stajnje rózowc modlil a psched smjerczu dwě hodžiny dotho brewir. Sdnyž jomu to wotradžachu, mēnjesche, tať wulcymažnu wěc čhu sam dokonjeć. Swoju pobožnošć tať zjawnje nepokazowasche, a njemějesche tuta tež nicžo wosebite na sebi, kaž so bohuzel husto stawa, a tohodla je jenož Bohu wědome, kelso je so njeboh modlil.

Jene je hiščesze tež wot luboho Boha zapisane do knihi žiwjenja, je to joho smilna lubošć ke khudym. So wobohacžič, njebě joho waschnjo, a jenož, hdyž hižo wusřhja, zo tón abo tamón za pjenjezami łoji, so w sprawnym hněwje rozgori. Zbytť swojich dořhodow wutrzeba stajnje hnydom k dobrym žameram, wosebjje za wustawy kšesčezanškeje lubošće k bližšchomu, kaž šchpitale, šhorownje abo za towarštwu, kotrež tutón nadobny nadawť dopjelnjeja. Tohodla tež pšchi swojej smjerczi žane druge zamóženjo njezawostaji, hacž wot zawěščzenja žiwjenja snadny pjenjez, z kotrohož danje joho swěrní služowni rentu dóstanu. Soho domjaca nadoba zwoštanje w biskopskim hrodže, a šchtož bě wot šchatow zawostajiť, dóstanu khudži. Cyrkwinske wěcy, kaž pjerščezěn atd., je Mohučžikom biskopskomu stołu daril. Soho testament skóncza so tať: Ščłowjekam nješym nicžo dołžny, moj dołh psched nim pať njech mi smilny Bóh hnadnje spuščzi, kaž tež ja mojim winikam wodam — šłowa, kotrež žajnje wupraja rjane počžinki njeboho. —

Tať tu wjacny njez nami njeje. K nohomaj mišjonskoho kšičža su joho pohrjebali. Sdnyž so w pschichodže pobožni wěrnwi pšchi kšičžu modla a swoje pšchi mišjonje ičžinjene pschedewzadža wobnomja, njezabudu zawěščje tež na swojoho biskopa. Tuž so tež my z nimi w duchu pomodlimy: Žězu Křhřičesze, za nas na kšičžu wumrěty, pschez tvoje swjate rany smil so nad nim! Daj jomu wěčny pokoj, kotryž je sebi po swojim špomóžnym škutkowanju zaslužil, wschať jenož za Tebje a za Tvoju swjatu cyrkej džělasche. Wěčžne šwetlo šwěčž jomu, njech wotpočžuje w měrje!

Špisał čžesčowat njezapomnitoho njeboho.

Roťhšild.

(Pšiche —i.)

Čžesčenomu čžitarjej trašč so džiwno zezda, šchto ma našč čžapopiš z Roťhšildom. Najebadž to joho prošchu, zo by ščžehowace rjadki kěžžblinje čžital. Wone z lubošće k židam pišane njejsu, ale z lubošće k našchomu ludu, kotryž drje pilnje kupuje w židowskich kłamac, ale pšchi tym zapomina, zo móže a ma wot židow tež — wuknyč. Nima drje wot žida wuknyč, ludži šwlěkač a drěč — ale nětotry počžink by sebi wot žida pschiswjocž móhł, kotryž haľe špomha židej k tomu, zo nětko móže — trjebaj drěč a a šwlěkač kšesčezanow. Šrawda to, zo je wobřhodny duch, »handeln«, židej

pschinarodženy — ale zašy jo njehodži přecz, zo by tež mjez nami někotromužkuli bylo czoplišcho, kotrohož taſle jima zujerš, hdy bychmy pokornjšcho so žiwili, lěpje hošpodarili a pěknišcho k ſebi ſtali — no, taſ podobnje, kaž je to w židach khywalobne waſchnjo.

Rothſchildowe mjeno je wam wſchěm derje zuajomne. Słyſchće dha tež něšto wo joho žiwjenju a — wo joho zlotym czeleczu, kotrež je pschibywało taſ, zo jo jomu kloni džens swět dalofi. —

Hiſchće psched ſto lětami pokazowachu ſebi w czěſnym, czmowym, mazanym, zaſurjenym židowskim měšće Frankobrodže nad Mohanom — runje tajſi ſtary njenahladny dom z czěrwjenym ſchcžitom (ſchildom) nad durjemi. Tutón czěrwjeny ſchcžit je swójbje mjeno daſ, kotraž je džensa jena z najbohatschich na zemi. Čyſle nowe kraſeſtowo je z tohole bėdnoho wobhydleuja wuſchło: kraſeſtowo pjenjež.

Nan přenjoho Rothſchilda bė někajſi Mójzeš Amſchel, a po kraju czahajo ſtare pjenježy a druhe ſtarožitnošće pschekupowaſche. Wón jėdžeſche khudy a twerdy khleb. Ale ſpokojny woſta — a k tomu bė nimo mery wobhladniwy. Wo nim powėda ſo tnta hiſtorija: Šónu ſo ſta, zo jo po pucžu ze židom zetka, kotryž jo podobnje žiwjeſche, kaž wón. Ale trochu bohatschi tola bė, pschetož wobšedžeſche wóſla. Bohatschi židaſ khudjaja Amſchela namoſwjeſche, zo by tola ſwoje brėmjeshko khribjetej joho woſola dowėril. Amſchel ſčžini taſ a bėſche lóžſchi. Tola tu pschiudžeſchtaj k hlubinje, a móſt, pschěz nju položem, jo zdaſche kupy bycz. A khěſe Amſchel zaſy ſwoje brėmjeshko mě. Šdyž paſ jo jomu towaſch ſmėjeſche, rjekuy:

„Bratſe, na tajſich měſtnach jo druhdy njezboža ſtawaju. Dokelž paſ je tutón waczof moje jeničke wobhydſtowo, njeđžiwaj jo, zo jo boju.“

Joho pschedežuczo jo dopjelni. Woſol jo z kawy wobſuny, a židaſ z woſolom jo zatepiſchtaj.

Mójzeſowj ſyn, Meyer Amſchel, jo lěta 1743 narodži. Wot ſtarſhejeju za rabina poſtajeny, bu do Šuertha na židowſke ſchule poſlany, ale nječzujeſche jo powoſlany k tomu. Radſcho tež wón ſtare pjenježy a medaille zbėraſche a kupowaſche a pschėdawaſche. Taſ jo z wučenyymi ludžimi zezna, kotſiž ſebi joho rozom a wótroho ducha wažachu. Z jich pomocu dóſta jo jomu měſtowo w Dypenheimerowym banku w Hanoverje. Meyer poby tam něšto lět, a dokelž bė z czicha, ſpokojny a džėlawy, mējachu joho bórzy zańcz towaſchi a pschėdſtajeni. Woſožiwſchi něšto pjenjež »na boſ«, Meyer Amſchel na ſwoju ruku wſowacz počza, ale pschėcy jenož hiſchće ze ſtarymi pjenježami. Wo czaju haſle, hdyž jo wſchitfo czinjėſche, kaž po toleſtach, položi jo tež na druhe wěcy, počezowaſche na zaſtawy — a napoſledk wotewri ſamotny pjenježny muſtaw, bank.

Wón tež w mazanym židowskim měšće w Frankobrodže kupi tamny czorny a njenahladny dom z rozbitnymi woſnami a — z czěrwjenym ſchcžitom nad durjemi, a zaſydliwſchi jo tu, mjenowaſche jo hižo Rothſchild. Wt tele mjeno tež rjeiſcho kličzi, hač Amſchel. Rothſchildowej žonje — z domu Gudula Schnappe — je ſo w tej ſtruchlej jamje taſ ſpodobalo, zo je tam wumrėla. Dawno bydlachu jeje ſynowje w zlotych hrodach, wona wſchaf jo ze ſwojim Rothſchild njerozdžėli, doniž jeju njerozdžėli ſmjercz lěta 1849. Šej bė 96 lět.

Meyer Amſchel Rothſchild bėſche znaty nic jenož jako dobry pschekupe a mudry pjenježnik, ale tež jako ſprawy człowjek. Wėzo jo joho ſprawnošcz

derje zaplaći hižo tu na zemi. Žid bhwa pscheklepary: na khudošo so zatorhuje, bohatomu so podlizuje — a wuschy tręje woběmaj. Židej so wote-
wrja profscherska budka, kaž kralowste wrota. Tak tež wědžesche jebi Rothschild
dowěru kurwjercha Wilhelma IX. Heffen-Kasselskeho dobyć, kotruž wulke zběrki
dejmantow a drohich kamjeni wobsedžesche. Lěta 1806 so małym němškim
wjerčham jich kraje zebrachu, z dobom Napoleonowe wójssa zalachu wšchitón
kraj. Tež Wilhelma IX. dónđe zrudna nowina, zo je pschestał kurwjerch a
knježet być. W tej struchlej hodžinje da jebi skradžu Meyera Amshela do
hrodu zawołać, pšlawšchi tajnošo posoła do mazanoho domu z čerwjnym
schęitom w Frankobródskim židowškim měseže. A w tutym wofomiku so za-
poča wulkošć a bohatstwo domu Rothschildow.

Wilhelm IX., jedny z najbohatšich kapitalistow Europy, dyrbejesche do
Zendzelskeje čželać, nihdy wšchaf njemóžesche wšchitlich pokadow na pucž
pschěz morjo bradž. Bankier Rothschild tehdy hiščežo mało wažesche, wjele
wšchaf wažesche dowěra, kotruž wjerch k njomu mějesche. Pšchepoda jomu
15 millionow tolerjow hotowych. Sdnyž pschindže lěpschi čas a wjerch zasy
powita wóteny kraj, ma jomu Rothschild kapital wróćicž — wšcha dań wšchaf
a wšchón dobytk z njoho budže jomu, zo je jón pschethowal. A bč to čžezke
pschethowanjo . . .

Sdnyž francóžske wójsko Kassel wobšadži a wjerchowu hród, zebrachu drje
Napoleonowi zastojnicy jara drohotnych pschedmjjetow, woselje wobrazow
wjele — ale pjeněz njenadeńže so ani gróšcha. Zo pak by Wilhelm IX.
cyle swoje hobrske zamóženjo w Zendzelskej měl, so njemóžno zdasche. A po
wójnskich prawach tola wšchě namakane pjenězny dobyčerjej sluchachu. Tuž
z nowa pytachu, a njeuamawšchi ničozo, hudachu tam a sem, hđže težto po-
žadane poklady su. Sluchowanja zjewichu, zo je wjerch samón džen psched
swojim wotjězdom dolhu rozmolwu z Rothschildom, židowškim bankierom
w Frankobrodže, měl. Snydom bu kejžorski poknomócnik wonomu židej do
domu pšlawny, joho knihi a kassu revidowacž. Ale Rothschild njepotaza — a
njepomhachu ani próstwy, ani hróžby. Tuž poknomócnik židej pschifaza,
pschifahacž. Wón bč pschewědženy, zo Rothschild, kotrohož šprawna mysl a
bohabojošć bč znata, schiweje pschifahi njezloži. Žid wšchaf njepschifahasche.
Na kónc Napoleonowi zastojnicy hiščeže šredka wužichu, mało čžestnoho drje
— ale myslachu, zo z nim derje pobudu: lubjachu Rothschilde wulki dobytk,
šficžejch jomu poloju wšchěch pjeněz, kotrež jim pschepoda — z dobom
dóstanje pišonne wušwědženjo, zo je wotedal wšchitko, a to tohodla, zo njeje
hinaf móhl, podležawšchi pschemoch. Tajke wušwědženjo mějesche joho psched
hńěwom kurwjercha křacž. Ale ani tak so žid nashilicž njeda — a tuž joho
štončnje napoťoj wostajichu a kurwjerchowu bohatstwa z nim.

Wonych 15 millionow Rothschildowu domčť hospodobawasche wot lěta 1806
hač 1814, hđžež francóžske kejžorstwo padny, Toho lěta so kurwjerch
Wilhelm IX. z Zendzelskeje wróći, a cnyh poklad dósta njezranjeny dom.
Kajke njezměrne sumy je za tón čas wjerchowu pjeněz w rukomaj židow-
šcho bankiera pschinješ — je čžezko, so domyšlicž.

Faktum je, zo ze wšchěm tym Meyer Amshel dowěrjenych pjeněz nje-
móžesche hižo sam knjezej wróćicž, ščžini to joho syn Nathan. Starý Meyer
mumré mjenujcy hižo lěta 1812 — zawoławšchi wšchaf přjedy swojich pjećzi
synow k sebi, kotrymž tajkule wučžbu da:

„Synowje! Wostauće pichcey swěrne Mójzejowym pschikaznjam, lubujće so mjez sobu a budźće poslušni maczeri. A budźće-li dopielnjecy tutón troji rozkaz, budźće bobaczi mjez bohatymi, a swět budźe wam słusheczy.“

Pschipóznacž dyrbišch, zo je w tutych słowach mrějacoho žida hłuboka prawda, a zo je tež po jeho wěšchćenju so polnje stało.

(Potracžowanjo.)

3 chłoho swěta.

Němska. Hujbene, mokre a njestajne wjedro je nam wšchelake khorosće pschinješto, wosebje z njeprawom telto wusměšchanu influencu, zda so storo, kaž chcyła so tuta khorosć za to wjeczicž, zo ju ludžo wot předu za polnu pschipóznacž nochcychu. Lěto wot lěta je so z nowej mocu wróćala a pschecy wjacny woporow žadała, tak zo je dotal hižo wjacny cžłowjekow morila, hač najhóršche epidemije, kaž mór, kholera a druge natykwowace khorosće. Tež w tu khwilu zahadža influenza w mnohich městach šurowje. W Mnichowje leži 60,000 ludži khorowych. Z wukraja so ze wšchelafich městow pišče, zo tam ludžo po stach mrěja. K tomu pschibjera mór w Sudisfej a pokazuje dych a dych swoje cžorne woblicžo tež w nam zblizenych asiatiskich a afrcaniskich pschistawach. Wóh žwarnuj naš!

— Sejmaj, sakski a němski, jednaschtaj w poslednim cžasu z džěla w niěnskich uamjetach; pschi wažnišich pokazowasche so bohužel husto došč na mnohich stronach mało dobreje wole. To je wosebje w němskim sejmie widžecž pschi wuradžowanju tak mjenowaneje „lex Heinze“. Tutón zatón chce wosebje njepečziwosće w psimach, wobrazach a skutkach kručzišcho hač dotal khostacž a jim tak zadžewacž. Za to pak liberalni njejsu, za njepečziwosć žadaja swobodu, kotruž katholickej wěrje a cyrkwi bjeze wšchoho swědomja zapowěduja. A knježerstwo jim pschi tom bohužel wšchelafich wumyšlenych pschicžinow dla pomha. Centrum a derjezmšleni z druhich stron na pschiklad žadaja, zo bychu so mlodži ludžo hač do 18 lět psched zawjedowanjom schitowali, zo bychu so tajcy kručže khostali, kotřiž swoje poddate a služobne k njepečziwosćzi nucža, zo bychu so pschedawanjo njepečziwowych spisow a wobrazow, njepschistojne pschedstajenja na džiwadlach kručže khostale. Knježerstwo nochce tomu pschikšojowacž, a tak ze zakonja lohko ničžo abo tola ničžo chło njebudže, wo kotryž so sejm hižo lěta dolho prócuje.

— Wšchitke strony němskoho sejma pschihotuja so mjez tym na wažne wuradžowanja wo nowym knježerskim pschedmjecze w rozmnoženju wójniskich kóžow. Centrum je hižo wutej wěcy poslednje dny hižo wjacny kručž we wosebitych posedženjach rěčalo. Něšchtó wěšte njebudže drie hižo tohodla wobzamknyč móc, dokelž knježerstwo ničžo njepraji, z wotkel chce wjele stow millionow pjeněz bracž, kotrež budža k płacženju nowych kóžow trěbne. Wěšće njebudže centrum za to, zo bychu so khudšchim ludžom nowe dawki nakladowale.

— Zapóslanc dr. Dieber, wjednik katholickej strony, je po krótkim polěpschenju zajn cžěžo šchoril. Lěkarjo su nimale nadžiju na wotkhorjenjo spuščezili. Šchory je hižo poslednje bože wolijowanjo dostal.

— Mjez džělaczerjemi někotrych wuhlowych podkoplów w Němskej pokazuja so njeměry. Tak chcežža pola Zwidawy w Sakskej a pola Meuselwitz w Altenburgskej džělo žložicž, jeli by so wottud wuhlo do Cžěskeje wu-

możowało. Bola Aachena su dźělaczerjo w někotrych podkoptach hižo dźěło zložili, tola nohce so wjetšich dźěl dźělaczerjow wobdźělic, tak zo powjichitkowny strach njehrozj. Njedawno bu wo tychle wěcach tež w budgetkomisiji w sejmie rěčane a pschi tom knježerstwu z prambu porokowane, zo wuhlo do wukraja za tuńšce pjenjezy wuwožuje, hačž po kraju samym. Ědyž k tomu hišće pschjndže, zo, kaž so to woprawdže stawa, wobjedzerjo podkoptow wuhlo do wukraja tuńšho pschedawaja hačž nam, je bjez džiwa, zo potom w kritiskim čaju nam wuhla brachuje. Za našej kraj pak je to wulka škoda.

— Nowy archbiskop w Kölnje je zařidženu wutoru w Barlinje psched tejšorom pschisahał. W Kölnje stawaja so hižo wulke pschihoty k joho swjatočnomu powitanju.

Matuša. Swjatoho małoho róžka je we Winje pod pschedydstwom ministerpräsidenta Körbera komisija zeslupila, kotraž ma mjez Němcami a Čechami jednac. Wjacy dobreje wole, hačž dotal, zda so tón króč na woběmaj stronamaj byčž.

— Krónpryncesna Stefaniya změje, kaž so piša, swój kwas 3. měrc a w hrodže Miramare. Kaž je znate, bu jeje ženitwa z wuherskim hrabju Lonjaj w swojim času wotstorcžena.

— Mjez dźělaczerjemi we wuhlowych podkoptach su wobitojućeje nimale kaž předy, šhiba zo su dźělaczerjo hišće njepokojušich, wosebje tohodla, dokelž nižšich zastojnic pschekrucže pschecziwo nim wustupuja. Wuhlo po cłym kraju dale bóle brachuje. Knježerstwo pyta tomu trochu z tym wotpomahčž, zo je za woženjo djetwa a wuwožowajjo wuhla z Wuherseje wosebje nizke płacizny postajilo.

Francóžka. Knježerstwo je někotrym biskopam, kotřiž běchu so Nijumpcionistam pscheczelni wopokazali, jich dothody wzało. Nowiny Nijumpcionistow na to bórzy wotmołwicu, zo maja za tutyh biskopow wjacy dobrowólnych darow, hačž su jich dothody wučžinile.

— Žendželski zapóslanc Monson je Pariz wopuschčil, dokelž francóžke nowiny pscheje wšchu měru na Žendželsku šchžuwaja a samo wšchelake wuśměchace wobrazu wo žendželkej kralownje pschinoschujaja. Žedyn z najhóršich tajkich wobrazowarjow bě w samnym čaju wot knježerstwa rjad dóstał, tak zo móhlo so zdacž, jako by tute joho šchóranjo pschipožnowało. — Dalschich politiskich ježehwkwow pak to njezměje.

— Podobnje kaž francóžke zadžeržuja so tež mnohe němske nowiny. Tu pokazuje so husto njewuprajomnje hrube zmyslenjo. Ědyž wobohich wojakow, kotřiž po poručnosčji knježerstwa a pschedstajenych swoju winowatočž woprawdže ze wšchej šwěru dopjelnuja, na tak njehódne waschnjo hanja a wuśměchujaja. Wosebiteje čteče sebi z tym ničto njezasluži.

Žendželka. Chamberlainej a cýłomu ministerstwu, kotrež je wina na afriskiej wójnje, so w sejmie tola tak hubjenje njewjedže, kaž so wocžatowacž hódžesche. Samo jich pschecziwnicy su za to, zo ma so započata wójna ze wšchej mocu dale wjesčž. Z Žendželčanow njemóže žadyn čerpiečž, zo by jich mjeno we wukraju so ponižowało. Pschi tom njehodži so přecž, zo budže wójna za Žendželčanow dale čžešča, dokelž so samo w jich druhich kolonijach njeměny pokazuju. Tak knježi na psch. mjez jich wojakami w Egypťowskej wulka njepokojušič, wosebje dokelž je wulki dźěl z tamnych europskich wojakow so na transwaalske bitwischže so podacž dyrbjał. Ma tutym samym njeje so

tu poslednim času ničjo wjetšje stacž mōhlo. Buller bēšje drje, runjež žbity, slubil, zo chce za tydžej w Ladysmithu byč, je tež nowe pospity k tomu činił, tola je mēste, zo tam njedōndže. Dofelž staj mjez tym Roberts a Ritchener nimale k wōjstu dōšchloj, rēka, zo Buller ž cyła wotstupi.

América. W južno-amerikanskim statu Chile je žurowa žyma była. Na poł miliona wowcow je tam zunjeržko abo jo hōdu stradało. Wjele mjeńšich wobjedžerjow a najejtrow je wchitko pschjadžilo.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lēto 1900: kk. 311. 312. z Čenjerje: Marija Mjenjec, Hana Mjenjowa, 313. 314. ze Sloneje Boršee: Madlena Mētowskec, Michał Winkler, 315. inspektor Pētr Lehmann w Drježdžanach, 316. Pētr Rjeda ze Swinafnje, 317—319. z Budyšina: Mikławš Mjeń, Marija Kubicowa, Hańža Schneiderowa, 320. Mikławš Robl z Čornec, 321. 322. z Banec: Michał Zynda, Michał Pječka, 323—325. z Nowoho Łusća: Michał Měškank, Jakub Pjetaš, Marija Suchowa, 326. Mikławš Delan z Bačonja, 327. 328. z Hasłowa: Ernst Leńš, Ernst Běrmich, 329. Jakub Zopa ze Sulšec, 330. 331. ze Zejje: Jan Wolenk, Madlena Pjechec, 332—336. z Prawoćic: Hana Cyžowa, Jurij Zopa, Jan Lešawka, Marija Nowotnowa, Jakub Wićaz, 337. 338. z Jaseńcy: Marija Kralowa, Jakub Zynda, 340. 341. z Nuknicy: Jurij Jawork, Jakub Lebza, 342—346. z Khrōšćic: Pētr Dōrnik, Jakub Holka, Jurij Wałda, Pētr Krawža, Marija Wingerjec, 347. Michał Zynda z Noweje Jaseńcy, 348. Madlena Cyžowa z Pozdec, 349. 350. z Kozarje: Pētr Bētko, Pētr Ledžbor, 351—354. z Łusća: Mikławš Lawkus, Pētr Zynda, Hańža Bētkec, Michał Lehmann, 355—358. z Hory: Mikławš Kubica, Hana Rječynna, Jakub Rjeda, Michał Rjeda, 359. 360. z Lejna: Jan Pawlik, Jurij Domaška, 361. 362. z Časec: Jan Mar, Hana Koklina, 363—374. z Worklec: wučer Hermann Jurk, hrod. zahrodnik Jakub Miet, Michał Hermann, Marija Bōdlinkowa, Jurij Bētko, Jakub Mlynk, Jakub Salowski, Jakub Menel, Michał Handrik, Madlena Budarjowa, Marija Rjelkowa, Hańža Šoćina, 375—380. z Němcow: Jan Šiman, Jakub Jurk, Marija Hančec, Marija Šołe (Miklicec), Pētr Popjela, Marija Matijec, 381—383. z Kulowa: kapłan Jan Šolta, Michał Kral, Marija Šoćik-mlynkowa, 384. Mikławš Jōrš z Koćinje, 385. 386. z Rachłowa: Jan Hančko, Jakub Rōla, 387. Jakub Hernaš z Hōska, 388. Michał Wawrij z Kulowca, 389. Pētr Mrōz z (Delnich) Sulšec, 390. kapłan Pawoł Šolta w Žitawje, 391. farań Jurij Kral w Dubinje.

Porjedžeńka: W čisle 5. ma rēkać z Radworja: Mikławš Winař a nie Wineař.

Sobustawy na lēto 1899: kk. 776. farań Jurij Kral w Dubinje, 777. Marija Rebišowa z Bačonja, 778. Jurij Wałda z Khrōšćic, 779. Hańža Šoćina z Worklec, 780. Marija Ješcyňa z Kulowa, 781—783. z Němcow: Petr Čorlich, Mikławš Šolta (Pētrk), Jan Šiman, 784. Pētr Kubaš z Hōska, 785. Jakub Rōla z Rachłowa, 786. Pētr Mrōz ze Sulšec, 787. kapłan Pawoł Šolta w Žitawje.

Na lēto 1898: kk. 859. Jurij Šiman z Wutołčice, 860. Hańža Šoćina z Worklec, 861. Jan Šiman z Němcow.

Dobrowólne dary za towarštvo: M. M. 50 pj., P. L. 40 pj., J. Z. 15 pj., M. K. z Hory 50 pj., Hadamec holcy z Khrōšćic 1 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: K česći swj. swōjby, swj. Moniki, swj. Nothburgi, swj. Zity a swj. Isidora 20 hr., M. Š. z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubijn.

Dale je woprowal: M. Š. z Budyšina 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6671 hr. 20 pj. Dale dariehu: Wot Michała Kokle 50 pj. Wowći dawc wot třoch wowčerjow 85 pj. Pridawk 65 pj. Kapłan Pawoł Šolta w Žitawje 2 hr., wot toho nahromadžene 70 pj.

Zapać Bōh wšēm dobročerjam!

Čiřičej Smolerjec knižiczičejetnje w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 7.

17. februara 1900.

Lětnik 38.

Wopomnježu wótczinskeju měšdnikow.

A smjertnomu dnjej našeho Hórnik a chych hišćeje w prawym času něšto rjadkow napisnjež. Myslickeje mi njepobrachuje, dokelž, ščož je Hórnik znał a lubo měl, spomina husto na njoho a wě pschecy zaji něšto nowe wo nim prajicž. Ale — ale z čim započecž!

Čitach w Posole, zo staj Hórnik a Tadejus přenjeje pisomne słowcžo za cyrkej w Baczonju w Posole wozjewiloj lěta 1869; wuczežecy tutón lětnik z knihi, a hlej! hnydom tež naderdžecy: „Słowcžo za twarjenjo cyrkwyje w Baczonju abo w Czornecach“ podpisanje T. & H. — T. a H.! Zawěcže jara z krotka, ani słowo to njeje, jeno dwě znamješcey, a tola khowataj so pod nimaj mjenje měšdnikow, kotrejž změjetej dobry zwuk mjez najlěpschimi mjenami serbskich wótczincow wschěch časow. Tež z tutoho podpisanja samoho rěči rjany počink ponižnosce wobeju: wobaj lujezaj mějeschtaj hižo tehdom zwuczne, haj, ščož Hórnik nastupa, nahladne mjeno ščěroko a daloko, a tola khowataj so pod snadnym pismitom. A poprawom by zaji Hórnik swoje mjeno na přenje měšno stajicž směl, dokelž so pschi tajkich składnoscejach na abecy džywa, ale jako pokorny a pschi tom wobsladnivy redaktor Posola spokoji so rad z druhim měšnom. Njeje to, jako bychtaj so nadobnaj mužej jedyn druhoho w ponižnosce pschetrjećicž chychoj!

Wobaj skutkowachtaj bjez mała čas žiwjenja jeno mjez Serbami swěrnje a wutrajnje hacž do smjercže: Hórnik wumrě nimale spěchnje, móhl rjec z pjerom w ruch, a Tadejus Ratusch cyle nahle, napisawšich hišćeje tři přědowanja do časa. Rajka pilnosce, kajka swěra hacž do poslednjeje hodžiny! Wěcže směny so nadžijecž, zo je Jezus, tutón sprawný a dobrocziwný hospodar, wobeju swěrneju džělaczerjow we swojej winicy smilnje sudžil po swojim słowje: „Aj, dobry a swěrný služowniko! Dokelž běšce nad małym swěrnym,

postaju tebe nad mnohe. Dži nuts do wjesołoŕŕe swojoho knjeza.“ Wobaj lubowaschtaj serbski lud, ale nic jeno ze słowom, ale teŕŕ ze skutkom; luboŕŕ nawjedowasche jeju słowa, njech piŕŕomne, njech hortne. Za to ŕŕwedeŕŕesche jeju rjane jaine wofo, wo wobemaj je to nasch czaŕŕopis z dobrym prawom wuzbėhnył: wočŕŕo rėczi druhydy wjac dyŕŕli hort. Ale jeju luboŕŕ njebė slepa, wobaj znajeschtaj derje nasch lud a teŕŕ joho brachi a itaj hortuje a piŕŕomnije pschecziwo nim wojowaloj. A dokełŕŕ jo z tutej prawej, ŕŕwėrnej, z kóŕŕŕzym derje mėnjacej luboŕŕeju wuznamjenjeschtaj, mėjeschtaj teŕŕ wŕŕchudŕŕom wulku dowėru a pschitkinoŕŕe: jeju spowėdny stol bė pytany a wopytowany.

Spdyŕŕkuli wołtať ŕŕwjateju Cyrilla a Methodija w Bačŕŕonŕŕkej cyrkwi widŕŕu, dopominam so z wjeteŕŕa teŕŕ na Ğórnika, kiŕŕ je jón darił, a kaŕŕ samo wot so pschitkhadŕŕa mi na myŕŕle pschirunanjo z Ğórnikom a dŕŕensa teŕŕ z Tadejom. Ničto hagle njedwėluje, kotromu ze ŕŕwjateju japoŕŕchtolow Stowjanow bė ŕŕadny z njeju bóle po swojim skutkowanju podobny: Ğórnik wėŕŕe ŕŕwjatomu Cyrillej, załoŕŕerje ŕŕowjanskoŕŕo piŕŕmowŕŕwa, Tadejus bóle ŕŕwjatomu Methodijej ze swojim kŕŕutym, jimachym a do wutrobny so dobywacym słowom. Ğorłiwaj bėŕŕchtaj wobaj, jeno puč a ŕŕėdł jeju skutkowanja bė trochu wŕŕchelaki: wotpohlad a zamėr pak bė ŕŕamny: Wŕŕhitko Bohu k czeŕŕej a Serbam k wuŕŕitku.

Wėno drje je, zo knjez Tadejus jako mnich a kłóŕŕhtyrŕski duchowny jo njemóŕŕesche tak na zjawnym ŕŕiwjenju wobdŕŕeleč k ŕŕ Ğórnik, wot kotrohoŕŕ wulki dŕŕel wŕŕchėch nastorkow w ŕŕiwjenju serbskoŕŕo luda wulhadŕŕesche; ale zajimowal je so teŕŕ Tadejus za wŕŕhitko, ŕŕchtoŕŕ móhł naschomu narodej wuŕŕitne a spomozne byč. Sym sam ŕŕhuleť, znaty a pscheczel wobaju byl, a tuŕŕ smėł ŕŕnadŕŕ ŕŕowcŕŕo wo tom prajieč a napiŕŕnyc. Wė kwas w Róŕŕencze a na njón pohlada teŕŕ nasch knjez administrator P. Tadejus. Wjesadowachmy hromadŕŕe pola Scholėzic: rjenje tam bė, rjenje, nimo mėry rjenje, kaŕŕ na prawym wjesołym kwatu. A hiŕŕchje dŕŕensa wem so na to dopomnicŕŕ, kaŕŕ by to runje hagle nimo bylo, hacŕŕrunjeŕŕ je so hiŕŕo ŕŕchėnacze kóčz serbska zemja za tón czaŕŕ z nowa selenjala a z nowa bėłita. Swėrna ruka, kiŕŕ je telko tysacow, haj, ŕŕnadŕŕ ito tysac hoŕŕeŕŕ, kóŕŕiŕ wŕŕhitcy do Róŕŕanta k Maczeri Boŕŕej kŕŕwatachu a hiŕŕchje kŕŕwataju, ŕŕohnowala, tuta ŕŕwėrna ruka nas witasche a nascha bjesada bė tak wutrobna a wjesola, zo sebi serbski ŕŕwėnik wuczeŕŕech a — ŕŕwėwachmy: kłincŕŕesche to z wutrobny k wutrobje. Sam njeboh k hamŕŕki judnik Philipp z Kamjenca wupraji swoje wjeselo nad tym, a nasch knjez Tadejus sebi hnydom serbski ŕŕwėnik wobŕŕtara.

Knjez Tadejus bė jara ŕŕiwy a zajimawy bjesadnik, bė mnoho, jara mnoho cŕŕital a poŕŕčŕŕowasche rad najnowŕŕesche ŕŕiŕy teŕŕ druŕŕim; wosebje pak zajimowachu joho miŕŕijony a hiŕŕchje sem do Bačŕŕonja pólŕŕa mi czaŕŕopis „Katholŕŕke miŕŕijony“ a da mi prajieč, zo bych z nich wucŕŕahnył powėŕŕe wo pschecŕŕchėhanju wobohich Armenjanow. Njeŕŕŕym bohuzel móhł dokonječ joho pŕŕŕŕtwu. — Wón pak njebė jenofŕŕonŕŕski, ale postŕŕasche teŕŕ rad na druŕŕich, a tuŕŕ bė wobŕŕhad z nim luby, zajimawy, pohnuwacy. —

Ğórnik a Tadejus mėjeschtaj hiŕŕchje jenu zhromadnu ryŕŕy katholicŕŕu wosebitoŕŕe: wobaj skutkowaschtaj nimale czaŕŕ ŕŕiwjenja pschi cyrkwi ŕŕwjateje Marije a bėŕŕchtaj wulkej czeŕŕowarjeje Maczerje Boŕŕej: Ğórnik jako kaplan a ŕŕarť pola Maŕŕcheje Lubeje Knjenje w Budyŕŕŕinje, Tadejus pschi hnadownej cyrkwi ŕŕwjateje Marije w Róŕŕencze. Wo Tadeju je ŕŕiwjenjopis to rjenje a zdobnje wuzbėhnył. Wo Ğórniku smėm w tym nastupanju ŕŕowcŕŕo pschidacŕŕ. Wėch kandidat bohoŕŕłowŕŕwa a pschėbywach w Budyŕŕŕinje. Ğórnik wotpučŕŕo-

wasche do kšofčtra Marijinoho Dola, hdžež bě kždy króč pola knjezow a knjeznow jenaf rad witany hšeč. — Z toho zhyomadnoho pucžowanja mam póbla štončžo z joho horta, kotrež budže tež čžitarjam Posola zajimawe. Tehdom bě runje zemřel rakufki minister baron Haymerle. Wo nim pijachu nowiny, zo bě, dofelž dyrhješče jafo zapóšlanc do Persije pschjadženy byčž, za jštyri njedžele, do jštwy so zamknwjšči, perjšku rěčž nawuknyl. To powědach Šórnikej, a wón mi cyle z krótka a z waha rjekny: „To bych ja tež dofonjal!“ Šórnikej, tutomu rěčžnikomu talentej, kiž so ženje křwalit njeje, směny to dospolnje wěricž. Ponižnomu dawa Bóh hnadu a — njemylimy so — tež talenty. — Duch domoj pať wopytachnoj na nóe a džej tež Šilipsdorf, a wěm so derje dopomnicž, z fajej lubošču a nutrnošču bě joho pschebyť na tutym hnadownym měštnje Macžerje Bóžjeje. Šusto pať, a jelizo so njemylu, kžde lěto je wón wopytował našč drohi, kždej serbskej wutrobje šwjaty Křžant, a nic jeno to, wón je tež za to rěčžal. Šórnik měješče nic jeno za duchowne, ale tež za materielne naležnosče Serbow dobre wóčžto; tohodla jomu njebě pycha a pychaštwó lube. Tak wupraji so pschčžiwó drohim hospodariškim twarjenjam, měnjo, zo na pschklad bróžnje z cyla wulkoho pschichoda nimaja. Šu džě za krótki čas zafy małe a młbčži so tola wjele wonka z mašchin. Ale tež pschčžiwó roznoščenju serbskich pjenjež do cuzby so wjac hačž jónu wupraji, a tohodla bě jomu lubscho, zo bychu Serbja sebi wažili a rady wopytowali šwój Křžant, jenicžke drje, ale krafcne hnadowne měštno wotřjedž serbskoho wótcnoho kraja.

(Potračžowanjo.)

R o t h s c h i l d.

(Pisče — i.)

(Potračžowanjo.)

Po nanowej šmjercži so joho synowje rozeždžechu po šwěcže, runjež je jich wězo čas žiwjenja wjazala wutrobna lubošč. Salomon so do Wina poda, Nathan do Londona, James do Pariza, Karol do Neapla. Amišel abo Amjelm w staršijškim domje w Frankobrodže wosta.

Špomnjeni pjećo Rothšchildowje dha so na dobo zjewichu na pjeći wulkich pjenježnych wikach Europy. Špenježy mějachu, pschčjednota jich šylnješče, nanowe mjeno poručžowasche. Tež politiske wobštojnošče bywachu jim njemało w hódž.

Nathan Rothšchild bě do Londona šchol. Wón bě tež, kaž napisach, mjerčej Wilhelmej IX. wonych 15 millionow wróčžil, kotrež je z cyla wot počžatka w rukomaj měl, wot lěta 1806. A tak derje je z nimi witował, zo jomu Wilhelm IX. dari cyla winowu pincu a mnohoščž drohotnoho šufna. Nathan je hjež dwěla najoriginalnišči ze wšchčš Rothšchildow byl. Na Londonškej buršy běchu młodooho židafa ze zapčěčžom powitali; ale na město zapčěčža bóržy štupi špodžiwanjó, hdyž žhoniču, zo je Nathan Rothšchild šwój kapital za 5 lět wobrocžil 2500 króčž. Nathan Rothšchild službu kurirow (bēhafow, pēschnych jēždných) zawjedže, pokupi mnohoščž póštowných holbjow, wumylili a wumylšlowasche nowe a nowišče šřědky, zo by najprěnišcho a najwěščijšcho dóstawať powěčžje z buršy.

Mjež joho najšměrnijšich pschčželow šufšesche mjerč Wellington. Židowe pjenježy pomhachu, Napoleona pschewinječ a jafo jatoho póšlacž na

kupu Elba. Pšchez dolhe lëta Nathan wjerčeje Wellingtonej pjenjezy počęzo-
wasche, sčtož jomu czystoho dobytka wuda 1,200,000 puntow sterlingow, to
je: 24 millionow hriwnow. Mjez tym wschaf bë so Napoleon z wuhnanstwa
wróćzil, cych swët so postrózi, bursowy barometr wëschęzësche njewjedro.
Wellington pada jo w runej mërje do Brüßfela, zo by so na czolo jendžel-
stoho wójsta stupil — a Nathan, derje wëdžo, zo budža na přenjeje bitwje
hnydom wisacz wosudy ckeje Europy, spëchowasche za nim. Tak pschjindže
pod Waterloo, a w proštm woblęženju pschekhodžowasche bñschęzate rjady
stabowych generalow — njewopuschęzujó bitwischęzo ani na minutu. Ze
wschëmi so póżnawasche, wschitkich so praschęsche, barona Vincent, wjerča
Bozzo di Borgo, a druhich a druhich. Na wječor z druhimi tež wón poča
w nadžiji khablacž, zo wuhnatoho kejžora pschewinu. Tola lëdom bë Blüchera
wuhladal, na pomoc khwataccho, swojoho konja podkël, a pschijëchawšchi
z njemdrym spëchom do Brüßfela, smytny so do woza, a khwilki njewodnych-
mynšchi hižo nazajtra rano móřski brjóh postrowi w Ostende.

Morjo surowje zatkadžesche. Žadny z rybakow joho nochcysche do
Sendželskeje pschewjesč, podarmo Nathan dawasche 500, 800 a 1000 frankow,
ničto wo najwjetšchi pjenjez zahinčej njerodžesche. Naposledk pak tola suma
2000 frankow jenoho z rybakow nawabi — ale pjenjezy Nathan pschepoda
žonje: nan drje so z cžežka wróćzi. Tola lëdom bëchtaj wot brjóha wot-
razylój, so njebjó zjajni, morjo so zmërni, a hišchęze wječor toho dnja křobky
žid wustupi w jendželskim pschistawje Dover. A njebrójo z časom jebi naja
konja, a nazajtra rano joho bankierowje wuhladachu na bursy, blëdoho, stor-
hanoho, tschepotaccho, kaž by wumrëčž mël. Na Londonsej bursy bë
Napoleonowoho nawróta dla bjez toho hižo zrudnje cžicho; nětko, hdyž
Rothschilda widžachu kaž zmjerzka — a wëdžachu, zo je wón z bitwischęža
pschischol — buchu hišchęze njemdrischo drohe papjery za najtunšchi pjenjez
pschedawane — ale jenož někotři agenczi kupowachu. Buršianowje mėjachu
iich za blaznow, cžim bóle zo so powëšč rozschërjesche: Napoleoni je dobył.
To pak bë jenož Rothschildowju manöwer byl, a tež cži blaznowi agenczi bëchu
w joho službach byli. Za 30 hodžin bëchu pschęz 30 millionow frankow
namikowali. Hižo za 24 hodžin w Londonje zhonichu, zo je Napoleon pschë-
bral. Sendželske papjery na wulkotne hódnoty postocžichu. Te papjery bëchu
Nathanej wčzora za smëschny pjenjez pschedawali. —

Tak je so kublo rojiło Rothschildej Nathanej — a napominimy-li, zo
njejsu lënjoho passli ani Salomon, ani James, ani Karl, ani Amšel
w Frankobrodže, w Neaplu, w Parizu, we Winje — snadnje zrozemimy, zo
Rothschildowje džensa rozfazuja cýlomu swëtej. A pschidamy-li k Rothschildam
legiju zbytknoho židowstwa, kotrež je podobnje postupowało a postupuje, zasty
zrozemimy, tak tomu: zo móže so kšchëczan džensa žida lëdom dowobróčž.

(Potracžowanjo.)

3 Ružicy a Sakskeje.

Rabiczanska Katholfska Bjesada zeńdže so njeđzelu tydženja po
něšchporje k swojej porjadnej mėjacžnej zhromadžiznje, kotraž wot 7 hacž do 9
hodžin nimale trajesche. Zhromadžizna bë wot 35 wosobow wopytana,
potajkim zasty nadobnje — sčtož je znamjenity wobróť porunjó lońschomu —
a z cyla porunjó lirkofęzi poslednich lët. Mječy tak wostanje. 3 rozpramy

knjeza zliczbowarja, wuczerja Wjenki, zhonichmy, zo je doh, kotryž hiščeje forhoj czeži, so zasj wo 125 hruwu. zmjenšchil, a budže dha bórzy ta starošć wožbyta. K tomu štukowachu minjene lěto pšchobštajenja ze sfiopifikom, wofebje paš fermušne kulenjo, a tež prawidlowna měšacžna forhojna zberfa, kotraž tež tón króč něchtu wuda: 3,02 hr. — Swětowe podawki, kaž hewaf, wopominasche zapisowar. Najwyschiche a najšchěršche zajimanjo wišchoho swěta w pšchitomnej dobje wězo zbudžuja Woerowje a jich rjelowsta wójna wo prawdu a wo swobodu. W tym tež jeniczey našche pšcheczestwo pšcheczjuwo Woeram wotpoczuje, zo je prawo jich. Hewaf wišaf ju nam, samo so rozemi, wzdzělanišchi, zujestliwi a k našchej cyrwi dosčj šprawni Zendželeženjo lubšchi, dyžli Woerowje, kotřž katholicow pšchirunaja štafram a pohanam. Ale prawo je prawo. Tež nowy šódžstwowy zakon, štraž rakustich hórnikow a druge nowinki so rozpominachu. — Wo tom pokračowasche so w pšchewošchu wo krajosčžach pšchirody. Kunjež zemja dawno hižo njeje raj, je tola tež w tym šylzow dole radoščow a rjanoščow nadoščj zawoštajil najlěpišchi a najdobročiwišchi Bóh. Čłowjesta wutroba, kotraž za zwožom lačžni, ma tute rjanosče póżnawadž a z nimi so šchewicž. W tu šhwilu wišaf mnozy myšla, zo je jenicže wjeselo na zemi: picž a rejwadž, sebi hrafcadž a hračj. Šaf so myšla! W džiwofrašnych rjanosčžach so móhł rjec tepja a — njewidža jich. Najwjetšchi pucžowar, byrnjež najblěje žiwy byč, njemóže, šhiba jara šnadny džěl swěta wohladadž a joho krajosčžow. Něčžnik wopijuje z wóhniwymi a wyškacymi barbami pucžowarjow, njesměrne bohatšwa a přódnoščj horcnych krajow, hdžež z pšcheměru žiwjenščeje mocy kipi rostlinšwa a zwěrina — wuzběhuje hłubokoščj južnoho njebja, joho měnych a pšchefrašnych blyšczatych hwězďow — wulfoščj morja a hróžbnju majestatnoščj tež šibirškich puščinow a jich zjewow, kaž šewjernoho šwětkla. Tola tež posledni kucžik zemje ma swoje rjanosče. Ženož dohladadž so jich štušcha, a toho džě njebywa. K njebju n. pšch. čłowjek hlada z wjetšcha jenož, zo by widžal, budže-li desččj abo budže-li rjenje. Šdy bychmy sebi móhli myšlicž džěš, poblěšchenty na čas žiwjenja — abo tola tak, zo bychmy šlonca šhadšenjo a šhowanjo jenož jónu wob lěto widželi, to bychmy kaž bjez myšlow byli, wuhladawšchi krajosčž ranja a wječžornych zerjow. Šdy bychu něhdže w podzemškim hrodže ludžo bydlili a dobre jědli a pili a wišchoho dosčj měli — a my bychmy jich raz wuwjedli na wjetřch zemje, a woni bychu tu wuhladali zemju, rěči, njebjesa, mróčžele a wětrow móč, šlonco a joho wulfoščj, njelicžene hwězdy, měšacžk, kaš so pšcheměnja a kaš w šwojim rjedže hwězdy šhodža po njebju — woni so njebychu wróčžili pod zemju, ale radšcho bychu po prošchenu šhodžili tu na zemi a Boha šhwalili, kotryž je to wišcho štworil. Tež našcha wótna Łuzica je z jewiščžom Božej šchěždriveju rukow a joho mócných štukow. Z wyschinow Čžornoboha so rozwěra wulfoštny napohlad na požohnowanu krajinu, a w šrjedžiznje nad Šprjewju krašuje natwarjenty žyboli šo Wudyšchin. Daloko na wobzoru paš čžemui šo hola, a byrnjež šhuda byla, tež wona šwoje kublá a kuzla ma, kaž je nam tak prošče a rjenje a žrěčžniwoje wupisał a špěwał Šandrij Žejleš. Z lubožnych a krašnych dołow a škalškow pódla Šrubjelčic a Wólnjowa šo ščeborny paš Šprewje wije do Włotow, hdžež džělana na šta ramjenjow w ščžiznje wólšchow a bukow napoja našč kuziški raj. Štari Šerbja šu tutym rjanosčžam zrozemili, wobšydliwšchi hory, lěšy, wody, powětr, z lěšnymi a wódnymi ducžami, z Wětřec hólcami, ze zmijemi, z lufkami — palcžikami, z myšujami a wódnymi mužemi, a jich

dźowki kłodzachu jim tež mjez cźłowjeske dźěczi na pschazy... Rěcznik spomina na pscheczela — wuczerja, kotryž by dźěczi do pola a do schtomow wodził, bruczi a waczi, mjetele, kwětki a mochi a paprosche jich mjenowacž wucził a jim wo žiwjenju mrowjom a pčojkow powědał. Wufimny dha pschirodže zasty dobri bycž. Mjebudženy mjez tymi, kotřiž na polu widža jenož kopy snopow, męchi bėrnow, na licy jenož kopjena syna a w lěsu jenož hrjady a schěžepy a městno za hajnikow. Wo pschedmjecze, zawěsče powšchitkownje zajimawym, budže pofracžowane. Mimo toho je za džeń 4. mērcza hiščeže drubi pschednoscht slubjeny.

Zapisowař.

3 chłoho swěta.

Němija. Prynec Heinrich, bratr němskeho kejžora, je so po dwělětnym pschėbnywanju w Chinskej pschěz Italsku a Rakusku domoj wrócizil. Zaidženu sobotu wjecžor bu we Winje wot kejžora a mnohich archiwójwodow a druhich knježich na dwórniščeju powitany. Somu ł czejezi bėchu we Winje wšhelake swjatocžnosčeje. Wottud pschijědže prynec Heinrich wutoru do Berlina. Zoho nahladnosč a wuščifnosč stej za němske kolonije w Afiskej wjele skutkowałoj.

— Pšatk 9. małoho rōžfa započja so w němskim sejmje wulfa rozmołwa dla rozumnoženja wójniškich lōdži. Wjele nowoho njemōžesche so ł wěcy samej tu prajicž, pschetoj mēfacy dołho hižo knježerstwo a jednotliwe sejmiske strony w zhromadžiznach rēcža a w nowinach pišaja, schtož mōže so za nowy zakon a napischeczō njomu prajicž. Pscheczeljo nowoho zakonja rēcža za njōn wosebje tohodla, dofelž chcedža za wuwōžowanjo němskich rjemjeslniškich wupłodow, kotrež stajnje pschibėra, we wukraju dosahacy schkit mēcž. Z tym pak dyrbi cyly kraj bōle a bōle industriju ipěchowacž, a ratařstwu bjeru so z tym dźělawe mocy a placžizny za joho wupłody so z ničim njepowyscha, pschetoj hdyž Němija rjemjeslne wěcy wuwōžuje, tak nawopak tuńsche ratařske wupłody ł nam pschithadžeja. Čzim bōle so potajkim kraj na pschemyšlo zložī, čzim bōle schtodnje ratařstwo. Dyrbjało-li potajkim wone za nowe rozumnoženjo lōdži bycž, by na druhej stronie tež pravo mēlo, sebi wjebitowoj schfita wot knježerstwa žadacž. Wone mēlo na psch. so za to štaracž, zo by wosebje z rańschich krajow wjacy dźělaczerjow ł nam smēlo, a to wopravdže tež knježerstwo hižo tu a tam započjina. Wone mēlo dale tež z wyschšchim łom na z wukraja pschithadžace žita a z druhimi šředkami placžizny powyschecž atd. Jenož tak mōhlo tež ratařstwo na hlynym wójniškim lōdžništwje so radowacž. Zo tomu wopravdže tak je, čzujesche tež pschėdnyštwo znatoho zwjazka ratarjow jara derje a bēsche tohodla w čzim wjėschich wuzkoječach, dofelž chychu so tola radži tež jako wulcy wōtcžiny wopofazacž, kotřiž chcedža wšchitko rad pschizwolicž, schtož mōhlo němsku mōc we wukraju powyschicž. Bėchu tohodla radny nowy namjetowany zakon zacžisli, dofelž ratařstwu bōle schfodži hacž pomha, njewėrjachu pak sebi to čžinicž, dofelž by potom rētało, zo njėssu dobri wōtcžiny. Na trochu džiwnuščke waschnjo chychse sebi direktor zwjazka ratarjow, dr. Hahn, pomhacž z tym, zo zapōłnacej Szmuli privatnje naspomni, tak rjenje by bylo, hdy by prawje wjele sobustawow z centra pscheczjwo zakonjeje hłosowalo, sam pak ze swojimi pscheczjelemi w sejmje za njōn rēcžesche. Tak by potom zwjazk ratarjow swōj wuzitt mēł, hdy by so zakon zacžinyl, joho zastupjerjo pak bychu wulcy wōtcžiny so pschėd kejžorom a knježerstwom šlawicž dali. Zo tajke lēne žadžerženjo so ze šprawnosčju derje njezujese, to samo dr. Hahn

widzejsche, a hdyž Szmula w sejmje zdželi, schtož bě jomu prajit, chycsche to najradicho přecz. Dofelž so jomu to hubjenje radži, žadasche tamnoho na duell. So samo rozemi, zo joho wotpořazachu. Cyła wěc pak pokazuje, fak zarjadnistwo zwjazka ratarjow džiwne pucžiti řhodzi. — Namjet nowoho zakonja bu stoncžnje komisiji přichipokazany. Centrum je kručže wozjewiło, zo budže jenož potom za njón hłosowacž, hdyž knježerstwo wěcsje dopokaza, z čim chce nowe łódže płacžicž, a zo njeřmędža so řhudřichim ludžom nowe dawki naskadowacž. To je zawěcsje spravne rozomne stojniřcsje.

— Zwjazk ratarjow mějejsche 12. maľoho rōžka řwoju ředmu generalnu řhromadřiznu, kotraž bě wot něhdže 5000 řobuřstawow wopytana. Z rozpravu bě widžecž, zo ma zwjazk w tu řhwilu 206,000 řobuřstawow.

— Zapōřkanc dr. Lieber je řiřcsje řhory; njeje drje wřcha nadřija řhubjena, ale je jara maľo so z nim poleřřchilo. řwjaty wōtc je jomu požohnowanjo pōřkaľ.

— Nowy Řōlnjanskı archybiskop je so wot řwojeje dotalneje řaderbornuřseje diōcesy z wosebitym pařtyřřřim listom rozřohnowal. Wōn praji w nim, fak cřejřo so wot řwojich ľubowaných wēřiwých dželi, a napomina jich z nutřnyimi řlowami, zo bychu řwjatu wēřu jato podložk wēřnwoho řbořa ze wřcskej řwēřu wobřhowali. Ř joho powitanju w Řōlnje řu na 19. a 20. maľoho rōžka wulke řwjatocžnoscsje přichitowane.

Řakuska. Dželacřerjo we wřřelafich wuhlowých podkopych nochcedža řiřcsje z wjetřchoho džela zapocřecž dželacř. Najwōřtajniřcscho zdaluja so džela na Morawje a řhlezřřke. Přřed 15,000 ludžimi wozjewjachu wjedničny dželacřerjow, zo čcedža wobředřerjo podkopyw jenož mřđu wo 12 procentow a nic, fak dželacřerjo čcedža, wo 20 procentow powyřřicž, a zo teř řhodřinske dželo wob dřen zapowēduja. Na to wobzamřnychu, zo řo džela dale wōřtaja. Teř druhdže mějachu pořřyty ř wujednanju maľo wuřpēcha. Řo namjecže Řwınřkwo zapōřřanca řeřmana chce řakuske knježerstwo z druhimi knježerstwami jednacž, fak doľho maja dželacřerjo wřřednje dželacř, a fak hłownu přřicřiznu ř stajnym njeřmēřam wōřřronicž. Socialdemokratřny wjedničny pak řcsčuwaja přřecřizno tomu. řbrōcija řo nawopak, zo bychu dželacřerjo teř we Řuherskej a Řēmıřkej dželo zlořřili. To wōhľo wosebe indurřtriji najwjetřřchu řřchodu přřihotowacž. řřcschey wjacy a wjacy ludři by dželo přřiřadřřilo a nuza by jich ř njeřmēřam, řaj ř revoluciji hnaľa. Wōhu džakowano pak ani we Řuherskej, ani w Řēmıřkej wulkoho wuřpēcha mēli njeřju. — Řuhľo mjez tym bōle a bōle pobrachuje, fak zo je řakřke ministerřstwo wobzamřlo, zo ma na řeleznicach mjenje cřahow řēždřicž řacž dotal.

Řelgiřka. Ř řasınje w Namur mějejsche řandřenu njedřelu Řrierřki bıřkop Řorum přřed mnoho dželacřerjemi a druhimi ludžimi řjany přřednosřřk. Řēčejřche wo tom, zo mēľa řo dželacřerjam řahrodľa přřidacž, kotraž njeřmēľa řo jim bracž, řyrnjeř zadoľřeni byli. Z tym by přřewulkomu wofokčřahanju zadořřwane bylo. řubocř dželacřerjow ř domřzjuje ř porjadnomu řwōřřbnomu řıwjenju a z tym teř ř nabořřınje by rostľa a řocialny wuřřıřř by za wřřcēř wulki byl. řjacore indurřrialne wuřřawu w Řelgiřkej řu to řıřo zawnjedli a druhe čcedža řcsčehowacž.

Řom. řobotu tydřenja bēchu w řıřřınřkej řapali ř wopomnječřu na njeboh řamřa řıřřa řX. řwjatocžne řože řluřby. řwjaty wōtc bě přřhitomny a wřřıřřny mějachu wjeřokř zacřřřcsčez, zo je dořřokřnje řřrowy. řamřny džēř mějachu řomřke řatholicke towarřřřwa přēni wotpuřřny wōřřhad ř řčřřřřom

głównym bazylikam. Wschędnje pschichadźuja czahy pobożnych puczowarjow ze wschelafich městow.

Afrika. Schwórtogo wulkoho róžka pschindže nowy japoschtolski wikar za Sudan z němšimaj mješnikomaj Weilerom a Huberom a bratrom Blantom do Chartum, stareje Mahdijoweje rešidencij. 6. wulkoho róžka bu po 15 za fchesežanstwo surowych a krawnych létach přenja boža mscha zasty na tomle měsjece swjećena. Wobšcherne pola je tu za missionarow zasty wotewrjene. Dowěrjenn je tutón kraj zjednocženjawa synow Najswjećšijeje wutroby Jězusewje. Słaběje je swoju němšku missionistku fhěžu w Milau pola Brixen.

Wotroba. Swob wjez fhudymni wobwđerjemi je czim hóršchi, dofelž nima Serbska afrifantnje pójny dla dosčž sredkow a czasa, wo za nich staracz. Na 1 pichčeny sčowžkow dóstawa podpjeru; mnozy pať pschi tom hłodu mreže. Wotroba pyta sebi wjaczy woporow hacž hdy přjedy.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 392—397. z Njebjelčie: kaplan Mikławš Jawork, Jakub Leňš, Bosčij Pjech, Marija Žurowa, Mikławš Robl, Jakub Hostak, 398—400. z Pazlic: Mikławš Weelich, Jakub Krawčik, Pětr Haška, 401. P. Romuald Domaška z klóštra Marijneje Hwězdy, 402—405. z Kukowa: Marija Hórbaneec, Madlena Hodankowa, Jakub Jurk, Madlena Kubašowa, 406. Hana Rječecyna z Džěchorec, 407. 408. konwent klóštra Marijneho Doła, 409—416. z Wotrowa: Madlena Bulankec, Michał Šolta, Jurij Lebza, Michał Rjeda, Hana Roblowa, Mikławš Rab, Jakub Džistawk, Hana Čochowa, 417. 418. ze Žuric: Jakub Cyž, Michał Krawčik, 419. 420. z Kašec: Michał Mětk, Pětr Cyž, 421. Jan Hajna z Nowodwora, 422. Mikławš Knježk z Krjepjec. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na léto 1899: kk. 788. 789. z Njebjelčie: Mikławš Jawork, Pětr Stranc (Hajáš). (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary za towarstwo: M. J. z N. 1 hr. 50 pj., klóštr Marijny Doł 5 hr.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusewje w Baćonju.

Dale je woprowala: Njemjenowana z Budyšina 1 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Njemjenowany z Budyšina 10 hr., na Pjeheec-Měšerec kwasu w Měrkowje 25 hr. 5 pj., wučer em. Jakub Kral z Radworja 3 hr., Haňža Kašporka z Boraneec 3 hr., Mikławš Kubaňk w Drježdžanach 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale je woprował: Njemjenowany z Budyšina 10 hr.

Za kerchow w Lubiju: Jakub Šolta z M. 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6675 hr. 90 pj. Dale darichu: Wot prof. Tajrycha z Pardubic (za wobrazy darjene wot dr. Muki) 1 krónu = 85 pj. Wot inženěra Fiale we Kijewje 2 rubl. = 4 hr. 30 pj. Delanska Patentna Komisija 65 pj. + 70 pj. Na Mónkec-Welsec kwasu w Dalicach nahromadžene (z dodawkom r.) 25 hr. (zběrarcy slawa!)

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Ke fupowanju poručamy:

Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“ in Banz.

Na pschedań pola zwónka Serbskeje cyrkwje za 20 pj.

Čłhčez Smolerjec knihčičiččjetnje w Macčičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 8.

24. februara 1900.

Lětnik 38.

Do Roma!

Prěnim potwěšćam wo pucźowanju do Roma móžemy nětko, hdyž su nashwilne czishećane rozprawy wudate, někotre wědženja hódne drobnošće pschidac. — Sobupucźowacj móža nic jenož mužowje, ale tež žony abo holcy. (Holcy w Romje družki hotowacj chycy, je pał po našim mjenjenju nimale njemóžna, ale tež hjezzmyslna a njerozomna wěc.) — Skhorowate wojoby njech sobu njejeđu, dokelž tak daloke pucźowanjo, wošebje dolhe wjezenjo a wschelake njezwučene jěc, nimale napina, a na tajkim puczu sšhorjeć, je njeluba wěc.

Džen wotpucźowanja njeje hišće cyle wěcže postajeny, najskerje wot-
jědu pucźowarjo z Freiburga w Breisgau (w Badenskej) pó údželu 30. ha-
pryla (wot nas 2 dnjej předy) a budža 8—10 dnjom w Romje, tak zo
budža kužich pucźowarjo něhdže 3 njedzele časa trjebacj. Pucž póidže wot
Freiburga pschez (Gotthard) — Chiajso — Milan (Mailand) — Bologna —
Voretto — (a jeli móžno: Njiffi) do Roma a wot tam pschez (Chinzi —
Toronto) — Florenz — Bologna — Milan — Chiajso zasj do Freiburga
domoj. (Štětž chce domoj sam jěc, móže tež Benedig wopytacj.) Pucźo-
warjam, kotřiž daloke wot Freiburga bydla, potajkim tež kužičanam, radži so,
zo sebi njebychu doma jědmu khartu (billet) hač do Freiburga a tam druhu
hač do Chiajso brali, ale zo bychu sebi hnydom doma wofolnu khartu (Rund-
reise-Billet) hač do Chiajso pschez Freiburg skazali. A tutu radu dyrbity
za cyle midru pschibóznacj; pschetož potom njetrjebaja nashči pucźowarjo na
domojpuczu zasj starj pucž na Freiburg wofoto jěc, ale móža so po cyle
druhim puczu pschez naranšchu Schwycsu — Bodensee — Mnichow (München)
domoj wróćic. Tohodla bychmy jim scžehowacj pucž radžili: Budyščin —
Drježdžany — Chemnitz — Zwickau) — Reichenbach i. B. — Hof — Nürn-

berg — (Stuttgart) — Karlsruhe — Freiburg i. Br. — Basel — Arth-Goldau (mjez Bierwaldstädtskim a Zugskim jězorem) — Chiasso (pšchi nazwjeczornej wopušchi jězora Lago di Como) — Arth-Goldau — Zürich — Winterthur — Korschach (abo Romanshorn) — pšchez Bodensee — Lindau — Mnichow — Regensburg — Hof (abo Pilsen — Saaz — Bodenbach) — Drježdźany — Budyšin.

Placizna za cyle pucžowanjo (wjezenjo, hospody a jěč) wot Freiburga hač zaš tam domoj je: 270 hriwnow, abo jeli so pšchez 450 pucžowarjow wobdźěli, kaž je to nimale wěste, za III. klassu jenož 200 hriwnow. A tomu pšchidaj pak wudawki hač do Freiburga a wot tam zaš domoj: jězdna kharita tam a domoj III. klasy 60 hriwnow abo, jeli w Bayerskej, hdžež ipšichny czah III. klasy nima, w II. jědžesch: 81 hriwnow, jěč a hospoda za 2 dnjej na tam-puczu, 1 džen w Freiburgu a 2 dnjej wot tam na dom-puczu, to je 5 dnjow: 30 hriwnow. — Tuž by cyle pucžowanjo wot nas hač zaš k nam domoj něhdže 300 hriwnow abo sto tolet placizlo (jeli by so pšchez 450 pucžowarjow njezamokwilo, 70 hriwnow wjac).

Schtóž ma mysle jěč, póšzel na adresu: „Zentralstelle für Jubiläumsfahrt nach Rom, Sr. Hochwürden Herrn Geistl. Rath Dr. Wertymann in Freiburg im Breisgau“ z listom za 55 pj. listowych markow, zo bychu czi za to knizku „Pilgerbüchlein“ póšali, kotraž sjezd měra wuridže a hdžež je wscho dakladnje wopisane. (Njezabudž pak tam swoju dospołnu adresu podpisać.) — Pšchjipomnicž chcemy hiščeže, zo nazymu (w septembru) tež bayerski procession z Mnichowa do Roma pojedže, schtóž je wot nas ruńšchi pucž a tohodla tež něšto mało tuńšchi, tola wězo tehdom něchtóžkuli nuznoho nazymšohoho dźěla dla njebudže woteńč móc.

Wopomnjeczu wótczińskej mješnikow.

(Pofracžowanjo.)

Róžant, našch jeniczi rjany Róžant wosrjedž serbskoho kraja! Kotry katholicki Serb njeby jón hižo widžal, wopytal! — To je hižo dołho, jara dołho, zo sym jón widžal wječor w měsacžowym swětle, ale wobraz, kotryž je so mi tehdom do pomjatka a wutroby zaczińčezał, mam hiščeže džensa jasnje pšched jobu a dlěje a rjenšchi widžu jón z wóčkom lubosče, wěry a pšchihilnosče. Wě to w najkrajnišich časach lěta, holt a hara koło wokoło bě wocžichla, měsacž sezele swoje běle, mife pruhi z hwězdneho njebj, a kaž najrjenšchi truch zemje z najluboznišich powjesčow, kiž stej macž a wowska něhdj powědałoj, leži pšchede mnu prajerbski kraj — wótcny raj: wš a wjesli wosrjedž zelenych kufow, cyrkwy a wěže, wustupowace ze težjacych schtomow a wšchitlo wobrubjene ze štajnje jenak zelenej holu. Róčna rosa wofschewja wšchu zemju a pšchuwěchuje na tysach, haj milliony łopjesčkow a trawicžkow swoje kystalowe pacžetki, zo so cply swět blyščezi a frinkota ze wšchěmi barbamami tuczele. Talc njewopisomna deba pšchirody, tutón lubozny wěnc, namity z dymjacych so kufow, žohnowanych honow, zelenoho lěša a wšow a wjeskow ze schtomami w najrjenškej wóni težjacocho nalěčža: a wosrjedž tejele krajnje krajiny pozběhuje so swjatnica swjateje Marije, kaž kralowna mjeze wšchěmi cyrkwyemi šcherofo a daloko: našch Róžant!

Bjez džiwa, zo so mi czuceža, mysle, dopomnjenki do wutroby dobywachu. Nicžo na swěče nještawa so bjez Božeje wole, ani wrobl z třechi, ani wólšta

z hlavy njepadnje bjez Božoho wědženja. Zawěsće je sebi potajfim tež swjata Marija po cyle wosebitej radže Božej runje tonle blečk serbskeje zemje za swoje hnadowne městno wuzwolita, zo bychu Serbja, kotřiž su wěrje swojich katholickich wótcow swěrnj wostali, nimale w srjedźiznje swojich wosadow měli swjatnicu swojeje njebjeskeje maczerje. Čzesćowanjo swjateje Marije je znamjo prawoho katholickeho žiwjenja: hdžež to wolowknje, wolowknje tež wěra sama, hdžež to kěžje, njese tež křesćanske žiwjenje najrjeńske ploby wschěch pocžinkow. Tohodla je tež wěsće Jezus swoju cyrkej, kotruž lubuje jako swoju njezranjenu njewjestu, we wschěch krajach a we wschěch časach wudebil z rjantym wěnom hnadownych městnow swojeje Maczerje: zo by, kiž je z nim čerpiela, tež z nim čzesćena byla. Tak ma Pólška swoju Čženstochowu, Francóžska Lourdes, Italska Loreto, Ratuska Mariazell, Schwicarska Einjiedelu: my pak našej Mózant!

Wschě tute městna su sławne mnohich a wulkich džiwow dla a tež našej Mózant jich njeparuje. Ale najwjetšeho hnada a — směmy-li tak prajić — najspomoznišchi džiw, kotryž móžeske nam Macz Boža wuprosyć, je zawěsće to, zo je tež w najzrudnišchim času so hišće tello katholickich wosadow w Serbach zdžeržalo a z nimi tež serbske narodne žiwjenje. Tež tu płaći: wěra wukhowana, wschitko wukhowane, wěra zhubjena, wschitko zhubjene. Wo tym bě tež jedyn z najhorliwischich serbskich měšchnikow w tamnym času, hdyž so tak mjenowana reformacija rozšěrjeske, pschewědčeny. To bě farar Serbin w Kulowje. Jeho žiwjenje je „Kath. Bosol“ w swojim času wopisał. Tola njech je z tym ni domolene słowčto k čzesći tutoho nadobnoho muža pschidacž.

Moja wotka, kotraž bě hižo w času bitwy pola Budyschina lěta 1813 w swojim schěščadwacnym lěće, móžeske wědžecž a wědžeske z hortnych podawiznow wjele zajimawych drobnostkow wo „Serbinec knjezu“. Jako džecžo dyrbeske z hornčeskim faranom po wodu hić. Duch dom pak šta so jomu njebožo: faran so rozrasy. Jeho zrudoba bě wulka a wón płataške. Bórzny pak zašlyšča nad swojej hlownu abo na nej ptacžka, kiž luboznje spěwajo joho troštowaske a pohnu, zo dyrbi so wobrocjeć. Wón so wobroczi a hlej! faran tam stojeske cyle njezranjeny. Hacz je so wěc čzišce tak mela, schtó chcył to wobkrućecž? Tola kaž wschitke powěsće, tak ma tež ta zawěsće swój dobry podložk. Hlowna wěc pak je, zo je so wo Serbinec knjezu šta lět tak lubozna — prajmy! — „legenda“ zdžeržala. Wón je wěsće wot małosće k tomu powołany był, zo by w swojim času wulke skutki lubosće a pobožnosće wumjedł a jako nimo měry swěrnj a horliwch duchowpastyr njemake wuspěchi docpěl. Wo nim praji P. Ticinus, měšchnik z rjadu jezuitow, rodženy z Kulowa, zo by dyrbjal cyle wulku knihu pisacž, hdy by joho cyle skutkowanjo a zašlužby wo cyrkej Božu wopominacž chcył. Wón je pschěz dwě scže bldnowěrimych zasy k prawej wěrje wrócizł a we wažnej naležnosći, kotraž cyrkej nastupaske, sam do Wina ke fejšorej Leopoldej I. pucžował a tež swój wotpohlad zbožownje docpěl.* A z wotfel čerpaske móe a zahorjenjo? Z wulkeho džela z njewustawaccho čzesćowanja swjateje Marije w Mózencze. Skoro

* To a wjele druhich krasnych wěcow namašaj nadrobne a derje wopisane wot knjeza P. Ludwika Ungeremanna a druhich w „Kath. Bosole“ z lěta 1863/64. To njech tež z nowa k tomu napomina, zo bychu sebi čžitarjo „Bosol“ khowali a po móžnosći zwjazacž abo z najmjeńšcha kóžby lětnik pschurowacž dali.

wšćednje kłodźešće z Kulowa, hđžež jako farać skutkowašće a wumrě, do Róžanta. Bjez mała heroišće, z najmjeńšcha pak njewšćedne su jeho słowa, kotrež khoromu Handrijeje Hanczej w Němcach, napominajo jeho, zo by so wo zbóžnosć swojeje dušće starał, rjekny: „Hdy bych ze swojej smjerczu twojej dušće mohł wužitny być, ja chcł radn za tebe wumrěć.“ Džiwajo na wšćitko to, by drje so prócy placžilo, hdy by so dokładnišće wo žiwjenju tutoho wulkotnoho a „swjatobliwoho“ měšćnika ślědžiko a nadrobnišće pišalo. Runje tajkich žiwjenjopišow mamy pschemalo a tola su wonie schpijel, z kotrohož móžemy sebje samoho, swoje samjne ślabe a dobre strony najlepje spóznacž, pschikladn, po kotrychž móhli so sami zložowacž. „Słowa jeno pohnuwaju, pschikladn czahnu.“ Tež w tym nastupanju je so našch njezapomnity Hórnik jako došć wobhladniwy mjednik swojoho ludu wopokazal: sam je wjele žiwjenjopišow zestajal a tež druhich k tomu namolwjal, zo by našch mały narod tež swoju galeriju zaslužbnych a to nadobnych mužow měl. Tak nadědžech runje w přenich wóšom lětnikach „Kath. Posola“ mnoho zajimawych nastawkow ze serbskeje zańdženosće. Lud, kotryž ma swoju zańdženosć, ma tež swój pschichod. A směm prajicž, z wopravdže wutrobnej radoscju sym tute dny z nowa pschecžital: „Stawizny Róžanta“. Najki dolhi jimacy rjad krašnych wobrazow je zapisk duchownych: administratorow a kaplanow pschi tutej swjatnicy: wot Wiklawšcha Bjecha z Sibonja, kotryž bě přeni fundirowany kaplan wot l. 1727—1739, hač do lědma zemrětoho P. Tadeja Matušcha. A mjez nimi mužojo, kotřiž su za rozwučenje serbsoho ludu a za serbske pišmowstwo hač nanajkwalbnišće skutowali: P. Tecelin Mět, P. Tadejus (Pacá), rodženy Čzech, kotryž dospólnje serbski nawukny, serbsku řečnicu a słownik napisal, P. Arnold Wornar, kotryž wjacore serbske wěcy spijsal, P. Ludwik Angermann, rodženy Němc, kotryž, serbski nawuknywšchi, jara mnoho, derje a dokładnje pišasće, P. Innocenc Sawork, kotryž je jara powucžace a wobšćerene nastawki do „Posola“ podawał, a stónčnje nic najmjenje našch hišćeje dolho njewotžarowany luby k. P. Tadejus Matušch, swěny sobudžělacžet, rozschěrjet a spěchowar „Kath. Posola“ a protyki „Krajana“. Zawěcže rjany dolhi rjad měšćnikow, z hortom a pjerom za našch lud skutkowacych, z kákimž móže so lědma žana druha cyrkej wupokazacž. Haj, Róžant je tež w tym nastupanju cyle a dospólnje našch: serbski, katholicki. A tohodla bjez džywa, zo sebi Róžant tež wosebje wažeschtaj tak wótcžinscy zmyslenaj měšćnikaj, kaž Tadejus a Hórnik.

(Potracžowanjo.)

3 Ružich a Saksteje.

3 **Khróscje.** Zańdženu srjedu tydženja, 14. februara, wotmě našcha „Zednota“ swój lětuschi založenški mjedžen. Zmyske mjedro bě drje jich wjele pohnuło, zo bychu swoje koniki zapšchahnyli do pschnych sankow a k nam do Khróscje pschikhwatali, hđžež sebi zawěcže zawjejelacoho wofšćewjenja nadžachu, a su je drje tež namatali. Tola wjele wopytowarjow našchid swjedženjow z přjedamšchid lět bě doma wostało, dokelž so slyšeho sněchowoho wěcža bojachu. — Spěwanjo zápočja a wumjedže so po programje z wuštojnym namjedowanjom dirigenta, knjeza kantora Hile. Najprjedy spěwasće so rjany ludowy spěw „Hdyž pak běchu knjeza myšle“ z pschewodom orchestra Kamjensteje wojersteje hudžby. Za spěwari, kaž za orchestr běšće nam hłosy sławny knjez dr. Pils z Drježdžan zestajal. Hdyž so na to quintett: „Kjane Hantl,

połne kłanki, srebro w móschnje" zaspěwa, běchu to same krasnosće, kotrež so tu našchim poslucharjam sticězachu. Tež nawróť 19. lětsotka, němŝki směšćk, je so derje spodobal. Na kóncu našćich spěwnych pschědstajenjow pschicžampa so tu tež Bosćizij Alibora, abo ryjeť złota w Mexifu, bě w młodosťnych lětach jako šchewski wot swojoho mišćtra často ze šchewskim rjemjenjom woczahowany, na tajŝe razne wuwučowanjow pať so rozhorowšahi do Mexifa čzeńny, hđžež jebi wulke hromady złota nary. Zbožowny wróći so z wulkej móschnu złotych, wopasany z tsělhami a cyle zarosćenny do hošćenca swojeje narodneje wšy, hđžež joho ničtů njespózna. Sđyž pať so spóznač ba, stónczi so cyle pschědstajenjo w bratrowskej lubosći. — Wo tajkich duchownych wužiwanjach žadaŝe tež žoľb swoje prawo, a započza so druge wotdželenjo programa, za tón wotdžel bě so hošćencať derje postarať. Běŝe tu dočz a dobre jěcž. Pschi jedži postany najprjedy knjez dirigent Hila a sławjeŝe krajnoho wótea Soho Majestosć krala Alberta, jako lubowarja swojich swěrných Serbow; pozběhnywšahi swoju šchleńcu wunjese Soho Majestosći tsifróčznu sławu, kotrež pschitomni móćnje pschihłowachu. Húdžba zanjese „Krala Bóh požohnuj“, šchtož pschitomni ze zahorjenjom stojo wispewachu. Knjez wučer Skoděńk sławjeŝe Žednotu a jeje wuštojnoho dirigenta, a wispěwa so „Naŝe Serbstwo z procha stawa!“ Na wuklincžane słowa so zložujo napominaŝe knjez dr. med. Rachel z Panczić serbske maczerje, zo bychu tola swoje džeczi tak prawje w serbsćinje wukublowale a jim hižo w młodosći lubosć k serbsćinje do młobnych wutrobow zaschćžepjale, jenož pschěz tajke wukublanjo bndže potom móžno, nam tajke wjesela pschihotowacž, kajkež dženŝniŝe je. Tohodla wunjese sławu wschěm dobrym serbskim maczerjam. Tež městopschědsyda Žednoty pozběhny swoju šchleńcu a džakowasche so w mjenje spěwaťskoho towarstwa wschěm wopytowarjam dženŝniŝchoho zawjeselenja, kotřiž běchu tu njedžiwajey na wjedwo k nam pschihłowatali, a wunjese jim sławu, šchtož spěwaťŝe towarstwo móćnje wospjetowasche. Na pokiw knjeza kautora Hile zarjadowa so žberka za nowe cyrkwinŝe piŝchćzele, a nazběra so tu pschěz 33 hriwnow. — Tšeczi džel programa běchu reje.

J. K.

3 cnyłoho swěta.

Časla. Soho Majestosć kral Albert poda so zańdženu sriedu pschěz Mnichow a Ulm do Sigmaringen, zo by tamnu wjerchowŝku swójbu z Hohenzollern wopytal. Wot tam chce 2. měrca z Zeje Majestosćju kralowej Karolu, kotraž je hižo wot 23. małoho rózka w Sigmaringen, pschěz swj. Gotthard do Mentony jěcž, zo byŝtaj tam nětoire njedžele pschěbnywaloj.

— Napŝchězo tamnym dželaczerjam we wuhlownych podkopych pola Plauna, Zwikawy atd., kotřiž swoje dželto zložuja, saŝŝe knježerstwo kručze wustupuje. Zhromadžowanja su jim zakazane. Hošćency dyrbja wječor 1/2 11 zawrjene byč, a ničtů njesmě z wonka na dželaczerjow łakacž, zo by jim dželto wotradžal. Ze wschěch dželaczerjow w saŝŝich podkopych njedžela w tu khwilu tšecžina. Zloženjo džela posledni čas njeje pschiběraťo, hacžrunjež njespokojojocž tež mjez tymi dželaczerjemi, kotřiž su hacž dotal hiŝchěze dželali, pschěch pschiběra. Wuhlo mjez tym dale bóle brachuje, woschje tež w domjacych potrebach pola khudyh ludži. Tu a tam je tohodla slyŝchěz, zo su so w uocy do wuhlownych kólnjow łamali a kradnyli. We wukraju, woschje w Rakuskej, njejsu so wobstojnoŝe wjele pschěmėnikė. Woschje w schlezkich

a morawskich podkoptach dźelaczerjo dale strajkują, mjez tym, zo je so w czechskich podkoptach wjacj dźelaczerjom k dźelu wobrocziło. Derje je, zo tola w Němskej hišćeje we wjetšich podkoptach dźelaja. Hdyž bě njedawno w němiskim sejmje rozmołwa wo tutych wěcach, slubi minister, zo dyrbja so ponizene placiziny za wuwožowanja němstoho wuhla do wukraja zběhnyć. Stalo so to hač dotal hišćeje njeje. Ze wschelaticj znamjenjom so z cyla zda, zo wobjedzerjo wulkich podkoptow, do tak mjenowanych syndikatow zjednoczeni, wuhlo hišćeje zdžeržuja, zo bychu placizinu powyšeli. Wěste z najmjenjšcha je, zo woni škody wot drohoty njezměja, ale jenož dźelaczerjo a cych lud.

Němska. Z mjenje wažnych rozmołwow poslednjoho časa w němiskim sejmje, chcemy tón króć trochu dokładnišeho spominacj na to, šhtož so wo němiskich wukrajnych kolonijach rěčesje. Něšto pscheco je, zo kolonije trjebamy, dofelž na našej kraj pschewjele ludži a ma so tohodla za nowe krajiny staracj, hdžež móža wupucžowacj. Dale, zo dyrbi tež za zwonkownymi krajemi so staracj, hdžež móhli wupłody našeje industrije wuwožowacj. Našce kolonije měle nam potajkim wotkupowacj, šhtož sami ze swojimi rukami dźelamy, a stacj, šhtož k tajkomu pschedželanju trjebamy. Šhto smy nětko z našchimi kolonijemi hač dotal w tom nastupanju docpěli? Němski kraj ma lětsa za nje porjadnych wudawkow pschez 7 millionow hriwnow, k čomuž hišćeje wulke wurjadne wudawki pschjindu, kaž kupny pjeněz za Karoliny. Wšchitto pak, šhtož smy zańdžene lěto do swojich kolonijow pschedawali a z nich kupowali, wučini něšto pschez tři milliony. Čisty wunowščk je potajkim jara snadny. Wosebje zrudne su wobstojnosće w našchich kolonijach w naranjškej Africy. Němskich wobydlerjom je tam wscho hromadže 881, z kotrychž su nimale połojca, mjenujucj 394, zastojnicy. Druzj su z dźela misijnarjow, pschekupcy a hošecencarjo. Loni bu tam wot němstoho kraja železnica kupjena, kotruž bě tak mjenowane afrikanske towarštwó twariło. Dwaj millionaj hriwnow kraj za nju zaplaczi. Něšasce tehdom, zo tutu železnicu trjebamy, zo by z nutřkownoho kraja wosebje lhosej, kotruž mějesce so tam bohacze plahowacj, do pschistawa Tanga wuwožowala. A kelto mějesce nětko wuwožowacj? W pscherežku na džen polšchtwórtca centnarja, šhtož bychu někotři čorni za šlebjertku katuna tež dokonjeli. Z Tanga do kraja nuts mějesce železnica wschědnje něhdže 90 centnarjom woznyć — a to bě z wjetšcha cyroba za wobydlerjom, kotřiž surowje z hlodom čzerpjachu. Hdyž so wo to jednasje, zo by kraj železnicu kupil, dyrbjesce wosebita komisija pschepytowacj, hač je pschi nej wšcho w dobrym rjedže. Pozdžišcho so pokazo, zo běchu lokomotivy, wozy a kolije tak hubjene, zo dyrbjachu do štyrjoch wozow dwě lokomotivy pschahacj, a tajki cžah pschječědže potom z lohfočju za 6 hodžin 40 kilometrow, šhtož móže srěni pucžowar za 8 hodžin pschecić. Tu drje móžemy so na ruskje pschisłowo dopomnicj: „Manť (car) je daloko“ — a tohodla wšcho nje-widži. Wuzitka nam potajkim kolonije hišćeje pschijnjele njesu. Našce cyłe pschekupštwó ze wschěmi našchimi němiskimi kolonijemi wučini lěta 1898 jenož 16 millionow hriwnow, mjez tym, zo smy w samnym lěcže z jendželskimi kolonijemi, za kotrež kraj žanoho wudawka nima, 500 millionow hriwnow pschekupowali. K tomu pschjindu hišćeje wschelake druhe njedostatki. Tak na pschikład stawaja so wot našchich wyschłow a zastojnikow pschecy z nowa zasy surowosće pschecziwo tamnym wobydlerjam. Tak je w tu khwilu němiski wyschł z dobreje katholickeje swóiby Arenberg w pschepytowanju, dofelž je

czornoho bjeze wšheje pschicžiny z dobrým pschemyslenjom na ſurowe waſchnjo moriſ. Zda ſo ſtoro, kaſ by tamny powětr ſharakter ludži kaſyl. Němſtomu knjeſeſtſtwu ſo tež ze wſchim prawom porokowaſche, zo w narańſchej Africy za zaſtojnſkow njeberje kſcheſczanſkich Suaheli, koſiſz ſu w miſſionariſkich ſchulach wočehnjeni, ale Muhamedanow, koſiſz ſu najhórſchi njeſcheczeljo czornych wobhdlerjow. Doměra ke knjeſeſtſtwu taſ njemóže pschiběracz. Dyrbja-li po-
tajſkim najſche kolonije něhdy za naſ zohuowanjo bycz, budže ſo w nich wjele dyrbjecz pscheměnicz.

— Krajne miniſterium wozjewja pschedpiſma, kaſ maja pschichodnje wučerjo ſwoje wojeriſke ſlužby dokonjecz. Wo tutych ſmědza jaſo jenolětni dobrowólnicy ſlužicz. Schtóž to njecha abo k tomu ſrědow nima, móže jene lěto w kaſernje ſlužicz, a je potom wotpuſhcženy kaſ druzy wojacy po dwě-
maj lětomaj.

— Zapóſtlanc dr. Lieber ſo taſ porjedža, zo je fruta nadžija na joho doſpolne wuſtrowjenjo.

— Prufki miniſter Studt je na hladkim linoleum ſo wobſunyhwiſchi ſebi ranjenjomu kóſcz złamaſ.

— Nowy Rólnjanſki archibiſkop Simar je ſwoje nowe měſtno naſtupiſ, pschemodžany wot přenič duchownych ſwojeje dotalneje dióceſy jědžeſche z woſebitym czahom do nowoje. Hižo na mjezacy w Eſſen bu wot woſebiteje deputacije poſtrowjeny. Deputaciju wjedžeſche kapitlowy wikaſ Kreuzwald, doleſz bė ſwjeczacy biſkop Zwiſcher ſhorſeže dla zadžewany. Druhe wjeſche powitanjo ſta ſo w Düſſeldorſje, najſwjatoczniſche pak bė w Rólnje ſamym na dwórnſhcžju a w domje. Cyke měſto bė z wěncami, ſhorhojemi a róžemi na-
najkraſniſcho wupyſchene a tyſacy wobhdlerjow wobdžěli ſo na poſtrowjenju. Njewuprajomna bė radoſeč, hdyž nowopoſtajeny archibiſkop w kraſnym domje ſwoje zohuowanjo wudžěli.

Rom. Swjaty wótc, kotryž jaſo jaty Watikan wopuſhcžicz njemóže, chce 20 króc czyrkej ſwj. Pětra wopytačz, zo by hnady jubilejſkoho lěta dobyſ. Wězo njebudže móč czyrkej ſwjatocznje wopytačz kaſ hewaſ, ale jenož privatnje. Czyrkej budže kóždy króc wo tón čas za wěriwych zamſnjena. 20. februara miny ſo 22 lět wot joho wuzwolenja.

Francóſka. Knjeſeſtſtwo dale pschecžimo biſkopam wuſtupuje a chce tež nětko ze ſwjatym wótcem wo to jednacž, zo bychu ſo miniſterſtſtwu naj-
njeſpodobniſchi wotſadžili.

Afrika. Přeni króc za ſchtyri měſacy, kaſ dołho wójna hižo traje, zda ſo, zo ſu ſendželčzenjo małoho wupěcha měli. Nowaj generalaj Robertſ a Kitchener njeſtaj ſo hač dotal najſhlniſchomu wójſku generala Bullera pschi-
zamkſoj, ale ſtaj ſo z nowymi ſhlniſchimi mocami na nawjeczorne bitwiſhcžjo walſkſoj. Tu wobłěhowaſche general Burow, Cronje, měſto Kimberley, w kotrymž bė tež Cecil Rhodes. General French je Burow wot tuteho měſta wotehnaſ a jim tež něſchto wozow z cyrobu a wójnſkimi pschſprawami wotewzaſ. Tola njehodži ſo z toho na pschichod hiſhcže wjele ſudžicz.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobuſtawy na lěto 1900: kk. 423. Mikławſ Móńk z Borſće, 424—426. z Bu-
dyſina: Michał Luſczanſki, Marija Pjekarjec, Marija Kubańkowa, 427—430. z Rałbic: Michał Brėzan, Mikławſ Błažik, Mikławſ Čemjera, Mikławſ Kučank, 431. 432. ze
ſunowa: Mikławſ Šotta (rėznik), Michał Čėsla-Zimmermann, 433. Pětr Janca z Konjec,

434. 435. z Koslowa: Hana Čornakowa, Pětr Kubica, 436. Sotra Marija Próceac w kloštrje Dobroho Pastyrja w St. Omer w Francózskej.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 790. 791. z Koslowa: Hana Čornakowa, Pětr Kubica.

Na lěto 1898: kk. 862. N. N. (z Ralbinčanskeje agentury).

Na lěto 1897: kk. 818. Jurij Šiman z Wutoleič (zabyte kwitowarjo), 819. N. N. (z Ralbičanskeje agentury).

Dobrowólne dary za towarstwo: Pětr Kubica z Koslowa 1 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale je woprował: M. Š. z Budyšina 10 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. z Ralbie 9 hr.

Za cyrkej Wntroby Jězusoweje w Drježdźanach-Striesenje:

su woprowali: M. Š. z Budyšina 20 hr., při pobožnosćach k česći najswjećejšoho sakramenta w Budyšinje nahromadžene 11 hr. 10 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6707 hr. 40 pj. Dale darichu: Z Łazka 60 pj. Drohi »lisćik« 1 hr. 25 pj. Delanska Patentna Komisija 65 pj. Rozkolnicy 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Próstwta za chrkej Wutrobny Jězusoweje w Drježdźanach.

Pšěch 7000 katolikow z něhdže 900 schulfimi dźěćimi, mjez nimi tež mnozy Serbja, nimaja w Drježdźanach — Janowym měšće — Striefenje žanceje cyrkwie. Na Borsberg-dróžy čisło 15 a 17 je twarnišćejo za nowu cyrkej kupjene, ale hišćeje je jara wulki dołh na nim. Wutrobnje a nutrnje prosy w tej wulkej nužy, dokelž saini wschitko dokonjeć nihdy nje-móžemy, Wutrobny Jězusoweje dla wo mały dar

Adolf Brendler,

diwórski předač a konsistorialny radźičel.

Ke kupjenju poručamy:

Nowa Jězusowa Winica

z pschivjazanymi křesćanami „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpšiji zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschiny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžšće zwjazki (n. psch. somoczane) wobstaraja. — Ze na pschedań w Budyšinje na farje, druhdže pšěch ff. agentow.

Polu redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modlefske knihi:

Ročna Swjatnica katolskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do koje wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do koje wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do koje wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do koje wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do koje wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do koje wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

W dženjniskom čislu je pschipołożeny Pschyrski list najdosťojnischoho Injeza biskopa Ludwika — pscheložil Skala.

Čisćej Smolerjec knižicisćetnje w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 9.

3. měrca 1900.

Lětnik 38.

Wopomnjeću wótczińskeju měšnikow.

(Pokrjećowanjo a stónčenjo.)

Schtóž je Róžant a jeho swjatnicu hdy wopytał, je jej zawěšće tež bóžy lubo měł. Čžežto je putnikej*, so džělicž wot huadowneho městna; dwójcy čžežto džěcžu, so džělicž wot swojeje maczerje. Zawěšće wróča so pobožny putnik z mnohimi huadami wobohacženy domoj, ale z tym so njecha cyłe spokojeć. Rad, jara rad by z najmjeńšcha wobraz swjećězča a cyrtwje jebi a swojim lubym domoj pschinyjeł, zo by tak stajnje psched woczomaj měł rjanu dopomnjeńku na zbožowne hodžiny, kotrež je pschebywał pschi Maczeri Božej. Njany, ale cyłe mały wobraz Róženczińskeje swjateje Marije je wuschol, tola wulki na seženu njeje so hač dotal čžihčežal. A runje swjećzo našchojo Róžanta hodži so nimo měry derje k tomu, dofelž je w najkrańšich barbach zdraježene. Někotři su jebi je z ruku molowacž dali, a maja tak nje-wschědnju debu we swojim wobhdlenju. Tola rnežne molowanjo je pschedrohe, a jeno někotři móža jebi to popschecž. Wobraz swjateje Marije w našchim jebstkim Róžencze pak měł a móhl dom a wobhdlenjo kóždyho jebstfcho katolika debicž! Wmyslu jebi, zo je lědom hđže katoliski Serb, kiž njechał na tak rjanu dopomnjeńku pschihodny pjenjež wažicž. Ale to dyrbinu hnydom pschistajicž: derje, tak derje, kaž jeno móžno, w dobrych trajnych barbach a na dobrej papjerje ma so tutón wobraz wudacž, hewał je schfoda prócy a pjenjež. Dženšnišchi džěš je wumjelstwo rozmnožowanja wobrazow tak wu-
dospołnjene a pschi tom tak tunje, zo je to šchinda, a z hrěchom, hdyž so hišće zwjerschnje a schpatnje wumjedžene wobrazy Swjatych pschedawaja. Tež tu placži: radicho mało, ale dobre!

* putnik (pucž) = Pilger, puštnik (pušty) = Einsiedler.

Sakle nedavno je so we Winje pschi Leonowym towarštwje za katolsku wëdomosć wosebity wubjerł založil, kotryž chce najlëpsche swjeczatkã starych a nowych molerjow we woprawdže klasiškich, t. r. hacž nanajdospolniškich, wotczisheczach widawacž. Snadž sebi pschi skladnosći, hdyž změjmy přenje pokazki w rucy, dowolimy, wo tym nadrobnišho poročecž. Dženã jeno z krotka prajmy: ydyž je so telko lët, lëtdžejatki, haj lëttotki hižo tójšhto džëtało za serbske pismowstwo, tež za serbski spëw a hudžbu, njemöhlo dha so tež za wumjeltwo w serbskich domach a cyrkwach něšto wjac stacž? Nic jeno wucho, tež wócžto chce něšto męcž. Nic jeno słowo a spëw rozom a wutrobu zdžëluje, tež wobraz a swjecžo! Zo móža a dcedža Serbja tež we wutwarnym wumjeltwje něšto dokonjecž, wo tym swëdcži hacž nanajlëpie radžene pschitwarjenje, pschetwarjenje a wobnowjenje Åhrbščãjanškej cyrkwie: tu stej serbski duch a serbska ruka pokazaloj, šhto móžetej. Tak nadobny štuť, kajtohož drje su Serbja lëdom jami hdy přjedy wuwjedli, by nadrobnoho a dokladnoho wopisanja hódny byl!

Ruski minister wječch Gorčakow je něhdy prajil: „Ruska njehrãmi, ale hromadži so.“ Hromadži so, t. r. zbëra a bjerje hromadu swoje sřëdki a mocy, zo by z cžesćju wobstala: to słowo mëlï tež wšchitcy, kotsiž serbscy a wotczinšcy myšla a cžujã, derje wopominacž. Tak je našch njezapomnity Ĥörnïk cžinil a wšchëch hromadžil woťolo serbskeje šchorhowje: Swoji ł swojomu! To słowo pokazowasche jomu puć a z njeuwšchëdnej lubosćju, horliwosćju a — ponižnosćju šhodžesche pschi wšchëm štuťkowanju za nim. Å mjëž tymi, kotsiž so Ĥörnïkej pschizamknychu a hacž do kónca swërni wostachu, bë tež P. Tadejus Matušch, kotryž je cyle swoje štuťkowanjo katolskim Serbam pohwëcžil. Wopomnjecžo tajšeju nadobneju wotczincow a mëschnikow pal zašluži sebi pschipóznacžo a džãk, kotryž mamy jima wotložowacž ze słowom, z modlitwu a ze štuťkom. Å budu so lëdom mylicž, zo by to po jeju myšli a pschëcžu bylo, hdyž jebi dowolam namjetowacž: njech so swjecžo Macžerje Božejë Åbžencžãnskeje, kotryž staj wobaj tak wuznamnje cžesćžiloj, rjane a krásne jako wobraz žhotowi a wuda a njech so cžisty wunosčë z toho nałožï na doplaćenjo cyrkwie Najšwjecžisheje Wutroby Šëzusoweje w Bacžonju, za kotryž staj Tadejus a Ĥörnïk přenje cžisheczane słowo wozjemiloj. Å kóždy, šchtóžtuli sebi we swojim cžasu tutón wobraz kupi — a šchtó nochcył Macž Božu, kotryž su hižo našchi pobožni wotcojo pschëž šchëscž stow lët na stajnosći cžesćžili, z najmjënscha na wobrazu do swojoho domu rad pschuwzacž! — tón dokonja z tym troji dobrÿ štuť: pocžesćži wopomnjecžo zašlužbneju mëschnikow, spëchuje doplaćenjo cyrkwie, za kotryž staj so wobaj wjele prócowaloj, a wudebi swoje wobudjenje ze swjecžëcžom, kotrež budže wëscže ł lubosći a ł cžesćžowanju Macžerje Božejë pohnuwacž a w serbskej wutrobje tež wotczinške zmyslenjo zbudžowacž. Njech je to wënc lubosćje a palma dobyczã, kotryž chcemy položicž na row Ĥörnïkej a Tadejej!

J. L.

Notshild.

(Bishe —i.)

(Potracžowanjo z cžisla 7.)

Židža maja pjenëzy — a dofelž, kaž pschisłowo praji: pjenëzy wobknëžuja swët — smënty prajicž, zo židža wobknëžuja swët. Wulke, móčne a bohate kraje su pod židowskim knëjštwom. Å cylej Francóžkej telko

židow nalicžil njeby, kaž mašč jich we hłownym měsće Rakuskeje, w jeniczkim Winje. A tola, sčto su woni zamóhli. Pšched 5 lětami běchu tam židowstohu wyškla Alfreda Dreyfuša zasudžili, zo je wótorny kraj pšcheradžil, wojewiwschi cuzej nješpšecželiskej mocy potajništwa francózskeho ministerstwa wojny. A pósklachu joho na Djabolsku lupu do ščerokohu morja, zo by tam čas žiwjenja pokucžil za djabolski skutk. Ale židža maja pjenježu, přenju swětowu móć — a druhu, kotraž njeje daloko za přenjej: nowiny. Skoro wščitke swětowe nowiny wustupichu za Dreyfuša, wón so wróći — a zasj bu judženy a — zasj zasudženy. Přjedy bě Dreyfuš so rocžil, šlyžy ronil, k Bohu so wołał, zo so jomu wo čjesč jenož jedna, wo swoju a wo čjesč swójb; nětko so poda na wofo, nježaložiwšchi ani rewijije pšhecžiwu wusudej a pšhecžiwu křostanju, kotraž drje njebě na cyłe žiwjenje — jenož na 10 lět, ale tola tež křostanjo a čjesč wěšče žana. Dreyfuš bě potajkim změrom a ze swojim wosudom wofokojom; wěšče so winowaty čujesche. Ale židowstomu nominatiwto na njeda špacž. Kaž k datomu rozkazu z razom wstanychu z ranja a z wjeczora, hdžežkuli běšče hdže žida, a wstanychu kaž jedyn muž wšchitcy. Za to pať, zo bě wójnsti jud w Rennes po dobrym pšchewědčzenju pšhecžiwu Dreyfušej so wuprajil — bu cyly narod do klatwy daty — a ze wšchých swěta stron hrimafše z heřtom: Znicžmy jim wustajeńcu!

Zo by hobersti dosah tutoho wjeczenja zapšchijal, je čži trjeba wědžecž, kajke wulke džělo Francózska sebi a cyłomu swětej hotuje za lěto 1900. Z Parizskej wustajeńcu 1900 móže so, změje-li wuspěch, tysjacam ludu wotkryčž kuzoł žwoža — wona pať móže tež štotyšacy ludži znicžicž. Wěsto Pariz same je 100 millionow za wustajeńcu pšchizwolilo. Tutón skutk židža hrozachu znicžicž. Wězo běchu jich hróžby prózdne, a hola kža z nich zby — ale toho ničto njezaprije, zo běchu židža pšchezjene kaž jedyn muž.

Šilchče pšchypad. W Polnej w Čzechach loni w martownym tydženju w lěšu blizko města namakachu čěłwo 20lětnice holcy, žalošnje pšchihotowane. Wšchón lud w Polnej a we wokolinje mějesche za žłóštnika znatoho Šilnera, žawuoho dundaka a prózdniaka, wo kotrymž najlěpšchi pšhecžel njemóžesche ničto prajicž, hačž zo je — njedocžint, kotryž móhl tež něhdy na šchibjenjej wisacž. Šudnicy z ludu jomu tu šchibjenjej pšchisudžichu — a Šilner, runjež přjedy byl zasakle a njerozomnje přel — so wuzna. Ale tež za toho nješkmanika, kotryž njebě wojerški wyschł — ale cyłe sprošty lěnt a lapak, cyłe židowstwo poštany a so k njomu znajesche. Wón wšchak bě žid. —

(Potracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

Špěwarške towarštwu w Pancžicach je swojim hošcžam póněželu tydženja cyłe wosobnu zabawu pošticžilo. Bohaty program, kotryž na wšchě 15 čzijłow wopšchijesche, pódla někotrych němiskich pšchinjeje šchěšcž krasnych jerbškich špěwow. Po šwižnje zehratej, wěcznje krasnej Smetanowej uwerturje (pšchedebrje) k operje »Pšchedata njewjesta«¹ zasjchachmy zwuczny, šty a čzuczapolny bař k. dra. Rachela: Wjecžor je blizko, ha škóncžto je nižto... a pšchewědčžiwje a doraznje na kónc špěwa šti króć wotmołwjesche khor: ha swojej pať tola mój budžemoj. Čzežto by mi bylo prajicž, sčto drje by z podobnej štorhowacej mocy na čžłowjesku wutrobu škutkowacž zamóhlo, kaž ze swojej něžnej prostoty narodna pščen — wosebje, je-li jeje šlowo a hudžba

z tajfej krajanfkej dušcin začuta a z tajfim wumjelstwom zapfchijata wot harmonifatora. A myslu, zo tu dofaha, jeniczke mjeno mjenowacž: dr. Jurij Bilf. — W pſheſtawkach hrajeſche orcheſter. Z wyſocy waženeje ſtrony ſo nam wobkruczeſche, zo ſo to tak wjele rjeiſcho poſlucha hacž hdyž orcheſter pſchewodža — kaž tež ſo pſchi druhi maj ſhoromaj ſta: Sedžako holcžo pod dubom . . . a: Ha ſchla je holcžka trawu žnječ . . . Pſchirumowacž dha bē móžno; rozſudžecž wſchaf njebudžemy, hacž wopravdže tak je, zo dyrba ſo ſpēwarjo pſchi orcheſtrje pſchez mēru napinacž, zo bychu jōn »pſchewoſali«. Faktum woſtawa, zo je narodna pēſeſi jako pſchelubozna kwētka ze zdonta ludoweje duſche, najrjeiſcha, a zo je wona tež jeniczki prawy kužol, z kotrohož njech naſcha nowa huđžbna literatura čerpa, chce-li wopravdže k ludu rēcžecž. To tež wobſwēdčži dwójſpēw ff. dra. Rachela a wučerja Braunera: Za Kamjencom, za górami. To maſch tak jednore motiwy, ani ſłowam, dokež ſu delnjoserbske, kōždy dočž njedorozemiſch, ale w twojeje wutroby nutrinach je ſo něſchto huulo . . . — Ni mo toho ſo hiſcže ſpēwaſche kwartet »Zemſta zachodnoſč«, a ſolo: Žlota nadžija, ty miła . . . — nam ſo zda, zo bē tuto pſchepēſchnje a trochu zbēžnje. — Z němiſkich ſpēwow wuzbēhujemy Sklodeńkowny ſhor »Heimkehr«, na němiſke ſłowa ſpomponowany; proſhmy luboho pſchecžela, zo by nam bōrży, raz tež zaſy ſerbski tekſt huđžbne pſchebafnik. — Wo cytku ſo huđži wuznacž, zo bē z mulkej prócu naſtudowany a derje a rēžnje pſchednjeseny — za cžož je poſlucharcej do čaſa mjeno wuſtojnoho dirigenta, f. Sklodeńka rukowalo. Tuž tež cyła zhromadžizua horliwje f. can. fararcej Herrmannej pſchihkojowaſche, hdyž tutōn poſtanywſchi, ſo podžakowa ff. horliwomu pſchednydžc, wuſtojnomu dirigentej a wſchomu pilnomu ſoſtawſtwu — woſebje tež za te rjanc ſerbske ſpēwy, »kotrež ſo tak hluobo do duſche zarywaju«. Z dobom rēcžnik z džakom wopomni wopravdže krasny huſlowy a cellowny koncert, kotryž bēchu ff. z Kamjenſkeje garniſony w 3 cžčž. podali. — Rnje pſchednydža, podžakowawſchi ſo čeſtnomu ſoſtawej, kotryž bē tež tōnkrōčž, najebacž ſchpatne puče a mjedro, ſwoje towaſtſtvo wopytal — ſlubi, zo budže towaſtſtvo tež pſchichodnje po dobrym puču dale krocžicž. Kaž ſwjatocžny ſlub a wobkruczenjo toho, ſchtož bē ſo rjeklo, klinečjeſche wſchēch towaſchow: Bōh dał, Bōh dał . . . Haj, Bōh dał! — Koncert bēſche rjany, haj w mnohim wubjerju. Me: mēčže mi to za žlo, njemēčže: ludu bēch tam rad wjacj midžal byf. Bančičjanſke ſpēwarſke towaſtſtvo ma dobre mocy, a ff. Sklodeń a Brauner je derje wuwučujetaj, haj wulcy derje. Njech tola derje zaſlužbne Bančičjanſke ſpēw. tow. bōrży, ale to hnydom po jutrach pſchihotuje ſerbski koncert za wſchu tamniſchu ludnoſčž. My ſmy pſchewēdčženi, zo towaſtſtvo z tym žlē njepobudže.

— 9 —

3 Drježdžan. Wutoru 20. maľoho rōžka bēſche rjana a zabawna zhromadžizna za ludomne katoľiſke towaſtſtvo „Zednota“. Program bēſche w 1. džeľe powučacy a w 2. džeľe zabawny a wjeľolj, kaž bychu poſtnicy bližko byle. — Na zhromadžiznje bēſche cyly Drježdžanſki ſerbski generalſtab pſchitomny, kaž tež wjele druhič ſoſtawow ze ſwojimi ſwōjbnymi. W přēnim džeľe mējeſche wyſokodoſtojny knjez dwōrſki předar Kummer wopravdže krasny pſchednoſch, kotrohož wopſchijecžo bē: „Budže wēčžne pſchichodne žiwjenjo a ſchto z toho za naſ icžēhuje?“ Krasny pſchednoſch wſchēch pſchitomnyč tak jimaſche a zabori, zo ſo knjezej rēcžnikej ze wſchēch ſtron wutrobny džak a ſława doſta. Z cyła ſluſcha wulki džak knjezej dwōrſtomu předarcej Kummerej, kaž tež knjezej wojeſtomu fararcej Njencžej za to, zo dys a dys ſwojim

serbskim frajanam powučace pschednoschki dżeržitaj. — Druhi džel tuteje žbromadžizny wobstojesche w tym, zo sebi mnozy z pomocu „Towarišchnoho Špěwnika“ ze zahorjenjom serbske narodne špěwny zanjesechu a někotři tež z khartami placachu, tak zo jo tu jedyn pšchitomny stary Serb z Łužicy kaž doma čujujesche. — Dale tak. — M. K.

— Srjedu 21. małoho rózka běsče w našchim jakschim sejmje wuradźowanjo a pšchizwolenjo trěbnych pjeněz za wšhelake kapitla ministeria kulta, mjez nimi tež kapitl 91. Katholske cyrkwi a dobroczeliske wustawu. (Katholische Kirchen u. wohlthätige Anstalten.) Město 9 titlow intoho kapitla běsče tón raz 10, dżesaty jako cyle nowy. W tutym žada knježerstwo 3000 hriwnow k pšchizwolenju jako zakladny pjeněz k zarjadowanju wumjenkaršeho (penjionskoho) fonda za katholskich duchownych Hornjeje Łužicy. (Zum Pensionsfond kath. Geistlicher in der sächsischen Oberlausitz.) Wšchitke tute title a tež 10. nowy buch w 2. komorje jeno hłósnuje pšchizwolene z wuwzacžom 3 socialdemokratiskich hłójom. — Bórzy pšchindže na sejm tež namjet knježerstwa, zo by sejm pšchez 700,000 hriwnow pšchizwolil za twar nowoho katholskoho wučeršeho seminara w Budyschinje. Tak daloko hač smy wobhonjeni a tež smyšenjo zapóslancow znajemy, budže tež tutón trěbny a žadany pjeněz pšchizwoleny.

3 cnyloho swěta.

Sakša. W sejmowej druhej komorje porokowasche našch zapóslanc knjez Kofla ze wšchim prawom pschehuste pscheměrowanjo wahow a měrow w burškich hospodarštwach, kotrež hospozam njetrjebawšche wudawki a wobčežnuojeje pšchihotuje. Zastupjeť knježerstwa wupraji pak wěc za trěbnu; tak pšchi šarym wostanje.

— W sakskich wuhlowych podtopkach dželaczerjo zasty dospołnje dželaja. Zastupjerjo knježerstwa a podtopkow běchu jim hrozili, zo wšchitey, kotřiž su z džela pušchčeni abo sami wustupja, wšchě prawa na podpjerace a zawěščace kajiž zhubja; to bě jich najbóle zatraschilo. Mimo toho njeběšče wjetššina dželaczerjow jara za swjeczenjo, ale běchu so jenož wot cuzych, wosebje z Barlina w běhu poslednich lět pšchihadžacych šeczunawakow zawjeseč dali; najhóršchi z tutych buch wupokazani. Sprawne žadanja dželaczerjow dyrbja so pruhowacž.

Měmska. Mjez tym, zo w někotrych mjeišchich podtopkach mały džel dželaczerjow hišče dželko zapowěduje, džela wjetššina a wosebje wšchitey we wjetšich podtopkach porjadnje dale. Na tym ma wulku zaslužbu towarštwow šcheczanškich podtopkowych dželaczerjow Měmskeje, kotrež ma swoju srjedžiznu w Eifen. Šdnyž sebi staršče dželaczeršce zjednocženštwu, kotrychž wjedništwu je nimale cyle w socialdemokratiskich rukach, rozmyslachu, hač bychu dželko zložili, wone kručže napscheczo tomu wustupowasche, pokazuju na zrudne ščchwi, kotrež bychu za jenotliwe hospodarštwu a za měr mjez ludom nastale. Za to pak je tež pschednydštwu towarštwu wobšedžerjam a zastupnikam podtopkow šprawne pschecža dželaczerjow z naležnej próštwu a z frutošču pschedpołožilo. Woni jebi pschede wšchim pscheja: 1. zo hy mžda za wšchěch dželaczerjow po móžnosčzi jenaka była; 2. zo trjebali jenož čzi pschecz postajeny čas dželacž, kotřiž to dobrowólnje čcedža; 3. zo bychu dohladowarjo a

zaftojnicy pschistojnje a pscheczelnje z dželaczerjemi wobthadźowali; 4. zo by so dželaczerjam dosć wuhla k palenju za tunje pjenjezy pschewostajilo. Nimo toho pscheja sebi dželaczerjo wěšte pschiprawy, kotrež maja jich strowotu zaftowacž. Druhe zwjazki dželaczerjow su so tutym pscheczam pschizamknjli, kotrež drje so jim tež bórzy pschizwola.

— W němskim sejmje běšče posledni čas rěč zo pschehladowanju mjaso a joho pschimožowanju z cuzych krajow do Němskeje. Komijija chce namjetowacž, zo by potom, hdyž w tu khwilu trajace pschekupke zwjazki z druhimi krajemi wuńdu, nasch kraj za tajke amerikanste mjaso zamknjeny wostal, za kotrež tamny kraj njezawěsči, zo je strowe. To pak by pschede wschim zo peflowanym mjasu płacziło, kotrež so w tu khwilu w tyfacach tonow k nam pschimožuje. Tajki zakon by za nasche rataristwo spomožny byl; pschimožowanjo cuzoho mjaso pak docyła zakazacž, tomu njeby němske knježerstwo ženje pschihlojowalo. Tohodla so hodži jenož khwalicž, hdyž sejm bjerje, sčtož móže za rataristwo wot knježerstwa dobyć. Nimo toho by nowy zakon postajil, zo ma so mjaso zarězanoho skotu kručže pschehladowacž, přjedy hacž so rozpscheda. Mjajo do domu njetrjebalo so wojebitych pschicžinow dla pschehladowacž.

— Mjez tym, zo komijija dla rozmnoženja wójniskich lódzi hišće sje swoje wuradźowanja započjala njeje, traja wojowanja z wonka sejma dale a bywaja džěi wote duja hóršče. Pschecy bóle pschiběra tež pschewědčzenjo, zo njesmědža so tak wulke nowe cžeje nakladowacž, bjez toho, zo bychmy wědźeli, z čim je płaczić. Senož wulcy industrielni nochcědža na to džiwane mjeć, dokelž mnozy z nich wocžakuja, zo pschi nowotwarjomnych lóžach tak abo hinač něsčto zaslužu. Prosty lud móhl potom pschi powšchitkownych dawkach płaczić. Kak sebiczni tuczi knježa pschi tajkich „patriotiskich wěcach“ cžasto su, widžimy ze zadžerženja wulkeju firmow Kruppa a Stumma. Hacž do někotrych lět mješsche Krupp sam fabrika, w kotrychž móžesche worclo-niklowe pancery za wulke wójniske lóžje dželacž, a płaczižny móžesche potom postajecž, kaž so jomu spodobasche, — bracž je tola wot njoho dyrbychu. Tu natwari sebi znaty fejšorowy pscheczal Stumm podobne fabrika, a nětko bě nadžija, zo z konkurencu płaczižny spadnu. Ale sčto so sta? Tutaj dobray knjezaj so zjednocžisčtaj a wucžinisčtaj mjez sobu, zo nochcetaj wěcy hinač hacž za wěšty pjenjez pschedawacž. Nětko su druzy wulicžili, zo bysčtaj pschi twarjenju nowych lóžaj, kaž je to knježerstwo namjetowalo, 176 millionow hrjwnow zaslužiloj. Pschi tom njemóžesč so potom wězo džiwacž, zo sebi lóždy z tuteju knjezow w Barlinje wošebitu nowinu džerži, z kotrejž mócnje do swěta trubicž dawu, zo su naschomu wótnomu krajej nowe wójniske lóžje jara trěbne.

— W Barlinje su thscherjo z džěla džělo zložili, zo bychu wjetšchu mždu dšitawali, hacžrunjež tež dotal hacž na 4 a 6 hrjwnow za džěń zaslužichu. Nětko su so wšchitcy, kotřiž tajkich dželaczerjow maja, zjednocžili a wšchitkich z džěla pschecžili, kotřiž z tamnymi džerža. Ma 10,000 je jich bjez džěla. Wojowanjo je podobne, kaž bě loni mjez mulcerjami a twarcami. Wěc je tohodla straschna, dokelž tež wšelacy druzy rjemjeslnicy tohodla šweczičž dyrbyja.

— Pastryřski list Wrocławskoho archybiskopa Koppa jedna tute lěto wo wopisłtwje. Maležnje napomina biskop swojich wěrnych, zo bychu so wostajili toho njepočinka, kotryž duschu a cžělo jenotliwoho mori a mer a pokoj we šwójbach zuicžuje. Tuta wěc je tež za Schlezsku wošebje wažna, dokelž tam mjez dželaczerjemi jara knježi, tak zo samo njewěrtne nowiny pisaja, zo ma

katoliška wěra pschecziwo tutomu njepoczinkej mało močy, dofelž so runje katolišcy džělaczerjo jomu tak jara podawaja.

Ratujša. Sejm je po dlějšim pschetorhnyjenju swoje wuradžowanja započal a zda so, zo chce z najmjenšcha wjetschina sejma po próstwje ministerstho pschedydy Rörbera so prócować, zo bychu so narodne rozkory po množnjeji zamjezowate. Mjez tym ma sejm hižo jara wažne džěło wuradžować, sčto móhlo so stać, zo bychu džělaczerjo we wuhlowych podkopych zaly džělacž zapoczeli. Wo tom nastupanju je so hač dotal mało polěpschilo.

Rom. Druhoho mēra ma swjaty wótc swój 90. narodny džěń a tšeczocho mēra swój krónowanški džěń. A tutym swjedženjam chce khdym w Romje 40,000 litrow wudžělicž a za 900 khudnych ludži wobjed wuhotowacž. Zež chcedža, je-li móžno, 90 starcow zhromadžicž, zo bychu jich wobdarili. — Wschědnje pschiběraja tyly, kotrež k jubilejej do Roma pichžuja. Wosebje pschibadžeja wěrivi ze wichelafich džělow Italskeje, wjedženi wot swojich biskopow. Processiony bėchu z džěla tak wulke, zo dyrbješche jim swjaty wótc audiencu w poboczuej lódzi Pětroweje cyrkwy wudžělecž, dofelž we Watikanje dofačajeje jale njebė.

Francóška ma wosobny wopyt. Do mēsta Marseille pschijědže minister Nl abejinskoho krala Menelika, zo by cyle lěto w Francóžskej pschěbhwal. Wón tam wozjewi, zo snadno sam kral Menelik wustajeńcu w Parizu wopyta.

— Ministerstwo Waldek-Roussseau wopofazuje dale swoje njepscheczelstwo pschecziwo katoliškej cyrkwi. Bohužel dyrbinu wuznacž, zo su katolikowje z wulfoho džěla sami na tom wina. Nimaja rozomnych wjednikow a sežěhujaj tohodla herjekarjow, kotřiž na republiku sčěžuwaja, njedžiwajcy ani na słowa swjatoho wótea, kotryž je jich husto k poslušnošći pschecziwo wobstojacomu knježestwu napominal. Njedawno pschi wólbach su jamo generala Mercier-a, kotryž je so pschi Dreyfusowym procesšu nimale njełhmany wopofazał, do senata wuzwolili.

— Eurowy woheń zatkadžešche psched něščto dnjemi w mēscze St. Duen bližto Pariza. Tam bėšche so iskad spiritusa a woltija zapalil. Samo Parizske wóhnyjowe wobory njemóžachu woheń zalecž. Sudy a farany rozbuchowachu z holkom, zo zemja rješche. Połsta metrow wysoke šapachu płomjenja k njebjju. Wjele ludži zhubi wjchė swoje wobšedžeństwo. Na 130 bu ranjenych, a sčtoda wucžinja na 3 milliony frankow. — Druhe nježbožo wozjemjeja nam z Epernay. Tam mēješche winowa firma Roger do skałow wurubane dolhe piny, hđžež bė wosebje champaniske wino. Wulke lijeńcy poslednich dnjow bėchu zemju tak zmjehečike, zo so skały dawacž počachu, a jamo džěl mēsta so wo 4 metry zwjeze. W Rogerowych pincach rozbiču so pschi tom počdra milliona bleščow a 500 wulkich šudow dobroho champaniskoho wina.

Afrika. Zendželska so wjeseli. Pschińdže mjenujcy 24. małoho rózka wot generala Robertja powěsč, zo je so general Cronje, kotryž bė pschěz thđžen wobłėhowany, ze wschěmi swojimi wojakami Zendželčanam podal. Zajatyč Burow je na 4000. Za nich je to wězo wulke nježbožo — tola z druheje strony jamo Zendželčenjo wuznawaja, zo z tym wójna hiščče dolho njeje skónčena. Na narańšchim bitwiščězu je mjez tym general Buller z mocu dale wojował, ale do Ladysmitha so njeje móhl pschědobycž. Snadž móže jomu nětko wójjsto z nawječzornoho bitwiščěza z Kimberley-a na pomoc

přichůz a tať wjelepruhowane město wuswobodžić. — Najnowjšcha powěsć je, zo su Burojo wot Ladhsmitha wotežahnýč dyrbjelel.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 437—446. z Róžanta: administrator P. Leopold Schneider, kaplan P. Šćěpan Kocián, Jurij Klimant, Mikławš Šolta, Mikławš Suchi, Michał Frencl, Khata Zarjeńkec, Madlena Wincarjowa, Michał Suchi, Jakub Glawš, 447—453. ze Sernjan: Michał Rjenčka, Mikławš Mark, Mikławš Zynda, Jakub Šolta, Mikławš Rycerja, Michał Zynda, Pětr Žur, 454—458. z Pěskec: Mikławš Kral, Michał Šolta, Michał Mjehela, Michał Pólk, Jakub Klimank, 459—467. ze Smjerdžaceje: Michał Kurjat, Jan Młynk, Mikławš Čornak, Michał Šejda, Jurij Matka, Mikławš Kućank, Mikławš Bruski, Jurij Ditrich, Jakub Wjenk, 468. Jakub Bjedrich z Łazka, 469. 470. ze Smječkec: Jurij Handrik, Jakub Šewc, 471. Marija Hankec z Hatow, 472. Michał Budař z Hory Hajńka, 473. Hana Krawcowa z Dobrošic, 474. Jakub Khlilank z Hrańcy, 475. Michał Hajńk z Pazlic, 476. Michał Wels z Hněwsec, 477. Jakub Wjesela w Kielu, 478. Marija Nowotnikec z Hóška, 479. Marija Jurjec z Němcow, 480—483. z Khrósćic: Jurij Česla, Jurij Brězan, Hańža Šołćina, Marija Wingerjowa, 484. 485. z Noweje Wjeski: Hańža Nowakowa, Hańža Forchowca, 486. Jakub Mjehela z Łusča, 487. Hańža Wawrikowa z Nuknicy, 488. farař Michał Wjesela w Reichenawje, 489. Jakub Manjok z Ralbic, 490. Marija Wjacstawkec z Konjec, 401. Jakub Peregál z Nowoslic.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 792. Hańža Šołćina z Khrósćic, 793. N. N. 794—796. ze Sernjan: Mikławš Rycerja, Mikławš Mark, Jakub Šolta, 797. 798. ze Smjerdžaceje: Jan Młynk, Mikławš Bruski, 799. Jakub Horjenja z Róžanta, 800. 801. z Pěskec: Pětr Šolta, Michał Šolta, 802. Michał Šerak z Dobrošic.

Na lěto 1898: kk. 863. Michał Křidowk ze Salowa, 864. Michał Šerak z Dobrošic.

Dobrowólne dary za towarstwo: P. Romuald 50 pj., kaplan J. Just w Khrósćicach 1 hr., farař Michał Wjesela 5 hr. 65 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6711 hr. 90 pj. Dale darichu: Ze Šunowa 50 pj. Dobrej wěcy dobra 3 hr. Delanska Patentna Komisija 50 pj. Milčanska Kofejowa Komisija: kneflej za kneflej 40 pj. Płatowa Komisija 70 pj.

Zaptać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terćiarow: Zennřta je jotra Terćija Maunřch z Štaiferswalde. R. i. p.

3 dženjnischim čyřkom sečelemy našchim ff. agentam ličbu „modlitwou po mjelčacej božej mšči“, kotruž imy z nowoho „Wosadnika“ dali wosebje wocžisćecy, k rozdželenju. Za cedulki jo nima ničžo płacžić. Red.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu, 14. měrcu, zhromadźiznu w „liščej jamje“ w Budyšinje. Započatk popołdnju w 3 hodžinach. Wšitke sobustawy so najnaležnišo přeprašuju, dokelž ma so wo **ważnych** wěcach jednać.

Předsyda.

Služobnika wšolokodostojnomu knjezej propstej pyta k l. hapyřkej abo bóržy po tym **lósčyřte knježstwo w Marijinej Šwězdze.**

Hólcžeca sprawneju staršceju, kotruž jutry šchulu wukhodži a ma lósčt zahrodniřstwo nawuknyč, pod přichodnymi wuměnjenzemi do služby pyta zahrodnik **Hobl** w Kamjencu.

Wšeho dalšce je zhonicž pola **Jurja Kilanta** w Nowej Wjesch.

Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 3. čisło 1900.

Čyřčec Šmoterjec knižisćecy w Macičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 10.

10. měrca 1900.

Lětnik 38.

Leo XIII. — džewjećdzěsat lět.

Spodźiwnje čyły a čerstwy je našch swjaty wótc Leo XIII. pšched tydženjom, 2. měrca, swój narodny džen swjećil, na kotrymž je džewjećdzěsate lěto swojoho žiwjenja dokonjał. Ze wschěch stronow, wot kejzorow a kralow je za tón džen zbožopšchecyace telegrammy dóstał, we wulkotnej audiency zbožopšchecy kardinalow a druhich wječchow cyrkwy pšchijał, w cyłym swěće ju nutrne modlitwy za nadobnoho šchědźiwca na swjatocho Pětrowym stolce k njejhu štupele.

Hdyž bě 7. małoho rózka 1878 bamž Pius IX. wumrěl, zestupichu 18. tohojamoho měsaca po bamžowych pšchedpšmach (konstitucijach) do konklawe, zo bychu katolickomu křesćanštwu nowoho najwjšchšchoho wječcha wuzwolili. Dwójcy bě so hižo wólba stala a wuspěcha njeměla, tola hižo so spóznacž móžesche, kať so w tšeczej wólbe rozjudži. Tu praji kardinalej-kamerlengo Pecci-ey, kotromuž bě so hižo najwjacy hłosow dało a kotryž bě tohodla cyły zastřoženy, kardinal Donnet: „Dowěru! Njejedna so wo Waschu wosobu, jedna so wo cyrkej a pšchichod swěta!“ Pecci ze žanym słowom njewotmołwi, ale swojej woczi zložil k njebjesam. Hdyž kardinal Hohenlohe na swoju wólbnu cedulku z wulkimi pišmikami mjeno Pecci-owe pišasche, praji Pecci: „Eminencija, Wy chceće muža za bamža wuzwolicě, kotrohož dny su liczene. Njewuzwoleće mje, pšchetož ja bych byl drugi Hadrian II.“ Tón bamž bě w tomjanyh lěczech wumrěl, w kotrymž bě wuzwoleny byl. A hišczech wječzor praji Pecci k druhomu kardinalej: „Do njeje tiara, kotruž mi podawacze, ale smjercž.“ Wón bě hižo 68 lět a słabeje štomoty. Nazajtra, 20. małoho rózka 1878, wuzwolicchu kardinalojo Pecci-a za bamža; hdyž kardinal Di Pietro so joho praschěsche, hačž wólbu pšchizowmje, wotmołwi: „Dofelž Wóh chce, zo bych bamž byl, njezapěram jo!“

Ŗot toho wulcy waŖnoho dnja je so 22 lēt minylo, na stole swjatoho Ŗētra jedŖi tōn muŖ, wo kotrymŖ bē kardinal Ferrici w konklawje prajil, zo je joho wuzwolenjo „divina inspiratio“ (boŖe pohmēŖo). Toho boŖazne Ŗowo, zo Ŗu joho dny lieŖene, Ŗo z BoŖa dopjelnilo njeje. Malo bamŖow je bylo, kotŖiŖ, we swojich wyŖofich lētach wuzwoleni, Ŗu tak doŖho knjeŖili a tak wyŖofu starobu docpeli. Z cyla je malo bamŖow bylo, kotŖiŖ Ŗu wjac hač dwacyŖi lēt cyrkej boŖu wjedli. TeŖ druga joho boŖoŖeŖ Ŗo njeje dopjelnika. Wōn mēnjefche, zo doŖeŖ močy njezmēje, w tutych rozhorjenych czeŖŖich ęŖasach lōdŖ cyrkwije wjeŖeŖ. A hlej! mjez stami joho prjedownikow je jich malo bylo, kotŖiŖ mōhli Ŗo z nim pŖichrunaeŖ, ŖchtoŖ mōc a zmuzitoŖeŖ we wjedŖenju a zarjadowanju woŖnoho a zamokwjenja poŖnoho zaŖtoŖniŖtwa nastupa. HdyŖ bē Leo XIII. wuzwoleny, napisa neŖajŖa hoŖa hŖowa „Ŗort“: »To njeje Ŗius, njeje Klement — to je Leo (law), ale bjez zubow.« O tak je Ŗo tōnle „ŖpiŖacel“ molil! Leo XIII. je za ęŖas Ŗwojoho doŖhoho pontifikata do- pokazal wjac hač jedyn krōeŖ, zo nie jeno ze zmuzitoŖeŖu, ale teŖ z mudroŖeŖu a ŖpodŖiwne wŖtoŖuje Ŗwēt wobnjeŖieŖ wē.

Ŗrudne bēchu wobŖtojenja, w kotrychŖ Ŗo katholicŖa cyrkej a bamŖowŖtowo namakajŖhtaj, hdyŖ Leo XIII. trōn nastupi. Nimale wŖchudŖe, hdyŖeŖ mōhl pohladaeŖ, bēŖche njewēra abo tola njeroda w naboŖniŖtwe katholicŖej cyrkwi hŖubofich ranow nabiŖa, mōc a wliw bamŖow, prjedy tak wulki, bēŖche jara Ŗpadnyl. BamŖej dŖen bē joho kraj wŖaty, bamŖ bē do makoho kŖniŖŖa zemje, Watikana, zacŖiŖeŖeŖany. TajŖe zeŖlabjenjo bamŖowcje močy drje bē wina, zo tamne mōcnaŖŖtwa, kotreŖ hewat prawo wuŖiwaja, do wōlby nowoho bamŖa Ŗobu rēčezē (FrancōŖŖka, ęŖpaniŖŖa a AwŖtrija) Ŗwojoho prawa kēdŖbu nje- mējachu, a wōlba bjez politickoho zadŖēwanja Ŗo dokonja. SwjatocŖne Ŗowa, z kotrymŖ Ŗo tiara pŖchepodawa: „Wzmi z ŖŖjomi kŖonami debjenu tiaru a wēŖ, zo Ŗu wōtē wjeŖchow a kralow a wjedŖieŖē Ŗwēta“, zdachu Ŗo jeno hoŖa formula byeŖ. Malo lēt doŖahafche, a cyla Ŗwēt zhoni, zo muŖ za nastupnika Ŗwjatoho Ŗētra powoŖany bē doŖpoluje Ŗhmany, najkŖaŖniŖŖi blyŖeŖē tiary wobnowieŖ a bamŖowŖtowo, pŖchēz njewēru doŖeŖ hŖuboko ranjenomu, zaŖ k po- wŖŖittownej nahladnoŖeŖi dopomhaeŖ. Haj, dŖens Ŗo na tom njezwēluje, zo je wōlba 20. februara 1878 zawērno byŖa divina inspiratio (boŖe pohmēŖo), a zo Leo XIII. je jedyn z najŖlawniŖŖich w doŖhim rjeŖe romiŖŖich bamŖow.

Wulke je Leo XIII. dokonjal na wŖŖittich polach Ŗwojoho rozŖchēŖjenoho Ŗkuttowanja. Ze ŖpodŖiwnej wutrajnoŖeŖu doŖeŖ napinace winowatoŖeŖe zjaw- noho wŖstupowanja jako bamŖ, a to, najebaeŖ Ŗwoju Ŗlabu Ŗtrowotu, ęŖini a dokonja Ŗtajnje ŖpodŖiwanja hōdnu duchownu dŖēlawoŖeŖ. ęŖeŖŖa ŖtaroeŖeŖ wo naleŖnoŖeŖe katholicŖej cyrkwije we wŖŖchēch dŖēlach Ŗchērotoho Ŗwēta joho nje- pomali. WŖŖchē wulke naleŖnoŖeŖe, kotreŖ cyla Ŗwēt jimaja, Ŗu teŖ jomu pŖŖi- Ŗtupne, a wōn je rozŖpomina, rozŖudŖa. We mnohich wokolnihy liŖtach, kotreŖ patriarcham, primatam, archybiskopam a druhim cyrkwinym wjeŖcham ŖeŖele, rēčzi wōn k cyŖkownu Ŗwētej a dawa jomu radu poŖnu mudroŖeŖe. Swēt je Ŗhory, wōn ęŖee jōn wuŖtrowieŖeŖ, joho lētaŖŖtwo je: wrōeŖeŖe Ŗo k mudroŖeŖe poŖnym wucŖbam ŖŖchēŖeŖaŖŖtwa, pŖchēmēnēŖe porjad Ŗiwowenja, pocŖinki a zjawne zarjadowanja po tutych wucŖbach. Tak praji we Ŗwojim Ŗlawnym wokolnym liŖeŖe dla lētujchoho jubileja: „DokelŖ dha Ŗu tamne wncŖby ŖŖchēŖeŖaŖŖtwa Ŗo zacpili, Ŗu Ŗchody ęŖaŖa na wulku ęŖeŖu zroŖŖile, kotreŖ Ŗadny rozumny bjez Ŗtacha njenjeŖe, a kotreŖ naŖ za pŖŖichod ze ŖtaroeŖu napjelnjeja.“ A wŖŖitte tele naboŖne, politickē, Ŗocialne a druge ŖtaroeŖe wōŖtaja jomu hiŖeŖe doŖeŖ

čaja a duchowneje čiloscje, zo by so z bajnještвом wofšchewjal, kotrež je z mlodych lét sem pěstował a wufonjal.

Šaćerunjež je Leo XIII. swojeje šwětnoje mocy wurubjenu, ma wón tola telko politiskeje nawědžitojće, zo dyrbja to sami jeho najhóršchi pšchecziwnicy pšchípóznać; tež je znate, zo je swjaty wótc wot šwětnych mócnarštwow profšchenu byl, zo by jich zwadu rozšudžil; bamž Leo je to činił a powšchitkownje je so wušud pšchípóznał. Z čajow bamža Innocenca III. sem ujeje bamžowštwu tak powšchitkowneje nahladnosće měło, kaž w tu khwili. Leo je to dofonjal, zo je sami Wišmark so jomu podwolil, a tón tola zawěšće jeho pšcheczel a pšcheczel katholickeje cyrkwyje njeběšče. Leo XIII. je měr z francužskej republiku scžinił, wón je nje-katholickich mócnarjow pohnuł, zo z katholickej cyrkwyje měr džerža, wón je docpěl, zo je zas Rom srjedžizna šwěta, drje nic Quirinal, hđžež kral Humbert bydli, ale Watikan, hđžež je swjaty wótc. Pšched pontifikatom Leona zdashče so, zo so somy wo wulfosći „zjednoczeneje Štalije“ dopjelnja, a mnogy měnjachu, zo je móč bamžowštwu na wšče čajy žamana: džens je znutřka khora Štaljska wobraz hubjenštwu, bamžowštwu pak je na mocy a wliwje špodžiwnje pšchibulo. Na tej mocy, na tym wliwje tež wšchitke zadžeranjó žarliwoho, zawištnoho italskoho kuježerštwu ničžo nje-pšcheměni, kaž džěn ju tež nje-katholicke mócnarštwu wobžarowale, zo Štaljskeje dla so žadny zastupječ bamžowy do Šaaga na konferencu wo měr ujeje powołał.

Bóh džerž nam najchoho swjatoho wótea hiščeže mnohe léta!
To budž našcha proštwu wšchědnje, z wutroby. (Po nastawku „Politiki“.)

Rothschild.

(Pšiche --i.)

(Potracžowanju.)

Al nětko so prašcham zdwórliwje: Šhto porunjo židam činiwmy my? — Mjeje mjez nami tajkich, kotřž bychu prajili: Wšcho derje, wšchaf je wón kšchěščan a Serb — ale bychu-li tež tajcy byli, nihdy so k nim měł njebych. Nawopak: šchpatny čłowjek mi ženje z pšcheczelom njebudže, njech by tež stofróč z hubu mlóčžil, hđže je kšchěženy byl a hdy hižo je špěwacž znał: Šiščeže Serbštwu nježhubjene. Za dobrym serbskim čłowjekom wšchaf bychmy měli pšchecy štačž a pšchedewšchěm za nim štačž. W tym nastupanju bychmy dha měli wot židow wufnyčž, kotřž ženje njezabrywaju, zo su swoji a jako swoji mjez jobu so lubuja. To my nječiniwmy. Tež mjez nami je ludži doščež, kotřž na židow šwarja — ale džiče jenož za róžk za nimi. Čži sami štoja za róžkom w židowškej pšchedawacni a »handluja« wo zymřiki burmuš. W našchim ludu je malo pšchefupřkoho dncha a pšchemalo ludži, kotřž bychu, njech tež měli tysacy, něfajši tysac wopravdže — na wahu čžimřili. To je Němc hinač riřtantny, zabrywšchi halle žid. Pšchicžina toho pak — to šmy z džěla my sami, kotřž tajkim ludžom z nas nje-dawamy wřtanyčž, a zběhnychu-li hłowu, jich bojaznje k zemi kłóčimy a so dajimy z nimi, kaž ze zym nje-pšcheczelom. Bratřja, kaž tamni pječžo bratřja Rothschildowje su mjez nami kaž běte wróny žadni — zabrywšchi halle, zo by cyly narod byl tajke hrono bratrow. Serby ju wšče hórkatě z rowami, kotrež je bratrej wuryla bratrowa zawiščž a nje-pšchějna žla wola. Šdyž je jama zashpana, móžesč nad nej drje modlerjow nadenčž, haj štiwlatow: Šchłoda toho muža; takle je so přócował a ujeje

wutrał . . . Bohužel jenož mi to bywaju na farizejow kšetro zapodobni bratřja, kotrymž so we wutrobje kichota tajki mały dja W Budyšticach pšchi wotkryćžu Budarjowoho pomnika je njeboh jarať Teschnať prajil: Zela Łužyza jo jaden wjeliki křachob — knjez jarať mějesche pšchistajicj: a ģama ģej jen huryla. Woprawdže je zaniczenjo a zahuba wulfoho serbskoho naroda, kotryž je něhdy wobšydlil poł džensniščeje NěmŃskeje — z wulfoho džela Serbow samych struchle dželo. A tak dobry Wóh luby Knjez nam je! Tu mału horstku Serbow, kotraž je tola wořtala we Łužicy Hornjej a Delnej — džerži do džensnišča. Njeje to kaž boži džiw? Njeje to žiwe znanjo, zo chce naš Wóh měcž? Njejsmy my žiwy pomnik božeje lubošče a močy? (Pofracžowanjo.)

3 Łužicy a Sakskeje.

W **Vaczonju** je so komijija za Maczičny dom založila. Přeni dar 1 hr. 38 pj. je džensa sobu křitowany. (Slawa a Vivant sequentes!)

W „KatholŃkej Bjeřadže“ za **Kalbiczanski wořadu** 4. měřca ł. pšchedynda Schewčik swójbnych nanow pohnuwajche, zo bychu ze swojim wliwom doma a z wonka domu najchomu narodu pomhali wulublacž dobry doróřt. Ma-li w kraju bydlicž lepšchi a Ńpokojnišchi lud, njech so z mlódzinu započnje; stary zdokř so hižo njepodawa. Něhdy je to starjšiki dom wjacj starošče wo-zjewjal wo tu dobroćzinu. Do cyrkwy na pšch. bychu, hđžež pola wołtařka abo na khorje swojoho měřtna njemějachu — hólcy křodžili z nanom, hólczata z maczerju do ławki: džjenja tu a tam bludža kaž bludne wowcy a pobožnym bywaju z pohóřřtkom. Něhdy bychu džerži po křafanju domoj křwatali: džjenja so hiřčeže dołho honja, a hđhž ju so nabyte, so z dorošćenymi po bjeřadach tołkaja. Křmanoho drje tam njewuknu wjele. Tež škužowni dyrbja křdžbu měcž, zo mlóđřich towarřchow a wořebje tež hoipodarjowych džerži njepohóřřchuja. Wóh dať, zo dobre šłowa namaľate Dobru wolu! — Pod-přisanj, wopomniwřchi wřětowe podawki, pofracžowajche na zakladže kniři Šir Johu Lubbocka w rozprawy wo křafnoščežach pšchirody, kotraž je wot najwojěřchoho spocžinajcy hačž do drobneje mrowicžki tak rjenje a luboźnje zarjadowana, zo so duřcha nimowólne potori tej božeje mudroščeji a luboščeji a joho wřchohomócnymaj rukomaj. Z wjacorymi pšchikřadami so to dopofazo-wajche. — Knjez Wjeňka žadařche šchřita za našcnj ptacžinu, kotrejež dale bóle wubywa, a tola je wužit, kotryž z njeje bjerjemy, wulki. Něcžnik pomucžowajche, kajte maja so dupjecž a twaričž: nic z cženřich deřčicžtkow zbite, z kotrychž kóždy deřčicžičł a kóžda haľožka wobydlerjow wuřchery, ale po pšchirodže. Tam sebi ptacžki hoľe řchomy wuběřaju. Tak maja tež dupjecž a řwarjene byčž, z toľřimi řčženami a z přóždnjencu, kotraž je podobna křuřchwoje. W tych budža so našchi řpěwarjo a horlini řkludžerjo wřchelakeje njerodže řterje domjacy cžucž. — Na łóne pšchedřtaji pšchedynda žhromadžiznje, kotraž bě zaji nahladna, nowoho řobuřtawa, ł. P. Šchčžěřana Kociřana, kapłana w Něžencze, a pšchewěřche tohorunja knjezej administratorej, zo by dołho řtrowy we swojim nowym zařtojuřtwe řřtkował a tež w našchej Bjeřadže, kotrejež je joho pšchedřhadnił tak dobry był, rad pšchewywał. — Pšchichodna žhromadžizna budže 1. hapryla. Na 3. njedželu pořta řobuřtawy žhromadnje ł řwjatomu woprawjenju póňdža. Za křchoj so nawdachu 4 hr. »Dale tak!«

Zapiřowať.

Katholsta Bjesada w Kufowje. Wospjet je pscheczjo wuprajene bylo, zo neli najsche towarstwa w czasopisach rozprawjecz wo swojim skutkowanju. Tajke rozprawy podawacz, luby cztarjo, je czeška węc, wosebje, hdyž k rozprawjenju niczo njeje. Wo kóždej zhromadžiznje rozprawa, by bylo pscheczšiwjenje pscheczivo drohotnej papjerje, abo prajmy radšcho zaméram „Bojola“ a joho czeščenym cztarjam. Kunjež tež džjenja ujewěrju, zo knjeza redaktora abo cztarjow spokoju, njech je mi tola domolene, pschehlád podacz, kak je so najscha Bjesada w minjenym lécze žiwita. Wulke skutki nawědžecz wšchak nje-woczakujcze. Stary brach, mjez Budyščinom a Kamjencom so cžumpacz, cžitomu skutkowanju pola nas zadžewa. Tak tež loni jenož sydom zhroma- džiznow wotměchmy, kotrež běchu došč slabje wopytane. Znydom w spoczatku lěta 1899 mējestsche Bjesada schtraif zapisowarja pschětracz; wón za dotalnu mzdu wjacj zapisowacz njechasche. Džera tohodla do swěta njebu. Zapisowar bu drubi wuzwoleny, kiž njebóštawa mzdy — a — ta węc dže. — W běhu lěta žhubi Bjesada swojoho wulczyaslužbonoho, swěrnoho městopschedydu, nětko zemrětoho knjeza kantora emer. Miklawšcha Hieku. Na joho město wuzwoleny bu knjez wučer Skodent. — Z wobzamknjenjow wuzběhujemy dwě. Přenje, zo ma so Bjesada jako zakladnik Maczicžneho domu z 100 hrinw. zakupicz, na namjet knjeza kaplana P. Romualda, a drubi, zo maja so swojich nje- wušchnojczow dla nam znate němške nowiny w Budyščinje za najsch lud po móžnosčzi nješchódne ščiničz pytačz. Naspominam pschi tom, zo dyrbjeli tu katholicke towarstwa, hdyž trjeba, pschězjene postupowacz. Wjacj sebi tu, nastupajcy nabožnojcz runje kaž narodnosčz, lubicz damy, a bóle nas pschecziv- nicy zacpeja a bóle do nas rubaja. Njejsmy cuzj podrožny lud, njejsmy tu z něčzeje huady, ale smy doma! — Pscheczjwnikam prawi tola njebudžemy, šhiba zo so najscheje wěry a jerbšteje rěčze wzdanj. Tuž šyroble so wobaracz! — Mimale w kóždej zhromadžiznje buchj sobuštwy namokwjane, zo chcyli jerbški lud wobrócz pomhačz wot dweju joho najzasaklišchich nje-pscheczelow, kotrajž jomu ze zahubjenjom hrozjtaj: wopikstwo a . . . ! — Kunjeze, wostaú pschi nami, wječzori so! — Šacz ju napominanja žanoho wuspěcha měle, nje- hodži so prajicz. Z dlějšchich pschednosčtow knjeza P. Romualda wuzběhujy jenož tón wo winowatosčzach katholicchich towarstwow, chcedža-li spomožnje skutkowacz. Catholicke pschewědčjenje a catholicke zasady dyrbja ušhycž do luda, jim w žiwjenju k pláčjwosčzi dopomhačz. Na tajke waschnjo so to stanje, rěčznik dokladnje rozpomni. Kunjež wučer Skodent pschednoschowasche raz wo prawiznistim wědomju džiwich ludow a jich počahowanja k džesacz božim kaznjam. — Škónčnje chcych hiščeže wopomiuacz winy, cžohodla su zhromadžizny často tak slabje wopytane. Cžitajo wšchak, zo drubdže lepje njeje, pschikhadža mi stare nazhonjenje na myšle, zo towarstwa a pschězjenosčz nještaj jerbški počžnik. Tež my tu smy Serbja, runič to z džela bycz njechali.

I.

3 chłoho swěta.

Sašta. Ze fakstoho sejma so nam pišche, zo je peticija „Towarstwa Serbškich Burow“ tola nekajtoho wuspěcha měla. Sejm je mjenujcy knježestwou k nawědženju dał, zo bychu so pláčjizny za pschehladowanjjo měrow ponižile, z čžimž pak njeje hiščeže prajene, zo knježestwo to pschizwoli. Drubi džel peticije dopjelni so, kaž pscheczelnj dopis mēni, bóržy sam wot so. Njebudže

mjenunicy wjacy w psychodže trjeba, wahi a měry kóžde tji lěta psycheladować, dofelž ju so z kóždym nowym wobhladowanjom lěpšje wupozawale. Tak namata so lěta 1892 hišćeže 92% wopacžunych wahow, puntow a měrow, 1898 pak jenož 17%. Čzajčzišče psycheladowanjso njebudže potajkim jamo wot so hižo trjeba.

— Wobsedžerjo sakskich wuhlowych podkoptow ju so nad džělaczerjemi, hdyž běchu hižo zasy džělacž pocželi, z tym wječzili, zo ju nětko hišćeže wšelafich z džěla puščežili a jim podžel na podpěraustich kassach zapoweli. Mjez džělaczerjemi knježi tohodla čžicha, ale wulka njespokojuočs. Rozšcherjenju socialističich myšli budže to zawěčeje polěkowacž.

Němska. Němski kejžor Wylem je swjatomu wótcu k joho 90lětnomu narodnomu dnjej jara psychěželny telegram pišal, na kotryž je bamž hnydom z wulkej lubošču wotmowil. Tež němske nowiny, jamo tamne, kotrež njejsu psychěžno cyrkwi psychěželne, su tele dny wo swjatym wótcu z wulkej čzeščownošču pišale a psychipóznale, tak jara je pod joho sławnym knježenjom katholicke cyrkwe na nahladuočsji a mocy we wšichkich krajach dobyla.

— Němski kónprync dósta wot španiiskeje kralownje najwysšichši španiiski rjad złoteje runy (Zlot). Wosebite zapóslanstwo, wjedžene wot wójwody z Beraga, psychinje jón do Warlina a 3. měra bu wón kónpryncu w psychitomnošču kejžora a najwysšichšich zastojnikow psychepodaty.

— Tyscherjo a podobni džělaczerjo w Warlinje, kotřiž běchu jamowólne, z džěla nuzowani džělo složili, hišćeže dale swjećza. Njemjelnišće judnistwo chychje mjez nimi a jich mištrami jednacž, njemóžešče pak jich dojednacž. W tu šhwilu swjećzi tam na 15,000 džělaczerjow, a tohodla tež mnozy druzy džělacž njemóža.

— Njedawno je komisija za zashydenjo Němcow w pólskich krajinach swoju rozprawu wo swojim škutkowanju wudala. Kaž je znate, je pruske knježerstwo 200 millionow hriwnow wšitajilo, zo by so němske wobjedženstwo w tamnych krajinach zdžeržalo a zo bychu nowe kubla wot pólskich wobjedžerjow so kupowale. Hač dotaj je komisija 125 millionow wudala a tam 3116 wójbow zashydlila, z kotrychž pak je dobra třecžina hižo prjedy w tamnych krajinach bydlila. Za něhdže 15,000 ludži je so tam telko pjenjez wudalo. Zo po prawom Polakam samym škutkowanjo komisije wjele nješkodži, widžimy z toho, šhtož je lěta 1899 kupila. Tute lěto je mjenuicy z němskich rukow za 12,834,000 hriwn., z pólskich pak jenož za 1,994,000 hriwn. kubłow kupila. Z čyła so zda, zo dyrbi so tam psychez podpěranjo němčiny wosebje lutherška wěra rozšcherjeć, psychetož kupjene kubla dawaja so škoro bjez wuwzacžja lutherškim Němcam. Komisija twari tež cyrkwe, šary a šule. Lutherškich cyrkwjow je hižo 11, katholickich pak je jenož jenu twarila. K tomu wšichomu pak ma čyly kraj dawki psychinowacž.

— Nowe zrudne njezbožo pišče so wo dwórniščežu w Deutsch-Oth w Lotyrinskej. Tam zajědže čzah do kólne, hdyž lokomotivy stoja. Prasnju do jeneje z nich, a tuta psycherazy ščěnu a zajědže do tam psychitwarjenoho wobhydjenja železništho džělaczerja Schönmanna. Joho dvě džowcy, jena 11- a druha 13lětna, hišćeže ipašhtej a bušhtej wobej psychědženej, tak, zo bě jena hnydom mowta, druha čžežto zranjena. Wšelacy ludžo běchu hižo prjedy hušto ipomnili, zo móže so tajke njezbožo šnawo stacž. Wšichnošč pak njeběšče njedostatk prjedy wotštronila.

Rakuska. Wobstojujočeje w podkoptach njesju so skoro ničzo hiščeje picheměnikle. Wščitko čzaka nětko na wuradžowanja wošebitoho socialpolitiskiŕoho wotrijada w sejmje, kotrež maja 12. měrcu dofbucžene byčž. W nim ma so wošebje wučžinicz, kelko hodžim maja dželaczerjo w podkoptach dželacz. Nadžijaja so nětko, zo so dželaczerjo k dželnu nawrōcža, hdyž budže tale wažna pichičžina wšchelafich rozkorow wotštronjena.

Italija. W italiskim sejmje knježa nowe njeměry, dofelž wulki džel zapōštanow njecha. čzerpjecz, zo by knježerstwo tak mjenowanoho Decreto legge natožowalo, t. r. zo bychu so wěste nahke wěcy z kralowškim wufazom zprawowale, bjez toho, zo by trjeba bylo, so sejma prashecž. Dara je tohodla w sejmje z čzafami surowa. — Krajich bratrow tam z cyta do sejma wola, je so njedawno hake z nowa pokazalo. W jenym wokrjesu wolachu mjenujcy anarchistu Caesare Batachi, kotryž hižo 20 lēt w jastwje sedži. Přjedy bēchu w samšnym wokrjesu wěstoho prynca z Carovigno wolili, kotryž bē we swojim čzaju w hotelu wotrocžt byl, potom wjele pjeněz zdžedžil a za to sebi zemjanstwo knpil. Ludži bē z pjenězami podplacžat, zo bychu joho wolili. Sejm začžisny wjacu frōcz joho wōlbu; wōn pak bu pichocy zasy woleny, doniž nětko hōdnischoho nastupnika njedōsta.

Žendželisa nadobo swoje wōjsko slyje powjetšcha. Hacz dotal mėjesche 184.000 wojakow a 20.000.000 punitow sterlingow wudawkow za woještwu. Na nowe lēto maja so wudawki powyšiciz na 61.000.000 punitow sterlingow a licžba wojakow na 430.000 muži. W tu lhwilu zhromadžuje tež žendželiske knježerstwo wjetšche wōjsko na indijskich mjeczach w sušodstwie Afganistana.

Ruska. Přeni pschednjda swjateje swodby (přenja cyrkwinška wyschnocž) Pobjedonoszew wuda njedawno rozpramu wo cyrkwinškich wobstojujočžach w Ruskej. Z njeje je widžecz, kak zrdnje so tam tak mjenowanym unirowanym katolikam w Chelm-Warschawiskej diwecy wjedže. Tucz katolikowje su so wot rusko-grichiske cyrkwe dželili a z romske cyrkwu zjednocžili. Dofelž to ruske knježerstwo nohce čzerpjecz, je jim katoliskich mėšnikow zapowēdžilo, ruskich popow pak woni nohcedža. Wšchez 80 tysac lndži je tam tohodla bjez kemschi a bjez swj. sakramentow žiwych. Lēta dolho njesju pola nich ludžo cyrkwinšcy wērowani; haj, tež džēczi njedōstawaja swj. kščeženycy.

Afrika. Burowje su Natal dočyła wopušcžili. Žendželcženjo bliža so hlownomu městu Dranjestatta Bloemfonteinej. Žda so samo, zo jim Burowje nohcedža zastup do tutoho města z wjetškej mocu zadžewacz. Džel jich wōjska stoji drje hiščeje na puczju do tutoho města, wjetščina pak podawa so do Transvaala. W horatych krajinach tam hake nastanu drje hiščeje wjetšche bitwy. Burowje pak su nimale wšch swoje kanony sobu wzali. Wojacy we woblehnyjem Vadsmitth-u su so jako rjekowje wopofazali a z hlōdom wjele čzerpjeli. Posledni čzas su jenož konjace mjaso jedli. Wjez džiwa, zo wušwobodžerjow z njesmērnej radoščju powitachu. Wušwobodženjo tohole města je tež wjacu wjesela w Žendželскеj nacžiniko, hacz zajeczō generala Cronje.

Naležnosće našoho towarštwu.

Subustawy na lēto 1900: kk. 492—496. z Radworja: Hana Bešowa, Michal Wjerš, Haŕža Symankec, Marija Zyndžie, Madlena Smitkowa, 497. 498. z Kamjenjej: Jan Khilan, Jakub Rēčk, 499. 500. z Khelna: Jurij Khēžka, Jan Krawe, 501. 502. z Bronja: Marija Mētowa, Mikławš Šenk, 503. Jakub Rynč z Lutowća, 504. Jakub Pech z Bačonja, 505. Pētr Džislawk z Čornec, 506. Jakub Rebiš z Haslowa, 507. Mikławš Kola z Českec, 508. Hana Pjetašowa z Budyšina.

Sobustawy na léto 1899: kk. 803. Jakub Ryćerja z Khasowa, 804. 805. z Bronja: Jakub Hantuš, Mikławš Šenk, 806. Jakub Pjech z Baćonja.
Na léto 1898: k. 865. Khata Wjeršowa z Radworja.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale su woprowali: Z rozpredatych wobrazkow swjateje Marije Róženčanskeje P. Alexandra 2 hr. 10 pj. Wopomnjeću wótčinskeju měšnikow Hórnik a Tadeja administrator Libš w Baćonju 20 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Rynčec-Rěček kwasu w Kamjenjej 10 hr. 25 pj, Marija Žurowa z Kamjenjej 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale su woprowali: Na Hašic kwasu w Ratarjecach nahromadžene 5 hr. 50 pj, njemjenowana z Budyšina 30 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Striesenje

su dale woprowali: Njemjen. 2 hr., Čechowa 2 hr., swójba ze Zajdowa 5 hr., njemjenowana z Budyšina 30 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6717 hr. — pj. Dale darichu: M. Č. 1 hr. Ž. četa 25 pj. H. H. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 50 pj. Šlapnjena žaba 1 hr. 38 pj. **Zapać Bóh wšém dobročerjam!**

Listowanjo: Do Kulowa a do Worklec: Wutrobny džak! Podamy w přichodnym čisle.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu, 14. měrcu, zhromadźiznu w „liščej jamje“ w Budyšinje. Započatk popołdnju w 3 hodžinach. Wšitke sobustawy so najnaležnišo přeprošuju, dokelž ma so wo **ważnych** wěcach jednać.

Předsyda.

Wutoru 13. měrcu wot 10 hodžin dopołdnja budže w kupjelanskim hošcencu pola Smjeczkec lěša pšehčezane drjewo **Kłóštrstoho hajništwa we Łuzu** — wodžel 5 a 25 — na pšehadźowanjo pšehadwane, a to 449 shtomow do 15 metrow dolhe; 72 flocow po 5,5 mtr.; 245 žerdžow; 230 metrow šchězěpow (klostny); 252 metrow pjenkow a 670 hromadow, wšchitko jenotliwje abo tež po džělbači. Wuměnenja budža pšehed pšehadźowanjom wozjewjene. Sčtož sčtó kupi, ma hnydom zaplaćić.

Kłóštrstho hajništwo w Marijinej Šwědže.

Derje sčžini, sčtóż sebi drjewo do přédka wobhlada.

Šhěžla w Kamjenjej pola Radworja ze zahrodku je na pšehedaň. Žhonicž tam čžilko 10 abo 5.

Próštwa za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach.

Pšehčez 7000 katholicow z něhdže 900 schulskimi džěčžini, mjez nimi tež mnozy Serbja, nimaja w Drježdžanach — Janowym měsčze — Striesenje žaneje cyrkwoje. Na Borsberg-dróžy čžilko 15 a 17 je **twarnišchězo** za nowu cyrkej kupjene, ale hišchěze je jara wulki dolh na nim. Wutrobnyje a nutrnje prohy w tej wulkej nuzy, dokelž sami wšchitko dofonjeć nihdy njemžemy, Wutroby Jězusoweje dla wo mały dar

Adolf Brendler,

dwórski předač a konsistorialny radžičel.

Čžiččž Smolerjec knižičičšchčžetnje w Macičžnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopiš.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 11.

17. měrca 1900.

Lětnik 38.

Do Roma

So wschelacy Serbja hotuja. Kaž pscheczelnny dopis knjeza kanonika a fararja Herrmanna we Wotrowje wozjewja, su so pschez ujocho hižo dwacyčo Serbja za wobdželenjo na powšchitkownym němiskim časahu zamohwjele, wo kotrymž smy w čyisle 8. „Katolickoho Posola“ trěbne pisali. Derje by było, hdy bychu Serbja, kotřiž chcedža do Roma pucžowacž, so trochu hromadu džerželi.

Dale smy z dopija zhonili, zo tež knjez kaplan Schotta w Kulowje so na pucž do Roma hotuje. Hacz a schtó hewak hiščeže z naschich duchownych pobožne pucžowanjo nastupi, njeje hiščeže wěšte. Bojimy so, zo někotromužkuli, kiž by sebi wutrobnje pschał, do wěčžnoho měšta pucžowacž, něčžišchi wulki njedostatk duchownych w naschim wótcnym kraju to zakaže.

We wschelakich krajach so zhromadne pucžowanja do Roma pschihotuja: tak z Morawy, z Wuherseje, wjacore z Pólskeje a druhdže, tež Skowjency wosebity čas pschihotuja. Ze Schlezynskeje je hižo čas w Romje, tež čas 500 Wuherjow, kotřiž so grichistoho ritusa džerža.

Wosebje wazny budže čas Čechow, kotryž 18. hapyryla z Prahi swój pucž nastupi, kaž z dopija knjeza kaplana Sedlički z Worsklec zhonichmy. Nowy Pražski archibiskop Leo swobodny knjez ze Skrbenskich chce sam swojich wosadnych w Romje swjatomu wótczej pschędstajicž a wěru a swěru čěštkoho naroda swjatomu wótczej zawěščicž. Pucž nastupi so w Prahy 18. hapyryla a pojedže so pschez Win, Schtyrski Gródc, Udine, Paduwa,

Bologna, Voretto a Alfisfi. W Romje budże czać 10 dnjow, chtë pucź budże tracź 18 dnjow, a płacicz budże pucź, jěcź a zastaranjo w III. klasy 250 hriwnow a w II. klasy 380 hriwnow.

Katholika cyrkej w Transwaalskej.

(Z hamisohoho žórka po „Kath. Volkszeitung“.)

Kaž bu hižo spomnjene, běšce tutón kraj hacž do nowišohoho časa pšhecziwo katholicam najbóle intolerantny, „hacž runje su tamni Burowje, kaž nowina najpomni, hewaf nješebicžny a dobrocziwy ludžik“. Prěni katholicni duchowny, kiž so zwaži, Transwaalsku wopytač, běšce P. Houdewanger. To so sta w lěcze 1868. Ale lědom bė w Potšchestromje do kraja stupil, bu jomu wot knježestwa dđerzenjo božeje mšče cyle zakazane, njecha-li hnydom z kraja wupotazany byč. Wščitke próstwny nižichich zastojnikow běchu podarmo, a za 12 hodžin mješče mješnik zašy kraj wopušczič. W pšichodnym lěcze hižo pať bu tola na žadanjo rešidentow, wošebje gubernera w Duilemanje, nje-pšheczełski wufaz zběhnjenty. Wot toho časa započina so rozščěrjenje katholickeje wěry w Transwaalskej, kotrejž so tež w tom nastupanju susodny kraj Oranje-staat pšichizamny.

Bamž Leo XIII. tež na te krajiny kėdžbnošcž zložil, kaž tež propaganda, a tak stachu so prěnje kroczele k wupšchestrěnju katholickeje cyrkwyje, kotrejž mējachu najlěpšichi wupšch. Najprjedy bu japoschtolški wikariat w Natalu založeny, wot kotrohož běšce Transwaal jenož džěl. Tola 15. měrca 1896 bu tón kraj jako samostatna japoschtolška prašektura postajeny. Mišionny buch u oblatam Marije Bjezhřěščneje pšchepodate. A statistika pokazuje, kajke wupšchestrěnjjo je katholicstwo za tute poslednje lěta docpělo. Namakamy tu nětko hižo 5 cyrkwjow a 8 kapalow, a pod japoschtolškim prašektom P. Aloisom Schochthätigom stutkuja 15 mišionarowje, 3 trapistowje, 11 bratija (Piccoli Fratelli de Maria), 17 sotrow z Voretto, 39 knježnow ze swjateje swójbny, 2 dominikanišchich knježnow a 6 wórschulinkow, potajkim 113 mješchnikow, mnichow a knježnow. Najbóle zwješelace je, kaf je so založenjo wučerńjow, hacžrunje je kraj pjenježnje njepodpěra, rozščěrilo. Namakamy tam 12 ludowych škulow ze 720 hólcami, a 8 z 820 hólcami. Wyšchichich wučerńjow maja tam 4 ze 450 wučomcami, mjez nimi tež žónske. Widžimy tam tež šyrotnicu a hospital, kotrajž mataj 180 khowancow. A pšichi tom je tutón šchpital w Sohannisburgu, kotryž sotry swjateje swójbny zastaraja, najswjetšichi a najnahladnišichi w južnej Africy. Hižo nětko so w kraju 6200 katholicow liczi, kotřiž su z Eropy pšichizanhyli a so zashdili.

Hacžrunje transwaalscy Burowje kručje na starych waschňach a swojej wěry dđerža, su woni tola bórzy praktiske a wužitne, šchož za kraj z tutych wustawow šcžěhuje, spóznałi. A tež wyschnošcž je k póznačzu pšichišchla, zo jim z dotal cuzeje cyrkwyje nic škoda, ale wužitk pšichidže. Šcžěhwť toho bu, zo wyschnošcž rozščěrjenje našcheje wěry podpěra, haj, móhl rjec z wěštej lubošcžu město prjedawišcheje intolerantnošcže našchim wustawam napšheczo pšichhadža. Hiščeže drje je postajene, zo wuzwolenjo katholicow za prašidenta republiki a jobustawy wyschšcheje rady (Staatsrāthe) so njedomoli. Tola móža wot lěta 1896 katholicowje do wšchitkich druhich krajnych zastojństwow pomolani byč. Haj, samo jich zapóšlanc pšichi europšichich wjeřchach,

hušto mjenowany dr. Leyds, je katholic, a 4. džel transvaalskich zastojnikow je katholic. W ministeriju jedži sławny dr. Farelly a sekretar najwyjšichšeho wojeršikoho kommanda, knjez Hogan, a mnozy družny wysochy zastojnicy su katholicšoho wuznacza.

Za tajke zwjelace wuspěchi mamy so mudrošći, kotruž je swjaty wótc w prawym čaju a na prawym měsće zastupil, džakowacž. Dyrbi pak so tež na wultu woporniwosć, kotraž je so w jara zwjelacej měrje pokazala, špominacž, zo móžeshe so tak njewočakowany wuspěch, a to w tak krótkim čaju, docpěcž. Chcemy so ze swjatym wótcem nadžijecž, zo nětko tam zahadžaca surowa wójna křežajace katholicste wustawy njezanieži, ale t noweji mocy po krutym pruhowanju pozběhnje. Kr.

Rothschild.

(Pishe —i.)

(Pokracžowanjo a škónczenjo.)

Domyslicž by so móhl, zo smy z wótcow horja a zahinjena wuknyli pschězjedne bycž. Horjeka smy pokazali, zo njejsmy nawuknyli. A tych, kotřiž nas to pschecy a pschecy z nowa wuča, wotbhwamy z próždnym powědanjom: Šhto pak Serbja! Lepje by było, hdy bychy so z razom pscheněmcžili. Potom bychy so nam hnydom pschestali smjecž, zo smy hlupi Serbja . . . Alle wěcže mi, ludžo: z tym bacžom Serbow njezniečicže. Serbja budža tež dale Serbja, njech je wotrodžencow hiščeje wjacj hacž jich je. Serbow njewutupi ničto — ani my sami sebje samych njewutupimy. Alle tón, kotryž by našču nje-rozomnosć a njejednotu wutupicž chcył a — móhl, toho bychmy witali z psalmom. Našči wótcžiny a našči spisowacželjo su kručže pschewědženi, zo tón hiščeje pschindže. Njech so jim tež džefacž a džefacž tyjac krócž pjero z rukow wurazuje — woni toho serbskoho pjera njezloža, do staroho železa njecžijnu — woni budža dale božu swjatu wolu čžinicž, swój lud budžicž a t dobromu a wofebje t pschězjednosći prošecž — a zawěcže, zo:

»telko dušchow horjenja

a telko dušchow modlenja . . .«

nihdy njebudža na próždno. Njedžiwajcy: na samón kónc tutoho wuměracoho stotka smy wulkotny tywar w našchim krasnym Budyščinje založili — a my jón w nowym stotku z božej pomocu wěcže dokóncžimy — a strowimy dha zahorjeni toho nowoho stotka jasne zerja. Wón nam pschinjeje a dostaji Macžičny narodny dom, naš wšitkich srjedžinu a našejje jednoty symbol a znamjo. Kaž pak t symbolu, t znamjenju, słuscha znamjenja dopjelujenjo — tak tež po našchim znamjenju serbskeje pschězjednoty chle wěcže pschindže požadana pschězjednota sama. Tak našči narodowcy mysla — a žadny směch ani žane wudmo, ani domjacych krajanow čžrijódy jich njezamyli, njerozplóšči. Pschetož woni božu rolu dželaju, na kotruž bože wóczko mile hlada — a šhtóž boži skutk čžini — změje žně, njech tež póždnje žně.

Židow ród je pod božim poslecžom, dokelž je Žbóžnita moril. A tola jich lud, runjež do prócha šeptany byl a do pjeršecže, njeje zahinyl, a runjež nihdže domowiny njemějo, byl rozpjerscheny na wisče swěta kóncžiny, wón tola štoji, dokelž so jedhny čžuje. A telko mocy maju! Potajnstwo jich mocy je w pocžinanju špodžiwnych bratrow Rothschildow, kotrychž wjazasche lubosć,

pschezjednota. O, zo by jo trochu toho potajnstwa zjewiło tež nam Serbam! Trochu teje pschezjednoščje a bratrowskeje lubošje!

Druhu jamownošč, kotruž bychmy měli ze zakladow studowacž, mjenuju sprócniwosč a wutrajnosč. Tež mjez nami su nanowje, kotřiz w prawym zmysłu słowa drapaju a jo pschahaju kaž kón — ale jenož, domiž jo njesu trochu na brjóžk doczahnyli. Ale potom su spofojom. Zo su tež hórki a hory, na to jo ujemyli. Žid a tež praktiski Američzan hinał jednataj. Su w tym spodzjwnym »nowym swěće«, kotruž pschecziwo staruškej a kšelpacej Europje wustupuje, dale požadliwišcho — millionarowje, kotřiz njeleža na »walatku«, ale džělaju a jo prócujaj, byrnjež milliony měli. Maju drje swojich pomocnikow učko, ale hłowne džěło džělaju pschecy hiščeje sami, a wokolma wam njezapasu, w kotrymž bychy měli a móhli swoje kublo stražowacž a množicž.

W podobnych zasadach jo wukubłaja džěczi. A prajcže mi, hđže je toho pola naš? Pola naš je storo zakon, zo syn a synowje dyrbja brojicž, je-li nan »na hromadu mjetal«. Zo pak by pola naš bohaty nan měl pjeczi synow, a kóždy z nich by był po nanje — to drje je docyła nještjichana wěc. —

Spofojny narod jny a tola — njespofojny. Hđže jo wjacj na struchle hubjene čašy storki a na wulke dawki, dylki w našich kraju? A tola: njech jenož jo karoušel abo čžumpjel we wšy pokáže — ta je nětke wosebje w móđže — ta sebi 100 toler a 200 toler wěščje z kermusche powjeze. Hđžo je jo w tutym čžajopisu na wjacj razow na tute prapodžiwne waščnjo pokazalo, kał my »hošpodarimy« ze swojim narodnym kapitalom — ale bjez wuspěcha. Wěčora smy stiwili, jutře wěžo zašy stiwlicž budžemy — ale džjenja: psche cžo jo njebychmy počžumpali? — Mamy jo tež zawjeselicž, wěžo. Kóždy nam to tež popscheje. Ale psche cžo tak pschez měru? Mam džěczi, njech maju kusk toho wjesela — njech tam donjese kóžde 20, 25 pienješkow! A mam-li jenož jenicžtoho prynca, njech ma 50 nowych! Ale pschecy po hrivnuch a po tolerjach! Kał jo to rymuje? — Tak a podobnje je jo w našich ludowych pišmach čžasto hižo storkiło — ale bjez wuspěcha. Ščkoda! — Tež to je jo wuzběhowalo, zo jo nam čži bruni hoščjo za to hiščeje směja. Druhdže hač w Serbach tajkich žujow nimaju — a wosebje w katolskich Serbach maju bohate. A psche cžo a za cžo? Za to, zo nam njeđželu a swjaty džěł wonječješcžuja a jo nam kaž engani po wšy čžahaju? ... A zo jo nam po pucžu ščmjataju, hđžž my ze swjatočžnych božich službow džemy? ...

Haj — božich službow! A tomu heslu wschal by jo tež hiščeje hodžila kapitola napisacž. Wěžo rěčamy: pobožni Serbja — a rjane njeno mamy. Ale, ale — »jenož zo bychmy joho hódni byli hiščeje« — tak su w nowišich čžasu někotři cruczi judnich wustupili, ze zmorščžemyimi čžolami: ... „Z někotrymi zwonkowymi znamjenjemi jo našcha bohulubošč spokojuje. Ke mšči thodžimy, „Budž kšwaleny“ sebi dawamy — ale njech jenož pschindže ščtó z t. mj. „Isodow“ k nam: to smy hnydom wolma a wata, ščkrěna butra a židnajaty wóšk. A hladajmy jenož do našich službow; tam a jem jo w nich zakhadža a ze starym nanom a ze ščěđžiwěj macžerju wobkšadžuje, zo by to za pša a za pschžinu pschez měru bylo ...« — Mjebudu tu wopominacž, kajtoho pschijecža — nic powitanja (a — nē!) je jo tajkim a podobnym hłosam dóstało w ludu; jenož to naspominam: Rěpschi pschecžel swojomu narodu je, ščtóz swojomu narodu rěcži prawdu ...

Nješnjm z pscheczjelom džensnišchich wuznawarjow Młodźelowoho zakonja — ale tež w tym nastupanju bychny móhli wot nich wutnyć.

Z cyla je, kaž kóždy wuznaje, historija a swójba Rothschildow za nas wulcy zajimawa, powučzaca a we mnohim scěžehowanja hódna swójba a historija.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Najdosťojnišči knjez biskop, kiž je hižo dlějšchi čas khorowaty, je w Drježdžanach kruzischo sšhorjel a jo jara slaby czuje. Duchowna wyschnosć je tohodla wosebite próstwy za khoroho biskopa pschoporucziła, tež budže jo kollektu w božej mschi za njoho spěwacž. — Prošymy wschitkich, zo bychu za swojoho khoroho wyschšchoho pastyrja so nutrne modliłi, zo by joho Bóh nam zđeržal a jomu přjedawischi czerstvosć zasj wobradžł.

3 Budyšcina. Mlinjenu pónđzelu a wutoru wotměchu so na katolskim wučerškim seminaru hortne pruhowanja wotkhadžacych kandidatow wučerštwu. Z jednacže pruhowaných dóstachu we wědomosćach tšjo cenzuru Ib, dwaj II, sčtyrjo Ib a dwaj IIIa. Súdžbne pruhowanjo cžinjachu sčejcžo a dóstachu dwaj IIa, dwaj II a dwaj Ib. Młodži wučerjo so srjedu w seminarškej awli ze swojimi wučerjemi a dotalnymi sobuschulerjemi swjatocžnje rozžohnowachu. Mjez nimi staj dwaj Serbaj: knjezaj Andrieki a Njećka. Wo nowym zakonju maja wot lětučchoho lěta wučerjo město dotalnych 10 ujedžel lěto kuzič. Kandidacža běchu tohodla pónđzelu na měrje pobyli. Tšjoch z nich su hnydom k wojakam wuzběhnyli, sčejcžoch wróćo stajili a dweju k „landšturmej“ pschipořazali.

K pschijimowacomu pruhowanju běchu so 23 zamokwili, ale jenož 21 pschijili. Tšjo pruhowanjo njewobstachu. Mjez 18 pschijatny je jedny Serb. Do přaparandy pschija so jich tšj, mjez nimi tež jedny Serb.

— Knjez Andrieki je so hižo 15. t. m. jako pomocny wučer do Nadworja přešehłil. Daj Bóh zbožo!

3 Kóštrjeje wokoliny. Kaž přjedawšche lěta, tak mějesche tež lěta tudy wobstojace „Wěčne modlenjo k najšwjeczjšichomu sakramentej“ póštnicy njedzeli a wutoru popołdnju wot 4 hač 5 hodžiu zjawnu modleštu hodžinu. Přenišchu mějesche knjez P. Sčezžepan z Młodžanta, druhu pak knjez P. Romuald pschod rjenje wobswětlenym wulkim woltarjom a wotevrjenym tabernaklom. Pobožnosći běšchtej bohacže wopytanej nic jenož wot staršchich ludži, ale tež wot młodych. Na wobemaj hodžinomaj spěwachu so modlitwy došćezčinjenja a wotprošchowanja za kšiwudy a njedžak, kotrež so w tutych dnjach našchomu zbóžnikěj w sakrameneže lubosće stawaja. — Pschijpomučž hišćeže čhu, zo ma „Wěčne modlenjo“ kóždu tleču njedzeli měšaca popołdnju wot 4 hač do 5 hodžiu zjawnu modleštu hodžinu pod nawjedowanjom knjeza P. Romualda. Tež hewak njeje dom boži na njedželach a swjatych dnjach zwonka božich kuzbow ženje próžny, pschecy namakajš někotrych pobožnych w modlenju pschod Najšwjeczjšichim.

M. Š.

3 Kulowa. Echto je našche serbske spěwaške towaštwu za tej dwě lěče, zo wobstoji, skutkowało, kač je wosebje mladych ludži w spěwje wuwužowało, je tudy znate a tež so pschipožnawa. Na serbskich křasach šny tu wjac króć rady pschipošłuchali, kač wschitcy hošcžo hromadže jedny spěw spěwachu, a nic wjac, kaž přjedy, za kóždym blidom wosebje a druhu spěw. —

Šhtož pak nastupa cyrkwiński spěw, so zda, jakož bychu spěwarjo woliwkli. Hdyž reka: pschichodnu njedzeli budžemy kěrłusche wufnucž, něfotryžfuli wuwoſtanje — a tola je, cyrkwiński spěw hajicž, hłowny zamysl a tohodla nadawt towarštwu. A dofelž so w našej cyrkwi dopołodnja na wulkej božej mšchi a popołodnju na nychporje serbski njeſpěwa, dha ſu hłowne bože ſlužby, pschi kotrychž so serbske kěrłusche ſpěwaja, rańſche kemſche. Te pak ſo bohužel trochu jara zaſomdžeja; ſny džen čzaſežičcho njedzele mēli, hdyž so na rańſchich z cyła ſpěwalo njeje, dofelž tu ſpěwarjom njebēſche. Tež na małych ſwjatych dnjach mōhlo ſo zaſy, kaž prjedy, ſpěwacž. A dofelž ma našch serbski kantor pol hodžiny do cyrkwie a drje kōždy krocž pschińcž nje-mōže, proſchu mēſečjanſkich Serbow, zo bychu na rańſche khodžili, zo by tu pschec doſež ſpěwarjom bylo. Telko čzaſa zmēje kōždy, woſebje, hdyž ſo sobotu na to pschihotuje. Njedchamy ſo z tym ſpokojicž, zo ſny njedzeli jeno pschi jenej božej mšchi pschitomni; dželawy džen tak najwjacy z naſ džela dla te mšchi hič nje-mōžemy. Tuž proſchu ſobuſtawy, woſebje z Kulowa a Kulowca, zo bychu pilnje na rańſche khodžili a ſpěwali, zo trjebaj našche rjane serbske kěrłuschowanjo napoſledku njezańdže, ſchtož chcył Wōh miłoſežiwje wotwobrocžicž.

K.

3 chłoho ſwěta.

Saſta. Zeju Majeſtoſeži kral a kralowna ſtaj zbožownje do Mentone dojełoj. Mjez tym, zo ſo kralowna pschi dobrej ſtrowoſeži z mjeńſchimi pschekhodžowanjami ſpokoja, čžini kral wulěty do daľſcheje wokolinu.

— Tež princ Wjedrich Auguſt je 5. mērcu na něfotre njedzele do Tirolſkeje zapucžowal.

— W ſakſkim ſejmje bychu pjenjezy k nowotwarjenju katholickeho ſeminara w Budyſchinje pjatk 9. mērcu jenohłōſnje pschizwolene. Wu drje wot prjedy uamjetowaneje ſumy 86,000 hriwnow wotežehnjenych; tola budže tež tak twar rjany a doſahacy. Za dwē lēčže dyrbi nowy ſeminar hotowy byčž, tak zo bychu mōhli na Michala 1902 do njoho začahnyčž.

Nēmſta. W nēmſkim ſejmje jednaja w tu khwilu wo dwēmaj wažnymaj zakonjomaj, mjenujey pschecžiwu njeſpōcžiwowežam w žiwjenju, w piſimowſtwu a we wobrazach, a wo zakouju, naſtupachym pschiwōžowanjo mjaſa. Wſchecžiwu wobemaj zakonjomaj je ſo w cyłym kraju wulke hibanje pozbēhnyło. Wſchecžiwu prēnjomu wuſtupuja woſebje liberalni wumělcy a ſpiſacželjo, ale njeđžiwajcy na jich z džela jara njehańbite herjetanjo wobzamknje tola ſejm z najmjeńſcha, ſchtož je najnuznishe, zo by ſo rozſchērenju njeſpōcžiwych ſpiſow a wobrazow, kaž je to woſebje we wjetſchich mēſtach waſchnjo, zadžewalo. Za rataſiſtwo pak je tež jara wažna wēc, ſchto z druhocho zakonja budže. Kaž ſny hižo pijali, chcyſhe komiſija w tu khwilu pschiwōžowanjo ameriſkoho mjaſa wobmjezowacž a wot lēta 1904 docyła zakazacž. Wſchecžiwu tomu ſu ſo nětko knježerſtwo a liberalni pola naſ zbēhnyli, a tež Ameriſkanjch hroža, zo njebudža nēmſke tworj wjacj kupowacž, jeli nēmſki ſejm tajki zakon pschiwōzmje. Wſchecželjo naſchoho rataſiſtwu budža ſebi tohodla dyrbjecž lubicž dacž, zo ſmēdža Američenjo dale nimo čzerſtwoho tež pełowane mjaſo do Nēmſkeje pschiwōžowacž, mjez tym zo kolbaſy a druge družiny mjaſa, kotrež ſo jako ſtrowe dopokazacž njehodža, wuzamknjene woſtanu. Tež njebudže ſo mōc do přēdka poſtaticž, hdy ſo docyła zakaza, ameriſke mjaſo pschiwōžowacž.

Tajni zakon ma psihodnje mot toho wotwisowacz, hač budže našče ratačstwo hdy móc dojez njasa posćiczeč za wschě potrebnječe. W tu chwilu to hiščeje njemóže.

— Zapóšlanc dr. Lieber so dale bóle porjedža a je nadžija, zo w nekotrym času zasy swoje džělo w sejnje pschemoznje. — Mjez tym pať pschitadža z Tirolskeje zrudžaca powěsč, zo je tam pschewwacy znaty zapóšlanc swobodny knjez z Suene zemrěl. Wón běšče jedyn z tamnych muži, kotřiž su prawa katholickeje cyrkwe w kulturnych wojowanjach swěru hajili. Wošebje w finansnych praschenjach běšče wón jara nazhonity a wuschitny. Wón zemrě na samnym dnju, na kotrymž je psched lětami wjednik katholicow dr. Windthorst zemrěl.

— Brěnjoho měrca su w Seruzalemje přeni němsto-kejžorski póšt wotewrili. Cyle mjelcžo běchu k tomu dom natwarili, a radoječ němstich wobydlerjow bě wulka, hdyž nadobo němstke napismo na rjanym twarjenju wuhladaču.

— Do Štawcajawa pytaja w Barlinje ludowoho wučerja. Mzdy dóstanje lětne na 6000 hriwnow. Dyrbi pať pschilubič, zo tam z najmjějšča tři lěta woštanje.

Rakuska. Pomalku počinjaju džělaczerjo we wuhlowych podkoptach zasy džělac. Tak pschindže w Mostu (Brünn) wošebita deputacija na kejžorske zastojnstwo, zo bychu džělaczerjo zasy džělali, z tym wuměnjajom, zo so žani džělaczerjo njepokhostaja a zo so 8 hodžinske džělo powšchitownje zaujedže. Druhich žadanjow su zwólniwi, so wzdacž. Zastojnstwo jednake z wobšedzerjemi podkoptow, kotřiž žadanja džělaczerjow dopjelna. Tak najskerje 16. měrca zasy džělacž zapocznu. Wo nečim budža drje so potom tež džělaczerjo druhich podkoptow do džěla dacž dyrbjecž, dokelž je mjez nimi muz wulka. — Tu pschispomniwy hiščeje, zo su wobšedzerjo wuhlowych podkoptow w Zwickawštim wokrejesu džělaczerjam mzdu dobrowólne powjetšchili — a tež tamnym, kotřiž njeběchu džělo zložili, wošebite myto z džěla po 20 hriwnach pschizwolili.

Wuherska. Wulka hara bě posledni čas we wuherskim sejnje. Zapóšlanc Ugron wumjetowasche přjedawšchomu pschednydže ministerstwa, hrabi Banffy, zo je pjenjezy, kotrež bě za wólby w kraju hromadžil, sam za so zdžeržal, město zo by je swojomu naslědnikej pschepodal. Banffy a joho pscheczeljo to wězo přejachu, njemóžachu pať tola dopokazacž, zo je porok njeprawny. Banffy a Ugron so na to duellowaschtaj — ale žadny so njezrani.

— Škrónpryncesna Stefaniya ženi so nětko wopravdže z wuherskim hrabju Longhy. Kejžor je so pscheczelnje z njeje rozžohnowal a jej krašny hród Miramare, nad adriatiskim morjom ležacy, daril. Dale dóstanje 100,000 šchěnakow lětneje apanaže. Tež so powěda, zo je kejžor hrabju Longhy-a na wječča pozběhnył.

Štalska. W italskim sejnje jednachu wo peticiji, kotruž bě 10 tysac wučerjow na sejm pošlalo. Šižo lěta 1896 bu wošebita statistika wudata, z kotrejež bě widžecž, kať malo so stat wo schule stara. Wučerjo dóstawaja tak malo mzdy, zo dyrbja pódla něšto zaslužicž pytač, zo bychu z hlodom njewumrěli. Schulske stwy su z džěla bjez pódłohi a wofnom, bjez lawtow, blidow a druhich napravow, kotrež do schule słušchaja. Haj, z džěla samo w hródžach rozwučuja. Džěči dyrbja na zemi sydacž a na klinje čitacž. Pschi tom rhdži lědom polojea džěči do schule. Ze spomnjeneje peticije pónajesč, zo poměry so hiščeje porjedžile njesju.

Francózska. Sene z najvojnobnišchich Parížškich džiwadłow theatr Française je so wotpalilo. Sydomnacželětna hrajerka Henriot, kotraž mějeske runje pruhu, hdyž woheń wudyri, je so bohužel sobu spalila. Někotři druzy buchu ranjeni.

— Klaz so zda, chcedža anarchistowje wopytowanjom wulkeje Parížskeje wustajeńcy zatraschicž. Pšched domom generalnoho komisara za wustajeńcu, Biquarta, namafachu tak mjenowanu helstu mašchinu na zbožo přjedy, hačž bě jo móhlo žane njezbožo stacž.

— W morju mjez Francózskej a Zendželskej pschejědže njeznaty, najsterje jendželski parnik druhu lódzž z mjenom „Cufier“, kotraž z belgiškeho města Antwerpena do Brajiłišteje jědžeske, tak zo so hnydom podnuri. Pšchpadnje pšchihadžacy parnik „Wudfor“ móžeske jenož tšoch muži wumóžicž. Kapitán ze 37 mužemi so zatepi.

Afrika. Buram je so wójny wostudžilo. Mnozhy, wosebje z oranjeskeho stata, zložuja brónje a wróćeja so do swojich statokow. General Roberts bliži so mjez tym k hlownomu městej Bloemfontein, a snadž tam hižo je, hdyž to pišamy. Bodarmo stupichu jomu nětotre wotdžele Burow napschecžo. Džěl jendželskeho wójsta jich lěhwo wobesndže, zo dyrbjachu czěfacž. Trans-vaalski přasident Krüger a přasident oranjeskeho stata Steijn staj na jendželske knježestwo do Londona telegram pošlaloj, zo chcetaj měra dla z nim jednacž pod wumčnenjom, zo wobaj stataj samostatnej wostanjetaj. Zendželska pak wotmohwi, zo móže jenož měr sežinicž, hdyž so Burowje dospołnje podežisnu. To z najmjeišcha transvaalscy Burowje njebudža czinicž, a tuž pšchěndže wójna bóržy do tutoho fraja.

Naležnosće našeho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 509. Mikławš Cemjera z Cemjeric, 510—512. z Konjec: Michał Woko, Michał Čornak, Jakub Brězan, 513. Mikławš Sołta (žiwn.) ze Šunowa, 514. Jurij Rachel z Ralbic, 515. Jakub Kilank z Kosłowa, 516. Michał Domaška z Nowoslie.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 807. Jurij Rachel z Ralbic.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6720 hr. 63 pj. Dale darichu: Tachantsey serbsey wučerjo 2 hr. 40 pj., poselnik toho přida 10 pj. »Šlapnjena Žaba« 57 pj. Madlena: za podawizny, wjesela a lubozne, 50 pj. Delanska Patentna Komisija 90 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Próstwa za cyrkej Wutrobny Jezusoweje w Drježdžanach.

Pšchez 7000 katholicow z něhdže 900 schulskimi džěczimi, mjez nimi tež mnozy Serbja, nimaja w Drježdžanach — Janowym měsće — Striefenje žaneje cyrkweje. Na Borsberg-dróžy cziflo 15 a 17 je twarnišcžo za nowu cyrkej kupjene, ale hišcže je jara wulki dołh na nim. Wutrobnje a nutrinje prosy w tej wulkej nuzy, dofelž sami wschitko dokonjecž nihdy nje-móžemy, Wutrobny Jezusoweje dla wo mały dar

Adolf Brendler,

dwórski předač a konsistorialny radžicžel.

Čižicž Smolerjec tnišicžicžernje w Mačićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 12.

24. měřca 1900.

Lětnik 38.

Pětr Szapary.

Lěta 1541 pschiczežechu Turkojo z wulkim wójskom do Wuhersteje. Pschecziwo nim wjedžešche wójsko Pětr Szapary, ale po jara krawnej bitwje bu zbity a zajaty.

Hambra-beg, turkowski nawjednik, da Szapary-a k sebi pschiwjesč; znajo joho wutrobotičej, chysche so njenucy wofschewicz na napohladže pschewinjenoho njepscheczela. Szapary, runjež sputany, zastupi khrobty do Turkowoho štana, njepokloniwšchi so ani z hłowu.

„Čzohodla njewopokazuješ mi čzesč“, zawoła rozhněwany Hambra-beg, „kajtuž sy mi dołžny? Čzohodla njedótknjesh so z čzolom podnožow mojeje majestoscze?“

„Tajka čzesč sľuscha jenož Bohu“, wotřezny Szapary, „a ty sy pohan.“

Hambra-beg dyri Szapary-a do woblicza. Pětr so zatřchase, začerwjeni jo nad začpěčjom sebjě, ale bóržy so změrowa a rjekny pokornje:

„Bo božej woli sy mój kněz, pokornje potajkim pschijimam wschitko, sčtož na mnje dóńdže.“

Hambra-beg kopny do njoho z nohu, pluny jomu do woczow, zasypa joho z tysac zakliwanjemi, nabawa jomu njekničomnych psow, ale njemóžesche Szapary-a rozhněwacž. Naposledku, napscheczechawšchi so joho, rjekny jomu bóle z waha:

„Szapary! Ty sy wutrobity wojač, na moju próštwu da tebi sultan, mój kněz, swobodu, sežini čze wjednika we swojim wójsku, wobdari čze ze złotom a z čzesčemi, ale pschiwzmi wěru profetowu!“

„Ne!“ wotřezny Szapary, „dam žiwjenjo, hdyž budže to wola boža, ale njezapowěm Bohu čzesč, kajtuž sym jomu dołžny.“

„Tuž budž wotročk“, zawrjejny rozujemdrjenty Šambra-beg, budž ze šfocžeczom a woraj moje polo ze šfocžeczom.“

Tuž zapšchěžechu Szapary-a do pluha z dobom z wołom a honjadu joho ze šfchudom, hdyžkuli wustawafche. To wšchitko pšchemoženty wojak znjese bjez mórfotauja, prošcho jeno Boža wo zmužitofč z wutrajnošč. Šfónčnje za wjele lét so jomu radži, čžekufč. Pšchindže z nowa do wóšfa, bč zaš wjednik a žbi Šambra-beg-a a zaja joho. Turka, žhoniwšchi, do čžejeju rukow bč padnył, žblědny ze zaštróženjom a walejo so po zemi wołafche ze zadwělowanjom:

„Běda mi, běda mi nježbožownomu. Wječzenjo budže šurowe, dofelž šym je zašlužil. Běda mi!“

Druzy jeczi Turkojo zadwělowachu tež, myšlo sebi z dobrym prawom, zo budže so Szapary wječzićz nic jeno na jich wjedniku, ale tež na nich. Wnšlachu sebi potajkim, zo budže jich žiwych šmažićz na woltju, abo zedreže jim kožu, abo pšchepoda jich hróžbnym čžiwilowanjam.

Szapary da Šambra-beg-a pšchiwješč.

„Šambra-beg-o“, rjekny jomu, „hdyž bčch twój šflawa, šy mje plištował, do mnje topał, na mnje pluwał, mje wohanil a napošledku mi poručzil, ze šfotom twoje polo woracz. Praj mi, šchto mam z tobu ščžinicž za šfchindu, kotruž šy nade nnu wobefchol?“

„Zaraž mje, jeno špěšchnje, bjez čžiwilowanja“, wotmołwi Turka, „a wopokazajch mi huadu, kajtejež so ani njenadžijam.“

„Ně, Šambra-beg-o“, znapšchecžiw Szapary, „wječzićz so na tuto wafchnjo móže jeno pohan, njerozšwětkeny ze šwětkom šwjatoho ščženja, a tajki šy ty. Šchješčžanej to njedofaha, wón dyrbi so wječzićz, kaž so pohan ani wječzićz njemóže. Praj mi, šchto mam z tobu započžecz?“

Šambra-beg zaderkota, kolenje so pod nim potknyšchtej, a zawoła ze zadwělowachym hłofom:

„Knježe! šmil so nad šwojim šflawu. Tuž wotrubił mi ruku, kotraž je tebe wohanila, wutorhł jazyk, kiž je na tebe pluwał, ale nječžwiluj dołho ... šmil so!“

„To je pšchemało“, wotřžny Szapary, „tał njewjeczi so šchješčžan.“

Šambra-beg čžifny so wo zemju a žalofčžo walefche so po nej, wobšhpujjo so z próchom.

Szapary, to widžo, zawi šobuželnje z hłowu a rjekny z krótka:

„Šambra-beg-o, šy šwobodny, wšcho čži zabhwam a wodawam, zo by špóznał, kał so šchješčžan wjeczi.“

A nječžakajjo wotmołwenja wuidže, a Turka šlědžo koło wokoło z woczomaj prašchefche so, hacž je to šon, abo je to wopravdžitošč. Šomu so ždafche, zo je to hrajšfa, zo hafke na to budže ščžehowacz žhoštanjo, kajtež bč sebi zašlužil. Njemóžefche zrozemicž, zo móhl jomu šchto za tał wulku žlěšč, kajtejež bč so dopuščžil, dacž tał wulke kublo, kajtež je šwobodnošč. Šdyž bč šfónčnje šwobodny, pšchindže k Szapary-jej a rjekny:

„Knježe, šchto je tebe nawučzil tał wulki počžinł wodawanja šwojomu pšchješčžeharjej?“

„Šyn Boži, Šžžus Šchryštus, Wumóžnik šwěta.“

„Tuž ščžinł mje tola joho šlužownik a wuznawarja. Dotal šym jeno zahubjal čžłowjekow z mjeczom, tola nětko mje nawučž, jich lubowacz.“

Ťeto pozdžijcho bě Ĥambra-beg kšchesczan, modlesche jo w domje božim a bijo so na wutrobu rjetny rozkaty:

„Běch začěmnjeny w rozomje, sy mje roziwětlił, o Ĥnježe; běch we wutrobje džiwi kaž zwěrisko, džensa je we mni lubošć a pokorność; běch nje-měny kaž pucžowar, zabłudženy w pucžinje, džensa hladam z nadžiju k njeju, pichetož wěrju do prawoho Boha. Budž křwaleny, Ĥnježe! wěki na wěki.“

3 pólščiny J. L.

Smjertna reja.

Ťjenje w Ĥ..... zwonj zwonjachu. Njeběchu to czeške, struchle hrona, kotrež cžělo k rowu pšchewodžeja, ale wjesole zwuki, kotrež kaž hłosy z rjenjchoho nazemiskoho swěta pobožny serbski lud z blizka a z daloka do domu božoho wabjachu. Ť Bohu džatowano njezwonjachu podarmo. Ĥijchče rozemi nasch lud zwonow rěči. Ĥdyžkuli zwonj rěča z wěže cyrkwinisce, křwataja syly kemšerjow tam, hdžež Wóh luby Ĥnjez mjez swojim ludom bydli. Ťak tež bě to tehdom. Ťa wschěch pucžkach a kemšachych scžežkach jo wschitko z kemšerjemi mjeřwjesche. Ťu běži cžrjódka wustocznych holcžatow a za nimi cžampa jo stara macžetka, na kij so zepjerajcy, a napina wschě mocy, zo by z cžasom hišchče doběžala. Za njej jahaja mlodži hólcy. Ĥijchče maja mlode lohke nohi — a bórzy staru wowtku pšchescžahnu. Z nimi njemóže sobu tamny schědžiwj wumjeńkat, kotryž swoju swěrnju fajju pachajo wažnje a pomalu kročel za kročelu staja. Ť byrnjež tež hižo zwonj pšchewawale — wón so nješchewata, ale dže změrom swój stup dale. Ĥižo je wotzwoniko a hišchče cžrjódny ludži w sfoku kemšchi běža. Dženja njecha ničto skomdžicž. Ť tola by to bjez hrěcha móhl, dofelž je džělawy džěń. Ťchto tež to jich džensa tak do cyrkwje cžehnje, zo wořtajiwšchi džěla wschitcy kemšchi křwataja?

3 nowa zwonj zazwonja. Z božoho domu dže so z procesionom na faru. Ťam cžaka mlody měšchnik na tón wofomik, hdž w swjatocžnym cžahu pónbže k woltarjej, zo by přeni křěč Bohu woprowal njeřawny wopor nowoho zafonja. Wjele — wjele lět je žadal za tej hodžinu, je džělal cžasto po cžlych nocach a pódla swěrnje špěwal — a hlej, nětko je wušlyšchana joho modlitwa, a křonowacž ma so joho džělo w tym wofomiku, hdž přeni křěč změje Žězusowe cžělo a keluch z joho swjatej krewju w rukomaj. Ť tónle wofomik je tak blizko. Ťa myšlicžka je joho cyłoho pšchewžala, swjatu bojoscž, swjatu žadosć w nim wubudžila. Ťak tam wón flečzi pšchew božej martru. Ťa nju so joho wócžto swěcži. Z kšchizowanym žbóžnikom joho wntroba rěči. Ťchto tež to pšchi tom začuwa? — Wo cžo drje prošy? —

Wšchelate ju pucže a scžežki cžłowjeskoho žiwjenja, dobre a žle, wjesole a struchle. Ť tych žlych a struchlych je wjach. Ťo hižo wuzna patriarcha Žakub. „Lět mojhoho pucžowanja na zemi je 130“, praji wón kralej Žaraonej, „njemnohich a žlych, a wone njedosažaja do lět mojih wótow.“ Ť prawje mějesche. Pšchew tónle dol syłzow wjedže malo hdy pucžit z rózemi pošlany, ale wjele z cžernjemi zaroscženy. Ťež w měšchniskim žiwjenju je tomu tak. Cžernjow naroscže jomu dosć, ale rózow jomu malo keže na scžežkach joho žiwjenja. Ťch, hdy tež to nawróczi so jomu džěń tak zbožowny a wjesoly, kaž džěń přenjeje božeje mišče? Ťa tomle dnju wscho hromadu šfuktuje, zo

by pucź ł woltarjej wuhładkowała a wuphskiło. A tónle rjany pucź mějesche nětt młody měšchnik nastupicź.

Knjaz farař bė jomu krasne słowa ł wutrobje porėczal, Boha proścho, zo by žohnowana byla kőzda kroczel młodoho měšchnika. Dobra macź bė jomu swoju mozlojtu, pšchedźelanu ruku na hłowu poloźila a fšchizil jomu na czoło ježiniwichi joho požohnowała w mjenje Boha Wótca a Syna a Ducha swjatoho. A njeboćicźi nan — dawno hižo na prawdže božej — je w njebjesach ł tomu prajił: Amen, „To so stań!“ Tak pšchewodžany wot žohnowanja božoho bė nastupil swoj pucź. A zwohy zwonjachu a kėrluśche kłinczachu a tšělby ržachu a bože skóncźo swėczesche tak mile a luboznje na ježežku, po kotrejž młody měšchnik do cykwoje stupaśche. Pšched nim dźěśche šchėcź družkow. Někotre bėchn małe kaź popki a ježelechu róže na pucź — dwė bėśchtej zróstnej a schwižnej kaź młodej lipcy a njejeśchtej frónu a wėncźł na pucakłomaj, rjenje zwuśchjwanymaj. Bėśche na nimaj widžecź, zo bėśchtej z krejnoho pšchecźelstwa młodoho měšchnika. Ta z tej frónu zdasche so joho sotra bycź, pšchetoz mějesche cyle joho wobliczo.

Ža nimaj dźěśche młody měšchnik z trochu poklonjenej hłown. Bėśche blėdy kaź smjercź. Ludžo joho wobžarowachu, zo je so pšched primicu wjele pościcź dyrbjal.

(Pštracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšćina.** Woporniwosć katholickeho Indu kŕiŕiśke diocesy smėmy teź w lėcže 1899 kŕwalicź, dźiwajo na wunosćk porucžentch woporow. Nahromadži so:

1. za Dyonisje missionske towaršćwo	1025.04
2. za swj. Šćefoswe towaršćwo	612.71
3. za towaršćwo božoho rowa	691.37
4. za Bėťrowy pjenjeźł	789.87
5. za wurjadny Bėťrowy pjenjeźł	322.16
6. za kustodiju swj. rowa	337.19
7. za afrifanśke towaršćwo wot sobustawow	1040.20
8. za afrifanśke towaršćwo, nahromadžene w cyrkwjach na swjedženju j. Dšjoch Kralow	512.13
9. za towaršćwo swj. dźěcźatšćwo Šėzusowoho	1485.00
10. za Bonifacijowe towaršćwo wot sobustawow	1112.80
11. za Bonifacijowe towaršćwo, nahromadžene pšchi cyrkwinśkim wopozje	554.23
12. za twarjenjo cyrkwojow w naščej diocesy	2096.36

Gromadže 10,579 hr. 6 pj. — Wunosćk je lėśta něścho mjėńśchi, dokelž bu jedny nahladny dar za Bėťrowy pjenjeźł na druhim pucžu swj. wótcej pošłany. Woporniwosć našchoho ludu pał chcemy dźakownje pšchipoźnacź. Hacžrunje dyrbinny pšchisťajicź, zo někotre wośady, w kotrychž su bohacźi ludžo, pšchimėrnje mało pšchinoschowachu. Teź žhonicimny, zo tón abo drugi za wukrajne naleźnosćje wot zamožicźiśchich pobožnych ludži pjenjezy žada, wo našche naleźnosćje so njeśtarajo. Mamy za našche nowe cyrkwoje a šchule, za zarjadowanjo nabožneho rozwucžowanja w njeatholicich wośadach wjele starosćje a wjele wudawkow. Łuž starajmy so wo pošłženjo domjaceje nuzy a podpjerajmy

wosebje Bonifacijowe towařstwo. Wutrobny džak wosebje tamnym knježim duchownym, kotřiž džiwajcy na potrebnosće katolikow mjez druhowěrnyymi Bonifacijowe towařstwo mjez wofadnymi rozchěrjeja a pichinoschki sobuřstawow zběraja. Wlyšce tudy spomnyjenych darow dořtachny tež za Lyonke miffioniske a za Bonifacijowe towařstwo někotre wjetšje wotkazanja z Wotrowskeje a Budyšchinseje wofady, kotrež buchju za zaměry tutych towařstwow na dan datu. Tež za wobřtaranjo tajkich wotkazanjow wutrobny džak. L.

— **Swobodne Zjednocěnstwo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy** mějske 14. měrcu swoje přenje lětuske posedženjo w Dietrichce hofcencu w Budyšchinje. Přichitomnych bě 13 sobuřtawow. Wot ff. Hajny, Siki, Żura a Slodenska čitalaše pšchedyda zamołwjenja. — Knjez direktor Nowak bě swój pšchednoscht wo zajimawym praščenju, kotre pšchicžiny drje serbskoho wučerja ze wšy wabja do měřtow — na pozdžišcho wotložik; tón kruč rozprawješe wo swójbnym žiwjenju pola židow. To bě jara putaca rozprawa, kotraž by so tež w „Katholskim Posole“ derje čitala. Židowske swójbne žiwjenjo wysoko nad struchlym pohanstwom stojese. Wosebje postajenjo žony w israelskim domje bě wjele česťnische a zuješliwische dyžli druhdže, hdžež bě žona hoła škužownica a njedostojny wotročk mužej k wjeselu a k wpofojenju joho požadosčow. Nucžany wěncžk tam debjesche, njecžejtna holca mjez židami bywasche kamjenjowana, hrěšnicow z rjemjesla w starym zakonju njeznajachu. Džeczi so jara kručje kublachu, wosebje so pšecžese česčejownosč napšchedžimo staršchimaj. W nanowej pšchitomosči so syn njeměžese ani pošdynyč, rěčase jomu: knjež, jomu ruku koschesche atd. Ze 7. lětom swójbnit synowe dořtawachu dołhu sukaju, na znamjo, zo je so čas wučžby započal, kotruž nan wjedžese. Schulow w našim zmyšlu do časow Makkabejskich w židowskim kraju njebě. Ze 14. lětom młodženc z domu wuřtupi na zjawnosč, z 18. lětom so ženjesche. Njane a wuznamne waschija a wobřady, podobnje, kaž pola naš wuznamjenjachu kwas. Z kručka: tež we swójbnym žiwjenju židow ščinišchtej boža zjemjena prawda a joho wjedženjo, zo bě daloke bahna njepřawnosče pšchibóžnikow. Š pšchednoschlej, za kotruž so pšchitomni postajowšich podžatowachu, pšchida knjez Šymank něschto nazhonjenow ze swojoho pšchedlošchoho južno-slawjanškoho pučžowanja. — Potom jednajše so wo nowej čžitancy. Knjez dr. Ernst Muka, kotruž bě cyłomu posedženju pšchitomny jako hšec, ju wutrobnje witasche, šlawjesche Zjednocěnstwo za joho štuť, pšchejo jomu wjele zboža. — Do jutrownoho zjězda katolskich wučerjow Sakskeje w Lipsku Zjednocěnstwo deleguje knjeza Šymanta. — Do towařstwa so zamołwjesche a wězo so pšchija tachantski wučer a organist pšchi serbskej kath. cyrkwi w Budyšchinje, knjez Jan Nječka. Hdžž bě so protokol pšchedčital, so posedženjo z katolskim postrowom 1/26 hodžin ščonči, trawšiji do dweju hodžin. Pšchichodne posedženjo budže po šwajtkach w Wacžonju. Zapřisowati.

Z Radworja. Džeń 20. měrcu pšchipołdnju pšchinješe nam grót poměšč wot našchoho wjelezaslužbnoho zapřislanca knjeza Smoly: „Železnica Wóšpork-Radwor je pšchizwolena.“ Wóřzy běšche nowinta někotrych šwojich pšchiwšowarjow hromadu zehnała, a hdžž běšche kanona swój přeni bubot rozpuščežila, běšche kěžžnosč čžim wjetšcha. Wjeska so pšchjesche z šchorhojemi a zasty a zasty wobnowjesche kanona swój hřimot. Wo tutym so wjele wješnych pšcheczelow da nawabieč k wjesolej zabawje do Mišchnarjec hofcenca. Tu so nětko pšchi šchleńcy brunoho rozmołwajachmy. Wosebje sebi

naspomniedmy, kať su so druhostronskim peticijam dyrbjale wschelake wobčežnje rozjašnjenja napscheczo stacž. Tejame su so hacž nanajšepje muwjedle. „Džak njesprócniwomu knjezej za wulku prócu!“ Pšchi dalschej bjesadže wunjeje knjez pšchedyda Ğantušć mócnu sławu „knjezej zapóšlancej Smoli“ a stóuńcnje so tež tomu knjezej džakny telegram wotpóšla. Njechamy pak tež zabycž, zo njeje nicžo tak dobre, zo njeby něščto złe jobu pšchinješlo. K.

Ž kłóštra Marijineje Ğwězdy. Tu wumrě 18. měrca duchowna knježna Theresija Marija Wokec, rodžena 13. měrca 1854 w Drježdžanach. Zastupiwšchi 1879 do kłóštra, bě tu lajřka, t. j. běła knježna. Po smjercži starscheju — nan bě rodženy ze Smjerdžaceje — bě jaťo džěcžo do Wotrowa k Ğumpjelicom k macžernej šofje na mocžehnjenje data byla.

Ž Pancžic. Šchtwórtk 15. měrca wumrě tu žandarm Ğerman Römer na wjacore zahorjenje znutřkownych džělow žiwota. Ğewak šylny štrony muž dospěžahny staroby hake 59 lět. Römer bě Serb, rodženy we Worocnyje pola Budyščina. Jako wojak pobu we wójnach w Schlewigu, Ğzechach a Francóžskej. Žandarm pobu najprjedy w Drježdžanach, potom w Sepicach (Schwepnich) a wot 1887 bě w Pancžicach. Swojeje wěry džeržejšche so kručže; bě pak znjesliwy, dobrocžiwny muž a šwěrný we swojim powołanju. Wosebje tónle počink bu wot knjeza hamřkšoho hejtmana z Ğrdmansdorfa nad rowom w Prowěžu šhwalený. — Spominajcy na njeskutki zařidženyh lět, dyrčimy ze zrudobu wuznacž, zo ju katholickej Serbja za čas Römerowoho zastojniřtwa wjac kručž swoje dobre mjeno pšchisadžili!

Ž chłoho šwěta.

Šalska. Přenje pjenježu k twarjenju nowoho jastwa w Budyščinje buchů wot drugeje komory naschoho sejma pšchizwolene. — Tohorunja postaji sejm 5 millionow za nowotwar železnicy z Wóšporka do Radworja. Ž twarom ma so bóržy započecž. — W druhim posedženju drugeje komory naschoho sejma jednasche so wo to, zo měło nasche knježejřtwa pola němřtšoho knježejřtwa za to rěcžecž, zo by nowy zakon dla pšchewšadowanja mjasa tak pšchizwalo, kaž je to komisija němřtšoho sejma wuradžila. Katarřtww chce z tym lubošč wopofazacž.

Němřtša. Obstrukciju, kotraž wosebje w rařuskim a italskim sejnje spomóžnomu džělu zadžewa, šmy nětko tež w našchim němřtšim, hewak tak šhutnym sejnje poměli. Kaž w druhich sejmach tak su tež w našchim liberalni a socialdemokratojo z tym započželi. Nowy namjetowany zakon pšchecžiwu njepečožiwosčam (lex Heinze) so tutym ludžom njespodobasche. Dolež pak běchu konservativni a centrum nimale jenohłóinje za njón, běšche wjetřčina w sejnje za zakon. Tamni prócowachu so tohodla, zo bychu z wołanjom, z pšchecy nowymi namjetami a druhimi njepečłnymi šředkami wothłosowanjo wotřtorcowali abo jomu docyła zadžewali. Pola kóždoho jenotliwoho paragrafa so hara wospjetowasche. Šdyž njepeččezšjo zakonja wothłosowanju zadžewacž njemóžachu, žadachu, zo by so po njenje wothłosowalo a wopuschčezichu potom šalu, tak zo k placžiwomu wothłosowanju třěbna ličžba zapóšlancow tam nje- wosta. Wězo je tajke čžinjenje njeprawne a njepšchisťojne, ale wo to so čži ludžicžka njeřtaraja, hdyž jenož swoju wolu docpěja. Štónčnje dyrčejšche přařident dalsche wuradžowanjo wo tutym zakonu wotřtorcžicž, zo by sejm wuradžowanja wo druhich wažnych wěcach njezakómbžil.

— Prjedawšchi pruski minister, nječijišchi wyschšchi präšident z Buttkammer je 15. mërca zemrël. Wón bëšche sobu jako minister za to džëlał, zo bychu so tak mjenowane mejste zakonje wotštronike, hacžrunjež hewał pschewjele lubošče k katholicam njemëjšechë.

— Dycherjo a druzn džëlaczerjo w drjewowym rjemješlništvoje w Barlinje su z wulfoho džëla zasn džëlacž započëli. Wosebite zjednocženške judništvo wuradzuje hiščeže wo dalšich wumënjenjach, pod totrymž ma so džëto dokonječž. Tež tu je so zasn, kaž hižo pschi prjedawšchich pschiležnosczach, pokazalo, zo džëlaczerjo z mocu to njedocpëja, shtož chedža sebi wumocowacz. Pschey dyrbja skõcznje ze swojimi mišchtrami jednacž, hdyž su tuczi mjez jobu pschëzjene.

— Barlin je lëtša za wuwozowanjo snëha 841,000 hr. płaczič mël.

— Rupa Samoa je nëtko docyła do nëmškoho knježërštwä pschizwata. Prënjoho mërca bu tam nëmška khorhoj jako znamjo nëmškoho nadknjejštwä wupowšnjena.

Rakuska. Džëlaczerjo su nimale we wschittlich wuhlownych podtopfach zasn započëli džëlacž. Tu a tam bëchu posledni čas, dokëlž nuzä a njespokojnoscz pschidërašche, njemëry nastale, a policija a wojacy dyrbjachu je z mocu podtkõczëczž. Džëlaczerjo su so z wjetšcha dyrbjeli podczijnëczž, bjez toho, zo by so jim to pschizwolito, za czimž žadachu. Z wjetšcha su so ze slubjenjom ipokojili, zo wobšedžerjo podtopfow nikoho wosebje njepokhoštaju, a zo dyrbja so jich šprawne žadanja bõrzn pruhowacz. Socialpolitiski jejmowy wotrijad zmëje nëtko dale pruhowacz, shtõ möže so za nich stacz. Zda so, zo budže 9hodžijnške džëto wob džëni bõrzn powšchittkownije postajene. Tež mzda zmëje so nëšchto powjetšchicž, tak zo wulke zapowëdženjo džëla z najmjënšcha chle bjez wuspëcha njebudže.

Wuherška. 25 burow, kotřiž chëchju, domoj so wrõczëjey, pschi wulkim wëtrje pschëž Dunaj domoj jëczž, zwrõczichu sriedž rëti z czõlmom. Sednu jeniczi so wumõži, druzn so zatepichu.

Rom. Wschëdnje nimale pschijima swjaty wõte mnohich pučowarjow ze wschelafich krajow. Wosebje swjatocžne bë powitanjo schlezšich pučowarjow. Sich wjedniš, kanonikuš Woer, pschepoda swjatomu wõtečej rjanu bëlu czapku, na czõž jomu swjaty wõte lubošëžiwje tu dari, kotruž mëjšechë pschi powitanju na hlõwje. Tež wuherškich pučowarjow pschiõdže rjana šyla. Docyła pschibywa džëni a wjacn cuznych.

— Wõt 25. hacž do 28. meje budže w Romje tež wosebity kongrež sobuštawow tječzõho rjadu swjatõho Franciška ze wschëch krajow, k czõmuž tež z Nëmšëje, a to z Rõlna, wosebity czah pojëdže.

— 12. mërca zemrë tu kardinal Di Canossa. Nëtko su jenož hiščeže tijo kardinalowje živi, kotřiž su wõt bamža Piusa IX. pomjenowani.

— Wjelezaslužbny kardinal Ledochowski, nëhbuschi Bõznański bistop, šwëjšechšche 15. mërca šwõž 25 lëtny kardinalski jubiläum, k czõmuž so jomu ze wschelafich štron wutrobnje zbožo pschëjšechë.

Šendželška. Zo je wjetšchina jendželškoho luda za afrikanšku wõjnu, pokazä so posledni čas tež z toho, zo knježërštwu na wupišanu počëzonku k tutej wõjnje wjacn hacž 10 krõcz telko pjenëz z podpijmami posčicowachu, hacž knježërštwu žadäšche.

— Amerikanske knježerstvo je Zendželskej namjetovalo, zo chcylo mjez nej a Transvaalskej miera dla jednacž; tola je zendželske knježerstvo to wotpokazalo.

Turkowiša. Znaty a sławny general Gahzi Osman Pašaha, kotryž běše sebi w turkowiško-ruskej wójnje 1877—1878 mjeno „Plewnański“ law dobył, je 63 lět stary zemrěl.

Afrika. Kunjež pomalu, pokračujuja Zendželczenjo tola dale k Transvaalej. Wot Bloemfonteina, kotryž su Zendželczenjo bjez dalschich zadžewkom wobšadžili, je najwyschjehi wjednik Roberta generala Kitchener-a wotpósłal, zo by wot Burow woblehnyje město Mafeking wuswobodžil. Wot tam dyrbi sebi potom z nawječzorneje strony dalschi puč do Pretorije, hłownoho města Transwaala rubacž, mjez tym, zo to Roberts z druheje strony spyta. Burowje, wosebje transwaalscy, chcedža hacž do poslednjeje krepki krewje wojowacž. Kaž nowinki powědaju, je so jamo 2000 žónskich wobronilo, zo bychu wótny kraj schitowale.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 517. Michał Haša z Ratarjee, 518. Mikławš Rychtar z Budyšina, 519—524. z Jawory: Jakub Bryl, Madlena Krawčikowa, Madlena Zarjenkowa, Marija Wawrijowa, Hańža Jakubašowa, Pétr Krawc, 525. Jakub Just z Kukowa.

Přez knjeza direktora Nowaka w Budyšinje bu woprowane za cyrkwe w Radworju, Lubiju, Drježdžanach, Kamjenicach a Plawnje po 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6725 hr. 10 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 1 hr. »Šlapnjena Žaba« 25 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr. Milčanska Kofejowa Komisija: přečel přečelej za přečelski skutk 3 hr. Płatowa Komisija: Dwaj třečoh' pytašwi, štwórtoh' namkaštaj 80 pj., za dopisnicu z pohladom 15 pj., přez blóto lažeštaj dwaj 6 hr., w džewječieh hodžinach tola běše 1 hr.

Zapač Boh všem dobročerjam!

Mjany dar k poslednjomu zelenomu šahwórtkej:

Nowa Jezusowa Winica

z pschijazantymi kěrlušchymi „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpšich zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschny w loži a ze zlotym režkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžiche zwjazki (n. psch. smoczane) wobstaraja. — Ze na pschedań w Budyšinje na farje, druhdže pschez ff. agentow.

Belletristiski wotrjad Maćicy Serbskeje

změje srjedu 28. nalětnika posedzenje w Dietrichec hosćencu w Budyšinje. Započatk w 3 hodž.

W programje: rozprawa wo serbskim ludowym pismowstwe l. 1899 — dale: rozmołwa wo přednošku, namjety.

Sobustawy wotrjada a wšitkich přečelow serbskoho pismowstwa wutrobnje přeprošuje, zo bychy so w nadobnej ličbje zešli,

předsydstwo.

Čiřičej Smolerjec knihičiččezetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 13.

31. měřca 1900.

Lětnik 38.

Senior German Blumentritt †.

Póndželu rano dóstachmy do Budyschyna telegram z Drježdžan, zo je wyšofodostojny knjez senior Blumentritt rano 1/4 wumřěl. Hacz-
runjež bě dołha chorowcź wjelečjećeho knjeza nas na to pschihotowała, doja
stručka powěćež wo dołonjenju tohole žiwjenja hluboko wschittkich, kotřiž su ze
zemřetym we wužichim zwjazku stali, a kak wjele tajkich je!

Podamy w sečehowacym pichede wschim krótki pschehlad wo žiwjenju
wjelezaslužbneho knjeza.

Zemřety narodži so 2. februara 1831 jako syn tehdomnišeho schulstoho
domownika we „swobodnej schuli“ pola kwelbrunna (nětko 1. katoliskeje
wotřesneje schule na Grüne Stražje). Ze swojich młodnych lět by njeboh
knjez senior rady powědał, a bě ze wschoho widžecź, zo je zbožowne džěćace
lěta pichěžiwil. Přěnja wyschicha schula, kotruž hičcže w Drježdžanach wo-
pytowašče, běšče katoliski progymnasium. Z wulkim wuspěchom hižo tele
přenje studije dołonja, pschetož za poltjecza lěta běšče nadawł dopjelnil, kotryž
je hewał w druhich schulach na 4 lěta rozdžěleny.

Zahe spóźna we sebi powołanjo k duchownstomu stawej; tohodla psche-
šydli so hólczec do Prahi, hdžez w serbskim seminarcu swoje lěta pschebywašče
a na małowstroniskim gymnasiuju a pozdžišcho na Pražskej univerzicze z wulkej
kwalbu a dobrym wuspěchom studowašče. Z knjezom Jakubom Wernerom,
nětčizichim Křróšćezanskim kanonikom a sararjom, z kotrymž bě wot přěních
časow swojich studijow nutrinje spšecželeny, bu 8. decembra 1854 na měschnika
špěčeny. To bě tamón wěćznje wopomnjenja hódnny džez, na kotrymž bamž

Pius IX. w Romje dogma (wěrnosć wěry) wo bježbrěšnym Podjeczju najzbožnišcheje knjezny Marije najswjatocnišcho wozjewi (proklamowasche).

Minale cyłe swoje žiwjenje, bjez dwěla pač najlěpsche swoje mocy je knjez Blumentritt wučerjstwu služić dal. Bórzny po swjeciznje powola joho duchowna wyšchnosć na katolski wučerjstwi seminar w Budyščinje, kiž bě krótko přjedny založeny. Tu nětko knjez Blumentritt stutkowasche najpřjedny jako wučer a wot lěta 1862 jako direktor na 35 lět dolho, zastajiwšy cyłu swoju móc, ze spodźimnej wutrajnosću a swěru. Kelko džěla je dokonjeć měl, móžemy z toho sudzić, zo běšche na wšche 20 lět z dobom wučer a direktor, jomu k pomocy běšche jeno jedyn seminariski wučer, a někotre pschědnjety, kaž hudźbu, pisanjo a ryhowanjo, někotři wučerjo tachantškeje šhule wučizić pomhachu, a we wučenzju łacžanskeje rěče a nabožnistwa joho jedyn tachantški duchowny podpjerasche.

Najmjetschi džěl našich katolskich wučerjow w Salskej je wot njoho wufublany. Kajtu džakownosć běchu jomu wšchity wobšhowali, bě jasne widžec, hdyž knjez Blumentritt w haprylu 1887 swój 25lětny jubilej jako seminariski direktor swjeczešche. Tehdom ze wšchěch stronow wučomcy pschěłhadžachu, zo bychu jomu swój džak a swoju česćownosć wopokazali. K stajnomu wopomnjecju so jomu z wosebitym škladom nahromadźeny rjany pjenjez pschěpoda, kotryž wón sam z nahladnym pschinosčkom razumnoji a kotryž za wšchě časy jako Blumentrittowa fundacija joho mjeno w seminaru wobšhowa. Tehdom tež joho wuznamjeni Toho Majestosć kral Albert ze spožčenjom rycerjstho šchizy 1. klasy Albrechtowoho rjada.

Tež duchowna wyšchnosć joho zaslužby pschipózna a pomjenowa joho 1886 za kanonika kapitla swjatoho Pětra w Budyščinje.

Z wosebitej pomocy tajnoho šhulstho radžicela Bornemanna w Drježdžanach běchu so wobstojenja w seminaru tež polepschite a knjez Blumentritt dósta dweju noweju wučerjow k pomocy, tež poča knjezerstwo podpěry za feminar pschizwolec. Tak bě knjez Blumentritt powjetschenjo a rozšchěrjenje feminara pschihotowac a spěchowac mohl, zo w tu šhwilu na tym wustawje pódla direktora 7 wučerjo stutkuj, a zo je licžba wučomcow 100 pschětročizila.

Po smjerczi knjeza kantora Scholty powola njeboh biskop Bernert 1889 knjeza Blumentritta jako assessora do konsistoria, a 1890 pomjenoma nětczišchi najdosťojnišchi knjez biskop a tachant dr. Wahl z dobom knjeza Blumentritta a knjeza Hornika za kapitularow tachantstwa swj. Pětra, a to Blumentritta za kantora a Hornika za šholaristika. Z tym pomjenowanjom knjez Blumentritt 1890 tež zloži swoje zastojnstwo na katolskim seminaru, w kotrymž joho nětczišchi knjez direktor Löbmann scžehowasche.

Někotre lěta móžesche knjez Blumentritt hiščeže wažnomu zastojnstwu w tachantstwie služić; tola storo so poča pokazowac, zo su joho najlěpsche mocy z napinacym džělom w seminaru nakamane. Hdyž 28. junija 1898 knjez senior Kuczank wumrě a najdosťojnišchi knjez biskop a tachant zas wupjelnjejo kapitl swjatoho Pětra knjeza Blumentritta za seniora pomjenoma, dyrjachu wšchity, kotřiž česćownoho knjeza bliže znajachu, so ze starosću prašec, kał dolho drje budže jomu spožčene wysokě zastojnstwo zastawac.

Džo na kóncu lěta 1898 wustupi dlějšcha słabosć a šhorowatosć knjeza seniora tak raznje, zo wysokodostojny knjez njemóžesche wjac bjez stajnoho wobšadowanja wostac. Tohodla jomu joho pschěczeljo radžachu, zo by so

do Drježdžan, a to do kralowiskoho wustawa za khorych w Friedrichstacze podal, za cžož so wón tež naposledku dobyčž da. Njezapomnite budža te słowa, z kotrymiž swojim duchownym bratram pschod wotkhadom po hodžoch 1898, sriedžž wulkoho róžka 1899, božemje dawasche. Tychdom drje wschěch zaja mysličžka, zo je to džělenjo na pschecy, a zo cžěsčěny knjez Budyschijn wjac njerohlada.

Tak je so tež dopjelnilo. W spomnjenym wustawje za khorych je knjez senior Blumentritt nimale $\frac{5}{4}$ lěta pschebhwal, lubosčěwje wotkhadany a zastarany wot milosčěwnych (schěrných) sotrow. Jeho cžělnie a duchowne mocy pomaku, ale stajnje hinjechu, a hižo wjac krócž běchu powěsčje do Budyschina dōschle, zo so žiwjenjo wysokodostojnoho knjeza ke kōncej kšila; tola pschec zas so trochu pozbēhny, dōnž 26. t. m. Wōh swojoho swěrnoho služownika wotwola: w 70. lěcže joho žiwjenja.

Njeboh Blumentritt běšče nic jeno dobry wučer, ale tež dobry měšchnik a swoje duchownske winowatošcže swěrnje dopjelnjesche. Tež w duschpastsčěwje rady wupomhasche, a to wosebje, hdyž bē wupomōc z wonka Budyschina trēbna. Tak je wosebje cžasčěwiskoho misijniske bože služby w Lubiju a Strawaldže wobstaral, tež w Budyschijnje je na klětcy a w spowědnym stole rady zastupowal.

Joho pokorny a milý wotkhad dyrhjesche jomu wutrobny dobyčž; hdyž bē trēbne, běšče hotowy, z radu a ze skutkom k pomocy byčž. Za cyrkwine naležnosčje Łužicy je jebi wosebje z tym žohnowane wopomnjecžo na wschě cžajny založil, zo je za zdžerženjo duchownoho w Lubiju kapital 10,000 hriwnow hišcže za žiwjenjo daril.

Swjatocžny pohrjeb běšče schtwōrtk 29. t. m. dopōdnja w Drježdžanach, hdyž je zemrēty nēt wostacž a pohrjebany byčž chcyl. Čžělo zemrētoho běšče so dyrhjało do kapale znutskownoho katholickeho kerchowa pschenjesčž. Toghodla dyrhjachu so pohrjebne swjatocžnosčje w njeprichitomnosčězi cžěla w Friedrichstacskěj cyrkwi zapocēcž. Wo $\frac{1}{2}$ 10 hodžin dopōdnja běšče tudy najprjedy za njoho officium po mortwych a potom swjatocžny requiem, kotryž wysokodostojny knjez kantor Łusčžanski z assistencu knjezow direktora Nowaka a tachantskeho předarja Schewcžika z Budyschina swjecžesche. Wo božej mschi so w cyrkwi zhromadženi duchowni a pschewodžerjo na znutskowne katholicke pohrjebnisčěwo podachu, zo bychu luboho knjeza seniora k rowu pschewodželi. Pohrjebnu swjatocžnosčž tudy mějesche knjez scholastikus Skala z assistencu horjeka mjenowaneju knjezow. Pschod kaschčjom džěchu 37 duchowni z wobeju naschěju bišcēfow, mjez nimi z Łužicy pōbla 5 duchownych z Budyschina tež k. fararjo a kaplanojo kanonikus Werner z Khrōšcžic, Šicka ze Schpitala, Jawork z Njebjelčic, Žur z Radworja, Kōnsch z Dstrica, Zentner ze Žitawy, Keil ze Schērachowa, Schewcžik z Lubija a jako zastupjer klōschtra P. Gotthard z Marijneje Swěždy. Za kaschčjom džěšče jotra zemrētoho a dalsche pschecželstwo. Pschi pschewodže hacž k rowje ipřewachu Drježdžansch wučerjo jara wustojnje hnujace Miserere. Mnozy k. wučerjo běchu pschischli, swojomu nēhduschomu wučerjej a direktorej poslednju cžejčž a lubosčž wopokazacž, mjez nimi 5 wučerjo z Budyskeho katholickeho seminara ze swojim direktorom, tež deputacija wučomcow seminara bē na pschewodženjo pschischla. Wo dokonjanych wobrajadach pschi rowje mějesche nastupnik zemrētoho, direktor wučeriskoho seminara knjez kanonikus Lōbmann, pohrjebnu rēcž, w kotrejž z hluboko začutymi słowami žiwjenjo a skutkowanjo zemrētoho wopřislawasche

a wosebje joho wulke zaslužby wo katholickej wučerškej seminar wopominasche. Spominajo na dołhu a czeštu chorosć zemrětoho wupraji tež nutny dźał miłosćiwym sotram wo kralowškim wustawje za chorých, kotrež běchu zemrětoho tak lubosćiwje, sežerpnje a wutrajnje wothladowale. Swjatocžne Salve regina a dokonjace modlitwy w kerchowškej kapali swjatocžnosć wobzamknjachu.

Tak nětko wotpoczjuje wysokodostojny, wjelezaslužbny knjez we swojim narodnym měsće, na štronje duchownych bratrow, kotřiž su jomu do přědka šli, zo by tam čakał na wulki džeń horjestačja. R. i. p.

Smjertna reja.

(Potracžowanjo.)

ProceSSION bě do cyrkwy dóschol. Knjez wučer, stara swěrna duscha, bě wšče registry sežahnył a dźelasche ze wšćemi stawami na pišcželach, hač tak cyrkej ržesche. To džen bėsche joho něhduschi schuler, kotryž měsčesche džensa přemězki Bohu woprowač a z wjeselokežu na tom puščezi wšče pišcžele. Sewat to njebėsche joho wafchnjo. Wojesche so jara wo pišcžele a pištasche tohodla pschecy prawje tuzy. Stary Mlots, kotryž měsčesche do pišcželow powětr klumpacž, njeby knjeza wučerja dohwalicž móhł, zo tak rjenje tuzy pišta. Wón wšach wědžesche, cžohodla. Ale džensa joho hroznje cžesčesche. Teptasche, hač so tak pót z cžola lijesche a ani wofomik njeměžesche wotstupicž, hewat bychu so pišcžele zařěble. Ani wohladał njebė, tak bě młody knjez do cyrkwy cžahnył a ani hrónčka kěrlišchow njebė móhł wuspěwacž, a běła hamanowa kofcha, w kotrež chysche na kwas hieč, bě wšcha žolta pschepočjena a tak po křibjeczje huskřasche, a wšcho to bě knjez wučer wina z joho nje-křasnym pišfanjom. „Seli to cyku božu mišchu takle pónđe“, morfotaische Mlots, „budže to moja šnjercž, a knjez wučer zmče to zamołwjeć!“

Mó, Mlots njeje wumrěł — ale je hišcže na kwasu prawje wjesoły byl a so njemalo z tym křwalil, zo je knjez wučer jenož tohodla tak rjenje pišacž móhł, dokelž je wón tak derje teptał.

Na tajkim dnju cžini wšach kóždy, sčtož zamóže. Stary Kuba, kiž w cyrkwi kantorejsche, bě najrjeńšche kěrlišche jebi wupytał a spěwasche je z tajkej horliwosću, zo wšchitcy prajachu: „Tak joho hišcže ženje sřisćeli njejsmy spěwacž.“ A cyła cyrkej bě kaž jena kčejaca kwětkowa zahroda. Wulki woltař stojische w samych rózach. Cyrkwinske durje běchu wobrubjene z kwětkami a nad nimi wisasche wěnc, w kotrymž bě napisane: „Zohnowany, kotryž přichadža w mjenje Knjeza.“ Wo cylnych nocach běchu wjejne holeczata wěncy wile a zwónt bě po cyłej wsy po rózach běhał, a je do cyrkwy nohł. Na zbožo bě jich wo wsy dosć. Meja, rózow kralowna, bě je z polnej horjacežu wusypala do wšchěch zahrodkow a wotkřadzejc — bě poslednjeje meje — je rad lubje woprowala k cžejzi božej do domu božoho. Tuž bě to džensa w cyrkwi tož w božim raju, polno wónje a kčjenja, a wutrobny wěriwych polne pobožnosće. A k tomu hišcže te krajne šlowa, kotrež knjez farar, cžesčomny starc ze sčědžiwymi wlojami, běhymi kaž slěbro, rěčesche k młodomu měschnikej, joho něhdusčomu schulerjej. Wo šlowach psalmista Dawida: „Sčto wotplacžu Knjezej za wšcho, sčtož je mi cžinił?“ pokazá primiciantej: „Kajka je cžesč a kajka cžeža měschništwa“; a napominasche joho šlónčnje, zo by so tuteje cžesče dla njepschězbehował, a cžeže, pušcžejejo so na Boha, nještróžit. Sčtož je tehdy knjeza fararja předomacž sřisćał, to

čas živjenja njezabudže. Njebě čłowjeka w cykej wulkej cyrkwi, kotrohož bychu njehnule jeho słowa. A hdyž naposledku so klatunwyschi wo bože zohnowanjo za mlodocho měšchnika profschesche a pomoblwyschi so jeho swjatocznje požohnowa, blyschczachu so sylzy w kózbym wócźfu a mlody knjez wutře jebi woczi.

(Potracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyshina. W thorošceji najdosťojnišchoho knjeza biskopa so dotal wjele pscheměniko njeje. Najdosťojnišchi knjez je hižo tamón tydžeń ze swjatymi sakramentami wobstarany byl. Mjez tym su czełne mocy zas sferje trochu pschiběrale hacž woteběrale, nic tač duchowne mocy spóznawanja a dopominanja. Khory pschecy hišcže wjele spacž njemóže, pschijimanjo jědže je so trochu polěpschilo. Bóh chcył wuslyšhecž modlitwy swěrných wosadnych za swojoho wyjšchoho pastyrja!

— Dofelž je tachant kapitla swjatocho Bětra w Budyshinje, najdosťojnišchi knjez biskop dr. Wahl, z czežkej thorošcju, kaž je nimale wěste, na dolhe zadžewany, je wysokodostojny knjez kapitulac kantor Łuscžanski do přěnjeje tomory sakfchoho sejma powołany a budže so na jeje posedženjach wobdžělicž.

3 chłoho swěta.

Saksa. Prync Surlj je swoje zastojnstwo jako general XII. wójsta zložil, wostanje pak dale hišcže general-inspektur II. wójstoweje inspekcije. Na jeho městno zastupi dotalny wjednik 32. divizije, general z Haussen. Kral Albert postaji, zo ma regiment tšělcow čisło 108 ł dopomnjecžu na zmužitocž, kotruž je w francóžskej wójnje, wosebje 2. decembra 1870 wopokazał, za wšch časů so po swojim dotalnym chefe, pryncu Surlju, mjenowacž.

— Kral a kralowna staj njezdžiwajo hubjenocho wjedra w Mentone Bohu džak jara strowaj a czerstwaj a cžinitaj dale mnohe wulěty. Tež wjele knježich jeju wopytnje, mjez nimi běchu tam posledni čas tšjo rafnsy arch-wójwodža, Ferdinand, Otto a Rainer.

Němska. Rascha znutřkowna politika je w tu khwilu nimale zaschmjatana. Nowych zakonjow je dočž namjetowanych a wšchelake komisije su tež pilnje wuradžowale abo cžinja to hišcže. Šchto pak ščoncžnje nastanje, to nichto njewě. Haj, zda so samo, zo knježerstwo njewě, hacž by ł nowym zakonjam stalo abo hacž by je spušcěžilo. Smy hižo w poslednim cžisle spomnili, kač wosebje liberalni w rjanym zwjazku ze socialdemokratami pschecžiwjo zakonjomaj ł schitanju póccžiwocže a wo pschiwožowanju cuzoho, wosebje amerikauskoho mijasa w zhromadžiznach a w nowinach džěłaja. Liberalni su pschede wšchim zastupjerjo industrije, a njezdžiwajcy na pschecželne słowa za ratařstwo tola němke knježerstwo pschemyslo bble lubnje dhžli ratařstwo. Tohodla budže najšterje poslednišchi zakon tajki, zo ratařstwu njespomóže. Wšchelake próstwů z tajkich stron, kotrež so za ratařstwo staraju, njejsu ani wotmołwů dóstale. Tež w druhim nastupanju nočce knježerstwo ratařstwu dočž pomhacž. Tak bē njeďawno w Barlinje konferenca, kotraž wo tom wuradžowasche, kač mohlo so njeďostatkej burškich džěłaczerjow wotpomhacž. Zenički šredk wězo by byl, zo bychu so móhli wukrajni džěłaczerjo na chle lěto buram pschistajecž. Pruske

knjeżeństwo a po nim druge chcedza jenoż dowolicz, zo bychu jenoż na wěšte mjesacy do kraja pschischli. Njerozomny strach psched cuzorecznymi schodzi tak nemiskomu ratařstwu. Rozmnoženjo wobniskich lódbow, wo kotrymž komisijsa tute dny wuradźowacž poczina, poczehnje nimo toho zaŋy mnohich dźelaczerjow z kraja k industriji. Krajne to wuhłady za naschich burow!

— Biskop Luzer, japoschtoliski witar w južnym Schantungu, je zařidženu njeđzelu wječor do Barlina dojeł. Po puczu běšce w Romje, hđzež je joho swj. wóte jara pscheczeluje pschijał. We wosebitym piśmie je joho pokhwalił, zo je nimo mnohich druhich dźelow tež křesćanste chinste nowiny založil, kotrež dyrbja wosebje pschecziwo stajnomu schczuwawaju pohanskich chiniskich nowin pschecziwo křesćanstwu pisacž. W Barlinje chce wjeledostojny knjez za to stutkowacž, zo by nemiske knjeżeństwo hišćeje kruczišcho hacž dotal interejny křesćaniskich mišionarow zastupowalo. Zo na tom pschecy hišćeje brachuje, widžimy ze suroweje khroblosće, z kotrejž wchelake chinste lefny pschecziwo křesćanam zachadzeja. Te su čim khroblišche, dokelž derje wědža, zo chinsta fejšorka, kotraž ma w tu khwilu wschu móc w rukomaj, jim, sama polna hidy pschecziwo křesćanam, křiwdy nješčini. Jenož z wulkej krutosću a raznosću so tam něšto docpěč hodži. Tak je njedawno tež francóžski zapóslanc knjeżeństwo nuzowal, zo by bohota, kotryž křesćanow pscheczezacž pomhašche, wotřadžilo. Nadžeimy so, zo biskop něšto wustutkuje.

— Z Kameruna su nowe žrudne powěsće dóšle. Tam běchu loni dźiwi čorni ze splaha Bangwas lieutenanta Dueisa morili a nětko bě wysch z Weiser z wojakami wuczahnył, zo by jich pokhostal. Što je so z ekspediciju stało, njeje hišćeje wěste; powěsč pak je pschischla, zo su wysch sam a joho podwyschaj Buddeberg a Petersdorf lohko a wojeřski lékař dr. Dittmar czežko ranjeni.

— Surowje rozhorjeni su ludžo w měsće Ronitz (Ronica). Tam je so mlody gymnasiast z mjenom Winter žhubil, a nětko su dźele joho čžela w tak mjenowanym Mnichowym jezorie namakali. Z čžela je krej wscha wuczehnjena a ludžo tufaja na to, zo su židža wbohoho hólczeca morili. Mnogo ludži je hižo pschestschannych, wjele, wosebje židowskich domow pschepytannych. Pschcz dwaj tylac hrinnow myta je hižo na wunamafanjo mordarjow wustajennych, ničžo wěštoho pak policijsa njeje mohla wuslědžicž. Ludžo su pschecziwo židam tak zažobjeni, zo dyrbi policijsa jich wobhydjenja pschecziwo nadpadam z mocu schlitacž.

— W Frauenburgu je zemřel wjelezaslužbny wuznawač katholickeje wěry, wojeřski biskop Namszanowski. Wón běšce lěta 1872 pschecziwo nemiskomu knjeżeństwju swoju katholicku wěru zastupowal. Tehdom bě pruske knjeżeństwo starokatholickam cyrkei swj. Pantaleona w Rólnje pschepodalo. Wězo zakaza tohodla Namszanowski jačo wojeřski biskop, zo so njesmě w tej cyrkwi žannych wojeřskich božich službow wjacj wotměč. Z Roma bu tón wufaz pschepoznany — tola knjeżeństwo pscheczi biskopa, kotryž wufaz wróčzo wzacz njedhašche a njemóžesche, ze služby, zawostajiwšchi jomu jenož poloju joho dokhodow. Tak je Namszanowski za swoju swjatu wěru swoje zaštojnstwo pschijadžil.

— Z Olenburga w Elsažu je so arcybapt tamnišchoho klóschtra Trappistow z P. Colubanom na pucž do Transvaalskeje k wšitaciji klóschtra w Marian-Hill podal. Wot Capstaba chce wón potom tež do nemisjeje narašescheje Afriki pucžowacž, hđzež je tež jedyn klóschtr Trappistow.

— Z přením haprylom pscheměnja so placizna za póstowe pošlki w samsuhm wotkreju: Za póstowe listy 5 pj., za khartry 2 pj., za čisščezane wěcy hač do 50 gr 2 pj., hač do 100 gr 3 pj., hač do 250 gr 5 pj., hač do 500 gr 10 pj., hač do kgr 15 pj.

Rakuska. Přyncezna Stefaniya, wudowa njeboh frónpryncy Rudolfa, je 22. měrcu měrowana. Zeje nan, belgiski kral, njeje jej pschizwolil, zo jněka so dale „kralowska wysokosć“ abo „belgiska přyncezna“ mjenowacž. Budže potajskim pschichodnje jenož hrabinka Longhay rěcacž. Z tym zhubi tež wschelake prawa na herbstwo a psched sudnistwom. Namaka-li pak w swojim mandželstwje zboža a spofojnoščez, kotrejež je dotal tak mało měla, budže drje to jnana parowacž móc.

— Mjez tym, zo je rakuski sejm so rozeschoł, wuradžnje komitija dale wo zjednanju Němcow ze Slowjanami, a zda jo, zo změje ministerium Körber w tej wěcy wjacj zboža hač joho přjedownich. Dotal su hiščezje wschitke strony dobru wolu wobkhowale a tak jnadž móhl so frajej třěbny měr wrócizč. Dale prócuje so knježerstwo za džělaczerjow w podkopych, kotřiž su so mjez tym nimale wschitcy k džělu wrócizli.

Rom. Kardinal Mazella, pschednyda kongregacije za cyrkwinste wobryady, je zemrěl.

Italija. W sewjernej Italskej je so hižo wošpjet z tym njezbožo stało, zo je so džěl wysokaje hory sypnył. Džěl wjy Budione bu zasyprieny a tjo zhubichu pschi tom žiwjenjo. Druzy wobydlerjo, nimale na tysac, dyrbja w tom hubjenym wjedrje pod hołym njebjom hošpodowacž. Pošypki hroža.

Francozjska. Přäsident Loubet je hrabju Christiani, kotryž bě joho loni pschi njeměracž w Anteil z kijom na hłown smotnył a kotryž bu za to na štyri lěta do jastwa zasudženy, wobhnadžil.

— Assumpcionistowje su po woli swj. wótcu wudawanjo nowin „Croix“ zložili, kotrež nětko swětni spisacželjo dale wudawaja. Woni běchu w swojim, samo na jebi wězo sprawnym njepschecželstwje pschecžimo liberalnomu knježerstwu druhdy pschenahli. Tak je swj. wótc z lubosćez k měrej tutón wopor pschinjel.

Šendželjska. Šendželjska kralowna chce tuto lěto Šrlandsku wopytacž. Tamni wobydlerjo a tež rozomnišchi Šendželčzenjo stajewa na to nadžiju, zo wjele podtláčowani Šronje pschi tej pschiležnosćez dalschich prawow dostanu. Samo někotři ministrowje su za to rěčeli. Tež swj. wótc je kralownje pschecželny telegram pošlal, w kotrymž so jej za wotmyslenu wopyt džakuje a wobydlerjow jeje lubosćez porucža.

Amerika. Najšlawnišchi protestantski duchowny a spisacžel dr. de Costa w New-Yorku je do katholickeje cyrkwy pschestupil. Zoho pschiklad je 100 protestantskich šwojbow z joho wošady ježěhowało.

Afrika. General Roberts je hiščezje w Bloemfontein-u a njeje posledni čas ničzo wjetšez započal. Wschelake mjěniške bitwy su po zdacžu za Burow zbožowne byle. Tak so pišacžez, zo su generala Gatacre pola Betulije zbili a joho samoho z joho wyschkami zajeli. Zola su powěščez wo tom wschelake a njewěšte. Wo dotalschim nazhonjenju so zda, zo Roberts a Ritchener zasj mjelcžo něščto pschihotujetaj. Močcetaj jnadž dokladnišchich powěščezow rezekacž, doniž wěc njebudže daloko došč hotowa. Na drugej stronje pak njesu tež Burowje swoju zmužitosć zhubili. Kunjež někotři, wosebje z oranijskeho stata, jo domoj wrócizewa, štoja druzy- čim kručišcho a su polni nadžezje na dobyčzo.

— Wulke nježožo je Burow pschewwatalo. Słowny wjednik jich wójsta, general Soubert, je wumrěł.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 526—536. ze Smječkec: Jakub Kral, Michał Šiman, Hana Kudželina, Michał Šiman, Jakub Pjeh, Michał Dźisławsk, Pětr Matik, Michał Symank, Michał Henčl, Pětr Šotta, Mikławš Jakubaš, 537. Jurij Sere z Hórkow, 538. Hana Bjedrichowa z Kozare, 539. Marija Hajnowa z Bóšic, 540. Hańža Hajnowa z Casec, 541. Jakub Domš ze Zejic, 542. Michał Jenč z Khrósćic, 543. Jurij Neumann ze Stareje Cyhelnicy.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6738 hr. 30 pj. Dale darichu: Płatowa Komisija: Dobyćo bě tola moje 50 pj., młody kantor 20 pj., přěhrata wjeta 1 hr., čah njeskomdźich 1 hr. Delanska Patentna Komisija 30 pj. »Šlapnjena Žaba« 40 pj. Wot towarstwa »Włady« na katholskim seminaru w Budyšinje 60 hr. »Rozkolnicy« 2 hr. Njemjenowana z Khrósćanskeje wosady 3 hr., druha njemjenowana z Khrósćanskeje wosady 3 hr. (Tutaj dwaj přez knjeza kapłana Jaworka wobstaranaj daraj mějestaž so w čisle 7. kwitować, cedulka je so najskerje po puću do čišćernje někak zhubila.)

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Bobožny Wosadnik

(druhe rozmnožene wudaczo) je doczišćezany a so wjazaj. Za tydžeń budžaj exemplary pola mje dostacž. **J. Štala.**

Rjany dar k posleđnjomu zelenomu štwórtkej:

Nowa Jezusowa Winica

z pschiwjazanymi kěruschemi „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpschi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschiny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžšce zwjazki (n. psch. šomocžane) wobstaraja. — Ze na pschedań w Budyšinje na farje, druhdže pschěz ff. agentow.

Drjewowa awkcija.

Na Łazłowski revirje budže pónđzeln 2. hapryla dopoldnja w 10 hodž. w hosćencu w Smjerdžacej

po kusfach a po džělbach pschedarwane we wobdželenjach 14, 30, 37, 40:

232 kšójnowych štomow, srjedžna tołstosć	10—23 cm,	dolhosć do 14 m,	
1 czerwjeno-bukowy floc,	=	= 54	= = = 3,6 =
4 běło-bukowe flocy,	=	= 24—30	= = = 4 =
6 dubowych flocow,	=	= 23—47	= = = 5 =
69 wólschowych flocow	=	= 13—28	= = = 7 =
187 brězowych flocow a žerdžow, srjedž.	=	= 7—27	= = = 10 =
76 kšójnowych žerdžow, delka tołstych	13—15	=	
89 metrow kuluchow,			
1832	=	twjerdeje a mješteje walcžiny,	
120	=	kšójnowych pjenkow.	

Wuměnenja so pschew spocžatkow awkcije wozjewja. Płaczi so z hoto-
wymi pjenjazami.

3 hajnišeho zarjadnistwa kšochtra Marijineje Šwězdy.

W Borchowje, 25. měrca 1900.

Hauptmann, wylšchchi hajnt.

Čižiččž Smolerjec knižičičičččetnje w Macičičny domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 14.

7. hapyrła 1900.

Lětnik 38.

Pobožny Wošadnik

(druhe rozmnožene wudaczo)

je nětko dokonjany a je w Budyschinje na farje dóstacž.

Sdyž njeboh knjez Michal Šórník swoje wulke a spomóžne džěło „Pobožny Wošadnik“ pšched hodami 1888 dokonja a nowe lěto 1889 wuda, praji wón w pšchedšlowje tutenje knihi, zo

„dyrbi Serbam z pomocu schulow w našchim času, w kotrymž móže kóždy čytać, tola po něčim móžno być, zo we 10 cyrkwach kěrulske jenak spěwaja. Tute cyrkwy, hdžež so serbscy spěwa, su w Budyschinje, Baczonju, Khróšćicach, Marijnej Hwězdze, Njebjelečicach, Radworju, Halbicach, Ribžencze, Wotrowje a Kulowje“.

Dale nam wšchém stajnje čješezomny knjez pšchistaji:

„Wichelake kěrulske dyrbjake so w křesćanskich domach a tež w schulach wučyć, zo bychu za pšchichod w pomjatk wostale. Z čyła nětko na Waš, lubi Serbja, zaleži, chceže-li w cyrkwinym abo nabožnym spěwje nětko móžnu a wužitnu jednotu spěchowacž, kastyž duchowni a wučerjo dawno žadaju.“

„Bóh pak žohnuj wšchu prócu, zo by modlenjo a spěwanjo pobožnych Serbow wothłós bylo njebjěskoho spěwa jandželow: Čješć budž Bohu we wysokejach a na zemi pokoj čłowjekam dobreje wole!“

Schož je njeboh Šórník tak nutrnje pšchal a tak wustojnje pšchitował, to je so dospołnje dopjelniło: Za 10 lět je so „Pobožny Wošadnik“ we wšchitkich našich serbskich wošadach rozšchěril, tak zo bě stónce lěta 1898 čyly nakład pokupjeny. Tajki wuspěch bě a je najrjeńšije myto za spročne džěło našeho njezapomnitoho, za swój narod njewustawajcy džělarowho wótečinca.

Mnohe dopraschowanjaja za „Pobožnym Wośadnikom“, kotrež so wjac dopjelnicž njeħodžach. a, pohnuchu mje, nastupnika njeboh Ğornika, nowe wudacžo „Pobožneho Wośadnika“ pschihotowacž. Pschi tom sym so prócowal, pschecža, ze wšchelakich stron pschihhadžace, dopjelnicž, a sym to tež wumjedł, tak wjele hačž bė móžno, bjez toho, zo by hłowne zarjadowanjo Ğornikowoho wudacža so pschemėniko. Někotre pschecža wšchaf dopjelnicž nješym móhł, dokelž bė čžiščez tajkich dželow, hđžež so pschemėnjenjo abo wudospolnjenjo a pschidawki žadachu, hižo hotowy.

Ğdyž čhu nětko w tomle nastawku nowe wudacžo ze starym, přėnim, pschirunacž, hnydom na započatku tudy wobkručam, zo je so wšcho tak stalo, zo móže so přėnje wudacžo „Pobožneho Wośadnika“, kiž je w rukomaj našchich Serbow, we wšhitkim porno nowomu wudacžu tež dale trjebacž.

Šchtož přėni džěl, **Modlitwy**, nastupa, bėšče pschede wšchim trėbne, zo so spocžatki litanijow, wosebje tajkich, kotrež so zjawnje a zhromadnje spėwaja, wupjelniču. To sym wobstarał. Tež sym so prócowal, we modlitwach, wobzamknujenjach jenotliwych próstwow a t. d. jenakoščez zawjesčez. — W přėnjej potajnosčzi radospėžiwoho rózowca sym šłowa (kotrohož sy knježna) „wot Duchu šwjatoho“ (podjala) zas precž wostajil, dokelž tutych šłowow we lačanskim tekščez namakał nješym. — Dale sym w pschihotowanščej modlitwje za pobožnosčž kšchizowoho pucža pschistajil šłowa „(a wopruij je [wotpuski] za kšhudu dušchu N. — za kšhude dušče)“, čhe-li něchtó wotpuski kšchizowoho pucža tak kšhudym dušcham pschivobrocžicž, dokelž dyrbi so tajke woprowanjo wotpuska za kšhude dušče — ma-li pláčiwne byčž — na spocžatku abo tola do škėncženja pobožnosčje stacž. — Čhly nowu sym pschijal litaniju wo najšwjecžiščej Wutrobje Ğėzusowej, a to tamnu, kotraž je 2. hapryla lońščoho lėta approbaciju za čhly cyrkej dóstala (jako šchtwórta wot najwyschščeje cyrkwineje wyschuoščez pschipóznata). Pschidał sym jako čhly nowe: litaniju wo šwjatym Woščėzjenje, dokelž so ta w někotrych wośadach zjawnje spėwa, a je toħodla nuznje trėbna; potom modlitwy za pobožnu Jednotu šwjateje Šwójby w Nazarecže, kotrež bėchu we wosebitych knižkach wopšchijate, modlitwy, kotrež maja so po kóždej mjelėžacej božej mšchi spėwacž, a škėncžnje modlitwu k čžeščzi šwjatoho Šózeša za mėšac oktober po rózowcu.

Wšhitke tele pschidawki móža čzi, kotšiz je nimaja a kotšiz šwój „Pobožny Wośadnik“ přėnjoho wudacža wobkhowaja, na wosebitych listnach abo cedulkach pola mje dóstacž.

Druhi džěl, **Kėrluše**, je čhly wostal, kajšiz je w přėnim wudacžu. Čhly rjad kėrlušchow sym njepschemėnjenju wostajil, tež čžišla su te same wostale, tak zo tež pschi trjebanju nowoho wudacža pódla staroho žane molenjo a mėšchenjo njebudže. A tomu, zo sym wšhitko wostajil, kajtež bė, je mje pohnuła pschede wšchim čšeščzomnoicž pschecžiwu wopomnjecžu knjeza Ğornika, potom pak tež to, zo je „Pobožny Wośadnik“ wšchudže rozšchėrjeny a dyrbi so dale trjebacž Ğodžecž. Toħodla nješym móhł tamne pschecža dopjelnicž, kotrež pschemėnjenjo dotalnoho rjada, wuwostajenjo wėštých čžišłow a jich pschemėnjenjo z druhimi kėrlušchemi žadachu.

W tekščez samym sym tu a tam šhlbu pschidał abo wuwostajil, hđžež bė so to w přėnim wudacžu pschėhladał abo zmolilo. Tež sym někotre trivialne wurazy porjedžil a germanišny pschėferbsčizil, hđžež bėšče to móžne. A tomu

wšchomu bě jara dokładne pschekladowanjo kěrľuschow trěbne, a dofelž pschi swojich zaštojniskich džělach čžajčžijcho k tomu njepschidžech, je so wudacžo trochu kombžilo.

Pscheczam za rozmnoženjom kěrľuschow pak sym so prócował, z najmjenšcha z džěla doščž činicz. Wošebje žadachu so kěrľusche powšchitkownoho wobjaha za njedžele po swjatkach hacž do adventa. Tuž sym so rozjudžil Pschidawč kěrľuschow čžijchczecz dacž. Z tym je dotalna licžba kěrľuschow 324 nětko na 346 powhychena. Najprjedy sym za dotalne čžisł 188 („Džensa je tač swjaty džěč“), frótki kěrľusch, za kotryž tež „Hłosy“ žaneje melodije nimaja, krafnj zastarški kěrľusch, zejhravace „Stanył je horje Žězus Khryst“, zasnył. Tónle kěrľusch wošebje schižerjo nužuje trjebaja, čžohožďla je tež bižo do wošebiteje knižki za schižerjow „Sutromne kěrľusche“ pschijaty.

Pschidawč kěrľuschow potajkim wopšchija čžisła 325—346. Z tutych 26 nowych kěrľuschow su čžisła 325—333 a 336—341 z Waďdoweje „Spěwaweje Winicy“ wzate, tam a sem trochu porjedžene. Z nich su: 2 khwalbnej abo džaknej kěrľuschaj (we Waďdže čžisł 411 a 428), 3 kěrľusche wo pomolanju a dobrym mēnjenju (we Waďdže čžisła 433, 436 a 439), 4 pokojace kěrľusche (we Waďdže čžisła 451, 454, 459 a 462), po jnym na Bože spěčžo (we Waďdže čž. 356) a na najswjeczijchu Trojicu (we Waďdže čž. 379), 4 kěrľusche na Bože Čžěło, kotrež so k spěwanju pschi 4 wolčarkach pschihodža (we Waďdže čžisła 398, 399, 400 a 401). — Čyle nowe pschidate su tute: Najprjedy kěrľusch na swjatu Swójbu w Nazarečže, dofelž za pobožnu Jednotu swjateje Swójby kěrľusch trjebamy: je po znatym němstkim originalu wobdžělany. Dale kěrľusch na schižowny tydžei a pschi próstnych wobthadach. Tón kěrľusch je knjež farat Krause w Kulowje po prastarym němstkim kěrľuschu „In Gottes Namen wallen wir“ wobdžělal. Potom tsi kěrľusche k čžesčži najswjeczijchoho sakramenta, kotrež so naslěpje po pschěžohnowanju a pschi požohnowanju hodža. Tu je najprjedy „O Žězu, moje žiwjenjo sy“ a potom „Žězu, twój živy sym“; přemišči sym po němstkim žestajal a pschidal, dofelž so z jara rjanej něžnej melodiju spěwa a druhi po derje znatym hłosu. Tutaj kěrľuschaj móžetaj so čyle derje na město wšchědnoho „Swjaty, swjaty“ pschi požohnowanju trjebacž; čžisł 344, „O dušchow wječer swjata“, sym wobdžělal dla rjanoho spodžiwnje pokojacoho hłosa, po kotrymž hewal jeno wječorny kěrľusch „Nětk wotpoczuje hola“ spěwamy, kotryž pak so wošebicže za najswjeczijchi sakrament pschihodži. Za našču mlodoščž sym hiščeže pschidal čžisł 345 na swjatoho Młohija a za wšchitkich Serbow Hórnikowy kěrľusch na swjateju Cyrilla a Methodija z „Katholiskoho Posola“ 1864, za kotryž budža našči knježa wučerjo dyrbjecž pschihodnu melodiju pytacž. Z kěrľuschom njeboh knježa Hórnika so „Pobožny Wosadnik“ (we swojim druhim wudacžu) najdoštojniskho wobzamkne.

Čele 26 nowych kěrľuschow a tež nowy kěrľusch za starj čž. 188 ju tež na wošebite listna čžisłczžane jato pschidawč za přenje wudacžo „Pobožnoho Wosadnika“ pola mje dōstacž. (Čtónčzenjo pschidodnje.)

Smjertna reja.

(Potracžowanjo.)

Po přědowanju bě boža mšcha, rjana a swjatoczna, kaž primich byhwaja. Wrbóčele worucha pozběchowachu so k njebju z nutnymi modlitwami zhroma-

dženeje wofady a z nich zaklineža z časami jasnj, z lohka tšchepotacy hlós měšchnika. Najrjenjši bě pak to wofomik, hdyž dobry syn z Božim Synom w rucy k starej maczerce a swojej sote, rjanej jerbškej družcy, pschistupi, zo byšchtej wužimacž mohloj z tamujeje šwjateje hofežiny, kotruž bě přeni kručž na woltarju z měšchniskej mocu pschihotował. „D, ičto je tehdom dobra macž we wutrobje začuła? „Hdy bych toho so hiščeže docžatakž móhla“, by sebi pschecy pschala, a hlej, nětko bě so dopielnilo, za čimž bě žadala. Ze šprawnyim Simeonom je drje prajila: „Nětko puščežišč swoju šlužownicu, Ruježe, po swojim šlowje w pokoju, pschetož mojej woczji stej widžaloj twoje špomóženjo.“

3 Te Deum so šwjatocžnosčž stónceži. Młody měšchnik pak njebě hiščeže wupšchehnjeny, ale kładžešče žohnujo šwjecženej rucy na pschihadžacy lud, kotruž so se kejelkam tlóčžešče, kaž něhdy pobožne maczerce ze swojimi džěčžimi k Šězusej. —

Mjana šwjatocžnosčž bě nimo. Dom boži, dopoždnja wšchón pschepjeljnjeny, štoješče próždny. Šenož kastońččka, kotraž bě sebi z wotewrjenymi duržemi nits zalecžala, zlětowašče po wofnach. Wboha bě so zakludžila a njemóžešče so z cyrkwe wjacj wunamafacž. Zrudna zdychowašče na stolpje. Šewaf w cyklej wulkej cyrkwi njebě živeje dušče. Po cyklej šwjatocžnosčž njebě tu ničžo zwostalo, šhiba móčna wóni kadžidka a róži, kotraž bě po cyklej cyrkwi čžučž. Tež pletwy a wěncy tu hiščeže wišachu, ale hižo zwjadle a wjetke. Hlej, tak rucže hinje wšcha šwětna pycha a krasnosčž. Štano kežeje a wječžor hižo wjadnje. A njeje hinaf ani w čžłowječžim žiwjenju. Ač, tež tu šwjercž žiwjenju na pjaty štupe. W najrjenjšim kežeje młodočže poruba čžasto čžłowjeka, krasnoho kaž róža, runje rozkežča, a kładže joho do rowa. —

Wěšče tak psched wječžorom. Wože šlónčžo khwatašče w boži domcžk a wječžorne šmėrki zawodžewachu krajinu, zo by so do španja podała a wot-poczžowala. Hižo hromadžachu so šchórcy na lipach na nawšy, zo bychy tu pobjesadowali a mejške bruky šchwórcžachu w pomětje pschelětnjcy po wjetšbach kólowokolo luži a za nimi honjachu so hólčžata z čžapfami w rukomaj. A to bě wjeselo. Šchłoda, zo so z dženišiščim dnjom brukow čžas minje, pschetož bě poslednjeje meje. —

Haj, minyl je so tónle dženi poslednjeje meje hižo dawno, ale w pomjatkju ludži je hiščeže dolhe, dolhe lěta živy wostal a pschecy zas a zas so na njón špominašče, pschetož zrudny bě joho kónce.

3 čžłowješkim žiwjenjom ma so čžasto tak, kaž z wjedrom w haprylu. „Šlónčžo šwěcži, deščežik dže, haptejške wjedro je“, praja ludžo. Tón wofomik so šlónco hiščeže šmėje na jasnym njebjju a za khwilkju je so hižo wšcho pokhmurilo, a blyška a hrima so štraschnje. Runje tak pscheměnjate je tež čžłowječe žbožo; wšchako so praji: „Šchtóž so pjatł wjele šmėje, w nježelu sebi šlyžy treje.“

Za to šwědčji tež našcha stawizna. —

(Potracžowanjo.)

3 Ružicy a Šakšjeje.

Katholška Wjesada za Halbicžansku wofadu bě tež minjenu nježelu jara rjenje wopytana, wot 46 šobustawow. Rujež pschedšyda Šchewcžik džakowašče so šobustawam, zo šu, wosebje tež wot Róžanta a wot Šernjan,

3. njeđzelu pošta w tak bohatej liczbje w našej cyrkwi ł swj. woprawjenju sčli, wozjewiwšchi z tym tež na swjatyh městnje swoju pschijšluschnosć ł Wjesadže. — Anjez farať Wjedrich pschednoschowašche wo wažnošći a hódnošći wěry a nabožnoho pschewědženja tež za časne dobro wschitkich. Wěra, njeđziwajcy na to, zo nas wjeđže ł wěcznej zbóžnošći, ischituje tež našeho najwyschjeje časne kubla: žiwjenjo a strowosć čžela, kublo čžesće a dobroho mjena, bližšchoho zamóženjo atd. Samotnu čželnu rjanosć, lubožnošć woczow a woblicza ipěchuje lchesczansta mysl: D kak rjanj je čžistotny iplah we swojej jasnošći (A. Mudr. 4, 1.) . . . Najbóle so wěra w lichizju wobswědčuje, w khudobje a w khorosći. Něcznik to z wjacorymi pschilladami dopokaza. Samo z hórkej smjerczu nas wěra a nabožnošć ipšcheczelujetej. W tych khwilach wosebje, w kotrychž su prózdnje bohatštwa a čžesće, wěra wustupuje jako jenički a prawy zaklad wchoho, tež časnoho čžlowjestscho zboža. Za tym tuž jednajmy! Pschednoschť bu z wulkej ledžbliwosćzu sledowany. — Wo tom pokračowajšche podpisanj wo rjanosćach pschirody, kotraž je tež w najmjenschim z najwyschjeje mudrosćzu zryadowana. We wschém wulke zakonje stworizčerja wustupuja. Ani zwiřjata swobody nimaju, kajšaž so jim pschispewa pornnjo čžlowjesej. Slejmy jenož pečolku! Ta za minutu drje na wschě 20 kwětkow wopytuje, zanjechujcy druhich kwětkow, bynjež tež rjenšche byle a rjenšcho wonjale! Wona pschecy jenož tam lěta, hdžej je najwjacy mjedu! Podobnje prócuje so woša a mrowja, kotrejež pilnosć hižo khwali kral Salomon . . . — Podawšchi sebi pschehlad wo politisich a cyrkwinisich podawkach w sčěrokim swěće a w najwyschjeje wótczinje (khoroba našchoho najdoft. knjeza biskopa atd.) zhromadžiznu sfónčichmy w 9 hodž., hdž bē 2 hodžinje trala. Pschichodna budže w Róženiće. Sobustawy zhromadža so w 4 hodžinach w Nialbicach a potom z nowej korhoju do Róžanta póndu ł mejskomu myschporn, po kotrymž budže hnydom pola Schołčie rjadna mejsta zhromadžizna. Sobustawy so naležnje pscheproschujja, zo bychu pschisčli; pschetož tu so hižo skuscha, swěru našej korhoji wozjewič. — Kschizčerjo buđža so, zo bychu z jedna ipěwali, hromadže wuwuczomáč. Wóh dał, zo by pschichodny čas a blizki čas nam pschinješć dospołne jutrowne kersuche za kschizčerjow. Zapisowat.

3 chloho swěta.

Časla. Kral Albert je so z Mentony zash domoj wróćitł. Kralowna tam hišče pschebhwa.

— Druha komora wuradžowasche mjez druhimi mjenschim wěcami wo wchelach dželach hospodářskoho nacžifka (etata). Tak jednasche so tež zash wo twarach nowych železnicoch. Tež dla pschivožowanja cuzoho mjasa je so našch sejm, a to ratařstwu pscheczelnje wuprajil. Žoho wjetschina čce, zo by naše knježestwo we zwjazkowej radže pschecžitwo tajkomu pschivožowanju cuzoho mjasa kručžichu wustupowalo. Z dobrym prawom někotři rěcznicy na to pokazowachu, kať hubjene je amerianske mjaso a tohodla tak tunje, a kať tohodla tež našch kormy ščot malo placži; tež na njeprawdu, wo tom ležacu, pokazowachu, zo je knježestwo samo prjedy radžilo, zo by ratařstwo ščot plahowalo, dokelž zornu malo placži, hdy by nětko njechalo placžizny za njón ischitáč. Mjenšchina komory boji so amerianskoho hněwa, zo by snadž so našchomu pschemyšlu njezakazalo, do Ameriki swoje twory wuwožowáč. Zo

by pschemyšlo njeichkodobowało, smě so amerikauska mjašna wobrada dale k nam škač, byrnjež z tym tež rataštwio šchtodu wzało.

Němska. Mjez tym, zo bě so němski sejim hižo rozesthol, mějachu wšelake komisiije hišćeje wuradźowacž. Wosebje wažne su wuradźowanja komisiije wo rozmnoženju wójušneho kódzštwia. Z dotalnoho jara dokladnoho wuradźowanja, kotrež nimale cyle centrum wjedźesche, bě spóznać, zo so nowy namjet wěčeje pschivozmje; tola dyrbi přjedy tež wěste być, z čzim so placzi. Komisiija je wšelake namjety k tomu cziniła, kotrež móže nětko w jutrownych prózdnuinach knježerstwo pruhowacž.

— Sejmowy pschedsnda, hrabja Ballestrem, je do Roma dojeł, hdžež je joho hižo swj. wótc we wosebitej audiency pschijał.

— Zapóslanc dr. Lieber chce so do swojeje domizny podacž, zo by so dowustrowił. Šačruniž je něfotre razy zash male nadpady swojeje choroscze poměł, njeje so tola nadžija pomjenščila, zo cyle wotšori.

— Kancler wjerch Šohenlohe je 31. měrca swój 81. narodny džen swjecził.

— Biškop Nuzer mějesche 31. měrca audiencu, pschi kotrežž bě tež štatny sekretar zwonkownych naležnojcžow pschitomny. Biškop je pschi tej škladnošči tak derje a pschewdčiwje zle poměry a nizu w čhinskich mišsionach rozestajał, zo hnydom na němskoho póslanca w Čhinskej telegram póslachn, zo ma so ze wškej mocu přecowacž wo dosahach šchit psched nadpadami za tamnišche mišsiony. Zo něšto pomha, hdžž raznje pschecziwo čhinskomu knježerstwu wustupujesč a kručje swoje prawo hajišč, je so wóndano pokazalo, hdžž dyrbjesche čhinske knježerstwo wulku sumu pjenjež za pokutn placzičž, dofelž běču Čhinjenjo jendželiskoho mišsionara ščoncowali, za čžož jendželiski póslanc pjenježne zarunanjo ze wšchim dorazom žadasche.

— Z Wrótslawja dothadža zrudna powěsč, zo je tamnišchi swjeczacy biškop dr. Gleich, nimale 85 lět štary, z bóžnje zemřeł. Na měšchnika wu-swjeczeny bu njebočički 30. septembra 1839. Wo nim běsche něhdy joho seminariski rektor w Nišy pišał, zo budže najšterje naškej cyrkwi derje šlužicž a zo budže wšchudže witany, a to je so w joho čhym biškopškim a měšchniškim žiwjenju dopjelniło. Z njewuštawacej horliwošcžu a woporniwosčžu zastupowajesche wón swoje mnohe a zamokwite zastojnstwa. Lěta 1862 bu wón za kanonika a 10. augusta 1875 za biškopa postajeny. Šajka luboščž so jomu ze wšchěch štron Wrótslawškeje diocesy dosta, to wupraji hrabja Ballestrem na hofčinije lěta 1888 pschi joho 50lětnym měšchniškim jubileju. Šenje drje njeje žadny swjeczacy biškop tak mócnje a tak špomóžnje za diocesu šfutował, jako našch jubilar. Štajnje je wón, kaž swjeczi japoschtokowje, bjeze wšchoho štracha za swobodu swojeje cyrkwje wustupował. Mjeje so prašchał, hačž budže to abo tamo so wofobnym špodobacž, abo nic, ale wón je so jenož prašchał, šchto je joho winowatosčž jako katolskoho biškopa. Šdžž jomu jónu wyschšchi zastojnik praji: „Wascha rěčž pola wyschnosče postoreži“, wotmołwi wón: „To by mi žel bylo — ale pscheměnicž to njemóžu, nješlužu na advancement“. Pschšipomnicžž tež chcemy, zo biškop Gleich sebi wědžesche tež luboščž swojich póškich doměrjenych dohycž; znajesche jich rěčž a rěčesche tež póšski, hdžžž bě trjeba. Lubošče je sebi wjele dohыл w žiwjenju; njech joho tež pschewodža psched šudny stol Boži. Requiescat in pace.

Ratuska. W Brazju su so Čzescha zjednocziłi a „nowu čžěšku ludowu štronu“ wutworili. Zuta štrona chce, zo by so Čzecham a Němcam jenajše

pravo poskicžilo, zo by so cyły kraj po narodnosći wobydlerjom do wschelafkich wotryesow rozdžělil a zo by so na čžěšlich frjedžnych schulach nčmčžina wuwučowala. Tute nahłady zdadža so hycž rozomne, ale z čžěžka budža Němcy chcycž podobnje tež čžěžčžžinu na němškich frjedžnych schulach zawučycž jako pschedmjet, w kotrymž maja so schulerjo rozwučycž.

Rom. Swjaty wótc je provincialnomu duchownomu seminarci w Rlandy w Indiskej poł milliona frankow daril. W tutym seminaru je w tu chwilu 100 wučžomcow, kotřiž maja jako missionaroyo mjez indiskim ludom něhdy štutkowacž.

Belgija. Hdych prync z Wales frjedu popołdnju do Brüssela pschijědže, tšeli wšty Cipido dwójcy na njoho, njezrani pak joho. Cipido bu zajaty.

Francóžska. Znaty Benedetti je tu 83 lět stary zemřěl. Wón bč we swojim čžaju zapóšlacu pola sewjerno-němškoho zwjazka a mčjšesche 13. julija 1870 znatu audiencu pola pruskoho krala Wilhelma w Emju, po kotrejž potom Francóžska Němškej wójnu pschipowědži.

— Wustajeńca w Parizu ma so pschichodnu sobotu 14. hapryla wotewricž. Pschichodny tutón džen za tajki swjedžen zawěšče njeje, a je čžim njerozomnišcho, zo hiščeže z wotewrjenjom hačž po jutrach njewočaknu, dofelž je hałle mały džěl hotowy.

— Wulke wojowanja ma Francóžska w tu chwilu w Algieru a na oasach, kotrejž hluboko w puščžinje Saharje leža. Na jenej z najwjetšich, In-rhar, mčjachu njedawno bitwy, w kotrejž někotři francóžscy wyschcy padžechu; njepšchecželow bu pschcz 1000 ranjenych, morjenych a zajatych.

Afrika. Na pschewodženju njeboh generala Souberta njejsu so jenož joho džakowni krajenjo, ale tež mnozy cuzy, haj samo Žendželczenjo wobdžělili. Tež jecži jendželsch wyschcy póšlachu wčnc jako čžejczowne znamjo za rjekowštwio zemřětoho njepšchecžela. Po nim chce präšident Krüger sam wjednik cyłoho wójsta hycž, wopravdže pak budže general Both-a joho nastupnik.

— Wokoło mčšta Bloemfontein su posledni čžas wjacore krawe bitwy byle. Po zdacžu su byle nimale nježbožžowne za Žendželczžanow. Žedny z jich wjednikow, wyschł Broadwooth, bu wot nich tak pschekhwatany, zo wulki džěl swojich wojakow, 7 kanonow a mnohe wozy z cyrobu a z wójnskej potrebu pschijadži. Někotre powěšče, zo su Žendželczenjo, sčtož su zhubili, zasly do-byli, su tak njewěšte, zo jim njemžemy wčricž. Wosebity štrach hrozžy Žendželczžanam z tym, zo su Burowje študnje wobšadžili, z kotrychž mčsto Bloemfontein swoju wodu dčstawa. Njezamóža-li Žendželczenjo Burow wot tam bčržy wotehnačž, móže za nich štrachne hycž.

Naležnosć našoho towarštwia.

Sobustawy na lčto 1900: kk. 544. 545. z Wotrowa: wučč Rčzak, Madlena Čornakowa, 546. 547. z Kanec: Pčtr Libš, Hana Sołčina, 548. Jakub Džistawk z Nowodwora.

Sobustawy na lčto 1899: k. 808. Jakub Džistawk z Nowodwora.

Dary za cyrkej Wutroby Jčzusoweje w Bačonju.

Dale su woprowali: Njemjenowany 1 hr., N. N. 1 hr.

Za cyrkwičku s. Jčzefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. N. z Budyšina 6 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Budyšina k česki swj. Antonia 5 hr.

Za cyrkej Wntroby Jězusoweje w Drježdžanach-Striesenje.

Dale su woprowali: M. M. z Budyšina 10 hr., z měsćanskeje wosady 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakaciji nawdate 6809 hr. 70 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 60 pj. + 30 pj. + 90 pj. + 30 pj. Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 10 pj. Knjez kapłan Pawoł Šolta w Žitawje (2. dar) 1 hr. Professor Tajrych w Pardubicach za wobrazy darjene wot dr. Muki 85 pj., kapł. Kratochvil w Popowicach na Morawje (zbytk) 50 pj. Radwońska Płatowa Komisija: Zabłudžištaj so do dwora dwaj 20 pj., za dvě mjeńšinje njebě w sedmich a tež nic za tři 1 hr., za zabyte čornidło 10 pj., třo wowčerjo 65 pj., khostanjo za němske wurazy při hraću 70 pj., Liddi wuruna z 20 pj. a doplaći za jebanka 15 pj. = 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Šězusoweje Wntroby“ a „Zapowšchtostwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **haprjlu** Bohu woprować, „**žo bychmy džakowni byli pschecziwo Bohu**“.

Sara wobžarnju, zo swoje slubjenje cyle dopjelnicž njemóžu: „**Božožny Wofadnik**“ wjazany ze **zlotym rězłom** njemóžesche so w prawym času dokonjeć. Tuž proschu tych, kotřiž chce dža „**Božožny Wofadnik**“ k zelenomu šchtwórtkej dač, zo bychu swoje móczata hač na jutry spofojili. Martrowny tydžeń srjedu abo zeleny šchtwórtk budža tež lěpsche zwjazki pola mje dōstacž. — Zwjazki z **čjerwjonym rězłom** mam na škladže. **J. Glala.**

Rjany dar k poslednjomu **zelenomu šchtwórtkej**:

Nowa Jězusowa Winica

z pschuwjazanymi kěrłuschemi „**Božožneho Wofadnika**“ a stacionami, najlěpschi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschny w koži a ze zlotym rězłom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžsche zwjazki (n. psch. somoczane) wobstaraja. — Se na pschedań w Budyšinje na farje, druždže pschez k. agentow.

Drjewowa awkcija.

Na **Dobroschčanskim** knježim hajniškim rewěrje pola Njeswacžidła ma so **wutoru 10. haprjla t. l. dowođnja wot 9 hodžin** něhdže 20 kšójnomych kruthych hromadow a 50 hromadow twjerdeje walcžiny ze zwucženymi wuměnjenjemi za hotowe pjenjezy na pschesadžowanjo pschedawacž. Zhromadžizna w drjewiščcžu pola Kšostowa.

Hajnište zarjadnistwo.

Měšćanski pjekarški mištr pyta wučžobnika k jutram abo pozdžičho. Dalsche je zhonicž pola knjeza direktora **Nowata** w Budyšinje.

➡ Džensa je tež „**Serbski Hospodar**“ 4. čisło 1900. ➡

Čisłacž Smolerjer knižiciskščetnje w Macšičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 15.

14. hapyrła 1900.

Lětnik 38.

Pobožny Wošadnik

(druhe rozmnožene wudaczo)

(Stónčenjo.)

So by so stary Wošadnik pódla nowoho wšchudže trjebacž móhl a zo by žane molenjo dla małych pscheměnjow w tekšće njezastupiko, chcu tudy po jenotliwych kěrłuschach a jich čziškach zestajecž, šchtož sym pscheměnik. Šchtož chce, móže sěbi z tohole zapiska we swojim starym Wošadniku tele pscheměnjena pschispomnicž. W tomle zapisku staju pscheměnjene, porjedžene abo pschidate słowa ze šchěršchim pišmom.

W kěrłuschu 3. šchtucžcy 1. je pschistajene pobrachowace słowo zwjeselenjo, tak zo druha položca rěka: „Wšchitko nětko wofschewjenjo, zwjeselenjo zašy stawa“ ...

W kěrłuschu 5. šchtucžcy 2. staj město „wajachtarjo“: šchkitarjo.

Tohorunja w kěrłuschu 7. šchtucžcy 11. město „wachowacž“: kedžbowacž.

W kěrłuschu 15. šchtucžcy 7. z pscheměnjom słowow „radži derje“ a „wachuje“ nětk rěka: „Tón wozmjje jeju k hnadže a jimaj budže k radže, hiž šchesczijanstwo stražuje“; tež w šchtucžcy 9. stoji nětk město „wachowanjo“: stražowanjo.

W kěrłuschu 16. šchtucžcy 10. rěka nětk město „zo wona k tebi wachuje“: zo pschi tebi tu wostanje.

W kěrłuschu 17. na fóncu šchtucžki 4. stoji nětk město „to pschez tu frej Šchrystowu“: to pschez drohu frej Šchrystowu.

W kěrłuschu 18. staj w šchtucžcy 4. město „na wachu“: na kedžbu, w šchtucžcy 5. město „našch wajachtarjo“: našch stražniko, a w šchtucžcy 7. město „dobroty“: miłosće, šchtož bě trěbue, dofelž šchěhuje „wěcznošće“.

W fěrłuschu 19. staj w shtuczczy 6. město „wajchtarjow: stražnikow, a w shtuczczy 7. město „wachowacz“: fedžbowacz.

W fěrłuschu 32. shtuczczy 2. je wo sylbu pschemjele a dyrbi rěfacž město „fralujejch“: fral'jejch.

W fěrłuschu 33. shtuczczy 1. staj město „wachuje“: fedžbuje.

W fěrłuschu 47. shtuczczy 15. je přenje słowo „Pšichirachnuj“ pscheměnjene do Pšichitowaršch, a fónce „zo bych t prawicy czi stacz móht“, do: město t prawicy, zo nam'kam, shtož sebi runozhnt žada; w shtuczczy 18. staj město „rachnowanjo“: zamołwjenjo.

W fěrłuschu 73. shtuczczy 4. staj město „ta shtunda pak je njewěšta“: ta hodžina pak ujewěšta.

W fěrłuschu 76. shtuczczy 5. dyrbi rěfacž město „Woeži stej mi spadnylej dla twojoho hněwa“: Woeži stej spadnylej mi dla twojoh' hněwa — potajkim słowo „mi“ za słowom „spadnylej“ a „twojoh“ město „twojoho“.

W fěrłuschu 77. shtuczczy 2. pobrachuje 1 sylba a ma rěfacž město „hacž do wscheje wěcznosče“: hacž do sameje wěcznosče.

W fěrłuschu 78. shtuczczy 6. ma so rjad hrónččkow pscheměničž a ma rěfacž město „zo samón žid a pohan, ale tež tón cžłowjeł kschčeuy budže teje hele poddan“: zo nic samón žid a pohan budže teje hele poddan, ale tež tón cžłowjeł kschčeuy . . . Dale we 8. shtuczczy sylba pobrachuje a ma rěfacž město „spowědže ujewotstorcžče“: spowědže ujewotstorkajče, tež pscheměni w tej samej shtuczczy słowa „ale shtunda nije wěšta“ do: hodžina pak nije wěšta.

W fěrłuschu 79. shtuczczy 3. staj na fóncu město „wzacž“: bracz.

W fěrłuschu 81. shtuczczy 2. ma rěfacž město „zo“: so.

W fěrłuschu 82. shtuczczy 5. staj město „na wasche“: na swěcže; a w shtuczczy 13. město „schěrjejche“: bělejšche.

W fěrłuschu 85. shtuczczy 4. ma słowo „je“ za słowom „w wěrje“ stacz a ma rěfacž: Tón Duch je wě, to w wěrje je, nic we cžele.

W fěrłuschu 92. shtuczczy 4. staj město „tawzynnt krócz“: tysac krócz.

W fěrłuschu 94. shtuczczy 2. zasuń słoweczko „ty“, tak zo rěka: Twoje cželo jy ty nam dał.

W fěrłuschu 97. shtuczczy 10. staj město „wachowna“: stróžbiwa.

W fěrłuschu 101. shtuczczy 6. pobrachuje sylba; tohodla staj město „w nocy“: we noci.

W fěrłuschu 105. shtuczczy 6. staj město „schtrafowacz“: pruhowacz, a w shtuczczy 7. runozhnta dla město „móc“: tycz.

W fěrłuschu 108. shtuczczy 3. pobrachuje sylba, tohodla su tež runozhnta dla słowa „staj zlóšče njepšhecžela“ pscheměnjene do: naš schkitaj twoja prawica.

W fěrłuschu 112. shtuczczy 2. ma runozhnta dla rěfacž město „roju“: rojy; w shtuczczy 4. je słowo „njeschtrafuj“ pscheměnjene do: pschelutuj, a w shtuczczy 5. je runozhnta dla za „kiž wuhori wscho nahle“ stajene: kiž hori a wscho smali.

W fěrłuschu 113. shtuczczy 5. je runozhnta dla pscheměnjene „hdyž je scžerpnje znjesemy“ do: hdyž so scžerpnje wutрая. Dale je shtuczka 8. na lěpšchi runozhnt takle zložena. Dotal rěfajše: „Prosch za Bože žohnowanjo, prosch joh' za tón wschědny khlěb. Wón wě wotwješčž ipytowanjo, wón wě w nuzh podacz měd“; to je pscheměnjene takle: Prosch za Bože žohnowanjo,

prosch joh' za tu wschědnu jědž. Wón wě wotwjeseč spytowanjo, wónu da w nuzy pomoc kežěč.

W kěrlušchu 120. sčtucžcy 12. staj na kóncu město „we mui mam“: w jebi mam.

W kěrlušchu 124. sčtucžcy 12. staj město „Mój lós“: Mój dón t.

W kěrlušchu 127. na spocžatku sčtucžki 8. ma rěfacž město „zo“: jo.

W kěrlušchu 129. sčtucžcy 5. je jena sylba wysche; tam staj město „wjeřichomu“: wjeřichom'.

W kěrlušchu 131. sčtucžcy 5. je město „we čěstnym sudowju“ stajene: w tym čěstnym sudowju.

W kěrlušchu 132. sčtucžcy 5. pobrachuje jene hróněčkw pýched słowom „Čžeječ“ a maja so zasunhěč słowa Na njebjesach a na zemi, tač zo druha položca nětk rěfa: Wjeho praj z hortom, z žadosčzemi: Na njebjesach a na zemi čžeječ budž jenej runosče wschitkim Tsjom do wěčnuosče.

W kěrlušchu 133. sčtucžcy 3. su słowa „njewěstu pač sčtuudu staji“ pscheměnjene do: hodžinu njewěstu staji.

W kěrlušchu 134. sčtucžcy 9. pobrachujetej dvě sylbje; tam je zasunjene tebi prjedy słowow „o swěta zbóžniko“.

W kěrlušchu 135. sčtucžcy 2. je runoznyka dla pscheměnjene „by“ do: bu, a poslednje słowo „jo“ do: tu.

W kěrlušchu 136. sčtucžcy 3. je pscheměnjene „Gabriel tón šwjaty“ do: Gabriel tón jasny, dokelž prjedy hižo słowo „šwjaty“ stoji; dale ma so w sčtucžcy 4. jena zohytina sylba wuwostajicž a ma rěfacž město „mjez wschitkimi žónskimi“: mjez wschěmi žónskimi.

Kěrlušch 137. njeje ničžo pscheměnjeny. Wjichi spěwanju toho kěrlušcha pač masch na to kědžbowacž, zo w 2., 3. a 4. sčtucžcy fermaty abo pozastacža njewobkědžbujesch, hdyž do srjedž słowow pschiudu. Potajkim so njesmědža słowa „žada—chch“, „pošlu—žu“ a t. d. rozczahnyč, ale ma so dale spěwacž.

W kěrlušchu 142. sčtucžcy 7. je słowo „tawzyt“ pscheměnjene do: tysac.

Wjichi spěwanju kěrlušchow 143. a 144., hdyž jo sylby z tymi kěrlušchemi, po kotrychž je melodija zložena, cyle njetrjehcja, dyrbi so trochu kědžbowacž, zo jo melodija pravje na sylby rozdžěli, to płaczi tež wo kěrlušchu 146., hdyž jo we wschitkich dalšich sčtucžkach wo jenu sylbu mjenje hač w přenjej sčtucžcy. — W tomle kěrlušchu 146. ma na kóncu pýchec rěfacž: Alleluja, alleluja, alle-alleluja, potajkim ma jo wschudže druge alleluja zasunhěč.

W kěrlušchu 150. sčtucžcy 3. stej dvě sylbje pýchewjele a ma rěfacž město „Tjjo Krale jomu služachu, modlicy tež woprowachu“: Tjjo Krale jom' služachu, modlicy woprowachu.

W kěrlušchu 152. sčtucžcy 3. dyrbi so jena sylba wuwostajicž a tohodla rěfacž město „šklubowal“: šklub'wal.

W kěrlušchu 153. sčtucžcy 6. město „wachuje“ staj: stražuje.

W kěrlušchu 160. sčtucžcy 9. stej dvě sylbje wysche, njeje pač ničžo pscheměnjene a dyrbi so jeno wjichi spěwanju kědžbowacž, zo w „šhwalene“ a „čžeječene“ so dvě poslednje sylbje sežehnjetej a za jenu spěwatej.

W kěrlušchu 163. sčtucžcy 2. staj město „wasche“: straži.

W kěrlušchu 167. sčtucžcy 3. su słowa „jom' horje počožena“ do: na njoho počožena, a poslednje słowo „sčtrafu“ do: winu porjedžene; tohorunja w sčtucžcy 5. dwójcy „wachu“ do: stražu.

W kěrłuschu 171. w spinkach ma so na kóncu pschistajicž: Daj, Knježe, daj nam twój huadny měr. Amen.

W kěrłuschu 172. njehodžesche jo husečišcho wošpjetowane słowo „shtunda“ pscheměničž, hewať by so cħly kěrłusch dyrbať pschedžěťacž; w shtucžcy 8. pať je po dwu sylbomaj pschemjele, ma so potajfim „twojej“ wuwostajicž a za „pola tebję“ stajicž tež twój, tať zo druha položca shtucžki něť rěka: daj nam w huadže zwostacž a we smjertnej styknošči tež twój pokoj dóstacž.

W kěrłuschu 173. shtucžcy 6. je „čžo‘la porjedžene do: pschecžo.

W kěrłuschu 178. shtucžcy 9. ju słowa „f Bilatusej cže dowjedu“ porjedžene do: f Bilatej tebję dowjedu.

W kěrłuschu 180. shtucžcy 10. je porjedžene „a f Bilatusej wróczeny“ do: a zaš f Bilatej wróczeny; dale w shtucžcy 16. je pscheměnjene „We sčestej shtundže toho dnja“ do: W hodžinje sčestej toho dnja, a w shtucžcy 19. słowo „hejtman“ do: stotnik.

W kěrłuschu 182. shtucžcy 1. ju słowa „kotrejž rany cže tši shtundy“ pscheměnjene do: kotrejuž cže straščue rany.

W kěrłuschu 185. ma na kóncu shtucžki stacž dwoje Alleluja, alleluja (nic Alle-alleluja).

W kěrłuschu 187. shtucžcy 7. dvě sylbje pobrachujetej a ma rěcacž měšto „Božom Sehn‘cžu“: Božomu Sehnjecžu.

W kěrłuschu 191. shtucžcy 3. je měšto „tež ž wajchtarjemi wobdaty“ stajene: ze stražnikami wobdaty, a w shtucžcy 5. měšto „wajchtarjow“: stražnikow.

W kěrłuschu 194. shtucžcy 13. dyrbi so za słowom „sħtož“ zasħnyčž: tu, tať zo rěka: sħtož tu zrudne bě.

W kěrłuschu 195. shtucžcy 8. staj za „wajchtarjow“: stražnikow.

W kěrłuschu 196. ma na kóncu stacž dwoje alleluja, alleluja (nic alle-alleluja).

W kěrłuschu 200. shtucžcy 8. je měšto „rjenje“: sčcžedrje stajene.

Tež w kěrłuschu 201. ma na kóncu shtucžki stacž alleluja, alleluja (nic alle-alleluja).

W kěrłuschu 204. je po přenjej shtucžcy we wsħitřich dalsħich na kóncu wo jenu sylbu mjenje, tuž dyrbitej psħi spěwanju sħtwórty a tšecži zyħt wot kónca so na tšecžu sylbu wot kónca hromadže isħahnyčž.

W kěrłuschu 211. shtucžcy 6. porjedž słowo „našħ“ do: naš.

W kěrłuschu 215. shtucžcy 1. porjedž słowo „po zemi“ do: na zemi.

W kěrłuschu 229. shtucžcy 2. staj měšto „w dole“: we dole, a w shtucžcy 3. zasħn za słowom „pokazaj“ słowcžko: nam (pokazaj nam wsħitřim!).

W kěrłuschu 242. shtucžcy 2. je jena sylba wjac, tam dyrbi „je“ wuwostacž a rěcacž: Bóħ Šħn ž tebję cžłowjet so narodžil. Sħtucžku 12., kotraž so do rhytma njehodži, sħm cħle wuwostajil.

W kěrłuschu 247. dyrbi so na kóncu shtucžki psħistajicž: „O Marija, o Marija, o Marija zastup naš!“

W kěrłuschu 255. shtucžcy 10. je słowo „knježnami“ pscheměnjene do: knježniška.

W kěrłuschu 256. shtucžcy 29. staj měšto „warbowacž“: dobywacž.

W kěrłuschu 262. shtucžcy 6. je „psħed Dioflecianuřom“ pscheměnjene do: psħed žħm Dioflecianom, a w shtucžcy 10. słowo „sħtrařuje“ do: pħtuje.

W kćrlusku 273. shtuczy 7. pobrahuje jena sylba, tohodla staj město „tu lubowacz cze“: zo chcu lubowacz cze.

W kćrlusku 276. shtuczy 6. staj město „tak“: so.

W kćrlusku 277. na zapoczatku staj město „wachu“: strażu.

W kćrlusku 281. shtuczy 5., drugej poloicy, dyrbitej so dvě sylbje pschidacž; město „zo my pschez ponižnoścž, pschez sczerpliwoscž dóstali bychmy joh' dobrocziwoscž“ nětk rěka: zo bychmy pschez ponižnoścž, pschez sczerpliwoscž tež dóstali tu dy joh' dobrocziwoscž.

W kćrlusku 282. shtuczy 11. je w drugej poloicy stajene město „Budž wěczna khwalba“: Budž cžescž a khwalba — dofelž scžěhuje „do wicheje wěcznosče“.

W kćrlusku 283. shtuczy 3. je słowo „kofchtowale“ porjedžane do: woptowale.

W pschispomnjenju ke kćrluskej 290. je pschisťajene: Wo swjatej Mariji: „Marija, Maczeť Boža“, a potom „twojoho syna“.

W kćrlusku 294. shtuczy 2. je słowo „wachownoho“ do: kedžb wacohjo, a w shtuczy 5. „wachuj“ do: kedžbuj porjedžene.

W kćrlusku 296. shtuczy 38. stej słowje „tu shtunda“ do: hodžiaa pscheměnjenej.

W kćrlusku 301. shtuczy 9. srjedža rěka nětk město „Tež pozběhń nut'nje swoju mysl tam na tych swjatych zbdžny lós“ tak: Tež pozběhń nut'nje mysl swu na swjatych zbdžnosčž dospołnu.

W kćrlusku 316. shtuczy 6. na kóncu je město „b'dže“ stajene: chce.

W kćrlusku 318. shtuczy 1. pobrahuje jena sylba a dyrhja słowa „na marach“ rěfacž: na tych marach.

To su pscheměnenja, wudošpólnjenja a porjedžeuja, kotrež sym za trěbne spóznał a kotrež smědžach do nowoho wudacžja pschijecž, bjez toho, zo bych dalšche trjebanjo přěnjoho wudacžja wjele wobcžežil. Trochu wuschitna ruka móže po tutym zapisku swoje dotalne knihi wuporjedžecž a wudošpólnjecž, bjez toho, zo by sebi knihi stazyła.

Male napisma nad někotrymi kćrluschemi sym z wjetšcha nje-pscheměnjene wostajil. Šdych nad kćrluskom tajke napismo stoji, chce wone prajicž, zo so tón kćrlusč na tón džeń abo za tu pschiležnosčž wosebje hodži, njecha pať tola zadžewacz, zo by so tón kćrlusč tež na druhich dnjach abo pschi druhich pschiležnosčžach spewacz směl. Khiba zo cyly wobšah kćrluscha jeno za tón swjedžeń abo za tu a žanu druhu pschiležnosčž placzi, kaž na psch. „po dóstatym plódnym desčecžu“, „po wěrowanju“ a podobne. Šdych pať je nad kćrlusč 138. stajene „pschi drugej Božej mšchi“, nad 139. „pschi tšeczej Božej mšchi“, z toho njesčěhuje, zo by dowolene njebyło, tej kćrluskej tež hewak na hodownych swjedženjach spewacz. Tojame móže so prajicž wo póstnych kćrlusčach 163., 164., 165., 167., wo kćrlusčach k cžescži swatej Marije 253., 254. a druhich.

Dowolam sebi swoju rozprawu stónecicž ze słowami approbacije duchowneje wyschnoscže za druge wudacžo a tež z wutrobu pschecž, „zo by „Pobožny Wosadnik“ tež dale ze swojimi modlitwami a kćrluschemi duchowne spomóženjo katholicich Serbow pló. nje spěchowal.“

Jakub Skala.

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. W šhorosceji najdosojnišeho knjeza biskopa so ničzo pšcheměniko njeje. Šhory móže zas bóle jěić, duchowne mocy pak nje-pšhiběraja.

3 Budyšcina. Kaž z pšhecželnych dopisow zhoničmy, so do Roma hotuja: z Kulowskeje wosady knjez kaplan Scholta z 19 wosadnymi, z Ralbic 2, z Njebjelčic 2, z Wotrowa 11 a z Šhróšćic z najmjeišča 8. Kaž so zda, so tola něhdže 50 Serbow do Roma poda. Njenje a zdobne by bylo, hdy bychy so czi trochu hromadu džerželi a tež w Romje so zhromadnje jako zastupjerjo katholicich Serbow pšchedstajić dali.

3 Boranec. Póúdzelu rano w 5. hodž. wudyri w domškim přjedawšceje Wornaczeje žiwosceje, něk knjezej mlofatni slušacym, woheń, kiž twarjenje do czišta zapušeji. Barčec mandželskeju móžachu, dofelž we ložu hižo so palaceje komory ležeščaj, lědom živeju z domu wunješć. Tola je Barč dla najrěbanoho kura na druhi džěń wumrěł. Domjaca nadoba nimale cyla w płomjenjach wosta.

3 chloho swěta.

Sakska. Dwaj wažnaj zakonjej staj posledni cžas w našchim sejmje došćónčěnjaj. Jedyn zakon postaja, zo dyrbja pšchichodnje pjenjezy, kotrychž wunowški so na cyrkwinške abo spomóžne wěcy naložuja, wot dawkow wušwobodžene byč. Druhi zakon počahuje so na kubla, kotrež jako fideikomis we swójbje wostacž dyrbja a jo tohodla njesmědža pšchedawacž abo pšchedoščicž. Nowy zakon naležnosce tajkich kublow cyle z nowa a po powšchitkowym nahladže šprawnje rjaduje a staja je pod wošebite sudnistwo, kotrež ma w Drježdžanach šydlicž.

— W Drježdžanach maja z nowa wulku wodu. Wutoru wječor stojěše woda 475 cm wyške, hacž hewak to w pšcherězku bywa. Dofelž bě woda wjele twarštoho drjewa jobu wzala a te sčtomiška so pod Augustowym mostom hacžachu a kobjachu, bě wulki strach, zo móhl so z tym móšt powrěćić a tuž dyrbjachu jón na šhwilu zaschlahacž, domiž wo móštowe wobłuki zaprěte hrijady njeběchu wotštorčžene, zo móhle wotpluwacž. Wichelake džěle Nowoho měita, Wilsdruššikoho a Birnaštoho pšchedměita su tak powodžene, zo tam po hasach z cžołmami jězdža. Tež hlubje položene hasy pola Karolinoho mosta su počzřete. Pincy we wšchěch blizko Łóbjja stojacych domach su pod wodu. Tež w Drježdžanškej wokolinje a w Mišchnanškej krajinyje je wulka woda wjele ščtody nacžinila.

— Mjez tym, zo bě w Drježdžanach wulka woda, je w Lipsku, kaž nowiny pišaja, wulki woheń byl. Wotpali so tam rozšahle twarjenje, w kotrymž bě knihicziščežěnja, celluloidna twornja, knihiwjazatnja a ščleńčotčžěrnja zaměščžena. Dofelž so woheń špodžiwuje špěšnje po cžym twarjenju rozšchěri, tak zo njemóžěše jo wobnjowa wobora do palacoho domu dobyč, hacžruniž bě tu jduch, je jo 8 ludži jobu špaliło. Šobotu wječor w sedmich bě woheń wudyrił — wučomc Lassale w pincy džělajo je, kaž so zda, nježbožo zawinował — a hake 1/2,9 bě woheń tak daloko zastajeny, zo móžěše so wobnjowa wobora po ryblach a z blizkich tšěchow do wupalenoho twarjenja nuts dobyč.

Němska. 5. meje čce rafuši kejžor Franc Jozef do Barlina pšchijěč, zo by pšchitomny byl, hdyž budže jeho móť, němski krónprync, za samostatnoho

prajeny. Kejzor Wylem je hižo wosebity telegram Barlinskomu miesięnanosce Kirchnerej poslal, zo mohlo so meito zahe dosez na wosobny wopyt psichotowacz. Minister zwonkowinych nalezuoscow Goluchowski budze tejsora Franca Szozefa pschemodzecz. Wopyt drje nima politiskich zamercow, je pak tola rjany dopokaz lubosceje a pscheczelniwosceje, kotraz mnez wobemaj krajomaj knjezi.

— Princ Max badenski je so z princem Mariju Louiju, najstarschej dzowku wojwody z Cumberland, slubil. Cumberlandiska swobja ma po prawom najprejnije prawo na knjezenjo w Braunschweigu. Dofelz pak jej jako jendzelstej swobje Nemcy prawje njewercja, njesju jich tam le knjezenju psichupisheczili ale tam pruskoho princa Albrehta jako regenta postajati. Netko je so princena z tamneje swobje z princem slubila, kotrz je z Hohenzollernami blizko spicheczeleny. Zo dyrbiato so z tym Cumberlandstej swobje jeje prawo na braunschweigski tron pschipoznacz, njeha so nam werciz.

— Za dzelaczeryow je so Nemsta poslednje ledzesatki mnoho starała a kroci dale na tomle puczu. Wschelake zawesczenja su zafonscy postajene, kotrez maja dzelaczery w cjasu njezboza, staroby, chorosce atd. pschod wuzu schitacz. Za fabricki abo twornje su we wschecch nemskich krajach dohladowarjo abo inspektorjo postajeni, kotriz maja so kizde leto wo tom pschewedczicz, zo so w twornjach za dzelaczeryow wschitto stawa, schtoz je trjeba za jich strowotu a za zafit pschede wschim njezbozom. Wosebje w juznych nemskich krajach, kaz w Bayerstej a Badensstej, su dohladowarjo z dzelaczeryemi samymi sweru wuradzowali, kaz je to z jich letnych rozprawow widzcz. Netko dyrbi so z dowolnoscu ministerstwa wosebite musenm wotewricz za wschitte tamne naprawy, kotrez moza so k lepchomu dzelaczeryow nakožowacz abo kotrez su tu a tam w mestach abo twornjach hižo zawjedzene.

Belgiska. Sipido, kotrz be na princa z Wales na dwornischczu w Bruselu dwocy tselil, je po zdaczu to bole z hlnposczu hacz ze zlcsczu cznil. Won drje je sobustaw nekajskoho anarchistskoho zwjazka; tola zda so, zo njeje mysl na takji njesfutl z tamnoho zwjazka wuschla, ale jenož wot nekotrych towarščow, kotriz ju, kaz won sam, hschce cyle mladzi ludzicka.

Sendzelska. Srowje witaja kralowu Viktoriju powischitkownje nanajpscheczelnijcho. W Dublinje, hlownym mesece Triskeje, powita ju mnez druhimi tez 30.000 dzeczi, schtoz kralowu wosebje zwjeseli. Nadzijomuje dostanu Srowje netko po neczim tez politiske prama, kotrez je jim Sendzelska w prjedawschich czasach z tak hrubej mocu wzala.

— Sedyn z najwosebnischich jendzelskich zemjanow, wojwoda z Norfolk, je wschitte swoje zastojstwa zlozil, zo by jako wojak do Afriki do wojny czahnyl. Norfolk je dobn katolik, haj, nimale pschipoznaty wjednik katolikow w Sendzelsstej. Somu skuscheja wulle krajiny a joho zamozenjo liczi so po stach millionow. Norfolk ma jako swedomity czlowjek tamnu wojnu za sprawnu, z cžohož mozemy trochu zmyhlenjo jendzelskoho ludu poznacz. Kaz stari rjekowje da sebi Norfolk mjecz požohnowacz wot kardinala Waughana, a besche to trochu smeshnje, hdyž joho tuton pschi swjatocznošczi po starym wachnju napominasche, zo njeby jako wojak wjacj mzydy bral, hacz po swojim swedomnju za wschedne potreby trjeba.

Afrika. Sendzelczenjo, dobywshi Bloemfontein, hlowne mesto oranjskoho stata, njesju hacz dotal hschce dale postupowali ale su w dobytnym mesece ze wschecch bokow wot Burow wobdaczi. Sendzelske wojsko bhwa we wulkej mzy, dofelz nima dosahaceje wody k piczu a cyroby. Tez drašta wojakow je wscha

dobdzeržana. Wulku škofodu maja Zendželczenjo tež z toho, zo jim konje padaju. Njemějicy paſ dobrych wutrajnych koni njemóža ſebi na ž:ne wulke wěcy zwerić. Tuž dyrhja z měrom w Bloemfonteinje težecž, doniž pomoc njepſchindže. Šdy paſ ta dóndže, nihto njewě, dofelž ſu pučže ſnjercž dalofe a wobčežne a Burowje je jim pytaja zalehnyč. Doniž paſ Zendželczenjo ſwjeczja, poſtupuja Burowje a dobywaju w mjeńſchich a wjetſchich bitwach. Woſebje wulke dobyčzo ſčiniču pola měſta Markatsfontein. General Burow Dewet wali ſo tu na wodžěl jendželſtoho wójska a zbi jon doſpołnje. Na 600 Zendželczanow padže a něhdže 900 muži bu zajatych, doniž mějachu Burowje jenož 5 mrtwych a 9 ranjenych.

Naležnoće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 549. Jakob Nowak z Wudworja, 550. Ernst Dučman z Džėžnikce, 551—553. z Budyšina: Marija Špitankowa, Madlena Bokowa, Handrij Mótko, 554. August Rychtar z Nowych Bobole, 555. Mikławš Schuster z Bělsec, 556. 557. z Dobroſie: Marija Mičowa, Marija Zarjenkowa, 558—560. ze Sernjan: Hana Beńſowa, Mikławš Jurjanc, Michał Lipić, 561. Michał Nuk ze Smjerdžaceje, 562. Marija Čochowa z Pančic, 563. Jakub Frenel z Jawory (zabytej kwitowani), 564. Hańža Cyžec we Venlo w Hollandskej, 565. Hańža Wjaclawowa ze Šunowa, 566. Jan Mička z Khasowa, 567. Jan Mjeń z Khelna.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 809. Mikławš Schuster z Bělsec, 810. Marija Mičowa z Dobroſie.

Dary za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Baconju.

Dale je woprowal: J. Š. ze Sernjan 40 pj.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: M. B. z Worklec 20 hr., Jakub Bėrk z Radworja (jako džak lubjene) 5 hr., Marija Andricyna z Pančic (lubjeny dar) 3 hr., Marija Kašporec z Radworja (ſlužowna w Nuknicy) 3 hr., J. Š. ze Sernjan 1 hr., J. Glawš z Róžanta 5 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale su woprowali: M. B. z Worklec 10 hr., J. Š. ze Sernjan 1 hr.

Za nowy Mačiěny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6818 hr. 25 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 60 pj. M. B. z Worklec 2 hr. Radwořska Płatowa Komisija: Jeja ſo warjachu z cyblu 50 pj., ſpiritus 10 pj., dwaj z komisije z druhimi 65 pj., ſtyrjo wowěrjo 80 pj., dopisnicy z pohladom z Delan a znamki 75 pj., x wuruna z 20 pj. = 3 hr. Dale Radwořska Płatowa Komisija: Wój towarſaj z Włady, mataj za waju blady 1 hr. Zapłać Bóh wšėm dobročerjam!

Bobožny Woſadnič,

Modlitny a čėrluſhe za katholiſch Serbow, je nětko w znatych zwjazkach zaš na pſchedań.

Placizna je ſo dyrhjala wo mało powyhjeć, dofelž dróžſheje tože dla knihiwjazarjo wjac za te pjenjezy wjazacz njemóža kaž prjedy.

Nětko placzi **wiſhedny** zwjazk do tože wjazany z čėrwjenym rėzkom 2 hr. 70 pj., **trjedny** zwjazk do lėpſheje tože ze žlotym rėzkom 4 hr., **najlėpſchi** zwjazk 4 hr. 50 pj. Tež móža ſo njewjazane exemplary dóſtač a placza 1 hr. 70 pj.

Š. Štala.

Róžowe ſadženki a runčca k picowanju (Futterrunčcrübe) ſu na pſchedań w **Smječlecach** čziſlo 18.

Měſczanſki pjekarſki miſchtr pyta wučzobnika k jutram abo pozdžiſcho. Dalshe je zhonieč pola ſnjeza direktora **Nowała** w Budyſchinje.

Čziſčej Smolerjec knihicziſčejneje w Maczičnym domje w Budyſchinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 16.

21. hapryla 1900.

Lětnik 38.

Słowna zhromadźizna Maczich Serbskeje w Budyščinje 18. hapryla 1900.

Raž hač dotal hižo 52 króć, so tež lěta srjedu po jutrach w Budyščinje słowna zhromadźizna Maczich Serbskeje wotbymarše, a to zas w Gudźic hofcencu. Wšcho hromadže bě so 48 sobustawow na nju zešło.

Popołdnju w 3 hodžinach wotewri městpšchednyda, knjez farar Mróza k z Budestec zhromadźiznu a wozjewi najprjedy, zo knjez pšchednyda kapitularkantor Łusczański je zadžewany na započatku zhromadźizny pšchitomny bycz, dokelž dyrbi w přenjeje komorje našchoho sejma dla wažneho wuradźowanja pšchitomny bycz. Dale wozjewi zamokwjenjo k. fararja Jakuba a wutrobny postrow k. direktora Adolfa Černoho z Brahi na Maczicu, kotryž pšchitomni ze sławu powitachu. Jako přeni pšchedmjet za džensnišche jednanjo stojachu na dženskim porjedže rozprawy. Přenjeju rozprawy poda knjez pišmanšedžet, z kotrejež chcemy tuto zdželić:

„W pšchěhodže z džewjatnatoho do dwacytoho lěstotka je Maczica Serbika tši a pjećdžejaty króć swojich lubych Serbow do słowneje zhromadźizny powolała. Na njej maja sobustawy słysheć, šcho je tale Maczica w dokonjanych lěče stutkowała, na njej pak chce wona tež zhonić, hač su sobustawy byli a wostali jeje směrni spnojo, hač su wšchity wošjedž Serbow abo za nich w jeje duchu stutkowali, t. r. w duchu Smolerja, Šórnika, Znišcha a drubich nadobnych wótcžincow, kotřiž su wotwołani z tutoho pola džělawočeje — nam předy zawostajiwšchi njezhinity pšchiklad horliwoho zmysljenja a njewustawacoho džěla. Sich pšchiklady njech zas a zas pozběhuj a pošplnjeja wostabjace mocy a njepšchewajacych žiwja wjesolu nadžiju za našch mały narod!

Zawérno trébbe je, zo kóždy swoju móč zastaji a ze wschěmi dowolenými srědkami za zdžerženjo drohotnych kúblow swojich wótcow džéla, pschetóž mnohe a sylné wliwý wosebje w naschim čzasu so do rěcže, waschnjow, domjacoho a zwonkownoho žiwjenja, haj, do cyłoho zmyšljenja naschich Serbow dobywaja, kotřiž ju kotwokoło wobdaczi z druhonarodnymi, kotrymž zawérno na zdžerženju serbskeje narodnosće njezaleži, kotřiž wjele bóle na wurunanjo dotalneje sprawnjeje wschelatosće džéłaja. Čzim bóle je trébbe, zo Serbja sami za zdžerženjo swojeje rěcže a narodnosće so staraja, hdyž je tola wišón zjawny wobthod, hdyž ju wschě počahj z wyschnosćemi, z powšchitkownymi zarjadowanjemi naschich krajow njejerbske.

Spóznaczo tychle wobstojenjow je wótczińsch zmyšljenych synow naschoho naroda pohonjało, so wo wosebity a swóji dom staracž, kiž by pschec kaž widžomne znamjo nascheje pschisłuschnosće k serbskomu narodej tu stał a cyle naschim zaměram a potrebnosćam sluził. Započatk wuwjedženja tutoho nadawka mamy nětko psched sobu a žadamy za jeho dokonjenjom.

Hačrunjež ma tónle započatk wjele wo swoje žiwjenje, tak rjec wo wschědnj khlěb wojowacž, je tola hižo počal swoje zaměry abo nadawki dopjelnječ. Nětko widžimy swoju rjanu a drohotnu knihownju rjenje zaměščenu a zarjadowanu, nic wjac njejsu wažne pokłady teje knihownje stracham wóhnja abo druhoho skazenja wustajene; nětko je muzej zaměščeny a wotewrjeny, a seže so móhli pschewědczič pschi džensnišchim jeho wotewrjenju, zo je to spočatk, kiž z čjesčju wobstoi a dobru nadžiju na dalšchi zrób, dalšche wuwowanjo a dokonjenje wubudža.

Skutkowanjo Maczicy Serbskeje je w minjenym lécže wosebje w knihowni a muzeju so wopokazalo a dyrbi so hižo w přenjej rozprawje knjezomaj Ziedlerjej a Schewczikej wutrobny džak za wschitku prócu wo knihownju a muzej wuprajicž.

Pschedi ydstwo a wubjerč staj zhromadnych posedženi schtyri měłoj, w kotrychž su běžne naležnosće so wuradžowale a wobzamkowale. Dwoje su tajke naležnosće, nastupace pak literarne winowatosće a nadawki, kotrež ma pschedi ydstwo jako tajke dopjelnicž, pak dom a jeho zastaranjo a zarjadowanjo, schtož je zarjadnik domu ze wschej swěcu a wustojnosćju wobstaral. Knjezej rěcznikej Čyzej Maczica za wschu starosćimowšč wo jeje dom wutrobny džak wotkožuje. — Schto je Maczica za wudaczo knihi wudala, zhonimy z wosebitych rozprawow.

W dokonjanym lécže je nasche towarštwó luboho a swěrnoho jobustawa zhubiło, knjeza fararja emer. Rádu, na kotrohóž budže w džensniškej zhromadžinje hiščeje wosebje spominane.

Nadawč džensniškeje zhromadžizny budža po dokonjanjch rozprawach uowowólby. Wo wustawkach maja so, dokelž je schěscž lét dokonjanjch, z nowa wolicž 1. hlowny pschedi yda,, 2. městpschedi yda a 3. knihownik. Tež za wubjerč mataj so z nowa dwaj jobustawaj wuzwolicž. Wo schěscžlětnym skutkowanju wuńdže čzas za knjezow Sommera a Smolera.

Wóh žohnuj nasche džensniške wuradžowanja a dowjedž je k zdobnomu wuspěchjej za naschu Maczicu a z njej za nasch luby serbski narod!

Druhu rozprawu podawašche knjez pschekupž Čžecž, pokladnik Maczicy. Z njeje zhonichmy, zo je Maczica w minjenym lécže měla dohadow 2569 hr., wudawkow pak 4018 hr., tak zo je wjac wudatych 1448 hr. Wulki wudawč běšche trěbny za naklad spisow, wosebje Bartowjch „Bibliškich stawiznow“ a

„Mužičkih khorov“. Doležl jamóženjo Macžicy jako literarnoho towarštwa hiščęze jeno 2036 hr. wučinija, budžemy za pschichodne lęta k wjętschęj žlutniwoščęzi zafudženi. Pokladnikowe zlicženjo zmęje wubjerf hiščęze pschęhlabadž a je so knjezomaj fararjej Kubicy a wučerjej Sommerēj pschepodało.

Z rozprawy knihiskladnika, knjeza kantora Kaplerja, žhoničmy, zo je Macžica w minjenym lęčze 7619 jenotliwych čžisłow wšchelafich knihow do luda rozščęřila, najwjacy, kaž kóžde lęto, protykw. Jako towarštwoiwy dar dóřtanu sobustawy „Mužičke khory“ darmo, hewaf maja so te po 50 pj. pschędawadž.

Po rozprawje knihownika, knjeza seminaristoho wyschšchoho wučerja Fiedlerja, je knihowni hromadže 156 čžisłow pschibyló, a to 49 wot 10 jenotliwych daricželow a 107 wot 21 towarštwow a wustawow.

(Pschichodnje dale.)

Serbški muzeum w Budyščinje.

Muzeum Macžich Serbskeje bu jutrownu sřjedu dopoldnja w 11 hodžinach wot kufšoda Jakuba Schewęžika swjatocžnje wotewřjene. Kufšoř pokazowafše na najtačzo tutoho drohotnoho poklada Macžičžnoho, kař su hižo našci stari wotčžincojo (Smoleř, Ğbrnik, Sniřch, Wjelan a druzh) ze słowom a skutkom za muzej a za ludowędu z cyła skutkowali, kař su řadne a stare serbske węcy hromadžili a je mjez tym w męščžanskim Stiberowym muzeju řhowadž dali abo w našchę knihowni, kotrež nětko — je jich na 600 jenotliwych a z džęla jara wozobnych węcow — tworja čžro cyłoho muzeja. Najwjacy z wupoloženych węcow pak pschichhadža ze serbskeje wustajeńcy w Drježdžanach, lęta 1896 zarjadowaneje. Komitej tuteje wustajeńcy je po wšchęch Serbach starožitne węcy hromadžil abo z wjętscha pschęz dowęrnikow hromadžičž dař, z džęla teř kupowaf a poščęzał, z tym slubjenjom, zo maja wšchę darjene abo kupjene węcy, kař teř čžisłny wunofsch wustajeńcy Macžich Serbskeje pschikufschęč a so do jeje muzeja zamęščęzičž. Čžisłtoho wunofschka je pschędřhda tamnoho komiteja, knjez dr. Wřka, w swojim čžaju 3000 hriwnow Macžich wotedař. Zarjadowanjo a zamęščęzenjo pak pschewofštaji komitej loni wuzwolenomu muzejownikej, fotromuž męješche so po prawom po namječže komiteja samoho hotowy muzej pschepodačž, a kotryž je z wuwzadžom žymřich męřacow nimalę cyłę lęto z tym čžinicz męř. Zdraččenjo figurinow je knjez Ğicka z Radworja wobstaraf. Blida a kamory řmy pschęz knjeza dr. Wřku z Drježdžan darjene dóřtali. Węzo su so wšchę hafle pschiprawicž a wobarbicž dačž dyrbjale; řchleńcy a nōžki bęchu z wjętscha na křuchi a zamki řkōncowane. Za tute pschiprawjenja je řo na 400 hriwnow wudało. Za to pak maja nětko napohlad, kař nowe. Zo bychu so figuriny řterje pročhej a molam wufřowale, pschizwoli Macžica 500 hriwnow za zafschleńčženjo tych řamyh a za někotre druhe węcy. Z cyła je zarjadowanjo a zamęščęzenjo muzeja pschęz 1000 hriwnow jebi řadało. Za to pak pořticži so čži teř nětko luby napohlad, hdyž do muzeja zastupišch. Ramafafch jōn w řadnym twarjenju Macžičžnoho domu w přęnim pořřhodže, nad řamej knihicžiččęřęńju a řpody Macžičžneje knihownje. Zastupiwšchi wohladafch w I. blidže popjelnicy a řylzne karancžki a kamjentne řekery; w II. blidže stare řelezne nafstroje, wahi, řchleńcy k plotwanju atd.; w III. blidže drjemjane domjace nafstroje, męřny, hęble a bohatu žberku wšchelafich pjenjez; w IV. blidže hudžbne nafstroje, serbske huřle a huřlicžki, tarafawy, pschęčžafki

a truby, stare knihi a rukopisy; w V. blidže su zamješćene dokumenty a poľazki serbskoho krasnopisa a molowanow a w VI. blidže serbske wuschowanja a žonjaca nahlowjaca pnyha. Na drjewjanyh scžěnach mjez blidami su změšchane wšchelake wobrazy, serbske drašty, twarby a krajiny woznamjenjace a podenidženja ze serbskoho žiwjenja. Pšchi zadnej a prawej scžěnje muzejja su zestajane figuriny. Najprijođny kwapny cžah, potom njeđželćizineje domojwrót z cyrkwje, Slepjanika istwa a pšchaza. We wulkimaj kamoromaj z boka widžićah na 50 klawow we wšchelach serbskich draštach, potom scžěhuje kamor ze starymi hlinjanymi a cynowymi faranami a kšćiććkami a porclinowe a cynowe sudobjo. Posledni kamor khowa kije, mjecže a drohotnu bušchwu. Tónle krótki pšcheglad — pšchichodnje poda so wobšćerny — zawěšće hjo dojaħa, zo tež tebje, luby pšheczeło, nawabi do muzejja. Tón samón budže nětko kóždu srjedu popođnju wot 2—4 hodžin a kóždu přenju sobotu mjesaca wot 1/2—3 hodžin wotewrieny. Zastup płaczi 30 pj.; schulam a towarštwam so pšchi zhromadnym wopnyče zastup poniži, hdyž su so do cžasa na muzejownika wobrocžile. Toħo adresa je: Zafub Schwewčik, tachantski předať, Waußen, Domstift. Somu njeħ so tež scželu dary za muzej, wo kotrež su wšchitcy dobri Serbjo wutrobnije prošewi.

Smjertna reja.

(Potracžowanjo z cžiška 14.)

We wjecžornych směrkach sedžešćtaj zbožownaj cžłowjekaj tam w tom maľym domcžku za wšu. Hjo žhudacže, šćitó to běšćtaj, — mlody knjez a joho macž. Tola wšchelatore bě jeju wjeselo.

Běšće widžecž mlodomu knjezej na wocžomaj, zo bě zbožo w joho wutrobje. Tajki bójski poľoj wotrajnjesche joho woblicžo, tajkiž swět dacž njemóže. Ale pšchi wšchim swojim zbožu zwostawasche wón z cžiča. Břemjo zamolwenja, kotrež bě z dženjinschim dnjom na swojej ramjeni pšchewzał, na joho zbožu mohł rjec cžežesche, tak zo z mocu wubuchnyč ujemóžesche.

Šinac bě to pola maczerje. Božbywšchi so starosče, kotruž bě mēla wo swojoho syna za joho studentiske lēta, bě nětko wjesola a powēdata, kaž cžłowjek, kotryž je stōncznje docpēł, za cžimž je dolħo bēđžil. „To je najrjeišchi džen mojoho žiwjenja“, wobkručesche wopjet, a šćitóž to wē, tak sebi nasche serbske maczerje to waža, hdyž je knjez jich syn, tón budže jeje słowam wēricž. D wboħa macž, njebē drje so jej wudžalo, zo budže hōcicy hišćeže pľafacž na dnju, kotryž mējesche nětko za najrjeišchi swojoho žiwjenja. Mlody mēšćnik bě drje nēľafte pšchedožucžo mēł hrozacoho njezboža, hdyž bě prajił: „Macži, njeľafchewal sebi džen — njeje hišćeže nimo!“ —

W tu kħwilu hačž bě mlody mēšćnik doma pola maczerje, bě na wšy wulke wjeselo. Bušćezachu tam meju z wulkim hōtkom a juřtom. Hecy piřachu „Zelena ta meja“ a mlody lud, kiž bě so k tomu zbēžal, spēwasche k tomu a cžehujesche potom z wjeřšćkom, z bantami wupnyšćenym, do forcžny, zo by z wuřćožnej reju meju dohwjećil. A dokelž je zradomny serbski lud a rad sebi jónu zaskoži, tuž so tež wšćitko cžerjesche na rejwanřku ľubju, hdyž hercy mōcnje dželachu. Najbōle bě to kwapnym hōřćom w hōđž. Šćorcžmarjecy bēchu mlodomu knjezej wulki kwas wuhotowali a wjele ľudži sebi naprořili, a wšćo bě tež pšchisćlo, pšćetōž na duchowny kwas kóždy dže. Na duchownych kwasach paľ njebywaja reje, a tuž nje wēđžachu kwararjo a

kwafarki, hdže čas wostajicj. Po kthofeju bėchu hižo pokhodžili. Muže bėchu so do hracja dali a žony do hjesadowanja; mlody lud pak dundafche prōzdnj po wŕy, njewėdžo, ſchto zapocjecz. Tym bu nėtko z dobom ſpomhane, hdjž hercy zapiskachu a wjesole zwuŕi ſerbskeje reje po wŕy so rozlėhomachu. Sich wotkłos kliczeſche hacj do iſtwiczi, hdžež so mlody mėſchnik z maczerju rozrečowafche. — „Maczi, njeſtŕiſchij?“ džeſche mlody knjez. „Wėzo“, wotmolwi „to pak budže naſcha Madlena wſcha dživja. Hdjž jenož piſlacj ſtyſchi, hraja jej hižo wſchė ſtawy.“ „Ale njeſmė tola hiſchėze rejwacj“, mėnjeſche injez, „je džen lėdma ſchulu wukhodžila!“ „To ſo wė — ale dorėcz jej“, ſtoržeſche macz, „hary žno ſym doſcž mėla, zo ſym ju hacj dotal wot rejow zwoidžeržowala. Tak duſchna hacj hewal je — ale rejow dla ſo kōždy krōcz zwadžimoj.“ —

Hſchėze njebė macz wupowėdala, ſchtož mėjeſche na wutrobje, tu pſchilecja z durjemi uuts mloda družka, ta ſama, kotraž bė krōnu njeſla. „Phi, phi, kaſ ſym ſo cze tola wuſtrōžala“, džeſche macz, „pſchicjėriſch ſo tu kaſ žlo njedobre.“

Ale hižo bė Madlena macz wokoło ſchije wzała, a hladžicy jeje ſchėdžiwe wlojy, rjekny: „Nėwėrno, maczerka, dženſa ſmėm porejwacj?“ „Njejjym ja prajila?“ znapschecziwi macz na knjeza pohladnywchi, a dżowcy ſo z rukow wuwinywſchi rjekny: „Dži mi, dži — dženſa a na reje, to by trjeba bylo. Schto by knjez prajil?“ „Ach, luby žloty bratsiko“, zawoła holeczo zbrabnywſchi knjeza za ruku, „dženſa ſmėm tola wjeſola bycz, nėwėrno?“ „Wjeſola drje“, wotmolwi knjez, „ale w Bohu!“ „Nė, to ſo wė“, pſchijwėdczowafche Madlena, „zarejwacj ſebi tola teſž žadny hrėch njeje, wſchato je kral David teſž rejwal a naſcha macz wſchal je teſž prawje ſchmōrala, hdjž mėjeſche nozy hiſchėze mlodej.“ To prajiwſchi pohlada tak nutnje a žedživje bratrej do woczow, zo ſtoro mōžno njebė jej to zapowėcž. —

W tom wokomiku zwonj zazwonicchu. Poſledni krōcz w tom lėcže pſcheprowachju ludži na mejſki nyſchpor. Al zdaſche ſo, kaſ bychu poſledni krōcz najrejjſcho zwonite. Powėtr bė tak cžiſty a jajny a wonka tak cžicho, kaſ w domje Božim, hdjž pſchebiwja, a tuž teſž tak pſcheluboznje kliczachu zwonow hlojy.

(Potraczowanjo.)

3 Lužicy a Saſkeje.

3 **Khrōczić.** Zaſy pominy ſo jena jutrońcža, a mōže ſo wuznacž, zo bėſche wurjadnje rjana, hacj runje bėchu dnj pſchėd nej jara hrozne a wjele deſchėza padaſche, tak zo bė wſcha nadžija na rjanu jutrońcžku chle ſpadnyła; puče bėchu wſchė rozpraſtane a blōczane, tola ſobotu popołdnju pocza boži wėtſil puče juſchicj, a njeđzelu zaſwita džen tak kraſny. Jutrownych ſchizjerjow mėjachmy lėta z Khrōczić do klōſchtra 57 porow, w klōſchtriſkim wotdželenju pak 27 porow, hromadže 84 porow (loni 89). Njezboža ſo pōdla ſtałe njejjſu, ſhibja nėkotre mjeńſche podeńdženja. Schto je wina, zo kōžde lėto licžba ſchizjerjow wotbjera, prjedy pak lėto wot lėta pſchibjeraſche, tak zo mėjachmy w lėcže 1860 50 porow, kotrež z kōždym lėtom roſczechu hacj do 94 porow? Potom wotpadžechu Baczoniſch, bėchu prėni raz 84, proceſion doſcžabny pak zaſy licžbu na 91 porow. Tola ſo zda, zo poſlednje rozſchėčpjenjo ſchizjeriſcho proceſiona mōcnje jobu ſtutkuj, zo je zahorjenoſcž woſlabnyła pſchi wobdželenju tak ſtaroſlawnoho ſchizjeriſcho proceſiona w Khrōczićach. A. W.

3 Kulowa. Sutrowne jěchanjo je so tudy pschi krasnym mjedrze pilnje wuwjedło. Mnohosć pschihladowarjow běsche so z blizka a z daloko zesćhlo. Tola tež njeluboznosćow so njeběchmy zminyli. Tak bě mjenujey starodawne waščunjo, zo pschi božej matrije, kotruž pschedstojeť mějčzanisťe rady a wyschjchi wjesny scholta kóždolětnje porjadnje noshtaj, na kóždej stronje křutaj serbstaj spěwarjej běschtaj a to po móžnosći cyrkwiniski kantor. — Lětsa pak běschtaj to dwaj němškej knjezaj — to rěka mjez lutyimi Serbami. — Njewěm, hacž běsche to jara pozběchowace, zo ludžo, kofsiž so hnydom wotsala, hdyž so w cyrkwi serbske rozarije zaspěwaja, dokelž jich tu serbska modlitwa moli, tu pak mjez lutyimi serbskimi modlitwami swoju pobožnosć 6 hodžin dołho dokonjachu. Sewat je tute městno, kaž spomnich, cyrkwiniski kantor zastal. — Tola czińmy tak dale, budžmy my Serbja njepschězjene, njepostajmy žanoho cyrkwinisťoho kantora, torhajmy zwjazki, kotrež naš hromadu džeržachu, skoržmy na tych, kofsiž našchu njepschězjednosć wuzija jenož na njepschihódných městnach, storo cžasy wobladamy, zo to woplaknjemy. — Dale je hiščeže jedyn njepočink w jěchanju, a to je wobidne titki-mjetanjo. — Kóždy raz jo to z klětki zakazuje. Tajcy ludžo njewědža, zo nihto njemóže dwěmaj knjezomaj słužicž: Bohu kěrluch spěwacž a póbla mjez tysacami pschihladowarjow swoje znate abo hiščeže lěpje swoje . . . pytačž. Wot tajkich a podobnych njepočinkow dyrbja so pschichodne lěta našch křchizerski cžah po woli našchich duchownych, kofsiž sebi hacž nanajraznisťoho porjad pičeja, lěpje wurjedžicž. Procession wobstojesche z 86 porow, 70 serbskich a 16 němškich. Moje wotphlady drje su dobre, ale „Posol“ drje tudy došč njedocpěje, dokelž so w Kulowskej wosabže mało čita.

3 cyłoho swěta.

Sakša. Kralowa Karola bywa na wopyče pola wójwodki z Wendóme w Neuilly. Domoj so najšterje 21. hapryla wróći na narodniny krala Alberta. Tež němski kejžor Wilhelm pschijědže do Drježdžan, zo by kralaj Albertej zbožo pschal a na swjedženju pschitomny byl.

— Tež w sakškej přenjeje komorje bu srjedu po jutrach za twar nowoho katholicľoho seminara w Budyščinje 726,000 hr. zwolonych. Twar jo lětsa w juliju započnje a ma za dwě lěče tak dokonjany byčž, zo móže spomnjeny wustaw na Michala 1902 do nowoho twarjenja začahnyčž. Twarisťečo za nowy seminar je tachantstwo darilo. — W spomnjonym poseđženju přenjeje komorje je tež knjez kantor Łuscžanski rěčzał, wo czińž w pschichodnym czišle wjac zdžělity.

Němšťa. Z kónc meje abo přenje dny w juniju budžetaj w Gdansku (Danzig) dwě noweje kóždi, němski a ruski parnik, křchězenej. Najšterje zeńdžetaj jo pschi tutej sľadnosći němšći a ruski kejžor.

— Zendželsto-němšći podmóřski kabal su pscherěgli. Štótž toho dořahnje, kotruž je to stucžil, dořtanje myto. Zwišľ z Zendželškej njeje z tym cyle roztorhnjeny, ale wobstoji dale.

— Zafazalo je so, zo so njesmědža pólske nowiny na žanym dwórnisťeču pschedawacž. Skoro jo nam zda, kaž bychu Polacy w Bruskej žanoho prawa hižo njeměli. Pscheczjo nim ma jo kóžda njeprawda za wótcziński skut.

— Knježerska komisija za kolonisowanjo (t. r. germanisowanjo) prusťo-pólskich krajaj je kublo Racice pola Strelna kupila a chce je po kusťach rozpschedacž.

— Kaž so pišče, budže tež italski kralovski dom w Barlinje zastupjenty, hdyž změje so němiski krónprync za polnolětneho prajicž.

Bayeriska. Prync Rupprecht je so z wójwodku Mariju Gabrielu, dźowku wójwody Karla Theodora, slubil.

Badeniska. Bayeriski kapucin Benno Muracher je w badeniskim hłownym měšće Karlsruhe exercicije abo nabožne pschědnosćki za muži a mlodžencow měł. Pschi tutej sřadnosćzi je badeniski wójwoda sławnoho rěčnika a předarja k sebi pscheprosyl. Šchtó by so toho nadžal w kraju, w kotrymž je so za časny kulturnoho bědženja nanajhórje z katolikami zakhadžalo a hdžež tež dženiniski džen katolska cyrkej dolho hiščeje wschěch swojich prawow nima. Pschěd 6 lětami bychu hiščeje kapucina z policiju z kraja hnali — a dženja sřazuje sebi wulkowójwoda kapucina k sebi, zo móhl z nim porěčjeć. Štať zo z tym wopytom wschelake pschědsudki pschěczimo katolskej wěrje so pola wójwody pominiu!

Rakuska. We Winje je tež lěta kejžor po starym rjanym waschnju zeleny sčtwórtk 12 starcam w dwórskej kapali nohi myl. Wschitcy wysocy wojecy a civilni zastojnicy, kotřiž runje we Winje pschěbywachu, běchu na swjatocžnych wobryadach pschitomni. — Tež w Mnichowje je bayeriski prync-regent Quitpold tónsamy wobryad na 12 starcach dofonjal.

— Zutrownu sobotu rano wutřěli pschěd radnicu Winskoho pschědměšta Währingen tótka Raduscha z pistolu na antitemitijskoho zapóslanca a wokrješnoho pschědstojčerja Baumanna, ale misnywschi zatřěli ingeněra Romaka, kiž runje nimo džěšče. Rjeskutk dofonjawšchi, zatřěli so mordar sam.

— Pola městacžka Klappai w Čzechach, hdžež je so hižo pschěd dwěmaj lětomaj 35 twarjenjom syplo, je so z nowa zemja zwježla a z tym tež křěže spadale. Ludžo a sčót su so wukhowali. Škoro po cyłej čžeri Bušchtěhradšćeje železnicy pschěpaduje so zemja. Kejžor Franc Šbžef je 6000 krónow wobohim ludžom póslal.

Belgiska. Kral je wschitke swoje kubla krajeje daril. Dobroty jomu z tym sčžinil njeje, ale jenož wudawki, pschetož su tajke, zo změje so sčtó wě sčtó do nich sřylacž-dyrbjecž, přjedy hacž sčtó ponjeju. Šoho starščeje dźowcy, pryncěna Luisa ze Saksko-Noburgšćeje a Stefamija, nětcžišča hrabinka Lonny, z tym sčtódujetej.

Francóžska. Kaž hižo pisachmy, je so Parižska wustajeńca jutrownu sobotu wotewřila škoro kaž klubu katolikam, kotřiž tola na tomle dnju k Božomu rowej sřodža a so hólka a hary zdaluja. Bychu tež bjeze wschěje sčtody z wotewřenjom hacž po swjatych dnjach wozčafnyčž móhli, pschetož hotowa hiščeje dolho njeje. Hižo wot ranja hromadžachu so na hřach, šotrež na wustajeńcu wjedu, sřly ludži. Z domow zmahowachu so korchowje. Popołdnju w jenej wujědže přäsident Loubet na wustajeńcu. Za nim wjezechu so w sčtyrjoch wozach ministrowje. Na wustajeńcu dojewšchi powita přäsident zastupjerjow a komisarow cuzych mócnatštwow, a podawšchi so do wulkeje wustajeńčnjeje šale wotewři wustajeńcu z rěčju. Po nim porěčža hiščeje minister za wikowanjo, Millerand. Šudžba zahra na to francóžsku narodnu hymnu, a pschěšchědschi wustajeńcu wrěči so přäsident domoj. Z tym bě swjatocžnosčž sčžončžena.

Wustajeńca zajima million a 80,000 kwadratmetrow a je wo 120,000 kwadratmetrow wjetšča, dhyžli wustajeńca z lěta 1889. Štajnych wustajerjow

je so na 76,000 zamokwilo. Z tych je 40,000 Francózow a 36,000 wu-
trajnikow.

— W Parizu w Musée Social změje so wot 25.—29. julija inter-
nacionalny kongreš, kotryž budže wuradźowacž, kak móhlo so džělaczerjam
spomhacž. Jednacž budže so tam wo čaju, kotryž ma so džělacž, wo nócnyh
džěle, wo dohledu nad psychymstom a wo džělacžeriskich zwjazkach. Tež
z Němskeje so bohacže wopyta. Dr. Hize so tam tež poda.

Jendželsta. Jendželste nowiny „Times“ wozjewjeja telegram, po kotrymž
so Afghaništanski emir wobčežuju, zo Jendželsta žadyn stawcžt za njoho nje-
zhibnje. Hdyžtuli je pschecžiwu džěn a bóle postupowacym Rusam jendželsteje
pomocy žadał, njeje wotmołwy dóstał. Hdy by so emir Jendželsteje so wot-
rjeknywšchi z Ruskej zwjazkał, by Ruska hižo hacž k indiskim mjezam po-
trocžika.

Judiska. W Rhaupurje je zběžk nastal pschecžiwu jendželstomu knjejštwu.
Domoródni palachu šklady a młyny. 15 wošobow zabichu a jich čžěla
zmjetachu do so palacnych domow. Wójšto pschikhwata na pomoc a ludnosć
trochu změrowa.

Afrika. We wójnje je so mało pscheměnilo. Š wulkej rozjudnej bitwje
njemóže Roberts ze swojim zešlabnjentym wójškom so zwěricž. Powěsčž, zo su
Buwowje wotdžěl jendželstoho wójška pola Wepener zbili a zajeli, njeje hiščeje
šprawdžena.

Naležnosće našoho towarštwa.

Subostawy na léto 1900: kk. 568. Can. Jakob Werner, farař w Khróšćicach,
569. Jurij Span ze Stoneye Boršće.

Za cyrkej, šulu, kěrchow a stacijóny w Lubiju: Njemjenowany z K. 10 hr.,
tach. služownik Lukaš za předate póstowe znamki 2 hr. a daše 2 hr., njemjenowany
duchowny 10 hr., njemjenowany z Ralbie 3 hr., wot zemrětoho přez k. kapl. Šoltu
w Kulowje 20 hr., wyšši hajnk Wiesner w Kamjeńcu 8 hr., njemjenowana 3 hr.,
klóštr Marijna Hwězda 300 hr., njemjenowana z Wudworja 100 hr., z Mar. Hwězdy
přez k. P. Romualda 15 hr., njemjenowana 1 hr., M. Š. z B. 10 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Striesenje.

Dale su woprowali: Z Budyšina: khuda khora 3 hr., njemjenowa wudowa
8 hr., khory za domawobstaranje 3 hr. — Dale: z Khróšćic: njemjenowana 100 hr.
a druha njemjenowana 40 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6824 hr. 85 pj. Dale darichu: Radwofska
Płatowa Komisija: W 4 hodž. rano njebě hišće swětlo 50 pj., z dopisnicow 1 hr.,
drohi karaněk piwa 66 pj., za piskanje na okarinje 10 pj., popraneaj předach towaršej
10 pj., zlebušk bě drohi, ale tež za to wubjerne šodžeše 20 pj., měšana komisija
wječor 60 pj. = 3 hr. »Šlapnjena žaba« 20 pj. a 30 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Procešion do Šilipsdorfa póndže wutoru 1. meje z Khróšćic. Rano
w 5 hodžinach Boža mscha. Tohorunja boža mscha w Budyšinje rano
w 5 hodž. — Tež do **Krupki** póndže procesion kaž hewat.

Šalub Ščěre, wjednik.

Prošchu toho, kotryž je wulki pjatl w Khróšćanškej cyrkwi na škulskim chorje
pschedešćeznik pscheměnil, zo by jón tam zaji stajił a po swóji sebi tam dóštol. **M. K.**

Čištáč Šmolerjec tnihičičščetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 17.

28. hapyrļa 1900.

Lětnik 38.

Słowna zhromadźizna Maczich Serbskeje w Budyščinje 18. hapyrļa 1900.

(Pofracžowanjo a stónčženjo.)

Dalschu rozprawu poda knjez tachantski předař Schewczik wo serbskim muzejju, schtož smy hižo w poslednim čyisle z wosebitym nastawkom wozjewili.

Wščitkich wulcy zajimaca je nětko kóždy raz rozprawa zarjadnika Maczicžneho domu. Knjez rěčnik a kralowski notar Cyž je z wulkej prócu a swěću hojpodatstwo Maczicy zastarał a móžesche pschitomnym dosčž spotojace powěsčje wo tom podacž. Na domje w započatku nětko dokonjanoho lěta czežejsche 90,000 hriwnow hypotekarnoho dolha (wot měsčanskeje polkadnich požčženych) a wysche toho 21,015 hriwnow twarstoho dolha. W minjenym lěče smy wot toho 7000 hr. dolha zaplaccžili, tak zo nětko hiščeje 14,000 hr. dolha pola twarstoho mišchtra woitanje. Wudža-li dohody tajke, taž w minjenym lěče, nadžija so knjez zarjadnik domu, zo móžemy za dvě lěče tutón dolh a 4% dań za njón doplaccžić. Najejšich pjenjez staj stary a nowy dom w minjenym lěče 7769 hr. njeskoj, a dobrowólnych darow je 3298 hr. 92 pj. pschibyló. W posledniškej knjez wucžer Sommer pschispomni, zo dyrbi so porokowacž, zo so tak mało za našch dom hromadži; su to z wjetšcha jeno někotre a to nimale pschecy te same strony (komisije a t. d.), kotrež porjadnje něšto wopruja. Na tajku narodnu wěc dyrbjalo so tola bóle powšchitkownje džiwač a za nju džělacž.

Wo skutkowanju wubjerta joho pschedyda knjez farař Kubica rozprawjejsche, zo je wubjerť chyly dom wot pincow hacž do ponoschka swěru pschěhladał a pschěwědčženjo dobył, zo je to njedžiwačej na někotre njedostatki, tajkich drje w kóždym nowotwarje namalacž, dobry, rjany a derje wuwjedženy

twar. Wobščernu pisomnu rozpravu wo tom knjez kaplan Andrici čzitasche. Tež knjez pschedyda Kubica wozjewi, zo su zliczenjo a posladnicu knjeza zariadnita rěčnika Čuža pschedladali a w najlěpschim porjedže namakali, z čimž je zliczenjo za prawe wuprajene.

Sdyž bě so postrowjacy telegram knjeza Baltena z Wojerec pscheczital, podachu jenotliwne wotriady swoje rozprawy, a to wo rěčejšpnytnym knjez dr. Muka, zo je dwoje posedzenjo měl. Spomniwšchi na dwaj zajimawej pschednoschtaj napominašche k sčersčomu wobdželenju na wažnych naležnosčach tutoho wotriada. Wo hudžbnym wotrjedže rěčesche knjez Krawc, kotryž wozjewi, zo so wotriad zas rozenđže, dokelž hcedža joho dotalne sobustawy dale kóždy na swoju ruku dželacž. Wo belletristickim wotrjedže knjez kaplan Andrici rozpravu podawajo na tšoje posedzenjo a wosebje na to spominašche, kak nužne je, zo by Maczica Serbska wjac ludowych spisow, powědańcškow a t. d. wudawala. Nic mjenje wažny je historiski wotriad, kotryž je po rozprawje knjeza dra. Kencza tež tši posedzenja měl. Sobustawy su tši zajimawe džěla wozjewili, kotřž su abo hiščeje budža w Časopisu Macicy Serbskeje woczisčezane. We wuzkim zwjazku z tutym stojacy narodopišny wotriad je swoju wosebitu fedžbnošč na našy serbski musej kłožil. Kaž knjez dr. Muka we swojej rozprawje rozkóži, je wot serbskeje wustajeńcy w Drježdžanach we swojim čzasu so 3000 hr. hotowych pjeněz za nowy Macziczny dom wotedalo, wyšče toho je dalschich 1000 hr. wot wšchelachich pschi wustajeńcy wobdžělenych wosobow so za dom pschimbrocžilo, k tomu su so tež wšchelake wěcy, figuriny a podobne musejeje darile; stóněžnje su za musej dalsche 500 hr. wot tamnišchoho komiteja a khamory a blida z krajnoho museja so dobyle. Z dobrym prawom móžešche knjez rěčnik swoju radosč nad tym wuprajicž, zo džens swój musej wotewrjeny widžimy, a zo móže dotalny komitej za serbski musej swój nadanf jako dokonjany wozjewicž, dokelž je musej tak dobromu a wustojnomu musejownikej, knjezej tachantštomu předarjeje Čchewczikej pschepodaty.

Na to knjez pschedyda w mjenje Maczicy Serbskeje wupraji, zo wona nowy musej pschijima, a džakowasche so dotalneje komišiji a wosebje knjezej dzej. Muchy za wšchitku prěcu a woporniwosč, čzomuž pschitomni postanywšchi z jenohłóšnjeje stawu pschihłosowachu.

Drugi džěl postajenoho džěńšchoho porjada běšche wopominanjo (nektolog) zemrěteju sobustawow, sčtož bě knjez farar Mrózak z Hrodžiščezja dobročimje pschijał. Přěni zemrěty běšche knjeza Mrózakowy syn, stud. theol. w Lipsku, kotryž bě loni na hłownej zhromadžiznje jako sobustaw pschistupil a 7 njeđžel pozdžišcho wumrěl, a drubi bě knjez Ráda, farar emer. Barczanski, sobuzaložer Maczicy Serbskeje a jeje čžestny sobustaw, tež založer serbskeje protytki „Pschedženaka“, kotryž je 29 lět dolho wudawal a z wjetšcha tež sam pišal. Knjez rěčnik spominašche z wutrobnymi słowami na mlodošč a studije zemrětoho, na joho skutkowanjo jako duchowny, na joho přecowanja a džěla za dowěrjeny lud w narodohospodarskim nastupanju, na joho wuznamjenjenu wustojnosč w pčžolaństwj a t. d. Wopomnjecžo zemrěteju čžesčesche zhromadžizna z postanjenjom.

Zato tšezji pschedmjet stojachu na džěńškim porjedže nowowólby. Wo dokonjanych sčhečzi lětach mějachu so z nowa wuzwolicež pschedyda, měšto-pschedyda a knihownik z pschedydstwa a dwaj sobustawaj do wubjerla. Zeno- hłóšnje pschitomni wšchitkich z nowa wuzwolichu, a to za pschedydu knjeza

kapitulara kantora Luščjanskoho, za městopschedsydu knjeza fararja Mróžaka Budetecžanskoho, za knihomnifa knjeza seminarjskoho wyschichoho wučerjca Fiedlerja, a do wubjerka knjezow měščjanskoho wučerjca Sommera a redaktora Smolerja. Wschitch z nowa wuzwoleni wólbu pschijachu. Wshche toho pschitomni knjeza pschetupca Čžecža jenohłósnje za pokladnika Macžicy z nowa wuzwolichu, dokelž bě loni so zabyló, jeho wólbu do protokolla zapisadž.

We schtwórtym džěle džěnskoho porjada „Namjety“ běšche jako hłowny pschedmjety wozjewjene pscheměnjeno wustawkow. Dale wurite a pscheměnjene wobstojenja w Macžicy tajke pscheměnjeno wustawkow žadaja. Tola dotal wobstojace a wot wshchnosče wobkručene wustawki tajke pscheměnjeno nimale njemóžne abo tola jara čžežke čžinja, dokelž je za to wjetščina dweju tšecžinow wschitkich sobustawow trěbna. Hžžo loni mějesche so pscheměnjeno wustawkow stadž, tola běšche dwělomne, hacž stej $\frac{2}{3}$ wschitkich sobustawow pschitomnej. Nětko bě so za to mělo, zo móže so to lěta z wjetščinu pschitomnych sobustawow stadž. Tola na sudnistwoje bě so wuprajilo, zo tež lěta hinaf byčž njemóže, hacž jeno z $\frac{2}{3}$ -wjetščinu wschitkich sobustawow. Tuž tež lěta ničžo njebu, a budžemy so k lětu dyrbjecž za to staracž, zo na hłownu zhromadžiznu dwě tšecžinje wschitkich w němšim fežžorstwoje bydlacnych sobustawow zwjedžemy. Jedna so mjenujcy wo to, zo tšjo nowi zaštojnicy Macžicy do pschedsydstwa pschitádu: zarjadnik Macžičnoho domu, redaktor Časopisa Mačicy Serbskeje a musejownik, dale, zo so licžba sobustawow wubjerka ze 4 na 6 powyšči.

Z dalšich namjetow čhemy hiščeže na tute spomničž. Rozprawy maja so w Časopisu woczíščežecž, tež dary za knihownju a musej budža so nětko porjadnje w Časopisu a to na poslednej stronje kwitowacž. Dale so zas z nowa na to spomina, kač wužitne by bylo, rozwoščowarja abo kolportera za knihi dobyčž a drje so do hód wobstara. Tež so z nowa založenjo pschirodopisnoho wotryada žadalsche, a wuzwolichu pschitomni jenohłósnje knjeza kaplana Nowaka za pschedsydu. Skóncžnje so porjad za serbski musej wuradži. Zastupnoho pjenjeza změje so 30 pj. placžicž, za škole abo cyke towarštwu budže knjez musejownik iměčž ponizemny zastupny pjenjez postajicž. Wotewrjenu budže musej kóždu srjedu popołdnju 2—4 hodžin a wshche toho kóždu přenju sobotu měšaca popołdnju 1—3 hodžin.

Z wuspěwanjom spěwa „Hiščeže Serbstwo nježhubjene“ wobzamkny so zhromadžizna, kotraž bě 4 hodžiny trala.

Smjertna reja.

(Potracžowanjo.)

Kaž by so byl posčrižil, posčóči knjez a zhrabnywschi klobuk křwatašche z durjemi won. „Pšchitáđžtej za mnu“, zawoła hiščeže w durjach. „Pój, Madlena, pój, a wohladaj so na reje“, pschirěčžowalsche macž, „nještychich, kač zwonny rjenje zwonja?“ „Slyšchu drje“, wotmołni zrudnje, „ale rjeiščo hiščeže hercy pistaja.“

A wopradowže, kač bychu wobkručicž čhyli jeje słowa, zapisčachu hercy runje rjanu serbsku reju: „Schtó to myšli, schtó to wěri — kač so hólčžik k rejam čžěri.“ Čunje žynki serbskich huslicžkow měščachu so ze swjatocžnymi

hronami zwonow. Tute wabjachu do domu Bożoho — wone na sfańcu. Za kotrymi zwiukami Madlena póúdzje? —

Bucz do cyrkwie wjedźesche nimo forczmty. Runje, hdyž macž z Madlenu k nyschporu džěsche, štojesche tam psched dworom Czibanec Matij. Madlenu wuhladawšchi, zhrabny ju wokolo pasa a czechnjěsche ju horje na rejwanšku łubju wołajo: „Madlena, kuspju tebi reju!“ Podarmo so Madlena zapjerajsche — njewěrjěsche jebi tola fšhecžiwu macžernej woli na nyschporje rejwacz — Czibanec Matij, trochu sfurjenty, ju z rukow njepušcěži. Macž njewědźesche z wopředka, schto bě so jej stało. Šakle, hdyž horjeka na łubi wołacz fšyschjesche: „Madlena Kunkec, pój sebi schentwacz“, dorozemi wšchomu a spłaknywšchi krocžesche sama dale po kemšchacej schyžěžy. „Šacz težto to njeje wotrěčžana wěc?“ praji sebi sama pschi jebi, „tón je na nju cžaka!“ a tale myslíčka dušchjesche jeje wutrobu. Tak cžěžko so jej džěsche, lědom, zo nozy za jobu czechnjěsche. „Šajki změje to kónč“, toho so bojesche. —

Posledni mejski nyschpor bywa z wjetšcha najrjeńšchi. Tón krocž pak bě wrojbje šwjatoczny a ludu bě tu kaž na njedželškich kemšchach. Ale jena tu njebě — Kunkec Madlena. Ta bě w tu khwilu na rejach. To njehašche macžeri z myšli, njeda jej měra a pokoja, ani modlicž so pobožnje njemóžesche. A cžim rjeńšchi bě nyschpor, a cžim rjeńšcho džěčzi na khorje spěwachu, cžim bóle rěžajšche jej to do wutroby, zo Madlena njebě na nyschporje. Ani krašne šłowa, kotrež knjez farať k zhromadženej wosabže džěnja porěčža, ju njemóžachu změrowacz. „Wostań z namaj, pschetož hižo so wječžori a džěń je so nashilil“, tak džěschtaj něhdy wučowuňtaj w Emausu k Sezusej, kotryž cžinjěsche, kaž chychł wotěričž, a runje tak přědowajšche knjez, mamy tež my džěnja na poslednim mejskim nyschporje k macžeri Božej prajicž: „Wostań z nami, pschetož hižo so wječžori a džěń je so nashilil“, a nutnje ju prošycž, zo by z nami wostała, wosebje tón cžas, hdyž pschjndže smjerečž a posledni raz.“ W tom zmyslu rěčesche knjez farať, a joho šłowa njehnuchu nikoho bóle, hačž Kunkec macž. —

(Štónčženjo pschjchodnje.)

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyščina. Šoho Kralowška Wysokosčž prync Albert, kiž w tu khwilu pola ulanow w Dschazu stoji, běšche šrjedu a schtwórtk hósčž na tudomnym tachantštwje. Prync Albert bě ze šwjajm adjutantom knjezom von Šape a kralowškim wyschšchim hajńtom Bergerom z Reudnich wutoru na wječžor do kłóschtra Marijnejje Šwězdy pschijěł. Šonitwa na džiwje honacže běšche, kotraž bě wysokoho hósčža do Łužicy pschiwjedła. Šrjedu rano poda so prync Albert ze špomnjenyňmaj knjezomaj na Łazkowski revir, hdžěž so jomu poradži, dwaj džiwjej honacžaj ščelicž. Tónšamy džěń 1/27 pschijědže wysoki knjez ze šwjajm pschewodništwom do Budyščina na tachantštwu, hdžěž bu wot zhromadženyňch k. duchownych powitany. Pschi wječžeri běšche pódla wšchitkich tudomnych k. duchownych tež konsistorialny assessor justicny radžicžel Seyfert pschitomny. Nazajtra rano 1/23 poda so prync, hdžěž na šwjajmskim hajńt Berger z tachantškim wozom—do Bžđerje, hdžěž na Šwjajmskim revirje prync Albert a adjutant von Šape kóždy jenocho džiwjoho honacžaj ščelišchtaj. Dopolđnja we 8 hodž. so wysocy knježaj zas na tachantštwu wróčžichu. Šo hósčžinjje, pschi kotrežž běchu zas tudomni k. duchowni pschitomni, wróčžiči

so Joho Kralowśka Wysokość ze swojim adjutantom z czaſom $\frac{1}{4}$ 1 zas do Dschata.

— W khorofczi najdoſtojniſchoho knjeza biſkopa ſo tež w minjenymaj tpdzenjomaj ničzo waſniſche pſcheménito njeje. Wyſoki khorj móže drje jěſcž a tohodla tež ſo cželne mocy ſkerje porjedžeja dſžli wotebjeraja, tola ſpar móže ſo z wjetſcha jeno ze ſparnymi ſrědkami docpěcž. Duchowe mocy pať woftawaja zeſlabjene; duch je cžaſto zamoleny, khorj drje ſpóznawa, tola ſo bórzy zas do molenja zabluđži.

3 Kalbic. Kſchizerjow nalicžichmy w tutym lěcže 87 naſchich, Kulowſkich 170. — Młode jutry bu 8 džęczi k přenjomu ſwjatomu wopravowjenju wjedženych.

3 patronata Marijnoho Doła. Kónigſhajnſke farſte měſtno, kotrež bě ſo 19. decembra 1899 ze ſnjercžu knjeza kanonika fararja Pawoła Keimy wuprózdniko, je zaſy wobſadžene. Patronat, kłóſcht Marijny Doł, bě za Kónigſhajnſkoho fararja knjeza Michala Wjeſelu porucžiko a Budyſchſte konſiſtorium ſwj. Pětra wobkrući joho za tute měſtno. Młode jutry pſchijěchachu pſchilhadžacomu nowomu fararjej 10 jězdni noweje woſady, jutrownje wupſjeheni, z khorhojemi hacž na woſadue mjazy napschecžo, hđžež joho jedyn z nich z krotkej rěcžu powita. Hdyž běchu do wſy pſchilſchl, ſo Kónigſhajnſki kantor, knjez Miſlawſch Bur, z kotrymž wſchitke towařſtwa cžakachu, k nowomu fararjej wobroczi, zo by jomu wjeſelo cyleje woſady wuprajil, zo móže pſchilhadžachoho jako wotpóſlanoho wot Zbóžnika powitacž. Z radoſežu lubi jomu woſada křutu dowěru, ſtajnu poſluſchność, a porucža jomu woſebje džęczi, zo by jim podobnu lubość wopokazał, kaž tón, kotryž je joho póſtał, naſch Zbóžnik. Za dowěru, kotraž bě ſo jomu wuprajila, zo džaſujo, pokazowaſche nowy knjez farar na to, zo wſcho, ſchtož woſada tať dowěriwje wot njoho wocžafuje, w božej rucy wotpocžuje; njech Bóh naſche nutrne próſtwy wuſkſyſchi. Farar chce ſo ſtajnje prócowacž, zo by nadžiju, kotruž ſu na njoho měli, dopjelnil. Njech ſlónčko božeje huady njepiſchewajcy joho džělam ſwěczi, kaž njebjeſke ſlónco dženſniſchi džen pſchekraſničž pomha. — K cyrkwi pſchewođženoho wjeledoſtojni knjez kantor Luſcžanſki do cyrkwy a do nowoho měſtna po ceremonijach naſcheje cyrkwy ſwjatocžnje zapoſaza. Hdyž jomu jako znamjo, zo je jomu něť woſadna cyrkej a najſwjećiſchi ſakrament w njej dowěrjeny, klucže poda, wuſělichu z wonka cyrkwy zeſtupane ſobuſtawy wojeſtkoho towařſtwa tſi krotč. Pſched zhromadženymi wěrnyymi, koſiž cyrkej hacž na poſlednje měſtno pjelnjachu, rěcžeſche potom knjez kantor Luſcžanſki huajace ſłowa k fararjej a k woſadže. Kaž něhdy Zbóžnik po horjeſtačžu ſwojim wucžownikam ſo zjewiwſchi praji: „Poſoj budž z wami“, tať tež te ſamjne ſłowa nowy farar ſwojej woſadže pſchiwola. Poſlany wot Zbóžnika njefe poſoj, nutſkowny a zwonkowny; nutſkowny pſchez wudželenjo božich huadow we ſwjatych ſakramentach, kotrež cžłowjeſkow z Bohom wujednaja. Tute njech woſada prawje huſto a hđbnje dóſtawa. Njefe tež zwonkowny poſoj pſchez přědowanjo ſczenja luboſeže naſchoho Zbóžnika, kotrež, hdyž jo po nim ſwójbne a woſadne žiwjenjo zarjaduje, měr a poſoj w kóždej woſadže zbudži, njepiſchecželſtwa wuhaſchuje a zbožo njefe. — Zawěcže tež tute huajace ſłowa pſchipomhaja, zo ſo dženjníſcha ſwjatocžnoſcž dolho w pomjatku wſchitſich pſchitomnych zdžerži. — Dolež mějeſche wjele duchownych na tym dnju doma bože ſlužby, njemožeſche ſo jich telko zeńcž, kaž by ſo to hewak ſtało. Schtož pať woteńcž móžeſche, bě tu pſchilſchol. Patronat zaſtupowaſche kłóſchtrſki

syndikus knjez Max Arctschmer. Knjez propst Vincenc mējesche bože služby w Saworniku, dokelž je tamniški farar do Roma puczował. Ze sufodnych duchownych bē tu knjez kanonikus Müller z Wostrowca; tež jchulski radžicel a dohladowar knjez dr. Müller ze Žitawy bē wščitkim cyrkwiniskim swjatocznoscjam pščitomny. Po swojich božich službach pščiindžechu tež ff. kanonikus farar Zunge ze Seitendorfa, Žitawski farar Zentner, farski administrator Reichenawsteje wosady Lange a Grunawski farar Ršchizant. — Do Königs-hajnskeje wosady zapofazany farar Mišal Wjesela narodži so w Kulowje 17. septembra 1863. Swoje studije skōncži jato muczomc serbstoho seminara w Prahy lēta 1887 a bu 8. meje 1889 po wojerškej službjje w Budyščinje na mēšchnika wuswjeczeny. Prēnje mēstno joho duchownstoho džēla bē Seitendorf, hdžēž jato kaplan hacž do kōnc lēta 1892 skutkowsche. Tehdom so jato wjychiši kaplan do Wostrowca pšchjadži, z wotkelž joho duchowna wjchnoscž lēta 1895 do Radworja za farskoho administratora powola. Sdžyž so Reichenawste farske mēstno lēta 1896 wuprōzdni, wrōczi so f. Wjesela do patronata Marijnoho Dola, w kotrymž bē swoje duchownste džēla zapoczal, a bu farar w Reichenawje. Tam je hacž do swojoho postajenja za Königshajnskoho fararja džēlal a sebi luboscž wosady, kotraž joho jara njerady zhubi, wošebje dobyl. — Njech so jomu samne tež w nowej wosadže radži, a wōn so mjele lēt na dobrym wuspěchu swojich džēlow wjeseli. Bōh žohnuj joho zastup!

Do Reichenawa je tachantske konsistorium knjeza kaplana Maxa Lange postajilo, dotalnoho kaplana we Wostrowcu. Knjez Lange so 1872 w Lipku narodži a je 8. augusta 1897 na mēšchnika swjeczeny. Njech tež joho džēlo Bōh žohnuje. Wostrowske kaplanstwo je so knjezej Pawołej Scholcže, dotalnomu druhomu kaplanej w Žitawje, z wotkelž mējesche tji mējacy kaplanstwo w Seitendorfje jobu wobstaracž, domērilo. Do Seitendorfa je na khwilu knjez kaplan Hejduščka z Khrōšcizic so pšchēndil, dōrīž budže mlody knjez, kiž lēta swjatu swjeciznu dōstanie, hotowy. Žitawste druge kaplanstwo pat dyrbi nētczischoho njedostatka duchownych bla hacž na dalsche njewobsadžene wostacž.

3 cyloho swēta.

Salska. W duchownej a cžēlnej strowocže je Joho Majestoscž kral Albert swōj 72lētny narodny džēl swjeczil. Po cylym kraju su so na tomle dnju swjatocznoscže wotmērwal, zjawny to dopokaz luboscže a cžesczownoscže, kotruz jafski lud f swojomu kralej haji. Tež nēmski kejžor je z tym pokazal, kał jara sebi najzaslužbnischoho ze swojich zwjazkarjow waži, zo sam pšchijēdže, jomu zbožo pšchecž. Z wosebitym cžahom pšchindže z Wartburgi w Turingškej do stacije Strehlen, hdžēž kral a kralowa na njoho cžakafstaj. Sara pšchecželnje so powitawšči podachu so do kralowškeje vile do Strehlen. Wjeczor na pol wosmich kejžor zasj wotjēdže.

— Wutoru zapoczēšchtej wobej komorje našchoho sejma zasj swoje posebženja.

— Kralowa Karola wopyta srjedu po jutrach wustajeńcu w Parizu.

Nēmška. Pšchecželstwo mjez Sendzelskeje a Nēmškeje njeje hišcže woskablo. Za to swēdēži to, zo je kejžor Wilhelm najstarščoho syna jendzelskeje kralowny, pryncy z Wales, kotryž z Kopenhagena so domoj wrōcēsche, w Altonje, z wosebitym cžahom tam dojēwšči, postrowil.

— Schulam, kotrej maja němscy franciskanowje w měsceje Metropolis w Brasilskej, je němski kejžor štyri tysac hrinnow podpjeru daril. Tute škole wopytuje na 400 z wjetšych němskich dźěczi.

— Srijedu je němski sejm swoje posedženja zaji wotewril. Wažne zakonje změja so wuradźeć a w bližšim čaju dokonjeć.

— Zrudny podawil je so wutoru po jutracu pola Bingen nad Rhyinom stal. W měsceje Bingen, na lěwym brjozy rěki ležacym, mějachu sobustawy katholicich studentskich towaritwow zhromadźiznu a komers, na kotrejž bě, kaž je to wašny, wjele něhduskich sobustawow. Wječor chcychu někotři z čahom, kotryž po dźesacich město Rüdesheim, na prawej stronje rěki Rhyna ležace, wopuščezi, wotjěć. Dofelž wulka lódž, z kotrejž wodnjó pschez rěfu pschewožuja, wječor po wošmich hižo njejezdži, dachu so wot dweju lódžnikow na mjeńšim čołnje pschewjeseć. Čołni bě jenož za 16 wošobow, 22 pak so do njoho zehda. Do pschepelnjenoho čołma, kotryž bě nimo toho snadno na slóncu rozruscheny, poča z dobom woda stupacž a, pschewšchi na dwě tšerzinje rěki, so podnuri. Hdyž hižo smjerczi do woczow hladachu, wudželi staršchi duchowny generalnu aboliciju (wotwaja jich wot hrěchow.) Zenož štyrjo z 22 wošobow wučerňychu smjerczi. Mjez mrtwymy su tež někotři měšchnicy.

— Podobne njezbožo sta so na rěcy Wezerje pola města Bremen. Tam chcyše 13 dźelaczerjow pjat tydzenja na čołnje, kotryž móžeshe jenož 8 wošobow njesć, pschez rěfu pschewjěć. Doniž bě rěka měrna, bě jězba zbožowna. Hdyž pak do žolnow, kotrejž z dweju nimo jědžaceju parnikow wuhadžachu, pschindžechu, so podnuriču.

— W Juldže měsceshe towaritwo němskich catholicich wučerjow swoju 9. hlownu zhromadźiznu. Na nej běchu nic jenož zastupjerjo města, ale tež knježerstwa a wuprajichu z džakom, zo towaritwo spomoznje za lud skutkuje. Kejžor so tež za postrow, jomu pschipsłany, podžakowa.

— Našchi nowi krajenjo na wschelaticch kupach w tak mjenowanym Bismarkowym archiplu wopokazuja so jara nje-pscheczelni pschecziwo němskim kupcam, tam pschithadžacym, a wjacj krocž su jich hižo nadpadli a někotrych morili. Dofelž so zenje njehodžeshe wuslědžicž, šty su mordarjo byli, je nětko němske knježerstwo wobhdlerjow z cyla khostalo. Němski parnik „Seeadler“ je tam dojel, a jeho wojacy potjelachu něotre budki a morichu na 50 ludži. To suadž dźiwim hrózbu naczi.

Ruska. Rak so ruski kejžor a kejžorka na pobožnosćach swojeje wěry wobdželujetaj, je so njedawno martrowny tydžen w Moskwoje, hdžež pschewwataj, pokazalo. Tak pschindžeshtaj tež wulki pjat w noč w tšoch do Uspeniskeje kathedrale a poklatshtaj so mjez pobožny lud. Wotjedž proštoho ludu dźěšchtaj tam z wobšhadom, kotryž so tam potchowanjó skhryštija mjenuje, a hdyž kejžorej wjacj krocž swěćta hasny, zaswěczi sebi ju wot swěćki pódla krocžacoho křudoho muža. Kunje tak běšchtaj tež jutrownicžku ze wschej kejžorškej pychu na procesiji.

China. Nowe pschecžehanjo kšesćezanow hrozj. Hižo pschithadžuja powěsće, zo su sobustawy rubježneho towaritwa někotrych chynskich catholicich kšesćezanow pola Poatingu morili.

Afrika. Zendželčanam su nowe konje a wjacj wojakow dóšło, tuž drje so Roberts bórzy zaji na Burrow zwaži. Hižo pschithadžuja powěsće, zo su Zendželčenjo Burrow wot wodomódow pola Bloemfonteina zaji wotehnali.

Wšhelcizny.

* »**Běšho, aj běšho**«. Šanta: „Bošluchaj, Mačka, Šórbaneč Ferdinand, to bě czi muž, pěfny, rjany, šchifowany . . .“ — Mačka: „N pšče czo: běšče — njeje dha hižo wjac?“ — Šanta: „Wcžora je so woženil.“

* **Ženje wopaki**. „Kak jo ma, zo wy ženje hubjenje nałożeny njejšče“, prafachaju so jeneje žony, kotrejež czežcy pruhowane žiwjenje bě znate; „dadža wam nješprawnošče cžłowjekow a hubjenstwa wašchoho žiwjenja cyle měrnej wostacž?“ „Ša cžuju drje je“, praji žona, „ale wone njeranja mje.“ „Dha macže wěšče wofebity hojacy woliš za to?“ „Šaj“, praji wona, „napšhecžo cžerpjenjam, kotrež mi ludžo pšchihotnja, mam lubošč, a napšhecžo hubjenštwam mojóho žiwjenja mam pacžet a pola kóždeje bolofšneje rany praju: »Lubj Bóh chce taf mčž!«“

Naležnošće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 570. Alfons Parczewski, advokat w Kaliszu, 571. Jurij Šolta w Budestecach, 572. Jakob Rychtar z Dalie, 573. 574. z Drježdžan: Mikł. Hantuš, Hana Brauerowec w jozefinskim wustawje, 575. Mikławš Matka z Konjee, 576. 577. z Pančic: Madlena Lipičowa, Haňža Čěpcec, 578. Jakob Pječ z Kukowa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 811. Mikławš Hantuš z Drježdžan, 812. Jan Wičaz (Lehmann) z Brjemjenja, 813. Mikławš Matka z Konjee, 814. Jurij Šolta z Budestec.

Na lěto 1898: k. 866. N. N.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće

su woprowali: Njemjenowany z měsčanskeje wosady 10 hr., M. Š. z B. 30 hr., za wobstaranje khoroho w D. 1 hr. 50 pj., na Šołéie-Mótkec kwasu w měsće nahromaždene 10 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6828 hr. 51 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: Piwo předawach po 20 pj. 1 hr., hrajachmoj dwaj 10 pj., dobyčk da 10 pj., wječor pozdže přińdže wopyt 25 pj., w měsće lepich (pachoła) pichlika z klóštra 20 pj., towarš z Włady wohlada přni raz moje rjanosće 50 pj., w 10 hodž. njeběchmoj hišće domoj z Mačicy 10 pj. = 2 hr. 25 pj. »Šlapnjena žaba« 60 pj. — 20 pj. Delanska Patentna Komisija — z Drježdžanskimi, Kamjenskimi česćenymi hosćemi — a z lubym nowym knjezom fotografom-amateurom 50 + 60 + 30 + 1 hr. 20 pj. H. B. z D. 2 hr. 50 pj. Dawna swěrna 1 hr. N. N. 50 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Bobožny Wofadnik.

Modlitwy a kěrłuske za katholicich Serbow. Druhe rozmnožene wudacžo je w ščěhłowach zwjazkach na pšchedań:

Wšchědny zwjazk do kože wjazany a z cžerwjentym rěžkom 2 hr. 70 pj. — **Srjedžny** zwjazk do lěpščeje kože ze žlotym rěžkom 4 hr. — **Mašlěpšchi** zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišče pšchmische zwjazki. — **Njewjazany** płaczi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su **dodawki** za přenje wudacžo „Bobožneho Wofadnika“ za 10 pj. kóždy čas dóstacž.

J. Štala.

Procešion do Šilipsdorfa póńdže wutoru **1. meje** z Šhróšćic. Kano w 5 hodžinach Boža mšcha. Zohorunja boža mšcha w Budyšinje rano w 5 hodž. — Tež do **Krupki** póńdže procesšion kaž hewaf.

Šatub Ščerc, wjednik.

Čiřičč Šmolerjec twiřičiřiččjetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštiki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 18.

5. meje 1900.

Lětnik 38.

Swjatej Mariji.

(Pobožny postrow za meju.)

O morja hwězda!
Lubosće knjeni,
zrudženych wšitkich
wokřewjenjo.
Hdyž ty so směwaš,
Njezbožo čeka,
wšitko je jasne,
dobře je wšo.
;: Słyš moju próstwu,
pokhil so ke mni,
daj, moja knjeni,
pokoj a měr! ;:

O morja hwězda!
Bolosćow maćeř,
pomoc a pokoj
podtlóčenych!
Pokoješ ty mje,
hnydom skhnu sylzy,
zrudoba cofa,
horja tu njej'.
;: Słyš moju próstwu,
pokhil so ke mni,
daj, moja knjeni,
pokoj a měr! ;:

O morja hwězda!
Njebjeska porta,
nadźija, wuček
čołmarjow wšěch!
Swěčiš-li ty mi,
pokoješ ty mje,
wichory mjelča,
přistaw tu je!
Słyš moju próstwu,
pokhil so ke mni,
daj, moja knjeni,
pokoj a měr! ;:

Twar nowoho katholicsoho seminara w Budyščinje, w sakskim sejmje pschizwoleny.

Tale naležnosć, katholicow cyleje Saksteje wulcy zajimaca, běše hižo psched dlějšim časom w druhej komorje saksoho sejma po žadanju knježerstwa pschizwolena. Erjedu 18. hapryla je nětko tež přenja komora tomu pschizwolowała.

Rozpramu wo tym pschedmjecze mějeske rycerškubler Hempel z Sawora (Dhorna). Spomniwšchi na to, zo je pschi rozczenju wobhydlestwa a licžby schulskich dźěczi a pschi nuznym založowanju nowych schulow tež psched wjac wučerjow trěbnych, wuložowaske najprjedy, zo je w poslednim času njedostatk wučerjow nastal. W lěće 1899 je licžba njewobjadženych wučerškich měštiow na 119 narosła. Tež woješta služba, kotraž nětko cyle lěto traje, mnohich wučerjow jich powołanju wotčehnje a njedostatk powjetšči. Tohodla je trěbne, wo to so starać, zo by njedostatkej wučerjow so pschichodnje zadžewalo. K tomu ma so w Stollbergu (w rudnych horach) cyle nowy seminar založić, za kotryž so wscho hromadže 890,000 hriwnow žada.

Wo katholickim seminaru w Budyščinje knjez Hempel tuto rozkži: „Dale so žada za twar katholicsoho seminara w Budyščinje 726,000 hriwnow. Catholicki seminar w Budyščinje hižo dolho wobstoi; wón je zaměščen w domje, tachantstwu sluchacym, kiž blizko pschi tachantstwe stoji, kiž pak je hižo lěta dolho wošebje pschez rozšěrjenje wustawa počal cyle njedostahacy być. W lěće 1891 hižo je so wopominalo, pscheměnjenja abo nowotwar za tónle catholicki seminar wuwjelež. Tola je so tehdy zas wot toho wothladało džiwaycy na poměry financow. Nětko pak su njedostatki w Budyščinje tak tłóčace počate być, zo so twar dlěje wjac wotstorkowac njehodži. Dyrbi so wopomnic, zo so wučzi w domach wot so zdalenyh. Cylly wučeršci wustaw je po ležownosći cyle njepschihódnje zaměščen. Drobni su wuzke a su z mnohej haru napjelnjene, kotraž jara moli. Wyske toho je hlowna pschicžina, kotraž ma so wopomnic, zo je cylly dom, kaž je nětko wobjadženy, jako njestrowy wuprajeny pschez rozšud lěkarjow. Wo wschitkim tym potajkim dwěla njeje, zo je tu čas, tłóčacu potřebošć wotstronic. Nětko je so žadalo za twar hlowneje kšěže 584,250 hriwnow, za natwarjenje turnowatnje 21,150 hriwnow, za twar kejelniščeža ze zjednocacej kšódbu 4000 hriwnow, za póblanske twarjenja atd. 48,000 hriwnow a za inventar a wučzbné šćedki 68,600 hriwnow.

Tale žadanka je so na podložku powschitkownych planow, kotrež buch u na spocžatku poslicžene, postajila. Tola je so wupokazalo, hdyž móžachu so nadrobne plany pruhowac počezć, zo naczisl potrebošće wustawa, fajšež nětko su a tež, fajšež maja so za bližšje lěta wozakowac, daloko pschecrocžuje, a tohodla je so k tomu dóšło, zakladnu ploninu, kotraž ma so potwaric, pomjenšic. Najprjedy bě 2140 qm wotmyslenych; mēni pak so, zo dospólnje dosaha za wschitke potrebošće ze zakladnej ploninu 1900 qm. Tale redukija zakladneje ploniny wobzamkuje redukciju wudawkow wo 86,000 hriwnow, a je pschicžina, cžohodla je w namjecze Wascheje druheje deputacije 86,000 hriwnow wotčehnjenych.“

Dalschich 140,000 hriwnow bě žadane za pschitwarjenje krajnostawsoho seminara w Budyščinje, tamnoho druhoho twarjenja krajnostawsoho seminara, kotrež je psched 10 lětami kraj twarił, kotrež pak je so zas jako njedostahace

wupokazalo. — Skóncznje so žadalsche 110,000 hriwnow na twar kšęže za zwuczowanfsku šchulu Fletcherskoho seminara w Drježdžanach. Knjez rozprawnik w mjenje deputacije profschesche, zo by pręnja komora cęlu summu 1,780,000 hriwnow zwolila.

Ma to knjez kapitulat kantor Zuscęanski słowo dóstawęji tuto praji: „Wysocy cęšečeni knježa! Dowolęze mi krótkę słowo džaka napscheczo wysokomu knježerstwu a wosebje napscheczo ministeriu kulta, kotrež je so lęta dolęho za potrebnosęze katholicskoho seminara w Budyshcinje tak pscheczelnje staralo a wosebje tež nowotwar toho wustawa tak naležnje poručęlo.

Katholiciski seminar w Budyshcinje je nimale 50 lęt zamęšęzeny w kšęži, tachantstwu sluschacej, kotraž je za cęle druge wotpohladanja twarjena a w bęhu lęt cęle njedosahaca počęla byęz. Pschetož licęba wuczomcow je nětko džesęc króčę wjętscha, džęli pschi založenju wustawa bęsche, a najebáč to so potrebnosęz wučeręsich mocow hišęcęze cęle njespokoji. Tesame rumy, kotrež so nětkle trjebaja z dobom za wučęzjenje a bydlenje, njedosahaja po licębje a wulkosęzi. Sparne rumy su pod tšęchu zatwarjene. Wyšęe toho w nowišchim časę, hdyž schęčęrjadowniški systęm so tež w catholiciskim seminaru w Budyshcinje zawjęze, móžno njebęsche, tele schęčęz rjadownjow w domje samym zamęšęciz. Tohodla dyrbjachu so w zdalęnym domje někotre jstwy najęcz a pschiprawicę. Tež wustawęj dotal zwuczowanfska šchula pobrachuje, kotraž je tola za praktike wuwučęzjenje pschichodnych wučeręjow tak nuzna. Wuczomcy dyrbja do tachantstweje schule kšodžicę a tam pschi wučęzjenje pschitomni byęz, a turnowanje dyrbi so w turnowarńi krajnostawiskoho seminara wučęciz, kotraž je tšjhdže zdalena. Tuž so w šchtyrjoch wschelafich a wot so zdalęnych domach wučęzi. Zo so z tym wučęba a tež porjad njespęchuje, ale počęzjuje, zawęscęze kšędby spóznaje. Wysoke knježerstwo je tohodla tež hižo wjac lęt tele rumy za njedosahace pschipóznało. Hdyž něčęzišči knjez kultusminister bórzy po nastupjenju swojoho wysokoho zastojništwa Budyshcin wopytujo tež catholicskomu seminaręj cęšečę swojoho wopyta popscha a jenotliwe rumy sebi wobhlada, njeje na nich spodobanja namakáč móhł, ně, słowa, kotrež tehdy praji, bęchu znamjo wulkoho njespokojenja. Tuž so hižo tehdy nadžijachu, zo so bórzy nowotwar započęnje, a wopravdže tež so hižo tehdom plany za nowotwar pschihotowachu; tola móč financow męjęsche hišęcęze druge nadawki dopjelnicę, tuž dyrbjesche tón nadawł hišęcęze na pozdžijęchi čas šchowany wostáč, a na posledku je tež derje, zo so tehdomnišči plan wuwjędł njeje, pschetož mjez tym je so něschtožkuli bóle wujasnilo. Program, kotryž je wysoke ministerium kulta za nowotwar nětko postajiko, je wobschęrnijšči a nětko poskicęzany twarfski plan wjele dostojnišči, hacę tón bęsche, kotryž bu w lęcze 1894 wudžęlany. Tohodla je to jeno dobrota a budže za seminar z wužitkom, zo so twar tehdom hišęcęze njeje započęł. Lube wschaf bę nam było, hdy by deputacija drugeje komory 86,000 hriwnow njewotcęahnyła abo hdy by trjebaj deputacija tohole wysokoho domu je zasę zařtařila była. Tola njecham to na žane waschņjo poročowáč, pschetož kaž tudy džęns wustajęny wobraz fasady pokazuje, je dom, kiž ma so twaricę, jara dostojny a jara rjany, a zawęscęze tež budže zamęram wustawa pschimęrijęny.

Ženo na jene chęł hišęcęze pokazáč. Knjez rozprawnik ničę njeje spomnil wo woporach, kotrež tachantstwo za nowotwar seminara pschinješe. Te su jara wulke, haj, po prawom za nasche wobstojenja nimomęrne, pschetož tachantstwo je nic jeno cęle twarnišęcęo darmo dało — a te twarnišęcęo

wobšahuje 16,500 qm, a hdyž so quadratny meter 2 hriwnje lieži, wučžini to hižo 33,000 hriwnow; to pač hiščeže njedosaħa, ale dofelž je cyła za seminar wotedata ležomnosč samostatny twardki truch (blok), dyrbješče po Budyškim twardkim regulativje tež tachantstwo do toho zwolicž, zo měštej štyri nowotwar wodbawace dróhi, něhdže 11,000 qm wuměrjenoho kraja, wotstupi, tač zo tachantstwo za nowotwar seminaru areala za něhdže 60,000 hriwnow wotstupi.

Botom pač dyrbi tachantstwo tež hiščeže te dróhi twaričž. Kač droħe tele twarjenje budže, so nětkle hiščeže woblicžič njehodži. Tola tachantstwo je te wopory pschinjesež zwolilo, zo njeby tónle rjany nowotwar seminaru hačžilo, a tež, zo by cyrkwinški kulturny nadawč za Saksku dofonječž pomhało, wosebje tež w nadžiji, zo z nowoho seminaru šwědomičži, pobožni, wěriwi, cyrkwinšcy zmysleni wučerjo wuńdu a zo tač potrebnosčž katholicich wučerškich mocow w kraju so dopjelni.

Džakuju so tohodla knjezej kultusministrej wosebicže za dobročiwne interese, kotrež je za tón wustaw dotal wopokazač, a poručžam jón tež dalškej dobročiwosčži wyšokoho ministeria.“

Rozprawnik rječerkubler Hempel k słowam knjeza Lusčžanskoho pschispomni, zo drje na to spominač njeje, šchož tachantstwo za nowy seminar dokonja a zwoli; kač město Stollberg za swój seminar wopory pschinjese, tač tež je so drje nic žadało, ale wocžatowało, zo tachantstwo k dopjelnjenju pschecžow, kotrež doħho hižo wobstoja, tež wopory pschinjese. Dale jene słowo knjeza Lusčžanskoho porjedži na to spominajo, zo nic deputacija druħeje komory a po tom tež přenjeje komory je tamne 86,000 hriwnow wotčžahnyła, ale ministertwo kulta, dofelž su nadrobne plany dopokazale, zo cyłe twary su wobšchěrnišče, hačž wobstojenja sebi žadaja.

Pschispomničž chcemy, zo pschirnanjo woporow tachantstwa z tymi, kotrež město Stollberg za swój seminar pschinjese, cyłe wěc njetrjechi. Město ma z tajkoho nowoho wustawa, kač seminar je, tež mnohi materialny abo hospodarski wužitk, tohodla su tež města rady zwólaiwe, wjetšče wopory pschinjesež, hdyž móža tajki wažny wustaw doštačž; tachantstwo pač materialneho wužitka z nowoho seminaru nima a njezměje a swoje wulke wopory jeničžy za nuznu dobru wěc, kotruž chce pschowacž, pschinjese.

3 Lužich a Sakskeje.

3 Budyšcina. 3 Freiburga w Breisgawje nam znata němška knjeni wo najšich pučžowarjach do Roma, kotřiž su minjeny tydžeń so na pučž podali, tuto pišče:

„Njedželu 29. hapryła su do Roma pučžowacy Serbja ze sakskeje Lužich zbowžownje sem dojełi. Gnydom so zebrač a namačach jich we wustawje swjateje Šany zħospodowawnych: žónške z Āhróšćic, Āwtrowa a druhich wšow. Wóndželu šym je do noweje cyrkwy swjatoħo Jana Křičženifa wjedła a móžach je popowidnju měščžanskomu fararjej drej. Šansjakobej*) pschědstajičž. Čžescženy knjez, dofelž joho doma njenadeńdžechmy, sam pschidńdže je wopytačž, zo by jich

*) Dr. Šansjakob je sławny pišowacžel, kotruž so wosebje wjele wo zdžerženju narodneje drašty w Ādenskej a druħdže štara, a je wo tom tež pišy wudač.

narodnu draštu wohladal. Tež druhdže sym serbske žónske pschedstajila, tak pola generalneje wyschšceje sotrow swj. Vincenca. Wschudže buch pscheczelnje pomitane. Pozdžišcho popołdnju pschijédžechu tež Serbja z pruskeje Łužicy; tež tych pschedstaji knjež kaplan (Scholta) knjezej Hansjakobej. — Wutoru w 6 hodž. běšce boža mšca, přédowanjo a požohnowanjo, potom podachu so wschitecy na dwórnišcežo w zdobnym porjedže. Waschi krajenjo a Schlezakajo namachachu městna w přédkownych wozach, potom czi z Freiburgskeje a Rottenburgskeje diöcesy. Wschitte powołanja su zastupjene, wschitecy jedyn zamysł šěžuhaja. Bóskali běchu schwajcarške wozy, zo pucžowarjo njebychu trjebali pschestupowacž. — Kaž je so sem telegrafowalo, su wschitecy zbožownje do Milana (Mailanda) dojšli. — Kaž našce krasne město khywalachu, tak tež powšchitkownje pschipožnowachu dobre pschijecžo, porjad w pschipožnowanju wobwudlenjow. — Za sym so jara wjeselila, zo sym waschich tak pokornje so zadžeržacych krajanow wodžicž móhla. Bóh jim popschej zbožowny domojwrot!

3. Móžanta. Našca šchula mějesche loni jutry 139 džěczi, na fóncu schulstohoho leta 135. Z tutych wopuschězi 18 schulu po dokonjaných 8 lět, a 18 małych lětja po jutrach zastupi, tak zo je nětko zasy 135 schulerjow. Přenja wjadownja ma 48, druha 52 a třecja 35 džěczi. Pokracžowanisku schulu wopytuje 17 hólcow. — Wot pušchězenych 18 schulerjow móžesche jich jenož 11 přenju znamku abo censuru za zadžerženjo dóstacž; 7 džěczi mějesche šchpatne wuswědčzenjo za pěknosč. To njech staršchi rozpominaju! Šchescžim schulerjam móžesche so pschi jutrownym pruhowanju za pilnosč a pěknosč po rjanej knizy daricž. — Wopyt schule mějesche, kaž pschecy, pod balofosčžu jenotliwych wšow wot schule, pschi hrozny mjedrje a pschěz khorosče cžerpjecž. Dně džěczi běšchtej jara dotho khoraj a jene zemrě. — Wopyt božich službow běšce powšchitkownje spokořacy. Na njedželach a swjatych dnjach běšce w pscherězku 106 džěczi w kemschach a myschporach, te druhe jenož w kemichach. Na džělawych dnjach khodžesche w pscherězku 48 džěczi kemichy, a to kóždy džěń. Ženož tji džěczi docyła ke mšcy njethožachy, hačž runiž běchu staršche, hačž sydom lět. Chrkwinšte kaznje so tola mało wobkedžbujaj! — W advencze a poicze khodžachy džěczi na njedželach po myschporje k stacionam a wobdžělesche so jich pschi tom w pscherězku 95. — Za naležnosče ludži spěwachu džěczi nimale kóždy džěń po kemichach pacžerje a wuspěwachu jebi pschi tom na 146 hrinow. To je wulka pomoc za džěczi, ale mēnimy tež, zo je so khudym ducham, khorym a bēdžachym z dokonjanej modlitwy džěczi wjele spomhālo. Šchtōž našchim džěcžom tajfi dar pschjowbrocži, njekuli nimo, ale cžini dobrotu na wschelake waschjajo. Zaplacž Bóh wschitkim!

3e Serbow. Po dolhim časju zasy wjedrowa kapitola. Po lētuschej cžezteje a bjezkōncžnej zymje bē wopravdže cžezto rjec, docžakamy-li so z cyla lētja nalēcza a lēcza. Pschetož: 1. hapryla schēdžiwe wofna mēcž a 30. hapryla pola a łuti bēle widžecž, kaž by šněha napadalo bylo, to je tola žadna mēc a něšto rēka. Ani staršchi ludžo podobnych zymow njepomnja, cžim bóle te surowosče pschekwapichu naš młōdšichy. Pschekrasnoho dnja wopravdže wužichmy póštnicy njedželu. Bōndželu so hižo do desčecžika da a bōrzy potom do nowych a nowych šněhow, kotrēž jara bolachu. Bóh dał, zo by pōzdnie nalēcžo z najmjeńšcha trochu dorunalo, šchtōž je skazyła pōzdniya a posledniya a »jēdnata« zyma. Pschekrasny džěń běšche jutrownicžka, kotraž je rozradowala

wšchěch, najbóle kšichžerjow. Z razom so tež wšchitka stwórba zazeleni a začez, a rjany čas je dotraf. Hiščeže rjeńšcho wšchak by bylo, hdy by wofšchemjacy deščez naš wopytal. To by hadle wšcho začezělo a so zazelenilo.

3 cyloho swěta.

Němŕŕa. Wulke swjatocznoŕeže ŕu tele dny w Barlinje, hdžež budže němŕŕŕi króuprync 6. meje na ŕwojim 18. narodnym dnju jako dorozčezny a famostatny prajeny. Mjez němŕŕŕimi wjeřchami a zaŕtupjerjemi druhich knježeřtww budže tam tež rafuŕŕi kejeřor, kotrež hižo 4. meje dopořdnju w 10 hodž. pšchez Frankfurt, hdžež budže přeni křocz swjatocznyje powitany, do hłownoho měřta pšchijedže. Pšchŕŕahacz budže prync njedželu w hrodowej kapali.

— Wwradžowanja w němŕŕŕim ŕejmje a pšchede wšchim w joho komiřijach ŕu w poŕlednich dnjach derje pofracžowale. Wažny namjet k nowomu zakonjeji dla rozmnoženja wójniřch kóđžow bu w komiřiji po namjetach ŕobuřtawow centrua pšchŕwzaty. Po nim ŕu tamne kóđže pšchŕwzowane, kotrež maja jako ŕylne wójniřke kóđže k wojowanju w bližkoleži němŕŕŕŕoho kraja řlužicž, mjez tym, zo buchu nowe kóđže, kotrež bě knježeřtww za wukrajnu řlužbu, wosebje w nařchich kolonijach, žadato, zapowěđžene. Wot k twareji žadawch pjenjež je komiřija 146 milionow zapowěđka. W kotrym čařu maja ŕo nowe kóđže twaricž, njemělo ŕo w zakonju dopřěđka pořtaječ. Kaž je dotaf ze wřchelatiřch nowin widžeč, řejm najřerje namjetu komiřije pšchŕwzwmje a lohko ŕo tež knježeřtww z tym ŕpokoji. Ma někotre lěta změja dořč a nadořč twaricž a potom drje řejm zařu ze ŕobu řeczecž da. Centrum je w čežřchich a wažnych prařchenjach nanajpřilniřcho a tež jara rozhladniwje džełako a ze wřchěch, tež z napschecznych řtrou dōřtawa ŕo jomu derje zařluženka řhwalba. ŕomu mamy ŕo tež najpřjedy džeakowacz, zo ŕo nowe dawki na řhudřchi lud njenakladu. Š dōřtačeřu řřebnych pjenjež za nowe twarby dŕrbja ŕo wosebje řchtempŕe na wřchelate pjenježne papjery a aka na cuze wina, palency atd. powŕřchicž. — Dla nowocho, pšchez cylu Němŕŕŕu placzacoho zakonja pšcheczŕiwo natŕřkowachm řhorozčam w řejmje hiřchče wwaradžuja a dobry wuřpěch by čim bóle řřebny byl, dokelž ŕu tajke řhorozče w pořlednich lětach wjacny křocz wřchelate europiřke, kaž tež němŕŕŕe kraje domapŕtalē a tež dale hiřchče hroža. Tař pšchŕřhadža z pšchŕřtawu Port-Said pola Suez-kanala, zo řtaj tam 2 čžłowjeřaj po zdacžu na mōr řřhoritoj. Pšchez Port-Said pšcheježdžuja pař lětnje řřřacy europiřřch kóđžow, tař zo je natŕřkŕjenjo a rozmnoženjo řuroweje řhorozče jara řtrařchne. Ze jenož k wobžarowanju, zo ŕo wřchelate narodny njedžuwajo na wřchelate wwaradžowanja k žhromadnym řřěđkam pšcheczŕiwo tařřim řřacham njemōža zjednocicž.

— General hrabja Walderree řwjećzeřke 27. hapřyla čeřřtww a řtrowy jubileji ŕwojeje pořta lětnje wjeřŕřke řlužby. Tuřon džeř pořaza, tař jara joho na wřchěch řtronach čeřčza. Walderree placzŕi po Moltkovej řmjeřčŕi powřchŕřkownje za najřhmaniřchoho wójniřkoho wjedniřa.

Rafuřta. Njane wuhlady na wujednanjo mjez Němčami a Čežchami zařu řpaduja. W čeřřřim řejmje w Brazu knježi nimale zařu hořk a hara, kaž w najhōřřchich přjedawřchich čřajach. „Wjell“ tam hroznie „ruje“. Zo dŕrbjeli ŕo řamjni „bratŕija“, kotřŕž hcedža ŕo w Brazu rozřorhacz, we Winje zŕjeřč, njeje drje jara k nadžuřenju.

Rom. Liczba pschifhadzacych pobożnych puczowarzjow wschędnje pschibėra. Ljacy maja huſto audiency pola swj. wótc, kotryž wſchė napinanja ze ſpodźiwnej wutrajnoſcju njese. Mjez druhimi pschija ſwjaty wótc we woſebitej audiency hrabju a hrabinku Lonhan, bymſchu pryncesnu Stefaniju. Bamž pschija ju jara pscheczelnje a wona ſo nětko nadžija, zo ſnadž chce ſo bamž prócowacž, ju z jeje nanom wujednacž. Hromadže pschija ſwj. wótc teſz arcybiskopa Kőrbera z Freiburga a biſkopow Willi-a z Limburga a Euderta z Fuldy. K czahej ſobuſtawow III. rjadu bė ſo 2500 ludži w Rólnje zamokwiło. Wječz woſebitych czałow pojedže tohodla z Rólna, a to wječzor 14., 15., 16., 17. a 18. meje.

Belgija. Z Kongoſtata w Africy, Belgiskomu kralaj ſluſchacoho, pschifhadžeja njedušcne ſtóržby. Politijcy a pschekupſcy agentojo ſu tam wobohich cžornych ſurowje pschescžehali. Tuczi dyrbja za wſchelate pschekupſke towarſtwa twory, kaž kawczuk, zuby atd. w lėjach hromadžicž a agentam pschepodawacž. Zo bychu ſo trochu lėni cžorni k džėlu mėli, je z wjetjcha kóždej wſy napokožene, kelko maja jeje wobydlerjo hromadžicž. Doniž njese z jeneje wſy wſchitto wotedate, njedóſtawa nihtó žaneje mzdy, kotraž z cyła jenož z nėſajkoho hubjenoho kuſta kattunowoho platu wobſtoji. Nimo toho pak ſu teſz hiſchcže ludži nanajſurowiſcho cžwilowali. Wuohim buchu rucy a nohi wotrubane, druhim wobydlenja ſpalene. Bjez džiwja, zo ſo wobydlerjo tu a tam ſpječujuja a ſwojich pschescžeharjow morja, hdyž to móža. Tak bu cyła expedicija, wjacj hacž 100 mužj, wot nich zabita. Belgiski kral je nětko porucžil, zo bychu ſo wſchitte tute wėcy krucže pschepytowale, ale hdy bychu teſz jenotliwych njeſhmanych agentow krucže khoſtali, dha to njemóže tola doſcž pomhačž, doniž ſtary ſyſtem wobſtoji, t. r. doniž maja pschekupſke towarſtwa prawo, cžornych k džėlu za ſwoju móſcheń nuzowacž.

Francóžſka. Zo pschi wulkim wopytowanju wuſtajeńcy w Parizu bjez wjetjchich a mjėnſchich njezbožow njewoteńdže, je ſo hižo pokazalo. Tak žłama ſo móſt, pschėz kotryž ludžo kħodžachu, runjež njebejche hiſchcže cyłe doſkóncženy. Nėhdže džeſacžo, koſiž ſo pod nim pschekħodžowachu, buchu morjeni a druzj ranjeni. Na druhim mėſtnje žłamachu ſo roſchty a zarazychu dweju džėlaczerjow a ranichu dweju drugeju.

Turkowſka bė ſo z Ameriku ſtowo rozħorila. Zjednocžene Staty žadachu, zo by Turkowſka někotrym amerikanſtim miſionaram w malej Aſiji wot Turkow nacžinjenu ſchłodu zarunala. Turkowſka ſo wobaraſche. Hižo chychche amerikanſki zapóſłanc Konſtantinopel wopuſchecžicž, a bė rėcž, zo amerikanſke wójniſke kħdže do ſriedžneho morja pschijėdu. W prawym czaſu hiſchcže dopomni ſo Turka na ſwoju ſłaboſcž a pschilubi, zo chce płačicž. Z tym dyrbja ſo Zjednocžene Staty ſpokojicž, runjež budža hiſchcže wjele lėtſow na pjenježy cžakacž dyrbjecž.

— W Konſtantinoplu započzachu turkowſcy paduſchi a druzj njedušcnich we dwėmaj katholicimaj chrwjomaj haru a hanjenjo a bicžo, zo móhli pschi powſchittownym hołku lėpje kradnyčž, ſchtož ſo jim teſz radži. Francóžſka, kotrejž je ſchitit katholicow w Turkowſkej domėrjeny, budže dyrbjecž zarunanjo žadacž.

Amerika. Surowy woheń je w mėſcže Uttawa w połnocnej Americy zaħhadžal. Pschi wulkim wėtrje wudhri woheń w pschėdmėſcže Null, hđež bė za wjacj milionow drjewa na pschėdań pschihotowane. Wórzj pschėńdže na drube džėle mėſta. Na haſchenjo njebė myſle. 5 quadratnych mili (jendželſkich) ſo

město cyle wupali. Všech 10,000 lidí je bjez wobhydlenja. Woheń bě po zdaczu založený, dofelž štoro w samym času na wjacorych městnach wudry.

Afrika. Blízko Bloemfontaina wšchědnje wojuja bjez toho, zo bychu na žanej stranje wjetřehoho wuspěcha měli.

— W měsće Johannesburgu rozbuchny twornja za wójnje pschirawy. Měšchtu lidí bu pschi tym ranjenych, a fabrika dyrbi khywilu štač. Něka, zo šu tam bydlacy žendželczenjo to z dynamitom zawinyli. Burowje tohodla žendželczanow, tež hižo dołho zafyhlenych, fruczišcho wupofazuja.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 579. Jan Bryl z Drježdžan, 580. Fr. Dismas Hájek, kapucin w Prazy.

Dobrowólny dar za twnarstwo: Fr. D. 40 pj.

Za cyrkwe w Baćonju, Radworju a za šulu w Lubiju: Fr. Dismas Hájek w Prazy po 1 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće

su woprowali: Fr. Dismas Hájek w Prazy 1 hr., lubjeny dar njemjenowaneje z R. 10 hriwnow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6838 hr. 16 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Bětnarjo z Kukec, tu maš za to, zo sy so darmo walał na kompeju 1 hr., wot přecela, za požčenjo němskeje knihi 50 pj., **zlěpěk*** rěka a nie skhlěbušk ani zlěbušk 50 pj. (= 2 hr.) Kukowske kasino (2. dar) 15 hr. »Šlapnjena žaba« 60 pj. Fr. Dismas Hájek, kapucin w Prazy, 1 hr. Delanska Patentna Komisija 20 pj. + 65 pj. Rozkolnicy 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

*) »zlěpěk« je na khlěbje tajka kromka, z kotrejž je so při pječenju w pjeey jenja pokruta na druhej přilěpiła. Red.

Za tercjarow: Zemrěła je Ğana Burec z Ğhróšćic. R. i. p.

Sobustawy bratřtwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapowštokřtwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu meji Bohu woprowač, „**zo bychu so cyrkwinšle rjady wysolo wazile.**“

W Ğajnicach

je mejšta pobožnosć kóždu srjedu a pjatk w 6 hodžinach. — Na njedželach je hač do najšwjeczišceje Trojicy kóždu njedželu boža miša.

Česćenym čitarjam „Lužicy“. Přichodne čisło našoho časopisa „Lužica“ wuńdže jako dwójne za měsacaj hapryl a meju w tutym měsacu meji. Wjacy k tomu w tutym 4. a 5. čisle „Lužicy“ samym.

Redakcija.

Stare pjenjezy z wušchlami, wosebje berje za družče sčnóry šo hodžace, šu na pschedań w křochtrje **Marijnej Ğwězdže** na kencli. Šu to 33 žlotych a 23 šlěbornych pjenjezow wšchelafeje staroby a wultofčeje, nimo toho 9 pozłoczanych; tež šu tam nětotre žlote a **pozłoczane šichiziki** a nětotre druhe rjane a žadne wěcy (žłoczane a šlěborne) na pschedań.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 5. čisło 1900.

Čiřičej Šmolercjec knihičičičejetnje w Maćičnym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 19.

12. meje 1900.

Lětnik 38.

Češcha pola swjatoho wótea.

Po tym, hacž bě hižo do jutrow wosebity putniški čas na 500 Čechow z Morawy do Roma a psched trón bamža Leona XIII. pschivjedł, poda so jutrownu sřjedu druhu čěški čas z 300 putnikami z Brachi do wěcznoho města, hdžej 23. hapyřla doje. Nazajtra pschija swjaty wóte we wosebitej audiency Prazštoho arcybiskopa, swobodnoho knjeza Skrbenskocho. Tři sčtwórcže hodžin so z nowym Prazškim arcypastyrjom rozmołwjese a da sebi potom wot toho samoho pschedstajicž čěšskich kanonikow dr. Krášla, dr. Sedláka, dr. Doubravu, dr. Buriana a zastupjerja Litoměřicštoho biskopa, kanonika Michla. Wutrobnje so swjaty wóte ze wschěmi knjezami rozmołwjese, a radowasche so wosebje, hdžž so kanonikus Krášl jomu džakowasche, zo je Prazškej arcydiucecy dał tak dobroczinoweho pastyrja. Potom praszese so, kelto čěšskich putnikow je do Roma pschijěło, spominasche na njeboh kardinalow Schwarzemberga a Schönborna, zohnowasche wšelke čěšte knihi a spisj, a wupraji nadžiju, zo jutře knjezow w Pětrowej cyrkwi zasj wohlada. A tak so sta. 25. hapyřla bě so na 6000 putnikow z Francóžskeje, Italiskeje, Ameriki a z druhich krajow w Pětrowej cyrkwi zhromadžilo, hdžej bě so Čecham wosebite městno pschipožazalo. $\frac{1}{4}$ hodžin zastupi swjaty wóte, a ze wschěch štron zahrjima móčne: „sláva!“ „at’ žije papež!“ „viva il papa!“ a podobnje. Bamž paž zastupi z nošydkow a poklatny so. Hdžž bě so litanija k wschěm Swjatyh wuspěwala, poda so, wot kardinalow wobdaty, k wołtarjej a tu so na trón sřdnywšchi hladasche radoštnje a luboznje na zhromadženyh. Nětko pschisťupi k njomu přeni arcybiskop Skrbenski a pschedstaji něotre wuzwolene wosoby: knjezow Zapletala, hrabju Franca Thuna, princy Schwarzemberga a 18 druhich. Princy Schwarzembergeje pschepoda bamž wulkofščiž rjadu swjatoho Sřehorja. Potom pschisťupi, najšerje na wosebity potiw

bamžowy, joho komornik f čěškim kanonikam, zo bychu tež woni hiščeže raz so swjatomu wótecej pschiblizili. Zato nan ze hynom rozmoškwešče so nětko z archybiskopom Štrbenškim, žiwje z rukomaj machajo a zasy a zasy biskopowej rucy tšězo. Wza tež prjedy mjenowaných kanonikow za ruku a praji: „Wjeselu so, zo was zasy wíđu. Poměry w Čěchach so polěpschuja a nadžijam so, zo budžeče podpjeracž waschoho arcypastyrja, zo bychu štajnje hiščeže so polěpschowale.“ Wězo to wšchitcy wot wutrobny jomu pschilubichu. Nětko položi bamžowy komornik knježim ruku na ramjo, na znamjo, zo bychu so wotšalili, ale bamž rjekny: „Wostaježe jich, su tak dobri.“ A tak to hiščeže dwójcy sežini, prjedy hačž so z čěškim knježimi rozžohnowa. To bě wulcy pschewapomace wuznamjenjenje, fotrež so rědko hdy štawa. Podobnje pschewapi a zwjeseli bamž čěškich putnikow tež, hdyž pschězo wupraji, zo bychu čěški kěrlušč zaspěwali. Wócnje zanjese so krasny staročěški spěw: „Svatý Václave“ po Pětrowym domje a hiščeže jedyn marianski kěrlušč a čěška bamžowa hymna. Tak dha maja Čěšcha wšchu pschicžinu, so wjeselicž a z džatownošču f Romej zhladowacž.

Šhto našy wojak z manevra pisa.

(Zdžěluje podredaktor „Lužicy“.)

Pschedspomnjenje redakcije. Dóstawšči tutón luby dopis, njemóžachmy jón tehdy hnydom wojzewicž, činimy pak to z wulkim džatom pschěčželnomu dopisowarjej nětko, hdyž drje su dny horce, nočy pak lodowe.

... W přenich dnjach maľoho rózka (1. a 2.) wotměwasče 3. šakša kralowšta divišija zmysli manevr (tohodla, zo džě so wójna wjedže tež w zmyslim čzasu). Šněha bě hačž do kolen abo hiščeže wyšče ...

Wěšče to pruhowanjo za »do dala krocenje«, pschihotowanjo f wójnje,

*) Tak mje to džensa listonosčeř pschewapi, dodawšči mi list, kotrohóž započatk bě tutón: „Wjělečěščený knježe! Napisam Wam tudy jónu šlowěčo wo woještivnu, proščo Was nadobnje, zo byščeže jónu něšhto wo woještim žiwjenju do „Kath. Posola“ štajicž daľ. Wšchal Šerbja radži čžitaju tež, kaf so druhdy wojakam wjedže. Pschěbywach džě šam něhdy w Šalbicach a w Šonjecach, a čžitach tšždu njedželu najradšicho „Kath. Posol“; tola wróčzu so tež zasy do mjenowaneju wšow, hdyž nam Wóh tón Knjez zasy tu lubu nazymu poslicži: hiščeže 6 mšacow ... Su tu šnadž druhdy zmysli napisane; prošchu, zo byščeže je trochu porjedžil.“ — Njeje tych zmyslkow telko, nawopať: pschewapijuje mje w tutym wutrobnje pisany m liščě dobrny prawopis a hiščeže bóle prošta ryzy šerbška rěčž a duch. Woboje je šebi, ščtož nic z domu a ze šchule pschinjeľ, wězo runje ze šerbšicho čžitanja nadobyl tón njepodpřany pisat, přěšč Šch. z N. S., kaž šym joho šnadno wušlědžil. A f tomu ta wobfuzłowaca nawiťa ludoweje duške! Šotajšim džě wopravdže »dokument z ludu«, kotryž — njemóžach so špyťowanja domowbróčž — šfotu hnydom do měrcowoho čžišľa „Lužicy“ zasunych, runje docžiščěžowanoho. Derje wědžach, zo to njebě cyle runa dróha, a to tež do „Lužicy“ napisach, z proštwu f česej „R. Š.“, zo tola njeby za zlo měľ ... A wěm tež derje, zo njezměje, runje kaž čěščenim čžitarjo „R. Š.“, hdyž budža rjany a wutrobny liščžik trochu pozdžišicho čžitacž, dyžli hewať bychu. Njech šo jim špodoľa, kaž je šo lubil mi!

a to w najhóršichim zymskim času, hdžež běšče z najmjeńšcha 12—15 stopnjoto zymy. Tola spěšchnje zběhny so Kamjencski 178. polk 1. februara dopólnja na pucž a krocześche tuzy swojomu markirowacomu njespěščejelej napěščežiwu bliže. Bě nas drje bliže 800 ludži, a »kóžda głowa« z 20 patro-nami wobrótnjena. Tak to džěšche pšechy dale hačž bliže horje pola města Warnołczi, k połdnju wot města ležacej. W měsčje jamym nas na wulkim torhosčcaju z posměwknjenjom powita našch wyšichski general 3. divizije a pódla tež general 5. brigady. Hizo na drózy pšched Wulkim Róhrsdorfom wočakowasche nas 12. bataillon pionirow, a z nim wutworichmy cžah, na 800 m drje dolhi, kotryž tón njelubozny iněh měrjesche . . .*)

Bitwa trajesche bliže 4 hodžin, głowac dohladowanjto měsčstaj general-lieutenant, swobodny knjez z Hausen I. a general-major z Raffé. Pšchihladowarjow běchu šta ludži, kotřiž tam z wczipnosczu zymu mrějachu. Wcy pak prastachmy do so, kulki padachu jena za druhej, našcha strona z namocu na njespěščežela narazy, do blizkosčeje 600 m. Zyma běšče tak wulka, zo njemóžachmy našchich šfélbow wjacu w rukomaj wobdžerčecz, mnozy z nas padachu — pšche wulke džery a hrjebje na tamnych lukach a polach do iněha. Naposledt so do iněha da, a pódla wějesche, tak zo wočow njemóžachmy wotwricž: nuz a běšče nimale wulka, wschifko mokre, rucy a nozy — zawěščeje běšče tutón cžas tak zyma, zo trasch hiščeže cžas žiwjenja tak złě njeje było. Hdyž wschaf bě dočej dolho trako, našchi hornistowje zapistachu na šfónčzenjo, a běchmy tak njemalo wjeseli; pucž domoj běšče krótki, to so šta ze železnicu, tak zo hizo za mału hodžinu wohladachmy našchu lubu garnisonu.

Dale: zawěščeje, wojak byčž, jebi nětornyžkuli myšli, je lohke žiwjenje . . . Tola pak kóždy pšchetrał njeby, pšchetož wschelato je, je pódla wulka cžiwělba. Ze pódla rjenje tež, tola najrjenšcho je (sic!) jako šwěrnj poddan wonka fhodžicž, kaž tež ja něhdy w Ralbicžanškej wofadže wonka fhodžach, a z nadžiju zasty budu fhodžicž — po 6 měsacach. Tola hym jebi pšchedewzał, zo čcu hiščeže tutón krótki cžas cžestnje swojomu kralej šlužicž a po tutej šlužbje »jene« krasne wopomnjeczto cžas žiwjenja wukhowacz.**)

*) Dopisowar nadrobne wopisuje, kač je po něčim mužštwu pšchibylko do 2200 głowow, a kač je bórzy pšched měštom Warnołcžicami k bitwje došchlo.

**) Haj, z wutrobu cži pšchejemy, a měj tež wjele nastědnikow, kotřiž bychu nanaj a macžeri domoj, a tež nam tajke rjane serbske listy pisali, měšto njezrozemjenych němškich! U pomodli so druhdy tež »Wótčeje našch« za dobroho wuczercja, kotryž je cže serbski pisacz nawuczil!

Smjertna reja.

(Šfónčzenjo z cžišla 17.)

Běšče po přědowanju. Rnjez farar zestupi z klětki a mlody knjez džěšche k woltarjej, zo by mejštu pobožnosč wotměł. Runje hdyž so modlesche šłowa: „Ach w tomle štraschnym a hróžbnym wofomiknjenju (smjercze), wot kotrohož našcha cyła wěčnosč wotwisuje, njewopusčez nas!“; pšchibeža zwónt w šfoku do kapale, kaž by nuzne měł, a šlubnywschi knjeza fararja šchepny jomu něčšto do wucha. Wostajiwšchi wschoho stany farar a zhotowanšchi so w kapali, pšchińdže z buršu, z kotrejž so le šhornj fhodži k woltarjej a wzawšchi Wožoho šyna džěšče z fhwatkom z cyrkwje won.

Komu tež to běži? Ludžo poschutotachu a zhubawachu fak a hinaf, ale njemóžachu jebi wumyhlíč, komu móhlo to być. Ženož jena zhuba to — Kunkec macž. Sej to wutroba praji. Wzdychnywšchi stanj a džěšche za Božim Synom.

We wšy bě wšcho cžicho. Na rejwansej lubi bě cžma a hercy běchu pschěstali džělacž, pschetož wšcho bě z reji rozčěťalo. Psched forczmu bě luža czerstweje krewje, a wot forczmy hacž ke Kunkec kžěčy cžehnjesche so krawa cžěr. A tam, hdžěž bě cžěrje kónc, pola Kunkec, zastupi knjež z Božim Synom. „Ach to je so z Madlenu nježbožo stalo“, zastona wboha macž za knježom ducy.

A njebě so myslila. Na lawje ležěšche Madlena blěda kaž smjercž, wšcha z krewju zalata. Wocži mějesche zawrjenej a z huby dobywasche so z khwilemi krej. Wšcha wustróžana pschistocži macž zafschitnywšchi: „Knježe Božo, Madlena mrěje.“ Ale kaž by macžeriny hlós ju z womory wubudžil, wotewri Madlena wocži a z cžicha schepny: „Macži knježa“ A hdžž knjež farať hnydom pschistupi, rozjasni so jeje woblicžo. Płacžo džěchu wšchitcy ze jstwy, zo móhl knjež njemylenej khoru wuspowědacž.

Bóh luby Knjež bě měl smilnosč z wbohej Madlenu. Smjercže zymna ruka njesmědžěšche so jeje prjedy dótknyč, doniž njebě měščnikowa ruka ju wotwjazala wot hrěchow a jej njepadała pucžnu cyrobu do wěčnosčje. Kaž z džiwom bě so Madlena hiščeže z dobrym rozomom mohla wuspowědacž. Ale lědom bě so hrěchow wuznała, hižo rěč wjazowasche. Ženož ze słabym hlósom zamóh hiščeže prajicž: „Luba macži — wodaj a zapłacž cži Bóh.“ Potom nasta smjertne bėdženjo. Knjež farať zaspěwa modlitwy za mrějacych, a pschitomni modlachu so z nim. Macž pať počoži swojej tšchepotacej rucy Madlenje na hlou, zo by jej swoje žohnowanjo sobu dała na cžěški pucž. Kunje zazwonichu zwonjaty wječor a jich zwuki kłincžachu nuts do jstwicžki, hdžěž Madlena mrějesche. Hiščeže raz wotewri Madlena swoje wócžko so lamace a cžišche schepny: „Ach fak rjenje zwonj, macži luba“, potom so zwjeze do zabłkow a bě njeboh.

„Requiescat in pace“, rjekny knjež farať a wotrejpi cžělo ze swjeczenej wodu. Na wěži pať zazwoni po swjatyh wječoru smjertny zwóncžk — a ducy wot myschpóra pschikhadžachu ludžo Madlenje na póstwječor. Tež młody knjež bě pschibězał. Wbohi, šchto tež to je začul kłecžo pschi Madleninych marach? —

Za tšji dny su Madlenu w rjanej družčej draseže do rowa Kladli a hercy su jej piškali nad wotewrjenym rowom: „Spi dha, luba šotra, spi, w twojim rowje w dobrym měrje.“ Na Madleninym rowje pať je wboha macž kwětkow nasabžala a ze sylzami je krjepila, wjele so za jeje khubu dušcu modliła a kšóncznje so pódla njeje do rowa lehnyła. Swjata zemja njech je jimaj lohfa.

3 **Luzicy a Sakskeje.**

3 Budyšcina. Wo khorosčzi najdosťojnišchoho knježa biskopa móžemy zdžělicž, zo su so cžěłne mocy fak pozběhnyle, zo móže najdosťojnišchi knjež z khwilemi stanjeny być a po jstwie kšodžicž. Tola duchowne mocy w tej měrje nje-pschiběraja. Prošymy swojich lubyh cžitarjow, zo bychu so za najdosťojnišchoho knježa a cyle našche cyrkwinške naležnosče pilnje modlili.

3 Budyšcina. Našch katholicsti seminar je swoje nowe schulske lěto z 107 wučomcami započal. Z nich kšodža do I. rjadownje 10 (2), do II. rjadownje 17 (1), do III. rjadownje 19 (3), do IV. rjadownje 16 (4), do

V. rjadownje 22 (8) a do VI. rjadownje 23 (2). Liczby w spinkach pokazują, kelko je w fódzej rjadowni Serbow. Wschých hromadže je jich 20, z kotrychž chcežja 5 na duchownstwo studowacz. Tónsamy wotpohlad maja tež tijo Němcy. Na wučerěstwo pschihotuje so potajkim w tu khwilu 99 mlódzencow. Tuž drje so w bližšim czaju njedostatkej na katolskich wučerjach w Sakskej wotpomha.

3 Budyšcina. Našchi pobožni pucžowarjo su zbožownje do Roma došli. Z Roma smy wot schtyrjoch putnikow dopisy polne radoštnoho spočojenja dóstali. Tak pišataj duchownaj knjezaj kaplan Scholta-Kulowski a kaplan Scholta-Dstricžanski:

„Serbja ze swjatocho města Wam a wschitkim lubym Serbam wutrobnu postrow seželu. Smój tu dwaj knjezaj a na 50 Serbow. Njech to luby Posol našchim domjacym wozjewi. Zbožownje a derje smy tu wschitcy pschijeli. Na železnicy smy hromadže a wótte spěwali rózarije a serbske kěrlusche. Našchu wutrobu je jara zwjeseliło, widžicy, kak wulcy buchů najšche Serbowki we swojej rjanej serbskej draščje čžeščene. Najprjedy cych czah: wschitcy so jeno za nje zajimowachu, za nimi běžachu, so praščachu, so na nich wjeselachu: duchowni kaž swětni. Haj, jamo schtyrjo najdostojnišchi knježa, archibiskop a 3 biskopja k nim pschidžechu, dawachu jim ruku a wjeselachu so na jich draščje. W Freiburku da tamny knjez jaraš (Hansjakob) wschitkich, duchowneju a Serbowki, k sebi pschińč, z wjeselošču naš pschija a praji: »Wostańče pschecy tajke!« — Nam so tu jara lubi a spodobá. Nětko smy dwaj dnaj schtyri basiliki (hlowne cyrkwy jě. Pětra, Pawola, Jana w Lateranje a Maria Maggiore, za čož je cych džen trěbny, tak daloko su wot so zdalene) wopytowali, zo bychmy jubilejki wotpušć dobyli. Horco bě pódla žakoštnje, bě to wopravdže pucž pokuty, cych džen w tej czoplocže po mějže khodžicž. Tow wscho kěžje, žito, róže a t. d. Tola nimamy khwile, wola pišacž: Džensa, wutoru, pschipołdnju w 11 hodžinach je audienca jaca swjatocho wótea: Žbóžny to džen. Našchi Serbja so wjesela, z wjeselošču płařa. Pěhi audiency budže na 6000 wofobow. Z postrowom wot wschých krajanow wschém lubym domjacym, na kotrychž pschi modlenju spominamy, wofěje wot naju, kaplana Jana Scholty z Kulowa a kaplana Pawola Scholty, zastupnika jaksich Serbow.“

Druhi dopis wot luboho mlódocho Serba (Zakuba Nebišcha z Baczonja) praji: „Mamy tu jara nužne, wopytujemy tu wotpušćne cyrkwy, a te su jara zdalene, tak zo mamy cych džen hač do wječora khodžicž. Nětk pač budže hinač, mamy jara wolóžene z džejacžkróčžnoho wopytowanja na dwajkróčžne. Serbow smy tu na 50, a skoro wschitcy we wustawje swjateje Marty (cyle pschi swj. Pětrowej cyrkwi) bydlimy. Wysche Serbow bydla tu hiščež Bayerjcy a něhdže 2500 Polakow. Smy wschitcy jara wjeseli a zbožowni, zo smy mjez wuzwolenyimi za tajku radošč a čžešč. Wutoru pónđžemy k swjatomu wopravjenju a potom chce naš swjaty wótc w audiency pschijecž.“

3 Ahróščje. (Procesion do Filipšdorfa.) Kaž druge lěta, tak tež lěřa procesion 1. meje rano w 6 hodžinach do Filipšdorfa wotešdže. Hač do Budyšcina pschischedišchi, zešdžechmy so wschitcy hromadu, lěřa nalicžichmy na 340 wofobow (wokoło 100 mjenje hač Ioni). Pucž běšche jara rjany, ale zakurjeni běchmy, zo so jedyň druhoho njeznajachmy. Šdžž so k hnadownomu měštnu bližachmy, pschidže nam duchowny knjez napschecžo a

powita nas z rjanej rěču, swjatocznosć wobzamkny so z požohnowanjom z Najswjeczijšchim. Erjedu rano podachmy so do Kumburka, hdžež nas zasj (lěta přeni króć) jedny duchowny knjez pola wulkoho wołtarja z rjanej rěču powita, chychmy na swjaty jškód, ale bohužel njemóžachmy, dofelž so ponowja. Wopnshczičimny Kumburk, dóstawšchi požohnowanjo z Najswjeczijšchim, tež zas z rjanej rěču na božemje. Schtwórtk rano běše boža mscha a potom wróćichmy so zasj domoj. Hdž bčhmy so tudy w pschiměrje malo zejchli, prošmy, da-li Bbh, swjatski do Krupki prawje wjele. Jakub Šere.

3 **Kamjenca** pod Schpitalom. W noy wot 2. k 3. meje je so tu do kapale nasheje katholickeje cyrkwie paduch nntšamał. Najprjedy je wón železnu žerdku kapalnoho wotna wulamał, potom schleńcu roztkóčiwšchi a wotno wnjadziwšchi do kapale zalěž, hdžež je za pjenjezami jšdžil. Cyrkwinske wěcy, kotraž so tu khowaja, wobschkóžil njeje, jenož za pjenjezami je hladat, dofelž pak, wšch katechiziki pschepytaiwšchi, žanych namatał njeje, so zasj wotfali. — W samej noy je so tež — najskerje tónjamy paduch — do bydleńskeje jtmny tudomnoho najenta kłóschtrskoho kubla nntšamał, tola tež tu woczafowane pjenjezy nadeschol njeje. Šólcaj, kotryž so prócuje, paducha wujšdžic, je hižo wotrocžka, na kotrohož so tuka, zo je so nntšamał, do tudomnoho Kamjencskoho jastwa wotwjedł, hdžež so wěc nětk pschepytuje.

3 cyloho swěta.

Sařta. Kral a kralowa pschewywataj w tu khwilu na swojim kuble w Sibyllenort, hdžež bšchtaj so 30. hapyrta podaloj.

— **Młodostna kralowna Holandskeje, Wilhelmina,** bšche ze swojeje macerju něotre dny w Drježdžanach, zo by sebi rjane hłowne město nasheje wótežiny wobhladała.

— **Rařch** jejm spěchuje swoje wuradžowanja we woběmaj komoromaj po móžnosći, zo móhl sobotu 12. meje so wobzamknyć. W poslednim časju bu z wjetřcha wo hořpodarškich pschedmjetach na pschichodneje lěče wuradžowane. K twarjenju nowoho jastwa w Budyščinje bu pschěz 3 miliony hriwnow pschizwolonych a tohorunnja 1 milion hriwnow jako přeni pschinoschł za nowe řudnistwo.

— **Nowiny „Leipziger Tageblatt“** bčhu so njedawno we wosebitym nastawku na to hóršchile, zo dyrbja lutherscy wojacy pschi procesiji mjez Božim Cžělom w Drježdžanskej dwóřskej cyrkwi šlužbu činić, a zo su tak tež nuzowani, so psched katholickim „Najswjeczijšchim“ klonić. Nowiny buchú tež wšchitkim zapóšlancam drugeje komory pschipóšlane z wotpořladom, zo by so jejm pola knježerstwa wobčežowal. Cyła wěc dyrbjesche wězo lutherskim pokazac, kať katholicsojo řobustawy jich cyrkwie k šlužbje nuzuja, kotraž njeje jim po jich wěrje dowolena. Ministerstwo je nětko wozjewić dało, zo lutherscy wojacy, hdž ju z cyła třěbni — po móžnosći bjeru so katholiccy — jenož psched řobustawami kralowškeje swójbhy čšeř wopožazuja, kať to tež pschi řwětnych pschiležnojčacy čžinja. Žich wěrje a řwědomju so potajkim křchwdy njeřtawa. Chcemy zawěće rady kóždomu swoje dobre prawo wostajić, dyrbimy pak so tež džiwać, zo so tamnym nowinam cyle po prawdže zda, hdž so katholicam zakonje a winowatosče pschecžiwjo jich řwědomju nakladuja.

Němřta. Wulke swjatocžnosče k čšesczi němskoho řónprunca su nimo a krařnje wubebjeu hłowne město Barlin je swoju pschu zasj wotpořožilo. Šwjedželřske dny su pokazale, zo ma našch wótcny kraj powšchitkowneje a

wulfje nahladnošče w cylum swěće. Nic jenož Němskej spjehczeleni wjercchowje běchu pak sami pschitomni, pak pschez wofebitych zapóslancow zastupjeni, tež najdalšche knježerstwa běchu zastupjerjow a zbožopšchecza pólkali, tak Amerika, Rhinisa a t. d. Šchož pak je wofebje zwjejelace, je to, zo Němska a Rakuska w krutym zwjazku zwoštanjetej, kaž to jeju stawnej wjercchaj, kejžor Wilhelm a kejžor Franc Šóžef, z horlinnymi słowami wuprajischtaj, a zo dyrbi tutón zwjazk wobštacž wofebje z tym zaměrom, zo by mēr a potoj mjez europiskimi ludami zdžeržal a schital. Włodomu frónprynccej pak pschjemu, zo by něhdy knježik zbožowny nad zbožownymi ludom.

— Kejžor Wilhelm je vice-kralej Indiskeje telegram pólkal, w kotrymž jomu wozjewja, zo je na joho namołwjenje Berlin pschez poł miliona hriwnow za hłód tradacych wobhdlerjow w Indiskej nawdal, z čzymž je cyłej Šendželstej njewuprajitu wjesołošč pschihotował. Subjenstwo pak je w Indiskej tež woprawdže surowe, a dary za tamny wbohi lud su lěpje naložene, hačž hdyž so Duram pjenjezy ščelju, hdyž je telko bohatstwa, zo tam nascha hriwna wjele wjacj hačž 10 pjenježtow njeplacži.

— Za nowoho biskopa w Baderbornje je schtwórtk tamnišči kapitel dotalnoho propsta dra. theol. Wilhelma Schneidera wuzwolil.

— Zadny napohlad sficža so w tutych dnjach wobhdlerjam nad Rheinom. Cyte wozželenjo wójnskich lóžow, divisijsa torpedow — mačych wójnskich lóžow — wopytuje njenujcy wschelake města, pschi Rheinje ležace, a chce k 13. meji hačž do Müdesheima doječž. Cyty wulět dyrbi lubošč k našim mójskim wójnskim lóžam zbudžowacž, a po zahorjenju, z kotrymž buchu w Kölnje a w druhich městach powitani, to tež docpěje. Druzcy, kotřiž so tak lohcy njezahorja, pak mēnja, zo je cyta wěc njetrjebawšcha kelijsa, kotraž nam jenož nowych wudawčkow pschihotuje.

— Džen 1. meje, kotryž bychu socialdemokratojo rady k swojomu powšchitornomu swjatomu dnjej ščini, bywa lěto wot lěta mjenje swjeczeny. Wofebje połaza so to lěta w cyłej Rakuskej. Tam su socialistojo z cyta wjele na jich nahladnošči zhubili, dofelž so jich wjednikam ze wschimi prawom munjetuje, zo su džělacžerjow we wuhlowych podkopkach zawjedli, džělo zložicž. Z tym pak su mnohe džělacžeršce swójsby do hubjenstwa zahnali, wobšedžerjam podkopkow pak a wulkim pschepupcam milionny zaslužicž dali.

— Dla zamordowanja gymnasiasta Wintera w Koniku traje pschephtowanjo dale. Nimo druhich hižo wuplacženych abo hiščeže slubjenych mytow je tež ministerstwo 20,000 hriwnow na wušlědženjo mordarja wustajiko. Na židow pschecy hiščeže tufaja a wobhdlerjo su pschecziwo nim surowje rozhorjeni. W Brechlan, hdyž staršcej morjenocho Wintera byhilitaj, bu židowski režnik, wěšty Eichenhardt, zajaty.

— Na baltiskim (narańskim) morju je žalostny wichor mnohu škłodu načinił; mójske brjohi su daloko a ščěroko powodžene.

Rakuska. Namjet k nowomu zakonjej, tak mēla so w Čžěskej a na Morawje němsta a čžěsta rěč naložowacž, je ministerium wudalo. Němcy su z namjetom spokojom, Čžěscha pak tak njepokojni, zo někotre nowiny z najtruciščej obstrukciju hroža, jeli k wuradžowanju pschińdže.

— Raž telegraf wozjewja, je za nowoho archbiskopa w Solnohrodže (Salzburgu) dotalny šwecžacy biskop dr. Jan Ratschthaler wuzwoleny. Ratschthaler je runje tak we wědomoščach kaž w crkwinstej hubžbje jo hižo wschelako wuznamjenil.

Rom. Němscy pučowarjo, njez kotrymiž su tež našci serbicy, su w tu křiwilu srjedźizna cyłoho žiwjenja. Powšchitkownje křwala nutrnošč a pobož-
nosc a dobry porjad, z kotrymž w cyrkwach swoje wotpuškie paczerje spěwaja.
8. meje pschipołdnju w ¼1 hodžin wudželi jim swj. wótc pschi hłownym
wóstarju swj. Pětroweje cyrkwy swjatocžne požohnowanjo. Wamž bě spodźiwne
stromy, a tež pučowarjo maja so powšchitkownje derje, runjež jich wulfa
horecota husto jara wobčežuje. Za nich staraja so nimo mnohich měšchnikow
tež štyrjo němscy biskopja z wulkej lubošću; nimo w poslednim czišle hižo
mjenowaných je tu mjenujcy tež swjećacy biskop z Münstera, hrabia Galen.
Pučowarjoj je wokolo tři tysac; £ nim pak pschińdu hišćeje syty z druhich
krajow, tak zo druhdy na sto tysac cuzych w Romje pschebywa.

— Wosebita adreja 90 lětnych starcow w pschym zwjazku z napismom:
„Joho Swjatosći (lumen de coelo) Leonej XIII. dzewjećdziesiątlětni
1810—1900“ bu bamžej pschepodata; 2067 starcow bě na nej podpisanych.
Swjaty wótc so wutrobnuje wjeselěšce a praji pschepodarjam: „Pracje
wšchitkim tutym lubym starcam, zo jich a wšchěch, kotrychž lubuja, wutrobnuje
žohnuju. Smy nje dawno najswjećiščej wutrobje Džezusowej cyty kšćejejanški
swět pošwjećili. Z njeje pschihadža nam spomóženjo. Rozšchěreječe tež,
wo to Waš proschu, wšchudže tutu spomóžnu pobožnosć.“

Uřifa. Zendželczenjo powšchitkownje pokročuja, zo bychu hłowne město
Transwaalskeje republiki, Pretorija, dobyli. Wurowje njeju so jim w posled-
nim čaju kručje napscheczo stajeli; tola budža jim wěšće pucž hišćeje
husečišcho schlahacž. Zo móhli Zendželczenjo 24. meje w Pretoriji byč, kaž
je general Roberts přjedy prajił, ničto njewěri.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na lěto 1900: kk. 581. Michał Nowak z Łusća, 582. Jurij Wels
z Wučkec, 583. Pětr Glawš w klóštrje jesuitow w Krupej.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: J. Lukaš w Budyšinje za předate stare póstowe znamki
2 hr. 35 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Kralec-Pětrancec kwasu w Radworju 17 hr. 30 pj.,
Marja Rjekec z Khelna 1 hr., M. N. 1 hr., na Pjekarjec-Zyndžic kwasu w Radworju
21 hr. 2 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6859 hr. 61 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Zemřeta je Ğana Bjarichowa (Kucžankowa) z Košlowa. R. i. p.

Kalbicžaniska nalutowarńja

změje njeđzělu 20. meje t. l. popołdnju w 6 hodžinach generalnu zhroma-
džiznu w Cernjanach. — Džěński porjad: 1. Zlicžbowanjo. 2. Wólba
štyrjoch sobustawow do dohladowarške rady. 3. Ewent. namjety.

Wšchědšdstwo.

Wróćenjo czešće!

Słowa, kotrež sym na knjeza **Jakuba Smotu** z Nuknicy zřecžala, jako
njewěrne wróćo bjeru. **Ğanža Kocorec** z Noweje Wjestr.

Čiřčej Smolerjec knižičiščestnje w Macičičnym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 20.

19. meje 1900.

Lětnik 38.

Passionste hry w Oberammergawje.

Kaž kóždy dšesacž lět, tak tež lětja w Oberammergawje w Bayerstej so „passionste hry“ wotměwaja, kotrež czerpenjo naschoho knjeza a Zbóžnika Jezusa Khrystusa pschdštajaja.

Tele hry, w kotrychž wobhydlerjo rjaneje hórsteje wsy — a jenož cži — wustupuja, su so z tamnych duchownych hrow wutworile, kotrež hižo w dšelatym a jednatym lěstotku w snadnych a sprostych spocžatkach nastawachu, pozdžišcho pak w sředžnym wěku so pšhec dale a bóle rozšěrjachu, tak jo bé hra drubdy na tři dny rozdžělena. Wosebje někotre cžiche a wotdžělene wsy w hórskich dolinach, a to najbóle w němskich krajinach hornjeje Bayersteje, Tyrolsteje, Korutansteje, Styrissteje a Cžěsteje, su hač do najnowjšchoho časa tele nabožne hry wobšhowale a je porjadne hraja; tak so mjenuja podobne hry w Horicach w Cžechach, w Gmündze, w Brizleggu a Vorderthiersee. Tež w južnej Italskej, wosebje w Siciliji, je lud duchowne hry z wulkej lubošču pšhjal a lubal.

Najšlawnišche passionste hry drje su w Oberammergawje, rjanej wsy w Bayerških alpach, k połdnju wot Mnichowa. Najštaršcha powěsč wo tutyh hrach je z lěta 1633; ta praji, zo Ammergawčzenjo w tom lěcže so zeńdžechu a so ze slubom zwjazachu, zo chcedža passionste hry kóždy 10 lět dšerzecz, jelizo z Božej pomocu tehdom zahadžacy mór wot nich woteńdže. Wot toho časa, praji khrónika, njeje žadyn cžłowjek wjac na mór wumrěl, a hnydom na to 1634, praji khrónika, su passion „hrali“. Tamón slub rěči wo passionstej tragōdiji (truchlohrje) jako wo znatej, hižo wobstojacej wěcy, a jeno čas jo tehdom postaji, zo ma so kóždy 10 lět wošpjetowacz. Text za te hry wobstarachu benediktinscy mnišcha w blizkim lšbchtrje Eitel po dwěmaj štaršchimaj hromaj z Augsburga ze 16. lěstotka. Pozdžišcho w lěcže 1750

P. Rosner text po jezuitskim dramje pschedžela, a zas 1811 Ammergawski farar Ottmar Weiß jón za našch čas bóle pschiprawi. Tež spěwy a hudźbny pschewod so pschidachu.

Hry so tak wotměwaja: najprjedy wustupi khór, kotryž ze spěwom, z hudźbu pschewodžanym, potajnosć a podawč pschipowěduje. Potom scěžuje žiwy wobraz, pschedstajenje ze staroho zakonja, w kotrymž je podawč nowoho zakonja pschedznamjenjowany, a na to scěžuje potom podawč samón wot jenotliwych wosobow, kaž nam swjate sczenje wozjewja, wuwjedženy.

Hdyž skychimy, zo pschi nětotrych wustupach, kaž wosebje pschi žiwych wobrazach, wjacu stow wosobow na jewiščežo pschińdže a hraje, rozemimy, zo su wschitcy wobydlerjo tuteje wsy rodženi hrajerjo; hnydom wot małosće zo f tomu pschiwucžuja. Tež w lětach, w kotrychž zjawne passioniske hry njebraja, so tola ziwucžuja, zo bychu, hdyž čas pschińdže, wscho derje wuwjesć mohl. Sewač so wobydlerjo wosebje z tym žiwja, zo bože matry, postawy a t. d. z drjewa wurězaja.

Najčežšje je kóždy króć pschihódne wosoby wunamačac za jenotliwe róle passioniskich hrow; to je čim čežšje, dokelž nihtó rad dozady njestupi abo rólu njepuschći, a byrnje to byłoj róli dweju mordarjow. Wosebje lěta 1900 ju džiwajcy na lěto 1890 mnohe pscheměnjenja a nowowobšadźenja trěbne. Měščanosta Lang, kiž tak rjenje Kaisara hrajesche, njemóže mnohoho džela a khorosće dla sobu hrać. Najwažnišje je, šchtó wosobu Khrystusowu zastupi. Dotal běšče, a to 1870, 1880 a 1890 Józef Mayr, kotrohož běchu 1870 dla passioniskich hrow samo wot wofatow a wójny wuswobodžili, dokelž běšče pola wofatow swoje dołhe wlohy pschisadźić dyrbjal. Lěta nětč Mayr staroby dla wjac Khrystusa pschedstajicž njemóže. Tež Pětr, Herodes, Annaš a wšče tsi žónske dyrbjaja nomi pschedstajerjo byč. Wódlu wosoby Khrystusoweje je najwažnišcha wosoba Maczerje Božeje. W lěće 1890 pschedstajesche Mariju džowfa měščanosty, Moša Langec, kotraž wopraddže krajnje hrajesche. Lěta to wjac činič njemóže, dokelž je do kšóchtka schla. Na jeje měštno nowu „Mariju“ namáčac, běšče jara čežki nadawč. Za Macž Božu smě so jeno čzista, njeminowata knježna wuzwoljeć, a na tom Oberammergawscy tež krcnje wobstoja; pschi wschim pak dyrbi tež jeje zwonkowna postawa, waschnjo, napohlad so za to hodžecž, wona dyrbi za wažnu a čežku rólu tež trochu wobdarjena byč. Psched lětami běchu f tonu wulcy wobdarjenu holcu wuzwolili, kotraž pak běšče hižo znajomstwo z jonym hajniškim poměla. Těhdom pak so wschitke knježny cyłje wsy pschecžiwjo teje wólbje zběhnychu, hacžrunjež běchu cyly komitej, haj samo knjež farar wólbju pschizpóznałi. Za holca njejmědžesche Macž Božu pschedstajecž; a dyrbjachu druhu wuzwoljeć. Lěta je za Mariju wuzwolena Hana Flungerec, džowfa tamnišchoho listonoscherja, lubozna knježna, 19 lět stara, ze spodobnym woblicžom, čzornymaj wocžomaj, čzornymi wlofami a rjanym hłosom. Kaž je so pschi pruhach pokazalo, ma wona dramatiske talent, a hluboko zrozemjenje tuteje čežšje róle. Wuražy žrudoby a bolosće wutrobu hnuja. Pschi wschim jednorje hraje a derje rěči, hacžruniž je trochu dialekt skychecž, šchtóž pak runje začyšćecž ludoweje nawiity pomyscha. W lěće 1850 chychje knježna, kotraž Mariju pschedstajesche, so wumjekschy wuwucžicž dacž a bě do Wnichoma na džiwadło schla, zo by tam trěbnu „dressuru“ dóstala. Za pak ze swojej hru so nic kufša njepodobasche, dokelž ze swojej „zdželanosću“ jednoru ludowu hru jeno kažesche.

Hana Hlungerec ze swójbny wukhadža, z kotrejež su hižo mnozy hrajerjo muškli. Seje džed bē 1850 Khrystus, 1860 a 1870 Pilatus, 1880 japoschtol Matej a Mójzes w žiwym wobrazu. Seje czeta Franciska so 1870 jako Marija jara spodobasche, wot njeje ma wona swój dar a zrozemjenjo wažneje róle, tež je jej zwonkownje podobna.

3 Luzich a Sakskeje.

3 **Kalbiczanjskeje Katholiskeje Bjesady.** W haprylskej zhromadžiznje bēchmy sebi wujednali, zo w meji do Róžanta póndžemy. Tak je so njedželu tydženja tež stalo. W rjanym wjedrje po něšchorje z kērluschom wuidžechmy wot Brēžanec w Kalbicach — a hdyž, wuspěwawšchi po puczu róžowc, zasy z kērluschom do Róženczansteje cyrkwy džēchmy, bē nas tola daloko pschež 30 za korhowju. Tam z podpjeru naschoho spěw. towarštwu na mejskim něšchorje wuspěwawchmy »Ave maris stella« a »Magnificat«, pschi kotrymž f. Wjenka spěwawše solo. Na pschēzelach pschewodžesche pschednyda, f. Hajna dirigowasche. Bórzny potom zeidžechmy so pola Scholcizic w zhromadžiznje, kotraž bē wěsče z najlěpschich jena za poslednje lēta. To tež f. pschednyda z khwalbu naspomni, wuzbēhujo z dobom pschicžiny, z kotrychž smy do Róžanta schli — a porokujō jobustawam, kotrež su so móhke wobdželicž a — njejsu. W njenje Róženczanow Bjesadu witasche f. Wjenka, pschichlujō pschednydomym słowam a pschejo sebi, zo by tutón přeni swjaty pucž Bjesady do Róžanta njebył posledni, ale so f lētu a kóžde lēto wospjetowal. Njech je džennišchi džēn nowy narodny džēn naschej staroslawnej Bjesadže! — Dalschi program wotwi so njenučenje, kaž wšchak bē sama zhromadžizna tónkročž tola trochu wurjadna. Z pschednoschtam a rozprawami so wotmēnjachy spěwy, kotrež buchy woprawdže z dusche zanoschowane a tež dusche zwjeselichy. Wodpisany jasnje a z dorazom porēča wo pschednjecze: Wěra jako wěra? Z pschednoschtom so dopokaza, zo je nasche najwjetšche kublo na zemi džensa, kaž za wšchē časny nabožnistwo, wěra — a zo — samo so rozemi: njeje wěra jako wěra. Echto so z toho podawa, so zasy samo rozemi. Pschednoscht so ze spofojenjom pschija, a jenož sebi pschejemy, zo by so po nim tež jednalo. — Z namjetow wujimamy: Bjesadna knihownja njech so zariaduje! Namjet bu protokollowany. Zohornija pschija so namjet f. Wjenki, zo by Bjesadžina korhoj w meji w Róžencze wostala a Bjesada sebi zasy po nju pschischla. Pschichodna »Bjesada« budže potajkim 27. t. m., a sobustawy so nutrunje pscheproschujō, zo bychy njedželu za tydžēn, korhoj z mejskoho něšchora pschewodžawšchi, do znatoho lokala w Kalbicach f poseždenju pschischle.*) — Hdyž bē so pschehlad wo najnowšchich politiškich podawšach poskicžil, so zhromadžizna sfonczi. Zapisowal.

3 **Khróscje.** „Tidle, tidle huslicžki, schtyri lischeže wopušchki“, móžachy sebi nahladna čyrjōdta knjezow wōndy zapěwacž, hdyž bēchu won schli na lischēžu hoitwicžku. Wuspěch bē cyle spofojny, hdyž pjecž mlōdych lischkow wurychy a popadžechy; starej lischey pak bēchu hylnu prižu tišlbnože procha

*) Wohužel korhoj njeje dolho mēra mēla: pjatt tydženja sebi po nju zasy do Róžanta džēchmy a z nej f wēcznomu wotpocžinkej pschewodžachmy Zafuba Manjōla z Kalbic, a tutu póndželu Wofēčija Scholtn z Łazka. Wot poslednjoho Kalbiczanškoho wulkoho wohnja sem (Bólk z Kalbic), bēschtej to zasy přenjeje khowani z Bjesady.

do nosa poršli, tak zo so wona na boč klnuty a so poda. Tohodla njeplacža nětk wjac hornje zawodne słowa, ale nimrodowje móžachu sebi pschi domoj- hiežu zaspěwacž:

Tidle, tidle huslicžki,
 Šchěpč mi lišcže wopusčki,
 Hońtwicžka bě dobra tu,
 Za schytri nětk schěpč tu su.

Na tajsim wuspěchu so zwjeseliwšchi, składowachu dale radu, hačž njeby so móhł hišcže jedyn tajki dobry popad ičjuicž. A hlej! zash bě tu jedyn, kiž rady do hribow khodži, wuslědžil, zo dnrbja hišcže na tak mjenowanej kuncžowej horje, k połdnju wot Khróscje ležacej, byčž tajke lesne změrjatka. Wšcho so wjeselische na tajsu powěsč, poda so zash minjenty tydžen hyla lišcžich hońtwarjow, wobrónjemych z łopaczemi a motykami, won do lišcžeho lěhwa. Hdyž běchu tu cyle poł dnja špěchnje ryli, njemějachu tu tola wjele wuspěcha, khibja zo běšche sebi jene lišcže zwěrjatko na cžeknjenje zmyslišo: hdyž běšche sebi tak daloko z khódby won zwěrišo, popadže je jedyn hońtwjer za wuschi — tola so jomu zaš wusuny a cžekny zash do swojoho lěhwa. To dha běšche z pschicžinu, zo nimale do poł noč rnjachu, tola do lěhwa njeđorychu. Wštošč pak bě, zo tu tola liščki su. Wšchě wulhoby liščžeho lěhwa so nětk zatylachu, nócna straža bu stajena, zo njebychu lesne zwěrjatka cžekle. Nazajtra dopołdnja rnjachu dale, hačž so tola do liščžeho lěhwa đorychu: tu zash schytri mlode liščki popadnychu, a jena, kotraž běšche džen předy na kuř tšělnoho procha pomuchala, běšche so najskerje w jenej khódbje zashpła. A tak so tu w krótkim cžasu 11 rubježnych liščkow wury a popadny. Kaž chcedža wěchwustojni wědžecž, mori jena liščka wob lěto w pscherěžu 20 zajacow; jedyn zajac po 2 hriwnomaj woblicženy, je to po- tajkim 440 hriwnow, kotrež bychu najeńcy tudomneje hońtwy schkody měli, hdyž njebychu tele liščki popadnyli. Zajimawe je za pschecželow pschirody, sebi tajke liščže khódby a lěhwa wobhladačž. Hišcže su wšchě wotcžinjene, kaž su wurty byle, něcotre džery su na dwaj metraj hluboke. A zash sebi na dobry wuspěch wjesele zaspěwachy:

Pjecž tych mlodych lišččicžkow
 Namakachu jow swój row,
 Stara mudra liščka pak
 Bě so mēla z procha tak.

J. K.

3 Drježdjan piša Kirchenblatt: Scžehujey přjedawšche podobne pady je za najđostojnišchoho knjeza biskopa, kotryž drje cžeknje so polepšuje, kotrohož duch pak — kaž so zda — hišcže dlějšchi cžas zeslabjeny wostanje, z pschizwolenjom Jeho Maještosčje krala zastupowanjo we wschitich zarjadni- stich (wětnych) naležnosčach wikariata tworjene. Zastupnicy su prašes konsi- storia kanonikus Maaz jako pschedshda a wikariatstaj radžicželaj superior Fischer a justicny radžicžel Lufft. — Dla zastupowanja w duchownych naležnosčach so w Romje hišcže rozludjenje stało njeje.

— 3 přenjeji meju su so w Drježdžanškej diócesy tute pscheměnenja štale: Knjez farač Zarjenk je ze Sebnic jako farač do Freiberga psche- sadženy, knjez farač Reime wot tam do Sebnic, knjez kaplan Trentler we Gwifawje je pschesadženy jako kaplan do Kamjenicy a tamnišchi kaplan Gottenrott do Gwifawy.

3 Adorja we Bogtlandže. W minjenym mjesacu bu tudy nowa misionjska stacija zalozena. Njedzelu 29. hapryla bechu tam wot cžaja reformacije sem zas prjenje katholicke bože sluzby a to w sali Clavier-ec fabricki. Knjez kaplan Mandel z Blawna mjesce prjenje femsche, kotrez bechu jara bohacze wopytane, tak zo be tez poslednje mestacko wobjadzene; pschi tej pschileznosci tez 12 mlodych kshejczanow preni krocž swjate woprawjenje dōsta. W Adorjje ze jušodnym Markneukirchen bydli pschez 1000 katholicow. Mabožna wuczerija wobstoji tam hižo nekotre leta; w tu khwilu ju 75 džeczi wopytuje. Kaž so slyšchi, budže tam w krótkim nowa katholicka cyrkej twarjena. Kr.

3 chloho swěta.

Časla. Wot Soho Majestojze krala Alberta, kotryž be k tomu wosebje ze Sibyllenorta do Drežďzan pschijel, bu sobotu 12. meje w krónowanjskej sali kralowjskoho hrodu našch jaksči sejim swjatocznje wobzamknjeny. We swojej řeči spominasche kral na mnohe w tutym posedženju dokonjane džela a nowe wuradžene zakony, pschizjewi, zo so namjety, kotrez so njehodžachu dowuradžecž, w pschichodnym sejmje wróča, a pschejesche skónčnje, zo by Bože žohnowanjo na zhromadnych prócowanjach knježerstwa a sejma wotpoczowało. Wječor w 6 hodžinach zhromadžichu so hiščeže jónu psched swojim rozeńđenjom nimale wšchity zapóslancy pschi kralowskej hošćinje. — Nětko je so kral zasj do Sibyllenorta podal.

Němska. Horce wojowanja su za tute dny w němskim sejmje k wozakowanju. Zatoń pschecziwo zjawnej njepóccziwosci (lex Heinze) dyrbi so dale wuradžowacž. Hižo do jutrow bechu liberalni a socialdemofraczi wišcho móžne zapoczeli, zo sejm njeby tutón zatoń pschizwał, a wopradowže tež docpěchu, zo bu wuradžowanjo wo nim wotstorčene. Mnogy z nich mēnjachu, zo ze zatónja nětko z čyla nicžo njebudže, dokelž ma sejm hiščeže wo druhich wažnych namjetach wuradžecž. Přasident hrabja Ballestrem pak je zatoń za zańdženy šchwórtk na džeński porjad stajil. Na njoho su napschecznicy nowoho zakonja pschebe wšchim polni hněwa a zlobow, zahadžeja na njoho w sejmje a w nowinach, zo je samómócnje džeński porjad postajil, njeđziwajo na pschecža wšchelakich sejmowych stron. To pak je joho dobre prawo, a Ballestrem je muža došč, zo by swoje prawo zastupował, wosebje pschecziwo tajkim, kotřiz čedža z njebódnymi šredkami špomóžnomu wuradžowanju zadžewacž po zrušnym pschikladže rakuskeho abo italskeho parlamenta. Lohko njebudže, nowy zatoń pschecžiščecž, pschetož joho napschecznicy budža pschecy z nowymi namjetami rozmošwu tak dlějicž, zo sejm njeby k wothłojowanju pschischol. Seli pak budža šobustawy kshejczanskich stron w polnej licžbje pschitomni, móža tola jich wotpohlady zničicž. — Po swjatkach dyrbi sejm potom hiščeže wo nowych zakonjach dla rozmnoženja wójnjskich kóžow a pschizwožowanja cuzoho mjaia wuradžecž.

— Pruski sejm je nowy zatoń za wólby do gmejnskich radow pschizwał. Po dotalnym prawje mējachu w mnohich měštach nekóti bohacžtojo wšchě prawa. Nowy zatoń je šprawnišchi.

— Dr. Brück, wuzwoleny nowy biskop za Mohucž, jutse, njedzelu, w Mohucžskej katedrali biskopsku swjeciznu dōstanje.

— W Paderbornje bu na městno biskopa Simara, kotryž bu we swojim čaju za Kölnjanskoho archibiskopa powołany, dotalny dompropst dr. theol. Wilhelm Schneider za nowoho biskopa wuzwoleny. Wón je 4. septembra 1847 rodženy a 28. julija 1872 na měštnika swjećeny. Nad nim móže nowa diocesa so ze wschym prawom radowac, dokelž je sebi dotal jako měštnik a wučer na wučetěskich a duchownych wustawach najwjetšju khwalbu dobył. Wučzenosć a pobožnosć stej w nim zjednocjenej. Bóh spožez jomu mnohe leta k zbožu a česćeji swojeje swjateje cyrkwe.

— Tež Wrotkław dóstanje w bližšim čaju za njeboh dr. Gleicha nowoho swjećacoho biskopa. Kanonikus Mary je na tute městno postajeny. Wón móže nimo němsteje tež pólsku rěč dospołnje, kaž sebi to Wrotkławka diocesa za tute městno žada.

— Medaloto města Machena je so 8000 kórcow lěsa, z džěla knježestwu, z džěla wschelakim gmejnam sluschacoho, wotpalilo. Woheni, kotryž bě najskerje založeny, rozšěrješe so pschi wulkim wětrje ze surowej mocu; khwilu bě na 4 kilometry schěrofi. Schre tak hlynje lětachu, zo so ničto palacomu lěsej bližiež njemóžese. Selenje, formy, zajach a druha zwěrina pschiběža z płomjenow do hrjedž pschiladomacych lndži, a něotre zwěrjata zaběžachu potom zastróžane zaju do wohenja. Ptacžki zletowachu kšicjo wokoło shtomow, hdžez so hnézda z jich ješkami abo mlodymi palachu. Starj hajnik plakase hórte hlyzy, hdyž wot njoho hajene shtomy so palicz widžese.

Rakuska a Wuherska delegacija k wuradžowanju mjez wobemaj krajomaj zhromadnych naležnosćow dla stej zestupilej a měsječstej sobotu 12. meje audiencu pola kejjora Franca Józefa w Bečeze.

— We Winje su stajne njeměry mjez studentami. Wina su němsožidowscy liberalni, kotřiž nochcedža čerpjeć, zo katolske studentke zjednocěstwa tež wotznamjenja we wschelakich barbach noscha; wustorkuja jich tohodla z university a khodža z kijemi na nich, a pschi tom chcedža liberalni byč, t. r. za kóždoho swobodu wustupowac. Džiwno jenož je, zo ma knježestwo z tajtimi herjekarjami telso sečerpnošez.

— We Winje pschihotuja so k nowym wólbam za měsčzanstu radu. Wšchesczansko-socialni, kotřiž maja w tu khwilu wjetščinu, budža dyrčjec pšchecziwo zjednocženym liberalnym a socialdemokratam wojowac.

Belgiska. Wólbje za sejm budža 27. meje, a to přeni króc po nowym wólbnyim zakonju, po proporcionalnym hsystemje. Za dotalnu katolsku wjetščinu njejsu wuhlady cyle wěste.

Francóžska. Cyle njenadžity wuspěch su wólbje za měsčzanstu radu w Parizu mēle. Tak mjenowani Nacionalistoj, najwjetšji njepšcheczeljo wobstojacoho republikanskoho knježestwa, su wjetščinu dóstali. Samo na sebi njeje to njezbožo, haj, móhlo nawopak wulke zbožo byč. Dotalna wjetščina republikanskich a socialdemokratischich zastupjerjow je njehańbiežiwje hospodarila. Swoju mōc trjebachu jenož k tomu, zo bychu so samych a swojich pscheczelow wobohacžili, měsčzanste financy zanjerodžachu na najhōrěšče wašhjo, katolske schule pšchescžěhachu a hajachu njewěrwe, mlōscziwe sotry wuhonjachu z měsčzanstich khorowinjow a cžujjachu druge dobre skutki, kaž je swobodni murjerjo lubuja. Bychu-li nowi zastupnicy tute njedostatki wotštronili, bychu žohnowanjo za cyle město byli. Ze pať wulki strach, zo njebudža so za měsčzanste naležnosće dočez staracz, ale zo budža so po pschiladze swojoho

prënjoho japoschtola, Pawola Déroutéda, do powščitkowneje politiki tykač a cety stat wobtnjezič chycy. To pak móhlo lohko k wulkim njeměram wjeseč.

Schyaniska. Ministerium bě nowe dawki wupisale, kotrež dyrbjja so wosebje za nowe lóžy a za wójsko naložowacy. Za tak trěbne schule a druhe lžetro zanjerodžene wěcy su jenož někotre miliony wustajene. To je cety lud rozhoriko a wšchudžom nastawaja njeměry. W Madridže a drubich hłownych městach wjeseči rjemjeslništwo a pschekupštwo, a pschekupške klamy zwostawaja z wjeseča zezamkane. Za ministrom, kotryž najbóle rozhorjenu katalonisku provincu pschepucžowasche, mjetachu z kamjenjemi, tak zo dyrbjjesche so chwatuje domoj wróćeči. Wobhydlerjo hroža z wotpadom wot knježestwa. We Valenciji, Barcelonje a t. d. twarja ludžo na hafach barrifady a šteleja na policistow, hdyž chcedža jich rozehnać. Wojacy su hižo w mnohich městach dyrbjeli policiji pomhacy. Wšchědnje je strach, zo powščitkownišche zběžkatstwa wudyrja.

Afrika. Zendželčenjo dale potracžuja bjez toho, zo bychu so Burojo kručijšeho wobarali. Roberts je Kroonstad wobšadžil a bliži so Transwaalskim mjezam. Tež general Buller je na swojim bóle k ranju ležacym bitwiječju dalschich wuspěchow měl. Města Dundee a Glencoe je wobšadžil, tak zo su Zendželčenjo nětko wšchitko zasy dobyli, sčtož pschi započatku wójny mějachu. — Tiece wot Burow woblehjane město, Mafeking, je so, kaž wówsche powěseče praja, drje dyrbjalo podacy, a wysch Maden-Bovell, kiž je město zmužicze a wuschitnje zafitowal, je so dyrbjal z 900 wojakami podacy, tola je to za Burow bóle cžestne hač wužitne. — Komisija Burow, kotraž je nimale wchitke europske knježestwa wopytala a je podarmo prošyla, zo bychu pola Zendželsteje za měr štuftowale, je nětko do New-Yorka dojeła. Wot Američanow bu nanajpscheczelnišeho powitana, a ameriksanski lud budže zawěseče wjeho naložecy, zo by knježestwo pola Zendželsteje za Burow rěčalo. Hač budže sčto pomhacy, je njewěsta wěc, runjež chcedža někotři prajic, zo je měr bližo.

Wšchelcžizny.

* **Wobozna žona.** Mandželsta sławnoho rěcznika bě wobzamkla, zo do katholickeje cyrkwy pschestupi. Seje muž pak kručje wotrěča, zo so potom wot njeje dželicž da. Žonu pschindže ze swojeje pišarnje dom a wulke zagnyglowane pišmo na blido cžinnywšchi swojej žonje praji: „Tu je rozdželeniške pišmo, kotrež hym za sudništwo napisal. Ty mašj sebi wuzwolicž, pak tele pišmo podpisičy, pak swoj njerozomny zamysł, do katholickeje cyrkwy pschestupicž, pschcžicž.“ — „Luby mužo“, wotmołwi žona, „tak lubo hač cžemam a tak cžezki hač tón wopor mi budže, tola dyrbjju Woha bóle posłuchacy, pschžili swojoho muža, a byrnje mi tón lubschi byl. Za dyrbjju po swojim šwedomju cžinicz a swoju duschu wumóžicž, byrnje tež wjeho zhubicž dyrbjala, sčtož je mi drohe na zemi.“ — Tu muž stany a wza pišmo a je do wohnja cžinnywšchi praji: „Prawje, žona, nihdy nješym wěricž chcył, zo móhla ty tak zmužita byč; njechamoj wjac wo tom rěčecž.“ — Něsčto cžasa pozdžijšcho tež rěcznik do katholickeje cyrkwy pschestupi.

* **Najwjeseče město cžłoho swěta je London,** hłowne město Zendželsteje. Po poslednim ludulicženju ma tute město, kaž jendželsta statistika wozjewja, 6,500,000 wobhydlerjom, to je štoro jónu tak wjele, kaž cyle jakske kalesitwo, kotrež mějesche po poslednim ludulicženju 1895 hromadže 3,787,688

twobydleri. Kóžde léto pschibywa w Londonje na 80,000 dušchi. Kóžde tři minuty w pscherězku so w Londonje džěcžo narodži a kóžde pjecz minutow něchtó wumrje. London ma wjac židow hač cyła Palästina, wjac Schotow hač Edinburg, wjac Frow hač Belfast, wjac katolikow hač Rom. Dothojeć wschitkich joho dróhow wuczinja 13,000 kilometrow, to je nimale 2000 mili. W tutym hobristim měsće stej tež khudoba a zlóbnistwo došč zastupjenej. Ze 100 joho wobydlerjow 31 žanoho wěstoho zežiwjenja nimaju, a listy policijtow maja mjena 220,000 zlóbnikow. Tajke město z cyrbu zastaracž nicžo małe njeje; za léto so tam zarěza 400,000 hownjadow, poldra miliona štopow, 8 milionow pjeriny; rybow so tam za léto 4 miliony centnari zjě, 500 milionow wuštricow (Muster), wupije so 500 milionow litrow piwa a t. d.

* **Wišćezelaj:** „Wohidny desčezit tón! Dže so a dže so a hišćezje chce so zaji hič . . . njej wěrnó tak, žano?“ — „Ze drje, ale to je, mój Wotšo, kaž z pólfu. Lipnje so a lipnje so a hišćezje chce so lipacž.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 584. Jakub Delenk z Budyšina, 585. Dr. med. Jan Nowak z Kamjenca, 586. Pétr Wawrik z Pazlic, 587. Pétr Domaška z Jitka, 588. Michał Kučank z Nowoslic.

Dobrowólny dar za towarstwo: J. D. 1 hr.

Zemrětaj sobustawaj: Jakub Manjok z Ralbie, Bosčij Šolta z Łazka.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće

su woprowali: J. M. z Č. 50 pj., M. P. ze Z. 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6860 hr. 61 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Kwitowač dač, zabych 50 pj., dwaj pichlikaj z komisije hraještaj kaž židaj 2 hr. 15 pj., za džěło a hozdžiki kepsaka 20 pj., hdyž běchmoj hišće, plačeše kóždy němski wuraz 5 pj. = 95 pj., wokoło šinčakacoho domu 20 pj., za ničo dyrbješe so dračowač knjez mištr 20 pj., za lubje mi darjene kharty k raču horey džak 50 pj., helseke kleski (myto za cuzu prócu) 20 pj., dopłata 10 pj. (hromadže 5 hriwnow). Z Budyšina: wjele njebu, štož dóstačmoj, něšto pak tola 1 hr. Delanska Patentna Komisija 20 pj. + 70 pj. Semper fidelis 2 hr.

Zaptač Bóh wšěm dobročérjam!

Šwjeczata wo swjatej Šwójbje

ze serbskim textom

mam po 60 pj. zaš na sfladže.

J. Štala.

Konja, dobroho čaharja, na rolu a do woza so jenaf derje hodžacoho, ma na pschedař

M. Šchewczil we **Wudworju.**

Ralbicžanska nalutowarńja

změje jutše, njeđzělu 20. meje t. l., popołdnju w 6 hodžinach generalnu zhromadžiznu w **Sernjanach.** — Džeński porjad: 1. Zličbowanjo. 2. Wólba štyrjoch sobustawow do dohladowačiskej rady. 3. Čwent. namjety. **Wišćezdystwo.**

Wutoru tydženja je so na krawu w Konjecach pjezl pscheměnił, a žada so, zo by so pjezl, kotrňž nam slišča, zaji wróćil.

Marija Šrenclowa w **Ralbicach.**

Čiřćez Šmolterjec knihćizničezetnje w Maćičinym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 21.

26. meje 1900.

Lětnik 38.

Audienca pola swjatoho wótea.

Smj so zas z Boha strowi domoj wróćili, witani a wocakowani wot
nasich lubnych wojadnych. Na kóždym z nas je wězo trochu widžecź, kaž
ludžo praja, zo smy na puczu poľuty a mnohich wobčežnosćow pobyli. Chcu
lubym Serbam najrjeńšich džen tohole puczowanja najprjedy trochu wopisacź.
Bě to wutoru 8. meje, džen, na kotrymž mějachmy wulke zbožo, naschoho
wjelelubowanoho swjatoho wótea, naměstnika Jezusa Chrystusa, widžecź
a psched nim klecžecź, a na kotrymž dnju tež jubilejny wotpusk dóstachmy.
Džechu tohodla wschitcy džen prjedy k swjatej spowědži. 20 němstich duchownych
a tež mój dwaj serbskej dóstachmy dowolnosć, w swjatym měsće naschich krajanow
spowědacź. Wutoru rano bě zhromadne swjate woprawjenje we wjacorych
cyrkwiach, wudželene wot najdosťojnišich biskopow. Dopoldnja w 10 hodź.
džechmy w procesionje pšech dolhi rynek wojakow, kotřiž běchu město psched
bajšifku swjatoho Petra wobstupili, do tutoho najwjetšeho doma cyłoho
swěta: w nim bě ta audienca. Běchu pódla němstich a nas serbskich puczo-
warjow tež pólsky z Galiciskeje a něšto francózsčich, zhromadnje na 20 tysac.
Tola w tutej hordoznej cyrkwi běchu lědom něotre kapale napjeljene wot
telto cžłowjekow. Lubny cžitarjo, wulkotnosć a hordoznosć tutoho domu
božoho, w kotrymž je cžělo swj. Petra, přenjejo japošchtola Jezusa Chrystusa,
šowane, tebi njemóžu wopisacź. To dyrbi cžłowjet widžecź, a wón so nje-
móže došć dodžiwacź. Na 80 tysac cžłowjekow móže nadobo w tutej cyrkwi
bycź. — Wocakowachmy spěwajo a so modlo hodžinu. Tu zaslychachmy
pšich durjach, kotrež do Watikana, wobhdjenje swjatoho wótea, wjedu, móčne
„slawa“ a „eviva“ wołanje: bě to znamjo, zo so swjaty wóte bliži. Wóřny
joho wuhladachmy; bu njeseny na wysokim trónje, prjedy njoho džechu joho
wyjocy wojacy, biskopja a kardinalojo. Móčne wołanje so po cylej cyrkwi

rozniješe, woczi tak mnohich džěczi so ze sylzami pjelnjachu, hdyž widžachu swojoho lubowanoho wótea bamža Leona XIII. Wo nim widžachmy naměstnika Jezusa Chrystusa na zemi, wo nim našchoho wjednika, našchoho zastaraczerja. Widžachmy 90lětnoho schědžiwca, ale na te lěta hišćeže, Bohu budž džak, jara mócnoho. Hdyž běchu joho ke konfessiji, to je k woltarjej swjatoho Petra, pschinjesli, stajichu trón na zemju a swjaty wótc džěsche sam po sthodženkach horje k woltarjej. Tam wuspěwa wóte łacžonscy modlitwu a na to so wobroczi a posliczi swojim džěčom, kotřiž pschod nim klecžachu, a wschěm jich krejnym pscheczelam hač do tjećoho stawu japoschtolste požohnowanjo. Na to džěsche po sthodženkach dele, kusł podpěranj wot jenoho kardinala, a slyny so na trón. Nětko pschisťupichu biskopja a někotři nahladni zemjenjo k njomu a wołoschachu joho pjerščežen. To trajesche na stchwórcž hodym. Joho wobliczo bě polne lubošče, polne wjesołošče a radosče, zo je telko džěczi k njomu kwatało. Swjaty wótc je biskopam prajil, kač jara so wjeseli nad pucžowanjom z Němiskeje a dale praji, zo chce našch swěrnj wóte woštač hač do smjercze a za nas so modlicž bjež pschestacža — my pak dyrbi my tež joho dobre a poslušne džěczi byč, kotrej joho lubuja. Po audieny bu swjaty wótc na trónje zas zběhnjeny a pschěz cyrkej do swojoho wobydlenja njeseny. Zas a zas wschitlich zohnowasche a z wjesołošču na wschěch hladasche, pozběhny so sam na trónje, zo bychu wschitcy joho widželi. Ze sylzami we wobčomaj wschitcy za nim hladachu a ze zahorjenošču joho Bohu poručichu. Luby čitarjo, ischtóž mějesche tute zbožo, pschi audieny pódlá byč, njezabudže to cyłe žiwjenjo wjac. — Njedželu na to bě zas audienca a ju najwjacy z nas hišćeže junu swjatoho wótea widželi.

Na domojpucžu běchmy w Prahy, wopytujo swj. Jana Nepomucstoho. Běsche tu tež runje joho kralowšta Wyšokosč prync Max, kiž w kšichtrje Gmaufu bydesche. Slyscho, zo serbscy putnikojo z Roma pschiindu, zwoli, zo směmy k njomu pschiitč. Sobotu popołdnju džěchmy z knjezom prašesom do Gmaufa. Joho Wyšokosč so jara nad nami zwjeseli, so wschelake wěcy wo prašča wo Romje, wo pucžowanju a posliczi nam něotre pohnuwace słowa. Našchi Serbia su so jara zwjeselili, zo je so jim tajka česč stala.

Jan Sobieski

(k česčczi „Meje Kralownje“).

To běsche w lěcze 1683, hdyž turski sultan swojoho wulfo-wezira Karu Mustafu jako wyšchchoho wjednika z njesměrnym wójskom pschěz Wuhersku do Rakuskeje pósta, zo by město Win, hrodžiščežo kšesčžanstwa, dobył a potom cyly kšesčžanski swět podčžisnył. Hdyž běchu wójska čahnyłe, běchu za nimi cyłe krajiny a kraje kaž puščiny. Dobyte hrody zapalichu, jich wobjadki zabichu; kołwokoło Wina běchu surowcy hižo polsta wšow zapuščili a ze spalenyh wšow a městow Rakuskeje a Stryškeje pschěz sčtyrcečzi tysac čłowjekow jako njewólnitow wotwjedli. Džen 14. julija bě Kara Mustafa z dwěćě tysac mužemi wołoko Wina swoje lěhwo rozpoložil; wóšomnacze króč hižo běchu tele slyly nabběh čimili na Win, a za 60 dnjow bě surowje čěšnjene město jeno sydom króč powěsč wot kejžorowoho wójska dóstač móhlo z nadžiju blizšeje pomocy.

Wulka bě žałoč, njewuprajita nuza w njezbožownym měscze, najwjetšči strach za cyłe kšesčžanstwo. Ze wschěch stronow so k Mariji, mócněj kralownje

njebjes, wuczelachu. Na swjedzenju jeje zbdžnoho naroda, 8. septembra, so wosebice horliwje modlachu: měščzenjo a wojacy zhromadnje wołachu wo jeje zakit, jeje pomoc — a jich próstwy buchli wnslyšchane! Z dobom na zdalenyh hórkach so zmahowace khorhowje wuhladachu. To běchu khorhowje pólstoho wójska, kotrež, nawjedowane wot Jana Sobieskoho, so bližejše. Mlaka drje běšče čzřjódka, tola pobožnosć wjednikowa a wojakow bě jej njebjesku pomoc pschibowrocžila.

Rano, hdyž kónčžo skhadžesche, njedželu 12. septembra, na Leopoldowej horje pola Wina pobožny měščnik Marko d'Aviano božu mišchu swjeczesche. Sobieski sam měščnikaj k wołtarjej skužesche a dósta swjate woprawjenje, po kotrymž sebje a wschitkich swojich wojakow do zakita Maczerje Wožeje poručži, a na to japoschtoske požohnowanjo dósta. „Doprědka dha!“ zawoła wóse, „čěhny z polnej dowěru na zakit njebjeski a na zastupowanjo swjateje tněžny na njepšecžela!“

Wójsko so zběhny a bórzy wuhladachu lěhwo njewěrnych. Z hěskom „Ježus a Marija!“ dachu so kšesčzanicy wojacy do Turkow. Z tak wulkim wotmachom so na nich walichu, zo wjednik Tartarow zastróženy so do čžefanja da a wulkowezira, surowje rozhorjenoho, sobu torhny. Za krátke hodžiny bě cyle wójsko njepšecželow rozpjerschene. Wjele tysac jich zabitych na bitwischěžu ležesche abo čžefajcy w žohnach Dunaje swoju swjercž namaka. Dobytk kšesčzanow bě njejměrný: tji sta kanonow, pjatnacež tysac stanow, cych stau wulkowezira z cychmi wójsnikimi kasami, ščěsč stow měchow počnych piastrow, joho brónje, z drohotnymi kamjenjemi pschene, khorhowje a t. d. dobyčerjo do swojeje mocy dóstachu. Win bě wumóženy. Sobieski dobyčerjcy do města pschicžahny a runy pučž so poda do Loretto-kapale Augustinow, hdžezž psched wołtarjom so poklatnywschi ambrosianski kěrluski „Te Deum laudamus!“ zanjese.

Ť wěčznomu wopomnjecžu tejele pomocy swjateje Marije bamž Innocenc XI. dekret wida, po kotrymž měšesche so swjedženi swjatoho Mjena Marije za cyle kšesčzanstwo na njedželu po swjedzenju Marije Naroda swjecžicž.

Passionste hry w Oberammergawje

Ť so na Wože Spěcžo započzale a budža nětk kóždu njedželu hač do oktobra. Minjenu njedželu běšče generalna pruha, ke kotrejžž bě so 500 žurnalistow (nowinarjow) zhromadžilo. Najprijedy běchu wot ranja 4 hodžin bože mišče w cyrkwi, zo bychu wschitcy cyrkwinjku pschitaznju dopjelnicž móhli. Potom 1/8 hodžin so hry započzachu. Žurnalistwo běchu najlěpšče měřna, trjedža, dóstali, druhe lawki běchu žendželczenjo, Francobzojo a Američzenjo wobšadžili. Kołowokoło běchu tysacy mužow a žonow cyleje wokoliny z Murnan, Kohlgrub, Oberau, Garmisch-Partenkirchen, Schliersee, Kochel, Tegernsee a t. d. so zestupali. Hry dopokdnja 4 hodžiny trajachu a po dwěhodžinškej pawy so 1/22 zaš počzachu a běchu po 5 hodžinach skónčzene. Rozprawy wo pschedstajenju su polne khywalby a pschibóznacža, wosebje za Maryra, kiž je dotal tji krátž Khrystusa pschedstajal a nětko khor nawjeduje, tež Wóžjesa pschi žiwych wobrazach pschedstaja, a za nowoho „Khrystusa“ hornčeskeho mišchtra Antona Langa, kotrohož hra so mišchtesfa, wulkotna mjenuje. Nic mjenje pschibóznawaja wschelatich druhich pschedstajerjow a cyle zhromadne hry, pschi

kotrychž na 500—600 pschedstajerow tat cyle czishe bjeze wschoho ropota so na jewisheczu hibaja abo z njoho so zhubja, pschi kotrychž so wschitko porjadnje, hladcy a w prawym czasu wuwjedze.

Pschetwarjenje dziwadla so jara praktiske mjennje. Prjedy dyrbjachu pschihladowarjo pod holym njebjom pschewymacz a bechu tak sloncnu a desheczu wustajeni, netko je tuton cyly rum pschikryty. Srajerjo pak su dale pod holym njebjom, kaz prjedy. Tez je dojedzenjo do Oberammergau netko wolozene, dofelz wot 1. meje z Murnau do Oberammergau wosebita elektriska zeleznica wjedze.

Bo pschedstajenju be telegrafowy hamt wot žurnalistow wschekh krajow cyle woblenjeny. Netotre wulke nowiny dachu sebi cyly rozprawu wo tutej prenjej hrje telegrafowacz. Najte žiwjenje we wschitkich klamac po dokonjanych hrach knjezesche, mozesch sebi myslisz. Kelto tysac a tysac khartow z naphladami jeno so pschepscheda!

3 Suzich a Sakskeje.

3 Budyshina. Dofelz je so z najdosjownischim knjezom biskopom netk tojsheto polepschilo, su po porucznowezi duchowneje wyschuwesze z j a w n e p r o s t y w cyrkwach za njoho zas pschesta le.

3 Budyshina. Tudy zemre pjatk tydzjenja Jan Bartko, fantor emer., prjedy wuczet a fantor w Mosaczicach, hdzez je pschez 30 let skutkował, w starobje 78 let 7 mesacow. Zemrety besche prjedy pschi svojim zastojnstwje tez wschelako dzelawy na polu pismowstwa a je podla mjenischich spisow netotre schulske knihi wudał, wosebje czitanfu a bibliiske stawizny za serbste evang. lutheriske schule. Tez hdyz be so na wotpoczink podal a so do Budyshina pscheyhdil, njeje pschestal za serbski narod skutkowacz po zamerah Maczicy Serbskeje, kotrejez sobustaw je wot spoczatka byl. Wosebieze czestne wopomneczo je sebi zakhował ze svojim swernym dzelom za Maczicu Serbsku, w kotrejez besche 6 let zarjadnik jeje staroho domu a sobustaw twarstohu wubjerka za nowy dom. Tez Malo-Wjelkowijska nalutowarinja a wupozeczinja ma so jomu dzakowacz, zo je runje tnjez Bartko jeje zalozenjo spchomal a prenje leta njedzrywajo na swoju starobu jako poskladnik z wulkej sweru a prou ju zarjadowacz a wobkrucizic pomhal.

— Za wjele let „lodowi muzojo“ tak kruzci byli njejsu kaz letsja. Bo krotkich czoplch, haj horchch dnjach meje zastupi psched dwemaj njedzelomaj nowa zyma, a to tak kruta, zo dyrbjachmy zas mocnje tepicz, jeli chychmy wo jstwe wutracz. Zymne noey a mrózy drje su wosebje schtomam a kčenju, zaznje wuleczenym žitam a pschesadam a t. d. wschelako schodzale. Trochu wschal su wetsiki w noeych a zymne dny, tez zymne deshecziki schkódnosch mrózow haczile. Netko je czoplota zastupila; schtoz bychmy sebi pscheli, je plódnny deshecz, zo bychy so wosebje jara redke rozki trochu zhrabale.

— Wo wuhladach za žne pisaja „Serbske Nowiny“:

Za dolhe leta mamy letsja jako wosebitosch woznamjenicz, zo rozki na pestach wjele rjenische staja, hacz na hlinje a na czarnej zemi. Wosebje pschi luziskich horach zmēja letsja khuduschke rozkowe žne, hdzez nazhmyslu rozku njejsu horje worali. Tez wokoło Budyshina njebudze wjele kop. Hatle w Rjejwa-czidlisich stronach pozcina rozfa. hujszishcha itacz, a czim dale k polnocy dzesch,

čim rjeišče rožki tvoje wóčžo wóhlada. We Wojerowſkich ſtronach pječa za 30 lét taſ rjane ſhywy byle njeſu taž léta.

Rajke žita we Wuſerſtej ſtoja, praji hamſka rozprawa: W prěnjej tječinje meje bė z wjetſcha mile, pſchihódnje wjedro, kotrež rozwiczu roſtilinow hojejche. Tola wone čzerpjachu ze zmjerzkami wot 10. hač do 13. meje, wone naletnja rožka a wino. Za to paſ naletnja pſcheica najlěpſcha ſtoji. Nazymſta pſcheica ſrěnja ſtoji, rožkowe ſhywy lėdma ſrěnje ſtoja. Nazymſki ječmjėn ſpokojacy ſtoji. Naletni ječmjėn je toho runja ze zmjerzkami ſchodowal. Wows' w pſcherežku ſpokoj, rapš rėdki ſtoji. Wiajs je tam a jem ze zmjerzkami ſchodu čzerpil; powſchittowne rozwiczjo je ſrěnje. Sad a wino ſtej ze zmjerzkami ſchodowaloj. — Z Peterburga piſaju, zo nazymſke ſhywy 15. hapryla rjane ſtojaču. W někotrych džělach połodniſcheje Ruſſeje je nazymſka pſcheica z měrcſkimi zmjerzkami ſchodu čzerpila.

— Dale piſaja „Serbſke Nowiny“:

Rajke bndža žitne płačžizny? taſ ſmy ſo w „Serbſkich Nowinach“ poſlednje léta kóždu nazymu praſcheli, a wotmoſwjenjo, kotrež ſmy ſchſcheli, je ſo pſchecy za prawe wnpožažo. Nětko ſo na praſchenjo wo pſchichodnych žitowyh płačžiznach čzežo wotmoſwičž da. Po létuſchim žynnym měrcu, haprylu a meji njehodži ſo ničžo wěſte do přėdka prajičž. Poſlednje léta ſu pſchecy wſchelate byle, taſ zo žadny čłowjek njezamóže wėdžecž, hač budža žitne płačžizny niže abo wyſože. W lěčže 1865 bė w bróžnjach jenož tječji džěl polny, a tola mėjachny telko zorna, zo dyrbejeche ſo to boži džiw mjenowacž, a zo płačžizny ſpadowachu. W lěčže 1866 bė podobnje. Po ſylnym mejskim zmjeržku mało kop domoj khowachmy, a tola mėjachny wjele zorna. Kunje taſ móže to léta byčž. Mjedžiwajcy mało kop móžemy doſeč zorna mēčž. Njech jenož ratarjo na pſchewoſoſke płačžizny nječakaju. Wulke hromady pſcheny, kotrež ſo z wukraja k nam pſchivožuju a wuhlady na dobre pſcheicžne žně w najſchich ſtronach na rožkownu płačžiznu čziſhečža. Nadžčjny ſo najlěpſchoho, a hdyž budže raz ſobotu lěpſcha płačžizna, potom ſo njekomdžny, ale pſchodajny. Nječakajmy taſ dolho, hač naſ žib z cuzej rožku pſchepjelni. Čhtóž paſ mēni, zo tomu taſ njebudže, njech po ſwojim lěpſchim mēnjenju čjini. Do přėdka wo žitnyh płačžiznach ničtó z wěſtoſečju ničžo prajičž njemóže.

3 cyłoho ſwěta.

Němſka. Čhto budže z lex Heinze? Dotalne wuradžowanja ſu čyle bjež wuſpěcha byle. Mała čzjrdka napschecžnikow tutoho zakonja čjini doſpołnu a wutrajnu obſtrukciju. Ğinaſcha wězo je, hač w ratuſkim abo w italskim ſejmje, ničtó tu njeſpěwa a njechwizda, ničtó njetepta z nohomaj a njebije z kijemi wo lawki, hač ſamo wudma ſebi napschecžnicy mjež ſobu njeđawaja, obſtrukcija je njewuprajomnje wotſtudla, ale ſwój zaměr tola dočpěwa — wuradžowanja njepotrəcəju. Richter a Singer ze ſwojimi pſchecželemi pſchinoschuju pſchecy nowe namjety, džerža rēcže, zo pſchipoſlucharjo, kotriž w ſali wutraja — wjetſchina ſedži pſchi pívje — ze žywanja njepſchińdu, potom ma ſo po jenotliwyh mjenach wothłošowacž, a tožchce čzajamēčž, přjedy hač ſu wſchitke mjena pſchecžitane a pſchelicžene, Čyle zadžerženjo je njeđódnja feklja, ale domiž ſo po poſtajenych wuſtawłach maja, njeđodži ſo wjele pſchecžiwu tomu čjiničž. Požazuje paſ ſo jaſnje, zo

je sejm jenož potom wužitny, hdyž su jeho sobustawny sprawni a rozumni a jedny druhoho prawo česzejuje. Mjez tym stej so po namjecze prašidenta Ballestrema dwaj najbóle njeľubej paragrafaj wuwostajiloj, a tak pscheměnjeny zakon je so w druhim a tšecim čžitanju pschizwał. — Tež nowy zakon dla pschiwožowanja cuzoho mjaša njeje hiščeže dowuradženy. Anježestwo nochce pschilubić, zo by hdy tajke pschiwožowanjo zakazalo, kaž by ratarjam lubo bylo, zo pať budže wobmjezowane, je wšete. Nětko su so w tom zjednocžili, zo so mjašo w zamknjenych piskach njejmě, a zo peklowane mjašo, z najmjeńšcha 4 kilo wulke kručji, so smě pschiwožowacž. — Wutoru pschińdže zapóšlanc dr. Lieber, docyła wustrowjeny, zasy přem křóč do sejma. Ze wšech stron bu zašlužbny knjez z woprawdžitej pscheczelniwosću powitamy.

— Nětotre njeměrne dny su jo za Berlin minyle. Bohončojo a schaffnarjo na železnicach, kotrež z konjemi abo elektricy po měsćeže jězdža, běchu jobotu džělo zložili. Hižo dołho běchu woni žadali, zo by so jim čžežka služba trochu wolóžila a lěpje placžila. 12 hačž do 17 hodžiuow běchu mnozy z nich hušto dyrbjeji napinacu službu čžinicž. Towarštwu, kotromuž železnicy kuschaja, lutowajšce na služobnych, akcionaram pať placžejšce hačž do 12 procentow dividendy. Dofelž na sprawne žadanja njeđžiwajšce, wobzamknjachu služobni w někotrych zhromadžiznuach, zo džělo zloža, wozjewichu to towarštwu, a hdyž tež hroženjo hiščeže njepomhašce, wuwjedžechu, sčtožž běchu wobzamkli. Wšechž 5000 mužy njepschinđže k džělu. Towarštwu bě we wulkich wuzfocžach. Wšichšchi zastojnicy spytowachu sami z najmjeńšcha z někotrymi wozami jězdžić, ale pohončža hracž, njeje tak lohko; založowachu z wozami tu tam, wujězdžowachu z kolijow a mějachu druge njezboža. Z wobhydlerjow, kotřiz pomšchitkownje na stronje služobnych stojachu, hromadžachu so tajcy, kotřiz maja na kóždej harje swoje wosebite wjeřelo, po tyjacach, a počajachu wšchelake schibawštwu; mjetachu z kamjenjemi do wozowych wořnow a pospytowachu wozy zwóććić a wjednikow zahnacž. Do něčto wozow samo tšělachu. Nichtó njewěřejšce jebi skónčnje so wjeřć, a wozy, kotrychž z cyła jenož maľo jězdžejšce, wostachu próždne. Wšicštojo mějachu wopravdžite bitwy z ludžimi a mnozy buchu ranjeni. Zastojnicy železnicy, z kotrychž so žadny na njeměracž njebě wobdžěliť, póřlachu skónčnje deputaciju k měsčžanofčže Kirschuerej, zo by z direkciju železnicy jednal. Tutón bě k tomu rady zwólmny a wujedua tež wopravdže wobaj džělaj tak daloko, zo so wutoru zasy poľna služba započža. Najwažnišce žadanja služobnych buchu dopjelnjene. Sich mzda započžina so z 75 hriwnami měsčžnje a postupuje z lětami; za hodžiny, kotrež dyrbja pschěž čas džělacž, dostawaja wot nětk 50 pjenjeřtow měšto dotalnych 25, kassa za penšiju dyrbi so 1. julija zawjeřć, a wšchelake druge polepschewja dyrbja so w drascže, pschi wozach a t. d. zawjeřć. Dofelž dyrbi kóždy měsčžnje z najmjeńšcha sčtyri swobodne dny mčž a so džělawy čas wob džerť skřotšćić, dyrbi železnicžna direkcija hnydom 400 nowych služobnych pschistajić. Wšchi njeměracž nacžinjena schkoda wucžini na 150,000 hriwnow.

— W Maincu bu zańdžemu njeđželu nowy biskop dr. Brück swjeczemy. Wschitomni běchu sčtyrjo biskopja, Freiburgski, Rottenburgski, Limburgski a Fuldžanski, zastupjerjo knježestwa, měsčžanosta a mnozy druzy zastojnicy.

Rafuska. Hižo dołho je znate, zo chce so nastupnik kejžora, archiwójwoda Franc Ferdinand d'Este, z hrabinku Chotel woženić, a nětko nowiny pišaja, zo chce kejžor Jožef to dowolicž. Archiwójwoda Ferdinand by prawu na rafuski trón zdžerčal a jeho mandželska by řělala kejžorka-mandželska. Džěći z tutoho

mandželstwa njebychu na knježerstwo pravo měli, ale pravo by potom na arcidvojvodu Otto, kotryž je z najskej sakskej pryncjemu Józefu ženjeny, abo na jeho syna Karla pschecsko.

Rom. Winozy pucšowarjo dale do Roma pschitgadzeja, w tu chwilu tež wošebje mnoho francózskech. Na Bože Spěcžo chce mjenujcy swjaty wótc jenoho z jich najnadobniškich mužow, Jana Baptista de la Salle, znatoho založerja rjada tak mjenowanych schulskich bratrow, kotrychž schule su po cylej Francózskej rozšcherjene, swjatoho prajicž. Hižo njeđeje dołho stawaja so k tomu we swjatoho Pětrowej cyrkwi pschihoty, zo by so tuta swjatocžnošć z najwjeteškej krajinjeju wotměwala.

Italija. Kral je dyrbjał sejm rozpuchezicž, dofelž běchu pschi stajnych njeměrach wuradzowanja docyla njemóžne. 3. junija budža powšchitkowne a 10. junija wužiče nowe wólbny, a 16. junija dyrbi so nowy sejm zash zhromadzić. Hacz knježerstwu wjacj pscheczelow pschinjeju, so jara praska, runjež budža statni zastojnicy zawěšće wschě šredki na knježerstwo naložowacž.

— Sudnik Nigro z Palermo, kotryž měješe w Mailandže škoržbu pschecziwo Palizzolo, tajnomu wjednikej rubježneho zwjazka Maffije wjeječ, je njenadzičy wumrěł. Z njewustawacej prócu a njethablacej spravnošću bė wón wješo pschepytował a na podra sta šwedkow pscheshychowal. Wokoło šredž meje chychče rozpramu wo swojim pschepytowanju zhotowjenemu mēčž. 5. meje škoržeše přjedy pschecy stromy 35 lětny muž na bolosče w žoldku a hlownje a 6. meje bė mornwy. Wjež džitwa, hdyž sebi lud myśli, zo je z jědom zawdaty.

Afrika. Z Burami dže dale hubjejšcho. Ze wschěch stron bliža so šendželčzenjo k Bretoriji, hlownomu měštej Transwaala, a šfowo so zda, kaž wočyli jim Burojo pucž kručzišcho wobaracž, haj rěka šamo, zo chedža hlowne měšo wopušchecicž, a zo je jedyn z jich najšmanjšich wjednikow, general de Wet, za to, zo bychu so podczijnyli. General Botha, přeni wjednik, chce dale wojowacž. Wěžo njeju tute powěšće cyle špuschěšlwe, dofelž wot šendželčzanow wutgadzeja a tuczi wěch radu trochu k swojomu lěpschomu wjerčza. Zo to pak tež Burojo dokonjeja, widžimy na jich powěšći, w poslednim čyšle džželeney, zo su Masering dobyli. Nawopak su šendželčzenjo, pomoc dóstawšchi, woblēhowace wójšto Burow wotehnali a z najmjějšcha z džžela zajeli. W Londonje je tuta powěšć njewuprajitu radoščž zbudžila. Cytu nóc czahachu wobhylerjo špěwajo a justajo po mēšće.

— Deputacija Burow w Americy tež nicžo wucziniła njeje. Nimale nješnadni je bu jej po přjedy jara wutrobnym powitanju džželene, zo knježerstwo njemóže pola šendželščeje dalschich pošpytow k měrej czinicž. Knježerstwo bė deputaciji trochu za zło wzało, zo bė so z ludom pschējara dobra cziniła, mēnjo a pschėjo, zo by lud potom knježerstwo ke kručzišchomu wustupowanju pschecziwo šendželškej nuzował.

China. Nowe pschescžehanja šchescžanow su so blizko hlownoho měšta šekinga wot šestny, kotraž so Boyer mjenuje, štało. Na 70 šchescžanow bu morjentych, někotři z nich žitwi paleni. Zastupjerjo europskich knježerstwow su zhromadnje krute pišmo na čhineske knježerstwo wotpóskali, hrožo, zo europskich wojakow powoła, jeli knježerstwo zběžkarjow njethošta a zo pschescžehanja nje-pschestanu.

Indija. Z měšta Lahore pišaja šapucinojo w liščje, kaš bė jedyn z jich mišionarow, P. Šoachim, pschěz krajiny pucšował, hdyž hłób knježi. Šam bė šurowje tradał a 5 dnow njebė špał, zo by druhim pomhał. 118 džžeci pschi-

wjedže sobu, bėchu tak słabe a wuhlėdnujene, zo njemőzachu same z woza, haj, někotre njemőzachu hort wotewrič, zo by so jim cyroba dőstala. Na zemi dnrjbjachu ležec, dokelž missionaroyo njemėjachu za wschitkich lėhmow. Někotre wumrėchu jim mjez rukomaj a mőzachu jim lėhdom swjatu kšeczeńcu wudželėc; druge bėchu hižo na puczu wumrėle. Malej holcėcy bėchu dźiwje psy pority wot wobėju nőžtow wotfusali, wobarac, njebė so mohla. P. Soachim bė po pucz, cžela widzał, wot psow a druhich dźiwich zwėratow nakusane. Sena mac, bė pschi surowym hlėdže rozom zhubila a pječesje sebi swoje morwe dźečo. Wbozy mnišca nimaja mocow a srėdkow, zo mőhli doč, pamhac, haj zo mőhli jenož pschivzate dźeči zastarac. Tu su mile dary wužitnišcho naložene, hac, hdyž so Buram do Afriki seželu, kotsiž drje su tež njezbožowni a njesprawnje pschescėchani, ale tola dźesac, kroc, bohatschi hac my. Dary k zastaranju tamnych wobohich dźeči pschijima: Pater Guardian, Kapuzinerkloster, Münster i. W.

Wschelcizny.

* **W Budyšinje:** „Wujo, shto byschće rady?“ — Wujo: „Brlye, knjez optikujo, bych trjebał.“ — Knjez optik: „Wšec, kajke cžislo so wam hodži? Seče pola lėfarja byl?“ — Wujo: „Njejsym! Ja — a lėfarjow žiwic. Drohi muž, knjez dochtr.“ — Knjez optik: „Nė, tuž dha, wujo, budžec, spytwac, dnrjbec, kotra schleńca so wam najlėpje hodži...“ — Wujo schleńcy spytuje, ale hlada dale hroznišcho. Knizka pschod nim leži, ale ze žanej schleńcu ničo z njeje wucitac njemőže. — Knjez optik: „Wujo, wy drje z cyla cžitac njemőžec?“ — Wujo: „Dže pak tež, hdy bych mőhl: na čo wasche brlye?“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lėto 1900: kk. 589. Michał Delan z Wėteńcy, 590. Madlena Hermanowa z Budyšina.

Dobrowólny dar za towarstwo: J. Kř. z p. 90 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6869 hr. 51 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: Tydžeńskej pichlikaj z komisije za poł hodžiny 70 pj. Jazyk blaznjow klipyklap, někomužkuli zmłóci rjap 50 pj. Za inkoust 30 pj. Za doutnik 10 pj. List do klėstra wza pichlik darmo 10 pj. Dopłata (sława knjeni daričelcy) 30 pj. (hromadže 2 hriwnje).

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

Nowa cžitanka

za serbske schule je hotowa a mőže so wjazany exemplar po 50 pj. dőstac pola
direktora **Nowala w Budyšinje.**

Wschidawki za přenje wudaczo „**Pobožneho Wosadnika**“ za 10 pj. mőza so kőzdy čas pola mje dőstac. Tute pschidawki (za „Modlitwy“, Litanija wo swjatym Wosčizjenje a modlitwa k swjatomu Zőzefej za oktober a za „Kėrlusche“, 22. nownych kėrluschow) su wosebje schite a z gumijom pschiprawjene, zo mőže sebi je kőzdy jam do swojoho „Pobožneho Wosadnika“ zalėpic. — Seno, schit, čee sebi cyle knihi pschewjazac, dac, njech sebi njeschity žada.

J. Stala.

Cžičec Smoterjec knižicizščetnje w Mačičnym domje w Budyšinje

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 22.

2. junija 1900.

Lětnik 38.

Ranonisacija z bóžneju Jana Baptista de la Salle a Rithy da Cascia.

Kaž schtom póznawašch po plodach, tak prawu cyrkej Khrystusowu po jeje swjatyach. Zo by cłowještwo swjatošcžala, je cyrkej wot Khrystusa založena. Tohodla je tež jeno ta cyrkej prawa, kotraž swjatyach plodži. Swjata katolfska cyrkej pak je we wschěch časach byla maczer swjatyach. Schtó móhl pschelicizež hly swjatyach martrarjow a wuznawarjow, wudowow a knježnow, kotrež su wuschle z křina katolfskeje cyrkwyje? A tež dženišichi dženi njeje katolfska cyrkej hiščeže njeplódna, ale pschisporja licžbu swojich swjatyach njeuwstawajcy. Tež lětsa, dženi do-njebjes=spěcža Khrystusowoho, móžesche z nowa dweju swjatyach prajicž.

Stawa so to kóždy króč z wulkej swjatocžnosću. Džo 1/25 rano pschi-
czahnych štyry polki pěschow, kóždy z batalionom artilerije, grenadirowje a
Berfaglieri a na 100 měczanskich policistow na swjatoho Pětrowe naměštno,
zo bychu porjad džeržecž pomhali w nawale ludu.

Nad srjedžnymi wrotami swj. Pětroweje basiliki bě wustajene wolijowe
swjećzo swjateju, kotraž bušhtaj swjataj prajenaj. Rano w 7 hodžinach
wotewriču durje do cyrkwyje a puschecžachu tych, kotřiž mějachu zastupne křartki,
nutš. W cziščeženych bu schěcždžejatłětny stare z Genowy zatłóčený.

Cyrkej bě nanajrějšeho wupychena. Z drohotnymi, czerwjeno=židžanymi
damastowymi plachtami běchu štolpy wobwite. Woprawdže wumješste džělo bě
pozłocžany bamžowy stol, kotryž bě krasnje wobšwětleny z elektriskim swětkom,
wulhadžacym z wěncu 15 hwězdow a 13 lampow. Hnydom pódlu po boku
bě tribuna za knježacych wjerchow a malteskich rječerjow. Tu bě tež wulko-
wójwodowa Meklenburg=Schwerinska swjatocžnosći pschitomna.

Pod woblukami wisjachy 4½ metrow dolhe khorhowje, na kotrychž běchu podawki ze žiwjenja tuteju swjateju zwobrazowane. Na 480 wulkich swěćznikow a 10,000 swěćstow rozswětlachu cyrkej. Za wupyschenjo cyrkwy je so pschěz schytórcž milionu lirow wudało, a zaplaczili su to potomnicy swjatoho La Salle. Zo by hnydom pomoc k ruce byla, hdy by so w czjischczěncy nćfajse njezbožo stalo, běchu w cyrkwi a w kapali 8 ambulancow zarjadowanych, hdyžž běchu pschecy lćfarjo a wothladowarjo khoroch.

Swjaty wótc poda so ¼8 w bělej sutanje (klericy) do Sixtinskeje kapale, hdyžž kardinalowje, archybiskopja, patriarchowje a biskopja na njoho czatachu. Tu so bamž zwobleka bamžowsku draštu a płaschcz, a na hłowu stajichu jomu drohotnu złotu mitru. Bamžowscy spěwarjo zanjesechu spěw: „Ave maris stella“ a kardinal Aloisius Masella poda bamžej zaswěćzenu swěćžu, kotruž wón njez procesionom w lěwej ruce dżeržesche, z prawej pať wudželěsche bamžowske požohnowanjo.

Prěnje džěchu palatinske gardy, za nimi bamžowstaj kurjoraj ze slěbornymaj žerdkomaj w ruce, potom zastupnicy romskich duchownych rjadow. Za kchžžom romskoho duchownstwa krocžachy wschitcy romscy fararjo w rochecze a w stoli a za nimi njesměrnje dolhi czah seminaristow a kanonikow romskich basifikow.

Sdyžž so bamžowski czah bližesche, zěstupa so 30 nobelgardistow z tesakom w ruce po bokomaj tak mjenowanoho konfesionstoho woltarja. Psched bamžom krocžesche na 200 biskopow w rjanych biskopskich draštach a z mitrami na hłowach. Swjatoho wótcu njesechu na tak mjenowanej Sediji Gestatoriji hacž pod drohotny baldachin, pod kotrymž bě trón natwarjeny.

Sdyžž bě so bamž psched wulkim woltarjom so pomodliwšchi na trón posnył, pschjstupichu kardinalowje, biskopja a kłóschtricy wyschšchi, zo bychy bamžej riktu, kolenje a nohu kochili.

Na to pschjstupi konjistorialny advokat Capogrossi a poklatnywšchi so proschesche w mjenje kardinala Maselle tji krocž, zo chcył swjaty wótc zbóžnjeju La Salle a Margaretu z Cascia swjateju prajicž. Bamž so poklatny, zo by Ducha swjatoho wo rozswětlenjo prosyl. Spěwarjo spěwachy njez tym litaniju wo wschěch Swjatyh a hymnus Veni Creator Spiritus. Potom stanychu wschitcy a swjaty wótc czitase z jasnym mócnym hłojom na trónje sedžo wopisno swjatoprajenja.

Na wěži swj. Pětroweje cyrkwy zazwoni wulki zwón, wozjemjejo wjesoły podawk, a k njomu so pschidachy zwony wschěch romskich cyrkwyow.

Pscheczitawšchi wopisno, wudžěli bamž požohnowanjo a kardinal Dreglia džěsche k woltarjej a mějěsche swjatoczne kemšche k czěscži noweju swjateju.

Mjez woprowanjom podachu so swjatomu wótcuj po starym wafchnju tele dary: wulke wóskowe swěć, dvě pokrucze khlěba (jena pozłoczěna, druha poslěborujěna), dwaj sudfaj wina (jedyn pozłoczěny, drugi poslěbornjěny), dvě tujawcy we złotej, dwaj bělej hołbjej w slěbornej a we wulkej pišanej klěcy ptaczki wischelakich družin.

Z bamžowskim požohnowanjom skónčzi so swjatocznoscz. Wjećzor bě swj. Pětrowa cyrkej krasnje wobswětlěna.

* *

Krótki wopis žiwjenja noweju swjateju pschichodnje podamy.

Schtwórtá kaznja boža:

z wucžbu rozjajnjena a pschikladami wudebjena.

Winowatosče dzěczi pschecziwo starchim.

Njech tež kaznja: „Dyrbišch nana a macž w czešči mčž“, po pišmiku dzěčžom płaczi; cyrkej je ju stajnje tak wukładowala, zo tež winowatosče staršich pschecziwo dzěčžom wobjima, poddatych pschecziwo swětnej a duchownej wyschnojezi, mandželskich mjez sobu, czeledže pschecziwo hospodarjam a nawopaf. Porěčžimy pschede wšchim wo přenim pschedmjecže.

1. Dzěčžo ma winowatosč, zo staršchimaj lubosč, czeščžownosč a poslušnosč wopofazuje. Dzěčžo ma staršchaju lubowacž, to žada prawo bože kaž naturke. Tohodla pschehřěšči so dzěčžo, hdyž nanej abo macžeri zło pscheje, a w tom je dwoji hřěch: pschecziwo lubosčzi a czeščžownosčzi; za druhe, hdyž staršchaju wobkleska, a w tom je tšoji hřěch: pschecziwo lubosčzi, czeščžownosčzi a sprawnosčzi; za tšecze hřěšči dzěčžo, kotrež staršchimaj w cžěłnej abo duchownej uuzy na pomoc njekwata. Hdyž dha nan abo macž sšhoritaj, ma dzěčžo so staracž, zo jo ze swjatosežemi wěry doma wobstarataj. A hdyž cžěłnu uuzu tradataj, ma dzěčžo jeju zežiwjecž: „Džěčžo, staraj so za nana w joho starobje!“ Smy sami dzěczi byli a tehdom k staršchimaj rucy zěbhalo wo boži hłěb: hdyž stary nan abo macž prošytaj, špokojmy hłěd, kotryž jeju boli, kaž něhdy nas. Widži-li mlody bacžon, zo staraj wjac cyroby nazbėracž njemžetaj, doleczi do hata a nosy žaby a waki za „wumjenkarrej“ w hnezdže. Sčto cžaka na dzěčžo, kotrež w korčžmach syda a njepoměrnosčzi šluzi, staršchimaj doma pak (a drje tež swojej žonje a dzěčžom) po nčžim hłodumrěčžo pschihotuje?!

Sčtož dzěčžowšku lubosč nastupa, wohańbi mnohi pohan šchecžanow. W lěcze 1604 — tak powědaja mišionarojo — běchu w Japanškej šijo bratsja, kotřiž staru macž šprócnje zežiwichu. Njebě pak džěla w kraju o wot sameje lubosče so macž tež žiwicž njemžesche. Sčto šcžinichu? Tamny kejžor bě wozjewil, zo, šchtóž wěštoho paducha lepi a sudnistwu pschijewedže, nadobne myto dóstanie. Pschihudu pschecžene: Žedyn z nich njech so za paducha wuda, druhej budžetaj šwědkaj. Mjetachu z kóštku a lós padže na najmlódšchoho. Toho dowjedu wjazanoho na sudnistwo a wobštoržitaj joho; nje-paduch bu do jastwa štorčženy a k smjerczi wojudženy. Tamnaj pschijewetaj myto domoj a zjewitaj macžeri lešč. To pak stara macž njecžerpjesche, zo mčl jeje šyn jeje dla njewinowaty a z hańbu smjercž cžerpjecž, wona žyřaba so a nastaji krocžele ke kejžorej. Tón je ze špodobanjom šlyšchal wo tajkej wulkej myšli a dzěčžowškej lubosčzi, wumóži nje-paducha z jastwa, wostaji tamnymaj zašlžene myto, starej macžeri pak postaji wumjenk.

Chcysch-li pak wědžecž, kak nje dzakowny m dzěčžom so zeidže — posłuchaj. W Francóžskej — a tam bydla katholicy šchecženje — mējesche nan jenicžkoho šyna. Tón chcysche z bohatej holcu so šlubicž; pschichodnaj staršchaj pak to jenož dowolišchtaj, jeli nawoženjowy nan cyke swoje zamóženjo šynej pschewostaji. Z lubosčžu k šynej šcžini to nan a wustaji sebi jenož šnańny wumjenk. W špocžatku cžinjjesche so wšcho derje — tež z „mlodej“. Ža lěto pak so pschecžimny: mloda njepšchjesche nanej dōrtka. Tu so sta, zo mlodaj mandželskaj pschecželam wulku wjecžer wuhotowajšchtaj a muohich pschewošchtaj. Stary nan w kucžiku da šyna prošycž, zo jomu něšcto z blida

mjelcžo mlodeje pšeczele; tón pať ani njewotmołwi. Tuž zběhny so nan a stupi proščo srjedź hosći. Syn so nad tym roznujemdri a hanjesche nana. A hlej, hdyž hišćeje nanej klejesche, zlecza z blida žadlawo krowawo nje-poradžennomu synu mjez woczi, zakusny so a ništo ju wottorchnyć njemóžesche. Njeporadženy syn bu k biskopej dowjedzenu, zo by tutón krowawu z woblicza wužohnował — Bóh pať mysljesche hinať. Biskop wotwjazajeporadžennoho a nětko swoju zlóšč wobjelujacoho syna wot hrěchow, napoloži pať po tehdomnišchim wašchnju jomu zjawnu pokutu: tu, zo z krowawu na wobliczu hać do šnjercze po Francóziškej wot jenocho města k druhomu bludži, wšchomu ludu dopořaz, tak Bóh zapěwarjow šchwórtje kazuje křořta.

Štó njedopomni so tu na powědańcžo, kotrež w našej štarej serbskej čitancy štojesche: Džěcžo klepasche kortko hromadu a t. d. W nětcziškich čitancych je wjele šwětnje wědy, je pať tež došč rozmuczenja wo božich kazujach? (Bšchichodnje dale.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

Z Prahi. Wosebita česć je so serbskomu seminaru w Praze na dnju swj. Jana Nepomucenskoho stała: tehdom wopyta jón Joho Kralowska Wysokosć pryne Max, měšnik našoho wysokoho kralowskoho domu. Wěc bě takle: Farař cyrkwy „swj. Jana na skale“ přeprošy Joho Kralowsku Wysokosć, zo by na mjenowanym dnju pola njoho předowanjo dźeržak. Pryne Max to tež přija a přińdže tohodla džen přjedy do Prahi, hdžež potom w klóštrje Emausu bydleše. Na swjatym dnju měješe rano we 8 hodžinach wulke kemše a popoľdnju w 4 hodž. předowanjo. Kak krasnje! Cyrkej, kotraž runje wulka njeje, bě přepjelnjena wot ludu. Wšitcy čakachu žadosćiwje na wokomik, hdžež wysocystojny knjez zastupi, mjez tym zo naši seminarisći kěrluš spēwachu: kralowski měšnik, rjana mloda postawa, stupi na klětku. Z jasnym hłosom postrowi přitomnych a spominajo na swj. Jana, kotrohož swjedžen so swjećeše, řečeše potom wo swjatym sakraměće pokuty, a dopokaza, zo je ta wot Boha samoho postajena, zo pak čłowjeska wutroba tež za njej žada. Wšech swojich připosłucharjow je wjeledostojny knjez wulcy zahorił; mjez nimi běchu nic jeno wosadni, ale tež duchowni a zemjenjo a, kaž je spisowať tychle rynecow sam zhoňił, tež druhowěriwi. Tež ći dyrbja přidać: joho słowa su njepowalne a wěrne. Po předowanju wotdźerža so nyšpor, pola kotrohož pak přitomni być njemóžachmy, dokoľž na 6 hodž. bě wopyt serbskoho seminarara postajeny. Kajke wjeselo! Seminar bě wupyšeny wot deleka hać horje ze zelenymi rostlinami a dekorowane kaž doľho nic. We wulkim museju, (jstwje, hdžež studujemy) zhromadźichu so gymnasiacy, mjez tym zo knjez praeses z bohosłowcami při durjach na žadny wopyt čakaše, Z dypkom 6 hodžin zastupi Kralowska Wysokosć, přewođžany wot mnicha z klóštra Emausa. Knjez praeses powita pryne Maxa nanajwutrobnišo, na čož wón z nutrnymi słowami wotmołwi spominajo na wuzki zwjazk, kotryž nas wjazaj abo wjazaj budže, dokoľž měšnik je bratr měšnika. Na to předstaji knjez praeses knjeza kanonika Frinda, kotryž bě sam přeprošeny do seminarara, a bohosłowcow. Mała Ser-

bowka w pyšnej serbskej drasće, runje ze swojej maćerju tu na wopyće, přepoda rjany kwěćel ze słowami: „Budźće witana Kralowska Wysokosć“, štož joho jara zwjeseli. Horjeka potom wotměwaše so mały aktus. Basnje w serbskej, němskej, laćonskej a grekskej rěči wotměnjachu so ze spěwom a musiku. Serbska a němska deklamacija powita luboho hosća, mjez tym zo laćonska a grekska na džeń, na swjatoho Jana, pokazowašej. To činješe wšo jara dobry začišć; prync Max wupraji tež swoje wjeselo a swoje přjedawše słowa wospjetujo slubi, přecy na naš serbski seminar spominać. Hišće wjacj hodźinow přebywaše pola nas, wobhlada sebi kapału a zajimaše so wulcy za naše wobstojenja. Tutón wopyt je a budže njezapomnity, kajkiž seminar w swojim 200lětnym wobstaću měł njeje. — Hišće wjacj dnow wosta Kralowska Wysokosć w Prazy, wopytašći wšelake klóštry a knjezich. Njedzela wječor potom wróći so do swojeje wosady. Na dwórnišćo přewodžachu joho něšto wysokich knjezow, mjez nimi tež naš knjez praeses z bohosłowcami. Praefekt wupraji w mjenje wšitkich najwutrobniši džak za nas jara česćacy wopyt a za naš darjene dopomnjeńčko, byksis za khowanjo Najswjećišoho. Rjane bōchu to wokomiki, hdžež mózachmy hišće cyły čas tam z nim rěćeć.

3 cyłoho swěta.

Sasfa. Kral Albert běšče so w Sibyllenoreče z hońtwy khorj domoj wróćil a dyrbješče někotre dny we ložu ležecj. Rchorosć, na kotruz běšče tež přjedawšče lěta hižo poczerpil, je so Bohu džakowano bōrzy zasy zhubiła a kral so hižo dlějšči čas zasy wšchědnje w rjanych zahrodach pschěhodźuje.

Němska. Swoju lubosć k mōrskim lōdžam potaza němski kejžor z nowa z tym, zo z Wiesbadena, hdžež pschi swojich poslednich pucžowanjach kaž přjedawšče lěta dlěje pschěbnywašče, do Mainca pschijědže, zo by wot tam z torpedami, kotrež so ze swojoho wulěta zasy k morju wróczachu, fruch jobu jěl. Wšchudžom pschi brjohach běchu so syły ludži nanahle, kotrež lōdže jara žiwje postrowjachu. — Kejžor je za katholicke schule 50,000 hriwnow daril.

— Němski sejm je přjedy, hacž běchu so sobustawy nadžijeli, na swjatkowne přōzdniny schol, cyły tydžeń do swjatych dnjow, a ma so 6. junija zasy zeńć. Tak njenadžicy křěšte dokōncžena lex Heinze zakazuje wošebje pschědawanjo a rozschěrjenjo njepōccžiwych wobrazow a wěcow, a hrozj z kšōtanjom tamnym, kotřiž žōnske wosoby k njepōccžiwomu žiwjenju namōwjeja a z toho wužitk czahnu. Schkoda je, zo so pschěčiwjo njepschitajnym pschědštajenjam w džiwadlach a podobnych wustawach w zakonju ničjo nje-hōdžješče postajicj, a zo so tajcy njedyrbja wošebje kšōstacj, kotřiž so nje-pschěčjo pōddatym abo wosobam, kotrež su mōdbsche hacž 18 lět, pschědn. — Wschidaw k zakonjej zawěšćenja pschěd njezbožemi bu wot sejma dowuradženy a pschizaty. — W sedmym badenskim wokrjeju bu we wužičej wōlbje centumski zapōšlanc do sejma woleny, runjež běchu so wšchitke druhe strony, wošebje liberalni a socialdemokratojo, pschěčiwjo njomu zjednocžili a nanaj-njehanbicziwšcho schězuwali.

— Syn bayeršeho prync-regenta Quitpolda, prync Ludwik, mēješče nje dawno na zhromadžiznje w mēčje Straubing rěčj, z kotrejež chychu, wo-

sejbe liberalne nowiny pónacz, zo mjez „Barlinom a Mnichowom“ někajse njeluboseje knježa. Zo pak princ Ludwik njeje na njepšchezjenoseje mjez wobemaj knježerstwomaj pokazowacž chcył, je samo na sebi wěšte a scžěhuje tež ze słowom, kotrež je pšchi druhej pšchiležnosći rěczał. Šinaj pak je wěc, hdyž sebi na ludaj samoj myslimy. Pruscy a Bayercy njejsu najwjětšy pšchecželjo, to jo njehodži přecž. Wina na tom su z džěla schcžuwanja w nowinach wobeju stronow, z džěla pak tež wěšte pšchezběhowanja pruski nominarijow, haj tež zastojnikow, kaž bychu druhe kraje mjenje hódne stawy němstohoj fejšorštwaj byle hačž Pruska. Škóždy kraj pak stoji po rěčnikowych słowach z jenajkej šwěru k cýlomu zwjazkej a ma tohodla tež te same prawo. — Něčnik spominasche tež na to, zo měle so knježerstwa za ratařstwo staracž, kotrež njemóžemy w němstih kraju parowacž. Wosebje dyrbjalo so na prawe a rozomne cla džiwacž, hdyž budže so zašy wo pšchepufkich zwjazkach z wukrajom jednacž.

— Wjacore krasne nowe cyrkwje su w poslednim čžaju šwjecžene. Taj šwjecžesche archibiskop Šimar na Bože Spěcžo w Škólnje wulkotnu cyrkej k čžesći Šezujoweje wutrobny. Runjež ma Škóln jako staroslawne katholicke město wjele rjanych cyrkwojow, dha je so tola w nowšich čžaju tak rozčěrilo, zo dyrbjja za nowe džěle hiščeje wjacny cyrkwojow twaricž. — Dalscha rjana nowa cyrkej je cyrkej šwjatohoj Antonija w Frankfurtu. Ze to za 400 lět zašy přenja nowa katholicka cyrkej w tutym měsće. Dotalne cyrkwje wopšchijachu hromadže jenož 8000 ludži, mjez tym zo 50,000 katholicow w Frankfurtu bydli. Džen šwjecžanja noweje cyrkwje bě tež tohodla za katholickich radošty, zo zaš na nim přeni Kapucinojo do Frankfurta pšchicžahnychu. Za mnohich wěrnych budža wěseje špomóžnje škutkowacž.

— Poznański archibiskop dr. Stablewski je tak cžežto šthoril, zo běchu joho hižo mortwoho prajili. Tuta powěšcž drje bě Bohu džakowano njeprawa, tola je nadžija na wotšhorjenjo wjeledostojnoho knježa jenož šnadna; leži skoro pšchecy bjež wědomja. Po cylej diwcesy su zjawne modlitwy postajene. Šwjecžacy biskop Šikowski, kotryž bě do Šroma pučžował, bu telegrafisny domoj powołany. Z Šněžna pšchijědže šwjecžacy biskop dr. Andrzejewicz, zo by někotrych theologow šwjecžil. Šeli mjenujcy biskop wumrje, njesmědža w pšchichodnych šchescžich měšacach žarowanja dla šwjecžizny wudžžecž.

Šakuska. We Winje wotměwaja so tute duhy po wšchelakich rjadownjach wólby do měsčansstohoj zastupjerštwaj. Šchescžansko-socialni, wjedženi wot měsčanošty, šlawnoho dra. Šuegera, su pšchi nič wjacny dobyli, hačž wadžachu so pšchi najrejšichich wuhladačch nadžijecž. Liberalno-židowška štrona je nimale zničžena. W druhej wólbněj rjadowni dóšta ta ze 46 měštnow jenož 4 a samo w přeněj rjadowni, kotruž bě dotal sama wobknježala, žhubi z 22 šydłow 8. Mała čžrjódka dotalnych Šchönererowych a Šolfowych pšchiwisnikow je docyła pšchepadnyła, a to žalutuje radnym škužownikam wjele džěla; dyrbjachu mjenujcy tutych džiwich herjekarjow njerožomnoho harowanja dla husto z pošedžiškeje šale won — wodžicž. Někotrym liberalnym a židowškim nominam je njewočakowany wupad wólbow we hłowje trochu zeschčodžil; wochcědža špónawacž, zo je njehańbicžiwne hanjenjo a njepšprawne podčžichcžowanjo šchescžansstohoj zmyšljenja šfóncžnje ščěrponošč šchescžanskich wobudlerjow zničžilo, a hroža šchescžanskej wjetščinje, zo so bóržy zašy žhubi, tola w tu šhwilu tu je, a pšchichodnje budže nic w židowškich nominach, ani w jich pjenježnych měchach, ale w Božej rucy.

Rom. Sobotu 26. meje buchu wot swjatoho wótcu we swj. Pětroweje cyrkwi 77 martrarjo z Tonkin a Cochinchina swjatoczinje zbdžni prajeni. Popołdnju poda so bamž w psychnym czahu do nanajfranišcho wudebjeneje a rozšwětleneje cyrkwie, zo by zbdžnoprajenyh počezčizil. Pišež 30.000 wošobow bě pschitomnych. Někotre nowiny pišaja, zo su so francóžscy puczo-warjo a samo duchowni pschi tutyeh pschiležuošezach njelubofezjuwe a hrubje pscheczjuwo němstím zadžerželi. Ketto je na tom wěrnó, budže drje hiščeže wěježičo k zhonjenju.

Belgija. Nowe wólby do sejma, přeni króč po proporcionalnym waschnju, su, kaž bě to k wozčakowanju, wjetščinu za katholiske knježerstwo něšto pomjeńšchile, tola je pschecy hiščeže nahladna. Po dotalnym woblicženju změja w druhej tomorje 84 městnow, liberalni wschelacich družinow a socialistojo hromadže 68. W jenacže budže katholiska wjetščina hiščeže něšto sylnišcha.

Francóžska. Zo su nacionalistojo pschěz swoje dobyčež w Parizu tež khorofezje dobnli, pokazowasche so poslednje dny w sejmje. Wstupowachu pscheczjuwo ministerijej Waldeck-Rousseau nimale kručže. Wurečžowanja wjezcachu so wokoło Dreyfusoweje naležnosče, kotruž nochcedža k něrej pschicž dacz. Ministra wójnskich naležnosčow, generala Galliffeta, je rozmožwa tak napinala, zo je khorofezje dla wotstupil a general André na joho městno stupi.

Monato. Wulke hrajejše towarštwó w Monte Carlo je w poslednim lěze jenož 24 milionow frankow zaslužilo, přebawšche léta pschěz 27 milionow. Mnogy žendželčzenjo tam afrikanšceje wójny dla njejsu jeli. 37 wošobow, tosiž běchu tam wschitko pschehrali, su so tam morili a hiščeže wschelacy družu „do nježboža pschichli“. Žiwno jenož je, zo wulko-knježerstwa tajkomu šacžikej joho rubježne prawo njewozmu.

Beržiski schah abo kral pojědže swjatki pišež Wrótsław a Drježdžany incognito do kupjelow Contrezeville; pozdžišcho chce potom wschelake europške knježerstwa wopytač.

China. Zběž Boyerow so dale rozšěrja. Wojach njemóžachu jich pschewinčez, ale buchu wot nich zbiczi. Zastupjerjo europšich mócnáštwow su sebi dali wojakow pschicž, zo bychu poddanow swojich krajow schitali. Na čhinskich wojakow njeje spuščženjo.

Afrika. Žendželčzenjo su hač do Johannesburga docžahnyli a město so jim lohko bjez wulfoho wobaranja pschepoda. Johannesburg je najwjetšche město w Transwaalu, ma pschěz 100.000 wobhydlerjow ze wschěch móžnych narodow. Pola njoho leža mnohe drohotne podkopki, kotrež su žendželšku nahrabnosč najbóle k wójnje wabile. Kaž so pišche, njejsu wobschodžene, schtož běchu Burojo předy hrozpli.

Wschelczizny.

* **Hospodar:** „Wotrocžko, człowjecze, to džě wstawaj!“ — Wotrocžk: „Njemóžu, aw jam, ja sym špócnny.“ — Hospodar: „Schto, špócnny — chlu nóč sy ležal a šmorczal kaž schwinc?“ — Wotrocžk: „Schto? Dwaž kofstraj drjewu sym rozrubal — je so mi džalo.“

* **W schuli:** „Pawłko, schto je wjetšchi hač kral?“ — Pawłk (kiž hižo čharty lěpje zuaje, hač schto druhe): „Ranca.“

* **Na judnistvuje.** Sudnik: „Wroblo, buschče hižo khostany?“ — Wrobli: „Haj, dwójcy: mam druhu žonu.“

* **Zornješko 1., 2. a 3.** Často so kloni človekjet zlotomu čzelecju — a hdy pat čzelo zlotomu čzlovekjet? — Hdy by zajac pschistowa znal sškadowacz, to by joho słowo bylo: Wschitke pucze do kuchinje wjednu. — Čzežko rjec, sčtó toho bóle trjeba: khory lékarjow abo lékar khorých.

* **Z Ameriki** je powěsč pschisčla, zo je najbližšchi pschiwuzny přasidenta Mac-Kinley-a, joho wuj kapitan Arthur Mac-Kinley, z wulkej swjatocznoščju do katholickeje cyrkwy so pschijecz dal. Toho pscheczelsjo, kaž rěka, ju psche to khětro rozhněwani. Kapitan Mac-Kinley je dopokazal, zo staj joho a přasidentowy džědaj katholicaj z Belfasta byloj.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na léto 1900: kk. 591. Jakub Žur z Noweje Wjeski, 592. Hańža Rachelec z Nowych Bóšic.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6871 hr. 51 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: Suchaj dóndžechmój sem a tuž za wjedrowu khěžu w měsće 3 hr., štyrjo wowčerjo 80 pj. (Hromadže 3 hr. 80 pj.)

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zembra je jotra Veronika Schlenkrichec w Něžencje. R. i. p.

Subustawy bratstwa „Šezusoweje Wutroby“ a „Zapowšchtostwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu juniju Bohu woprowacz, „**zo by so japoschtostwo modlenja dale a bóle rozšěrjalo**“.

Procecion do Albendorfa pojedže 18. junija ze Zhorjelca.

Swjatomu Antonijej zjawny džat za wuštychenjo we wažnej naležnosći.

Džat.

Wšěm, kotřiž su w khorošči naščeje lubeje njezapomniteje njebo džowki **Marie**, ju a naš z wopytowanjom tróšchtowali, na puštymaj wječoromaj so z modlitwu a spěwom wobdžěli, jeje káčez a row z wěncami debili a jej z pschewodom k rowu čzesč a lubošč tak boháčje wopokazali, prajimy z cyheje wutroby: „Zaplać Bóh!“ — Wosebje džatujemy jo k. Nebiškej za dowjezenjo čzěla, čzesčonomu Wacšonštomu spěwajštomu towarštwu, wosebje joho dirigentj k. cyrkw. wučerjej Šymantej a k. Cyžej ze Stróžiččja, za spěwanjo duch po pucju; tež wšěm, kotřiž su čzelo k rowu nješli, kaž tež wšěm swodam, kotřiž su nam w dnjach zrudoby k radže a k pomocy byli.

W Saslowje, na Bože Spěčjo, 24. meje 1900.

Ernst Běrmisch, jako nan w mjenje cyheje žarowaceje swójby.

Wysokodostojnym knjezam: kawonikej fararjej **Herrmannaj** we Wotrowje, kiž je nam wščitko za pucžowanjo do Roma trěbne tak luboščiwje wobstarał, a kaplanomaj **Schołtze** we Wostrowcu a **Schołtze** w Kulowje, kotrajž staj nam na pucju samym wšchelašo k pomocy byloj, swój najwutrobnišchi džat a **Zaplać Bóh tón knjež** wuprajamy.

Romšcy pucžowarjo.

Džensa je tež „**Serbski Hospodar**“ 6. čislo 1900.

Čižčez Smolerjec knihčičiččejnje w Macčičnym domje w Budyšinje

Katolički Glasnik

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Službowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 23.

9. junija 1900.

Lětnik 38.

Slowješko k nowej čitanj.

Škónc žnje tu je! Něčjalo, pisalo a jednalo za nju a pschecziwo njej a wo njej je so w běhu džesacž lět doječ. A šcho nětko? Budža ju we wschěch schulach z luboježu witač? Albo wostanu samo tu abo tam jej durje zawrejene? Wo zbacžu mamy so tež tobo boječ. Měbhl drje prajicž, zo je wot towarstwa serbskich wučerjow po sprawnjej wjetšchinje wobzamknjena, a dokelž tute po parlamentarnym wašchnju hłosuje, je wola wjetšchiny wola towarstwa. Tola nohcemy so w našchim padže na tutu wěrnú a w towaršchnym žiwjenju třebnu zasadu powolacž, pschetož nomu čitanku zawrejicž a po njej džělacž, to dyrbi wosebje pola wučerja wuhadžecž bóle z nutřkowno hopych ejwědcženja hacž zwontownoho nucženja. Brashejmy so tohodla sine ira et studio, a bjeze wschěch parščon-
skich počahow — druhe stejnischčo tola njemóžemy mjeć — je uowa čitanka za našche serbske schule dobrota abo nic?

Šdyž tu so jenohłósnuje z „haj“ njewotmołwi, njeleži psichicžina wo tym, zo trach by šcho měnik, zo serbsku čitanku njetrjebamy, ně, kóždy, kž ma w schulach činicz, wuznawa, zo serbsku čitanku trjebamy kaž šól ke khlěbej; prachja so jenož, hacž čitanka, kajtaž je wuschla, swojomu zaměrej doječ derje šluži?

W njej je spytane, rozmucžowanjo w serbskim a němskim čitanju zjednocžicž. Hacz je tajki pospyt po pädagogičkich zasadach schkódnj abo wužitny, njemóžemy a nohcemy tu dale pschepytowacž. A až honjenjo jón hacž dotal z najmjejšcha jako njemóžny wopofazalo njeje. Činicz pat so tež tohodla dyrbješche, dokelž je wěšte, zo čitanku narhzy serbskim podložku wyschnoscž njeby wšchudžom dowolila. Dwaj našchej malej wotrjesaj pat tola njemóžetaj dvě wschelafej čitanj mjeć.

Tuž měnimy: Njech tola kóždny po swojej móžnosći a ze wškej swěru pruhu je, kak so po nowej čitancy džela. Widžimy-li potom, zo je čitacz wučič z po tutym měšchanym waschnju njemóžne abo pschecžežke, dha móžemy tež w hšchnosći prajicž: Smy činili, šchož so hodži, a pózuali, zo tak k prawomu wuspěchey nje pschidžemy. Tuž zwolče nam čitanku, kajkuž trjebamy. Potom budže nam wšchnocž to cžežo zapowěcž móc, hacž je so to w zaúdnjenym čaju stalo. Dyrbjeli-li tak tež za něotre lěta čitanku pschedželacz, z džela abo docyła, dha ujeby to tak jara idealna, kaž materialna šchoda byla, a zo byšchtaj nakładnikaj teje dla pschecžiwu nowomu wudawkej bytoj, jeli so jako nužny wupofaza, toho so njebojmy. Z wopředa pak bjez pruhowanja čitanku wotpořacz, bjez čitanki abo po němškej wučič, z tym tola wěcže ani našchim schulam, ani našchomu luděj nješlužimy. To pak činicž, dyrbi tola bycž a je tež kóždoho dobre wotpořadanj.

Wopyt cyrkwie swjatoho Bosčzijana a katakombow w Romje.

W našchich serbskich krajinach je swjaty Bosčzijan wulcy cžescženy, tak wosebje w Kulowiskej, Njebjelczanskej a Šchrošczanskej wofadže. Pschi našchich pučowanjach w Romje smy tež joho swjaty row wopytali a katakomby pschi joho cyrkwi. Do daloka ležachy cyrkwjow a swjatnicow smy z wozami jězdžili. Běchmy do wjele štupinow abo grupow rozdželeni, kóžda mějesche na sto wofobow z jenym wjednikom. Wšy Serbja běchmy drje wšchitcy hromadže pschi jenej štupinje a zhromadžichmy so kóždny džej dopołdnja a popołdnju pschi swj. Pětrowej cyrkwi. Wot tam jědžechmy jónu popołdnju pschěz město won do cyrkwie swj. Bosčzijana. Tuta cyrkej leži z wonka murjow města, šnadž nimale dwě hodžiny wot Watifana zdalena. Šdyž běchmy město z joho rjanosčemi wopuschčžili, jědžechmy pschěz krajinu, kotraž so Campagna mjenuje. Ze to wulki kruč kraja wokolo Roma, kiž je jeno nalěto trochu ze zelenej travu wobrosčženy. W lěcže tam jara horce pruhi šlónca wšchitko do cyła wuššcha, tak zo krajina potom cyle pušta leži. Rom ze swojimi wofobnyhmi zahrodami pošćicža tak rjany napohľad, wofolina pak zrudny.

Sow so dopomnich na žalostne hrožnosče a hrěchi, kotrež su w pohanskim Romje k njebju wolaše, a na reči krewje, kotrež su jow w přenich lěttotkach kšchescžanstwa běžale. Z krewjy swjatyh martrarjow womacžana běšce romska zemja. A hdyž je Bóh Sodoma a Gomorcha kšoftal a Jeruzalem jich hrěchow dla, njeje jebi tež Rom Boži hñew na so šchahnył? Šdyž wofolinu Roma wobhladaš, dyrbsich prajicž, zo je jow drje Boža kšoftaca ruka widžecž.

Rom samón pak bu zathowany swjatyh martrarjow dla, kotřiz w nim wotpocžuja: swjataj Pětr a Pawol, kóždny na jenym kóncu města a w nim tšacy a tšacy druhich swjatyh.

Po dołhim puču běchmy hacž k cyrkwi swj. Bosčzijana dojěli. Pschěz wulku halu, nješenu wot 6 wyškich marmorowych stolpow, zastupišch do wulkeje rjaneje cyrkwie. Š lěwicy je rjana kapala swjatoho Bosčzijana, a joho swjate cželo leži w drohotnym kašchczu we woltarju kapaly. Sow klecžo kóždny zdychnjecžko k Bohu pšecže, zo by tež nam tajku krutosč a swěru we swjatej wěrje dał, kaž swjatomu Bosčzijanej. —

Wódla tuteje kapaly je zastup do katakombow. W druhej kapali tuteje cyrkwie wjedu durje do najstarsheje spódnjeje cyrkwie. W tutej stej pschi spoczatku 4. lěstotka cžele swjateju Pětra a Pawoła ležaloj. Bamž Sirtus II. je jej sem pschwjesć dał, zo by jej psched rukami njepšheczelow wukhomał. 40 lět swjatej cžele jow wotpocžowaschtej, a na to so zas do Roma nutš pschwjeschtej. Cyrkej je nětko znutška hač nanajrjeńšcho z marmorom wudebjena. — Poručžichmy so wschityc próstwam swjatoho Bošczijana a tež naschich domjanych, w nutrnej modlitwie.

Na to nam wysofodobstojny Monsignore de Waal nastaczo a wuwiczo katakombow rozestaja, do kotrychž potom zastupichmy. Wo tom pschichodnje něšto napisam.

J. Š.

Dr. Sendrič Brück, nowoswjeczeny Mohučski biskop.

Wschěch pschewataca powěsć wo nahlej smjerczi biskopa Pawoła Leopolda wječor na Wschěch khdudych Duschow 1899 nic jenož powšchitkownu zrudobu a žalosć po kraju wubudži, ale tež stysnosć a starosć wo pschichod, a njewěste, dnělowace prašchenjo wudoby so z někotrohožkuli horta: Šdy dóstanjemy zaš biskopa? Kač dołho budže swjaty Měrczin z balbachina biskopskeho stola Mohučskeho domu na njewobjadžene městno spohladowacž dyrbcjeć? Zeńdže so tutón króć inadž wošrocženej Mohučskej dišceji zaš, kaž hižo cžasjšich w běhu 19. lěstotka, hdyž běšce biskopske městno džewjeć a wjacj lět wuprózdnjene?

Bohu budž džak! Wschě starosće běchu podarmo. Dobrocžiny Bóh je wošrocženej dišceji bórzy dostojnoho nastupnika swj. Bonifacija daril. Šižo hodowne: Gloria in excelsis Deo móžesce so z džaka a wjesela polneje wutrobny we wschěch cyrkwach zanjesć, dofelž mało dnjow předy, na swjatoho Domašcha, bě so wot kapitla nowy biskop wuzwolil, a wuzwoleny bě tež wóľbu pschijal. A hdyž jutrownu sobotu pschipołdnju wnlki zwón swjatoho Měrczina Mohučskeje kathedrale k modlenju krašneje jutrowneje antifony: „Raduj so njebjes kralowna“ namokwěšce, hdyž so z joho mócmyn, swjatocžnym zwikom towaršciti ze wschěch měsčanskich wěžow, starych a nowych, w kšwalbje bóžkeho dobyčerja nad smjerczu a helu zjednocžichu, wozjewjejo pschecž hona, pschecž zelene zmohi mócnoho Ryna, krajej jutrowne wjeselo: bě to z dobom postrow ze swjatoho Roma, kotryž zhromadnje za pastyrjom žadacej dišceji pschijněšceju, postrow: habemus pontificem, mamy zaš biskopa! We swjatej cžiščinje Wulkeho pjatka bě bamžowy list bóšchoł, kotryž wóľbu kapitla wobkruczi a dotalnoho kapitulara a profesora w biskopskim seminaru w Mohuču za nowoho biskopa w Mohuču postaji.

Šjata njedžela po jutrach, 20. meje, so za swjatocžnu biskopsku swjecžiznu a intronifaciju w Mohučskim domje wuzwoli. Šižo wjacj dnjow předy běchu so pilne rucy prócowale, pučž wot biskopskeho hrodu hač k domej krašnje wudebieč z pletwami, khorhowjemi, wschelakimi napismami a biskopskimi woponami, a tak bě wopradowžita via triumphalis nastala, hódna tutoho mjena. Starošlawna a wulcy cžesčozmna Mohučška kathedrala bě so tohorunja žadnoho šwjedženja hódnu puchu woblekla. Z kóždoho rózka a kucžika, wot wjetcha najwjetšheje wěže hač dele k zastupnym wrotam zmahowachu so khorhowje wschěch družinow w powětsce, a so njepokojuwšchi z tym, běchu mudri Mohučzenjo za dołhe powjazy khorhoj pschi khorhowi pschicžinili a

powjazy na wschěch rózkach z wěžowych wjerchow na třechu pušchcžili. Cyle město bě swjatocžnje wupyschene a wschudžom witachu šhorbowje mjez zelenymi pletwami, z rjanymi rózemi debjenymi, ze wschěch kóncow pschihhadžacych hosći.

Mohučz wopokaza so tutón krócz zašw jako katolske město, stajnje swěrna džowka swjateje cyrkwi. Hačruiž šcherjate wjedro sobotu za radženjo swjedženja nazajtra nicžo wosebiche dobre njeľubješe, běchmy njeđželu rano třětro pschewajeni, hdyž módre njebjesa wuhladacžmy a mltý mejski powětr začuchmy. Wězo nichto pschecžiwu „wjedrowomu žortej“ nicžo nje měješe, třiba zo běchmy tať hižo wot ranja swjedženicy zmysleni. Wokoło wofmeje hodžiny zhromadžichu so Mohučžske a cize katolske towarštwu, dohromady pschěz 60, a zestupachu so z bokow hašow, po kotrychž měješe swjedžeński czah pschincž. Měšcto do džewjecžich so tutón zarjadowa. Najprjedy džěchu bohoflowcy biskopskoho seminara z šchizjom přědku, na to kuježa duchowni z Hesenfske, profesorjo biskopskoho seminara, zastupnicy kapitulow wyšchscherynfske cyrkwinfske province, Mohučžski kapitel, za nim Mohučžski wowy biskop ze swojimi třjomi ceremoniarami, dale biskopja Willi-Limburgski, z Repler-Rottenburgski a Endert z Fuldy ze swojimi sekretarami, Excellenc archybiskop Noerber z asistencami. Mohučženjo a tyšacy hosći běchu so na woběmaj štronomaj hašow zestupali. Na wschěch woblicžach rjowawše so wjesela na tom, zo je so jim tať rucže hōdny nastupnik swjatoho Bonifacija daril. Wě to dopokaz, zo tež nětko hišcže, hdyž wjacý archybiskop a kurwjerch, kaž w přjedawjich czasach, tu nješydl, Mohučžej hlowna wěc pobrachuje, nima-li biskopa we swojej šrjedžiznje. Runje to bě jónu zalkad joho šlawy a bñhčžza; haj, zloty Mohučž dyrbi tež nětko hišcže mēcz swojoho wyšchschoho měšcnika, njecha-li žhubicž swój wot wōctrow pschewzaty wuznam jako něhdy po cychm swěcže z cželcžu mjenowane biskopske město.

W katedrali běchu so mjez tym zastupnicy krajuho, wojeřskoho a měšcžanskoho zarjadniřtwu zeschli, hdyž swjatocžny czah do cyrkwi zastupi. Kucže bě lud kōždy kucžil šchěrokocho božoho domu wupjelnil, wschitcy cychchu wohladacž žadnu swjecžiznu a pschitomni bycž uadobnym wobtrjadam. Ze džě to tež žadny swjedžeń, a mnozy nimaja škladnosče, we swojim žiwjenju to wohladacž. Tuž sebi myslimy, zo smy někotromužluli z cžitarijom Wofola po woli, hdyž z krōtka wobtrjady, kotrež so pschi biskopfskej swjecžiznje wobkedžbujaj, tu wopisamy.

Na dnju pschew swjecžiznu, kotraž ma so njeđželu abo na dnju japořctola, druhdy tež na druhim swjatym dnju, jeli bamž to wosebiche dowoli, stacž, dyrbitaj so wobaj biskopaj, tón, kotryž budže nowoho biskopa swjecžicž, kaž tež nowoswjecženy, posčicž. W cyrkwi, w kotrejž ma so swjecžizna wotmēcz, dyrbitaj so dwě kapali k tomu pschiprawicž, wjetřcha za konsekratora (= kotryž swjecži) a mjeńšcha za nowoho biskopa. Wlisko stoji wosebite blido za konsekratora ze swěcžkomaj a ze wšchm, šctož je pschi swjatych wobtrjadach třebne. W kapali, za nowowuzwolenocho biskopa pschihotowanej, stoji woltař z božej martu a ze swěcžkomaj, dale pschi swjecžiznje třebne cyrkwinfske knihi a biskopska drařta za nowoho biskopa w bělej barbje. Tohorunja stej hižo pjeršcžeń z drohim kamjenjom a elefantnozubyany cžesaf pschihotowanej, a k woporej dwě šchyrpuntowfskej swěcy, dwaj wulkej třlěbaj a dwaj řudaj wina.

W postajenym czasu podachu so w swjatocžnym czahu konsekrator, Frei-burgski archybiskop, nowowuzwoleny biskop a tamni tjo biskopja ze swojim

pschewodom t hłownomu woltarzej. Hdyž bē so archybiskop psched hłownym woltarjom pomodlik, poda so t za njoho pschypramjenomu stolej a so biskopsku drastru zwobletawšchi wróćzi so zasj t hłownomu woltarzej. Nowy biskop bu tohorunja pschi wosebitym woltarju, wobdaty wot tšjoch biskopow, z biskopskimi paramantami zdrasčeny, kaž tež tamni biskopja. Nětko so archybiskop psched hłownym woltarjom, z woblicžom do cyrkwje pohladnujo, na stol pošlym. Na to mjenowani biskopja, kóždy w mitrje, nowoho biskopa psched konsekratora dowjedžechu. Nowy biskop so pokornje pokloni a potom so wschitcy na stoly pošlynychu, nowy biskop srjedža napschecžo archybiskopej, t joho prawicy starschi pschitomnych biskopow, na lěwej stronje tamnaj biskopaj. Bórzy zasj wschitcy poštanýchu a přeni ceremoniar nowoho biskopa čitajšče banžowy list, w kotrymž banž nowoho za biskopa postaji. Z dobom je list za konsekratora z dopokazom, zo imē nětko wuzwolenoho za biskopa wuswjeczič.

(Potračžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Towarštwu Pomocy za studowacych Serbow měsčeske srjedu po swjatkach w tudomnej „měsčzanškej zahrodže“ swoju lětušchu hłownu zhromadžiznu, na kotruž bē so 18 sobutawow zeschło. Zhromadžiznu wotewri městpschedšyda, kujez direktor Nowak, došelž bē kujez pschedšyda zadžěwany. Z přenjeje rozprawy, kotruž přijmawjedžet poda, zhoničny, zo Towarštwu Pomocy nětko hižo 20 lět wobstoji a čišče skutkuje, zo pat tak powichitkowneje kěžbnosče njenamaka, kaž by sebi zaslužilo. Zo je Towarštwu Pomocy dosč spomóžue, to móže a dyrbi tola kóždy pschidacž. Za 20 lět swojoho wobstacža je hižo pschěz 11,000 hriwnow pomocu do studowacych rozžělilo. Tež w minjenym lěče móžesche jo zas 800 hriwnow pomocu tšnacžom studowacym pošliczič, a dóitachu štyrjo studenci na uniwercije (1 theolog, 2 juristaj, 1 medik) po 80 hr., dwaj gymnastaj 60 hr. a 50 hr. a sedmjo wučeršcy seminarišči: 4 po 60 hr., jedyn 50 hr. a 2 po 40 hr. — Z pokladnikowoho zlicženja jo zhoni, zo je so loni pschinoschfow jeno 87 hr. 50 pj. nawdało a 100 hriwnow dóstajeje pomocu jo wróćzo płacžilo. Zamóženjo towarštwu je w tu kšwilu 16,925 hriwnow hypotekow, 2200 hr. druhich požczonkow, 500 hr. w pjenježnych papjerach a 3802 hr. na pokladnicy. — Zlicžbowanjo kujeza pokladnika ma so pruhowacž a potom w bližšim pojedženju za dobre spóznacž. — Z dalšich jednanjow móžemy hišče na to spomunicž, zo maja so za 25 lětne wobstacžo towarštwu joho stawizny pschihotowacž; zo maja so wosebje čzi, kotšiz su wot towarštwu pomoc dóstali, namohwecž, zo bychu tola z najmjejšcha woni tež jako sobustawy towarštwu pschistupili. Tež dyrbi so wot nětku na wišče waschny na to dželacž, zo tajcy, kotšiz sobu z najchey pomocu studije dokonjawschi z w o n k a S e r b o w zaštojštwu pytaja a pschizozmu, a nic mjez Serbami skutkujaj, dyrbja bórzy dóstatu pomoc zas wróćzič. — Z nowa zas lnbych Serbow prošlym, zo bychu tute spomóžue Towarštwu Pomocy sobu podpjerati a jako sobustawy z lětnym pschinoschfom, 1 hriwnu, pschistupili. Nadawki a potrebnosče towarštwu su wulke a móža so dopjelnicž jeno potom, hdyž je wulka licžba joho pschinoschowacych sobustawu.

3 **Malbic.** Mašcha Wjesada sebi, kaž bē so postajilo, 27. meje zasj do Móžanta po swoju kšorhoj džěšče. Sčěžowaca zhromadžizna w Malbicach

bě derje wopytana, a pscheyenty sebi, zo by tež na žnjach tak bylo. Pschichodnje so 7. julija zeńdžemy. Tón króć mjez druhim postajichmy kup pschichodnoho khamora za našchu knihownju. Zapisać.

3 cyloho swěta.

Němska. Tajte swjatk, kaž lěta, njejsmy hiščeže dožiwili. Njenadžite rjane wjedro bě telko ludži z městow wurabiko, zo móžachu je železnych lědom dowozyc. Wschitke wozy, kotrež mějachy jenož štyry poboczne deři, tež tajte, na kotrychž hewak luby škót so wozy, buchju tute dny z knježniczkami a knježykami w rjanych lětnych draštach wobjadžene. A k tomu dyrbjachu czahi hiščeže hacž hluboko do nocy jezdzic; w Barlinje n. psch. móžesche železnica hakle w nocy w 3 hodžinach poslednich wulětnikow domoj dowjesč, a z blakami dyrbjesche policija dwórniščeža schlachč, zo bychu pschi njesměrnych šlach porjad jenož trochu zdžerželi. — Wschelate towařstwa a zjednocženstwa wotmėwachu pschi swjatych dnjach zhromadžizny. W Kólnje zeńdže so powšchitkowne němske wučerške towařstwo, pschi czimž drje so wjele wo lubošči powėdajesche, cyrkwi pak so lubošč zapowė. Wo mėnjenju tutoho nimale cyle liberalnoho towařstwa, njemėla žana cyrkwi, ani katoliska, ani lutherska, w škuli něšto prajic. Rak mőhla so mlubocž w školach, wot wschoho cyrkwinškoho dohlada džėlenych, k nabožinjce woczahnyč, to drje dyrbi so potom hakle namatač. — Brandenburgske katoliske wučerške towařstwo mėjesche swoju zhromadžiznu w Barlinje a Rheinlandske w München-Gladbachu. Na wobėmaj knježesche rjana zahorjenosč za kšesčjanstu škulu. — Z dobom mėjachy tež wjacore socialne zjednocženstwa swoje šhadžowanti, tak zjednocženstwo katoliskich džėlaczeriskich towařstwow polnėneje a narańšesche Němskeje w Barlinje, kšesčjaniskich rjemješniiskich towařstwow w Frankfureče atd. Widžimy z toho, kak so pschey bóle kšesčjanicy wjednikojo džėlaczerjow prócija, džėlaczeri na kšesčjaniskich podložkach zjednocžic, zo bychu tak za swoje prawa wojowali a wot pschizamunjenja k njewėriwym socialdemokratiskim zjednocženstwam so wotdžeržowali. — Do swjatkow mėjesche němske kolonialne towařstwo swoju hłownu zhromadžiznu w Koblencu. Na nej bu nimo druhich tež resolucija pschizwata, knježerštwu dyrbjalo zakazac, czrjėdy džiwich ludži po europiskich městach na pokazowanjo wokoło wozyc. Tajcy džiwu naruknu pschi tom jenož wschelate njepoczinki a kaža potom doma waschnja swojich krajanow. Tak dyrbja džiwich pschey europiskej kulturu schkitacž.

— Němski sejm zapocža sejedu po swjatkach zasy swoje posedženja z wuradžowanjom zakonja wo rozmnoženju wójnstkich lėdžow. Něczane budže drje wo namjecze hiščeže něštožskuli, lohko budže pak škoncznje tajki pschizwaty, kaž je z komisije wuschol. — Najstarschoho zapóšlanca dra. Lingers-a, zaslužbnoho jobuštawa centruma, je boža rucžka zajala. Tola njeje nadžija zhubjena, zo so zasy wustrowi.

— Żendželste a amerikanste knježerštwu stej němskomu pisalej, zo by so pschizowowanjo mnohoho mjasa hiščeže wolóžiko. Tola budže němska zwjazkowa rada zakon dyrbjecž pschizwacž, kaž je jón sejm wuradžil, zo njeby našchomu ratařtwu hiščeže wjetšesche škody nacžinila.

— Dale bóle rozhorjeja so ludžo w Konicach a we wofolnosčzi dla pschepytowanja wo morjenju gymnasiała Wintera. Toho powostantki, kotrež ju dotal namakali, buchju do swjatkow khowane a šly ludu so pschi tom wob-

dželaču. Bórzny po tom bě nětajki žid jeho row wonjeczeščizil a wšchelake debjenja na nim roztorhał. Ludžo dale židow zamordowanja winuja, a zo njeby powšchitkowany hněw t njeměram pschecziwo židam wjedł, dyrbjachu tam na šwili wojakow póšlacž. Wšchelake nowiny pišaja, jako by pschepytowanjo pschecziwo židam doščž frute a nještroniske njebyło. Wěštoho wuščpěcha dotal hišččže měło njeje.

Wuherska je powšchitkownje khető židowsta a židža smědža sebi tam něščtožfuli dowolicž, ščtož sebi kšesčzenjo druhdže njebychu lubicz dali. Žonu pak je jich kšrobloščž tola pschedaloko wjedła. W domje Budapeštskeje univeršity su wšchelake wopony, w kotrychž su kšchizje. Šchěščž tajkich kšchizow bu wot njeznatych židowskich studentow wulamane. Měnjachu lohko, zo móža sebi to dowolicž, dofelž kšesčezanšcy studenci swoju wěru malo wuznawaja. Tola tu běchu so molili. Powšchitkowany hněw na tutym nještutku knježi, a jamo w hewal nimale liberalnym sejnje su nanajkrucžičho pschecziwo tomu rěčželi. Studenci su wobzamknuli, zo by we wšchěch univeršitnych šalach šwjaty kšchiz so šwjatocžnje postajil. Tak šnadž móže židowsta nješanbtoščž a hida pschecziwo kšesčezanstwu sobu pschinoschowacž, zo so kšesčezanšcy studenci zasy trochu na swoje husto zabyle winowatosčže dopomnuja.

Ratuska. Wólby we Winje su tež dale za kšesčezanšto-socialnych derje wupadowake. W měščzanškim zastupjerštwje je nětko pschěž 130 kšesčezanšto-socialnych, 21 liberalnych a dwaj socialdemokrataj. Win je so jako kšesčezanšto město wopokazało. Nadžijomnje budže to znamjo cyrtwinskoho wožiwjenja w cylej Ratuskej.

Italija. Wólby do sejma su wjetščinu za knježerštwu něščto powjetšchili, ale tež tamnych zapóštanow, kotřiz su najšbórschu obštrukciju čžinili, je wjacny wuzwolentych hacž prjedy. Měrní napschecžnicy ministerija su najwjacy žhubili. Hacž budže špomóžne džělo z nowym sejmom móžne, so hišččže jara prašcha.

China. Zběžatštwu Boyerow traje dale, a nic jenož mišionarajo, ale tež družny europšcy wobydlerjo su tam žiwjenje pschisadžžili. Wjacny wšchelakich cuznych wjetšowštwow, wofebje kofakajo, su hižo dobyčžeršcy z nimi wojowali, tola budža tam dyrbjecž hišččže wjacny wojakow póšlacž, dofelž so na čhineskich wojakow dochla njemóža špušchžecž.

Afrika. Pretoria, hłowne město Transwaala, su žendželčzenjo wobšadžžili. Burowje drje chedža so hišččže dale wobaracž a su tež w poslednim čžaju někotre male dobyčža ščžinili, ale škóncžnje njebudže jim to tola ničžo pomhacž. Napschecžo tajkej pschemocy wšcha žnužitosčž ničžo njezamóže, a nimo toho je přenjozna horliwoščž Burow dale bóle woteběrała. Nětko žendželčzenjo hižo wucžinjeja, ščto z pschidobhym křajom započžnu. Tak dołho, hacž pschěhrawachu, rěčžachu pschecy, zo dyrbi Transwaal jamoštatny šlat woflacž. Nětko je žendželški přeni minister Salisburj žjawnje wuprajil, zo budže Transwaal t žendželškej provincy ščžinjent, kaž je so to z Dranjestatam z najmjeišcha po mjenje hižo štało.

Wšchelčžizny.

* **Rajštaricha žona** cyleje Němškeje je w tu šwili wudowa Karolina Mahowa rođž. Bergfeldec w Rošdorffje pola Darmstadta. Wona so 1794 w Mombarcže pola Michelstadta narodži a je potajkim 106 lět stara; tuž móže prajicž, zo je w tšjoch lětštokach žiwa byla. Šeje džěčžace

lěta slusachachu do 18. lětstotka, džewjatnaty je cyly pscheshla a pschecrozuje nětko do dwacytoho. Nětko je pola swojoho syna w Roszdortje žywa a hiščeje po čžele a duchu prawje čžerstwa, jeno zo stej wočži cyle zeslabnykej.

* **Wěsto Berlin** so k druhomu milionej wobydleri bliži. Hižo je ličba 1,850,000 tójšcho pschecročena. Za 24 lět wo cyly milion wobydleri wjac — to je kthětro spěchnje. W lěče 1877 z wulkim spofojenjom wozjewjachu, zo je milion pschecročentny. — Win ma 1,150,000, Hamburg 630,000, Mnichow 412,000, Lipsk 400,000, Wrótsław 376,000, Drježdžany 334,000, Köln 320,000, Frankfurt 225,000, Magdeburg 212,000 wobydlerjow.

* **Kat je katoliska cyrkej w Zendzelskej** w 19. lěstotku pschibywała, widžimy ze slědownacoho pschehlada: W lěče 1814 běšče w Zendzelskej (bjez Schotskeje a Triskeje) jeno 160,000 katolikow; žadny bishop tam njeběšče, jeno 4 japoschtoskej wifarojo tam běchu a 400 měšchnikow, kotřiž dyrhjachu wšchelafo iřhowani byčž a njesmědžachu so zjawnje jako katolscy měšchnicy pokazacž: dale někotre snadne kapalki bjez zwontownoho znamjenja, bjez wupshčenja znutřka. Wožu mřchu za tydžen jónu swjeczachu, modlitwy jeno mjelcžo spěwacž smědžachu. Dženja su so tamne 160,000 na połdra milliona rozmnožili; nad nimi poruczeja 1 archybishop a 17 bishopja, podpjerani wot 3000 swětnych duchownych a zastupjerjow wschitkich cyrkwinškich rjadow. Cyrkwoje, kapale, kłšchtry wřchudže wořjedž wulkich měštow nastawaja, krasnje wutwarjene, a nad nimi kraluje hordozne znamjo swjatoho křizža. Cyly blisko pschi Westminster-abtowni w Londonje twarja w tu khwilu katolsku katedralu, kotraž budže do najkrasnišchich twarow Londona slushecž. Pycha katolskich božich službow smě sebi na hařy a dróhi měšta zwěricž. Storo žana wuznamjenjena swójba njeje, kotraž by jenoho abo někotrych konwertitow njeměła. Wulkotny wustaw w Džforče, najkrasnišcho ležějacy, maja jekuicža, runje tak benediktinojo a swětni duchowni w Cambridge. Kardinal Vaughan, Londoniski archybishop, je po cylym kraju waženy a čžesczenty. Tež Anglikanojo (jendzelscy proteřtanczi) sami so prócuja, dale a bóle zas swjatoho Dřehorja Wulfoho (křž je přěnich mřšionarow do Zendzelskeje pošla) čžesczicž a na „knježniřku kralownu“ Křžžbjetu (najhórřichu njeřšchecželnicu katolskeje měry) zabymacž, a prócuja so, swoje cyrkwoje a bože služby pschec bóle katolskim cyrkwojam a božim službam podobne scžinicž. — Tak su so čžahy pscheměnik!

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 593. Jan Běrk z Budyšina, 594. August Filip ze Stoneje Boršče, 595. Michał Narěik ze Šunowa.

Dobrowólny dar za towarřstwo: A. F. 1 hr.

Swój lětny přinošk do pokladnicy **Towarřstwa Pomocy** za studowacych Serbow (1 hr.) staj zaplaćkoj: Marija Rjelkowa z Worklec. Mikławš Andricki z Raubic.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6875 hr. 31 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: W Khróscě za pıwko 50 pj., za dopisnicy k. Spólsko 40 + 10 pj., za palenc 10 pj., pisacže, štož chceće 20 pj., štyrjo wowčerjo na kóncu swjatych dnow 1 hr. 5 pj., za listno papjery 10 pj. (Hromadže 2 hr. 45 pj.) »Rozkolnicy« 3 hr. Delanska Patentna Komisija 60 pj. M. R. 20 pj. M. M. 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Žemřela je jotra Marija Šejduřchyna w Šhróčicach. R. i. p.

Čžiččej Smoterjec knižicžicžentnje w Maczicžnym domje w Budyšinje

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynačka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 24.

16. junija 1900.

Lětnik 38.

Čišeje słowježo wo audiency pola swjatocho wótea.

Raž nam hižo čytko 21. našchoho Posola powědašče, bě 8. meja t. l. za Serbskich a mnohich druhich Romskich pučowarjow najrjeńšich džen na cyłym puču do Roma, haj směm ze wschim prawom pschidač, najrjeńšich džen trach za cyłe žiwjenje. Wješy sebi hižo hdy pomyslił na zbožo čłowjekow, kotřiž móžachu Jezusa Křystusa jako Boha-čłowjeka tudy na zemi widžecž a słyshecž? A hlej, my mějachmy 8. meje zbožo, Jezusowoho widžomneho naměstnika tudy na zemi, tamnu twjerdu skału, na kotruž je cyła cyrkej zložena, widžomneho wjercha cyheje čišecžanskeje cyrkweje, našchoho wjelubowanoho swjatocho wótea Leona XIII. wohladacž a słyshecž. Zele radošćiwje hnujace myslicžki tróšchtowachu wschěch, kotřiž mějachy tehdom mjez polno 20,000 pučowarjemi wot džesacžich hacž do nimala dwanacžich na wulfoťnu audiencu čatač. Zo bě tute čatanjo, čišecženjo a počenjo mała pokuta, na tom ničto njedwělowašče, čim mjenje, čim mjeńšichy bě, abo čim bóle so počicž měješče. Ale wscha, cyłe wscha pokuta bě zabyta, hdyž radošćne žynki we wšelacžich jazych zaklincžachu a bližacoho banža powitachu a so njepšesta- wajcy wospjetowachu — wosebje hdyž wot 90 lět pohylenu postawu swj. wótea samoho wuhladachmy. Wotom wocžichny swjata Pěťrowa cyrkej, smědžachmy do swětkoho wožiwjacoho wóćka swjatocho wótea hladacž a tute hladasče mile na naš, na swoje swěrne džecži. Tute drohotne wofomiki njehodža so lěpje wopisacž, hacž hdyž na to dopomnju, kač so skoro kóždomu we wóćku šlyzy wjejošćenje a lubošćenje blykotachu. Swjaty wóte běšče rady kóždoho wosebje postrowił a z rufu powitał, ale to bě pschi tajkej mnohosći ludu njemóžna wěc, a tohodla njemóžachmy mój serbskej duchownaj našch serbski wotdžěl swjatomu wótečej wosebje pschědštajecž, kač to najprjedy chychmy a na čož sebi tež z wopředka našch hlowny wjednik myslesče.

„Œy w Romje był a njejšy swjatoho wótcu widzał“. bĕšche něhdy jónu wulki porok za Romskocho pučowarja. Ale čašy, hdžež smĕdžešche so swjaty wótcu zjawnje w Romje pokazacž, su so pšchemĕnile z čašom, hdžež maja njepscĕčelowje cyrkwie swjatoho wótcu w samym Watikanje kaž jatoho; dale, hdžž žo dopomniny na wysofu starobu Leona XIII., na wulke napinanje, kotrež tola kóžda tajka audienca za džewjeczđžeatlĕtnoho starca ma, dha smy wšchity cyle špofojem a wjeseli, zo smy swjatoho wótcu tak derje wobhladacž a šlyšecž mĕhli, hdžž nam z jasnym hłosom bamžowe požohnowanjo z dospołnym wotpusťom wudželesche. Tak bĕchu to krasne a lubozne wotomiki, hdžž smĕdžachmy tak blizko pšchi našchim swjatym wótcu pšchewnacž, jato joho šwĕrne džĕcži, a jomu wobfruczečž našchu šwĕrnošcž a džĕcžacu lubošcž.

Zajimawe tež hišcže je, šhtož nam archibiskop Freiburgski, dr. Nverber, pšchi wjeczornej zhromadžižnje pučowarjow hišcže wo swjatym wótcu powĕdasche. Dr. Nverber, kotryž mĕješche na samnym dnju wosebitu audienca pola swjatoho wótcu, njemĕžešche so pšchedžiwacž, kaž žiwý a jasny duch hišcže we štabym, pokhilenym starcu bydli, a kaž wobšchĕrnje a dokladnje so Leo XIII. za wšcho zajimuje. Wšchispomnjenje swjatoho wótcu k sejmskomu zapoščancej dr. Porschej, kotryž je so pšched 8 lĕtami přeni raz pola njoho pšchedstajil: „Šmój hižo starej znatej“, pokazuje, kaž dobry pomjatk hišcže swjatoho wótcu debi.

Škŕncžnje nahromadži knjež kapłan P. Scholta mjez šchžedrivyimi Šerbšfimi pučowarjami na 300 hriwnow jako swj. Pĕtrowy pjenježł a pšchepoda jŕn Monšgnorej N. de Waalej z proštwu, zo by tutŕn Pĕtrowy pjenježł swjatomu wótcu ruki dał jako znamjo šwĕrnošcže a lubošcže Šerbow k swojomu swjatomu wótcu, nawdaty wot Šerbškich Romškich pučowarjow.

Zawĕšcže tele swjate lĕto, wosebje pak audienca pola swjatoho wótcu Leona XIII. budže za kŕždoho z našchich Romškich pučowarjow rjane wopomnjecžo za cyle žiwjenje; wobfruczenjo w našchej swjatej katolskej wĕrje a šlyny naštorč k njepowalnej šwĕrnošcži k teje swjatej cyrkwi, kotruž wšchobmĕcný Bŕh sam tak widžomnje šchituje a wjedže.

P. Š., kapłan.

Dr. Šendrič Brück, nowošwĕczený Mohučžski biskop.

(Wotracžowanjo.)

Šo čžitanju lišĕžiny nowy biskop klecžo bamžej šwĕru a poslušachocž pšchisahašche a šlubi, bože šlowo šwĕdomicže wĕrivyim přĕdowacž, sam pak póččiwje žiwý byčž, wšchĕm z najlepšchim pšchikladom, a škŕncžnje swjatŕcžnje swjatu katolsku wĕru wuzna. Na to šĕžehowasche boža mšcha, kotruž nowowuzwoleny biskop z dobom z konsekratorom šwĕcžešche, tola pšchi wosebitym woltarju. Šdžž je graduale so wušpĕwało, wŕn zašy pšched konsekratora štupi, kotryž joho nětko naležnje wo pšchilušchocžach a winowatošĕach, kotrež na njoho jako biskopa čžakaja, rozwucžowasche. Na to so nowy biskop pšched woltarjom na wocži lehny, kaž to tež pšchi drubich šwĕcžiznach bywa, n. pšch. pšchi mĕšchniškej, mjez tym zo so litaniya wo wšchĕch swjatych špĕwasche. Na škŕncu archibiskop pšched nim na zemju pšchĕštrĕnoho biskopa trŕjcy požohnowa. Woprawdže jimacy wotomiki! Šdžž bĕ zaš stanył, so jomu wocžinjene šĕčĕnške knihi na šhribjet položichu ze znamjenjom, zo ma so pšchifaznyjam evangelia štajnje a cyle podečžinyčž. Nětko jomu wšchity biskopja rucy na hłowu položichu, Duha swjatoho za njoho prošcho, a konsekrator tohodla: Veni Creator Spiritus

zaspěwa a mjez tym, zo kšór w spěwje pokračowasche, žalbowasche wón wuzwolonomu, kaž so nowy biskop stajnje psichi swjecziznje mjenuje, hłowu a ruch ze swjatym kšichjom (křezam) woznamjenjejo, zo so jomu nětko wjetšcha móč přehpoda, hacž jako měšchnik wobšedži. Na to nowy biskop biskopski kři (bakulum) do ruki dósta jako znamjo, zo ma bycž wyšchšchi pastyr swojich wosadnych, dale přerščežen, woznamjenjacy muzki zwjazt, kotryž joho ze swjatej cyrkwi, joho duchownej njewjestu, wobdawa, a šfónčnje dósta ščešnske knihi, kotrež dotal na ramjenjomaj mějeje, do ruki, dokelž je biskop jako nastupnik japošćotow, wosebicže winowaty, bože słowo přédowacž. Nětko so nowy biskop zaly k swojomu woltarjej wróći a pokračowasche w božej mschi hromadže z archbiskopom; zo woprowanjju bu wot naspomnjenych biskopow zaly ke konsekratorej wjedženju a přehpoda jomu dvě swěcy, dwaj kšlěbaj a dwaj sudkaj wina. Z tuthym woporom so woznamjenja, zo wón nětko swoje žiwjenje (přehpótajene z kšlěbom a winom, jako k žiwjenju najbóle potřebnymaj) Bohu woprjuje a zo chce žiwj bycž po słowach křhřstusowych: Dajće swoje swětko swěcžicž přšed cžłowjekami, zo woni wasche dobre skutki widža a Wótca kšwala, kotryž je w njebjecach. Wót nětka wobaj, konsekrator a nowy biskop, hromadže na hłownym woltarju božu mschu swjeczešchtaj, psichi swjatym wopravjenju wobaj samšne swjate woblatko wužiwaschtaj a ze samšnoho šelucha najšwecžišchu křej pijechtaj, z cžimž sebi najrjeišcho bratrowštu lubošč a wjednoczenjo wopofazataj. Šdnyž bě archbiskop swjatocžne biskopške požohnowanjo wudžěl, nowomu biskopu biskopštu infulu na hłowu staji, rukajcy tšny a tež přerščežen a tak wudebjenocho k joho biskopškomu štolej dowjedže. Z tuthym so woznamjenja, zo ma nětko nowy biskop prawo, wschě psichiškušchnošče biskopa dopjelněčž.

Šo intronifaciji, to je po přėnim pošhdnjenju na štol, dawasche sebi nowy biskop wot pschitomnych duchownych hořdowacž z tym, zo tucži jomu ruku wofošchachu. Šo šfónčnym hořdowanju konsekrator Te Deum zaspěwa a nowy biskop, wjedženy wot tšjoch biskopow, džěšche po cyrkwi přėni křóč lud žohnujo a so jomu jako joho wyšchšchi pastyr w pošnym ornacže pokazujo. Něšotromužškul štipichu šlyž do wocžow, hdyž přėni křóč swojoho biskopa wušlada. Še to tež wopravdže cžěščomna poštawa, je to rjany biskop, tak podobnje sebi do wušow šchutotachu. Š zawěšče! Šoho njedyrbjalo jimacž a šchtó njedyrbjalo zacžucž hluboko we wutrobje cžucžo wobdžiwanja, hdyž widži šchėdžiwca ze šlėbrobělymi, kudžerjaty, dolhimi wlošami, z mišym a blyščezatym wóčškom? Š woltarjej so wróčiwšchi, wudžėli nowy biskop přėni raz swjatocžne biskopške požohnowanjo. Na to pschibližowasche so pomalu k archbiskopu špěwajo a so džakujjo za wot njoho dštatatu swjecziznu trójcy so poškoniwšchi: ad multos annos, to je, njech cži Wšh tón Šnjež hšchče mnohe lėta k špšchomu joho cyrkwi dari!

Z tym so swjatocžnošč šfónčji a nowy biskop bu zaly we swjatocžnym cžahu, kaž přėdy, do biskopšcho hrodu wjedženy, hdyž z zbožopšchězja towarštwow, swjedžėššcho komiteja, wyšchnoščow a wšchelach deputacijow pschija. Ze zhromadnej swjedžėšškej hofčini a zhromadžiznu wječor so žadny swjedžėšš šfónčji, na kotryž budža Šohuczenjo zawěšče hšchče dolho špominacž.

(Šfónčzenjo pschidodnje.)

Š Ružich a Šafšje.

Š Šhróšcje. (Šrupežanjki procesion.) Šjatk 1. junija bėchmy šo nahladna cžrjódka ludži do Šotrowa hromadu zeshli, hdyž šmy božu

mšchu křtycheli, dóstachmy tež požohnowanjo z Najswjeczišchim. Po božej mšchi podachmy so na dolhi czežki pucž do Krupki; kujez kanonikus sacat Herman pschewodžesche nas hacž na hórku k swjatomu křtyžej, wot tam wróći so zasj domoj, my pak krocžachmy dale. Šdyž běchmy ludži trochu pschehladali, naliczichmy jich 264. Pucž běšche rjany, přeni wječzor smy w Gottleubje pschenocowali, tam mějachmy sřladnosč, z knjezom měšcjanostu porěčeč, mjenujey tón nas proschěšche, zo bychmy pschěz jich město zasj spěwajo šchli, sčtož hacž dotal wjac bylo njeje. Tuž budžemy pschichodnje, smy-li živi, tak cžinicž. Sobotu pschipołdnju dokonjachmy pucž hacž do Krupki a buchmy tu z rjanymi słowami pschěz jenoho duchownoho knjeza powitani. W Krupcy pschězřinichmy rjany cžas jenož z modlenjom a spěwanjom litanijow a křluschow. Póndželu nastajichmy so zasj na dompucž, a tón dobry knjez duchowny pschewodžesche nas hacž do lěsa ke Giersbergej, ze 6 hřorhowjemi, rozžohnowa so z nami a porěča zasj jara hnujace słowa. Potom krocžachmy najprjedy pschěz wulku horn, a wječzor w 11 hodžinach dóndžechmy hacž do Širna, hdžez pschenocowachmy. Wntoru rano běšche tam w 5 hodžinach boža mšcha, potom džěšche pucž zasj dale, domiž do Wotrowa dóndžechmy. Tudy powita nas knjez kanonikus a wjedžesche nas do cyrkwoje, hdžez potom Najswjeczišche wustaji a požohnowanjo da. Wot jow rozbróřichmy so do wschěch rózkw serbskeje Łuzicy. — Da-li Bóh, nazymu zasj do Krupki prawje bohacze póndžemy! To prosj

J. Š.

3 Nowje Wjesli. Zaúžemu wutoru wotně so tu kwas, druhi w běhu jenoho měšaca w tymšamym domje. Šdyž běšche Bóh na přenim mjetał do hosczi ze sučhom, na druhim bě póskat najrjeišche sřbucze wjedro. Mjany bě kwas a sčtož jón hiščeje porjeišchi, bě to, zo běchu tam widžecž zasj jónu družki we swojej cžestnej draječe; ale jenož jara malo, bě jich 4. Nladžijamy so, zo njeběchu to te jenicžte, kotrež móža w tutej rjanej draječe potazacž, a zo na pschichodnych kwasach zasj wuhladamy družki, ale wjele, wjele wjac, kaž hacž dotal. Šdžda družka njedž so potaza jako družka!

Nad bychmy zřonili, cžohodla njedhadža družki řhodžicž. Šdyž so řjeňuje, zo je to droha wěc, na to wotmořwimy: to njeje wěčno. Pschirunajmy: družka da za řchórcuch 4 hr., je hižo rjany za tón pjeněz a řdždy řróč hodži so wupřofacž. Njedružka da za řalu z najmjeišcha 8 hr., a dóstanje-li ta něřajki blař, dyrbi zasj nowa bječ a ta njeje tuńšcha. — Rubišchko, wokořochijace, za družku je za 1 hr. 50 pj.; druhe njeřsu tuńšche hacž 12 hr. a to hiščeje bjez řrodli, kotrež drje tež niže 3 hr. njeřsu. — Družka řřeba pacžerje: ma-li je sama, řu tola hižo za 1 hr.; a na cžas žiwjenja řu; družče banty na kwas so hodža wjac řróč, haj tež za wjacj lět; placža hromadže na 12 hr. Njedružka dyrbi tež mēc banty, pod řhubu a wokořo hřowu, njeřsu zawěšče tuńšche hacž družče, a nimo toho placži mēca na 6 hr. Licžimy: Družka: za řchórcuch 4 hr., za rubišchko 1 hr. 50 pj., za pacžerje 11 hr., za banty 12 hr. Hromadže: **29 hr. 50 pj.** — Njedružka: za řalu 8 hr., za rubišchko 15 hr., za bant 12 hr., za mēcu 6 hr. Hromadže **41 hr.** Ščto je potajřim tuńšche? — Dale řěřa: družki njemōža same domoj hič, pschidamy; hdyž je jich wjac je wř, njeje to řřeba, njedž du hromadže. Šřhodža řřasř njedružki same domoj? Nē, dyrbi tu byč obligatny pschewodnik řobu, kotřnj řo družčžich řohřow jara řoji. Dale řěřa: družki njemēdža na řejach ředžo wostacž: to drje řo tež najbóle njěřtajuje, ale jeli tež řy, to tež hiščeje řwēt

njepadnuje, wschat we wsy tež kłosej warja, a tam smě potom družka tež jedźecy. — Tuž: družki, pokazuje so tež jako družki! a **njepodpjerajće tamne, ja fotrej družca drašta wjacu njeje!**

W Nowej Wjesch je srjedu 13. junija boži wohań wudyril. Walešce jo pola Schēnec a Zurec, fotrajž statokaj jo wobaj docyła wotpalischtaj. Wuschol je wohań, kaž so powěda, pschez to, zo su sebi džeczi ze zapalkami hrjafale. Němale wscho je w płomjenjach wostało, dokelž ludžo njesju doma byli: wbohim potrechenym je njezbožo žalostnu schtodu pschihotowało. Zawejeće bndža smilne wutroby jim k pomocy hotowe. Něženczanska sykawa, fotrajž bē přenja na měsece, pilnje dželasche a sežini, zo z wohnjom njesju hišćeje 3, 4 dalsche žiwnosce sčle. Wtynu so hižo palešce. We wohnju zahiny psyk a žwinjo so wopali.

3 Kufowa. Wějachmy w tutym tydzeniu w Koczini wulki serbski kwas. Na njón pschindžechu pschihadowarjo z daleko na wopyt a wobhladowanjo; a to jedyn student ze Schwicy, jedyn z Bellinzona w Italstej, jedyn z New-Yorka w Americy a druzy; tuczi w Lipsku studnju a wužichu pschiležnoscy, jónu serbski kwas wopytačy. Njeběchu to hišćeje w žiwjenju widželi. Wobhladowachu sebi tohodla z wulkej zajimawoscy hodžiny dolho wschitto najdokladnišcho. Pschi tom mi pschecy a pschecy zas wuznawachu, kať rjenje so jim wscho to jow spodoba, wosebje pscheczelnive serbske waschnjo a ta rjana, krajna drašta, w fotrejž bēchu nasche žony a knježny tu pschisčle. — 3 křwalbu za naschu wosadu (z druheje tu tež bēchu, wězo wschē bohuzel bjez pschihoduceje kwasnjeje drašty) a z wješloscy móžu pomničy, zo bē so na **poł sta** družkow tu zhromadžiko! Kať rjany bēšce to napohlad, kiž so tu cuzym hoscjom posticzi! Wjeselachu so wulcy jara a wobrazowachu sebi cyłe kwasne žiwjenjo a napisachu sebi wschē rjane waschnja pschi tym, zo bychu wschitto to w swojej domiznje swojim pokazacy a rozpowedacy móhli; a chcedža sebi tež knihi kupicžy, zo bychu tute rjanosce a waschnja študowali. —

Wěčeje, lubi čitarjo, kať su wschitcy knježa biskopja a duchowni (bēšce jich wjac stow) a wosobni pucowarjo w Romje naschu draštu mjenowali? Draštu **ponižnosceje a počeziwosceje**, kiž je pschi tom kať wosebiečeje rjana. Něždomu dobromu kichesčanej so tute stowa lubja a spodobaja. — A wěčeje wy, kať su wschitcy knježa tych Serbow mjenowali, fotřiž so tuteje drašty zdaluja atd.? Šnano to kóždy sam zhuda a jelizo nie, to rad wozjewju, sčtož su nam biskopja a duchowni a druzy prajili; praju pať hnydom telko: te stowa so njebychu wschēm spodobale. Š.

3 cyloho swěta.

Salsta. Njedzele dolho su so něotre katholicam wosebje njepscheczelske nowiny pohóřschowale, zo dyrbja lutherscy kadecža a wojacy pschi procesionje na Bože Čžěto w Drježdžanskej dwórstej cyrkwi stražowacy a so psched Najswjećišchim Konicž. Kunjež bē minister w sejmje zjawnje rozestajal, zo su tam wojacy jenož jako čžestna straža za krala a kralowinu a nie božich službow dla, njedachu nowiny tola mēra a psjachu dale. Škōncžnje je nětko kral postajil, zo dyrbja pschi procesionje so jenož katholiccy wojacy za spomnjenu službu bracy. Šwjatocžnoscy je to zaměčeje spomōžne, hdyž su jenož tajcy pōdla, kotřiž jeje hōdnoscy rozemja. Tamnym nowinam móžemy

potajfim za jich prócowanja jenož džakowni byč, runjež z lubošće k nam njenutkadowaja. Wjele džakowniški pak bychu jim Drježdžanicy katolikojo zaměšće byli, hdyž bychu so sterje lěpje za to starale, zo by so sylam tamnych dundatow zastup do katoliskeje cyrkwje zakazał, kotřiž pschi kóždej swjatocnej pschiležnosći ze swojej wežipnosću a swojim husto došč nješkodnym zadžerženjom pobožnym femscherjam pohórščk dawaja.

Němska. Sejm je wutoru swoje posedženja na tute lěto wobzamknył. Naž bě woczakowacž, bu namjet k rozmnoženju wójnškich kóžow pschuwzaty, kaž bě jón komisija wuradzila. Našče wójnške kóžowništvo dyrbi potajfim pschichodnje ze 34 wulkich kóžow wobstacž, k čomuž potom hišćeže wschelate male a trjedžne kóže wschěch družinow pschiindu, kotrež maja pak pschi wulkich, pak samostatuje we wukraju swoju słužbu. 11 wjetščich a mjenšich kóžow ma so nimo toho twarič, zo bychu trjebaj wobščkódžene abo do-džeržane huydom zastupieč móhše. K zaplaccženju nowych kóžow budža wschelate dawki powyschene, kaž na cuze wina, piwa, na wěšte pschekupške papjery atd. Wosebje dyrbi tež burša, tutón pjenježny hermanf, na kotrymž so wschědnje miliony dobywaja a zhubuja, wjacu płacžicž. Zeje zastupnicy tohodla w sejmje žałoštnje storižachu a hrožachu z dobom, zo budže cyłe němske pschekupstwo pod tym sčkódowacž, njenamakachu pak storo nihdže sobuzelnosće, kšiba pola socialdemokratow, kotřiž bychu tutych pjenježnikow loško tohodla wot wjetščich dawkow wuswobodžili, dokelž je mjez nimi wjele židow. Pschi wuradzowanju bu wot sejma tež pschecžo wuprajene, zo bychu knježerstwa wukrajnym džělaczerjam polóžale, k nam pschicžahowacž, zo njeby wosebje ratařstwu pschecy bóle na džělaczerjach brachowalo. Tu chcemy huydom pschispmnicž, zo chcysche prusse knježerstwo radšcho italskiki džělaczerjow pschispušćicž, hacž pólskich abo ruskich. Štalski minister znutikownych naležnosćow pak je jim tutu nadžiju trochu sfazył. dokelž je na wschěch měsčžanostow fokolpis póštal, w kotrymž psched wucžehnjemom do Bruskeje warnuje, měnjo, zo maja so na lamnych kublach džělaczerjo jara hubjenje, To drje je kšetro pschehnate, pschetož porno surowomu hubjenstwu w domiznje by tu pschecy hišćeže złoto bylo, njehodži pak so tež přecž, zo so rycžerkublerjo w narańškej Bruskej za swojich džělaczerjow, wosebje tež, sčtož wobudylenjo nastupa, jara hubjenje staraja a k tomu hišćeže došč hrbje z nimi wobščadžuja.

— Zańdženu wutoru swjećachu w Cislebenje jubilej šdomištowlětnoho wobstacža zwjazka hewjerjow Mansfeldskich podkoptow. K tutomu swjedženjej běchtaj tež němski kejžor a kejžorka pschijěloj. Na postrowjenjo pschěz tamnišchoho měsčžanostu wotmošni kejžor, na to pokazuju, zo dyrbjeli swoje wotpohladu z krutosćju dopjelnicž pytacž po pschilladže Lutherowym a Gustav Adolfowym. Wězo je kejžor prajieč chcył, zo dyrbimy w našim stutkowanju wobstajnosć wot Gustawa Adolfa wuknyč, pschetož zaměry a wotpohladu su tola pola našchoho kejžora čisčisčiche a lěpsche, hacž pola tamnoho wječcha, kotryž je z nahrabnosće za cuzymi krajemi w 30 lětnj wójuje njewuprajomne hubjenstwo na cyly němski kraj pschinješt. A hdyž kejžor dale praji, zo dyrbimy kručže stacž k wěcy ewangelskeje, t. r. lutherskeje wěry, dha chce wón to wěšće jenož privatnje mēnicž, pschetož jako kejžorej stoji jomu joho katolscy poddanjo runje tak blizko kaž lutherscy.

Rakuska. Radžija, zo budže knježerstwo ze sejmom zasj porjadnje wuradzowacž móć, njeje so dopjelnika. Młodži Čěšcha njejsu so hańbowali, wot

njerozomnje nacionalnych Němcow nawuknjenu obstrukciju hač do kónca naložowacž. Hač do połnočy woni pistachu, rejachu a čepjechu z pulkami, zo słowczka rozemiecž njebě, doniž stónčnje ministerpräsident Körber po rozmólwenju z kejžorom sesiju nještónčiji a sejm njerozpuščjeji. Nětko budže jo zasy dyrbjecž khwilu po znatym § 14 bjez ludowoho zastupjerstwa fneječič. Pšichod je njewěsty a čěmny.

— W Kralowje swjećesche universita swoj 500 lětny jubilej. Universita ma sławnu zańdzenoscž, wo čimž hižo mjeno Kopernikus samo jasnje swědeči. Bjez džiwa tohodla, zo bě wobdželenjo na swjedženju powšchitkowne. Tež swjaty wótc bě wošebite zbožopšhecžo we wobščěrnym pišnje pošlat. Njany dopořaz swojeje stajnje wobšhowaneje nabožniwošće, kotruž tež bamž we swojim liščje šhwalobnje wuzběhuje, pošlicžachu něčzišči zastupnicy university, zo kleczo na słowa bamžowoho pišma posłuchachu, w kotrymž jim swjate požnowanjo wudželešče. Njedch wšjoka šhula, kotraž je něhdy tež naščeji Šakkej blizko stała, pod božim šchitom dale škutkuje za wěru, wědomošć a prawu narodniwošć.

Rom. Swjaty wótc je po krótkim nazymnjenju zasy dospołnje strowy a čeršty a je hižo zasy wjetsche audiency wudželał. Š pšchewywanju pučowarjow šfecžoho rjadu w Romje chcemu tu hiščeže pšchispomnicž, zo je měšnik ze Šchlezynskoho procesiona, farar Birke ze Städtel-Deubus, tam nahle zemřel. Wón bě jubilejste cyrkwy wopytal, wječor pola swjateje špowěbže byl a rano wopor božeje mišče swjećik; po šwedanju namafachu joho mowoho na swojim stole sedžacoho. Pšichi wščeji zrudobje ma tajka šmjercž tola tež wjele rjanoho a tróšchtnoho.

Španija. Njeměry dawkow dla traja dale. Wulko-pšchepucy we wjetschich městach chcedža wšchity swoje pšchepuštwu na khwilu zwožicž, jeli fnejerštwu žanoho z nich š placženju nuzuje. Š tomu pšchisřdu njeměry mjez dželačjerjemi, wošebje w podkopkach, kotřiž po tšjacach pšchewawaja dželačž. Ministerium Silweta chce špicžowanja z krutošču poduřcž, šhtož budže jara čžežko.

Čhina. Štrach pšched Borekami dale bóle pšchiběra. Tuta šetta, kotraž jo přjedy To Tao Hwej abo „zjednocženštwu wulkooho mjecža“ mjenowasche, ma pšchisřnikow po milionach mjez wšchědnym ludom, ale tež na kejžorskim dworje. Samo kejžorka-macž, kotraž ma wšchu móč w rukomaj, z najmjeřšča mjelcžo z nimi džerži, dokelž je pošna nješchecželštwu pšchecžiwu cuzym. Zapóšlancy europškich mócnarštwow su dotal w dospołnej pšchezjenošči wuštwowali, tola z jednanjom šanym njebudža měca wunuzowacž. Cuzy wojacy, kotrychž so pšchecy wojacy pošla městow Tientsin a Peking hromadži, budža drje dyrbjecž zběžkarjow pšchewinyč, a tež to nje poradži so bjez čžežkich wojowanjow. Nadžijomnje wostanu mócnarštwu pšchezjene. Poslednje powěšče praja, zo su čhinescy kejžorscy wojacy kanclera japonskoho zapóšlanswa morili, šhtož by nje pšchecželšte zmyšlenjo čhineskoho fnejerštwu dopořazalo.

Cuzych wojakow, kotřiž do hlownoho města Peking čahnu, je 910 jendželškich, 350 němskich, 300 ruskich, 158 francóžskich, 104 amerikanškich, 51 japanškich, 40 italskich a 25 rafuskich. Po puču chychče 3000 Čhinesow patrolju, ze 16 žendželčanow wobštojacu, wotrěžnyč a popadnyč, buchu paž zbicži a 40 z nich morjeni a ranjeni.

Afrika. Nunjež su swoje hlowne město pšchepodali, chcedža Burowje dale wojowacž, a su tež wšhelake mjeřšche wojowanja z dobrym wušpěchom

wjedli. Poslednje dny su generalej Bullerej dalschi pucž do Charlestown-a zmužiče wobarali a je tam něšto žendželczanow padnyło; general Buller „jo nadžija“, mjenje hač što; jeho nadžije pak jo, kaž je znate, husto mola — W Pretoriji su žendželczenje wjetšchi džěl swojich jatych žahy nadescht kotrychž Burowje najsterje njejsu wotwjesč mólhi. 150 officirow a 3500 wojakow bu tak nadobo žahy swobodnych, jenož 900 su Burowje do druhich městnow pschewjedli.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 596. Jan Wjerab z Budyšina, 597. Hana Jerškowa ze Stareje Cehelnicy, 598. administrator Michał Šewčik w Lubiju.

Sobustawy na léto 1899: kk. 815. Pětr Wjerš z Rachlowa, 816. Hana Jerškowa ze Stareje Cehelnicy.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworjn.

Dale su woprowali: M. Š. z B. 10 hr., njemjen. z měsčanskeje wosady jako džak za dóstatu pomoc 3 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale je so woprowalo: Njemjen. z měsčan. wosady jako džak za dóstatu pomoc 3 hr.

Za cyrkej, šulu, kěrchow a stacijóny w Lubiju: Grólmusowa z Budyšina 10 hr., N. N. 5 hr. 25 pj., Jurij Lukaš z Budyšina 2 hr., K. A. B. H. w Sakskej 8 hr., N. N. 1 hr. 35 pj., přez k. Wincarja z Worklec: na Hešic kwasu w Nowej Wjesy 17 hr. 23 pj., na Bětkec kwasu we Worklecach 23 hr. 50 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježďanach-Janowym měsće su dale woprowali: Jänichowa w Budyšinje 1 hr., J. S. 50 pj.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6882 hr. 56 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: z pichlikom z »Włady« hrajachmoj kaž židaj 1 hr. 50 pj., po puću nahromadźich 20 pj. Hromadže 1 hr. 70 pj. Na Šunowskich krěciznach: zo by so cyle na njón njezabyło 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Hłosy za přidawk kěrlušow Pobožneho Wosadnika njejsu hišće w čišću. Chcu naležnosć spěchować a prošu hišće wo sčerpnosć.

Skala.

Džeń 23. junija budže sudnistwo žiwnošč čisło 3 w Nowej Smjerdzacej (buschščeney) pschedawacž. Džělawnim a hospodarskim ludžom je pschiležnošč polficzena, z małym nawdawkom statok kupicž. **Škola z Pěstec.**

Swob. Zjednočenje katholских wučerjow serbskeje Łužicy změje swoju přichodnu zhromadźiznu srjedu, 27. junija, popołdnju wot 3 hodžin w Baconju. **Předsydstwo.**

Towarstwo Serbskich Burow za Halbicjanstu wosadu změje na swj. Pětra a Pawoła popołdnju w 4 hodžinach zhromadźiznu pola Brězanc w Halbicach z pschednosćkom knjeza Kotle z Šhróbsčic.

Wo prawje bohaty wopyt prošu

pschednistwo.

Za sličiwdužace stowa, kotrež im pschecziwo Hanje Rachelowej a Hanji Czochowej ze Schunowa zřeczala, z tutym wotprošuju.

Marija Bajchtowa w Schunowje.

Čištweč Smolerjec knižicisćowjetnje w Mačićnym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w knihařni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěški plaći so wot małoho rynčka 10 pj.

Sludowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 25.

23. junija 1900.

Lětnik 38.

Stručle podawki we wótcnym kraju.

3 Wechselburga su spodzowne nowiny pschischle. Zo bychu so powěsjeze, kotrež w scěhowacym podamy, lěpje zrozemite, chcemy něšto pschedspomnić.

Wobsedzerjo wulkoho knjejtwa Schönburgskoho wječchowstwa, starostawny splah, su wjele lěstotkow dolho mjez přemimi zemjenjemi Sakskeje. Dom Schönburgski, kiž do njewotwisnych, prjedy soweränskich knjejstwow sluscha, dźěli so do dweju linijow, wječchowsteje a hrabinskeje. Wot lěta 1542, hdyž jo Saksa z mocu do protestantstwa pschewjedže, běšče dom wječchow kaž tež hrabjow Schönburgskich protestantski. W lěće 1822 bu přeni staw tohole doma, wječř Eduard, založer linije Schönburg-Hartensteinskeje, katolski. Na tón podawł pak jo po přemim rozhorjenju sforo zas zabu, dofelž wječř Eduard jo do Rakuskeje pschěshdli.

Wulkotne pak bě rozhorjenjejo po cyłej Sakskej, haj cyłej Němskej, hdyž 47 lět pozdžišcho tehdomnišchi wobsedzeř hrabja Karl Schönburg-Wechselburgski tujamu krocěl ježini. Ze swojej mandželskej Abdelhajdu rodž. swobodnej knjenju z Necheren-Vimpurg bu hrabja Karl na dnju swjatoho Józefa (19. měrca) 1869 w Romje do klina katolskeje cyrkwy pschijaty.

Njespokojnosć z tutym skutkom zmužitoho pschěswědženja jo hač do dženinischoho dnja njeje stajila. Na wschelake waschnjo je jo hrabi Karlej to pokazowało a je wón wofebje dla božich službow we swojej hrodowstej cyrkwi někotrežtkuli zadžewki pschětracž a pschewinycz měl. We Wechselburgu pschi swojim hrodže mějesche starostawnu, rjanu cyrkej, kotraž bě w běhu lět cyle zanjerodžena a jo njetrjebasche. Za bu zas krajuje wobnowjena a móže jo nětko parla krasnych cyrkwjow nascheje wótcžiny mjenowacž.

W tej cyrkwi jo wot hrabje Karla sem zas porjadnje katolske bože služby dźerža. Kaž hrabja Karl, tak tež nětk po joho smjercži joho syn hrabja

Soachim Schönburg nie jeno swojim katolskim domjacym, ale tež zwonkownym katolikam dowola, zo smědža na božich službach tam pschitomni byč.

Bychmy sebi myslili, zo dyrbjalo to kóždomu prawje byč, kiž je sprawnje zmyšleny, zo je katolskim kšefežanam tak pschiležnosč postičžena, po swojeje wěrije swojomu Bohu služić. Tola tomu tak njeje; lutherski farač we wšy Wechselburgu je tomu wschelako zadžewáč pytał. Wosebitu pschiležnosč poba jomu našch swjedžeń Božoho Čžěla. Woni abo tamo lěto bě z wěže swojeje cyrkwje wuhladał, zo hrabja we swojeje zahrodže dawa wobkřad z Božim Čžělom džeržecz. Tuž joho pola swětnjeje wyschnosčeje wobkřorži, a isčěhw toho bě, zo so hrabi to zakaza.

Pšchindže wschał hiščeže hórje. Njewěmy, sčto je wscho mjez tym so stalo. Tola lěta 3 dny do Božoho Čžěla hrabja Schönburg wot wokrějneloho hejtmansřta w Lipsku wozjewjenjo dósta, zo katolikojo, zwonkowni a Wechselburgscy, kotsiž do hrabjowych domjacych nješluchaja, wjac pschi božich službach w hrodowisfej cyrkwi pschitomni byčž njesmědža; za kóždoho tajkoho wopytarja božich službow, kotrohož by hrabja pschipučezil, ma 100 hřiwnow křostanja płacizć. W tu křiwilu tam pschi twarje železnicy w dole řeki Kamjenicy wjele stow křudnych katolskich džělaczerjow ze wsčěch krajow džěla. Swjatkki bě z najmjeńšcha 300 ludži w hrodowisfej cyrkwi we Wechselburgu w kemschach. To je wěšče pscheczjwnika katolskeje cyrkwje tak rozmjerzalo, zo je džiwajo na blizki swjedžeń Božoho Čžěla rucže kroczele czinił, zo by swjatoczny wobkřad z Božim Čžělom w hrodowisfej zahrodže skazył. Šacžrunjež najwjacy džělaczerjow zakaznju hižo wědžachu, dha tola wjac hacž poldra sta kemschi pschindže. Na swjedženju samym běchu pieczjo žandarmoj do Wechselburga komandowani. Přěni z wyschšchim žandarmom hižo rano $\frac{3}{4}$ pschindžechu. Woni wschitke zastupy k hrodej wobšadžichu, praščachu so kóždoho kemscherja, hacž a kał do hrodu šluchaja, a napisachu sebi joho mjeno. Šrabja běšče poruczil, zo so policajisfej mocy žane pscheczjwjenjo stalo njeby, tuž hižo wrótnik wschitkich wotpofaza, kotsiž prawo zastupicz njemějachu. Tež 8 matych šchulskich holeczatow w běnych draščach, kotrychž starschi w kņejsisfej službje nještoja, tosame potrejchi; dyrbjachu zasny z dwora won a hótcy płakachu.

Šacžrunjež so desčezil džěšče, tola něhdže 50 džělaczerjow tam psched wrotami wutra, zo bychu z najmjeńšcha po božich službach móhli do cyrkwje dóńcz a k Šbóžnikej w najswjecišchim sakramencze so modlicž. Wnozy z nich wótse płakachu. Proccsion desčezja dla won hicž njemóžešče a wotbu so w cyrkwi.

Wechselburgski pastor, kiž je so pschi wjacorych pschiležnosčach jako wosebitu njepšcheczł katolskeje cyrkwje pokazal, bě tónsamny džěń do kypjelow wotjěl, joho pomocny duchowny pak bě na cyrkwinu wěžu schoł a tam hodžiny dolho pschebnywał, zo by wot tam wschitko wobkedžbowal a pschehladał. Tež druhe lěta je tamnišchi duchowny z wěže dele proccsion wobkedžbowal, pschetož wot deleka žadym człowjek wobkřad widžecz njemóže.

Al czohodla je tajka zakaznja so dala? Wotmołwjenjo ma wufaz wokrějneloho hejtmansřta, „dokelž wobkřad swědomija protestantow rani . . .“ Al tola wobkřad ničtó widžecz njemóže — křiba zo na wěžu zalěze!

Njedželu mjez Božim Čžělom běchu zas 3 žandarmowje we Wechselburgu a zas někotrych, kotsiž do cyrkwje džechu abo z cyrkwje pschikřadžachu, zapisachu.

Wo tutych špodživnych a doseč zrudžacych podeńdženjach njetrjebamy ničžo pschistajic — wone so same sudža. Róždy so prascha, šchtu chce wyschność z tajkim wustupowanjom docpěć? Chce wona katolikow pschěz to za protestantismus dohycž pomhacž abo chce jich z tym, zo jim móžnosć, po swojej wěrje žiwi bycž, zaraczi, do lěhwa socialdemokratow zahnacž? Měnimy, zo ma tych našch luby wóteny kraj zawěrnó hižo tak doseč.

Podawki we Wechselburgu su tajki mały wobraz za to, kať je we swojim čaju reformacija so rozchěrjala, a kať su wobohi lud z mocu do noweje wěry nucžili.

Tola někotre praschenja mamy. Šchtu drje bychu našche nowiny prajile, hdy bychu ze Španiskeje abo Tyrolskeje abo druhdže powěseče pschisichle, zo su tam protestantam, podobnje kať we Wechselburgu, z policajskej mocu zakazowali, swoje bože skužby wopytacž!? Šacžtežto žane z našchich nowin słowcžo njespokojuocze změje pschecžiwó tymle zrudnym podeńdženjam we Wechselburgu? — Tu so we Wechselburgu katolikam zadžěwa, katoliske bože skužby wopytacž. Šryje suadž so za tutej zakaznju tajny wotpohlad, tajkich katolikow dale a bóle liwkich pschihotowacž, zo bychu zrali byli k wotpadej? Ludy so takle šurowje wustupuje. A šchtu činja protestantscy duchowni ze Šakskeje druhdže? Z domolnošču a pschipóznacžom wyschnošče, krajnoho konsistoria, znjeměrnjuja lud w Čěšskej a druhich katoliskich krajach, a žiawnje jich namohńweja k wotpadej wot swojeje wěry! Pschecžiwó tajkim njesprawnoščam dyrbi so žiawnje wustupowacž.

3 Łužicy a Šakskeje.

3 **Budyšćina.** Mjedzelu, 17. junija, hnydom po nyschporje wuczeže towarštwó katoliskich rjemjeslnikow, na 60 muži, do Šornjeje Riuy, zo by tam na Šórnikec=Šudžic ludy so z ptakafělenjom zawjeseliło. A tutej zabawy běchmy tež swojich čěstnych šobustawow a špěchowarjow pscheprošyli, a něhdže tšicěčo z nich tež bóřzy za nami pschidžechu. Mjez nimi wjeleđostojny knjez protektor towarštwá, knjez kantor Š. Łuicžanski, pschewodžany wot čěstnoho pschědnydny kanonika Šóbmanna a viceprášesa direktora Nowaka, wyschšchi wuczerjo Šlewka, dr. Neubner, Marišch, Šišchel, dr. med. Kral a t. d. a t. d. Samo z Šudworja, Šamjenca a Šorzymja běchu hošežo pschihwatali. A dokelž bě nam Šóh luby Šnjez po hrožacych deščezowanju dopoldnja krafne, mile popoldnjo wobradžil, so Šórnikec luka z wjesolnymi wulětnikarjami wscha mjermješche. Šyrnjež so z wjetšcha jara derje tšělało, dha tola wyšofci drjewjany ptak jenož pomalku pjerja žhubjowasche, a bu hakle dotšěleny, hdyž so počža čźmicž a deščezil hieč. Mjez tšělenjom wědžeschtaj našchej bajacaj ze swojimi pryzlemi žhromadžennyh, wosebje pak džěczi, kotrež běchu z maczerjemi tež won pschihwatali, derje zabawjecž. Za špólenjom žofka a šchije pak so Šórnikec=Šudžic na tak wulfoťne wašchnjo postarachu, zo běchmy wschichy cyle pschětwapjeni wot tajkeje njeschšchaneje hospodliwoseče. Běchu nam tykancow napjekli, tšoseja nawarili a piwa natocžili, kať bychmy tam pschisichli na fermušchu. Šnuty pschěz tajku woporniwosečž a lubosečž, wuprají tohodla pschěd domohiečom po wudžělenju dohycžow prášes w mjenje cykoho towarštwá najwutrobnišchi džak lubej Šórnikec a Šudžic šwójbje z nutrnej próštwu k Bohu a k šwjatomu Šóžesej, zo by bože žohnowanjo wotpocžowalo na nej štajnje, na jich statofu a polach, a zo by tysac kóčž jim Šóh chchł mytowacž, šchtóž

fu k joho a swjatoho Zbzfowej czeſći činili na towarſtwje rjemjeſtnikow. Czeſć a ſława jim, a nutrne „Bóh zapłacź!“ tak kłinczeſche ze ſchtyrliſkojnoho ſpěwa, hdyž božemje bjerjeczmy, a tak ronja džensa hiſcheže naſche wutroby.

3 Marijineje Swědy. Wóndzeli 11. junija wotpoloži tu 5 knjeźnow ſwjatocźne kłóſchtrſke ſluby. Mjez nimi bě jena Serbowka, Marija Brancec (Bobzec) z Noweje Wjeſti. Dwě, Julija Biſchel a Marija Junge, ſtej z Wotrowczanſkich ſtron: Königs Hajna a Kloſterfreihaita, a drugej dwě, Mina Reichel a Sujana Salomon ſtej z prufeje Schlezſkeje. Kłóſchtrſke mjena dóſtachy porjadu, kaž horjeka ſtoja: Chriſtina, Catharina, Felicitas, Roberta a Paula. A wotewzaczu ſluba bě knjez propſt wiſitator P. Wincenc Wielkind z Marijinoho Doła ſem pſchijěl. Na ſwjatocźnoſći wobdźěllichu ſo mjez drugimi pódla někotrych knježich duchownych z kłóſchtrſkoho patronata knjezaj ſararjaj kanonikuš Herrmann z Wotrowa a Wjeſela z Königs Hajna a tež kłóſchtrſki bohota knjez von Poſern z někotrymi knjenjemi ſwojoho pſcheczeſtwa. Mjech je ſlužba, kotrejž ju knježny ſwoje žiwjenjo poſwjecziła, Bohu ſpodobna. Služba to je, czeſta ſlužba!

3 Kamjenca. Zańdžena njeđzela, 17. junija, bě za katoľſku Kamjenſko-Schpitaľſku ſchulſku woſadu ſpomnjenja hódny džeń radoſće, dokelž ſo na tym dnju nowonatwarjena ſchula ſwjatocźnje poſwjeczi. Wopoľdnju w 3 hodžinach zapocžinaſche ſo žadny ſwjeđzeń, a to najprjedy w dotalnej ſchuli, kotrejž ſo nutrne božemje praji. W poſtajenym czaſu zhromadžichu ſo tu dźeći ze ſwojimaj knjezomaj wučerjomaj, ſchulſke pſchedſtojičzeſtwa, ſobuſtawy woſady a naſladna ličba wyſokich hoſći. Mjez tutymi bě jako zaſtupjeť kłóſchtrſkoho knjeſtwa: wyſokodoſtojni knjez propſt P. Wenel Toiſcher, dale jako zaſtupjerjo ſchulſkeje wyſchnoſeže knjeza: kralowſki ſchulſki dohladowať dr. Hartmann, měježanoſta dr. Feig, knježeſki aſſeſſor dr. Streit, Kamjenſka ewangeliſto-lutherſka ſchula bě zaſtupjena pſchez ſwojoho direktora knjeza Kelle, kotromuž ſo jako zaſtupjerjo wučerſkoho kollegia ſchtyrjo tudomni wučerjo pſchizamknychu, dale běchu pſchijšli knjeza wučerjo: Hila z Khróſćic, Skodenk z Kufowa a wobaj wučerjei Brěznjanſkeje ſchule; někotři druzy běchu ſo zamokwili, zo njemóžachu pſchiczi. Swjeđzeń zapocžinaſche ſo ze ſpěwom: „Pſchicidž Ducho ſwjaty“, a tutomu ſpěwej pſchizamkny ſo krótka modlitwa z Wóče naſchom. Na to mějeſche knjez cyrkwiny wučer Wjacław k rozžohnowacu rěč, w kotrejž w rjanych ſłowach rozložil dwoje cźucza, kotrež wichitkich džensa wobdawaja, cźucza zrudoby pſchi wotſalenju z wučerznej, w kotrejž je ſo na 32 lět mlodoſež rozwučowala, a k tutym cźuczam zrudoby pať pſchiſtupuja cźucza wjeſodoſeže, hdyž pohladujemy na nowy ſchulſki dom, kotryž dyrbi ſo nětk ſwjatocźnje poſwjeczič. Wo tutej rěči wuſpěwachu ſchulſke dźeći ſpěw, kotryž bě za ſwjeđzeń wojebje baſnjeny a z kotrymž ſo nětk poſlednje božemje praji dotalnej ſchuli. Wſchi zwonjenju zwonow zarjadowa ſo nětk cžah k noweje ſchuli. W přědku njeſeſchtej ſo cyrkwinſkeje khorowi, potom dźečhu dźeći, wjeđzene wot ſwojeju wučerjom, potom ſežehowaſche knjez ſarar Hicka z miniſtrantomaj, dale druzy hoſćo a ſkónčnje wulka ličba ſtawow ſchulſkeje woſady. Hdyž bě cžah k noweje ſchuli dóſchoł, poſwjeczi najprjedy knjez ſarar Hicka zwontomny twar noweje ſchule, k čzomuž ſo poſwjeczenjo nutkownoho twara pſchizamkny. Prjedy hač ſo do nutkownoho twara zaſtupi, pſchepoda twarſki miſtr, knjez Eger z Kamjenca, z pſchihódnyimi ſłowami ſchulſtomu pſchedſtojičzeſtwu klucze noweje ſchule, ſo džakujó za wulku dowěru, kotraž bě ſo jomu poſſicziła, a woſebje

tež Bohu so džakujó, zo je wschě njezbožo pschi twarje noweje schule hnadnje motwobrocził. Nětk wotewri pismawjedžer schulstoho pschedstojiczerstwa, knjez sekretar Reiner, w mjenje najšwjeczisheje Trojich durje noweje schule. Hdyž bě šwjeczenjo schulsteje stwy došoncžene, mějesche knjez schulski dohladowač dr. Hartmann šwjedžeństu rěč, w kotrejž najprjedy špominasche na krótki čas twarjenja, džakowasche so twarškomu mištrej, kotryž je tak šwědomicze a wustojnje twar wuwjcdł, džakowasche so wschěm, kotřiž su pschi twarje na tajkežkuli waschnjo pomhali, špominasche džaknje na podpjeru, kotryž bě kšochtrše knjejštwó a wšofe ministerium kulta posćicził, a wuzběhowasche wošebje pschewulke wopory katholicsteje schulsteje Kamjensto-Schpitalskeje wosady, a pokaza, zo je jednota, kotraž móže jeniczež tajki twar špěchowacž, napominajo, zo by tež w pschichodže knježiła tajka jednota. — Wo joho rěči wušpěwa so špěw, a na tutón špěchowasche prolog, kotryž bě so k šwjedženjej lubošćiwje basnił, tutón pschednjese z ežucžom a cyle wustojnje schuleš přenjeje rjadownje. Štónčnje wušpěwa so hiščeže křwalbnj křelušich: „Zebje my Boha křwalimy.“ — Tak miny so rjany šwjedžeń, kotryž wěšče wschěm w dobrjym wopomnjeczu wostanje.

Małe Š-hriwnowše žote pjenježy z 1. oktobrom 1900 pschěstann zašofski šredk płacženja byčž. Wo přenim oktobrje je nišćó wjac za płacženjo bráč njetrjeba; jeno we wěštych kassach budža so potom hiščeže numěnjecž.

3 cyłoho swěta.

Salka. Mašchu kralownu je wulka žrudoba potrjehiła. Zeje čzeta, kotryž wošebje lubowasche a pola kotrejež rady pschěbywajasche, wjerčowka Jozeřina z Hohenzollern, 1813 jako badenska princšna rodžena, je 19. junija w Sigmaringen wumřěła. Hatle njedželu běšche so kralowna wot jeje khorowža wrócziła.

Němska. Wulko-wójwoda Wiklawšch Bjedrich Pětr Oldenburgski je 13. junija po krótkej khorofći wumřěl. Wón bu rodženy 1. 1827 a knježesche wot 1853, potajkim 47 lět. Mało wjerčow je sebi pola swojich poddanow wjach lubošče dobhlo, hačž wón. Jednory we swojim cyłym waschnju wobkřadžowasche z najkřudšichim džělaczerjom runje tak pschěčeluje, kaž z wosobnym zemjanom, a kšodny mějesche we swojich naležnosćach k njomu pschisťup. Runjež křuty lutherški, běšche wón šprawny tež napšchecžo swojim katholicškim poddanam, a hdyž buchu katholicsojo w Bruskej w kulturnym wojowanju pschěčžehani, mějachu w Oldenburgskej dospołny měr. Kał mało wón čsesče za swojo wosobu pytasche, pokazuje špěchowacy podawł. Žonu bu tam cuzu dundač, kotryž bě wójwodu hanil, dla ranjenja majestosče zajaty. Šědom bě wjerč to žwonil, pišasche hnydom na šubništwó: Dajčež cžłowječkej bježecž. Želi so jomu w mojim kraju njelubi, njech druždže dže. — Njebocžiczi bu 19. junija křowany, němski kejžor bě šam pschitomny, šafski kral bě zastupjeny pschěž princza Žana Žurja. — Nastupnik zemřětoho je 48 lět štary wulko-wójwoda August Oldenburgski.

— Nowy kanal, kotryž ma Łobjo z narańškim morjom zjednocicž, bu w pschitomnosći němskoho kejžora wotewrjeny. Kanal dže wot Lübecka hačž do Lauenburga a rěka Łobjo-Trave-kanal; je 67 kilometrow dołhi, twarjene bu na nim štyri lěta a płacžesche 26 millionow hriwnow. Nowy kanal dyrbi wošebje měštu Lübeck šchodu, kotryž ma pschěž jewjerne a narańšche

morjvo na runym pucžu zjednocžacy kejžor=Wilhelmowy kanal na svojim pschekupstwie, trochu zarunacž. Tohodla je tež tute město twarstich wudawkow samo 16 millionow hriwnow placžiko.

— Pruski sejm bu zańdzenu pónđzelu zamknjeny. Naposledu bu hiščeje nowy zakon pschizaty, po kotrymž dyrbyja tamne wulke pschekupstwa, kotrej maja tworj wschelachich družinow a husto wob lěto wjacj millionow pjenjež pschedželaja, wosebity dawk placžicž. Tež tak mjenowane konsum-towarstwa za officirov, zastojnikow a t. d. maja tutón dawk placžicž, dofelž wone wosebje mjenšim pschekupstwam wjele škodža.

— Poznaišći archbisop Stablewski je so wot swojeje cžežteje khorosčeje tak daloko zasy wustrowił, zo je dobra nadžija na joho dospołne wuhojeno.

— Direktor němškich kolonialnych naležnosčow je po lědom dwělětnej službje swoje zastojnstwo zložil a na joho město je dr. Stübel stupil. Dr. Stübel je rođjeny z Drježdžan a je we zwonfownych diplomatiskich naležnosčach nazhonienny. Naposledu bě němški zapóšlanc w Chile. Nowe zastojnstwo je cžežte a njedzakne, dofelž našče hiščeje jara mlode kolonije pjenjezy žeru a nicžo njespchinjesu, a k tomu hiščeje njesprawnosčeje a njetkmanosčeje wschelachich zastojnikow pola wobydlerjow tamnišchich krajnow lubosčž k nowomu knještwu podtkočuja.

— W katholicich missionistwach němškich kolonijow w južnym morju je přeni missionar, P. Christian Schleiermacher ze Steyla, zemrel. Bě haŕle 38 lět stary, ale napinate džělo, kotrejž z njewustawacej horliwosčju dokonjesče, a z džěla njetrowe krajiny běchu joho mocj zničžile. Nadžijomnje budže wopor joho žiwjenja pschinofchowacž k rozmnoženju katholickeje wěry w nowych němškich wobsedžeństwach.

Wuherska. Pola města Raichau w sewjernej Wuherskej je so wulki truch lěsa wotpalil. Dyrbjachu tam wojakow póšlacž, zo bychu šurowy woheń trochu wobnjezowali.

Rakuska. Rak njehańbicziwi rakuscy němško-liberalni študenczi pschecžiwu katholickim zjednocženstwam su, pokazachu njedawno zasy na njebózne waschnjo w Salzburgu. Tam mějachu rakuske a bayerske catholicke študentiske zwjazki swoju škadžowanu. Bjeze wscheje winy buchju wječor na dompucju wot liberalnych studentow nadpadowani, hanjeni a bicži. Wěžo to pschecy k lěpschomu nadpadnikow njewuńdže, pschetož tež bayerscy študenczi maja pjascže k wobaranju, ale hańba tola je, hdyž ludžo, kotřiž so liberalni, swobodno-zmyšleni mjenuja, we swojej hidže pschecžiwu wschomu katholicstomu, samo hospodliwosčž wonjecžesčuja. Mnichowsky študenczi chcedža so pola ministerija zwonfownych naležnosčow wobčežowacž.

Italiska. Nowowoleny sejm bu zańdzenu pónđzelu wot krala samoho wotewrjeny. Kunjež je w nim za ministerium wjetščina a bu tež pschedydstwo po joho moli wuzwolene, so tola zda, zo nadžija na spomóžne wuradžowanja njeje, pschetož minister-präsident Pelloux je krala prošyl, zo by ministerstwo wotpuschčil. Kral njeje so hiščeje rozsudžil.

Francóžska. Schwediski kral pschebyma w tu khwilu w Parizu a Francóžoj joho cžešcža, kaž zo bychu zahorjeni monarchistoj byli. Hdyž so pschi wofnje abo na hašy pokazaj, strowja joho ze wschěch stron z „vive le roi“.

— Francóžski sejm wuradžuje wo nowym zakonu pschecžiwu cyrkwinštim rjadam a zjednocženstwam. Mimo pjenježneho wurubjenja dyrbi so jim wosebje

też prawo wzacę, zo bychu wyschšche schule załoželi a wjedli. Dotal su tajše schule wjele wuczomcow męke.

Boharsta. We wołtjesomaj Warna a Schumla bęchu so burja pschecziwo zastojnikam, kotřiz chychu dawš (džesatt) wobliczeč a zběracę, spjeczili. Tuž póšla tam knježerstwo wodželenjo jęzdnych, ale burja na wojakow tšělachu. Nětko staj wobaj wołtjesaj pod wojeřte knježstwo stajenej.

China. Kaž bę k wočakowanju, ju so wojomanja ze zběžkarjemi započęli, a tak budža so dale wuruwacę, njeħodži so pschekladacę; pschetož liczba zběžkarjow dže do sta tysacow a wojacy su so, kaž je nětko jalne, z nimi zjednoczili. Telegrafy su roztorhane, tak zo su powěšęze, šhto so nutška w Chinje stawa, cyle njewěřte. Chcemy tu cyle wobstojnosęze tak derje hač mōžno rezestajecę. Štowne měřto Peking leži nutška w kraju pschi rěcy Peiho. Z njoho wjedže železnica pschęz wulke měřto Tientsin do pschistawa Taku, kotřyz w morju Peshchili leži. Wot Tientsin bęchu europicy wojacy, kaž smy w poslednim cęsle piřali, pod nawjedowanjom jendželstħo admirala Seymoura wuczahnyli, zo bychu do Pekinga čahnyli. Ğo puczu su lořko telko njepschecęelow na-beršeli, zo su so dyrbjeli křwatnje do Tientsin wróčicę. Tak mōže so z najmjeńřha po někotřych njewěřtych powěšęzach sudžicę. Hač je so tež němřte wodželenjo (350 mužj), kotřęz bę bóle na swoju ruku pucę pytało, so wróčicę mōħlo, wo tym powěšęze ničo njepřaja. W Pekingu samym su zběžkarjo a chineřch wojacy wřhę křchescęanřte cyrkwy spalili a europřte zapoštanřtwa zapušęzili. Šhto je so ze zapoštanřcami a z malej čyrjódtu jich štražomacych wojakow štalo, je njewěřte. Zo je němřti zapoštanřc, knjez z Ketteler, kaž so njeđželu hižo piřasęe, morjenu, toħo mamy drje wřchu winu so bojecę. Wjez tym ležachu wójnřte łóđze zjednocęnych mőcnařtřwom psched Taku, hđęz so pschęcy wjacę chineřřch wojakow hromadžesęe. Wone žadachu wot chineřřħo tomandanta, zo by tam njeřkřchacych wojakow hač do njeđžele popořdnju w 2 ěodž. wotpuřchęzřl. Ale hižo w nočy počęachu Chinesojo ze swojich wobtwjerđženjow na łóđze tšelečę, z čęimž so po prawym wójna započęa. Łóđze na to wězo hnydom ze swojimi kanonami wotmořwjachu a po něħđže řydom-ħodžřnskim tšelenju wopušęčęichu wojacy łóđze a nadbęħachu chineřřte wobtwjerđženja a dobychu je, dwę bęřchtej docyła rozřšłanej. Chinesojo dyrbjachu čęłacę a padžęchu wotđželenju Ruřow do rukow, tak zo jich na 400 padže; tež někotře mjeńřšche wójnřte łóđze Chinesow buchü dobyte. Tola tež europřřte łóđze su čęerpjele. Šnadž 13 króč tręchchichu Chinesojo do němřřęe łóđze „Itlis“ a do jendželřteje „Algerine“ a wobřkřodžichu jej řhlnje. Kapitan łóđze „Itlis“ Łans bu ranjenu. Pschi nadbęħanju buchü 3 Němčy, 16 Ruřow, 1 řendželčęan a 1 Francóza morjeni, a 7 Němčy, 45 Ruřow, 4 řendželčęenjo a 1 Francóza ranjeni. Chineřřta řejžorřa je pjećęa řama poručřřka, na cuze łóđze tšelečę, a z tym wójnju wotemřřka. Nětko so mőcnařtřtwa krucęřřħo ěotuja a wřchřte pschřhotuja wóřřta, zo bychu je do Asřje póřkali. Tež němřti řejžor je hnydom poručřřk, zo ma so přeni a druhi mőřřti bataillon na pucę ěotowacę. Tež wulka łóđž „Wjereč Bismarck“ tam bórzy pojęđze. — Chineřřch zapoštanřcy pschi europřřřch dworach njewěđža, šhto čęimicę, dokelž wot swojoho knježęřřtwa žanych powěšęzow wjacę njedóřtawaja.

Ařřřka. Pschi zrudnych a rozħorjacych powěšęzach z Chiny so ničħto wjele wjacę wo wójnju w Transwaalu njeřtara. Burojo pař so ěřšęęze řħroble wobaraja. Ğu so nětko do mnoħich mjeńřřřch wotđželenjow rozběželi a nadpađuja řendželčęanow pař tu, pař tam. ěħňž tež pschi tym wulřħo wušpęcha

nimaja, dha tola tež žendželčenjo k měrej njepschińdu, sčtož je jim čim uje lubšče, dofelž bychu wojakow nuźnje w Wsiji trjebali.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: k. 599. Michał Čemjera z Khrósćic, 600. Pětr Brězan z Konjec.

Sobustawy na lěto 1899: k. 817. Michał Čemjera z Khrósćic.

Za cyrkej Maćerje Božje w Radworju.

Dale su woprowali: N. N. přez k. kapłana Šoltu we Wostroweu 3 hr., N. N. z N. 20 hr., Michał Kóč z Brěmjenja (z lońšoho njewočišćane) 9 hr., M. Š. z R. 3 hr., M. D. B. 10 hr., A. Filip ze Stoneje Boršće 10 hr., na Pawlušec-Šenkec kwasu w Radworju nahromadžene 18 hr. 45 pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: N. N. z N. 50 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): N. N. z N. 20 hr.

Za nowu cyrkej w Zebnicy: N. N. z N. 10 hr.

Za nowe pišćele w Khrósćicach: Khrósćićanski žiwj różowe 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6887 hr. 26 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowerjo 1 hr. 20 pj., w škalbje so zhubi 10 pj., dopłata, kóždy poloju 20 pj. = 1 hr. 50 pj. N. N. přez k. kapłana Šoltu we Wostroweu 2 hr. Delanska Patentna Komisija 80 pj. Jurij Słodeńk, wučer w Kukowje, I. kwotu na zakł. dar 20 hr. Kapłan Jan Šolta w Kulowje (na l. 1899) 20 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Swjatomu Antonijej dzał za wusřychenjo we waźnej naležnosći.

Wšchitkich, kotřiž móhli ložo abo posleschcžo, abo hłowaf, cychu, płachtu, słomnik, pjerjo, trěnj a t. d. parowacž, proschu wutrobneje, zo chcyli mi to za moju towaršchownju daricž, zo bych hiščeje wjacj křubnych towaršchow w njej hospodowacž móhł. Tež do kuchiny pschihódnje dary rad pschijimuju.

Zařub Šchewcził, tach. předať a přašes.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy změje swoju přichodnu zhromadźiznu srjedu, 27. junija, popołdnju wot 3 hodžin w Baćonju. **Předsydstwo.**

Towarstwo Serbskich Burow za Halbiczańsku wořadu změje na swj. Pětra a Pawola popołdnju w 4 hodžinach zhromadźiznu pola Brězanec w Halbicach z pschednosćtom knjeza Kollje z Khrósćic.

Wo prawje bohaty wopyt prosy

pschednydstwo.

Wot 1. oktobra toho lěta budžetaj w Baćonju **dwě wobhydleni** za dźelaczeriskej swójbje k pschenajecžu. Wližšče zhonicž je w Baćonju čyřko 1.

Džalpraćenjo a proštwaj. Wšchitkim, kotřiž su mi pschi wohnjowym njezbožu k pomocy byli, wuprajam z tutym swój najwutrobnišči dzał a „Zapłać Bóh“, a proschu, zo chcyli mje tež pschichódnje z pschiwowozowanjom twarškeje potreby a z rucžnym dźělom dobroćiwje a lubošćiwje podpjeracž.

Zařub Šur z Noweje Wjeski.

Čyřkacž Smolerjec knižiczišćetnje w Macičnym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 26.

30. junija 1900.

Lětnik 38.

Njepolitiska politika.

(Njewjazana rozprawa. Napisał M. A.)

Nowiny maju zasy něscho pisacž.

Boerska wojna je so nam wostudžila. Boerowje su nimale hotowi, poslednje storki poraženeje swobody naš pramalo zajimaju. Wywachmy z Boerami, horjachmy so za jich sprawnu wěc, požerachmy telegramy z južneje Afriki. Ale to bě jenož, doniž Boerowje dobywachu. A dośež móžno je, zo w samymaj njezbožownymaj republikomaj swój čas woprawdže na dobyčzo myslachu. Zola stónčujuje so stara prawda z nowa wobkrući, zo je móc nad prawo, a zo, hdyž su džesaczo na jenocho, zo čzi džesaczo toho jenocho čhyj njehčyj dyrby na posledk zmjasež. Zo je tak pschirodženy zakon. A na njón so zložujcy, su tež Zendželczenjo z trochu lohkej myslu do wojny šchli, pósławšychi na bitwiščy wojeczkow a wyschcow, kotrymž drje so derje w glasejtach po Londonškej dšóbžje khodzěšče, kotrymž wschat mjadnjěšče, hdyž wuhladaču njehospodliwy Natal a Dranzšfu, hdyž bě blóto a kamjenity kraj — město asfaltowaných dróhow a blyščyžatých parketow jendželškeje metropole. Čhychu-li Boerowje z wjetšchim wuspěchom wojowacž, tehdom móžachu a mějachu. Tehdom mějachu rychle postupowacž a zjednociwšychi so ze wschěmi trajanami w južnej Africy, wojnu pschenjesč do wulkeje jendželškeje Kapškeje kolonije. Zola woni mjez tym woblēhowachu Ladysmith, Kimberley, Masering — a Zendželczenjo mjez tym seželechu wjacj a lěpschich wojakow a lěpschich generalow, dnyli běchu Buller, lord Methuen, Warren, Gatacre a French — lordow Kitchenera a Roberta. Wonaj běšchtaj w druhim, sewjernym džělu Afriki pola Omdurmana a dr. Derwischow zbiloj — a z tajkim lawrijom pschenaj, tež sem pschinjesčchtaj wobróť.

Z razom so situacija pscheměni, z woblēhowarjow buchu woblēhowani, a po 100 dnjach rjetowšćeje wobory podda so, hač do poslednjeje patrony a do poslednjeje srjódki khlěba wuhłodženy, lubušč a najlěpschi wjednik a taktik Boerow, general Andrea Cronje. Cronje so wobarašče rjetowšcy a rjetowšcy so podda, tož pod Thermopylami wumrědžu rjetowšcy Lafedaemonowje — ale pschewjězachu joho, kotryž bě što dnjow ze 4000 mužemi pschecziwo 40 hač 48 tyscam nje-pscheczelow stal, na lypu wulkoho Napoleona, na Smj. Helenu. — Z nim a z joho jatym wójskom wschal so Boeram daloko wotwjeze tež hiščeje něšto druge, sčtož nješkónčujuje wjach płaczi: sebjewědomošć a razny wójski duch. Spytachu so drje hiščeje Louis Betha, Schalk a general Olivier, ale rychle za sobu padajšče posicija za posiciju, rěka Baal bu pschecrozena, Johannesburg a Pretorija padnyschtej — a tež deputacija Boerow so prózdua wróći.

Ma »intervenciju wulkich mocow« běchu Boerowje wot spoczatka myšlili a hrody twarili na nju. Škóncznoho dobyča nihdy wocžakowacž njemóžachu (pschirunaj horjějsche 10 : 1), ale běchu jo nadžijeli, zo budža so doječ dolho wobaracž a biež — a mjez tym Europa a Amerika zastupitej. Ale tak so zmyšlichu! Europa je stara knjeni, knjeni Justicia ma wot pradawna wocži zawjazaucj, a — Amerika? Ta je loni Španiisku dajila, a krajej a narodej, kotryž je, hordžinscy pschecziwo Turkam sta lět wojujo, sebi tak njejměnych zaslužbow dobył wo sčhesczauštwu a wo wschu civilizaciju — joho najrjenšče kolonije prosče zebrała, njeprajichmy: pokradnyła. — Tak je Woerska deputacija tež w Americy podarmo pobyla. Europa, kotraž hladajcy starje, ma bjez toho njedobre šwědomjo. Šlawny pólski špiwowacžel Henryk Sienkiewicz je cyłe derje jednał, njepodpisawšchi so baroncy Suttnerowej na Woerski manifest. W cuzych krajach to našchi susodža pschecy njeprawdu widža, we swojim, doma, jeje njewidža, ně, najbrutalnišcho ju pětujaja.

Su-li hčje w našchim kraju ludžo, kotřiž so raduja nad jendželskim dobyčom, su pjecža Boerowje naščej šwjatej cyrkwi nje-pscheczelšcy zmysleni — njech woni njezapominaju, zo tomu hižo tak njeje a zo su Boerowje w poslednich lětach katolskim mišijam hižo pschislučichnu šwobodu dawali a tež tak derje w pschichodže dawali bychu, kaž šnadž šendželczenjo. Njech so ani na to njezapomina, tak je »knježniška kralowna Šilžbjeta« we swojim čzaju katolikow pschecžěhała a po stach matrarjow krewje a lubošče naščej cyrkwi »wobradžila ...«

Tohodla zaslužujaja Boerowje našchoho šobzacžowanja ...

(Potracžowanjo.)

Dr. Hendrich Brück, nowošweczeny Mohuczski biskop.

(Potracžowanjo měšio škónčenja.)

Dr. Hendrich Brück narodži so 15. oktobra 1831 w krasnym městacžku Bingen nad Rhinom, městacžto, kotrež je šnadž wjele čžitarjam Bosola w zrudnym wopomnječju, wschal džěn so tam jutrownu wutoru 18 wošobow w Rhynje zatepi, mjez nimi dwaj kaplanaj a pjecž theologow. Štarščej sebi pschewjšchtaj, zo dyrbi mlody hólčec bėtnarštwu nauknycž, a daschtaj šyna tohodla do wncžby. Ale Bóh chynšče, zo ma jomu pachol něhdy w templu škuzicž; bě joho tohodla za měšchnika powołał, a jomu tež pucže k nabobnomu zaměrej pokaza. Bě tehdom w Bingen kaplan, runje tak wúčeny

taž pobožny a za bóžske zahorjeny knjez, pozdžišcho professor cyrkwin-
stoho prawa w biskopstkim seminaru a kapitular, dr. Hirschel. Tutón so nad
mlódnym pacholom smili a pschihotowasche joho za wyjšche studie; joho
prócowanjo njebë podarmo. Měsejche wjeselo, wobdarjenoho, pilnoho a wu-
trajnoho mlódzenca džen wote dnja w studijach pokročowacz widžecz, tak zo
w poměrnyje krótkim času maturitatie pruhowanjo wubjerije wobsta, hac-
runiž njebë ženje na lawcy gymnastija sydal. Z dobom, hdyž so dr. Hirschel
do seminara powoła jako profesor, zastupi tež joho přjedawšchi wuczome Brück
jako bohospowc do seminara. Pod wubjernymi wuczercjemi dokonjesche wón
swoje theologiske studije a so psched druhimi pschez swoju horliwosč a železnu
wutrajnosč stajnje wuznamjenjesche. Štyri lěta theologiskich studijow w semi-
naru, dželene do džela a paczerjow, do studijow a z dobom do praktiskoho
wudokonjenja pschi božich službach w Mohučžskim domje, so bórzy minychu a
Brück měsejche měšchnisku swjecziznu dóstacž. Mohučžski biskop Wilhelm Emanuel
pschewywasche tehdom w Romje, a tuž dyrbsjesche so Brück jobu z druhimi
kandidatami do Speyera podacž. Tam dósta nětko Brück wot tamnišchoho
biskopa Willawšcha Weiß-a, kotryž bë jónu sam w Mohučžskim seminaru
šudowal, 30. mërca 1855 w domje měšchnisku swjecziznu.

A pschińdže zajy jedyn 30. mërc, 30. mërc 1900, potajkim runje 45 lět
pozdžišcho, tu podpisa w Romje swjaty wóte listčinu, z kotrejž so Brück jako
nowy biskop wobkruczi, a Wulfi pjatt, na kotrymž swjata cyrkej spëwa:
„Slejče, drjewo křchiža, na kotrymž je swěta wumóženjo wisalo“, tuta
listčina do Mohučža dóńdže. W tutym widžimy rjany zwišt z woponom a
helom, kotrejž je sebi nowy biskop wuzwolil: In cruce salus, na křchižu
wumóženjo! —

(Štónčenjo pschichodnje.)

3 Ruzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Najdostojnišchi knjez biskop, kiž je po swojej khorosčizi
čelnje a duchownje zeslabjeny, je so na někotry čas do Ščěrachowa podal,
zo by so tam w tachantskim hrodze a rjanej zahrodze posyluil. A joho po-
služenju staj tam milosčiwja sotra z Drježdžan a joho šlužownik jobu.

3 **Budyšcina.** Z tudomnych katholicich towarštwow hižo w poslednim
čjile wo towarštwje katholicich rjemjeslniskich něšto podawšchi, dalšche roz-
prawy dodawamy. Katholicke towarštwó knježnow, kotrohož jobustawy so
křždu njeđzeli popołdnju w tachantskej schuli škhadžuja, zo bychu spomozny
pschednoscht štyšchale, sebi zapřewale, so pscheczelnje rozmołwike, chysche tež
jónu božu pschirodu wohladacž, nětko krasnje zazeljenju a kěčjatu. Pscheczelnje
běšche Lebzeč-Hajnac swjěba w Borscheži, z kotrejž stej dvě knježnje
jobustawaj towarštwu, tute k sebi pscheprosyła. Šak rady měščan ščere, hole
murje swojeje domizny wopuschęzi, zo by so zas trochu čerstwoho powětra
nasrěbal! Zadyň džiw tohodla, zo tež našche knježny tajke pscheproschenjo
z radošču pschijachu. Mjeđzeli mjez Božim Čželom po nyschporje so zeńdžechu
w schuli a nětko džěšche po rjanym zelenym pučžiku do Borscheže. Tam
w Lebzeč-Hajnac hospodllym domje je pscheczelnje pschijachu — a kajke
pschekwapnjenje! Swoju rězańcu běchu do sale pschewobrocžili, tam dolhej
blěže stajili a pschikryli, a nětko noschachu swojim hoščom křosej a tyfancy,
taž by fermuscha byla. Z lubymi darami so wolšhawšchi, podachu so knježny

do Hajnec lěška pschede wsu, hđžež wošrejđž wysoficki khójnow wulkotny kšičiž štoji. Tón jebi wobhladawšiji a počzeježiwšiji zabawjachu jo w lěšku ze wšchelafimi zhromadnymi hrami. Potom jo do Hajnec doma wróćežichu a wutrobunje jo podžakowawšiji za tajku dobrocziwosćž jo zas domoj nastajichu, runje hišćeže prawje, zo wjele wječžornoho dešćeža njedóštachu. Čžestnej Lebzeč-Hajnec swójbje za tak lube hoježowanjo wutrobue „Zaptačž Wóh tón Knjež!“ — Mnjemu póhđželu měješe tudomne katholske towařstwo muži swój 14. založenšti swjedžen w katholskej towařschowni. Swjedžen běše wot sobustawow a hoježi derje wopytany, po něčim bě jo šala z wopytowanymi napjelniča. Šdyž bě pschedyda, knjež direktor Nowak, pschitomnych pscheczelnje powitał, hrajachu někotre sobustawy a jich žony abo džowki wjejšiji džiwadłowy fruch „Kšhora swójba“. Šrajercjo swoju wěc nanajlěpje wuwjedžednu a móčne pschihłosowanjo zas a zas dopokazowajše, zo su pschitomni z tym, šchtož widžachu a šlyšchachu, jara špokojeni. Tež někotři tudomni knježa wučerjo pschi džiwadle sobu štutfowachu. — Katholske towařstwo žonšticki měješe šrjedu na to wulět do Radworja, hđžež hišćeže wšchelafe sobustawy byłe njeběchu. W rjanej Šešec šali, hđžež jo Radwořske towařstwa škhadžuja, jo wulětnicy, kotrychž bě na pucžu šlyny dešćež napadnył, najprjedy zas trochu zhrabachu a z kšofejom a tyfancom pošlynichu; potom jebi krašuu a wulkotnu nowu cyrkej wobhladachu, toho runja zbytt štareje, kiž hišćeže štoji, knježu zahrodnu a kerchow z kšičižnej cyrkwy. Z pošlednim čžahom jo zas do města wróćežichu.

— Mnohe hrimanja a dešćeže šynowe žně kšětro kaža; na polach je hewak wšcho rjanc, tež hubjene rožki šu jo trochu zhrabaše. Wóh šcył nam nětko zas šlónčnje wjedro wobradžičž.

Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy zeńdze so w kšětro njepřihódnym wjedrje srjedu w Bačonju. Běše to 2. lětuša zhromadžizna, a po času so nas naliči 12. Knjež direktor Nowak rozprawješe po swojim šlubjenju wo prašenju: što našich wučerjow ze wsow do městow čehnje. Zajimawy přednošk řečnika, kotryž so na wěc woprawdže wustoješe, žiwu rozmołwu wubudži a budže w tutym časopisu hišće rozpominany. Předsyda, kaž zhromadžení dachu přednošerjej za prócu a lubosć zasluženy džak. — Knjež Symank, kotryž je jako delegat Zjednoćenstwa Lipsčansku jutrownu zhromadžiznu Zwjazka kath. wučerjow Sakskeje wopytał a towařstwo zastupował, wo tamnej 3dnjowskej škhadžowanicy referowaše. Z jeho rozprawy bě škóržba šlyšć, zo nas w tym zwjazku nimaju přislušnje zaňe a zo smy tam za pjate koło. Jenož zhromadna katholska wěra nas w hromadže džerži, a smy tak tomu idealej hižo wjele sebjezapřeča woprowali. Tak tež nas jubilejny »Verbandsbericht« pranie njespokojuje. — Wo nowej čitancy, kotraž je po telko prócy, potu, džěła a tež — hněwa škónčnje dokonjana, k. předsyda džžěli, zo so mjez tym wot šulskoho dohladowarja, k. dr. Hartmanna w Kamjencu, dowoluje kóždому, kotryž z pismom wo to požada. Njech to tola wšitecy serbscy wučerjo činja, zo by so čitanka, kotraž ma kaž kóžde čłowjeske džělo wězo tež njedokladnosće, přepruhowała, a zhromadnje bywši pospytana, ze zhromadnym džžětom so tu a tam polěpšiła. Wysocydostojnaj nakladnikaj, kk. schol. Skala a dir. Nowak, kotrymajž so pisomnje wupraji džak

Zjednoceństwa, so ani dalšich woporow njenabojitaj za knižku, bjez toho tunju dosé. — Knjez tach. předar Šewčik toľmačeše próstwu k. scholastika, zo by něchtó z wučerjow na tekst posl. kěrľuša nowoho »Wosadnika«, k česéi ss. Cyrilla a Methodija, melodiju zložil. Za Mačićny dom nawda so 10 hr. Knjez wučer Andrički z Radworja přija so za nowoho sobustawa. Zhromadžizna traješe bliže 4 hodž., běše jara žiwa, a jenož sebi přejemy, zo by přichodna z přichodnymi lěpje wopytana była. Tuž na zasowidženjo 8. augusta we Wudworju!

Zapisowař.

W Konjecach mějachmy srjedu wustajajcu škotu Oldenburgskeje rasy, wot tudomuho towařstwa za plahowanjo škotu zarjadowanu. Tuž tu sforo šhodžachmy kaž po škótnych wifach — jenož zo w Mješwacžidle darmo wobhladujesč, tu pať po 25 p. placžachmy. Tež w tym bě rozdžěl, zo so tu njeprchedawasč, ale komisiija cuzych knjezow (dr. Busch-Drježdžany, tajny radžičer Šahuel-Kubschich, inspektor Dietrich-Budyšchin atd.) přichihnaty a přichiwjazany škót wobhladowasč, pod wofudnym stanom posubžowasč a ž mytami wuznamjenjesč. Št tomu bě so ž knježesčich šředkow na 700 hr. přichiwoliťo, kotraž suma so na 40 kručow howjadow po džělbach rozdžje. Šdžž so wopomni, zo bě wscho do hromady 101 kruč, widžimy, zo sforo něchtó njeje ž próždnym wotschol, a ž najmjenšcha prócu zaplaczemu dóstať. Najlěpje byti pobychu (5), ž kotrychž dwaj dóstasčtej po přenjej přamiji (po 60 hr.), druhe po druhej (po 40). Za kručy, jaľojcy a mjenšich škót běchu mjenšche myta wustajene — hačž do »čžestnych diplomow« ž přichipolžonymi 5 hriwnami. Mjelubozne wjedro drje bě wjele wopytowarjow wottrašiliťo a tež někotrych přjedy zamolžonymch wustajerjow, kotrychž pať bě tež tak došž — nic jenož domjacych, ale tež hospodarjow a rycžerľubesčich najesčkow ž Worflec, ž Rozaric, ž Debric, ze Ščesčowu atd. — To bě zašy kruč žiwjenja w našchim čžichim wjesnym žiwjenju.

3 chľoho šwěta.

Sašľa. Šral Albert bu bohuzel zaš wot swojoho štaroho čžerpjenja napadnjeny. Šinnjež njeje to hiščeže štrasčne, dha toľa tež jenož pomalu so wuhaja.

— We Wechselburgu žrudne wobštojnošče dale traja, a tež njeđzeľe po Božim Čžěle policistoj štražowachu, zo njebychu cuzy katholicjo do hrodoweje cyrkwy ľ božim šľužbam přichihadželi, samo hrabjowi žaštojnicy buch u napřjani. Našche šakške nowiny wo njelubej wěcy maľo pišaja; wosčje so hladaja, zo njebychu podawki wopišale, kaž so šlawaja, doľež drje wěđža, zo bychu tež jich druhowěriwi čžitarjo ž katholicami šobuželnošž měli, hdy bychu jich přičesčehanja žhonili. Žo něšotre, u. přč. „Dresdner Nachrichten“, wěc žakituja, je bjez džywa, doľež ža katholicke wěcy docyľa žanoho špózuacžža nimaja, wjele mjenje čžucžža. We wukraju šamo njekatholicke nowiny ža naš wušťupuja. Katholicam hewaľ maľo přčesčelna něšľa nowina „Kölnische Zeitung“, najnahladnišcha liberalna nowina w Něšľesč, nimale takľe pišče: „... Němođženny rozemičž, řaľ so šajške žakonje ze žasadami šakšfoho řalesčwa žjednocžičž hōđža, po kotrychž ma řōđde přichipóžnate wěrywuznacžwo — a ľ tym šľušcha katholicke — prawo, zo šmēđža so joho žadanja žjawnje a šwobodnje dopjelničž. Ale tež njeđžiwajo na žakonške dwěle je jara ľ wobžarowanju, zo su w Něšľesč

hischeže statue zaštojstva, kotrež vschudžom pschipóznatomu cyrkwinfomu zjednocženstvu zjawnie bože služby zakazuja. Za stat tola zawěšče wužitne byčej njemóže, ludži wot božich službow wotdžeržowacž . . . Samo w kulturnym wojowanju je w kraju pschipóznatym duchownym dowolene bylo, zjawnie — t. r. za vschěch wěrnych (pschijp. red.) — bože služby džeržecž. W tutym padže pak so z cyła wo duchownoho njejedna; zakazuja njeje pschecžiwu hrodawomu kaplauei, ale kujezej samomu wuschła, chce potajfim zjawnosčej božich službow zakazacž . . . K tomu pschińdže, zo tamna sakska zakazuja nanaj-krucžischo do domowoho prawa pschima. Grabja Schönburg móže kóždoho, tež najkhdudichoho džělaczerja, k sebi pscheproschecž a hospodowacž bjez toho, zo meła wychnosčej prawo, so do toho měschecž. Wón smě we swojim hrodže a we swojej zahrodže ze swojimi hoščimi wobkhdady džeržecž, kajkež chce; tute prawo pak wón njedyrbjal mēcž, hdyž to k božim službam abo kschepczaukstej pobožnosčej službi! To su njemóžne wobstojnosčej. Ze-li to woprawdže po saksim zakonu, dha žada sebi lěpsche nic jenož Saksije, ale cykeje Němisteje, zo so tajke zakonye bórzy wotstronja.“ — Kaksči zacžishečž budža tež tute šlowa zawěšče nještronifkich nowin na našche ministerium čžinicž?

Němska. Kejžor Wilhelm pschebyma hižo tydženi w Kielu a wobdžěla so na wschelackich jězdbach z kóžžimi, kaž je to tež prjedawšche lěta čžinil. Toho kóžž „Meteor“ pschetrjehči pschi pschepěždžowanju zasj wschitke druhe na pschchnosčej. — 25. junija bu pola Goltenua a nowy pomnik Wilhelma I. wotkryty; pomnik je štajeny k dopomnjecžju na natwarjenje kejžora-Wilhelm-kauala, kotryž šewjerne morjo z ranjšim zjednocža.

— Zańdžemu njedželu swjecžachu po cykej Němstej 500 lětno wopomnjecžo na narodny dženi Gutenberg, prěnjoho knihicžishečzerja. Wón prěni na wyslicžku pschińdže, sebi jenotliwe pišmiki džělacž a je potom po potrebeje k wotčžishečžowanju knihi štajecž. K wumowanju čžłowjeskich wědomosčžow w poslednich lětsotkach je tute wunamakano wězo njewuprajomnje wjele pschinoschowało. Bjez džjwa tohodla, zo bu jubilejny dženi jara swjatocžnje woběndžemy. Wošebite šwjatocžnosčej běchu wězo w Maincu, hdyž je so Gutenberg lěta 1460 narodžil. Wnštajeńca běšche tam najrjeńšche a naj-žadnišche pomniki knihicžishečženja wustajila. Krasny a wyschny, pođdra hodžimy dołhi swjedženiški cžah wuplody tutoho wumjěstwa we wschelackich dobach pschědštaješche.

— Pschecžiwu Polakam pschihotuje pruske kuježerštwó po zdacžu nowu wójuu. Hižo pišaja wschelake jim wošebje njepschecželške nowiny, zo dyrbjalo kuježerštwó nowe pjenježne a druhe šredki pschihotowacž. Prěni wjednik tat mjenowanoho halatistifšoho zwjazka, Hausmann, pišche, zo móža sebi Polatojo tohodla pola kupowacž, dofelž so džělaczerjo z pjenježami, kotrež su sebi w Němcach z buršim abo druhim džělom zaslužili, domoj wróčjeja a so tam zasjhdluja. Pschecžiwu tomu dyrbjalo so něšcho čžinicž. Ale šcho? Šim zakazacž, zo do namjecžornych krajinow cžahaja, so njechodži, dofelž tu džělaczerjom trzebaja. Domoj dyrbjaj jim tola tež zasj dacž, a zo sebi tam polo kupja, hdyž móža je zaplacžicž, pschecžiwu tomu njechodža drje so tež wošebite kaznje wudacž. Pschecy wjacj pjenjež k tomu woprowacž, zo bychu so tam Němcam kubla kupowale — 200 millionow hrivnow štaj pruske kuježerštwó a sejm hižo zwoliłoj — pomha tež jenož na khdwilu a hušto došč jenož tajkim němškim wobšedžerjam, kotřiž chcedža hubjenoho hospodarjenja dla swoje kubla derje pschědacž. Škóncžnje budže so dyrbecž mnyto wupisacž za najlěpschi šredk

pscheczno wozmnoženju Polakow, a tute myto budže tež zhubjene, pschetož napicheczno podczisichczowanju so kóždy lud wobara a z tym stwjerdnje.

Rakuska. Archwójwoda Ferdinand, pschichodny rakuski kejzor, budže so 1. julija wěrowacž. Toho njewješta je hrabinka Sofija z Chotel, kotrejež nan běšče hacž do lěta 1896 rakuski zapóstauc w Drježdžanach. Žéitwa njeje za archwójwodu bjez woporow, dokelž jomu pschichodna mandželsta po narodže njeje runja. Wona njebudže tohodla tež kejzorka rětacž móc, ale kejzor pomjenuje ju za wječchowku z Hohenberg. Ferdinand zdžerži za swoju wojobu prawo na kejzorski trón, džecži z joho mandželstwa pak toho prawa njebóstanu, ale budža jenož pryncy a pryncesny z Hohenberg; prawo pak pschecidže na archwójwodu Otta, kotryž je ze sakskej pryncesnu Mariju Fozesju ženjenu, a na jeju syna, archwójwodu Karla. Hrabinka Chotel je z czélnej lubosczu a z duchownymi počinkami jenak jara wudebjena, a je sebi tak wulku luboscz pschichodnoho kejzora dobyła.

Italika. Na město wotstupjenoho ministeria Bellouz je nowe stupiko, w kotrymž su někotři prjedawšichi ministery zasy pódla. Pschedsyda je Saracco.

Španiska. Njeměry dawtow dla pschiběraja. Šlowne město Madrid je pod wójnske zakonje stajene. Na to zezamkachu tam wšchity pschekupcy swoje klamy, pjektarjo njepšchedawachu khlěba, rěznicy nic njaja atd. Ludžo, kotřiž so toho hladali njeběchu, nimaja z džěla jěsč. Čžrjódny hromadža so na hasach a tu a tam su hižo wofna rozbili.

Portugaliska. Surowy mór, kotryž je loni w měsčje Dporto zakhadžal, je so tam hižo zasy pokazal. Žedyn čžłowjek je sthoril.

Norwegiska. We hlownym měsčje Christiania je sławny theolog a spisacžel dr. Krogh Tomning, kotryž bě hacž do lonšchoho lěta hiščeje lutheriski farač, do katholickeje cyrkwyje so wrócžil. Žedyn z joho najlěpschich pscheczelow běšče to hižo w zymje čžinil.

Ruska. Cyle njenadžicy je stchwórtk psched tydženjom ruski minister zwonkownych naležnosczow, hrabja Murawjew, w Petersburgu wumrěl. Wón bě 19. hajpryla 1845 rodženy a bě 1897 jako nastupnik wječcha Lobenow a swoje wažne zastojništvo nastupil, w kotrymž je za powšchitkowny měr šhwalobnje a wušchitnje skutkował. Toho šmjercž je wosebje nětkle k wobžarowanju, dokelž runje pschi čhineskich muczenjach tež měrej mjez europskimi mócnáčstwami wšchelake strachi hroža. — Rathwilnje ma nětko hrabja Lamsdorff zwonkowne naležnosczje zastupowacž.

Turkowska. W měsčje Smyrna so mór rozščěrja. Hacž dotal je tam hižo pschěz 10 wojobow sthorilo.

Čhina. Strach za europskich a za kšchescžanskich wobhydlerjow pschiběra, a pschi tym njeje móžno, wěsčžisichich powěsčow z nutkownoho kraja dóstacž. Admiral Seymour je ze swojim malym wójstkom 20 kilom. wot Tientšin žaleny a wot Čhinesow wobdaty. Hacž su zapóstaucy pola njoho, hacž ju hiščeje w Pefingu abo šchto z nimi je, wo tym stoji jena powěsč napicheczno druhej. W Tientšin samym běchu europscy wobhydlerjo a wojacy wot čhineskich zběžkarjow a wojakow woblehnyeni. Rusojo, kotřiž jim na pomoc pschicžahnychu, buchu po jenej powěsčži zbicži a zhubichu 120 padnjenyh a 300 ranjenyh, po druhej, bóle wěrje podobnej powěsčži, su woblehnyenyh wušwobodžili a nětko admiralej Seymourej na pomoc čžahnyli. Na tym so

njehodži wjacu dwělłowacž, zo su so chineſcy wojacy ze zběžkarjemi zjednocžili a ſežehuja jich ze ſurowym heſtom: „Zabiježe cuznych djabolow!“ Mjez tym broža tež hižo w južniſchich chineſkich krajinach zběžkarſtwa. Z měſta Kanton ežefaja ſamo bohataſchi Chineſojo, dokež ſo tam po jich mēnjenju krawne powawki pſchihotuja. Hracž je wjeſtſche ruſke wójſko — piſche ſo wo 40,000 — hižo do Chineſkeje zaſtupiko, njeje weſte. To pak je widžečž, zo budža moe narjſtwa dyrbeječž hiſcheže wjele wojakow ſtačž, cheedža-li kraj zmērowacž. China ma na 400 millionow wobhydlerjow, a tohodla ſu hižo wjeſtſche wójſka trebne, zo bychu hubjenje wobronjenych zběžkarjow podtkočžili. Nětotſi pat maja tež dobre tielby, a tyſacy wojakow ſu wot europiſkich a woſebje tež nēmiſkich offircirow wuruczeni. — Na nēmiſkej lōdži „Altis“ ſu pola Toſu 8 padnyli, mjez nimi leutnant Hellmann. Kapitan Vanſ, ežēžko ranjeny, je woſebježe zmužitoho wojowanja dla wot fejšora najwſchjſchi wojeſki rjad pour le mērite dōſtał.

Mjez tym ſu hiſcheže powēſeže dōſchle, zo ſu wojacy k wuſwobodženju měſta Tientſin 8 hodžinow wojowali, a zo ſu z nēmiſkich leutnant Friedrich a 10 mužojo morjeni, 20 ranjeni. Ruſki viceadmiral Alexejew dale wožjewja, zo ſu ruſcy a druzy wojacy admiral Seymonra wuſwobodžili a joho 200 ranjenych do Tientſina pſchuwjedli.

Afrika. Burojo ſu ſo w poſlednim ežaſu zajw khētro hibali: woſebje pod generalom de Wet. Pola Heilbron wzachu Burojo Zēndželčanam 50 wozow z proviantom, piſchowōžane wot 150 wojakow. Cyly jēndželſki regiment, Derbyſhſki mjenowany, bu wot Burow wobdaty, 35 jich padže, 111 bu ranjenych a druzy ječži. Zēndželčanam za khrbjetom nadpaduja Burojo ežabi, roztorhuja železniſke ežēry a powaleja telegrafy. Kunjež z tym wſchim Zēndželčanow zahnacž njemōžja, je to tym tola woſebje njelube, dokež bychu rady nēſchto wojakow z Afriki do Chiny poſkſali.

Naležnoće naſoho towaſtwa.

Sobustawy na lēto 1900: kk. 601. Mikławš Zynda z Budyſina, 602—604. z Wotrowa: Jurij Ryčerja, Mikławš Symank, Michał Braeuer, 605. Jakub Šolta z Kukowa.

Dobrowōlny dar za towaſtvo: M. K. w Budyſinje namakał 1 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyſinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 6931 hr. 56 pj. Dale dariehu: Radwoſka Płatowa Komija: z dopiſnicow 50 pj., myto za cuzu prōcu 50 pj. Hiſće ze Šunowſkich kſēiznow 50 pj. »My wſitko radži dale wobſtaramy«: 1 hr. 50 pj. Swobodne Zjednoeņstwo kath. wuēerjow ſerbskeje Lužicy, daſi dar 10 hr. Delanska Patentna Komija: A tola tam to ſtoji, komisar Radwoſki, Semper fidelis 1 hr.

Zaplać Bōh wſēm dobroeņjam!

Budyſki procesſion

pōndže na ſwjedženju domapytanja ſwj. Marije (pſchihodnu pōndželu) do Rōžanta, a to w 4 hodžinach z Worſcheže, 1/26 z Bacžonja (wofolo 6 h. nimo Luſeča a w 7 hodž. piſchež Šōrki).

Sobustawam Ralbičanskeje Katholskeje Bjesady:

Pſchihodna zhromadžizna budže njedželu, 8. julija, po skōnčenym modlenju.

Čiſtičž Smolerjec knihičžiſčjetnje w Macčićnym domje w Budyſinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knižarni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 27.

7. julija 1900.

Lětnik 38.

Wopyt katakombow pšchi cyrkwi swjatoho Boscjijana w Romje.

Bobožnym pučowarjam do Roma je tež pšchiležnosć posćiczena, do katakombow zastupić. Tuž so my tež wschitcy jónu popołdnju na tute swjate městna podachmy. Najprjedy nam monsignore de Waal wujasni, kak su te katakomby nastale. Katakomby su kšódby spody zemje, su kaž nizke a wuzke hašy wulkoho města hluboko w zemi. We wotrijeju něšto mil tute hašy wokolo Roma wjedu. Tam spody je z wjetšcha jara mjehki kamjeń; do toho sebi přeni kšesćenjo dołhe hašy wudypachu a na prawicy a na lěwicy tnych hašow pšchihotowachu rowy za swojich wotemrětych, a to wot deleta hač horje jedyn row wyšche druhoho, a potom zash pódla tutyh rowow dale. Te hašy su wuzke, tak zo móže runje jena wosoba za drugej hieć, a wyške kaž čłowjek. Wot tuteje jeneje hašy du na prawicu a lěwicu a na wot tnych so zas druge džela. Tam a sem nadeńdžesć tež wulke rumne komorki wudypane; tam khowachu bamžow, biskopow abo wosebitych martrarjow.

Šow nětko pšchi rowach swojich njebohich so kšesćenjo w časach, hdyž pohanscy kejžorjo kšesćanstwo zničič pýtachu, zhromadźowachu. Šow předowachu biskopja a měšnych, jow na rowach swjatyh martrarjow so wopor božje mišće swjećesche, jow so kšesćenjo ze Zbóžnikom w najswjećišchim sakramencze zjednocachu a so pošylňachu, zo bychu potom zash wschě martry a pšhesćehanja pšchetrali. W měsće bě jim wschitko zakazane, wschě bože služby, wschě předowanja, haj samo zhromadne modlenjo. Šow hluboko spody zemje namafachu měr a pofoj. Bohanojo mějachu zafoni, po kotrymž bě městno swjate, na kotrymž čželo zemrětoho čžowjeka wotpoczowasche. Wulke kšostanja běchu postajene na toho, kiž by pohrjebniščeza wonjećesćil. Zohodla wucžekachu so kšesćenjo do katakombow, jow mějachu swoje bože služby,

jow bčchu w měrje, dokelž njepšheczešlo tu njesmědžachu zastupič. Gusto bčsche tež zastup do tutych rowow w zahrodže abo na polu, abo na licy jenocho kšheščezana, tak zo to pohanojo njewědžachu.

My zastupičimy pódla cyrkwy swjatocho Wosćizjana do swjatocho městna njebohich spody zemje. Šbždy z nas dšta do rukow zaswěczenu swěcu, a našch wjednik nam pschifaza, zo njedyrbi žadny dolho stojo wostacž, hewak móže so zabězecž. — Wón spomni, zo bčchu w tutych katakombach psched něščto časom tež pučowarjo, a hdyž zash won pschindžechu, so pokazo, zo je por žónstich so tam zhubilo. Bčchu něhdže dolho stojo wostale, a potom wosobu, kotraž prjedy nich džěsche, wjac njewidžachu, tak zo so w thch wšchelafich hasach a haskach zabłudžichu. Šor hodžinow mějachu tehdom služownicy tam pytacž, prjedy hacž je zas zbožownje namafachu.

My džěchmy psche tute swjate rowy, wóšfe rózarije špěwajcy. Šow so dopomnišch na tamne horliwe kšheščezanste žiwjenjo čłowjekow přenich lěštokow. Šak su woni jow Boha kšwalili z modlenjom a špěwanjom, kak su so wokolo swojoho Zbžžnika hromadžili! Šow dštachu martrarjo božu móe a hnadu, zo kručzi wostachu a swěni swojej swjatej wěrje. Šow mlodži a štari rano k blidu šnjeza pschšstupichu, a popoldnju abo wječor buchju mnozy z nich martrowani a z kónu wěčnjeje zbžžnosče debjeni; potom buchju na tym samšnym měšnje pošhowani. Šano jim bštop jow přědowasche, kak zbožownje a rjenje to je, za Zbžžnika něščto čerpjecž, a popoldnju hižo mnozy psched pohanskim šudnikom štojachu, zo bychu wot njoho šmjertny wšlad šlyšcheli. Do tutych měštnow kšwatachu wudowy a šyroty, kotrychž zastaracžer bč za Šhryštusa swoje žiwjenjo daš, zo bychu tu klecželi psched čželom, kotrohož dušcha bč debjena z draštu zbžžnjeje njesmšertnosče.

Ša to wšcho so dopominajcy tute swjate měštno wopušchčichmy a dštachmy wonka wot mnichow šbždy kufš zemje z katakombow*), zo bychmy pschi pohladnjenju na nju doma so dopomnili na zbžžnych přenich kšheščezanow a martrarjow w Romje, kotřiž su z tajkej kručosčeju a horliwosčeju Boha služili a su nětk w njebjju kónowani.

J. S.

*) Z kručnymi kšostanjami (z wuzamšnjenjom z cyrkwy abo ekšommunica-
ciju) je zakazane, z katakombow šebi něščto šam šobu bracž.

Red.

Dr. Šendrich Brück, nowošwjeczeny Mohučški bštop.

(Štóncezenjo z čžišta 26.)

Šenož lěto wosta mlody duchowny kaplan. Za lěto bu wón na univeršitu do Mnichowa pošlany, zo by w študijach, kotrež je tak horliwje w Mohučžu došonjal, so bóle wudospólnil. Šo kšóškim pschešwanju w Romje bu mlody wučzenc po šmjerczi znatocho cyrkwinštoho štawiznarja dra. Riffel-a (+ 1856) jako nastupnik tutoho w cyrkwinškich štawiznach do bštopštoho šeminara w Mohučžu powołany. Dłěje hacž šhtyrceciš lěš škufkowasche njepšchšstawajcy Brück w měrnych, čžichich murjach šeminara, kotryž hišchče džensa z čylej dušchu lubuje, jako wučzeš cyrkwinškich štawiznow a pozdžišcho něšotre lěšta tež jako profesor cyrkwinštoho prawa. Štowo čyly kleruš Mohučžškeje dišcešy, kaž tež wjele duchownych z Šimburgškeje a ze Šchwicy šlušachaju do joho šchulerjow. Šle nic jenož ze šlowom w šali šeminara wučšesche nowy bštop, ale joho šlowo kšncžesche po katholicich krajach w mnohich špišach, kotrež je

wudał. Wjele je pišal a sebi z tutym we wučženym swěće křwalobnoho mjena dobył. Mjenujemy tudy jenož najwažniše spisy, kaž „wyšchšeryniška cyrkwiniška provinca wot založenja hačž dotud“, potom joho „cyrkwiniške stawizny“, kotrež su hižo w 7. wudawku wušchle a kotrež so tež w katholicim wukraju, kaž na universitach a seminarach Ruskeje, wosebje wužiwaja při studijach, a su so tež hižo do jendželsteje, francóžsteje a italskeje rěče přchelowite. Wosebje sławne je joho dželo pod napisom: „Stawizny katholickeje cyrkwy w 19. lětsotku.“ Šhtož joho spisy wosebje wuznamjenja, je nutna lubošć k swjatej cyrkwi, bjez toho, zo by hdy historika swědomitosć a swěra čerpjela, dale tež bohata a dokładna wědomosć, zjednoczena z jednorej, jasnej rěču. Tute wuznamjenjace samownosće joho spisam na wšch časy wjele čítarjom a čěšćowarjom dobydu.

Tola wučzeny profesor njezaby ženje, zo je tež měšćnik. Tohodla při swojej rozšěrjenej wučzenej džělawosći tež hišćeže časa jomu zbywasche, horlujce na klěty a w spowědnym stole swoje zastojnstwo jako měšćnik zastaracž. W pěstowanju wschoho, šhtož k wěrnemu nufkowemu duchownomu žiwjenju sluscha, móže biskop k swojim wěrnyhm z japoschtolom prajicž: Budžže moji scěchowarju, kaž tež ja Křyštofowy scěchowar im. Tak nje-možachu jomu tež cyrkwinšce čěšće a dostojnosće pobrachowacž. 1889 bu wot kapitla za kapitulara wuzwoleny a z dobom bu do biskopiskoho ordinariata powołany. W tutym móžesche přchez swoju kanonistišku wučzenosć a wědomosć wjele dobroho wufutkowacž, a je sebi tež wulke zašlužby w tutym nastupanju dobył, šhtož wopokazuje nowe zastojnstwo, kotrež bu jomu po smjereči biskopa Pawola Leopolda doměrjene; kapiti joho mjenujcy za zarjadnika Mohučškeje diocesy (Bistumsverweser) wuzwoli, a nětko bě hišćeže krocěl k dostojnosći, kotraž so jomu na swjatoho Domajcha přchez wólbu za biskopa dowěri a za kotruž joho swjata swjećizna 20. meje wuhotowa za „mocu z wysoka, z hnadu a ze žalbowanjom swjatoho Duha“, zo móže swoje šadło pašć k božej čěšći a k spomóženju jomu dowěrjenych dušchow, k wjelelu cyrkwy a k wužitkej chleje diocesy!

Šhto chce tutón dopis w Bosole, tak so snadž někotryžkuli z čítarjom prašcha? O, moji lubi, nic rucže judžicž! Jeli bě Wam mjeno biskopa, kotrohóž swjećiznu a žiwjenjowěh imy Wam z krotka wopisali, hačž dotal tež njeznate, so tola dopisowar tutych rjadkow nadžija, zo budže so psychodnje hišćeže hušćišcho mjeno tutoho biskopa w Bosole mjenowacž, a hižo tohodla sebi myslí, zo joho rjadki cyle podarmo njesu a zo čítar Bosola wo biskopje něchtow wjac wě, hačž same mjeno. Šdyž w swojim nastawku prjedy wo šulerjach nowoho biskopa z Limburga, Schwicy rěčachmy, bychmy tež prawom našcu wótczišku Saksku mjenowacž dyrbjeli, kaž su to tež Mohučške čajopisy činili, tola sebi to ze zaměrom na lónc ischowachmy. Tuž widžicže hndom, zo nowy biskop sakskich ludži znaje, a tohodla je tež cyle po prawdže, zo tež Serbja joho bliže zeznamaju.

Žako profesor bě tež knjez biskop wučer wjac sakskich bohosłowcow byl, kotřiž hižo w zastojnstwach skutkujc abo so hišćeže na swoje nadobne powołanjo psychotuja. A jeli Bóh tón knjez hinaf njepostaji, budže so tutón nowy biskop hišćeže někotry raz jako dobročer Sakškeje a tohodla tež Serbow wopokazacž. Abó njewopokaza Wam wón snadž z tym žanu dobrotu, hdyž za Was měšćnikow wuswjećza? Myslimy sebi, zo je to za čłowjeka a kraj jobu najwjetšcha hnada, hdyž ma hódnych a duchapólnych měšćnikow,

kotřiž jomu woteurja poklady cyrkwyje. Tola njetriebamy za to wjele słowom, kóždy wěrnyw křesćijan wě, šhto je za njoho měšcniŕ.

Tuž skónczimy našch dopis z tym, zo našchich lubych Serbow prošmy, zo bychu tež woni psichi swojich modlitwach na toho spominali, kotřiž ma jim pschichodnje šlacž dželaczerjow do Knjezoweje winicy, zo by jomu Bóh joho czežke zaštojństwo, kotrež je so jomu w starobje 69 lět hišćeže na ramjo položilo, polóžil. Wny pak wuprajamy našchomu dotalnomu wučerjej samne pscheczo, kotrež je wón na dnju swojeje šwjeczizny swojomu konsekratorej pschitwolał: ad multos annos!

Episal šchuleŕ knjeza biskopa.

Romski pučowanŕ w jubilejnym lécze 1900.

Wo „Roma aeterna“ (wo wěcznym měscze), kaž so Rom mjenuje, móhlo so tež wěcznje pisacž a budža křesćenjo tež wěcznje rady čitacž. Tohodla pschidam mnohim wopisanjam Romskich pučowanjow nowe, z pschidawkom, zo je so stało w jubilejnym lécze. Šacžrunje hnydom z Romom započach, sebi njech tola ničto njemyšli, zo Rom wot naš dale njeje, hacž Radwoŕ wot Budyščina. Šaj žehliwe čornaki, kotrež móža lěpje běhacž, hacž Kateczanski žehliwce, trjebaja tola tójšcho hodžinow, tał zo móžesch bjez stracha z nich džei a nóc zestajecž. Šižo dawno so na tajtoho špěšchnoho žehliwca zaběhowach, kotřiž móhl mje do krasneje Štalskeje donjesč, ale pschecy a pschecy zašy mje dele šchórnny: njemějach mjenujcy pak pjenjez, pak čzasa, pak zastupowanja, pak pschiležnosceje atd. Ale nēczožo běch pschi tutym nješcerpnym čakanju tola nadobyl, a to běšce šcerpnošcž. Móžesch sebi na tajke dlějšche pučowanjo, wofebje do Štalskeje, samo něšcho kórcow tajkeje žadneje šcerpnošce sobu wzacž, dha so čzi tež bórzy tał thětse rozbróji, kaž tamne njezapomni te italske „soldo“. Šchtož so mi dołho došcž njechašce radžicž, so mi pschecž lubošcžiwu dowolnošcž duchowneje wyschnošce skóncznje radži; a hdyž je wěrno, zo jěšcž čzim lěpje šlodži, čzim wjetšchi je appetit, dha mi tež wěrlich, zo rozwi so tute Romiske pučowanjo čzim krasnišcho, čzim wjacž mějach přjedy zaděwkwow pschewinycž. 26. hapryl běšce tamny radostny džei, hdyžecž šmėdžach hižo dawno wutrobnje žadane a woczakowane pučowanjo do wěcznoho města nastupicž, w kotrymž mějach potom žadnu pschiležnoscž, swjatoho wótea, widžomnoho naměštnika Šezusa Šchchstusa na zemi, widžecž a šhychecž. Šacžrunje nješmė rucžny koffer na italskich železnicach wjetšchi byčž, hacž 50 × 30 × 25 cm, mějach tola myšle kšětro hromadu bracž, zo sebi to abo tamo, šchtož móhl na šchtyrity džeiškim pučowanju nužnje trjebacž, njezabudu. Wopytach přjedy tež hišćeže swojoho štaroho nana, kotřiž je mje z paczerjami a myšlemi čzim lěpje pschewodžecž móhl, dofelž měješce psched 8 lětami podobne zbožo. Kunje tał rozžohnowach so tež z bratrami a šotrami a z krejnym pschecželštwom. Mějach mjenujcy tež myšle, Neapel wopytacž, a jeli bych tež čyle pučowanjo na twjerdej zemi a mjehkim morju štrowy a zbožowny pschětrał, mějach tola psched Neaplom mjelcžo štrach, wo kotrymž čzi kóždy čžłowjek powěda: „Neapel widžecž a potom wumrēcž“. W Romje pak k wulkomu wjeselu a k tróšchtej žhomich, zo to njeje „hnydom“ mēnjene. Wyšlach pak sebi tola skóncznje, wěšte je tola wěšte. Podobnje dołhe, kaž mój zamod, běchu tež moje pschihoty za duschu a čželo; ale čzim špěšnišcho šhwatachu poslednje njeđzele. Šenož poslednjeje dnjaj, hdyž mějach wscho

hotowe, bëshčaj bjez kónca; dny pschemowbroczachu so do tydženjow; hodžiny do dnjow; mjějschiny do hodžinow, a poslednja nóc njebëshče k wnczakanju: myslach sebi a džiješče so mi jeno wo Stalskej, wo wulkotnych hnadownych městnach, wo Romje, wo našchim lubowanym swjatym wótcu.

(Potracžowanjo.)

3 Łuzien a Sakskeje.

3 Budyščina. W cyrkwi Nascheje Lubeje Knjenje tudy bëshče — kaž hižo něfotře lěta — na dnju swjateju Cyrilla a Methodija, japoschtolow Słowjanow a patronow našeho towařstwa, boža mscha za žiwe a wote-
mrěte sobustawy našeho towařstwa.

— W minjenym tydženju je pschedsydstwo z wubjerkom T o w a r š t w a P o m o c y za stnowacych Serbow lětuske pod b j e r y postajilo. Pódpjery budže knjez wučer S. A. P e c h w Budyščinje, Lazarettstraße 3, nětczišchi pokladnik towařstwa, wupłacžecž.

3 chloho swěta.

Saksa. Soho Maještofcž kral Albert je so Bohu džak w poslednim času zasy strowišchi čžul, tak zo je w nocach derje spal a tež swoje wschědne džěla zasy wobstaracž mbhl.

Němska. Wulkej kódzi „Wittekind“ a „Frankfurt“ stej wutoru rano w 4 hodžinach z Wilhelmshaven wotčěloj, zo byschtej wojałow a wójnske wěry do Chiny wjezloj. Póndželu popołdnju bëshčaj kejžor a kejžorka pschijěloj, zo byschtaj wotkhadžacym boženje prajiloj. K zhromadženym wojałam mějšěče kejžor zahorjacu a rjanu rěčž. Wón spominašče ze sprawnym hńěwom na surowy njeskutk, zo běchu Chinesojo pschecžiwno najwážnišchomu ludowomu prawej zapóslancow so pschimali, haj němskoho morili, napominašče jich, zo bychu nam nacžinjene hanjenje khostali a z wojałami druhich mócnatšiwow w luboščě pschějzjene za zdžerženjo a rozšchěrenjo kšěšěčaniščeje wěry zmužicžje wojowali a něhdy swoje wójnske khorhoje z čšěcžu zasy do domizny wróčžili. Mjez tym, zo kejžor do rjadu zestpannych wojałow pschěhladowašče, pschistupi kejžorka k pschitomnym mandželskim officirow a šficěšče jim placžo ruku, sobuželna, zo dyrbja swojich mandželskich do dalotich krajow k njewěstomu pschichodej hičž dacž. — Kejžor je dale porucžik, zo ma so přěnja divisijska wójnskich kódzow k wujědženju do Chiny kšwatnje pschihotowacž. Tuta wobstoi z wulkich kódzow „Kšurwječch Bjedrich Wilhelm“, „Brandenburg“, „Wörth“, „Weißenburg“ a mašje kódzje „Hela“; divisijska stoji pod wjednistwom viceadmirala Hoffmanna. — K dopomnječžu na tamnych wojałow, kotřiž su w čhineskich wojowanjach padnyli, je kejžor wošebity wobraz zhotowicž dal, kotryž ma so pschichodnje wupjelnyjny zawostajenym pschepodawacž.

— W Barlinje pschěbnywa w tu kšwilu biskop Anzer ze Schantunga, a kaž přjedawšče lěta su joho pschěčelnje pschiwžali. Wo čhineskich naležnosćach budže wěšče wjele prašchany. Kejžor sam je prajik, zo ju so nimale wšchitcy Němcy wo tym molili, šchto so w Čhinje pschihotuje, jenož biskop Anzer je pschěcy prawje wěščžik.

— Charitas = zwjazk abo zjednocženjo za dokonjenje škutkow lubošče mějšěče w Barlinje wot 3. hacž do 5. julija swoju hłownu zhromadžiznu.

Mimo mnohich rjanych a važnych wuradžowanjow k lepšichomu čerpiacych cžłowjekow bu tež woľebje rěčzane wo wotšladanju khorych na wšach, a pšchi tym powšchittownije wuprajene, zo pšchi tym bohužel hiščeže jara wjele braduje. Burski lud nima ani pjeněz, ani čzasa, ani pšchiprawow, ani nazhonjenja k tutomu važnomu šlutkej. Wjele khorych ma dla hubjenoho wotšladanja dlěje čerpijeć, mrěje jich wjacy, hačž by po khoroščezach trjeba było, a druzy wostanu braschniwi. Wina njeleži we zlej woli, ale w tom, zo ludžo njejsu doščž rozwučzeni. Tohodla dyrbja so woľebite rozwučzenja wo tom za wjeľny lud založić.

— W Münsteru bē 19. junija w cyrkwi swj. Ludgera swjatocžna boža mšcha k dopomnjeću na to, zo bē so pšched 100 lětami na tutym dnu hrabja Bjedrich Leopold ze Stolberg do katholickeje cyrkwy wróćzil. Woľebitoho swjećenja bē tutón podawš hódny, dofelž bē za katholicu cyrkej pšchez cyłu Němšku jara važny. Wšchelake wobitojnoščje bēchu pšchinoschowake, zo katholicka cyrkej w Němškej tehdom na hłubokim šthodženku stojesche, a zo bu tohodla wot hubjenych katholicow a woľebje wot druhowěrivyh nimale zacpěwana. Něnjachu, zo drje móže tuta cyrkej šnadž mjez prostym njezdželanym ludom hiščeže pšchiwšnikow mječž, zo pať zdželanu ludžo njemóža ničžo wo njej džeržecž. Hrabja Stolberg pať bē runje tať wučenny, kaž z krasnymi počžinkami debjeny a daloko a šchěroko nanajbóle widžany. Šdyž nětko nadobo rěšasche, zo je tajki muž do zacpěteje cyrkwy zastupił, dha pšchěndže ta powěćž kaž wihor wšchitke kraje, zadžiwawjo, pohóršek a wješolosež zbudžejo. Soho pšchilad a joho špišy su mnohich k tomu dowjedli, zo su počželi so zašy wo katholicu cyrkej štaracž a zo su mnozy so k njej wróćzili.

— W Friedrichshafen nad Bodenskim jězoru (Bodensee) je hrabja Zeppelin dať powětrowu lódz natwaricž, kotraž móže samo napschecžo wěšńkej jěčž, mjez tym, zo dyrbjachu so dotal twarjene lódzje cyle wot wěšńka wodžicž dacz. Na lódzji je so wjacy lět twarilo, tware a wšchitke pšchiprawny pláčza wjacy hačž dwaj millionaj hriwnow. Břeni pospył zašdženu njedžclu wječzor dopofaza, zo móžešche Zeppelin wopravdže napschecžo wěšńkej jěčž; wažne wunamakano trjeba jenož hiščeže někotrych mješčich wudospołnjenjow.

Rakuska. Mješanbite harowanjo wěštych němškich študentow pšchiběra. W Innsbrucku, hđžež su škoro hiščeže hóršchi hačž we Winje byli, chcydu zadžěwacž, zo bychu tam wučžomcow ze šlowjanskich abo katholicich zjednocženštwow za doktorow pomjenowali abo promovowali. Univeršitny rektor je to tohodla něščto króćž z profesorami za zawrjenyh durjemi mjelcžo čžinił, zo by so hary zminył. Študentži su z toho loško judžili, zo so boji, a tuž pšchiudžechu pšchi noweji tajkej pšchiležnoščji, z piwom doščž pošlnjeni, do univeršity, harowachu pšched durjemi a hanjachu a wušměchachu rektora a wučžerjow. Nětko drje je wšchnoščži tola ščerpnoščž wušchla a je wšchitke němško-nacionalne študentške zjednocženštwu rozwjazala.

Belgiska. 30. junija bu najnahladnišči wjednik liberalneje štrony, něhdušči ministar rěčžnik Bara, khowany.

Španiska. Ministerium Silvela je tola pšchecžimo zapowědowanju dawčow dobyło a samo zwjazk pšchěfupcow, kotryž najbóle pšchecžimo nim so štajesche, rozwjazalo. Dołho drje pať njebudže trjebacž na nowe zadžěwki čžakacž. — W někotrych krajinach su hrimanja a krupy wjele šchłody nacžinile.

Botharisa je pšchivožowanjo wošobow a tworow z Turkowškeje wotmjezowala, dofelž so w tamnym kraju mór dale rozjščerja. — Wulke njewjedra

z trupami bčhu w krajinach Worissowgrad a Sarkow; wjele skotu a teŝ na 100 ludŝi bu morjenych a ranjenych.

Čhina. Rajshórsche, czoŝoŝ mčjachmy so bojecŝ, je so wopravdŝe stało, němstoho zapóšlanca, swobodnoho knjeza Clemensa z Ketteler, su zbčŝkarjo w Pekingu morili, a to w tym wokomiku, hdyŝ čhysche so do Tsungli-Jansen, čhineskeje najwjšchjscheje statneje rady, podacŝ. Ketteler bč 1853 rodŝeny a bu, pobytwjschi officir a zastojnik pšchi wjacorych zapóšlanstwach, haŝle w juliju loišchoho lčta za zapóšlanca w Pekingu pomjenowany. Wón bč mjez swojimi towaršchemi najlčpŝe hrozace strachi spóznał, a bu jich prčni wopor. Zo dyrbi němste knjeŝetstwo wschitko móŝne cŝiničŝ, zo by njeslutt kŝoštało, so samo rozemi. — Kaŝ z druhimi zapóšlancami stoji, njeje hišchŝe wčste; bjez dwčla paŝ hrozŝy jim, faŝ wschitkim europškim wobhylerjam w Pekingu, najwjšchjschi strach, haŝ loŝto je jich hiŝo wjacŝy morjenych. We hłownym čhineskim mčsčŝe je po zdacŝu dospólna revolucija. — Brync Tuan, nan pšchichodnoho keŝŝora, je po někotrych powčsčŝach wschu móč na so storchnył, keŝŝorku a jeje syna wotšadŝil a wufaz wudał, zo bychu joŝo pšchuwšnicŝy a wojacy wschčch cuzbnikow ščoncowali. Zastupjerjo europškich móčnaštwow čhččŝa do Pekinga wozjewičŝ, zo bychu europšcy wojacy stare čhineske kralowške pohrjebnišchŝa zapuščŝili, hdy by so zapóšlancam dalscha šchiwda stała. Wokolo mčsta Tientsin traja wojowanja dale. — Teŝ z provincy Schantung, hčŝeŝ němste Kiautschau leŝi, ščŝe je japoschtošski wškar Freinadawel pšelstwo, zo šchŝeŝanškim mišionstwow w Tsining najwjšchjschi strach hrozŝy. Keŝŝor je tohodla němstomu guverneurej w Tsingtan hnydom telegrafšcy poručŝil, zo by za nje so starał. Mišionarojo su so mjez tym do Tsingtan podali. Dokelŝ je tał wschudŝom pšchŝcy wjacŝy europškich wojakow trčbnych, je keŝŝor poštalil, zo dyrbi čyła brigada dobrowólnikow, 6000 muŝi, zo pšchihotowacŝ, zo móšla do Čhiny cŝahnyčŝ.

Afrika. Badyň dŝeň storo njezaňdŝe bjez maľch wojowanjow, w kotrychŝ paŝ Jendŝelčŝenjo, paŝ Burojo dobywaja. Jendŝelčŝenjo njemóŝa ze swojimi šplnymi wóšškami wjele wučŝinicŝ, dokelŝ Burojo we swojich horach wschč pucŝŝi a ščŝeŝŝi derje znaja. Mjez tym čŝerpja jendŝelčŝcy wojacy kšetro na šchoroščŝe. Wo tym su so w poslednim cŝasu jendŝelčŝskomu knjeŝetstwu w šejmje ŝle wčcy poroškowale, a wone njemóŝelčŝe napšchŝčŝo poroškam ničŝo wjele prajičŝ. Šhori dyrŝbja hušto na zemi lčhacŝ w pšchepjelujenych stanach, muchi a druge pšchekajancy jich cŝwiluja, a lčkarjow a wothladarjow je pšchemalo. Bjez dŝŝiwa tohodla, zo je jendŝelčŝe wóšŝto hiŝo telko ludŝi na šchoroščŝe ŝhubiło a pšchŝ 18,000 so tohodla dyrŝbjało domoj póšlacŝ.

Amerika. W Hoboken, dŝŝelu New-Yorkšchoho pšchŝstawa, je jobotu 30. junija surowy woheň wudyrił. Tam ma němste lóŝŝne towašstwo „Norddeutscher Lloyd“ wulke twary, tał mjenowane dočŝ, do kotrychŝ so wulke móšŝke lóŝŝe zawoŝŝuja a hčŝeŝ so tworŝy šchowaja. So parjaca wolna bčšŝe so tam loŝto zapaliła, a wudyrŝeny woheň so tał špšchŝnje rozščŝerjesche, zo wjele ludŝi njemóŝelčŝe wjacŝy wučŝetacŝ, a tšŝi wulke parniki, „Saale“, „Main“ a „Bremen“, so jobu zapalichu, prjedŝy hačŝ móŝŝachu je do pšchŝstawa wučŝahnyčŝ. „Main“ je docyła zničŝeny, mjez tym, zo budŝetŝej drugej lóŝŝi so bórŝy zašŝy wuporjedŝŝicŝ hodŝecŝ. Mnoho ludŝi štašŝe z palacych lóŝŝow do wody a so zatepi, druzŝy so špalichu. Amerikanscy lóŝŝnicy wopokazachu so pšchŝečŝiwo wulkomu njezboŝu hišchŝe doščŝ hrubi. Mčsto zo bychu bjez kómbŝenja pomhali, hčŝeŝ móŝŝachu, ŝadachu pjenŝŝy, a hdyŝ jim doščŝ nje-šubjachu, nochŝŝychu pomhacŝ, haŝ štorŝachu ludŝi do wody a dachu wobšim

so tepič, bjez toho, zo bychu ruku zhibnyli. Kelko ludži je po prawom živjenjo zhubilo, njehodži so hiščeje prajic, snadž na 400. Wo nětotrymžtuli z cyła njezhonja, stajnje pschihhadžeja na policiju prafšenja za tajkimi, wo kotrychž njewědža, hđe ju woštali. Šchoda wuczini snadž pschěz 15 millionow hrimnow a zawěčženiske towaštwow změje na 10 millionow placžic. Wšob samón změje nimo škody hiščeje khudym zawoštajenym lětny dawł placžic, je tež rady k tomu zwólniwy, a je bohaty došč, zo njeby tohodla hiščeje wofhudnył.

Wschelcžizny.

* **Mortwe morjo**, kotrež je lětnyšacy mortwe a wopuščžene, maja pschihodnje motorowe čž ołmy wožiwječ, kotrež změja mjez Seruzalemom a Kermakom, starym hlownym městom moabskoho kraja, jězdžic. Grecki kłóštr w Seruzalemje je hižo motorowy čž ołm, kiž ma so z petrolejom tepič, w Hamburgu natwaricž a z Saffa, pschistawa pschi šredžnokrajnym morju, k mortwomu morju dowješč dał. Čž ołm je 12½ metra dołhi a je mjeno „Prodromos“, „pschědběhat“, doštal.

* **Čhinke pschistowa**: Snadno je, zamóženja nabyč, zamóženjo wobkhować, čžežto bywa. — Žiwjenjo starca so swěcy podobu, kotraž je na wětšiku. — Čžerp a zeznajech, šchto rěka čžerpječ. — Šchom, kiž ma do hluboka korjenje, so wětrow nještřži. — Snadno je, tyjac wojakow wubracž, ale čžežto, generala namafacž. — Staršchi, njebudžče swojich džěči njewolnicy; woni swoje zbožo sami namafaju. — Njewěricže-li boham, hladajče jich blyški. — Žmyšł wofomika čžasto staroščje dawu na čžas žiwjenja. — Wudry muž so na wobštojnoščje zložuje, kaž woda na sudobjo, do kotrohož ju liječ.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Po wotkazanju zemrětoho w měsće 300 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale su woprowali: Po wotkazanju zemrětoho w měsće 100 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće

su dale woprowali: Njemjenowana z města 3 hr., N. N. z měsčanskeje wosady 2 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6945 hr. 56 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo 25 pj. + 5 pj., za 1., 2., 3., 4. krasnu dopisnicu = 80 pj., při džěle pod třěchu holěki wjedrowu khěžu wopomnichu 80 pj. Hromadže 1 hr. 90 pj.

Zapłač Bóh wšěm dobročerjam!

Sobuštawy bratřtwu „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapowšchtolstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu juliju Bohu woprowacž, „zo bychu kšěfženjo nješebicžni byli“.

W **Kanecach** (pola Pancžic) je kubłko čžisł 3, nimale 10 ha wulke — 383,2 dawšich jenotkow — z połnymi žnjami — bjez wšchoho wumjenka hnydom na pschědań.

— Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 7. čisł 1900. —

Čšiččž Smolerjec knižicžicžjetnje w Mačičizny domje w Budyšinje

Katholfski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym: zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 28.

14. julija 1900.

Lětnik 38.

Cło na žita.

W poslednimaj lětdžefatkamaj je so Němska dale a bóle pschjetworjała: nic wjac ratarstwo, ale pschemyšło (industrija) a pschekupstwo je na přenje městno stajene. Něždy widži, a nazhonyjeno to wschěch ratarjow džeń a bóle wuczi, zo je w tej měrje, w kotrejž pschemyšło a pschekupstwo w Němskej zakežewa a so rozmnoža, runje tak ratarstwo do zady stajane a schodowane. Dale a nižšche placžizny ratarškich wupłodow, dale a wjetšje wudawki za ratarške džělo: mjenje dohłodow a wjacj wudawkow — to su nještrowe wobstojenja.

A tola dyrbi so prajić, zo je ratarstwo uajwažnišchi a najnužnišchi podložk za spomóženjo jenotliwych krajow a cyłoho kejžorstwa. Dalsche schłodowanjo ratarstwa dyrbi so zahaczić, hewak so tónle wažny podložk powšchitkownoho derjeměcza cyle rozdrjebi.

Najwažnišchi šrědk, jeli nic jenički, zo so ratarstwo zas pozběhnje a k mocy pschuidže, je powyšchenjo cła na žita.

Schto dha ma cło abo kaž so mjenuje „schkitace cło“ (Schutzoll) na jebi a schto skutkuje? Cło ma tukrajne wupłodženjo tak pošlynič, zo je tuńšche wupłodženjo druhich krajow njepodusy, ale zo wone tež woprawdže pschměrjenu wužitk njese.

1. Nětko ma tola cyle kejžorstwo wulki intereseje na tom, zo by ratarstwo telko trěbnych šrědkow k zežiwjenju wupłodžilo, kelsož je tu trěbnych. Hewak so do poddanstwa druhich krajow abo statow poda, kotrejž móža wjac žiwjeńšeje potreby płodžić, hač same trjebaja, dokelž z mjeńšimi wudawkami džělaja, dokelž maja lěpschu zemju, njewuczehujenu abo „nježnišfu“. Tajša motwińnosć wot druhich krajow by wosebje strašna była, hdy by Němska do nělajšeje wójny zapleczena była. Tón strach za Němsku cyle mały njeje, dokelž je wona ze wschěch stronow z druhimi krajemi wobdata, a pschi-

stup k scherofomu morju je jej tola khetro wobmjezowany. W nekajkej wojnje, na psch. z Ruskej abo Sendzelskej abo z nekotrymi podobnymi krajemi na dobo, by jara czeŝto mohlo byc, domjacych wobhydlerjow z trebuej cyrobu, wosebje khlébom, zastaracz, hdyž je Nemsta na pschivožowanjo cuzoho žita pokazana. Hdyž pak stat swoje ratařstwo z pschiměrjeum elom zakita a z tym wyschische placiziny za ratařstwo zastara, dha tajke wyschische, domjace ratařstwo schitace placiziny tež ratarjam doměru na pschichod wubudžeja a jich k dalšichomu postupowanju w plahowanju plodow pohonjeja, tak zo z wjetškej wustojnosću a prócu (— jo rozemi, hdyž Wóh luby Kenjz swoje žohnowanjo njezapowě —) tež wjac plodow dobudu a domjace, tufrajne potrebnosće sferje sfovoja. Z tym je njewotwišnosć kejžorstwa wot wukraja najlěpje zawěšćena.

2. Tež z druheje strony možemy widžec, zo kraj z wjetšim pschivožowanjom cuzoho žita do wotwišnosće wot wukraja pschińdže. Z tym, zo pschemyšlo swoje tworj wuwožuje a z toho dobytk cžeňje, móže kraj pschivožowane potrebn, wosebje žita, rožku a pscheńcu, zaplaczic. Selizo nětko ratařstwo hischčeje dale do zadu dže a jo słabi a — dofelž je dale a bóle słabjene — dale a mjenje wupłodži, hdyž tola wobhydlestwo pschiběra, dha dyrbi tufraj hischčeje wjacj žita z wukraja pschivožowacz, a zo by je zaplaczic mohł, dyrbi hischčeje wjacj hacž dotal wuwožowacz. To drje by schlo, domj je wěste, zo wukraj tworj našchoho pschemyšla bjerje a pschijima. Tola, tak potom, hdyž jónu pschemyšlo so haczic počžina, hdyž kejžorstwo z dotal pscheczelentym krajom, kiž je joho tworj brač, do njepscheczelstwa pschińdže? — Njeje dha tu jednorische a wěščische, zo jo tufrajne ratařstwo z bēha, mōcnišče čžini, a tak jo njewotwišnosć wot wukraja dobudže? A hdyž je ratařstwo zas k močj pschischlo, njebudže potom tež wone najlěpschich kupcow za tworj domjacoho pschemyšla zas podawacz? To je čžim nuznišče, dofelž tež tajke kraje a džěle zemje, kotrež hacž dotal bēchu na druhe kraje pokazane, schtož wšchelake tworj pschemyšla nastupa, dale a bóle jo jamostatue čžinja a wšchelaku industriju tež same založuja a našim tworam pschistup wobčežuju.

3. Wšhecžimo elu na žita abo joho powyhšenju jo najbóle liberalni stajaja, kotřiž chcedža jeno pschemyšlo a pschekupstwo hajicž, wo ratařtwje pak wjele wědžecž njechadža. Pola nich ratařstwo ze swojim skorženjom žanoho zrozemjenja njenamaka. Woni z wjetšcha wotmołwjeja, zo by powyhšenjo elu jeno wulkofublerjam k wužitku pschischlo; mjenišchi ratarjo dyrbja sferje žito kupowacz, dnyžli móža pschedawacz. — To trašč móže we wosebje schpatnych lětach byc. — Dale woni praja, zo ratařscy džělaczerjo, potajkim wjetšchi džěl ludži na kraju, tola khléb kupuja, potajkim drōžšchu placizinu žita njeznjesu. — Na to ma jo wotmołwicž: wulkofublerjo su tola hlowni džěłodawarjo na kraju. Wot jich hospodarištoho postajenja tola wotwišuje, kelto džělaczerjow móža sebi bracz a tak derje móža jich placzic. Njedosahace dofhody z ratařstwa su hižo mnohich wjetšchich ratarjow pohnuke, zo licžbu swojich džělaczerjow pomjenšcha. Hdyž družy džělaczerjo wostanu? Woni so k pschemyšlu wobrocža a tak tam nřdu dele klōcža, dofelž licžbu džělo pytacych rozumnōjeja. Z toho isčěhuje, zo dyrbjeli po prawom socialdemocracži za powyhšenjo elu na žita byc. Schtož pak liberalni w nastupanju pschedawanja žita praja, pola naš zawěšće njeplaczi. Našchi ratarjo su pōbla dofhodom ze skotu wosebje na pschedawanjo žita pokazani.

4. W tu chwilu w cylej Němskej něhdže $\frac{2}{5}$ (dwě pjećinje) wšchěch wobydlerjow w ratařstwje džěła a wot njoho so žiwi, $\frac{3}{5}$ nic. Wšchitcy drje sebi z prawom pscheja, zo by khlěb so njepschedrožil. Wo tom pak nětke rěč; byčž njemóže.

„Najebacž cła“, praji professor von der Goltz, „je žito w poslednich 20 lětach w pscherězku tuńšce bylo, dyžli w pschedkhadžacym schtwórtlětstotku. Pschi tom su mzdy džělačerjow a dokhody privatnych abo statnych zastojnikow so z džěła wjele pomjetichile, tak zo móža wšchitcy, kotřiž žita njepлахuja, swoj trěbny khlěb ze jamo na sebi wjele mjeńšimi woporami a z wjele inaduischim džělom swojich dokhodow dóstacž, dyžli hdy přjedy.“ Wšchce toho ma so hišcže pschidacž, zo je w Němskej w poslednich lětach pschemyšlo wo wjele bóle so pozděnylo, dyžli pschiměrnje w Sędzelskej, a tola je w Němskej žito drožšce dyžli w Sędzelskej. Tuž dyrbjalo tež pschemyšlo sebi prajicž: Sa chcu žiwe byčž a nadobhwacž, njech je tež ratařstwo žiwe!

Wobstojsće we wjerchowstwje Monako.

Ma pomjezach Francóžskeje a Włoskiskeje (Stalskeje) nad morjom malušcke, drobnušcke knježtwičko leži — wjerchowstwo Monako. Wobydlerjow liczi te knježtwičko lědom 7000, potajkim nimale telko, jštož Šalschtrow a Šnlow hromadže, a role abo zemje by na jenocho wobydlerja šnadž po fórcu pschipadnylo. Ale w tym knježtwje maju prawdžiwoho knježacoho wjerčha, kotryž ma hród a dwórjanow a ministrow a generalow a wězo tež wójško. Wójško wulke njeje, cyla armeja liczi 60 muži, a Chamberlain by bórzy z nim hotowy byl, ale wójško to tola je. Senož dokhodow ma wjerčh mało. Dawki drje so w knježtwje płacža kaž wšchudžom, na tobat a palenc je tež tam dawki; ale njech bychu tež ludžo pili a furili; pschi tak šnadnej ludnosći by wjerčh tola drje z czežta telko dwórjanow a zastojnikow zeziwicž móhl — šnadž ani sebye jamoho nic. Tola to ma wón wurjadne dokhody. Ma wšchak wjerčh we swojim knježtwičku drohotnu wěc, kotraž so derje płaczi: dom hry, hrajerńju, rowletu. Ludžo hraju, a hačž wuhrawaju, hačž pschetravaju, wobšedžeť ma pschecy dobyť, a z toho dobytku wobšedžeť wjerčhej tolsto pjenjez płaczi. A wón čim zwólniwjšcho wjele płaczi, zo je w cylej Europje džjeniški džěn jenož tuta joho jenicžka zjawna hrajerńja hišcže wotewrjena. W dawnišchich čjajach wobstojesche tež w Němcach w kóždym tajkim knježtwičku pschi wjerchowštim dworje podobna hrajerńja; pozdžišcho wšchak buchů zakazane, dokelž běchu z pschicžinu mnohoho njezboža. Šusto a často by so pschecražč tepil, z kulku so třělal, abo tež, wšchitko pschetravšchi, z cuzymi pjenjezami čjetnyl.

Monakštomu wjerčhej wšchak ničtů ničzo zakazowacž nima, dokelž je sam swoj knjez, ani krala abo kejžora nad sobu nima. A tuž tam ludžo jězdža a pschetravaju, druhdy so tež do hlowny třěleju, a wjerčh ma z toho dokhody. Žiwi so a knježi, dawki sebi płaczičž dawka a we wšchem tych woprabdžitych, wulkich kralow jěžěhuje. Šrónowacž so dawka, audiency wudžěluje, zašlužby mytuje, zlóčje křošta. Šarady hotuje a radu škladuje, zakonje dawka, šchituje prawa a šudži. Wšchitko je tak, kaž pola woprabdžitych kralow, jenož zo je wšchitko tak malušcke.

Šola tutoho wjerčha w mjezach joho knježtwička šta so psched něščto lětami — mordarstwo. Nic šejjemordarstwo, to je tam zwučžena wěc, ale

mordafstwo: zlóstnik zty bésche pokojnoho człowjeka moril. A to pak bě nje-
slychana wěc. Zebrachu dha so sud a sudnicy, a profuratorowje a pschisazni
a rěcznicy. Zlóstnik bu t smjereži zasudženy — pschez sečezgo. Wusud so
wjerehej pschedpołoži, wjerch wusud pscheczita a wobkruczi. Ma-li sežaty
bycz — njech — je sežaty. Tola tu so pokazo, zo w knježstwje njeje ani
guillotiny, ani kata. Z nowa so ministrowje zebrachu a wuradzichu, zo
francóžskomu knježerstwu napisaju próstwu wo požčenjo guillotiny a kata,
z wuměnjewjom, zo budža wschitke wudawki zarunane. Napisachu, pólachu, a
za tydžeń dóstachu wotmołwu, zo budže pólanno nastroja a kata 16,000 frankow
placzič. Ministrowje wozjewichu to wjerchej. Wjerch pak myslil a myslil —
16,000 frankow. Tajkeje sumy zlóstnik njeje hóbny . . . A potom, suma by
so dyrbała na lud položič, to džě by so pschez dwaj frankaj na głowu
dóschło . . . To hiščeže bychu sebi revoluciju zmyslicž móhli. Zawěčže,
tuńsche waschnjo dyrbi so wumyslicž. Zasy so ministrowje zeńdžechu t radže
a wuludžichu, zo budža wólšchskomu kralej pisacz.

Napisawschi wólšchskomu kralej dóstachu wotmołwu, zo móža dóstacz kata
a mafchinu, a zo budže wscho do hromady jenož 12,000 frankow placzič.
Tuńscho to bě, wopradowže tuńscho, ale tola hiščeže pschedroho. Pschez poldra
franka by so pschecy hiščeže na głowu dóschło.

A z nowa so ministrowje zeńdžechu, z nowa myslachu, fak by so wěc
tuńscho hodžila zwjesč. Jedyn poda namjet, zo by so pospytało, hač snadž
někotry z wojakow njeby zlóstnika sezał. Wichak we wójnje ludži zabijaju,
a t tomu džě wojacy su. Namjet so spodobasche, general zhromadži cyłu
armieju wschěch 60 muži, rozpowěda jim, wo czo so jedna — ale žadyn
nochnyche. Zamołwjachu so, zo to njeju wučeni byli.

Zasy ministrowje myslachu, radu škladowachu, komitet postajichu, komisiuju,
podkomisiuju — a stónčuju domyslichu. Najlěpje budže, hdyž so wusud
smjereče pscheměni na jastwo čas žiwjenja. Tak wjerch swoju miločež wo-
zjewi a so z dobom wudawkow zminje. Wjerch bu tež pscheczene. Tola
tu — nowa starosěž: knježstwiczko džě rjadnoho jastwa nima; su tu jenož
něotre komorti, do kotrychž pschestupnikow šadžeju na krótki čas. Na tónč
pak namakawschi štwiczku, zlóstnika šadzichu a postajichu štražnika.

Štražnik bě pilny a šhodžešche do hrodoweje kuchinje po jědž za jatoho.
Lěto so miny, a wjerch pscheczi so do lětnych zlicžbowanjow. Licžesche a
widžesche, zo jaty a štražnik wulki wudawk čžinitaj — 600 frankow lětnje.

A zlóstnik je mlody a stromy — hiščeže 50 lět móže žiwy byč. Na
nowe dha wjerch na radu pscheprosy, zo bychu něschto wumyslili, fak by so
tak wulki wudawk hodžil pomjenšchicž. Na posleđ jedyn z ministrow rjekny:
„Mam pschypad: škasujmy štražnika.“ — „Šaj, ale to jaty čžeknje“ — zřěča
druhi. — „A, njech čžeknje, njech džě bėži, hđžež so jomu zechce“ — t tomu
tječzi. Wjerchej so rada zalubi a pschitaza, štražnika wotštronicž. Čžakachu
něk, šchto budže. Čžas t wobjedu bě tu. A hladaju — jaty wustupuje
z jastwa, pyta jastwownika, a stónčuje sebi sam do kuchinje po wobjed džě.
Wzawschi pak wobjed wróczi so do jastwa a, zaměnywschi za sobu durje,
šedžesche dale. Nazajtra bě zasy tak — na čželanjo ani pomyslenja. Šchto
nětko? Nicžo njepomha — dyrbinu jomu wuraznje pomědžicž, zo by schoł.
Minister šprawosěž jatoho powoła t sebi a džekze: „Čžłowjecže, t čžomu po
prawom šedžišč. Štražnika nimasch, hič směsch, hđžež chcesch, ani twój wjerch
so tohodla njerwžhněwa.“ Šaty, pohladnywschi na ministra, pomysli šhwilku

a wotmolwi: „Schtó je mi wo to, zo so wjetch njerozhñewa? Schtó mi to pomha? Hdže mam ja nětko hiež? Wusud seže uade mnu wuprajili, dobre mjeno seže mi wzali, schtó budže wo muje hiščeže rodžicž, schtó spócznu? Wy ze mnu njejsseže po prawdže jednali. A šmjerczi seže nje zasudžili — te kšostanjo seže dyrbjele dokonjeć. Njejsseže to činiли — a ničžo prajil njejsym. Potom seže mje do jastwa wotjudžili na čas žiwjenja, seže mi stražnika dali, kotryž je mi wobjedy pschinoschal, a tež stražnika seže mi wzali. Zaly wschal ničžo prajil njejsym — a sam sym sebi po jědže khodžil. A stónčnuje mi powědacze: Dži swoje pnceže! Ně — to činiče, schtož chceče, ja so z jastwa njehibnu.“

Schtó bē tu činič? Z nowa ministrowje wuradžowachu a wuradžichu, zo budža jatomu 600 frankow pensije lětnje dawacz, zo by jenož schol. Wnspěch wuradžowanja so jatomu zdžěli. A po doljim myslanju so jaty ipokoji. Wzawšchi sebi tsečzi džěl pensije do přědka, so ze wschitkimi rozžohnowa a wječchowstwo wopuščeži. Za schtwórcž hodžiny po železnicy bē hižo za hranicu. Pšchi samej hranicy so zalydli, kupi sebi kuf pola, založi tam zahrodku, a je tam w měrje živy. W postajenym času jězdži po pensiju, wopytuje tež hrajeńnju, sadža 2 abo 3 franki, druhdy wuhrawa, druhdy pschewrawa, ale zabawił je so na lóždy raz, a wróča so domoj. — —

Tole je wumysłeny, njewumysłeny podawč, wotpowědowacy poměram wječchowstwa Monaka, tamnoho rajscy abo paradišicy krašnoho kuczika zemje na francóžsko-włóšchich mjezjach. Palny tam roštu, morjo tam wobmywa lubozne brjohi, a hdyž pola nas lodowe róže zakečewaju na wofnach, tam wopojnu wón dawaju polne čerwjene. Lidu wschal w tym zemskim raju ipokojnoho njeje. Zly duch mamona jón z klěččežemi džerži, z widličežemi wija so dusče, kotrež su na Boha zabyle, pak w njendrej radošči, hdyž bē wuhracžo, pak w zadwělowanju, bē-li pschewracžo — pschecy pak w kšorobnym njepokoju a w horzenju, rozrywacym čžuwy. Najbědnišchi wobydleč hole tym nježbožownym nječ njezawidži. Pšchetož wón ma tola uadžiju na njebjesa, woni pak su sebi helu za pschewytł hižo na zemi wuzwolili — a wysocy civilisowana Europa tu sobu čzerpi, dokelž njebjes njerodži, ani njeje hódna.

D. S.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Róžanta. Minjenu srjedu je Serbowka, Gańža Wjentec z Róžanta, kotraž je w klěchtrje Waldsajen w Bayersej wuwucžowana, pruhowanjo za wučerětwó w kralowstwu wučerěstwu seminaru w Ambergu w Bayersej wobstala.

3 Ralbic. Pjatk tydjenja, na j. Pětra a Pawoła, mějše nasehe burste towaštvo tu pola Brězaneč zghromadžinu, w kotrež k. sejmski zapóslanc Michal Kofla wo nowym zakonju pschednoschowasche, nastupachy wobhladowanjo mjas a rěžnoho stotu. Zakon ma suadž tež někotru dobnu stronku, hewak wschal znamjenja nouu čžezju za nasech rěžnikow, kaž tež za nasehe rataštvo, hižo tal z dawkami dočž wobčežene. Z cyła maju so joho postajenja hiščeže wupruhowacz, a wěče so w nim z nabytymi nazhonjenjemi hiščeže wjele pscheměni a polěpschi. Zghromadžina bē derje wopytana, a k. rěčnikaj wupraji so za joho pschednoscht w mjenje towaštwa wot k. kublerja Wicžaza z Róžanta wutrobny džak.

— W nasehej Wjesadže zwjeseli minjenu ujedželu kuzej dwórski přědač Kummer nahladnu sšhadžowanu z wobšchěrnym powucžacym pschednoschkom

wo dźiwach. Tajta rozprawa z cuzoho, abo rjekimy žadnoho horta měwa na towarštwu a joho žiwjenje pschecy dobry wliw. Tohodla so czim wutrobnišcho ł. hojćeje dźakujemy, z próstwu, zo by z najbližškej pschiležnosću zasy z našchim hojczom byl. Tež wjesoly narod studentow so zasy domoj wróćza, kaž widžachmy. Podpisany poda zwučeny pschegrad wo politiškich podawkach, wosebje wo chinškich, jamo so rozemi. Pschichodna zhromadźizna budže 2. njedzelu augusta (Wóslinczańskeje šthadžowankei Serb. Stud. Włod. dla), a staj ł njej pschednoschtaj slubjenej. Na posledk pscheprošy pschedshda Bjesadnikow na jutšišchi koncert zapijowať.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Wechselburgska naležnosć hiščeje pola našchoho knježestwa wotpoczjuje. Hižo psched měsacami je duchowna wyschnoć w dowolnosć pisala, zo směte so w tannej hrodowej cyrkwi za katholicow zjawne Bože služby wotměwac, dofelž je jim cyle njemóžne, je druhđe tež jenož trochu porjadnje wopytowac. Wotmołwy dotal njeje došchło, dofelž to tola wotmołwa byč njemóžne, zo tam pschez policistow katholicam pschisťup do cyrkwy wobaraja. Dyrbi so rozsudzić, pať dyrbi dowolnosć ł založenju zjawnych Božich službow zapowěć a potom móže tam policistow dale šlac, pať dyrbi dowolnosć dac, kaž sebi to wobstojnosće po sprawnosći žadaja. Mjez tym su nowiny w cykej Němskej hižo mnoho wo tutej wěcy pisale a tež na wšelake druhe podawki w našchim wótnym kraju dočej dokladnje spominale a czinja to hiščeje šfowo wšchědnje, na podawki, kotrež kóždomu sprawnje zmyslenomu jasnje dopofazuja, zo maja so katholicajo w Sakskej hubjenšcho, hač w žanym druhim kraju cykeje Němskeje, kaž nahladne němife nowiny praja. Derje je, zo tute wěcy šfóncznje junu na zjawne pschińdu a tež w druhich krajach wo nich zhonja. Šchtož móže so w kraju, kotryž ze swojej jamo w Němcach njewšchědnej nješerpliwosću a njezujestwosću hiščeje w zastarjenych zařadach 17. lětšotta tezi, štawac, to budže drje so tola dyrbjec pschemenjecz počecz na swětle psched druhimi krajemi, kotrež su, nužowane z czajom dale kroczicy, dawno hižo tež druhim pschewědeženjam a drugej wěrje swojoho prawa špozcžic dyrbjale. Wwubajaj-li nam čerpjenja katholicow we Wechselburgu, runjež pomalu, puć ł kmańšchomu pschichodej, dha budža něhdy tola zhornowane.

— Našče XII. wóšfwo změje swoje lětusche manevry abo wuwuczowanja po diviřijach a to I. diviřija wot 10. hač do 17. septembra pola Miřyna a 3. diviřija wot 11. hač do 17. septembra pola Neustadta. — Rekrucza změja po bližšich postajenjach wot 18. hač do 20. oktobra ł swojim wotdželenjam zastupicž.

Němska. Za Chinu postajena brigada wojakow dyrbi 19. jul. z Wilhelms-hafen wotjeć. Ł tomu chce so tež kejžor ze swojoho pućowanja do šewjernih krajinow, kotrež je 10. julija nastupil, zasy wróćicž. — Přenja diviřija němškich móřškich kóžow je so 9. julija na puć do Chinu podala; na dwaj měsacaj traje, prjedy hač tam dojedu. — W cyrkwi naščeje lubeje knjenje w Münsteru bč 6. julija za morjenoho zapóřšanca Kettelera šwjatocžna Boža miřcha po mortwych, pschi kotrež bčschtej joho macz a šotra pschitomnej. Tež biskop German, šwjeczacy biskop hrabja Galen z druhimi duchownymi, wyschšchi prezident, wyschšchi měšchczanosta a mnoho zemjanow a officěrow so wobdželachu. — Kejžor Wilhelm je do Chinu telegrafowacž dal, zo by so tak

daloko hač možno vschudžom wozjewilo, zo chce wón kóždomu, shtóž cuzoho wobhlderja w Betingu wišwobodži a žanej wukrajnej wyšchnoščzi pschepoda, 1000 tael placžicž (tael šlebra placži něhdže 3 hr.) — Kejžorowy bratr prync Heinrich, kotryž je so hagle w zymje z Chiny wrócił, bě rady zwóluiwy, so zaň jako wjednik tam podacž; kejžor pak njeje jomu to dowolił.

— Něhdušchi wjelemljenowany pruski minister Šalk je 7. julija w měsčje Šamm zemrěl, hdžež dolhe leta jako ludniski prezident ze wškej šwěru a prambu swoje zastojnstwo wjedžeše, bjez toho, zo by hdy zaň wjele do zjawnoščje wustupował. Pod nim wukhadžachu něhdy w Pruskej njezbožowne mejšle zakonje, za kotrež ma wón pódla Bismarcka najwjetšje zamówtjenje. Šmjercž wščitko muruna.

— W Mnichowje bu zašdženy tydžeň prync Ruprecht z pryncesnu Mariju Gabrielu a w krasnym měštacžku Gmunden w Rakuskej Badenski prync Maximilian z pryncesnu Louisu z Cumberland wěrowany. Na wobčmaj twařomaj bě wjele wjetchowstwow pschitomnych, naposledni pschijědže tež rafuski kejžor.

— W někotrych šchleskich krajinach su přenje dny toho měsčaca šurowe njewjedra zatkadžale, wosebje w dołach pod hobeskim horami. Wola Mupa, hdžež bě woda psched tšjomi lětami dróhi roztoržala a wjacj kšěžow podtoržala, je zaň žně nimale zničžila a tež domy wobštkodžila. Šamón čas knježesche we

Wuherškej horcota hač do 34 stupnow Reaum., tak zo wjacj ludži dla horcoty čežcy šhorje. Tež žitam je palace šlónco kšětro zeschkodžalo.

Belgijska. Šipido, kotryž bě we swojim času na prynca z Wales šlelał, bu drje wot šudnistwa pospytanoho nješlutka winowaty póżnaty, ale wušwobodženy, dokelž maja joho šekarjo za wrótneho.

Hollandška. W měsčje Rotterdam su džělacžerjo, kotsiž tworj do šdžow nošča, z wjetšchoho džěla džělo zložili a ju tam pschecžiwu zwóluiwym džělacžerjam a tež cuzym šdžam wšchelake njeměry započželi, tak zo je knježerštwu dyrbjalo město pod wurjadne zakonje štajicž.

Ruska. Wilborgski regiment, kotryž našchomu kejžorej škušča, šwjecžesche 8. julija šwój 200lětny jubilej. Kejžor bě tohodla wosebitych zastupjerjow k šwjedženej pošlał. Šrabja York pschi šwjedžerškej rěčži na to špominasche, zo němcy wojacy w Chiny rady pod ruskim generalom wojuja, a tak jara jich wot njoho džstare pschipožnacžo wjeseli. Šoho rěčž dohny pola pschitomnych wulfoho pschihłosa.

Francozška. Wustajenca w Parizu je jara wopytana. Němski wotdžěl namata nanajwjetšje pschipožnacžo a internacionalni šudnicy, kotsiž maja kmanošč wustajenych wěcow rozšudžecž, su mnohim němškim najwyschšje wuznamjenjenja pschipožnali. Wosebje kšwalobne su nałożowanja elektricity; tež mnohe družiny tkaninow pschelahuja te ze wšchěch druhich krajow.

Španijska. Willewerde, minister financow, kotryž bě ze šwójimi nowymi dawkami powšchitkowny hněw na so ščajnył, je tola dyrbjal wotšupicž. Ministerium Silwela wostanje. Našlědnik wšchak sebi lohfo tež wulkeje lubošče njedobudže; dawki dyrbja bjez a lud je kšudy.

Šudiska. Š hlodej, kotryž je ludži hižo dolho čžwilował, su nětko hiščežje šhorošče pschisšle. Wosebje šholera tam šurowje zatkadža. Za krótki čas bě tam pschž 10 000 ludži šhorjelo, z kotrychž 6 000 zemrě. Šendželšte knježerštwu je z powšchitkownych došhodow, kotrež su pschi wšchěm hubjenštwu tež

w Indijskej hiščeže dobre, 70 millionow hriwnow za hlódných postajiko. Tola njebudže z tym dopomhane.

China dale wočzi cykoho swěta na so czechnje a tola nihtó njewě, što so tam stawa, z uajmjeišca z hlownoho města Pekinga štoji jena powěsč pschecziwo druhej. 4. julija rěkašce, zo staj so chinesi kejžor a kejžorka macz z jědom zawdaloj, wón wumrěł a wona wo rozom pschicjčka, a zo ma prync Tuan wšchu móč w rukomaj, a nětko zasy pisaja, kejžorka knježi a zo je podkralam porucžika, cuznych šchitacž. Surowu powěsčž, zo ju zběžkarjo wšchitkich cuznych w Pekingu z wulkimi cziwilemi morili, pschekhwatuje druha, zo so tuczi hiščeže wobaraja, a zo prync Tsching jich ze swojim wójskom podpjera. Samo kajka je smjerež zapóstanca Kettelera byla, njeje wěšte; po jenyh powěsčach je czechžo ranjeny bórzy zemrěł, po druhich su joho hiščeže žiwoho do zemje zarhli, jomu wočzi wufalali a jazyl wurězali a joho 18 hodžinow dołho nječłowjescy cziwilowali. Włócnáštwu maja tam lědom 20,000 wojakow a z tymi njemóža sebi na pucž wot Tientšina do Pekinga zwićićž, runjež je to jenož 25 hodžinow daloko. Haj samo w Tientšinu myšla hjozo na to, zo bychu wotczahnyli. Z 75,000 wojakami a 100 kanonami su Chinesojo, kaž so pišce, 4. julija Tientšin pschimali, 14,000 zhromadnych wojakow drje jich nadpad wotrazu, mējachu pak sami tež wjele mortnych a ranjenych, wosebje Rusojo, Japanšcy a Němcy, a k Chinesam pschicžahuja pschecy nome cžrjódny. Włócnáštwu pschihotuja khwatnje, zo bychu tam wjacu wojakow pošali, ale su pschegara zdalene, a prjedy hačž tam wójska docžahnu, móže so lohko zběžkarstwo tež do dotal hiščeže měrnishchich južnych krajinow rozšchěricž.

Afrika. Generalaj Buller a Roberts mējeshčaj w Pretoriji wuradžowanjo, po kotrymž so Buller zasy k swojomu wójsku wróčzi. W někotrych mjenskich bitwach zahnachu Zendželčenjo Burow z jich lěhwow, pschewinjeni lohko hiščeže dołho njebudža. — Zapóstanstwo Burow, totrež pola wšchelatich mócnáštwow wołoko pucžuje, pschebhywa w tu khwilu w Parizu. Šnježecštwu a lud su jich jara pschecželnje powitali a jich lud w rjanych rěčach šlawili — hewaf je Europa na Burow nimale zabyła.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je dale woprowal: M. S. z B. 8 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6947 hr. 46 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: za 5., 6., 7. a 8. krasnu dopisnicu = 80 pj., hrajachmoj tak dołho, hač džěšo wrěšćeše 95 pj., tře wowčerjo 10 pj. + 10 pj. + 5 pj. Hromadže 2 hr. S. za tołmačenjo 2 hr. Jakub Lebza z Nuknicy (dodawk na sto hr.) 25 hr. J. W. z N. 60 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Spěwarske towarstwo za Ralbičansku wosadu

dowola sebi, serbske towarstwa a přečelow serbskoho spěwa na swój **koncert z balom**, kotryž chce jutře, **njedzelu 15. julija** t. l., w **Sernjanach** wuhotować, lubje přeprósyc. Započatk wječor w 7 hodž.

A nowomu lětu budžetej w **Baczonju** **dwě wobhydleni** za džělacžerškej swójbje k pschenajecžu. Wlišche zhonicž je w Baczonju čiško 1.

Čiščej Smolerjec knižicšicželnje w Macžičnym domje w Budyšinje

Katholfski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w kniħafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynačka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 29.

21. julija 1900.

Lětnik 38.

Čak a komu wotkazowac?

Šdnyž je so wječor pschiblizil a stary nan so na smjercž hotuje, swoje dźěczi wołoko so zhromadziwšchi, jim prjedy, hač je so z nimi rozžohnował, swoje zamóženjo wotkazuje. (Wjele lěpje wězo je, sy-li to hišćeje prjedy wobstarał; pschetož smjercž kłodži kaž paduch w noč, a tebi so wina pschispeje, budža-li po twojej smjerczi twojoho naměrka dla stóržby, zwady a pschefora. Tola to je wšćem dawno zuajomna wěc.)

Tež wo praschenju: čak a komu wotkazowac? — smy hižo pisali, najposledny w rozprawje jeneje z našich Bjesadow. Haj, spominaj w poslednjeji woli na swoje dźěczi — a najpětnišće najnadobnišcho wobmysli, pschedewšćem pak na zawostajenu mandželstu ... Spomni tež na tych, kotřiž ju snadž w dolhej khorosći cze swedomicze a z lubosćju wobhladowali, sy-li hospodař był: njezanjehaj sprawnych a swěrnych služownych, czim bóle, zo jich dale mjenje bywa ... Njezabudž wšćak ani na Boha, kotryž je czi žohnował twoje žiwe dny, dawajo czi ze schczedriwej ruku strowotu, časne zbožo a mnohu czistu radosć a w njezbožu cze posylnjejo. Tuž ze swojoho zamóženja, kotrež z Boha mašch, pschiskuschny džěl tež Bohu zasyl wrócž!

Džensa bych na wěc spomnil, kotraž so pschemało wopominia: komu ma so tež a hišćeže wotkazowac? (Lužica č. 7 je w tym nastupanju zajimawy a wutrobny pschinoschł podala, kotryž tu cyle naležnje uutrnej štedžbnosći a dobrym wutrobam wšćech czitarjow „Katholfskoho Posola“ poruczyni:

... Kulturnym a narodnym wuštawam a towarštwam wotkazuju 48000 krónow (scžěhuja mjena a rozpijuja so jenotliwe džělby). — Čak czitasche pisaczel tutych rjadkow w poslednjeji woli bura: nic drje serbskoho bura, ale knjeza W. Sklenářa z Krábčie pod Ripom, potajskim w Czechach. Ale schto je potom nam a »Lužicy« wo to? Nó, scžerpncze so, hnydom

praju. W naschich časopisach wjele pscheložennych wěcow wufhadža — bohužel, zo hjez rjadu a składu: kaž so radži, často próždnych a wšchědných wěcow, hjez kotrychž bychmy derje trali. Za to so jena, wažna hałuz a pišmowstwa z cyła njepeštuje: testamenty. Jenož »Lužica« je druhdy dopomnila — hdyž na psch. hrabja Em. Boetting z wufkotnym darom založi krasny Wolomucki penzionat za čěšće džowli, hdyž nadobny starc B. Schnell čěškej škulskej Macžicy wotkaza 200000 šchěsnakow. Ale to běchu »Słowj. nowinki« jenož; džensa pscheložuju emy: Z poslednjeje wole knjeza M. Bětrafa, kublerja w Njema-njowje: . . . W Božim mjenje — na kónc, jako swěrný syn serbskeje zemje, kotraž je mje žiwila ze serbskim khlěbom, a moje zamóženjo płodžila, spomi-najo na swojeju dobrelu starscheju, kotraž staj mje wufublałoj w bohobojošězi a w serbskej lubošězi, spominajo na swojoho luboho wučerjara, kotryž je mje serbski čitacž nawučil a tež trochu pisacž — a na dostojneho knjeza duchow-noho, kotryž je mi w macžernej rěči bóžste prawdy wopowědował a mi prajil, zo njebjeski Wótc tež Serbow lubuje a serbske modlitwy tež wuslychuje — spominajo potom na wubjerných mužow, wot Boha požalbowanych, kotřiž su Serbstwo ze španja wubudžiwšchi, za swój narod so prócowali a pschecy so prócujaj, njechladačy myta ani šlawy, njeđžiwajcy hanjenja ani šměščenjow šamych bratrow — kotřiž su mje z pišanym šlawom wučili, kaš su moji dawni wótcowje so bėdžili a bili wo serbstoho mjena móc a šlawu, kaš su so wufrawili za swój lud a tak tola lud, wězo drobnušchki a khdudy zawoštajili, haj — spominajo na naschich wótcžincow, kotřiž su mój narod wzdžělali a z brónjemi ducha jomu zašy město mjez žiwymi narodami wudobnywšchi, Lužiskomu krajej wěščeža a twarja rjeišchi pschichod — wotkazuju naschim narodnym a kulturnym wustawam šumu 40000 hriwnow, a to w tu-tych poměru: 10000 hr. šlawnej Macžicy Serbskej na wudawanjo ludo-woho čitanja, 5000 hr. Towarštwu Pomocy za šudowacych Serbow, zo by serbska rola pschecy swojich wučerjow a duchowných měla, kotřiž budža mlode dušche wufublowacž po wótcžinsku, po rozomje, 5000 hr. naschomu knihownomu towarštwu šš. Cyrilla a Methodija k rozmnožowanju božeje čěščeje w Serbach z naschimi pišami a časopisami — a 20000 hriwnow Macžicžnomu Domej. — Nicžoho nimamy pschecžiwu ratařskim a podobnym škulam, w kotrychž so naschi mlodži burja wufublujaj. Ně, wufacže, wufacže: čyšy su złe. Ale wy pschi tym zapominacže narodnje začuwacž. Tež tute rjadki njebudža wšchitych z naschich ludži čitacž. A něchtóžfuli, šchtóž budže, z ranjenjomaj ježahnywšchi rjeťnje: Šlupošče! — Naschim duchownym a wučerjajam njeđžafny, ale nad měru zašlužbny nadawč pschipaduje, ludži po-wučicž: **Ně, bratje, nic šlupošče!** Knjez B. Šklenář běšche ratař, intelligentny ratař a rozomny muž běšche. —

Šchtóž je čłowjek dobreje wole, kóždy derje zrozemi, Bóh daš, zo by tež po rozomje činił! Šchtó wužije přeni tutoho formulara?

Vester.

Romski pučowar w jubilejnym lěcže 1900.

(Potracžowanjo z čijšla 27.)

Wšcho na swěcže ma swój kónc, a tak běšche tež z poslednjeje, nje-wučakomnej noci pschěd Romškim pučowanjom. Šizo zahe powitach radošče-połne ranjo a rjaue wjedro mi wšcho móžne lubješche. W šchěčžich mějach

božu mšchu a woprowach swoje jubilejne pucžowanjo a sebje samoho božej pschewidžomnosći. Bohužel mějesche tež rjane wjedro swój kónc; je džěn haprył jedyn z tych měšacow, kotryž by kóždomu prawje czynił, cžohoždla ma wšchě móžne wjedro na wubjert, ale to je na zemi njemóžna wěc. Mějachmy skónčnje wšchě móžne wjedro na wubjert: dejchcził, sněh, krupicził, a tež skónčsko druhdy zdunje pschihłodowacše. To běšche rjany započatk a spodzjuwne wuhłady na pucžowaniske wjedro; ale kóždy započatk je cžežti, bė mój tróšcjt. Wopytach hiščeže jónu Sěžuša w najswjećišchim sakramencze, prošach wo joho pschewod a schtit, zo bych strowy a cžily joho widžomnoho naměštnika we wěcžnym měšče postrowił, a zo bych so bjeze wšchoho stracha a schtody zasył k swojim domoj wróćzil. Kóždy, kiž mje zetka, mi na pucž zbožo pschewjesche a by so najradšo do Roma pschizamknył. Na dwórnišcžu pohładach hiščeže na so a do so; na swoje wěcy a do swojeje móšchnički a wšcho bė w rjedže. Stracha njeběšche, zo móhl mje nětko cžorny walach zasył dele schmórnyčž; njetriebach dołho cžafacž, a hižo wot nazdala hrjehotalcše. 11²⁷ cžerjesche ze mnu z Wotrowca do Zhorjelca. Krywach a prajach Wostromcej a krajiny hiščeže jónu božemje na zasyłwidženjo. Potom wucžežech swój brewir a spěwach itinerarium, to su pucžowaniske paczerje za měštnika, zo bych pod schtitom swjatoho jandžela pěstona zbožownje pucžował. Hdyž mējach w Zhorjelcu dvě hodžiny cžasa, sebi hiščeže něfotre pucžowaniske utenšilije dokupicž, kaž n. psch. wužitnu, mału haptyku, bleschku dobroho konjata, kotryž mje pozdžischo w Majlandže zjeba, bėch sebi hižo do cžasa wobstaral. Dokelž bė pođnujo, so tež sam tróšcku pošylnich, zo bych potom kručze na konju sedžal; doma njebėch khwile mēł na to myslićž. 2⁶ zesyhadachmy so kóždy na swoje numeritrowane mētko a žehliwy kóit, tak mjenowanu spěšchnik, bėžesche z nami, jako njeby za cyłu žymu z konjenca pschischol. Lubij z malej katholickej cyrkwicžu lědom zawohładach. A hdyž njebych prjedy pschiležnosčž mēł, Budyščin polpjata lěta dołho značž wuknyčž, tu po pucžu sebi jón njebych domobhładał, dokelž našch walach tu jeno mjenščinu wodychmy.

(Potracžowanjo.)

3 Łužich a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Małowjelskowska wupožcžětnja mějesche tudy tydženja posedženjo swojoho pschedsydstwa a dohladowacoho wubjerka. Zednaische so wo prajchenjo, hacž njeby trěbne było, džitawo na pschiběracu dań a na to, kak cžežko je, nětko pjenjezy dóstacž, tež swój dań powyšchiež. Wo dlějšchej rozmowje so pschitomni jenohłósnje rozludžichn, zo ma hacž do pschidobneje słowneje zhromadžiny wšcho pschi starym wostacž. Małowjelskowska wupožcžětnja zadani nětkle pjenjezy, do njeje na dań date, z 3½ % a požcžuje pjenjezy za 4 %. Dokelž pjenjezy, jej na dań date, cyłe wěšte swoja, móžemy kóždomu radžicž, swoje wuzbytkowane pjenjezy jej dowěricž.

— Hižo na dvě njeđželi mamy nětko krasne wjedro a wulku cžoplotu, tak zo móža žita derje zrawicž. Wšchě nalětne płody krasne stoja, a jelizo Bóh wšcho pschod schtodu zaita, móžemy so nadobnych žnjow nalětnych płodow, wosebje tež neplow, nadžijecž. Mjez tym, zo bė pola naš hižo tak cžoplo, su we wšchich krajinach Alpow surowy sněh mēł, kiž tam a sem tołšcho hacž poł loheča ležesche. Stót, kiž je do hornich krajnow na pastwu zwodženy, je nimale zatutkł.

Z Wulkeje Dubrawy. Minjeny pjatt wumrě po dlějškej chorosjeji Jan Kóčž, žiwonosceř a gmejnski pschedstojec w **Brjemjenju**. Wóndželu dopołdnja bu w Radworju k wěcznuomu wotpočinku pothowany. Jan Kóčž běšce tež sobustaw a založec kralowskeho šafskoho wojejskeho towarštwu we Wulkej Dubrawje. Šchtóž je jeho znał, dyrbi tomu šwědčyc, zo wón běšce jara dobry kamerad, polny lubosceř k wótczinje a šwěry k swojomu kralaj. Wojował je sobu w Schleswig-Holsteinskej wójnje, 1866 w Ratufkej a 1870/1871 w Francózskej. Wulko=Dubrawske wojejske towarštwu jeho na poslednim puczu pschewodžesce a jomu jako wójnškomu veteranej nad rowom zwuczene čestne salwy wutsěl. Najpokornišci džak knjezej fararjej Zurej w Radworju sluscha za rjane pohrjebne přédowanjo, w kotrymž najchomu njezapomnitomu sobutowaškej słowa wénowasche: „Šwěry ty stal pschi swojej chorhowi, šwěry ty byl swojomu towarštwu; džj nits do radolceje twojoho Knjeza.“ Tež knjez farat pschibóznawajo spomni, zo towarštwu swojomu sobustawej tajfu čšelc wopolažuje. Šacžrunjež bě džej přjedy w Šhwacžicach bratrowske towarštwu pschi šwjeczenju jeho chorhowske wopytało, je tola hižo zas džens tak zahe a z tak mnohimi sobustawami so zghromadžilo, zo by swojomu čšelcownomu towarškej poslednju čšelc wopolažalo. — Wóh daj jomu wěczny wotpočink. J. Skoda.

Ze **Stareje Chhelnicy** smy powěsč dóstali, zo je knjezna Hana Brylec z tuteje wsy, nětko sotra Marija Mloyšija rjadu swjatoho Franciska, hdyž je dwě lěče w Romje pschewywała, so nětko ze 7 druhimi sotrami psched krótkim na pucž do Indiseje podała, a to do města Colombo na wulkej kupje Ceylon, zo by so tam na wotšladanjo wusadnych dopschihotowała. Wóh pschewodž ju do dalokoho kraja a podpjeraj ju w čžežkim powołanju!

Z Kóšatra. W Kóžencze běchu so w běhu časow wšelake dary nawdale, z wjetšcha pjenjezy z wušchami, šěborne a mjedžane króny za šwjeczo Božeje Maczerje. Gylt polkad stojisce wo nimale 800 hr.; njehodžesce so k n i c ž o m u naložowacž a ležesce kaž mortwy w šchinje — běšce strach, zo móhli jón jónu padušchi namafacž. Najdróžšchi pjenjez bě zloty, kotryž je we swojim čžasu njeboh Tece lin daril. Wšče tute dary su so w móžnosceji zasty do ludu wróčile, z kotrohóž trašch pschindžechu — wulki a wěsće wjetšchi džel je z Čže ch, na čžož čžešce granaty (w šchnórach) pokazuja. Wumitowany pjenjez je nětko na dań daty a ma jako podložk šlužicž, zo by z nahromadženeje sumy so pozdžišcho nowy wulki wołtač kupil, kajtiž so za cyrkej pschistoji. Něčžišchi wołtač tam, to praji kóždy, je špěsany a njemóže so ze starym, kotromuž drje je podobny, mERICŽ. Wěsće je to šhwalobny zamysl, hdyž so dar, kiž je Kóžencžanskej Božeje Maczeri darjeny, zasty za jeje cyrkej naloži — njech w druhej šchtatnosceji, jako wulki wołtač. W nim su potom wšče dary kaž do j e n o h o zlate. Z tym budže ludej šlužene, kiž we swojim čžasu wołtač dobudže bjez dalschich woporow; W o h u, kiž sebi žada krasnosceř swojich domow; tež najžbóžniškej K n j e ž n j e, kotrejž je hnadue město pojwjeczene; šfóncžnje d o b r o c ž e r j a m ze starych časow (w nowišchim so ničžo dawalo njeje), kotrijž z maľhmi darami nadobny škut pschihotowachu. — To drje budže wušprawnijenja dosceř za tajšich, kotrijž žadanjow čestnosceře njedžinwajcy tym, kotrijž su tak postajili, njepschistojne šharty po pófceře ščelju. Wězo, kaž wšchudže, so tež tudy hańbujaj, s w o j e m j e n a n a š h a r t y n a p i f a c ž.

3 chyloho swěta.

Němska. Wotdželenjo zwjazkoweje rady za zwonkowne wěcy zeidže so w Barlinje, zo by wo Chiniske naležnosći wuradźowalo. — Wo samšnej wěcy běše hižo sekretar hrabja Bilow kokopis na jenotliwe němife knježerstwa rozpósłał. W nim wón z krótka rozestaji, šhto je so hač dotal w Chinje stalo a po kotrych zařadach dyrbało němife knježerstwo psichodnje jednać. Wo joho měnjenju móža zjednoczene knježerstwa wot Chiniskejenož žadacž, zo by njeprawdu, pschecziwo zapósłaucam skuczemu, zarunala. China měla dale samostatna wořacž. Wězo by němife knježerstwo po móžnosći wo to so staralo, zo by z druhimi mócnaiřtwami pschezjene wořalo. Knježerstwo njecha za nowymi krajemi žadacž, ale wobstojnosće měle po zarunanej šchodže tajke wořacž, kaž dotal. Zhromadźizna w Barlinje je tomu pschiblowala, a tež nowiny druhich krajow, kotrež su wo joho kokopisu rozsudźowale, wznanawaja joho štujiščezo za sprawne a rozomne. Dofelž su mjez tym dalšce powěšče dšičke wo surowošćach, pschecziwo cuzym w Chinje skuczemych, budže zarunanjo wězo dale a wjetše.

— Za nowoho zapóslanca w Chinje je němski kejžor dotalnoho zapóslanca w Luxemburgu, dr. Muma ze Schwarzenstein, pomjenowal. Wón poda so započatk augusta do Chiniske a budže mjez tym w Tsintau bydlicž.

— Za přařidenta krajnoho wojeřskoho sudnistwa, kotrež ma so 1. oktobra wotewrić, bu general z Gemmingen pomjenowany. Tute sudnistwo ma najwjšče być za wojeřske naležnosće, kaž je krajne sudnistwo w Lipsku najwjšče za civilne naležnosće.

— W Remagen nad Rheinom bě 8. julija hłowna zhromadźizna Rheinskeho buriskeho towaristwa, na kotrež bu wosebje tež na to spominane, kať trebne za ratařstwo zjednocženstwa su. Wšchitko so w našich časach zjednoczuje, dželaczerjo, zo bychu lepšeje mzdy žadacž móhli, pschekupcy a fabrikantjo, zo bychu wjšče placizny za swoje twory postajecž móhli. Chce-li bur trochu tuřšeho kupowacž a dróžšeho pschedawacž, dyrbi pschedewšchim w zjednocženstwach a mócnych zwjazkach wustupowacž.

— Afrikanke towaristwo mějeske hłownu zhromadźiznu 25. junija w Kölnje. Na nej běše tež archbisop Simar pschitomny a pschizwa čestne pschedyřdstwo nad towaristwom, kotrež bě tež joho přjedownik mč. Dohodow bě towaristwo w zařdženym lěče zaly něšto wjacj mčlo, mjenujcy 117,906 hr., z čzohož widžimy, zo lubošć za joho rjane zaměry Bohu džat hiščeje njehařhuje.

— W Mühlhausen w Elřaku podleža pschi nowowólbje do němstkeho sejma socialdemokratiski kandidat; njedósta hiščeje cyle 8000 hłowow, mjez tym zo mějeske napschecziuk nimale 18,000 hłowow. Socialistow to čzim bóle hańwa, dofelž běchu wotřes z lěta 1890 sem pschecy wobšynli.

Rom. Druhoho julija wopyta swjaty wóte přěni króć cyrkej swjatoho Pětra, zo by jubilejski wotpusť dobył. Dofelž je swjaty wóte pschez zuate wobstojnosće zadžewany, do wschelatic romskich cyrkujow řhodžicž, je jomu joho spowědnik napoložil, zo by měřto řchtyřoch wschelatic cyrkujow w Romje řchtyři wotřarje w cyrkwi swjatoho Pětra wopytował.

Francoska. Tu su tajne pschefory mjez wjednikami republiky a mjez tať mjenowanymi nacionalistami. W sejmjje wobě řtronje husto tať pschecziwo řebi zařhadžatej, zo so nic jeno ze řlowami, ale tež z puřami ranja. Wosebitych pscheforow bojachy so pschi narodnym šwjedženiju, kotryž so kóžde lěto ř do-

pomnjejcu na založenjo republiki wotmėwa, tola je tónle waźny džeń lėtia nimalc mėrnje wotbėżał. Prāsident Loubet, kotrohož bėchu loni pschi tej składnošći nadpadli, bu z powšchitkowanim pschihłošom witany. Cyłe mėsto Pariz bė wječor nanajkrasnišcho rozšwėtlene; wschelate zabawy teź z rejemi wotmėwachu so nic jeno we wschelaticy domach, ale teź na hařach. Wėzo pschi tom teź cyłe bjez njemėrow njewotėndže. Socialiřtowoje a nacionaliřtowoje so bjačahu a na nėkotrych namėřtach nastawachu cziřchėžėnicy, zo bu mnoho wosobow zranjenych a poteptanych.

China. Wřchėdnje hėrsche powėřeže k nam pschihadźuja. Wiřha nadźija, zo mőža řnadź so europscy zapořslancy a wobydlerjo w Pekingu hiřchėže wumozicė, je zhubjena. Prėni chinři zastojnik w Schanghai wozjewi cuzym konsulam, zo su wokoło 30. junija wschitcy cuzbnicy w Pekingu morjeni byli. Tuczji bėchu dołhi czař we swojim dźėle mėřta wot njepscheczelow wobdaczi, doniź jim cyroba pocza pobrachowac. Tohodla chcychu w noey 30. junija wupad řphtac, zo řnadź mőhli so tař pschėz njepscheczelste cziřbny pschėdobyc. Ğacźrunjež bėchu z woprėda chinřich zbėžkarjow a wojakow pschėtwapili, njemőžachu tola njefknczne řly pschėdobyc. Wojacy chinřtoko generala Tung-řuhřiang-a řtėlachu na to z mocu do twarjeni, hđžež bėchu Europjenjo so dotal wuřhowali, tař zo so zapalichu. Chinřcy wojacy morichu na to wschitkich cuzbnikow, a kotřiž jim wnczėnycy, řpalichu so w řlomjenjach abo buchhu w rozpadowacych twarjenjach zabiczi. Raž roznjėmdrjene zwėřjata walichu so chinřcy wojacy a zbėžkarjo na cuzych a morichu, kobož mőžachu dořhwatac. Ğaj samo morjene cžėla rozřnbachu do cyla. Druzy zbėžkarjo bėchu z cžėtacymy do jich domow sebi zabėželi, w swojim hnėwje njewopomniwřchi, zo mőžachu so sami sobu řpalic, řchtož so teź mnohim řta. Mnozy cuzbnicy zezatřėlachu řwoje řbniřte a džėczi, zo njėbhcy žimc do rukow njecźłowjeřkich cžwėłowarjow padli. Raž řle duchy zakhadźachu bořerowje. Ğbhž bėchu wuřajnicy wschitcy morjeni, nadbėhowachu bořerowje domy chinřich řchėřczanow a morichu wschitkich, kotřiž so jim nochcychu pschizamtnc. Wjeze wřchėje řmilnořeže buchhu řtarcy a džėczi zabiczi. Chinři zapořslanřtwa pschi wschelaticy wuřajnych knjeřřřtwach rozřeřejeleju pschėcy hiřchėže powėřeže, zo su wuřajnicy w Pekingu hiřchėže žwi, cžomuž pař řadny cźłowjeř wjac njewėri.

Ğbhž su nėtko wschitcy cuzbnicy w Pekingu morjeni, budže so zawėřeže zbėžkarřtowo pschėz cly řraj, teź w tamnych provincach rozřchėřec, hđžež bė dotal hiřchėže mėř. Mnohe powėřeže hižo na to pokazuja. Wulke cziřbny zbėžkarjow wuřtupuja hižo dale k poľnoey wokoło ruřkich wobředėnřtww bľiřto ruřtoko pschifřtawo Port Arthur, a ruřkich wojakow tam njeje dořc, zo mőhli jim so napřcheczo řtacic. Tohorunja su Chinjenjo wschelate miřionřte řtacje w řřjedźnej abo w juźnej Chinřej nadpadowali. Tař su italske miřionřtowo w Ğunan znicziłi a nimo chinřich řchėřczanow teź biřkopa řantofati řfncowali. Tohorunja bu romřte miřionřtowo w Ningpo w Ğhangai zapuřczene.

W juźnej Chinřej je dotal hiřchėže nimalc mėř byl a pschipiřuje so to wosebje najnahladniřchomu chinřtomu zastojniřej, zuatomu podřkalej řiuhung-řchangej. Tuton je dotal w mėřcze řantonje pschėbhwal. Wottam je so nėtko na pucž do poľnoey podal; hač do Pekinga abo hđže drubđže, njėhodzi so z wėřtoscžu prajic. Tomu njeje prawje wėricz, hačřrunjež je so pschėcy pocziřnal, jako by Europcžanam byl pschėczelny. Mnozy mėnja, zo je hač dotal hižo mjlczo zbėžkarřtowo podpjerowal a zo řnadź so bėrzy zjawnje k njomu pschuwobroczi. Wbón ma w Chinřej najwjeřřchėje nahladnořeže a je

nímo toho najbohatšchi muž nic jeno w Chinsej ale na cylum swěče. Na 3 milliardy hrivnow, kaž rěka, wobsedži, kotrež je sebi zdžela na dosej njesprawne wašchnjo dobył. A by-li wón nětko zběžkařstwo podpěrał, njechodži so ani přichemyslicž, kelto zdžěšow móhlo so tam hiščeje štačž, přjedy hačž móhle europke mócnářstwa dosež wojačow k podežřihjenju tam zhromadzićž.

Wšjetšoho wuspěcha su zjednoczene europke wójšta z tym měle, zo su po šurownych wojowanjach na šrjedž julija wschitke wažnišche wobtwjerdženja w měsčeje Tientsin dobyle. Z najwjetškej wutrajnosčju wojowachu něfotre dnj, zo bychy Chinjanow z jenotliwych džělow města wuhnali. Diano 14. julija rozšělachu škóncznje džěl murje, z kotrejž je znutškowny džěl města wobdaty a wotehnachu tak Chinjanow. Tola tež zjednoczene wójšta zhubichu na 800, tosiž buchy ranjeni abo morjeni. Najwjacy čzerpjachu pšchi tom ruscy a japanscy wojacy. Za europke wójšta je to jara wažne, zo tele město zdžerža, dofelž móža jenož wottud špytowacž, pučž do hlownoho města Pekinga dobyčž. Tola budža dyrbjecž hiščeje woczaknyčž, doniž nadobnišcha pomoc z domizny nje-pšhindže, a zawěšče budže hiščeje měsacy tracž, přjedy hačž budža k tomu šplni doječž.

Ža so tudy, kaž by w Chinsej hiščeje pohanřtvo z djabolřkej mocu pšhečziwo rozšěrjenju křhešćanřtwa poslednje pospyty čziwko. Šurowscho hačž tu njeišu křhešćenjo w najhřbřichich pšhešćěhanjach pohanřkich romřkich fejšorow čzerpjeli, a jenajř šprawy měr napjelnja ze wschim prawom wschitke ludy nad njeřkutkami, kotrež so tu wschědnje štawaju.

Ařřita. Posledni čas su Boerowje zařy z dobrym wuspěchom pšhečziwo řendželćzanam wojowali. W šamřnym čzasu wojowachu pola Nitralšneck, hđžež řendželćzanam dvě kanonje wzachu a wjetřchnu čzřjodu wojačow popadžechu, a pola Derveport, hđžež tohorunja řendželćzanow zbichu.

Amerika je z Němřsej z nowa wo wmwožowanju a pšchwožowanju wřhelatřich tworow jednała a člo na wřhelake němřste tworj ponižika.

Wřhelćzižny.

* (**Wulke diócesy.**) Mjez wschitkimi diócesjami na šwěče je 30, kotrež maja kóžda wjac hačž jedyn million duřchow. Mjez nimi je jich 7, kotrež maja wjac hačž 2 millionaj duřchow, a to Win něřcho mało pšhez 2 mill., Řóln 2062 612, Řraha 2090328, Řio de Janeiro a Bahija w Břasiliji kóžda 2100000, Wřóťřlawn 2819743 a Řariž 3 milliony. Diócesa Řariřřta ma potajřim na cylum šwěče najwjacy duřchow. Druhe diócesy, kotrež maja pšhez million duřchow, su: Řnglona 1000000, Řünřter we Wěřřřalřkej 1005800, Řreiburg w Baderňsej 1030000, Řreno na Řorawje 1033000, Řrier 1050000, Řompostella w Španiřsej 1060000, Řaderborn 1070000, Řudžejowich w Čzechach 1120300, Řantiago w Čhile 1153900, Řahrjeb w Řhorwatřsej 1183600, Řněžno-Řoznař 1227000, Řran we Řuherřsej 1245000, Řyon w Řrancóžřsej 1350000, Řuatemalaa w Řužnej Americi 1387000, Řraloweje Řradec (Řönigrřah) w Čzechach 1481000, Řitoměřich w Čzechach 1505730, Ř. Řřnita w Řrgentiniji w Americi 1573000, Řambrai w Řrancóžřsej 1603000, Řilan w Řtalřsej 1648900, Řokolomuc na Řorawje 1702849, Ř. Řebro nad Řio Grande w Řužnej Americi 1850000, Ř. Řaul a Řlinda w Břasiliji kóžda 1900000.

* (**Žo bě čzi šrowe.**) Šdyž řchwěřřki kral Řarł XV. w šěče 1870 w hřdže Břelastog pšhebywařche, pšheprořy tež wulřobura Šwen Řilřřona

z Desterlöff, jara rěčnuwoho zapóslanca w šwediskim sejmje, na hosćinu, dokelž chcyše joho za rozmnoženjo artillerije a za wobtwjerdženjo města Karlskrona, šwediskoho wójnišeho pschistawa, dobyć. Wšich hosćinje běše tež officir artillerije pschitomny, sym jara wosobneje zemjanske swójbje, kotryž pola krala wjele płáčejše. Tón chcyše wschědnoho bura k lěpšomuh poměč a pračejše so joho, hač je wěrnó, zo je přejdy wjesny schewc był. „Haj, to je wěrnó!“ wotmowki Swen Nilsson; „tola wy, knjez hrabja, drje to njeježe był?“ — „Ně! Tola kat to mēnicze, Nilssonje?“ woprašča so officir. — „Dha bysčeže to džensa hiščeže był, knjez hrabja!“ wotmowki Swen Nilsson. — Knjez hrabja so wotmjelkny. — „To bě czi strowe!“ praji kral a wóte so smějše.

* **Nowa chorobje.** Wóndy běchu w mějce B. młodzi hólcj na měrje. Tu běše mjez druhimi pachol, kotrohož so lěkar pračejše, hač jomu schto je. A wón wotmowki: „Haj, ja sym na lěwe wuchó hłuchoněmty.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 606. Michał Wołdrieh z Brjemjenja, 607. Michał Šolta z Kukowa, 608. Madlena Kralea z Kozarie, 609. Jakub Pjech z Nowoho Bronja, 610. Jakub Kubica z Khasowa, 611. Marija Panowa z Milkec, 612. Michał Šipšik z Radworja.

Zemrěty sobustaw: Jan Kóč z Brjemjenja. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božje w Radworju.

Dale su woprowali: Hańža Šāfrichec ze Zdzerje (słužowna w Pozdecach) 3 hr., njemjen. z Kamjeneje a Hněwsec 4 hr., na Šipšikec křicznach w Radworju 3 hr. 50 pj., A. mjeno prawje napisach 3 hr., na Bryceec křicznach w Radworju 6 hr., na Běmakec w Radw. Haju 2 hr. 60 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6978 hr. 6 pj. Dale dariclu: Radwofska Płatowa Komisija: za 9., 10. a 11. krasnu dopisnicu 60 pj., na kwasu bě sobustaw Delanskeje komisije 45 pj. + 5 pj. Hromadže 1 hr. 10 pj. Rozkolnicy 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Najlěpscha serbska modlitna kniha je:

Nowa Jezusowa Winica

z pschiwjazanymi kěrlušchemi „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpschi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje psichny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžšce zwjazki (n. psch. somoczane) wobstaraja. — Se na pschedań w Budyšinje na farje, drubdže pschež ff. agentow.

Šhto móže a hce so smilicž?

Tak prašamy so dla **pieczih džeczi**, kotrymž je macž wumrěta a kotrež su nětko hižo někotre měsacy pola swojoho nana, kiž je sam chle hubjeny a wjac dželacz njemóže. Džeczi su: **2 holcy**, z kotrejuž je jena 11 a druha 7 lět stara, a **3 hólcj** w starobje 9, 5 a 3 lěta. Džeczi su w serbskej wšy žiwe a bychu so za bnrste džělo derje wocahnyč hodžale. Wšcho bližšce je zhonicž pola redaktora abo w Radworju na farje.

A nowomu lětu budžetaj w **Baczonju** dvě wobhydleni za dželaczěrske swójbje k pschenajecžu. Bližšce zhonicž je w Baczonju czižo 1.

Czižecž Smolerjec knižiciskčjetnje w Macziczym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyšcinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 30.

28. julija 1900.

Lětnik 38.

Rhudy muž w njebju.

Rhudy muž džěšče z pola domoj a zetka po puczu prošcherja. Dofelž pať bě połdnjo, rjeřny k njomu: „Pšhecželjo, ty drje sy tež hlódnny a njewěšch, hdže by wobjedował. Tuž pój sobu k nam k wobjedu! Mało drje mamy, ale šchož mamy, radži damy.“

Sdnyž rhudy muž ze swojim nowym hošezom domoj pšhińdže, sadži joho na čjeřtine měřtino w rózku za blido a pomodliwšchi so wobjedowachu. Macž pšhinješe šchku poliwki a potom šchku bėrnow, a wšchitkim derje šłodžěšche. Po wobjedže džěšche prošcher k rhudomu mužej: „Dženja sy ty mje hořpodował, tuž pšhińč jute ty k mni k wobjedu! Nunjež sam mało mašch, sy mi tola dał. Jute pšhipołdnju budže pšched twojej khezku kóń stacž, kotryž cje k mni donješe. Na toho so syđń, ale nihdže so z njoho njewohlady, ani njezastań!“ Prošcher prajiwšchi tuto, wot blida štany, wšchitkim ruku da a so wotfali.

Storo bě rhudy muž na prošcherja zabył, ale nazajtra so zasy dopomni a myšlešche wo tym lubjenym wobjedže. Budže to drje wosobny wobjed, hdžž z konjom po mnje póšcželu. Rhudy muž so tohodla poczja na pucž hotowacž a ziwobleka so swoju najlepšchu drařtu. Dolhe nohajcy, šwjatocžne kholowb, módry lac z blyřkatymi bublinkami a na to staru wėrowanřku šufnju. Rhudy muž wobu so dobre cžrije ze šwėtkymi špinkami a wořolo šhije zwjazja sebi židžane rubiřchko, na cžož sebi lac cyle hacž pod řek zezapina. Potom zawoła macž a tyřny sebi rózowc do kapy a do drugeje tobakowu tyřtu a žahu z tobakowej mšchnicžku, a do huby tyřny sebi dymku. Na kónc staji sebi rořaty klobuk z piřanym cžeczom a pošuny jón trochu k lėwomu wuchu, kaž by to w fermuřchu cžinił a rócžne cžasy. Rhudy muž hiřchče pšched šchpišelom šoješche, a macž joho porjedžěšche, hdžž so z dořom na wř wóře zarčehota,

a chla nawjes zaklinča a hižo pod wołnami kaž ze slěbornymi pódkowjemi zazwoni krajny běluš, kotryž běšče pŕschnje zwuzdženy, ale nihtó na nim nješedžesche. Běšče runje pođnujo.

Pokrjepiwšchi w skofu šebje, macž a džeczi ze šwjecženej wodu, wuńdže kħudy muž z domu, šydže so na konja a hižo kón lecžesche.

Šón so z nohami lědom zemje dótkašče, a za mału kħwilu běšče róbna wjes hižo z wocžow, a wotewri so nowa krajina, kastejež kħudy muž hiščeže ženje widžal njebė. To běchu cyle cuzy, a džiwne wěcy kħudy muž wohlada. Runje jěchašče na šwojim bělušchu nimo rototowoho płotu a widžesche tam nahu žónsku, kotraž běšče so do rotocžiny zaschmjatała. Wona z hłosom wołasche a bėdowasche, zo by ju wuprosčizil. Šón pak so dopomni, šchto bė jomu proščeť prajił, a jěchašče dale. Po kħwili zašy bė ke wšy dospěl, pšched kotrejž so roznjemdrjenaj byłaj žalostnje bodžeschtaj. Wšchitka wjes bė so zběžala a chychu kħudoho muža zdžeržecž, zo by byłow rozehnał. Šón pak so nještarašče a jěchašče dale. A wotrjedž wšy bė zašy wolanjó šlyšhecž. Tam běšče žona do studnje padnyła a wo pomoc kħicžesche, zo by kħudy muž ju z wody wuczahnył. Šón pak jěchašče dale. Potom kħudy muž dojčcha wulfoho lěša a tu hlej! — ležesche muž na zemi, kotromuž bė cžeczi zdonk nohu pšchiprěl. Muž wótse płatašče, dofelž sebi šam šchoma njemóžesche motwalicž. Kħudy muž pak jěchašče dale. Za mału kħwilku wuhlada kħudy muž rozjochaty dub, a k njomu běšče cžłowjel pšchijazany, kotromuž huba wšcha krawjesche, tak zo so z hłodom do duboweje skory zakufowasche. Nad mužom pak wšachu šwinjace pleca a kolbašy, a pšched nim ležachu tyfancy a dobre pjecžwa. Šón wšchal njemóžesche k nim a štruchliwje škwilesche, zo by motwjazany byl. Kħudy muž pak jěchašče dale. Mjez tym bė wulfoho lěša kónč a šcheroke hona so zjewichu, na kotrychž so stabla wowcow pafechu. Na prawu ruku běchu pškoječne a njeplódné pola, kaž w holi, a na nič pafechu so rjane tučnje wocy, a cžište a bėle kaž šněh. W druhu stronu pučža pak šchěrjachu so zmahowace tučnje zahony, a na nič pafechu so kuche, koimate a mazane wocy. Potom pšchijěcha kħudy muž k lucžcy, na kotrejž so lubozne kwětki zħbolachu, a rjana šnježna po lucžcy kħodžicy kwětki šchczipajče a lubozny kėrlušch špėwasche, kaž hiščeže nihtó njeje šlyšchal. Zeje woblicžo pak so blyščežesche a jeje woczi hladaschtej kaž woczi jandžela. Šdyž kħudy muž porunjó tutej šnježnje pšchijěcha, bělušch zaržehota a z razom zašta. Šnježna pak kħudoho muža za ruku wzawšchi, do krašneje zħromadžizny domjedže, w kotrejž běchu jandželjo z kħidłami. Tam tež kħudy muž proščeťja zašy wohlada, kotryž běšče wčzora pola njoho wobjedowal. Proščeť pak kħudoho muža hnydom špózua a džesche k njomu: „Hlej, ja šym toj proščeť, kotrohož šy wčzora šobn k wobjedu wzał. Runjež šam wjele nimafch, šy mi tola dał, cžohož šy měl, a tuž budžesch džensa ty ze mnu wobjedowacž. Zo pak by wědžal tež, hđže šy a hđže šy jěchal, cži praju, šchto šy widžal:

Krajiny, pšched kotrejž šy jěchal, to bė cžicž a do njebies šy pšchijěchal, a ja, kotrohož šy wčzora hošpodowal, šym šam Šyn Boži. Naša žónska, kotraž běšče so do rototowoho płotu zaschmjatała, njemóže so wuprosčizicž, je za žiwjenjo ludžom z płotu hałuzki łamała, a do něcže pšchilóžowala, a za to nětko njemóže z płotu. Roznjemdrjenej byłaj, kotrejž stej so pšchede wšy bodłoj, stej za žiwjenjo nješchězjednaj šušodaj byłoj, štajnje po šudach a zwadach so cžahajcy. Žona, kotraž běšče do studnje padnyła a kħicžesche, zo by ju

wuczahnył, je za žiwjenjo dobru wodu w studni měła, susodzinam pał do njeje njeje kłodžicź dała. Muž w lěsu, kotromuž bě czežki zdonk nohu pschiprěł, je za žiwjenjo drjewo po lěsach kradnył a tež swoje džěczi tak wucził, powědajo jim, zo to njeje tał wulki hrěch, knježim do drjewa kłodžicź. Cłłowjek, k rozsochatomu dubej pschiwjazany, kotryž sebi z kłodom krej z džasnow kufasche, dubowu storu wobkusajo a tola nad jobu a psched jobu jědže mějo, je njemilny syn był, kotryž je za žiwjenjo sam dobre jědl, staromu nanej pał lědom twjerde škorki dawal. Rjane tucžne wowcy a czište a běte kaž sněh, kotrež so na pěstach pasechu, su za žiwjenjo dobri, hospodliwi, darniwi ludžo byli, kotřiž su so sami drje z kłodobu žiwicy, ale tola radži kłodum dawajcy tež doseč měli, a tał su wjeseli a spokojni byli. Mazane a hubjene wowcy pał, kotrež so na tucžnym pasechu, su za žiwjenjo nahrabni, njepopšeczi a kłodni ludžo byli, a runjež mějachu wschoho doseč, a nikomu ničžo njeficzičahu, tola ženje doseč njemějachu. A rjana knježna, kotraž mějesche wobliczo kaž jandžel lubozne a kotraž kěrusch spěwajcy wonjate kwětki na lacy schczipasche, a kotraž je tebe sem dowjedła, to je swjata knježna Marija była, moja macź.

A nětko jěz a wobjeduj!“

* *

Kwětka z pólšich honow pschesadžena wot J. a M. knjezej redaktorej k mjeninam poswjecžena, z prěstwu podwolnej, zo by kwětku pschijał.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Duchowna wyschnosć je postajila: Dofelž khorosć najdostojnišchoho knjeza biskopa a tachanta so k lěpšomuw wobroczič njecha, dofelž nětczišchi njedostatk na khamnych duchownych budže hišćeje něotre lěta trac a dofelž tež hewal so zadžěwki porjadnomu dušchipaštyřstwu pschihotuja, ju wysokodostojni duchowni a pobožny lud pscheprošeni, zo bychy w nutrynych modlitwach wo božu pomoc prošli. Tohodla je postajene, zo duchowni w božej mschi wosebitu kollektu zapoloža a zo maja so kždnu njedželu po ranjšej a dopolnjšej božej mschi z ludom spomnjena kollekta a 3 Wótcze nasche spěwacž. Tež so po pschecžu swjatoho wótea do modlitwy po předowanju wosebita modlitwa dla zrudnych podawkow w Chinje za naschich wojo-warjow a schesćanštwu tam zapoloži.

3 Marijneho Dola. Wutoru 17. julija dohladachu so džěczi w rěcy Nisy, kotraž mějesche te dny mało wody, na wschitkim wopytowarjam kłóschtra derje znatu postawu swjatoho Jana Nepomucikoho, kotraž bě na starym drjewjanym možeje stala, a kotruž bě 30. julija 1897 wulka woda z mostom jobu wzala. Těhdom běchu ju cziřody ludži podarmo phtali, ležesche pał jenož na 30 krocžel wot staroho mosta. Běst, z kotrymž bě w spocžatku zawěcže zawodžeta, běchu wschelake wjetšje wody zas wotnosyše, tał zo bu tele dny hłowa z pozłocžanej křonu widžecž. Wulcy zwjeseleni, zo su tał luby poklad namakali, dachu so bórzy na poručnosć kłóschtriskoho knještwa do džěla, zo bychy postawu wodže, kotraž bě ju tał dołho khowala, wukhowali. Poradži so, ju z rjecžazami wuczahnyč. Bhynejž cyle njewobichkódžena njebyla, dyrbimy so tola džiwacž, zo je wot tał czežkoho njezboža na njej jenož jara mało widžecž. Přědkownej stawaj rukow staj wotraženej a tež wobliczo trochu wobodrěne. Wscho druhe pał je bjez wjetšjeje škody woštało. Złote hwoždky a křona blyščeža so, kaž bychy halle wežora pozłocžene byle, jama

latarnja njeje so rozbiła. Poštamu do flóchtirfóho dwora dowjezechu, zo by so za nju městno namafalo, hódžež změje z noma poštajena bycž.

Ralbíčanske spěwatske towarstwo wuhotowa njedzelu 15. t. m. w městnosćach k. Michała Bjenša w Sernjanach koncert, kotryž so powšitkownje »šikowanie« poradzi. Program z 10 čisłow wobstoješe, mjez kotrymiž běštej solowej wustupaj a na kónc mały směšk. Myslu, zo je kóždy, kotryž je zabawu wopytał, so zabawił a zo ani nježaruje přelatoho potu. — Ke khwalbje k. dirigenta so słuša přispomnié, zo je na to džiwal, zo bychu w programu narodne pěsnje zastupjene byle. Chorowe spěwy běchu jara rjane a derje nawučene! Jenož ta krasna narodna pěseň »Swjaty Jurij« njeměješe wočakowanoho wuspěcha, a to snadź jenož tohodla, zo bě II. bas trochu słaby, tak zo runje města, kotrež cyłkej dawaju raz — kaž na kóncu kóždoho hróněka, z tym trochu čerpjachu. — Kak pak by bylo, hdy bychmy pěseň bjez tuteje wady slyšeli na přichodnym koncerće? — Štož nastupa pěseň »Wječor je blisko«, tu pokazuju na kritiku cyłoho publika: Khor je ju dyrbjal wospjetować. A woprawdže, tute wospjetowanjo njebě pěsnina škoda. Přetož »2. wudaćo« běše hišće lěpše dyžli přenje. Njespěwaje však so druhi króm tak rychle, štož bě pěsni k dobromu, a tež solista móžeše z wjetším dorazom přednošować. — Wosebiće pak gratulujemy »złotarjej z Mexika« k joho znamjenitomu wustupjenju. Dospołneje khwalby zaslužuje joho pilnosć, z kotrež je swoju wěc nastudował. Připóznaća zaslužuje joho talent, z kotrymž je swój nadawk zapřijawši, so tak ze swojej rólu spřecelił, zo bychu joho derje sami złotarjo z Mexika za swojoho přijeli. Škoda, zo bě jim do Sernjan daloko! Tež druzy knježa: Trubjawa, Kołbaska, Machalka et consortes běchu so ze swojimi mištrami derje spóznali — štož je wězo přede wšim tež zaslužba k. wučerja Hajny, kotryž je w čistej serbsčínje wjesnych mužow a hólcow wučil přednošować kaž pismakow. Z cyła słuša pódla kk. Šewčika a Hajny wosebje džak pěknym młodźencam, kotřiž su hižo telko króc wustupowali a přecy po čěžkim, wšědnym džele z wobnowjenej horliwosću studuju a wuknu. Zarjadowarjej přichodnoho swjedženja budža hosćo wutrobne džakowni, hdyž tež za přichodny koncert přihódny žorcik wupyta! — Zapomnié njesměm na wustupaj kk. Hajny a Čornaka w solomaj, »Ja wěm, što hwězdy sej ronja« a »Bože slóněko domoj džěše«. — Hišće raz — cyłkowsy začisć běše jara dobry. Tutón začisć wězo by so podwojil a střižil, hdy by městnosće tu bylo, z cyła za koncert so hodžaceje. Tak však spěw mnoho zhubjuje, hdyž poslucharjo — mohli rjec — dych spěwacych čuja.*

P. Št.

* Wurjadny džak słuša so dać woporniwym Sernjanskim holecam, kotrež su, kaž loni a prjedy, tež lětsa — a skoro so mi zda, lětsa hišće wjele bohatšo, Bjenšec sal z wěncami a z »dymjacymi« pletwami w prawym zmyslu słowa wuzawile. Wěsće je so jim na koncerće a po nim za to derje lubilo, a k lětu budže so jim zaso lubić. — Štož bratrowske towarstwa nastupa, mějachmy wopyt z Pančičanskoho, z Khrósčičanskeje Jednoty a z Bačoňskoho. Wot tam tež rozprawu wočakowachmy a tohodla z tutej dočakowachmy. — Sal bě přepjelneny, a wjele ludži je so wróćilo. Zapisowař.

Wóslink je městno, hdžež změja přichodnu njedzelu 5. augusta naši studowacy swoju skhadžowanku. Zaměr skhadžowanki sameje lubi čitarjo z loňšoho dopisa znaja abo khmaňšo hišće ze samsnoho nazhonjenja. Haj, woprawdže bohaty bě wopyt w Khrósćiacach a krasny dopokaz lubosće mjez ludom a studowacymi, wěsće tež lětsa njebudže to hinak. Za delanske kóncey wosebje poskića so rjana přiležnosć — puć njeje daloki, wot Róžanta něhdže 1½ hodžiny! — Potajkim na zasowidženjo we Wóslinku!

3 Kulowa. Sobotu dopołdnja w 10 hodžinach wudyri w bróžni pólnohu měšćezana Pohla boži woheń, kotryž bróžnju a hróbdže do popjela pšewobroczi. Do bróžnje mějachu někotři malohospodarjo tójšto božoho žita a syna sšabžene, kotrychž pšez woheń wulka škoda potrjechi. Nastaczo woheňa njeje znate.

— Na swj. Sakuba mějachmy tu zrudny pohrjeb; thowachmy 22 lět staroho mlodženca Pětra Hanscha z Dubrjeńta, kotryž je nable swoje žiwjenje zhubil. Njebohi džěšće njedzelu pšed wječorom z někotrymi znatymi do bližkoho Wisanoho Doła, zo by so tam wukupał. Sdžž bě we wodže, pšchimny nadobo jenoho druhoho za ruku a počza z tutym do hlubiny jěč, tola joho hnydom zas pušczi a so we wodže zhubi. Majsterje je boža rucžka joho zajala.

— W nočy na swj. Sakuba boži woheń zas dwaj statofaj w Kulowje na Koczijnanskej hašy zaniczi. — a.

3 cnyloho swěta.

Sakša. Seju Majestosczi kral Albert a kralowa Karola staj so z wille w Tšelanach do Bilnic pšehydlijoj. Strowota Soho Majestoscze je zas prawje spokojaca.

Němska. Kejzor Wilhelm je so ze swojoho pučowanja do Norwegiskeje zaji wróczil a so hnydom do Bremerhaven podał, zo by so z 3500 mužemi rozložnowal, kotřiž so do Chiny podadža. To so stanje na lóbdžach „Salle“, „Dresden“ a „Batavia“.

— Pšedšydu němskoho sejma, hrabju Ballestrema, je kejzor wysocy z tym wuznamjenil, zo je joho za woprawdžitoho tajnoho radžicžela z titulom „Excellenc“ pomjenował. Tež přäsident v. Köhler běšće we swojim časju tute wuznamjenjenje dóstał. — Hrabja Ballestrem je lětsa swojim džělaczerjam z wunosčta swojich podkoptow na wuhlo 100,000 hriwnow daril.

Serbiski kral Alexander, kiž je 24 lět stary, je so slubil, a to z 39 lět starej wudowu Mašchinowej, kotraž je prjedy dwóřka knjeni joho maczerje kraloweje Natalije byla. Swój slub je kral z wulkim manifestom krajeje wozjewil, njeje pak w kraju wjele pšchibóznacža namakał. Ministerjo swoju njespokojnosć z tym slubjenjom wuprajichu, tuž je Alexander ministerium Georgiowicz wotpušcžil; tež ex-kral Milan, joho nan, je wyjšće komando nad wójskom zložil. — Nowe ministerium je nětko Zowanowicz, přäsident najwysčšeho sudnistwa, pšchijal.

Turkowska. W Konstantinople je w nočy 21. julija žalostny woheń zahadžal a nimale 6 džělow města znicžil. Spalilo je so 150 khěžow, 100 ššabžičezow abo magazinow, armenška cyrkej a schula. Wnozy su pšchi nje-

zhožu wo žiwjenjej pschischli, wosebje z tym, zo wjacj žonow a džęci czękaicy do wotewrjeneje studnje spadachu.

China. Wo struchlych podawkach w Chinje stajnje hiščeje nimalo jenož njewěstožeje knjeza. Powěsće, kotrež bychu cyle wobkrućene byle, z Pekinga njepschichadžeja. Něšto pak je so hač dotal wjac króč dopjelniło. Přenje powěsće wo nowych podońdženjach tola prawo wobkhowachu, hačrunjež je Chinjenje bórzy, hdyž běchu so rozschérite, zasy kručje přejachu. To so dopjelni w nastupanju němskoho zapósłanca, swobodneho knjeza z Ketteler. Přenja powěsć, zo je skóncowany, njemóžesche tola wunamatana byč. Wyrije Chinjenje to kručje přeli, je tola bohužel přenja powěsć prawo wobkhowala. — Něšto podobne je z powołanjom wicekrala Li Hung Tschang do Pekinga. Přenju powěsć wo tom šu wjac króč přeli, a tola tomu tak je: Li Hung Tschang je na puczu do Pekinga. — Kunje tak je drje bjez dwěla z tamnej hrózbnej powěsću, zo su w Pekingu wschitcy zapósłancy a wschitcy cuzy skóncowani. Nětko to Chinesejo přea, kaž depescha do Washingtona dopokazuje. Tola knježestwa jenotliwych mócnáštwow tomu žaneje wěry njepschicpěwaja. Dyrbimy nimalo wschu nadžiju wuzamknječ, zo by powěsć wo tamnym zamordowanju wěrna njebyła.

Wicekral Li Hung Tschang po nowišich powěsćach pschec bóle do přědka zjawnych podawkow stupa a zda so, zo ma hlowny podžel na wschim. Zomu wěra njeje. Hdyž pschod někotrymi lětami po europiskich hlownych městach pucžowasche, a wschudžom jeho pscheczelnje pschijachu, ničto sebi mysljeć njemóžesche, zo po krótkim času so woczi cyloho swěta k njomu mobrocžitej. Krótko po swojim wróčenju do Chinje dyrbjesche Peking wopuščežić a so do daloko zdalenocho Kantona poda. Hdyž je nětk do Pekinga požadany, ščo ma so wot toho wocžakowacž? Hdyž Kanton wopuščeži, wón k cuzym konsulam, kaž to Chinjenje rozentja, rjane pokojace šlowa rěčesche — tola móžemy jim wěrić? Zoho dotalne zadžerženjo za to njerěči. Se-li jomu woprawdže wo to činić, prawa cuzych mocow pscheczimo bozeram a jich tajnym schežuwarjam zakitacž, čžohodla swój wliw dawno wopokazal njeje? Těhdom by jomu tola lóže bylo, to dofonječ, dylži nětko, hdyž na wschěch róžkach so zběžki zběhaja. Tež z tym so Li Hung Tschang njewěrný a njesprawny wopokazuje, zo žane wěste powěsće wo podońdženjach njepoda. Předzele dolho běchmy w njewěstožci dla němskoho zapósłanca z Kettelera; Li Hung Tschang je zawěsće wo tom wědžal, tola žanoho šlowěčka so pola cuzych konsulow wo tom pišnyło njeje. Tak wón tež bjez dwěla wě, fak to z cuzymi w Pekingu stoji, ale wón mjelčži. — Hač težto skóncžnje so nje-wukopa, zo ma tónle stary tajenc swoju ruku w zběžkach a je jich tajny hlowny wjednik.

Zo šu zapósłancy druhich krajow (z wuwzacžom němskoho, kotrohož skóncowanjo tež činske knježestwo njepřeje) hiščeje žiwi, haj zo su na puczu z Pekinga do Tientsina, kaž činske officialne depesche wobkrućeja, so nihdže njewěri, křiba w Americy, hdžež su pscheczimo činskej pscheklepanosčci bóle loškowěriwi dylži druhdže. Taksim pokojacym powěsćam napscheczjo stoji list, kotryž Londoniske nowiny wozjewjeja a kotryž je činski zastojnik w Schantungu druhomu činskomu zastojnikow pisał. W tym liščeje je prajene: „Na spocžatku měsaca pospytachu cuzy missionarjo wjac króč z Pekinga powěsć pósłacž; tola pschi tym buch wot krutyh stražnikow města póselnikojo wschitcy došahnjemi a skóncowani. 4. julija běsche jeno 400 wutrajnikow w Pekingu hiščeje žiwych,

wšchitcy běchu jara sprócni. Sdnyž w jenej nočy wulke kanony njepšchestsławačcy tšělachu, kóždy wědžesche, zo su wšchitcy zapóslancy a jich ludžo a wšchitcy cuzy šfóncowani, hačžrunjež tajenske telegramy wěrnosčž přejachu.“

Sdnyž su cuze wójška Tientsin w krawnych bitwach dobyle a tež železnicu z Taku hačž do Tientsina zas wuporjedžale, je tam zas měr. Blizfo drje tam je hiščeže na 150,000 Čhinesow, tola su změrom. W srjedžnej a južnej Čhinje so tež zda měr byčž. Čžim horchische wojowanja su w sewjernej Čhinje, w Mandšurje a nad Amurom, hdžezž je so wjetšči džěl zběžkarjow Peking wopušchěžiwšči wobrocžil. Dohodla je tež Ruska za kraj Turkestan a Semirječansč wójnski šlaw wuprajila. Wšči wčhim pač Ruska na žane waschjno mēž njecha, zo ma trjebaj wójnu z Čhinu — žarliwosčž drubich mócnatšiwow dla.

Do Stenla je z Tšintau w Čhinje powěsčž pschischła, zo su jich mišionaroyo hiščeže žiwu, šchecžo su w znutsčownej Čhinje, mjez nimi tež provikar Freinademež, družu w Tšintau. Biskop Muzer w tychle dnjach Stenl wopušchēzi, zo by so pschēž Neapel do swojoho tač jara wobhroženoho mišionara w Čhinje wrócžil. — Struchle powěsčž su Lazaristoyo a Trapistoyo z Mandšurju do Pariza pošłali, zo je tam 100 jich mišionarow šfóncowaných, najšterje wot čžrjódow princa Luana, kotrež pola Tientsina žbite so k polnocy wobrocžichu a tychle čžěšacych mišionarow popadžechu.

— Najnowšča powěsčž je: Čhinski zapóslanc w Barlinje 21. t. m. do zwončownoho hamta depešču Čhinskoho kejžora na němšfoho kejžora pošla. Depešča jako jenicžki šredč, zas mēr dóščžahnyčž, wo pomoc Němskeje žada a kejžora prošy, zo by wjednistwo do ruki wzał a z tym přjedawšch mērne poměry zas wrócžil. Štatny sekretar hrabja z Bülow je 24. t. m. wotmówil, zo depešču njemóže němšfomu kejžorej pschēdpoločičž, donič wofud zapóslanstwom a cuzyč w Pekingu njeje wušwětleny a čhinske knježestwo zarunanjo za šfóncowanjo zapóslanca z Kettelera, tež trēbne garantije za pschichodne zadžerženjo njeda, kajkež je pravu ludow a civilizaciji pschiměrjene.

— Čhinskomu zapóslancej w Barlinje je zwončowny hamt zakazač, šchifrowane depešche (t. r. depešche w pišnje, kajkež je jeno jomu a knježestwu w Čhinje znate) pschijimáčž a precž šlacž. Z čyła maja so joho depešche cenjurje zwončownoho hamta podčžišnyčž. — To je jara dobre postajenjo a bē hižo wot špocžatka wužitne bylo. Čhinske zapóslanstwo je tele postajenjo jara pschekhwatało a rozhorilo — najlepšche znamjo, fak je trēbne bylo. Špodbžiwne je, zo je čhinski zapóslanc dotal ze swojim „knježestwom“ sebi telegrafowáčž móhl — a tola pschecy zas rēka, zo so na žane waschjno wēšte powěsčž z Pekinga dóštačž njehodža. — Sdy bychu wšchitke drube mócnarštwatajšele zahacženjo korrespondency čhinskich zapóslancow z Čhinu zarjadowali, potom drje bychmy šfóncžnje wěrnosčž žhonili, fak w Čhinje wēcy štoja.

Afrika. Posledni čžas su Burowje pschecžiwno Šendželčanam zbožownje wojowali a jim wulkeje šchody nacžinili. W Šendželškej su z tutymi powěščžemi tač zaštržženi, zo jebi na to myšla, lorda Roberta wotwoláčž. Ale šoho na joho mēštno štaičž?

Wšchēlčžizny.

* Čžin tač a žasy nic. W nastupanju wotkazanja je našč časopis tydženja nastawč pschijelš. Móžemy pschiklad z najnowšchoho čžasa podáčž, fak móže so pschi wotkazanju na dobre a špomóžne wotpohladanja džiwáčž.

kat pak so stacž njejmě. Bohaty pivarc ze schwaicarštkoho městcačka Thuna, předawšchi nacionalny rada Feller, je pšched někotrym časom na pučžowanju wumrěl. Pšched krótkim jeho testament wotewrjachu. Feller zawostaji 125,000 frankow muzejow w Bernje, 100,000 fr. městu Thunje, 200,000 fr. wšchelakim wustawam za khorých, tělcow, hudźbnikow, spěwarjow a turnarjow w Thunje a t. d. 120,000 fr. swojej wudowje a po 3000 fr. wšchelakim wojobam. Tak daloko je wěc dobra; tola Feller je pichy wustajenju wotkazanjow wšchelake, móže so prajicž, njeobrore wuměnjenja stajil, zo so Thunjenje prafsheja, hacž maja ž cyła wotkazanja pšchijecž. Feller sebi žada, zo něotre sobustawy měščanškeje rady so zas wolicž njejmědža, zo drubi měščan ženje njejmě sobustaw žanoho měščanštkoho wustawa bhež, zo ma so wěšty sobustaw ze schulskeho pšchedstojicžerštwu wustorcžicž a t. d. — Ž tym chce wobohi zemrěty, faž so zda, njeprafsheželstwo tež po swojej smjercži dale trajace mēč.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 613. Madlena Cyžowa z Nowoslie, 614. Michal Kubaš ze Šunowa, 615. Marija Rjelkowa z Konjec, 616. Pětr Wařda z Pozdec.

Zemrěty sobustaw: Michal Herman z Worklec. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Worklec 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 6982 hr. 16 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 70 pj. (Bój so, njebój bratřiko). Pyšnej hospozy w sakskim Přiborje 1 hr. Za dobru službu, kotraž wšak by so rad darmo stała, 4 hr. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr. + 70 pj. + 80 pj. Semper fidelis 50 pj. M. R. Š. 40 pj. Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowěrjo 1 hr. 30 pj., za 12., 13., 14. a 15. krasnu dopisnicu 80 pj. = 2 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Wutoru 31. julija pónđže procession do Numburga, a to ž Budyščinu rano w 7 hodžinach a nic, faž w „Krajanu“ štoji, 1/2¹⁰ hodžin. **Š. Š.**

XXVI. hłowna skhadžowanka serb. stud. młodž.

změje so lětsa we **Wóslinku** pola knjeza hosćencarja Šolty (při cyrkwi) **4., 5. a 6. augusta.** — Wšitecy Serbja a přećelowo studentstwa so přećelnje na njedželu přeprošuja. Wočakujemy bohaty wopyt hižo popođnju w 4 hodž. při hłownej zhromadžiznje, wosebje pak ke koncertej w 7 hodžinach, kotryž nam wustojne „Rabličanske spěwařske towarštwu“ wuhotuje. — Serbske reje skónča džen.

Swob. Zjednoćenjo katholicke wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu **8. augusta** popođnju w 4 hodžinach zhromadžiznu pola Nowakec we Wudworju. **Předsydstwo.**

Dla 5 dječiči,

w poslednim čisle wozjewjenych, móžemy ž džačom zdžělicž, zo su tři staršce hižo zastarane. Nětko staj hišće dwaj mjenškej hólcaj, 5 lět a 3 lěta staraj. Kat zo trasch tež za teju miłosćiwych dobročerjow namařamy. Do-prafshej so w Radworju na farje.

Čisłčej Šmolerjec knižicžičkećerje w Maćičnym domje w Budyšinje

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 31.

4. augusta 1900.

Lětnik 38.

Italiski kral Humbert morjeny wot zlóstnišćeje ruki.

Póndzelu dopódnja rozšchěrjesche so po cylum swěće powěsć wo surowje hrozny mjesťku, zo bu njedzelu 29. julija wječor 1/2 11 w měsće Monza, njedalo Milan (Mailanda), hdžez ma italska kralowsta swójba wulki lětny hród, italski kral morjeny, wot tjiych kulow trjecheny, z kotrychž jena jomu wutrobu smjertnje rani. W Monza bě tak mjenowane „preisturnen“, najwutojnišchi dóstachu myta, a kral bu pscheproscheny, zo by jim tesame wubjěl, a z tym jich wosebicze počesćil a cyle towarštwa, kotrej tajke cželne kublano podpjeraja, pohwalil. Hdžez kral po sfónčenju swjatocžnosće do woza šupi, wustěl njetymnik, rjenje zdrasčeny, tšifrócz do njoho, kral zloži ruku spěschnje na wutrobno, padny do woza a praji w přenim woko-
mitnjenju: „Nicžo njeje“; pschewodžacy adjutant poručži pohonežej, zo by nanajspěschnišeho do blizkoho hrodu jěl. Tola bě kral, hdžez tam dojědžechu, hižo mrtwy. Lšarjio, kotsiž bórzy do hrodu pschindžechu, dyrbjachu postajicž, zo je žiwjenje hašnylo.

Najbóle štróži so kralowa Margherita, hdžez dyrbjesche krala a lubo-
wanoho mandželskoho mrtwoho domoj witacž, njehasche tomu wěricž, cylu
nóe wosta pschi nim, wocakujcy, zo so žiwjenje z nowa wróči! tola wscha
horca nadžija wosta njedopjeljena. Mordarjej bě so zlóstniwy šfuf psche-
derje radžil. Senicžki sju kralowy, Viktor Emanuel, bě ze swojej mandželskej
w rašichim kraju, w Greckej; zrudžaca powěsć trjehi joho na morju, a
šhwatajcy wróči so domoj, a wustupi w měsće Reggio w Calabriji na kraj
a jědžesche we wosebitym cžahu pschez Neapel, Rom, Milan do Monza, a
štedu wječor stojesche psched cželom swojoho njeboho nana. We wschitich
italskich městach, wosebje w Romje a Neaplu, knježi wulke rozhorjenje na
radženym mjesťku, wyschonosće, towarštwa, wustawy žaruja, rjemjeska a psche-
tupjwo swjecži, wschitcy tamaja wobendžene zlóstništwó.

Swjaty wótc Leo XIII. zhoni njeskutt póndželu rano zahe, hnydom wupraji najprěni swoje wutrobne sobužarowanjo kralownje Marghericze, a swjecelcše na to božu myšcu. Milaniski archibiskop, kardinal Ferrari, kotryž na kraju firmowasche, wróći so domoj a chwatašche do Monza a pofojesche kralownu, kotraž je najbóle potrjehena; wschitcy knježerjo wozjewjeja swoje nutrne želenjo, wosebicze tež niěmski kejžor a sakša kralowiša šwójba. Kralowa Margherita je cjetka našchoho krala Alberta, džowka sakšeje pryncesny Šilžbjety, wudateje wójwodki z Genua.

Nowy italski kral, Wiktor Emanuel III., je jeniczke džěčžo krala Humberta, 30 lět stary; kaž so praji, njeje prawje stromy, woženi so pschod štyrjomi lětami z pryncesnu Helenu, džowku czornohórskoho (montenegrinskoho) wječcha, kotraž katholicu wěru pschija. Zeju mandželstwo njebu dotal z džěčžimi žohnowane. Wot italskoho ludu njeje pryne abo nětčžišchi kral tak lubowany, jako kral Humbert. Politiske wobstojenja w Staliji njesu zwjelace, móčne stronu, wot swobodnych murjerjow nawjedowane, žadaja za republiku. Zej kral Humbert dyrbejšche hižo na tule stronu poslušacž a knježicž, jako sebi to wjetščina sejma žadašche.

Njeshmanif, kotryž hróžbny skutt dofonja, rěka Gaetano Bressi, rodženy w toskanskim měšće Prato a šušcha tak mjenowanej anarchištiskej stronje, t. r. tamnym ludžom, kotřiž chedža knježerjstwa a wyschnošče wotstronicž. Wo zdacžu njeje sam skutt dofonjał, ale je pomocnika měl, kotryž z dobom na krala tšěli. Wu na měšće hiščče druzi revolver namakany. Bressi, 31 lět stary, rjenje zrosčeny a zhotowany muž, bu hnydom zajaty, a njebychu-li joho policajowje schitowali, by lud joho rózdrěl, tak rozžłobjeny bě nad njeskuttom, kotrohož so mordat ani njesaje. Praji, zo je to ze zamysłom dofonjał, dofelž wschitkich knježerjow hidži. Rěka, zo je hižo stowarščeny byl z mordarjom rafusšeje kejžorki Šilžbjety, a zo bu w tym času z druzimi anarchištami z Rafusšeje wupokazany. Bě w nowišchim času w Americy žiwy, hdžež židu tkajesche, swoju žonu wostaji w New-Yorku, hdžž so w meji na francóžskej lóžži do Europy wróći. Pschěbnywasche někotry čas w Milanje a wottam poda so zańdženy tydžen do Monza. Najskerje bě wot swojeje strony k dofonjenju njeskutta wuzwoleny. Zoho bratr, kotryž je leutnant we Milanje, dolhi čas wo nim šušchał njebě.

Wobžarujomny skutt je zrudny plód njewěrneho, bohazabnyčiwoho ducha, kotryž hižo dolho we swěće a wosebje w Stalskej knježi. Lud je bohacze wobdarjeny, ale jara schpatnje kublany a zdžělany; džěčži drje maja po zakonju schule wopytowacž, ale wjetšcha počojca to njecžini; nabožništvo njesmě so w italskich ludowych schulach z cyla wučicž, jeno w cyrkwi rozwuczeja so tamne džěčži, kotrež tam dobrowólnje thodža. W njewěrje a njewědomošči roščje tak mlody lud, a njesměny so pschējara džiwacž, hdžž potom mnozy w njeshmanyh towarjtwach so cyle sčaza a za tajke njeskutti, kotrež w nowišchim času wosebje wot italskich žłóštnikow so wobeńdu, zezrawja.

Běly šhlips.

W Francóžskej pschihotowasche so hólcčł, z mjenom Jurij, kiž so wot džěčzacnych dnjow ze swojej bohobojaznosčju a njewinowatosčju wuznamjenjesche, z najwjetškej pilnosčju na přenje swjate woprawjenje.

Běšche tehdom schuleč pjateje rjadownje.

Na samim dnju, hdyž běšče k přenjomu razej zbožo měl, k swjatomu wopravjenju pschistupicž, džěšče, kaž schulerjo na tutym wuitawje čzinjachu, k swojomu wučerjej, zo by jomu swoje pschedewzaczo, kotrež běšče scžinil, jobudžělil. Běšče to jenož jene.

„Sym sebi pschedewzał“, džěšče, „w bělym schlipšu, w kotrymž wečora běch, tak dołho khodzicž, doniž trjebaj jónu njezbožo njezměju, do cžežkoho hrěcha padnyčž.“

Wučerj džiwajšče so jara a chcyšče hólčžta pschepofazacž, zo nicžo snadne njeje, tajke pschedewzaczo pschecy pschewjesčž.

Tutón pak wošta pschi tym; najprjedy drje bu hanjeny, hdyž družu widžachu, zo džěri wote dnja w bělym schlipšu khodži, kotryž joho pschi přenim swjatym wopravjenju debješče; tola hdyž winu zhonichu, wobdžiwowachu joho a woštajichu joho na pokoj.

Tak roščěšče hólčžk a stónčži z wuznamjenjenjom swoje študije; pschecy swěny swojomu pschedewzacžu bě wón radosčž swojeju starščeju.

Tu pschińdže wójna lěta 1870. Młodženc bu regimentej knjeza ze Charette pschipofazany.

W bitwje pola Mans bu smjertnje zranjeny.

Tu pschińdže duchowny k njomu a praščešče so joho, hač chce so spowědacž.

„Wyšokodoštojnny knježe“, wotmołwi młodženc, „nimam nicžo, sčtož by mi wutrobu cžežtu čžinilo, dokelž sym so psched dwěmaj dnjomaj wuspowědal. Wych rad swjate wopravjenjo dóstał, a potom“, pschińtaji, „pscheju sebi hiščče něščto, sčtož mi wy zawěšče dopjelnicže. — Tule pódla mje leži mój tomišter; w nim namafacže mój běly schlipš, mój běly bant a moje pacžerje wot přenjoho swjatoho wopravjenja. Tute wěcy su mi drohe; donjesče je mojej macžeri jako poslednje znamjo džěčžowškeje lubosče. Wona znaje moje potajne pschedewzaczo, kotrež sym na dnju swojoho přenjoho swjatoho wopravjenja scžinil. — Daječe jej tutón běly schlipš, kiž bě mi tak luby a drohi, a praječe jej, zo jón ženje womazał nješym, khiba nětkle ze swojej třewju.“

Romski pučowar w jubilejnym lěčže 1900.

(Potračžowanjo z čžišla 29.)

Budyšchin je a woštanje centrum Serbowštwu. A duchowne centrum pschedstaja so tu we widžomnym „Macžicžnym domje“, kotryž so tu w nowišim čžasu jako małoho, ale sławnoho naroda hódny rozwiwa, a Bóh dał, pschez narodnu scžedriwosčž tež hiščče powjetičhi a dokonja. Dopomnjach so na sławnych Serbskich duchownych rjekow, kotřiž su tu pak bydlili, pak so šhadžowali, Bohu k cžešči, Serbam k spomoženju. Dopomnjach so na minjene čžasy.

Budyšchin bě so mi jeno tak mišnyl z wocžow. Wuhladach Šodžij, wudychnych w Biskopicach a 3⁵² běch w Drježdžanach. A dokelž běch tež hižo w Drježdžanach, haj samu w kralowškej cyrkwi a w hrodže pobyl, so nje-mjerzach, zo smědžach na „Elbflorenz“ jeno z wócžkom pohladacž. Našch walach chcyšče mjenujcy ekspres 4²⁰ Drježdžany wopuščežicž, zo by nam za dvě hodžinje w Lipsku tak mjenowany wulkotny „Scherbenberg“ (čžjepowu

horu) hiščeže za swětlo pokazal. W Lipsku na Drježdžanskim dwórniščeju czakajše na mije hižo pscheczelnu student lěkarstwa, K.

Dnyž psched tšjomi lětami pschez Lipsk z towaršchom khwatachmoj, nje-mějach khwile, wokolo so hladacž. Džen so nakhilešche a z nim polschtwórta hodzin, kotrež mējach tu czaja. Tohodla rěkajše czas a swoje nohi derje naložecž, schtož mój pschewodžer wubjernje dofonješche, a wobhladowachmoj sebi Lipsk — ale nic cyły — zwonka a znutřka. Njajna, ale za Lipsk nic pschewulka, je katholicka cyrkej. Šewak w Lipsku nimasch dale pschiležnosć, krasne a wulcotne cyrkwyje wobdžiwacž. Njcdaloko wuhladajsch „Reichsgericht“ (fejžorstwowe sudnistwo). We swojim czasu wjele mjenowane a tež z prawom wobdžiwane twarjeniščežo tu stoji, jako chcyło kóždomu powěsć: prawda stoji kručca a wobitoji tał dolho, jako so njeprawda swěrnje křošta. Woprawdžita prawda pschińdže a je jenu pola Boha, a tohodla změja w sudnistwje tał dolho nuzne, hacž so cžłowjekojso wot Boha wotwobrocžaja. — Pstachmoj nětko hižo prjedy ipomujemu horu, kotraž ma, kaž z rědka žana druha, tu wojebitošć, zo ju prjedy njewidžijech, hacž na nej stojijech. Ale dokelž běšche hiščeže daloki pucž a malo czasa, dha Lipsčžanski „Scherbenberg“ wohladaloj nješmoj. Za to pał mējachmoj hiščeže pschiležnosć, tu w Lipsku na došahnjene lawy, tigry, hyeny, mjedwjedže, cebra a t. d. pohladacž. Dokelž bože šłoncžko cžkajše, njechachu dživje zwěrijata wjacj na naš hladacž a pocžinachju jene po druhim wocžji zańdželecž. Toho pokuwa njedžiwajcy, bē so namaj šere radžiko, cyłu nōc na lawjace šworeženjo posłuchacž, dokelž wicē zahrodne dirje bēchu nam zamknyli hacž do poslednich, hđžež móžachmoj dživim zwěrijatam wucžefnyč. Wědžo, zo študenczi z rědka pivo zacpěwaja, džěchmoj so tróšchku wofšchemicž a pošlynicž. K napoł džesacžim džen chcych so zash na swojoho cžornaka šnyč, zo bych joho njewopuschēzil hacž do ranja. Dwórniščežo njebē daloko. Šnjez K. mje zash pscheczelnje pschewodžješche. Wózy zarjehota našch cžornak, něchto mjeńšchinow hiščeže — a wot Lipska wjele wjacj widžecž njebē.

(Pstracžowanjo.)

Žně lěta 1900.

(Druhe dopisy tež witamy.)

Dońšche žně bēchu khude — lětusche wo nicžo lěpsche nješju: tał škorža hižo hospodarjo, kotřiz su swoje pschehladali — druzj to pozdžišcho nazhonja. Njewobitajne nalēcžo z kruthmi zmjerzkami bē w ōžki, kotrež nazymu hižo šyore štojachu, z foruškami zwuzbēhalo a te njepschihódneho wjedra dla so pjeńkowacž njemóžachu. Šewak so tež khude žita zhrabaju — lěta hinychu hladajcy: ipore zahony šu porēdke — popy štoja daloko wot so — šnopy šu lohke — polojsca šnopa je trawa a šhmica. Žita wukcžechu rjenje a nadžija zakežewasche; kšoj zdachu šo rjane; tola zorno je pozdžišcho z horcotu pocžerpjelo a je ščehnjene a kšyre. Polojscu žita šmemy wotpijacž — někotry hiščeže wjacj! Malětne bē rjenje zapuschčene, wows kaž jecž-mjeń — pózdnje šnyw šterje huste: meja a junij jim hoješche. Hacž pał budže wostork, kaž so pscheje, šo prascha. Pózdnje šnyw šu wěsčje ze šłoncōm pschehnate a změja lohke zorno — njech šu nalětne šnyw we šłonje pschecj šporešche jako nazymne. Druhe lěta cžahnu šo žně wot domaphtanja šwjateje Marije hacž do šwj. Bartołmja; lěta hōni jene druhe: wot šwjatoho Šakuba hacž

do swjatoho Lawrjencia změje so wscho posyc. Sctož zorno nastupa, směmy prajicž: Wjětšaji džěl hospodarjow budže z hłowu wicž — za móšcnu so mało lubi. Nimamy-li my žnjow, změje je žid, kotryž z pomocu njelepnych zakonjow burštwu podrywa a zakusa — dawki a czeže pak jomu wostaji: hóršche, hačž su hdy w starých časach ratařiki lud čzišcžale. Spokojuwjeć mjez burštim ludom wotebjera: tomu so ničto njebžywa. Wjětšaji džěl drěje so tola jenož za — družich!

3 Ruzicy a Sakskeje.

Wechselburg. Kaž je znate, je psched dlějšchim časom hrabja Schönburg próštwu na Soho Majestoscž krala Alberta a na ministerstwo zapóšlak, zo by so katolikam dowoliło, w hrodowskej cyrkwi bože služby wopytowačž. Kaž „Germania“ piša, je nětko do Wechselburga wotmołwjenje ministerstwa dóšclo. Kral Albert bč próštwu ministerstwu k dalschomu rozsudženju póšlak. Wotmołwjenje praji, zo chce ministerstwo z japoschtořkim wšarom, kiž je w tu khwilu czežy khory, abo z katolskim konfistoriom so zjednocicž, zo by modaliti (wumějjenja) zjadowalo, pod kotrymiž móhli tež čzi katolikojo pschi božich službach w hrodowskej cyrkwi pschitomni byčž, kotřiž do domjacych hrabje Schönburga nješlusheja. Kaž so štychi, žada so, zo šmédža jeno sakscy duchowni pschi hrodowej cyrkwi postajeni byčž, kotřiž maja potom tež katolikow, we wokolinye bydlacych, duchownje zastaracž. „Germania“ pschijpomni: „Tat jara hačž powšchitkownje tele wotmołwjenje spokoja, dyrbymy čzim bóle swoje džiwanyo na tym wuprajicž, zo tak jednora wč so ujemóžeicže prjedy rozšudžicž.“ — Sctož wěmy, je hižo dlějšchi čas kujez farať Jan Nowak z Drježdžan pola hrabje Schönburga we Wechselburgu.

3 cyloho swěta.

Saksa. Kral Albert w Pilnicach pschebywa a wschědnje z wozom wužědžuje. Soho strowota je w tu khwilu pschi čerpjeuju, kotrež wysoki kujez ma, spokojača.

— Kralowa Karola je minjeny tydžeň njezbožo měla, je w kralowškim hrodže w Tšelanach po šthodže dele so wobšunowyšči panyla a so na hłowje kšětrje wobodrěla. Dyrbješche nětotre dnj ležecž, je pak so jej zas nimale chle porjedžilo.

— Arcymójuwodowa Marija Šózefa, kotraž bč pola swojoho nana, princy Surija, w Šosterwicach pschez tydžeň na wopycže, je so zas domoj wróčžila.

Měmsta. Pjatt minjenoho a póndželu, wutoru, šchwórtk a sobotu toho tydženja so w Bremerhaven kejžor Wilhelm z wojakami rozžobnuje, kotřiž so do Chiny podawaja. Pschi wužohnowanju přemich 4000 muži 27. julija mějšeke kejžor rěčž k zhromadženym wojakam, w kotrežž jich napominašche, zo bychu zmužicže so podali do dalokoho kraja a tam zarunanjo wuskutkowali za czežku kšchindu, kotraž je w Chinje so štała. Chinjeno su prawo ludow powalili, su na dotal nješlyšchane wašchnjo „swjatořčž“ (njezraujenosčž) zapóšlanca a winowatořče hospodstwowče zacpěli a ranili . . . „Hdyž tam pschiindžecže, dyrbicže wěbžecž: Bardon so njeda, jecži so nječžinja. Swoje brónje trjebajcže tak, zo na tysac lět žadyn Chinjani wjac sebi njezwaži, na Němcow kšchwoje

pohladaj.“ — Tute słowa kejzorowe so we wschelafich nowinach wschelafu podawaja. Haj, jene tamniſche nowiny piſaja, zo je kejzor hiſheče wjac prajil a nemiſkim wojafam pſchiklad dżiwich Hunow pſchedhtajal, kotriž su pſched 1000 lětami pod ſwojim kralom Etzelom hrózbu rozſchěrjeli, kotraž je w powěſčach a bajſtach hiſheče znata. Druzy zas piſaja, zo je kejzor prajil: „Pardon ſo wam njeđa.“ Tełe ſłowo by ſo wocafowacž męło, dofelž ſo kejzor tola pódla woſheje na ſcheſečzanſtwo powoła. Riſhečzanſte cžucžo ſo pſhečžiwu tomu zbęha, zo by kejzor napominal, nic pardon dawacž a žanych jatych cžiničž, t. r. wſcho zničizž, kaž krewjelacžni Hunojo. Zawěſeče dyrbi ſo krute zarunanjo žadacž za ſurowe njeſkutki, kotrež su w Chinje ſo itale, tola hdyž Chinjenjo wſchitke prawa ludow zacpěwaja a powaleja, dha to za ſcheſečzanſte ludy Europy hiſheče pſhečžina byčž njemóže, toſame cžiničž.

— Wójuwoda Alfred Saksko = Koburg = Gothafki je pónđzelu 30. julija na zlemjenjo wutrobny 56 lět stary wumřěl. Wójuwoda bęſhe na krk cžęczy khory — tuž je ſpěſchna ſmjeć žoho pſched dolhej będu zafhowala. Wójuwoda Alfred bęſhe jendželſki princ, kiž bę 1894 na trón ſtupil. Tehdom ſo wjele wo to jednaſhe, hacž móže ſo wukrajny princ na nemiſki trón puſhečžić. Žoho naſtupnik je joho wuj, wójuwoda Karl Eduard v. Albany, kiž je 16 lět stary a w tu khwilu w Potsdamje ſtuduje. Hacž do lęta 1905, hdyž budže naſtupnik polnołętny, žmęje princ Hohenlohe-Langenburg regentſtvo.

— Za naſtupnika dr. Falka jako präſidenta wyſchſchoho krajnoho ſudniſtwa w Hammje je dr. Anton Holtgreven, dotalny tajny wyſchſchi radžićel w Berlinje, wuzwoleny. Dr. Holtgreven je katholic a bęſhe w kultur-ny m wojowanju napſhečžnik Falkowy, pſhečžiwu kotrohož cyrkwinej politici wón tehdom piſmo wuda: „Prawa ſtata pſchi wólbach biſkopow.“

Serbiſki kral Alexander pſchi ſwojim ſlubjenju z wudowu Dragu Maſchinowej kručže wobitoji; wón chce naležnoſč tak ſpěchowacž, zo, kaž piſaja, ma hižo jutſe wěrowanjo byčž. Žoho njewjeſta Draga Maſchinowa je na ſwoje 37 lět hiſheče rjana, duchapolna a zdžělana, hewak pať pokorna žónſka. Wona je wnęčka Miklawſcha Lunjewica, kiž bę w započatku lętitotta najbohatschi muž Serbije. Ze ſwojim bohatswom je tón Miloſcha Obrenowića we wojowanju wo wuſwobodženjo Serbije z turkowiſcho pſchaha tak mócnje podpjerał, zo je ſam tehdom nimale wkhudnył. Wjež tajſeje pomocy ſo tehdomniſche zbęhnjenjo radžiko njebęſhe. Tež po pſchewinjenju Turkow woſta khudy, dofelž kóžde zarunanjo wotpokaza. Žoho ſyn Panta wjele do politiſteje žiawnoſeče ſtupil njeje; bęſhe wotrijeſny präſekt w Schabacu, hdyž ſo joho dżowka Draga narodži. Hacžrunjež jeje nan Panta bohaty njebęſhe, tola ničžo njezatomdži, zo by ſwoju dżowku najlępje wocžahnyčž dal. W Schabacu ſo Draga potom na Swetosara Maſchina, direktora podſopkow, kiž bę ſyn lękarja ze Saſiſeje, wuda. Po ſchęčžlętnym mandželſtwje Maſchin wumřěl. Kralowa Natalija rjanu wudowu w Schabacu zezna, ju jeje zdželan-noſeče dla za ſwoju dwóřſku kujenj ſčini a ſo jara z njei ſpſhečželi. Hdyž kralowa 1896 w francóžſkich móřſkich kupjelach Biaricach, lijt młodoho Alexandra na Dragu doſahnywſchi, za tym pſchińdže, zo itaj Alexander a Draga hižo cyle pſhežjene, puſhečži wona Dragu ze ſlužby. — Hacž budže Draga Maſchinowa jako kralowa zbožowniſcha dnyli Natalija — ſchtó chęł to wędžecž?

China. Najważniejsza powieść jest, że się zjednoczone mocarstwa są skłonniejsze rozstrzygnąć, że mają wojska są hudydom na pucz do Pekingu podać. Jara ważne jest, że też Amerika sobie czyni. Śrzedu 1. augusta jest telegram z Waszyngtona do Londona pschischol, że jest amerykański zapobłanc Choate ze Salisbury-om są zjednoczył, że mają są wojska hudydom na Pekingu puchczyc, a że chceją Zjednoczone Stany marsch pscheczimo Pekingej hudydom nastupic dacz. Salisbury wotmołwi, że jest też Zendzelska są tak rozstrzygnęła. Zendzelski general Gaflee jest ze swojimi stobom 28. julija do Tientsina pschischol. Też pomocne wojska są pschischle. Marsch do Pekingu ma są hudydom nastupic.

— Nadzija, że są zapobłancy w Pekingu hichce żywi, że zaś z nowa posylnjena. Nęmski konsul z Tientsina telegrafuje: „Sekretar nęmskiego zapobłancstwa w. Below pisa z Pekingu 21. julija: Z toknaczerjom Cordes (fiz bu pschi skoncowanju zapobłanca w. Ketteleera ranjeny) są derje wjedze; druge sobustawy zapobłancstwa są strowe. Wojakow, t naschomu schitej tu pschewwach, jest 10 morjenych, 14 ranjenych. Z dnjom 16. julija są Chinesojo pschestali, nas pschimacz. Speschny pschichad wuswobodzaczych wojakow jest jara nuzny. — Zda są, że jest list, wo kotrymż telegram rēczi, prawy a woprawdze wot w. Belowa-Salefkiego pijany. Se-li potajkim tomu tak, że są cudy w Pekingu hichce żywi, dha są njehodzi přecz, że jest strach za nich dale a wjetich. Wschetoż jara lohcy możne jest, że mocnarjo w Pekingu cudych jatyh wozmu, że bychu jich jako zakladnikow (Weissel) zdżerzeli. Wo prawo są czi ludžo tam njeprafcheja.

— Z Tschifu do Londona telegrafuja, że budze zjednoczenoho wojska, hdyż druga japonska divizija, kotraž jest nětko na morju, dojedze, w Taku a Tientsinu něhdze 70,000 muži. Zendzelenjo a Japanjenjo zapocznu, bjez toho, że bychu nęmske pomocne wojska woczakali, kotrychż přeni džel śrjedz augusta tam dojedze.

— Chinskim zapobłancam w europskich hlownych městach tam a sem tola khetro jasnje rozemecz dawaja, że są z chinskim knjezerstwom jebawych a zelhanych powečezow dla cyle njespokojni, a że są też zapobłancy za to jobu zamokwicz. Hdyż wondy chinski zapobłanc w Londonje we wosobnym klubje (towarstwomym hoszczencu) są za blido smy, hdyż są smęda, a seli smędanjo skaza, hudydom wschitej pschitomni stanjachu a są ze sale wotfalicju. Hdyż zapobłanc to pytny, wón sam stanj a są do pöblanskeje istwy poda. Tola też tam są jomu tak zendze. Tohodla zapobłanc wopuschęzi klub a jest swojimi pscheczalam prajit, że do žanoho Londonskoho towarstwa wjac njeponödze. Wacz dotal na chinske zapobłancstwo w Londonje žanyh demonstracijow popyhitali njeju. Zapobłanc samón jest w Londonje hewak wuley cšezęny, wschitej pak są toho męnenja, że jest lepje, mjez tym z nim dalschoho wobthada njeecz. — Zo chinskemu zapobłancej w Barliuje khetre na porsty hladaja, smy hižo zdželili. Wón smę jeno hichce w jendzelskej a nic wjac chinskej rēczi telegrafowacz. — W Parizu chce chinske zapobłancstwo wobkřeczec, że jest komplot pscheczimo njomu powleczeny, że są schęczo zapšchisahanany, mjenujcy 3 Francózojo, 2 Chinjanaj a 1 Portugija, są zřeczeli, zapobłanca Kenga zakłocz. Policija, hdyż jest zapobłancstwo węc wozjewilo, pak nicžo namakala njeje. Džiwacz są dyrbimy, że mają cžile Chinesojo tajku khroblescz, za attentatami pytac z w časju, hdyż są zapobłancy wschęch mocnarstwom w Chinje samej hruboczci a złoczci chinskich wojakow a zdžętarjow bjez pomocy wustajeni.

Afrika. Po wšhelatickych porážkach, kotrejž běchu Zendzelczenjo w poslednim čašu wot Buraw dóstali, su zas zbožo měli. General Prinsloo je so jim z 1000 mužemi podal. Rač je so to stało, njeje hišćeje jasne. Z tym wšchaf wójna hišćeje dołho sfónčžena njebudže.

Sacž dotal je Zendželika za wójnu z Burami 61 millionow puntow, to je 1220 millionow hriwnow, wudała!

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1900: k. 617. Michał Mič, gymnasiast w Prazy.

Za cyrkej Wutroby Jězuseweje w Drježdžanach-Janowym měsće su dale woprowali: K. R. z Kř. B. 1 hr., lubjeny dar ze Židowa džak a próstwa Mačeri Božej 5 hr., njemjenowana z měsćanskeje wosady 2 hr., njemjenowana z Kulowskeje wosady 1 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdaje 6993 hr. 86 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: čisty wunošk zličbowanja za mojego přečela 5 hr., ze zastupnych khartkow do měsćanskeje pluwarnje wuwikowa přečel 1 hr. Hromadže 6 hr. Přehrach, přidach 50 np.

Zaptać Bóh wšëm dobročérjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Teresija Pičzmanec ze Stančnowa. R. i. p.

Sobustawy bratštwja „Zězuseweje Wutroby“ a „Zapowšchtolštwja modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **augustu** Bohu woprowadž, „**30** **chcě** Bóh ludam měr wobradžić pschěz swoju swjatu cyrkej“.

Pola redaktora su po jara poniženych płaciznach na předaň a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstač tute Dučmanowe modleřske knihi:

Ročna Swjatnica katolskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

XXVI. hłowna skhadžowanka serb. stud. młodž.

změje so lětsa we **Wóslinku** pola knjeza hosćencarja Šolty (při cyrkwi) **4., 5. a 6. augusta.** — Wšitcy Serbja a přečelajo studentstwa so přečelnje na njedželu přeprošuja. Wočakujemy bohaty wopyt hižo popołdnu w 4 hodž. při hłownej zhromadžiznje, wosebje pak ke koncertej w 7 hodžinach, kotryž nam wustojne „Ralbičanske spěwařske towarštwjo“ wuhotuje. — Serbske reje skónča džeň.

Swob. Zjednoćenjo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu **8. augusta** popołdnu w 4 hodžinach zhromadžiznu pola Nowakec we Wudworju. **Předsydstwo.**

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 8. čisło 1900.

Čiřičež Smolerjec knihičisćičernje w Macčićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w kniharni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěški plaći so wot małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budysčinjce.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 32.

11. augusta 1900.

Lětnik 38.

Martrař lubošće k najswjećišhomu sakramentej.

Arthur S., syn lutheriskoho barona, wopyta na pucžowanju tež město Rom. Wě džen Božoho Czěla, kotryž bu w srjedźiznje křesćanstwa hač do dobyčja Roma pšez Piemontesow z wosebitej krajsnošću a swjatocnošću swjećeny. Tysacy ludži napjelnjachu hašy a čziščežachu so na městna, hdžez procession nimo čehnjesche, a zhibowachu pobožnje kolenje, hdž so sthowany Bóh, njeseny wot swojoho widžomneho naměstnika, bamža, bližesche. Senož mlody baron S. stojesche hordže mjez pobožnymi a smějesche so bamžowstomu „pšhibóžstwu“.

Wle šchto to rěka? Na dobo zhubi so wschě hanjenjo z joho woblicza a pobožnje na kolenje padacomu wuroni so jara wjele sylzow. Šchto bě so stalo? Šchto bě joho zmyslenjo tak nahle pšcheměniko? Baron S. je to sam prajil: „Hdyž ja truceje na monstrancu hladach, zdasche so mi na dobo, zo Bžbžnik sam ze zrudnym, porokowacym wóččkom na mnje hlada, tak zo so moja wutroba cyle pšcheměni a ja, runja druhim, so modlo na kolenje padžech!“

Mlody baron motrjekny so swojich błudow a bu horliwy katolik. Za něščto lět bu za měšchnika wuswjećeny a zastupi do towarštwja Jezusowoho, hdžez jako horliwy missionar wjele dušchow Bohu doby. Wosebje wobdžiwanja hódna pak běsche joho lubošć a pobožnosć k najswjećišhomu sakramentej. Najwjetšcha zrudoba bě na joho wobliczu widžecž, hdžžkuli křesćesche, zo bu bžžki Bžbžnik w tutym potajnstwje šwojeje lubošće rozhněwany. Gusto a často poskicžowasche Bohu šwoje šamsne žiwjenjo za zapoluczenjo tutych křiwudow.

Wot swojich wyschlich bu S. do Roma pomolany a staromu fararjej w Sabinskich horach w jutrownym času na pomoc pšlany. Z wulkej radošću

wužiwałe pschileżnosć, z cychmi swojimi mocami na wozboženju duschow skutkowac, lědom popscha sebi najmjenshi wotpocžinik.

W tutym času činjachu wokoło czahace rubježne čzrijody hory kětro njewěšte. Tónu bu farať srjedž nocy ke khoromu zawołany. Pater S. chychy toho hnydom wobstarac, schtož pať farať njedowoli, dofelž běšče hač do wječzora pozdže čzežy dźelať. Hdyž bě farať wotešol, njemóžesche pater mēra namafac a stupi tohodla do wofna a hladasche won do čzmoreje nocy. Cyrkej a fara běšchtej wote wšy kětro zdalenej. Swjata čzischina — nicžo so njehibasche. Zamysleny hladasche mēchnik na dom boži, kotrohož wofna wēczna lampa sľabje wobswětlesche. Na dobo zda so jomu, zo sežin wuhlada, kiž so w cyrkwi hibasche. Na nicžo dobre njemyšlo, khwatasche po sľhodže dele a do cyrkwie, kotrejež durje pschisacžinjene namafa.

Hdyž na woľtať pohlada, chychy so jomu zecnyč, tam stojeschtaj dwaj rubježnikaj psched wotewrjenym tabernaklom a chychstaj runje drohotnu monstrancu rubicž a Bože Čžčo wonjecžesčieč. Wokomik dolho čzujesche staroho ducha we sebi. Wy jomu lohka próca byla, rubježnikow porazheč, dofelž běšče sľlny a wuschimny doječ; hižo zběhasche ruku — „tola ně“, praji sebi samomu, „ruka, kotraž je swjaty khlēb zběhala, njesmě mordačstwo wobecž“. Wjez kombženja bližesche so k woľtarje, prjedy hač běšchtaj so rubježnikaj na njoho dohladałoj, a wza monstrancu k sebi, hdyž runje rubježnik swoju bjez-bóžnu ruku za nej wupschestrēwasche.

W přemim wofomifu drje so rubježnikaj jara zastróžischtaj; hdyž pať widžeschtaj, zo mataj jenož z jeny m čzinič, njehaschtaj sebi drohotny pokľab wzacž dacž. Pschimnyšchtaj mēchnika, bjeschtaj a hanjeschtaj joho; ale kaž sľala kručže stoji w žołmach, tať stojesche sľužownik boži na woľtať zlehnjeny a na nim, kiž monstrancu k swojej wutrobje pschitłocžowasche, lamachu so zmohi hnewa rubježnikow. Tu so tšeli, a derje trjedcheny padže mišionar k zemi, ale joho rucy džeržeschtej hiščeče kručže drohi pokľab. „Anježe, pomhaj! Wloch mje wopuščezaja!“ móžesche sľabje hiščeče wuprajicž.

A hlej, tu bliža so ludžo. Běchu we wšy tšelenjo sľyscheli a khwatachu na nicžo dobre sebi njemyšlo do cyrkwie. Tež farať bě jo wot doma wobstaranja wrócžil. Cyrkwinšle durje stojachu wotewrene. Po čzuni čzefnyšchtaj rubježnikaj. Ale na woľtarjomych sľhodžeňkach ležesche mrějacy pater S. Horce sľlzy ronjachu so z wocžow sľchodžiwoho fararja, hdyž ze zymneju rukow swojoho pomocnika monstrancu bjerjesche. Tutón pať praji hiščeče ze zbóžnym pošmēwkom: „Najwjetishe pscheczo mojjoho žiwjenja je so dopjelnilo, smēm za swojoho, w sakramencze sľhowanoho Boha wumrēcž!“ —

A hdyž rano sľoucžlo wšchomu swētej nowy džēň wozjewjesche, běšče swērný sľužownik boži hižo pola swojjoho Bžbžnika.

Kral Šumbert.

Kral Šumbert so wšchudže jako dobry kral khwali. Spomóženjo dwērjenoho ludu běšče joho wosebita staroč, kaž je tež wēšte, zo mējesche wulku lubočeč k swojomu italskomu ludaj. Zara z rēdka so w uniformje pokazowasche, najbóle běšče civilnu drařtu woblecženy, a hdyž we wožu jēdžesche, njepuščezji skoro kľobuk z ruki.

W političim nastupanju njeje wjele famoštanjne wustupowať a tež njemóžesche, dofelž je w Šalskej kral bóle hač hže druhže cyle na wustawu

abo konstituciju zvjazany. Wot swojoho nana Viktora Emanuela, kiž bě sam wot revolucije nad wšchelate z mocu abo z ušurpaciju wzate kraje w Italiskej štajeny, je mało zbožowne herbštwó pschijecž a zdžeržecž měł. Něhdyžkuli krajev je kral Humbert sebi prajil: hdy by tola w tvojim Piemontu samym knježil, měrnische žiwjenjo by měł!

Toho privatne žiwjenjo njeje jara znate, tola runje pohlad do toho joho powahu halle dospołnje pokaza. Pschede wšchim prócowajšce so, wšchudže dobrocziwý a smilny byčž a nuzy wotpomhačž, hdžecž jeno móžesche. Škóže ranjo da sebi hlowne nowiny z Roma a z kraja pschijesčž, w kotrychž bě privatny sekretar hižo najwážnišce woznamjenil. Z nowinami by so šnył na terasju, kotraž w Quirinale do zahrody dže. Pschi čžitanju mějesche pschecy wołojnik w rucy, z kotrymž pschispomnjenja čžinjesche. Najčžasčžišcho tele pschispomnjenja so na dobroty počžahowachu: „Šnydom jaknožni póšlacž“, najšusčžišcho napisa a tež z wjetšcha pjenjež, kiž mějesche so póšlacž, poitaji, hujšo po tysacach lirów. Tak kral Humbert za lěto wjac millionow jaknožnow rozdžěli. Tale dobrocziwosčž a pschi tom wopokazana šprawnosčž bu za mnohich žóweło čžichoho zbožaz; swojej dobrocziwosčži mějesche kral so džakowacž, zo runje šprostý lud joho lubowasche. To so tež nětkle wosebje pokazuje w mnohich žarowanškich wopokazmach ze štrony džělacžerjow na kraju.

Paršchonške počžahi krala k cyrkwi a Watikanej su so něhdyžkuli ščijwje wukladowale. Se so tak pscheditajalo, jakož by kral Humbert byl zastupjer Garibaldijomoho ducha, kiž w „zjednoczenej“ Italiskej knježi, a zo je čyle pschecžiwó katholickej wěrje a cyrkwi. Tež je so za to mělo, zo je kral Humbert exkomunikowany abo z cyrkwje wuzamknjeny. Tomu tak njeje. Kral Humbert běšche pschecy wěriny katholic z pscheshwědčžjenja. Ma njedželach a šwjatych dnjach ženje njezakomdži, božu mšchu šlyšecž, a tež wjac krócž za lěto k šwjatym sakramentam kšodžesche. W poslednich měšacach hiščeže je wotpuški jubilejskeho lěta, kažž bě jomu joho špowědnik napoložil, dobył.

Ma politiskim polu drje we wšchelakim nastupanju so jako pschecžiwnik Watikana pokazacž dyrbjesche, tola w nabožnym a paršchonškim nastupanju wobšhowa pschecy wulku pokornosčž a čžesčžomnosčž pschecžiwó wosebje našchoho šwjatoho wóčca, ičtožž bu tež wot tutoho z lubosčžu pschijate.

Ma to džiwajo a wopominajo hłuboku zrudobu kraloweje Margherity, kotraž je wopravdže pobožna a z lubosčžu k bližšchomu zahorjena, je šwjaty wóčc Leo XIII. bóržy, hdyžž bě powěščž wo šfóncowanju krala dóštal, za njoho božu mšchu šwjecžil a so dolho we swojej kapali za zemřětoho krala modlił, tež hnydom poručil, zo by milanski kardinal w joho mjenje kralowej wutrobne šobužarowanjo wuprajil. Bóždžišcho da pschěz tutoho kardinala tež šamoručžny list kralowej pschepodacž.

3 Šuzich a Šafšteje.

3 **Budyščina.** Najdostojnišči knjez biskop hiščeže w tachantskim hrodže w Šcherachowje pschebýwa. A joho pošluzowanju je nětko miłosčžiwý bratr Maruš z Wroššlawja pschi nim. Z nim so šhory knjez čžasčžišcho w tachantskej zahrodže pschekšodžuje. W šhorosčži šamej so ničžo pschēměnilo njeje.

— Za sobustawy 3. rjada swjatoho Franciska so dwoje pobožne pucžowanjo do Roma pschihotuje. Prěni čas póndže 17. septembra z Kölna a so zas 2. abo 3. oktobra do Kölna wróczi. Tež w Bonnje, Koblencu, Bingerbrück, Maincu, Manheimje a Waslu móža so pucžowarjo pschizamknucz, tola dyrbja to doprědka wozjewicz. Padua, Voretto a Assisi ma so sobu wopytač. Tam a dom so hromadže jědže. Wjezenjo a zastaranjo płaczi z Kölna w III. klassy 155 hr., w II. klassy 230 hr. Zamowjenjo ma so itač hacž do 15. augusta na adresu Herrn Everhard Menze, Köln, Waidmarkt 19—23. — Druhe zhromadne pucžowanjo terciarajo w Bayeriskej pschihotuja. Či chcedža 7. oktobra w Romje byčž, na kotrymž dnju budže tam zbóžnoprajeno sluzownicy božje Krescencije Hüß z Kaufbeuern w bayerskim algawje. Extracžah wotjědže 2. oktobra rano z Mnichowa, budže 3. oktobra w Padua, 4. oktobra w Assisi a wječzor w Romje. Pschi tym časju je tež móžno, po druhim pucžu domoj jěčž. Neapel wopytač a t. d. Zamowjenja maja so itač na pschihotowanški komite 3. rjada (Vorbereitendes Comité des III. Ordens-Pilgerzuges München, Thalkirchengasse 86).

— Mjenje wažne telegramy, kotrež wotpóskat njecha, zo bychu so w nočy wotědawale, dyrbja to nastupace pschispomnjenje mječž. Kaž pójt wozjemja, došaha nětko, zo so prjedy napisma słowčžo (Tages) — „wodnjo“ — staji, ščož so za jene słowo liczi. Tajte telegramy so w časju wot 10 hodž. wječzor hacž do 6 hodž. rano nje w u n o s č n j a.

— P o s y l k i na póscže za wojakow, kofsiž ju w manevrje, maja so tež za čas manewrow najlěpje tam itač, hdžež wojak porjadnje itoji, potajkim do jeho garnisony. Pójt tajte pošylki spěchnje do manewra wobstara. Ščož tam seže, hdžež wojacy trjebaj psched krótkim běchu, móže wina byčž, zo wojak dołho wěc njedóstanje. Napisač pak dyrbi so nic jeno kščeženiste a swójbne mjeno, ale tež džěl wójsta, hdžež wojak itoji: regiment, bataillon, kompagnija, eskadron, batterija. Tež njcje derje a wotědačžo kóndži, hdyž so pošylki „postlagernd“ do něfajtoho póta w manewrowej krajnje póščelju, dofelž jara časno so wojak, za kotrohož je pošylka, dofelž wupokazáč njemóže, zo je pošylka za njoho.

Swobodne Zjednoćenstwo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy měješe srjedu 8. augusta swoje 3. lětuše posedženjo we Wudworju, hdžež so njezdijawaj dešća a njewjedra 15 wosobow zeńdže — mjeznimi 3 hosćo studeněi a knjez wučer Bur z Kralowoho Haja. Za rjadnoho referenta, k. kapłana Nowaka, kotryž bě zadžewany, knjez tachantski předař Šewčik zastupi z rozprawu wo narodnych wašnjach Chinjanow abo Sinesow — tutoho hobrskoho a wot zastarska wzdělanoho, ale we swojej zastarskej wzdělanosći zakisłoho a zawrjenoho naroda, kotryž so runje nětkle zasy k žiwjenju ma. — Předsyda přečita dopisaj z hlownoho sakskeho towarštwu. Prěni powěda wo statisticy wučerjow, kotraž je nětko w Drježdžanskim „Bennokalendar“ jara zwjěršnje wobstarowana. Naše Zjednoćenstwo tuta naležnosć wězo mało zajima; skerje wone redaktora „Krajanu“ poprosy, pódla statistiki duchownych tež zapis katolskich serbskich wučerjow zasy přijimać, kaž něhdy. K druhomu dopisej po mysli zhromadženych předsyda wotmołwi: I. zo smy my přečiw wotmyslenomu direktoriju sakskeho katolskeho wučerstwa, wuprajejcy z tym swoje stare mjenjej z nowa —

a II. zo za spisanjo wědomostnje prawych wótčinskih stawiznow za katholske šule w Sakskej zasadnje smy. Tola njech so nakład na Zwjazk njewotwali, ale jenotliwcej da; tež naše Zjednoćenstwo wočakuje, zo budža joho připadne namjety słyšane. — Nas najbliže so dótkačy a časowy běše namjet, kotryž k. M. Andricki doda: Napisaćmy sebi a sobu tež ludej popularne a tola wědomostnje wěste serbske stawizny za šulu, wučerjow a lud. Namjetej so přihłoso- waše, a w přichodnej zhromadźiznje (26. septembra w Ralbicach) snadź hižo tón abo druhi přinošk k džělu přinjese. Zjednoćenstwo by nowy zaslužbny skutk dokonjało, podawši swojim, wosebje młodym sobubratram kritisku a tež cyłomu narodu zrozemliwu knižku wo joho zašłosći. Druhe prirodopisne a pod. knižki budža po mojim nahladze za tutej přenjeji knižku sčěhujey dalše čišta noweje popularno wědomostneje knihownički tworić, za lud požadaneje, kaž tež za studowacych a samo wzdžělanych. — Na kónc hišće knjez Hila za přichodnu zhromadźiznu rozprawu přizjewi wo prašenju: Kak bychu naše džěci w šuli najlěpje němski wuknyłe a z dohom so ze swojej maćeřšćinu najlěpje poznałe. — Za Maćičny Dom naskładowa so k dotalnym 30,60 hr.*) 10,20 hr. — Hdyž bě podpisany protokol přečitał, so skhadžowanka $\frac{1}{4}$ 8 hodž., trawši 2 hodž., skónči.

Z a p i s o w a ř.

W **Drježdźanach** běšče minjenu njedzelu w dwórskéj cyrkwi boža mšcha a wofebita swjatočnosť za njeboh krala Humberta. Wjele italskich džěčaczerjow, kotřiž běchu přejdy wozjewjenjo dóštali, bě so na swjatočnosť zhromadźiło wo božej mšchi, kotruž duchowny professor Břiani z Vercelli swjeczěšče, běšče hišće zhromadźizna Stalianow w hošćencu, hdžěž italski konsul a mjeno- wany duchowny rěčěšćtaj. Knjez professor Břiani bě minjenu tydžěń tež w Budyschinje na woppyče.

*) Dotal: 30. XI. 98: 11,70. 12. IV. 99: 5,30. 4. X. 99: 3,60. 26. VI. 1900: 10 hr. Z tym budž z dohom stary zmylk w kwitowanju porjedženy.

3 cyłoho swěta.

Salska. Kralowa Karola njedzelu 5. augusta cyle čzišče swój 67. narodny džěń w Břilnicach swjeczěšče. Hewak Zeje Wlajestofěž tónle džěń najradichy ze swojim wysokim mandželskim w Rehesfeldze swjeczěšče. Lětsa pak wofašćtaj kralowškej mandželskej w Břilnicach, dokelž so kralowa wot swojoho padnjenja hišće cyle zhrabala njeje a kralej tajke dalšče jědženjo wřchi joho čerpjenju tyło njeby.

— Soho Kralowška Wřofkofěž přync Surij swjeczěšče 8. augusta swój 68. narodny džěń. Zwonkowne swjatočnosťe dla žarowanja wo krala Humberta wuwofašćaju.

— Břichi swjatočnym křowanju krala Humberta w Romje budže našchoho krala general v. Treitschke zastupowacž.

— Dotalne Cwikawške wokřesne hejtmanštwu budže wot 1. oktobra tohole lěta do dwěju džělene. Nowe wokřesne hejtmanštwu budže w Chemnicach. Do njoho budža křusćecž hamške hejtmanštwu Chemnic, Annaberg, Marien-

berg, Flöha a Glauchau z něhdže 800,000 duschemi. Cwikawste woktrjesne hejtmanstwo zdžerži hamtske hejtmanstwa Auerbach, Delznitz, Plawno, Schwarzenberg a Cwikawu z něhdže 700,000 duschemi. Nowy woktrjesny hejtman w Chemnicach bndže swobodny knjež v. Welck a w Cwikawje tajny knježeršk radžicel dr. Forter-Schutauer.

Němsta. Za zhromadnoho wjednika zjednoczenych wójkow w Chinje je general-feldmarschal hrabja v. Waldersee pomjenowan. Hrabja Waldersee je haſle pšched krótkim swój zloty jubilej jako officir swjećil a je hižo w 69. lěčje swojoho žiwjenja. Wón do najwuštojnischich wjednikom němiskoho wójka štuch. We wójnomaj 1866 a 1870 je so wosebice wuznamjenil, tak zo bu, hdyž hrabja Moltke wostupi, za šefa generalnoho staba wuzwoleny. Zo runje toho kejžor za hłownoho wjednika w Chinje wuzwoli a zo tež druge mocy k tomu pšehlošuja, je widžecž, fak wažne naležnosće w Chinje su. Hrabja Waldersee, kiž jako generalny inspektor w Hannoverje pšehbywa, je so hnydom ke kejžorej podal, zo by wot njoho inštrukcije dóstał. Tam so tež postaji, hdy ma do Chinje wotpućowacž. Na tajki puć je hižo ze wschym trěbnym pšehotowan.

— Kaž ze Schwerina pišaja, chce hrabja Waldersee pšez San Francisko w Americu do Chinje jěčž, tak zo by tam hišćež prjedy był hacž němcy wojacy, kotřiž su posledni wotjeli.

— Wojacy, kotřiž na lóžžomaj do Chinje jědu, dóstachu na morju nje wocžakowane wofšchewjenje. Pšchi hollandskim brjozn su wšelake lóžžam straščne pěškowe ławy, tohodla tam stajnje hollandska lóžž wofolo jědži druhim lóžžam k pomocy, hdy by trjeba bylo. Hdyž němkej lóžži pšehjědžeschtej, dachu jimaj znamjo, zo byšchtej pozastalej. Na to hollandska lóžž něcotre czołny do wody pušćeži, kotrej běchu z pšewom, tobatom, cigarami a podobnymi wofšchewjenkami za wofakow nakładžene. Dary běchu wulfokupcy z Amsterdama a Rotterdamu pošćali, kotrychž pšchedstojicel je banier Kämpfe, rodženy z Hamburga.

— Zapóšćane němiskoho sejma, Liebknecht, wjednik socialdemokratow, je w starobje 75 lět wumrěl. W lěčje 1848 bě so Liebknecht, wobdarjeny młody muž, revolucionarom pšehizamnył, a je tehdomnišchim nahladam čas žiwjenja swěrný wostał. Mjez tym, zo su druzi jeho tehdomnišči rowjentsojo z revolucionarow abo republikanow so pšchetworili do „stat-zdžeržowacych mocow a narodnych rełow“, njeje Liebknecht so podežijnył. W lěčje 1872 bu z Beblom na dwě lěčje twjerdžizny wofšudženy; tehdom wón wupraji, zo chce jako republikan wumrěčž. Kaž bě Liebknecht z Němiskeje do Zendželsteje cžeknywšchi tam z Karlom Marxom hromadu pšehišol a idejow tohole socialdemokrata so natrebał, tak bu wón zas 1872 z wučerjom Bebla, z kotrymž w jenyum zajecžu na twjerdžiznje pšehbywasche. Bebel, kiž bě tehdom hišćež sobustaw kasskeje ludoweje štrony, bu haſle pšez Liebknechta cyle do lěhwa socialdemokratow sežehnjeny. W poslednich lětach mějeske Liebknecht wažnoho pšehcžiwnika w bayerskim zapóšćancu v. Volkmaru, kotryž socialdemokratiju do měrnischich kolijow wjedže.

— Mohučžski biskop dr. Brück na firmowaniskim pućowanju nahle šchorje a dyrbjesche so rucže dacž do Mohučža domjesč.

— Bayerški klóštr Ettal njedaloko Oberammergawa je protestantski swobodny knjež v. Kramer-Klett benediktinam pšehowostajil; minjenu sobotu so tam něcoti benediktnojo ze Scheyera pšehyhdlichu.

Stalska. Pšchecy bóle so wobtruceža a dopokazuje, zo je Bressi, mordac krala Humberta, pšchi swojim nješfufku pomocnikow meł. Zwjazk anarchiſtow zda so hłowne ſydló w Americy mečž, z wotfelž je pječa cyla čyrjóda anar-
chiſtow so do Europy puſchecžila z wotpohladanjom, tudy monarchow moricž. Tak je tajki anarchiſt w Parizu na ſchaha z Perſije tjełik, njeje paſ joho ranik. W Staliſkej ſu wſchelaſich anarchiſtow zajeli.

— Schwórtk béſche ſwjatocžne ſhowanjo krala Humberta w cyrkwi Pantheon w Romje. Młody kral a wſchitcy najwſchſchi zaſtojnicy kaſchečž z dwórnicečža hačž do cyrkwie Pantheon pšchi pšchemodžachu. — Zajtupjer nemiſtoho kežžora pšchi pohřebje je princ Heinrich. Tutón je w Romje tež ſwjatoho wóta hjo wopytal.

— Kral Wiktor Emanuel je proklamaciju na italiſki lud wozejwił, zo je kralowanjo naſtupił. Wobžarowacž so dyrbi, zo cyle w liberalnym duchu řeči a nimale njepšchecželſcy pšchecžiwó cyrkwi, kotrejež zaſtupjerjo ſu pšchi zrudnej ſmjereži joho nana wſchitku luboſčž a měrnivoſčž wopokazali. Nima Stalska hiſčje doſež na plodach, kotrež je cyrkwi njepšchecželſki liberaliſmus zawinył?

Španiſka. |Prjedawſchi polkownik mečſchnik. | Kaž z Madrida piſaja, béſche tam w cyrkwi Wutroby Žezuſoweje pšched krótkim primicija, za kotruž so woſebje officirojo zajimachu. Mečſchnik, kotruž ſwoju přeju božu miſču ſwjeczeſche, bé prjedawſchi polkownik generalnoho ſtaba, Rafael Lacaze, kiž bé hačž pšched někotrymi lětami jedyn z najznačijſchich officirow a mejeſche runje na generala powyſcheny byčž — tu pšcheměni wojeſtku uniformu z duchownſkej draſtu. Woſebje joho k tomu dohna, ſwój zamysł wuwjeſčž, ſmjerečž joho mandželſkeje, kotruž zabycž njemóžeſche. W nabožniſtwje pokojenjo pytajo bórzy wobzamknj, ſo cyle wot ſwěta džělicž a do cyrkwinſtoho rjada zajupicž.

Serbija. Minjenu njedželu pšchipołdnju béſche ſwjatocžne wěrowanjo krala Alexandra z wudowu Dragu Maſchinowej. Wot ranja béſche hłowne měſto Bělohród ſwjatocžnje wupyſchene; na 30,000 woſobow béſche z kraja a z cuzby ſo tam zeſchło. Na hłownej drózy, po kotrejež ſwaſny čzah jědžeſche, ſtojachu wojačy w ſchpalicu. Zhromadženy lud krala a joho njejeſtu z wjeſolym žiwjo-wolanjom powita. Zaſtupiwſchi do cyrkwie buſchtaj wot metropolita Innocenca a zhromadženoho duchownſtwa powitanaj a do cyrkwie wjedženaj. Pšchi wěrowanju béſchtaj ſwědkaj ruſki zapóſlanc Manjurow a pšchedſyda ſejma, Rejtorowicž, tež béchu wſchitcy diplomatiſcy zaſtupjerjo ze ſwojimi knjenjemi pšchitomni. — Kral Alexander je z pšchiležnoſče ſwojoho wěrowanja daſchju amneſtiju zwolił, po kotrejež ſu politiſcy a druzy złoſtnicy pšchitrotičenjo khoſtanjow dóſtali. Miniſter Tawſchanowicž a redaktor Proticž buchtaj cyle wobnadženaſ a z jaſtwa puſchecženaſ.

Čhina. Mjeweſtoſčž powěſčžow z Pekinga dale traje. Z wjeſcha ſu njeſpuſchecžomne powěſčže Čhineſow, kotrež ſo dóſtawaja. Nětko paſ ſtaj belgiſki a amerikaſki zapóſlanc direktne powěſčže poſkaloj. Wo nich ſu zapóſlancy w Pekingu hiſčje wobličowani; zběžkarjo ſu w Pekingu knježa a jich wjednik je njeſchecžel cuzbnikow, prjedawſchi gowerner Schantunga Si-ping-heng; wo princu Tuanu ſo ničžo wjac njeſtyſchi. Powěſčž, zo zjednocžene mocy na Peking čzahnu, je hidu zběžkarjow zaſ z nowa wubudžila, a cyle hołe drje hroženjo njeje, zo čzah na Peking ſtóncowanjo wſchěch zapóſlancow zawinje. — Zo by ſo čzah wójſta na Peking hižo započzał, ſo njezda prawda byčž; wjele bóle jo zda, zo je wotſtorčženy, dóńž lewſchi čzas njezaſtupi a wjac wojaſow dojěže. Tam a ſem ſu mjěniſche woidžěle zjednocženyh wójſtow z Čhinjanami

bitwy měli, kotrež su wójskam khetru škodu pschijnješe. — Šdy bychu jeno zjednoczene mocy pschjezene byše. Amerika je nětko jara za wójnu, za to paš zas Šendželjska so zda, zo chce swoje puče hič, zo by sebi po móžnosći wulki wužitk za pschichod zawěsčila. Zo sebi Chinjenjo njepschezjenošč mocom k wužitku wozmu, móže sebi kóždy myslic. Němska je zas z nowa wojakom won pósłala a tež dalšche pschihoty hiščeže čini. Najčeže wošak je tež Němska zranjena, hdyž su jeje zapósłanca morili. Zola, šhto chce Němska sama započecž?

— Pola Weitsang, šhtož je wjes a přenja stacija železnicy z Tientšina do Pekinga, su zjednoczene wójska wjetšchu bitwu z Čhinesami měle. Čhinesojo běchu za derje natwarjenymi jara doškimi wobhrodženjemi, z kotrychž buchu po 7 hodžiuskim slyum tšelenju wotehnaczi. Zjednoczene wójska mějachu čezše bédženjo a dyrbjachu spóznacž, zo su njepscheczeljo derje brónjeni a wustojni. Rusojo w bitwoje 500, Šendželčenjo 50 muži zhubichu; tež japonskich je tojščto panylo, wšcho hromadže na 1000 mrtwych.

Africa. Šendželčenjo maja tež dale hiščeže z Burami wšchelate wojowanja a buchu psched krótkim pola Glansriver zbiczi. Oberstleutnant Hoare ze swojimi wojakami bu zajaty. — W Pretoriji so Šendželčanam tež derje njewjedže; je štrach, zo tam počnje na cyrobje brachowacž, dokelž Burojo wšče čzahi do Pretorije pschimaja.

Wšchelcizny.

* **Wrótle měšcnisłe žiwjenjo.** W Barlinje njedzelu mlody měšcnik Engelhard, syn zemrětoho wšychohoho póstkohoho sekretara, wumrě. Psched někotrymi njedželemi bě pobožny a jara póčezny mlodženc wot kardinala Koppa we Wrótslawju swjatu swjeciznu dóstał a psched krótkim w cyrkwi swjatoho Mátija w Barlinje přenju božu mschu džeržal. Dokelž na pluca čzerpješče, cheysche do kuppelow w Lippspringe. Šižo bě wšcho na wotpučowanjo pschihotowane — tu nahla smjereč wšchomu kónc sežini. Njedzelu dopoldnja božu mschu swjecizničst běšče popoldnju z maczerju a šotrami wulět do wofoliny Barlina sežinił. Šdyž bě wječor so domoj wrócził, jo jomu nahle frej pscheražy — a w krótkim bě njeboh ... Wboha macž! ...

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 618. Marija Rebišowa z Baćonja, 619. Michal Lipič z Čěskec, 620. Hana Hobrakowa z Dobruše, 621. Haňža Kuškec z Hórkow, 622. Dr. Jan Grólmus, direktor w Lipsku, 623. Mikławš Běka z Nowoslie.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće su dale woprowali: w měsćanskeje wosady: M. Š. 8 hr. 50 pj., njemjenowana 50 pj.

Za nowy Maćiny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7000 hr. 36 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: za 16.—20. krasnu dopisnicu 1 hr., 93 halerjow = 72 pj., piwo 15 pj. Delanska Patentna Komisija 1 hr. Semper fidelis 1 hr. Swobodne Zjednoćenstwo kath. wučerjow serbskeje Łužicy (30,60) 10 hr. 20 pj.

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

Džal swjatomu Antonijeju za dóstatu pomoc. N.

Šedny placizny hódnny **zrěbc** je na pschedań w **Brjemjenju** čziło 2 pola Měrkowa.

Čziščž Smolerjec knihicziščžećinje w Maczičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so woi
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarštwosći ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 33.

18. augusta 1900.

Lětnik 38.

XXVI. Hłowna sřhadžowanika serbskeje stud. mladosće,

kotraž so we Wóslinku wotmě, je nam zasy jasnje pokazala wěrnosć narodneho serbskeho spěwa, zo „žywa narodnosć Serbowiška z procha itawa“, pschetož wschitcy wěrní, swěrní sřhadžowarjo: studowaca mladosć a zhromadženi hošćo, smy tam sřěbali „sřlnohu ducha, kiž nam mocow dawaw“, a woprawdže je tež buh praweje serbskeje w našich wutrobach mócnje „swjatu horliwosć“ zbudžował — Bóh dał jenož, zo by so tež dale płomjenika a naš pohonjaka k wschomu „dobromu sřtufkej we Łužicach!“

I. S ř h a d ž o w a n k a poča sobotu, 4. žnjeńca, z posedženjom wuběrka wót 8 studentow, Serbowežauow a Wladžauow wopytanyh, na kotrymž so porjad za pschichodny džen postaji. Tola tež Lipsčanscy bratřja běchu swěru k nam pschikhwatali, dalokohu pucza dla pak so tróšćku zapozdžili.

U njedželu na hłownej zhromadžiznje běšće woprawdže swjatocznje. Hižo krasnje zdebjena sala powjetšcy začijšćej, a we wobwěncowanej, ze serbskimi barbami wupřschenej rumnosćej čujachmy so kaž doma. Hłowny staršcy, P. Knježk, wotewri hłownu sřhadžowaniku po $\frac{1}{2}$ hodž. z narodnym spěwom „Hišćej Serbstwo nježhubjene“. Na to powita serbskich studowacych mlodžencow a wosebje wschitkich lubych hošćej, kotřiz běchu k nam pschikhwatali z dalokich a blizkich sřron Serbow domizny, rjaneje Łužicy, a to w bohatej ličbje, a namońwešće studowacych sobubratrow, sřkřóćznu mócnu sławu wunješć, přenjom: wschitkim lubym hošćom hromadže a wosebje Wóslincežanskim wobhydlerjam, zo šu naš tak zwólniwoje pschijeli, druhom: Kralowicežanskemu spěwaršćomu towar-

strou, dokelž nam wječor k radosći z lubosću zaspěwa, a tjećom stónčnje: „slawnym koložědnym z Kwačic a wokolinu“ pod wjedženjom zašlužbneho knjeza Barta.*)

Protokollant pscheczitawšchi nam program zhromadźizny zdželi jej wutobne pschecza a poštromy njepticitomnych wěrných pscheczelow našchich sřhadžowanow: Wulcyrjany lišt běščtaj nam pschipóštaloj našch swěrný pscheczel Rudolf Czerný, redaktor „Slovanského přehleda“, slawný našch bajnet Čiššinski, kiž ma lěta swój jubilej pilnoho skutkowanja na polu poesije, a našch delnjolužiski bratr knjez Schwjela. — Z telegramom postrowidchu sřhadžowanu Wóslinczański farar k. Baltar, našch pólski swěrný pscheczel k. Alfons Barczewski a čěški pscheczel k. Tuma z Bubenca pola Brahi.

Wšhitkim tutym mólwołi sřhadžowanu zašy z telegramom, kaž wosebje tež našchim wótčincam: k. dr. M. Mucy w Freibergu a kanonikej S. Germannej we Wotrowje, administrator našceje „Lužicy“.

Mjez tym pschijědže Nalbiczańske spěwaške towarštwu korporatiwnje na rěblowanym wožu — tróšchu pozdžišcho tohorunja Kulowške na samšne wašchnjo. Woběmaj wunješe so z nowa džakna slawa, kaž tež jich dirigentej k. Schwewčikej resp. nawjednikoj k. wučerjej Bjedrickej. Po khwilcy zeidže so pschecy wjacý čěšćěnych hošći, z kotrychž mjenujemy: Z Wóslinka k. kantor Fritsche a wučer Starka, kaž tež fararjowy nan Baltar; z Kamjenca: k. farar Hieka a lékař Nowak; z Kulowa: k. kaplan Scholta; a k. Domaščka, diafonus w Hodžiju, kaž wjele, wjele druhich hišćezě.

Potom podawachu zastupjerjo towarštwow rozprawy, kotrež běchu z dopokazom, zo so serbscy štud. mlóžency wopravdže tež za docpěčom swojoho nadawka prócuja: ze wschey swěru so w lubej serbschězinje wudošpolnjecž paž z pilnym pišanjom serbskich nastawkow, paž z fedžbliwym čítanjom narodnych spisacelow a bajnikow, hajicž wjeselý serbski spěw a wosebje z wopornimošću sřadowacž swoje dary, duchowne abo materialne, na Serbow narodny wołtar.

Pschitrocžichmy k wólbam: Zenošlónje wuzwoli so po namjecze Lipsčjanške Sorabije jich šobustaw knjez Gólcž za pschichodnoho hlownoho staršchoho, Delnjolužičan knjez Krielske za I. a za II. podstaršchoho stud. Bryl, wurjadny šobustaw Serbowki.

K lětu chcemy so do **H o d ž i j a** sřhadžowacž.

Z namjetow spadny přeni, kiž bě „Wlada“ činika, jednacy wo hłosowanju, a druhý so pschuwza. Knjez Knježk, staršchi Serbowki, namjetowasche, zo bychu so Zejlerjowe zhromadžene spisy, kotrež su so loni w nowym „Maczičnym domje“ tak pěšnje zarjadowale, do ruki jenoho dale. Po namjecze budžemy knjeza wyšchšchoho wučerja Fiedlerja prošecž, zo by tak pscheczelný byl a wěc pschuwzał.

Na to porěča k. kaplan Andrički, kiž bě dweju pscheczelow pobratrowštokho naroda, k. P. Schčžěpana, kaplana w Něžencze, a k. M., wučerja z kraja morawštokho, šobu pschuwjedl, k studowacej mlódošći jako jeje stajny a wěrný pscheczel z horliwymi słowami, kotrež pschidžechu z wutrobny a dobywachu so zašy do našchich wutrobow. W nich dopominasche studowacých mlóžencow na zaměry sřhadžowanow. Slawni narodowcy su ju založili

*) Kaž zhonichmy, běšče druhý spěchowar tutoho pschedmjeta ze swojim „wobšchidlatym fonikom“ nježbožo poměwšchi wjaznył, tak rad hačž chychše na sřhadžowanu.

— našch wótczinc Muka, našch bajnjeŕ Bart=Čžiſhinski — a z nich je hižo wjele dobrych płodow wukhadžalo a pſcheg nju je so naše Serbſtvo wulcy ſpěchowalo. Swojich pſchedkhadnikow mamy ježěhować, jich dróha dyrbi być našcha dróha, a po jich ſtopach dyrbinu kroczicž hač do rowa.

Wſihi wſchim pak ma ſerbſka ſtudowaca mlodoſć tež pſchegy dale a bóle ſwój ſerbſki lud zbudzować — nihdy ſo njehańbujo ſwojeje narodnoſće abo maćeřiſćeziny, kaž by njebyla ničzo kmana — ow ně, luboſć, kiž je ſerbſki lud džensa z bohatym wopytom wopokazał, ma ſo wotpowěſć ze zaſyluboſću, ze ſwěrnym woporom mlodych ſwojich mocow za Serbow lud a narod.

Tuž pſchegy dale do předka!"

Ma tak wutrobne, płomjenite ſłowa wotmołwi stud. Wryl w mjenje ſerbſkeje ſtudowaceje mlodžiny, namołwjejo ſwojich ſobubratrow, zo bychu ſo tola pſchegy po nich měli. Wažny nadawł džěn mamy dopjelnicž, koſiž chcemy jónu wjednich ſwojoho luda być. Mjez ſobu mamy wopor njesebiczuoſće pſchi= njeić za kħuduiſki narod, kaž ſebi to požada Serbow čjeſtne mjeno. Kručje chcemy ſtač do hromady: Serbſke ſtudentſtvo, wſchědny lud a wzdžělane mocy chcemy ſtač w hołku narodnych hibanjow jako ſwěrní Serbja, kaž ſtworjeni ſny wot Boha, kiž je nam daril ſer b ſ k u čjeſć a ſer b ſ k u narodnoſć. Swěrní wótcow waſchnjam a prawam chcemy kroczicž do nowoho léſtoſka, kroczicž do čžemnoho pſchichoda, z wutrobny ſebi ſpěwajo: „Njepuſhćezmy nadžiju rjanu, zo ſo wróćza žłote čaſy, — Ħdžěž narodnoſć wukhowanu mamy w ſerbſkim kraju zaſy!"

Tež knjež wučěŕ Wjeńka porěčza na to z pſchecželnymi ſłowami ſtudo= macej mlodoſći.

Zběrk u za našch luby „Maćicžny dom“ bě knjež stud. Pětranc, ſtarſchi Włady, na ſo wzał, wutrobnije džakowaſche ſo za dar luboſće, wuzběhujo, zo běchu wſchitcy tu pſchitomni za njón ſkladowali: dohromady něhđže 36 hr.

Ħdyž bě protokolant Wryl ſwój protokol pſchecžital, podžakowa ſo hlowny ſtarſchi čjeſćezny hofčom hiſćezje raz za bohaty wopyt a ſłóncži zħromadžiuu ze ſpěwom: „Maſche Serbſtvo z procha ſtawo!"

K o n c e r t, wuhotowany wot Ħalbiczaniſtoho ſpěwaſtoho towaſtwa, radži ſo prawje derje, wſchaf běchu našchi lubi ſpěwarjo pod wuſtojnym wjedženjom Ħ. Šchewcžika wſchu pilnoſć a woporniwocž naložowali, za čož jim ſluſcha kħwalba a pſchipožnacžo. Narodne ſpěwy zbudžichu mócnu wot= hłóž w ſerbſkich wutrobach, taž zo knjež diakonuſ Domajčika ſtarych a mlodych Serbow a Serbowli namołwjeſche, zo bychu tola tež woni radoſtne ſerbſke ſpěwy zanofcheli, Ħdžěžkuli džělaja wonka na polach — Ħdžěž ſo ſpěwa, tam bywa ſpěchnoſć do džěla — narodne ſpěwy, wótcne, zo bychu zaſy kłincžake pſcheg hola a hona wot horow Čžornoboha ſem hač Ħ połnocnym pomjezam naičeje rjaneje Ružich. — „Tuž, o bratiſja, ſpěwaječe, zo nam Serbſtvo njezanđže!"

(Stóncženjo pſchichodnje.)

Kralowa Margherita.

Zatraſchna ſmjercž, kotraž je krala Ħumberta ze žłótniſkeje ruki pſche= kħwatała, je nadobnu a lubožu knjeni na trónje, kralowu Margheritu, nahle wudowu ſčžiniła. Ze wječchowkow w Europje drje ſebi žana telko ſympatijow w Němſkej dobyła njeje, kaž runje wona. W léčje 1872 pobu kralowa ze

svojim mandželiskim w Berlinje, hdyž bě za kmoŕnu noworodženeje pryncesny Margarety pscheproschena. Měžna, 21 lět itara knjeni tehdom wschitte wutroby za so dobu.

Tak něžna hač Margherita je, tak je móč wole a wutrajnosće ju posylniła. Tule energiju, móč a niewustawacu džělawosć drje ma wot n a s c h o h o nadobnoho k r a l o w s t o h o d o m u, z kotrohož wona po swojej maczeri wuhadža. Tuta běšče saksa pryncesna, džowka sławneho krala Jana, potajkim sotra našeho krala Alberta. Kaž je znate, běšče kral Jan jedyn z najslawnišich, duchapólnych a wučzenych mužow, kotřiž ju hdy žadyn trón debili. Džowka tajkoho nana, kotraž bě nanajlěpje woczehnjena, tež bjez dwěla duchownc bohatstwo, kotrohož bě nabyła, na swoje džěčo pschenješe. Tak mějesche mloda Margherita pschecy němste woczehnjerki, a je tež dospołnje němsti rěčecž nawukła.

Najbóle so k džělawosći nawjedowajče a dyrbjesche započate džělo dofonjeć, byrnje jej bóle njelube było. Tak naby pryncesna sebjezaprěča a swěry we winowatoščach, kajtuž je kralowa Margherita pschecy wopokazowala. Tajke samotnosće pak móžesche wosebje trjebacž jako mandželka krala Humberta, kiž kralowanjo w čěskich wobstojenjach započča. Financy kralowskoho domu běchu tehdom we wulkim njeporjedže.

Młody kral sebi jako přeni nadawt staji, wulki doh po swojim nanu Viktoru Emanuelu zarunacž. Hač so to dofonja, dyrbjesche wulka zlutniwosć na kralowskim dworje knježicž. Tak n. psch. pschi wobjedže so pschecy jeno wschědne italske wino z kraja porjedžesche, kotrež lěpschoho zwučzenym kavaliram nihdy hdyžecž njehajše. Tež sebi čži knježa rady lěpsche cigary mjelčžo te kralowskim hofščinam sobu bjerjechu, dofelž kral sam jeno tunje italske cigary knjesche a tež hofšžom lěpsche podawacž njedowoli.

Italški lud swoju kralowu Margheritu wutrobnje čěseči. Kaž jeje njeboh mandželiski, je tež wona runja jomu jara dobročiwna.

Z wosebitej čěsečn so na to špomina, zo je kralowa Margherita hluboko pobožna.

3 Ružich a Sakskeje.

Z Raibic. Nascha njeđzelnišča „Bjesada“ běšče zasy snadnišcho wopytana, dofelž je so w Nitru wojeřka chorhoj šwjećžika a we wšy pschewardachu so jabuka. Dofelž běšchtaj wobaj zamokšwenaj rěčnikaj wotpowětoj, podpisanaj zastupi z rozprawu wo młodych lětach a wo přenim škutkowanju sławneho předarja a jejuity P. Šětra Kóha. Wězo so tež hiščeže po swěče porozhladachmy, přjedy hač so rozeđžechmy, kaž smy zwučženi. Na kónc so rozjudžichmy, zo tež lětsa podobno loňschomu wuhotujemy „fermušchu“ w Sernjanach — tak, to wobstara loni wuzwoleny komite. Wšcho dalsche wo tutym šwedženju, kotryž změje so 3. njeđzelu septembra, w pschichodnejskhadžowanach, 2. septembra.

— Pschi našej šchuli je w tychle dnjach knjez mištr Kócho pschitwar dofonjal za te znate měřno . . ., tohorunja wosebite pschizenište twarjenje za drjewjenc, wnhlowy šklad, plokainju. Zashulowane wšy 5000 hr. płacža.

W Konjecach šwjećesche pónđzelu knjez wučer M i k l a w s c h H a j n a z knježnu Š a n ž u B r e ž a n e c ze wšy kwas. Hdyž mlodaj mandželškej wot wěrowanja jěđžestaj, jinaj cyła Konjecžanska šchula, kěrlušy špěwajcy,

napišecziwo pschiczeže a jeju wóz hacž k wupyšchenym schulskim durjam tak pschewodzeše. To běše jara pětnje. Za kwapnym wobjedom zarjadowa so, kaž je zdobno pschi tajnim wjeselu, zběrka za dobry skutk. Wóh zohnuj mlodoho tjeza wuczerja a joho mandželsku!

3 cyłoho swěta.

Saksja. Seje Majestoscž kralowa Karola je so na někotry čas do Rehfelda pscheyndlika a tohodla sobotu z Wislic wotjěla. Wětarjo su wysokej knjeni to radžili, zo by so w rjanych Rehfeldskich lěsach a w hórskim powětje zas pošlyniła. Seje rana drje je zas zahojena, tola powšchitkowna skaboscž hiščeje traje.

Němska. Kónc augusta a započatk septembra so z nowa wojacy z Němskeje do Chiny wotpósćelju. Nimo tšeczeje tak mjenowaneje asijskeje brigady budža tež druge družiny wojakow w pschiměrnej liečbje so k tomu dyrhjeć pschihotowacž. Zo budža to potom posledni, njeje drje wěrje podobno; nawopak mamy drje wotčakowacž, zo budže hiščeje wjele tysacow druhich sežehowacž. Němska budže k tomu čím bóle uzgowana, dofelž je přenijoho wjednika postajila, kotryž změje wěšče tež wjetšcheje nahladnosče, hdyž budže so na wjetšchu liečbu swojich wojakow zepjeracž móc. Trochu džiwno je, zo so pschi cyłych pschihotach za měnjenjom němskoho sejma nje-prascheja. Njeje-li tež joho dowolnosčž k wójnje po zakonju trěbna, a to čím mjenje, dofelž so wo to jedua, zběžsarjow kšostacž, dha změje wón tola wěšče jobu rěčecž, hdyž budže rětacž, placžicž, šchtož wójna stoi, a to nje-budže malo. Wjez džywa tohodla, zo někotři mjenja, sejm dyrbjal tohodla tež pschi wójniških pschihotach šlowcžko jobu prajicž mēcž. Wšched sejmom by so lohko tež jasnjšeho pokazalo, kajke wotpohlady škóncznje knježestwo w chinškej naležnosčži ma a šchto je po prawom za to zamokwity, šchtož so tu wot Němskeje stawa. Wjetř Hohenlohe, kotryž je jako kancler za wscho zamokwity, je nimale cyłe lěčzo hižo na wotpocžinku, a mjez tym, zo so w zwonkowncj politici nanajwážnišche wěcy podawaja, štoro ničto wěšče njewě, hdyže nasch přeni zamokwity zastojnik pschebnywa. Derje jenož je, zo je joho zastupnik w zwonkownych naležnosčžach, statny sekretar hrabja Bülow, tak rozhladny a wuschitny muž, wot kotrohož směny ze wschěm prawom so nadžijecž, zo Němsku do pschewulkich strachow njezaplecze. Schtodžalo pak pschi tym wěšče njeby, hdy by so sejm powolał a wěcy trochu jobu pruhowal. — Nowišche powěšče praja, zo chce kancler Hohenlohe ze swojoho zastojništwa wotšupicž. Pschi joho wulkej starobje by jomu měr wězo k popšhecžu byk; tola su tajke powěšče so hižo husčišcho jako njewěrne wopotazale.

— Hrabja Waldersee njebu jenož w Němskej, ale bu tež we wukraju z wjetšchoho džěla z radošču jako přeni wjednik w Chinje powitany. Přenje zbožopšhecžo pošla jomu ruski kežžor. Wschitke mócnarštwa su joho jako wjednika pschipóznali hacž do Francóžskeje, kotraž so pschecy hiščeje tomžži. Najprjedy rěčasche, zo dyrbi přášident Loubet so do Pariza wrócicž a z ministrami wuradžecž, hacž mohla Francóžka Waldersee-a jako wjednika pschipóznacž. To je so mjez tym štalo, a někto zasy z pschipóznacžom čakaja po wudawanjom, zo chcežba prjedy wěđecž, fak daloko bychu joho prawa šcho. Woprawdže so francóžske knježestwo psched ludom boji, swoje wójsko němskomu generalej podštajicž, kotryž je něhdy pschecziwo Francóžskej wojowal,

schtož tamny lud njemóže zabycž. Stónčnje budže drje tež Francózska pschihlojowacž, hewal by schfoda bylo, hdy by mjez europjskimi mócnatstwami nje-pschjezenosč nastala. — Pschibóznacžo je mjez tym dóschlo.

— Mjez tym, zo kejžor Wilhelm hižo wschelate wojestke wuwucžowanja wodžeržnje, su 15. augusta tež wójnste lódze swoje manevry započzale. Budža hacž do srijedz septembra tracž a dyrhja so lódze stónčnje tež w pschjezenosč z wójskom na fraju wuwucžowacž.

— Pscheczíwo Polakam prúske ministerstwo dale zakonje wudawa. Tak je kultusminister njedavno porucžil, zo smé so w schulach tež nabožina jenož w němstkej rěcži wucžicž. Zo pschi tym wulki džěl džěcži wěrnosčeje wěry nje-rozemi, to knježich malo stara. Nětko je so archbiskop Stablewski pola ministra wobčežowal. Pisomnje so wón prascha, z kajkich pschicžinow je ministerstwo to cžinilo bjez toho, zo by so prjeby z duchownej wyschnosčju rozmoškilo, kotraž ma tola wo nabožnym rozwucžowanju pschede wschém postajecž. Hacž budže schto pomhacž?

— Bohrjeb socialdemokratiskoho wjednika Liebknecht-a bu wot joho pschiswistkow zaúdzenu njedželu w Barlinje z najwjetškej swjatocžnosčju wobekóženu. Pol mějta bč na noshach. Socialitjojo chychu pschi tej pschiležnosčji swoju móč a licžbu prawje pokazacž. Bohrjebny cžah bč na poldra hodžiny dolhi a na 50,000 ludži so na nim wobdželi, a pschihladowarjo bčhu njelicžomni. Njestónčenu hylu wěncow bčhu jomu ze wschěch kóncow swěta póskali. Bebel a druzi wjednicy mějachu wulke rěcže. Nabožnoho znamješka so nihdže njepokaza a njeno bože ništo njemjenowajše. Liebknecht drje je joho mjez tym hižo lěpje póznał, chcemy prošecž, zo je jomu smilny sudnik byl.

Wuherika. Stuhlweissenburgski biskop dr. Steiner, kotryž je sebi wo katholstu cyrkej we Wuheriskej mnoho zaslužbow nahromadžil, je po krótkej a cžežkej šhorosčji wumrčł.

Rom. Frync Heinrich wopyta pschi swojim pschebywanju w Romje tež swjatoho wóta a wosta nimale pol hodžiny pschi nim. Potom bšche tež pola štatnoho sekretara kardinala Rampolla. 13. augusta pschija bamž biskopa Muzera, kotryž so po dorjadowanju wažnych naleznosčow do Čhiny wróčzi. Pschi tutej pschiležnosčji chcemy tu słowětko pscheczíwo porokej na tutoho biskopa prajicž, kotryž so jomu wosebje wot druhowěrnich štawa. Praja njenujcy, zo je wón na cyłym hubjenstwie w Čhinje wina, dokelž je němstomu kejžorej radžil, sebi Klautschau wzacž, schtož je wosebje čhineski hněw na cuznyh sezahnyło. Tomu pať njeje tak. Biskop Muzer je derje wědžal, zo tajke wobšadjenje misijnarom wjacu schtodu hacž wužitka pschinjese, a njeje tohodla k tomu radžil. Šalle hdyž wěsče styšesche, zo je kručje wobzamknjene, Čhinesam někajti pschistaw wzacž, je radžil, wot wjacu stron prashany, zo bychu tola mějto njepschihodnoho pschistawa, kotryž bč němsti zapóšlac w Pekingu namjetowal, wjele pschihodnišči Klautschau wobšadžili. Z toho pať so jomu z cžežka hodži, šprawy porok cžinicž.

Štalija. Kral Viktor Emanuel je sobotu psched sejmom na zakonje pschihabal a tež pschi tym zajh wuprajil, zo chce kraj po liberalnych zasjadach swojich prjedownikow wobknježicž. Kral je za swoju wosobu dobry katolik, ale dokelž je joho kralestwo z revolucije nastalo, wostanje tam tež cyrkwí njepscheczelne knježestwo; kral, kotryž z cyla w konstitucionalnym štače wulkih prawow nima, njemóže ničžo napscheczžo tomu cžinicž, nočce-li so do štracha podacž, zo joho zacžerja. Podobnje mějesche so wěc tež hižo pola joho

prjedownikow, krala Viktora Emanuela II. a Humberta I. Viktor Emanuel, kotryž bě so sam cyrkwinskich kublow pschimał, wošta drje z cyrkwie wuzamknjeny, ale psched joho smjerczu pósła miły banž Pius IX. wosebitoho póslanca k njomu, kotryž móžesche cyrkwinse khostanja wot njoho wzacž, hdy by prawoho zmyšljenja pola njoho namakał. Kral pak bě wumrěł, prjedy hacž bě to so itacž a wón swjate sakramenty dóšćacž móhl. Humbert I. dopjelnjese swoje cyrkwinse winowatosće a bě samo jubilejny wotpusť dobył, tež krótko psched swojim morjenjom hišćeje swjate sakramenty dóšćal. Čzim bóle móžesche swjaty wóte dowolicž, zo tež w katholicich cyrkwjach za njoho bože služby so wotměwaja. Katholiska cyrkej je pschecy pschecziwo njeprawdže wustupowala a njeje ju ženje za prawdu pschipóznała, napšcheczo wosobam pak je pschecy miła byla tak daloko, hacž bě móžno.

— Dwě hodžiny wot Roma ita so na železnicy wulke njezbožo. Čzah zajědže z polnej mocu na druhi, kotryž běšče dla nětajseje škofdy na maschinje zaitacž dyrbał; tši wozy běchu cyle rozmjeczene a 15 wosobow morjenych a na 40 z džěla cžežko ranjenych. Ruski wulkowjěč Pětr, swak italskeho krala, bě joku w cžahu, njebu pak ranjeny; tola je joho mandželsta pschěz stróžele šchorila. Kral a kralowa podašćtaj so hnydom na městno njezboža, zo byšćtaj ranjenych tróšćtowałoj.

Francózi je pschěz njezbožo jenu ze swojich wójnich lóžow zhubila. Torpedo „La Framé“ pschijědže — hacž bě so wjednik pschehladał abo lóž njepošćuchasche, njeje wujasnjene — runje psched wulku železnu lóž „Brennus“ a bu wot njeje hnydom powróčzena, tak zo so za tši minuty podnuri. Z 58 muži na njej, kofšiz z džěla spachu, móžachu so jenož 14 wumóžicž.

Žendželsti sejm šfónczi 8. augusta swoje létušče dołhe zhromadzenjo. Wón so wjacj njewróči, dokelž budža nazymu nowomólby, pschji kotrychž dotalne ministerium Salisburj njedžiwajo na joho pschehřešćenja w Africy drje zasy wjetščinu hłosow dóstanje.

Ruska. Grabja Lamsdorff je nětko za ministra zwonkownych naležnosćow pomjenowany, runjež su francóziše nowiny pschecziwo njomu wjele pisale, dokelž maja joho za pschecžěla Němcow.

— We wschelaticch džělach Ruskeje buchu židža wot kšesecžanskich wobdlerjow w poslednim cžasu pschecžěhani.

Čhina. Zjednocžene wójska su tola nětko cžah do Pekinga nastupili, po tym hacž su Čhinesow pola Peitfang a Yangtjun zbili, dohužel wschal z wulkimi woporami. Najnowišče powěsče praja, zo su hižo hacž na 5 hodžinow pucza k Pekingej doczahnyli. Zeli su wopravdže hižo tak daloko, zmeja wěsče čzim cžežiče wojowanje psched městom samym, dokelž tam Čhinesojo pschecy wjacj wojakow hromadža a dokelž budža europiske wójska tež z tym wóšlabnjene, zo dyrba po puczu wojakow wostajicž, zo bychu wschelate městna wóšlabžili. — Zapóšćancow by čhineske knježestwo — šćto to je, drje ničto cuzy wěstosče njewě, — radu z města Pekinga pósćalo pod šćtitom, kaž čžedža šćubicž. Tola žane cuze mócnastwo njewěri sebi, swojomu zapóšćancej porucžicž, zo by Peking wopušćicž, derje wědžo, zo je šćrach za jich žiwjenjo wonka hišćeje wjetšchi hacž w měsče. — W polnócněj Čhinje wojuja mjeztym Rusowje na swoju ruku z dobrym wuspěchom pschecziwo Čhinesam. — Z druhich džělow Čhiny pschitħadžeja powěsče wo nowych pschecžěhanjach kšesecžanow a missionarow. W provincy Pětschili w južnonarabškej Čhinje

su z nowa 6 jesuitow morili. Prjedy su tam hižo 4 francózskej jesuicza martrowani a z nimi tysacy scheseczanow.

Afrika. Zendzelske nowiny pisaja, zo su w Pretoriji tajne zjednoczenstwo wuslédžili, w kotrymž běchu Burrowskej wobydlerjo chcieli zendzelskich ofizirov moricž a generala Roberta zajecž. Storo pat jo zda, zo je cyła powěsč wot Zendzeczjanow wunamatana abo tola wjele pschehnata, zo bychu z njeje sebi prawa dobyli, kručischo pschecziwo Duram postupowacž. Wjez tym pat Burowsje hižo na to sforza, zo Zendzeczjenjo tež mčnych wobydlerjow husto njetrebawjshi czwiluja.

Amerika. W Zjednoczenych Statach polnózneje Ameriki pschihotuja so na wólby do kongressa. 31 sobustawow wjacj budže tón krócz wolenych, dokelž je licžba wobydlerjow z lěta 1890 wot 62 millionow na nimale 76 zrosła. Dotalny präšident Mac Kinley a demokratiski Bryan stojitaj sebi napscheczo; přemishki zda so wjacj wuhladow mčž.

Wschelczizny.

* **Biskopka milosč.** Pšched krótkim Münsteriski biskop Dingelstad po oldenburgskim džele swojeje diocesy pučzowasche a swjate firmowanjo wudželeasche. Pšchi tej pschiležnosčzi tež schule wopytowasche. Dokelž so knjež biskop tež džeczi rady prajcha, bě wučerka w jenyh městacžku prjedy swojim schuletkam prajila, zo maja knjezej biskopej kóždy krócz „biskopka milosč“ (biskopka hnada, hnadny knježe) prajicž. Tak dha knjež biskop pschidže a prajesche so maleje holczki: „Móžesč dha mi 10 bože kazuje prajicž?“ Strachocziwje holczka wotmołwi: „D haj“, zabu pat narēcž „biskopka milosč“ pschistajicž. Šdyž bě nětko pschi mjenowanju kaznjow hacž do sedmeje pschischa, pohlada na swoju wučerku, kotraž kručje na nju hladasche. Tu jo na jeje napominanjo dopomni, a schto je zabyla. Tuž thětse praji: „Sedma, njedyrbisčy franycz, biskopka milosč.“

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: k. 624. Pétr Bržzan z Konjec.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7014 hr. 43 pj. Dale dariehu: Radwofska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo z wyššich worštow 60 pj., što dha to do hraća je 33 pj., naši štyrjo stajni wowčerjo 55 pj. (Hromadže 1 hr. 48 pj.) Milčanska Khofejowa Komisija: zběrka na čestnym kwasu knjeza wučerja M. Hajny a knježny Hańže Bržzanez z Konjec 14 hr. 35 pj. Delanska Patentna Komisija: ach, přehral sym 9 hr. »ono to praská« 60 pj. + 40 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Srjedu 5. septembra pónđe procession z kłóchtra Marijineje Šwězdy do Krupki. Rano w 6 hodžinach budže w kłóchtrje boža mšcha.

Wo bohate wobdželenjo prosy

Jakub Ščerc, wjednik.

Stróžboho **wicžnoho pomocnika** za mzdu na tydženje abo tež za jěšč. bydło a mzdu, fiž móže hnydom zastupicž, pyta

A. Pittner w Budyšinje na Lessingstraße 5.

Čižičč Smolerjec knižiczišcheczejnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryančka 10 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 34.

25. augusta 1900.

Lětnik 38.

Žně lěta 1900

řětsche nastawł, kotryž w číisle 31. „Katholstoho Posola“ wozjewichmy.

Šacžrunjež běchmy hnydom pschistajili: „Druhe dopisy tež w itamy“ — a to čzim radšcho, dokelž pschipošlany nastawł so nam samym trochu pešsimistiski zdašce — dha tola žanoho druhoho dopisa dóštali njejšmy. Za to pak je z wjacorych stron našceje Łužicy nam hortnych rozsudow tamnoho nastawka dóšćlo, kotrež njejsu z wuprajenjemi nastawka pschezjene. Wjez dwěla je tamón knjez dopisowať rozsud wo swojich žnjach a wo žnjach swojeje wokoliny četyl wozjewičž. Čžim bóle bě nam wítane bylo, z druhich wokolinow tež něšćto wozjewičž móć, zo by tak wobraz wo žnjach čy lěje našceje Łužicy w tom lěće dospołnišći byl.

Šćtož dha je so nam dopowěćlo, je to, zo drje su ržane žně słabe byly, nimale powšćitkownje — něćotši změja lědom šćtwórtny džěl rožti, něćotši burja ani khlěba došć njezměja — za to pak tola hižo praja, kaž šmy tež nalěto w Posole nadžiju wozjewili, zo budže, šćtož tu je, derje dawacž. — Pschěńčžne žně su z wjetšchoho džěla spokojuće, haj rjane. — Šćtož pak nalětne nastupa, móže a dyrbi drje kóždy spokojom być. Łajšćich jecžmjenjow a tež wowsow za dolhe lěta wjac měli njejšmy, kaž lěćsa.

Šć tomu pschidžže, zo je so wscho jara derje domoj džěćalo pschi najrjeńšćim žnjěńšćim wjedrje. Bohu budž džak za to.

Jara dobru nadžiju wubudžeja neple abo bėrnny, kotrež za dolhe lěta njejsu tak rjane stale, kaž lěćsa. Šćtož je trjebaj w rožcy wuwostalo, to so w bėrnach žarana, a bėrnny su „wschėdny khlėb kħudych“, kotryž tež žamóžicžišći radny jė.

Sdyž dha w tychle dnjach so dŕaŕne ſwjedŕenje za domŕhowane
ŕnč wotmėwaja — tam a jem so hiŕo wotmėchu — mŕže drje poboŕna
wutroba z wjeſoŕym dŕaŕom ſpėwacŕ:

„Te bje my Boha ſhwalimy!“

XXVI. ģlowna ſŕhadŕowanka ſerbskeje ſtud. mlodoſcje.

(Œfŕnczenjo.)

II. Wulėt. Serbscy ſtudowacy mlodŕency wotmėwaju ſwoju ſŕhadŕo-
wanku tſi dny doŕho, kaŕ naſchi prjedownicy „kwaſowachu tſi dny poſpochi“,
a naſchi nėtŕŕſchi Serbja hiſŕeŕe „fermuſchija reŕ tſi dny“.

Na ſŕcŕim dnju mjenujcy wotbŕwa ſo zhromadny wulėt. Lėtufſchi wulėt
bė ſo na ģlownej zhromadŕiznje z woprėdka do Kulowa poſtajił, ale pŕndŕelu
ſo zhromadŕiwſchi wotmėnichmy mėſtnoŕcŕ. Kulow bė nam pſchedaloſo; tuŕ ſo
rozŕudŕichmy za Kalbic.

Wſchi rozŕohnowanju z Wŕſlinkom widŕachmy, kaſ mŕcny zacŕiſŕeŕ z-
woſtaji XXVI. ģlowna ſŕhadŕowanka we wutrobach pſŕeŕelnych wjeſnjano-
nazhonichmy, kaſ je pola mnohich wotuczŕlo z nowa cŕucŕo za naſchich wŕtcow
narodnoŕcŕ a luboſeŕ ſ Serbowſtwu. Wŕh dał, zo do ſpara wjac niſtŕo tam
by njepadnył! Naſchi ſpėwarjo paſ ſu tam reŕ taſ z wutrobſy ipėwali, zo ſu
wubudŕili luboſeŕ ſ ſerbskim ŕyntam, a zo ſu knjezej kantorej Friſſſchi poſtorſt
dali ſ waŕnej myſlicŕcy, „Serbske ſpėwarſke towaſtſwo“ reŕ we Wŕſlinku
zatoŕicŕ.

So rozŕohnujcy z Wŕſlinkom naſtaji ſo naſcha cŕrjŕdka — 20 naſ
hiſŕeŕe bė — nėtŕ do Kalbic. Serbska ſhorhoj zmahowajſhe ſo nad nami,
a pſŕeŕ Wŕſlincŕanſku holu a pola kſincŕachu a wotrſmachu ſo w lėſach
„wſſſſche ģloſſy“ pſſhipowėdŕicy, zo „hiſŕeŕe Serbſtſwo njeŕhubjene ſwŕj ſſſſit
ma“ w tych, koſſiŕ tu jaſo „Serbjo kruſſi, mlodŕi dŕeja z nadŕŕiju do pſſichoda!“

Œŕehnjechu pſſeŕ domowinſke wſy a hona, kaŕ za Serbow do wŕjny —
nic wſſſat do krawneje, Wŕh zwarnuj! — do wŕjny z ģeſſom:

Do rukow mjecŕ ſ ſwėrnom' dŕėlu,

Do wutrobow mŕc a cŕeſeŕ.

Œhorhoj cŕeŕwjenju a bėlu

W ſſutkow wohnju ſ ſlawje njeſeŕ!

Wſſchudŕe buchu „naſchi ģolcy“ pſſeŕelne wítani: w Œhunowje, ģdŕeŕ
ſo poſſſnichmy z brėcŕku ſmjelenej, „kiŕ lėpſſi krei, mŕc poſſſni, kaŕ z
»naſchi jedny« lėpje rozemi!“ w Konjecach, ģdŕeŕ na ſſhuli ſtaroznathy
pſſeŕelow poſtrowichmy ze zmahowacej ſhorhomju, haſſ ſſſncŕnje docŕeŕeſchmy
do Kalbic. Tu pſſepodachmy ſhorhoj bėlo-cŕeŕwjenju a mŕdru towaſtſwowomu
dirigentej, ģdyŕ bėchu wulſincŕale hrŕncŕka: „Wŕh je z nami, wjedŕe naſ . . .
Serbjo, Serbjo woſtanu a Serbjo do budu!“

Wjeſoŕy, ģaj ſwjatocŕny to dŕeſ ſſſncŕi ſo z piwnej zabawu, ģdŕeŕ
„naſchi mlodŕency“ ſwoje poėtiſke talenty z „dobrym wjeŕŕorkom“ wėncowachu
taſ horliwje, zo ſo z ruki nadobnoho pėjnjerja wukuli toſſty tolet, z koſſrymŕ
knjez kŕcŕzmaſ z ſſwatkom „zapraji wſſo poėtiſke gronjenje“.

Œŕeſacy cŕas dopomni a na dompucŕ a na dŕėlenjo. Tuŕ dha ſo
rozeſndŕechmy taſ bratrowſcy, kaŕ bėchmy ſo zeſſſi bratrowſcy, z pſſeŕeŕom:

„Na ſtrowe zaſſwidŕenjo w Œodŕiju!“

III. D o s ł o w o. Lubi częśczeni cžitarjo! Swoju rozpravu wo naschej sřhadžowancy sym spisał tak wobřehnje, dokelž je so poradžila, kaž rědko žana, a dokelž wschěm, kotřiz běchu na nej pschitomu, zwořtanje njezapomnita jako dopokaz, zo „Serbstwo rozžyluja so z nowoho w krajuj Łužicy“. Pschetož, hdyž lud ze swojim studentstwom so zjednocza ke krutomu, wutrob-
nomu zwjazkej pscheczelstwa — a hdyž „swojich lěpschich synow“ wě zańc męcž pschi jich zhromadnym prócowanju za kčžew a zróřt narodnosće: tam pschichod rjenschi kčžewa.

Dal to miły Bóh, wodžicžet wschěch narodow! Haj:

Bóh wjerschny žohnuj Serbow kraj
A miły jomu zbožo daj:
Kčžew, štrawjo luda serbskoho,
Njech do węcžnosće kraju so!

Jan Bryl, rozprawnik.

Schtwórtu kazuja boža.

Ž wucžbu wujasnjena a pschikładami wuděbjena.

Winowatosće džězi pschecžiwu staršchim.

(Potracžowanjo z čžiska 22.)

2. Džěcžo ma staršheju tež cžescžowacz: „Cžescžuj nana ze słowom a w skutku ze wschej scžerpnosću.“ (Efl. 3, 9.) Tohodla je hrěch, hdyž staršchimaj hrubje wotmołwja abo z ranjacymi rěčemi a wudwami jim pschińdže. Hóřje so pschěhrěšchi, sčtóż staršheju wu směšchi, po nimaj čžini, jeju klěje. To wulku nječescžownosć a zlóscž pscheradža, hdyž džěcžo na staršheju słowa trjeba, kotrež so hižo na cuzoho cžłowjeka bjež hrěcha prajic njesmědža. Hdyž džěcžo na staršheju hrozne, njepóčžiwte słowa trjeba, móže so lohcy smjertnoho hrěcha winowate scžinicz. W Starym Zakonu rěčajsche: „Sčtóż swojoho nana abo macž zalkliwa, njech wumrje.“ (Exod. 21, 17.) W Nowym Zakonu njechrozy so z cžasnej smjercžu, za to pak z węcžnej. „Wot Boha zalklaty je, sčtóż swoju macž zacpěje.“ (Efl. 3, 18.) Hšicže cžěžo pschěhrěšchi so, sčtóż hrožo ruku na staršheju pozběhnje abo jeju bje. Dolho njebudže njekhostany, sčtóż tajke čžini; pschetož Bóh, kž je schtwórtu kazuja dal, njeda so směšicž.

Swjaty Bernardin ze Siena powěda wo mlodžencu, kž na schibjeńcu pschińdže — nadobo zeschědžiwichu jomu wlošy a broda. Swjatomu Bernardinej, kž so za zlóštnika modlesche, bu zjewjene, zo by tutón mlodženc wyjose lěta docpěl, a zo jomu zažna smjercž z hańbu jenož pschińdže dla pschěhrěščenjow pschecžiwu staršchimaj.

Swjaty Augustinus wopomina tutón podawč: Macž mějesche tšjoch synow. Pschekory dla hanjesche najstarschi macž a dyri ju mjez wočži — mlódiškej tomu njewobarajstaj. Ž hněwom křwatasche macž do cyrkwje, pozłupi t dupje a zakla pschi nej swojich tšjoch synow, kotřiz běchu tudy kšcženi. A macžerne klecžo jich došcžahny: wschitcy tšjo počžinachu wot toho wofomita na wschěch šrawach tšchepotacz a podarmo pomoc phtacy pola cžłowjekow, bñubžachu po swěcže: jako swědkojo božjeje sprawnosće. Dweju z nich je po mnohich lětach swjaty Augustin z wočžomaj widžal: na rowje swjatoho Schěžepana namatashtaj stónčnje pomocy.

bóle poslušny byl jako Bohu, skónči svoje živjenje za tajki njesutk na skhibjenecy.

Staršchi! Wopominajće tola, zo je wasch přeni a najwyschšchi nadawf, zo džěči k swjatošći a k z b ó ž n o š ć i dowjedžecze. Hđěž wolu božu widžicze, njezadžěwajće joho wjedženjam: woštajće džěczom wolu w tom, schtož sebi čestne pscheja.

Mudrišchi a horliwšchi, jako spomnjeni mlodženc w Španijskej, bě druhi w Egiptowskej za časy swjatoho Pachomija. Tón bě tež jeniczi syn bohateje maczerje. Za wuhotowa něhdy pscheczalam wulku hoscjinn. Srjedž wjesela a hoscjiny zapšchimny so mlodženca tnychna mysl: „Schto pomha čłowjekej, hdyž cyly swět dobudže, na duschi pak schtody pocžerpi?“ Wón stany woštajšchi hoscjiny, wuradži so w modlitwje z Bohom, a hišćeje w tej nočy čelny maczeri do kšěchtra swjatoho Pachomija. Za to wusłyšawschi, lamaische rucy, puschězi so za synom do kšěchtra a wopšchisahasche joho, zo by ju njewopuschěził. Młodženca pak maczerne sylzy a próstwy njehnuchu. Wón rěčesche maczeri tak z pschewědczenjom a z tajkej pokornosću, zo tuta — wona bě wudowa — swoje bohatsiwa do khudych rozdžěli a sama do kšěchtra zastupi.

3 cyloho swěta.

Sakša. Soho Majestosč kral Albert nětkle husčijscho w Billnicach so z čołnikom wozycz da a tež z wozom jězdzi, zwjeselace znajmo to, zo z joho strowotu Bohu džak lěpje stoji. Sobotu 18. augusta poby tež w Drježdžanach na swjatocžnym kommeršu grenadirow. Zeje Majestosč kralowa w Khefeldže pscheyhwa. Wot swojoho padu w hrodže w Tělanach so pschecy hišćeje cyle zhrabala njeje; lěkarjo praja, zo je zeje strowota įpotojaca.

— Jakoń dla dokhodowych dawkow je wot 20. julija wo tym pscheměnjem, zo tajcy, kotsiž chcedža wotpokazanje reklamacije dla so dale wobčezowacž, to njemóža w pschichodže pola financneho ministeria činicž, ale pola nowoho wyschšchoho zarjadnišchoho sudnistwa (Oberverwaltungsgericht). To placži wot spoczatka pschichodneho lěta.

Měmska. Hrabja Waldersee je hižo na puczju do Chiny. Sobotu poda so wón ze wschěmi officirami swojoho štaba do Kassela ke kejžorej. Tutón pschepoda jomu z čzesčowacej narěczju znajmo joho wjednistwa, marschalški štab. Wóndželu rano wotjědže Waldersee z Berlina pschěz Lipk do Mnichowa. Kaž běhče hižo w Berlinje njejměrna šyla ludži so zběžata, zo by wotkhadžacych čzesčizla, tak khwatachu tež na jich puczju mnozy k čzahěj, a wschudzom, hđěž pschējědžechu, pokazowachu so wobhydlerjo nanajbóle zahorjeni. W Lipstu powita wotkhadžacych general w mjenje sasktoho krala, w Mnichowje pak pschindžechu pjeczjo kralowicy prynczojo a znimi mnoho najwyschšchich wojecšich a civilnych zastojnikow k postrowjenju na dwórnišćezjo. Na rakuskich mjězach postrowi jich w Ruffsteinje marschal Bunder w mjenje arcypóbjowody Eugena. Srjedu rano je so Waldersee w Romje italskomu kralcj pschědstajł. Někotři mjenja, schto Waldersee hišćeje w Chinje chce, hdyž je Peking pschědobny a zapóšlancy wufwobodženi; tola budže tam hišćeje wjele čzinicz, čjim bóle, dokelž su kejžorka a druzy wjednicy cyloho zběžkatsiwa hišćeje įwobodni.

— W Koblencu a Nachenu mjez wojakami tyfus nimale hylnje zatkadza.

— W Paderbornje bu 15. augusta nowopomjenowany biskop Wilhelm Schneider wot Rösijansfoho archbiskopa Simara pod powščitkowinym wobdželenjom cyrkwinych a swětnych zastojnikow a mnohich wěriwych swjećeny.

— Biskop Briet w Mohuczu je zas wotfhorjel.

— Bruscy biskopja zeńdžechu so 20. augusta w Julda k swojej zwučenej konferency.

— Pšchihoty za hłowuu zhromadžiznu němskich katolikow w Bonnje derje potraccuju. Wulka hala, wjetšcha hač na žanej dotalnej zhromadžiznje, ma 7500 městnow a pšchi tym tak dobru akustiku, zo budza rěče wšchudžom derje rozemič. Pšchi wotewrjenju zhromadžizny přeni wječor budže tu wulki fhor, wobstojacy z 500 hólcow a mužow, spěwac.

— Wulaz prusfoho kultuzministra, zo smě so w ludowych šulach města Poznania we wyschichich rjadownjach nabožina jenož w němskej rěči rozwučowac, je sprawnny hněw katolikow pšchez cylu Němsku zbudzil. Samo njestroniške lutherške nowiny praja, zo dnybjal so minister pšchi tajkim postajenju najprjedy z cyrkwinstej wychnoječu rozmołwjeć, dokež je rozwučowanjo w nabožinje cyrkwinsta wěc. Wohko budza pruscy biskopja pšchi swojej zhromadžiznje w Julda tež wo tutej wěcy rěčec, a potom drje so potaza, hač minister na swojim stojiščezu cyle stoji woitanje a z tym nowe kulturne wojowanjo w Bruskej započnje.

Rakuska. Narodny džen kejžora Franca Šózefa, kotryž je 18. augusta swoje šydomdžejate lěto dočónčizil, bu po cělym kejžorstwje z najwjetškej horcliwosću swjećeny. Kejžor, kotryž w Šchlu pšchěbnywa, kaž z wjetšcha w lěče, dósta ze wšchěch džělow swojoho kraja a wukraja lubosčywe zbožopschecza a hołdowanja. 52 lět je wón knježil a w tom času drje wjele zrudneho nazhonil, ale tež wjele lubosče rozšywał. Swjatocžny džen pokaza prawje jasnje, zo drje w Rakuskej něštožkuli so rozwjazuje, zo pak lubosč k Šabsburgskomu domej a ke kejžorej Francej Šózefej nješkabla.

Wuherka swjećzi tute dny 900 lětne wobstaczo katolskeje wěry w swojim kraju. 14. augusta bě w Granu wulka swjatocžnosč k dopomnjeczu, zo bě bamž Sylvester II. kralej Schczěpanej zlotu kónu pšchypólal. Wnozy biskopja a měšcnicy a tysacy wěriwych běchu pšchitomni. We hłownym měsće Pěscze měsčesche najprjedy zjednocenstwo katolskich wučerjow swoju šhadžowaniku, a 17. augusta započza so tam hłowna zhromadžizna wuherškich katolikow, kotruž nimo biskopow tež najnahladnišchi katolscy zemjenjo wopytachu. Pšchědyda, znaty wjednik katolikow, hrabja Jan Žihy, wupraji w swojej swjedženštej rěči, zo je Wuherka wšchu swoju móc pšchez katolsku wěru dóstala, a zo budže ju tež jenož pšchez nju zdžeržecz móc. Wbš dal, zo bychy krasne dopomnjeńske dny tež wuherške knježerstwo cyrkwi zasny bóle zblížile a z mocy liberalnych a židowškich nahladow wuřwobdžile.

Šhorwatka. Zara wažny a žadny swjedžen w Džakowje a Zahrjebje pšchihotuja: 50 lětny biskopski jubilej Šózefa Šurija Štrošmayera. Přenje dny septembra budže 50 lět, zo tónle wulczaslužbny cyrkwinški wječch biskopski jtol w Džakowje debi. Wo swój šhorwatški narod je wulcy čšescženy biskop sebi njeruprajite zaslužby dobył. Zomu ma so šhorwatški narod pšchěde wšchitkimi džakowac, zo je so duchownje a hospodarscy pozběhnył. Cyle knihi měle so pisac, hdy bychmy zaslužby nadobnoho biskopa wopomnič chcyli.

Wosebiec je važne je založenjo Sužnosłowjanskeje akademije, kotraž nětko duchowne sředžišćežo chorwatskoho naroda wostanje. Zało wopomnjeczo na važny jubilej so wulkotne abo monumentalne jubilejske piśmo pschihotuje: wopis diakowskeje kathedrale, kotryž wulcy rjamy twar z wumjelskimi wobrazami a wopisowacym textom wopisuje.

Rom. Na dnju swojoho mjena-patrony swj. Joachima pschija banž wjacornych cyrkwinjskich wjetchow. — Na generalwifara pošla swjaty wótc tute dnj wosebity list, w kotrymž na to štorži, kaš lutherscy w Romje katholicow k wotpadej wot wěry wabja. Swětny zakon jim to na žane waschnjo njezdžewa. Bychu-li sebi katholicozo chcyli podobne napisćežo druhowěriwym dowolicz, bychu móhli „rjane wěcy“ nazhonicz. Swjaty wótc napomina we swojim lišće wifara a wschitkich katholicow k čim wjetschey starošći, zo by so pschěz bludnowěriwych přebowanja wjetscha šćfoda njenacžinila.

Italja. Kral Humbert je swoje žiwjenje pola wschelafich pjeněžnych wustawow w Americy a Europje z hromadže 36 millionami frankow zawěscžene měł, kotřez budža so nětko jeho herbam wupłacizčž dyrhjecz.

Francóžka. Na wustajeńcy w Parizu su w poslednim čěšaj pschipóznacža za najšćmajsće wustajene wěcy wudžěleli. Němska je 250 přemich pschipóznacžow dóstala. — Kaš wulkotnje su so něotre wulke pschekupstwa wuwile, widžimy na Parizskim pschekupstym domje „Bon Marché“ mjenowanym. Tute pschekupstwo ma w pscherečsku na džen 700,000 frankow došhodow, na lěto potajskim něhdže 225 millionow. Šlužobnych je tam 4000 mužškich a 1000 žónškich, kotřiz wschitcy w domje samym swoju dospołnu cyrobu dóstawaja. W šćtyrjoch šalach woni jědža, najwjetschi z tutych ma 80 wofnow. W kuchyni su fotoly, do kotrychž hačž na 800 litrow dže; 80 centnari bėrnow móža tam nadobo waricz; 2500 wobjow je nadobo a wschitcy dóstawaja tujamu jědž. Wščelake zaměscžjenja za šćlužobnych wucžinjeja milliony. We wosebitej šali k čžitanju wisa wjacž hačž 150 wschelafich nowin. 200 wozow rozwožuje wschědnje pschědate twory po měscže. 1846 so tutón pschekupski dom mašž zapocža.

— Mjez wumjělcami, kotřiz su wupłody swojeje fantasije w Parizu wustajeli, je tež portugalski kral Karlos I., kotřiz ma wuprajeny dar jako wumjělc, nic jako billetant. Kral Karlos I. je wobraz, rhybžčojenjo w Ugardje pschědstajacy, wustajil a za to jako wopravski wumjělc přámiju: šćšebornu medaliju dóstal.

Ruska. Na znatym hnadownym měscže Czeustochau běchu na swjedženju do-njebješwacža swjateje Marije mnohe tšacy pobožnych pucžowarjow zhromadženych. K čžescži swjatocžneho dnja chychu po zwucženym waschnjo cyrkej rozšwětlicz, ale pschěz nělajku njekedžbnoscž zapali so drjewjana cyrkwinjska wěža. Dohajšćez so woseh njehodžesche, wěža so docyla špali, haš jamo někotři ludžo pschihndžechu do njezboža. Zež drohotne stare pschězele so šobu špalichu. Šćšfoda wucžim na 100,000 rublow.

China. Přjedy hačž so to hodžesche nadžijecž, su zjednocžene wójska k šćłownomu městey Peking docžahnili a je pschědobyli. W noey wot 14.—15. augustej dobychu so jendželscy a ameriksncy wojacy z wrotami, kotřez bližko woblehnyjenych zapóšłanstwow leži, do města a nimale w šćmym čěšaj japanicy wojacy čžežo wojuju z dale k ranju ležacymi wrotami. Šćajka radošč w zapóšłanstwach knježesche, móžemy sebi lepje myslicz hačž wuprajicz. Šćhdž běchu zjednocžene wójska zwonkowne město Peking dobyli, dyrhjachu wo tamny

džěl, w kotrymž kejžorſke hrady leža, tak mjenowane „ſwjate měſto“, hiſſe czeſko wojowacž, pſchi cžimž jich chineſky ſcheſečzenjo zmužicze podpjerachu. Nětko zmahuja ſo ſtorhomje naſchich wójſtow na kejžorſkim palaſeče; w haſach pak maja wojacy hiſſe wſchědnje wjele z Chineſami wojowacž. Kejžorka je czeſknyla a nihto z weſtoſeču njewě, hdže je. Zo měr ſo hiſſe tak bórzy njewrócži, widžimy z powěečow, zo nowe chineſke wójſta a zběžtatſke cžrjody ſo Peſingej bliža.

Afrika. Wjele prócy běchu Zendzelčenjo na to nałožili, zo bychu generala Burow de Wet, kotryž je jim hižo wjele mjerzanja a ſchody nacžinil, popadnyli. Lord Kitchener ſam bě pſhečziwo njomu wuczahnyl. Ale ze ſpodžiwnej wuſchitnoſeču jim de Wet ze ſwojim wójſtom, něhdže 3500 muži, ſo wuwiny, tak zo ſamo zendželſke nowiny ſo na tym džiwaja. Njimo joho wójſta maja Burojo hiſſe pjecz wjetſchich wotdželeni, kotrež Zendzelčanam ze wjchelaſich ſtron ſtajnje njeměry pſchihotuja.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1900: k. 625. Jan Cyž, gymnasiast w Prazy, 626. Jakub Bräuer ze Špitala, 627. Mikławš Brėzan z Kamjenca.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Drježdžanach-Janowym měſće su dale woprowali: z Budyſina ſwjatomu Józefej k čeſi 3 hr. 50 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyſinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 7031 hr. 26 pj. Dale darichu: Radwoſka Płatowa Komisijsa: ze zahorjenymi piclikami hrachmy na kóneu prózdniow za narodny dom 90 pj., na małej kermuſey pola čeſcėneje ſwójby H. . . . 60 pj. + 40 pj. + 20 pj. (Hromadže 2 hr. 10 pj.)

Zaplać Bóh wšėm dobročerjam!

Srjedu 5. ſeptembra póndže **proceſſion** z kłóſchtra Marijneje Šwězdy do **Krupki** rano w **6** hodžinach. **Boža** mſcha budže w **5** hodžinach.

Wo bohate wotdželenjo proſhy

Jakub Ščėre, wjednik.

Božoſny Woſadnik.

Modlitwy a kėrluſche za katholicich Serbow.

Druhe rozmnožene wudacžo je w ſcžėh o w a c h y z w j a z k a c h na pſchedań:

Wſchědny zwjazk do kože wjazany a z czeťwjennym rėzkom 2 hr. 70 pj.

Srjedny zwjazk do lėpſheje kože ze zlotym rėzkom 4 hr.

Najlėpſhi zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobſtaraja ſo tež hiſſe pſchmniſche zwjazki. — **Njewjazany** plačzi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež ſu **dodawki** za přėnje wudacžo „Božoſneho Woſadnika“ za 10 pj. kóždy cžas doſtač.

Š. Štala.

W **Zaworje** pola kłóſchtra je **ſhėžtatſta** žiwnoſeč cžiſto **10** ze **7** łórcami jara dobroho pola a łuki, bjez wumjenka a hoſpody, ze wſchėm inventarom, kaž ſtoji a leži, **hnydom** tunjo na pſchedań.

Stróžboho **wicėneho pomocnika** za mzdu na tydženje abo tež za jėſcž, bydło a mzdu, kiž móže hnydom zaſtupicž, pyta

A. Pittner w **Budyſchinje** na Leſſingſtraße 5.

Katholicke knjejtwo pyta **2** **holcy**, jenu mlódschu (ze ſchule) k džėczom, druhu za kucharku (jeli to hiſſe njemóže, ſo wuwucži). Žhonicž pola redaktora „Katholicſkoho Bóſta“.

Cžijicž Smolerjec knihciziczeťnje w Mačičnym domje w Budyſchinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 35.

1. septembra 1900.

Lětnik 38.

Rhinska a křesćanstwo.

Z wjetschej napjatosežu hač hdy přjedy so džensnišchi džej wschěch woczi te Rhinskej wobroczeja. Tuž chcemy tež my něscho wo tutym hobřikim kraju popowědac.

Rhinska sluscha z Ruskej a Britiskej k najwjetschim krajam swěta. Zeje 11,574,000 qkm wučinjaca přehesřejn by k wjacu hač 21 němskim kejšor-
stwam dojahala. Najše sakke kralestwo bychmy samo 771 króč porjno sebi
na nju položicž móhli, a by nam wot Rhinskeje přehesy hšičeže wjetschi cžiwak
hač našcha serbska Lužica zbył. A njech je tež Ruska, sčotž wupšehesřenosč
nastupa, nimale jónkróč wjetscha, dha wona tola ze swojimi 129 millionami
dušchami z molom wobhydlerstwo Rhinskeje njedbóčehnje. Přsčetož hižo lěta
1885 naliczi so po cylej Rhinskej 402 millionow ludži, tak zo móžemy
z dobrym swědomjom prajicž, zo ma nětko na 430 millionow wobhdlerjow.
Dofelž pak na cylej zemjelni jenož 1500 millionow ludži přehesbywa, přsčidže
nimale třecžina ludštwa na Rhinsku.

Rak jara pak dyrbi so kóždy křesćan zrudžicž, hdyž so jomu praji, zo
su nimale wschitke tele milliony Rhinjanow hšičeže pohanjjo! Rak šchěroke
pola džělawoseže maja tu křesćanscy missionarjo!

Prěnje šmjěšcha křesćanskeje wěry wuřwachu w Rhinskej bludnowěriwi
Restorianojo w sedmym lětsotku, tola bjez wupěcha. Prěnju katolicku wofadu
w Rhinskej založi hařle mnich Monte Corvino lěta 1292 w měsčje Bětingu.
Danz Klemens V. pomjenowa joho 1307 za archbiskopa. Z horliwosežu
šutkowachu pod joho wyschšchim paštyřstwje sedmjo biskopjo a na sto missionarow
z dominikanskoho a franciskanskoho rjadu. Za něscho lět licžesche tam křesćan-
stwo hižo 50,000 wuznawarjow, we hłownym měsčje Bětingu samym na 6000.
Tola mlódnje šhadžaca cyrkej bu z padom Mongolow 1368 cyle zasy zničžena.

Sdruž leta 1517 Portugiſojo Khinſku z nowa wuſlédžichu, počzachu ſo nowe polpudy z rozſchěrjenjom kſheſcjanſtwa, doniž ſkóncuje jeſuiceza Ruggieri, Paes a Ricci (1583) dowolnoſc̄ njebóſtachu, zo ſmédža njez Khinjanami pſchebwyac̄ a wuc̄zic̄. Tuc̄zi ſu založerjo nétéžičeje katoliſteje cyrkwie w Khinſkej. Ricci a po nim wofebje Adam Schall z Kolna (1619—1666) wuznamjenjeſhtaj ſo z mathematikiſtimi a hwéždnatiſtimi wédomoſc̄jemi taf, zo buſhtaj pola khinſtoho dwora wyſocy widžanaj a waženaj. To wukhadža hižo z toho, zo béiče fejzor Schunczi, kotryž leta 1646 džensa hiščéje knježacu dynastiju Mandſchu založi, wuc̄zome jeſuita Schalla. Njepſchija drje kſheſcjanſku wéru, ale na ſmjertnym ložu poſtaji, zo ma jeſuit Schall byc̄ wukubac̄ joho ſyna a naſlédnika, mlodoſo K'ang-hia. K tomu pſchindže hiščéje wulka wobhladniwoſc̄ a rozwažnoſc̄ jeſuitſkich miſſionarow, kotriž po móžnoſc̄i Khinjanow pſchi jich ſtarych žwuc̄ženjach woſtajiču, Mloda cyrkej ſpéſchnje roſc̄jeſche. 1633 naličzi ſo hižo 12 duchownſkich ſydlow, hdžež 26 jeſuitow ſkutfowaſche. Léta 1664 pač béiče ſo lic̄zba duchownſkich ſydlow na 41 rozmnožiła a lic̄zba cyrkwijow na 159. Wérimyč béiče 257,000 a tóžde léto da ſo 5—6000 pohanow kſhečžic̄.

Sdruž pač ſo w započatku 18. léſtotta europske ludy z mocu w Khinſkej zaſyhdlec̄ počzachu, wubudžiču wone pola khinſtoho fejzora Jongſinga nje-dowéru pſhečžiwu kſheſcjanſtwa. Wón 1724 kſheſcjanſtwa we ſwojim kraju załaza a poručzi, zo bychu ſo wſch̄e cyrkwie podtorhale. Wot toho čzaſa započzachu ſo ſurowe pſheſcžehanja kſheſcžanow w Khinſkej. Krajtrawniſche béču wot 1747—1772, 1805—1815 a wot 1848—1860. Hakle w Pekingſtim mērje 1860 dóſtachu miſſiony zaſy ſwobodu po c̄lým kraju a wotmé ſo 1861 zaſy přenja zjawna boža ſlužba we z nowa wotewrjenej kathedrali w Pekingu. Tola khinſki lud njeſchesta cuzbnikow hidžic̄ a pſheſcžehac̄. Wórzny wudyci tu, bóržny tam ropot pſhečžiwu kſheſcžanam; a z wjetſcha béču to mandarinajo, wyſocy ſtatni zaſtojnic̄, kotriž potajnje pſhečžiwu kſheſcžanam ſhečžuwachu a hiščéje ſhečžuwaju. Wo ſtach buču wojady zapuſc̄zene a kſheſcženjo wurubjeni, wuhnac̄zi, martrowani a morjeni. Pſched dwémaj léto-maj hakle ſtyſchachmy wo taſkim zrudžacym podawku, hdžy béču Khinjenjo w Schantungu dweju miſſionarow, Heule a Niefa, zamordowali. Němſa žadaſche ſebi za to doſc̄žčinjeno. Wobſadži Kiaučau a poſtaji, zo maja ſo za khinſke pjenjezy zničzene cyrkwie zaſy natwaric̄ a mordarjo ſo khoſtač. Tež druge wulkomocy pſchikhwataču a žadaču ſebi jena tu a druga tam c̄zwak khinſtoho mótiſkoho brjoha. Chcyj, njechcyj, dyrčjeſche Khinſka do wſchoho žwolic̄. Tola hida pſhečžiwu cuzbnitam z tym jenaž pſchibjeraſche. Dohodla mótiſke Khinſka potajnje brónje, zo by „europskich čžertow“, kaž cuznyč tituluje, wot ſo ſc̄zaſla, a zjednočzi ſo k tomu kóncej ſamo z revolucijonarnymi čžrjódami „čžerwjeneje pjaſc̄e“ a „čžornothorhojnikow“. Kupowaſche w Europje a Americy tſělby, fanony a kulki, a wuwuc̄zowaſche wójſto. Wot Němca Kruppa ſamoho je w poſlednich létach 1649 fanonow a 138,000 tſělbow kupiła. K léta hižo mējeſche ſo za ſylu doſc̄, cuznyč z kraja wuhnac̄. Ze ſurowej njemdroſc̄ju wali ſo na nich, palo a mordujo wſcho, ſchtož je kſheſcžanſke. Kraſna katoliſka katedrala w Pekingu a wjele cyrkwijow a miſſionow je zničzenych, němſti wupóſłanc Ketteler, wnuk ſlawnoho Mlohuc̄žſkoho biſkopa, wjele miſſionarow a tyſacy kſheſcžanow ſu na žalóſtne waſchnjo mordowani, a ſch̄erote kruč̄i kraja ſu zapuſc̄zene. Žbromadnomu kſheſcžanſkomu wójſku je drje ſo hiščéje ruč̄e doſc̄ž poradžiko, Peking wobſadžic̄, tola zerja mēra

njechadža hiščeže sšhadžecž. Nichtó tež njemóže hiščeže prajicž, fak wjele je poprawom kšhefčanstwo šchodby počžerpiko a kelko miššionarow a kšhefčanow je hiščeže žiwych.

Kak rjenje jo našche miššionstwo w hobrskim kraju w poslednich lětach wuwivawšche, widžimy z toho, zo jo hižo lěta 1881 w Šhinskej wšcho hromadže 1,094,000 katholicow ze 664 europjskimi a z 559 domjachymi duchownymi a 41 biskopami nalicži, a zo bě hač do 1897 licžba katholicow wo 500,000 přichrosila. Cyrkwow a kapalow bě 2942. Do 1850 škulow šhodžesche 32,000 wučomcow a w 36 šeminarach přichotowawšche jo 744 mlodžencow na duchownstwo.

Nimo katholicich miššionarow škutkuj a w Šhinskej tež proteštantscy, a to hižo wot lěta 1807. Wle hačžruniž jo 63 wschelachich proteštantskich miššionstich towaštwow (mjez nimi 5 němskich, 11 jendželstich a 17 amerikanstich) z wulfimi pjenježnymi šředškami wo rozšchřenjeno kšhefčanstwa prócuje, dha šu jich wuspěchi tola jenož jara šnadnušchke. Wšchetož wschěch proteštantow w Šhinskej nalicži jo lěta 1887 jenož 33,750.

Madžijejmy jo, zo nětcžische cžěžke domapytanj a zo bohacže pschelata krej tam rolu cžim přodnišchu jčžini k wušywey šymjenja wěry kšhefčanstweje, a zo jo cžim hlubšcho a kručžischo zaforjeni w hobrskim šhinskim kraju našcha šwjata cyrkeje, a zo rozpšheštrje šwoje hažzy šchěroko Bohu k cželcži a Šhinjanam k cžajnomu a wěcžnomu zbožu.

J. Š.

Ryčne wulěty.

Tutón napis luboho čitarja powučí, što chcemy. Wěmy drje, a Posoł je tež jónu z pjera česćomnoho spisowacela nastawk přinjesl, w kotrymž bě to dosć wustojnje wuložene, zo njeje napis nastawka najwažniša wěc, zo dyrbjalo so napismo hakle, hdyž je cyły nastawk hotowy, dopředka stajić — tola w tom padže wěmy dopředka, što chcemy, a tež čitař, wuhladašwi napis, to wě: Tam a sem slowěko poryčimy wo ryči, wosebje wo serbskim pisanju w našich časopisach, spisach a knihach.

Naš zamysl njeje, wšo, štož so w serbskej ryči pisa, přehladować, pruhować a rozsudzować — k tomu su druzy powołani. Katholski Posoł wobroća so přede wšim na s w o j i c h spisowarjow, zo by z najmjeńša mjez tymi wěstu přezjenosć dospěl, a to po zasadah našoho njeboh Hórnika.

Hórnik je nam w našim monumentalnym džěle, w Nowym Zakonju, tež w ryči kaž wěste wotkazanjo zawostajił, kotrohož mamy so džeržeć. Směmy drje khrobly prajić, zo serbskeje ryče nichtó lěpje znał njeje a njeznaje, dyžli Hórnik. Tuž móže so kóždy njebojaznje joho zasadow džeržeć a budže prawje pisać.

Předspomni hišće chcemy, zo tež w tomle nastawku, byrnje wěštm přecám k woli lačonski prawowis wuzwolili, so naryče katholicich Serbow džeržimy, dokelž Katholski Posoł za tych pisa a so wosebje na spisowacelow Katholskoho Posoła wobroća. Čee-dža-li druzy česćeni spisowaceljjo našim myšličkam scěhować, a namakaja-li, zo mamy w tom abo druhim prawje, budže nam lube.

Wšelacy našich spisowaćelow su pilni a swěru so prócuja, ludej ryč wobkhować a lubu zdžeržeć. To pak je tež naš přeni a najwažniši nadawk. Što pomha, hdyž za druhe słowjanske narody pisamy, jich připóznačo dobudžemy — swojomu ludej pak so wocuzbimy, jomu nic lubosć k swojej ryči wubudžimy, ale wjele bóle wotkhlenjo a njespokojnosć?

Často słyšiš njelubozne słowo „waša nowa serbska ryč“. Ně, nowu ryč njepytamy a pytać njesměmy, nowu ryč njespěchujemy, ale staru ryč našich wótcow zdžeržeć a w ludže přec zas wožiwjeć mamy. Tuž dyrbymy tež tak pisać, zo lud w našich nastawkach swoju serbsku ryč namaka, nic pak wothlós toho abo druhoho słowjanskoho jazyka, w kotrymž je česćeny spisowaćel snadž runje něšto čitał. Naša zasada je: pisajmy tak, kaž lud ryči, doniž so hodži, to rěka, doniž njedyrbimy ludowe wuprajenja jako wopačne, njeserbske, skažene začisnyć. W tom nastupanju móžemy ze swojim pisanjom ludej wjele wolóžić. Něchtóžkuli móže něštožkuli lóže prajić, za lud lohko zrozemliwje, bjez toho, zo by to přečiwo powšitkownje připóznatym předpismam ryčnicy bylo. Doniž so wěc tak wuprajić a spisać hodži, njezakomdžmy to, zo bychmy ludej čitanjo wolóžili, přijomne sćinili.

Katholski Posoł je so tych zasadow přecy džeržał, a je-li woprawdže mjez ludom tola tež připóznača a lubosće sebi dobył, ma so za to džakować jich swěrnemu zastupowanju a sčehowanju. Hdyž naš Hórnik před 38 lětami Katholski Posoł založi a jón tajki wudawać poča, kajkiž hišće wukhadža, dha wón derje wědžeše, što je ludej trěbne, kak ludej — a to wosebje tomu džělej serbskoho luda, za kotryž bě nowy časopis založeny — najlěpje posłuži. Wšitey joho nastupnicy su so k joho zasadam přiznawali a su je zastupowali hač do džensnišoho dnja.

Wěmy drje, zo so tam a sem wobžaruje, zo Katholski Posoł njepisamy a njewudawamy, kaž druhe powšitkowne časopisy, na př. Časopis Maćicy Serbskeje abo Łužica a druhe, wukhadžachu abo hišće wukhadžeja. Tola smy přeswědčeni, zo z tajkim Posołom, kajkiž w tu khwilu je, swojomu ludej a joho duchownym potřebnosćam najlěpje služimy. Tež w druhich narodach to namakamy. Chcemy jeno na němski pokazać. Hačrunjež je němska pisomna ryč cyle powšitkownje a dospołnje wutworjena a připóznata, a hačrunjež je jeje pismowstwo spodziwnje wuwite, dha tola ludowe časopisy we mnohim nastupanju runje swojomu ludej, za kotryž su wosebje postajene, blizke wostanu, byrnje w tom abo druhim nastupanju powšitkownje plaćacym zasadam cyle so njepodwolile. To lohcy spóznaješ, hdyž ludowy časopis ze sewjerneje Němskeje přirunaš z južnoněmskim, na př. w Šwabskej. Mało ludowych spisowarjow je tajkeje wažnosće dobyło a w ludže tajkoho přihłosowanja namakało, kaž Alban Stolz — a kak tón něhdyžkuli pisa! Wón z luda za lud pisaše.

Tuž dha njech tež naš Posoł služi našomu ludej, kaž hač dotal, a njech sebi přecy wjac lubosće dobudže!

Z tym njech je dosć, štož cheychmy p o w š i t k o w n j e prajič. W dalšich nastawkach, kotrež přiležnje podamy, chcemy so wo tom a druhim j e n o t l i w y m trochu wuprajič.

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Marijneho Dola. Zo bychu po lěcže pruhowanja a rozmyslenja swojich slubow tute swjatocznje wuprajile a wobtrucežile, stupi jich džensa, 28. augusta, d ž e w j e c ŝ k n j e ŝ n o w psched boži wołtač w cyrkwi Marij-
noho Dola, hdyž bč so na božej mschi swjate scženjo wuspěwało. 3 hnuja-
cymi słowami pokazowasche officiant, kněz wšitator a p r o p s t W i n c e n e ,
na dostojnošč knježnišeho žiwjenja a na myta, kotrež Bóh knježniškim
dušam lubi. Knježny, kotrychž mjena tu sečchujaj, wotpołožichu na to
swjatocžne sluby:

Za chor: Hana Ida Kimplerec z Leuby pola Wostrowca,
Paula Haňža Zelnašec z Kufowa,
Ida Lina Kjenčec z Reichenawa pola Žitawy,
Mauricia Klara Walterec z Gurawy,
Josefa Haňža Hajnec z Kufowa.

Za dom: Theodora Haňža Pjechec z Kufowa,
Veronika Hana Benacec z Klosterfreiheit pola Wostrowca,
Katharina Hana Theurichec z Königshajna,
Walpurga Franciska Hellwigec z Königshajna.

Wo swjatocžnym waschnju nasehe swjateje cyrkwy proschehe měšchni Boha,
zo by mjenowanym, kotrež su so k njomu dowěrjejen kšobchtrje žiwjenje wu-
zwolile, nadžiju dopjelnič, jim hnadu wostajnosče dač a něhdy wěčnje myto.
Na to so boža mscha, w kotrež wšitke swjate woprawjenje dóstachu, wofracžo-
wasche. — Kšobchtr je na tutym dnju zwjeselace pchšporjenje swojich wo-
bydlerjow dóstal. Njech tele wjeselo traje a njech tež džensa Bohu swjeczene
knježny namakaju, jštož su pytač. Wndž jim džensnišchi džei: džei
žohnowanoho wopomnjecža, započatk spotojneho, Bohu spodobneho žiwjenja.
A hdyž budže jencj abo drugej z nich postajene, zo by žiwjenje daločo wot
wótcneho kraja (tam, z wotkelž su, kaž so nam podawa, přenje knježny do
tutoho kšobchtra pchšichle) dale wjedla a stónčila, njech je, kaž bčchu tu abo
tam w jenej kšobchtrje božej swěrny zjednocžene, něhdy po cžajnym dželenju
žhromadna wótcžina w njechjesach wšitke zjednocži. —k.

3 cnyloho swěta.

Sakša. Kral Albert rozžohnowa so jam wot tamcej dweju kompaz-
nijow wojakow, kotřiž su ze sakšich dobrowólmnych so na pucž do Rhimy po-
dali, w Driježdzanach ze sečchowacej ryczu: „Wjele lét je so minyło, hač so
sakcy wojacy posledni króč k cžežšchim wójškim nadawkam podawachu. Nětko
pač dyrbinu interejny našeho kraja w narašchkej Ršiji zastupowacž a tam
mócnomu pschecžiwniškej napchecžo stupicž. Nadžijam so a wocžakujaj, zo so
wy, kotřiž přeni króč do wójny cžežnjecže, swojich přjedownikow w zmužitosčji
a w sečerpnyh zniščenju wšchch cžežow hódni wopokazacže a, kaž dobre
mjeno sakškoho wójška sebi žada, z cžežju něhdy so wrócicže. Pschewědženy
jim, zo budžecže tež potom we wojeršich pocžinkach druhim wódželenjam

němského wójška runja swojomu wótcnomu krajej čješč čžinicž. Wutrobnje sym žadał, waš wotfhadzacych hiščeže raz wohladacž a swoje žohnowanjo wam sobu dacz. Wóh wšchohomócný schituj waš a pšchuwjedž waš jako dobrych jobuitawow němského wójška žajy strowych do domizny. Wožemje towaršichjo!" — Dalsche kompagnije so hiščeže w Zeithainje wuwučuju.

Němska. Wjele je so tute lěto pišalo, hačž ma so wopomnjecžo na Sedanske dobycžo tež tute lěto šwjecžicž, kaž w přjedawšich lětach. Mnogy mēnjachu, zo měło lěta so tajke šwjecženjo wuwostajicž, dokelž dycbja w tu khwilu němscy wojacy ze wšchelatimi druhimi, tež francóžskimi, pšchezjene w Chinje wojowacž, a bojachu so ze wšchim prawom, zo by tajki šwjedžeń lubošež francóžskich wojakow k němskim towaršcham wězo pomjeněchil, dokelž so z tym pšchecy a pšchecy žajy na něhdušche porožki dopomnjeja. Samo na sebi wšchał móžemy něščtožfuli pšchecžiwu tajkomu šwjedženej mēcz. Ze tola pšchecy wopomnjecžo wulkoho krewjepscheliwanja, sčtožž bē tola za wobaj ludaj tehdom jenak bolostne. Pšchihódnišche by so nam zdało, hdy bychu w němskim kraju radšchi dobre wupłody tamneje suroweje wójny šwjecžili, kaž na pšchillad džeń zjednocženja němskich krajow, hačž zo kóžde lěto na drje dobyčžeske, ale krawne bitwy spominaju.

— Pomnik kejžora Wilhelma I. bu w Erfurče wotkryty. Kejžor a kejžorka bēschtaj pšchitomnaj.

— Kejžor je za twar wulkeje schule w Šněznje w Poznanškej 100,000 hriwnow daril. Kejžor dawa tajke dary z pjeněz, kotrež su w dawnych čžasach so nahromadžile a z wulkoho džěla z katolskich rukow pothadžeju.

— Krucžičcho hačž hdy předy wustupuja katolske nowiny za to, zo by knježerstwo tak mjenowany jesuitiski załoń zběhnyło. Zo je tajki załoń nješprawnošež pšchecžiwu katolskej cyrkwi, to samo jeje nješpšcheczelowje pšchidadža, a tež němski sejm je hižo wjacý křóč wothłosował, zo ma so zběhnyčž. Čžim bóle mamy so džiwacž, zo zwjazkowa rada na sejmowe žadanjo ani nje wotmołwi. Šnadž mēnja, zo móža sebi pšchecžiwu katolikam wšchitko dowolicž. Tola so zda, zo chce centrum pšchichodnje na swojim žadanju ze wšchej křutosežu wostacž, a ma w sejmje mocy došež, knježerstwo nżowacž, zo jeho šprawne žadanja dopjelni. Žadny nowy załoń njemóže so pšchiwzacž bjez jeho pšchihłosowanja. Tak dyrbi knježerstwo na centrum džiwacž, pšchetož bjez jeho pomocy njemóže žadny załoń zwjesčž.

— Wšchón šwēt so džiwaišche, zo so Chinjenjo tón křóč tak khroble pōcžinjachu pšchecžiwu zjednocženym wójškam wobaracž. Pšchidachny so, z wotkel su Chinjenjo, kotšičž tak bojazliwje čžětachy pšched japonskim wójškom w pošlednjeje čhristo-japanškej wójnje, telko mocy nabyli, zo móžachu so dlějšchi čas nimale z wušpěchom pšchecžiwu entropskim wójškam wobaracž. Nētč so to wujasnja. Němska je wot lěta 1871 wójnske brónje do Čhiny šłała, a to kanonow 1649 a ščelbow 137,970. Kažž so pišche, je w tu khwilu 80 % wšchitkich kanonow, kotrež ma Čhina w sewjernych provincach, z Kruppowych džělarnjom. Wjele brónje je Čhina nakupowala wot němského wojeřského zarjadništwa, kotrež je wšchē zbywace abo troschku zestarjene brónje do Čhiny pšchedawało. Tež wojeřskich wujchšchich je Čhina z Němskeje najimowala, zo bychu čhinskih wojakow wuwučowali, a na nowozaloženych wójnskich schulach w Chinje wučžachu němscy wšchcy a wučerjo. Zo su Chinjenjo wučžbu k sebi brali, to sym nētčo jami na sebi nazhonili. Haj wšchał, haj, njedžal je šwēta mzda. Wězo njemóžemy so nētčo na tych hrěščicž, kotšičž su brónje do Čhinskeje

pschedawali, kaž bychu woni na wěchim wina byli. To zawěšće njeje Kruppowa wola byla, hdyž brónje do Chinseje sjezeleše, zo bychu z nimi europškich zapóšlanow a pschedupcow potšeleli, wón jenož njechafše sebi pjenjezu z rukow wulšezicž, kotrež móže sebi z tym zaskučicž, a kotrež bychu druhe firmy do kapyň šchmórle, hdy by Krupp njechał brónje Chinškim pschedawacž.

— Němscy wojacy, kotřiž pschěz Stalsku do Chinseje jědžechu, bychu bjez mała w Genua do wulkoho njezboža pschischli. Němski czah stojeleše póndželu popołdnju na staciji Bontedecimo, hdyž jomu druhi czah z wotmachom napscheczšo pschihua. Najsterje běchu pschi znatej italskej ujerodže zabyli, wjednišej druhoho czaha znamjo dacž, zo kolije njejsu prózdne. Na zbožo so železniski zastojnik Michelangelo Gorello na czah dohlada a ze strachom za samšne žiwjenje kolije pschěstaji, zo czah na druhe kolije zajědže, hdyž móžešče so zastajicž. Sewak by so njezbožo italo, hóršče dylži pola Roma. Minister Branza póšla zmužitomu zastojnikowej džakny telegram a 200 frankow myta.

Rakuska. Rumunski kral Karol wopytuje w tu chwilu rakuskohe kejžora w Njachu. Snadž chce z tym tež rakuskohe kejžora namohwicž, zo by mjez Rumunškej a Bolharškej jednał, kotrež stej so rozkorilej, dokelž sebi bolharške tajne towaštwu wšchelake kšiwody a njeprawdy pscheczšo Rumunškim podbanam dowolachu.

Rom. Pobožni jubilejšcy putnicy we wulkich šulach do wěcznoho města pschichadžeja a ze spodžiwnej czělnej a duchownej czjlošcju jich šwjaty wótc pschijimuje. Tak bě tam 22. augusta 700 pučowarjow ze Sardinskeje, kotrychž je bamž w Sixtinskej kapali powital. Džej předy pschija biskopow jako wjedniow tamnoho czaha we wosebitej diacyency.

Francózska. W Parizu je wjele ludži na tyfus (hlowjacu khorosč) šhorjelo. Wina je pječa to, zo měščanske wodowódy wodu ze škažentych žórłow dóstawaju.

Ruska. W Pětrohrodže bě posledni čas komisija afriskich Burow, a wobhdlerjo ju ze zapalom witachu; nowiny pak njesmědžachu wo nich pišacž, z cžohož móžachu Burowje hnydom póznacž, zo Ruska jim pomocy njeposlicži. Car drje jich pschija, ale šlubil jim pomocy njeje.

Turkowska. Na kódzi, kotraž do Konstantinopla pschijědže, bě armeniški pučowar, tiž bě na morju na mór šhorjel. Wězo šu wšchitke šredki so naložile, zo šurowa khorosč njeby so dale rozšchěrjala.

Chinska. Přenje direktne powěšće z němskohe zapóšlanštwu pschindžechu 24. augusta. W tutych powěščach je krótki wobšah rozprawy, kotruž je hrabja Soden gouvenernej w Kiautschau póšlal. Hrabja Soden bě wjednik němskich wojakow, kotřiž běchu 5. junija do Pekinga pschischli, zo bychu němske zapóšlanštwu zafitali. Wěšče jich 51, jědnacze z nich padžechu w štajnym bėdženju z Boyerami a chinškimi wojakami. Němski kejžor je hnydom hrabi Soden telegrafišcy zbožo pschal, jako bě zhonił, zo šu wumóženi, a šo wšchěm žiwym wojakam za jich wutrajnosč džakowal.

— Tak šurowje, kaž šo to předy pišafše, njejsu tola Chinjenje z czělom zamordowanoho němskohe póšlanca Kettelera zakhadželi. Njejsu joho rozrubali — ale šu joho czěło do kšchězja položili. Nětko je šo joho row namakal a czěło šo po kšchězšanskim wašchnju póškowa.

— Haczrunjež je hlowne město Peking dobyte, njeje wójna hišchče z tym ščóncžena. Wšchecy zašy hromadža šo nowe šty Boyerow mjez Pekingom

a Tientsinom. Tak mējsche general Dorward, kotryž komandowasche 1000 amerikanŝkich, japanŝkich jendželŝkich a rakuŝkich wojakow, wjetschu bitwu a tři ŝta chinŝkich wojakow padže, a ŝhtož njepadže, čzetny. We wokolnych wŝach běchu Chinjenjo hroznje zatkadželi: čžetam běchu hlowny zwotrčzowali.

— Mjěz tym pŝichhadža pŝchecy wjacny wojakow do Taku. Tři němŝte wójniŝte lódzje su tam z wojakami dojele. Dwaj regimentaj čžehujeschtaj hižo do Pekinga a Tientsina. Tež lódzje z ruŝkimi wojakami su w pŝichŝtawje.

— Liu Hung Tichang je mjěz tym na wjacore knježerstwa, mjěz nimi tež na němŝte, próŝtwny ŝtač, zo bychu wójnu zapŝchestačle a z nim wo mēr jednale — wŝchitke pač su to wotpokazačle, hižo tohodla, dokelž njewědža, ŝchtó nětko po prawym w Chinŝkej knježi a ŝchtó by za wučzinjenja zamołwity byč.

Africa. Na Burow je so nimale zabylo, dokelž naŝ podawki z Chinj w tu khwilu pŝchede wŝchim zajimuja a wójna w Africy pomaču wuŝtawta. Kónc njeje tač horozny taž započatč. Ale najebacž to, so horŝka Burow hiŝčeje pŝchecy khroboli, a dŝs a dŝs čžrjódku Tendželczanow nadpadnje a popadnje. Wobŝebje Tendželczanam general de Wet klubu čžini. Kaž so piŝche, je so Buram 23. augusta poradžilo, dvě kompagniji jendželŝkich wojakow wobŝtupieč a zbicž. Jedyn wŝŝč a 12 muži padže a 4 wŝŝchy a 60 muži buchd zranjeni. Tak zneja Tendželczenjo hiŝčeje dolho bēdžicž, prjedy hač wójnu, kotruž su zawinyli, dočóncža. Štoro so zda, taž bychu Burowje w malej wójnje wjacny zamołhli, jačo we wulkič bitwach.

Naležnosť našoho towarŝtwa.

Sobustawy na lēto 1900: kk. 628. Pētr Dórnik z Njebjelčie, 629. Mikławŝ Dórnik, gymnasiast w Prazy.

Za nowy Mačičny dom w Budyŝinje.

Dotal w naŝej redakciji nawdate 7033 hr. 46 pj. Dale darichu: Radwoŝka Płatowa Komisija: přečelej za přečelŝki skutk z tutym džak 50 pj. a hiŝče raz 50 pj. za 21.—26. krasnu dopisnicu 1 hr. 20 pj. (Hromadže 2 hr. 20 pj.)

Zaplač Bóh wŝém dobročerjam!

Sobustawy bratŝtwa „Šěžujoweje Wutrobny“ a „Zapoŝchtolŝtwa modlenja“ maja ŝwoje dobre ŝtutki a modlitwny w mēŝacu ŝeptemburu Bohu woprowačž, „zo by japoŝchtolŝka horliwosč wŝchitkič napjelnjala“.

W o z j e w j e n i o .

Šym so podpisany čžetke khoroŝče dla rozjudžil, ŝwoje kublo w **Štróžisčeczu** z chłym inventarom **hnydom pŝchena ječž**. Katholŝcy, ŝprawnje a hiŝcheczanscy zmyŝleni najenkojo chcyli so bjeze wŝchoho komdženja zamołwieč pŝchihota nazymŝkoho ŝywa dla. Wŝchitko dalŝche je zhonieč pola wobŝedžerja.

Mikławich Rehork (Šentŝch), kublet w Štróžisčeczu.

Šrjedu 5. ŝeptembra póhđže **proceŝŝion** z kłóŝchtra Marijneje Šwěždy do **Krupki** rano w **6** hodžinach. Woža mŝcha budže w **5** hodžinach.

Wo bohate wobđželenjo proŝy

Jakub Ščerc, wjednik.

➡ **Džensa je tež „Serbski Hospodač“ 9. čislo 1900.** ➡

Čžisčecž Šmolerjec knižicžisčzetnje w Mačiččnym domje w Budyŝinje.

Katolíski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwy ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čísło 36.

8. septembra 1900.

Lětnik 38.

Spodźiwna maćer — proš za nas!

Knježna čista, Maćer Boža,
Dźiwow swjate sudobjo!
Za džěcatko nimaš loža,
Položiš je na žlobjo.

Khěžčički njej' w Bethlehemje
Za tebję a za njoho;
A wón kral je njebjes, zemje,
Ty mać Syna Božoho. —

„Wotěichń!“ dźiwjom kaza morju;
Mortwych woła k žiwjenju;
Sam na křižu mrěje w horju;
Stanje z rowa w blyšćenju. — —

A wšě dźiwy w twojim mjenje
So, Marija, jednoća.
Tebje Bóh kaž slónco rjenje
Hory z blyšćom pozloća.

Mać a z dohom knježna tola,
Syna mać a stworjenjo!
W tebi wotkry Wótea woła
Paradizske wěšćenjo.

J. B.

Spodźitwna dowëra na Boha holcy w Sibirskej.

(Wot † P. Tadeja Natuschca.)

Róždy cžítar „Kath. Bosola“ je wëšće hižo slyšchal abo cžítal wo Sibirskej. Sibirska leži w Rusowiskej a wopscħija tysacy štyricróžnych mili tamnych krajinow, kotrež cylu k pólnocy ležacu lšiju wobjimuju. Sibirska je jeno šchpatnje wobydlena, dofelž dofaħa hač k lodowomu morju a je z wjetšca jara zymny kraj.

Do Sibirskeje wupósčeta ruske knježestwo kóžde lëto tysacy paduchow, rubježnikow, wobhudadženych mordarjow, kotřiž dyrbja tam w podkoptach dželač. Tola tež druzy, kotřiž su so pschecžiwu zakonjam ruskoħo kraja pschescħli, so husto do Sibirskeje na wjacy lët abo na cyłe žiwjenjo seželu. Wysħe toho pak su do Sibirskeje tež wjele tysac swërných katholskych Polakow a druhich wnwjedli, kotřiž njesu cħyli kaznje swojeje swjateje cyrkwje pschestupicž, ale jako dobre džëči katholskeje cyrkwje zwostacž. Či poslednišci, kaž tež tajcy, kotřiž su politiskich pschestupjenjow dla do Sibirskeje zahnacž, dōstawaju wot ruskoħo kuježestwa mōlicžke wobydlenja a tež ušħto maħo pjenjež, a mōža jebi z rucžnym džëlom ušħto zašħucž. Tola pschecy zwostanje jich žiwjenjo prawje zrudne.

W spocžatku toħole lëštotka, hdyž car Pawoł knježesħe, bydlešħe w Sibirskej holcžka, jenicžka džowka zemjana Loponlowa. Holcžka rëlasħe Brazkofska. Loponlow bë w Ukrajnje rodženy, bë wjele lët w ruskim wobštu šħužil a pschecžiwu Turkam zmužicže wojowaħ. Najebacž to bu Loponlow do Sibirskeje wupōkazany, kaž so praji, pschëž šħutkowanjo jenoħo wysħka, kiž bë jomu njepschecželscy zmyslenny. Loponlow bydlešħe ze swojeje mandželskej a džowku we wšy Šchim na pomjezacych Tobolskoħo wotrjesa. Wšchëdnje dōsta Loponlow wot knježestwa dželač kopekow, šħtož pak k zežiwjenju njedofaħašħe. Toħo mandželska a džowka džëlašħtej sobu za nana a zašħužišħtej z pħotanjom a pōlnym džëlom taħ wjele, zo njetrjebachu tola ħlodu wumrëcž.

Mač a džowka z podacžom swoje zrudne žiwjenjo znjesħtej, nan pak poda so wulkej šħuchlōšcži. Wšħe proštwy za wobhudadženjo abo pōlōženjo bëħu podarmo. Loponlow njedōsta wot knježestwa žanoho wotmoħwenja na swoje prošne pisma. To powjetšci zrudobu Loponlowa taħ jara, zo so mač a džowka bojesħtej, zo mōže rozom zħubicž.

Brazkofska, 11 lët stara holcžka, bë wot swojeje mačerje nawuħka, pola Boha luboħo Knjeza pomoc pytač, kotryž pschecy a wšħudžom nam pomhač mōže a tež pomhač ħce. Nutrnje a čašto modlesħe so Brazkofska doma a tež w lësu, zo by Bōħ wosebje jeje nana z teje wulkeje šħyħnosčë wumōžil. Tu psħinđze psħi modlenju holcžcy myšlicžka, zo by do Bëtroħroda (Petersburga) dōšħla a cara samoho prošħa, zo by nana wobhudadžil. Tule myšlicžku mēješħe Brazkofska za Bōže pōħnuwanjo, a ju wuwjesčž bë jeje šħajne pħocowanjo. Tola zadžewki toħo bëħu taħ wulke, zo wšħitkim druhim so njemōžne zdašħe, tajke wotpohladanjo wuwjesčž. Brazkofska pak njepschësta so modlicž a swoju cylu dowëru na Boha šħajecž. Po doħim čakanju zwaži so holcžka swoje wotmyslëno naney a mačeri zjewicž. Tola wobaj staršej njechašħtaj ničjo wo tym wëdžecž, dofelž to za njemōžne džeržesħtaj. Lëta so mjez tym minychu. Holcžka pak modlesħe so šħajnje k Bohu, zo by jej pomhaħ pschëdewzacžo wuwjesčž; tola tež staršej njepschëstašħtaj holcy wotradžecž, tajke pučžowanjo cžinicž. Taħ jedyn zadžewk za druhim so wotmyslej napschëcžo

stajesche. Najprjedy dyrbjesche Brazkofka pas (pisanu dowolnojez k pucžowanju wot knjezejstwa w Tobolksu) mječ. Kak pak mōžesche tōn dōstac? — A tola je tajki pas dōstala. Kak to?

W Njchimje bydlesche jatw, kiž bē syn nēmškoho krawca, z mjenom Meiler, kiž bē prjedy w Moskwyje słužownik bogatoho studenta byl. Meiler bē tež sam krawc a pschidže druhdy tež k nanej Brazkoskeje. Toho holeczka profchesche, zo by jej pismo wudželał na gubernera a za nju wo pas prošyl. Meiler wschaf sam pisacž njemōžesche, znajesche pak muža, kotryž to mōžesche. A tomu bēžesche Brazkoska a dōsta wot njoho žadane pismo. Z molom pschi prēnej pschiležnosći wotpōsta pobožna holca prōstne pismo a dōsta po sčesčzi mēšacach žadany pas. Pōzna wjeseloježe džakowasche so Brazkoska Bohu lubomu Knjezej. Tola pschecy hiščeže starschej jeje pucžowanjo njedowolischtaj. Kak dha by mohla khuda holca pucž wjele stow mili pschez njeznate krajiny, bjez czopleje drašty dofonsječ? A byrnje by so jej radžilo do Pētrohroda dōncž, kak by jej mōžno bylo k carej pschistup dōstac? Tola wschitke tele zadžewki pobožnu Brazkosku njewotraščichu na wuwjedženjo swojoho wotmyslenja czafacž, a njepchesta prošecž.

Stōncznje dowolischtaj starschej swojej džowcy lōlke a strašchne pucžowanjo nastupicž. Na dnju 8. septembra, na dnju naroda Božeje Maczerje, wopuschecž Brazkoska swoj wōtency dom a pschidže wječor do jeneje wšy, hžej pschenocowasche. Ženož jedyn slēborny rubl bē jeje zamōženjo. Štito so pobožnej holcy na pucžu prawje hubjenje džēsche. Tak bu wot šlynoho njewjedra a descheža w lēsu pschekhwatana a mōžesche halle na drugi džen rano cyle mokra a hlōdna dale pucžowacž. Tam a sem bu wot dobrocziwych ludži nasyčena a z wobucžom a draštu wuhotowana. Druhdy pak tež nješmilni ludžo ju hanjachu a wupočazachu. We wšy Nšje chychstaj muž a žona Brazkosku stōncowacž, dokelž mēnjeschtaj, zo ma pjeuczezy w drašče zachite. Tola Bōh ju zakitascche, zo so to njeradži. Druhi kōcž nadpadny pucžowacu holcu czrjōda pšow. Brazkoska lehny so na zemju a mjez tym pschidže bur a zahna pšy.

Tola hižo pocža so zyma pschibližowacž; snēh zawēwasche pucže. Tu radži so holcy, zo mōžesche hōrsche pucže na sanjach czūnicž, haj dobroczivy bur chychsche Brazkosku na sanjach sobu wjezcž hacž do Katherinohroda, hžej mēšesche wschelate wobštaranja. Tola we swojej lētnej drašče njemōžesche holca zymu pschētracž a cyła pschemjerzny. Napol mortwu ju do prēnjeje korcžmy donjesechu. Dokelž Brazkoska jara plakascche, smilichu so ludžo nad nej a počžichu jej kožuch. Tajka pschijēdže do mēšta Katherinohroda. Korczmarika wižicu, zo Brazkoska pjenjez nima, radžesche jej, zo by pola nēkotrych dobrocziwych a zamōžitych wobhydlerjow prošyla. Brazkoska džēsche najprjedy do cyrkwy, zo by Boha prošyla, zo by jej dobroczerjow zbudžil. Pobožna a dobroczywa knjeni z mjenom Milina bē ju w cyrkwi wižala a hdyž k njej pschidže, bu pscheczelnje w jeje domje z jēdžu, pucžom a hospodu zastarana. Brazkoska powēdasche knjeni zamysl swojoho pucžowanja, a hacžrunjež ta dwēlowasche na poradženju tajkoho wotmyslenja, dha tola holeczy radžesche, zo by pschez zymu pola njeje wōstala a nalēto swoje pucžowanjo dale potročowala.

(Stōnczenjo pschichodnje.)

3 Ružicy a Saffseje.

W Smjeczkecah su njedzelu 2. septembra zakładny kamjen za ewangelisko-luthersku cyrkej položili. A tomu běchu so lutherscy duchowni z Drježdžan, Kamjenca, Brociza, Wujezda a Mědžichowa zhromadžili, tež zastupjeť wotrjesneho hejtmanstwa, tajny radziciel v. Wilucki, běšče pschitonnj. — Tak dha ma w dotal cyle katholiske krajiny přerjia lutherska cyrkej nastacž. Ze-li woprawdže trěbna, nimamy pschecziwo tomu ničo. Senož to bychmy rady wědželi, hacž je so knježerstwo tež tam zastupjerstwa gmejny praschało, hacž pschecziwo založenju tajseje cyrkwje sčto ma. Sdnyž maja so za katholikow něhdže jeno rědke missiiske bože služby založicž, kotrejž su cyle uzne, dofelž maja katholikojo — často wjac stow — do swojeje cyrkwje mile dalofo hieč. dha so knježerstwo najpriedy prascha, hacž maja gmejnske pschedstojicžerstwa pschecziwo tomu sčto — a hdyž so žane pschedstojicžerstwo jeno trochu pschecziwo tomu zapjera, na psch. „dofelž by so nabožny mēr kazyl“, dha so katolikam bože služby zapowědža, byrnje muziske byle. Tuž by nam zajimawe bylo zhonič, hacž je tež w Smjeczkecah so najpriedy tajke napraschowanjo itatneje wychnosče stalo.

3 Malbic. Mjedzelniske posjedzenjo »Wjesady« běšče srěnje wopytane. Za pschedstojadow, kotrajž běšchtaj zamołwjena (k. Schewczik khorosče dla), zhromadžiznu 4½ hodž. podpisany wotewri, kotryž potom w dlějšcej rozprawje rozmołwjese tež wo praschenju, sčto z nas a z nami po smjerčzi budže. . . W naschich časach, hdžež tež serbska zemja dale wjacj wschelateje »mudrosče« do so srěba, budža tež tajke praschenja dale bóle w naschich ludowych sřhadžowanach časowe a na swojim měčje dobre. A hdžež toho hiščeje njeje — dopomnicže so na to, zo naschi ludžo dosež často do městow pschihhadžeju, hdžež tu a tam za famym hoščenškim blidom nabožne pschedmjety po swojim wachnju wochlujia a naschich ludži nabožnistwo směšča. To dyrbimy wotmołwicž wufnycž. — Potom wuradžichu so, hdyž běchmy wo politiskich nowinkach popowědali, hiščeje něotre towarštwowe naležnosče, wo čimž tež nawěschť na poslednjei stronje! — Pschichodna Wjesada 1. njedzelu oktobra w 6½ hodž. z dypkom. Tež jenoho sebustawa pschijachmy.

Zapisowať.

W Kulowje zemře srjedu 5. septembra w yschsch a tamnischich milosječzi w ych sotrow Marija Kaverija Englerec w starobje 63 lět. Wona bě so 14. februara 1837 w Ottmachau w Schlezynskej narodžila, pschija 28. septembra 1855 draštn sotrow swjatoho Karla Borromejskeho a na to 22. julija 1857 swjate sluby wotpoložili. Mimalo 40 lět je w Misfy jako milosječziwa sotra ze žohnowanjom stutkowała, pozdžischo dolhe lěta jako wyschicha. Sdnyž so dotalna wyschicha Kulowskich sotrow do Trebnic wróci, bu sotra Kaverija do Kulowa pólkana, hdžež je nětko wjacj lět nowy swjatoho Wojczechowy (Adalbertowy) wustaw jara wustojnje wjedla. R. i. p.

3 cnyloho swěta.

Saffta. Zeju Maještojezi krala kralowa staj w tu khwilu zas w Pilnicach, hdžež běšchtaj njedzelu w hrowowskej kapali na bužich službach pschitonnaj. Popoldnju běšče pola Maještotow swójbna hoscžina, pschi kotrejž běchu tež princ Zurij, Friedrich August, San Zurij, Max, kž

běšče minjenty tydžeń na wopyt pschijěl, a Albert pschitomni. Kral a kralowa jo wšchědnje we wożu pschejězdžujetaj.

— Duchowny knjez z našchoho kralowstoho domu, princ Max, wopuščeji Nürnberg, hđžež je jako kaplan poldra lěta spomóžnje a z wulkej horliwosću štuknował. We swjatocźnej zhromadźiznje jo wóu 29. augusta z tamniškej wošadu rozžohnowa, a z mnohich rycow bě tu spóznacž, kajše lubosće bě sebi mjez wěrinymi dobył. Princ Max je do Freiburga we Schwicy na universitu powołany, zo by tam jako profesor theologow wučnował.

Němſka. W naškej zwonkownej politicij počinjaju so čhinskeho praschenja dla wšchelake njelubosće pokazowacž. Zo bu němſki general hrabja Waldersee za zhromadnoho wjedniſta pomjenowany, tomu drje su wšchitke mócnarſtwa pschihłowale, ale něfotre, kaž wosebje Francózska, tola jenož z čžežkej wutrobu. Wone hladaja z čzim wjetškej zawiježu na Němſku, dofelž mnohe němſke nowiny po tamnym pomjenowanju čzinja, kaž by Němſka nětko w Čhinje wšcho rozkazowacž měla, a tak ze swojim hólkom nahladnosći němſkeho knježeſtwa bóle ſchodža hacž pomhaja. Njebudža-li pak mócnarſtwa w Čhinje pschejžene, dha tam njemóža ničzo wučinicž, haj mjez nimi samymi nastanu potom wšchelake ſtrach. Hižo jo pokazuje, zo Ruska nochce prawje z druhimi jobn. Wona bě namjetowala, zo bychu zjednoczene wójska Peking zaſy wopuščežile, wudawajo, zo by z čhinskim knježeſtwom jo lóže wo měr jednacž hodžalo, hdy by wone zaſy we swojim hłownym měšće bydlicž móhlo. Zo pak by to Čhinesow pschečziwo enropſkim „ččelancam“ jenož křobliſchich čziniło, na tym drje tež Ruska njedwěluje, ale najſterje chce sebi Čhinu hiščeže trochu dobru zdžeržecž, zo by potom sama zaſy čzim lěpje žněčž móhla, juadž w polnocnej Čhinje abo w Korea. Runjež druge mócnarſtwa ruſkomu namjetej njejsu pschihłowale, dha su Ruſcy wojacy tola hižo z Pekinga wotčahnyli, a ſchto wě, hacž njebudža druzy po čzaju joho pschiklad ſečchowacž abo zaſy něschto druge na swoju ruku čzinicž. Róždy hlada ze žarkliwosću na druhoho a njepopščeje jomu něfajſoho wužitka, a tuta žarkliwosć je ſtajny ſtrach za powſchitkowny měr. Tak ſečele Němſka jedny tyſac wojakow po druhim do Čhiny, a pschi tom woſtanje dwělomne, hacž tam ſkóncžnje ſchto wuſkutkujta. Pschi tom jo hiščeže wosebje džiwue zda, zo to knježeſtwo wšchitko čzini bjez toho, zo by ſejm powołało a z nim wuradžowalo. Samo nowe ſchorhowje a wójuſke znamjenja je ſejzor do Afije wotkřadžacym wotdželenjam wudželal. Šduž pak ſo to ſtawa, tworja ſo tola z tym nowe wotdželenja a wójsko bhwa po licžbje wjetšje. Licžba wojakow pak je zaſonſcy poſtajena a njeſmč ſo hinał hacž z pschihłowanjom ſejma powyſchicž. Wězo by ſejm tež k wšchomu pschihłowal, ſchtož je ſo dotal ſtało, ale praschany dyrbjal pschi tak wažnych wěcach tola bjež.

— Šydomajčtyrcyta hłowna zhromadźizna katolikow cykłe Němſkeje započza ſo 2. ſeptembra w Bonnje, hđžež běšče ſo tež l. 1881 wotměwala. Cykłe město bě nanajrjeńſcho wudebjene. Wot 6—7 zwonjadhu ze wšchěmi zwonami a wječor wo 8 hodž. wotewri pschědſyda ſwjedžeńſkeho wubjerka, ſanitátny radžicžel dr. Ruegenberg, powitacu zhromadźiznu we wulkej rijanej hali, kotraž bu wosebje za ſkřadžowanu natwarjena. Po joho powitacnych ſłowach witaſche měšćanoſta Spiritus pschitkownych w mjenje města Bonn. Hacž do polnocey trajeſche zhromadźizna, na kotrejž rěčžniſkojo ze wšchěch kóncow Němſkeje a tež z druhich krajow, kaž z Hollandſkeje, Čžeſkeje atd. wu-

stupowachu. Nazajtra swjeczesche Kölnjanski archibiskop dr. Simar wulku božu mschu a z cyrkwie czechnjejsche swjatoczny czah do I. zawrjeneje zhromadżizny, kotraž so po 10 hodž. wotewri. Dr. Ruegenberg pscheczita pod mčnym pschichojom wosebite pišmo, w kotrymž bě swj. wótc zhromadżiznje swoje žohnowanjo pólstał, a potom bu pschedyhdstwo wolene. Za 1. pschedyhdu wuzwolichu hrabju Braschma, za 2. zapóslanca Trimbora a za 3. hrabju Droste-Wischering. Wjacore resolucije buchur wuradżene a pschizwzate, zo bychur so zjawuej zhromadżiznje pschedpołożike, tak wo Rómškim praschenju, wo Windthorstowym a we Rafaclškim towastwje atd. Rektor Drammer z Bonna zdžželi, zo so k cyrkwi swj. Marijnoho domkřoda (dormitio) w Jerusalemie 24. septembra zakladny kamjen položil a zo budže pschi tym 500 němškich pučzowarjow pschitomnych. Bamižej a fejšorej buchur postrowjace a hołdowace telegramy pólšane. — Na I. zjawuej zhromadżiznje popoľbnju 1/26 hodž. wudžželi archibiskop Simar zhromadżiznje po luboščiwych powitacych řlowach biskopske požohnowanjo. Na nej ryczesche domkapitular Stiegele z Rottenburga wo Křhřystusu jako srjedźnišeczu stawiznow swěta, zařdzenošce, pschitomnošce a pschichoda, zapóslanc dr. Boršč wo třebnej samostatnošci swj. wótc a fabrikant Wogena wo pschekupstwie a rjemjeslništwje na řšcejšanskim podložku. Zara bobacze wopytana zhromadżizna bu řbčnčžena po 8 hodž. Wječor mějachu hiřčecze Windthorstowy zwjazk a katholiccy studenczi wosebite zhromadżizny.

(Pschichodnje dale.)

— Pruska je hižo 200 millionow řřivnow woprowala, zo by pólške kubla kupowala a Němcam pomhala so w pólšich krajinach zahydlicž. Wosebita komiřija ma z tutymi pjenjezami witowacž. Wona kubla kupuje a tež na nich hospodari, doniž so jej njeradzi, kublo na Němca pschedacž. Ze wřšim prawom móhlo drje so nětko wocřakowacž, zo budže na tajkich kublach, kotrež tola pod řtatnym dohladom stoja, wřšo nanajřepje zarjadowane a zo budže tam pschede wřšim tež za džělacřerjow derje řtarane. Řak pak wopravdže z tym řtoji, so njedawno wukopa. Řlowiny piřachu mjenujej nadrobnje, řajtu wřšednu cyrbu je pschedynda tamneje komiřije za wřřitřicki džělacřerjow na řtatnych kublach powitajř. Řřichi cřeřkim druhdy hač do 18 hodžinow trajacym džele dōřtanje doroščeny džělacřer na džej za 40 pjenjeřřow cyrbny. Řodobnje tunjo su jenož jecři w někotrych jastwach řřivi, maja pak tež jenož cyle lořte džěla. Zo tajke lutowanjo němškich džělacřerjow z nawjecřornych řrajow do Řōznaņšije njecřehnje, je drje bjez džřwa a komiřija za wřřčřerjenje němčřiny mjez „dřřiwimi“ Řolakami dyrbi wjesola byčž, hdyž jim řhudži pólřey džělacřerjo za hubienu jědž a podobnu mždu pola wobdžělaja. A to řřawa so pod dohladom řtata, kotřřž milliony za pschēněmčjenje tamnych řrajinow dawa. Na wulřich privatnych kublach su tam pjećřa podobne wobřřojnošce.

— W Špeneru so w tu řřwilu rowy řřarych němškich řejřorow wuryhaja. Wot někotrych cřelow řu kořce hiřčecze derje džđeržane a tež drařty, pierřččjenje a druge powořřtanti řu tam namakali.

Róm. Džesacž řřjac pobořřnych pučzowarjow je řwjaty wótc 30. augusta w cyrkwi řwjatoho Řetra powital. Pučzowarjo běchu z wjetřchoho džěla z Štalsřej a mjez nimi wjacny biskopow.

Štalřa. W Mailandže započřa řo 26. augusta proceř pscheczřivo Wreščej, mowdarjej njebočřičřřoko řřala Ĥumberta. Dwaj řřřacaj wojakow dyrbjeřřřtaj porjad w měřce zakřowacž, dokelž řo řřly řudu z měřta a wokoliny na řřdniřtvo cřřřčřřachu. Wrešči bu ř jastwu na cřř řřivjenja wofřudženy, ř naj-

čezjškomu khostanju, kotrež Stalska ma, pschetož smjertne khostanjo je tam zbehnjene. Na mordarju njeb želnoscze widžecž.

Francózska. Kaž kóžde leto džěche tež lětja wulki processiou z Pariza a cyleje Francózskeje do Lourdes-a. Dwanacze stow khorých bė mjez pučo=warjemi jobu a něhdze 30 buchu na spodžiwne waschnjo wustrowjeni. Wjele cuznych lěkarjow bė tam, mjez nimi tež dwaj němstaj, kotšiz khorých psche=pytowwachu.

— Ruski financny minister Withe je do Pariza na wustajeicu pschijěl. Nětotši mjenja, zo chce tam francózslich pjenjeznikow za nowu rusku počezonku dobnecž. Na wopyt ruskoho kejžora su so Francózowje podarmo wjeselili, dofelz, kaž je něk wěste, tam nje-pschiudze. Za to je ruski póstanc, wječch Urušow, přäsidentej Dobet-ej jako tróšcht rjad swjatoho Šandrija w carowym mjenje pschepodal.

Sendželsta. W pschitawje Glasgów je asiatiski mór wudyril. Pschez 80 wošobow je hižo sfhorjelo a nětotši su wumřeli. Wsichnosč wscho možne čini, zo by so surowa fhoroscž dale ujeroczěwila. Pschez 40 wošobow je cyle wot druhich wobydlerjow džělenych. Čóžništvo a pschepustwo tam z tym jara čzerpi.

Chinfa. Wjětsche bitwy njejsu so posledni čas bile. Za to pschi=šadžeja pschecy nowe powěšče wo njesfutach, kotrež su Chinjenjo pschecžiwu mišionaram dokonjeli. Tak psche so z města Šantan, zo su tam jehoho bišopa a dweju mišionarow na surowe waschnjo morili. Bišopa z joho towaršchomaj wuhladawšchi, walichu so Chinjenjo kaž džiwje zwěwata na nich. Wuspinawšchi bišopa powalichu joho k zemi a wuslekawšchi joho draštu pjerjachu z bambusowymi kijemi do njoho. Napoštedku zastorczi jomu jedyn z nadpadnikow kolik do žiwota, a zehna jomu jón pschez cyle čžěto, zo kónc kolika ze schije won težesche. Tak čzerpjěsche wobohi biškop na wschě tji hodžiny, doniž joho smjercž njewumóži. Soho towaršchej wumrěschtaj tohorunja martraškeje smjercze. Tenomu tež z kolikom život rozpróchu, druhoho ze šwěčzenjom polawichu zapalichu. Wschém tšjom bėchu tež wocži wufakali, a biškopowe wocži na měščzanske wrota pomisli. Wobhydlenja kšhesčzanow su wurubjene a zahłóžene šly kšhesčzanow bludža wokoło.

Afrika. Kaž so zda, su Burowje swoje poslednje bėdženja z Sendželczanami započželi. Na sewjerno-wuhodnej stronje wot Pretorije wojuja we wyšofich horach pod hlownym wjednikom Bothom pschecžiwu Sendželczanam, kotšiz jich z wjacorych stron uadběhuja. Pschez dwaj tysacaj jatych Sendželczanow su puschěžili, šnadž tohodla, zo bychu sebi cyrobu sami za so zalutowali. General Roberts je proklamaciju wudał, z kotrež je chly Transwaal za jendželste wobšedžeštvo woznamjenil. Za Burow řefa to, zo dyrbja čzi, kotšiz pschecžiwu Sendželczanam hiščeze wojowacž nje-pschestanu, jako zběžkarjo a nic jako nje-pschecželch wojacy placžicž, a zo potajkim tež Sendželsta nje=treba pschecžiwu Transwaalej so po tych pravidlach mēčž, kotrež po internacionalnych wučžinjenjach mjez mócnáštwami placža, kotšiz mjez sobu wožnu wjedu. Tež to drje Burow njewottrašchi, so dale wobaracž.

Wschelczizny.

* **Pschihoty za czah terciarow z Rólna do Róma** su nětko wobzamknjene. Zamokwilo je so 640 wošobow, taž zo dwaj extracžahaj z Rólna

wotjédžetaj, a to 17. septembra wječor 1/2 a drugi 18. sept. w tom samym času. Prěnischi do Roma 2. oktobra dojedže a drugi 3. okt. Čah hač do Florenca pojedže, hdžež budže so pschenocowadž.

* **Kat Amerikanojo na Filippinach zahadžeja**, powědaja a m e r i s k e nowiny. Čizami Amerikanojo, kotřiž Schpanicžanam hrubočeje a njesmilnočeje wumjetowachu, nětko, hdžž su knježa na Filippinach, z wobohimi Tagalami (wobydlerjemi tamnych kupow) zahadžeja kaž džiwu Indianojo. Seno něfotre pschiklady podamy. W Droiqueta k połnoocy wot Mindanao běšhe tutrajnit ameriskoho wojaka nadpadnył a moril; za to pschicžeje cyła kompanija na nježbožownych wobydlerjow a 81 domorodnych škncowachu. Potom cyłe město potšelachu a zapalichu. Powěsž je wěsžewěrna, dokelž sama ameriska cenzura telegram pschepushežji. Amerikanojo Tagalow wjac nimaja za zjawnych abo čžejtnych pschecžiwnikow, ale za rubježnikow, pschecžiwu kotrymž je wschitko dowolene. Haj, potom hačž je wójna ze Schpanicžanami wobzamnjena, su Americženjo hižo wjac tamnych domorodnych morili, džžli Schpanicženjo we wschitkich revolucijach hromadže. Podwuhychy su čžasto sudnicy a katojo z dobom. Hačž što wobydlerjow wjac abo mjenje morja, je jim wscho jene. Zjawnje jatym slubja amnestiju (wobhnadženjo), ale hdžž so woni pscheditaja, jich kaž škot zabija. Hdž by wscho, šchtož na Filippinach zapocžijnaja, w Americy so zhonilo, ničto wěril njeby, zo su tajke wěcy pod ameriskej šhorhowsju možne.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 630. Jurij Rjeda, gymnasiast w Prahy, 631. Handrij Frenel ze Zdžerje, 632. Marija Andricka z Pančic.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: ze zawostajenstwa † Hany Šramic z Radworja 50 hr., Marija Kašporec z Boranee 4 hr. 50 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je so dale woprowalo: MM. 1 hr., M. Š. z měsćanskeje wosady 8 hr. 50 pj.

Za nowy Maćlěny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7035 hr. 66 pj. Dale darichu: Milćanska Khofejowa Komisija: hišće ke kwasnej zběrcy nn. 2 hr., skatowarjo 1 hr. Dodawka wot dobreju knježnow 60 pj. Delanska Patentna Komisija: 50 pj. † 50 pj. Za Twoju listowu papjeru 20 pj. Radwořska Płatowa Komisija: A wosta tam tola při ... 5 hr. (prěnja połojea).

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zentřka je Hana Šramic z Radworja (Lucida Rom). R. i. p.

Ralbičanska Katholska Bjesada

jutře za tydžeń w Sernjanach swoju lětušu kermušu wuhotuje. Program: w 4 hodž. kulenjo z kehelemi, potom loterija, woboje kaž loni. Kóždy njech dobyčo w hódnoće snadž 50 pj. sobu přinjese; potom zawjeselenjo za młodych a — starych. Bjesadnikow a přećelow Bjesady wutrobnje přeprašuje

předsydstwo.

Čžiččž Smolerjec knihcžiččžernje w Maćiččnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr
60 pj., štwórtlětnje 65 „.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 37.

15. septembra 1900.

Lětnik 38.

47. hlowna zhromadźizna katolikow Němskeje w Bonnje.

Katolikojo Němskeje zhromadźeja so kóždylětnje w nazymu we wjetšim měsće, zo bychu swoje nahlady wo najwažnichich naležnosćach zjawneho žiwjenja sebi sobudźělili, wo najspomóżnichich ředkach so powučeli, z kotrymiž móhli pschibjeracomu duchownomu a czělnomu kaženju wobarač, a so zjed- naczeli w dalšich wojowanju pscheczivo njepscheczalam křesćanstwa. Lěta zhromadźichu so wot 2. hacz do 7. septembra w Bonnje, nahladnym, z wjet- šchoho džěla katolskim měsće nad Rhyrom. Dolež za wulkotnu zhromadźiznu došč rumneje měštnosće w cyłym wulkim měsće njebě, běchu tam nowu jalu, w kotrejž móžesche 7500 ludži řhdac a kotraž bě wobdata wot wjac řwow, w kotrychž so wosebite pschihotowace wuradźjenja wotměwachu, za 44,000 řrwinow natwarili. Zhromadźizna bě nanajbohatscho wopytana, mnozy dyrbachu pschěd zjawnyimi řhdadžowanjami zas woteńč, dolež měštna nje- nadeńdžechu. Tajki bohatty wopyt bě derje zařkženy. Pschihotowacy wubjeř bě ze wschelatic powołanjow dobrych řycznikow pscheprořhl a jim za našch čas najzajimawšche pschědmjety podal, wo kotrychž mějachu řyczec. Tu wu- řupichu wřřokowučeni uniwěršitni profesřorojo z mužemi ze wschědncho džěla- woho ludu, mnich z czělichoho řbschtra pschi řlawnym řyczniku političkoho parla- menta, zemjan a bur, a wschitecy běchu zahorjeni wot lubosče ke katolskej cyřwi a czujachu so zjednoczeni we svojich zaměrach, prawa katolikow w zjawnym žiwjenju řchitowac. Dale zhromadźizna zbudži powšchitkownu ředžbnosč zdžělanoho řwěta. Nahladnišche nowiny běchu tam wosebitych do- přowari pólali, ale jeno někotre rozsudžěja řyczě a wobzamkńjenja njestranišch, wjetšchi džěl njekatolskich nowinow přbcuje so, zhromadźiznu pomjeńšchec, za hołu demonstraciju ju wudawajcy, haj jeje wobzamkńjenja za řtraschne knježč-

stwami pšcheradźecz. Też „Bangener Nachrichten“ podawašce njeſtronich někotre jara czeſte wučzahi z rycžow. W sobotnym cziſle pak pšcheradźa z nowa ſwoje katholicam njepršheczełne zmyſlenjo z tym, zo cyle njewěrnmu rozprawu wo rycži, kotruž bė P. Bonaventura wo Bonifacijowym towaſtſtwje mēł, z „D. W.“ poda. Rycži tu „wo ſwjatej wójnje“, kotruž je dominikan pšhecziwo protestantiſmej předował, a tola je to ſza. P. Bonaventura rycžeſke wo wulkiſch zaſlužbach Bonifacijowoho towaſtſtwa, kotrež je w 50 lětach ſwojoho wobitacźa 40 millionow hrivnow nahromadźilo a katholicam, kotřiž bėchu w diaſporje, t. r. w nje-katholiſkich krajinach, žiwi, cyrkwije a ſchule natwarilo. Rycžeſke dale wo ſurowej nabožnej nuzy, kotraž nětko hiſcže w Němſkej knježi, a jako pšhillad ſpominaſce na hłowne měſto Berlin; tu je katholicka cyrkej w poſlednich 50 lětach k najmjenſchom 250,000 duſchi zhubila, dokeł ſrědkow njemėjeſke, zo by za jich duchowue naležnoſcže ſo móhla ſtaracź. Šdy by P. Bonaventura wobžarowanja hódne wobſtojenja katholicow w Sakſkej znał, by wěcže tež na nje ſobuſpomnił. Dokeł ſrědkow nimamy, zo bychmy wſchudžom tam, hđžež katholicjojo w nahladnej licžbje bydla, ſchule a cyrkwije založecž móhli, njepšchjadžamy jeno ſkoro wſchitke dźečži z mēſchanych mandželſtwow, ale mnozy wotročženi woliwku a wotpadnu potom, dokeł pšchiležnoſcže nimaja, katholicke Bože ſlužby wopytowacž. W wyſchnoſcž zadžewa zarjadowanjo katholicich Božich ſlužbow, wudawajo, zo móhl ſo nabožny mēr pšchez nje kažecž, zadžewa wodženjo katholicich dobroczerſkich wuſtawow pšchez miłoſcžiwe ſotry, a cžini z tym wuſtawy jame njemóžne, a tak podcžičežuja ſo katholiccy poddani. Ně, katholicjojo Němſkeje, ſpinani wot jim njepršheczełnych zakonjow, njepšchpowjedžeja nabožnu wójnu, ale wobaraja ſo jeno z cyle ſprawnymi brónjemi, a wojuja jeno wo rune prawo z protestantiſkimi krajaniami, kotřiž maja njepšchiměruje wjele mocy pšchi krajnych a mēſčanſkich wyſchnoſcžach. Bonifacijowe towaſtſtvo ſtara ſo jeno za wopuſhcžemych katholicow, podawa jim, tak dalofo hačž ſo hodži, pšchiležnoſcž k Božim ſlužbam, k porjadowmu doſtawanju ſwjatych ſakramentow, a hdyž něchtó k tat trebnomu a k ſpomóžnowmu ſkutkowanju napomina, tón „ſwjatu wójnu pšchpowěda proteſtantiſmej“, jakož „D. W.“ ſcžežuja a „Bangener Nachrichten“ tajki njeſmyſl dale rozſchěrja. Winowatoſcž kóždeje pšchiſtojneje nowiny je, zo ſo ſama pšchewědcži, hačž je wěrnno, ſchtož dale rozſchěrja, cžim bóle maja tule winowatoſcž „Bangener Nachrichten“, dokeł dyrbja je mnozy katholicjojo, wot wyſchnoſcžow nuzowani, cžitacž a z tym podpjeracž. Z kóždeje wjeſtceje katholickeje nowiny móhke „Bangener Nachrichten“ ſpóznacž, zo P. Bonaventura ani ze ſłowcžtom proteſtantiſmus ranił njeje, zo jeno k podpjeranju Bonifacijowoho towaſtſtwa zahorjenje napomina, a pšcheje, zo by tež knježerſtvo je podpjerako, dokeł Bonifacijowe towaſtſtvo zamoži ze ſwojim ſkutkowanjom najmėnſchjo rozſchěrjenjo ſocialdemokratow zadžewacž. Šdyž ſo ludej pšchiležnoſcž poſkiežuje, zo móže ſwoje nabožne winowatoſcže dokonjecž, njepšchitupi ſocialdemokratam.

Nabožna zujeſliwocž knježeſke we wſchitkich rycžach a w cłym jednanju zhromadźizny katholicow w Bonnje; dyrbinu to wojebjje wuzběhnyč, dokeł druhe nje-katholicke ſhadžowanja hižo do programma ſtajeja, tak a ſchto budža pšhecziwo „romſkej cyrkwi“ rycžecž. Tajke kaženjo nabožneho mēra, kotrež ſo huſto doſcž w pšchitomnoſcži ſwětneje wyſchnoſcže ſtawa, wobžarujemy, njebojimy pak ſo nam njepršheczełneho wuſtupowanja, derje wědžo, zo Khrystuſowa cyrkej na zemi njezmeje.

Kanonikus Franc Krahl †.

Wutoru dóhdže sem powěsč, zo je knjez kanonikus Krahl, prjedawšchi Žitawski faraš, póndželu mjeczor w 10 hodžinach z bžnje wuruč. Knjez Franc Krahl je 40 lět dolho w Sakstej (w Žitawje) jako duchowny swćenje skutkował. Rodženy z Čěskeje bě po dokonjanych studijach wot lěta 1853 z kaplanom w Numburgu. Fundirowane kaplanstwo w Strahwaldže bě, hdyž bě f. Kjenč na wotpocžink schol, dlějšchi čas njewobhadžene. Pšchedpisane femsche wotměwachu so wot duchownych z Budyšcina. Tuž profesešche lěta 1860 mlody duchowny Krahl z Numburga wo tamne město, a dóita je, bu pak jomu tež hnydom nawdate, zo ma kždu druhu njedželu tež w Žitawje Bože služby wufonjeć, w nowozaloženej schuli nabožinu wučjeć a z cyła Žitawsku wofadu sobu zastaracž. Wot lěta 1846 běchu w Žitawje schtwórtlětnje Bože služby, wofada nahle pšhibjersche, a tuž žadasche z mocu wo tajnoho duchownoho; tola njebě duchownej wyschnosći móžno, tajte próstwy wuflyšecž. Kaplan Krahl thodžesche pak nětko kždy tydžeń wjacy króč do Žitawy. Bě to thětro wobcežěna služba. Daloki pucž, žadny katolski Boži dom, pšhiměnje wulka wofada, ze wschelafich krajow wufhadžaca, w nabožnych wěrnosćach mało rozwucžena, to běchu jame zadžěwki špomožneho štkowanja. Tola kaplan Krahl hromadžesche wschitkich wokolo sebj, rozwucžowasche jich z lubosćju, a tak wutwarjesche so Žitawsta katolska wofada widžomnje. Wulka dobrota za nju bě, zo knježerstwo sfónčnje dowoli, zo smědža pjenjezy, za kaplanstwo w Strahwaldže wotkazane, jako farska fundacija za Žitawu trejebane byč, dokelž w Strahwaldže katolikow njebě, a rycžejkubło, za kotrež bě kaplanstwo založene, bě pšched wjele lětami hižo do protestantskich rukow pšchěschlo. Kaplan Krahl pšchěhdli so nětko do Žitawy a móžesche tu čim pilnišcho štkowacž. Tachantstwo bě wobzankto, w Žitawje nowu cyrkef, wofadnym potrebnosćam pšhiměrenju, twaricž. Z toho zrosčezchu kaplanej Krahlej nowe itarosće, dokelž dyrbsjesche sobu na to kědžbowacž, zo by so pšchěny twar derje poradžil, běchu pak to starosće, kotrež běchu z wjeselom zjednocžene, hdyž widžesche, kať stolpy a murje roštu, a njetrjebasche so, jakož so to pšchi něčeziškich cyrkwinškich uowotwarach itawa, wo pjenjezy staracž, wšchak je za Žitawu tak darniwe tachantstwo posticžesche. Wulke bě joho wjeselo, hdyž bě w lěče 1890 cyrkef dotwarjena a na swjedženju swjatoho Michala swječžena. Z tym bě Žitawsta farska wofada zarjadowana, mějesche najfarsnišchi Boži dom w dalokej wokolinosći, schulu z wjacu wučerjemi, a přenjocho fatarja, knjeza Franca Krahla, a dokelž wón sam wulku wofadu, ze 6000 duschi wobftojacu, zastaracž njemóžesche, tež kaplana. Wysche toho počžinasche farať Krahl wustawacž; wjacu lět hižo bě wot wicze domaphtany, a hacžrunje we wschelafich kupjelach položeno phtasche a na šhwilu tež namaka, wustupowasche thorojeć pšchecy štrajšnišcho, a tohodla žadašche w lěče 1898, zo by móhl na wotpocžink hicž, a duchowna wyschnosć 1. januara 1899 joho próstwu wuflyšcha. W blizkosći cyrkwy bydlešche nětko a, dokelž starosće njemějesche, bě po zdacju prawje čžerstwy. Nimalo wschědnje mějesche femsche. W nalěču poda so do swojeje domowiny, zo by tam lětny čas pšchěžinił a f pohljenju wužil. Tola thorowaty wróči so pšched něfotrymi tydženjemi do Žitawy, thorojeć pšhibjersche, a poslednje tydženje bu wschědnje poslednja

hodžina wozakowana, kotraž pónđzela 10. septembra wjecšor w džeřacžich zastupi. Kniez Kralh bě swědomity, pobožny duchowny, ze swojej znjeřliwosću a lubosćiwym wobkřadžowanjom bě sebi wjele pscheczelow dobył, tež mjez druhowěriwymi w Žitawje. Duchowna wychnosć bě jeho zaškuzby pschepóznała a w lěće 1889 jeho za kanonika pomjenowała, kral špocžej jomu w lěće 1899 rycerški křidž I. rjadownje Albrechtowoho rjada. Wšoh pař, tař nadžijamy so wěseće, zaplačeji jeho dołholětnu njeřebicžnu štkowanjo z njezafhodnym njebeřkim mytom. R. i. p.

3 Łuzicy a Sakskeje.

Ze **Schérachowa**. Kniez biskop, kotryž tudy w cziřchinje tachantiskoho hrodžifa pschepywa, dóřta pjatk 7. septembra wysoki wopyt. Prync Max, kotryž je nětko w Gosterwicach na ferijach, pschidže sem, zo by swojoho khoroho biskopa ze swojej pschitomosću zwjeselił. Ale tež cyła wosada bu pschěz njoho wulcy zwjeselena. Na swjedženju Maroda Marije měješe prync raufše z přědowanjom, dopořdnja měješe zasy krasne přědowanjo w pschepjeljenej cyrkwi a ašistrowaše na to jařo diakon pschi swjatocžnej Božej mschi. Po kemřchach wróceji so zas do Gosterwic.

3 **Krupki**. Serbski processjon, kotryž běše bohuzel kšětro šlaby (hijčeže nic 100 wosobow), bu z wosebitej cšesću wuznamjenjem. Wjeleđostojny kniez P. Tuschak pschidže jón powitacz a wjedžeše jón swjatocžnje na hnadowne měřtuo. Runje tař jón tež pschi wotkřadže pschewodžeše a so škóncžnje z wutrobnyimi šlowami z dalosimi pučowarjami rozžohnowa.

3 chłoho swěta.

Sakska. Ze štrowosću krala Alberta Bohu džakowano tež dale derje stoji. Najlěpshe znanjo za to jo, zo móže hižo dlějši čas zasy na lubowanu hoiřtwu křodžić.

Řemřka. Nimo hłownych zhromadžiznow na škřadžowanicy katholicow němskoho kraja w Bonnje běchu hižo přeni džen wschelake mjeiške zhromadžizny za wosebite zaměry. Tak zeidžechu so hynđom po přenjeji zawřjenej zhromadžiznje zastupjerjo burřkich towarřtwow k wuradžowanju, hač a kař mohle towarřtwa zhromadnje štkowacz, zo bychu so eka na žita powyřkile. Popořduju měješe towarřtwa swjatoho Kasacla wosebite posedženja. Wone chce so wosebje za křudnych wnpučowarjow w pschistawnych měřtach štaracz, zo njebychu jebakam do rukow padnyli, a je w běhu poslednich lětdžefatow hižo wjele dobroho wuřtkowało. Dale chce wone za křóžnikarjow na móřřich křóžach w jenotliwych pschistawach domy twarič, zo njebychu w njerodnych hofěžencach lořkomyřnje swoje pjenjezy pschecžinjeli. Samsne towarřtwa špomina tež na to, kař mohlo so za duřchepařtštwu cuzorečnych katholicow, wosebje italskich, dale lěpje štaracz. Z dobow wuradžowaše tař mjenowany Wundthorřtowy zwjazk młodych luđži, kař mohla wěra a pócežiwosć mjez młodžinu so prawje hajić. — Wutoru bě po swjatocžnym requiem za wotemřětych šobuřtawow škřadžowanřow nimo posedženjow wjacorych wubjerkow hłowna zhromadžizna ludowoho towarřtwa (Volksverein) za katholicu Řemřku, kotrež ma w tu křwlu po cykej Řemřkej 186,878 šobuřtawow. Po 11 hodž. wotewri přesident hrabja Prashma II. zawřjenu hłownu zhromadžiznu,

w kotrejž bu mnoho resolucijow wuradzenych a pschivzatych, n. psch. zo bychu so katholiske towařstwa za pschekupcow dale rozšcherjake, zo bychu so exercicije za wschelake powołanja bohacze wotmewale, zo njebychu katolikojo njeweriwe nowiny a knihi cžitali, katoliske pak cžim pisniško rozšcherjeli, zo bychu katolikojo khdnych študowacych podpěrali atd. Mnoho namjetow bu pschivzatych, kotrež k staroiczi za dželawy lud namořweja. — Wječor wokolo 6 hodzin wotewri hrabja Praischma II. zjawnu hłownu zhromadžiznu a pschecžita najprjedy džakny telegram, kotryž bē fejzor na postrowjenjo pošla, na cžož zhromadžizna fejzorej křifrocžnu hrimotacu šlawu wnujese. Přeni rěčnik, professor Mausbach, mējese kraju rěč, kať wažna je za nasche cžasy prawa poslušnosć a swobodnosć, a kať katoliska cyrkej wobej prawje wuczi a ualoža. Wulki pschibłos namaka tež drubi rěčnik, ratať Blum z Krefelda, kotryž wo ratařkim praschenju rycžesche. Wón wuložowasche, kať je so ratařstwo w bēhu poslednich cžasow wuwilo, kať pak dyrbi bur pschecy dale krocžić, na ratařskich škulach a w žiwjenju wufnyć, zo by roli pschecy wjacj wotdobywał. Sdnyž bur kať sam wisć mocy napina, potom mōže sebi tež ze wschēm prawom žadacž, zo by stat pschi nēstřichij wobstojnosćach ratařtwu pomhal, zo njeby zahnyło. Radžicžel dr. Würmeling rycžesche na to wo Wiucentiowym towařstwje, kotrež so wosebje za mnohich khdnych we wulkich městach štara. Po dlēžšej rycži sekretara Giesberta wo zaměřenjach a zjednocēnřtwach mjez dželacžerjemi křonczi so zhromadžizna, kaž bē so započala, z křesćanskim postrowom. — Srijedu 5. sept. rano w 8 hodž. bē swjatocžny procession na „křiznu horu“, hžezž franciskan P. Dominicus z Paderborna wo swjatym křizju předowasche. W 11 hodž. so wrócziwšchi, mējachu bōrzy III. zawřjenu hłownu zhromadžiznu, w kotrejž buchu z nowa mnohe wažne resolucije pschivzate, kať: zo by so křesćjanske žiwjenje wschudžom prawje špěchowało, wosebje pschez cžesćjowanjan najswjeczijšjeje wutroby Žezusoweje, zo by so pschecžnwo zjawnej njeopćejnosćzi wojowało, zo bychu cyrkwiwiske rjadny dospołnu swobodnosć k škutkowanju w Němškej dōstale, zo by katolikam wschudžom so dowolilo, Bože słužby wotmewacž, hžezž je k tomu potřebnosć (pschi tym bu na zrudue wobstojnosćze za katolikow w Sakskej špominaue) atd. Na III. zjawnej hłownej zhromadžiznje popołdnju rycžesche najprjedy zapōstlauc wuczeř Sittard z Macheda wo „cyrkwi a šchuli“, žadajo, zo by cyrkej jako wot Boha postajena wuczerka na zemi tež w škulach jej pschisłuchace prawa mēla. Po pschecžitanju telegrama, w kotrymž swjaty wōtc zhromadžiznje hřebće junu swoje žohnowanjo pošla, rozwožowasche rěčnik Žehreubach z Freiburgo, kať nuzue je, zo by so pschecy wjacj katolikow wschšchjim študijam pschivobrocžilo, a po nim mējese dominikan P. Bonaventura z Berlina nanajkřasnijšchu rěč wo swj. Bonifacijowym towařstwje. Wón pokaz, kelto wēriwych katoliska cyrkej kōždolēnje zhubijue, dokelž za duchowne potřebnosćze so dofcž štaracž nje mōže. Kōždy dyrbjal tohodla po swojich šredkach pschinoschowacž, zo by Bonifacijowe towařtvo pschecy wjacj katoliskich cyrkwiow a škulow twaricž mohlo. Z tym njepokazuje so njeopćejnosć pschecžnwo druhej wērje, zadžewa so jenož tomu, zo bychu ludžo njewēriwym socialdemokratam pschipadowali. — Šchwōrtk 6. septembra, na poslednim dnju hłowneje šhadžowanři bēšhtaj zash jena zawřjena a jena zjawna zhromadžizna z mnohimi wuradžowanjami a pschednoschkami. W zjawnej zhromadžiznje poda najprjedy farať Wurm „dohlād do zańdženoho a wuhlad do pschichod-

noho létstotka", w kotrymž wosebje wujafni, kak spodziwuje je so Boži schit za katolsku cyrkej w zańdženym létstotku wopokazał. Pšched 100 lětami bě wona tak ponižena a zacpita, zo jeje blizke zahinjenje woczałowachu a dženja stoji tu mócnjšcha a nahladnišcha hač hdy předy, njedžiwajo, zo su njeprchecze-lojo ju wurubili. Dale ryczejše zapóslanc a wyschychi sudnišci radžičel Roeren „kak ma so młodoščj schitacž pšched hujenymi a njepóccžiwymi wupłodami wumjelstwa a pišnowstwa". Žako posledni rycznik wustupi, ze wschěch stron nanajwutrobnišcho powitany, zapóslanc dr. Lieber, kotryž je swoju czežku šchoročj pšchětrał, runjež k swojim přjedawšchim mocam so njeje cyle zahy wróczit. Z krasnymi słowami da wón w stónčžacej rycži pšchěhlad na minjenu žhromadžiznu, spominasche na to, šcho stej katolska cyrkej a centrum w poslednich lětach w Němškej wustutkowalej a kaischich dalschich nadawkow mamy za pšchěhod. Ze słowami, wěrnje katolskimi: „**Ahrystus wczjora a dženja a do wschjeje wczjonočje**“ stónčzi wón swoju zahorjenu a zahorjacu rycž, kotruž njejměrnj pšchihłós mytowasche. Šdyž bě šwjecžacy biskop Fischer z Kölna žhromadžiznu požohuował, wobzamknj ju přesident hrabja Braschma a z tym cytu šhadžowanu, kiž bě wschěch přjedawšchich woprawdže hódna. Žhromadna hofčžina a krasna jězba po rjeuje wupychenych paruňkach na Rheimje stónčzi pšchi powšchitkownej radoščzi rjane dnj.

— Kejžor pšchěhwa w tu šhwilu pšchi wojerškich manevrach w połnócněj Němškej. Mimo druhich wukrajnych wopytow pšchěhwa tam tež rakuski arcjwójwoda Ferdinand. Wón pšchijědže njedželu dopođnja do Barlina a da rjany dopokaz katolskoho zmyšljenja z tym, zo so runj pučž do cyrkwje k Božim službam poda, předy hačž do hošpody jědžesche.

— Žendželška kralowna Viktoria čee započatk pšchihodnoho měšaca do Němškej pšchijěčž, zo by swoju šchorowatu džowfu, wudowu kejžora Šjedricha, wopytała.

— Němške knježerstwa, wosebje pruske, su posledni čas wjele wuradžowali, kak mohło so nuzy wo wuhlo wotpomhacž a wyšoka placžžina ponižicž. Wulkocho wuspěcha po zdacžni wuradžowanja njejsu měle. Šchož by wěšče pomhala a šchož mohło knježerstwo tež čžiwicž, by bylo, zo by so wuwožowanjo němšcho wuhla do wukraja zafazało abo z najmjeńšcha počžezžilo — ale to by bohaty dobytk wobsedžerjow podkoptow pomjeńšchilo a čži maja wulkeje mocy.

— Njedželu 9. sept. běšche w Magdeburgu hlowna žhromadžizna antise-mitow, němško-socialnych, abo kažž so hewal hiščeže mjennja, ke kotrymž tež „našch Gräfa“ šluscha. Čhecycho so tam „zjednacž“, nahlady pak běchu tak wšchelake, zo su so hiščeže dale rozšchěžepili, tak zo tuta pšchecy šlaba strona dale bóle rozpadnje a posledni kusť nahladnoščje žhubijuje.

Rakuski sejm bu wot kejžora rozpuschěženy a nowowólby budža w decembru. Zo budže potom knježerstwu pšchecželnjšchi, njeje k woczałowanju, škerje je móžno, zo so radikalna němška a čžeska strona šyluškej wróczitej, hačž stej bylej.

Rom. Šwjaty wótc je njedawno 500 studentow nadobo pšchijal, kotřžž běchu jako jubilejšcy pučžowarjo z Stalskeje a z druhich krajow — wulki džěl tež z Němškej — do Rroma pšchihšli, — 1. septembra wotewri so tu 17. hlowna žhromadžizna italskich katolikow. Wot biskopow a duchownych běšche jara derje wopytana; šchłoda je, zo so lud w Stalskej runje kaž w Šchpaniškej pšchecy hiščeže malo na tutych žhromadžiznach wobdžěla.

Stalska. Wuj italskoho kraka, wójwoda z Abruzow, je so ze swojoho pucźowanja, kotrež bě 11. junija 1899 k pschepytowanju połnócných krajow nastupił, zbožownje wróćił. Toho expedicija je ze wschěch dotalnych najdale k połnochy pschisła, mjenujcy 86 gradow 33 min., mjez tym, zo bě Nansen jenož 86 gradow a 14 min.

Turkowska. Sultan je k swojomu 25lětnomu knježetškomu jubilejej wot nimale wschitkich europskich wjerchow pscheczelne zbožopšecze a dary dóstał. Tež swjaty wóte je jomu zbožo pschał. Peršijski schah chce joho ducy z Marienbada, hdžež w tu khywilu pschebjwa, na dompuczu wopytač.

Chinska. Chinesojo chceža wo měr jednac, a tež mócnarštwu ju wězo k tomu zwólniwe. Li-Hung-Tschang a prync Tsching dyrbitaj nimo druhich jednanja za Chinu wjesč. Prync Tsching je tón, kotryž je w Pekingu cuzych napšeczeo prynccej Tuanej zakitał, schtož bě jomu móžno. Zo jednanja lohke njebudža, je wěste. Mócnarštwu budža dyrbjecž Chinje wulku potutu nakladowac, chceža-li so za pschichod nětak zawěsčicž. Čzim čzešče budže dyrbjecž khostanjo byč, dokelž so z kóždym dnjom jasnišcho pokazuje, zo je kejžorka wo wschěch nještukach wědžala a je poručžala. Haj, hiščeže nětke sebi čhinscy poddanjo z wjetšcha mysla, zo je kejžorka njepscheczelow pschewinyła a zo dyrba tohodla dale pschecžiwu „cuzym čertam“ zatkadžecž. Tohodla traja pschecžehanja cuzych a kšecžanow hiščeže džensa. Z tak wopravdže djaboliškej surowosčy so to stawa, to so ani wuprajicž a pschemyslicž njechodži. Tak pišaja francóžske nowiny z połnóčneje provincy Mandšchurei, hdžež su nětko Rusojo dohčezerscy doczahnyli, tak buchů tam biskop Guillon, dwaj miššionaraj a 300 kšecžanow špaleni. Najprjedy běchu jo kšecženjo wobarali, hdyž pať póznachu, zo je to podarmo, pschihotowajše so biskop, w biskopskej drašče psched woltarjom stojo, ze swojej wošadu na šmjercž. Čhinesojo zapalichu cyrkej, w kotrejž jo cyła wošada špali. Čžělo blizko pohrebanoho měšchnika zběžkarjo wurychu, wotrubachu jomu hłowu a zmjetachu wzrubane stawy do wohnja. Nawjednik zběžkarjom bě jedynu z najwyschichich mandarinow abo zastojnikow. Druzcy kšecženjo buchů na wschelake wašchnjo wonječezčeni a čzwilowani, wosebje surowje žónške a miłosčiwje šotry. Někotrych miššionarow ju Rusojo wumóžili.

Afrika. Burojo jo hiščeže njejsu podali, haj zdadža so hiščeže prawje živi byč. Su zasy někotre města wobladžili, kotrež ju žendželčzenjo dyrbjeli wopuščicž. Zola pať Krüger domowinu wopuščž, khorowatosčje dla, zo by w Europje so wustrowil a z mócnarštwami jednał.

Amerika. Wokoło města Galveston w krajince Texas je tak surowe njewjedro zatkadžalo, zo je cyłe město a wjele wšow dochla zapuščene, a snadž wjacj hacž 2000 ludži wo žiwjenjo pschisł.

Wschelcžizny.

* **Katholiska wěra w New-Yorku.** Dr. Corrigan, archbiskop w New-Yorku, je psched někotrym časom pastyrški list wudał, w kotrymž jara špokojuu rozprawu wo tom podawa, kajše postupy je joho katholška diócesa za dželacž poslednich lět činila. Komiso-katholškich wobydlerjow ma štat New-York nětko 1,200,000. W tom časju je 27 nowych wošadow nastalo, 250 katholškich cyrkujow, šchpitalow, šchulow, konwentow a druhich cyrkwinškich

wustawow bu załoženych a natwarjenych. Liczba w minjentym léče wudželenych swjatyh woprawjenjow běšče 3,190,430. To wscho swědeženjo wo dobrym zróbsče katholickeje cyrkwyje w New-Yorku a Zjednocženych Statach w Americy dawa.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 633. 634. z Wěteńcy: Michał Pjeh, Koplanski, 635. 636. Jan Wjenka a Jurij Hantuš, gymnasiastaj w Prazy, 637. Jakub Šere z Khrósćie.

Sobustawy na léto 1899: k. 818. Jakub Šere z Khrósćie.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowało: Lubjeny dar z Budyšina 3 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7045 hr. 46 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo 1 hr. 15 pj. Rozkolnicy 2 hr. Jurkej a Miktaškej Brězanec w Ralbicach kmótr a njekmótr nawdachu 12 hr. 10 pj., a wulrachu 1 hr. 10 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Najlěpša serbska modlitna kniha je:

Nowa Jezusowa Winica

z pschivjazanymi křesćichemi „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpši zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschiny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžšce zwjazki (n. psch. somocžane) wobstaraja. — Se na pschedań w Budyščinje na farje, druhdže pschez ff. agentow.

Ralbičanska Katholska Bjesada

jutře njedzelu w Sernjanach swoju létušu kermišu wuhotuje. Program: w 4 hodž. kulenjo z kehelemi, potom loterija, woboje kaž loni. Kóždy njech dobyčo w hódnoće snadž 50 pj. sobu přinjese; potom zawjeselenje za młodych a — starych. Bjesadnikow a přečelow Bjesady wutrobnje přepróšuje

predsydstwo.

ProceSSION do Filippšdorfa

njepóndže, kaž w „Krajanu“ stoji, ale póndže 29. septembra (na swj. Michała) rano we 8 hodžinach z Budyšina.

J. Ščerc, wjednik.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy.

Bywši naležnje wo to požadani, smy našu skhadžowanku wo tydzeń wotložili. Srjedu 26. septembra změja so w Budyšinje posedženja wotrjadow Maćicy Serbskeje, Koła serbskich spisowacelow a swjedzeń Budyšskeje Bjesady z jubilejom Jakuba Čišinskoho. Tute wědomostne a swjedžeńske zhromadźizny pak so wotložić njehodža, a dokelž so wěsće tež z našich sobustawow mnozy při nich wobdžela, budže jim witane, zo swoje posedženjo wotložichmy. Wone budže 3. oktobra w Ralbicach.

Predsydstwo.

Čižičej Smolerjec knižičičejčejnje w Maćičičnym domje w Budyščinje.

Katolicki Mesak

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 38.

23. septembra 1900.

Lětnik 38.

Prync Albert †.

Štubokozrudžaca powěsč rozschěrjesche so pónđzela z blysko-
weje spěšnosću po cylum sakskim kralestwje, haj po cylum swěće,
a wubudži wschudžom, wosebje pak we wutrobach wěrných Sakrow
nutrne sobužarowanjo, powěsč, zo bu prync Albert njedžela
16. septembra wječzor $\frac{3}{4}$ 10 pola wšy Bolkau njedaloko měšta
Rossen tak njezbožownje z woza czijnjeny, zo za poldra hodžiny
wumrě, dokelž bě sebi pschi padže nop puknył. Prync Surij,
joho nan, a cyła kralowška swójbja žaruje nanajbolosčiwšeho na
tutej nahlej smjerczi mlodoho prynca, kotryž bu po Božej nje-
wuslědžomnej woli wysokej swójbje wzaty, w kotrejež sriedžiznje
bě hiščeje psched někotrymi hodžinami so wjeselil. Cyły kraj,
kotryž ma wěrný podžěl na wschitkich wjesolých a zrudnych podeń-
dženjach w kralowškej swójbje, žaruje nanajnutnišeho nad suro-
wym njezbožu, a pscheje, zo njeby strowota krala a kralowny
pschez tutón tak bolosčiwje rozhorjacy podawł čerpjela. Wóh
daj wulchyzrudženym wutrobam kralowškeje swójbje bórzy zas měř
a pokoj.

Prync Albert bě jako wyšchl 1. regimenta ulanow do manevra čahnyl a bydletše w Binnewicach. Njebželu pschebnywašče w Hosternicach, hdžež prync Surij w lěče bydli, a popoldnju bě w Pilnicach w kralowškej swójbje k wobjedu. Wjeczor wotjědže zas do swojoho kwartěra, a to po drózy pschez wjes Wolfau. Zady njoho pschjědže wóz prynca Braganca z wulkej spěšnosću a pschež pryncowu wóz, konjej so z tym pšlóschišchtaj, čžerjeshchtaj dale po nabljej drózy dele, pohoncž njemóžesche jeju zdžeržecž, padny ze jydla, kaž tež služownik, a hdyž něšto wóz do Wolfau pschijna, štorcži, hdžež so dróha wije, do šchtoma a wbohi prync padny tak njezbožownje, zo so jomu nopyknny. Wóz čžerjesche dale, pohoncž a služownik pak pschjhwatašchtaj, kaž tež nětotši wyschcy, a donjesechu prynca, kotryž wo sebi ničzo njewědžesche, do burksoho kubla, hdžež 20 minutow po jědnacžich wumrě. Talc zrudobna smjercž dyrbjesche so hnydom kralej a pryncej Surcej wozjewicž a je Šeju, jako chy kralowšku swójbu nanajbolosčijnwšcho hnuła. Prync Surij, kaž tež pryncelna Mathilda podašchtaj so bórzy na měštno njezboža, a pozdžijšcho dohwata tam tež prync Friedrich August. W jich pschitomnosčji bu pónžzelu popoldnju čžělo do kascheža pokožene a do Drježdžan pschewjzene, hdžež budže w hrodže prynca Surja wustajene. Ze wschěch wječchowškich swójbom pschjhadžej pschjipijma wěrnoho sobužarowanja, wschitej wěrní poddani wobžaruja zažnu smjercž lubowanoho prynca, wosebje tež tachantštwu w Budyschjnje a Marijna Šwězda, dokelž bě haŕle lěša 24.—26. hapryla tudy z hošcjom, na hoštwje we Łazju a Šžeri, hdžež so jomu poradži, wjacj džiwich honacžow zatšělicž. Wschitej spóznachu we nim pschecželnoho a dobročžiwoho knjeza.

Pohrjeb prynca Alberta bě šjednu. Wjeczor w šchěčž hodžinach dofonja prync Mraz jeno w pschitomuosčji cykeje kralowškej swójbje pohrjebne modlitwy, na čžoju bu kaschež zamknjeny. Na to pschihotowašče so wschitko k pschewjzenju čžěla do katholskeje cyrkwyje, w kotrejž so kralowška swójba k wěcznomu wotpocžinkej šhowa. Na hašach, wo kotrychž mješesche zrudny swjatocžny čžah hieč, stojachu móčne šhy žarowacoho ludu. We wošmich bu kaschež na pschjny wóz stajeny, do kotrohož bě 6 koni zapšchjnjnjnych, a psched nim čžehnjeshche wotdželenjo wojakow, a dwóřškich zastojnikow, a tjo wyschcy z rjadami njeboho prynca, pódla woza krocžachu wyschcy a podwyschcy z pšomjenicami, za čžělowym wozom jědžechu we wozach pryncjoj Surij, Friedrich August, Šan Surij a Mraz, a na to krocžesche wulka čžrjoda woješšich wyschcow. Wschitke zwony Drježdžanskich cyrkwjow pschewodžachu ze swojimi mócnymi žytkami prynca na poslednim pucžu pschež Drježdžany. W katholskej cyrkwi, kotraž bě k žarowanju pschjnjne wudebjena, stojeshche psched wulkim wołtarjom katafalk, wołoko kotrohož běchu štožy za kralowšku swójbu zestajene. Ššchi durjach čžafasche na pschjhad čžěla kral Albert a zastupjerjo wječchowškich swójbom, kotřž běchu na pohrjeb pschijěli, mjěz nimi tež rakuski arcywójwoda Otto, a tež duchownštwu katholskeje kralowškej cyrkwyje, we ławkach běchu pohrjebni hošcžo, wysocy zastojnicy a wschelake deputacije, cyrkej bě pschepjelnjena. Podwyschcy wzaču kaschež z woza a njesechu jón na katafalk, šhor a duchowni špěwachu psalm Miserere, kral a pryncjo pschewodžachu čžělo k wulkomu wołtarjej, kralowna a pryncesny běchu w oratorijach. Šdyž bě čžělo na katafalk stajene, štupi prync Mraz na mału k tomu pschihotowanu klětku a zapocža ryčž ze šlowami pobožnoho Zoba 14, 1. 2: „Čžłowjek ze žónškej narodženy je krotki čžas žjwy a polny njeměra. Zehadža jako kwětk a wotpadnje, čžěfa jako ščžen, a njewoštanje.“ Špominasche z ryčžnywini wurcaami na špřosčž a njewoštajnosčž čžłowjeshcho

živjenja, a pokazowasche pschi tym na živjenjej njeboho bratra. Dny cžłowje-
stoho živjenja su wobliczene, a pschekrótkke w pschirunanju z wěcznowježu.
Čžohodla někotry w młodnyh lětach wumrěje, njemōžemy zapšchijecž, ale jchtož
Bōh čžini, to stawa so wschitko po joho njewuslědžomnej mudroscži. Kōždn
cžłowjek, njech je dołhi abo krōtki čas živy, ma swoj nadawf dokonjecž. Tak
buchi tež njebohomu prynccej wschelate nadawki podate, a pilnje a swěrnje
je wōn tesame dokonjal. Soho živjenjej njebē bjez cžerpjenja, hižo jako džěcžo
mějesehe wjele cžerpjecž. Cžłowjek zesthadža jako kwětka, a tak zafecžē tež
njebohi prync cžělnje a duchownje, a joho duscha zwošta cžista a rjana kaž
kwětka. Tak je Bōh joho zawołał. Cžłowjek roscže na cžěle a duschi a psche-
mēnja so cžasto, a to je wobraz joho zańdžitoscže. Tež njebohi mējesehe
wschelate pichemēnjenja w živjenjej, a joho nahly kōnc napomina mōcnje na
cžłowjeku njewobstajnoscz a kiproscz, a tule wěrnoscž njesmē cžłowjek zabycž,
ale swoje wōczko k njebju, k Bohu wobrocžicž a w tutej tak swjatocžnej
hodžinje pobožny „Wōtčže nasch“ za wotemčtoho wuspěwacž. Mōcnje
klinczejche pobožna modlitwa, kotruž wschitcy jobu spěwachu, pschěz wultotne
cyrkwine rumy. Z tym skōncži prync Max pohrjebnu rycž, kotruž mējesehe
k wopomnjecžu njeboho bratra, prynca Alberta. Mjeje drje jo hiščže italo,
zo by kralowiski prync bratcej pohrjebnu rycž mēł. Z dalščini pschepřijanyini
modlitwami a spěwami, kotrež tež prync Max dokonja, bu pohrjebna swjatocž-
noscž skōncžena a cžělo bu do wjelba puščžene, hōžēž bē za nje mēitno pschi-
hotowane. Kralowiska swōjba poda so do hrodu, pichewodžerjo wopuschžicžchu
cyrkej. W cžichej podzemi wotpocžuje cžělo nadobnoho prynca. Bōh dai
jomu wěczny wotpocžinik a wěczne swětlo njech jomu swēcži!

Prync Albert narodži so 25. februara 1875 jako najmlōdschi syn prynca
Surja a joho mandželsteje Marije Hanj, Portugalsteje pryncesny. Jako
džěcžo bē slabuschki a chorowaty, pozdžischo pak nanajrjenscho roscžesche a bu
cyle strowy. Jako so w kralowiskej swōjbe stawa, zajtupi 12 lēt stary do
jakkoho wōjstka, tola služicž zapocža hatle w lēcze 1894. Hacz do tohole
čžasa dokonjesche z dobrym wuspěchom gymnasiałne študije pod wjedženjom
wustojnych wučerjow. K wudojpołnosczēnju wědomostnoho zdžěłanja wopyta
wysche Lipsčžanskeje university tež Freiburg w Breisgawje a pozdžischo w lēcze
1898 pucžowasche po połnōcnnyh a europskich krajach. Pschi tym pak doko-
njesche swoju wojejsku službu najprjedy w regimencze honjerjow, a 1898 za-
jtupi do regimenta ulanow a jako rytmišchtr bē nětko w manevru, hōžēž
w dokonjenju swojeje wojejskeje winowatoscže tak zrudobnje wo živjenjej
pschindže. Bōh njech pofoja boloscžiwje hnutoho nana a wschitkich joho
pschibuznyh, jomu samomu pak plačži njeporokne pobožne živjenjej z njebje-
stīm mytom.

Spodžitwna dowěra na Boha holcy w Sibirskej.

(Wot † P. Tadeja Matušča.)

(Skōncženjo z cžijla 36.)

Prazkostka so cyle zbožowna cžujesehe w domje swojeje dobrocžerki a na-
wukny cžitacž a pisacž. Wosebje zwjeseli Prazkostku, zo mōžesehe w modlejskich
knihach so rozwučicž a swoju duschu k Bohu pozbēhnycž.

Tak so zyma miny. Gusto holcžta na swojeju lubeju starscheju w Sibirskej
špominasche. Sdnyž bē nalēcžo pschischlo, zaplačži knjeni Milina za Prazkostku

městno na kóžci hačž do města Nižneje. Sprawny pschekupc, kiž jobu jědžesche starasche so za holeczku. Pschez Uralste hory wjezesche so Prazkoska we wozhczku, potom pak móžesche zaji po rěcy na czołnje jěčž. Tola jeje zakitar na puczju schorje. Tuž dyrhjesche na czołnje dale puczowacz. Wichi tom sta so njezbožo, zo w sylnym wichorje a ujewjedrje so czołm na stromu shtili. Prazkoska a dwań druhej puczowarjej padnychu do rěki. Dofelž pak tam hłuboko njebė, wulėze holeczka z wody, tola dósta z toho dołho trajacu khorosčž.

Tak pschińdže Prazkoska do města Nižneje. Njedaloko pschistawa namala so pschi brjozy knježnjacy kłóschtr z cyrkwoju. Wopuschezena holeczka zloži swoje kroczele hnydom do cyrkwoje, zo by so modlila. Z cyrkwoje wustupiwšahi widžesche holeczka nětt to wulle městno Nižna a tu rjanu krajnu. Wojolcž ju nadpadny. Do cyrkwoje so wrócziwšahi wuhlada kłóschtyrsku knježnu, kotraž chęjsche cyrkej zamknęčž. Prazkoska proschesche za pschenocowanjo w kłóschtrje. Wrótnica dowjedže ju k pschedstojelcy kłóschtra. Holeczka wupowěda knježnam swoje cyle žiwjenjo a czołhodla do Pětrohroda puczuję. Z wjesoloscžu dopjelnichu jeje próstwu wo pschenocowanjo w kłóschtrje. Dofelž pak pschedstojelka khorojtočž holeczki widžesche, kotraž bė sečěhwł wobčęžnoho puczowanja, dha dowoli Prazkoscy, zo móžesche dlęje w kłóschtrje bydlicž, doniž njeby so wulėkowała.

Tak zwošta Prazkoska wjele njedžel w kłóschtrje, nawukny kłóschtrste žiwjenjo sebi wažicž a proschesche za pschizaczjo do knježnom, hdyž budže po dokonjenju swojoho puczowanja a po wobhnađenju swojeju staršheju swobodna. To pschedstojelka rady slubi.

Wjez tym pak bė Prazkoska na stromosęzi so posylnila, tak zo móžesche so najprjedy do Moskwy na puczowanjo podaczž. Pschedstojelka jej sanje wobstara a poda jej poruczacy list na jenu wosobnu knježnu w Moskwe.

Tak Prazkoska do Moskwy pschińdže a bu wot teje knježny dobroczęwje wobstarana. Tole dobroczęrka starasche so za dalsche puczowanjo holeczki a poda jej poruczace pišmo na wječchowku w Pětrohrodže. Nětt jědžesche Prazkoska z jenym pschekupcom a dojedže po dwaceři dnach do hłownoho města Ništeje. Tam w Pětrohrodže zuaty tamnoho pschekupca, z kotrymž bė wot Moskwy pschijęła, radžesche, zo by holeczka z próstwym pišmom so najprjedy wobročila na judništwu. Tola tajke pišmo jej niečo njepomhahasche, žadny z wysolich zastojnikow njechasche je pschizacz a podpęracž.

Sčoncžuje Prazkoska pschez prócowanjo nahladnoho muža dósta dowolnosčž, zo móžesche kejžorey so pschedstajicž a swoju próstwu hortnje pschednjelčž. Dofelž holeczka wobtruczesche, zo je jeje nan njewinowaty do Sibirskeje póštany był, dyrhjadu prjedy akty joho procesa so z nowa pschchladacz, sčtožž pak wjele časa žadasche. Wjez tym bu Prazkoska ze wšchelakimi wosobnymi knježimi znata a jata wobdarjena. Prazkoska zwošta pschecy poněžna a njewinowata. Hdyž bęjsche sčoncžuje wufaz za wuwobodženjo jeje nana wudžęłany a wot kejžora podpisany, wuprošy sebi holeczka hiščeže wobhnađenjo dweju druheju dobroczęrjow jeju staršheju.

Nětt pak bė čas pschischol, zo chęjsche Prazkoska swoje slubjenjo, do knježnjacoho kłóschtra w Nižnej zastupicž, wumjesčž. Wona pišasche swojomu nanej, zo by wón z macžerju do Nižneje dojel, dofelž tam ju nadeńdžetaj. Prjedy pak hačž staršheju do Nižneje pschińdžesčtaj, bė so Prazkoska jako knježna zadrasęžicž dała. Njewuprajita bė radočęž zahnwidženja po tak dołhim dželenju. Macž drje wobžarowasche, zo je jeje džowka swętej božemje prajila.

změrowa pak so stónějnje, hdyž Prazkoska wo Božim powołanju a wo zashwidženju w njebjesach rycžeske.

Swěrnje dopjelni Prazkoska wschě winowatosće swojoho powołanja jako klóštyrsta knježna. Ponížna a poslušna swojim pscheditajenym, pobožna a pilna we swojich dčělach a cyle njebjesch zmyšlena, dawawše druhim najrjěšiši pschiklad dobroho žiwjenja.

Tola wutrate cžeže a tradanja na pučowanju pschěz Sibirsku běchu smjertne smjjeschko. mlodej knježnje zaschězěpikě; wona čerpjeske na pluca. Z mulkej ščerpwoježu znjesě Prazkoska swoju chorowitość a pschihotowawše so na blizku smjercž. Měrnje a cžišche wudychny swoju duschu, zo by w druhim žiwjenju dōstala myto swojeje sylueje dowěry na Boha a swojeje woporneje lubosče k staršchimaj.

3 Ružich a Sakskeje.

Ze Žitawy. Pohrjeb knjeza kanonika Krahla bě jara swjatocžny. Wulka katholicka wosada wobdžěl so bohacže na nim. Čžělo bě na farje wustajene mjez rjantymi wěncami, kotrež běchu džakowne wutroby jako dopokaz lubosče woprowale. $\frac{1}{2}$ 10 pschidžde duchownstwo a po dokonjanych modlitwach a cyrkwinšich wobryjadach bu čžělo do cyrkwy donjesene a wokolo njoho štojicy spěwachu duchowni officium po mornych, a na to mějeske kantor Luščžanski z Budyščina swjatocžne requiem a po nim pohrjebnu rycž. Po Libera zryadowa so swjatocžny pohrjebny čžah, za kšchžom džěchu něcotre rjadownje šchule, potom džěči, kotrež wěncy njesechu, spěwawše towarštwu „Cäcilia“, kotrež wschitke spěwy nanajwustojnišcho wuwjedže, za nim 35 duchownych w cyrkwinšich drařtach, a za kaschčom pschewodžerjo, mjez kotrymž běchu tež kralowste a měščzawste wyšchnosče zastupjene. Sara hōdnje a dostojnje bě wschitko zarjadowane a cily pohrjeb zbudži ledžbnosč Žitawšich, kotřž něschto podobne widželi njeběchu. Na pohrjebnišchěžu chce něcžišchi knjez sarať wosebity row za faršich duchownych pschihotowacž.

Z Reichenawa. Schtwórtk 20. sep embra bu tudy nowa šchula swjećena. Psched runje 50 lětami bu tudy tehdom ze 17 džěčimi mała šchula zarjadowana. Klóschtr Marijny Doł bě k tomu měštnosč dobročžiwje poskicil, a tež, hdyž džěči pschiběrachu, — nětko je jich 140 — dale trěbne runy w k tomu pschihōdnomu twarjenju podawal. Tachantstwo pak placjeske mzdu a druge wuložki. Wosada pak štajnje pschiběrawše, 1868 bu jej uowa rjana cyrkej natwarjena, a nětko tež stónějnje natwari sebi za 45,000 hrinuow rumnu šchulu za dweju wučerjow. Klóschtr Marijny Doł bě jim za tuni pjenjez měštnosč pschedal. Z powšchitkownym wobdžěleujom cyleje nahladneje wšy, tež kralowšich zastojnikom, bu schtwórtk kšžza k wučerim powmjećena. Pod asistencu k. sararja Wjesele a něcžišchoho administratora Reichenawškeje fary, k. Langi, mějeske kantor Luščžanski swjatocžnu Božu mschu a na to napominawše w dlějšch rycži staršich, zo bychu swoje džěči w bohabojošči wozahnyli. Po kemschach zestupachu so džěči a hosčejo psched kšžžu, hdžěž bě šchula dotal byla, a administrator Lange powita tu pschitomnych, a wučer Veruet poda štwawiznu dotalscheje šchule a rozžohnowa so z džěčimi wot ujeje. Pod spěwom cžehnjese nětko šchulista mlodosč a cyła wosada k nowej šchuli, kotraž bu najprijedy zwonta swjećena. Pschednyda šchulšchoho pschednydštwu, k. jabrikant Brendler, dōstawiši klucže wot twaršchoho mišchtra Krausy ze Žitawy wotewri

na to schulu, a dżeczni a motroszczeni zastupicchu pod spiewom do jeneje schulsteje klasy, hdyż buch dalsche modlitwy a wobrzady dokonjane. Wotkrejny schulski dohladowar dr. Müller ze Żitawy mjejseje na to swjatocznu rycz, w kotrej rozestajesche, tak maja so w schuli dżeczni k poslušchnosczi, k wěrnej lubosczi a a k trajacej pilnosczi tublacz. Bepoldnju bē schulski swjedżeni.

3 cyłoho swēta.

Nēmśka. Dołho doscż su nowiny, kotreż hewal derje wēdża, sčto so pola knjeżerstwa stawa, pisalc, zo pjenjezy za najsche chineśke wōjśto dosahaja. Kał so wopravdže z tym ma, widżimy z toho, zo Nēmśka sebi 80 millionow hriwnow požezi a to w Americy. Wona wudawa za tutōn pjenjez 4 procentowske papjery na 5 lēt, kotreż dyrbja so potajsim hacż do lōnca lēta 1904 zaplaczicż. Mjez tym, zo je Nēmśka dotal wschitke swoje požeżonki w statnych papjerach pschез nēmśke banki pschędawala, stawa so to tōn krocż w New-Yorku. Zako pschicżimy mjenuje knjeżerstwo, zo w Nēmśkej statne papjery hiżo jara nizko stojaja, a je dań wysoka; by-li so hiśchcze wjacy statnych papjerow pola naś wudawało, by wobeje hiśchcze pschibērało. Mjech pak też tomu wopravdže tak je, zo je za najsche financy wukrajna požeżonka wužitniścha — pschichod haffe mōže to wēstocż dacż — wulka cżescż tola za mōcny nēmśki kraj njeje, jebi pola tak hiżo doscż khorobych a nadutych Americżanow pjenjezy požeżowacz. Z požeżonki mōžemy z cyła też pōznacż, kelko ma Nēmśka w myśli, za chineśku wōjnu wudacz, z požeżonku ma w tu khwilu 112 millionow hriwnow pschihotowane. Hacż dotal je nēhdže 40 millionow wudafa.

— Statny sekretar zwontownych należnosczow Bülow je w mjenje nēmśtoho knjeżerstwa wschitkim mōcnařstwam kolopis pōsłal, w kotrymž namjetuje, zo mēlo so pschi jednanjach z Chinu cyle krucze žadacz, zo by China mōcnařstwam tamne wosoby ke khostanju pschepodacz, kotreż su na zbēżkach a na nještutkach pschecżiwu cizym pschēde wschim wina. Cuze zapōsłanřtwa w Bekingu mohle lohfo dopokazacz, kotre wosoby to ju a kōždy stat dyrbjal tohodla swojim zastupjerjam nawdacż, zo bychu to pschepytowali. Sčtož tu nēmśke knjeżerstwo žada, je zawēcze sprawne, każ to też rakuske a francōzjske nowiny hnydom pschihpōznawaja. Cyłn chineśki lud njemōže so khostacz, dōfelż dže je z wjetscha zawjedżeny, ale tamnym zlobnikam, kotřiž su surowe krejpscheliwanjo zawinyli, njedyrbjalo so khostanjo spuzecżicż, runjež bychu też na kejžorřkim trōnje sedżeli, abo jomu blizto stali. Trēbne bu k tomu wēzo bylo, zo bychu mōcnařtwa wschitke w pschезjenosczi nēmśki namjet pschiwzake a tohodla je jara ważne, sčto Ruska a Amerika k njomu prajitej. Każ so zda, mataj wonej w chineśkej należnosczu trochu sebicżne a dżiwne pucze.

— W samym cżaju, hdyž katholicitojo nēmśtoho kraja na swojej hłownej zhromadżiznje w Bonnje žadanjo wuprajicchu, zo by so njesprawny zafōn pschecżiwu jesuitam zbēhnył, sta so w mēstaczku Bensberg pola Mühthelma podawł, kotryž zasty jasnje pokazuje, kał wulki cčas je, zo so tute žadanjo řbōncznje dopjelni. Tam mējachy Qazaristwo missiōn a bēchu hiżo nēśčto dnjow pēdowali, mnoho ludži pschithadżesche k pēdowanjam a cżiśchczesche so k spowēdnym stolam. Tu nadobo zakaza wyschnoscż dalsche pēdowanja, dōfelż Qazaristwo sobu pod jesuitřkim zafōnjom stojaja. Kał sprawny mēr wschitkich ludži pschi tom napjelnjesche, mōžemy jebi myślicż. Mjez mnichami, kotřiž tam pēdowachu, bēchu z dżēla czi samřni, kotřiž su za nēmśke schule w na-

rańskich krajach wjele skutkowali a kotrychż je, każ na pschiklad pater Schmidta, fejzor sam wjacu króć nanajczestnišcho wuznamjenil. We wótcym kraju pak nejmedža samjni mužojo ani słowo Boże předowacž. Zakonje, kotrež to zakazuja, njejsu jenož njesprawne, ale tež njerozumne, a su to cžim bóle, hdyž pomyslmy, šhto je w němskim kraju tamnym dowolene, kotřiz ze zamysłom pschecziwo statej wustupuja. Tak maja runje w tutych dnjach socialdemokraczi w Maincu swoju lětnu hłownu zhromadžiznu, a mužscy a žónske zatkadžeja tam pschecziwo rjadej, kotryž je po Božej woli w cyrkwi a stače postajeny. Něchtó jim to njewobara; haj, město je jim samo wulku měščansku salu k jim zhromadžiznje wotstupilo.

— Gustav-Adolfske towařstwo, kotrež ma za lutherisku cyrkej wuznam, kaž Bonifacijowe towařstwo za katolsku, mějesche swoju lětnu hłownu zhromadžiznu w Königsbergu. Zo tajka zhromadžizna bjez uelubosče pschecziwo fatholikam so njeminje, je tak zuate, zo so njetrjeba na to spominacž. Ž rozprawy bě widžecž, zo je towařstwo lěta na dwaj millionaj hrivnow nahromadžilo a je mjež wschelate cyrkwe, ž dźela tež we wukraju, wosčbje w Katulskej, rozdžělilo.

China. Hišće njeje hrabja Waldersee z poslednjeje pošlyk němskich wojatow do Chinje dojel a hižo wo měre jednacž zapoczinaju. K tomu itaj so Li-Hung-Tschang a prync Tsching do Pekinga podaloj, zo byshtaj Chinje měr wujednaloj, byrnejž tež z wulkimi woporami. Dofelž dha China sama ruku k měrej podawa, doniž je tola hłowne město Peking hišće w cuzych rukach, njemyšla tež, kaž so zda, Rusowje a Francóžowje na to, swoje wójsko z Pekinga wotwołacž, prjedy hač budže měr wujednany. Byrnejž pak tež w Chinje za měrom žadali, došaha hišće naschym wojatam dźelo a dołho hišće njejsu wupšchynjeni. Tak mějesche wotdžel ameriskich pěšctow 14. sept. bitwicžku z dwěmaj tysacomaj Boxerow a hagle z pomocu bengalskich jězdnych zamóchu njepscheczelow rozehnacž. Na 200 Boxerow padže.

Afrika. Na tón maty throbly ludžit, kiž hižo nimale lěto z jendželškim Goliathom bėdži, je so nimale zabyło, dofelž wschón swět w tu thwilu pschewěškim wo Chinje rježi. Dołho wschaf tež hižo tracž njebudže a Transwal pschestanje a pschewobroczi so do jendželškeje provincy. Přesident Krüger je so pjećza hižo do wukraja sczahnył a so do susodneje portugalskeje krajiny podal. Pschebywa w tu thwilu w měsce Lourenço Marques. Zo je joho tu portugalska wyschnosč zajala, kaž něotre nowiny pisaju, njecha so nam wěricž; njedowoli drje jomu jenož z transwalštimi agentami so tu sšhadžowacž a jednacž, a w tom je we swojim prawje, dofelž dyrbi Portugalska neutralna wotstacž. Wopuščeni samo wot swojoho přesidynty, throbola so tola hišće drobne cžrjódki Burow pschecziwo dale bóle postupowacym Šendželčanam, ale wšcho to su jenož kaž poslednje storki mrějacocho lawa.

Amerika. Wo surowym njewjedrje, kotrež je město Galveston w Texasu, kaž hižo tydženja spomnichmy, nimale zapušcžilo, mamy nětko drobnishe powěšče. Njewjedro a hróžny wichor zatkadžešche wot soboty popołdnu w 4 hodž. hač do njedžele rano 1/22 hodžin. Hižo w šestej hodžinje walachu so mórške zmohi wot wichora hnate do města. Elektriske swětlo bě hašlo a w měsce bě tołsta cžma. Hodžinu pozdžišcho bėchu dróhi kaž wumječene, ludžo bėchu so sšhowali w twarjenjach a wopuščičihu je hagle, hdyž bóle z lohka twarjene kšěže hižo khablachu a padachu. Wórzny bėchu dróhi powodžene. Ludžo wułamachu wotna a durje, zo bychu nad nimi płowajcy

smjereži wučetki. Njebjo bě čzornje kaž wuhlo a z časami lijesche so deskec. Zwarjenja nad móřskim brjohom a nad pschistawom stojace zahypnychu so přenje W hofku rozujemdrjenych móřskich žołnow a padacych kšěžow bě kšychecž žaloseč, kšich a płacž mrějacych abo ze smjereču so bédžacych mužow, žonow a dječiči. Sdužž raišche zerja stawachu, njebě po přjedawšichu bobatym měšče nicžo zbyło, kšiba sepje rozpadankow a čželow. Někotři nahladnišči měščenjo zendžechu so, hač do kolen we wodže stojicy, a zarjadowachu strážu z 15 muži wobstojacu, kotraž so po nēcim na tši kompanije rozkšeheri. Za mějesche čzřjódam čzornych a bělych rubježnikow zadžewacž, kotřiz so kaž džiwje zwěrjata na čžela walichu, zo bychu je wurubile a jim poršty a wušchi zwotrězale, na kotrychž mějachu pjeršchčenje abo złote wobrucžki. Wojacy honjachu z brónjemi w rucy ludži hromadže a nucjachu jich, zo bychu pomhali čžela pothowacž. Čžela zworschtowachu na čžolmy a podnurjachu je do morja. Šinak so njehodžesche čžinicž, pschetož hišchže šřjedu ležachu cyle sepje tkajacych čželow pod rozpadankami a fazachu powětr. Najzrudnišeho pak bě, zo mějachu pschi swojim džele so hišchže z rubježnymi čzřjódami bédžecž, řiz bjeze wšcheje hańby kradnjechu a so wobarachy kšucowachu. Tak bijachu so tam wopravžite bitwy mjcz wojakami a rubježnikami. Njeminy so hodžiny, w kotrejž ujeby wojerška patronilla něšchto čzornochow potšela, kotřiz ludži kšucowachu a druge njeřtkti, wosebje na žonach, šřucowachu. Na 3000 ludži je zahinylo.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7062 hr. 11 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: tři wowčerjo 15 pj., za 27.—28. krasnu dopisnicu (hlowna wučerška konferenca) 40 pj., dopłata 5 pj. (Hromadže 60 pj.)

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Procession do Šilippšdorfa

njepóndže, kaž w „Krajanu“ stoji, ale póndže 29. septembra (na swj. Michała) rano we 8 hodžinach z Budyšcina.

J. Ščerc, wjednik.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

zeńdze so srjedu 3. oktobra t. l. popołdnu w 3 hodž. w Ralbicach. (Samsny džen Requiem za wotemrětych sobustawow w Ralbicach.)

Předsydstwo.

W o z j e w j e n j o !

Srjedž tydženja budže do **Wojerec** lowryja **Göttingskoho smjენტnoho žita** w nowych płatowych plombirowanych měchach pschuwjezena. 1½ centnarja pschedawam z měchom za 17 hriwnow 40 pjenježkow na dwórnišchču, 1 centnař za 11 hriwnow 40 pj. Doma pola mje pak měch wo 20 pj. dróžšcho. Kšždu šobotu mam pschiležnosč, zo je tež dalšchim ratarjam wobštaram.

Šakub Krahł.

Na pucžu wot Baczonja do Khróšćic je so jedyn schtrykowany žonjacy **pjeřil** zhubil, šprawny namalať cheyl jón w Khróšćicach pola Šakuba Kšžnika abo w přenjei kšžži wot města, pola Šurja Kšchtarja wotedacž.

Čžičec Šmolerjec knihicžičeřenje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 39.

29. septembra 1900.

Lětnik 38.

Serbiske katholicke swójbny w městach.

W nowišim času pschiběra mjez wjesnym ludom wschudžom žadosć za wjěšchimi městami. Młodži ludžo njepschicězahnu do města jeno, zo bychu tu něšto nawukli, a to potom doma wužili a naloželi. To je křwalobne, a města posćicěja k tomu dobre pschiležnosće. Tež to móžemy podpjeracž, zo hólczata, wjesnu schunu wukhodžiwšchi, do města pschidnu, zo bychu tu rjemješko, ke kotromuž so pschihodžěja, nawukli. Zola pak je to hižo strachnišche; wo-
stano potom často w městach, hdyž su wurukli, zabudu na swoju rycž a bohuzel tež na swoju wěru. Su-li wustojni, hladaja wěšpne žěwne woczi žadosćiwje za nimi, často zapocěja znajomstwo z druhowěriwymy hólczatami a woženja so z nimi, a dokelž je mješichina wschudžom podcěšchěžana, pschidadža tajke swójbny bórzy swoju katholicku wěru. Znajemy doćež ze wšow do města na wucžbu datych hólczatow, kotrymž je so tak zeschło. — Zola nic jeno młodži ludžo pschithadžěja do městow, ale tež cyle swójbny. Seni maja zamóženjo, družny maja so jeno z džělom žiwicž. Młuz so pschistaji jako pohonecž abo křodži tudomnišchim ratarjam na džělo, abo do fabrikow, žona wobštara domjace džělo, pschidnu-li małe džěczi, wozy je po měšće, a hlada, hdže sebi hewal něšto zasluzi. To je wscho hišchěže dobre doćež. Ale stajny wobkřad z druhowěriwymy, a wěšta strachocžiwosć, kotruž katholickojo we wulfej mješichinje we wuznawanju swojeje wěry pokazuja, pschiwjedu jich k tomu, zo pobožne pocžinki zloža, cyle woliwknu, a zo je jim wscho jene, sčto su. Zich džěczi hańbujaj so serbiskeje rycže, tež rozeznawaceje narodneje drašty, hotuja

šo po měščanškim, a hdyž su ze šhule, wufnu „šchneidrowacž“ abo cžahnu na službu, njedzeli, abo hdyž je hewat pšchiležnosć, khodža na reje, a hdyž su holcžata rjane, a hdyž maja něšto zamóženja, pšcheprošćuja šo tež wot „młodych knjezow“ na bale, zeznaja šo tak z druhimi, a jakož to njesměrna wjetščina sobu pšchinjeje, z druhowěrnyymi, na pšchikaznje cyrkwie, mandželstwo nastupace, njedžiwajcy, sľubja šo, a sľabi staršchi, kotřiž wšchomu tomu pšchihladuja, pšchihkojuja, zo jich džěczi do měščanuch mandželstwow stupuja, zo katholicke duchowny je wěrowacž njesmě, a mėnja snadž hišćeže, tajke zbožo jich džowkam kěžeje, a wjelela snadž šo cžicho, zo budža wošobne knjenje. Zola schtwórta kaznja Boža, kotraž jim krutu winowatosć napołoži, zo maja šwoje džěczi w katholickej wěrje derje rozwučecž a rozwučecž dacž, je zahe k pobožnosći a k wšchomu dobromu džeržecž, jim dobry pšchiklad dawacž, je pšchod zawjedženjom zakitacž a jich wopacžnosće z křesćanškej lubošću khostacž, je wot tajkich staršchich zabyta. Tak mnohe šwóby, bjez toho, zo bychu prawje do toho pšchihšli, wo šwoju wěru pšchińdu, jeližo nic w přěnim, tak k najmjeńšcha w druhim stawje. Tak stawa šo wosebje w Budyšchinje a w Drježdžanach. Za nas katholicch Serbow su to pšchezrudne wobstojenja. Winožy Serbja pšchińdu w městach tež do nuzy, a mjez tym, zo bychu šo na kraju cžestnje zastarali, dyrbja tu po prošćenju khodžicž. Tohodla, lubi katholickej Serbja, wostańče doma, na kraju zasľužicže sebi runje tak wjele, wostanjecže famošatni, zakhowacže sebi strowotu cžěla a duške, a sebi a šwojim potomnikam katholicke wěru, najwošobnišće kublo za cžas a wěcžnosć.

Na wulkej kolbasy.

(3 p ó l j k o h o p š c h e l o ž e n e.)

Razwonichu zwonu z wěžow ewangelskeje cyrkwie we Wojerecach, woľajcy wokolny lud na bože sľužbu. Za wšchak džěch tehdy po drózy do Kulowa. Zdalejo šo wot měšta sľyschach doľho hišćeže zwonow hrona, znošchowace šo z wětrom po polach a wjeľach. Z khwilemi wětr wocžichny, abo wotnjese na šwojich lohkich žołmach potajnu hudžbu do druhich sľron, a tehdy, hdyž šo mi zezda, zo je měšto hižo womjellko, zo su zwonu hižo pšchestale hracž, pšchihna lohki wěťnik zawrócžiwšchi šo z nowa ke mni zwuki zwonow z dalotich wěžow cyrkwinšchich.

Wšchitko naposľedku womjellny. Džěch po drózy samotny; hdyš a hdyš jeno zetkach někoho, kiž zapozdžiwšchi šo špěšchnje wuštupowasche do měšta na bože sľužbu.

Šo dwěmaj hodžinomaj pučza dońdu do měšťacžka Kulowa. W tudyškej katholickej cyrkwi je boža mšcha hižo nimo; jenož lud hišćeže wóťse šo modli we macžerškej serbiškej rěči. Z tyjacorych hortow stupaju zhromadne proštwy k Bohu, lubomu knjezej. Z wothłosom šo wospjetuja wjele krěcž a modlitwa wšchěch rošče a bywa kaž jedyn mócnu hlós z jeneje wulkeje zhromadneje wutrobny šo znošchowacy k njeľju. — Šižo modlitwy su sľónčene. Du z cyrkwie, zo bych šo podal k doporučenomu bohošłowcej, wučomcej Wrot-

klawstohu seminara. Nakhadžam joho skónčnje z joho towaršhom z Gófska. Wobaj studujetaj we Wrótklawju, zo byshtaj pozdžišcho dželatoj na ródnjej zemi za swojich krajanow.

Młodženc z Gófska pscheproschuje naju do swojoho domu, hdžež bě tón džei wulka kołbaja.

Gósf je wot Kulowa zdaleny poł hodžiny pučja. Rozhladował so njeslým, dofelž tu pschestrěni pscheńdžech bjesaduju z towaršhomaj. W Gófsku mje młodžencowaj staršchej pscheczelnje powitajšhtaj a pošudnyč so mi kazajšhtaj. Štwa bě so mjez tym z burami a burowkami k wobjedu po něčim napjelniła. Hdžž běchu so wschitcy hoščo zesšli, šydachmy so za blida. Šopodarjo, jich čeladni a hoščo jědža a zabawjeja so hromadže. Po polowcy ze šwinjacocho mjaso pada so nam jědž; po serbsku „fałdony“ mjenowana. Še to došč originalna pojědž: w huštej, škódej juščcy ze šafranom płowaju kuski šwinjacocho mjaso. Něchtóžkuliž, žhomiwšchi, z čžoho ta jědž wobštoji, budže sebi wěšty, zo je to jara njedobra jědž. Tak so tež mi z wopredka zdawašche; jědžach pať ju z apetitom. Nad tom pať so wobjed nještaji. Wodawašche so hiščeže šwinjace mjaso a k tomu čžorna juščta ze šwinjaceje krewje.

Ža wobjedom bě žiwa rozmołwa. Prastachaju so mje za Polakami a Warišawu a t. d.; potom powědachu mi wo serbskich wašchnjach a ludžoch a žiwjenju. Młodžach so pschepořazadž, zo čži wjesnjenjo znaja derje šwoju wótcžinu, zo lubuja wscho šwoje, wscho, šchtož je serbske.

Powědachu tež wo knjezu Šórniku, znatym serbskim wótcžincu. Do rozmołwy tež ja něščto šlowow pschidach.

— „A z wotkel, knježe, znajeeže knjeza Šórnika?“ — woprašča jo mje póbla mje sedžaca žóniška z wušmanjenym šchěrym woblicžom, ale energiškim wurazom we woblicžu. —

— „Njeznaju joho do toho čžasa po wosobje“ — wotmołwich — „ale šchšychał šym wo nim, pschetož joho mjeno je wědomo wschěm, kotřiž so zajimuja za Ružicy, a znate po wschěch šlowjanskich krajach.“

— „Nó widžicže, moji ludžo!“ — pořtracžowašche žona — „najš knjez Šórnik je znaty na cyłym šlowjanskim šwěcže! Še to móžno? — Šlyšchicže, ludžo? Šlyšchicže?“ wošpjetowašche něščto krócž za šobu.

Wocži so jej směješchtej z njetajenej radoščcy; z nič móžesche wučžitadž, tať wulke wjeselo bě jej ježimila tale powěšč.

— „Šlyšchich, šusodže?“ wošpjetowašche njewustawajcy žona, škubajcy pschi tom za rukaw póbla njeje sedžacocho mužškocho.

Šusod wězo šlyšchal njebě; tuž pošluchašche něšto na wopowědanjo šwojeje šusodžinki, kotraž z dale wjetšchim zapalom a horliwosčcy wošpjetowašche tu powěšč, kotruž bě wote mnje šlyšchala. Čži, kotřiž běchu raz to hižo šlyšcheli, pošluchachu na jeje powědanjo drugi krócž. Dale sedžacy stawachu wěžipnje wot blidow, z šóncow štwy zběžechu so nowi pschipošlucharjo a naposledku wudobny so z něščto wutrowow kaž z jenym hłosom wušchik zadžimanja a radoščče. Rozryčowašche so potom wo nowincy; a šmjało je so pschi tom wjele a wjeselo, a wschitko to bě šprawne a njetajene, z hlubiny dušche wukhodžace!

Wosobje žony zabjerachu so z kóždej naležnosčcy a wopořazowachu najwjacy lubošče a pschiwijnosčče k wótcnomu krajej.

(Štónčzenjo pschichodnje.)

3 Suzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Swjaty wótc Leo XIII. je wysokodoštojnoho knjeza kapitulara kantora Zurija Rusežanskoho za administratora Budyšiskeje diöcesy pomjenował. Dolež fhorosć najdoštojnišeho knjeza biskopa a tachanta dr. Ludwika Wahla dale traje a žaneje nadžije njeje, zo by najdoštojniši knjez skoro zas swoje wysoke zastojnstwo zastacž móhl, je swjaty wótc džiwoj na muzne wobstojenja porjadne w jedženjwo nascheje diöcesy z tym móžne sežinił. Za Drježdžanjsku diöcesu je knjez kanonik Karl Maaz, präsēs konsistoria w Drježdžanach, podobuje za administratora pomjenowanu. Wóh žohnuj skutkowanjo wobeju knjezow a wobradž nam pomoc w nětčyškej mnohej duchownej muzy!

— Najdoštojniši knjez biskop hiščeje w czichim tachantskim hrodže w Scherachowje pschebywa, hódž jomu w krasnym nazymnym časlu derje hój.

3 Budyšcina. W tachantskej cyrkwi, kaž tež we wschitkich sarskich cyrkwach nascheje diöcesy bu pódželu 24. septembra swjatocžne requiem za njeboh pryncu Alberta swjećene. Bohacže wobdžělichu so katolsky wosadni na swjatocžnosći, a profschachu Boha wo smilnosć za duschu, kotraž bu tak nahle z tuteje časnosće wotwołana.

R rozprawje wo nježbožu, kotrež wobohoho pryncu tak njenadžicy wo mlodoštnic žiwjenjo pschinjeje, dodawamy hiščeje, zo bu Mišchnjanski knjez farač Čžornak hnydom wot wyschfow, kotřiž běchu pschi pryncu, a tež wot adjutanta pryncu Friedricha Augusta, kotryž w Mišchnje ležesche, na měitno powołany. $\frac{1}{2}$ 1 w nocy jědžeschtaj dwaj wozaj nanajšpěchnišcho z Mišchna do Wolkawy, w přčnim bě pryncowy adjutant, w druhim prync Friedrich August sam z fararjom. $\frac{3}{4}$ 3 dojědžechu do Wolkawy, ale pschepozdže. Prync Albert bě hižo wumřěl. Na jednorym ložu w komorje buriskoho kubla ležesche joho čžělo, hłowa z rubiščkami wobwita, mjez woczi njebě na so podobny. Měšchnik móžesche jeno hiščeje mrtwoho Božej smilnosći w pobožnych pacžerjach poručecž. Prync Friedrich August klecžesche hluboko hmyty dolho pschi lubym bratru, tak bolosćiwyje jomu wzatym.

Z Budyšina. Srjedu 26. t. m. běše tudomna serbska Bjesada na trělečni wosebity swjedžeň přihotowała knjezej kapłanej Jakubej Bartej, kotryž pod mjenom Jakub Čišinski „nětko hižo 25 lět serbsku lyru w rucy džerži“. Kaž su před někotrym časom Polacy swojomu sławnomu basnikej Sienkiewiczzej wulkotny 25 lětny jubilej wuhotowali, tak cheychu přeceljo a česćowarjo knjeza Barta tež toho podobnje počesćić, dokaž wot Boha dóstawši dar basnjenja njeje swój dar zahyně dał, ale za tutech 25 lět wjac króć joho wupłody wozjewjał. Wšelacy młodži spisowarjo su so pospytali, ale bohužel bórzy zas pjero zložili; Jakub Čišinski pak zastał njeje. „Joho basnje wšak njeběchu a njejsu kaž Zejlerjowe, kotrež su z ludu brane a k ludu hako tajkomu hnydom zasy slane“, praji dopis, kiž je so nam dóstał, Čišinski pěstuje bóle wumjelske basnjenje, a joho wupłody žadaja kežžbliwe, wospjetowane čitanjo. Potom pak tam namakaš mnohe rjanosće. Tež w šěršim swěće je Čišinski wšelakoho připóznača namakał. Swjedžeň na tudomnej trělečni běše pyšny a derje wopytany. Za spěwy, kotrež so přednošowachu, běchu wustojni spěwarjo dobyći, tak wosebje koncertna spěwarka knježna Kórjenkec

z Kamjenca, wučer Hanka z Wjelečina a druzy. Při swjedžeńskej hosćinje so knjez basnik z wuley připóznawacymi ryčemi sławješe. K dnjej swj. Marije naroda běchmy spěw knjeza basnika, dotal nje-wočišćany, wozjewili. Njeh Mać Boža jomu wuprosy horliwosć a swěru we winicy Knjezowej, w kotrejž ma měšnik přenje a najwažniše winowatosće, a wutrajnosć w džěle na narodnym polu, hdžež ma kóždy Serb toho runja swoje město wupjelnić.

3 Kulowa. Hižo husto je so žadošć wuprajila, zo by našch dom Boži so tež wobnowił. Lěta je so to nětko stało; běchu tu a su tu hišćeje na 12 molerjow, fotiž pod wustojnej ruku wumjelskeho molerja, knjeza Frömertha z Löwenberga, našchu cyrkej cyse porjeńšichichu. Cykla znutřkowna cyrkej je porjedžena a z džěla wumolowana. Te tsi wulke wjelby so nětk we swojim rjanym twarje krasnje pokazuja; zwjazki mjez stólpami su molowane; tež wšchě pjeć woltarje cyrkwyje so ponoweja a pozłoczeja, a tež wšchitke swjate postawy na nich. Přichćejele, kotrež su nětk zwonkownje kaž nowe, twarški mištr přichćełow ze Schweidniš porjedža. — Měitno přiched wulkim woltarjom budže po fermnschi z nowymi molowanymi kamjenjemi wusadžane. Zo by cyrkej nutřka swětlišča byla, su so někotre wokna powjetšchile. Nětko našch dom Boži krasny napohlad posćieža. — Nowa sakristija (kapala) budže, da-li Bóh, k létu twarjena. — Sobustawy bratřstwa swj. rózarija (tute bratřstwo wobstoji w našchej wofadže wot lěta 1627) budža so lěta zwjeselieč, hdyž do bratřteje cyrkwyje zastupja. Swjedžen swj. rózarija je 1. oktobra a móže so tež lěta na nim tak mjenowany toties-quoties-wotpušć dobyč, wězo jeno za křude dnjeje w čijeju. Kaž husto hač sobustawy bratřstwa bratřku cyrkej wopytują, a to wot soboty přiched wječorom hač do njedžeje přiched wječorom, a so po mjenjenju swjatocho wótea modla, tak husto dóstanu dospołny wotpušć (lěta wězo jeno za wotemřetych). — Zo bychu ludžo zhromaduje paczerje spěwajo do bratřteje cyrkwyje schli, pónđže sobotu přichipódnju procession z Malbic do Kulowa. — Bónđželu 8. oktobra budže tu wěčnje modlenjo k najswjećjšichomu sakramentej woltarja.

3 cyłoho swěta.

Časika. Rak powšchitkowny bě podžěl na jurowym njezbožu w našchim kralowškim domje, pokazuje so dale w nowinach a w rozmotwach mjez ludžimi. Wschudžom spominaja na njeboh přynca Alberta, a schtož je za křeječauske zmyslenjo pschi tak naškej smjereči najtróšchitnišche, wschudžom móba z wjeselošesju spominacž tež na jeho ponižnosć, pócziwosć a pobožnosć. Mnobe města, tomawštna a jenotliwje wosoby su kralowštomu domej najwutrobnišchu sobizželnosć wuprajite a wjacu hač 100 džaknych telegramow je přynce Žurij rozesćal, z wulkoho džěla do wuktraja; pschi čimž so wězo njcje hišćeje mohł kóždomu jenotliwje džakowacž.

— Soho Mlajestosć našch kral Albert je Bohu džak dale štowny, tak zo w poslednim času njcje jenož swoje wšchědne džěla dokonjecž, ale zo je tež na swjedženjach so wobdbžělieč mohł. Tak poby 24. sept. w Grimma, zo by pschi 350lětnym jubilejnym swjedženju tamnišcheje wjerechowškeje schule pschitomy byl.

Rěmska. Na kolopis, kotryž bě statny sekretar Bülow čineškeje naležnosće dla mócnatřtam pólšal, su wšchitke pschihłosowale, zo měli so w Čhinje

pschedewschim tamni khostacź, kotsiź su zběžł zawinyli abo podpjerali a zo mohło so jenoź pod tutym wumėnjenjom wo mėrie jednacź. Tenoź Amerika ma wošebite stojisćežo a mėni, zo dyrbjalo so pschedewschim prjedawšche knjeźeřstwo tam zaji postajicź a z nim so potom jednanja zapocźecź. To njeby ničo druge rěkało, hać kejžorec, kotraž je z pryncem Tuanom na wschėm njezbožu wina, wschju mbe do rukow dacź a wschė khostanja spusćeće. Ndadzijomnje budža druge mbcnařtwa lėpic na prawdu hladacź a wošebje teź pschecy pscheczjednische. Hać dotal so to bohuzel njeje wschudžom pokazalo. Rbždy pyta swbji wuzitk a njeppschecje druhomu ničo, a wuzitk maja stoncžnje jenoź Chinesojo, kotsiź su tohodla teź džen a kthroblišchi. Čzeřeź za kšchescžanske mbcnařtwa to zawěsće njeje, hdyž telko fruteje pscheczjenosće nimaja, zo bychu tak ųrowe njeřtutki došć kthutnje khostale. Storo mbbli so bojecź, zo budže kaź pola Turkowšecje, kotraž mbbžecje sta tysacy armenisćich kšchescžanow pschecžehacź a morieź bjez toho, zo bychu kšchescžanske mbcnařtwa šchto wjetische pscheczjwo tomu čžinile, dokelź njebėchu pscheczjenc.

— Kanceler wječch Hohenlohe je w Barlinje pobyl, je pať bbrzy zaji wotpućzował: dźeła jaťo kanceler dže wjele nima, to druzy wobstaraja.

— Wošobna zhromadžizna je w tu kthwilu w Mnichowje; wjele stow ktholskich wucžomcow, duchownych a swėtnych, je so tam z cyłoho swėta k zhromadnomu wuradžowanju a rozmołwjenju zeschło. Wo wschėch wėdomosćach dyrbi so tam ryćecź, wėzo wo wėdomosćach na kšchescžanskim podkožu. Pšchi wotewrjenskej zhromadžiznje bėchu pschitomni baherski prync Ludwig, meklenburgski prync Pawoł a druzy wječchowje ze swojimi mandželskimi, archbisop Stein, bisop Hbysl a japoschtołski nuncius Sambucetti. Kultusminister Landmann powita zhromadžiznu w mjenje bayerskooho knjeźeřtwa a mėsćzanosta Borscht w mjenje mėsća Mnichowa. Minister bė w swojich stowach jara kėdźblimy, dokelź dže je wo nim znate, zo so w swojich nahladach bble liberalnym hać ktholikam bliži, mėsćzanosta pať z dobrej ryćžnivosćeju wuzbėhowašche, kať tam, hbbže wėdomosć pschestawa, ktholskomu wėriwomu wucžomcej wėra wošebite iwėtko posticža. Zhromadžizna je rjany dopofaz, kať teź ktholikojo wėdomosći swėta stuzja.

— Z Kblna je wulki czah pobožnych pućzowarjow do Seruzalema wotjėł, zo by tam k nowej cyrkwi swj. Mlaczerje Božeje sobu zakladny kamjeń kladł. 500 muži so na nim wobdbželuje. Czah poda so najprjedy jubileja dla do Roma a wot tam runy puć do swjatoho kraja. Mjez pućzowarjemi je teź řakski duchowny, l. řarat Rbnsch z Wostrowca.

— Wot 8. hać do 13. oktobra budže w Kblnje kurjuš socialnych pućzacych pschėduoschkwow, kaź so je ktholikojo w poslednych lėtach we wschelakich mėsťach wotmėwali. Teź wo nėtotrych ratařsćich naležnosćach budže tam ryćžane.

— Pruska wscho mbbžne čžini, zo by Polakow podczisćežowała a Nėmcam w narańšich krajinach pomhala. Dokelź pať so pschi wschėm tym pblski lud dale bble rozschėrja, njepscħińdu joho napschecznycy k žanomu mėrej. Nėtko su nėtotři pruscy ministrowo do Bosena pućzowali, zo bychu z tamnymi zastoijnikami a druhimi nahladnymi Nėmcami wuradžowali, šchto mohło so hysće dale stacź. Za Polakow drje z tutych wuradženjow wjele dobroho njepscħińdže, khiba nowe podczisćežowanja w řchulach a cyrkwjach. Lubosć so z tym wėzo njerožjwa a bjez lubosće je swėra poddanam čžeřka.

Čžeřka. Pola Dura rozbuchnychu 19. sept. we wuhlowych podkoptach podzeńske pluny. Z 83 tam pschėbywacych dźełaczeri mbbžachu jenoź 28 wu-

możić, druzg drje su wschitcy wo žiwjenjo pschischli, někotrych njejsu hiščeje namafali, 43 bė jich hnydom mortwyh.

Rom. Sobotu 22. sept. pschija swjaty wótc němstich, pólskich a belgijskich puczwarijow w sirtinskej kapali. Swjaty wótc zdasche so wosebicze czerstwy buež a mjez puczwarijami knježesche njewuprajita radosć. — Njedzelo 23. sept. bu z Johanna z Leitonnac zbdžna prajena. Wona so 1556 w Bordeaux narodži, a runjež bėchtaj jeju starškej ke kalwinskemu bludej wotpadnytoj, wosta Johanna, wosebje pschěz starosćiwosć někotrych pschiblnychn, katolska. Pozdžišcho dyrbesche so po wóli swojich staršich woženicz, žiwudowjena paž založi nowy cyrkwiniski rjad za žónske, kotrež so „džowki našeje knjenje“ (filles de Notre Dame) mjenowachu, a zemře po mnohich czerpjenjach a pschescěžhanjach mjez swojimi sobusotrami jako swjata w lěcže 1640.

Francóžske knježerstwo je wschitkich měšczanostow cyloho kraja a tež wutrajnych wjetšich městow k wulkej hošćinje pscheprosyło. Na 22,000 je so jich na tutej hošćinje wobdžělilo.

— Duchownoho Abbe Santol-a, kotryž so wosebje za khude a zanjerodžene džeczi stara, a kotryž je tak wjacu hač tjom tysacam džeczi nowe domizny w křesćanskich domach wobstarał, bėchu joho njepšhecželjo njepocěžiwosće dla wobkoržili. Pschi pschepytowanju paž so nětko wupofaza, zo bėchu stóřžby cyle njespravne a jenož wot tajkich lidži wudawane, kotřiž so na njoho zlobjachu, zo bė jim džeczi wotwjeđł, kotrež chychu k njekhmanosćam woczahnyčž.

— W Parizu mějachu socialistjo swoju internacionalnu zhromadžiznu. Anarchistam, kotřiž chychu so tam nimale w samnym času zeńčž, bu zhromadžizna wot knježerstwa zakazana. Kaž strachni a krewjelacžni tucži su, pokazaj njedawno zrudny podawł blizko Pariza. Wjeze wscheje winy napadže tam anarchist duchownoho w spowėdnyh stole a kłó joho, zo bóržy na to wumře.

Žendzelski parlament je rozpuschčeny a bóržy budža nowe wólby. Straj dyrbi ze swojim hłofowanjom pokazacz, kaž je z tym spofojom, sčtož je so w Africu italo. Wězo dōstanje dotalne knježerstwo mnohe hłofy, pschetož lud ma tamnu wójnu za sprawnu, abo čžini z najmjejšcha tak.

— Do Rėmcow žendzelska kralowna nětko njepšchińdže, dokelž so ze strowotu jeje džowki, kejžorki Friedrich, porjedža, a dokelž by tajke puczwanojo za žestarjenu kralownu wobcěžne, haj strachne byto.

Španijska. Znaty maršchal Martinez Campos, kotryž we swojim čžaju z wutrajnosćju, ale tež ze surowej krutosćju pschecžiwu zběžkarjam na Kuba wojowasche a z tym Americžanam pschicžinu k njespravnej wóijnje da, je žandženu njedželu wumřel.

Serbiska. Kral Alexander je wot sultana drohotny, z krasnymi kamjenjemi wufadžany zloty čžajnik dōstał. Zoho nan Milan njedyrbjal jón do rukow krudnyčž; hewak by jón pschedał a pjenjez pschecžinił.

— Kaž njewěste hiščeje mnohe wobstojenja w Serbiskej su, pokazaj so z toho, zo su tam wjele millionow statnych pjeněz jebanscy pschecžiniłi, pschi čžimž je tež žařy, kaž pschi mnohich žlych skutkach, kral Milan pōdla.

Na **Filippinach** maja Americanojo pschecy hiščeje pschecžiwu tamnišchim wobhdlerjam, kotrychž su ze španijskeje mocy wufwobodžili, wojowacz. Njedawno bu wjetšche wotdželenjo amerikaństoho wójška žbite.

China. Nowe wjetšche wojowanja su so hižo žařy započžale a su drje dale hiščeje k woczafowanju, dokelž Chinesejo docyła hiščeje njewěrja, zo su

mócnostwa sylniške hač China. Němscy, ruscy, francózske a rufuscy wojač pchjedobychu 20. septembra wobtwjerdženja pola pschistawa Peitang, wot Taku k polnocy ležace. Hižo prjedy bě generalmajor Hoeffner město Liang dobył. Mjez tym je hrabja Waldersee do Chinje dojeł, a jendželste nowiny hižo wozjewjeja, zo chce wón hnydom wot knježecstwa žadač, zo bychu so jomu tamne 5 wojsoby pschepodaje, kotrež su na njejsnikach pschecziwo sšeczežanam pschede wschim wina. Mjeby li chinjske knježecstwo to činiło, by wón po někotrych hodžinach w mjenje němskeho kejžora Chinje wójuu pschipowědžil. Zo China zběžkarjow pschepoda, je hižo tohodla njemožne, dokelž ma najbóršči z nich, princ Tuan, wschu móč w rukomaj. Wón tež hižo wschitko k dalschej wójnje pschihotuje. W mjenje kejžorki je wón wschitkim wyschšchim zastojnikam tajnu powěsč pólal, zo chce kejžorski dwór pschecziwo cuzbnikam dale wojowadž. Kóždomu zastojnikaj, kotrež nochcyl joho stronu podpjeradž, wón hrozil, zo budže jomu hlowa wotrubana, joho cyla swójsba morjena a rowy joho prjedownikow zanicžene. W južnej Chinje, hdžež bě dotal hiščeje najměrnjšho, šchěžuwaja tajny zapóšlancy princua Tuana pschecy sylnišcho k zběžkej, tak zo strach wschědnje pschiběra.

Afrika. Z Burami bliži so ke kóncej. Runjež někotři zmužiči wjednicy so hiščeje wobaraja a žendželčanam wjetščeje šchody činja, hač chcedža to jich powěsčje pschidadž, je tola wěste, zo dyrbi so pschecy wjacj Burow podawadž, a zo jim žendželčjenje pschecy wjacj šchoty, brónjow a drubich wójnškich potrechow bjerni. Někotre čjódy Burow čžěchachu pschěz portugisiskiu mjazu a dyrbjachu so Portugisam podadž.

— Präsidnt Krüger pojěže na wójnškej šodži „Gelderland“ do Hollandškeje a njebudže loho swój fraj ženje wjacj widžecz.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: k. 638. Mikławš Lehman z Pazlie.

Sobustawy na lěto 1899: k. 819. Mikławš Lehman z Pazlie.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7062 hr. 41 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Wječor pozdže přińdže hlowačk wobhladować 1 hr., třo wówčerjo 80 pj., a jedyn dobyčk 25 pj. (Hromadže 2 hr. 5 pj.) Delanska Patentna Komisija 40 pj. + 50 pj. Na Žurjec krčiznach w Šunowje, přez knjeza mištra a přez joho kmótru 7 hr. Milčanska Khofejowa Komisija: honorar za hrónčey za domkhowanku do Šunowa, wot džělawoho a služownoho ludu a tež wot „knjeza“ 6 hr. 50 pj., ze Sernjanskoho skatowanja 1 hr. 50 pj. + 1 hr. 30 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Hana Kumpf z Neu-Chrenberga. R. i. p.

Sobustawy bratstwa „Šěžufoweje Wutroby“ a „Zapóscholstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu **oktobru** Bohu woprowadž „I zarunanju za šchidny, Bohu činjene“.

Swob. Zjednočenje katholskich wučerjow serbskeje Łužicy zeńdže so srjedu 3. oktobra t. l. popołdnju w 3 hodž. w Ralbicach. (Samsny džen Requiem za wotemrětych sobustawow w Ralbicach.)

Předsydstwo.

Čjizčez Smolerjec tnihičizšchězěnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pősće
a w knihařni lětnje 2 hr
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryančka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 40.

6. oktobra 1900.

Lětnik 38.

Słowna zhromadźizna katolickich wučerjow w Mnichowje.

Pjaty króć zeńdźechu so katolicki wučerjo z cyłoho swěta, zo bychu so zeznali, wo wědomostnych praščenjach swoje nahlady sebi zdźělili, a so w nich zjednocili, zo bychu so wuradźeli, kak maja wědomosć pěstowac a najlěpje mjez lndom rozšěrjeć. Kongres bě nahladnje wopytany, profesorojo skoro ze wschitkich universitow zdźelanoho swěta běchu tu zastupjeni, nic bohosłowstwo same, ale tež wučerjo prawow, lékařstwa, filosofije a jeje wschelackich wotdźelenjow, biskopja, mnichy, a wosebje tež mlodži wučerjo, kotřiž su uadźija psichologa. W Mnichowje bě k tomu wuzwoleny wubjerk měsacy dołho zhromadźiznu psichotował a wschitke pschednosćki za zjawne zhromadźizny mudrje zrozdźelał, tak zo so zjězd nauajlěpje poradzi, a wěčeje spomóžne plody psichinjeje.

Mjeźzelu wječor buchu wučerjo nanajwjatocnišeho powitani w tak mjenowaných Kaim-owych salach, w kotrychž herak wulke koncerty wotměwaja. Professor Granert, kiž bě z psichotowacym dźěłom najwjacy činič měł, mějeješe swjedženstwu powitaństwu ryc, tohorunječa rycjeješe jara psichodnje měsčjanosta w mjenje Mnichowa, a rector magnificus w mjenje university. Mjenje poruča pschi tutej pschiležnosći bamžowy nuncius Sambucetti k wučerjowym w počahu wěry k. wědomosći. Póndźelu rano běchu biskopske kemje we wulkej cyrkwi nascheje Lubeje Knjenje, a na to wotměwachu so porjadnje wuradźenja wučerjow w jenotliwych wotdźelenjach a zjawne najbohatscho wopytane zhromadźizny z pschednosćkami najslawnišich katolickich wučerjow. Pschednyda kongressja bě Francóza Lapparent.

W zjawnych zhromadźiznach mějachu sławni wučerjo pschednosćki ze wschelackich wědomosćow, wosebje znaty professor v. Hertling

z Mnichowa, professor Willmann z Brahi, abbé Duchesne z Pariza, professor Mausbach a druzi. Wošebje spodobasche so, zo běchu stawy bayerškeje kralowskeje swójbny, pryncjo a pryncesny zjawnym zhromadžiznam pschitomni, a to bjez wšchoho zwonkownoho blyščezja; pschindžechu jako druzi a buchu jim městna pschihotowane jako drubim wošobnym hoščezom. Tež bayerški kultušminister witasche kongres wučemych z pschibpžnawacymi słowami.

Katholska wědomošć smě so pódla nje-katholskeje pokazowacž, to je Mnichow dopokazal. Nje-katholske nowiny, k najmjenjšom z wjetšchoho džěla, činja drje kongressej wšchelako porofi, druhe zas mjelcža. K tutym słucham tež našcha nowina „Baugener Nachrichten“. Ma drje jara wjele městna za ščezuwanja „evangeliskoho bunda“ a za podobne katolikam nje-pscheczěljne nowinki a ryče, ale wo kongressu katolskich wučemych pschinjese jeno, zo bu pjak wobzamknjeny. Swoju wobzarujomnu stronitošč z dopokazuje z tym, zo jeje redakcija drje ani jeneje katolskeje nowiny njecžita.

Stručla šmjercž,

kotraž je nam pschěd krótkim našchoho lubowanoho pryncu Alberta tak nahle rubika, dopomina na podobnu šmjercž njeboh krala Friedricha Augusta, kotraž pschěd nimale 50 lětami, 9. augusta 1854, cylu Saksku do hluboseje zrudoby zastorcži. Kral Friedrich August tehdom w hornim dole rěki Snn pschebiwajo wšchelake pucže po rjanym horach a dolach činjěsče; 9. augusta chychše Biz-dol wopytačž. W městacžku Smst sebi tohodla wóz naja, zo by z nim hačž do rjaneje wšy Wenus w Biz-dole dojěl. Ma nahlym pucžu wot wješki Brennbiel dele k mostej, kiž pschěz rěku Snn wjedže, dopoldnja $\frac{3}{4}$ 10 so wóz pschi nahlym nawróčzenju zwrócži. Kral, joho adjutant major v. Bezschwitz a šomorny lafaj Kleeborg buchu z woza čžijnjeni. Posledniškej dwaj ze šnadnej škodny woteidžěsčtaj; Soho Majestošć kral pak běšče do přědka do koni padnyl a bu wot bróždnika tak njezbožownje do hlowny dyrjeny, zo hnydom za mrtwoho ležo wošta. Kleeborg krala spody koni wučěže a joho z pomocn adjutanta na travu položiwšchi swojomu wyšotomu knjezej pót z woblicža wutřě. Mjez tym, zo major v. Bezschwitz so hnydom do Smsta puščeži, zo by lekarja powolał, donješechu Kleeborg a ludžo, kotřž blizko na polach džělachu, Soho Majestošć do blizkoho hoščenzenca w Brennbiel, hdžež joho do loža položichn. Z lekarjom Rockerom, kiž bě jenicžki w Smšče pschitomny, bóřny na to major v. Bezschwitz pschidžže, a tón dyrbjěsče wuznacž, zo je kral jara čžezny ranjeny. Šdyž jomu hnydom krej puščeži, šforo žana krej wjac nje-pschidžže. Tuž tež z dobom Brennbielškoho duchownoho, Šchězěpana Kieszmana, powolaču, a tón Soho Majestošći wudžěli šwjate šakramenty mrějachy. Hižo pol hodžiny pozdžijšcho, dopoldnja $\frac{1}{2}$ 11 hodžin, kral, kiž njebě wjac k sebi pschischoł, wumřě. Wóz, kotřž bě major v. Bezschwitz do Wenus po lekarja pólkal, drje druhoho lekarja pschiwježe, tola hižo pozdže. Wobaj lekarjej wuprajisčtaj, zo je šmjercž zastupila dla štschafenja mozhow pschěz konjowe kopnjenjo. Wo njezbožu zboniwšchi wokřejny hejtmann Freyheisen pschilhwata a wo stručnym podawku protokol napisa; w nim je prajene, zo je kral hiščeže zawolał: „Džerčže jeno konje!“ Tež je tam wobšwědcžene, zo po wuprajenju majora a šužownika postillon na njezbožu žaneje winy nima. Dwaj dnaj pozdžijšcho, 11. augusta, w pschitomnošči kejžorowoho naměstnika kralowe čžělo wotewriču, a obdukcija wupokaza, zo je šmjercž pschěz

šmjertne zrautenjo nopa zastupila, a ranu samu jako z konjovym kopnjenjom dyrjenu wuznachu. Kralowe čželo bu balsamowane a potom do Drježdžan pšchewjezene.

3 Łuzicy a Sakskeje.

Swobodne Zjednoćenstwo katholicich wučerjow serbskeje Łuzicy měješe minjenu srjedu posedženjo w Ralbicach. Městopředsyda, k. farař Žur, wotewri skhadžowanku w 3½ hodž. Knjez kapłan Nowak přednjese slubjenu a woprawdže jara putacu rozprawu wo svojim Parizskim pućowanju, kotrež by so krasnje do našich Bjesadow hodžilo, a wěsće tež, hdy by so w tutym pismje wozjewilo, čitarjow zabawjało a wučilo. Nadžijamy so, zo so to stanje, tohodla wjacy wo nim njepišemy. Z napjatej kedžbliwosću scěhowachmy ryčnika wot Metz-skich bitwišćow, tak krwawnych a »sławnych«, do swěta metropole Pariza a na joho wulkotnu swětowu wustajeńcu, hdžež lětsa narody wo palmu wojuja na polu ducha a pilnoho džěła wustojneju rukow. Přednošk přija so z wutrobnym džakom wšěch přítomnych. — Knjez Nowak bě tež łopjena z čišćanym małym a wulkim serbskim alfabetom přinješt, kotrež maju našim šulerkam, kotrež Rězakowe bibliske stawizny čitaju, z pomocu być. Łopjena so wubjernje lubjachu a budža wěsće bórzy rozebrane — čim bóle, hdyž su darmo — runjež nikomu, kaž daričeř spomni, njeje zapowědžene, traš 50 pj. za nje za Mačićny dom dać. — Po wjacorych towarštwowych wuradžowanjach so zhromadźizna w 6¼ hodžin skónči. Wona bě jara zajimawa a žiwa; wšak so tež 16 sobustawow k njej zeńdze. Knjez předsyda bě tón króć zadžěwany, čohoždla so tež wólby wotložichu na přichodnu skhadžowanku, kotraž změje so w novembru w Baćonju. — Za Mačićny dom so 10 hr. 50 pj. nawda.

Zapisać.

3 kšćotr Marijneho Doła. Džeň swjatoho Michała, patrona huadzeje knjenje Michaele, abbatissy tutoho kšćotra, jej pjecz knježnow božemje praji, dokelž chychu so póndželu 1. oktobra, pšchewodžane wot wjeledostojneho knjeza propšta Vincenca, na puć do z nowa zarjadowanoho kšćotra Porta coeli (Njebes wrota) w Těšdnowicach pola Brna na Morawje podać. Tutón kšćotr je Marijny Doł pšched lětami kupil a nětko z nowa zarjadował. Tam so nětk knježny samjsoho rjada, kaž tu w Marijnym Dole, zashdla, zo bychu tam pozdžišcho jako wučerki w pensionacze, kiž ma so tam založić, štutkowale. Knježny, kotrež so tam podachu, rětaja: Alma Poffeltec z Wostrowca, Hańža Wjenfec z Róžanta, Marija Tuschec z Filippsdorfa, Marija Bjedrichec z Budyšchina a Hana Heidrichec z Marijneho Doła. — Hižo přjedy je tam pšchisčła: Martha Kalla z Słiwicy w Schleskej; pozdžišcho pak matej tam sečehowacž: Marija Wiczazec z Prawocžic a Marija Schwertnerec z Wittig w Čzechach. — Wšchitke mjenowane knježny su na wučerki z džěla hižo wuwučene, z džěla maja so hišecze domučić. Po wěštnym čžasu hable so k pruhowanju za swjatocžne sluby pšchipušcžca. Su tohodla hižo nětkle tam dojele, zo bychu so w čžěskej rycži wudospońiče a nowym wobstojnosčam pšchiwukle. Knježny, kotrež su swjatocžne sluby hižo wotpołožile, pšchisčdla so tam,

da-li Bóh, w meji psychodnoho léta. — Njech jich, kotrež su so wot dotalnjeje wótciziny zdalile, Bóže zohnowanjo do cuzoho kraja psychowodža, zo bychu nowu lubu domiznu nadeschle, swojomu wotpohladej swěrne wostale a tam woprawdže Njebjes wrota namakate a něhdy zbožowije do nich zaschle!

Z Lubija. 1. oktobra bě so léto minyło, hač našej najdosťojnišiji kujej bijkow našej nowy katholickej kerchow swjatoczinje pošwjećzi. Kaž je čítarjam „Kath. Posola“ znate, dyrbjachmy sebi kerchow založičž, dofelž njebě katholicstomu duchownomu dowolene, zo by na Lubijskim kerchowje swojich wošadnych khowal. Wjele rjanych darow, tež z lnbnych Serbow, bu nam darjemych, zo móhli swój zaměr dočpěčž. Tak mamy drje nětk w Lubiju tak rjec wšchitko: cyrkej, schulu, faru a kerchow. — ale mamy tež wjele dolha! Njechamy špominacž na to, zo je stajnje wjele pjenjež trebnnych za wšchědne wudawki za cyrkwinne potřebnosće, za porjedzenjo atd.; džens chcemy wošebje dopomničž na to, zo drje mamy kerchow, zo pak mamy za njón hiščeže wjele płaczičž, a njewěmy tež, z čim płaczičž dań za požčene pjenježy. Lubijskej katholickej wopruga lětnje wjele stow hrivnowo za swoje cyrkwinnske naležnosće; dofelž su z wjetšeho džěla křudži, njemóža wjacu dawacž. Nimamy tu zamóženja a fundacijow, ně, wšcho dyrbi so lětnje nahromadžičž. W tu křiwilu čžafa twariski mišchtr hiščeže na wjetšchu sumu pjenjež. Tohodla naležuje a domčriny prošymy, zo by tón abo drubi nam w našej něčžiškej nuzy byl k pomocy. Njebychmy prošyli, njeby-li nuza byla wulka! Wjefeli budžemy, njebudželi proščenja wjacu trjeba, šchtož čhečł Bóh dacž. Za wšchěch našchich dobročerjow prošymy wo bohate njebjeske myto.

Skulowste špěwaške towarštwó „Bratrowštwó“ wuhotowa njeđzela tydženja swojim wošadnym a dalschim hofčjom, kotrychž bě wošebje wot Malbic wjacu so zičło, derje radženy koncert z quasi-džiwadłowym psychedstajenjom. Ze špěwow, z wustojnosčju wnběraných a pilnje studowaných, jo najšepje špodobaškej prostonarodnej, wot dra. Wílka harmonišowanej khoraj: Wječor je blizko . . . a Brjecž, prjecž, prjecž . . . Wošebje poslednišiji so wurjaduje lubjesche. Młodži hólcy z widomej wješekofčju špěwachu a swojoho dobroho kujeza dirigenta, kotryž jo telko wo nich a z nimi prócnje, pětnje pošluchachu. Někotre druhe sola a špěwy trochu myšlowje klinečžachu, a radžimy tuž špěwarjam, zo jenož bychu so nještrachowali, ale z jasnymi hłofami zanofchowali pěsnje, kotrymž je jich wutroba tak dobra; njech tuž tež špěwaju, kaž jim wutroba kaže. Do srjedž »porjada« bě žort »Wšchón započatł je čžěžki«, w šchtyrjoch wotdželenjach, zapołożeny, z kotrymž dyrbjachu skulowcej džiwadželnicy z křiwilemi pozastawacž, tak jim ludžo rozemjachu a psychikowowachu. Tež nam je so jara špodobala — a směny-li šnadž psychecžo wuprajicž: tu wěstu półku bychmy w psychodže woprawdže z radošju parowali na jewišchěju. Zewišchějo je nic jenož zabawne měštno, ale tež wučerjowa šcherokeje ludnosće: a na tón instrument półku su našchi lubi Serbja tu a tam bjez toho hižo nawučeni dospěč. — Na kónic so hiščeže raz młodomu towarštwu džakujemy za joho horliwofčž — najbóle pak joho njewustawajcy špřocniwomu wučerjej, k. kantorej Tiltškej, kotryž z tajkej woporniwkej lubofčju škutkuje za doštojnu zabawu a duchowne pozběhnjenjo młodych a štarych, a wošebje młodych w Delanskim kraju. Na wješole zasřiwidženjo! —i.

3 cyłoho swěta.

Sařisa. Towarřstwo pšhecziwo njewnřitnomu trjebanju alkoholiskich napojow mješesche njedawno w Drejřdžanach swoju hłownu zřromadřiznu. Wjele nahladnych muži, statnych zařtojniskow, lěkarjow, duchownych, tež katolskich, atd. jo na nej wobdžělesche. W dokladnych rozmořnacych pokazowach wošebje lěkarjo ze swojoho nazhonjenja, kať suroweje řchody wopojace napoje jenotliwym wořobam a swójřbam a tať tež cyłomu ludu na cžělnym a duchownym žiwjenju nacziuja. Ničto njedyrbjať wob džeř wjacu hač běřtk fany wina abo fany piwa picz, palenca pak doeyka žanoho. Šibanjo pšhecziwo alkoholej řo z cyła pšhecuy dale rozřchěrja. Tu a tam nastawaja towarřstwa, wotmėwaju řo zřromadřizny a piřa řo w nowinach pšhecziwo njomu, a Bohu džať dyrbu řo tež wuznacz, zo přecowanja cyłe bjez dobroho wuipěcha wostale njeřu, runjez řu plody wėzo hjičezje jara řuadne. Zo pať jo tež dalřche řtrony ludu ř dobrej wėcy pšchinwobroczeja, widžimy z toho, zo tu a tam famo hižo korežmy nastawaja, w kotrychž řo žane alkoholiske napoje njeřpřehdawaja. Šchwycika ma jich hižo pšhez 400. Žky duch nad nimi zawėczje wulkoho wjeřela njezmėje.

Nėmřka. Šduž bėchu princy biskopja 22. auguřta pšchi rowje řwjatoho Bonifacija w řnřda zřromadřeni, řu wořebity zřromadny pařtyřski liřt wobzamknyli, kotryž je nětko wuřchol. Wón pšchizamluje řo tamnomu, kotryž bėchu 23. auguřta 1890 wudali, a jedna wořebje wo řtarošczi za dželawy lud, a kať tamny napominasche, towarřstwa mjěz dželaczerjemi zalořowacz, tať tuton rozložuje, kať maja řo taťte towarřstwa wjeřz a zarjadowacz. Wotpocziowacz dyrbja na nabořnym podložni, bjez nabořny njeje za řanoho cžłowjeka a tohodla tež nie za dželaczerja wėrne cžasne a wėczne žbořo mőžne. Šodla pšhednořchfow wo wėrje dyrbjaťo řo potom dale rozwučziowacz wo wřchim, řchtož ř powołanju řkufcha, řchtož dželaczerja někať do přėdka wjedže abo řoho pšchėd řchfodn wobřhowa. W liřezje wuprajene řařady řu woprawdže řcheczeřaunře a za dželawy lud řpomőžne.

— 1. oktobra řwječezsche w Barlinje jedyn z najzařlužniřchich katolikow němřkoho kraja, legacionřki radžiczel Wjedriř z Kehler, řwój 80lėtny narodny džeř. Wón řo 1820 jako řyn lutherřteju řtarřcheju narodži, a hduž bė w řwojej mladosczi nimale kőždu wėrn zřhubil, wjedžezsche řoho huada Boža řeta 1849 do katolskeje cyrkwy, kotrež je wón cžas řiwjenja řwėrne džečzo wostal. Zo řo we hłownym němřkim mješez katolske řiwjenje pšhecuy bole hibacz pčzra, zo buchu tam cyrkwinřte wofady, towarřstwa, řhorownje (řw. ředwig), katolske nowiny (Germania), řchule atd. zalořowane, na wřchim tym ma Kehler wulle zařlužby. Dołhe řeta bėsche wón tež řobuřaw němřkoho a pruřkoho řejma a wón je řobuzalořez centruma. Z řwuwjenjom katolskeje wėry w Němřkej wostanje řoho mjeno na wřchė cžaj řwyalobuje zjednoczene.

— 3 1. oktobrom zařtupi dowawť ř rjemjeřniřkomu zařonjei do placzimofezje, po kotrymž dyrbja řo flany a řjawne pšhedawariuje wřchudžom wječřor w 9 hodřinach zacziwječz. Dotal trařezsche pšhedawanjo we wulkich mėřtach huřto hač hřuboko do nocu, a wořebje we wulkich pšhedawarijach bywasche pšhecuy bole wawřnujo, wječřor pozdže pšhedawacz. Wjėnřchi pšchekupcy, kotřiz njemőza řebi telko luđži pšchřřtaričz, zo bychu jich wo dnjo a w nocu wotmėwječz mőřli, pod tym řhėtro cžerpjachu. Šacz budže jim nowy řakon wjele pomibacz, wřchať řo pšhecuy hjičezje jara prařcha, pšchetož nasche cyłe pšchekupřstwo wu-

wiwa so pschecy bóle do wulkohu, a wulcy małych zaniczuja. Tak bu na pschiklad njedawno zasly w Barlinje wulka pschedawaćnija wotewrjena, kotraž ma 2500 słužownych a wschě móžne twory pschedawa. Tajke pschedawaćnje maja husto swoje samnje fabricki abo móža tola twory tunjo kupowacž, dofelž je na runym pucžu z fabricki kupuja. Mjeńšichi pschekupc dyrbi twory z wjetšcha wot wulkich pschekupcow kupowacž, a dofelž chcedža tola tucži tež něschto na nich zaslužić, dyrbi husto za nje telko dacž, kaž sebi tamne pschedawaćnje pschi pschedawanju za nje žadaja. Tuž dyrbi je, chce-li wobstacž, dróžjcho pschedawacž, a kupy dže tohodla radšcho do wulkich pschedawaćnjow, a mjeńšichi pschekupc njemóže tak wobstacž a dyrbi sfónčnje klamy zawrjeć a so pschistajicž. Podobnje ma so z małymi rjemješnikami, kotřiž tež dale bóle hini. Zatonje njemóža tomu zadžewacž.

— Surowy woheń wndyri pjatk 28. septembra w pschistawowej dróžy w Hamburgu. Tam ma firma P. C. Pflugk wjele drjewa ležo, a pschekupcej slišchaca drjewjana kóluja so pschipołdnju w 12 hodžinach na njeznate waschnjo zapali. Pschi wulkim wichoru pschewidže woheń bóržy na něotre blizke, wjacj posłhodow wysote kšěže. Wohnjowa wobora drje bóržy pschikhwata a džělasche ze wschěj mocu, njemóžesche pak woheń dohasceccž. Wošebje straschue a bojazne běšche, hdyž so kšěža druhohu pschekupca zapali, kotryž mješche tam wjele sudow wolija ležo. Ze surowym hoktom rozbuchnychu sudu, wšyoto k njebjn sapachu płomjenja a čornym kur walesche so pschěz tšěchu. Hasle popołdnju w 5 hodžinach móžesche wohnjowa wobora woheń tak daloto podušcž, zo so dale njerowichěrjesche. Nimo někotrych wulkich kólnjow je so 4 kšěžow docyla a 3 z džěla wotpaliko a něotre druhe su jara wobjchodžene. Schkoda wucžini pschěz 2½ milliona hrinowu.

— W Mnichowje bu zańdžem wutoru wójwodka Elisabeth, džowka wójwodny Karla Theodora, z pschichodnym belgiskim kralom, princem Albertom, wěrowana. Město bč krasnje wupyschene. Młodaj mandželstaj podataj so jwobotu do Briissela. W cykej Belgiskej kuježi wulka radošč, wšchudžom su khorchowje w belgiskich a bayerskich barbach wuwěschane, a w mnohich cyrkwach wotměwaja so džakne Bože słužby, tež wšchelate ludowe swjedženje so pschihotuja.

— W Badenskej je ministar znutřkownych naležnosćow dr. Eijenloh wotstupil a na jeho městno stupi dr. Schenkel. Katholikojo njetrjebaja wo njoho žarowacž; jich pscheczel ženje njebč.

— Něhdnišchi jesuit hrabja Hoensbroech je nowu knihu pschecziwo hamžej wudał. Nicžo wošebite tam w nej njestoji, kšiba zo swědeži wo zrudnym zabłudženju wobohu wotrodženca. Stare bajki, kotrež su hižo husto w hubjnych knihach pschecziwo cyrkwi wudawane, je tu hromadu znosyl, a měni we swojej zaslepjenosći a hordosći, zo budže z tym wot Khrystusa založene banžowstwo khablacž. Něotre nowiny, kotrymž je wšchitko prawje, jštož jenož pschecziwo katholickej cyrkwi dže, joho knihu khwala, njez nimi wězo na rozomje jara kšude „Dresdener Nachrichten“. Nahladnišche nowiny, tež tajke, kotrež katholickej cyrkwi na žane waschnjo pscheczeluje zmyslene njejsu, kaž na pschiklad znate „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, pak praja, zo sebi Hoensbroech ze swojej knihu žaneje česće dobył njeje. Snadž chce njezbožowny muž ze swojej harn kšib swědomja podušcž, a tuž nošchemy joho sūdžicž.

Rom. Běčnje wjetšche syty pobožnych pucžowarjow pschikhadžaja k jubilej zass ze wšchěch kóncow kšejcžanstwa. Na 50,000 wěrnych bč nětkle

nadobo w cyrkwi swjatoho Pëtra, hđžež jim swjaty wótc požohnowanjo wu-
dželešče.

— Wulke paduščstwo je so we Watikanje stalo. W druhim poskhdžje su padušči z pjenježnoho kasčęza 357,000 lirow w papjerach a 3000 lirow w hotowych pjenježach kradnyli. Padušči su dyrbjeli z wobstojnosćemi derje značji byčž. Wšchi dotalnych pschepytwanjach so hiščeže ničjo wufopalo njeje.

Italija. Wjacore njewjedra a descheže su wosebje figurifku provincu potrijehile a wulku šchodu naczinile. Nic jenož pola su daloko a šchërofo zanicžene, ale tež mnohe twarjenja buchu powalene a učotki wobydlerjo pschindžechu wo žiwjenje.

Francóžka wozakuje hiščeže wschelake wosobne wopyty na swoju wu-
stajencu. Wo srjedž oktobra chce tam grichifski kral pschijnčž, zo by dlějšchi čas w Parizu pschewywał, a na kónc męjaca pschijedže tam belgifski kral, jomu k čęsečji dyrbja so tam wschelake swjatocznowšče wotmęwacž.

Španijska chce nowe wójnifke kđdže twaricž, a to 8 wulkich, 4 srjedžnych a na 100 maľnych. Hacž budže so to wscho wuwješęž hodžecž, so prascha, dokelž su tam pjenježy hiščeže žadnische hacž drubdže, hđžež z najmęjšcha požčene dštanu.

Čhina. Kejžor Kwangu je nęmstomu kejžorej pijmo pšlak, zo by joho k męrej naklonil. Z njoho žhonimy, kať jara so čhifski kejžor njestutkow w joho kraju dokonjanych kaje a kasfu pokutu je za to čžinil. Ze mjenujcy, kať psche, za njebóh zapóštanca Kettelera wopor pschiboham woprowacž dať, dale čhifskim zastojnikam rozkazal, zo wscho wobstaraju, šchtož je trjeba k pschewježenju kasčęza z Kettelerowym čželom, a stłóncžnje postajil, zo ma so hiščeže drubhi wopor za njewočęčžkoho pschinjęšęž, hdyž je so kasčęž do Němstęje pschijwęžł. To je wschitko! A z tym męla so Němsta spokojicž a rufu k męrej posćicžicž! Woprawdže haľby Čhinjenje wjele nimaju.

Wotmolwa kejžora Wilhelma wschať jich powučži, zo tať z lohka so pokuty njezmínu. Čhle runje won praji kejžor, zo tajke pohanifke wopory nam šchęšęžanam njemđža došęčžinicž za telko njewinowateje krewje, kotraž je so w Čhinje rozłala, haj, zo budža něhdy šyľy zamordowanycch kšęšęšęžanow joho wobstojnicy. Ze wschim dorazom žada kejžor Wilhelm, zo maja so kejžorscy radcowje a zastojnicy, kotřiz su na wschim wina, kručę kšostacž tať, kať sebi to zasľuža. Senož na tym podložku by so hodžalo wo męreje jednacž. Kejžor pscheje sebi męř, ale jenož tajki, w kotrymž so wina zapokucžil, a njeprawda žarana a wschęm wutrajnikam w Čhinje došahacy zaťit posćicžil, zo móhli bjez štracha po swojej węreje žimi byčž.

Wotmolwa je jara razna — a to ze wschim prawom, hewak by čhifka kšobkoičž hiščeže pschibęrala. Spušęčęjejo so na to, zo Ruska a Amerika so dalšęje wójnje wotlakujetej a z džęla hižo swoje wójska z Pekinga wróčzo bjerjetej, chce so Čhifka najradšchi wscheje pokuty zminyinčž a kšęšęšęžanske móbnatřtwa z hólými słowami zmęrowacž. Z toho jenož za nas wučžba isčęhuje, zo z lahodnowšęžu a miłoičęžu w Čhinje ničjo njewučžimifsch, ale jenož wolji do wohenja liješch.

Kať so hiščeže węcų w Čhinje wuwija, njehodži so dowidžecž. Mjęz tym wojnija hiščeže čžrjđbki Boyerow wosebje w Mandžurifkej, hđžež so Rusowje domjacy čžunja, hacžrunjež knježęřstwo njewustawajcy do swęta trubi, zo žanu ššifsku kraja na so njetorhnye.

Amerika. We wulkich wuhlowých podkopych w Zjednoczonych Statach swjeczki na 140,000 džěłaczerjow. Kardinal Gibbons z Baltimore pječa mjez wobsedzerjemi a džěłaczerjemi jedna. Dotal pak so hiščeje njezdadža pšehzjene byč.

Wšchěłcizny.

* **Prěnje wotwjazanje.** Nowoswjeczeny měšnik Sidor S. pučowaische ze swojim nanom, kiž je schewc we wjescy Schwaz, na huadowne město Maria Plain pola Solnohroda. Hdyž běšchtaj so dołho na swjatym měsće modliłoj, wopuščežičchtaj je. W durjach swjatnicy nan mlodoho měšnika, wot Božej rucžki zajaty, padže. Zoho duchowny syn měsče runje hiščeje telko cžaja, zo nanaj khwatnje absoluciju (wotwjazanje) wudžěli, prjedy hač wumrě. Zo běšche prěnje wotwjazanje nowoswjeczenoho měšnika, na kotrěž tón zawěšče cžas žiwjenja njezabudže.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 639. Jan Wičaz z Brjemjenja, 640. 641. ze Zđerje: Michał Čorlich, Jan Čorlich, 642. Mikławš Rjelka z Budyšina, 643. Pawoł Knježk, stud. theol. w Praze, 644. Jurij Křižank, faraš w Grunawje, 645. faraš Malachias Stingl w klóstrje w Oseku, 646. Pětr Handrik ze Šunowa, 647. Marija Lebzowa z Konjec, 648. Mikławš Bräuer z Ralbie.

Za kerchow a stacijóny w Lubiju: njemjenowany duchowny 25 hr., njemjenowany z Kanec 10 hr., njemjen. 2 hr., Hana Cyžec w Lipsku 1 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7081 hr. 66 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: za 29.—30. krasnu dopisnicu 40 pj. a wosta tam tola při ... (2. polojea) 5 hr. (Hromadže 5 hr. 40 pj.) Milčanska Khofejowa Komisija: hišće k Šunowskej zběrey (na dworje) 1 hr. 50 pj. Marija Lebzowa z Konjec 1 hr. Swobodne. Zjednoćenstwo katolskich wñčerjow serbskeje Łužicy (40,80) 10 hr. 50 pj. Delanska Patentna Komisija 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Zemřěła je sotra Angela Hana Bjarichowa z Kostowa. R. i. p.

Najlěpšha šerbsta modlitna kniha je:

Nowa Jezusowa Winica

z pšchwjazanymi kěrłuschemi „Bobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpšchi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pšchny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžičke zwjazki (u. pšch. somoczane) wobstaraja. — Ze na pšchedań w Budyšinje na farje, druhdže pšchěz k. agentow.

👉 **Preprošenje!** 👈

Njedzelu 14. oktobra wječor w 6 hodzinach wuhotujetej we Handrikec hosćencu w Jasency towarstwje Jasenčanska „Katholska Bjesada“ a Khróscanska „Jednota“ s wjedžen ze spěwanskim koncertom jako zjawny džakny akt dotwarjenja našoho Božoho domu. Preprošuja so tohodla z tutym naša luba wosada, wosebje hospodarjo, najwutrobnišo k tutomu swjedženju. — Čisty wunošk je postajeny za Khróscanske nowe pišće! **Wubjerk.**

👉 **Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 10. čisło 1900.** 👈

Čiškčej Smolerjec knižičiččejetej w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Mesník

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w kniharni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěštki plaći so wot małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 41.

13. oktobra 1900.

Lětník 38.

Róžowce Maczerje Božej.

Swjaty wótc Leo XIII. je, kaž je wšchitkim znate, psched lětami poručzil, zo ma so we wšchitkich katolickich cyrkwach cyłoho swěta wot 1. oktobra hač do 2. novembra róžowce swjateje Marije kóždy džen zjawnje spěwacž. Po křuschni tejsle poručnosći to katolicki křesćenstwo na cyłym swěće tež činja. Tež je znate, zo je něčezischi swjaty wótc pschidawł laurentanskeje kćanije „Kralowna najswjećišchoho rózarija“ postajil. Z dobrym prawom móže so Leo XIII. bamž swjatoho róžowca mjenowacž.

Tež mjeno „najswjećišchi róžowce“ je sprawne, pschetož wšchitko w nim ma wysoku swjatosć: Zaposchtolške wěrywuznacžo, Wótcze-nasch, Strowa sy Marija, dozologija: Čzeječ budž Bohu Wótcěj ... su najswjećišche modlitwy cyłoho křesćenstwa. Munje tak tež potajnosće, kotrej so do róžowca kaž róže do wěncu zapletuja, wopominaja najwážnische a najswjećišche podawki abo potajnistwa naseheje swjateje wěry. Tuž so tej pobožnosći spomujene mjeno z dobrym prawom dawo.

Šdžž dha něchtó pschecžowo róžowcej wustupuje a jón pał hani pał za mjenje čzeščomny wudawa, dha dyrbinu prajicž, zo pał róžowca a joho křasnosćow njeznaje, pał sebi z cyłoho křesćenstwa a joho wozbožacych potajnistwow nicžo nječini.

Tež rycze, zo je róžowce jeno za njezdžělanych, sprostych ludži, a zo jón jeno stare maczerki lubuja, zo bych so sebi z nim čas zahnał, su njerozomne, pał lózyške pschisłodženja, pał loškomyšne wospjetowanjo tajkich njesprawnych porokow. Stawizny nam mnohe pschikłady najslawnišchich mužow mjenuja, kotřiž su najswjećišchi róžowce wulcy čzeščili a so jón pilnje modlili. Wjež čzeščowarjemi róžowca su jara nahladni, wulcy wučeni a swjeći mužojo wšchěch starobow a powołanjow: bamžojo, kardinalojo, biskopja,

měštnicy, rjadnicy, slawni wójswodowje, wučeni professorojo, lěkarjo, najslawnišči hudźbownicy, molerjo a rězbarjo, rycznicy w parlamentach a druzy.

Seno na někotrych chcemy tudy bliže spomnieć. Slawni wójsny wjednicy běchu generalojo Ultringer a Tilly, pryuc Eugen a Kadecký. Woni su znaći jako różowcowi generalojo.

Tilly, wo kotrymž stawizny powědaja, zo je 36 bitwow dobył, bu w bitwje pola Daina smjertnje ranjeny, w Ingolštacej wunurě smjerečj sprawnoho prajo: „Na tebie, knježe, hym so nadźijał, njebudu zhubjeny do wěčnosti!“ Jako różowcowy general so wopokaza w swojim testamencie, w kotrymž wosebje na hnadowne město Alttötting spomina. Tam Waczeri Božej wotkaza drohotny rjeczaz z dejmantami wupycheny, kotryž bě wot infantki Szabelle jako dar za dobytú bitwu pola Stadloha dóstał. Tež zakóži tam za wšě časy božu mšchu na kóždy džeń.

(Stónčenjo psichodnje.)

Na wulkej kołbasy.

(Z pólskeho psichelozene.)

(Stónčenjo z čísla 39.)

Wo wobjedže potazowasche mi hospodarjowu syn jich wodowy młyn, hródz a bróznju. Wschudžom bě widjeć čisztota, rjad a bohatstwo. Wobhladawšči sebi hospodařstwo, wrózcichny so do domstoko. Hospodař a wšchity psichitomni prošachu, zo bych zwoštał pola nich hač do jutřišchoho.

— „Wostańće, knježe“, — prošesche hospoza. — „Štje je w susodnej wjesy kwas. Wobhladaće nasche kwasne draŝty a serbske reje!“

Hacžrunjež bych tam rad lubje hač do jutřišchoho wostał, njebě mi to móžno, dokelž dyrbych dale khwatač. Tuž dha chcychu mi hiečeze serbsku kwasnu draŝtu pokazáč. Dokelž mějesche hospodarjowa džowka na kwas družka hieč, zložichu jej na hlownu róžaty bant, hižo na jutřišche pschiprawjenu, wutrobno jej wuhotowachu bohacze z tolerjemi, a kazachu mi, zo bych sebi tu kwasnu draŝtu wobhladał.

Krasna to draŝta, wězo rjeńšcha hiečeze, hdyž so ju zwobleka tak četwjeno-liczkate rjane holcžo, kaž te, kotrež w tu khwilu ruuje stojische pschede muu.

— „Pokaž tež tomu knjezej serbsku reju“ — džesche hospoza. — „Hej, Šanka!“ — wołajche na džowku — „pój rejwadž!“

Šanka pak so pschede muu wchubuj ze jstwy twochny; tak dha mač družich f rejam uamowjeseche, ale wšchitte šupachu do Šancynych kwočelow; jena za druhej ze jstwy četny. We jstwyje zwoŝtachu jenož stari.

— „Hej, stary“ — zawoła tuž hospoza na muža, z rukomaj placajcy: — „wopomnimoj mlode lěta!“ — To prajiwšči zhrabny joho pod pažu a zapěwawšči wustocžny serbski hlós zwjertny so z nim do kola.

Žarža šwa wot směcha. Wjejołosež wustupowasche na woblicach wšchěch pschitomnych. W powojećinjenych dyrjach pokazowachu so mjez tym zasy najprjedy spóbjiwje hlowny, potom cyłe poštawy pacholow a holiczow, psched khwilku rozčělawšich. Sedny z nich spěwajo ze zynczatym hlójom machasche z rukomaj, kaž by rejwacomu porej na huslach piškál; druzy so po něčim do reji pschěžichu, tak zo bě jo za khwilku chta šwa napjelniła z pošakowacymi porami, z wothłofami jich směcha a hary.

— „Stej jeno, knježe“ — rjekny z horda žona, pódla mje sedžaca — „to su naše reje; to njejsu němske — to su prave serbske reje“ — a woczi jo jej z radošču blyščeščestej.

Po swaczinje zebrachu so młodži do futra a z nutrinow so jim wuronichu žiwki pšnje:

„Hiščeže Serbstwo njezhubjene,
Swój schkit we naš ma.“

Serbska pšeni narodna napjelni stwu, šchewjo ducha w zhromadženym towaštwje.

Stari sluchaju . . . Šim su te pšnje mało znate; pšnje młodožo, ze šona wotučacožo Serbowstwa. Sluchaju pak na nje; wjacj hačž jena žyža so we wóćku zahwěči a zablyščežiwšchi so z dejmantowym wohnjom, kulesche so dele po zmorščeženyh woblicžach, pokrytych z šaidami. Woni wurru, ale su sebi wěšči, zo po jich šmjereži Serbstwo do rowa njezestupi, pšchetož jich njež a cyłu serbskošć zapschinnu młodži ze žylniškej pjaježu.

Bišche P o l a k, pobywšchi we Łužicomaj.

Oberammergau a wobzamknjene passionste hry.

Wjes Oberammergau w Bayerškej, hdžež su lěta passionste hry byle, nětko zas na 10 lět wjac měra dštanje. Wutoru 2. oktobra su posledni króč hrali, a běchu tši dny za jobu, njeđzeli, pónđzeli a wutoru, so hry wopšjetowale. Te tši poslednje dny wopyta hry hiščeže 11,000 wosobow, mjez nimi pak bě jeno mało Američanow, Šendželečanow a Francóžow, kotřiž běchu hewak z wjetšcha kłowni wopytowarjo passionstich hrow. Na posledku běchu wosebje baheršcy krajenjo pšchitomni. Wšeho hromadže je na hrach něhdže 200,000 wosobow pobyló, a hrało je so 48 króč w časju wot 20. meje hačž do 2. oktobra. Pšched 10 lětami běchu wšcho hromadže 40 króč hrali. Zastupnych pjenjež su w Oberammergauje hromadže 1,200,000 hriwnow dštali; hewak su wobydlerjo tuteje wšy wot cuznych něhdže 3 abo 4 milliony hriwnow dołhodow měli. To su zawěšče rjane dołhody; tola ma so wopomnieč, zo su wobydlerjo cuznych dla sebi wšchelake twory a mnohu domjacu nadobu wobstaráč měli, šchtož je jich wjele pjenjež štało, a nětko změje wšcho to zas 10 lět kaž smaha wotpocžowacž, bjez toho, zo by w tych lětach wužitka nješlo.

Šdnyž dha je wjes Oberammergau z najlěpšim wuspěchom lětuške lěto hrow wobzamknječ móbla, dha staj město Mnichow a cyła Bayerška z tychle hrow hiščeže wjetšchi dobytł měloj. Mnichow je lěta wot jara mnohich cuznych wopytany byl, wjele wjac, hačž w druhich lětach, hdžež je wosebje w lětnim časju jara wjele pucžowacych w Mnichowje. Lěta běchu tam jara mnozy cuzy ze wšchěch džełow šwěta.

Bayerške železnicy drje změja lěta na 10 millionow hriwnow dołhodow wjac dhyli druhe lěta. Teke wjetšche dołhody wot pucžowacych su Bayerškej pšchede wšchitkim passionste hry w Oberammergauje pšchinješe, potom pak tež jubilejske šwatocžnosče w Romje a šwětowa wštajeńca w Párizju.

3 Klóschtra Marijného Dola

smj w poslednim czišle powěćej podali, zo je pjeć młodnych knjeźnow, kotrež chcedža do rjada Cistercijskich zastupić a su za nowy klóschtr Porta coeli w Tischnowicach na Morawje postajene, so hižo dopředka tam podalo, zo bychu wosebje čěškej ryczi pschjwulke, ju dowulke a potom w tej ryczi wuczić móhše. (Mjez nimi stej, kaž smj wozjewili, dwě Serbowcy, knjeźnje Wjenkec z Róžanta a Bjedrichec z Budyšchina.) Nětko je z Tischnowic powěćej pschjichła, tať su tam dojše. Myslimy sebi, zo budže našich čěščenych cžitarjow tale powěćej zajimacž, tuž ju tudy podawamy:

„Z božej pomocu smj wschitke zbožownje a strowe do klóschtra Porta coeli pschjichše, kotryž je nam Bóh w swojej njeskóncznej lubosći za domiznu postajil. Na puczu z Marijného Dola do Liberca (Reichenberga) smj hromadže krasne kćelusche spěwale a zas so modlite wo boži zafit na našim puczu a za wschitke naležnosće, kotrež mějachmy na wutrobje. Wyslachmy sebi, zo drje smj přěnje, kotrež na tym dnju Maczeri Božej rózowc wopruija, tola bórzy so dopomnichmy, zo drje je w Marijnym Dole so hišćeje předy spěwat. Swězdy so tať pscheczelnje na nas zybolachu, jakož bychu nam swoju radosć nad našim puczowanjom wopofazacž chęle.

Dalšcha jězba jo doflowja bjez zadžěwta. Žěžechmy pschěz pscheczelnje krajiny, pschecy rjenšcho a rjenšcho poča byč. Zola storo sebi žadachmy, zo by tola jěženjo hižo kónc mělo, pschetož jara horco poča byč.

Na dwórnišcěžu w Brnje naš knjeni baronowa wočatowajše, tež knjez inspektor a našcha luba sotra Marta. Hdyž běchmy pojedle, jěžesche knjez propit z nami k najdosťojnišchomu knjezej biskopej drej. Bawerej, kiž nas nanajluwoječiwšcho pschija. Knježna Haňža Wjenkec knjeza biskopa z čěškej ryczu postrowi (kotryž bě sebi nawulka a jara rjenje praji), na cžimž knjez biskop swoju wosebitu wjesłosć wopofaza. Wón tež swoju wulku radosć nad tym wupraji, zo jo klóschtr Porta coeli nětko zas wobšadži, za cžimž je pschec tať naležnje žadať. Potom nas hišćeje napominajše, zo bychmy prawje wulku swěru w swojim swjatym powołanju wobthowale, a nam swjate požohnowanjo wudžěli. Najdosťojnišči knjez jeno němři z nami ryczajše a nam tať wschitku wuzłosć zalutowa.

Nětko spěschuje a ze zbožownej wutrobu do swojeje noweje domizny jěžechmy. Šacžrunjež ničo wo našim pschjhadže dale wozjewjene njeběše, bě so tola wjele ludu w klóschtrje zhromadžilo. My najpředy do cyrkwy čehnjechmy. Zola začacžca, kotrež pschi tom mějachmy, wopisacž njemóžemy. Cžujachmy jeno, zo smj ujewuprajteže zbožowne, a ze samej radosću słowcža prajtež abo spěwacž njemóžachmy. Z hlubiny swojeje wutroby dha smj k Šězusej rycžale, jomu wschitko prajile, schtož nas jimašče, každa po žadanju swojeje wutroby. My smj zbožowne w Porta coeli. Džěcži čěšči kćelusch spěwachu, kotryž, hdy by tež němři byl, wjetšchoho začřišcěža na nas cžinič njemóhš; rady chcemy z božej pomocu wscho cžinič, zo bychmy bórzy cžěst rycž tež kaž swoju trjebacž móhše.“ —

Bóh žohnuj procowanjo a dalšche skutowanjo dobrych knjeźnow!

3 Lužicy a Sakskeje.

W Zhorjetcu je džens tydženja najdosťojnišči knjez biskop Marx, Wrotiławski swjećacy biskop, nowu cyrkej swjatoho Šakuba japoschtola swjatocžnje swjećil. Bližšchu rozprawu za tydžeť podamy.

3 cyłoho swěta.

Rěmska. Mnozy ludžo, wosebje džělaczerjo, pschithadźacej zymje z wěštnym strachom napšcheczo hladaja. Rjemjeslništwo je so poslednje lěta w Rěmskej jara wuwiko. Dokelž z dobom tež pschekupstwo pschiběrašce a Rěmska pschecy wjacj swojich tworow do wukraja wuwožowasche, móžesche trochu pschetrjebacz, šchtōž mnohe fabricki tworjachu. Pschecz afritanisku a bóle hišcěže chinsku wójnu a pschecz wschelake druhe pschicžiny pak počina wuwožowanjo tworow wotebéracž. Hižo su dyrbjale mnohe fabricki za swojich džělaczerjow džělawe dny pschifrótšiciz, zo njebychu pschemjele tworile. Wórzy pak budža dyrbjecž z džěla džělaczerjow wotpuscheciz, dokelž džěla za nich njezměja. Šchtō pak dyrbja tajcy wbozy ludžo pschecz zymu započinacz? Š tomu hišcěže pschiindže, zo cyroba a tepjenjo atd. pschecy bóle so podrožcja. Tak nazymu něcotrejžkulž džělaczerškej swěbje nuzaj do rukow hlada. Do ratařstoho džěla so fabricky džělaczerjo njechodža a nimo toho tež ratařstwo na zymu džělaczerjow njetrjeba, ale na lěčžo.

— Wo chinskej naležnosći je němski statny sekretär zwonkownych ualežnosći Bülow, so pschizamkujō telegramomaj němskoho a chinskeho kejžora, nowy kłopis na jenotliwe mócnarštwa rozpsłal, w kotrymž jim namjetuje, zo bychu zapóštanstwa w Chinje pschepytowale, hacž su w telegramje chinskeho kejžora wschitke na zběžkach winowate wosoby mjenowane, dale hacž su tam mjenowane kšoftanja pschihóbone a dosahace a škónczujō, kak mohle so mócnarštwa pschewědžicž, zo so pschihrózene kšoftanja wopravdže wuwjedu. Mócnarštwa drje su tutym namjetam pschihłosowale a z tym dalšaji podložł k jednaujam pschizwazale, wulkoho wuspěcha pak njeje wocžatowacz, dokelž kóždy stat w jenotliwych wěcach po swojich pucžach kšodži a z tym jednota czerpi.

— Dokelž změje němske kuježerstwo bórzy wo nowych pschekupstich zwjazkach z druhimi kuježerstwami jednacž, pschecy a rycži so hižo dolho wo tym, kaje čla měle so za ratařste wuplody postajicž. Wo tym je wilka wjetšcina jencje myslje, zo maja so powjetschicž, dokelž mnoho z wukraja pschiwožowanoho žita nasche płacžizny za žito pomjenšchuje. Wo tym, hacž je šchtō ratařstwu pschecželnišci abo njepschecželni, namjetuje wjetšce abo mjěnsche čla. Mjenje pak hacž 6 hrinnow za dwaj centnaraj pschecicy abo rožki ničtō nježada. Někotři wustupuja tež za to, zo so z cyła njeby wěšty pjenjez postajil, ale zo by so po tym, hacž je płacžizna wyšchaha abo nižšaha, tež člo pscheměujalo, z čimž čedža docpěčž, zo njeby płacžizna za žito pod wěštu mjězu špadnyka.

— Rěmske pschekupke kóžništwo ma w tu kšwicu druhe měštno na cychym swěče. Zomu kšuscha 900 wjetšich parnikow, kotrež 1,166,928 tonow wobšahuja. Zenož Zendželika ju pschetrjechuje. Wona ma mjenujey 5423 kóžži, kotrychž wobšah 6,758,706 tonow wucžinja. Na tšecžim měštnje je francóžske kóžništwo, kotrež ma 526 kóžžow z 516,926 tonami. Rěmske pschekupke kóžništwo je w poslednich lětach wo 185 % pschibylō, jendželste wo 102 % a francóžske wo 37 %.

— W Barlinje je z přěnim oktobrom nowe towarštwo mjez katholicimi žónskimi nastalo, kajež je hižo we wschelaticch druhich měštach (n. psch. w Šölnje) wjacj lět. Towarštwo mjenuje so dwórnišcžowa miššija, a k njomu kšuchcja wjacj lět z najwosobnišchich stawow. Zo ho nadawł je, zo jo wosebje za holcy postara, kotrež do Barlina pschithadźcja, zo bychu jebi kšuzbu pytale. Škóžde lěto pschithadža tam pschecz 30,000 holcow, kotrež husty wo měšcžanskich poměrach ničō njeznaja. Husty je so tohodla stalo, zo tajke holcy jebatam do

rukow padachu, kotkiž jich nie jeno wo pjenjezy zjebachu ale husto tež wo počeziwosjeć. Sobustawy nowoho towarstwa po rjadu w nočy a wo dnjo na dwórniščeju bywaju, zo bychu pokazowale pschifhadžace holey do pschifstojnych domow, doniž so jim pschihšdna služba njeposfickži.

— W Halberstadtu mějesche němski ewangeliski zwjazk swoju lětničnu słownu zhromadžiznu. Njucześe so tam wo wschelafich němskich a cuznych, pschebe wschim rafuskich naležnosćach. Najwjacy pak stawasche so, kaž smy to zwučeni, ze ščežuwanjom a šwarjenjom pscheczivo romskej cyrkwi. Šida pscheczivo „Romej“ je jeničske, šchož towarstwo hromadu džerži, wo wěrje pak njesmědža so do rucži dacž, hewak bychu so rozkorili. Ani wo wěrje do Khrystusa, kotrohož někotři Boha, družy wučenoho čłowjeka mjenuja, njesu pschezjedni.

— Pola Heidelberga je so wulke njezbožo na železnicy stało. Pschifhadžacy czah zajědže do drnhoho, kotryž hiščeje na samsnych kolijach stojasche. Někotre wozy czah rozmjecje, a 80 ludži je czežto ranjenych. Někotři na mějčeje zemrěchu, družy buchu do hojećnje dowjezeni, a tež z tutych drje někotři žiwjenjo pschifadža.

— W Barlinje-Stieglisach je nowa farša cyrkej swjateje Marije kralowny najmjeczišchoho rózarija, za kotruž su daloko a šchěroko dary hromadžili, nětko nimale hotowa. Kardinal Ropp sam budže ju 11. novembra swjećić.

Rom. Schwórtotoho oktobra mějachu pučowarjo z Wina audiencu pola swjatoho wótca. W samsnym czasu pschebywachu tam tež biskop Schork Bambergski, Würzburgski biskop Schloer a Augsburgski biskop Högel, z dobom pschijědže tam 2000 bayerskich putnikow, mjez kotrymiž běchu tež někotři Serbja. Bayercy běchu pschijěli, zo bychu tam tež pschi wosebitym swjedženju njedželu 7. oktobra pschitomni byli. Těhdom bu bayerska kłóštriska knježna Marija Crescencia Hoef z Kaufbeuren zbóžna prajena.

— W Jeruzalemje bu samsnu njedželu, 7. oktobra, zakładny kamjeń k nowej swjatej Marijnej cyrkwi, k wotpočiznje (dormitio) najzbóžniščeje knježny mjenowancej, kładženy. Pschi tutej swjatocnosć bē 500 němskich pučowarjow pschitomnych. Němski konsul dr. Ros wobdželešče so na swjećiznje jako zastupnik němskoho fejjora. Swjećacy biskop Paskal Apodia swjećěšče jako zastupjeć Jeruzalemskoho patriarchy zakładny kamjeń a abt Benzner z Maria Laach mějesche swjedženisku rycž.

Žendželisa. Wólby do parlamenta su tak so radžile, kaž wocžakowachmy. Dotalne ministerium je wulku wjetščinu doštalo. Narod je z tym wuprajil, zo je z tamnej politiku, kotruž je pschebe wschim Chamberlain zastupował a kotraž je lud afrikskich Burow zničila, špokojom. Najšerje sejm bórzy zašy swoje posjedženja započnje. Žendželski sejm ma wscho hromadže 672 sobustawow. Pschi tom je džiwno, zo je w šali, hdžež so zhromadžuja, 400 šydłow za nich. Nowiny hižo wo tym pišaju, fak žmēja so zapóslancy wo šydla bēdžicž. Dotelž budža jednanja wosebje w špocžatku wažne a zajimawe, je z wěštoicžu wocžakowacž, zo wjacý hač polojsca zapóslancow so k zhromadžiznam zeidže. A potom powjedže so wězo tak, kaž bē husto hižo pschi derje wopytanych zhromadžiznach. Šdyž so durje wotewrja, šhwata kóždy, zo by šydla dobył, a pschi tom so husto tak zwadža, zo dyrbja tutych hewak tak doštajnych knježich šlužownicy dželicž. W němskim sejmje bychu so zawěčeje wjeselili, hdy by šala mješšča byla, pschetož by so ze štajnje tak šlabym wopytom šerje wupjelnila.

— Piątek 5. oktobra je so pola Londona džěl swěta-flawneho hrodu Welbeck Abbey, sydła wójwody z Portland, wotpalil. Z tak njewuprajitej pychu bě tonle hród wutwarjeny, móžemy trochu z toho pónać, zo jeho přjedawšči wobšedžet, jara bohaty, ale trochu džiwuščki muž, kóžde lěto dwaj millionaj hriwnow, t joho wupyschenju naloži. Nětko wotpaleny džěl hrodu bu 1743 twarjeny. W nim tydleske wójwodiska swójba. Sdyž woheń wudyri, njeběščaj wójwoda a wójwodžinka doma, jenož džěči tam spachu a jenož z najwjetšej nuzu móžachu je wumóžić. Šacžrnjej ma wójwoda sam wohnjowu woboru, njemóžachu tola woheń dolho podusyć a mnohe drohotne wěcy so spalichu. W hrodze khowaju so drohotne wěcy ze wšěch časow; mjez tymi, kotraž móžachu hišće ze z wohnja wuczahnyć, je na pschlad blido, kotraž je 300,000 hriwnow hódne. Najdrohotnišči džěl hrodu je pod zemju, a bu wot zemrětoho wójwody twarjeny, za njón je 150 millionow hriwnow placil. Lěta dolho je tam wón stajnje 1500 ludži mět, kotřiž su pod zemju džělali. W tutym podzemskim hrodze je najdrohotnišča zberka wobrazow, kotraž Zendželska ma. Z druhich džělow hrodu je tež wosebje krajna jěcharnja, kotraž je 385 stopow dolha a 104 ščěroka. Zeje tšěcha je cyle ze železa a škleńcy twarjena a wotpočnje na 50 stolpach. Druha nobšča jěcharnja je 1270 stopow dolha a je ze 64,000 quadratnymi stopami škleńcy kryta. Konjenc, w kotrymž móže 100 toni stać, je najrejšcho wutwarjeny, tohorunja tež hródž za homjazy stót. Přecž wulkich jězorow wupschjetřewa so mile daloko wokoło hrodu. We wulkim parku su stare duby, kotraž su 700 hač 1000 lět stare a tak ščěroke, zo je zemrěty wójwoda pschěz jedyn zdonk dał puć wurubacž, po kotrymž móžesche ze šchtyrjoni tonimi jěć. To su jendželske bohastwa. (Pšchirunaj ščěhowacu powěsć:)

Kak Zendželska Trřku wutřeba, dopokazuje časopis „Ekonomišt“. Znete je, zo maja nimale cyle kraj Trřeje něotre tysacy jendželskich lordow w swojich rukach. Čzi swoje dołhody, kotraž z Trřeje časnu (něhdže 200 millionow hriwnow) w Zendželskej wužiwaja. Z tym, kaž kóždy rozem, kraj dale a bóle wołhadni. Tak je w minjenym lěće w Zendželskej nimale 5700 millionow hriwnow z herbstwom do druhich rukow pschěchło, w Trřkej jeno 305 millionow. Tuž njeje džiw, zo ma „zelena kupa“, kaž Trřka rěka, dale a mjenje wobhdleri. W lěće 1891 pak běšče tam hišće pschěz 8 millionow wobhdleri, w lěće 1891 pak běšče jich jeno hišće 4½ milliona; potajim je Trřka za 50 lět pschětwórta milliona wobhdlerjow zhubila.

Čhina. Ze zhromadnymi mocami běchu so kšesčzanke ludy na čhinskich zběžkarjow walili a dobyčerscy do Pekinga zakročili. Ale tu našta jim nje-pschěžel strašnišči, džyli čhinscy wojacy — a to bě jich njejednota. Za zahaczi wšchón dalšči postup. Ruřka džěla na sewjeru na swoju ruku. Man-džurřku je dobyla wobšadžiwšči hłowne město Mukden, a byrnjež so bóle swjata čžinila, zo so čhinskoho kraja njezmocuje — njepuščězi tola zebrane krajiny z ruki, a po nēcim so druhe mócnastwa z tym spokoja.

Doniž su Boxerowje w sewjernych krajinach nimale poraženi, roseže po jendželskich powěsčach nowy pozběžt w dale wjetřichich rozměrach w južnych provincach. Džiwajo na to njecha so čhinske knježestwo z wujednanjom mēra pschěhwatač, ale čce so dale hlubje do kraja nuts do Singanfu pschěhdlicž, zo by so wobrocž móhlo cuzoho wliwa.

Šchto ma so tu čžinicz? Pať maju kšesčzanke mócnastwa z krótka dotatnu kejžorřku swójbu z tróna štorčičž a nowoho kejžora, wot čhinskich

bohoto wuzwolenocho, postajicę; abo so za cžěfachym chinškim knježerstwom pušćezicę a wschěch zajecę.

A pschecę njeměčo to poradzić, do něhdže 180 kilom. wzdalenocho Singanfu dopecę a fejžorfu z jeje radcami zajecę? Njerěfasche prjedy tej, zo je njemóžna wěc, Peking dobyć? Nunje tak, kaž je so to radžilo, móže so tež z dobyczom města Singanfu schlacęzicę. W tychle dnjach hižo počehnje wójnša wuprawa z wjetšcha němškoho wójska pschěz Peking won hač do Baotingfu, zo by wujwobodžila tam pschewwachy křesćanow.

Wšchecžizny.

* **Bratr Flamidien.** Našchim cžitarjam budže drje hišćezje znate, tak psched lětom pschecžizno bratrej Flamidienej, jobjustawej rjada schulskich bratrow w francóžskim měšće Lille we wschittkich njepschecželskich abo njekatholskich nowinach pisachu, joho hanjachu a tamachu, dofelž njekmanicy joho hroznoho njeskutka winowachu. Bratra Flamidiena běchu tehdom zajeli, a sudnicy ze wschey móžnej krutosěžu pschecžizno njomu wnstupowachu, dofelž běchu, we swojich pschedjudach pschecžizno katholickej cyrkwi a jeje rjadam zatwierdženi, hnydom wo tom pschewědcženi, zo je bratr winowaty. A tola tehdom bratrej, kiž swoju njewinowatočę wobtrucęšeche, nicžo dopokazacę njemóžachu, a dyrbjachu joho zaň pušćezicę. Wot toho cžaja so jomu w Lille wschitka cželęž a pokornosč wopokaznje. Wschitcy joho šrowja. Ndyž dyrbi jomu do města hič, dyrbi tak rjec po cšlým pučžu klobuk w rucy džeržecę. Najpschecželnišcho pať postrowja joho sudnik Delalę, kiž bě so pschecžizno njomu tak jara njepschecželsch zadžeržal. Nětko sudnik tola křiwodu, kotruž je bratrej cžinił, spóznawa, a sčtož je najwážnišche: prawoho zlobńika, kiž je njeskut na wbohim hólcn Taveang tehdom sfucžil, nětko sfoncžnje maja. Zlobńik pať njeje žadny schulski bratr, ale zažrany pschecžiznił wěriwych katholicow. — Tola nowiny, kotrej su tehdom na „žadlawy njeskut katholicoho mnicha“ zatkadželi, nětko žanoho sfowcžka njepitnu, zo su tehdom wopaki męće a zo je prawy zlobńik nětko namařany.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 649. Pětr Šwon z Budyšina, 650. Jurij Delan, stud. theol. w Mohuču, 651. 652. z Drježdžan: Marija Pjetašowa, Mikławš Ledžbor.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7100 hr. 56 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Preprošenjo!

Njedzelu 14. oktobra wječor w 6 hodžinach wuhotujetej we Handrikec hosćencu w Jasency towarštwje Jasenčanska „Katholska Bjesada“ a Khróscanska „Jednota“ swjedženje ze **spěwanskim koncertom** jako zjawny džakny akt dotwarjenja našoho Božoho domu. Preprošuja so tohodla z tutym naša luba wosada, wosebje hospodarjo, najwutrobnišo k tutomu swjedženjej. — Čisty wunošk je postajeny za Khróscanske nowe pišće! **Wubjerk.**

Čižćez Smotertec knižicizščernje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 42.

20. oktobra 1900.

Lětnik 38.

Džakny swjedžen w Zajeńch.

Raž w „Katholickim Posole“ pschpowědžene, wotměwajše so tu njedźelu 14. oktobra džakny swjedžen dla dotwarjenja Khróścjanstweje cyrkwie. Swjedžen wuwjedźeschtej „Katholiska Bjesada w Zajeńch“ a spěwařske towarštwó „Sednota“ w Khróścjanach. „Bjesada“ bě swjedžen zarjadowała, „Sednota“ pak wuwjedže spěwanjski koncert. Zastup placěšeske 50 pj., wunošak pak bě postajeny k uatwarjenju nowych pschcělow do Khróścjanstweje cyrkwie. — Bórzny po 6 hodž. wječor wotevri wysofodoštojnny knjez farać kanonikš Wornać jako pschedyda „Bjesady“ zhromadžiznu z katholickim postrowoni, a hnydom zanjese „Sednota“ psalm: „Kak mócnny wulki slawny, našej knježe Božo sy!“ wot Kocora, a scžehowajše rycž knjeza kanonika, Wysofodoštojnny knjez spominajše na založenjo katholickich Bjesadow pschcězivo zjednoczenym mocam njewěry, kotrež cyrkwinjski a swětny porjad powrócēja. Róždy katholiski muž dyrbjal našchim towarštwam pschšlushečž. W „Katholickich Bjesadach“ dawaja so rozwučjenja a poklwy, fak měšo so hrožacomu złomu a njepočinkam z wuspěchom napšchcěziwjecž. Spěwařske towarštwó pak, kaž „Sednota“, kotraž je tu džensa mjez nami, haja dobre počinku, hdyž wubudžēja ze swojim spěwom wjesołu mysl a z kěrlušchemi wutrobu pozběhujaja k Bohu. Sam kral David je zětajal poldra sta kěrlušchow a je Bohu křwaću spěwał. Kycžnik wuložuje, fak prawy spěw a prawa hudžba wubudžaja něžne začucžaja a fak wutrobu k Bohu njese. Najdošpolnišchi nastroj za hudžbu su pschcězele; hižo swjata Cecilija je jón jara wustojnje trjebala. — Po tutej rycži pschednjese „Sednota“ 12 spěwom ze „Znjow“ wot Kocora, pod nawjedowanjom k cyrkwinoho wučerjaja Hile, jeje dirigenta. Na jenotliwe čžiška drje so tu spominacž njetrjeba. Wschitke wubudžujaja začucžaja pschcězow a nadžijow burštoho luda, joho prócy, džěla a radošesje. A burški, t. r. ratařski lud džě

z wjetřcha bě tu zhromadženy. „Sednota“ je so wo wjele nowych młodych mocow pschisporika a wuwjedže swój cžežli nadawł jara wustojnje. Cžežli nadawł wosebje tohodla, dofelž su komposicije žnjow za mužške thory z wjetřcha jenož surogat: žně su zestajane za polne, měščane thory, kaž smy je na wulkich spěwaniskich swjedženjach w Budyščinje styšeli. Za cžežke mužške thory su z wjetřcha nježatowne. Najebacž to pak dořtachu styšchane spěwy štoro wšchitke žime pschisłofowanjo; žnamjo, zo su ludžo jim rozemjeli. — Šdyž bě „Sednota“ tutón wěnc spěwow dofonjała, mějeseke k. farar Libšč z Baczonja džaťnu rěč. Zapocža, zo je džensnišcha zhromadžizna powolała, zo by džať wuprajila wšchitkim tym, kotřiž maja zařkuzby wo zapocžat, wuwjedženjo a dofonjenje „noweje“ Šhróščanškeje cyrkweje. Rycžnik pschiruna njedospolny, prosty twať přjedawšceje cyrkweje z nětežijšim. Přjedy je byl kaž lipowy haj w žymje, uetko je kaž tajki haj w lěče, polny zelenje a težewa. Rycžnik wuzběhuje špodobny začijščez, fajšiz cyrkej nětko čžini, wuznamjenja harmonište linije a špodobne rozdželenjo, šchtož wóčžto wotšewja a wutrobu žwjeleluje. Wšcho hromadže z dobrej akustiku hnuje dušču k nutrnošči. Zawěščze budže kóždy wóčženasč w nowej cyrkwi lěpje spěwany a z tym Bohu špodobnišchi. — A komu šušcha našč džať za to, zo mamy nětko tak rjany boži dom? Šóbla Boha, wot kotrohóž wuhadža wšcha miłosč a wšchě žohnowanjo, našč džať šušcha pschedewščim wyšokodostojnomu knjezej kanonikej a fararzej Wornarzej. Wón je zapocžal njewščědnje wobčežny twar we swojej wyškej starobje a wšchěch zadžewkow, staroščow a džělow so njeje bojal. Wšchitcy žnajemy knjeza kanonika, kať je prosty a jeduory, zo ma šam za so maľo potrebnosčow. Wšcho šchtož je z tym nahromadžil, je wažil na škutk za špomóženjo cyleje wofady. Tež na njoho hodža so načóžič šłowa psalmista: „Knježe, lubuju twojoho doma pychu a měšto, hđžež twója krasnosč bydlí (Ps. 25, 8). Dale pak našč džať tež šušcha knjezej twarškomu miščtrej Noškej ze Sernjan, kotřiž je twar wulcy wustojnje wuwjedł. Wjele psched-hladniwoščze a rozhladniwoščze je byľo trjeba a wjele žwažnosčze, wšcho tať pschewješč, kať je so štaľo. Knjez rycžnik šhwalešche miščtra kať polěra a džělaczerjow. Wosebje wuzběhnyč pak dyrbi so to, zo wobaj, twarški knjez a miščtr, štaj Šerbaj. Štónčnje pak šušcha džať tež wšchěm, kotřiž su twar naščoho domu božoho z pjenježami podpjerali, Njecha nikoho wosebje mjenowacž. Wóh ma wšchitkich žapjšanych do knihow žiwjenja. Cžešč žim wjetřcha hač my jim dačž možemy. Rycžnik štónčži ze šlawu na twarštoho knjeza, na miščtra a pomocnikow a na daricželow. Zhromadžizna poštanjšchi žanjese šširóčne harmonište „Šława!“ — Wo tutej džaťnej rycži ščěhowsche pošlednje čžiško koncerta: „Komu žaspěwamy?“ thor wot Michla. — Šiščez so podžaťowa wyšokodostojny knjez kononikš Wornať. Wopominajše, kať wšchón džať Bohu šušcha, zo je wšchitko tať dobromu štónčej dowjedł a zo je wšcho bjez njeboža wotěščlo. Rozestajiwšchi z krotka štamizny Šhróščanškeje cyrkweje, pokajowajše na njewotkóžomnu trebnosč nětko štónčeho twara a praji džiwajo na pschedryčnikowe šłowa: „A šym-li ze wšchim to docpěł, zo kóždy „Wóčže našč“ w nowej cyrkwi budže nutrnišcho spěwany, dha šym docpěł, šchtož šebi pschju.“ Wnkładowajše dale doštójnosč cyrkweje, hđžež Šyn Boži štajnje mjez nami pschěbywa a Wóh swoje hnady nam wudžěla. Štónčnje poručži so wyšokodostojny knjez modlitwam cyleje wofady, hdyž knjez winicy joho wotšal wotwoľa. Měni, zo drje tu doľho wjacj mjez nami njebudže. — Na swjedženju wobdžěli so wot šš. duchownych nimo wyšokodostoj-

neju knjezow rycznikow hiščeže f. kaplan Just a f. kaplan Sedliczka. — Druhi, zabawny džěl, njeje taŕ waŕny, zo dyrbjał tu wošebje wopisaŕny byčž. — Wopominajo, kaŕki je pšcheprošchenjo na „dŕaŕny ſwjedzeń“ měło wuſpěch, pšichthadŕa dopiſowarzej na myſle pšchitkowo ze ſchuliſkeje knihi: „Dŕaŕownoſež ſo lubi ludŕom, njedŕaŕownoſež zacpja wſchudŕom!“ Wſchudŕom? — Schtōž ſebi w nēcjim pšchēndŕe, toho ludŕo woſcha w hubach; ſchtōž čziui ſchtōž dyrbi nanaſlepje, wo tym ſo njepowēda; ſchtōž pak čziui wjacj hačž dyrbi, ludŕom prawje tola nječziui a ſkōuczuje rēca: čŕohodla čziui! — Traſch nic wſchudŕom! ×

3 Ruŕicy a Saſſteje.

3 Budyſchjina. Wyſokodoſtojnny knjez kapitar kantor Luſečŕanſki je pōndŕzelu a wutoru tohole tydŕjenja w Diŕtricŕanſkej, Ruŕdorſſkej a Blumbergſkej ſchuli pruhowanjo w naboŕniſtwje wotmēwal.

— Minjeny ſchtwōrtk je na tudomnym ſeminaru ſydom knjeŕnow ſwoje maturitadne pruhowanjo jaŕo wučezki wotpołōŕiło. Bēchu to knjeŕny Marija Johanna Ebermann z Ruŕdorfa, Mathilda Marija Herta Heineſetter z Drjeŕdŕan, Marija Lehmannec (Wicŕazec) z Prawoēžic, Anna Marija Riedel ze Seitendorfa, Marija Schwertner z Witiga, Marija W e c l i c h e c z Zawory a Gańŕa Z i e f c h a n k e c z Njebijelčzic. Piſomne pruhowanja bēchu ſo hiŕo pōndŕzelu a wutoru w kōſchtrje Marijnej ſwēzŕe wotmēle, hŕzeŕ ſu te knjeŕny ſwoje ſtudije doŕonjałe, a bēſche tam f tomu knjez ſeminarſki diŕektor kanonikuſ Lōbmann pšchitomny. Wſchitke knjeŕny ſu pruhowanjo derje wobſtala.

3 Budyſchjina. Cyle wošebite wjeſelo poſſiča ſo Serbam ſobotu 27. oktobra wječŕor we 8 hodŕ. w ſali „ŕloteje krōny“ w Budyſchjine. Budyſki wotrijad narodopiſnoho towaŕſtwa za ſaſſke kraleſtvo wuhotuje tam ſpēwanſki wječŕor ze wſchelakimi druhiſi zabawami. Spēwacz budŕa ſo jenoŕ narodne pēnje, a to khorŕ wot mnohich jerbſkich wučerjow pod nawjedowanjom kn. Krawca-Drjeŕdŕanſkoſo, a ſola je kn. kantor Gaſka-Wjelečŕanſki dobročziwje pšchijał. Toho hłōs ŕaneje kŕwalby uſtrejeba; po wſchēch Serbach je derje znate, kaŕ derje f. Gaſka ſpēwa. Tuŕŕ zawēczje kōŕdy poſluchacz pšchirōdŕe, wſchaf mōŕe tohodla njedŕelo pšchecj hiščeže do Khrōſeŕje na kermuſchu dojēč. Schtŕejo wučerjo ſu ſo teŕŕ pod wjedŕenjom f. Krawca ſtowaſchili, zo bychu nam rjane kwarantetty ſpēwali. A ſkōuczuje, zo by narodna hudŕba zaſtupjena była na narodopiſnym wječŕoru, pſchirōdŕetaj diwaj miſchtraj z kōŕkomaŕ ze Slepoho, zo byſchitaj nam na kōŕle nadŕēlaŕoj a pōdla teŕŕ po jerbſku zaſpēwaloj. Ze Slepoho piſaſche ſo zarjadowarzej tutoho wječŕora: Dajeŕe jimaj ſpēwacz, ſchtōž ſtary miſchtr Bōla na kwaſach ſpēwa w cyle wyſokich zynkach a Waſcha ſala budŕe ſo walecz ze ſmēchami. Pſchi wotewrjenju Drjeŕdŕanſkeje wuſtajeſch 1896 je ſtary miſchtr Bōla teŕŕ pſched Toho Maŕjeſtoſeŕu kralom Albertom ſpēwał, tehdy mōŕachmy wohladacz, kaŕ je ſo Toho Maŕjeſtoſeŕ nad tutym pſchednoſchtom ŕadowal. A wudoſpēnjenju rjada pſchednoſchtow je teŕŕ Budyſke wučezſke ſpēwanſke towaŕſtvo nēkotre čziſla pſchilubilo; pōdla toho wſchoho poſſiča ſo hiščeže wſchelake druhe pſchednoſchti. A za wſcho pſaczſch jenoŕ 50 pj. zaſtupa! Schtoda, wulka ſchtoda, zo na narodopiſnym wječŕoru jerbſta narodna draſta ze ŕanŕch ſtron zaſtupjena njebudŕe; tole by woprawdŕe trēbne bylo, hdyŕ na ſwjedzeń knjezjo ze wſcheje Saſſteje pſchirōdu. Radwoŕ je Budyſchjinej najbliŕſchj, hŕzeŕ maja, abo tola mējachu ŕōniſti khor.

Z Radworja by lóhko bylo, nam wobraz pěkneje narodnjeje serbskeje drašty podać a pódla tež narodny spěw. Tak rjenje běšče n. psch. techdy na Čzepice łubi w Radworju, hdyž tam Radwořiske holeczki spěwachu: „Wschadla je Marja ľudzalku“. Tola zarjadowarjo pschichodnoho wječzora su so do Radworja podarmo wobrocžili, zadžewtow je telko, zo so jich pscheczo dopjelnicž njehodži. Zo by so nedostatk nělak wrnural, dyrbimy sebi wulcy pschecž, zo by po móžnosceji wjele žónstich w narodnej serbskej drašce na tutón wječzor posłuchacž pschischło. Zastupne fhartki budža na pschedań sobotu 27. oktobra wot ranja pola Ł. Smolerja we wudawańu „Serbskich Nowin“ a wječzor psched durjemi „złoteje króny“. Schtóž sebi cžiskowane městno pscheje, dōstanje tajke tež za 1 hriwnu. Tak budž našce hejko za sobotu 27. oktobra: Wōdžemy posłuchacž do narodopisnoho wječzora w Budyšcinje. S...r.

— Njedželu 14. oktobra mějeske Hajnicžanske katolske towarštwu knježnow swój tšeczi založeniski swjedžen we Wjergacžec hōcžencu w Našchomje. Mjana jala běšče z hōcžemi, mjez kotrymž běchu wosebje sobustawy sotrowskeju towarštwow z Budyšcina a Scherachowa, cyle pschepjeljena. Wōdla knjeza kapłana Nowaka, pschedstojiczerja towarštwu, knjenje Porákoweje de Varna, protektorki towarštwu, a knjeza direktora Nowaka, kiž mějeske swjedženstu rycž, běchu hišceje k. scholastikus Skala, direktor kanonikus Löbmann a tachantski předat Schewczik pschitomni. W swojej rycži knjez direktor Nowak póccžiwosčž cžichomyšnosčce rozložowasche a z pschichodnymi pschikladami wujasnjeche, póccžiwosčž, kotraž je wšchem trěbna, wosebje pak žónski splah cžesčomny a pschijomny cžini. W dalschich tjšoch džělach swjedženja podawachu sobustawy towarštwu z někotrymi pomocnicami a pomocnikami z Budyšcina wschelake spěwy, pschednoschki a pschedstajenja, tež jednu džiwadłowy křuch. Ze spěwow mjenujemy wosebje rjany Abtowny spěw „Abendricden“ a za swjedžen wosebje bajujemy „Die brave Spinnerin“; tež dwaj cžěke spěwaj „Kde domov můj“ a „Mařenka“ běschtaj do programa pschijatej. Wschelake džortne křuchi, kaž poutpourri „Die flotte Naderin“, „Der Jungfrauenverein von Knaotschau“, „Die Schmelzbank“ běchu za swjedžen wosebje pschihotowane a zarjadowane. Ze wjeho běšče pilna, njewustawaca ruka towarštwowoho pschedstojiczerja znacž, kotryž rozemi, žiwjenje w towarštwje wubudžicž a zdžeržecž. Pschi prócowanju swjedžen zdobnje pschihotowacž a wuwjecž je jomu wosebje knjez wucžer M j e c ž k a z Budyšcina piluje a wustojnje pomhał a sluscha pōdla knjeza kapłana Nowaka tež jomu wutrobny džak za jara derje poradženy swjedžen. Po dokonjanym programmje sežehowasche nic mjenje zajimacy džěl za sobustawy Hajnicžanskoho towarštwu a dweju sotrowskeju, kotrymž bč protektorka knjeni Porákowa wofuschow napjee a fhoseja nawaricž dała. Njewustawacomu pschedstojiczerje z wutrobu pschjemy: Njeh dale kežje a nadobnywa mlode towarštwu!

Z Malbic. Našcha W j e s a d a běšče njedželu tydženja derje wopytana, kaž je w poslednim cžasu pschecy bylo, schtož tu z fhwalbu wuzdēhujemy. Pschetoz: cžesč, komuž cžesč sluscha — tak pschislowo powēda. Knjez wucžer M a j n a poda zajimawy a jara putacy pschednoschki wo Chinskej, wo jeje zarjadowanjach a wachujach — kotryž pschednoschki so wuznamjenjesche tež z dobrej serbskežim. Z pschednoschkom budže pofracžowane. Zapisowar.

Z Drježdjan. B r h n e M a x je do Freiburga w Schwjcařskej wotpučžowal, hdyž budže pschi tamniškej katolskej univeršicze jako předat a profesor štkowacž.

3 chyloho swěta.

Sakša. Jeho Maještoſež kral Albert mējeſche poſlednje duy bóle na ſwoje bolosčeje čzerpjeć. Dofelž bē pōndželu — Bohu džat jenož za krótki čas — do womory padnył, trjebaſche něfotre duy doſpołnoho mēra. Sobotu ſce ſo z božej pomocu z Morijsburga, hđžež w tu chwilił pſchebywa, t dalſchomu wuſtrowjenju do wile Strehlen podacž.

— Prync Max je we wſchelafich ſakſkich mēſtach za ſhudnyh italſkich dželaczerjow předowal a bože ſlužby mēł. Zo wbozy ludžo, koſtiž ſłowčta němſti njerozemja a koſtrychž nuz a domizny do cuzoho kraja na zaſlužbu čžeri, njebychu cyle bjez duſchepaſtywitywa woſtali, bē loni duchowny fujez z Freiburga woſebje na namotwjeno naſcheje ſtarofčijiweje kraloweje jenotliwe woſady wopytował. Lěſta bēſche to naſch duchowny fujez z kralowſfoho domu pſchewzał, dofelž je italſkeje rycze mōcny. Tež w ſamjenicach bēſche pſchizjewjeny. Dofelž pał bēſche ſo tam jara mało italſkich, ale wjele woſadnych wēriwnych zeſchlo, předowafche prync Max po někotrych italſkich ſłowach němſki. Šchto by ſebi myſlił, zo mōhl jomu to ſchto za žto wzacž? A tola ſo ſamjenicſke nowiny bōrzy na to hōrſchachu, wudawajo, zo ſo z tym mēr z druhowēriwnymi każy. Prync Max njebē ničžo pſchecžiwu lutherſkim předowal — to ſo w kaſtoľſkich cyrkwjach z cyla njeſtawa —, njebē tež niſkoho namotwjal, zo dyrbi ke kaſtoľſkej wērje pſchitupicž, a tola, wōn każy mēr. Hdy by w Bruſkej kralowſki prync předač był a w lutherſkich cyrkwjach předowal, žadny kaſtoľik njeby ſebi na tym hubu torhał, a by-li ſebi njerozomny čžlowjek to žwažil, nočchyl ſlyſhecž, ſchto bychu nowiny pſchecžiwu njomu piłali. Ale w Sakſkej je to hinał.

— Miniſterſtvo je poſtajiło, zo Polakojo a Čželſcha njebudža wjac w Sakſkej naturalizowani, t. r. jaſo pōddanjo do ſakſfoho ſtata pſchizwacž, dofelž dyrbja ſo němſke mjczy ryzny němſke ždžeržecž. Nahladne wukrajne nowiny wuzbēhujja, zo to woſebje kaſtoľſkich pſchitadnikow potřejechi. Pſchichodnje budže drje hiſchecže čžžžo — runjež to tež nětko hižo doſaha — něhđže kaſtoľſke bože ſlužby abo kaſtoľſku ſchulu zakožicž.

Nēmſta. Wječch Hohenlohe je kaucleſtvo žložil a fejžor je do tałnoho ſtatnoho ſekretara zwonkownych naležnowſčow, hrabju v. Bülow, za nowoho kauclera pomjenowal.

— Nēmſki ſejm budže na 14. novembra hromadu powołany. Za ſnježecſtvo pſchidni potom zawēcže horce duy. Powſchitkownje džiwaja, haj hñewaja ſo na tom, zo je ſo ſnježecſtvo z powołanjom tał dołho komdžilo. Pſchecy wjac tyjac wojaſow je do Čhini ſtało, pſchecy wjac millionow k tomu wudawało a ſejma njeje ſo praſchalo. Ženicžka pſchicžina tajſfoho žadžerženja mōže ſo jenož wo tym pytač, zo je ſo ſnježecſtvo pſchecy nažžejalo, zo w Čhinje něſchto prawje wulke a za Nēmſku zbožowne docpēje, a zo mōhlo potom na doſonjane ſlutki pokazajo pſched ſejm ſtupicž, taž něhdy Bismarck po bitwje pola Königsgrāta (Kraloweje Gradca). Nětko pał njemōže na žadny wuſpēch pokazacž, a tuž drje mōže wōtre poroſi wocžafowacž, zo njeje po ſtatnym prawje přjedy ze ſejmom jedualo.

— Pola Homburga bu 11. oktobra w pſchitomnoſčji němſfoho fejžora a fejžoroweje na ſtarej twjerdžiznje z romſkich čžajow, Salburg mjenowanej, žakadny ſamjeſt t tał mjenowanomu limes-muſejej połoženj. W nim dyrbja ſo

wschitte powoſtanci ſhowacę, kotreż z wobtwjerdżenjami ſtarych Romjanow na Romſto-němſkej mjezy (limes) zwijują. Dalſche pučżowanja kejżora a joho mandżeſkeje buch u pſchetorhnjene, dofelż bė kejżorowa macę, zwudowjena kejżorowa Wjedrich, kotraž hižo dolho czerpi, czežo ſhorjeła. Straſadne woſlabnjenje wutrobny je pať Bohu dżat tať daloko zbėhnjene, zo nahly ſtrach zo žiwjenje njewoſtoji.

— Bayerſka je po wulkej wjeteſchinje katoliſki kraj, ale knježi ſo tam, runjeż ſu jobuſtawy kralowſkoho domu z wjeteſcha ſwėrni katoliſcy, bėle po liberalnych hać ſcheſejanſkich zaſadach. Tať je miniſterſtwo zadżewalo, zo bychu někotſi pryncyjo a pryncesny do Roma pučżowali, mjeż druhimi pſchecziunami wudawajo, zo mōhlo to italiſki kralowſki dom ranić. Žato by bamž wina byl, zo z italiſkim knjeżećſtwom pſheczeſtwo dżerzeć njemōže. Ženož pryncesna Matilda, njedawno z Koburgſkim pryncem zwėrowana, je tam byla a ſo też na ſwjedżenju wobdżėlila, hdyž bu knjeżna Kweſcencija z Krafſbeuren zbōżna prajena. Druhi dopokaž, kaťki duch w miniſterſtwje bydli, je to, zo je dweju wuczerjow za pſcheditojerjow katoliſkich ſchulow poſtajieć daťo, kotrajž ſwoje dżeczi dataj lutherſcy woczahnyć, runjeż je cyrkwinſka wyſchnoſeć pſhecziwo tomu wuſtupowala. Wėzo budža bayerſcy biſkopja hiſcheže dalſche ſłowo wo tutej wėcy ryećeć.

— Kať maľo uawopať w njekatoliſkich krajach na ſprawne pſheczeća katoliſkow dżiwaja, to wiďimny nimō Sakſeje a Mėklenburgſkeje pſchede wſchim też w Braunſchweigſkej. Tam dyrbi kōždy katoliſki duchowny, prjedy hać dżeežo ſcheżije, to najprjedy lutherſkomu ſararjej wozjewieć; hewať mōža joho khoſtać. Runjeż ſu ſo hižo doſeć wo to prėcowali, njeje tutōn — dżiwny zakoň pſchecy hiſcheže zbėhnjeny. — W mjeće Braunſchweig je katoliſka woſada z dżelacę tyjac duičmeny. Katoliſkojo bėchu knjeżećſtwo proſyli, zo ſmėle tam ſchtyri miľoſećiwe ſotry khornych wothladowacę. Knjeżećſtwo je prōſtwnu wotpokazaťo, dofelż — kať mėni — k tomu potrijeby njeje. Samo njekatoliſke nowiny to knjeżećſtwu krucže porokuja. Tola na katoliſkich njetrjeba ſo dżiwacę.

— Pſhecziwo Polakam pruiſke knjeżećſtwo dale hōrje zathadža. Někotre pōlſke nowiny z cyľa wjacę ze ſbōrżbow njepſchińdu. Ze drje wėrno, zo nowiny druhdy dowoleny mjezu pſchecroća — njeje wſchať tať lohko zymnu krej wobkhowacę — ale někotre zaſudżenia ju tola trochu dżiwne. Tať bu jedyň redaktor khoſtany, dofelż bė w ſwojich nowinach pōlſke dżeczi namoľwjal, zo dyrbja ſwoju narodnoſeć lubowacę a hajieć!! — W Poznanju bėchu někotre mlode knjenje kħude dżeczi w pōlſećinje darmo rozumčowale. To bu jim zakazane a kōždej 100 hriwnow khoſtanja napoľožene. Žena z nich, kotraž njemōžeſche abo nochyſche pľaczieć, bu cżazana, a hdyž bė też to podarmo, dyrbjeſche na pjecę dnow do jaſtwa. Zeje mjeno je Ĥana Dmankowiſka. — W Warlinje bėchu prjedy někotre privatne pōlſke ſchule, w kotrychž mōžachu pōlſke dżeczi ſwoju maczećſchećinu dokladniſcho wuknyć. Schulam buch hīžo dlejši cżaſ wſchelafe wobceżynoſeće pſchihotowane: nětko ſu cħyľe zakazane.

— W Wōlnje bu pjat 12. okt. tať mjenowany ſocialny kurſus dokōncżeny. Bėſche jara derje wopytany, druhdy bė pſchec tyjac wopytarjow. Dowoľnija bėchu z wjeteſcha wot 10—1 hodž. pſchednoſchki, popoľdnju powſchitkowna rozmoľwa, na kotrež ſo mužojo ze wſchėch ſtawow, też burſkich a dżėlaczećſkich, bohacę wobdżėlacħu.

— W Elberfeld-Barmen bu nowa železnica twarjena, kotraž 8 metrow wyšje zemje jězdi. Wozy njeběhaja na kručje ležacych kolijach, ale wisaja, a suwaja so po jeniczej koliji, kotruž kruty železny twar w powětje džerzi. Na tajkej železnicy je wjele mjenje stracha, zo so njezbožo stanje, hač na dotalnych nazejnskich.

Rom. Swjaty wótc porěča pschi audiency, kotruž mějsche njedawno rakuska arcywójwodowa Alice z Toskana ze swojimaj džowkomaj pola njoho, nimale wótrje wo rakuskich naležnosćach. Z joho słowow bě styshecź, kaž jara joho boli, zo w tutym katolskim kraju tola katolske zasady tak mało placža a kručje wón tohodla porokowasche, zo nahladni katolikojo wopacžnje bojoječe dla swoje katolske pschewědženjo zjawnje njepokazaja. Někotre nowiny chcebža tohodla prajicź, zo budže dotalny rakuski zapobšanc wot bamžowstoho dwora wotwołany, dokelž swoje knježerstwo dosej njezastupuje. Lěpje by mězo było, hdy by rakuske knježerstwo rozpomniło, zo su joho poddanjo katolskej křesćenjo a nic jenož njewěrni, liberalni a židža.

Belgija. Socialdemokratojo su sibi pschi powitanju princy Alberta a joho młodeje mandželskeje jara šfodžili. Družachu mjenujey ze wschelakimi wustupami pschecziwo kralowstomu domej. Z tym pak rozhuńwachu sibi jim hewak pschecželnje zmyslenych liberalnych měščanow, kotřiž so nětko z wopravdžitej zahorjenošču na powitanju wobdžělachu. Cyła wěc ma wosebje to dobre, zo so liberalni wot pschekřoblych socialistow tež dale zdaluja a zo jich z najmjenscha tak bórzy njebudža pschecziwo katolskej stronje podpjeracź. Tak je tola na khwilu pschewulka móć socialistow w Belgiskej zlemjena.

Ruska zda so w nowšim času napscheczo katolskej cyrkwi něscho pschecželnischa bycź, hač za přjedawšce časy. Pschi wobšadženju dweju biskopiskeju městow bě wona ze swjatym wótcem za poměrnje krótki čas pschecžene. Kejžor je tež rusko-katolskim měščuikam dowolit, k jubilejej do Roma pučžowacź.

Turkowska pschecy hiščeje armeniskich poddanow pschecžěha. Wosebje we hłownym měšće Konstantinoplu sčele mnohich do jastwowo abo wupokaza jich z kraja. Armeniski patriarch je hrozyl, zo swoje městno zloži, jeli knježerstwo njebudže sprawnišce. Toho pak so Turkowska tola boji, dokelž by to loško nastork k nutškownym njeměram a pohórschf psched druhimi móćnawcami bylo.

China. Grabja Waldersee je 17. septembra wjednistwo nad wschěmi wojakami w provincy Betschili pschewzał. Přěni wažnišchi wojeŕski skutk bě, zo wosebitu expediciju do Baozingju zarjadowa. Wo joho poštajenjach čehnjese 5000 němiskich, francóžskich, jendželskich a italskich wojakow pod francóžskim generalom Bailloud z Tientsina a z dohom pod jendželskim generalom Gaselee jenaf hylne wotdžělenjo z Pekinga. Wobaj wotdžělaj dječitaj so pola Baozingju zetkač a tute město, hđžež bě khwilu kejžorski dwór a hđžež nětkle hiščeje Boyerjo europiskich ingeneurow a mišjonorow jatych džerža, khostacź.

— Na chinešeho kejžora je pjećža jedyn Boyer nadpad činił, zo by joho morił, tola drje tutu powěsč Chinesejo sami rozšěrjeja, zo bychu cuznych zastupnikow jebali, kotřiž sibi ze wschim prawom mysla, zo su Boyerjo a chineše knježerstwo najlepšchi pschecželojo.

— Sednanja mjez Chinu a zastupjerjemi móćnawstwom pomału dale tročža, dokelž so na zelhařnych Chinesejow nihto spuišcžecź njemóže. Telko je

so jim wot pólstanstwow kručše wozjewilo, zo mócnarštwu z tamnymi zarúdnjom, kotrež je fejžor w zuatym telegramje na němskoho fejžora pschišlubil, so njespokoja. — Njeměry a pschescježhanja kšescježanow traja we wschelakich džělach dale.

Afrika. Żendželski wjednik Lord Roberts chce so wokolo 20. oktobra do domizny podać z general Buller jomu bórzy scěžowacž. Lord Ritchener změje potom sam wjednistwo, a změje wosebje hladacž, kak by Burow, kotrychž so něhdže 8000 pod generalom Dewet a druhim hiščeje w połnocnym Transwaalu wobara, pschewinyl. Njeje to po prawym wjacu porjadna wojna, ale su to stajne wojowanja z jenotliwymi cžrjódami. Mjenšche dobyčja Burow njemóža jich stónčne podczišnjeno zadžeržecž, runjež by to tež hiščeje cyle lěto tralo. — Präšident Krüger je pjecža schtwórtk na hollandskej lóžji z Afriki wotjěl.

Samoa, nětko cyle Němskej sluschaca kupa, dósta 14. septembra samostatne zarjadowanjo. Pod dohladom němskoho gowerniera wobfnježa ju nětko kral Mataafa, pod mjenom Se Alic-Sili. Wón ma na stronje radu, wostojacu z wjacorych tamnišich wyškow, a tež nad kóždym wokrjesom, do kotrohož je kraj džěleny, stoji wyšk. Za jenotliwe wy su pschedstojiczerjo abo Scholtojo postajeni.

Amerika je połna hary, kotraž tam stajnje wólby pschewodža. Kóžda strona, liberalna a demokratiska, pyta druhu pschetrejčicž. Milliony a milliony kóžda woprjuje, zo by wjacu hłosow dobyła. Na železnicach, wozach, kolejach, konjoch a pšehi pucžuja mužicy a žónske po kraju, zo bychu za swojich kandidatow rycjeli. Demokratojo wužiwaja wosebje nježbožo Amerikanow na Filippinach, zo bychu pschecžiwno dotalnomu präšidentej Mac Kinley skutkowali. Tola su toho wuhladny pschecy hiščeje najlěpsche.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 653. Jan Siebař z Hrubjelčic, 654. Jakub Laukus z Budyšina, 655. 656. z Khrósćic: Mikławš Zarjenk, Madlena Dučmanowa, 657. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy, 658. Michał Šram z Worklec, 659—661. z Wudworja: Mikławš Bryl, Jakub Zarjenk, Marija Šewčikowa.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 820. Mikławš Zarjenk z Khrósćic, 821. N. N.

Zemrěty sobustaw: Jakub Zarjenk z Wudworja. R. i. p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Khrósćic 2 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju.

Dale je so woprowało: Wot sobustawow žiwoho różowca w Budyšinje 20 hr.

Za kerchow a stacijóny w Lubiju: Pětr Ryčerja z Lejna 3 hr.

Za nowe pišćele w Khrósćicach: Worklečanski žiwu różowe 40 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7101 hr. 56 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: za 31.—33. krasnu dopisnicu 60 pj., jednoru dopisnicu 5 pj. Delanska Patentna Komisija 35 pj. + 30 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

W Khrósćicach je čisło 32 na pschedań. Dalsche je tam zhonicž.

Čisłčž Smolerjec kubicžicžetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Kalholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 43.

27. oktobra 1900.

Lětnik 38.

Delanski dopis.

Botajskim lětuske žně a z cyła kóncej so bližace lěto... Čšesczowna redakcija je sebi swój čas podobne rozprawy ze wschelatich krajinow zamołwjala.

Wšchedestacž so ma, zo pschpowědanych katastrofow za ll. 1899 a 1900 njeje naběschlo, swět so do dženinišcha rozhypanyl njeje, a našej mlody a stary jtrony Delanski lud je derje pschewědcženy, so sebi swoje lěta sam a — zehce-li Bóh — tež hišćeje z pschichodnymi splahami wubudže w Delanskich pěftach.

Z cyła je wěšćezjež rístantna wěc, a časny profetow su nimo. To tež wo wjele snadnišich wěcach płaczi, hacž su profetowje wěšćezžili, na psch. wo lětuskim wjedrje. Sam hym něhdy w nich pošydał, w khwalobnym hronje »wjedrownych wěšćezjerjow«, ale z časom hym so z nich z procha měł, runjež hižo měł tajke trochu renommé — a derje jednach, zo cořnych. Wšchetoz wosebni wučžency a štokroč mudrišchi ludžo, dyžli je moja khuda wošobiczka, su lěta hroznje »mišnyli«.

Hižo so do nadrobna njedopominam, cžoho su wěšćezžili; ale wabjacošo wěšćeje wjele w tym njebě: mi so zda, zo štoro same struchle, hubjene časny. Někotři wěšćezžachu kónce swěta, někotři suchotu, někotři žalosny mokry čas. Mjez tym wšchal pschidžde rjane lěto, a jenož žyma, jomu pschedthadžaca, bě woprawdže zla. Haj, jenož so na wutrobu biježe, knježa profecži, ze žymu seže nas žadlawscy zjebali. Wšchecy seže nam wo wěštych periodach bali, w kotrychž su žymy tak miše, tak lubozne, štoro kaž kus nalezča, bjez wulkich šněhow a mjeznujenja — a nětko pječa w tajkej periodže sedžimy. Al tu dostawamy mjezwučženu, nješmilnu, nješkóncznu žymu. To bě cžežka pokuta za wajšche hrěchi, nješwědomicži a nješwědomi profetowje wy, a wy wěšćeje, zo je cžežka pokuta za cuze hrěchi, dyžli za swoje.

«Ach, kak nas to wozybachu wschitke stawy, a najbóle — móščeń. Sdyž dyrbjachmy z nowa a z nowa pschitupowacz, a wuhlo bė tat drohe, tat nje-khesečanscy drohe. Zmjerznučez pak sebi tola njewėrjachmy: z přenja, zo to tak jara boli, a potom, zo mamy hiščeže wjele dobrych škutkow w rezervje. «Ach, wjele jich hiščeže trjebamy, zo bychmy pschišchli do njebieskoho kralestwa, hdžež džė chcemy wschitcy. W tu khwilu wėzo smy hiščeže na zemi, a njebieskomu Wótecy so džakujemy, zo je nam zasty lėto špožčył miłosčiwje, njech tež zyma jara dołha a zymna byla — a tež našchim ččasnym kublam, na psch-rožkam jara zeschłodžyla.

Tež pola nas bė lėtja rožki mjenje, mnohi bur je 30 a 50 kop mjenje zaworchtował, dyžli druhe lėta.

Za to pak je so wschitke žohnowanjo strowe a njenafažene do bróžnujow zwožylo a pomėrnje derje tež dawa. Wošebje to nalėtnje sywy nastupa, kotrymž je jayne šlėnczne wjedro nad mėru hojilo. Z čyła smy šlėnca lėtja nadobnje mėli a z potom zalečzi doščz čzasto džėłali; dofelž wschaf smy my ratařski lud nic z twaroha, ale z twjerdoho čžėsta, smy bohudžaf pschetrali wchya. Žahly a hejbusche drje so nam w horcych dnjach pozewrjechu a šthnyjachu, ale powschitkownje wuznawamy, zo smy z Boha dobre lėto mėli.

Šyna nadobne džėłachmy. Wotawy a džėčzele na hajniščežach drje bėchu khudžišče; tola taišeje suchoty njenazhonicmy, kaž »horjeka«, hdžež je jedyn ččas wschitko šthnylo. Pola nas w tym ččasu dwójcy bohacže a přėbnje namacža. Tak je nam zelenoho pschecy došahalo. Kolije su hotowe pošlesčėžo, tež rėpa chce rjana a wulka dorosčz.

Wšchi tym smy, móhł rjec, wšcho bjez přocy domoj brali, haj wschitko hačz do tych pošlednich plėdžinow — bėrnow, kotrež wschaf tež pola nas w mnohim domečřin, hdžež je džėčzi wjele a khlėba malo, zastupuja wschėdny boži khlėb.

Haj, to bėchu krasne dny, dny zathadžacocho lėčža a dny šthadžaceje a tež pėzdniščeje nazymy! Žłote šlėnco šwėčzešče a horcyšcho hrėješče, hačz hewal wokolo swj. Žana. «Ale hižo pėzđžičho wstawasche a přjedy do hole so nurješče, a swjatojaniste mušchki hižo njeswėčzachu, a na ranjo so po žuczinach walešče hobřista tołsta mlha, a wošamocženy keřf kaž lėjne fromy wulke plachty babinoho lėčža zawėšchowachu. To swjata Woža macž swojoho džėčzatka schatki šuschesche. — «I swėtke, šlėborne nitki wisachu a tšchepjetachu w powėtje a so nam wlošow pschimachu a našchim knježnicžkam a žonom darmo na rubišchta kfajachu »nobl« wofna — a husańcam do kału pschifrywy.

Husańcow wschaf bė wopravdže nadoba. Wošebje blizko wšow a keřfow so kalniščeža ždachu kaž hadrješčeža byčz. «I bóle smy zberali, je mjatli a tepili a — »phi« — na boř pluwali, bóle je so množyla njerodž njelubozna. Pschetwo wschaf maju tam a sem burja pschetrasne hłowčžki.

Ženož šad so radžil njeje, a nalamanych a z plėdow čžėžu zezłamanych hałuzow je mjenje na jadowych šchtomach, hačz bė nalėto po wulcích šnėhach po lėjach. Najlėpje hiščeže nas špofojichu jablonje, podawšchi telko, zo hospodarjeje došahasche a zo so kobjalka dońdže tež na šusoda, kotryž nima hruzlika zahrodki. Wołne kicže kipjacocho wina drje jomu do wofnow wisaju; zo pak je dořta, tež to so jenož šta ze smilnej wutrobu prawoho mėjėčžela. Budž jomu za to rjana džaf. Budže z nim drje špofojom, kaž je, myšlu, špofojom z lėtusčimi winowymi žnjemi. Dozrawičž su lėtja móhke a šu.

Kruschwow, kaž špomnich, je na žub, a šlowkow: na přatnatym šchtomje pjecž, abo — nještym sebi tola wjele prajil?

Dolha, dolha zyma je, kaž značcy powědaju, tež hribam zeschłodžila: pschetož runjež je czopły čas był a włóžny čas, tola »njerosczechu«. A mało wěry tuž mam, hdyž wudawaju, zo ju, hacž »z pola« k nam pschischedschi, brēmjenja zběhali a korby sebi dyrbjeli pschilupowacž, zo bychu z wudobytymi pokladami domoj dōschi. — Za sym hribow wulki lubowac, a njech tež nješkodžu do hribow (dokelž blizko widžu): pschi hribjacych hoščinach so lubjerad wobdželuju. Čěšja pak tola jenož dwójcy, trójcy srjódku prawakow pojěch — a potom hiščeže něšto kurjatkow, ale te ju tola druha sorta hižo.

Tež brusnicow bě tuto lěto mało, a wo někotry tolet, kotryž je sebi hewak našcha kładžina tak wuschěžipala a wučesjala, budže tak našcha kładžina tónkróč kładšcha.

Wrijós pak je za to czim rjeńscho kčžel, a kwětki ju dolho kčžele, a jara pilnje ju pčžolki nosyle, a mēd je jara dobry. Tuž njech, šchtož hižo njeje — z Delanfskich stron a tež wot horjeka (pschetož wottam wšchak so tež k nam kōlče wēdža), płašt pōščeze knjezej redaktorej, kotromuž trochu škōdneho derje zschłodži w redaktorskich hōrkōščach — njewěrnō, knjež redaktoro?*)

(Stōnczenjo pšchichodnje.)

*) Knjezej dopisowarjej wutrobny džak za škōdki namjet. Redaktor.

Rōžowc Maczerje Bojeje.

(Stōnczenjo z čjista 41.)

Do najšlawnišchich wójwodow nowišchoho časa šluchja rakuski general Kadecki. Mōže byčž, zo wutrobno žanoho wojaka wjac rjadow a čžestnych znamjenjow pschiko njeje hacž joho. Šo wulkej bitwje ludow pola Lipsta pōlny marschal wjēch Schwarzenberg komturšchizž Teresijnoho rjada ze swojoho šamfnoho wutrobna wotpiny a Kadeckomu pschepoda, prajo: „Tōnle kschizž je wulki Laudon nosyl, ja jōn žanomu dostojnišchomu wotštupicž njemōžu, dnyžli Wam.“ Kejžor Franc jomu wulkofschizž Leopoldowoho rjada špožčži, car ruski rjad swjatoho Surija. Šo dobyčžerškej bitwje pola Nowara pōšla kejžor Franc Šōžef jomu najwyschšchi rjad žłotoho runa (wlieš) a da medalju biezž z napisimom: „Šōžef hrabja Kadecki, najwyschšchi wjednik Rakuskeje.“ Wamž Pius IX. jomu wulkofschizž Piusowoho rjada z brillantami špožčži, kejžor Miklawšch ruski jomu pōšla drohotny marschalny fij a pomjenowa joho za pōlnoho marschala wšchēch ruskich wōjskow; pruski kral jomu znamjenja rjadu čžornoho worjōla a bayerški kral Šubertowoho rjadu pōšla. A tola šlawny wójwoda wšche wšchitkich tyhle wuznamjenjeni sebi jene wažesche, byčž rycžēr njebieskeje kralowny a nosyčž jeje rjad: rōžowc. Šdyž chysche psched bitwu pola Nowara so na konja šynyčž, štarosčžiwje na zemi za žhubjenej wēcu pytašche. Wōjak to wuhladašchi jomu pytačž pomhašche a namata — rōžowc. Z radoščju jōn Kadecki pšchija, pokornje pšchi sebi šchowa a potom dobyčžeršku bitwu započža.

Brync Eugen, podobny dobyčžerški wojowac, štajnje pšchi swojim mjeczju tež rōžowc noschesche. Šdyž bychu wojacy joho wofebje pilnje a pobožnje rōžowc špēwacž widželi, bychu prajili: „Nětko pak změjemy bōržny žaš bitwu, štary so telko modli.“

Z rōžowcom a mjeczom w rukomaj rjekowšch wobydlerjo francōžskeje krajiny Wendee za šwōj kralowški trōn a wōktač wojowachu a šwoju krej rozšlawachu.

Handrij Hofer, zmužity wjednik horliwych Tirolczanow, po krawnym džele wječor swojich rjekowskich burow wokolo sebje zhromadźowasche a z nimi so różowc modlesche.

Tež w druhich powołanjach horliwych čzesčowarjow swjatoho różowca nadešdžemy. Na dwaj pschikladaj z parlamentistoho žiwjenja chcemy wosebje spomnicž.

Do najslawnišich rycznikow w sejmje Zendželska lieži Daniela D'Conella, kotrohož wustojnosč, móc a ryczniwosč je 7 millionam katholicich Trow nabožnu swobodu wudobyla. Hdych bě wón w jendželskim parlamencze tule swoju zahorjacu rycž za swojich krajanow skoncził, a hdych so horce debatty wo jeho wažnym namjercež dđeržachu, štojesche D'Conell w čžichim kucžiku a modlesche so różowc.

Němskoho D'Conella móžemy mjenowacž Hermana v. Mallinkrodt, pschezache zemrětoho wjednika katholickeho centra z dnjow najhorcyschoho kulturkampfa. Mallinkrodt běsche cyly muž a parlamentarnik, kiž samomu železnomu kanclerjej Bismarkej bojojčž wubudžesche, najšwěrniški katholic. Wón so pilnje różowc modlesche. Hdych bě w horcych bitwach za swobodn cyrkwijsce so muczny wojowal, w różowcu zas swoju móc wobnowjesche. Žako rycčer swjatoho różowca smjercž spravnych wumrě. Na smjercž khory bu wot mišosčiwjeje sotry wothladany. Hdych widžesche, zo sotra swoje cyrkwinisce hodžimy spěwa, praji, hacžrunjež na smjercž khory, k sotje: „Njemóžemoj so hromadže różowc modlicž?“ — „Wch pak powědacž njesměče“, znapschecžimi sotra. — „Dobre“, wotmołwi Mallinkrodt, „budu so mjelcžo sobu modlicž.“ Tež hdych sotra po khwili pozasta, Mallinkrodt różowc z ruki njepoloži. Z różowcom w rucy smjercž wocžakowasche. —

Hdych dha su tak slawni mužojo tule sprostu a pokornu pobožnosč začž měli a sami pitnje wukonjeli, dha tež za nas hańba njebudže, jej šwěrní byčž.

Kralowna najšwjecžisčoho różarija, prosch za nas!

3 Suzicy a Saksceje.

Ze **Ždjerje**. Kermnscha w naschej wsh njebudže 4. novembra, kaž je w Krajaniu pschecžisčezane, ale halle druhu njedželu, to je 11. novembra. Prawidlo, po kotrymž so tale kermnscha postaja, je, zo je wona pschecy psched swjatym Měrcžinom, bisk. (11.), ženje pak po nim. Ze-li pak swjatoho Měrcžina njedželu, potom je wona na dnju swjatoho Měrcžina, kaž to tež lěta je.

Ze **Schunowa**. Tudyjscha kłbschtriska pivařnja je pschedata. Rnjemi Gańža Wjacławowa, pobhyschi tu 30 lět, je z 1. tutoho mēšaca Kafečansku pivařnju najala.

Z **Marijuoho Dola** podatej so na nowy tydžeň hišcže dwě knježnje do Tichnowic, zo byschtej so tam w čžesčej rycži wuwucžikoj. Stej to dwě z tamnych 7 knježnow, kotrež su minjeny tydžeň w Budyšchinje swoje pruhowanjo jako wucžekki wobstale, mjenujcy knježna Marija Wicžazec z Prawočžic a knježna Marija Schwerdtner z Wittiga w Čžechach.

Z **Prahi**. Rjane lěčo je so zasy minyło, ptačkí su zasy wotčahnjeli do dalokich krajow, a z nimi naši studenci. Jich prózdny su nimo a čas džela je so započal. Ale rad mysla sebi hišce na

minjene wjeselo, kotrež su doma w lubej domiznje při našim serbskim ludže dožiwili. Kaž raduje so wutroba, hdyž myslimy na krasne dny skhadžowanki we Wóslinku. Tam student zasy nowu lubosć čerpaše, dokelž tam spózna, zo joho lud jomu derje rozemi a joho znaje. A tuta lubosć dawa nam nětk zasy nowe mocy, stajnje a přecy pilnje džělać a so wubjurnje přihotować na swoje powołaŋjo, na swoje zastojŋstwo mjez lubymi Serbami. Duchowni su runje w našim času tak nuznje trěbni w cyłym wótcěmskim kraju, kaž je to znate. Je tohodla jara zwjeselace, zo je seminar w Prazy přederje wobsadženy, zo mamy tu samo zasy 7 bohosłowcow, a nic jeno tudy, ale tež w Mohuču (Maine) přihotuje so runje tak wjele knjezow na swjate měšnistwo, mjez nimi tež dwaj Serbaj: kk. Jurij Delan z Wěteńcy a Jakub Zur z Njebjelčic. W seminaru w Prazy pak studuje 34 khowancow: 13 Serbow [kotrychž we swojim zapisku mjenow přez šěrši čiče wuznamjenimy] a 21 Němcow. Njenamakaja drje so znate mjena, kotrež smy druhe lěta tu čitali, wjacy zapisane: ludžo su mjenujcy wustupili. Ale to budže kóždy čłowjek připóznać, štož tež w našich wustawkach stoji; štož woprawdže powołaŋja nima, njech Boha njespytuje, a njech sebi druhe polo pyta, hdžež by džělał z wuspěchom. Radšo mało duchownych, hač hubjenych duchownych, praji jedyn sławny muž. Tohodla dyrbimy khwalić, hdyž ma čłowjek po póznaću, zo njeje na prawym měšće, tak wjele zmužitosće, zo wustupi. To njeje tak snadna wěc.

W našim seminaru knježi zasy stary dobry duch, nowa zahorjenosć, dokelž lěta smy dowolnosć dóstali, zo směmy přecy Najswjećiše měč w našej kapali; hnydom pódlu nas bydli nětk naš luby Knjez a Zbóžnik, kotromuž chcemy so my wšitcy prjedy abo pozdžišo poswječić. Prync Max je nam k tomu krasny ciborium darił jako dopomnjeńčko na swój wopyt w meji.

Podamy nětk mjena wšitkich studowacych, kaž so to kóždolětnje stawa: Bohosłowcy w II. lětniku: Pawoł Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdžan a Hugo Hain z Mišna; w I. lětniku: Karl Schindler z Kamjenca, Pawoł Löbmann ze Šěrachowa, Jan Rücker z Grunawy a Franc Wels z Drježdžan. — Gymnasiasci: w VIII. rjadowni: Jan Wjeńka z Róžanta, Benno Rösler ze Šěrachowa, Edwin Posselt z Wostrowca, Michał Mić z Dobrošic a Jan Klesse z Lipska; w VII. rjadowni: Mikławš Dórnik z Njebjelčic, Wilhelm Salm z Budyšina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory a Jurij Delenk z Haslowa; w VI. rjadowni: Józef Just a Alois Jerig z Wechselburga; w V. rjadowni: Karl Smits z Drježdžan; w IV. rjadowni: Isidor Ebermann ze Seitendorfa, Jan Cyž z Kašec, Jurij Hantuš z Radworja, Aleksander Reiner z Pančic, Rudolf Langhammer z Reichenbacha a Jan Koschitzki z Drježdžan; w III. rjadowni: Franc Walter z Lubija, Erich Harazim w Lipsku, Józef Faulhaber z Lipska a Cyril Wjeńka z Róžanta; w II. rjadowni: Jan Erdtel z Mišna, Mikławš Renař z Kukowa, Jakub Jacsławk z Hórkow a Mikławš Just z Kukowa.

3 chłoho swěta.

Saksa. Jeho Majejstosć kral Albert je nadpad swojoho czerpjenja Bohu dźak derje pschewinył a wschědnje so dale bóle z nim porjedza. Njedzelu móžesche zaŕy pschi božich skužbach w hrodowej kapali w Morizburgu pschitomny być. Zańdženu wutoru pschesydlu so jeho Majejstosć do wile Strehlen.

— Posledni staw z jeneje najuahladnišchich sakskich zemjanskich swójbom, hrabja Richard Clemenš, hrabja a knjez ze Schönburg-Glauchau, je w Berlinje zemrěl. Njeboćizki bě protestant a dokelž džězi njemějesche, runjež bě dwójcy ženjeny, pscheńdže jeho knježstwo na liniju Schönburg-Furderglauchau. Herba je hrabja Joachim, jeniczi sŕn hrabje Karla Schönburg-Furderglauchau, a zjednocza potajkim nětko wobej wulkej wobsedźenstwjce we swojimaj rukomaj. Hrabja Joachim je so psched dwěmaj lětomaj z hrabiuku Oktawiju Chotek, sotru mandželjeje pschichodnoho rafuskoho kejžora, woženil.

Němska. Husto došć su nowiny pisale, zo wječř Hohenulohe z kancleřtwa wotstupi a stóněnje bě tola wschón swět pschewapjeny, zo so to tak spěšnje sta. Hdyž pak je muž 81 lět pschecroćil, ma wěšće prawo na wotpoćink. Těczi kancleř němskoho kejžorstwa je swojomu wječřej a krajej dolhi čas we wschelatich zastojnstwach ze wschey swěru skužil a jeho poslednje, kancleřtwa, njebě zawěšće najlōžšije. Hohenulohe bu nastupnik kancleřja Caprivi 29. okt. 1894 a jenož wosebite kejžorowe pscheczo móžesche jeho pohnuć, zo wulku czežu na swojej hižo zestarjenej ramjeni wza. Sara sŕlnje so jeho wliw na knježenjo ženje njepofazowasche; to bě hižo tohodla njemōžne, dokelž je kejžor najradšeho „sam swój kancleř“. Shtoz pak je wón w czechim džěle stutnowal, shtoz je ze swojim měrnym waschjnom snadž pschenahloho zadžewal, to trasch pschichod hišće jasnišeho pokazal hać pschitomosć. Zo je sebi wón tež kejžorowu lubosć hać do poslednjoho wokomika zachował, wo tom swědeža jara pscheczelne řłowa, z kotrymiž je kejžor jeho ze zastojnstwa pušcezil. Nječh hišće dolho derje zasŕženy měr wužiwa.

— Nowy kancleř, hrabja Bülow, je haće 51 lět stary a je dotal skoro jenož w zwonkownych naležnosćach džělal. Ze pak so w nich jako wobhladny muž wopokazal, a móžemy so nadžijec, zo budže bōrny tež w zuntkownych naležnosćach doma. Wschě řtrony su jeho pscheczelnje witale.

— Za nastupnika hrabje Bülowa bu dotalny nižichy řtatny sekretar z Richthofen pomjenowany.

— W ziwonkownych naležnosćach je wosebje wažne, shtoz je sebi němske knježestwo z jendželiskim wo chinskej naležnosći wujednało. Wobey lubitej, zo nochcetej chinsku wójnu k tomu wužic, zo byschtej sebi nowych krajin dobyłoj, ale na to hladac, zo bychu chinske pschistawy za wukrajne pschekupstwo wotwrjene wostale. Tež chcetej na to džiwac, zo njeby žaue druhe mócnastwo tam za nowymi wobsedźenstwami žadalo. K intomu wuczinjenu su tež hižo druhe mócnastwa pschichosowale. To wěšće jednanja z Chinskej wolōzi.

— Hižo dlějsche lěta prócujal so katolskim njepšcheczelne nowiny wosebje katolskich měšnikow hanić a wschelate, z wjetřcha njewěrne njekhmanřtwa wo nich wozjewjec. Wosebje někotre zelharne nowiny w Rafuskej tajke wěcy wozjewjadu a z nich czerpachu jim podobne nowiny w naschim kraju. Njepšcheczelowje katolskeje cyrkwy wschal derje wědža, zo móža „stadlo czim lōže rozpjershic, hdyž su pastyrja zbili“. Hižo na zhromadžiznje katolikow w Bonje je so wo tom wuradžowalo, shto mohlo so pscheczěwo njekhmanowu

pišmowstwu stacž. Po tutych wuradźowanjach bu w Alschaffenburgu wosebity pišmowy wotryjad založeny, kotryž ma tajke powěsće pschecziwo katholicomu měšchništwnu a z cyła pschecziwo katholickej cyrkwu pruhowacž a, hdyž su zelhaŕne, pschecziwo nim zjawnje pišacž. Pschedsyda je Ernst H. Kley. Sčytžkuliž tajke pschisłodženja w nowinje nadeŕdže, móže nowinu tam pošacž.

— Njeboh zapóštanec Dieden, sobustaw centruma, je wulki džěl swojoho zamóženja swojomu fararkej zawoštajil, zo bychu so miłosćowje wustawy za nje twarile.

— Wot 17. oktobra sem čzinjesche hrabja Zeppelin pola Friedrichshafen zasy wschelake popyty ze swojej powětrownju w pschitownosći württemberg-skeho krala a kralowny. Popyty so tak derje radžichu, zo móžesche wón wopravdže w poměte swoju „łódž“ zawróćecž a tež napschecžo wěstfifej jěcž.

— W Badeniskej je so liberalna štrona za to wuprajila, zo bychu so direktne wólby za krajny sejm zawjedle. Knježerstwo bč dotal pschecziwo tomu. — W Sakskej buch, kaž je znate, tute wólby wotštronjene a indirektne zawjedžene.

Hollandsta mloda kralowna Wilhelmina je so z wójwodu Hendrichom z Meklenburga-Schwerina slubila. Kralowna Wilhelmina je nětko 20, princ Hendrich Meklenburgski 24 lét štary. Wójwoda Pawoł Bjedrich Meklenburgski, kiž je so psched někotrymi lětami do katholickeje cyrkwy wróćil, je joho pschirodny bratr. W Hollandskej rady widža, zo sebi jich kralowna po žanoho pruskeho princa šchla njeje, a su nawoženju swojeje lubowaneje kralowny horliwje witali.

Rom. Smjaty wóte bč posledni čas trochu mucžny, dokelž bčchu pschewulke šly putnikow audiency žadate. Dyrbjesche tohodla khwilu we swojej štwi wostacž; žanoho štracha pak njeje.

Francozka. Do najšpomožnišchich wustawow nowišchoho časa slusheja tamne, kotrež je knjeni Lesebvre 17. junija 1891 w Parizu za džěczi založila, kotrymž šuchocžina hrozju. Sčyly wustaw štoji pod knježnami šwjateje Šany a ma dotal hižo pjecž khěžow. Khěžu w Parizu reka lékařnja khudych, a tam maja štarschi džěczi zamołwjecž, kotrež maja so do wustawa pschuwzacž. Wot tam doštawaju tež wschitke darmo lékařstwa. Druhe khěže su w dalschej wokolinie Pariza, hdyž je wosebje čerstwy powětr. Wjele štow khudych džěczi bu hižo do tych wustawow pschuwzatych. Namafaju so tam džěczi wot štećjoho lěta sem we wschěch štarobach. Bydla tam we štwach, kotrež maja po móžnosći wjele šwětk a čerstwoho powětra. Wo dnjo a w nocu su wschitke wokna we štwach, kotrež su blisko wjěcha, wotevriene. Še-li žyma, so pschi tom tepi, a džěczi doštawaju čzople placheže. Wjele džěczi je so tam hižo wustrowilo. Wuštrawjene džěczi so na wly na službu dawaju, zo bychu pschecy na čerstwym powěte wostale.

W **Španiskej** su zasy wschelake njeměry. General Weiler bu za kralowškeho zastupnika w Madridže pomjenowany. Tohodla nastate njeměry nuzowachu dotalne ministerium, wotštupicž. Nětko bu nowe ministerium pomjenowane pod pschedsdyštwom Azcarragi.

China. Expedicija do Paotingfu je so derje radžila, Čhinjenjo so ani njewobarachu, ale pschepodachu město, hdyž europscy wojacy pschicžecžechu. Wschelake mjeišche čzjódby Boxerow buch po pucžu rozehnate. Bližkeho mēra pak so hišecže nadžijecž njemóžemy, dokelž su wschitcy čhinescy zastojnicy, z kotrymž ma so jednacž, pschējara zelhaŕni. Ši-Hung-Aščang, kotryž ma

pschede wschim jednanja wjeszcz, njeje khamafski drubich. Rak khorble kzi, dopokaza z tym, zo so zwaži, francúzskomu ministrej zwonkownych naležnoszczow telegrafowacz, zo je francúzski pólkanc Pichon khory, schtož docyła wěrnó njebė. Chcyšche z tym jenož docpěcz, zo by knježečstwo Pichona, kotrohož joho krutosczje dla njelubnje, wotwokoło. Tuž so tež poprawom jednanja wo měr pschecy hiščeje njejsu započzale. Mjez tym tež zahy činski kejžor, poškušny swojim zelhatnym radžiczelam, wschelake telegramy na wschelakich wjetchow jezele. Tak je posledni čas japanškomu kejžorej a italškomu kralej telegrafowal, wobėmaj cyle njedofahace zarumanja za nacžinjenu schfodu lubjo a wo mišoszcz projcho. Wězo jomu to njebudže wjele pomhacz.

— Grabja Waldersee bėšche njedawno sfhorjel — nic pak strašnje. Tež mjez wojakami pokazuja so khorošczje — a tele powěšczje su czim strašnišche, dokelž je wěste, zo w Japanškej kholera knježi. Rak lohko mōhla jo tohodla do bližkeje Čhiny pschenjeszcz.

Wschelczizny.

* Dreježďzanske nowiny „Dresdner Zeitung“ psched krótkim wozejewi, zo chce pschichodnje kōždu sobotu tež pschikohu w jendželstkej ryčži wudawacz. Tuta pschikoha mēšesche wosēbje na naležnosczje jendželstkeje kolonije w Dreježďzananach džiwač a chcyšche pscheczelne počzahi Dreježďzanskich wobydlerjom z jendželstimi hoščzemi spěchowacz. Tola hižo nazajtra dyrbjachu nowiny swoj zamysł wróčzo wzac a wozejwajachu: „Z mnohich dopisow, kotrež smy wot wschelafakich swojich čitarijom dōstali, spōznawamy, zo je našče wozejwjenjo dla jendželstkeje pschikohi so fchjivje zrozemilo. Mly chcyšmy jeno zabawjaci pschikohu bjeze wsčesjeje politiki založič. Zo pak bychmy fchjivje wukładowanjo hnydom doprědka wotwobročzili, smy so rozsudžili, zo so swojoho zamysla wzdamy.“

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 662. Jurij Šlodeňk z Khrósćic, 663. 664. z Pěskec: Jurij Šotta, Madlena Bardonjowa, 665—669. ze Sernjan: Jurij Kral, M. Budař, Madlena Hermanowa, Michał Beňš, Mikławš Matka, 670—672. ze Smjerďzaceje: Marija Rychtarjowa, Michał Domaška, Pětr Krawe, 673. Jakub Lehman z Rōžanta, 674. Mikławš Mjeň z Radworja, 675. Karl Jaenich z Khelna, 676. Jan Mates z Wulkeje Dubrawy, 677. 678. z Bronja: Jakub Hajňš, August Wrobl, 679. Marija Zmijowa z Budyšina, 680. Jakub Hila, železniski zastojnik w Nisy w Sl.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 820. Mikławš Mjeň z Radworja, 823. Jan Mates z Wulkeje Dubrawy.

Dobrowólny dar za towarštwo: Jakub Hila, železniski zastojnik w Nisy 1 hr. 40 pj.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Wroblec křěznach w Nowych Boranecach 5 hr., na Hajňšec křěznach w Boranecach 5 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakcej nawdate 7102 hr. 86 pj. Dale darichu: Молоканы: 1 hr. + (na křěznach w Zajdowje wuwěšćichmy) 8 hr. + 55 pj. Jakub Hila, železniski zastojnik w Nisy w Sl. 3 hr. Delanska Patentna Komisija 1 hr.

Zapłać Bōh wšēm dobročerjam!

Dwajščosna křěža z hróžju a brōžju, z wotnajatym polom a luku čžišlo 5 w Banecach pola Baczonja je hnydom ze swobodneje rufi na pschedań. Wšicho dalšche je zhonicž pola wobšedžerja tam.

Čžičęž Smolerjec knižicžičęstnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Kalholški Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plači na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plači so wot
małoho ryneca 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 44.

3. novembra 1900.

Lětnik 38.

Schtwórta kaznja boža.

Ž wučžbu wujasnjena a pschikladami wudebjena.

(Potracžowanjo z čjila 22. a 34.)

Wo winowatosjećach staršcheju pscheczimo džeczom.

Staršchej mataj dwoju winowatosjeć na sebi: zo džēczi ze žiwitaj a berje wocžehnjetaj. Schtož ze žiwjenje nastupa, njesmē nan ani njeposlušnomu džěščzu cyroby zapowěšč, tež tehdom nic, hdyž je swój džěl pschecziniło abo pscheczimo woli staršcheju so woženiko: tež njeporadžene džěščzo njemóže stworjenje bjez prawa byčž. Tohodla so nan pschehršěchi, kiž džěščzo bjez winy z domu wučžeri, wo herbstwo pschikrótschi abo njedowoli, zo džowka z cžesčju so wuda. Hórije pak pschehršěchi so nan, kiž w koczmadach swoje dofhody pschěje a pschepije, džěščzom pak doma nizu tradacž da. Wschě žwějčata staraja so wo swoje mlode: jenož čžłowjek móže tak surowy byčž, zo tu a tam swojim džěščzom zawutlicž da. Ze tež wěšte, zo maju bratsja a potny mjež sobu so staracž, zo ničtož ze swójby druhim k wobčeženoščzi njeje.

Schtož pak wocžehnjenje njedowoli džěščzi nastupa, je wschědne nazhonjenje, zo so poradži abo njeporadžži, za tym hacž staršchej to zapšchimnjetaj. Wóh je mandželstwo založil, zo wyschtaj staršchej džěščzi nawjedowalój, w bojoščzi božej a kaznijach rozwučžalój a k z bóžnosščzi wjedlój. Schto by z džěščza bylo, hdy by ničtož so wo nje nje staral? Staršchej mataj winowatosjeć na sebi, zo džěščzu porokujetaj, a hdyž to njepomha, tež za prut pschimataj. Nazhonjenje swědčži dale tomu, zo swjeczži staršchi sprawne džěščzi kublaju: swj. Khatyrna schwedška bě džowka swjateje Wirgity; swj. Ludwik šn pobožneje Wlanki. Tuta by cžasto swojomu synej prajila: Synko, radšcho chnyla cže mortwoho na marach widžecž, dyžli z cžěžkim hrěchom itaženoho.

Druha macž, kotraž bē runje taſ wot bojoſeže božeje pſchewzata, praji ſwojim dźečžom: „Nochcu macž dźečži byež, kotrež budža trjebaj na wěčne zaklate.“

Su paſ bohužel ſtarſchi, kotſiž ničžo wo to ſo njeſtaraju, ha c ž jich dźečži na dobrych abo zlych pucžach khodža, ha c ž do njebješ abo do hele pſchiindu. A tola woſtanje prawidlo: Starſchi zmēja wſchoho zlyho dla ſo zamołwjeć, ſchtož dźečži doſonjeja. Wſchaf ſu tola ſtarſchi najbóle wina na zlych nałožkach dźečži. Čži, kotſiž dźečžom ani njeporokuja, ani je njechſtoja, ſtorajaju je do zahubjenja. Schto budže ſo toho ſtróžicž, hdyž dźečžo do rěfi abo ſtudnje padnje, zo je něchtó za wloſy grabnje a wučehnje, byrnje wo bolało? Taſ ſo tež nan ſtróžicž njedyrbi, zo wot ſyna zamołwjenje žada, joho ſwari a khoſta, hdyž je trěbne, njedžiwajo toho, ha c ž to ſyna boli a wón z toho ſo rudži. Njerožom to je, dźečžu wožicy do rukow dawacž, hdyž wſchědnje widžimy, zo ſo mnohe z nimi ranja; a wjetſchi njerožom, ſynej a džowcy pjenjezy tyfacž, zo móhloj po dobrej woli pſchecžimjeć, po pſche khodžicž a w korežmach ſydacž. Dofelž přenja ſtarſež ſtarſcheju ma pſchecy ta byež: zo dźečžom ſkladnoſež bližſchich pſchiležnoſežow k hrěſchenju wotrežnu.

Hdyž dobre ſłowo a napominanje njeczehnje, maſch ſo k prutej wučefacž, woſebje pola mjeſtich dźečži: „Schtož prut lutuje, hidži ſwoje dźečžo.“ (Pſchjſl. 13.) Schtož njechſto, hdyž to byež dyrbi, budže wot Boha khoſtanj. Taſ pſchiudže zahubjenje na Heli-a a joho ſynow, dofelž bē nan jinaj pſchek porſty hladaſ. (1. Kralow 2.) Tola ma wſchě khoſtanjo z pokornoſežžu, rožomom, čžichomyſlnoſežu a měru ſo doſonjeć: dźečžo dyrbi pſchewdčene byež, zo zaſluži, ſchtož pſchiudže, a zo nan njerad bije. Wſcho wo dobrej rjedže: najprjedy rozwučjeć, wa to napominacž, nětfo hrožycž a — hdyž wſcho njepomha — pokhoſtacž. Nan njeje z dracžom, ale ma wſcho z mudroſežu doſonjeć; hdyž bije, njedyrbi haničž ani klecž. Derje čžimi, hdyž přjedy pukow dźečžo na khwilu ſame do kſomorſki začžiwſch, něchtó na jědži jomu wotzehnjefch, jomu na khwilu lěpſchu draſtu wozmjefch. Njeczep ženje, kaž dołho hnučw jo w tebi wari; njetrjebaj kija, ale pſchimaj jo pruta, z kotrymž čžežkich ranow njenabijeſch.

(Potračžowanjo.)

Delanſki dopiſ.

(Stónceženjo.)

Kórki ſu jo derje radžile. Mnogy jědžcy ſu ſo jich ſamo wobjědli; ſchtož je wěcže z dopoſtažom, zo ſu ſo radžile.

Wo naſchich Nimrodach a wo woporach jich tſělbow njerad piſchu, dofelž z tymi knježimi njeje žortowacž. Zenu jeničku wokolnoſež jenož bych wuzběhnył: zo je po dołhej morjeſkeje žymje rjane lěto zwěrinje, woſebje zajacam, derje tyło.

Kaſ ſu kotoſche njeſte a kruwy dejile, to ſo bohužel ſwojeje hoſpopy wopraſchecž zabych. Placžili paſ ſu powſchittownje derje: niže 24 w Budyſchinje ſtoro ženje, tež 28 ſu za butru dawali. Zaſy pſchiſpominam, zo maju po prawym naſche hoſpopy do Kamjenca »wuteptanu ſežečžicžu«, hdyž je druhdy hina. Njech ſo tuž naſchi wičžni po pſchypadže ze mnu jednaju, wſchaf daloko njeſſym, a k lětu jim to porjedžu. Mimo toho dže budu k lětu mnohe do- dawacž dyrbjecž, taſ na pſch. hnydom wo naſchim hajniſtwje, kotrež mi pſchecy

zasty na myśle kłodzi, dofelż je tola tak waźne. Zohorunja su so mi mišchtrowje rybacy, kaź pscheczel Bonjatk mje pschez poršty klepa, móhł rjec pod rukomaj zhubili. A sam hym widzał, kať so w znatej luźi karpy pschemjetowachu. Kať haťle je w hatach bylo!

Zakoźich-li pschi přědu wo »katastrofy«, směsch z nimi tež njewjedra a podobne njehodny zrozumič. Tež njewjedram a wohnjam běchmy bohudźať wukhowani: jenož w kulowje je so něchtu nocow za sobu swój čas popaliko. Ale šchtu pať, w tajkim mješće to tak njeptynjesch; w zymje a nětko po žnijach tam na spěwanju pobychmy, ale skoro so schody njedohladachmy, a hdyž pať na hermant pónđžemy, budže wěcže wschitko zasty w rjedže. Haj wschať do kulowa, hišcže trochu wisamy a tež do Raltec, a runje lětja na psch. bē Raltecžaniš hermant jara rjany, derje wopytany a čžumpjelaty. —

A šchtu hišcže? Do Roma smy mušcy chcyli, ale jenož někotrych smy pólacž móhli a jim horcy postrow sobu dacž. Pjenjezy wschať ani nas nječyšcže, a najbóle: čas je drohi. Bohatych rentierow tu njesedži — a wučer-kantor a duchowny, tajki na wsy, zasty žanych nimataj. Wězo z wajsneju pschicžinow njemóžachmy ani Parihškich krajnoscžow wohladacž a tamnišchich lětusichich džimow — ducha a rukow wschoho čžłowjeskoho šplaha — a wězo drje toho hižo njewužijemy, runjež by na psch. sam pišať tutych rjadkow jebi z wjeseloscžu jónu tak njenadžicy pschez nóc tam wulecžal a trjebaj wo nich hrónčžo tež do ławow tutoho časopisa štajil. A hišcže je čas; knjez redaktor, hišcže macže zastupnika na tydžeń, dwē njedželi — a kať by bylo, njeplacžicže honorary druhdy do přědu? —

Wjez tym tuž pschebhwamy hišcže doma a so wjeselimy, zo so lěto spoczawšchi z tajkim zmjeržłym nalēcžom, z tak luboznej nazymu šfónčža. Šleježe, hdyž tute słowa pišchu — mi z woknom blyski swēcža a z dala hrimot blyskam melodiju hudži bluku. Copty desčez so z čžmownych njebjes njeje — a njeje to dofej, 10. oktobra hrimanjo? —

Haj, tak smy so tež lětja žiwili, ze swojej nic pschepłodneje, ale tež nic cyle hłucheje pōdn, w kraju, kotryž nječžecži drje z mjedom a z mlokom, ale tola tež z puscžinn njescheri. Spěwali smy a džělali a tež so zawjeselili. Džěla je pschecy dosahalo. A to je džiwna wěc, hdyž smy tola pschecy džělacž móhli a wjedro njeje kazylu. Wurzadnych njeskutkow so tu bohudźať zapisať trjebalo njeje, wězo drje ani wurjadnych dobrych skutkow nic, wo kotrychž z cyla pomjelicžimy, kať so šluscha kšesčžanam. — A tež wjeselili so smy, a pschi wjeselaj škladnoscži tež na dobre wěcy špominali, kať na najch serbski dom w Budyšchinje, zo by so bōrzy natwaril. Samo patenty smy wuslědžowali, kať hychmy jomu najšnadnišcho móhli pomhacž. A šu-li so za to hđže Delantštim wofam šmjeli, jim tu to čžorne na běhym podawamy, zo zmeja tón plaštr tež k lětu a t. d. — Nimo druhich mamy tu tež spěwaške towarštwow. W Rōžecže so narodžiwšchi, je wone w rōžowym bratrowštwje z džiwnyimi wofudami pschez Schunow — Konjecy hacž do Ralbic so pschiknulo, a skoro bych rjekł: te njepotšcžene džēcžo, ma so čžile k žiwjenju. Tak je nam z jasnym hłosom tež lětja w Serbijanach zaspěwalo, a k bratškam a šotram je wulětowalo a na poštedk do Wōslinta, hđžež bē tak jara rjenje. Nětko wjeselěsche so na Zajeńcu, ale wjedro — bē so šfóncowalo . . .

Nadobo — a kať so zda, na dlějšče . . . Moje powědanjo je so mjenujcy tydžeń wotležalo. Mam ja z Was wulki respekt, šlawni knježa kritkowje: w tutej wěcy pať je po respecže. Nješcže Wy nam piškatam

radžili a přědowali: Daježe swojim pišmam so wotležecž? Sčželi sčto napišali, to zahrjebaježe, a za lěto zasj pohladaježe. To kaž z drohim sadom a winom bywa: z lětami ležo nadobywa. Za lěto na swojim pišnje to a tamne namakaeže, sčtož by so mělo wudošpolnicž, wuhladkowacž, woczesačž, zo by parla prawje so zablyška . . . Lubi knježa kriticowje, k tomu wschaf lěta njetrjebamy, moje powědanjo je lědma tydžeń poležało, a hižo móžu wsch na hłowu postajicž.

Wjedro, jedyn z wažnych faktorow, na kotryž so nasche žiwjenje tu a po tym tež mój nastawf twari, je so pscheczišnyło. Cyke kónčy mojóho dopiša maju so porjedzicž. Wosebje kóžde wjeselsche słowo z njoho ma so ziwuczisfacž. Pschetož tydženja, to mile dychi poduwachu, Wasch pucžowaf so pocžesche, a něžne babinoho lěča tkaniny jomu sčžežku zawěšchowachu, na wjecžor pať blyškafše a hrmasche, kaž w juliju. A džensa rano zymna kapka do wołna zabudnowa, wěšfif wuje we wuhnju, z tutym listom do Budyšehina pať poleczi exprešny po wuhlo do Drježdžan, dokelž ma Wasch pišmaf »šchnupu«. Zoho lěwy słužownik mješesche ju hiščeže wčžora wjecžor. Sčtož ma hiščeže bėrnj, je z blóta cžaha, w kolijach so zasj poslescheža waleju, ale Wy wěsčže, kasje je z namacžanymi posleschčžemi džělo.

Wjacy hižo njeporjedžam, wscho druge sebi sami porjedžeježe. Tež to, zo Kulowšfa fermuša z hermanfom njebė, kaž bu molowana, ale šyra, a sňehowe wěšfiki dujachu do plachtow, a konje na něhdyšchich šwinjacych wifach so njepoczachu, byrnjež je bóle male a wulke džěczi prale a do škofa je honile.

Silvanus.

3 Ružich a Sakskeje.

Z Budyšehina. Na Wikkawšchu bėsche minjenu njedželu wosebita swjatocžnosč k wopomnjecžu přjedawšchoho wojeřfšchoho lětarka Heinricha Ducžmana, kiž bė 30. decembra 1890 na Wikkawšch hrjebany byl. Sakske wojeřfške žiwjenjezawěsčžace towarštwu mjenujey 25lětno wopomnjecžo swojóho wobstacža swjecžesche; knjez Ducžman pať bė sobuzaložef a dołholětny pschedsyda dohladowarštwu špomjenuhoho towarštwu byl. Njedželu 28. oktobra dopołdnja w 11 hodžinach pschicžezče tndomne wojeřfške towarštwu z šchorhowju na Wikkawšch. Tam wokolo rowa njeboh Ducžmana so zestupawšchi, pschedsnjesechu najpřjedy špěwarjo towarštwu špěw. Na to rycžesche k. scholastikus a faraf Skala a wopominasche zaslužby njebohoho wo tute taf špomozne towarštwu. Po rycži pschisťupj pschedsyda wojeřfšchoho towarštwu k. molef Wogel k rowu a z pschihódnymi džakownymi słowami položi krasny wěnc na row. Druhi špěw wobzamkny swjatocžnosčž.

— Tndomne katholicke towarštwu žóusfkich wotměwasche minjenu njedželu popołdnju swój 16. založenšfi swjedžen. W 4 hodžinach wotewri towarštwowj wjednik k. scholastikus Skala zhromadžiznu, powita cžestnych hofczi a wschitfich pschitomnych, mjez kotrymž bėchu knjez kapítular Rušcžanšfi a wschitcy družy tudomni knježa duchowni, a wopominasche štukfowanjo towarštwu a wosebite zaslužby někotrych dobrocžekfow, šobustšawow towarštwu. Potom pschedsťojicžerka towarštwu, knjeni fabrikantowa Štamidrowa, lětnu rozprawu wo štukfowanju towarštwu poda. Z njese žhonicmy, zo je towarštwu 420 hr. pomocy za šhudych wudalo, mjez druhim za 220 hr. kšlěba a hewaf 190 hr. druhich podpjerow šhudym wudžěfiko.

Wyše toho bě wobradzenjo za 68 starych wo sobow 165 hr. wučiniſo. Zembrěle su w minjentym lěcže 4 sobustawy, mjez kotrymiž běše knježna Franciska Thielec, kotraž bě wot ſpoczatka sobustaw a dolže lěta zaſtupowaca poſkadnička towarſtwa była. Wona je lěta w kuppelach Warmbrun, hźež wnutrowjenjo pytaſche, wumrěła. — Wo dlějšich pſchibotach ſo potom originalna hodowna hra „Im Lichterglanz“ pſchedſtajeſche. Na jewiſchežu porjadu wuſtupowachu wot wnuſkarja abo herolda pſchipowědane: nōena lampka, ſchtyri ludki, ſchtyri bludniczki, ſtudowanſka lampa, mēſaczk, tſi hwězdy, ſlōnce a ſlōncznje hodowna hwězda. Wſchitke jenotliwe ſwěczki a ſwěcy knježny (džowki ſobuſtawow) pſchedſtajachu, wurjadnje drajzjene a pyſchene, a ſwōj wuznam, ſwoje pomōkano wo piſowachu. Pſchipōdla za jewiſchežom pſchibōdne ſpěwy ſpěwachu. Napoſledku najkraſniſcho debjena hodowna hwězda wuſtupi, znamjo Zbōžnika, kiž je mjez cžłowjekami jako ſlōnce ſprawnoſeže ſo wozjewil a pſched kotrymiž wſchitke ſwětliny tuteho ſwěta ſo zacžēmnu. Krajne poſtawy a mnoha ſwětlina na jewiſchežu, kotrež běše ze zaſwěcženymi ſchtomkami wobſtajane, wurjadnje kraſny napohlad poſkicžachu, a pomſchitkowne pſchibōznacžo, kotrež pſchitomni za kraſnu hru wopokazowachu, běše zarjadowarka toho, knjeni pſchepucowa *R o p l a n ſ e y n a*, wěcže drje zaſlužiła. — Pſchi ſkladowanju za hodowne wobradzenjo pſchitomni 121 hr. nauwachu. Skōnczje hiſcheže knježny Kūhnelec, Schmidtec a Koplanski rjannu ſpěwnu hru „Tante Mātin“ jara wuſtojnje wuwjedžechu, ſchtož tež pſchibōznacžo a džak pſchitomnych dobu. — Towarſtwo zmēje na ſwjatu Hilžbjetu (19. novembra) zhromadne ſwjate woprawjenjo, a na dnju, kotryž ſo hiſcheže poſtaji, requiem za ſwoje zemrěte ſobuſtawy.

3 cžloho ſwěta.

Salſka. Zaſūdženu nježelu bu w Dreždžanach nowa wojeſka cyrkej ſwjecžena. Pjecž lēt na nowym twarje džělachu a na poldra miſliona hriwnow je nēmſki ſejm za njōn zwolił. Cyrkej paſ je tež woprawdže rjana a wulſotna. Kaž je znate, bniſchtej pod jenej tjechu dwě cyrkwu twarjenej, wjetſcha za lutherſkich a mjenſcha za katholiſkich wojakow. Wobej matej wězo woſebitej zaſhodaj, nad kotrymajž ſo zhromadna wěža woběhuje, a ſtej pſchez murju dželenaj. Cyle k cyrkwu ſluſchace mēſtno je 20,900 quadratnych metrow wulke a potwarjene je 2550 metrow. Lutherſki džěl je nutſka 39 metrow dolhi a 34 metrow ſchěroki a ma delta 1310 a na ſhorach 790 mēſtnow k ſedženju; katholiſki džěl je 26½ metra dolhi a 22½ metra ſchěroki a ma 450 mēſtnow, 360 deſeka a 90 horjeka. Nutſka ſtej wobej cyrkwu rjenje wutwarjenej a wudebjenej, z džěla pſchez dary, kotrež buchu wot oſſicērow wſchelaſkich regimentow zhromadnje abo wot jenotliwych woſobow darjene. Někotre wokna z rjannymi wobrazami w katholiſkim džělu buchu wot ſobuſtawow kralowſkeho domu darjene. Seje Majeſtoſež kralowna Karola dari nimo toho kraſnu monſtrancu. — Pſchi ſwjecženju katholiſkeho džěla, kotrež mējeſche knjez praefes Maaž, bēchu princ Jurij, princ Bjedrich Auquſt, princyſna Mathilda, princ Braganza atd. pſchitomni. Knjež wojeſki farar Njencž mējeſche ſwje-džeſte přėdowanjo a knjez praefes Maaž ſwjecžeſche přėnju ſwjatocžnu Božu niſchu w nowoſwjecženej cyrkwu, pſchi cžimž jomu kaplanojo dwōrſkeje cyrkwoje ſlužachu.

— Wěcži ludžo njemōža ſo pſchecy hiſcheže princy Mawowych přėdowanjow dla, kotrež je z ſchepcžanſkeje a mēſchniſkeje luboſeže kħudym italiſkim

dželačzerjam w někotrych sakskich městach džeržal, změrować. Rycza wo nim jako wo pucžowacym předarju a činja, jakož by wón za tym schol, lutherstich ke katholickej měrje wobroczič. Hdyž wón dželačzeri napomina, zo njebychu z njewěrimymi wobkřadźeli, rycza na njoho, zo z tym lutherstich měni, runjež wón, kaž jam wobkřeža, na tych ani myslil njeje. Raž rěka, chcežja so lutherscy předarjo z wošebitym dopisom kultusministra prasheć, hač je přync Max z joho dowolnosću přědowanja měl. Najskerje sebi žadaja, zo by minister to pschichodnje zakazał.

— We Wechselburgu je wschitko pschi starym. Hižo psched měsacami je próstwa na ministerstwo schla, zo by katholicam tamneje wokoliny dowolilo, so w hrodowej cyrkwi na božich službach wobdželič. Wotmołwy dotal njeje došlo. Ministerstwo je pjećza pschipóznało, zo ju bože služby dla mnohich katholicow we Wechselburgu a wokoliny trěbne, jenož w hrodowej cyrkwi a wot hrodowoho kaplana njemědža so wotměwacž. Šchtó to rozemi?

Němska. Na swojim pucžowanju běschtaj němski kejžor a kejžorka tež pola znatoho Kruppa, kotryž bu pschi tutej pschiležnosći za wopravdžitoho tajnoho radžicžela z titulom „excellenca“ pomjenowany. W jeju pschitomnosći buschtej w Altenhofen, hdyž je Krupp za swojich dželačzerjow, kotřiž staroby abo khorowatosće dla wjacych dželačej njemóža, bydlenja z rjanej zahrodu natwaricž dał, kapalcy za katholicich a lutherstich dželačzerjow powujecženej. Katholicu kapalu swjećezěšche dompropst dr. Werlage z Kölna a přědowasche tež psched kejžorom a kejžorku. Potom bu nimo druhich sobu na hoščinu pscheproschenu. Tež dari jomu kejžor swój wobraz ze samorucžnym podpisom.

— Pschecžiwu statnomu sekretarej Bosadowskomu w tu chwilu liberalne a socialdemokratiskje nowiny ze wschkej mocu schcžuwaja. W swojim čzasu bě pod nim stojacy wyschichy zastojnik, tajny radžicžel v. Woedtke, wot towarštwu industrielnich 12,000 hriwnow žadał a dóstał, z kotrymiž dyrbejšche so za nowy zakon pschecžiwu dželačzerjam (tak mjenowany Zuchthausvorlage) sčutowacž. To bě zawěčje wopaf, zo knježestwo wot jeneje strony swojich poddanow pjenježu bjerje, zo by z tutymi jědkami drugej a to křudichej stronie njeluby zakon pschecžiwosčezalo, a je-li Bosadowski wo tutej wěcy wědžal a ju pschipuschěžil, dyrbi so to křeče porokowacž; zo pak nětko runje liberalne nowiny tak jara pschecžiwu njomu zakřadžeja, ma tola hišče cyle druge pschicžiny. Bosadowski zastupuje mjenujcy wošebje, zo bychu so w pschichodnych pschepusčich zwjazkach cła na rataštkje a druge wěcy pscheměnil. Ze wschčich ministrow wón tute praschjenja nanajšepje znaje a tež sprawnje wo nich sudži. Chce rataštku tamnu pomoc posticžicž, bjez kotrejež štoro wjacych wobstacž njemóže. By-li wón nětkle dyrbjal ze swojoho zastojništwa wotstupicž, bychu so loško pschepuske zwjazki trochu rjemjeslnistwu k šepšchomu a rataštku k schkobže zwjertnyč hodžalo. Tuž chcemy so nadžicžecž, zo tamne sebičnje zmyslene strony swoje wotpohladu njedocpeja.

— W poslednim čzasu pisaja nowiny zasj mnoho wo jesuitskim zakonju. Barlinskje nowiny ewangelšchoho zwjazka, tutoho najšjurowskiho njepschecžela katholickeje cyrkwe, běchu powěšč pschinjeske, zo chce Bayerška za zběhnjenje tutoho njesprawnoho zakona rycžecž, a zo so potom loško tež wopravdže zběhnje. Runjež druge nowiny tajke wotpohladu přěja, wostawaja tamne tola pschi swoje powěšči, z dobom pak z mocu pschecžiwu jesuitam schcžuwaja. Cykly lutherstiči lud dyrbjal so pschecžiwu pschipuschěženu tutyč mnichow do Němskeje pozběhnyč, dokelž z nimi by protestantiskje cyrkwi na najwjětšich strach

hrozyl. Rozumni ludžo wězo tajkomu scheczuwanju njespšichłosuja. Zesueča, wuczeni a pócčziwi mužojo, njebychu zawěseče druhowěrnyhm nicžo činili, ale bychu so rady z tym špofojili, zo bychu katolskich wěrnych wo wěrje a pócčziwoleži wobkruczeli; wschal so tež w cuzych krajach z druhowěrnyhmi znjeju. Radžijejny so tohodla, zo knježerstwo tola stónčunje njesprawny zakon pschecziwo tutym wupofazanyhm sobustawam Němskeje zběhnje, a tutym tak horliwym a tak trěbnym dželaczerjam we winicy božej so do domizny wróczič da.

— W Ronizach nastawaja pschecy nowe ščóržby, kotrež z naležnosću zamordowanoho Wintera zwišuju. Pschi mnohosceži pscheshychowanym swědkow so wězo hušto stawa, zo jedyn hinat wupraja hačž drubi, a sudnistwo dyrbi sebi potom myslicž, zo je jedyn wopat pschisahał. Tak bč njedawno wulki procesž pschecziwo mlodomu seminaristej Speisigerej wopacžnje pschisahi dla, dofelž bč tutón wobswědčikž, zo je morjeny Winter ze židowskim rěznistim Maricom Lewy-om wobhadžował, ščtož tutón přejese. Dofelž pak mnozy swědkojo Speisigerej pschisupichu, bu wón pušcženy a Lewy na měsceje zajaty, hdyž z nowa pod pschisahu wobhad z Winterom přejese. — Nětko traje hižo do druhoho tydženja pschecziwo dalšajm swědkam, kotřiž bčchu napschecžo Lewy-ec swójbje wuprajili. Mjez nimi wěšty Masloš wudawa, zo bč wjezor, hdyž so Winter morjeny, w Lewy-ec pincy swěcu widžal a stonacž štychal. Ščto so tu stónčunje wufopa, ničtó wědžecž njemóže; ščoro po itach ma sudnistwo swědkow pscheshychowacž, a nimale njemóžne je, z jich cyle wschelakich wuprajenjow sebi někajseje wěstoseče dobyeč. Masloš žda pak so njespschecžliwy a zelhaŕny cžłowjek byeč.

— Za Klautichaw změje Němska na pschichodne lěto 10,050,000 hriwnow dopkacžicž, dofelž tam po nowym pschednjecže wudawki 11,050,000 hriwnow, dothody pak jenož 1,100,000 hriwnow wucžinjeja.

— Evangelški zwjazk we Weimaru dari na 1901 k ščutkowanju za rozšěrjenje lutherskeje wěry w Rakuskej (Los-von-Rom) 200,000 hriwnow. — Knježerstwo w Reužu starscheje linije zakaza, k tutomu zaměrej pschinosčki hromadžicž.

Rakuska. Zańdzenu pónđzlu bu we Winje ayrcywórwodka Marija Immaculata z wórwodom Robertom Württembergsim. Tež uasch prync Jan Surij bčše tam ze swojej mandželскеj Šabellu, kotraž je šotra wórwody Roberta, pschitomny.

Francozška. Ministerium Waldeck-Roussieu wojuje z krutoseču pschecziwo nacionalistam. Tucži čcedža drje cyrkej a wěru zastupowacž, ze swojej nerozomnej nahłotu pak jej wjacj ščtobža hačž pomhaja. Sich hanjenjow dla so knježerstwo pschecy bóle r a d i k a l n y m bliži a pschesečha potom tutym k woli katolsku cyrkej. Tak buchju njedawno fararzej w Savoyškej dothody wzate, dofelž bč towarštwu swobodnych murjerjow zakazał, so z šchorhownju na pohrjebje wobdželicž. Šdyž biskop z Annuy zadžerženjo swojoho fararja, kotrež je tola prave, kručze zastupowaische, pschidňže psched sudnistwo a změje so nětko zamołwjecž.

— Knježerstwo pschihotuje tež wschelake nowe zakonje pschecziwo cyrkwinškim-rjadam. Prascha pak so, hačž sebi zvěri, je wudacž, dofelž derje wě, zo po wjetšinje wěrny lud sebi tola wschitko lubicž njeda.

— W u s t a j e ň c a budže hiscže hačž do 12. novembra wotwrjena.

Šendželška. Šdyž so njedawno tak mjenowani City-dobrowólnicy z afrikanseje wójnju domoj wrócziču, buchju w Londonje tak horliwoje a wot tajkich

črjódow powítani, zo surowa čziščeženca nastá. Mnoho ludži bu poteptaných, schtyrjo ju pjeczá morjeni a pschez 100 ranjených.

Španijska. Nowe, kšětro po wojesku pschihotowane ministerium pod generalom Azcarraga změje lohfo bórzy doščj čžiničj, pschetoz wjetšije njeměry Karlistow hroža. W Kataloniskej su so hižo wjetšije črjódby pokazowale, buchu wot wojakow pschimane a zhubichu 4 mrtwyh a 13 ranjených. Najšterje budže bórzy chty kraj pod wurjadne zakonje stajeny.

Afrika. B u r o w je hiščeže zmužičje pscheczíwo Zendželčanam wojuja, haj zda so skoro, kaž bychu w poslednim čžasu noweje mocy dobyli. Tu a tam w Katalu a w Trauswaału wustupuja njenadžicy jich črjódby, njedadža jeudželstím wojatam žanoho měra a nacžinjá jim hufto wulkeje schody. Něka, zo maja wscho hromadže hiščeže 15,000 wojakow. Tak móže tam wójna hiščeže měřacy dołho tradž.

China wostawa napscheczjo mócnarštwam a jich póšlancam pschi starej njehańbitošězi. Pšichlepany a zelhařny Si-Hung-Tschang zwaži jebi samo nětkle hiščeže póšlancam piščj, zo su Boxerowje póšlanca Kettefera morili, mjez tym, zo chly hwět wě, zo su to kejžorčicy čhinescy wojacy čžinili. Kaž hařle wón potom wo wěćach lži, kotrež su mjenje znate! Mjez tym so zda, zo nětko wopravdže čhinescy wojacy pscheczíwo Boxeram wojuja; z někotrych stron powěščje wo tajkich bitwach pschihadžeja. Hač jim druhdže abo w druhim čžasu zash njepomhaja, schto móhl to z wěštosěžu přěšč? Wjednicy europškich wojakow su po zdadžu tež pschējara mili napscheczjo Čhinesam. Tak njebu Paotingfu po pschjedobycžu skoro dočyla kšostane, runjež běšče jako hlówue sydlo Boxerow jebi to wěščje zařlužiko. Šrubi Čhinesojo tajfu po šchěščžanskim waschnju wězo kšwalobnu mišoščj njerozemja a wuložuja sibi ju jako šlaboščj, z čžimž potom jich kšrobšoščj roščjz.

Naležnosće našoho towarštwá.

Subustawy na lěto 1900: kk. 681. Mikławš Holka w klóštrje Marijnej Hwězdze, 682. Kata Wjeselic w Drježdžanaeh, 683. Michał Matek z Worklee, 684. Jakub Pječka z Hórkow.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7116 hr. 41 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: štyrjo wowčerjo ze 1 hr. 5 pj. Молоканы (9,55 hr.): 1 hr. + 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Subustawy bratštwá „Sěžisowowe Wutroby“ a „Zapowštykštwá modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **novembri** Bohu woprowadž „za rozšchěrjenjo wěry“.

Rublo w Štróžiščežu,

něhdže z 92 kórcami pola, łuki a lěša, a 851₃₈ dawšimi jenoščžemi je na pschědań.

Wiklawš Behorč-Zentsch, wobšjeděć.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“ 11. čiško 1900.

Čžičěšč Smolerjec knihičžiščžetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstce
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawětki plaći so woł
małoho ryněka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towaršstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 45.

10. novembra 1900.

Lětnik 38.

Schtwórta kaznja boža.

Z wučzbu wujasnjena a z pschikładami wudebjena.

Wo winowatošezach staršcheju pschecziwo džjećom.

(Potracžowanjo.)

Staršchej mataj dale na sežehowace džiwacž:

1. Zo swoje džěczi w potajnošezach wěry a w božich kaznjach roz-
wučujetaj. Wot tuteje winowatošezje nichtó jich wotwjazacž njemóže. Mataj
za to stacž, zo džěczi njedželu na bože služby khodža a na fchescžanski wučzbu.
Zuta dawta so za wobeju: za staršcheju, zo móhłoj samoj rozwučecž; za
džěczi, zo wutnu. Njemóže bjez hrěcha a czežłoho zamokwjenja bycž, hdyž
staršchi džěczi njedželu trebajata k džělu, časnym wobstaranjam, k pasenju sčotu.
Pschindže-li džěcžo do schule, ma hižo znacž najwosebnishe potajnošezje,
wězo najswjeczišcheje Trojicy, wocžłowjecženjo Syna Božoho, schto czežki hrěch
je, zo je njebo a hela, sud a wěcznošez. Wučzba w schuli njewumokwja
staršcheju, zo po swojich duchownych darach ducha na džěcžu tež
swoje cžinitaj.

2. Zo džjećom porokujetaj, hdyž tute fleja, patošezja abo njecžestne
ryczje wjedu. Tež na to mataj staršchej hladacž, po kajakich pucžach džěczi
khodža, hdyž pschebwywaja, z kim maja wobkhad. Echto chcył macž wumokwecž,
totraž wo to so njestara, hacž holca po znajomstwach a rejach khodži, hacž
do nočy, haj samoho ranja bjez dohlada po swěczje so honi: „Wopruje
swoje džěczi djabolej.“ (Psalm 105, 37.) Druhe macžerje w abja
khadle do domu, brashczja samym džjećom a storkaja je tak do putow
hrěcha. Njemhsla na to, zo so cyle zamokwjenje na nje dońdže? Wězo
řěka, zo so nicžo zło njecžini. Tak — mysla; ale nihtó njecžini
džěło do wobnjaja, ani zo by so zapalilo. Kelto macžeri budže na sudny
džěń zatamanych, dofelž docžatacž njemóžachu, hacž jo džěczi wudadža!

3. Zo džěczi porjaduje ł swjatym sakramentam khodža, njedžele a pschikazane swjate dnj swjećza kaž so słuscha, tež cyrkwine kazuje džerža.

4. Zo džěczi nje p o h ó r s c h u j a z kleezom, nječěstnymi ryczeni. Džěcžo je lute w ó c z k o a w u c h o; s c h t o z s l y s c h i a w i d z i, t o c z i n i, j a k o w o p i c a. D o f e l z p a k j e c z ł o w j e c z a w u t r o b a ł z ł o m u b ó l e n a k o z e n a d u z ſ i ł d o b r o m u, j e z ł y p s c h i k l a d d w ó j e y s t r a j s c h n y. K a k p a k s o d z e c z i p o r a d z a, h d y z w d o m a c h (w o s e b j e p i c z t o w a p a l e n c a r j o w) p o h ó r s c h i j a k o w o d u d o s o p i j a? S c h t o m ó z e d o b r e z t a j k i c h d z e c z i b y c z, h d y z s o n a n w s c h e d n i j e w o p i j e? A h d y z s o p j a n y d o m o j w r ó c z i, j e c z w i l a a h e l a z a p s c h i s t o j n u m a n d z e s s t u a d z e c z i h o t o w a! S d z e b u d z e b o z a l u b o s e z a a b o j o s e z, h d y z s t a r s c h e j j e n o z w j u t r o w n y m c z a s u ł s a k r a m e n t a m k h o d z i t a j, a n i z o b y s c h t a j s t a r e h r e s c h e n e c z e s t o w u r j e d z i l o z? W o t a j k i c h s t a r s c h i c h p r a j i s w j a t y D o m a s c h, z o z p s c h i k l a d o m d z e c z i d o h r e c h a s t o r k a t a j; n i c j e n o z t u t e, t e z p ó z d n i s c h e p o t o m s t w o c z e r p i n a b r a c h a c h d z e d a a w o w k i. A h u s t o d o s c z s l y s c h i j a c h t a j k i c h s t a r s c h i c h n a n j e p o r a d z e n e d z e c z i s k o r z i c z: „Z b e r a j u d h a z c z e r n j o w k i c z e a z w ó s t o w f i g i?“ (M a t. 7, 16.) D z i w n y s o h i s c h e z e s t a w a j u, a l e t ó n n i c, z o s u d z e c z i s c h p a t n y c h s t a r s c h i c h s p r a w n e a p o r a d z e n e.

W s c h e d n e j e t o n a z h o n j e n j o, z o s t a r s c h i, k o t n i z s a m i n j e p o b o z n e z i w j e n j o w j e d u, d z e c z i h r e c h o w d l a n j e k h o s t a j u: j e j i c h h a n b a, d z e c z o m p o r o k o w a c z, h d y z s a m i w o n i e z o k h m a n s c h i n j e s s i. A h d y z s w a r j a, b u d z a w o t d z e c z i h i s c h e z e w u j m e s c h e n i. W a j k a n a m p o w e d a, z o s t a r y r a k n a m ł o d e s w a r j e s c h e, d o f e l z t u t e n a z a d k h o d z a c h u. T u d z e c h u m ł o d e r a c z k i: P o k a z n a m, k a k m a m y k h o d z i e z. A h l e j, s t a r y m o t y k o w a s c h e s o r u n j e k a z m ł o d e! T a k s t a r y r a k z e n j e w j a c y s w a r j e ł n j e j e a c y k e j o h o p o t o m s t w o k h o d z i z w o p j e c z i c u. T a k z e n d z e s o c z a s t o s t a r s c h i m, k o t n i z s u z a m ł ó d s c h e l e t a s w o j e d z e c z i p o h ó r s c h o w a l i. W i d z a d z e c z i n a p u c z a c h c z a j n o h o a w e c z n o h o z a h u b j e n j a — n j e l e z a! W t o m h i n a k n j e b u d z e: M a n a b o m a c z, k i z p o s t o r k d a w a, n j e w u c z i n i n i e z o a n i z p r ó s t w a m i, a n i s w a r a m i, a n i z k h o s t a n j o m. Z e n i t k e, s c h t o z p o m i a — p o r e d k o p a k s o s t a w a — j e w e r n e n a k a z a n j o s t a r j e c h e j u. A t e z z t y m n i c h t o h i s c h e z e z a p i s a n e n i m a, z o n a d z e c z o c h p o r j e d z i, s c h t o z j e w b e h u m n o h i c h l e t n a k a z e n e. Z h ó r t i j e d z e s o l ó z e, h a c z n a h o r n!

W o w i n o w a t o s e z a c h 1. h o s p o d a r j o w. S c h t o z h o s p o d a r j o w n a s t u p a, p s c h e h r e s c h a s o, h d y z c z e l e d z i n a n j e d z e l a c h a p s c h i k a z a n y c h s w j a t y c h d n j a c h w o t r o c z i s t e d z e ł o n a k l a d u j a a j i m z a d z e w a j u, z o b o z u m i s c h u a d r u h e p o b o z n o s e z e n a t u t y c h d n j a c h w o t b u d u. W o s p o d a t m a d a l e c z e l e d z n a d o p j e l n j e n j o j u t r o w n e j e w i n o w a t o s e z e d o p o m i n a c z a n a d r u h e, s c h t o z s o z a k a t h o l i s k o h o k h e s e z a n a p s c h i s t o j i. T e z p s c h e h r e s c h i s o h o s p o d a t, h d y z c z e l a d n i k a, k i z h a n j a c e, n j e c z e s t n e a b o z a k l i w a c e r y c z e w j e d z e, n j e s w a r i, p o s t o r k i a p o h ó r s c h i p o m ó z n o s e z i n j e w o t s t r o n i. D a l e, h d y z m z d u w e s w o j i m c z a s u n j e w u p l a c z i, w u c z i n j e n u m z d u p s c h i k r ó t s c h a; n a j b ó l e p a k, h d y z s a m ł h r e c h e j a n j e c z e s e z i w a b i.*

* N j e s i m e t e z (z h r e c h o m p s c h e c z i w o 8. k a z n i) f a l s c h n o h o s w e d e z e n j a d a w a c z z t y m, z o n j e k h m a n o m u c z e l a d n i k e j n a k ó n c l e t a d o b r e w o p i s m o d a. W o s w e t n y m z a k o n j u m a c y k u s c h t o d u z a r u n a c z, h d y z p i s c h e: „C h r i s c h“, c z e l a d n i k p a k j e k r a d n y ł, a d r u h d z e t o t e z c z i n i. S c h t o z k h w a l b n e p s c h i s p o m n j e n j o n j e z a s l u z i, t o m u d o k n i z k i s o j e n o z w o b s w e d e z i: M. M. j e p o l a m j e l e t o s l u z i ł. Z t y m w e d r u h i, n a c z i m j e.

2. Čzeladnik pať so pschehřěšči: hdyž službu po najlěpšjim wědženju a swědonju njezastoji, hospodarjej so spjeczi a njeposlucha. Tohorunja, hdyž hospodarjej samomu schłodu czini na sfocze, z gratom, z njerodnym dźělom na roli abo w domje, a hdyž tomu njezadźewa, hdyž je w jeho mocach. Róždy čzeladnik, kiž móže schłodze zadźewac a to nječini, je winowaty, tutu schłodu ze swojoho wurinac, njech so schłoda stanje pschez jobučeladnoho abo cuzoho. Čzeladny pscheńdže so a hřěšči, hdyž službu do čzasa wopuščezi — khostanju swětnje wyschnošče je njeľubozny pschidawoł njeswěry. Za paduščstwo ma so tež to wažič, hdyž čzeladnik, měno, zo došč mzdhy nima, mjelčežo jebi na boť czini — njech je, schtož chce. Bjez hřěcha byč nje móže, hdyž hřěcham hospodarija polěkuje abo je podpjera. Na druhe njeprawnoščje ma so spomnicz: We swojim čzasi nještawac a dźělo do postajenoho čzasa njedokonjeć; dźělo samopaschnje pschetorchnyc a po přozdnym stač abo z druhimi so zabawjeć; po cylych nocach wokoło čzahac po znajomstwach a rejach a so za dźělo na pschichodny džeń njechmanoho ščjunicz.* Dotal hiščje prawn njeje, zo smě čzeladnik kolešo do služby jebi jobu pschijescz; schpatne wužiwanjo, kotrcz so hižo w mnohich wřach k nje-dobromu stawja, napomiua hospodarjow, zo tajke koleša we swojich domach nječerpja.

(Potracžowanjo.)

* Šmejnsta kassja płaczi tola pschi kózdnych rejach někomu 1 hr. 50 pj. za do hľad na rejach a zo maja tute so w prawym čzasi škónczicž. Čzeleď pať so čzasto hacž do ranja w kotrcznje zadžeržuje. Kat so to čzini? Mjejsu tu pólcajowje, zo bychu kotrczmarjow wobštoržili, hdyž čzeleď kaža?

3 Łuzicy a Sašsteje.

3 **Budyšcina.** Wyšokodostajny knjez kapitular kantor Łuscžanski je w tutym tydženju pruhowanjo nabožnišwa džeržal, a to pónđzělu dopódnja 8— $\frac{1}{2}$ 12 hodž. w Šchpitalskej-Kamjeniskej, a popódnju 2—4 hodž. w Mjebjelčanskej a srjedu 8—10 hodž. w Róžencžanskej schuli.

3 **Budyšcina.** (Po Serbskich Nowinach.) Narodny wječor, kotryž bě so k čzeščzi hłowneje zhromadžizny šakštoho narodopisnoho towaštwa jobotu 27. oktobra wječor we wulkej sali hoščjenca „złoteje króny“ wuhotował, je so powšchitkownje jara derje poradžil. Mjad pschednoščkow běšče tak zestajeny, zo běšče jene čzišo za serbfku, druhe pať za němstu narodnošč postajene. Hdyž běšče wojeišta hudžba 2 čzišle z nawjedowanjom našchoho krajana, knjeza Bjarnata Krawca=Drježdžanskoho, wupřkala, nahladny šhor serbskich wučerjow wustupi, zo bychu dwaj narodnaj špěwaj: „Šchol je tón hólčžil“ a „Na cyła wješ so šhadžuje“ z pschewodom, podobnym hudžbje, kajtaž so na kózle a mečawje dźěla, wušpěwali. Knjez kantor Šanta=Wjelecžanski hornjošerbfski narodny špěw: „Přhadla je Marja“ a delnjošerbfski „Měj ty dobru uoč“ špěwawše. Wosebje cuzy knjeza njemóžachu, wušlychawšchi serbski špěw, kaž běšče jón knjez Šanta z miłym hłosom a ze znatej wuštojnoščju špěwał, so dodžiwacž, kať rjenje so serbska ryčž za špěw hodži, kať ľubozny a miły je jeje žynk, a wobžarowachu powšchitkownje, zo je knjez Šanka, kotryž chychše cuzych knježich počzeščicž, drugi špěw z němškimi słowami špěwał. Podobnu šhwalbu dobu jebi něžny špěw z ľuboznym hłosom „Wječor je

blizko“, kotryž khor serbskich wučerjow bjeze wschoho poroka spěwawsche. Schoda běšče, zo běščaj hercaj Wola a Domel ze Slepoho „Burouu stóržbu“ spěwaloj, njeznajo rjad pschednoschow; to běšče z pschicžinu, zo serbscy wučerjo město tohole spěwa lnydom delnjoserbski narodny hłós, za kónc wječjora postajemy, „Blakala Hanica“, z pschewodom hudźby wuspěwachu. Hdyž wopomniš, zo su so wschě serbske spěwy pschez jenicžkej dwě pruzy pschihotowale, dha je zaměsče wscheje czesče hódne a zasluži zjawnu khowalbu, zo su k. wučerjo, kotřiž běchu so pod wjedženjo knjeza Krawca stupili, wschě swoje mocy napinali, zo bychu serbskomu mjenu pod sušodneje konkurrencu khowalbu dobyli; džat a khowalbu je pať sebi tež knjez Krawc zaslužil, kotryž je na pruhu z Drježdžan jězdžic dyrbjal. Schtož ma swój narod luby, tomu wschak njeje žadny wopor pschewulki a žadny zadžewt njepowalny! Skóncžnje spěwachu wo smjo wučerjo serbski narodny spěw „Wczipny“ z noweje zběrki serbskich narodnych spěwom, kotruž je knjez Bjarnat Krawc za schtyrihlósny mužski khor wobdžčal a kotraž je psched krótkim pola Józefa Güntera w Drježdžanach z němskim tekstom wuschła. Powschitkowone spodobanjo zbudži tutón lubozny, rjenje zestajeny a derje spěwany spěw. W cuzbje zapocznu sebi nasche narodne hłósy wažič, a kělo spěwanstich towarštwow je w Serbach, kotrež ženje a nihdy serbski spěw njezanješ! Mjeje to zrudne a hanibne? Wódla serbskoho spěwa běšče tež serbska narodna hudźba derje zastupjena: wojerška hudźba je pisčala serbsku reju, a hercaj ze Slepoho džělasčaj na kózle, měchawje, hušlach a hušlicžkach a pschi jeju spěwach běšče šala wscha polna wjeseloseče. Z němstich škiežekow spomínamy wofebje na spěwy Budyšichskoho wučeršeho towarštwu, kotrež pod wjedženjom knjeza seminarskoho wyschjchoho wučerja Grundmanna wustojnje kaž stajnje spěwawsche, a na žortne pschednoschti knjeza wučerja Bompacha z Póckowow w hórfkej naryčži. Wo stóncženju tutoho wječjora slyšachymy ze rta cuzych knjezow jenož jene słowo: Zo je powitanjo towarštwu za šaksti narodopiš wulfotne bylo, kajež so towarštwu hiščeže nihdže njeje wuhotowalo. Džak šušča jenicžcy wučerjam z Budyšina a z wokolnojče, kotřiž su tajki wječor wuhotowali. Šubja w „šłotej krónje“ běšče wschak derje wopytana, tola něšto stow by tam hiščeže měitno nadešchło. „Šaj, njebyli to sobotu bylo!“ rěkawsche zamólwa mnohich. Ale hdyž wopomniš, kať daloko, ze šamoho Wóšluka, su wučerjo do Budyšina na pruhu khowatali, dha drje njeje pschewjele žabane, hdyž smy nětotrohožkuli zuatoho sobotu wječor woczafowali, ale podarmo so za nim rozhladowali. — Z čžafom běščaj zarjadowarjam rucy zwjazanej. — Wjedželu wopytachu mnozy knježa po hłownej zhromadžiznje tež „Serbski musej“, mjez nimi běšče tež wokrejšny hejtman ze Schlieben, krajny staršchi z Bezschwitz, kral. komorny knjez a kłóschtrski vogt z Bozern a druzy. Wschitcy wuprajichu so khowalobnje wo naschim museju, wofebje tež knjez profesor Deichmüller z Drježdžan wo tym, šchtož je so ze zemje ze zastaršich čžafow wuryło a šchtož so w serbskim museju khowa. Dopokazane je nětko, zo je to z wjetscha wscho wot naschich serbskich prawótcow; tohodla dyrbjala kóždoho swjata pschisłuschnojež byč, zo by so wscho, šchtož so w Serbach namafa abo ze zemje wuryje, tež do serbskoho museja dało. Jenicžcy tam šušča! Tola někotrym so njedoryčži, a přěduješch jim, kaž hluchim kamjenjam. Šakle psched krótkim je so štalo, zo su někósi knježa pschisšli ze Žhorjelca do Zubrnice, a hlej, šchtož běšče so na tamnišchim popjelnišchczu wuryło, wzacu sobu do cuzoho města! Druhdy zas pschidže žid a dóstanje, ale serbski musej wola podarmo do někotrych serbskich štron. — Wjedželu pschi šwjedžerškej hosćiznje

pósta z hromadzižna telegrafiski postrow Soho Majestoseži kralaj Albertej a Soho kral. Wysofoseži pryncej Turkej, kotryž je towarštwowy sobustaw. Na wobej postrowaj doúdzěšchtej hiščeje wječor džaknej wotmoŕwjeni.

— Pšichi khwatnym porjedženju pšchedposlednjoho cziška je so nam w dopišu ze Schunowa cziščežerški zmyhl wulhowal. W Schunowje kšichtrika piwarŕnja njeje „pšchedata“, ale pšchestala.

3 cyloho swěta.

Sařka. Póndželu popoŕdnju podařchtaj so Zeju Majestoseži kral a kralowna z wobebithym cžahom do Sibyllenorta. Kunjež měješe kral Albert tež w poslednich dnach na mjenšich nadpadach swojeje šhoroseže cžerpjeć, nadžija so tola, zo budže so móe na swojich schlezskich kněch na někotrych hoútwach wobdžělecž.

— Prync Max je swój wótcny kraj zasj wopuščežil, zo by jako wučer spiritual abo duchowny wjednik mlodych bohosłowcow a njedželški předač w Freiburgu štkowal. Lutherste nowiny njemóža pač so pšecy hiščeje změrowač, ale někotre z nich šwarja, zo je pšech swoje přědowanja konfesjonalny měr kažyl. Sene wuprajeja swoje wjeselo, zo je z kraja, a pšecha, zo so njeby wjacj wróežil, šhiba zo by swoje wšaŕnjo pšcheměnil. A tola wjeledostojny knjez njeje ničjo hacž lubosež k swojej pšechi cyrkwi wuznawal a ju tež pola druhich wěrimych šbudžecž a roznuožecž pýtal. Druhe škwala, zo je w Drježdžanach luthersti předač na kšecy pšecžiwu wušupowanju duchownoho pryncu protestowal. Zrudne znamjo hidy a njepšecželštwu pšecžiwu katolikam docyła móžemj štoro wšchědnje woběje w šafskich nowinach cžitacž. Šdyž čheedža cži něhdže nowe bože šlužby, cyrkej abo šchulu založicž, abo hdyž hewal někaŕke runjež cyle njewinowate znamjo dadža, zo ju žiwj, hnydom na nich rypaja. Wy-li wěc jenož w nowinach wořtala, njeby telko šchodžala, ale pomalu dobywa so uelubosež tež do ludu, tak zo potom mnozy, kotřiž katoliku wěru a cyle katoliske zmyšlenjo njeznaja, abo z njedobrych nowinow wopacžnych mēnjenjow pšecžiwu nim nabudu, wprawdže mēnja, zo su katolikojo hotomi njelthmanicy, kotrychž by najšěpje bylo z kraja wuhnacž. Šižo je tak daloko pšchjšklo, zo je katoliski duchowny we wulkich městach a tu a tam tež na wsach žiawnym hanjenjam wuštajeny, hdyž joho pōznaja; mnozy wědža wo tym powědacž. Šndeŕ njeje tak jara porokowanju kaž tamnym, kotřiž měřto luboseže hidženjo do wutrobow šchčěpja. Nam pač njedj je tróřcht štawizna naščeje šwjateje cyrkwe, kotraž je štawje cžerpjela a cžim bóle rořtla, cžim bóle je hanjenja z lubosežu pláčžila.

Mēnija. Na swojim pučžowanju wopýtařchtaj kejžor a kejžorka tež měřto Hildesheim a dom, hđžež jeju tamniřski wjeledostojny knjez biřkop šwjatocžnje powita. W swojej narčeži našpomni biřkop, zo bē pšched 30 lětami tež hižo Wilhelma L., džěda něcziřšchoho kejžora, a pozdžiřcho tež joho štarscheju, na šamšnym měřtine postrowil. Šdyž bēřchtaj kejžor a kejžorka krařnu cyrkej dokladnje wobšladałoj, pšchepoda jimaŕ biřkop pšchjŕnje wudebjentj šchjizil, kotryž bēřche z drjewa šlawnoho róžowoho pjenka wudžělany, kiž hižo tysac lēt pšchi Hildesheimskim domje rořče. Šrjedža na šchjizil bē rjane šwjećatko Maczerje Božeje z Šězudžěcžatkom pšchjprawjene. Kejžor pšchjpořka biřkovej pšchž knježerřkoho přesidenta jako znamjo wobebiteje cžesčownořče kónowy rjad I. rjadownje.

— Pišče so, zo budže nĕmski sejm, kotriž so 14. novembra zghromadži, wot fejšora samoho wotewrjenu, z čimž by so z nowa pokazalo, zo tute posebzejno jako wosebje waŕne pŕaczi. Liczba jobustawow wšchelafich stron je so pšchez nowowólby na město zemrĕtych abo wustupjentych jobustawow trochu pšchemĕnila a budže nĕtko tale: 49 konservativnych, 21 swobodno-konservativnych (Reichspartei), 107 centrum, 50 nacional-liberalnych, 13 swobodnozmyslenoho towarštwa (freisinnige Volkspartei), 7 nĕmsko-ludomeje strony (deutsche Volkspartei), 56 socialdemokratow, 14 Polakow; dalšche jobustawy njejsu so wĕštym stranam pšchizamĕnyle.

— Dlejšche rozmoŕlwy bĕchu w poslednim čzaju w nowinach wšchĕch stron dla dweju biskopisĕju listow, tamnoho, kotriž bĕchu biskopojo zghromadnje w Fuldze wudali, kaŕ z swojim čzaju pišachym, a toho, kotriž bĕ Freiburgski archybiskop pšchi wudaczu pĕrnishohoho swojim duchownym f dalšichomu rozjafnjenju jobu dal. Wosebje z druhohoho lista so zbašche, zo su biskopojo, abo z najmjenjšcha Freiburgski archybiskop, pšhecziwo tomu, zo bychu so katholicny džĕlaczerjo z druhowĕrĕwymi do tak mjenowaných kšchesczanskich zwjazkow zjednoczeli, a zo čheedza jenož ryzy katholicke towarštwo domolicz. Tak by potom džĕlaczerjam to zapowĕdžene bylo, schtož je buram, rjemjeslnikam atd. dowolene; tuczi maja džĕ towarštwa z katholicimi a druhowĕrĕwymi, wĕzo paŕ jenož z kšchesczanskimi jobustawami, kaŕ to z našchich burškich towarštwow wĕny. Nĕtko je archybiskop Rörber z pšchiležnosczu jasnje wuprajil, zo nočce katholicim džĕlaczerjam pšchistup do kšchesczanskich zwjazkow wobaracz, ale zo čhee jenož tomu wobaracz, zo bychu so tute zwjazki do tak mjenowaných neutralnych pšchemĕnile, kotrež su nimale wšchudžom socialdemokratiske a tak kšchesczanstwu cyle nje pšcheczeiske. Tak mōza so kšchesczanske zwjazki dale wuwicacz a mōza, hdyž su hylne došč, swoje jobustawy schŕitacz pšhecziwo nješprawnym knježstwam, kotrež husto jamostojacych džĕlaczerjow kšudza, a pšhecziwo socialdemokratam, kotriž čheedza wšchitkich nuzowacz, so jim pšchizamĕnycz, hdyž so njemōza na druge hylne towarštvo zepjeracz.

— W Bremenje zemĕ 5. novembra na mōr lōdžnik Kunze, kotriž bĕ 27. oktobra na lōdži z južneje Ameriki pšhijĕl. Druzy, kotriž bĕchu z nim na samšnej lōdži, su hiščeje wot wšchitkich lōdži wotzamnjeni w khorowni pod štajnym dohladom lĕkarjow; tola njeje so bohudžak na žanym z nich furowa khoroscz pokazala.

— Mimo pšchecy hiščeje trajacohoho processa w Ronjecach (Ronitz), hdyž so tola jara džiwne wĕcy pšhecziwo židam wukopuja, traje teŕ w Berlinje hižo dlejšchi čas škorzba, kotraŕ powšchitkownu fedžbuošč na so čhejne. Tam je wĕšty Sternberg, po millionach bohaty muž, wobštorženy, zo je wšchelake nješchwarnosče z džĕczimi činil. Swĕdcy, kotriž bĕchu pĕjedn pšhecziwo njomu šwĕdčili, ryca nadobo cyle hinaf a zda so, zo su z pjenjezami wobtyfani, haj jamo policajscy komissarjow, kotriž mĕjachu wĕc pšchepytowacz, nimaja, kaŕ so pšchecy bóle pokazuje, čžistohoho šwĕdomja. Policist Stierstaedter winuje swojohoho pšchedštajenohoho, komšara Thiele, zo je jomu w Sternbergowym mjenje wjacŕ hacž 100,000 hriwnow lubil, jeli by so pšchez joho wuprajenjo Sternberg za njewinowatohoho špōznaŕ. Thiele wrōcza zašy podobne wobštoržowanja pšhecziwo Stierstaedterej a jara mazane za policiju wohańbjace wĕcy so pšchitym pšcheradžuja. Samo policajski direktor Meerscheidt-Hüllessem durbjesche wuznacž, zo je wot Sternberga pjenjezy poščezowal a z nim teŕ tehdom hiščeje nĕkotry razy wobšhadžowal, hdyž bĕ hižo wobštorženy. Tak

napadne su tute wěch, zo je ministerium wosebitoho wyschichoho zastojnika jako pschipošlucharja do sudnišćich pscheklyschowanjow póskalo, kotryž změje potom zadžerženjo policije hišćeje wosebje pschepytowacž. Kanceler Bülow je ministru zmušćkowanych naležnosćow z Rheinbaben k wosebitomu wuradžowanju k sebi powołał. To, sčtož bechu tež hižo přjedawšce procesy pokazale, je tu z nowa wobfrucžene, zo pschi Berlinkaj policiji njeje wšcho taf, kaž by dyrbjalo byčž.

— Kat njetrejebawšchi, haj směšny strach na někotrych stronach psched katholicimi mnichami knježi, pokazo so njedawno prawje jasuje w Erfurcže. Tam mějachu kapucinojo ludowe missiony. Pschi jich předowanjach, kotrež tola wěšćeje za stat straschne njejsu, běšče tajny policist w cyrkwi, kotryž jebi pilnje pschispomnjenja napřisowasche. Nadžijomnje je z předowanjom tež za jeho khdudu duschu něsčto wisajo wostalo.

Katufša. Winišči wječy-bisťop kardinal Gruscha swjećesche 3. novembra, duchowuje a cžłnje strowy a cžerštwy, swój wošomdžesaty narodny džej. Wot fejšora a wot druhich uajwyschšćich cyrkwinšćich a swětnych štron dóstachu so wjelezajšćobnomu cyrkwinšćomu wječšej wutrobne zbožopschecža.

Rom. Dlejšči cžas pschewywasche tu Řölnjanski archybistop Simar a mějesche wjacj křečž pola swjatoho wótea a pola bamžowoho statneho sekretara, kardinala Rampolle, audieucu. Kaž rěča, budže wjeleđostojny knjez bóřžy za kardinala pomjenowanu.

— Swjaty wótc je 1. novembra bisťopam encykliku „de Redemptore“ (wo Wumóžniku) póskal. Wo njej wuprāja swoju radosčž, zo je w jubilej=skim lěcže telko katholicow do Řoma pučžowalo, sčtož pokazuje, zo so ludy Řhrystusej pschiwobrocžaja. Wón naponina potom, zo bychu wšchitcy ke Řhrystusej šchli, kotryž je pucž, wěrnosčž a žiwjenje. Kaž je Řhrystus něhdy, hdyž do swěta pschindže, cyłe cžłowjeske towarštwow pschetworil, taf budže tež nětko cžłowjeskwo wumóžene, hdyž so Řhrystusej pschiwobrocži, a hdyž budža cžłowjeskwoje kaznje bože wobkědžbowacž a zastupnikam božim na zemi pošluchacž, budže měr a pokoj zash mjez ludami knježicž. Wot Boha so zdalowacž, to wjedže k mnohim błudam, taf džej tež nětkle wšchelake strachi a bojoscž ludy cžičečža. Encyklika ščoncža z napominanjom, zo bychu bisťopja wšchomu swětej žjewili, zo móže jenož Žbóžnik a Wumóžnik cžłowjeskwo wumóženo a pokoj pschinjesčž.

— Hišćeje njeje wuslědžene, sčto je njedawno wulke padušćstwo zawnyl, a hižo pschikhadža zash žrudna powěsčž, zo su so njeznacži padušći do kassy statneho sekretaršćwa, z kotrejež so zastojnikam mzda placžesche, lamali a ju wurubili.

Francóžša. Přesident Loubet wopyta z někotrymi ministrami město Lyon, zo by pschitomny byl, hdyž bu pomnik jeho tam zamordowanoho přjedownika Carnota wotkryty. Džěšče tam tež na hoščinu, kotruž bě jomu tamna staro-šćawna pschekupiška komora pschihotowala, runjež je wona cyrkwinšćy zmušćlena a tohodla liberalnym jara njeluba. Wulka bě radosčž, hdyž ruški fejšor k wotkryčju pomnika wosebity telegram póšla, w kotrymž žjednocženjo mjez Francóžskej a Řuskej wuzběhowasche.

Řendželša. Z došonjanymi wólbami žwisuje, zo bu ministerium Salisburi trochu pscheměnjene. Chamberlain wobkřowu swoje měšćno jako sekretar kolonijow. Salisburi wobkřowu drje pschedšydšćwo, je pak wysokěje štaroby dla ministeršćwo žiwonšćownych naležnosćow wotedał, jeho nastupnik na tutym měšćnje je došalny wójnšći minister marquis Lansdowne.

Jendželjska a tež wukrajne nowiny njejšu z tym cyle spokojom, měnjo, zo budže Landšdowine, kotryž je sebi w dotalnym zastojnstwje tak mało khwalby dobył, (dopominamy so jenož, kak hrbjenje bě jendželjske wójsto na afrikanšku wójnu pschihotowane), wažne měštno z czežka derje wupjelnič z móc.

Spanija pschecziwo Karlistam kručže wustupuje. Wjele jich wjednikow bu zajatych — mjez nimi tež duchowni —, karlistiske nowiny zatazane a wjele domow za karlistiskimi spisami pschepytowane. Krutoscž je tež wopravdže trebna, dotelž je w Spaniskej wjele njespokojnych, kotřiž jenož na někajku pschiležnosć k zběžkatštwu cžakaja. Wosebje wokoło městacžka Berga w Pyrenejskich horach, hdžež su Karlistojo tež pschi prjedawšich zběžkach hižo horco wojowali, so jich z nowa najwjacj skhadžuja. Tola drje budža bórzy rozehnačži. Don Karlos je z cyla pjecža prajil, zo k zběžkej njeje radžil a zo nochce tež w tu khwilu ničžo wo nim wědžecž.

China. Waldersee tola pschecziwo Chinesam něschto kručžišcho wustupuje. W Pootingfu buchu někotři zastojnicy, kotřiž běchu cuzym wosebje njespchecželch zmynjeni, k smjercži wotšubženi a jej zawěsčže njewucžetnu, runjež je Li-Hung-Tschang naležnje za nich prošyl.

— Kejžorka, kotraž ma wopravdže hiščeže najwjacj mocy, pokazuje so dale jenaf njespchecželsta; postaja dale zastojnikow, kotřiž chcedža cuzych zabnacž, a njekhosta tamnych, kotřiž su zběžkatštwu zawinyli. Chinescy diplomatojo pytaja to potom ze wšchelakimi lžemi psched europšimi pólansstwami zawodžewacž.

— Mjez tym maja najšji wojacy dale tu a tam mjensche a wjetšche bitwy. Tak bu 29. oktobra pola Tšekinguan něhdže 1000 chineskich wojakow zbitych, 50 z nich morjenych, a město dobyte. Na starošlawnej chineškej muri zmahuje so nětko němška khorhoj.

Amerika. Mac Kinley ma prašidentstwo na dalsche šchtyri lěta wěšte. Po dotalnych powěsčach změje mjez pschichodnymi ludowymi zastupjerjemi 305 pschiwisnikow, demokratiske kandidat Bryan pak jenož 142. Tak budža joho w pschichodnym februaru wěsčže zasy za prašidenta wolicež. Za druhe knježcštwu njeje to dale wulke zbožo, pschetož wosebje pod nim je Amerika počala so do cuzych wěcow měšhecž a ze štajnje pschiběracej kšroblošejžu pschecziwo drugim statam wustupowacž.

Zo pschi wólbach mnohe njeměry nastachu, zo buchu tu a tam ludžo zabicži a zezatšělani — mjez nimi tež zastojnicy a policistwo — njeje w Americy pschi tajkej pschiležnosćži ničžo džitwne, ale so pschi wulkej rozhorjenošćži štoro šamo rozemi.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 685—687. z Wotrowa: Mikławš Böhme, Jakub Bulank, Mikławš Linart.

Sobustawy na lěto 1899: kk. 824. Jakub Bulank z Wotrowa.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju.

Dale je so woprowało: Přez far. H. we Wotr. 4 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7118 hr. 96 pj. Dale darichu: Radwońska Płatowa Komisija: Za 34.—37. krasnu dopisnicu 80 pj. Delanska Patentna Komisija 95 pj. Štajnje swěrna 50 pj. Молоканы (11,05 hr.): na kermušich bychmy 2 hr. »Šlapnjena Žaba«: 1 hr. 22 pj. + 50 pj. wot Roblec holcow. Překupc Karl Michl w Slanach 2 krónje = 1 hr. 70 pj.

Zaptač Bóh wšém dobročerjam!

Čižichč Smolerjec knižicžiščjetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynačka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 46.

17. novembra 1900.

Lětnik 38.

Mjez burami.

Puč z Hósta bě jara rjany. Desjeć, kotryž bě so psched khwilku hišćeže schoł, wustawasche, a mróčzele rozdželiwšiji so pokazowachu czěmnu módrinu njebies a witane mi slóncu.

Njebjo spohladowasche nětko z wobniwym wóczkom a zdawasche so po-
směnkowacž, njemějicy hišćeže wusthujenej wot płačza woczi.

Pšehéndžech pschez zamóžitu wjes Kocžin, w kotrejž běchu něcotre domy
sterje na knježe dwory spodobne, dyžli na burske statoki.

Něhdže džesacž mjenščinow pučza za Kocžinjom zapoczina so fakše
kralestwo. Pšehetroczich mjazy, ale njewohladach najmjenšichoho rozdžela ani
w kraju, ani w jeho wobydlerjach; tajama krajina, tónsamy lud, kotryž pak
je pod wschelakim knježerstwom, wschelakim prawom. Sakše knježerstwo nje-
dawa Serbam prawow jim slusachach a njezdawa so politiki pšeheněmčowanja,
hacžrunjež ju Serbja telko króč pšeheluwajcy samnu krej wopofazali swoju
wulku pschiranišć z sakškomu trónej. Ale w pschirunanju z Prusami je
sakše knježerstwo hišćeže jara sprawnje pšeheczivo Serbam; njezahanja z naj-
mjenšicha w ludowych schulach wučby w macžerstwej ryeži a njepršeheczěha
Słowjanow z pruskej zasakšojčn.

Dobándžech do Ralbic; tu zastupich do sakštoho domu. Knjez njebě doma;
bě na „wulku kolbasu“ wujel do jeneje z wokolnych wjeskow, a hdy so
wróczy, njebě wěste. Wczipna hospoza chychsche slóncznje wědžecž, sčto sebi
wot knjeza satarja pšehēju? Wotmolowich, zo mam cyle wojobinsku naležnosć.

Mjez naschej rozmołnu z hospozu bě z pódlauskeje stwy mloda Serbowka
w czornej draščje wuschla. Słowu mějeseče zawodžetu z czornym rubišćezom,
spadowacym hacž na ramjenja; jeje drašta czinjeseče na mnje zaczišćez knjeznja-
ceje drašty, hacžrunjež je to, kaž žyonich, powšchitkowna drašta wokolnych

katholfskich Serbowkow. Moja Serbowka pak mējesche wjele stronkow, na knježnu dopominacych. Z čornej barbu swojeje sukneje rozdělešche so wot swojich towařichow, a hobrski rōžowc, zwity wočoło jeje ruki, šchčerkasche mōcnje ze swojimi pacčerkami wo wulki mosazny kšchizik. To wschitko njezadžewasche jej nošycž pjezl z nadpadnje nadutymaj rukawomaj, a wocži pšchewobrocjeć kaž toletka (žbustka, kiz rjenje čžini, zo by so spodobala).

— „Al wy ječe suadž Polak?“ — woprašča so mōda Serbowka, kšchichy, zo šchpatnje rycžu jeje macčerisku rycž.

— „Tak je“, wotmołwich.

— „Ach, mōj najlubšchi, to budže kuzej wobžarowacž, hdyž žhoni, zo ječe tu pobyl!“

— „Ma wosobinstu naležnosč na knjeza fararja“, podobny hospoza.

— „Wosobinstu naležnosč? — O, hižo znaju tajke naležnosče. To je Polak pšchichol so wuspowēdacž pola našchoho knjeza; a šchoda, zo njeje doma! Njerycžče mi ničō, njerycžče!“ džēšche k hospozu, kotraž chcnšche so do rozmōlwy mēšchecž; a nikomu z nas njeda k žlowu pšchicēž, pšchedžicy swoje pašmo z jazykom kaž z kokwrotom.

Njemōžach so smēcha džerčecž. Wuhladawšchi to, so tež Serbowka do smječža da.

— „O jej, jej, jej, to je šchoda!“ powēdasche pošmēwtujcy so, — „zo njeječe knjeza fararja doma nadešchol. Wōn by was zawēčče byl wuspowēdal.“

(Potracžowanjo.)

Schtwōrta kuznja boža.

Z wucžbu wujasnjena a z pšchikladami wudebjena.

(Potracžowanjo a stōncženjo.)

Ma so hišchēže hrēch naspinacž, kiž bē priedy w našchich wosadach njeznaty: Wo j o s c ž p s c h e d d ž ē l o m. Nēhdy rētasche: Bohu džak, zo mamy džēlo; dženijnišchi džen boja so wschelach hospodarjo a čzeladnicž džēla. Tuta bojosč pšchod džēlom je sobu wina — (nic sama), zo jedyn statol po druhim so z hypothekami dale a bōle pocžezuje; ke kajtomu to fōncej wjedže, njetrjebam rozpisowacž, a najzrudnišche je, zo je so potom čžasto tež wo swōjbu italo. Wucžetnje so do nēkajšoho mējta — džēcži wotrostu w cuzej rycž, a dalsche potomstwo hižo w cuzej wērje. Al serbska čželedž, kotraž bē nēhdy swērny a džēla w o s c ž e dla po dalokim kraju znata a pytana, je so z wulkocho džēla wo dobre mjeno pšchinješla — mnozy so za njej wjacny njeprašchēja a wo nju njerodža. W samych katholicich wsach pytaja radicho cužu čželedž, dokelž je ta poniznišcha, podwolnišcha, spojojnišcha a šterje hišchēže džēlawe. Wōdla šchule a wojeřstwa dawam winu tutoho nakadžjenja tomu, zo lud swjate dny wjacny swjecžicž njerozemi. Ma njedželach a pšchikazanych swjatych dnjach honi so wscho z njenastnytm hlōdom po swēče, po zabawje a wjeselach. Zo njedželu samo na božu mšchu so njeńdže, stawa so bohuzel hižo tam a sem, a njedželu na nychporje su lawki w nēkotrej cyrkwi prōždne —, kotřiz mēli w cyrkwinnych lawkach byčž, su na rejach, abo z kolejom w bližichim mēšce. Za to pak wobstoji džēl njerozomnych hospodarjow a mudrych čželadnikow z farijejskej swēdomitočžu na tym, zo bychu swjate dny, kotrež su w cyrkwi dawno jako pšchikazane

wotkazane, so swjeczile — prajmy wěrnosc: zo by na nich so nje = dźěla lo.* — Prawy a rozumny hospodař sam dźela wězo jako přeni džělaczeř z čeladnikami, a je z nimi pšchi jentym blidze. Tón wobstoji a pšchińdže tež w k h u d y ch časach na swoje. Njehamy-li rozoma wužiwać, pšchezjene, sprócniji, z lutniji a ho spodařicy byč, dha podleži mjenščina wjetschnije čzim přjedy, čzim bóle na pocžinkach ze slaba nje. Dženšnišchi džěn rěka: Schtób sebi pšchehlada a pšchekomdži, za toho wostanu — točže!

3. Schtož mandželstoho nastupa, zhřešchi, hdyž mandželsteje cyroby a zdobneje drašty njeda; dale, hdyž mandželstu z pukami a hroznyimi wudmami rudži. Mandželsta nima byč njewolnica, ale je pomocnica muža, joho runjecza. Kajke slubjenja čzinja so do žěntwy — tu liščeži so nawoženja njewjesče, a někotre njedzele po kwasu pocžina so za nju popjelna sřjeda a póst bjez — skónczenja! Kajka hrozna kšchinuda pať je, žonu bicž, a to často malicžkoscže dla, n. pšch. hdyž wona w huńwe slowo praji, kotrež so čzi njespodoba, abo w suadnych wěcach hnydom posluščna njeje! Mandželsti pšchehřešchi so dale, hdyž zadžewa, zo žona swoje winowatosče dopjelni, u. pšch. hdyž chce na njedzele ke mšchi hieč, za lěto w jacy króč k swj. sakramentam pšchińtupicž. Hdyž pať so wo to jedna, hač móhla mandželsta tež sřjedž tždženja na božu mšchu kšhodžicž, ma so wopomnicž: hačž domjace winowatosče derje zastoji abo nic. Hdyž domjace džělo wobstara — schto chceš jej kemsche a božu pomoc zaprěčž? Zanjerodži-li pať z tym dom, směš jej tajku njeprawu pobožnoscž zakazacž a jej porucžicž, zo přjedy wschoho dom a džěcži wobstara.

4. Mandželsta pšchehřešchi so, hdyž mužej w sprawnej wěcy posluščna njeje; zo potrjechi wězo tež mandželstu winowatosčž, a žónke dypčja wědzecž, zo smjertny hrěch wobešidu, hdyž bjez dosahaceje winy ju njedopjelna. Zej dale njeje domolene, zo wjacny na draštu a pychu wudawa, jako čžestne žónske jeje runjecza; dokelž z knjezom časnych kublow swójbny je muž jako głowa swójbny, a tak ma tež wón w tym rozkazowacž. Žónsta by jenož zamołwjenjo mēla, hdy by muž jej abo džěcžom na trěbnym

* Njedžela je bójskoho zarjadowanja: na njej sama cyrkej niczo njezamóže a ma jenož waschnjo postajecž, kať ma so swjeczicž. Wschč druhe swjate dny su cyrkwinie zarjadowanjo: tu smē wona dotalne wotkazacž, nowe postajecž, kaž čžasty to pšchińwedu a wobstojenja žadaja — po jenotliwych krajach wschelato. Powalenja, kotrež su so w politycy a narodnym hospodarjenju wot francóžskeje revolucije sem dokonjale, pohonjachu cyrkej, zo pšchecžiwowoli mnohe dotal pšchikazane swjate dny (nětko „male“ rěkane) pod bamžom Klimantom XIV. wotkaza a jako džělawe dny postaji. Cyrkej ma z macžerju ludow byč a je wjedžena wot swjateho Ducha, njech pšchikazuje abo wotkazuje. Zato macžeť njemóže pšchihlawowacž, zo pšchi powšchitkownym wuběhanju ludow w naschich časach katolske ludy sebi wachu dohwowacž njezamóža porno njekatholskim, kotrež jenož njedzele a powšchitkowe wulle swjate dny swjecza. Zato macžeť njemóže chycž, zo bychu katolske ludy wot khudnikle a zo z njecžasnym swjecženjom do wotwisnosče a wotrocžstwa njekatholskoho swěta pšchińdu. „Mamón njeprawnosče“ je dušcha tutoho swěta: za nim ma tež katolski kšchescžan prawo, so prócowacž: jenož na sprawne waschnjo, a jón tak načožujo, „zo sebi z nim pšchecželow čzini we wěcžnych pšcheybtkach“.

tradač dal. Mandželska ma dale bjez spjeczenja muža sežehowacž, hdyž tutón so pscheyhdli; wostacž směla jenož, hdyž je přjedy dokonjanoho mandželstwa so wucziniło, zo domizna so njewopuschczi. Žona bjez hrěcha njebudže, hdyž muža pscheyž jědojte rycže k hněweji a zaklmanju wabi.

Su tež mandželske, kotrež na to skorča, zo muž je bje. Wo tym pał ničžo njepitnu, zo muža k tomu cžěrja. Hlej: pódla slynoho duba stojesech swižna scžina. Pschidže wichor: dub so spjeczi, ale bu z korjenjom wuwaleny; scžina pał potyhli so pschey wichorom a ničžo so jej nješta. Rožen to: mjelcž, widžisch-li muža w hněweji, a z njes radščo kschiwdu: wichor bórzy woczichnje a budže zas cžicho.

Placžo pschilecža něhdy žónska k susodeji a skorčesech, zo je jej muž nódrizny nabil. „Daj byč“ — džesech susod — „dam cži blesku potajnej wody; widžisch-li muža zahn z hněwom, wzmi kus tuteje wody do rta a džerž ju w hubje, hacž muž woczichnje.“ Žona cžinjesech tak. Dwójcy a trójcy zahadžesech wichor wokolo njeje — wona pał njepuschczi wodu ze rta — muž pał pokornosech dla jej ničžo nješčini. Pózdžičho prafchesech so žónska susoda: K ajka to potajna woda je, kotraž ju pschey pufami zakita. „Tu móžesech sebi w kóždej studni nacžeríč“ — džesech susod — „dofelž woda to nješčini, ale to, zo hubu džeržisch, kaž dołho mandželski zahadža.“

Skónčju z wuczbu swjateje mandželskeje. Swjaty Augustinus powěda, zo joho nan a macž so jara derje znjesechta, hacžrunjež bě nan jara k hněweji nashileny. Žónske w susodstweje, kotrež mějachu z mužemi cžasto njelubozne podešdženja, prafchachu so swjateje Moniki wo radu, tak to cžini, zo z jeje mužom wscho tak pokornje so wotwlecže. Tu džesech swjata Monika: „Sotry — susodžim, njedawaječe winu toho, sčtož cžerpice, tak mužam, ale sebi. Wy wotwotwecže ze spjecžiwymi rycžemi mužam, a napjelnjecže jich wutrobny z hórkošču, a tak je we walechich domach stajny njeměr. Widžu-li swojoho muža rozhorjenoho, njerycžu ničžo dale, pschenjesu hórke słowa sečerpnje, Boha pschey za njoho proscho. Tak wostanjemoj w pokoju; byrnje tu a tam hrimalo: njewjedro ženje njedyri. Mějče so toho z mječčej swjaty měr jako ja.“

3 Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyščina.** Powšchitkowne napschecžiwjenje pschecžiwno našchey cyrkwi, kotrež nětkle wosebje w Sakskej so pokazuje, je tež do našchoho města zcžahnyło, hdyž ju dotal Bohu džal wuznawarjo wobegu wuznacžow měrnje hromadže živi byli. To so w lětušchey ew-lutheriskej diöcesanskej zhromadžijnje Budyšichoho wokrjesa pokaz. Pšchitomny běšche nimo duchownych tež wokrjesny hejtman v. Schlieben z knježerškim radžičelom v. Döring-om. Tajny cyrkwinj radžičel Keller zhromadžiznu wotewri. W joho rycži bě wosebje napadne wuprajenje, zo je Luther nam (t. r. němščomu ludaj) bibliju dal. Tole móžesech pschey zas kšchecž, a tola je dawno dopokazane, zo je němščki lud do Luthera hižo 22 wschelakich wudacžow biblije w němščkich pscheložkach, a to cžischčanych, mēl, a zo je Luther pschi swojim pscheložku hižo druhe pscheložki wužival. Słowny pschednoscht mějesech tudomny nowy diakonus k. dr. Heber, kotryž bě sebi jako thema wuzwolič: „Mamy my ewangelscy so wobladujcy pschi pschepupjenju do nowoho lěstotka winu, so radowacž?“ Pšchi

wotmołnje na tute praschenjo mjenowasche dwě njepšcheczelſkej mocy: ultramontanismus a praktiski materialismus. Ultramontanski rycznik mjenuje pscheczniwifow stata, němſkoho fejžorstwa, A schtó ju, dyrbinny ſo praschecz, czile ultramontanicy? To ju pschiwiniicy Roma, potajkim katholsky kſcheczenjo. Čzi dha ju najwjetschi njepšcheczelojo lutherskich, haj cyloho němſkoho fejžorstwa, po ſłowach rycznika! Wobžarujemy, zo ju tajke ſłowa w našchim měrnyh Budyſchinje ſo ryczale. Rozprawa w tudomnyh „Baufceuer Nachrichten“, kotraž pschistaji, zo je ſo pschednoschkej žiwa debatta wo „ſtrachu, kiž z Roma hrozny“, pschizamkla, njedawa ſpóznacž, fak daloko ju pschitomni rycznikej pschihloowali. Dwoje pak dyrbinny tudy zjawnje wuprajicž: Wot nas katholskich ſo tola ničžo ſtalo njeje, zo mēli takle pschimani bycz. Šdže dha ſo z našcheje strony něšto pscheczniwo wobſtojacomu porjadej ſtawa? Albo je to jeno fraza, kotraž ma pscheczniwenjo, njemēr, hidu pscheczniwo nam katholikam wubudžecž? Bohužel podobne ſchczuwanja w našchim kraju a w cykej Němſkej hjez wuſpěcha njewoſtawaaja. Njezdžělany lud ſo lohcny da rozhoricž, a hida je lohcny do wutroby zapuſchczjena — rozomni a zdžělani jobuſtawy druhoho wuznacža wſchaf ſo z wjetſcha njepſpokoijnje wotwobroczeja a na tajke ſchczuwanja ſo mjerzaja. A druhomu: njeſchkodža tajſele njeſprawnne wobſkoržowanja powſchitkownomu měrnomu hromadubycžu wſchelatic wuznacžow? Z toho najwjetschi wužitk dobywaja čzi, kotriž wobſtojacy rjad kaža, do Boha njemērja, bohabojoſeč a pócežiwosč podrywaja. Pscheczniwo tajkim njepšcheczelam mēli tola wſchitcy, kotriž ju za zakitarjow porjada powołani, ze zhromadnymi mocami, kóždy na ſwojim polu, wojowacž, nic pak na jobuwojowarjow ſo dobywajcy podrywace prócowanjo njepšcheczelow ſpěchowacž.

3 Praha. Sobotu 10. novembra bn w kľšchtrje Emaus w Prahy mlody Serb, Jurij Wjenka z Róžanta, do rjadu Benediktinow jako kanoniſti nowic ſwjatocžnje pschizwzaty a dóſta pschi tym kľšchtrſke mjeno Anſelm. Mlody frater je ſwoje gymnazialne ſtudije pola Benediktinow w Emauju a Selkrowe w Čhtyrſkej dokonjal a ma nětko hiſchče mnobe lēta ſtudowacž, priedy hačž ſo na mēchnika wuſwjeczi. — Tohorunja je psched krótkim wučzome Róženczanſkeje ſchule, Pětr Glawſch z Łozka, do mnichow ſchol, a to do rjadu jezuitow w St. Andrá w Korutanſkej. Woběmaj daj Bóh žbožo!

3 cyloho ſwěta.

Sakſta. Pscheczniwo wupadam, kotrež ſo ze strony wſchelatic lutherskich duchownykh w Sakſkej pscheczniwo pryucej Maxej dla joho předowanjow, kotrež je italskim džělacžerjam džeržal, w čaſopisach a ſamo na kľčtach ſtawaaja, je pryuce Max ſlědowace wozjewit:

„Za mnje bē jara zrudžace, hdyž wſchitke wobſkoržowanjo zhonich, kotrež pscheczniwo mi ſo pozbēhuja. Za žanu pschicžinu k tajkim wupadam dał njeſlym. Zakoń w Sakſkej kóždomu cuzomu duchownomu duſchepaſtyſtſtſtvo zafazuje, a mēnjo, zo kſcheczanſki ludopscheczelnny ſtuff dokonjam, ſym na někotry čas miſſiju pschizjal, wbohim italskim džělacžerjam ſłowo bože wozjewjecž. Pschede wſchim jim wujajnicž pytach, zo maja ſo wot ſocialiſtow a anarchiſtow, jako hłownykh njepšcheczelow wěrny a wótcžiny, wotdžeržowacž, tola ženje

z mojoho horta słowo pschichšlo njeje, kotrež móhlo mojich bratrow, diffidentow, zrudzić. Zenje žanoho słowa wo konfessionalnej intollerancy (njeznjelsiwoščzi) prajil nješym. Protestantiski theolog je nětk, bjez toho, zo by prawy zuchył mojoho předomanja wopshijał, nastawł pišał, w kotrymž so wuprajenia wozjewjeja, kotrež ženje prajil nješym. Z toho wukhadža tale illoyalna polemika (njepscheczelske wadženja). Ze wschelafich němškich městow šym anonymne listy (= bjez podpisma) dostal, w kotrychž so mi najhrubišče hanjenja do woczow mjetaja, njeduschnosče, kotrež njesju rozomnoho čłowjeka hódne; tola swojim pscheczšwinitam wodawam.“

Ŕ tomule zjawnomu słowu liberalne Kölnske nowiny „Kölnische Zeitung“ pschisponnichu: „Čim radšcho tute słowa wozjewjamy, dofelž je z nimi to z b ě h n j e n e, s c h t o ž š m y p s c h e c z š w i j o h o, k a ž w u d a w a c h u, n j e z n j e š t ů m w u p r a j e n j a m p i š a l i.“

Trónsta. Šrjednu pschipołdnju bu němški sejm wot kejšora samoho swjatocžnje wotewrjenu. Zastupjerjo nowinow njeběchu pódla, dofelž bě wotewrjenjo w mjehškej sali hacž hewat. Najpředy změje sejm wězo wo wudawkach za čhinsku wójniu jednacž. Knježerstwo je jomu hižo pschedmjet pschipošlako, w kotrymž prosy, zo by sejm dotal za to wudate a hacž do 31. m ě r c a 1901 hiščeže trěbne pjenjezy zwolit. Wo knježerstwowych zličženjach budže to wscho hromadže wučinjecž **152,770,000 hriwnow.** Zo knježerstwo sejm čhinskeje wójni dla předy njeje powolało, zamolwja trónsta rycž z tym, zo pschi njewěštych powěščach z tamnoho kraja knježerstwo same přeciž njewědžesche, šcho změje so tam čžinicž, a tuž tež wudawki do čžasa woblicžicž njemóžesche. Tež sejm njebj tohodla ničzo wěšte wobzamknyč mohł. Hacz sejm tutu pschicžinu pláčicž da, žhoinimy bórzy z joho rozmołwow. Trónsta rycž mjenuje potom hiščeže wschelake druge zakonške pschedmjety, kotrež změja so w běhu pschichodnoho lěta wuradžowacž. — Kaž je znate a kaž trónsta rycž wosebje wuzběhuje, maja so čla z nowa zarjadowacž pschi postajenju nowych pschekupškich zwjazkow. Wosebje liberalni a socialdemocraczi pak njewislawajcy pschecžiwu tomu pišaju, zo by so člo na rataške wupłody powyškilo. Zelharui, kaž čžasto w swojich nowinach su, pišaju wo tom, zo ma so khlěb khdym dželacžerjam podrožicž a sčezuwaju tak industrialnych dželacžerjow a rjemješnikow pschecžiwu buram. Nohcedža pschiznacž, zo budže bórzy tež rjemješnikam a druhim dželacžerjam d ž ě l o b r a c h o w a c ž, h d y ž b u r š t w o h i n j e, a zo nawopak tež jich m ž d y a d o k h o d y pschiběraju, hdyž burštwu kčžeje a pjenjež ma k e k u p o w a n j u, a zo so jim tohodla pjenježti, kotrež wjacj za khlěb wudadža, derje zadanja. Žich nowiny su tak zasa k l e, zo něotre hižo hroža, zo chcedža pschecžiwu powyščenju čla runje tajku agitaciju zapocžecž, kaž pschecžiwu lex Heintze. Tola drje knježerstwo jo w tom wažnym praschenju wot nje-popschatyč herjelarjow njeda zatrašicž.

— Wulke njezbožo jo na železnicy pola Offenbacha sta. Čžah zajědže do špěšchnika, kotryž stojesche. Posledni wóz špěšchnika bu cyle rozmjecženy. Pschi tom rozbuchny plunowy fotol a poslednjej wozaj so zapaljšhtaj. Z pschedž-poslednjoho ludžo hiščeže wučeknychu. W poslednim wozu pak jo ludžo špalichn. Hiščeže njeje wěšte, kelko je so špaliko, dofelž njeje wjele powostankow zbyło. Ženož z powěščow, kotrež pomalu dokhadžeja, hodži so žhonicž, kelko je tam do njezboža pschichšlo. Wěšte je, zo je z najmjenšcha 13 wosobow tam wo žiwjenjo pschichšlo.

— W Hamburgu su njedavno tšiceži kšchinkow ze złotom czazali, kotrež běchu tam z łóđu z Transvaala pschivjezli. Czazalo je to zjednocženstwo pschekupcow, kotřiž maja podžělne listy na podkopy w Transvaalu. Tamne knježerstwo bě wězo w spoczatku wójny wschitko za so bralo, sčtož so z podkopyw dobywajše, a bě pschekupcam jenož wopišma dawalo. Wězo njechachu tuczi nětko dowolicě, zo by so jim kšuchace złoto do wukraja wuwožowało.

— Pschedyda württembergskojo ministerstwa swobodny knjez, Mittnacht je po wjacu hač 30lětnej služby swoje zastojnstwo staroby dla zložil. Za joho nastupnika w pschedydstwje bu wójnski minister, general Schott ze Schottenstein, a w ministerstwjje zwonkownych naležnosći swobodny knjez ze Soden pomjenowany.

— We wulkim procesu w Ronjeczach (Ronix) bnschtaj Masloff a joho pschichodna macž zasudženaj, dokelž běchtaj pschi přjedawichich pschekšychowanjach njewěrnosč ryczałoj. Zeju wuprajnja pač, zo běchtaj wječor, hdyž bu gymnasiast Winter zamordowany, swěcu w pincy žida Levia widžaloj, njebuchu jimaj jako njewěrne dopokazane. Tež wschitko, sčtož wschelacy swědch wuprajichu, njeje pokazalo, zo su židža njewinowaczi, kaž chcedža to nětko jich nowiny do swěta trubicě. Za cyły proces změje stat wjacu hač 30,000 hr. placicě.

— Něhduschi němski wyschł w Africy, plynč Prosper z Nrenberga, kotryž bě w swojim času swojoho czornoho služownika zamordował, je na 15 lět k jastwu zasudženy a sedži w Hanoverje.

Rakuska. W Biseku w Czechach bu z nowa proces pscheczivo židowstomu režnikaj Hilsnerej dokónčeny, kotryž bě loni hižo k smjerczi byl zasudženy, dokelž bě kšcheczansku holcu w lěsu pola Polneje zamordował. W nowym pschepytowanju bu Hilsnere samoho njeskuta winowaty prajeny a nimo toho tež, zo bě hižo předy druhu kšcheczansku holcu zamordował. Zo bě mordatstwo židowškich ritualnych pschiciznow dla skuczene, sudnistwo njewupraji. Hilsnere zasy k smjerczi zasudžichu.

— Bola Brůxa rozbuchnychy pluny w podkopych. Tjinacze wosobow bu morjennyh, mjez nimi sčtyrjo zastojnych. Nimo toho zrani so 9 czežko a 10 wosobow zloška.

Francózka. Francózski sejm bu 6. novembra wotewrjeny. Hačrunjež pscheczivo dotalnomu ministerstwu Waldeck-Rousseau z wjacorych stron, wosebje ze strony nacionalistow, slynje nadděhowachu, dósta wone tola wulku wjetschinu; tak zo móže z najmjeńšcha hiščeze za bližich pschichod dale knjezić.

— Do Marseille pschijědže tute dny prezident Krüger. Zda so, zo so Francózowje joho wopyta powšchitkownje pschegara njewjeseła. Z najmjeńšcha nimaja myšle, joho wosebje swjatočnjnje witacž. Woja so najskerje, zo bychu sebi z tym bohatych Zenzelczanow rozhněwali, kotřiž w zymje rad pschebiwachu w južnej Francózskaj.

China. Zastupjerjo europskich mócnajstwow w Pekingu su skónčnje so tak daloko zjednocžili, zo su nětko kručze postajili, sčto ma so wot Chinjanow za pokutu za jich njeskuta žadacž: Chinska ma wosebite zapósklanstwo do Warlina póslacž. Chinski plynč ma je nawjedomacž a tam wupraicě, zo chinski kejžor a knježerstwo zamordowanjo němškojo póslanca wob-

žarujetaj. Dale dyrbi Chinška na městnje, hdžež je so njeskutk stał, pomnit stajicž, na kotrymž je w němskim, łacžonskim a chinškim pišmje samšne wobžarowanjo wuprajene. Potom dyrbi Chinška wschitkich nawjednikow zlobitnistwa, kotrychž budža zastupjerjo mócnarštwow naznamjenicž, ze smjercžu khostacž. Dale dyrba chinscy zastojnicy dvě lécze dolho jako fejžorski wufaz wozjewjecž: 1. Wschitcy, kotřiž so t Boxeram dđerža, su smjercže winowacži. 2. Pšchisubžene khostanja maja so zjawnje wozjewjecž. 3. Bohotowje a wschitcy fejžorscy zastojnicy su za měr a pokoj we swojich krajinach zamołwicži, budža, jeli w jich krajinach něšto pšhecžiwjo cuzym so stanje, hnydom wotšadženi a njesmědža ženje druhoho městna dóstacž. Na wschitkich cuzych pohrjebnišcžach, kotrež buchjo w času njeměrow wonjecžescžene, dyrbi chinške knježerstwo za pokutu pomnit postajicž. Najwyšchšcha chinška statna rada Tsungli-jamen dyrbi so dospołnje pšchetworicž a ma z cuzymi póšlanštwami tak wobkšadžowacž, kaž to knježerstwa hišcže postaja. Chinške knježerstwo ma cuzym štatam a wojobam pšchibódnje zarunanjo płacžicž za jškodu, kotruž su měli. Brónje njesmě ničto bjez wosebiteje dowolnošcže do Chinškeje wozpěč. Móžde mócnarštwjo dyrbi prawo dóstacž, za swoje póšlanštwjo jebi wosebitu štražu dđeržecž. Tamny džel města, hdžež budža cuze póšlanštwja, dyrbi bycž wobtwjerdženy a Chinjenjo njesmědža w nim bydlicž. Wobtwjerdženja w Taku a wschě druge, kotrež buchjo pučž z Pekinga do morja zadžewale, budža znicžene. Mócnarštwja postaja wěšte městna, hdžež maju wotdžěle europskich wojakow bycž, zo buchjo za tym hladali, zo so wscho po prawdže stanje. Seli so mócnarštwam radži, wschě tele žadanja pšchewjecž, móža bycž špokojom.

Za cyrkwicžku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowalo k česći s. Józefa z próstwu w pomoc we wažnej naležnosći 2 hr.

Za kerchow w Lubiju: Z Budyšina: Rabec mandželskej 3 hr. a Jakub Koprij 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7126 hr. 65 pj. Dale dariehu: Radwofska Płatowa Komisija: Jedny z komisije nahra 60 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy
změje srjedu 28. novembra t. l. popołdnju 3¹/₂ hodž. zhromadžiznu
w Baćonju. Wo prawje bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Na pšchedań

je w Nowej Wjesy pola Šhróšcže Pěčłec žiwnošcž cžyšlo 12, loni z nowa natwarjena. Wšcho dalsche zhonisch pola podpisanocho.

W Ruknicy, 14. novembra 1900.

Jakub Lešja.

 Ščo by šyrotu bjez nana a macžerje, 10-lětnoho hólea, řiž so lohy ratarške džěto nawucžicž da, Boha dla pšchuwacž chcył? Wucžyň a wocžehnyjenja dla so katholicki dom pyta. Wotmołwojenjo prošy redakcija.

Čyřicž Smolerjec knižicžisčegernje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katolički Glasnik

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so woł
małoho rynčka 10 pj.

Spis časopisa.

Wudawany wot towaristwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 47.

24. novembra 1900.

Lětnik 38.

Wojak — seminar.

„W kajim kucze kulojtoho swěta tón abo tamón serbski młodženc „flintu“ na ramjenju abo pod pažu a swój tešak po boku bimbajo nohy, a pschi tom swojej nóbcy tak daloko wot so mjetacž wulnje, zo móhł našch jedyn drěnjo dóstacž, dyrbjal-li tojame čzinič, našchi Serbja jara dceje wědža, wosebje hdyž dyrbi serbski pachol hasle přeni króčž „nuts“ abo jeli dyrbi daloko, daloko wot swojeje domizny, wot domu swojich lubych, kralowje abo kejžorjke knesle swětlíč, kaž w Mezju abo mojedla hiščeže dale, jeli chce so po najnowškej módze měčž, w Chinjskej, abo najdale, hdyž so hodži tyknyčž, do Kamjenca. Potom maczetka ruch łama, sotra plaka, samo nan hłóječku khila, šchpic wopuščku začahuje a kóčzey so styska, a snadž jenož jedyn so směje, bratr, kiž je so lědma sam montironku sčel. Abó nimam prawje, hdyž praju, zo ju storo wšchitey w domje a we wšy khori, hdyž rekruta Pětr ze wšy dže?”

Tola hdyž dyrbjesche wóndy Wroblec Zurij zaji k wojakam, bě so wětsiř w Serbach wobrocził, bě tak, kaž hdyž kóčzla rano na hoitwu dže, to džesaty njezhoni. Spodži wšchal so, zo bě něscho na tom wina, zo so wón hižo tšechi króčž na pucž do wojakow nastaji. Mi pak so zda, zo bě wina na tom, zo dyrbjesche mužił do městacžka k wojakam, wo kotrymž storo ničto w našchich Serbach njewě, zo ju tam tež wojacy ze Sakseje, a je jich tam tola kóžde lěto něscho, lětsa samo sedm. Maja dreje trosčku džiwnu montironku“, tak z najmjeńšcha zaúdzeny tyžču Mockec Pawol z M. mēnjesche, kiž bě jich widžal a mi to domoj pschischedschi pscheradžił. Mēnjach, šcho to wadži, hinajcha dyrbi tola byčž, kaž druhich, hewal njewěšch, hacž našch kanonira psched sobu abo „Gerichtsvollziehera“. Na to mi wón powědajche, kak bě k tomu pschischoł, tutyh wojakow wuslědžič.

„To bę tak. K nam psched krótkim czašom nowy krawc do wsy pschic-
czahny, kaź praji, z Burtehudy. Njewęm wschať, hđže tute město leži,
tola jara wulke dyrbi bycz a teź jara daloko wot nas. Wbęzo
šmy joho wschity, hdyž pschicczahny, šwjatocznyje powitali. Šmejnyfi
pschedstojiczeť a wschity burja na fonjoch jomu napšheczo jęchachu, žony
bęchu dobry kšofej nawarile, holcy cyle nocy węcny wile a hólcy šo hižo
tydžen dołho w tielenju wuwuczowali. Šdyž bę potom nadobny knjez pschic-
czahny, šo wschity z nim škoro kóždy džen w koreźmje škhadžowachmy a na
joho škoma posłuchachmy, bóle, hač hdyž knjez farať předuje. Štajnje nam
něto powędašche, tak rjenje tola w Němcach je, a kať hinať wscho to pola
nas w Serbach. Němški šo šchěroko a daloko ryczi, a móžęš-li němški, móžęš
cny šwět pschepuczowacz. Šerb je kaź štary šón, drje dobry, ale tola teź
hlupy cźłowjeť. Němc je wschudžom nahladny a widžany. Šerb njeje ženje
kly swojeje hnojoweje hromady pschischol a njewę, kať rjenje druhdže je,
šchtóž je tak dołho a tak daloko w Němcach pschebymať, kaź wón, šmę wschu-
džom šobu ryczeč; Šerb pať jenož hubu rozdaja, dokelž njewę, kať we šwęcze
je. Tak a hinať nam štajnje powędašche, a my wschity, teź šam to praji,
hubu rozdajachmy.

(Pofracžowanjo.)

Mjez burami.

(Pofracžowanjo a ščónčzenjo.)

Podarmo chych ju pschepofazacz, zo njejšym pschischol k špowędži.
Šerbowka mi węciz njechašche.

— „Ša was hižo znaju“, džešche, „wy jenož tak ryczicze; a ja wam
radžu, posłuchajcze jenož na mnje: džicze dženja hišcęze do Róžanta, a psche-
nocowawšchi tam rano dale do Marijnejje Šwęzdy. Tam w kłóšchtrje je knjez,
kotryž pólski rozemi; wón hnydom wušpowęda.

— „Koho wušpowęda?“ woprašach šo trochu mjerzacy.

— „A was, was! Wón je jara dušhny; psche czo njeměl by was wu-
špowędacž“, pofracžowašche ta pobožna dušcha ze zapalom a ze špěšhny
jazykom wboha jenož tak škoma šypašche.

— „Znajcęze pučž do Róžanta?“ woprašcha šo po šhwilcy. „Njeznajcęze,
něwěrnó? To pójće w škoku ze muu, ja du w tamnu štronu.“

Tu wza mje za rukaw a cžehnjęšche nje šobu, tak zo šo njewohladnych,
hdyž po šhwilcy z nej džęch w štronu Róžanta.

Duch po pučžu woprašcha šo, hač šo z Marijnejje Šwęzdy dom wróczu.
Wotmołwich, zo du do Budyšhina.

„Do Budyšhina?“ dživawšche šo ta pobožna dušcha.

„Tuž dha móžcęze šo teź tam wušpowędacž pola knjeza Šórnika; wón tať
„richtiť“ po pólsku ryczi! Tuž džicze z Marijnejje Šwęzdy runu šmuhu do
Budyšhina a tam wušpowędajcze šo druhi krócz. To ničzo nještkodži. A
knjez Šórnik to dofonja. O jej! přenjoho Polaka by nješpowędať! Šchfoda,
jenož šchfoda, zo njejcze nadešhol našchwo knjeza fararja!“

W tom pocža joho wukhwaleč a potom powędacž wo druhich knježich
a cyrkwjach a t. d.

Šo bych rycž na druhe węcny wobrocziť, woprašach šo, hač je hdy
Polakow hižo wohladata.

— „To so wě“, wotmołwi, „to so wě. Wšecžo bych njeměla wo-
hladač! Tu stajnje k spowědži thodža.“

Tak ducy po puczu bajachmoj a wjejele so smějachmoj. Z khwilemi roz-
mołwa wjazowasche, a tehdy slyšchach ropot jeje drafty a bluki schčerkot
jeje rózowca.

Hizo so směrki na zemju kładžechu, jako do Róžanta doschedschi so ze
swojej towaršclu rozžoňowach. Wona džěsche dale, ja pať pschekadowach
sebi, tak bych wofschewil swoje hrěschne czěło a potom je k měrej položil.

W Róžencze njedaloto cyrkwyje stoji murwana forczma. Wšechz wofna
je we njej swěca widžecž a hłosy rozmołwjacych su slyšhecž. Najsterje drje
njobudže prbzdna, pušta. Du nuts. Za blidom sedža schtyrjo mužowje.
Tijo z nich su serbich burja a kurja fajsu a pija pivo z pollitrowych karancžtow.

Schtwórtý je muž w třicetych lětach, sylny ramjenity człowjek, wopravdže
mužšijeje postawy, w rucy džerži mócnje schfleńcu z pivom, njeturi fajsy, jakož
joho towaršchowje, ale cygaru.

Žiwa rozmołwa wjazny, hdyž mje wuhladachu. Za blidom sedžacy
wobrocžichu na mnje wczipne woczí, snadno póznaču we mni pschithadnita
z dalokich stron.

Wowitach pschitomnych z poštrowom katholicich Serbow: „Budž khwalenty
Sězus Chrystus.“

— „Do wěcznosće“ — wotmołwichu z jenyh hłosom.

Burja poczachu mje wczipnje wobtedžbowacž a so wupraschowacž, z wotfel
pokhadžam. Hdyž zhonichu, zo sym Polak a zo po Łužicy pucžuju, wczipnosčž
hijšcže pschiberasche. Njebě prashčenja žanoho kónca.

Prashchachu so mje za našim krajom a ludom. Róžda drobnoštk a jich
zajimowasche; a wěšcže njoběchu to ludžo njezdžělani, pschetož derje wědžachu,
schto so stawa na swěcže. Wosebje jim Slowjanschczina njebě cuza.

Rozpłomjenichu so wšcěm woczí a z dwojim spěchom dachmy so do
bjesadowanja.

Serbja zajimowachu a džiwachu so, hdyž jim rozprawjach wo našim
kraju, wo rěcy Wisle . . ., ale najbóle jimasche jich Warschawa, te slowjanske
město z pol millionom, jim tak pschibuznoho ludu. Wo jich próstnje powědach
jim wo wšcim, schtož móhlo nastupacž moje město. Wczipnosčž roscžesche
pola nich z kóždym mojim słowom. Samo wony Samjon, kiž bě dotal
njelečal a sebi mje z boťa wobhladowal, woživi a posypowasche mje nětk
móhł rjec z prashcjenjemi.

— „Hej, jušodže, pojedžemoj do Warschawy!“ — rjetny jedyn hospodač
k druhomu.

Woczí so smějachu wšcěm.

— „Hej, pojedžemy“ —, wotmołwi prashcany.

— „Pojedžemy!“ — zawołachu nětk wšchitcy — „wohladamy na stare
lěta to wulke a zajimawe město!“

Tu započzachu woblicžecž, schto budže to płacžicž.

— „Njech dwójcy tak wjele płacži, pojedu!“ zawoła jedyn.

— „Pojedžemy — pojedžemy!“ — wospjetowachu druzcy.

— „Ale hacž nam tam rozemja?“ — woprascha so něchtó.

— „Nó, wšchato tež němšfi so doryčecž móžemy“ —, mčnjesche druzi.

— „Ně“, — wotmołwich — „němšfi we Warschawje njerycža, ale
Warschawjan Serbej zrozemi a Serb jomu. Njeje to wěčno?“ wopraschach so.

— „Haj, tak je!“ — wotmołwicu burja.

Zawdachmy sebi rucy a wutrobuje je kłóczęachmy w bratrowskej lubosceji. Hizo bě pozdže na čas. Towaršchowje rozžoňowachu jo ze mnu a wuidžechu prajicy: „We Warschawje jo zasy wohladamy.“

Běšče čas lehucž hič. Wo skhodach dobych jo do přerjoho poskoda; Tam pscheňdžech pschez forczmarjowu komorku, wošjedž kotrejež stejese kolebka. W njej małe džěčatko z hłóčzku na bok skhilenej a z wotwodžety-maj uščkomaš spajše. Za tej komorku bě stwicžka mi pschypokazana. Na pol wuslětanj lehnuch jo na ložo, dolho pak njemóžach wusnyč. Spominach na začisčezje minjenoho dnja, na swěrnuch serbskich burow, z kotrymiž běch wječor pschecziwil, skónčnje na jich zaměr, Warschawu wopytač. Hdyž běch tak zajaty z mysleni, dolečza ke mui z pódlanšese stwicžki placž wubudženoho džěšca, a potom jasny žonjacy hłoz, spěwacy džěšcu do spanja pšničzku:

„Sutse budže sobota,
 Khudoh' muža robota,
 Zarčza sej khapona,
 Powinny joh' na wrota . . .“

Džěčo pscheita plakač a kolebawka pschecy dale klinečese, mile wucho kofotajcy. Posluchach na jeje lubozny hłoz a na proste wješne słowa, doniž nješleba a njezměrowa wona tež moje rozbudžene mysle. Wobrazy minychu jo psched woczomaj a bórzy wusnych, wopojeny ze žynkami teje prostjeje ludoweje pšničzki.

Polak, pobyhwschi we Łužicy.

Mnich psched swjećezjom.

Protestantški bajnik Nischesczan Daniel Schubert (zemřel 1791) we swojim žiwjenjopišni sledowace podeňženjo a rozmołwu powěda, kotraž jo tež za našč čas derje hodži:

Hiščeže psched jobu widžu francijana, liž psched krasnym swjećezjom Khryštija, w zahrodže na murju molowanym, jo modlo kłěčese a kštěje stany, hdyž ja do zahrody zastupich. Soho swětke wóčko jo w pobožnosceji blyščežese. „Krasny wobraz, dostojny knježe!“ prajach.

„Original je hiščeže krasnišči!“ mnich mile jo posměwtujo znapschecziwi.

„Ale psche čo dha jo k originalej nijewobrocziče?“ woprašach jo.

Na to mnich kaž z pschekrasnjonym woblicžom wotmołwi: „Mi jo zda, zo seže protestant. Wumjele jeno wzlětej mojocho žedženja pomha; mój duch jo znoschuje ke Khryštusej. Wóžčeže dha wy jo modlicž a nimacže wobraz psched swojej dušchu? Něje dha tak lěpje, zo nam mištr wobraz moluje, hač našcha inadž šlaba fantaziija?“

W rozprawje wo tutej krótkej, ale wuznamnej rozmołwje pschispomni šprawny protestant Schubert swěruje wuznajo: „Za jomu ničo wotmołwič njemóžach!“

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Staž smy žhonili, w tu khwilu po našchich serbskich wjach agenczi puczuja a wšchelake zhromadžizny pschihotuja, zo bychu serbskich ratarjow k zastupej do zwjazka ratarjow („Bund der Landwirte“) namol-

wjeli. My to za swoju winowatosć džeržimy, našchich Serbow na to dopomnicž, zo je so „Bund der Landwirte“ we swojich časopisach wjac króčž jara njeprchihódnije, haj njeprchecželscy přchecžiwu nam katolikam a našchej swjatej cyrkwi wuprajil. Toho zwjazka tež ani w hospodačskich naležnosćach njetrjebamy, dokelž džě mamy swoje ratałšte towarštwu, Towarštwu Serbskich Burow. Něch kóždn, kiž chce so z druhimi zjednočič, do našchoho towarštwu zastupi. Z tym pošlni swoju domjacu naležnosć.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Zeju Maještosćži kral a kralowa staj so ze Sibyllenorta zasy do Strehlen wróčžiloj. Kral je so bohudžal po poslednim nadpadže swojeje chorosće derje wustrowil, tak zo móžeshe tež njedželu bože služby w dwórškej cyrkwi w Drježdžanach wopytač.

— Katholska duchowna wychnosć za sakske herbske kraje, kath. duchownste konjistorium w Drježdžanach, je Wechjelburgskim katolikam wozjewilo, zo jim ministerstwo njedowoli, bože služby w tamnej hrodowej cyrkwi wopytowač. Wone drje přichipóznawa, zo ju tam z cyła katoliske bože služby trěbne, chce tež dowolicž, zo by sakski duchowny na měštnje, kotrež měli jebi wopytač a přchihotowač — smadž někajku rejwansku lubju — je wotměwał, ale njejmě so to stacž wot hrodowskoho kaplana a tež nic w hrodowej cyrkwi. Přchicžina tutoho ministerškoho rozšuda dyrbi byčž, zo hiščeže wěste njeje, hacž tamna hrodowa cyrkej wopravdže hrabi slujcha a nic lutherškej wošadže. Njeměmy, tak čžežto je a tak dolho budže tracž, zo by so tute praschenjo rozšudžilo, mēnimy pak, zo tola lutherškim njemohlo wulkeje škody přchinjeseč, hdy bychy kšudži katolichy dželaczerjo jamo w jich cyrkwi bože služby wopytowač směli, hdyž tola jami tule cyrkej njetrjebaja. Tak woštanje wchitko přchi starim; policistwo budža dale kakačž dyrbcječž, zo so tola žadyn katolik njeby mjelcžo do cyrkwe sumyl a smadž tam božu mišchu sluchal, a tež schulste džěčži budža dale bjez božich službow. „Dresdener Nachrichten“ mēnja, zo ministerim po wěcy njemohlo rozomnišcho rozšudžičž, druhe njestroniske nowiny hinaf šudža.

Měnska. Na fejšora Wilhelma bu pjatt tydženja we Wróšławju, hdyž přchipošdnju do kasarmow jědžesche, wot jeneje žony nadpad ščinjeny. Žona rěła Selma Schnapka a je něhdže 40 lět stara. Šdyž bě wóz pola njeje nimo, čžiny krótku sekernu za nim, kotraž pak so wot woza wotrazy a k zemi padže, nikoho njewobšchodžiwšchi. Žónštu hmydom wupřchimachu a zajachu. Přchi šudnišchich přchepytowanjach so pokazo, zo žónška njeje štrowoho rozoma. Wona mēni, zo fejšorka na to myšli, ju ščincowačž. Kejšor sam drje wěc za wažnu nima. Tohodla je tež zakazał, přchod nim dale wo tej wěcy ryčječž.

— Měnski sejm je přeni tydžeň jenož přchedsydstwo wolil. Za presidenta bu wězo zasy hrabja Ballestrem a za přenišoho vicepresidenta sakski zemjan, swobodny knjez z Frege, wuzwoleny. Za druhoho vicepresidenta pak njewuzwolichu přjedawšchoho — mjenujcy Schmidta z Elberfelda — ale wuzwolichu nacionalliberalneho meklenburgškoho zapošlanca Büsinga. Swobodnomyšlni maja to centrumej za zło, zo njeje zasy Schmidta wolilo. Centrum pak je tak wolilo, dokelž ma so po licžbje štron, a nacionalliberalna štrona je

z pschivólbami swobodomyšlnu stronu pschefežahnyla. Nimo toho bě tež Schmidt pschi lex Heintze z obstrukciju spomožnomu džělu zadžěwał a so z tym zastojnstwa nježódnj scžimil. — Zańdženu póněželu započzachu so w sejnje porjadne posedženja, so rozemi, pschedewšchim z wulkej rozmožnu wo čhinskej naležnosći. Kanler hrabja Bülow rozkladže hiščeje raz, sčtož bě hižo prjedy druhim mócnáštwam zdžělil a sčtož z nowin znajemj. Nicžo nomoho njejsny wot njoho zhonili a tež nic nowych pschicžin, pschecžo je knježerstwo sejm tak pozdže powolało. Wótre poroki dyrbjesche sebi tohodla knježerstwo nic jeno wot Bebela a Richtera, ale tež z druhich stron prajiež dacž. Z dobom pak so hodžesche dowidžecž, zo sejm wschitko zwoli. Socialdemokrat Bebel pschipsiřowajče winu čhinskich zběžow šchefežanskim, pschedewšchim katolškim misijonaram, kotrychž pak wójnški minister z Gosler horliwje z a k i t o w a š c h e, měnjo, zo nicžo z toho, sčtož so na nich rycži, njeje dopokazane, ani to nic, zo so němšcy wojacy pschehrubje pschecžiwu čhinskim zběžarjam zadžeržuja.

— Wjele hary je bylo a hiščeje je dla nowowólby w pónžnaškim wokrješu Mezeritz-Bomst. Na město zemřetoho konservativneho zapóslanca postajichn wjacj kandidator. Polacy postajichu rycžnika Chrzanowštoho, kotrohož tež centrum pschija. Zo bychu katolškich Němcow wot Polakow wotpacžili, postajichu hiščeje druhoho kandidata za němškich wolerjow. A bohuzel pschija tajku kandidaturu katolški duchowny, probst Krzesiński. Cyle w duchu hafatistow, najzafaklišchich njepschecželow Polakow, wotměwajče Krzesiński wólbne zhromadžizny, njeđžiwajo na to, zo ze swojim wustupom Polakow a rozomnych Němcow jenaf jara rani a jenož tamnym poškužuje, kotřiž su pschecžiwu katolškej wěrije a pólskej rycži jenaf njepschecželscy zmyšleni. Samo swoje duchowne winowatosčeje z tym rani, zo njebě jebi ani dowolnosčeje za swoju wólbnu wot duchowneje wyschnosčeje wuprosyl, haj zo čzinjesche, jakož by duchownej wyschnosčeji joho wuzwolenjo lube bylo. Arcebiskop Stablewski je tohodla powěchitkownje swojim duchownym zafazał, zo so nimaju ženje we wólbnych naležnosčach na swoju duchownu wyschnosč powolačž, pschetož ta so zaběra z duchownymi naležnosčemi, nic pak wo politiku. Wólbna bě 14. novembra a wuspěch bě, zo ma wužšča wólbna byež mjez konservativnym kandidatom z Gersdorf a pólskim Chrzanowškim. — Krzesiński dósta něhđže 500 hšofow.

— W Aachenje bě zańdženu póněželu hlowna zhromadžizna němštoho němštoho towarštwu wot swjatoho kraja. Tež protektor towarštwu, arcebiskop Simar, bě pschitomny. Na zhromadžiznje so zhonil, zo ma so w Teruzalemje uowy wulki dom za pntnikow a nowa němška šchula twaricž. Pošledni němšcy pncžowarjo běchu k tomu hižo 15000 hriwnow namdali. Arcebiskop Simar tež zhromadžiznje zdžěli, kať jara so swjaty wótc wjeseli, zo towarštwu tak spomóžnje štukuje. Zo tež knježerstwo za nowe twary w Teruzalemje so zajimuje, je widžecž z jara pschecželnoho lista, kotryž bě němški kanceler hrabja Bülow knježej paterej Schmidttej póslal, hdyž jomu tntón wo založenju cyrkwyje, „Dormicio“ mjenowanej, wozjewi.

Nafuska. Wjacj króč je so w běhu poslednich měšacow štało, zo bychu officiorowje k duellam nuzowani abo ze služby pušchženi, hdyž so, šchefežanskej wěrije poškušni, tomu njepodwolichu. Hižo prjedy běchu nahladni mužowje, mjez nimi tež arcebiskop Gruscha, zjawnje pschecžiwu tomu pisali. Nětko bu

w mjenje biskopow wosebite pišmo wudate, totrež tute nješkescžanske wojo= wanjo kručže zasudža.

Rom. Swjaty wótc pschija 15. novembra we wosebitej audiency za= stupjerjow rakuskich katoliških wučerjow a rozmołwjesche so z nimi dlějšchi čas nanajpschecželnischo. Pschecž móhlo so, zo by požohnowanjo, kotrež swjaty wótc rakuskim wučerjam. wudžěli, prawje mócnje w jich zwjazku skutkowało, pschetož najwjetsche hudjenstwo w rakuskich schulach a mjez ludom wuhadža z toho, zo je wjetschina ludowych wučerjow liberalua, a tohodla tež džecži w samym liberalnym duchu kubluje.

Francóžka. Tu je so zasy wufopowało, zo so z wudžělenjom etatnych rjadow wschelake nješkuschnosče stawaju, zo so njehódnym wosobam za pjenjez pschedawaju a t. d. Mjez winowatymi je tež pjecža syn kolonial= noho ministra.

— W južnej Francóžkej sta so njedawno surowe njezbožo na želez= nicy. Spěšnik, pschez měru czěrjo, wulecža z kolijow, pschi czimž so wjacy wozow spowrócža a rozrazy. Na 17 wosobow pschjadži žiwjenje a něhdže 30 so jich zrani.

Ruska. Rejžor Miklawšč, kotryž bě na influencu sfhorjel, dósta naposledku tyfus. Šhorosč pať drje njeje strašna a je dotal so tak. porjadnje wuwywała, zo móžemy so do spólnoho wustrowjenja nadžecž.

China. Nowy telegram je činski kejžor němstomu kejžorej pósstal, w kotrymž lubi, zo chce tych, kotřiž su zběžkarstwo zawinowali, kručže khostacž, wo měr ze zastupjerjemi mócnastwow khtnje jednacž, wob= ischodženyjich jich škodu zarunacž a swojim zastojnikam krtu winowatosč napožicž, zo by so cuzbnikam a škescžanskim missionaram pschichodnje pschidwa njestala. Slubicž a džeržecž pať je dwoje.

— Wojať, kotryž je němstoho póslanca Kettelera zatělił, je wot němstoho pósłanstwa wuslědženy a zajaty. Wón rěka En-Hai, je 52 lět stary a stojesche hnydom k swojomu njeskutkej. Zamołwjesche pať so z tym, zo bě wot swojich pschedstajenyh — mjeno tamnoho princy, kotryž bě poručnosč wudał, njeznajesche — rozkaz dóstał, so ze swojim wotdžělenjom wojaťow na postajene městno podacž a kóždoho cuzbnika, kotrohož tam nadeńdže, zatělicž. Toho wina je potajim mała, dokelž mějesche jako wojať posluchacž. —

— Činjenje njechadža so hiščeže podczinyč. Psiche so, zo tsjo gene= ralowje z 23,000 derje wobronjenymi wojaťami europiskim wójskam na pschecžo czahnu, zo bychu jim dalschi pschistup k nawjecžornym krajnam wobarałi.

— Wjednik zjednocženyh wójskow, hrabja Waldersee, dóstawa jako mzdu mějacžnje 2500 hriwnow a 10,000 hriwnow štužbneje pschi= lohi na měšac. Za swoje přenje wuhotowanjo na činsku wójnu bě 12,000 hriwnow dóstał.

Afrika. Z wotměnjacym zbožom Burowje a Zendželčenjo hiščeže dale wojuja. Burowje běchu njedawno železniski czah pschodobyli, z kotrohož Zendželčanam na 3 milliony hriwnow wzacchu. Wschelatim Transwaalskim

tvobydlerjam, kotkiž dyrbjachu w započatku wójny kraj wopušćezić, njeje tež nětko hišćeje dowolene, so wróćezić.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kč. 688. 689. z Kamjenca pod Špitalom: cyrkwiny wučer Jurij Wjacław, najenk Mišal Hauptmann, 690. „Jednota“ w Drježdźauach, 691. Jan Kétan ze Słoneje Boršće.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Pjetašec-Kašporec kwasu w Boranecach 14 hr. 50 np., Ernst Šolta z Lutowěa 3 hr., knjež F. R. z Dr. 3 hr., na Čórliehec-Helasec kwasu w Kamjenej 13 hr. 55 pj., tohorunja při Hermanec-Rěčkec kwasnej hosćinje w Radworju 4 hr., Marta Trenklerec z Budestec 3 hr.

Za missionsku kapatu w Olbersdorfje pola Žitawy: z Budyšina: M. Š. 8 hr. 50 pj., Č. 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7127 hr. 23 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Přeni džeń kermuše rjanki wobhladowaštaj 95 pj., karaněk piwa 15 pj., za doutniki 25 pj. Hromadže 1 hr. 35 pj. Молоканы (13,05 hr.): 65 pj. + 40 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 28. novembra t. l. popołdnu 3½ hodž. zhromadźiznu w **Bačonju**. Wo prawje bohaty wopyt prosy **předsydstwo**.

S r a j a n,

katholska protyka za Horuju Łužicu,

na lěto

1901

je wušoł a budže za tydžeń w expeditacijach „Katholicstoho Posola“, kaž tež pola kłamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Bobožny Wosadnik.

Modlitwy a kěrlušce za katholicich Serbow.

Druhe rozmnožene wudaczo je w scžěhowacych zwjazkach na pschedań:

Wšědny zwjazk do tože wjazany a z čerwjonym rězkom 2 hr. 70 pj.

Srjedny zwjazk do lěpsheje tože ze zlotym rězkom 4 hr.

Najlěpši zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišćeje pnychnišce zwjazki. — **Njewjazany** płaczi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su **dodawki** za přenje wudaczo „Bobožneho Wosadnika“ za 10 pj. kóždy čas dōstacž. Tež **Stoły** za dodawk kěrlušchow budža w krótkim hotowe.

3. Stala.

☞ Štó by syrotu bjez nana a mačerje, **10-lětnoho hóla**, kiž so lohcy rataršce džělo nawučezić da, Boha dla pschizacz chcył? Wucžby a wocžehnjenja dla so katholicki dom pyta. Wotmołwenjo prosy **redalcija**.

Čiřćez Smoterjec knihicizščezetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 48.

1. decembra 1900.

Lětnik 38.

Bojaš — seminar.

(Potracžowanjo.)

Gmejnski pschjedstojicser, kotryž přeni so pscheswědźeći, kał prawje knjez mišchtr, kaž jomu rělachmy, ma, a zo ma so čim přjedy, čim lěpje, w joho wsy wscho tak zarjadowacž, kaž bě knjez mišchtr radžił, zo by so našcha wjes na wjetšchi ishodžeńt kultury a zdžělanosće, kaž mēnjese, pozběhnyła, powoła tohodla „wjesnu hromadu“, kotry džěń, so njemóžu wjac dopomnicž, jenož to wēm, zo běchu runje psheže dny. Tu so postaji, zo ma so započatł z tym stacž, zo dyrbi wot nētkla kóždy, schtóž chce w našcej wsy zastojństwo zastaracž, jenož nēmski rycžecž, a jeli njemóže, nēmsku rycž tak khetje hacž móžno nawuknycž. Nadžijachmy so, zo je to najlěpschi sředł, zo sčoncziuje k wjetšcei nahladnosći a sławje pschindžemy, hacž bě dotal bylo. Sčacžruniž ta kaznja tež mje potrjechi, dokelž jym gmejnski wajchtač a knotač, tola za to hłosowach, dokelž jym stajnje zwólniwy, za kežew a dobre mjeno našceje wjeski tež najwjetšchi wopor wažicž. Dyrbjach so tohodla staracž, zo něhdže derje nēmski nawuknu, njechach-li swojej dwě čestnej zastojństwe zhubicž na wěczne.

Ma dobre zbožo čitach bórzy w Posole tutón nawěštł: Seli chce něchtó swoje džěczi nēmski nawucžicž dacž, njetrjeba je wot nētkla wjac do Drježdžan sčacž, ale do N., hdžezž Nichtó moje wjeselo wopschimuncž njemóžese a sčto tehdom začuch. Wjesoły so do Budyschyna nastajich. Chych so tam naprašowacž, hdže potajkim wulke město N. leži.

Džěch k Bojčizije. Wón mēnjese, N. móže runje tak derje Pariz bycž? Wjesjelschi so domoj wróćich, sebi kručje wotmyslisch, do Pariza pucžowacž a tam pilnje nēmski wuknycž. Doma njemóžach pschihodny čas za wot-pucžowanjo docžafacž a zo bych hižo w Parizu byl. Čyke dolhe noč so mi

džiješće, kak nahladny schěroko a daloko potom budu, hdyž sym w Parizu pobyl a němſki nawuknył, z kajkej čješču budu móc zastojństwuje zastawacž, kak budža so mje družny wo radu praščejuj ke mni běhačž, klobuki hačž ke kufkam dele pschede mnu czahacž a t. d. Al to wscho mi zafčžeje za mału prócu, dofelž za tydžeń zawěšće w Parizu němſki nawuknu křmańšcho, hačž našch knjez wucžer na schulach. Zawěšće tež potom za tydžeń poł kopy knotow wjacu popadni, hačž dotal, hdyž němſki pasle ſtajam, a jeli něhdže boži woheń wudyri, potom ſtajnje našcha ſykawa prämiju doſtanje, to by zawěšće trubjenjo po němſku docpělo. — Poł měšaca sym tehdom w pincy trubicž wuknył a džcuſa hiščeže křmanje trubicž njemóžu, to budže potom wscho hinał.

Bych-li potom wuwuknjenty a doſtudowany wot pjaty hačž k wloſam domoj pschichol, tu hnydom móhla moja džowka za mnu do Pariza czahnyčž. Tej so dawno wjacu za kruwarču pola Ğanflec byčž njecha. Stajnje rycži: nano, ja dyrbyju něhdže dale za kufertantu abo kaž to rěka, zo bych něšcho němſki nawuknyła. Hdyž budu dyrbjecž pozdžičcho do Ğamjenca z butru na wiki abo do Ğalschtrowa na hermanł po kruwu a profata křodžicž dyrbjecž, jalo mloda žona, budža so mi wschity smjecž, zo němſki njemóžu, a rjec, tajfu hłupu Serbowku směmy nwydlo dacž wjezečž, ta wjele wě, hačž křimy abo wěrnosčž rycžimy. Wot ranja hačž do noy dyrbyju so tu drěčž kaž ſkoczjo za ničjo druge, hačž za hujenu mzdu, a k jědži twaroh, czornu ſopu, wuſmuž a jeczmjenjowy křofej. Tam w Němcach mam so džefacž krócž lěpje. Wułku mzdu, to směm sebi druhdy něšcho wjacu popschecž pola kantitarja, kóždy wječzor ſu reje, a pódla móžu hiščeže kóždy měšac polojuju wot mzdy domoj nanej a macžeri póſlacž. Za sebi myſlach, ta holca tak hłupa njeje, kaž „wouhlada“, tuž njech potom za mnu do Pariza čžeňje.

Gmejńſki pschedſtojicžer je dobroczimje dowolił, zo smě tak dołho, hačž sym ja w Parizu na ſtudowanju, moja žona za mnje wajchtarja czinicž, wschak ma dobru hubu, a je hižo hufsto za mnje dyrbjala w noy po wly horje a dele exercitowacž z trubu, hdyž sym sebi jenu półku wjacu hačž směžach kupil. To zamjelčecž njetrebam, ſchtóž dyrbi krucže džělacž, kaž ja, dyrbi tež krute jěšč a pieč, knoty pak budže mój ſyn za mnje kóžicž. Hdyž ja nětkle njeběch džělawe dny k tomu čžasa mčł, je wón njedželu na rańſche křodžil a potom dopołdnja a popołdnju křodžjo knoty kóžil. Gmejńſki pschedſtojicžer za kóždu wopuſtku, kotraž so jomu pschinjeje, 15 pjenježtow płacži. Wſiči přědku so 20 pj. dawasche, tola nětko je 15 pj. jako płacžizna knotaceje wopuſtki poſtajena. Wóže huby wschak tež na mojojho ſyna tukachu, zo wopuſtki, kotrež gmejńſki pschedſtojicžer zadny pjecy mjetasche, zaſy zběra a pschedawa, tola to ja njewěrju.

Tak bě wscho zřadowane hačž nanajlěpje, hdyž do Pariza wotjědžech. Wschity mi wjele zboža na pucž pschajachu a zo bych so ſtrowy zaſy wrócžil. Zo njebych na pucžu hlodu wumrčł, bě mi našcha macž do „kwarſaka“ polčž, ſchinku, twaroh, pokrutu křlěba a kopy jeji natykała, ja pak běch sebi pola forczmarja bleschku czuſtoho porjedžicž dal. Zo bych tola wěšće do Pariza trjechil, bě mi našch dobry knjez miſchtr cyłu hromadu němſkich ſłowow napijał, kotrež bych wužiwasč móhł, jeli čcu sebi něšcho kupicž abo so woprašhecž. Zo so mi tež druhdy poradži, zo z křwatkom so pschehrabnych a wopacžue ſłowo wucžezech, so ničtó mi džiwacž njemóže, wschak sym bohuzel Serb a móžu jenož něšcho mało němſki, a to tež hiščeže chle wopaki. Dofelž

bě so mi prajilo, zo do Pariza chly džej pošpochi jědžesch, wo dnjo a w nočy, běch sebi hlowať pschitylnyť, zo bych jědžo wutrad.

Tuž w božim mjenje jědžech. Tola žane wjeselo nije wobstajne, to tež ja nazhonich. Běch sebi wusnyť, doniž mje smjecžo ze mnu pucžowacych niewubudži. Tu widžach, zo sym chle žolty naběžany. Pohladach za mojim twarohowym měchom, a tu widžach, kať tam pschecy bóle dele kapasche. Druzny běchu mjez tym zastojnika zawołali, dokelž njeměžachu swoje wěcy a sebje samych psched mojimi rozbitymi jejemi wukhowacž. Zastojnik wschať so jara dobry ze mnu njecžinjesche, tola běch njemało wjeselny, zo njetrjebach sam wscho wurjedžicž, zo to wón wobstara, jenož toleť sebi za to žadašc, sčtož jomu radlubje dach.

W nočy ze mnu jenož jedyn knjez jědžesche. Spar na mnje zasny pschidžze a tuž w dobrym měrje smorcžach. Nadobo wotučžich. Durje so wotraznych a zastojnik zawola z chlejši schiju, sčtož pak njezrozemich. Knjez sebi pscheczelnje pschede mnu klobuť scžeže a wuskoczi z woza. Za sebi myslach, to móže jeuož Němc bycž, dokelž Serbja tak pscheczelni njesju. Tola kať so stróžich, hdyž do swojoho měcha pohladach, zo je móščen z tolerjemi so mi zmynkla z tu-toho swěta. Pschepytach wschě zafi a kuty, ale podarmo. Těhdom njewěrjach, zo móhl tamny muž móšćnicžtu sobu wzacž. Bě tola jara wosebnje wuhotowany, kať našch knjez mišchr. Poľny staročow, hđže móhla móšćnicžka so mi wukhowacž, zasny wusnych a spach hacž do swětloho dnja.

Tola sčto to? Wčžora běch pucžowarjam hišcže to abo tamo, hdyž hromadu rycžachu, zrozemiť, džensa njemějach žane zbožo, wschitecy rycžachu hinať, kať wčžora. Nětko wěm, zo wjacny daloko do Pariza nimam, wschať hižo prawu němstu rycž slyšchu, hacž dotal běchu wschitecy jenož štepsanu a štaženu němčžinu rycželi, jeli tež nic chle tak hubjenu, kať w Serbach. Wopravdže, našch knjez mišchr ma prawje. Čžista němčžina, kať tu slyšchu, rjenje klinčži. Wot nětka pschi kóždej staciji won wolach: Hier Paris? Tola wo mnje so njestarachu. Wschaf našch knjez mišchr stajnje powědašc, prawy Němc hlupomu Serbej najradscho nicžo njepraji. Zo Serb sym, tola wschitecy na mni widžachu. Drjewjane sčfórnje, kožane kholowy, somocžany lac, doľhu čžornu šulnju, kožanu mčcu, módry schawl, to tola wědža, zo je to Serb. A njebychu-li na tom Serba spóznali, zawěcže tola, zo nima brodu, ani šchnawcarja, jenož něšcto sojmow spody brody, kať kóža, tak z najmjenscha knjez mišchr praji. Tuž za najlěpsche spóznach, mjelcžecž, kať bě mi knjez mišchr radžil, a so z najmjenscha z rycžu wjacny njewudacž, zo sym Serb. Tak jědžech hišcže chle poľ dnja, a so mi smjercž wostudži, dokelž njemějach bjelady, kať doma w forczmje.

Stóncžnje so wschě durje z mocu woczžinjachu, na wschěch kóncach slyšchach: Pariz, Pariz, a wscho so z wozow tkóčžesche. Pariz, zloty Pariz, tež ja prajach a wulězech, wězo posledni, dokelž mčjach z mčchom wjele džěla, prjedy hacž jón spody korbowa a kofrow wucžezech. Hđže nětko? Stojach tu kať šyrotka. Ma dobre zbožo džěšcche knjez we wulkej so swěczatej unifornje nimo, scžahnych sebi čžapfu prajo a z porštom na so pokazujw: Paris deutsch lernen. Tola, sčto so sta? Wón wza mje za khornať, tyňny mje do woza, zamkny durje a šóra jědžesche, hđže, to njewědžach. Myslach sebi, zo mje tam wjezu, hđžež so němsti wucži, chych z wofnom pohladacž. Tola to njeměžach nicžo widžecž, dokelž bě z lěhycami wobdate. Nadobo wóz w diworje zasta, durje so woczžinichu, zasny mje tajfi muž kšětro krcže pschinnu a wjedžesche mje —

do klódy. Šhto so to nječini, do klódy? Tak so prafchach. Čas žiwjenja njejšym hiščezje w klódye byl, hač runiž sym něščtožtuli započinal, a džemja dyrbju tam, a cyle njewinowaty. Tola wišho ničjo njepomhašche. Za tam sedžach a durje bėchu jezamkaue. Šhto budža doma rjec, hdyž žhonyja, zo sym w klódye w Parizu byl? Zajtróženy, tšchepotach na wiščech stawach a spróčny so na słomu lelnych, wody so napich telto, kaž hewat palenca, a wufnych. Bórzny so z klučemi tšchafesche a wotuczich. Zafy tajki kneslaty zaftupi a mje do mašeje ftwiczi dowjedže. Našch knjež mišchr bė mi liščil sobu dał, prajo, tón mam wotedač, hdyž jenocho w uniformje wuhladam, tón mje potom tam dowjedže, hdyž so němfti wuczi. Wěc bė wišchaf so kuf pšchemėnika, dofelz buch najprjedy do klódy dowjedy, a nětko hatle jwój list pofornje wotedach.

List pšchecžitawšchi, so wošebny knjež w uniformje pšcheczelnje smėjesche a mi rjekny, zo sym so wot našchoho knjeza mišchtra tak prawje lepicž dał. Na to mi wujajni, zo je Pariz hlowne město Francóziškeje a zo so tu tohodla němfti njeryczi, ale francóziški. Za wězo wulke woczji čžinjach, najprjedy nje-wědžo, komu mam wėricž, jomu, našchomu knjezej mišchtrej abo sebi samomu. Njezaby wězo tež mje na to kėdžbnoho sežinicž, zo so z němftej rycžu cyle tak nima, kaž bė nam wiščem knjez mišchr nahwiždał, zo je nawopaf hiščezje wjele rycži, kotrež so wot wjacj luda rycža, hač němfta. Njebėch jomu to snadž hiščezje wėrič, njebėch-li so sam wo tom pšchewėdėčil. Zo pať njebych cyle njetrejabawšchi w Parizu pobyl a drohe pjenjezy wumjetał, mi dobročžimje wjednika wobštara, kotryž je mje po mēseče a wošebje po wustajeńcy wokoło wodžil a mi wišho, šhtož Pariz rjanoho a dobroho ma, pokazal. Tak bėch tola z najmjejšcha nělaf za klódu, šchodu, wudawki, strach a pšchewapujenjo tróšchtowany a zarumany. Zo pať so mi, njeđžiwajo na wišho to, w Parizu prawje lubicž uočnyšche, a zo mje kóždy stup na wošebnym plestrje na čłowjecžu hlupošč, kotraž bė wina, zo mje kóžda kroczel tak droho pšchidže, žiwje dopominasche, mi rad kóždy wėri, a mi tež za zło nima, zo so z časom z procha mējach.

Dompucž bė za mnje wězo dwójcy čžezšchi, hdyž sebi myslach, kať mje w Serbach budža powitacž, tola zafy tež jara lohki, hdyž do swojeje móščniczi hladach a wiščje te zlocžaki liečach, kotrež tam wjacj njebėchu, a hdyž do próždnoho mēcha hladach.

(Potracžowanjo.)

3 Ružicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Tudomne katholicke towarštvo rjemjeslniškich mēsesche 18. novembra swój 33. založeniski swjedžen. Knjež prašes, tachantisi predať Sakub Schewczik, bė za swjedžen wošebitu lėtnu rozprawu pšchihotowal. 3 njeje so dowidži, zo ma towarštvo w tu khwilu 104 jobustawow. Pilne a wopornive džėlo prašesa za towarštvo so nimu nawjedowanja porjadnych zhromadžiznow wošebje pokazuje w zarjadowanju towarštwoweje nalutowańnje, kotryž je knjež prašes loni založil. W dokonjanym přenim lėče je towarštvo 12,846 hr. 72 pj. pšchėdžėla; 2211 hr. 35 pj. maja sobustawy hiščezje w nalutowańni. Swjedžen wobštojesche z pšchėdnoschka něfotruch čžerštwje spėwanych spėwot, z rycze knjeza prašesa, kotraž wošebje tež wupady pšchecžiwjo pryncej Maxej wotpokaza, a z dweju džiwadłoweju kručow „Ein

einziger Rock“ a „Ein Bagenstreich“, sčtož so jara wustojnje hrajesche. — Spomoznomu towarštwu k dalšchomu fežewu pschewemu polne žohnowanjo bože!

Ze **Sernjau**. Nascha wjes bu pjatk tudženja z jewiſchežom zrudnoho podawka. Tschdom jědžesche pschipołdnju tudyſcha Madlena Czornakowa z wozom klanja domoj, muža bč do prědka pošaka. Nadobo wſchak so kruwje ſplōſchiwjſchi do ſtoka daſchtej a wboha žona ze ſtrachom ſčzini, sčtož nihdy čziničz njemějesche: zo z woza ſkoczj — a to tak njezbožownje, zo za mortwu ležo woſta. Sdyž bčchu ju ſuſodža do jſtwy donjeſli, tež hnydom wudyſcha. Pſchimołany lčfar, knjez dr. Rachel, mōžesche jenož ſmjercz wobkrućizč, tež knjez dyrbjesche z prōzdnym woteńcz. Czornakowa bčsche ſtrowa mloda žona a zawoſtaji čzrjōdku džēczi, kotrež nčtko wo macz žaruja. — Wōndželu bu deje wot cyleje woſady k rowu pschewodžana. Tak ſmy lčtſa zrudnu fermuſchu ſwjeczili.

Z Mohućza. (Z winu redakcije zapozdžene.) Saſſka kolonija w biſtopſkim ſeminaru w Mohućzu jako mloda wotnožka ſerbskoho ſeminaru w Prazy tež lčtſa, kaž druge lčta, zapis ſwojich ſobuſtawow z tutym podawa. Saſſka kolonija wobitoji lčtſa ze ſed m ſobuſtawow, a to: ff. Alfred Marschner ze Scherachowa, minorista, w IV. lčtniku bohoſkowc, Surij Zarjeńk z Drježdžan a Surij Delau z Wčtchcy, bohoſkowcaj w III. lčtniku, minorista; Pawol Kurcz z Woſtrowca a Jakub Zur z Njebjelczic, w II. lčtniku, tonſurista; a ſkōncznje jako nowozastupjenaj ſobuſtawaj (liſchey) naſcheje kolonije: Bruno Hirſch z Radeberga a Max Schulz z Drježdžan, bohoſkowcaj w I. lčtniku. Zo je to dohromadu ſedm, njetrjebamy woſebicze naſpomnicz, dokelž je knjez rozprawnik z Prahi tak dobry był a hižo to wuliczil. — Wōh Wjčſchcy žohnuj jich ſudije, zo bychu wſchitcy ſwōj zamčr docpčli! D.

Z Mohućza mamy druhu powěsčz wozjewicz, zo tam nic jenož ſerbscy mlodžency pschebnywaju, ale tež Serbowka. 17. oktobra bu w klōſchtreje ſotrow Božeje pschedwidžiwocze, kotrež ſwoje žiwjenjo cyle ſhorym poſwjeczujaja a jich wobſtaraaja, Serbowka Marija Sohnec z Kulowa, nčtko ſotra Veronika, zadrajsčena. Pſchewemu zmužnimej knježnje, kotraž chce cyle ſwoje žiwjenjo ſhorym ſlužicz, polne bože žohnowanjo a najbohatsche myto w njebjesach, dokelž tu žane wočakowacz njecha. Dobre ſotry ze ſamjnoho rjadu, ke kotromuž tež naſcha luba Serbowka pschijluſcha, chcedža, dokelž do jich dotalneje ſhorownje małoho ruma a druhich njedostatkow dla njeſmčdža wjacj hacž 23 ſhorych pschijimacz, z božej pomocu a z pomocu wſchčch, kotrymž čžłowjecze hubjenſtvo k wutrobje dže, nowu wulku ſhorownju k lčtu natwaricž pocžecz. Dokelž pak ſrčdkow njeje, wobroczeja ſo wone w božim mjenje na wſchčch a proſcha wo ſmilne dary; tež najmjeńſchi ſo z horcym džakom pschijima a ſo na njōn ženje njezabudže. D.

Z cnyłoho ſwčta.

Saſſa. Nunjež bč duchowny knjez prync Max we woſebitym liſče na jene z Drježdžanſkich nominow wobkrućak, zo w ſwojich itaľſkich prčdowanjach napscheczō protestantſkim nicžo prajil njeje, kaž ſo to za kōždoho rozomnoho a ſprawnoho čžłowjeka po prawym ſamo rozemj, njehaubuja ſo tola nčkotre nowiny dale a hōrje pscheczjwo njomu ſchczuwacz. Tola tež k a t h o l i k o j o pocžinaja ſo nčtko hibacz, zo bychu joho pscheczjwo njelubo-

seživym nadpadam zakitovali. Tak bě 18. novembra w Cwikawje wulka zhromadźizna tamnišich katolikow, w kotrejž bu wot kł. fararja Manfronija a kapłana Gottenrotta cyla wěc wujanjena a pokazane, kak njesprawuje prync a psychimaja. W resoluciji, kotruž zhromadźizna jenohłóšnje pschizwa a pryncej pschipóška, bu jomu džak za jeho njesebicžne a z wěrnejše lubošče k njesmjertnym duškam wukhadžace stutkowanjo wuprajene a jomu trajaca swěra a pschiwisnosć wobkručžena. Kaž nětko wufrajne nowiny pijaja, je pryncowy nan, Toho Kralowška Wyšokosć prync Turij, pschiz swojoho dwóršeho kapłana zastupjerjam tamneje zhromadźizny zdžćić dal, zo je so na pschizwatej resoluciji wjeselil a so džakuje. Schćěžwarjo budža nětko z najmjenscha wědžecž, kak so wo jich zakhadženju sudži a kelfo su jich wobkručžanja hódne, z kotrymž bjez pschěštacza swoju swěru napschecžo kralowštomu domej wuzběhujaja.

Němska. Hrabja Bülow je swoje přenje wustupy jako kancler w sejmie ze wschěj čješču wobital. Wobě za knježerstwo trochu straschnej naležnosći, zo bě mjenujcy njeđiwajo chinškeje wójny sejm tak pozdže pomolało a zo bě wot towarštwja industrialnych znate 12,000 hriwnow dóstało, rozryča wón tak wuschikuje, zo jomu wulka wjetščina pschihłosowasche a zo jomu samo Bebel a Richter wjele zeschłodžecž njemóžeschtaj, runjež, wosebje Bebel, hódžiny dołho pschecžiwjo cylej chinškej wójnje hcinotaschtaj. Zo socialdemokratojo w swojich ryčach zasy kaž w swojich nowinach winu na cylech chinšich mucženjach mišionaram pschipisowachu, so runje tak samo rozemi, kaž to, zo budža tež pschichodnje tutu njewěrnosć dale rozschěrjecž: to wukhadžaj z jich surowoho njespschecželštwja pschecžiwjo wschomu kšchječžansiwu. Wo naležnosći z 12,000 hriwnami pak kancler bjez tajenaja pschida, zo bě zasťojnik, kotruž bě je žadał a dóstał, njesprawje čžinił, a zo so to pschichodnje njeđyrbi zasy stacz; pschecžiwjo posťutnomu hrěšchnikej pak so čješčo zakhadža. Statny sekretar Posadowšky, pschecžiwjo kotromuž bě šelba po prawym napjata, wošta nježranjeny na swojim městnje, čžohož móže burštwjo so jenož wjeselicž. — W dalschich posědženjach wuradžowasche sejm wo nowym zakonju, kotruž dyrbi wschelate wobšťojnosće móšćich kóđžnikow rjadowacž. Wón bě loni w komisiji težacy woštał a so lěšja zasy do njeje wrěči. — Stat na lěto 1901 bu sejmey wot knježerstwa pschědpołożeny. Dołhody a wudawki rumaja so wschě hromadže na 2,240,947,301 hriwnow. K někotrym wurjadnym wudawkam chce kejžorstwo 97,362,545 hriwnow požćicž.

Wosebje wažne su někotre namjety k nowym zakonjam, kotrež je centrumška strona w sejmje čžiniła. Zedyn z namjetow žada, zo by so sobuštawam wschěch wěrywuznacžow we wschěch jenotliwych krajach Němskeje jenake prawo w cyrkwiškim žiwjenju darilo. Z tym by wosebje tež katolikam w Sakškej, Braunjshweigškej a Meklenburgškej špomhane bylo, hđžěž su ze wschelakimi krajnymi zakonjemi wuwjazani. Su to žadanja, kotrež su same na sebi hižo cyle šprawne a prawe, a hdyž so napschecžo nim jednotliwe staty šťajaja, pokazujaja jenož, zo praweje znješliwošče (tolerancy) w nabožinje njeznajaja, z kotrejž so radži šhwala, a zo by cyle němški kraj jenož prawje čžinił, hdy by tute staty k šprawnosći nuzowal. Wěšte šakšće katolikow hidžace nowiny su wězo na žadanja centrumškeje strony cyle roznjemdrjene. Sidh hñew pak runje pokazuje, zo je jich nowy namjet centrumškeje strony w prawje čžemnych kucžikach potřejikil. — Dalschi centrumški namjet chce,

zo by so za cetyl nĕmski kraj najwyjšsje statne sudnistwo založilo, kotrež mělo w pscheforach z jenotliwymy nĕmskimi krajemi a w nalcznoszczach, kotrež cetyl Nĕmsku nastupuja, rozjudzczĕ. Zasy drugi namjet chce postajicĕ, zo by so ludowym zastupjerjam w nĕmskim sejmje za czaš, doniž su posedzenjow dla w Barlinje, nĕshto placžilo. Z tym ma so docpĕcĕ, zo by so sejm lĕpje wopytował.

— Znaty lutheriski profesor Wejschlag je 68 lĕt stary w Halle zemrĕł. Wón bĕ jobuzaložĕt a najhorliwišchi jobustaw ewangelstoho zwjazta a je jako tajski najujepšcheczelnischo pscheczivo katholickej cyrkwĭ wojował. Njĕch je Wóh jomu mišy sudnik.

— Nĕmski zapóskanc w Francózskej, hrabja Münster, je wulfceje staroby dla wotstupil.

Nafuska. Wólby do nowoho sejma su so w jenotliwych krajach započale; dofelž pak budža hač do januara 1901 tracž, njehodži so hiščeže pschewidzczĕ, tak wupadnu. Zda pak so, zo cetyl sejm njebudže wjele hinafchi, dylki prijedawšchi.

Stalski sejm je zasy zestupil a hnydom w swojich přĕnich wuradžowanjach mĕjesce so ministerstwo pscheczivo porokam wobaraczĕ, zo je so wo strážu zamordowanoho krala mało starało. Wjetšcina sejma pak pschepózna, zo so wina na zrudnym podawku njemóže cychomu ministerstwu pschicpĕwaczĕ, ale skerje jenotliwym nižšchim zastojnikam, kotřiž swoju službu njeběchu doščĕ swĕru zastali. — Za pschichod je pak ministerstwo kralowej strážĭ nowe krute pschĕdpsjma podało. Šdylkuli kral nĕhdže zjawnje jĕdže abo šhodži, je wot strážnikow wobdaty, kotřiž ani njetrĕbaju jomu pschiskušneje cšĕcže wopofazowaczĕ, zo bychu pschĕcy na wošoby kĕžbowaczĕ móhli, kotrež jomu blizko pschjindu.

Francózska. Z wopřĕdka so zdasce, zo francózske mĕšta njebudža präšidenta Krügera z wurjadnymy cžĕščĕmi pschijimowaczĕ, tola witachu joho nĕtko, hdyž 24. novembra do Marseille pschijĕdže, tež tamne mĕšta nanajpscheczelnischo, kotrež sebi hewak bohatty Šendželčanow rady nje-rozhnĕraja. Tež w Parizu joho ze wschej cšĕcžu pschijachu, kotraž so hewak druhim wjercham wopofazuje. Präšident Loubet joho pschija a wopyta joho tež sam zasy w joho bydlenju. Francózske nowiny pišaja, zo móžesce so to wschitto staczĕ, dofelž Šendželška hiščeže officialnje njeje wozjewila, zo afrikanšej republicy jej sluschatej, a tohodla präšident Krüger pschĕcy hiščeže jako wjerch placži. Šomhač tež Francózska wojowacym Duram njebudže.

China. Zastupjerjo mócnarštwow su mjež sobu z wuradženjemi hotowi, kajtu polutu hĕdžza wot Chiny žadaczĕ; hdyž budža jenotliwe knježerstwa wschomu pschihlošowaczĕ, móža so jednanja wo mĕr z Chinu famej započjinaczĕ šaž je widžeczĕ, wschitte tajke wucžinjenja wjele cžaja trĕbaja.

— Tu a tam cžinja europšcy wojacy mjĕišche abo wjetšche expedicije do njemĕrnych mĕštow a wšow; zbĕžkarjow pschi tym wschudžom nimale lohko pschewinychu, bjez toho, zo bychu sami wjetšĕje schody cšerpjeli. Zo bychu wojacy pschi tajkich pschiležnoszczach pschĕjara hrubje a njesmilnje wustupowali, taž so tu a tam po wojĕškich privatnych listach wozjewja, je drje kšĕtro pschĕhnate. Z najmjĕišcha wojĕške wjednistwo kručze pschiporuczja, zo so nje-winowatym njebyrbi kšĕinda cžinicž. Wojacy druhdy tajke powĕšcže domoj šĕzĕlu. zo bychu so z tym hordžili; wĕzo je to džiwna hordošĕž.

Afrika. Burowje, wosebje pod wjednikom Botha, dale pshecziwo Zendželczanuw wojnuja. Posledni čas pokazuja so w nijsichich wotdželenjach zasy bliže jendželstwu wobjedženstwam, a nadžijeja so z tym, zo budža jich mnozy hollandscy wobydlerjo jendželstich kolonijow z brónjemi a z druhimi wobnjštimi srědkami podpjerowacž.

— W poslednim času rozšchěrjuja něotre nowiny zasy, kač surowje Zendželczanjo pshecziwo wobjedženstwu Burow zatkadžeja. Wšeste dže je, zo w cyle njesprawnej wojnje so tež nuohje njesprawnošće stawaju. Nawopaf so pak tež njehodži přecz, zo wosebje němske nowiny radhy wšchitto wercja, šchtož so na Zendželczanuw ripa, byrunjež tež wšcho wěrnjo njebyło.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 692. Mikławš Král z Bačonja, 693. Michał Domš z Burka, 694. Marija Schneiderowa z Budyšina.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Bačonju.

Dale je daril N. N. z Bačońskeje wosady 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Na Pjetašec-Kasporec kwasu w Boranecach nahromadžene 24 hr. 50 pj (nie kaž bě tydženja ze zmylkom čiščane 14 hr. 50 np.).

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7129 hr. 63 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisiija 1 hr. 25 pj. + 50 pj. + 50 pj. (wutroba so dalokomu hosěej popró). Š. 50 pj. M. M. 20 pj. Swobodne Zjednoćenstwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy, 28. t. m. w Bačonju 5 hr. 56 pj. Молоканы (14,10 hr.): 25 pj. + 20 pj. + derje pobyeh 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapochtołstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **decembru** Bohu woprowacž: „**zo by jubilejste lěto bohate płody njěsto.**“

Žiwnoječ čyžo 29 w **Stonej Boršeczi** z 10 kórcami pola a łuki, kaž stoji a leži, je ze swobodnje ruki tunjo na pschedań. Wšcho dalšche je zhonicž pola wobjedžerja.

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łužicu,

na lěto

1901

je w expedicijach „Katholskoho Božola“, kaž tež pola klamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Swěrnoho hólcžeca,

kotryž ma hiščeže wot jutrow sem lěto do schule khodžicž, pytam k zastupej do lohtoho džeča k nowomu lětu: Wšcho bližšche móže so pola mje zhonicž.

Jan Krawe, pjekatški mišchtr w **Abeluje.**

➡ Džensa je tež „**Serbski Hospodar**“ 12. čisło 1900 z wurjadnej přílohu a wopriječom. ➡

Čiřchěž Smolerjec knižicziřchěžetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 49.

8. decembra 1900.

Lětnik 38.

Wojak — seminar.

(Pohračowanjo.)

Na dompuczu w Mohuczu wulězech, dokelž běch slyšal, zo tam tež někotři studenci ze Sakskeje studuja, a chcych jich wopytać. Čzi budža so zawěšće wjeselić, žadnoho hofeža z wótcnoho kraja w swojich murjach powitać móc. Wšak jim njetrjebam wubledźić, tak sym do Pariza pschišol. Hdyž budža wote mje slyšec, zo je Mofec Pawoł w Parizu pobyl, budža zawěšće wulke woczi čzinić a sebi myslić, tón móže wjacj francóžski, hač my wšchitcy hromadže, hewal njeby sebi samlutki do Pariza wěrić. To jim wězo njewubledžu, zo chcych so w Parizu w němiskej ryczi wudospońić, to nje-dyrbjal Mofec Pawoł rěćać. Tak pschi sebi myslach. W Mohuczu to mjenujcy bě, hdyž sym tych sakskich wojakow w jich dźiwnej montironcy widzał. Derje, Pawlo, zo sčónčnje so zasty dopomniš, šchtož chych mi hižo dawno wupowědacz, sym hižo dawno na to wczipny. Dyrbjach čzi tola najprjedy prajić, tak sym do Mohucza pschišol, abo kaž tež rěća, Mohuncz, dokelž maja tam najšterje mjele swini. Wšak sym sam njedalofo Mohucza cyle šadło swini na pastwje widzał, tuž tež to nicžo dźiwne dale njeje. Hdyž pak po měšće čzampach, nimo mje cyla kompagnija wojakow čzehnjekše. Dźiwach so, zo tuczi jenož dwaj a dwaj hromadže džechu a nic tak, kaž pola nas w Kamjencu. Bliže hladajo widžach, zo běchu wšchitcy tak njedžbliwi byli a swoje šlity z pschedešczuikom pscheměnili. Wšchi tom so hišće zo tak žiwje hromadu zabawjachu, kaž bychu w forcznje byli a — korporal pschi přědku po mojim zdaczu drěmashe, dokelž to z cyla njepytny. Haj, nic jenož šlity, tež tešak bě kóždy doma zabył. Zo tež korporal, so samo rozemi. Město kožanoho mějšeš kóždy čzorny platonj pas pschičzinjeny a na boku platonj tešak z trodlemi wjašhe. Tež helm bě z čzornoho platu a šchtyr-

róžkaty. N haſte ta wojeſſka ſuknja! Na, ty ſlódka dobrota! Ta džěſche hačž do zemje. Tſicyczi kneſlow njedosaſa, kotrež mějeſche k zapinanju, za to ſhm cži dobry.

Wijach ž głowu, tajſich wojaſow tola hiſcheže widžal njeſſy! Srabnych ſo za cžolo — tu mam. Takle hlupn, zo ſo prjedy na to njedopomnich. To džěn ſu wojaey z najnowſchej uniformu, kotriž dyrbja do Chinſteje. Wſchat ſhm njedawno cžital, zo ſu tučzi nowu uniformu dóſtali. Někto tež wem, cžohodla maja woni ſuknjaue kneſle pſchi ſwojim kabacže. Tam wonka změja zawěſeže telſo džěla, zo njebychu z cyla ſhwile mēli, kneſle ſwētlicž, a tuž je ſo tomu ze ſuknjanyimi wotpomhało. Džěch za nimi, haſu horje, druge dele, ſkónčunje pſchińdžech za nimi k jich kaſarnje. Wjelcžo za nimi zaſtupich, dofelž nikoho njewidžach, ſchtž by mi zaſtupicž wobaracž móhl. Tamni wojaey bēchu ſo mjez tym hižo we wulkim domje rozbēželi. Džěch taſ daloko, hačž ſo hodžěſche, k wulkim durjam, mjenujcy, kotrež bēchu zamknjeue. Zaſwonich a z maleje ſtwicžki pódla wuſtupi cžłowjeſ. Pſoichu wo zamołwjenjo, jeli ſo waſ ſmēm praſhecž, kajcy ſu w tutej kaſarnje wojaey, lēdom ze ſtrachom wunjeſch. „Milites Christi“ („Chryſtuſowi wojaey“) ſmējo mi wotmołwi, pſchiſtajejo: a kaſarna rēka „ſeminar“; woteńdže, mje tam ſtojo woſtajiwſchi. Wojaey, ſeminar — ſeminar, wojaey, taſ pſchi ſebi myſlach. Njech je, kaž je, džiwni wojaey tola ſu a džiwna kaſarna. Stajich ſebi cžapku a mējach ſo z procha, kaž duudacy praſcheſ, kotryž wrótka zatykane namaſa a bjez feńta dyrbi woteńcž. Pſchez proh ſtupiwſchi ſo raz wobhladnych: wojaey, ſeminar!

„Ab, ſchto ty, Moček Pawlo, w Moħucžu?“

Wohladach horje a wuhladach runje tajkoho wojaſa, kotryž na mnje započina ryčěcž. „Ach, ty to ſy a takle zhotowany, kaž prjedy wojaſow widžach. Myſlach ſebi, zo tule w Moħucžu ſtudujěſch.“ Taſ powitach znatoħo ſtudenta, kotroħož chcych wopytacž a někto pſchypadnje trjechich.

„Luby pſchecželo, wojaey ſmy a dyrbimy wſchitcy byčž, ale nic, kaž ſebi ty ſnadž myſliſch. Wſchitcy mamy tu na zemi za Chryſtuſa wojowacž, jeli chcemy jónu wot njoho wěcžnu kónu dóſtacž, a dofelž mamy my jaſo pſchichodni duchowni woſebicže za Chryſtuſa a joho ſwjatu cyrkej wojowacž, trjebamy tež woſebitu uniformu, w kajcejž ſy naſ widžal.“

„Ach, ty ſlódka dobrota, někto wem, ſchto tamny muž mēnjeſche.“

„Kajki muž, luby pſchecželko z daloka?“

„Ach, chcu-li wſcho wuznacž: Sdžž takle po mēcže kħodžach a za tvojim bydlenjom ſlědžach, wuhladach clyu hromadu takle kaž ty zhotowanych; někto wem, ſchto ſu byli — bohoflowcowje. Myſlach, zo ſu to wojaey, najſſerje do Chinſteje wuzbēhnjeni, a tuž za nimi džěch, zo bych ſo dopraſchowal, ſchto to do wojaſow je, a taſ pſchińdžech do tamnoħo domu. Tam zaſtupiwſchi zaſwonich a ſo taſ wopraſchach. »Chryſtuſowi wojaey a kaſarna rēka ſeminar«, mi muž wotmołwi“

Student mi ſo ſmējo wotmołwi: „Slej, taſ maſch tola zaſy prawje, kaž pſchecy, zo ſmy wojaey, a z dohom ſy tež moje bydlenjo namaſal a tam pobyl, bjez toħo, zo ſy to wědžal a ſo napraſchowacž trjebał. Sdžžez ſy byl, to bē Moħucžſki biſkopſki ſeminar. Někto pał pój ze mnu jobu do ſeminara, zo by mi pomēdal, ſchto je w Serbach nowe, a kaſ ſy ſo do Moħucža zabluđžil.“

Student mje za ruku wza a džěchmoj hromadže do ſeminara.

(Skónčunjo pſchichodnje.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšina. Krajan na lěto 1901 je nětko we wšěch expedicijach „Katholskeho Bojola“ a pola kłamarjow za 25 pj. na pschedań. Zadyn dom njedyrbi bjez Krajana być, kiž je jenička katolska protyka za našdu serbsku Lužicu. Wobšěrnišću rozprawu wo Krajanje za tydžej podamy.

Swobodne Zjednoćenstwo katolskich wučerjow serbskeje Lužicy wotmě srjedu 28. novembra posedzenjo w Baćonju. Předsyda, k. cyrkw. wučer Šewčik, wotewri w 6 hodž. zhromadźiznu, kotraž bě jara zrudnje wopytana. Wosmjo běchmy a wostachmy. Budyšin, metropola, ze swojej mnohosću sobustawow Zjednoćenstwa, ani jeno zastupjerja njepósła, hačrunjež do Baćonja njeje tak daleko, kaž traš so to być zda. — Dokelž měješe zhromadźizna za přenju nowoho lěta plaćić, přitomni hnydom k wólbam přikročichu. Knjez Šewčik předsydstwo złoži. Njedźiwamy so jomu, přetož kak džakowne zastojnstwo to je, dopokaza jasnje wopyt džensnišeje zhromadźizny.* Za nowoho předsydu wuzwoli so k. cyrkw. wučer Wjeńka, za městopředsydu zasy k. farař Žur, tohorunja k. cyrkw. wučer Symank za pokładnika, k. kapłan Andricki a wučer Hajna za I. a II. zapisowarja. Wólby wotměchu so z akklamaciju, a to wšě jenohłósne. — Potom přednošowaše k. cyrkw. wučer Hila-Khróscanski wo prašenju: „Kak maja so naše džěci lohcy w šuli němski nawučić a pódla swojeje maćeršćiny njezabyć, ale w njej so wudokonjeć?“ W tutym referaće dopokaza ryčnik tež, kak nuznje trjebamy za naše serbske šule wosebitu čitanku we wšěch rjadownjach. Ma pak być pisana w jednorej němskej ryči, kotraž so lohcy hodži do serbsćiny přeložić. „Kinderfreund“ so njehodži w serbskich šulach z tym wužitkom trjebać, kaž sebi to přejemy. Wězo ma tež serbske nastawki wopřijeć. — Po někotrych namjetach k tutej wěcy wujedna zhromadźizna, zo by so namjet knjeza Wjeńki wšěm sobustawam wozjewił, štož so tu stawa: „Wšitke sobustawy so proša, zo bychy w přichodnej zhromadźiznje disposiciju a maćiznu za nowu čitanku přinjesle.“ Z tutej přinoškow traš so nowa čitanka za wšě lětniki našich šulow spisać hodži. Předsyda, knjez Wjeńka, skónči skhadžowanu we 8 hodžinach. — Za Maćičny dom nawda so 5,56 hr. — a.

3 Halbic. W našej Bjesadže dołónjezi njedželu podpisanj swój pschednosk wo sławnym jeuiče P. Pětru Roh. Žiwjenjo a skutki tutoho spodźiwneho muža, wulkeho ryčnika a horliwca za boži zakon, za našeho Wumóznika a duchow spomóženjo móžachu zahoricz a wěćeje wchitkich poslucharjow tež zahoricke su za podobne skutki a z dobom za spomóžny rjad jesuitow, kotryž je tajkeho muža swojeho móhl mjenowacž. Znaće su najězdny a tak »nabobnje« maju jich wosebje hidženi jesuitowje wustacž. A džiwno drje by so móhlo zdacž, ale tola tak je: po něčim so samo dobroho katolska blud jima. To je kaž z pawčzinu, ta so tež wšchudžom kóji. Tuž je derje, zo so z časami pokazuje na to, sčyto a hdže je prawda. — Dokelž bě zhromadźizna poslednja w lěcže, so tež wólby wotbychu, kotrež pak nowoho wjele

* Zamołwili běchu so z njeřitomnych jeničcy kk, M. Šewčik, Juřk a Mikl. Andricki.

njepodachu (ff. Schevežik a Wicjaz, pschedsjudže, Pětr Brězan, pokladnik, Andricki, zapisowar). Na městno f. wučerja Wjeńki, kotryž złoži, wuzwoli so f. pschekupc M. Brězan za pokladnika. Něchtó wo zhromadźiznje hiščeje dopowěmy. Wopytana pschěz měru njebě ...” Zapisowar.

3 Wortlec. Wo Monicy hrabince ze Stolberg-Stolberg nad Wortlecami a Zaseńcu, nětko kšofstrfej knjeźnje Mariji Johannje, můžemy wozjewić, zo hižo w krótkim času — najskerje 18. decembra — swoj kšofstrfski abo rjadowy slub wotpołoży a tak jebje na wěcne časy Bohu zaslubi. Nimale psched tšjomi njeđzelemi pišasche nam: „Hižo jenož krótki čas je f wonomu wulkomu a wažnomu dnjej, na kotrymž na wěcne časy slubju so swojomu bóžskomu Nawoženi, a wón so zasy mi cyly dari. Proschu was, modlče so, zo bych swoje zbožo cyle zrozemiec a sebi je wažicž móhla, a zo bych so hódna wopokazala toho samoho. Wštyliczka na mój slub mje nětko njewopuschězi ani wštomik a čini mje zbožownišchu bóle hač móžu prajicž. Ale na drugej stronje stróža mje moja wulka njehódnošč!“ (Zo je hrabinka Monika hódna duchowna knjeźna so stač, wo tom njeje dwěla; tele jeje słowa pokazuja jenož na jeje wulku ponižnošč a pokornosč. Pšchispomnjenje dopisowarja.) „Tola dowěrjam so Bohu a najšwjecziškej Maczeri Božej a pobožnym modlitwam, kotrež tak wjele dobrych čłowjekow za mnje spěwaju.“ — Nadźijamy so, zo tale dowěra njeje podarmo. — Dale ma hrabinka Monika, abo kaž nětko rěka, kšofstrfa knjeźna Marija Johanna hiščeje wosebitu próstwu: „Tež by jara rada widžala, praji wona, hdy by so we Wortleczańskej kapali za moju sobusotru Sgnaciju a za mnje džeržala džewjeć-dnjowsta pobožnošč f Jezus-džěčatkej, kotraž dyrbi so stónčicž wječor psched najšjim slubom.“ — Tež dawa hrabinka Monika prajicž: Wudž khwaleny wšchěm znatym Serbam, a praji, zo so pschecy jara zwjefeli, hdyž ze Serbow něchtó wyslyšchi. — Bóh daj, zo by to pschecy jenož dobre bylo! —

Wozjewjamy tole wscho tohodla, dofelž je Wortleczańske knjeźstwo Serbam wopokazalo wjele dobrotow a hiščeje pschichodnje wopokaže, wosebje Wortleczańskej schuli. Njesměmy hewak hiščeje nicžo wozjewić, jenož to prajimy, zo tak wjele ničtó woczałował njeby. Tuž, lubi Serbja, wofažmy so za to tež džakowni! * *

Ze **Seitendorfa**, 3. dec. Žadny swjedžen bē džen 3. decembra za katholicu wofadu Seitendorf pola Žitawy. Na tym dnju bē so 60 lēt minyło, zo bu Seitendorfski farač, knjež kanonikus Karl Junge, na měšnika swjećeny. Porědko so stanje, zo měšnik tajki radoštny džeti swojoho žiwjenja woblada, porědko hiščeje, zo móže jón woczaławschi nimale wšchě swoje winowatosčeje zastojuštwu zastaracž, zo su mocy ducha njepošlabjene. A to je, sčtož mjenowanoho měšnika džensa f džakej hnuwa pschecziwo Bohu, kotryž je jomu z dolšim žiwjenjom tež křtu strowotu czěla a ducha wobradžik, a tak pschiležnošč dač, zo mohł sebi w tak swjatym powolanju bohate zaslužby dohncž. Toho so jubilar džensa raduje a z nim cyła farska wofada, kotrejež dusche je jafo farač nimale 45 lēt tak pasł, zo so jomu jeje džakowna lubosč pšchi fōždej wažniškej skladnosčzi, wosebje tež zasy džensa a hižo na pschedwječoru jainje pokaza. Pšchěz hodžinu dalofo bē wječor krasnje wobšwětklena wjes Seitendorf widžecž, napohlad, kotryž na fraju z rěka hdy tak wurjadnje rjany namatašch, kotryž pak Seitendorfej ležomnosč twarzenjow postiča. Dolhi čas hčcharjow a pšchtow ze swěcami w rukach džěšche pschěz wjes, a psched farskim wobydlenjom mějesčtaj ff. kaplan Hejdušchka a fantor Endler

narycze na jubilara, a wosadne towarstwa spěwachu radošne a dźakowne spěwy. Dary, kotrež jomu wosada a towarstwa posćicizchu, běchu za cyrkej, dofelž, kaž hižo lěta 1890, jubilar sam za so ničo njerodźešče. Mjez darami mjenujemy cyrkwińskej korbowi, kotrež su knježny w kłóšchtre Marijnym Dole ze znatej wustojnosću dźěłale, a kotrež wosada jubilarcej pschepoda. Towarstwa běchu nimo drubich darow keluch za swjate woprawjenje wobstarake. Mjez darami so woschje swjeczo, kotrež konwent kłóštra Marijnoho Dola poshwjeczi, wuznamjenja ze spodźiwnje rjanimy drohotnym dźěłom, wot duchowneje knježny z wulkej prócu a wustojnosću dźěłane. — Wóndželu 3. decembra w 9 hodž. namjedowani wot wyšokodostojnoho knjeza cyrkwińskoho administratora a kantora Łuscžanskoho pschewodžachu 15 duchowni, mjez nimi tež wyšokodostojny knjez propšt Wincenc z Marijnoho Dola a farač Hirth z Poppelsdorfa pola Wonna (něhduschi Seitendorfski kapłan), jubilara z faršeho domu do wupyšćenje cyrkwie, kotraž bě, hacžrunž je jara wulka, tola mała za wěrinych, kotřiž běchu so tu nic jenož ze samšneje, ale tež z cizych wosadow zchromadžili. Psched wołtarjom mějesche knjez kantor Łuscžanski po ritnale pschedpisanu kaczowisku naryčež na jubilara, a po próštwje k swjatomu Duchej a cyrkwińskich ceremonijach pokazowasche knjez kautor we wubjerije zettajanej jasnej ryczi na wulku žadnosć dženijnischeje swjatocžnosće. Swjatocžnosć so Bohu spodobna, 1. dofelž so pocyahuje na měschništwu Khrystusowe, kiž je jenički wěrnny měschnik nowoho zatonja, a 2. dofelž jubilarcej pschiležnosć posćicja, Bohu za dštate dobroty so dźakowacž. Wupraji tež swoje wjeselo na pschepjelnej cyrkwi a na taf wulkotnych pschihotach, kotrež bě wosada z wulkim zradowanjom na so wzala. Z tym je so sama česćika jako wosada, kotruž žiwa wěra wo dostojnstwje katholickeho měschništwu napjeluja a wožiwja, kotraž ma swojoho fararja a kóždoho měschnika za zastupjerja Zbóžnika. Tele dostojnstwo wopominajo, je jubilar stajnje štufował bjez pohórschowanja, swoju duchownu wyschnosć česćuju w poslušnosći, a sebi z tym česć a poslušnosć w swojej wosadze sam dobył. Zdželi tohodla jubilarcej z wjesolej wutrobu pschecja, kotrež su jomu najdosťojnišchi knjez biskop, Budyšiske tachantstwo a konsistorium pschipóštali, a pschitaji próštwu, zo by joho Wóh hiščeje dolho strowocho wosadze zdžeržal. — Po tutych słowach swjecšeho knjez jubilar swjatocžnu Wóžu mšchu, kotruž wot cyleje wosady na zwučene wafchnjo spěwane Te Deum a Wóže požohnowanjo sfónčzi. Wóh bě njedželste popoždno a swjatocžny dženjamón z krasnym wjedrom žohnował. Mjez 16 duchownymi, kotrychž pschi blidže widžachmy, běchu 7 pola jubilara za kapłana byli. Ze Žitawy běchtaj jako zastupjerjaj swětnje wyschnosće pschischkój schulski knjez dohladowat a jedyn knježeski ašessor. — Wyšokodostojny knjez jubilar narodži so w Reichenawje pola Žitawy 30. meje 1815, z wotfelž so ze staršimaj bórzy do Wostrowca pscheshdli. Swoje studije jako wučomc jerbskeho seminara w Prahy sfónčziwšchi, bu džensa psched 60 lětami na měschnika swjecženy. W samšnym lěče joho wyschnosć za kapłana do Königsheina póšla, z wotfelž, hdyž so joho farač Spantig do Wostrowca pscheshdli, sobu džešče, hdžez jako přeni kapłan hacž do lěta 1856 štufowasche a sebi wulku khywalbu swojich wyschich a luda doby. Hdyž bě kónce lěta 1855 Seitendorfska wosada ze swjercžu fararja Arlta wosyrocžila, wuzwoli duchowna wyschnosć z tych, kotřiž běchu so wo tele městno prócowali, dženišichoho jubilara, kotryž tam 2. hapryla 1856 so pscheshdli. Jeho zaslužby wo cyrkej a stat su so pschipóznate z tym, zo joho lěta 1869 Budyšiske tachantstwo na dostojnosć kawnika pozběhny, Jeho

Majestofež kral Albert pač jomu lěta 1890 rycž. Albrechtowy rjad I. rjadownje spožceži. — Cyła wofada a wšchityc tu dženja zhromadženi proscha Boha, zo by jubilaraj hišceže wjele strowych a wjesolych lět pschidał a po nich wěczne žiwjenjo w zbóžnosći. —

3 chłoho swěta.

Salska. Toho Majestofež kral je Bohu džak zašy wotkhorjel a so zašy tak pošylul, zo móžesche na hoitwu thodziej. Samo do wokoliny města Lipska je so podał, zo by so na tamnišchich wulkich hoitwach wobdžělil.

— Zańdženu póněželu pschepoda kral Albert 15. regimentej pšchfow (čžišło 181) a regimentej (čžišło 12) sakskich kanonarjow w Mežu tji nowe khorhowje. Na swjatocžnosći bě nimo kralowskich pryncow wjele wojerskich wyschkow a generalow. Swjatocžnosć so pschipołdnu 1/2 12 wotně w dworje kralowjsho hrodu.

Němska. Němski sejm wuradžowasche wo wšchelacich pjenječnych a sudniškich namjetach a zapokaza je do komisijow. Potom jednasche wo interpelaciji, kotruž bě centrum z druhimi knježestwu podalo pschewulkeje płacžizny wuhla dla. Něčiničy ze wšchelacich stron tež wšchelato, wo wěcy sudžachu. Seni mēnja, zo je z pschicžinu pschewulkeje płacžizny to, zo ju wšchityc wobsedžerjo wuhlowych podkoptow, kotřiž maja mjez sobu zwjazk abo tak mjenowany syndikat, tajke płacžizny postajili. Žim so to lohko čžini, dokelž njemōže nihtō druhdže wuhla sebi nakupicž, khibo pola nich. Druzhy zašy prajachu, zo wjetšhi a mjeńšhi pschekupcy wuhlo hake podróžuja, dokelž chcedža pschewjele z nim zaklučicž. Prēni žadaju wot knježestwa, zo by zakazało, wuhlo do wukraja wuwōžowacž, hžcež so potom tuńcho pschedawa dylži w domiznje, abo zo z najmjeńšcha za tajke wuwōžomne wuhlo ujeby mjeńšche płacžizny abo tarify zwolilo. Njeby-li z tym spomhane bylo, by mělo knježestwo podkopti same pschewzacž a wuhlo na swoju ruku pschedawacž, kaž hacž dotal jōl. Wězo by so wobsedžerjam jich šchoda z toho pschihōdnuje zarunacž dyrbjala. Mēnister za wikowanjo, Brefeld, a jomu pschiwisowace strony w sejmje pač přejachu, zo bychu tajke šredki trēbne byle abo šcho pomhacž mōhke. Mēnja, zo budže so dale a wjac wuhlo po něčim kupacž a z tym płacžizna sama spadnje. Wšchšcha dylži předy pač ma tež wostacž, dokelž džēn je tež mzda za džēlacžerjom we wuhlowych podkoptach rostka. Nježecž budže drje so w sejmje hišceže wo tom, ale płacžizna z tym njespadnje, a tuž drje budžemy dale jenaf wjele za wuhlo płacžicž dyrbjecž.

— Erjedu wuradžowasche sejm wo centrowym namjecže, zo maja wšchē pschipōznate werywuznacža w němskim kraju jenajkoho prawa wužiwacž. Dokladnišcho budžemy pschichodnje wo tom rozprawjecž.

— Ž nahladnej wjetšchinu je we wōlbnyh wobwodže Meseritz-Bomst zapōslanc z Wersdorff, sobuštaw konservativneje strony, wuzwoleny. Ž toho je widžecž, zo je wjetšchina antisemitow, kotřiž předy jara na njoho ripachu, za njoho hlošowala a z tym pomhala pōšfcho kandidata porazycž. Tola je tež němskim katolikam drje narodnosč drōžšcha byla dylži wera, tak zo ju so pač cyle wot wōlby wotlafowali abo trach tež za Wersdorffa hlošiwali.

— Za nastupnika přjedawšchoho němskoho zapōslanca hrabje z Münstera je dotalny zapōslanc w Petersburgu, wjetch Radolin, postajeny. Na joho město w Petersburgu stupi dotalny zapōslanc w Brüsselu, hrabja z Alvensleben.

— Šomaku dołhadžeja powěšče, kelto ludnošče je so w jenotliwych městach a wsach nalicziło. Budyščin ma na 26,000 wobydleri — dwaj tyšacaj wjacu, dźiła posledni króč. Drježdžany maja 395,349 (porunjo 354,285 w lěče 1895), Freiberg 30,209 a Mníchow 498,503 wosobow. Tute město je wot poslednjoho ludulicženja wo 93,000 wosobow pschibyló.

— Präšident Krüger je Francóžsku wopuščeził. Hač do poslednjoho wofomifa jomu wobydlerjo wschudže horliwje hołdowachu. Z francóžskich mjezow pošla Krüger präšidenteji Loubeteji džakny telegram zo to, zo běschtaj joho knježeřtwo a lud pscheczelnje pschijałoj. Wot tam chcyše so Krüger do Barlina podać, so wězo mjelčežo nadźijejo, zo tež tu joho pscheczelnje powitaju, a zo trach by Němska zwólniwa byla, słowčežo za njoho a joho lud pola jendźelskoho knježeřtwa zapołožic. Tola wo tom bě jo zmylił. Wězo ma tež němske knježeřtwo z dóntom tamnoho luda sobuželnošć, ale runje tohodla bojesche jo čim bóle joho wopyta. Njehašche jomu tola runjewon do woczow prajic, zo ničžo za njoho činič njemóže. Na druhej stronje pał by zawěšče wot Němskeje njerozumne bylo, hdy by tamnoho, nam tola zdalenoho, wězo wschoho wobžarowanja hódnoho luda dla so z mócněj Šendželskeji pscheforicz chcyło. Präšident dósta tohodla z Barlina powěšč, zo joho kejžor njemóže pschijec. Krüger je pjecza tohodla jara zrudny byl, a jara horliwje powitanjo, kotrež je w Rólnje namakał, budže drje joho malo tróšchtowac móc, runje kaž tež nic šty z džela směšchnych telegramow, kotrež so jomu dóstawaju z cykeje Němskeje.

Rom je z džela powodženy. Hač do poslednjoho wofomifa nadžachu so, zo zamóža z toštyimi murjemi wobmjezowane brjohi nawal wody wudžerzec. Ale pschiroda pokazala so zasy mócnišcha, dźiła cšłowike wumjeřtwa. Z wotmachom drějesche so wulka pschemócna woda do brjohow, torhasche a njemdrějesche, doniž podmlěte murje njepopuszczowachu a so njesywnychu. Wóndželu wječor w 9 hodžinach zwiže so chly truch podmurjowanoho brjoha w dželu Trastevere wot Čestiwoho hač do Garibaldiwoho mosta. Nabrjozne murje so nakhilichu a wisaju do rěki nuts a nabrjozna dróha je so pominyła. Šišče w noč dyrbjachu ludžo z křěžow, na brjozy stojacych, wučahnyč, dokež so bojachu, zo móhlo jo zapušćenjo rozšeric. Pjecza su wěchnustojni hižo dawno wěščežili, zo brjohi njejsu krute doseč, zo móhlo so wulkei wodže sprēc — ale njeje so tehdy na to džiwalo. Nětko maja hižo z jich njerody mjele millionow škody, a poldra lěta změja twaric, prjedy hač škodu wurunaju.

Francóžka. Knježeřtwo je zasy wschelako pschescžěhalo katholicnu cyrkej. Tak je archybiskopa z Reims a někotrych fararjow pohostało, dokež su na khude dušce wobkady wotměli.

— Tež w sejmje špntuja njepscheczelsjo cyrkwi pschecy zasy nělajke njepscheczelske zakonje wudawac. Tak chce so jim wofebje tamnoho zamóženja, kotrež cyrkwinške rjady, klóschtry a t. d. maja, a bychu je rady za knježeřtwo zebrali. Zo by pokazal, kał njesprawne a njerozumne tajke počinanjo je, je nětko jedyn z nacionalistich zapóslancow namjetował, zo by knježeřtwo wschě zamóženjo, pschěz 10 millionow frankow, na so šczahnyło. Na to wašchnjo by so hodžal wschón francóžski dołh zapłacžic, a něschto milliardow by hiščeže zbyło. Rotschildowje sami maja na 10 milliardow frankow zamóženja; cyrkwinške rjady pał maja wscho hromadže lědom 1000 millionow abo jenu milliardu frankow, a zawěšče lěpje swoje pjenjezy naložuja, dźiła šwětni bohacžcy.

— W podkopych w Anniches razbuchny sklad dynamita. Mnogo ludzi pschisadzi živjenjo a vjele so jich zraui.

Ruska. Z fejšorom so porjedža. Šižo je zašy na khwilku stawal a dreje so bórzy dospoľnje wustrowi.

China. Žadanja, kotrež bėchu zapoľstancy mjez sobu wučinili a kotrež chychu Chiustej pschedpokoľicz, so tola jenotliwym mōcnařtvam njespodobaju, tať zo jednanja wo měr pomalu jenož pofracžuja.

— Nėmske wōjsko w Chiustej je wosebite njezbožo potrejchilo. Sedym z najnahladniřchich wjednikow, hrabja York z Wartenburg, kotryž bė z dobrym wuspėchom wojesku wuprawu do Kalgou nawjedowal, zemrė ducy domoj. Do jiny, w kotrež pschenowasche, bė, dotelž bė zyma, pōnomje ze žehliwym wuhlom stajicz dať, a tuž joho z wuhla wustupowacy dym zaduřy.

— Dobry skutk je so wotdželenju ruschoho wōjska radžil, kotrež wokoło Šchan-hait-wan wojowasche. Wone wufwobodži biskopa narańscheje Mongolskeje, kotryž bė z 20 missionarami a 3000 řchesczanskimy swōjbami wot 10,000 Boyerow woblehnyjny.

— Po dotalnymch wobliczenjach je w čhinskich pschescžėhanjach wo živjenjo pschicřlo 6 biskopow, 28 mėřchnikow, 17 milořcžiwych řotrow a nėhdže 25,000 řchesczananow.

Amerika. W San Francisco bėchu na ludowym řwjedzenju nėhdže 100 ludži na řčėhu zalėzli, zo bychu wot tam pschihladowali. Řřėcha pať so pschėlama a tōjšchto ludži řpada do řpody stojacych wulkich kotoľow, w kotrychž jo řchľeńca řchřėjesche.

Naležnosće našoho towarřtwa.

Sobustawy na lėto 1900: kk. 695. Michaľ Horjeń z Panėie, 696. Jan Kostorž z Kulowa, 667. Mikławř Rehork z Dubrjenka, 698. 699. z Nėmcow: Mikławř Šořta, Pėtr Zarjenk. 700. Hana Domanic z Kulowca, 701. M. Nowotny ze Sulřec, 702. Mikl. Hařka ze Sulřec, 703. Jan Hendrich z Haslowa, 704. Marija Rjenčowa z Čornec, 705. Jakub Smoľa z Bačonja, 706. 707. z Nowoslic: Jakuc Mōńk, Mikławř Lebza.

Sobustawy na lėto 1899: kk. 825. Marija Kralec ze Sulřec, 826. Mikławř Hařka ze Sulřec.

Na lėto 1898: k. 867. Marija Kralec ze Sulřec.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7139 hr. 59 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. Молоканы (15,55 hr.): 50 pj. + 50 pj.

Zaplać Bōh wřem dobročerjam!

Řjane „**bože džėco**“ je najľpřcha řerbřka modlitna řniha:

Nowa Žėzusowa Winica

z pschiwjazanymi řerluschemi „Pobožnoho Wosadnika“ a stacionami, najľpřchi zwjazť 6 hr. 50 pj., mjenje pschny w koži a ze zlotym řėžkom 6 hr. Na žadanjo so tež drōžiče zwjazťki (n. psch. řomocžane) wobřtaraja. — Se na pschedań w Budyřinje na řarje, druhdže pschėž řř. agentow.

Ralbiczańske Raiřeisenske towarřtwo

zmėje njeđzelu 16. decembra popoľdnju w 5 hodžinach swoju nazymnu generalnu zhromadiznu pola Brėzanec w Ralbicach.

Džėńřki porjad: Rowřchitowny wobřhodny pschėhľad a eventualne namjety.

Pschedřdřtowo.

Čřitčėž Smoľerjec řniřicřřčėřetnje w Maćicžnym domje w Budyřinje.

Katoliški Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači létnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plači na pósce
a w knižarni létnje 2 hr.
60 pj., štwórtlétnje 65 pj.
Za nawěški plači so wot
małoho ryněka 10 pj.

Гудоны часопіс.

Wudawany wot towarštwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinsje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 50.

15. decembra 1900.

Lětnik 38.

Zbožopschecza k nowomu létu.

»W dobrych starych časach«, kotrež wězo jenož hišecze našchi džědowje a wofki pomnja, su sebi w Serbach jenož ze słowami »k mjenej, k nowomu létu« picheli: strowotu, čžilosč, bože žohnowanjo w šlocze a na polach, boži měr, božu hnadu a wěčnje žiwjenje atd.« Čžajny pak su pokročile, a tež w serbskim kraju so pische. Ludžo su pisacž nawuknyli, a z kopicami, wosebje k nowomu létu, po našchich čžichich wsach létaju listy, dopisniicy, wšchelake zbožopschecjace liščžiki. Mjemyšlu tu na mnohe džiwne, haj džiwne a mało pichistojne khartki — ale powšchitkownje myšlu, zo je to pschecž měru rozumjetaných psenjež a drohoho čžaja — a nicžo z toho, a na posledt našch hišecze mjerzanjo, zo sy na toho abo na tu zabyl. To je tak, kaž hdyž na kwas prošych; byrnež sebi wjetšchi naprosyl, wšchěch sebi tola wnprosyl njesy.

Luzž su sebi ludžo zmyslili a po nowinach žhromadnje zbožo pschecž pocžinali, wufupiwšchi so z darom za dobru wěc z čžezžeje pschislawšchnosčze, telko ludžom wosebje šlacž a pisacž. Tak su roboty so zbyli, su wšchitkich spokojili a hišecze dobry škutk dočonjeli. W Serbach smy loni přeni raz tak čžinili. Čžyla čžyrjódka so naš w »Serbskich Nowinach« ženđe, našche pschecza a mjena budhu tam z wjesoloscžu darmo woczžischecžane, a Mačžicžny dom dósta někotru hriwnu.

Lětsja so dobra myšlicžka, loni tak pschecželnje powitana, šchěrscho rozwija, ze »Serbskimi Nowinami« tež druge serbske časopišy pschecza a mjena pschinjelu, a z nimi tež našch časopiš. Mjena pschecjacych budža w dwěmaj čžisłomaj, w poslednim tutoho a w přenim čžisłe nowoho léta, wozjewjene, a to w ščoch rjadownjach, za tym hacž dachu po 3 hriwnach, po 2 hriwnomaj abo po 1 hriwnje.

Prošmy Was naležnje, lubi čžitarjo, zo byšcže našche wutrobne pscheproschgenjo fedžbu měli a tam, hdžež swój »Posol« placžicže, tež dar lubošcže

pschipołożili. Tak budźeće wschitkim swojim znatym a lubym pscheczela m rjenje zhožo pschecz, a hiščeće dobry skutk dokonjeće. Naschi wjeledostojni a wjeleczeščeni knježa agentowje, kotrymž so tež za wschu tutu prócn a lubošć do cžasa džakujemu, wschitko swěru wobstaraja.

Widźicze, Wy so wo zežiwjenjo, bydlenjo a draščjenje cžěla zdobnje staracze, njech Wasche bože džěčo tež wobdžěli Maczicžny dom w Budyšchinje, kotryž je zatwarjeny a ma so dotwaricž za Waschoho ducha a Waschich duchow powuczenjo, zežiwjenjo, spomóżenjo!

Wojak — seminar.

(Město skónčjenja pokračowanjo.)

„Něwěčno, to su tesame durje, hdžež sy so praschał, sčto to do kasarny je.“

„Haj, haj to su“, wotmołwich.

„Rad bych cži cžly seminar pokazal, tak rjenje tam wosebje lěta je, hdžež so w kóždym kucžiku elektriska swěca swěcži, samo tam, hdžež za pol lěta žadyn cžłowjek nje-pschińdže; w Serbach so tajke kuty »haski« mjenuja, něwěčno? Tola dale tutych njezbožownych lěšcžnych durjow žadyn cuzy njesmě. Wěsch, to je tak, kaž w kłódze, tam tež ničtó dale nuts njesmě, hacž sčtóz nuts sčuscha.“

„Sa so njemało začewjenich, hdžž student słowcžko kłódu wupraji, tola so mje njepraschěše — sčtó wě, sčto je sebi myslil.“

„Nětko pój sobu do tuteje stwiczki, je to rycžetnja, abo kaž so němŝki praji: Parlatorium. Bych cži rad karancžk piwa a cigaru posčicžil, ale, ale, to je tón schpał, zo z cžčžta w cžlym domje krjepku piwa a kónčžk cigary namakajsch.“

Wotmołwich, „to by runje trjeba było, z cžła ja radšcho palenc piju a fajfu kurju.“

„To njeje rjenje wot tebj, palenc picž njesměšch, wschał wěsch, palenc je walenc. Kak dha do Mohucža pschińdžesch?“

„Sym na dompučžu z Pariza.“

„Sčto, ty sy w Parizu był? To tola njepowědaj.“

Tón wjedrowy student pak bě hóršchi hacž rycžnik, mje tak dołho z praschenjom cžwilowasche, doniž tež jomu wscho tak wupowědał njeběch, kaž tebi. Wón pak mje wědžesche tróšchtowacž, wschał sym Pariz a wustajeńcu wosładał, a te milliony ludu, kotrež tam lěta pobychu, tež wjacny njechadža, a zo sym knŝ wjacny widžal a nazhonil hacž tucži, mi tež ničo sčtodžecž njemóže, wschał nikoho zarazył nješšym, a fajmu tež nikomu zapalil nješšym.

Derje, derje pak, zo sym jomu to wscho wubledžil, dofelž sčtož ja nowoho ze Serbow njevědžach, to nasch student wědžesche. Nětko mi počža powědač, sčtož bě z nascheje wjeski w liščje ze Serbow žhonil. Nasch gmejnski pschedstojicžer bě hiščeće samŝny džei, hdžž ja do Pariza wotjědžech — bjez toho, zo by so knježa mišchtra praschał, sčtož hewal ženje njezaby, pschetož tutón raz by knjez mišchtr jomu zawěšče wotradał —, knjezej fararjej schoł a jomu wscho wukłabl, sčtož gmejna na radu knježa mišchtra nowoho w jich wjescy zawjedže k lěpschomu wschěch wobhydlerjom, a na to knježa fararja prošyl, hacž tež wón njecha wot nětka němŝki přědowacž, dofelž je so w gmejnskej zhromadžiznje postajilo, zo ma kóždy wjesny zastojnik wot 1. januara 1901 najposledy jenož němŝki rycžecž. Sčto je knjez farar na to gmejnskomu

pschędstojiczerzej wotmołwił, nichtó njewě, dokelž knjez farať to njeprazi a tež — pschędstojiczer nic. Ženož to je wěšte, zo je tam nimale poł dnja pola knjeza fararja byl. Hdyž pať bě knjez mištr wo tom zhonil, bě hnydom k burej pschibězał a joho prošyl, hacž joho njecha do Kamjenca na dwórnischezo dowjezcz, dokelž dyrbi do Drježdžan nowe mustry za nazymu kupowacz. Wězo je bur hnydom do khorejty zapšchahnył, a za něšto hodžin bě šora z dworom won.

(Stónčenjo pschichodnje.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** „Krajan“, wot našchoho towarštwu wudawany, je tež na lěto 1901 wuschol a z tym swój 34. lětnik doščahnył. Jeho redaktor, knjez Šlip Nězał, dwórniki kaplan pola princna Surija, njeje prócy łutował, zo by nowu protyfu derje wuhotował. Pschede wschitkim ma „Krajan“ to wopšhijecz, sčtož je za katholicich Serbow trěbne wědžecz. To je cyrkwinška protyfa abo kalendarium, kotraž ma spuščežomne powěšće wo swjatyh časach a dnjach podawacz. To w „Krajanje“ 1901 namakajš, tež powěšće, kotrež w druhich protyfač su, nastupace slńco, měšac, wjedro, wobkřod, hermanki atd., tam njepobrachuja. K stajnymaj rubrikomaj „Wšechowje europskich krajow“ a „Zapis duchownych“ je tón krócž nowa pschistupila: „Zapis serbskich wučerjow“, sčtož je nam lubo. Dale ščěhujetaj wužitnaj zapišaj „Bože služby w sakskich herbskich krajach“ a „Čas Božich službow w serbskej Łuzicy a w susodnych wosadach“. Pschispominamy hnydom próštwu: By-li trjebaj žadny brach w tymle zapišku abo hewał w cyrkwinškej protyfu byl, abo hdy by so w běhu lěta něšto pscheměnilo, njecha so tola knjezej redaktorej Nězatej wozjewi. „Krajan“ chce a dyrbi cyle spuščežomny bycz. W z a b a w n y m d ž é l e namakajš najprjedy hłowny nastawł „Sydom hłownych hrěchow abo počinkow w sydom jednanjach“ jara spoměžne słowa, kotrež měle so z najmjějšcha kóždy měšac jónu čitacz: kóždy tam namaka to a druge, sčtož joho wosebje nastupa. Wobraz našchoho Žbóžnika, do duri křapacoho, kotryž so k nastawkej hodži, je trochu do zady pschijchol. Kaž su tón nastawł a něotre mjějšche wot duchownoho lěfarja, tak ščěhowacy „Gladaj so zymnych nohow“ a něotre druge drobne wěcki wot čžělnoho. Hdyž budžesch so tych pokinow džeržecz, žebi mnohe čžerpjenja žalutujesch, za to šym tebi wěšty. Wo čžestnej spomnjeńcy na našchoho serbskoho dobročžerja, knjeza kanonika a fararja Herrmanna we Wotrowje, kotrohož derje trjechenu podobiznu nowy „Krajan“ podawa, ščěhuja „Ši stare wopokazma Budyšcina“ z šjomi wobrazami, a „Měšto Wenedig“, sčtož mnohim Serbam, kotřiž tam pobuchu, w pomjatku zwostawacy wobraz wo špodžimnym měšće z nowa wožimi. Tež zawjeselenju a žortam su so rjadki nowoho „Krajana“ wotewrile. Zwjesel so na nich a wolkšerw so zas, hdyž chce žiwjenjo čže křucžišcho křóčicz. — Tuž dha njecha luby „Krajan“ tež na nowe zas swój pučž dže, njecha zastupi do kóždoho našchoho doma, a praji „wjele dobroho“ wschēm, kotřiž tam bydla!

3 cyłoho swěta.

Sakša. Jeho Majestocz kral Albert móžesche posledni čas swoje žwuczene džěla a tež něotre mjějšche wulěty k hońtwam derje došonjecz; tak

je so joho khoroscź zasty polěpschila. Pšched swjatej Mariju wopyta z Seje Majestoscźu kralownu Karolu nowu wojeršku cyrkej w Drježdžanach. Pšchi wrotach powita jeju fnyez wojerški farať Rjencź a pšchedwodźesche jeju najprjedy do katholskoho džěla, hdźež sebi z wulkim spodobanjom rjenje wudebjeny wulki woltať a druge wosebitoscze wobhladowašchtaj. Z katholskoho džěla podašchtaj so Majestosczi do lutherskoho.

— K naležnosczi pryncy Maxa je nětko ministerium pišmo wozjewiło, w kotrymž wupraji, zo su wěšte wurazy w joho pšchednoschfach a italskich předomanjach, na kotrež je so telko zakhadźało, z džěla njewěrne a z džěla wopak zrozemjene. Na kóncu pišma rěta, zo drje prync Max za dlějšchi čas wjac w Sakskej zjawnje wustupowacź njebudže — zo je to sam prajicź dyrhjał, je hjez džiwa —; dyrhjało-li pak so to. hdy zasty stacź, njeby ministerstwo zawěšcze zabyło, šcho je k zděrženju měra mjez werywuznacžemi winowate czinicź. Šcho chce ministerstwo z poslednimi słowami prajicź, njeje prawje jasne, khibo to, zo su znate njeluboščizne šchczuwanja njetrěbne. Pšchetož zo by wyšokomu duchownomu fnyezej, sobustawej kralowskoho domu, z cyła kóždy zjawny wustup w joho wótcnym kraju zakazacź chyło, to tola samo šaksfomu ministerstwu dowěricź njemóžemy. — Rak mało so docyła tamne wot ewangelskoho zwjazka wuthadźace šchczuwanja mužam ze samostatnymi nahladami spodobaja, wuči sečehowacy podawť. „Evangelski“ zwjazk běšche pšched někotrym časom wšchelake nahladne wosoby pišomnje namoľwjał, jomu pšchistupicź. Někotři lutherscy šaksy zemjenjo pak zjawnje wotmoľwichu, zo nochcedža z nim ničžo czinicź měč, wosebje dokelž bě pšchecziwo prynczej Maxej tak wustupował.

— Zaposchtolški wikariat, duchowna wyschnoscź za katolikow w herbšich krajach, wozjewja w Drježdžanskim „Kirchenblatt“ wšchě pišma, kotrež je sebi z ministerstwom wo Wechselburgskej naležnosczi šało. Czujesche so k tomu nuzowane, dokelž bě ministerium jenostronscy swoje wusudženja wo tutej wěcy wudało. Nětko móže kóždy próstwty a škoržby katolikow a ministerialne wotmoľwy w zwizku czitacź a sam šudicź, na kotrej stronje so jomu wjetšcha šprawnoscz bhež zda.

— Konserwativna šakska strona mějesche 9. dec. w Drježdžanach k 25lětnomu jubilejej swojoho wobštacža wulku zhromadžiznu. Sakske wobstojnosczje buchň tam jako jara dobre wuzběhowane; wosebje šlawjesche tam znaty rycznik, kak rjenje su pšchez nowy wólbny zakon z lěta 1896 wólbny do šakskeho sejma rjadowane. — Šinať a to wěšcze po powšchitkownišchim měnjenju ludu zda so nacionalliberalna strona wo tym šudicź. Zeje wubjert, šamsny džer w Lipsku so šhadžowacy, mjenujcy wupraji, zo měło so pšchi trěbnym nowodželenju wólbnych wokrjesow tež tamny zakon rozomnje pruhowacź. W Lipsku bu tež wuprajene, zo měła nacionalliberalna strona frucze na to džeržecź, zo so dohladny zakon nad katholickej cyrkwju njeby ani w najmjěńšchim pšcheměnil. Wo tym budže wěšcze wulki džel konserwativnych pšchezjene. Z toho tež widžimy, czoho mamy so za pšchichod nadžijecź. Dobrowólnje w Sakskej lohto powjazy njerozwjazajaja, z kotrymž je našcha cyrkej wnwjazana, runjež bychu tež z wonka Sakskeje wšchomu šwětej k pohorschkej byle.

Němsta. Nowošwjecženy Paderbornski biskop Schneider je pola kejšora a kejšorki a ministra wuwuczowanja Studta w Barlinie wopyty czinil. Wšchudže joho jara pšcheczelnje pšchijachu a kejšor joho k hoščimje

pscheprosy. Też minister Studt jomu k czelezi hocejinu wuhotowa. — Też abt benediktinow w Maria Laach, Willibrord Brencler, rozprawjesche wo wosebitej audiency kejżorej wo swjatoczności, kotraž so wotmě w Jerusalemie, hdyž so tam zakladny kamjen k nowej cyrkwi položi. Z dobom pschepoda kejżorej tež wosebitu wopomnjenku, jara rjenje zhotowjenu regulu swjatoho Benedikta.

— Kaž hižo w poslednim cziśle spomnichmy, wuradźowasche němski sejm srjedu tydženja wo tak mjenowanym „tolerancnym zakonju“, kotryž je centrum podalo. Prěni postany kancler Bülow a wupraji w mjenje zwjazkoweje rady, zo so jomu pschicžiny k nowomu zakonjej sprawně zadadža, zo pak němste kuježerstwo prawo nima, so do nabožnych zakonjow jenotliwych zwjazkowych statow mješecž. Wón za swoju wosobu by za to był, zo by so wšchém wěrywuznacžam jim pschisłuchace prawo wschudžom dalo. Dokladnje pak dopokaza hnydom zapóslanc dr. Lieber, zo kejžorstwo tute prawo ma, a zo je hušejšicho je hižo trjebało, na pschiklad, hdyž je w swojim času jesuitow z cyloho němstoho kraja wupokazało, njestarajo so wo pschecža jenotliwych statow. Hdyž ma potajskim kuježerstwo prawo, we wšchých jenotliwych statach pschecžiwokatholikam zakonje dawacž, ma tež prawo a pschisłuchajnosč jich sprawně zadanja schkitacž. Druhni rycžnik z centrumsteje strony, zapóslanc Wichler, rozloži potom dokladnišicho, šchto maja katholicowje w Meklenburgskej, Sakskej, Braunschweigskej a druhich mjenšichich krajach nišicho čerpjecž. Z druhich sejmowych stron centrumsfomu namjetej wčzo powšchitkownje njespschibkowachu. Tola njezwěrichu sebi na žanej stronie wuprajicž, zo su škoržby katholicow w spomnjenych krajach njesprawně. Cyty namjet pschepodachu sfoncžnje do komisije, wobstojaćeje z 28 wosobow. — Wóndžeslu zapocža sejm wo nowym naměče na pschichodne lěto wuradźowacž. Pschi tom porokowachu wjacore strony kanclerjej, zo njeje kejžorej radžil, přāsidenta Krügera pschijecž. Kancler pak so z tym wuzamotwja, zo by to našchim poměram z Seidželskej do škody bylo. Wuram pak nicžo njepomha, hdy by Krüger po kraju čahał a so wot luda stawicž dal. Z dobom kancler tež wozjewi, zo je Němsta wot wschoho spocžatka Wuram wójuu wotradžowala.

— Wo kralowškim postajenju maja so w Bruskej srjedzuc schule z džela z nowa rjadowacž. Pschede wschim dyržba pschichodnje gymnajiije, realne gymnajiije a realki přenjeje rjadownje jenajku płacžiznu mječ. Wuwucžowanjo w jendželskej rycži ma so bóle spěchowacž hač dotal, hdyž so bóle na francóžsku, dyžli na jendželsku rycž džiwajsche. Wotšhadžace abo abiturientne pruhowanja maja so zašy zběhnucž.

— We Würtembergskej běchu wólbach inadž hišcže nadobudže.

— Pola Koblenca, na prawym brjozy Rheyne, zwjeze so wulki kruch hory na dróhu a železniske kolije, tak zo so dlějšchi čas njehodžesche tam jězdžicž. Njezbožo našta z tym, zo bě hora z podkoptami podtocžena, z kotrychž tón rnychu.

— Z Konic bu statny wobškoržowat (Staatsanwalt) pschepadženy do Kimburga. Někotre nowiny mjenja, zo njeje so w škoržbje, kotraž so w Konicach zamordowanoho schulerja Wintera dla wjedže, cyle prawje zadžeržal. — W Konicach je towaštwo zestupilo, kotrež chce na swoju rufu rozjasnič pytacž, wot koho a na kaje wašchujo bu gymnasiast Winter zu-

mordowany. Też tamny katoliski farań je sobu w towaństwie. Dokelż pschepytowania wo tak zawitych wěcach wězo mnoho wudawkow žada, zběra towaństwo tež druhdže k tomu pjenjezy.

— W Sternbergskej sfóržbje w Barlinje wufopuja so pschecy nje-rjeńske wěcy. Tutón bohaty njeśwěrník je pschěz swojich dobrych pscheczelow mnoho ludži z pjeniezami wobtykał, zo by swoje njehańbicziwošće potajik. Nětko je tež kriminalny komissar Thiel wuznał, zo je wot Sternbergowoho najhorlwišchoho zastupjerja, mjez tym do Zendzelskeje czetnjenoho Luppy, pjenjezy dōstawał a jomu za to zastojnske potajnošće pscheradžował. Policist Stierstädter je potajkim joho po prawdže winował a we wšchēm wěrnějz ryczał.

— Na nawjeczorno-sewjernej Němskej knježeske surowy wicher. Wjele tšechow bu w Kölnje a druhdže do cyła wotkrutyh. Też wjacore kōdže so podnurichu w kanalu mjez Zendzelskej a Francōziskej.

— Dotalny gouverneur w němskej narańskeje Africh, generalmajor v. Liebert, wostanje jako wjednik jeneje divizije doma, a na joho městno pschidžde major hrabja Gözen, kotryž drje je haŕle 35 lět stary, afrikanste wobstojnošće pak z wjacoryh pučowanjow derje znaje.

Rom. Bisasche so posledni čas, zo je swjaty wótc chorowaty. Bohu-džakowano pak je jenož z džěłom pschenapinany a stracha za žiwjenje njeje.

Hollandsta. Wot 1. januara 1901 dyrbja w Hollandskej wschē džěczi do šule khodžicž, k čomuž dotal hišče nuczeni njeběchu. Katholikowje maja tam z wjetšcha privatne schule, do kotrychž swoje džěczi šćelju. Minister bē prjedy lubik, zo tute schule statnu podpjeru dōstanu. Knježestwo pak nohce jim podpjeru zwolicž. Ze samjnymi šćědkami pak njemōža wschē katoliske džěczi pschjwzacž. Tuž budže za nich strach, zo budža džěczi dyrbjecž do z wjetšcha njewěriwych schulow šćacž.

— Präšidenta Krügera je Hollandsta rjenje witala a kralowa joho w audiency pschijala. Wofebitu pomoc pak jomu tež hollandste knježestwo špožćicž njemōže, dokelž so nohce z Zendzelskej znjepscheczelicž. Haj, hdyž pschědnda přenjeje komory Krügeraj powitace pišmo z frutymi porokami pschecziwo Zendzelskej pošla, wozjewi hollandski pošlanc jendzelskomu ministerstwu, zo hollandste knježestwo tute pišmo njezastupuje.

Francōzsta. W Parizu pschisahašče 5. decembra přěni žōniski rycžnik, knjeni Petit, rodžena Ruska, zastojnsku pschisahu a stupi z tym jako přěnja žōnsta do rjadu rycžnikow.

— W Wagny zemřē komissar Schnäbele, kotrohož dla by 1887 w Boulangerowym času nimale mjez Němskej a Francōziskej wōjna nastala.

— W francōziskim měsće Melun běšče so leutnant ze žonu woženik, kotraž je džělena wot swojoho muža. Mandzelske druhich officirow nohcychu tohodla z tutej žōnstej wobkhađowacž, a to ze wschim prawom, dokelž tajta žōnsta po katoliskej wncžbje njeplaczi za woprādžitu mandzelsku. Wōjniski minister drje chce žōnske k tomu nuzowacž, a je tohodla hižo někotryh wyšćkow do druhich městow pschěsadžik; tola sebi wón z tym wjacym mjerzanja a wu-šmějchjenja dobudže, dychli wušpěcha. W francōziskim wōjsku knježi powšchitkownje hiščeje dobry cyrkwiniski duch.

Zendzelska. W poslednich posedženjach jendzelskoho sejma porokowachu Chamberlainaj zjawnje, zo ma podžěl na twornjach, kotrež za afrisku wōjnu wschelate tworj džěćaju, a zo ma tohodla pjenježny wužitk z wōjny, te

kontreż je sam najbóle hnuł. Hacžrunjež bč Chamberlaine samne poroki hižo často w nowinach čitacž mohl a njebč na nje wotmołwjał, dyrhjesche to nětko tola stónčnjne činičž. Tuž wozjewi, zo chce joho bratr tutych porokow dla na judništwo so wobroczičž. Hacž budže Chamberlaine z tym njesebičž= nosčž dopokazacž mbc, so prascha.

Portugaliska a **Hollandiska** staj so rozkorloj a hižo svojich pólancow wotwołaloj. Za to je Portugaliska z Sendželstej čim pscheczelnišcha a cyła byla jendželstich lbbži pschebhwa w tu khwilu w Lissabonje. Schpaniska hlada z wěšym strachom na portugaliske a jendželste pscheczelstwo.

China. Hrabja Walbersee, najwyschšchi wjednik zjednocženych wójskow, njemóže ničžo činičž, khiba zo tam, hdžež so zběžtarjo pokazuja, mjenšche abo wjetsche wotdželenja wójska sežele. Sednanja pak mjez tym z chinskim knježč=stwom tak pomaku potracžuja, zo njeje dowidžecž, hdy so stónca.

— Pschecy wěšchecžiske powěsčže dothadžuja, zo su ruscy wojacy pschecžiwu chinskim wobydlerjam w Mandžurskej tola pschegara nječžłowjescy zaxhadželi. Wo stach su njeminowatych ludži do řeki Amura hwnili, hdžež so tepjachu, druhich su po cylych čžrjódach jezatičeli. Samo ruske nowiny dyrhja to wuznacž. Pschecžiwu zběžkarjam je drje krtosčž, haj samo wěsta njesmilnosčž trebna — ale pschecžiwu njeminowatym je njesluchna.

Afrika. Tež posledni čas su Sendželčženjo we wójnje wšchelako schodowali, wosebje wzacju jim Burumje mjele řeznoho skotu (wowcow) a tež 130 nowych koni, kontrež bčchu sebi pólacž dali. Wjetschi strach pak hrozy Sendželčanam wot hollandiskich wobydlerjow kapskeje kolonije, tak mjenowaných Afrikadow, kotřž su jara njespokojni. Tucži mējachu posledni čas dvě zhromadžiznje, w kotrymajž pschecžiwu jendželsto=afrikanskej wójnje rycžachu. Seli wójna hišchče dlěje traje, mbcž so stacž, zo so z džela Buram pschizamknu, hacžrunjež to dotal hišchče njechadža.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1900: kk. 708. Pětr Bur ze Šunowa, 709. Pětr Sueli z Konjee, 710. Pětr Měrcink z Běšec, 711. Michał Guda z Hrubjelčie.

Sobustawy na lěto 1899: k. 827. N. N.

Za nowu cyrkej w Žitawje: Michał Frenel z Jawory 3 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): Michał Frenel z Jawory 3 hr.

Za missionsku kapalu w Olbersdorfje pola Žitawy: Njemjen. z Budyšina 50 pj

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7141 hr. 59 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: tež: z hosćemi a — namakany gróš 1 hr. 10 pj. + 63 pj. + 10 pj. + 40 pj. Wěipnosć drohi »počink« je 2 hr. Молоканы (16,55 hr.): 85 pj. Radwořska Płatowa Komisija: Za dopisnicy z pohladom wuwikowa sobustaw Patentneje Komisije 1 hr., z postajených ppenjez zby 10 pj., wužiwajće wjesoly čas 10 pj.

Zaplač Bóh wšém dobročerjam!

Jato dar t božomu džecžju su we wudawačni Serb. Nowin dóstacž knižki z pisanimi wobrazami a ze serbskimi schucžkami

1. za starsche džecži: **Schcherjacžl a druge rawski.** — **Schcherjawla a jeje towarštli.** Płacžizna 20 pj.
2. za mjenšche džecži: **Wobrazki za pětne džecži.** — **Pětnych džecži wjesele.** Płacžizna 20 pj.

Kijane „**bože džeczo**“ je najlepšca serbska modlitna kniha:

Nowa Jezusowa Winica

z pschivjazanymi kerkuschemi „Pobožneho Wofadnika“ a stacionami, najlepšci zwjazk 6 hr. 50 pj., njenje pschiny w koži a ze zlotym rězkom 6 hr. Na žadanjo so tež dróžšce zwjazki (n. psch. somocžane) wobstaraja. — Se na pschedań w Budyščinje na farje, druhdže pschez ff. agentow.

Wozjewjenje.

Na Njebjelczanskej farje ma so w nalěčju 1901 nowa **kruwarńja** naktwaricž. Měra je 16 : 34 lohcžow, delni schos z kamjenja, druzi z cyhela, kryw tohorunja cyhel. Material: kamjenje, cyhele, kalk, železo, drjewo a t. d. posticzi wofada. Schtož chce jako **mištr** twar dokonjecž, njech na farje hacž do kónc měsaca pisomnje wozjewi, schto za **dželo** žada. Za nimale 8 njedželi dyrbi kruwarńja pod krywom bycž. Blak k twarjenju — na jenej stronje z hórki — njech so prjedy wobhlada.

W Njebjelczicach, 12. decembra 1900.

Subajch, farať.

Drjewo na pschedań.

Schtwórtk 27. decembra (na swj. Sana scž) pschipołdnju wot 1 hodž. pschindže w Njebjelczicach na farškim zahonje 47 **šulnych** hromadow, z wjetšca **špore twjerde** drjewo, tež něšto brězow a dubow za wojnarjow na pschefadžowanjo. — Zendženjo w **Lindaschu** srijedž 12—1 hodž. na stronje lěsa k Njebjelczicam.

Subajch, farať.

Ralbiczanske Raiffeisenske towařstwo

změje njedželu 16. decembra popołdnju w 5 hodžinach swoju nazymnu **generalnu zhromadźiznu** pola **Brezanec** w Ralbicach.

Džeński porjad: Powšchittowny wobškodny pschehlada a eventualne namjety.

Pschedshdřstwo.

Khrósczanska nalutowarńja

změje wutoru 18. decembra t. l. popołdnju w 5 hodžinach we **Wjenlec** saki w **Khrósczicach** swoju lětuschu II. zhromadźiznu sobustawow abo **generalnu zhromadźiznu**. — Džeński porjad: 1. Powšchittowny běžny rozhlad škutowanja lěta; 2. namjet: Powšchjenje danje: a) za nalutowanje pjenjezy 3½ %, b) w běžnych zlicžowanjach 3 abo 3½ %, a c) za wupožčonki 4½ %; 3. pschednoschf: „**Nasche** krajne kreditne towařstwa a krajna towařstwowa kassa za saste kralestwo.

Pschedshdřstwo.

W Kutowje cžito 10 pola **Kóschtra** Marijneje **Šwězdy** je rjane wobhydlenjo pschi zemi za měrných ludži hnydom na pschenajeczo. Do cyrkwoje je 5 minutow. — **Wšcho** bližšce žhonich tam pola knježny **M. Schwanec** abo pola wobšedžerja **M. Schwana** w **Kutyschu**.

Zjawny džak.

Bo wotpalenju statok zasy natwarischi, wuprajamoj z tutym **wšchittim**, kotřiz ju naju na kajskežkuli waschujo podpjerati a namaj dobrotu cžinli, najwutrobnischi džak a „**zaplać** **Bóh** **tón** **Kuzej**“. **Bóh** pak chcej kóždoho psched njezbožom wohnja zwarnowacž.

Zau **Winať** a **mandželka** w **Kamjenec**.

Cžisheč Smolerjec knižicizhečjetnje w Macžicžnym domje w Budyščinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstu
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Spis časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 51.

22. decembra 1900.

Lětnik 38.

Žita so swjećaja.

1. Na swjatoho Schcžěpana (druhi džen hodow) njesu kschesczenjo wšchelakore zorno (wows, jeczmenj, pscheńcu, rozku atd.) — kotrež ludžo a štót jědža abo na pola so wusnywaja — do cyrkwyje. Wšcho to składže so na blidko, kotrež je z bofa wulfoho woltarja k tomu pschitowane. Tež móžeja so ludžo po wulkej božej mschi psched woltarjom zestupacž a zorna (w brēmjeschach) w ruch dzeržecž, njez tym zo měšchnik na woltarju žohnowanje modlitwy praji a pschinjesene žita ze swjećenej wodu pokrjepja.

2. Šcho ma tute žohnowanja abo swjećzenjo žitow na sebi, do-
widžišč z modlitwow,* kotrež so pschi tym praja.

Z tutymi modlitwami Boha prosymy, zo chcył na tónle plód wowsa a druhich žitow ze swojim jasnym wobčtkom a miłym woblicžom pohladawšči množič swoju smilnosč — a teje měšchniskej službje k poswjeczenju pschinjesene plody žohnowacž, zo by symjo bylo wužohnowane a poswjeczene k wužitkej čłowjestoho splaha.

3. Cyркеj prosy, zo by štót, kiž wot tutych poswjeczenych symjenow wužitwa, pschcz cyle lěto z kajeježkuli straschnosče žaneje schody njenazhonil, ale wšchudže w božim žohnowanju zwoštal, a zasy pomoc k strowosčzi a slynosčzi a čylosčzi doštal.

4. Wóh chcył zorno k wusnywej žohnowacž. Šdžežkuli so symjo w zahrodach abo na polach wusnyje, njech pschcz zakit božoho žohnowanja slónco je njespali, kažace wjedro njewobšchodži, slynne krupy je njezbija, ani njewjedrow móč je njezapuščzi, žlwki je njewuforjenja, tež nic pamědž (pomjědž)

* Parochiale Misnense 1716 strona 112 a Rituale Romano-Pragense 1699, bžěl II. strona 11.

ani śnież je njeślazy, ani czerwiki a śchódne wacżki je njepodobajaja, a zo by tež hewal nekajki jéd je natyknycż a jim zeschódzicż njemóhł. Njecz z nicżim śchódnym njeuwobśchódżene czerstwe rostu a so rozpjénkujaja hacż k dospółnomu zezrawjenju, zo bychu njerjo pschisporjenty plód dóstacż móhli.

5. To su wulke próstwy, a na cżo so zepjerajaja? Zepjerajaja so na najswjeczjischu Trojicu, kotraž je wschitko stworila a pschecy dale stwori. Bóh ma a wobthowa wschitku stwórbu we swojej mocy a nichtó ju jomu z rukow njeuwotrohnje. Sčżus Khrystus je pschez swoje žiwjenje, smjerecż a z mrtwych stanjenje stare poklecżo zemje stajil a wumóženjo pschihotował cżłowjekej, ale tež wschej stwórbje. Wo tute wumóženjo prosy cyrkej we swojich swjeczżeninach a žohnowanjach. Pschi tym spomina na zastupnu próstwu prénjoho martrarja Khrystusowoho, swjatoho Sčżžěpana, kotryž jako diacon jałmóžnu wudżłesche khudym a cżinjeseche wulke džiny a zna-mjenja w ludże.

6. Sčto Bóh za tajke žohnowanjo wot naš wocżakuje? Lud njecz so wjeseli a raduje a na zemi spóznawa pucze boże a Bóhu džak a khwalbu praji, a wschě kóncżiny zemje njecz so joho boja.

7. Sčto kšhesčżanski hospodač ze swjeczżenym zornom cżini? Słowa žohnowanja hižo na to pokazujaja. Wobwóžny hospodač žohnowane zornjesčta na łubi do žitnych hromadow pschisypnje, pschiměšča žitej, kiž so do młyna dawa, a skotej do picy pschidawa. Do symjéntnych žitow něsčto swjeczżenoho zorna sobu do wusnywa pschidawa, abo na wobhyte pola wutrušy, rady na wschěch śchyrjoch róžkach pola.

8. Wědžecż pač a na fedżbu bracż ma so, zo polo so njeby z klecżom a druhimi hrěchami poklecżu podawało. Na tajkich zahonach so boże žohnowanjo njepschima. W hródžach, bróžnjach a po wschěm domje dyrbi so w bohobojosčji wobkhadżowacż, zo by zly njepscheczel tam žaneje hospody a khowanki njenamakał a njedóstał.

9. Z bohatoho blida Khrystusowych miłosčżow a žohnowanjow posčicżuje swjata maczeč cyrkej we wschelafich swjeczżeninach ratarzej syłne žórko spomóženja a pomocy za lud a skót, za polo a plód. Pschetož swjata cyrkej žohnuje a poshwjeczżuje tež wscho, śchtož cżłowjeka živi: zorno, kotrež wón njje, jě abo skotej dawa.

10. Ratač wobdžěła zemju, a pschihotuje z džěłom swojeju rukow wschědny khlěb, z kotrymž so wschě cżłowjestwo živi. Zorno wusnyte dawa jědž k zežiwjenju swójbny a cyrobu skotej pschěžnomu a miłóčnomu, a pschihotuje pjeněz, z kotrymž so potřebnosčje žiwjenja płacża.

11. Ratarjowa ruka plahuje tež tamne pschezbożowne zorno, z kotrobož so pschihotuje khlěb boži, džinomopolna jědž njesmjertnych duschow. Z pschecżnoho zorna pschihotuje so khlěb, kiž so pschi najswjeczjischim woporje božeje mschě trjeba a kotryž so w rukomaj měšchunika pschetwori do najswjeczjischoho Cžěła Syna Wóžoho.

12. Njezakomdžmy w naschim cżasu, śchtož naschi wótcojo sebi wnjoto wažachu. Sdžezż je rjane waschny, swoje žita na swjatoho Sčżžěpana do cyrkwy k poshwjeczżenju donjesčż, wusnyło, njecz so zasy wubudżi a dale rozšchěrja. Božeje pomocy a žohnowanja w naschich cżasach mjenje njetrjebamy, dhžli so w cżasach naschich wótcow a prawótcow trjebasche. Swjeczżene wěcy maja wosebity wužitk a spomóženjo wschitkim, kotryž so Bóha z džěcżowskej lubočżu boja.

Bojač — seminar.

(Stónčzenjo.)

Wjeczor knjez farač, gmejnški pšchedstojiczer a — pólcaj, po kotrohož bē knjez farač póšlał, hromadže po wy do pšchedstojiczerjowoho bydlenja džechu a runy pucž po skhodže horje do bydlenja knjeza mišchtra, kotryž pola gmejnškoho pšchedstojiczerja na najstuje a w pódlanfikich stwach bydlešche, kotrež bē sebi sam wuzwolil. Durje pač bēchu zamknijene a dyrbjachu je z mocu wočinič. Nutšpšchjedšchi mējachu wšchitcy hróžbny napohlad. Knjeza mišchtrowe wěcy bēchu wšchě wurumowane, haj famo, schtož gmejnški pšchedstojiczer rjanoho a drohotnoho mēšesche, bē nēschtožfuli wot ptacžtow wotnjejene, kaž złoty časnik z rječazfom.

Hdyž so pólcaj za mjenom knjeza mišchtra prašesche, žadyn to nje wědžesche, dofelž sebi njebē dotal žadyn wěřil, so joho wo to prašecēž, mēnjo, zo by joho z tym ranił. Ženož to wědžachu, zo mēšesche dolše čorne wlošy a čornu brodu, a stajuje jara wosebnje zdraščeny khodžesche. Tuž bē za pólcaja tež čžežka wěc, toho nješhmanika, kotryž bē cyłu wjes tač za blážna poměl a sebi skoro pola kóždoho bura rjane pjenjezy napožečowal a potom darmo so derje žiwil, nēfač wuślědžicž mōc. Tola bē prajil, zo chce so prócowacž, tač derje hačž budže so hodžecž, inadž so tola pozdžišcho wšchitko wufopa.

Wšchitcy nētko čžakachu, hdy B—cec pohoncž z khorejtu domoj pšchijēdže. Wbohi pohoncž bē w Kamjencu hačž do čzmoweje nočy čžakal, dofelž bē jomu knjez mišchtr prajil, zo dyrbi za njoho nēščto sobu domoj wzacž, to pač budže hačle wjeczor hotome. Woprawdže tež mały pakčžik we wozu wjeczor ležesche, a hdyž potom pohoncž domoj pšchijēdže a nowinku zhoni, njemēšesche ničžo wuznišche, hačž paket k pólcajej donjesč. Tón jón woczini a nutška ležesche — knjeza mišchtrowa paruka a broda. Nješhmanik bē potajfim wopacžne wlošy a brodu nošyl, zo joho njeby ničtō spóznal. Wězo bē cyła wjes jara rozhorjena, žony plafachu a žaloscžachy, muže swarjachu a . . . tola wšcho ničžo njepomhafsche. Ženož nazajtra bē wulka zhromadžizna, w kotrejž so postaji, zo ju wšchě prjedawšche postajenja z tutym zbēhnijene a zo chcedža wšchitcy zasy tač mērnje a spokoinje živi byčž kaž dotal, hdyž njebē hišččezy cuzy nješhmanik we wšy. Ke knjezej fararjej pač so wosebita deputacija poda, kotraž jomu wotproščowafsche a so džakowafsche, zo bē wón z pšchicžinu, zo so nješhmanštwo wupokaza.

Pšchichodnu njedželu pač mēšesche knjez farač krajne přėdowanjo, w kotrymž w rjanahy a wutrobnyh stowach wukładowafsche, zo so luboscž k narodnosčzi a luboscž k cyrkwi jara derje znjesetej, a zo stej wošej wuznam dobroho kšchescžana. —

Hdyž bē mi luby student to wupowėdal, dyrbju wuznacž, zo bē mi z najmjeńšcha wo položcu lōže wokolo wutrobny, dofelž nētko so njetriebach dalschoho dompucžu bojecž, zo budža z porštom na mnje pokazowacž. Woprawdže tež žanomu čžłowjetej do myśli njepšchidže, mi so wuśmėnacž, nē, wšchitcy mje wutrobnije wobžarowachu, a knjezej mišchtrej tajfikich a hinaschich nadawachu . . .“

Tač stónčzi Młockec Pawoł naju bjesadu, a ja móžach k wšchomu jenož to dodacž, zo njebē Bošol z nježbožownym „N.“ Pariz, ale jich samsmu wjesku mańil, dofelž bē so tam dotal nješmilnje nēmcowalo, a tuž bē sebi myślił, zo

fnadź tam ze żortom něsichto wudofonja, hdžež ze strowym rozomom daloko njeprichidźešch. Tež tu placzi stare dobre pschiklowo: Schewco, zwostań pschi swojim.

Za nas wschěch njech pak je tutón zrudny a žortniwy podawł runje taf dobra wuczba, zo so ženje swojeje narodnosće njehańbnjemy, kaž to zawěsće zwostanje za wobydleri rjanceje dušnjeje wjeski M. Sim pak njedźiwajo na zańdžene zmyłki a brachi tsifrbežnia sława — hrimotaca —, zo su so wschitec zasny namakali w klinje maczerki, kotraž je jich kolebała, a kotraž njecha wot nich wotstupić ani wokomika, doniž so nad jeje dźěcattami njezacznili kaschěž, a jich pokhowa w serbskej zemi.

J. D.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšajina. Swjaty wótc je tež za pschichodnu nóc swjatoho Sylwestra a sežehowacy džen nowoho léta wažne cyrkwinke swjatocznosće zwolił. Dofelž so z tutej noci do nowoho dwacetoho lěttotka dofwoczi, chce swjaty wótc, zo bychu so přenje hodžiny nowoho léta a sobu nowoho lěttotka Bóhu, kralej wěčnosće njesmjertnomu a njewidžomnomu, a Sežusej Khrystusej, spoczatkej a kóncej wschoho, swjatocznje poswjećili. Tohodla je swjaty wótc dowolił, zo smě so (tam, hdžež so za dobre a spomóžne spóznaje) w nocy psched nowym lětom, runje wotředž uocy 12 hodž., spěwana abo mjelčaca boža mscha swjećić, potajkim podobnje, kaž w božu nóc. Tež je dowolene, pschi tej božej mschi wěrnyym swjate woprawjenjo wudželec. Ženož jena boža mscha smě so w nocy džeržecž, tež njesmě měšchni, kiž ju ma, tón džen žanu druhu božu mschu wjach swjećić. Dale je swjaty wótc dowolił, zo smě so w nocy w 12 hodž. Najswjećišche k modlenju wustajecž a zo móže hacž do pschipołdnya 12 hodž. wustajene wostacž. Wschitkim wěrnyym, kotřiz na tym dnju po dostojnym dóstacžu swjateju sakramentow pokuty a woltarja hodžinu dołho psched Najswjećišchim so modla, zo bychu bóžskomu Zbóžnikkej wschitke w tutym najswjećišchim potajnstwje naczinjene wonječesczenja wotprosyli a so najstódschkej Wutrobje Sežusowej najnutrišcho pschizamkli, je swjaty wótc do j p o l n y w o t p u s k wudželił. Z tym maja wěrni pohonjeni bycž, zo bychu tón dołhadžacoho a spocžatk pschihadžacoho lěttotka Kujceje časow, Sežusej Khrystusej, swjatocznje poswjećili, zo bychu jomu so džakowali za dobroty, w minjenym lěttotku dóitate, a zo bychu wo joho mócnu pomoc prosyli w zrudnych wobstojenjach časow. — Pschi tutym zwolenju je jenotliwym biskopam a pola nas po ordinariatskim postajenju tež jenotliwym dušcipastyrjam zawostajene, fak dołho a lotre hodžiny za čas spomnjenych dwanacze hodžinow ma Najswjećišche wustajene bycž, a ma so pódla na wobstojnosće jenotliwych wosadow džiwać. — Pola nas budže z czežka hdže móžno, wotředž uocy božu mschu swjećić, dofelž dyrbja tola na swjedženju nowoho léta samoho rańšche a dopołnišche kemsche bycž.

— W tymle čzile podawamy nam a wěsće tež našchim čžitarjam jara witanu nastawł wo „swjećenju žitow na dnju swjatoho Sečžěpana“ wot knjeza fararja H. Ducžmana w Lipsku. Wjeselimy so, zo je so joho czežka khorosč zas telko polóžila, zo je nastawł spisacž móhl. Bóh chce dacž, zo by cžescženy knjez zas so dospólnje wustrowił a poknu službu zastacž móhl.

3 Worflec. Kaž prjedawšche léta, su tež léta sobustawny žiwoho róžowca we Worflecach a wotolnosćzi nic jenož pilnje rjane

wěncy z rózow wili, t. r. pobožnje paczerje spěwali, ale tež małe darčki hroma-
dzili. Z tutych so da 40 hriwnow na nowe piščezele w Chróšćanstej cyrkwi,
20 hr. płacjachu mėsacžne rózowke cedulki a 20 hr. dóstanu k božomu džěšču
k hude katholicke džěči pola miłošćiwych sotrow w Budyščinje. Za žiwe a
wotemiěte sobustawy so kóždolětne něotre bože mišče džerža. Nasche towar-
štwu ma nětko 16 rózow, t. r. $16 \times 15 = 240$ sobustawow abo rózowych
łopjenow. Bóh daj, zo bychu wšchitcy rjenje težěli a žadny njezwjadnył
čježkich hrěchow dla! — Dokelž je lěta „Krajan“ na nasche bože služby
zabyl, wozjewjamy je jow: Kemšche su w naschej hredoweje kapali wšchědnje
— njedželu kaž džělawe dny — wot swj. Michała hač do jutrow w 7, wot
jutrow hač do swj. Michała $\frac{1}{2}7$ rano; nyschpor pak njedželu a swjate
dny w 4 popołdnu; mejski nyschpor $\frac{1}{2}8$ wječor; nyschpor k najswj.
Wutrobje Sězusowej na přenim pjatku kóždoho mėsaca w lěče $\frac{1}{2}8$,
pozdžijcho w 7, a w zymje w 6 wječor; mały nyschpor na džělawych
dnjach w lěče we 8, w zymje pak w 7 wječor. Wšchitke pobožnosće a
předowanja su nětko serbske.

3 Kulowa. W poslednjeje hłownej zhromadžiznje serbskeho spěwaćiskeho
towarštwu so wustawkam sečěhowacy paragraf pschistaji: Kóždy sobustaw, kotryž
dwě za sobu sečěhowacej zhromadžiznje towarštwu njewopyta, so ze zapiska
sobustawow wuschmórnuje. — Pschichodne posedženjo towarštwu budže njedželu
23. decembra popołdnu w 3 hodžinach.

3 cyloho swěta.

Sakska. Zrudne hody změje wjele k hudyh ludži w Annabergu a
wokolnosći. Tam hižo z lěta 1821 wobstojaca a najstarscha sakska
nalutowańnja, po swojim založerju Dietrichec mjenowana, je bankrot
činiła. Na 150,000—200,000 hr. brachnje. Wšchědnje pschikhadžej džělačerjo
a druzy mali ludžo, zo bychu zapoložene pjenjezy zběhnyli, njemóža pak ničžo
dóstac, dokelž je nalutowańnja zamknjena. Kelko budže jo skónčnje wuplačić
hodžecž, njeje hiščeje wěšte. Serbja zemrětoho wjednika nalutowańnje chcedža
činić, sčtož budže móžno.

— Zara njelubosćiwu pschecziwo katholicam je so druzi pschědnyda
němskeho sejma, sakski zapóskanc Frege, wopozad. W lěče, kotryž
nowina z jeho domizny „Kochliger Tageblatt“ wozjewja, hani wón centrumowy
namjet „tolerancneho zakonja“ a měni, zo katholicajo w Sakskej žaneje winy
nimaja, so podtlóčowanja dla wobčežowacž. Žadny rycznik w cychym sejmje,
tež na konserwativnej stronje, ke kotrejž Frege pschisluša, njeje sebi to prajicž
wěrił, a samo hrabja Hohenthal, zastupjeť sakskeho knježerstwa w zwjazkowej
radže, nochcychje wšchitko zastupowacž, sčtož jo tu pschecziwo katholicam stawa.
Najsterje je Frege swój list za swojich wolerjow pišal, a njeje so nadžal, zo
jo nětko tež dale w swěče rozschěrja a jomu tał mało čječe pschihotuje.
Pschi druhich skladnosćach njeje jo wón katholickej wěrje njepschecželski wopozad.

Němska. Surowe njezbožo je zańdžemu njedželu nasche
w ójniskeló džništwopotrjechiko. Schulska ló dž „Weisenau“
(k wuwučowanju ló džniškich wojaťow) pschěbnyšche w srjednym morju pschi
španiskich brjohach, zo bychu jo tam wojať w isčěnjenu zwučowali.
Dopódnja wokoło 10 hodž. našta nadobo sylny wichor, pschěd kotrymž
chěšche „Weisenau“ do pschistawa Malaga čefnyčž. Šdž pak, hižo

trochu stara, njemějšče pschecziwo wichorcy dosęz mocy a bu z wotmachom te kamjeńtuomu brjohej pschiprasnjena, tak zo so za krótki čas podnuri. Endžo sfalachu do morja, lójachu za rjadami, žerdžemi a druhimi wěcami, zo bychu za nje so dżeržo na kraj pschipliwali. Druzy zlézechu na mału lódz, ale wichor ju bórzy powróczi. Schpaniscy lódznicy z Malaga chwatachu njezbožownym na pomoc, njemóžachu pať pschi mócnym wichorje dosęz pomhacž, runjež so bóle napinali. 38 wojobow so zatepi, mjez nimi kapitan Kretschmann, kotryž swoju lódz nochcysche wopušcžicž. Wmóženi buch do měšcžanskeje khorownje abo do wobydleni měšcžanow pschewjezeni, hdžež je za nich berje starane. — Nahle njezbožo je pomščitkownu sobuželnosęz zbudžilo. Z Němskeje a z najbalschoho wukraja dóstawaja němski kejžor a zastupjerjo wojuskocho lódzništwa syly podžělnych telegramow.

— Nimale w samym čzasu radowasche so druzi džěl najchoho wótenocho kraja z wojakami, kotřiž so zbožownje z Chiny wróczichu. 660 wojowari, pschewodženi wot officerow a wojakow wojuskocho lódzništwa, pschijěže z pschistawa Wilhelmshafen, hdžež bućn hižo horliwje powitani, z wosebitym czahom do Barlina. Mjez nimi bě sydom wojakow, kotřiž běchu w Pekingu tak dołho woblehujeni byli, dale schtyrcycžo z lódze „Altis“, totkaž bě psched „Taku“ wosebje wjele čzerpjela, a tamni wojacy, kotřiž běchu pod jendželstkim admiralom Seymourom pola Tientjina a na pucžu do Pekinga čžežko wojowali. Druzy wojacy běchu ze wschelackich móřskich lódzow. Na dwórnišcžu buch wojacy wot wotdželenja Barlinskoho garderegimenta, wjedženocho wot generalmajora z Ende, powitani a mnohim z nich wojeńske wuznamjenjenja wudželene. W rjedže čzehnjechu potom, wot tysacow pschihladowari z mócnym pschihłosom pschewodženi, ze swojimi wójuskimi dobytkami do města, hdžež jich najprjedy měšcžanosta Kirchner a na druhim městnje kejžor sam z kejžorskej swójbu a mnohimi wysokimi zastojnikami powita. W swojej ryczi wupraji kejžor wjeselo, zo ju so zbožownje wróczili, a džak, zo su swětnje za wótcny kraj wojowali.

— Němski sejm je na hodowne prózdniiny rozeschol. Wěšče posleđnje dny hižo zaju hubjenje wopytany, tak zo nětko skoro wichę strony jenohłósuję žadaja, zo bychu so zapóslancam za čas jich pschewywanja w Barlinje zarunanja placžile. Potom tola njebychu poseđjenja tak lohko zakomdželi. — Schtyri dny rycžachu wo hospodarskim pschedmjecže na nowe lęto. Njeje pschegara zwjeselacy. Wudawki su pschiběrale a dołhody su mjeńsche, hacž so woczakowasche. Nowe počęzonki budža trěbne abo jenotliwe zwjazkowe kraje budža dyrbjecž wjetšche matrikularne pschinowski placžicž, to pať njerěka ničzo druhe, hacž dawki powyschicž.

— Kancler hrabja Bülow pucžuje w prózdninach do wschelackich słownych městow, zo by so někotrym wječam zwjazkowych statow pschedstajil. Z Mnichowa poda so wón do Stuttgarta a Karlsruhe.

— Z nowym lętom powyschēja mnohe nowiny swoje placžizny, dofelž su papjera a druhe potreby dale a dróžšče.

Belgija. W Antwerpenje počinaju džělaczeryjo na wulkich lódzach zaju džělo zložowacž. 8000 pschicžahny jich nadobo k tamnišchomu měšcžanoseče, joho proscho, zo by mjez nimi a jich knježimi jednał. Měšcžanosta do toho zwoli, tola njeju joho prócowanja dotal hyschče dospołnoho wupěcha měle.

Hollandija. Präsidenta Krügera tu lud dale slawi. Jomu k čezeczi zghromadžuja jo husto wulke čezjody luda a spěwaja hanjace pěsnje pscheczizno Zendzelskej. Policija dyrbi je wulkeje hary dla husto z mocu rozhoujecz, bórzy pak zghromadžēja jo na druhim měštnje zash, kaž by to wotryczane bylo.

Rom. Bóndzelu wotmėwafche swjaty wótc tajne konsistorium. W naryczi ke kardinalam wupraji swoju radošč, zo bė telko pobožnych puczowarjow k jubilejeje do Roma pschischło. Z dobom pak wobzarowafche, zo je swjata cyrkej swojoho sprawnoho wobsedzeństwa wurubjena, a wobkruczi, zo bamž cyrkwu wopofazanu njeprawdu ženje nje móže jako prawdu pschibóznacž. Potom pomjenowa tšjoch kardinalow, kotšiz zmėja w jenotliwych cyrkwjach swjate wrota zawrjecz, schtož chce w ón sam w Bėtrowej cyrkwi čzinicž. Mjez nowymi biskopami wozjewi swjaty wótc tež hižo wušpjeczeneju biskopow Schncidera w Baderbornje a Marxa we Wrótšlawju.

Francóžka wustajeńca je schody mēla dwaj millionaj 44 tyjac fantow. Wudawki wuczinjachu 116 a poł milliona a dofhody 114,456,000 fantow.

— Francóžka je lėša 48,000,000 hektolitrom wina wupłodzila. Wina jo w Francóžkej wjacj plahuje, hač wschoho druhoho.

Schpanija. Ministerium Ascarağa je dyrbjało wotstupicž, dofelž jomu sejm njezwoli, zo by móhło wójnske kódnictwo tak powjetschicž, kaž chcyche. Nowe ministerium njeje hišcže zestupilo.

China. Wo zdaczu chce jo chinskomu kejžorej a kejžorej zash do Bekinga. Mjemėrne žiwjenje, kotrež maja w tu khwilu w stajnym strasche wjesč, jo jim wězo njezpodoba. Tež je pjecza kejžorka zwólniwa, zo Chinska za nacžinjenu schodu 800,000,000 hriwnow zarunanja zaplaczi, zo smė kóžde cuze póplanstwo 2000 wojakow k zakitej mēcz, a zo ma jo za kóždu provincu wukrajny radžiczel postajicž. Hač pak Chinska to wuwjedže abo jenož pschizownje, jo jara prascha; wona tež derje wė, zo jo mócnarštwu mjez jobu zadžeraja.

Africa. 11. decembra je Lord Roberts Afriku wopuschczil a do Zendzelske jo wróczil. We wosebitym wupismje zakitowafche jendzelskich wojakow pscheczizno porokam, zo Buram domy pala. Z wopřėdka, praji wón, to Zendzelczenjo čzynili njejsu, potom pak su to jako khostanjo postajili za wjednikow Burow a za to, zo jim Burowje na železnicach a druhdže wjele tworow zničichu. Se-li to wėrno, zo Zendzelczenjo tak surowje pschitom zakhadžēja, kaž jo pišche, dha to tež z Roberts-owym wupismom zamolwjene njeje.

— Kóždy z jendzelskich wojakow w Africy dóstanje k hodom 100 hr. a wyschcy pomėrnje wjacj. Wuczinja to wscho hromadže na 30 millionow hriwnow.

— Gnydom, hdyž bė Roberts wotjěl, su Burowje zash jara zbožownje z Zendzelczanami wojowali. Wjednikaj Burow, Delarey a Beyer, z něhdže 2500 wojakami pschimafchtaj 13. decembra jendzelskoho generala Klemenfa, a poradzi so jimaj, Zendzelczanow zbieč a na 400 wojakow popadnych. Druhđže zash general Botha hišcže z wjetschim wušpėchom pscheczizno Zendzelczanam wojowafche. General Dewet, kotrohož małe wójsto bėchu Zendzelczenjo nimale ze wschėch stron wobstupili, wušwobodži jo tež tón krócz z jomu napowleczenych pašli. — Burowje pak njemóža swojich dohyczow wuzicž,

dokeľ nimaja meřtov, hdzeť m6hli jatych wulhowacŷ, a tuť jich b6rzy zařy puřceřa, a ŷ tym licřba njeřpřećelow nje wotebjera. Kať poslednje poweřeće m6nĳa, ŷu pať teť Sendzećeńo tam a ŷem mjeńře wotdžeće Wurow pře-
dobnyĳ a jim ŷ džeća wulku řchodu ćziniĳi, kať na přichlad pola Břyheid,
hdzeť bu 100 Wurow ranjenych a zabitych.

Naleźnosće nařoho towarřtwa.

Sobustawy na l6to 1900: kk. 712. Jakob Lehmann (Krawe) z Břemjenja, 713. Michaĳ Krawe z Kosłowa, 714—716. z Radworja: Jan Rjećk, Meta Heseć, P6tr Rjehoř, 717. 718. z Kamjenej: Mikławř Rjeńe, P6tr Pařka, 719—721. z Bronja: Mikławř Smota, P6tr Kudźela, Jan Liřka, 722. 723. z Boranec: Hańřa Wi6azowa, Mikławř B6lk, 724—626. z Khelna: Mikławř Lebza, Ernst Cymer, Jakob M6r6ink, 727. P6tr Hicka z Lutow6a, 728. kapłan Jakob Bart-Ćišinski w Kamjenicach, 729. Hańřa Soć6ina z 6aseć, 730. 731. z Worklec: Mikławř Ryćerja, Michaĳ Domařka, 732. August Eiselt z Lejna, 733. Mikławř Waĳda z Prawoć6i, 734. Jan Schneider ze Swinařnje, 735. Hańřa Krawcowa ze Zej6i, 736. Jakob M6r6ink z Hory.

Sobustawy na l6to 1899: kk. 828. Michaĳ Krawe z Kosłowa, 829. P6tr Rjehoř z Radworja, 830. N. N., 831. 832. z Boranec: Hańřa Wi6azowa, Mikławř B6lk, 833. kapłan Jakob Bart-Ćišinski w Kamjenicach, 834. Jan Schneider ze Swinařnje, 835. Hańřa Krawcowa ze Zej6i.

Na l6to 1898: k. 868. Michaĳ Krawe z Kosłowa.

Zemř6ty sobustaw: Hańřa M6r6inkowa z Khelna. R. i. p.

Dobrow6lny dar za towarřtvo: N. N. 30 pj.

Za cyrkej Maćerje Boźeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na řramic-Libřec kwasu (zapoždź6ene) 32 hr. 33 pj. — K Boźomu džeć6u: Marija Delanec z Boranec 3 hr., Hana Cyřec z Radworja (řluźowna w Drježdźanach) 10 hr., Khata Kudźelka z Bronja 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Boźeje w Lubiju.

Dale je so woprowaĳo: K 6eř6i swj. M6r66ina 3 hr.

Za nowe piř6ele w Khr666icach: K 6eř6i swj. Antonia 2 hr.

Za nowy Mać66ny dom w Budyřinje.

Dotal w nařej redakceji nawdate 7147 hr. 87 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zaplać B6h wř6m dobroćerjam!

Na sw6j **hodowny swjedzeń** srjedu 26. decembra wjećor w 7 hoźinach přeprařuje

Zastup darmo. **towarřtvo kath. rjemjeslnikow w Budyřinje.**

řato dar ĳ boźomu džeć6u ŷu we wudawańni Serb. Nowin dořtać kniźki z piřa-
ny mi w obrazami a ze herbitymi ř6t666ami

1. za starře džeć6i: **Šeřeřerjacĳ a druhe rawřti.** — Šeřeřerjawla a jeje towarř6ki. Płacŷizna 20 pj.
2. za mjeńře džeć6i: **Wobrazki za p6tne džeć6i.** — P6t6nych džeć6i wjeřeĳe. Płacŷizna 20 pj.

řiwnořeć ćziĳo 3 we **Wotrowje** je hnydom ze řwobodneje ruĳi na přchedań. Wřcho dalře zhońiĳy pola wobředzerja **Wittawĳa P6tř6ki.**

řiawny dŷaĳ.

Wř6itkim tym, koťřiz ŷu mje taĳ luboř66iwje podp6erali, m6j řtatol w Nowej Wjeř6y zařy ŷ nowa natwar6eć, wuprajam ŷ tutym sw6j horcy dŷaĳ a wutrobne „Zaplać B6h“.

řalub řur w Nowej Wjeř6y.

Ćziĳ66 ŷ Smořerjec kniźki ř6ř6eńje w Mać666nym domje w Budyřinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 52.

29. decembra 1900.

Lětnik 38.

Kanonikus Müller †.

Kaž loni, tak je tež lěta zary smjereč jenoho našich najbóle za-
službných měštnikow z časnoho žiwjenja do wěčnosće dowjedła. Cyty
Wostrowc a wokolina so postroži, hdyž sobotu 21. decembra rawo struchla
powěsč psched městacžko džěšche: Wjeledostojny knjez kanonikus a něhubšchi
farar Müller je wčora wječor po 11 hodž. wumřel. Wnozy njechachu
wěrič; wschaf běchu joho halle 16. a 17. decembra widželi, tak w pschepjel-
njenej sali hodowne hry we wukhowařni za džěčži, kotruž bě založil, nawjedo-
wajšche. Zrudna powěsč pak bě wěrna. Wotemřětoho bě we ložu wutrobna
khorosč nadpadnyła. Mózžesche hiščeže z loža stanywšchi zazwonicz, potom na
stole so posydnj a za fararjom a miłosćiwymi sotrami žadašche a wumřel,
hdyž bě poslednje wolijowanjo dóstał, pschi stromym rozomje. Z čjrodami
khwatachu joho šwěrnj wojadnj a tež cuzy njedželu wječor do sale wukhowařnje,
jdzěž bě zemřety tak husto a rady škutkował, nětko pak w fajščežu wotpocz-
wajšche. Z wutrobnej pobožnosću tam za swojoho fararja rózarije a paczerje
za wotemřětych špěwachu.

Wóndželu 24. decembra potchowachu joho po rituale na Wostrowcžanskim
kěrchowje. Wyšokodostojny knjez cyrkwinški administrator Łuscžanski
a 19 duchowni z blizka a daloka, z Čzech a z Bruskeje joho psche-
wodžachu. Knjez cyrkw. administrator Łuscžanski mějesche w pschepjelnjenej
cyrkwi, hdyž běchu czělo psched boži woltař donjesli, zo bychu tam bože služby
za wotemřětych šwjecželi, hnujacu naryč, w kotrejž z jasnymi słowami za-
službne žiwjenje wotemřětoho wopisowajšche, z kotrejež z trótka sečžehowace podamy:

Wyšokodostojny knjez Anton Müller narodži so 18. okt. 1826 w Konojedach
w Čzechach jako syn zamožiteju staršehju. Šizo w młodych lětach wuznamje-

njachu joho dary ducha a wutroby. Ze samsnych sředkow daschtaj jomu staršej studowacž. Wuzwoli sebi duchownstwo za powołanjo a bu 25. julija 1851 w Litoměřicach wuswjeczeny. Jeho duchowna wyschnoseč postaji joho za kaplana do Warnsdorfa, z wotkelž so joho džěławoseč hač do Sakskeje, do Nowoho Leutersdorfa a pschiležacych wšow, kotrež běchu so sakskomu kralestwu pschipofazale, pschestrěwasche. Jeho duchowna wyschnoseč sebi džěławoho měšnikta wulcy wašesche a jenož jara njerady joho zhubi, hdyž joho Budyške tachantstwo 1862 za nowozaloženu faru w Nowym Leuterdorfe za fararja žadašche. W tutym nowym a czežkim zastojnstwie sebi luboseč a czešezowanjo swojich wosadnych tak doby, zo jara wobžarowachu, hdyž joho lěta 1870 wola biskopa a pschizwolenjo patronata do Wostrowca za fararja powola. Na tym wažnym měštnje je zemrěty hač do smjereče skutkował a sebi wopomnjecžo zawostajil, kotrež njezahinjje. Ze farisku cyrkej zlutniwje z wonka ponowil a za nutškownu pychu doma božoho we wosadže bohate dary wuprosyl. Wosebite zaslužby je sebi dobył, hdyž lěta 1895 swoje cyłe zamoženjo za natwarjenje a založenjo wukhowarnje za džěcži naloži, w kotrež milosčiwne šotry šfutkujaj, wulke zohnowanjo za měštacžto, hdyž staršaji najbóle do twornjow na džělo šhodžicy džěcži wobkedžbowacž njemoža. Tam mjez džěcžimi pschewywasche nětko najradšcho a starasche so za tutu naležnoseč ze wšěmi mocami, wosebje wot toho čzaja, hdyž lěta 1898 sakske zastojnstwo woteda, zastojnstwo, kotrež bě, kaž lědma druhi, pschěz wuswjecžoseč džělow zastał. Pomhašche tež nětkle hiščeže wjele nowomu fararjej a podpjerasche joho wosebje tež ze swojej nazhonitej radu. Serjedž tutych a mnohich druhich džělow jomu smjereč na pučž štupi, kotruž bě hižo wot nazdala widžal. Njepšchethwata joho, ale tych, kotřiž bychu joho rady hiščeže škowali. Njebohi je šwěrnny škušownik boži byl a směny so nadžijecž, zo je joho Bóh do wěcznjeje zbožnosceje pschipushecžil. Dofelž pak tež najšprawnišchi cžłowjel psched Bohom wušprawnjeny njeje, napominasche wysokodostojny knjez wosadu, zo njeby na swojoho fararja a dobročzerja zabyła, ale hušto z dowěrnej wutrobu so pomodilka: Bóh daj jomu wěczny wotpocžink a wěczne šwětko šwěcz jomu! — Wo tutych hlubokožacžutych šłowach mějesche wysokodostojny knjez seminarški direktor can. Böbmann šwjatocžnu božu mšchu za wotemrětoho. Wysokodostojny knjez farar Rönisch, kotryž joho pohrjeba, wupraji pošhowanomu do rowa džak cyleje zrudženeje wosady a wšěch měščežanškich wyschnosečžow. Nimo druhich pschewodžachu joho Žitawski hamšfi hejtman, škulski dohladowač Žitawškich wotrjesa, Wostrowežanški hamšfi šudnit a měščanosta. Syly ludži běchu tak wulke, zo drje Wostrowc tajki pohrjeb hiščeže widžal njeje. Wšchity kotřiž so wot rowa wrócžichu, žarowachu wo šwěrnoho duchownoho, kotryž je, hačruniž w 75. lěče, pschězaha zemju wopušhecžil. Jeho proštwu pak je Bóh dopjelnil. Hdyž 15. meje 1870 do Wostrowca jako nowy farar začahny, škóncži swoju narječ k nowej wosadže: Prošču Boha, zo by tuta wosada něhdy, hdyž za mojim kasčezom pónđže, prajila: „Ze šwěrnny pasčyr swojeje wosady byl!“ To je wosada prajila. Nadžijemy so, zo je Bóh samsne prajil a jomu wěczny wotpocžink dał. Njedy wotpocžuje w měrje!

K.

Rozprawa „Włady“.

„Wlada“, towařstwo Serbow na katholskim seminaru w Budyšinje, je 8. lěto swojoho horliwšoho skutkowanja dokonžala, bywši džě před 8 lětami za knjeza Šłodeńka wobnowjena.

Sobustawow ličachmy: do jutrow 21, po jutrach 20; z nich 16 seminaristow a 5 präparandow za serbski seminar w Praze, 16 sem. a 4 präp. Wot Michała hač do hód dyrbyeše starši, J. Andricki, towařstwo wopuścić, dokelž dyrbyeše za vikara do Radworja. Mjez tym je naměstnik, P. Rječka, hodžiny wjedł. Jutry pak staj wobaj knjezaj, pruhowanja dokonjawsji, do rjadu serbskich wučerjow zastupiloj. Tež tule budž jimaj wuprajeny wutrobny džak wšech Władzanow za pilnosć a prócu, kotruž staj na towařstwo naložiloj.

Zhromadźizny mějachmy po zwučenym rjedže: w zymje srjedu wot 1—2 hodž. a w léce sobotu wot 3—4 hodžin. Tajkich zhromadźiznow bě hač dotal 58. Hłowny nadawk je: dokladnje zrnać svoju maćeřnu ryč we słowje a pismje. To smy z tym docpěć so prócowali, zo w hodžinje zapisachmy prawopisnje zajimawe słowa, přede wšim pak pilnje diktaty džělachmy, kotrež starši porjedžeše. Zmylki so zhromadnje porjedžowachu. K wudospołnjenju w maćeřšćinje tež nastawki pisachmy. Najhódniše zapisowachu so do „Kłosow“, druho to džěla „Włady“, kotrejež přeni džěl woprija „Dženik“, wot staršoho zhotowjeny. — Tež čitali potom smy: wšelake basnje a nastawki z „Lužicy“, „Kath. Posoła“, „Hospodarja“, „Lužiskoho Serba“, Zejlerja, Čišinskoho atd. W starej lubosći darichu nam wjelečesćeni knježa redaktorowje a nakladnicy „Lužicy“, „Posoła“ a „Hospodarja“ swoje časopisy, kotrež swěru w našej knihowni khowamy. Wšelake basnje z Čišinskoho sławnych spisow a z druhich serbskich počtow mlódše sobustawy deklamowachu. Přednošowało je so w mnohich hodžinach: wo poslednim serbskim kralu, wo přislušnosćach serbskich studowacych napřećiwu ludej, wo přibohach našich prawótcow atd. — Skónčnje smy tež spěwali, a to kóždu hodžinu wjacore znate ludowe abo hišće njeznate spěwy. — Listowali smy ze „Sorabiju“, „Serbowku“ a tež z delnjołužiskimi bratrami.

W kóždej hodžinje smy pak tež spěchowali nadawk kóždoho Serba, składujey za Maćičny dom. Hnydom po jutrach móžachmy 60 hriwnow w „Posole“ kwitować dać.

Tak je tež w tutom léce „Wlada“ so prócowała, swój nadawk dopjelnić. Při tom je towařstwu wosebje pomocny był knjez kapłan Nowak-Horjanski, kotromuž budž zjawny wutrobny džak wuprajeny. Knjez direktor Löbmann nam lubje dowoli, w seminarских stwach hodžiny wotměwać.

Njech luba „Wlada“ dale kěže, zo by bórzy móhła swjećić 10. založenjski dzeń.

Feliks Pětranc, t. č. starši.

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Patoržicu je swjaty wótc Leo XIII. w Rymje jubilejske wrota w cyrkwi swjatoho Pětra sam zaš zawrěł, a tšjo kardinalojo, wot swjatoho wótea k tomu wosebje pomjenowani, su to w cyrkwach swjatoho Pawoła „zvonka murjow“, swjatoho Zana na Lateranje a swjateje Marije Maggiore dokonjeli. Z tym je tež zvonka wobzamknjenjo jubileja wopozazane. Wšelacy našchi Serbja su w tutom léce w R o m j e

na wotpusku pobyli a změja z tym wopomnjec zjo na cžas žiwjenja. To je zawěšće za stawizny našchoho naroda a za našchu hroniku wažne. „Katholiski Posol“ by rady mjena wschitkich jubilejskich pucžowarjow do Roma lěta 1900 wozjewił. Tuž prosymy čěšćenyh a wjeledostojnyh knježich duchownych jenotliwych wosadow, zo bychu zapisl wschitkich tych pucžowarjow we swojich wosadach zestajeli a redakciji dobrocžiwje pólkali.

3 Budyščina. Pšched něšto njeđzelemi je so 25 lět minyło, zo tachantski zwónk, knjez inspektor Jakub Wjeńka, hłownu expediciju „Katholiskoho Posola“ w Budyščinje zastara. Knjez Wjeńka je za cyły tón cžas pšhec jenak swěrnje a zwólniwje cžasto došč wobčěžene zastaranjo našchoho Posola wuwjedił. Něhdyžtuli ze wschelakich pšhicžinow, z wjestscha z techniskich zadžewkow, našch cžasowis w porjadnym cžasu dokonjany njebē, tať zo cyłe džěło, kotrež rozčeslano cžini, bē na krótki cžas jobotnoho ranja tať rjec hromadu stčóžene, abo dyrbjachu so pōzdnje hodžiny nocy k tomu bradž. A jobotne ranjo a dopoldnjo je — kať pšched wulkimi swjatymi dnjemi — wosebje za zwónka došč wobšadžene. Do kōzdeje jenotliweje expedicije maja so cžiska wotlicizč, zezawalec a adrešowac, k tomu pšhindže mnohošč polpškow na pōšče, kotrychž je kōzdy króč na 70—80. Kōzdy widži, ščo to wscho džěła nacžini. A tola, teť najebacž zadžewki, je knjez hłowny expeditor swoje wěcy kōzdy raz tať swěrnje dokonjať, zo je wscho so w prawym cžasu hiščeže wobstaralo. Zo je to mōžno bylo, mamy so wosebje teť džakowacž joho cžestnej mandželskej, kotraž je jomu ze wschej swěru k pomocy a rozwošchenjo jenotliwym poselnikam wobstarala. Tole wschitko redaktor a administrator „Katholiskoho Posola“ z najwjetschim džatom pšhipōznawa. Tuž teť pšchednydštvo našchoho towarštwa tule witanu pšchiležnosč rady wuži, zo by hłownomu expeditorej za wschu dotal wopokazanu swěru džak a pšhipōznacžo wuprajilo. W mjenje towarštwa so tohodla pjatť 21. decembra knjezaj pšchednyda kantor Luščžanski a redaktor scholastikus Skala ke knjezej Wjeńcy podaščtaj. Knjez pšchednyda wutrobny džak a pšhipōznacžo knjezej Wjeńcy a joho mandželskej wupraji, wosebje wopominajo, zo staj tať nješebicžnje a dobru wěc spěchujcy došč wažne džěło telfo lět swěrnje dokonjatoj, a pšhejo, zo by jimať mōžno bylo, hiščeže dohko za dobru wěc dale štkowacž. Na to knjez redaktor knjezej Wjeńcy z džaknymi šlowami cžestny dar pšchepoda. Šluboko hnuty so knjez Wjeńka džakowajše. — Wōh chychl jomu wobradžicž, zo by — je hižo 75 lět swojoho žiwjenja dokonjať! — hiščeže dale, kať hacž dotal, za našchu zhromadnu naležnosč štkowacž mōh!

Dobra myšlicžla je dobre wutroby namatala. Kať zady widžicže, je so cyła nahladna šyla serbskich ludži a Serbow pšhecželow zeschla, zo by po tutym pucžu pšhecželam a znatym swoje pšhecža k nowomu lětu wuprajila. Młowiny džensa wobknježuja swět, wschēm mōžnym zaměram šluža; cžomu byčmy sebi w nich njemeli teť zbožo pšhecž? Z tym so wjele cžasa, džěła a wudawkow zahospodari a wschitny budža špokojeni, ničtō zabity njebudže. — Wōbła mējachmy hiščeže druhi zaměr. Pšhecža a mjena so wězo darmo wozjewicž njehodža. Za naměstki so cžasopisam płacži, a z drohimi pjenjezami płacži. Našče wōtčinište redakcije pak su hotome, za zbožopšhecža ničzo za so njebradž, **ale wschěch dohitych pšchinoschlow** (po 3, po 2 a po 1 hr.; abo hinať) wotedacž a woprowacž z a M a c ž i c ž n y d o m w B u d y š c h i n j e, kotryž trjeba podpjerj a kotromuž ma so tať rjanoho Wōžoho

džěsca dóstacž. — A tu nětko prošymy tež tych, kotřiž hewak njebychu telko na zbožopšecža wažili, kotřiž snadž z cyła z listami zbožo pscheli njebychu, zo bychu tola so wobdžělili. Haj, **wšěch** našchich cžitarjow nutrne prošymy, zo bychu so pola našchich knjezow duchownych a z cyła agentow dali hišće do pschodnjeje srijeby (najpozdžišch!) zapřiacž abo direktnje nam pjeněz a mjeno pšikali. Budža swój cžajopis placzicž, njech tak swój darik pschipožoža. Dobry skutk z tym dokonjeju. A tolet, dwěhriwnař abo hriwna wšchaf jich pschez měru njezaboli. Škóncžnje džě na wysokosći dara ani telko njezaleži. Bóh na zwonkowne njehlada, ale na wutrobny hlada. Wudowiny grósch bě Bžóžnikaj samo lubšchi dnyli tolsty swěcžak farijeja. Haj, wšchitke štamy a tež křudžišchi njech pschřudu — nic jenož duchowni, wučerjo a někotři, kotřiž pschecy dawaju. Burow, ratarjow, rjemjeslnikow, tych, haj Waš, chcemy tu w přenim rjedže widžecž. Někotři tu hižo seže, ale z **cžrijodami** hišće dońdžecže. Něwěrnó? — Dženja wozjewjamy mjena w 11., 12. cž. „Luzicy“ zapřijane a našche mjena.

3 N o m a so jara zwjěselaca powěsč wozjewja: Swjaty wóte je jubilejske lěto wo šchěsč mšacow za latholikow cyłoho swěta podlějšchil. Drobnišche powěseče hišće dońdu.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Přync Bjedrich August je mału operaciju pschětrał. Dyrbi hišće něšto dnjow doma byč. Žanoho stracha njeje.

— Ranclet Bülow pschijědže 22. decembra do Drježdžan a poda so do wille Strehlen, zo by so tam kralej Albertej pschěštajil.

— Po lětschich woblicženjach je w cyłej Sakskej 19,668 katholickich schulskich džěcži. Z nich wopytuje w 41 městach a wšach 10,979 džěcži katholicke schule, n. psch. w Drježdžanach 2931, w Lipsku 1436, w Kamjenicach 697, w Schěrachowje 586, w Žitawje 506, w Budyschinje 497, w Cwikawje 292, w Měschnje 279, we Wostrowcu 262, w Pławnje 253, w Birnje 240, w Křóšcicach 236, w Radworju 232, w Seitendorfsje 209, w Róžencze 135, we Worflecach 114, w Schypitalu 112, w Kłóschtrje Marijnej Šwězdže 102, w Njebjelčicach 100, we Wotrowje 85, w Baczonju 84, w Kufowje 73, w Konjecach 64, w Lubiju 63, w Ralbicach 48, w Bžeri 39 atd. 8689 katholickich džěcži wopytuje lutherške schule. Wulki džěl nima dochła žanoho rozwučowanja w nabožinje, runjež so nimo katholickich schulow hišće na 86 městnach wosebieže nabožina wučži. Šchtó mohł so džiwacž, zo potom džěcži wotrosčene wot wěry wotpaduju, wosebje hdyž su tež štaršchi husto došč lincey, a druhe pschicžiny, kaž měščane mandželštwa atd., k tomu cžerja? Kak trěbne su nam nowe schule, cyrkwy a wjacy duchownych mocow!

Němska. Žedny z najznacžichich a najšlawnišchich němskich wójnskich wjednikow, hrabja Blumenthal, je sobotu 22. decembra na swojim kuble Wellendorf pola Róthen zemřel. Běsche pschez 90 lět štary a je 73 lět pola pruskoho a němskoho wójnska šlužil. Šako wyšchf bě w Schleswigu lěta 1864 wojował, jako generalmajor bě 1866 w cžěskej wójnje a jako generalleutnant l. 1870—71 w francóžskej wójnje.

— W poslednim času je so pokazalo, zo so tež w bližšim času plačizny za wuhlo njepomjenšča. Syndikat, kotromuž nimale vschitcy wobsedžerjo wuhlowych podkopkow w Rheinlandže a we Westfaliskej pschislušcheja, je wobzamklo, zo chce w pschichodnym lécže 10% wuhla mjenje kopacz dacž hacž dotal. Tak budže wuhlo dale žadne a drohe. Nětko pak je tež jasnje widžecz, schto je wina, zo je wuhlo tak drohe; mjenujcy pschede wschim syndikat. Hižo hdyž so w sejmje wo wuhlowej nuzy rječesche, to nětosi wobkrucžowachu; tehdom pak nacionalny zapóštanec Hilbt syndikat zakitowasche a winu na kupcow storkasche. Praji tež, zo budže so dale a wjacych wuhla kopacz. Z tym docpe, zo sebi knježerstwo wo tej naležnosci starosčeje njeczinjesche. Nětko so pokaza, kak malo tajke wuprajenja placža, byrnjež wot muža wuhhadžale, kotryž je syndikatej tak blizki a z joho zaměrami znaty. Tamnym bohacžkam je potajkim kóždy srědk witanu, zo jeno so wobohacža. K tomu pschindže hiščeže, zo wuhlo tež dale hiščeže do wukraja turischo wumožuja dychli w Němskej. Tak hóršča so na pschiklad wobsedžerjo wuhlowych podkopkow w Belgiskej, zo tunje němske wuhlo placžiznu belgiskeho wuhla pomjeišchuje. Sprawnny hněw pscheczivo syndikatej so tuž dale a bóle po Němskej rozšchěrja. Skónčnje drje budže knježerstwo něscho pscheczivo tomu činič dychbjež, zo bychu tamni nahrabni bohacžcy khudomu ludej pjenjež njewuklali. Najlepje drje by bylo, hdy by knježerstwo wobsedžerjam podkopkow wěstu rentu zwolilo a samo wuhlo kopalo a pschedawalo.

— Někotre pjenježne wustawy (banki) w Barlinje a Potsdamje, kotrež drje maju wschelake mjena, mjez sobu pak so hromadu džerža a po swojim založerju so tež Spielhageniske banki mjenuja, su zbankrotowali. Schtyrjoch direktorow tychle bankow zajachu, mjez nimi je najnahladnišchi direktor Sanden, kotryž bě jako khudy pišar započal a nětk za wobsedžerja 30 millionow hrinnow placžesche. Hižo léta dolho je so w tychle bankach pschekschinowalo, ale nihto za tym njepschindže. Pjenjezy bjerjachu z dobrych hypothekow a na hubjene je wudawachu, kotrež bankam samym sluschachu. Tute banki dawachu na swoje podželne listy lětnje wot 6—8% dividendy. Nětko njejsu tute listy ani dwacety džel toho hódne, schtož placžachu. Nětko ludži změje z toho schkodu, njehodži so hiščeže pschewidžecz. A hdy by so z tym hiščeže stajilo! Ale zawěseže sczahnu tele zbankrotowane Barliniske banki po cylych Němcach wjele druhich bankow do njezboža, tak zo drje budže schkody na sta millionow hrinnow.

— Proceß pscheczivo židowstomu millionairej Sternbergej skónči so z tym, zo Sternberga na postječa léta do cžezkloho jastwa zajudžichu. To je make khostanjo za njeshmanika, kotryž je nimo woporow swojich nješwarinosčow tež je swojimi pjenjezami mnohich ludži do njezboža sczahnyl. Ze swojim bohatstwom mēnjese so sprawnosči wurunacz móc. Wjacori swědch su, wot njoho podpłaczemi, wopaki pschisahali, schtyrjoch rječnicy, kotřiž joho a joho pomocnikow zastupowachu, maja wschelatosho njeporjada dla disciplinarne pschepytowanjo woczafowacz. Druzy, kotřiž chychu joho wutžecz, su do wukraja wutwochli. Mjez tymi je tež Popp, kotryž bě z direktorom na Sternbergowych wuhlowych twornjach w Škaszto wje. — Policajski direktor Meherschaidt Süllseem, kotryž bě tež do toho procesa njelubje zaschmjatany, je wumrel. Strach psched khostanom

běšče joho hižo khorowatoho dorazyl. Wšchelake dalsche škórbny hiščeže z tutoho processa nastanu.

Rom. Batoržicu zawrě swjaty wóte po prjedy postajenych wobryadach swjate wrota a škóneži z tym jubilejne lěto. Syly pobožnych běchu pschitomne a holdowachu z wutrobny m pschikšosom swjatomu wóteci, kotryž dwěhodžinsku swjatocžnosć čžerstwy dokonja.

Francóžska. Njelubosčžiwěj wěcy je francóžske knježerstwo z uajmjeišča na khwilu škónčžilo, kotrejž wo tom šwědčžitej, zo ma wone pschěd wójškom nimale njerowozomny strach. Wšchelake škórbny běchu z francóžskich kolonijow, wosebje z Madagaskara, hižo dawno pschikšhadžale. Něfotji wjednich běchu tam najhórbšče nješkmanosčžy a nješprawnosčžy wobeschli abo dopuschčžili. Zastupjerjo wójška, wosebje nacionalistowje, žadachu wot ministerstwa, zo by škórbny nješpšchepytowalo, ale zamjelicžalo, zo njeby, kaž praja, čžesě z francóžskoho wójška pschěd wukrajom čžerpjela. Wězo je to džiwny šredk, wójšku čželěč zdžeržecž, knježerstwo pak je jón, wójška a joho zastupjerjom so bojo, pschiwžalo. Druha wěc je tak mjenowana amnestija, wosebje napšchecžo wšchitkim tamnym, kotřiž su w škórbny pschecžiwow Dreyfuskej wšchelatej jebali. Tež tu maju so dalsche pschepytowanja zanjehacž, a tak wotanje mnohi woješči wyschł bjez kšojtanja, hacžrunjež by jebi je zaškžil. Zo pak móža z ranow, kotrejž so jenož zawodžej, ale njemuhoj, pschichodnje nowe njeměry nastacž, je drje wěste.

Chinska. Zapóšlanec wukrajnych mócnáštwow su škónčžnje pišmo z estajeli, kotrejž su wšchitke jenotliwe mócnáštwow pschipóžnalé a podpisale a chinskomu knježerstwu pschepodale. Wězo budže hiščeže wjele jednanjow trjeba, prjedy hacž Chinska žadanja mócnáštwow dopjelni.

Afrika. Poslednje pošupy Burow su za Šendželčanow tola wjele straschnišče, hacž so z wopředka zdašče. Šchtyri wjetšče wotdžžele Burow su začahnyše do jendželškich krajinow w Kapkoloniji a tak pschiběra tež wšchědnje strach, zo so hollandsch wobydlerjo w jendželškich wobšedženstwach jim pschizamfnu. Lord Kitchener pišče hižo do Londona, zo 40,000 wojakow trjeba, wosebje jězdnych, a Šendželška njewě skoro, z wotkel wojakow bracž. Tak so tola hiščeže prašča, hacž Šendželška swoju nješprawnje započatu wójnu tak dokónčži, kaž bě so nadžala.

Swojim přecelam a znatym a wšitkim lubym krajanam w Serbach a za Lužicomaj a přecelam našoho luda k nowomu lětn 1901 wutrobne zbožopřecá scělu, wukupiši so město zbožopřejacych listow z 3 hr. za serbski Mačićny dom w Budyšinje darženymi: w Budyšinje: Can. Cap. Cantor a administrator dioceesy Jurij Lusčanski, Can. Cap. Scholasticus a faraž Jakob Skala, direktor Jakob Nowak, kaplan Jakob Nowak, katecheta Jurij Winger, redaktor Marko Smoleř, seminarski wyšši wučer Fiedler, faraž Mrózak w Hrodžišcu, kanonik a faraž Jakob Herrmann we Wotrowje, w Radworju: faraž Žur, wučer em. Jakob Kral, wučer Andricki, Jadwiga Hesec, Marija Bješec, administrator P. Leopold Schneider a kaplan Šećpan Kocián w Róženě, dr. phil. Muka w Freibergu, w Drježdžanach: dr. Jurij Pílk z knjeni Wyleminu Pílkowej, kompositor Bjarnat Krawe, dwórski radžicer dr. Jakob, wučer A. Jenč, piwarc Radca w Přecěcach, wučer Herman Juřk a kaplan Jedlička we Worklecach, archidiakonus Dobručký we Wojerjecach, dr. med. Rachel w Paněicach, sekretar Delenčka w Marijnej Hwězdze, faraž Křižan w Hodžiju, wučer Wjacławkw w Špitalu pola Kamjenca, redaktor a spisowacel Adolf Černý w Prahy,

w Ralbicach: farař Bjedrich, kapłan Andricki, wučeř Šewěik, překupe Brėzan, kublerjo Blažik, Lebza, Čornak, Čemjera, dr. med. Pětranc w Malešecach, farař Kral w Dubinje, farař Libš w Baconju, redaktor Šwjela w Skjarbošu, dr. A. Vozárik, direktor profchařnje w Gesthahtu pola Hamburga, Jakub Bart-Čišinski w Kamjenicy, towarstwo Serbowka w Prazy, kantor Jordan w Popojcach, sejmski zapóslanc Smoła w Spytecach, vikar Mjeň w Zdžeri, «Mohunčanaj», dr. med. Nowak w Kamjencu, Jakub Lorenc-Zalěski w Stremptu p. Mechernicha nad Rynom, farař Mrózak w Budestecach, prof. Moyn w Eisleben, kapłan Šolta w Kulowje, wobw. lékař Handrik-Čěsla w Neveklowje w Č., — z 2 hr.: w Budyšinje: tach. předař Jakub Šewěik, wučeř Jan Rječka, řečnik a kral. notar Michał Cyž, sejmski zapóslanc a kubler Kokla-Lisak a kapłan Jan Just z Khrósćie, wučeř Šlodeňk w Kukowje, kancelist Holka w Marijnej Hwězdze, farař dr. phil. Rjenč we Wjelečinje, Jurij Čornak a Jakub Brėzan z Konjec, stud. theol. Knježk w Prazy, kantor Garbař z Wulkich Zdžar, Meta Michaleec z Kočinje, Jakub Rjenč z Kamjeneje, wojeřski farař Rjenč w Drježdžanach, farař Gólč w Budyšinku, kantor Brauner w Njebjelčicach, cyrkw. wučeř Rėzak we Wotrowje, Mikławš Cyž z Kukowa, přisažny řečnik Alfons Parczewski, Melanja Parczewska z Kališa, farař Handrij Dučman w Lipsku, Michał Šolta z Rózanta, — z 1 hr.: w Budyšinje: wučeř Michał Wjerab, Marija Špitankowa a seminarist Feliks Pětranc, p. asistentka Meta Heseć a řečnik Grubert z Radworja, wučeř Hans Saupe (Župane, rodž. z Budyšina), kapłan P. Romuald Domaška a piwarc Náhlik w Mar. Hwězdze, ryčerkubler Nutničanski w Cyžecach, kubler Młynk w Čemjercach, farař Matek w Hučinje, P. Methodij Halabala, ryčef Swj. Rowa Rajhrad na Morawje, pjekař Keřk w Droždžiju, w Bukecach: farař Kubica, ratař Króna, krawski mištr Pilak, cand. theol. Wícz, Pětr Narėik ze Šunowa, Pětr Šwejdá z Ralbic, Jakub Pječak z Nowoslic. — z 10 hr.: farař Žur w Ligoće Turawskej, Hornja Šlezska; Radwořska Płatowa Komisija z 1,50 hr.; měšč. wučeř Handrij Jenko w Drježdžanach, rodž. z Minakała z 0,60 hr. — Njemjenowani wostać cheychu, ale nie mjenje wutrobne přeća scělu: N. N. z Rakee, wukupiwši so z 2 hr., J. Š. z Rózanta, N. N. z 1 hr., N. N. ze Šunowa z 2,20 hr., Inultus z 3 hr.

(Pokračowanje.)

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1900: kk. 737. Marija Henčec w klóštrje Marijnej Hwězdze, 738. Michał Henč w Seignottes w Francózskej, 739. tachantski wučeř Michał Wjerab w Budyštńje, 740. Ernst Dučman z Džěžnike, 741. Michał Šlodeňk z Nowodwora, 742. Jakub Hajňš z Kanec, 743. Jakub Čumpjela z Kašec, 744—746. z Wotrowa: Jakub Buk, August Rychtař, Jakub Symank, 747. Hana Glawšowa z Pazlic, 748—750. z Konjec: Jurij Čornak, Jurij Wowčefk, Madlena Rjehorjowa, 751. Jurij Narėik ze Šunowa, 752. Michał Narėik z Ralbic, 753. Mikławš Kórjenk z Trupina, 754. Jakub Pječak z Nowoslic.

Sobustawy na léto 1899: k. 836. N. N.

Na léto 1898: k. 869. N. N.

Na léto 1897: k. 820. N. N.

Dobrowólny dar za towarstwo: Pětr Šwejdá z Ralbic 50 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K Božomu džěsću su dale woprowali: Swójba ze Zdžerje 50 hr., Jakub Šolćie z Radworja (služowny w Drježdžanach) 10 hr., njemjenowany z Boranec 3 hr., njemjenowanej z Radworja 8 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 7148 hr. 87 pj. Dale darichu: J. H. z W. 100 hr. Inženěr Fiala z Pětrohroda 2 hr. 15 pj. Молоканы (17,40 hr.): 1 hr. 50 pj. Radwořska Płatowa Komisija: Štyrjo wowčerjo 1 hr. 5 pj. Milčanska Kofejowa Komisija: Štóz widžec chce mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom; štóz zatrašć, dwaj 1 hr. 30 pj. Knjez njemjenowany 2 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

 Bšchipołożene je džěsnišomuhu čěšću **Wopřichjećo** a **přichispmnjenje** za dočonjany 38. lětnik 1900.

Čěšćej Smolerjec knižičičějetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.